PEDAGÓGIAI PROGRAM

István Király Baptista Általános Iskola

Kótaj

Fenntartó által jóváhagyva

2018.

TARTALOMJEGYZÉK

PREAMBULUM **5**

1 KÜLDETÉSNYILATKOZAT **6**

2 BEVEZETÉS **7**

2.1 A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI ALAPJAI 7
2.2 1.2. AZ INTÉZMÉNY JOGÁLLÁSA, ADATAI 7

3 NEVELÉSI PROGRAM **8**

3.1 HELYZETELEMZÉS 8
3.1.1 Iskolatörténet *8*
3.1.2 Társadalmi környezet *8*
3.2 AZ ISKOLAI NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI 9
3.2.1 A nevelő-oktató munka alapelvei *10*
3.2.2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai *11*
3.2.3 Kiemelt fejlesztési feladatok - Értékek *12*
3.2.4 Intézményünk sajátos arculatának elemei: *13*
3.2.5 Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása a Nemzeti alaptanterv alapján *15*
3.2.6 Fejlesztési területek-nevelési célok: *16*
3.2.7 Kulcskompetenciák, a kompetenciaalapú oktatás pedagógiai feltételrendszerének kialakítása ... *22*
3.2.8 Az integrációs oktatást segítő program IPR módszertani elemeinek a folyamatos működtetése. *35*
3.2.9 Pedagógiai megújulás *37*
AZ ISKOLA FELADATAI: 37
3.3 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK 38
3.3.1 Alapelveink *38*
3.3.2 Feladatok *39*
3.4 A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK 40
3.4.1 Az egészségnevelés célja *40*
3.4.2 Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai: *40*
3.4.3 Az egészségnevelés iskolai területei *41*
3.4.4 Az életkori sajátosságokhoz illeszkedő témák: *42*
3.4.5 Konkrét tevékenységi formák *42*
3.4.6 A mindennapos testnevelés, testmozgás programja *42*
3.4.7 Drog-stratégia *45*
3.5 TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK 47
3.5.1 Egyéb foglalkozások *55*
3.5.2 Iskolai környezet *55*
3.6 A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK 55
3.6.1 A személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés szinterei *56*

Fenntartó által jóváhagyva

3.7 2.7. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI 59
3.7.1 Az iskolánkban tanító pedagógus alapvető feladatai ... 59
3.7.2 Az osztályfőnök feladatai ... 62
3.7.3 Az osztályfőnöki nevelés témakörei ... 63
3.7.4 Az osztályfőnök egyéb feladatai ... 63
3.8 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE ... 64
3.8.1 Különleges bánásmódot igénylő tanulók ... 64
3.8.2 Hátrányos helyzetű tanulók ... 95
3.9 A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTEL JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE ... 96
3.10 A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI ... 97
3.10.1 A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái ... 97
3.10.2 Az intézmény külső kapcsolatai: ... 99
3.11 A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK ... 99
3.12 A TANULÓ FELVÉTELE ÉS AZ ÁTVÉTELE, A TANULÓK OSZTÁLYBA, CSOPORTBA VALÓ BEOSZTÁSA ... 101
3.13 AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERVET ... 104
3.14 HIT- ÉS VALLÁSOKTATÁS ... 107

4 HELYI TANTERV ... 107

4.1 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV ... 108
4.1.1 A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása ... 108
4.1.2 Az iskola által választott új kerettanterv ... 110
4.2 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK ... 111
4.2.1 Általános iskola heti ellátandó órák száma ... 113
4.3 AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI ... 113
4.4 A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI 115
4.5 MINDENNAPOS TESTNEVELÉS ... 118
4.6 A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ EZEK ESETÉBEN A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYAI ... 119
4.7 A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, FORMÁI ... 120
4.7.1 Az ellenőrzés, beszámoltatás formái ... 120
4.7.2 A tanuló tanulmányi teljesítményének értékelési rendszere ... 121
4.7.3 Magasabb évfolyamba lépés feltételei ... 126
4.7.4 A magatartás minősítésének elvei ... 128
4.7.5 A tanuló szorgalma értékelésének és minősítésének formái ... 129
4.8 A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI ... 130
4.9 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK ... 131
4.9.1 Az iskola egészségnevelési programja ... 131
4.9.2 Az iskola környezeti nevelési programja ... 133
4.10 A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ... 137
4.10.1 Az iskolai hátrányok rendszere ... 137

Fenntartó által jóváhagyva

4.10.2 A hátrányok típusai 138
4.10.3 Integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés rendje 139
4.11 A TANULÓK JUTALMAZÁSÁNAK ELVEI ÉS FORMÁI 142
4.12 A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK 143
4.12.1 Közlekedési nevelés 143
4.12.2 Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése 143
4.12.3 Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása 143

5 EGYÉB FOGLALKOZÁSOK 144

6 AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI, SZÓBELI, GYAKORLATI BESZÁMOLTATÁSOK, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE 145

6.1 A TANULMÁNYI MUNKA ELLENŐRZÉSE 146
6.2 A TANULÓK TUDÁSSZINTJÉNEK ÉRTÉKELÉSE 146

7 AZ OTTHONI, NAPKÖZIS, TANULÓSZOBAI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI 147

8 A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK 148

9 MELLÉKLETEK 150

Fenntartó által jóváhagyva

PREAMBULUM

"…a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet."

(Péter második levele, 1: 5-7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:

Az ősi bibliai igazság – *„A bölcs tanítás az élet forrása." (Pb.13:14.)* – ma is érvényes. A baptista iskola célja, hogy tanulói a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista iskola keresztény értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszeretet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a tanulók személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, többgenerációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

1 A baptista iskola: Több, mint iskola. Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a Baptista Szeretetszolgálat megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – iskoláiban sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű és a roma tanulók felzárkóztatásáért, valamint a tehetséges diákok kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint iskola: legyen az a hely, ahol a tanuló teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

Fenntartó által jóváhagyva

I KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

A keresztyén elménekkell a legjobb elménekkell lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvésünk, hogy a baptista iskola olyan irányító testülettel, igazgatókkal, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a tanítás és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása.

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- a gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása,
- a gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére,
- minden tantervbe, nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó iskolai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését,
- felkészítés a szolgálatra.

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.

Törekvésünk, hogy az iskola mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számonkérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számonkérhetőség terén az intézmény vezetésének működésében,
- az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli,
- a pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi,
- a kormánnyal és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn,
- etikus, világos és nyílt fejlesztési és stratégiákat dolgoz ki,
- igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz,
- a szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

Fenntartó általi jóváhagyás

2 BEVEZETÉS

2.1 A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI ALAPJAI

Az iskolában a nevelő-oktató munka a pedagógiai program alapján folyik. A pedagógiai program az iskola pedagógiai stratégiai terve, amely hosszú illetve középtávra – az intézményben működő évfolyamok számához kapcsolódva legalább egy képzési ciklusra – határozza meg az iskolában folyó nevelés-oktatás rendszerét: céljait, feladatait és tevékenységeit.

A pedagógiai program ebből következően az iskola szakmai önmeghatározásának dokumentuma, egyben szakmai autonómiájának biztosítéka is.

Az iskolavezetés folyamatosan figyelemmel kíséri az intézmény működését befolyásoló jogi szabályozók változásait.

A pedagógiai program tartalmát a következő jogszabályok és dokumentumok határozzák meg:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról –
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelete a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről

Fenntartó által jóváhagyva

2.2 1.2. AZ INTÉZMÉNY JOGÁLLÁSA, ADATAI

Az intézmény neve:	István Király Baptista Általános Iskola
OM azonosító:	201838
Az alapító okirat hatályossága:	2013. 09. 01-től
Az intézmény székhelye:	4482 Kótaj Szent István u. 5.
Az intézmény telephelye:	-
Az intézmény jogállása:	önálló jogi személy
Az intézmény típusa:	általános iskola

Az intézmény szakmai besorolása: 8520 alapfokú oktatás

Évfolyamok száma: 8 évfolyam

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 400 fő

Az intézmény gazdálkodási jogköre: Önállóan működő és gazdálkodó intézmény

3 NEVELÉSI PROGRAM

3.1 HELYZETELEMZÉS

3.1.1 Iskolatörténet

A településünkről szóló írások szerint az első iskolát 1792-94-ben alapították. Ez egyházi iskola volt, bérelt lakásban egy tanteremmel, egy tanítóval. Ehhez még 1815-ben és 1868-ban is épült egyházi iskola. Állami iskola 1898-ban jött létre a község központjában, ezt bővítették 1912-ben négy tanteremmel. Hiteles adatok szerint 1944-ben 440 fő tanulója volt az iskolának és 10 tanító tanított. 1948-ban nevelői lakásból kialakított három szükségtanteremmel bővült az iskola. 1958-ban újabb két tanterem épült a "központi" iskolához. A falu kiterjedése miatt az úgynevezett "újfalusi" részben 1960-ban és 1976-ban a Vasvári Pál és a Katona Pál utcán két-két tanterem épült. 1967-ben a központi iskola újabb két tantermet kapott, ekkor a két iskolaegységben 13 tantermünk volt. 1981-ben felépült a Szent István úton a nyolc tantermes emeletes iskola tornateremmel, ebédlővel, konyhával, sportudvarral. Ettől kezdve az oktató-nevelő munka délelőtti munkarendben folyik. 1995-ben a racionalizálás jegyében az "újfalusi" négy tanterem megszűnt, így két iskolaegységben folytatódott az oktatás. 2001-ben a Szent István úti iskolaegységben 10 tanterem tetőtéri beépítésére került sor.

Az intézmény 2001-ben felvette az *István Király Általános Iskola* nevet.

2009-ig az alsó tagozat a központi iskolában, a felső a Szent István úti egységben helyezkedett el. 2009-ben az elavult régi épületet lebontották, ettől kezdve minden gyerek az új iskolaegységben tanul.

Az intézmény rendelkezik a különböző oktatási formák megvalósításához szükséges infrastruktúrával (megfelelő helyiségek, azok berendezése, tárgyi felszereltség).

2012. szeptember 01-jén fenntartóváltás történt: az iskola Kótaj Község Önkormányzatától a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy fenntartásába került. 2013. szeptember 01-jén az intézmény felvette az István Király Baptista Általános Iskola nevet.

Fenntartó által jóváhagyva

3.1.2 Társadalmi környezet

Iskolánk a település egyetlen alsó fokú nevelési-oktatási intézménye. Kótaj lakosságának száma megközelíti az 5000-et. Az aktív lakosság számára a településen, illetve a 15 km-re fekvő megyeszékhelyen működő üzemek biztosítanak munkahelyet. A település kedvező fekvése, és jó közlekedése számos gondot old meg a mindennap utazni kénytelen diákoknak és

dolgozóknak. A lakosság kisebbik hányada a mezőgazdaságból próbálja megélhetését biztosítani.

A község családjainak anyagi, szociális és kulturális helyzete rendkívül változó. Egyre több tanuló szorul segítségre, támogatásra. Az ebből eredő problémák az iskola életében is megjelennek. Ezek megoldására rendkívüli erőfeszítésre van szüksége az önkormányzatnak és az oktatási intézménynek egyaránt. Fokozottan igaz ez a falu roma lakosságára: nehéz körülmények között élnek, többségük munkanélküli vagy segélyezett. Az iskola tanulóinak egyre nagyobb hányadát alkotják e családok gyermekei.

3.2 AZ ISKOLAI NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI

Az István Király Baptista Általános Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni.

Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.

Ennek keretében:

- A tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk.
- A gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.
- A tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük.
- Diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük.
- Minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban.
- Az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:
  - tanuló és tanuló,
  - tanuló és nevelő,
  - szülő és nevelő,
  - nevelő és nevelő között.

Ennek érdekében:

- A tervszerű nevelő és oktató munka a tanulók alapkészségeit fejleszti, és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alapműveltséget nyújt, mely hozzájárul a tanulás – tanítás eredményességéhez.
- Iskolánk olyan - az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó - ismereteket közöl, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben.
- Az iskola oktató tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében látjuk.

Fenntartó által jóváhagyva

- Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák az egyéni és csoportos tanulás módszereit.
- Szeretnék elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen.
- Törekszünk a humánumra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre.
- Segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót, megelőzni, felismerni a rosszat.
- Törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.
- Szeretnénk tanulóinkat megismertetni nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel és hagyományaival, hogy mindezek megbecsülése révén tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.
- Törekszünk az alkalmazható tudás megszerzésére.
- Tanulóinkban kialakítjuk az együttműködésre, a társas kapcsolatokra épülő ismeretszerzés fontosságát.
- Törekszünk az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges képességek, kompetenciák megalapozására.

3.2.1 A nevelő-oktató munka alapelvei

A nevelés és az oktatás nem választható el egymástól, nem állítható szembe egymással. Az oktatás a nevelés része.

- A pedagógiai munka lényege: a szabadságra nevelés. Az irodalom tanításával, a nyelvek oktatásával, a zenei neveléssel, a matematika, fizika, történelem oktatásával, a sporttal, technikával és informatikával a fiatal ember személyes szabadságát kell szolgálni.
- Segíteni kell a gyermeket egyéni képességeinek kibontakozásában.
- Tiszteletben kell tartani a tanulók személyiségét, figyelembe venni egyéni képességeiket. Törekedni kell arra, hogy egyetlen tehetség se kallódjon el.
- A diákokkal előre meg kell ismertetni a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják a velük szembeni elvárást.
- A fiatalokat a felelős állampolgári létre, az egymásért való felelősségre, a család, haza, munka szeretetére és megbecsülésre kell nevelni.
- Az értelem fejlesztésével együtt fontos az érzelmi és akarati élet formálása.
- Meg kell tanítani a kudarcot is elviselni, feldolgozni és értékelni.
- A nevelésen és az oktatáson sugározzon át a természethez való megváltozott viszony, az ökológiai szempontok előtérbe kerülése, az élet és a természet szeretete, a természeti kincsek és az épített örökség megbecsülése.
- Tervszerű és következetes nevelő-oktató munkával fejleszteni kell a tanulók alapkészségeit.

Fenntartó által jóváhagyva

- Erősíteni kell a tanulók iskolához való kötődését. Ennek érdekében olyan légkört kell teremteni, hogy az iskolában otthon érezhessék magukat a gyerekek.
- Az iskolában olyan, - az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a tudományokra vonatkozó – ismereteket kell közölni, melyek megalapozzák a tanulók széleskörű műveltségét, elősegítik az értelmi, erkölcsi eligazodásukat az őket körülvevő világban.
- Erkölcsileg, szellemileg és testileg egészséges nemzedéket kell nevelni.
- Fontos a pontosság, fegyelem és az önfegyelem gyakorlása.
- A tanulóknak érezniük kell a felelősséget a Föld globális problémái iránt, és tudatosítani kell bennük, hogy a mindennapi életben is figyeljenek környezetünk megóvására.
- Törekedni kell a szociális hátránnyal, tanulási nehézséggel vagy beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyerekek hátrányának leküzdésére.
- Fontos a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, valamint aktív részvétel a lakóhelyünk életében.

3.2.2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai

- Az iskolában folyó oktató-nevelő munkának tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal támogatnia kell az egyéni képességek kibontakozását.
- Gondoskodni kell:
  - az általános és széles alapműveltség biztosításáról minden tanulónál,
  - tanulási kudarcok megelőzéséről,
  - a sikeres beilleszkedés elősegítéséről,
  - a szociális hátrányokból adódó hátrányok kompenzálásáról,
  - önismeret fejlesztéséről,
  - önellátásra való képesség és igény kialakításáról a napi szükségletek kielégítésében (tisztálkodás, öltözködés, iskolai felszerelés stb.),
  - a testi nevelésről, mely a tanórákon, kirándulásokon és túrákon, különféle sportrendezvényeken, sportköri foglalkozásokon valósul meg,
  - a tanuláshoz szükséges szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztéséről,
  - arról, hogy a tanulók rászokjanak a tanórák alatti munkafegyelemre, a házi feladatok elkészítésére, az iskola házirendjének megtartására, valamint az utcán, a közlekedésben való fegyelmezett viselkedésre.

Fenntartó által jóváhagyva

- Fontos:
  - a család tiszteletére, a szülők, nagyszülők megbecsülésére, szeretetére, udvariasságra, figyelmességre, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartására nevelés,

- az esztétikai nevelésben a képzőművészetek, a zenei kultúra oktatása, valamint a beszéd, a viselkedés, az öltözködés és a környezet kultúrájának elsajátítása.
- Magyarország megismerése, szeretete és megóvása,
- a nemzeti kultúra ápolása, hazaszeretetre nevelés, hagyományaink, ünnepeink megismertetése, átörökítése.

A tanulók legyenek képesek:

- az idejüket önállóan és hatékonyan beosztani,
- saját képességeiknek megfelelő szinten teljesíteni a tanulmányi követelményeket.

3.2.3 Kiemelt fejlesztési feladatok - Értékek

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg.

Pedagógiai munkánk alapvető feladata, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos alábbi értékeket tanulóink elsajátítsák, ezek képviselete váljon bennük meggyőződéssé és határozza meg viselkedésüket, magatartásukat.

- Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt.
- Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása; a balesetek megelőzése).
- Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.
- Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.
- Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.
- A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.

Fenntartó által jóváhagyva

- A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.
- A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség- és közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.
- Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.

Az iskolánkban folyó nevelő és oktató munka feladata, hogy a felsorolt értékek elsajátítását elősegítse. Ezt szolgálják a nevelési program különböző fejezeteiben később meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó folyamatos értékelés.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatóak:

- Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
- Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

3.2.4 Intézményünk sajátos arculatának elemei:

Intézményünk a település egyetlen általános iskolája, melybe minden állandó lakosú és tartózkodási hellyel rendelkező gyermeket felveszünk. Ez a tény nagymértékben meghatározza tanulóink összetételét, a családi háttér alapján a szociokulturális jellemzőket, amelyek befolyásolják pedagógiai munkánkat.

Tanulócsoportjaink egy részének családi háttere sajnos a mai magyar társadalmi valóság összes negatívumával (gazdasági, megélhetési nehézségek, munkanélküliség) rendelkezik. E hatások tükröződhetnek e gyermekek lehetőségeiben, teljesítményeiben, valamint viselkedési és beszédkultúrájukban egyaránt. Iskolánknak ezt a problémát is kezelnie kell, s pedagógusaink jó pedagógiai érzékkel és empátiás képességekkel igyekeznek a nem kívánatos környezeti hatások, a kedvezőtlen személyiségvonások ellenére a gyermekekben lévő lehetőségeket feltárni és biztosítani számukra a különleges gondozást. Vannak azonban az átlagosnál magasabb színvonalú szociokulturális háttérrel rendelkezők, melynek következtében magasak a szülői elvárások.

Iskolánk pedagógiai törekvéseit a személyiség sokoldalú fejlesztése, a kompetenciák kialakítása és a tanulók teljesítményre való ösztönzése határozza meg, melyhez elengedhetetlen a pedagógusok alapos, szaktudományos és szaktárgyi tudása.

Fenntartó általi jóváhagyva

A fentiek arra köteleznek bennünket, hogy alkalmazkodva a fejlődéshez, az új kor követelményeihez, a különféle kihívásoknak is eleget téve a lehetőségekhez képest a legfelkészültebb, alkalmazható tudással bíró tanulókat bocsássunk ki az iskolából.

Ennek érdekében iskolánkban ökoiskolai munkacsoportot hoztunk létre, melybe a tantestület minden munkaközössége tagot delegált. A munkacsoport tagjainak irányítása mellett zöld DÖK-öt szerveztünk és ökoszakköröket indítottunk az alsó-és felső tagozaton is. Zöld Fürkész csapatokat szerveztünk, amelynek tagjai az energiafelhasználás optimalizálását hivatottak elősegíteni. A környezettudatos szemléletmód jegyében intézményünkben kialakult a szelektív hulladékgyűjtés gyakorlata. Napraforgó-díjjal jutalmazzuk a „legzöldebb" tantermeket, gyakorlókertünkben biozöldség termesztéssel az egészséges táplálkozást népszerűsítjük tanulóink körében.

Intézményünkben a tanítás-tanulás folyamatát stabil informatikai bázis, korszerű audiovizuális eszközök, interaktív táblák, projektorok segítik. Helyi tantervünkben úgy határoztuk meg, hogy az angol és az informatika oktatása kiemelt figyelmet élvez, és felső tagozaton az intézményi elvárás érdekében a szabadon felhasználható órakeret terhére mindkét tantárgyat magasabb óraszámban tanítjuk. Az intézmény kiemelt nevelési céljaihoz kapcsolódó eredményeket igyekszünk az elvártaknak megfelelően teljesíteni. A kor elvárásainak megfelelően a gyermekek továbbtanulását elősegítve, olyan képzési programot alkalmazunk, mely a későbbiekben megkönnyíti a középiskolában való továbbhaladást, a minősítő vizsga letételét.

A sport olyan pozitív tulajdonságok kifejlődését segíti elő, mint a kapcsolatteremtő képesség, a szolidaritás, a tolerancia elfogadása. Megtanít a siker és a kudarc kezelésére, elviselésére. Ezért a mindennapos testnevelés szakszerű, igényes megszervezésén túl a sport iránt érdeklődő tanulóink számára változatos mozgásformákat, a kiemelkedő képességű tanulóinknak megfelelő szintű megmérettetést biztosítunk.

A technikai fejlődés irányvonalát követve a multimédiát, az informatikát, az idegen nyelvet tudatosan beépítjük szabadidős programjainkba. Nevelési és oktatási céljaink elérése érdekében tematikus nyári táborokat szervezünk.

Iskolánkba a hagyományőrzést, a családokkal való kapcsolattartást, a multikulturális tartalmak megjelenítését kiemelt feladatként kezeljük. Fontos a nemzeti múlt tisztelete, a népszokások megismerése. Célunk, hogy a gyermekek ismerjék, örökítsék tovább az őseik által megőrzött kulturális értékeket, szokásokat, fejlődjön ezáltal népi szokáskultúrájuk. Éljék át a közös tevékenység örömét a családban, a társas kapcsolatokban, szűkebb-tágabb környezetükben odafigyelve társaikra, tolerálva esetleges másságukat. A munka szeretetére, fontosságára, megbecsülésére irányítjuk tanulóink figyelmét. A népi hagyományok ápolásával, újra felfedezésével nem akarjuk visszaforgatni az idő kerekét, hanem megmutatni az utat, melyen ha elindítjuk őket, felnőttként is természetesnek tartják a népszokások ápolását, továbbadását. E célokat szem előtt tartva tervezzük programjainkat, melyek megvalósítása tanórán és egyéb foglakozásokon foglalkozásokon zajlik.

„Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe." (Babits Mihály)

Fenntartó által jóváhagyva

3.2.5 Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása a Nemzeti alaptanterv alapján

A Nat – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 5. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – rögzíti „az iskolai nevelés-oktatás tartalmi egységét, az iskolák közötti átjárhatóságot, meghatározza az elsajátítandó műveltségtartalmat, valamint kötelező rendelkezéseket állapít meg az oktatásszervezés körében, így különösen a tanulók heti és napi terhelésének korlátozására". Az iskolák szakmai önállóságának teret engedve lefekteti a köznevelés szemléleti, elvi és tartalmi alapjait, azaz meghatározza az alapműveltség kötelezően közvetítendő tartalmait minden magyarországi iskola számára.

Az új NAT műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A fejlesztési feladatok és a közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.

A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott feladatok:

- a nemzeti műveltség,
- a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése,
- az erkölcsi érzék és a szellemi, érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a tanuláshoz, a munkához szükséges képességek, készségek, ismertetek, attitűdök együttes fejlesztése,
- az egyéni és a csoportos teljesítmény ösztönzése,
- a közjóra való törekvés megalapozása,
- a nemzeti közösségi összetartozás és hazafiság megerősítése
- értékálló és a kor igényeinek megfelelő tudás elsajátítása

A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott célok:

- a haza felelős polgárává váljék,
- a tanulókban kifejlődjön a hazafiság érzelemvilága,
- reális önismeret,
- szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert,
- megtalálja helyét a családban,
- megtalálja helyét a munka világában,
- tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására váljék képessé,
- legyen képes felelősségteljes döntések meghozatalára,
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra, cselevésre,

Fenntartó által jóváhagyva

- ismerje és értse a természeti és társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat,
- a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzése

A hatékony intézményes nevelés-oktatásnak nélkülözhetetlen eleme a szülőkkel történő együtt-működés. Az intézmény a szülők számára nyújtott pedagógiai segítséggel, a szülők véleményének, javaslatainak befogadásával, hasznosításával teremti meg a sikeres együttműködést az intézmény munkatársainak és partnereinek bevonásával.

3.2.6 Fejlesztési területek-nevelési célok:

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. Összhangban kell lennie a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel.

A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

Az erkölcsi nevelés

- a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése,
- igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése,
- az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése,
- az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés,
- a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- a kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- a tanulást elősegítő beállítódások kialakítása, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

Fenntartó által jóváhagyva

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók

- ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat,
- tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát,
- sajátítsák el azon ismereteket, egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

Az iskola tanulóiban alakuljon ki a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- A cselekvő állampolgári magatartásra, a törvénytiszteletre, az együttélés szabályainak betartására,
- Az emberi méltóság és az emberi jogok tiszteletére, az erőszakmentesség, a méltányosságra nevelésre,
- A tanulók megismerjék meg a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a honvédelmi nevelést biztosítása.
- A közügyekben a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztésére,
- A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítása, a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások megismerésére.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.
- A tanuló kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak kifejlesztése.
- A tanulók képessé váljanak az érzelmeiknek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.

Fenntartó által jóváhagyva

- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulókban fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,
- a szexuális kultúra kérdései.

A testi és lelki egészségre nevelés

- az egészséges életmódra, a testi-lelki egészségre nevelés,
- a helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- a lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,
- a családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,
- a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulókban, saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.

Fenntartó által jóváhagyva

- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá.
- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő.
- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

- A tanulók életkorához igazodva átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képessé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való észszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén.
- A tanulók tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.
- A tanulók lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát.
- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusaival,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,
- A különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

Fenntartó által jóváhagyva

A tanulás tanítása

Minden pedagógus teendője:

- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít,
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáférésével kapcsolatban.
- Annak megtanítása,
  - hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere,
  - hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások,
  - hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok,
  - melyek az egyénre szabott tanulási módszerek,
  - miként működhetnek együtt a tanulók csoportban,
  - hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége a teljesítmény növelésére sarkalló, az életesélyek tanulással történő növelését szolgáló egységes, közös alapra kell, hogy épüljön. Cél a személyiségfejlesztő tanítás.

Olyan pedagógiai munkát feltételez az iskolától, a pedagógusoktól, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:

- olyan szervezési megoldások alkalmazása, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését;
- a tanulás megszervezése úgy, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket;
- a nevelési-oktatási folyamat során legyen lehetőség a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárására, a tévedéseik kiigazítására, tudásuk átrendezésére;

Fenntartó által jóváhagyva

- az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáinak és formáinak alkalmazása különböző szervezeti formában (az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, a tanulók páros, részben vagy teljesen egyéni nevelésében-oktatásában),
- a tanulókhoz alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítésben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- a tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikák alkalmazása,
- sajátos tanulásszervezési megoldások alkalmazása a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek esetében, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában;
- a tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodjanak az egyes területeken tehetséges tanulók fejlesztési igényeihez, támogassák a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását;
- különböző tanulásszervezési megoldásokkal ki kell alakítani az együttműködést, a tanulási esélyek egyenlőséget szolgáló szervezeti formákat, az iskolák közötti együttműködésben és az iskolán kívüli és az iskolai munkában.

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Minden tanköteles korú tanulónak törvényben biztosított joga, hogy a neki megfelelő nevelésben-oktatásban részesüljön.

Ennek érvényesítéséhez az iskolának (az iskolafenntartóval, az iskola működtetőjével, a családdal, a gondviselővel, szakmai és civilszervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítania a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a képességek megismerése és fejlesztése, a készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozása, az attitűdök alakítása az 1–4. évfolyamon;
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a tudás bővítése, megszilárdítása az iskolázás további szakaszaiban;
- az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel;
- a tanuló tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén;
- a tanulást érintő lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében a tanuló személyiségének, szociokulturális hátterének megismerése,
- a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, e tevékenység támogatása az iskolán kívül is;
- motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárások alkalmazása, akár játékok segítségével (pl. sakk, logikai játékok);

Fenntartó által jóváhagyva

- egységes alapokon nyugvó tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása;
- a sajátos nevelési igényű, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők elfogadása, beilleszkedésük feltételeinek kölcsönös alkalmazkodáson alapuló megteremtése, a képesség-profilhoz viszonyított haladás elismerése, a tanulásban meghatározó képességeik feltárása és fejlesztése.

Képesség-kibontakoztató felkészítés

A képességeket kibontakoztató felkészítés a személyiséget fejlesztő pedagógiai munkával és a közösségfejlesztés segítségével járul hozzá a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez, a tanuló egyéni képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához, tanulási, továbbtanulási esélyeinek növeléséhez.

A képesség-kibontakoztató felkészítés megszervezhető integrált keretek között is, ha a közösség- és a személyiségfejlesztés halmozottan hátrányos helyzetű és az e körbe nem tartozó tanulók közös felkészítése keretében valósul meg, kiegészülve a társadalmi kirekesztés minden formáját elutasító, és a bármely oknál fogva hátrányos helyzetben lévők társadalmi beilleszkedését elfogadó és segítő magatartásformák és készségek kialakításával, az ezek alapjául szolgáló képességek kibontakoztatásával.

3.2.7 Kulcskompetenciák, a kompetenciaalapú oktatás pedagógiai feltételrendszerének kialakítása

Célunk, hogy tanulóink – adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tevékenységeikkel, szervezett és spontán módon szerzett tapasztalataikkal összhangban – minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket. Komplex tudás megjelenítésére legyenek képesek, amihez viszont biztos ismeretekre és alapkészségekre van szükségük. Mindezek megvalósításához szükséges a Nemzeti alaptantervben szereplő kulcskompetenciák fejlesztése.

A kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz. A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek hátterében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.

Számos olyan fejlesztési területet említhető, amely valamennyi műveltségterületen a kialakítandó kompetencia részét képezi: ilyen például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképesség, a problémamegoldás, az együttműködés, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése, a kapcsolati kultúra, a társas tolerancia.

Kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését szóban és írásban (hallott

Fenntartó által jóváhagyva

és olvasott szöveg értése, szövegalkotás szóban és írásban), valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználatot az oktatásban és képzésben, a társadalmi és kulturális tevékenységek során, a családi és a társas életben, a munkában és a szabadidős tevékenységekben, a társas valóság formálásában.

Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez felöleli a szóbeli és írásbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különböző nyelvi stílusok sajátosságainak, valamint a különféle helyzetekben a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét.

- Az anyanyelvi kommunikáció elsajátításával a tanuló képes a nyelvhasználat útján ismereteket szerezni és ismereteit gazdagítani, illetve új ismereteket, tudást létrehozni,
- képes megkülönböztetni és felhasználni különböző típusú szövegeket, továbbá információkat keresni, gyűjteni, feldolgozni és közvetíteni,
- képes és tud segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelően, etikusan és meggyezően kifejezni.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az alapvető nyelvi készségekre épül: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése idegen nyelven különböző tevékenységi formákban.

- A kommunikatív nyelvi kompetencia lexikális, funkcionális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket, valamint szocio- és interkulturális készségeket feltételez.
- Az élethosszig tartó tanuláshoz a nyelvhasználónak el kell sajátítania az önálló tanulás stratégiáit és az ehhez szükséges eszközök használatát.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia kialakításához elengedhetetlen a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek, struktúrák, az alapműveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szinten alkalmazható tudását.

- A matematikai kompetencia során a tanulók felismerik az alapvető matematikai elveket, törvényszerűségeket a hétköznapi helyzetekben, elősegítve a problémák megoldását a mindennapokban, otthon és a munkahelyen.
- Lehetővé teszi a törvényszerűségek felismerését a természetben, és alkalmassá tesz az érvek láncolatának követésére, a matematika nyelvén megfogalmazott törvények megértésére.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az ismereteknek és készségeknek azt a rendszerét jelöli, hogy az ismeretek és módszerek felhasználásával leírjuk és magyarázzuk a természet

Fenntartó által jóváhagyva

jelenségeit és folyamatait, a várható kimenetelét is. Segít abban, hogy megismerjük, illetve megértsük a természetes és mesterséges környezetünket, irányítsuk cselekedeteinket.

A természettudományok esetében elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék a természet működési alapelveit, az alapvető tudományos fogalmakat, módszereket és technológiai folyamatokat, az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait.

A természettudományos és technikai kompetencia birtokában mozgósítani lehet a természettudományos és műszaki műveltséget, új technológiákat, eszközöket, berendezéseket ismerhetnek meg a tanulók.

Kialakul a kritikus gondolkodás az áltudományokkal, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes elképzelésekkel, a technikát, a termelést az emberi szempontok és a környezeti fenntarthatóság fölé helyező megnyilvánulásokkal szemben.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett, közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén.

Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul:

- az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje,
- digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az Interneten keresztül.

A digitális kompetencia magába foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat – szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás és -kezelés, az Internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) – a szabadidő, az információ-megosztás, az együttműködő hálózatépítés, a tanulás, a művészetek és a kutatás terén.

A tanulónak ismernie és értenie kell:

- miként segíti az IKT a kreativitást és az innovációt,
- az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, ezek kiszűrésére használatos alapvető technikákat,
- az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket, az etikai elveket, a szerzői jogból és a szoftver-tulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi kereteket,

A szükséges készségek magukba foglalják - az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

A digitális kompetencia fejlődését segítheti az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Szociális és állampolgári kompetencia

Fenntartó által jóváhagyva

A személyes, értékalapú, személyek és kultúrák közötti párbeszédre nyitott szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel, valamint a közösségi beilleszkedés feltételei.

Az állampolgári kompetencia lehetővé teszi, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan vegyünk részt a közügyekben.

Az állampolgári kompetencia:

- a demokrácia, az állampolgárság fogalmának és az állampolgári jogoknak az ismeretén alapul,
- a kompetencia magába foglalja az aktuális események, a nemzeti, az európai és a világtörténelem főbb eseményeinek és tendenciáinak, a társadalmi és politikai mozgalmak valós céljainak, értékeinek és törekvéseinek az ismeretét (az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek az ismerete, az európai sokféleség és a kulturális azonosságtudat fontosságának tudatosítása),
- a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés, a megoldásuk során tanúsított szolidaritás,
- a közösségi tevékenységek és a különböző – helyi, nemzeti és európai – szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzése, a részvételt a döntéshozatalban (elsősorban szavazás útján).

A pozitív attitűdök:

- az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség tiszteletben tartása, a településhez, az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz, az Európához való tartozás tudata,
- a felelősségérzetnek és a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeknek, a demokratikus elvek elfogadásának és tiszteletben tartásának kinyilvánítása.
- A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzék a saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel és alkalmazza is őket.
- a kiegyensúlyozott kapcsolatok, a normatudat és az általánosan elfogadott magatartási szabályok elsajátítása.
- az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a társadalommal és a kultúrával kapcsolatos alapvető fogalmak ismerete.

E kompetencia alapja:

- az a sokféle képességre épülő készség, hogy az ember különféle területeken tud hatékonyan kommunikálni,
- figyelembe veszi és megérti a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereiben bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük.

Az attitűdök vonatkozásában:

Fenntartó által jóváhagyva

- legfontosabb az együttműködés, a magabiztosság és az integritás, a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődés,
- a személyes előítéletek leküzdése és a törekvés a kompromisszumra,
- a stressz és a frusztráció megfelelő kezelése, a változások iránti fogékonyság.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképesség és a vállalkozói kompetencia segíti az embert, hogy igyekezzék megismerni tágabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására.

Ez tudást, kreativitást, újításra való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében terveket készít és valósít meg. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek, készségeknek és magatartásformáknak, amelyekre a mindennapi életben, a társadalomban és a munkahelyen szükség van.

A szükséges ismeretek:

- az ember személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek, kihívások felismerése, értelmezése, a gazdaság működésének átfogóbb megértése, a pénz világát érintő magabiztos tájékozódás.
- a vállalkozások működésének pénzügyi és jogi feltételeinek ismerete ,
- Szükséges készségek, képességek:
- a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a feladatok megosztása, az elemzés, a kommunikáció, a jó ítélőképesség, a tapasztalatok értékelése, a kockázatfelmérés és -vállalás, a munkavégzés egyénileg és csapatban, az etikus magatartás.

Pozitív attitűdök:

- függetlenség, az alkotó- és újítókészség, a célok elérésére irányuló motiváció és eltökéltség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve az elképzelések, képzetek, élmények és érzések kreatív kifejezésének elismerését, befogadását mind a hagyományos művészetek nyelvén, a média segítségével, az irodalomban, a zenében, a táncban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgókép segítségével.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség feltételezi:

- a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét a népszerű kortárs kultúra és kifejezésmódok vonatkozásában.

Fenntartó által jóváhagyva

- a kulturális és nyelvi sokféleség megőrzésére irányuló igénynek, a közízlés fejlődésének, az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése is.
- *Képességek és készségek:*
- a művészi önkifejezés, a művészi érzék, a műalkotások és előadások értelmezése és elemzése, a saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása, az általános életminőség javítása.

Pozitív attitűdök:

- a művészet szeretete, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság.
- a nyitottság, az érdeklődés, kulturális életben való részvétel révén gazdagodjon az állampolgárok önismerete, emberi kapcsolatrendszere és eligazodó készsége a világban.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az ember képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve a hatékony gazdálkodást az idővel és az információval, saját szükségleteinek és lehetőségeinek, a tanulás folyamatnak a megismerése. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, útmutatások keresését és alkalmazását jelenti.

A hatékony és önálló tanulás arra készteti a tanulót:

- előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását, készségeit tudja alkalmazni a tanulási és képzési folyamataiban, otthon, a munkában,

A hatékony és önálló tanulás feltétele:

- a tanuló ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait,
- képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatásokat, támogatásokat.

Az ismeretek elsajátításához szükséges alapvető ismeretek:

- írás, olvasás, számolás, valamint az IKT-eszközök használata, a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése, képesség a közös munkára és arra, hogy tudását másokkal megossza, saját munkáját tárgyilagosan értékelje,

Pozitív attitűd:

- a tanulás iránti belső motiváltság.

Fejlesztési irányok:

- Egységes, befogadó (komprehenzív) iskolarendszer
- Helyi tanterv - kötött és szabadon választható tananyagtartalom

Fenntartó által jóváhagyva

- Egyéni képességekhez igazított tananyagválasztás
- Tanulóközpontú, differenciált módszertan
- Képességfejlesztés, kompetencia alapú oktatás
- Aktív tanár – aktív tanuló (megváltozott tanárszerep)
- Hatékony tanulási módszerek alkalmazása, a tanulók cselekedtetése
- Reális teljesítményértékelés
- Integráció és integrált oktatás, felzárkóztatás

Várható eredmények:

- a tanulói teljesítmény javulása
- a hátrányok csökkentése, felzárkózás
- a tehetség felismerése,
- az iskolai hiányzások csökkenése
- pedagógusok szerepének megváltozása

Az iskolai kompetencia-fejlesztés koncepciója

- Az alapelvek, célok és feladatok kidolgozása minden kompetencia területre.
- A tananyag kijelölése – lokalizálása, az egyes programelemek elhelyezése a tantárgyi struktúrában (tantárgyakhoz, műveltségi területekhez, osztályfőnöki programokba, modulokhoz, tanórán kívüli tevékenységekbe).
- Időbeli elrendezése (epochák, modulok, projektek).
- Fejlesztési eljárások és módszerek megválasztása (fejlettségi szintnek megfelelően).

A kompetenciafejlesztés komplex taneszköz-rendszerének alkalmazása:

- programtanterv
- tanulói eszközök
- tanári eszközök
- értékelő eszközök
- modulok rendszere
- digitális eszközök, informatikai fejlesztés

A kompetencia fejlesztését támogató rendszer

- külső továbbképzések (tanárok felkészítése)
- belső továbbképzések (önképzés, beechmarking)
- mentorálás (program-karbantartás)

Fenntartó által jóváhagyva

- szaktanácsadás igénybe vétele

A tanuló hatékony megismerését szolgáló technikák alkalmazása

- pedagógiai diagnosztika,
- tehetségazonosítás,
- tanulási stratégiák és módszerek alkalmazása,
- tanulási problémák felismerése (nehézségek, zavarok, akadályozottság),
- részképesség-zavarok kiszűrése,
- a személyiség komplex megismerése

Az alkalmazott mérés-értékelés

- az értékelés elveinek kidolgozása
- diagnosztikus (bemeneti) mérések
- formatív (visszajelző, szabályozó) mérések
- a tanulói fejlődés nyomon követése
- szummatív (lezáró – minősítő) mérés-értékelés

Módszertani elemek

- tanulásszervezési javaslatok,
- tanórai differenciálás heterogén csoportban,
- kooperatív tanulás,
- tevékenységközpontú pedagógiai gyakorlat,
- a drámapedagógia eszközei,
- egyéni és csoportos projektmunka,
- átfogó tanítási szakaszok (epochák) beillesztése a tanulás-tanítási folyamatba,
- prezentációs technikák elsajátítása és alkalmazása
- tanulói értékelési technikák (önértékelési eljárások) gazdagítása,

A tanulni tanulás kognitív és affektív kompetenciájának fejlesztése

- a tanulásmódszertan beépítése az iskola tevékenységrendszerébe,
- a tanulók tanulási stratégiáinak és módszereinek megismerése,
- a tanuláshoz való viszony (attitűd) feltérképezése, a változások követése,
- a motivációs bázis megismerése és formálása,
- a tanuláshoz szükséges alapkészségek felmérése és fejlesztési eljárásainak alkalmazása (életkor-specifikusan),
- a tanuláshoz szükséges komplex személyiségelemek megismerése (kíváncsiság,
- érdeklődés, akarat, kitartás, önfegyelem, becsvágy, teljesítményszorongás,

Fenntartó által jóváhagyva

- küzdőképesség, sikerorientáció – kudarckerülés)

A kompetencia alapú oktatáshoz kapcsolódó tanulásszervezési eljárások

Tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazása, gyakorlatorientált feladatok megoldása.

Az adott témának megfelelő tanulásszervezési eljárások alkalmazása

- projekt
- témahét,
- drámapedagógia,
- differenciált óravezetés

Az adott témának megfelelő tanulási-tanítási módszerek alkalmazása

- egyéni, frontális, pár, csoport, kooperatív tanulási módszerek
- első és külső mérések eredményeinek figyelembe vétele.
- az országos kompetenciamérések évenkénti elemzése, értékelése, felhasználása az eredmények szinten tartása érdekében a tanulási program módosításában.

Tevékenységközpontú pedagógiák

A gyermek saját cselekvésein és tevékenységein keresztül és a másokkal való együttműködésben jut új ismeretek birtokába, sajátítja el a különböző készségeket és képességeket, melyek egyaránt szolgálják saját személyiségének szabad fejlődését és szocializálódását a társadalomba.

A tevékenységközpontú pedagógiák alappillére a tanulás, a tevékenység önállóságának kialakítása, a csoportban megvalósuló interakciók lehetőségének megteremtése.

A pedagógus közvetett hatást gyakorol a gyermekre, megteremti a tevékenység feltételeit, motiválja a gyerekeket, a tevékenység közben támogató, tanácsadó szerepet tölt be.

A tanulási folyamat során alkalmazott módszerek és szervezeti keretek széleskörű alkalmazása valósul meg, amely lehetővé teszi egy-egy képesség fejlesztésének sokoldalú megközelítését, segíti a tanítás – tanulás eredményességét.

A tanulási tér kitágul, jelentős szerepet kapnak a társadalmi kapcsolatok, erőteljesen érvényesül a komplexitás, a tantárgyközi szemlélet, a tapasztalatgyűjtés lehetősége környezetére, társaira, önmagára nézve.

Egyaránt kínálunk tanítványainknak heurisztikus (felfedező) tanulási helyzeteket és rendszerező ismeretszerzési élményeket, hozzájuttatva őket a tudás öröméhez.

A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési technikák elsajátítása. A tanulók a megszerzett tudásukat, valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében is alkalmazzák. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési rendszerében meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és a szummatív méréseket. Hasznosítjuk az országos mérés során elért eredmények tapasztalatait.

Az ellenőrzések eredményeit felhasználjuk az intézményi önértékelésben.

Fenntartó által jóváhagyva

Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait, mintákat nyújtunk a feladat-és problémamegoldáshoz. Kialakítjuk az önálló tanulás és az önművelés képességét. Mindennapi teendőknek tartjuk a diákönkormányzat folyamatos, érdemi működtetését. Az interkulturális oktatás megszervezése szolgálja a kisebbségi kultúrák megismertetését.

Állandó és folyamatos elvárásként fogalmazzuk meg a differenciált tanulásszervezési eljárások tanórai és tanórán kívüli mindennapi alkalmazását.

Differenciált tanórai képességfejlesztés

- A tanuló életkorától, szociális státusától, egyéni képességeitől függően több szempont szerint differenciáltan tudjuk csak meghatározni azt a tanulási stratégiát, amely mind a tanulásszervezés céljainak, mind az egyes tanulók érdekeinek megfelel, így aktív és produktív tanuláshoz vezet.
- A differenciált rétegmunka biztosítja a tanulók egyéni képességeihez igazodó fejlesztést, az egyéni tanulási utak kimunkálását.
- A differenciálás alapja nem merev, homogén csoportokba történő sorolás, hanem rugalmas, átjárható rendszer kialakítása.
- A differenciálás lehetőség a gyermek számára a képességeihez igazodó nehézségű feladat kiválasztására, amely sikerélményt biztosít számára.
- A differenciálás formái: a tanulócsoportok képesség és érdeklődés szerinti felbontása (párhuzamos óravezetés), szervezeti differenciálás (csoportbontás), szervezeti és tartalmi differenciálás (képességszerinti csoport eltérő tananyagtartalom feldolgozása)
- A differenciálás akkor hatékony, ha differenciált értékelési –és követelményrendszer társul hozzá.

Differenciált osztálymunka:

A.

A tanítás tartalma szerinti differenciálás (pl.: alapkészségek fejlesztése, kiegészítő anyagok nyújtása, stb.)

B.

Azonos témában a logikai műveletek nehézségi foka szerinti differenciálás.

- Differenciált feladatok az egyes tanulók számára a képességek szerinti gyakoroltatáshoz.
- Individuális foglalkoztatás (pl.: nyomtatott szöveg egyéni feldolgozása, feladatlapok megoldása, stb.)
- Csoportmunka, adott témák, problémák közös megoldása.
- Problémafelvető, gyakorlati alkalmazást igénylő feladatok megoldása, a gondolkodási műveletek és logikai alapformák komplex, integratív alkalmazásával.

Fenntartó általi jóváhagyva

- Kooperatív tanulási-tanítási technikák gyakoroltatása. (pl. projektek, élethelyzetek megoldása, stb.)

Az értékközvetítés módszere; projekt

A projekt olyan tanulásszervezés, amelynek középpontjában valamilyen gyakorlati életből adódó problémafelvetés áll. A probléma megoldása a gyermekek tapasztalatára, érdeklődésére, tevékenységére épül, amelyben a hangsúly az ismeretszerzés folyamatára kerül.

A projektmódszer lényege az a nagyfokú szabadság, amelyet a tanuló számára biztosít a célok kiválasztásától a tervezésen, a feladat végrehajtásán, át a produktumig, az értékelésig.

A projektpedagógia célja valamilyen produktum, végeredmény, amely a valóság igényeire épülő szükséglet alapján kerül kiválasztásra, így biztosítja a világ integrált megismerését oly módon, hogy a tanulás melléktermék a tevékenységnek. A projekt a tanulást, az ismeretek, készségek, jártasságok elsajátítását indirekt módon biztosítja, kihívásra épít, ezzel belső motivációt teremt, komplex módon teremti meg a probléma mind több összefüggésének megismerését.

A projekt szerkezeti felépítése

- témaválasztás, célok meghatározása
- tervezés, téma feladatokra bontása
- szervezés, megvalósítás,
- nyilvánosságra hozatal, záró értékelés

A projektmódszer eredményei

- cselekvésre, tapasztalatokra épül
- együttműködésre, egymástól tanulásra támaszkodik
- alapvető a kölcsönös kommunikáció
- komplex és alkotó jellegű
- megerősíti a motivációt és a felelősségvállalást
- differenciál, lehetőséget biztosít a felzárkóztatásra, tehetséggondozásra
- önállóságra késztet, rugalmas téri és időkeretekre épül

Kooperatív csoportmunka

- A kooperatív csoport erős, pozitív összetartozás-tudattal rendelkezik, a csoporttagok ismerik, elfogadják, támogatják egymást, összetétele heterogén.
- A heterogén csoport különböző teljesítményű tanulókból alakul, amely kedvező feltételeket teremt a tanulók egymástól tanulására.
- A véletlenszerű csoportszervezés során a diákok különböző helyzetekben fejleszthetik és tanulhatják meg hasznosítani kooperatív készségeiket.

Fenntartó által jóváhagyva

- A tudatos, tartós feladatmegoldáshoz kapcsolódó csoportszervezés előnye az erős közösségtudat, a közös tanulási tapasztalat pozitív hatása.
- A kooperatív csoportmunka tárgyi feltétele az egyenlő esélyekkel történő elérhetőség, a rugalmas téri és idő környezet megteremtése.
- A csoportok működtetésének személyi feltétele a pozitív közösségtudat, kölcsönös bizalom, szeretet, megbecsülés.
- A csoportmunka alapelvei: a párhuzamos, egyidejű interakciók, az egyidejű felelősség elve, az egyenrangú részvétel elve, az építő egymásrautaltság.
- A kooperatív munka alkalmazkodik a gyerekek szükségleteihez, a tanulás cselekvés és aktív részvétel révén jön létre, segíti az ismeretszerző és társas készségek fejlődését.

Témahét

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, esetleg hosszabb időkeretben iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. Az évfolyam szintű tanulásszervezés a hagyományostól eltérő csoportalkotási módokat is lehetővé tesz, s így az egyéni fejlesztés szempontjából hatékonyan épülnek egymásra az alapkövetelményekhez kapcsolódó kötelező foglalkozások és az egyes részterületekhez kötődő, kutatást és alkotó tevékenységet biztosító választható programok. Az intézmény pedagógiai programjába rendszerszerűen beépített témahetek egy-egy kulcstéma integrált, a kereszttantervi szempontokat érvényesítő feldolgozására alkalmasak. (Ilyenek lehetnek például: városi ökológiai téma; a lovagkor; a nagyföldrajzi felfedezések; antik tudomány, vallás, művészet; vállalkozási kompetenciák, idegen nyelvi hét, stb.)

Azt intézmény által megszervezett témahét:

Célunk intézményünkben egy moduláris oktatási program megszervezése (pl. egészséges életmód, környezetvédelem, demokráciára nevelés, játék, érzelmi-erkölcsi nevelés stb. témakörben) tanévenként.

A kompetencia alapú oktatási programok általános pedagógiai alapelvei

A pedagógusszerep segítő, támogató jellege

A pedagógus feladata nem csupán a tananyag közvetítése, hanem a tanulási folyamat irányítása és segítése.

A képesség- és személyiségfejlesztés harmóniája

A kognitív tanulási képességek és a személyiség egészének fejlődését meghatározó szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése egészséges arányának megteremtése.

Differenciálás, esélyegyenlőség

A vezetés irányításával kiválasztott differenciált tanulásszervezési módszerek alkalmazása, mely lehetővé teszi a tanulók személyes szükségleteinek, tudásának, képességeinek és moti-

Fenntartó általi jóváhagyás

vációinak megfelelő fejlesztést, biztosítva ezzel a hatékony tanulás szempontjából nélkülözhetetlen helyes énkép alakulását.

Gyakorlat-központúság

A mindennapi életben hasznosítható, a társadalmi környezet változásainak és igényeinek megfelelő ismeretek közvetítése, tudás átadása és a megszerzett tudás felhasználása. A döntésképes, döntéséért felelősséget vállaló személyiség készségeinek fejlesztése.

Egyensúlyteremtés

Megfelelő arányt kell találni a készség- képességfejlesztésre és az ismeretszerzésre fordított idő között figyelembe véve, hogy bizonyos ismeretbevitel híján a készség- képességfejlesztés sem optimalizálható. Egyensúlyt kell teremteni az egyéni tanulás, a felfedeztetés, illetve a páros, kooperatív és frontális oktatás között.

Tevékenység-központúság

A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység-központú tanítói gyakorlat megvalósításának támogatása, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt; konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére, problémamegoldásra, összefüggések felfedezésére, következtetések levonására, döntésekre, egyéni vélemények kialakítására, az ismeretek alkalmazására, a társakkal való együttműködés és munkamegosztás, a feladatért vállalt felelősség megtapasztalására.

Motiváló tanulási környezet

A tanulás hatékonysága szempontjából fontos a megfelelő tanulási környezet kialakítása, mely egyfelől örömforrást jelenthet, másfelől érdeklődést kelt, aktív, konstruktív együttműködésre készteti a tanulókat.

A mérés mint a képességfejlesztés alapeleme

A mérések nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják. A tanítási-tanulási folyamat hatékonysága az egyes tanulók fejlődésén mérhető.

Feladatok

- A különbségek felmérése
- A szegregálódás csökkentése
- A személyiség egészének fejlesztése
- Az olvasás, szövegértés, szövegalkotás szintjének emelése
- A gondolkodási képességek fejlesztése
- A motiváció erősítése

Ezzel:

- reális esélyt teremt a tanulók kulturális, képességbeli és tanulási szükségletekben megmutatkozó különbözőségeinek kezeléséhez,

Fenntartó által jóváhagyva

- minőségi elmozdulást hozhat a lényegesen hatékonyabb alapozás tekintetében,
- alkalmazásával megelőzhető a lemorzsolódás, feleslegessé válik a szegregáció.

Tanulás tanítása, logikus gondolkodás fejlesztése

- figyelem
- érzékelés, észlelés
- emlékezet
- képzelet
- gondolkodási műveletek
- információszerzés, tájékozódás
- lényegkiemelés, szelektálás
- rendszerezés, felhasználás
- új kontextusban alkalmazás
- komplex gondolkodás a tantárgyi ismeretek között
- önálló véleményalkotás
- tanulási technikák
- jegyzetelés, vázlat

3.2.8 Az integrációs oktatást segítő program IPR módszertani elemeinek a folyamatos működtetése.

Az IPR eszközrendszeréből alkalmazott intézményi eszközök a következők:

- Kompetenciafejlesztő programelemek:
  - Önálló tanulást segítő fejlesztés
  - Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése.
- Az integrációt segítő tanórán kívüli programok:
  - Mentori rendszer működtetése
  - Művészeti körök
- Az integrációt segítő módszertani eljárások:
  - Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés.
  - Drámapedagógia.
- A tanári együttműködés formái műhelymunkával.
  - Értékelő esetmegbeszélések
  - Hospitálásra épülő együttműködés.
- A kompetencia alapú értékelési rendszer eszközei:
  - Egyéni fejlődési napló.
  - Szöveges értékelés.

Fenntartó általi jóváhagyva

- Multikulturális tartalmak megjelenítése.
- A továbbhaladás feltételeinek a biztosítása:
  - Pályaorientáció.
  - Továbbtanulásra felkészítő program.
    - Szociális készségfejlesztő technikák gyakoroltatása (pl.: minta és modellnyújtás, szerepjáték, konfliktuskezelő készségek fejlesztése, karitatív tevékenység, stb.)
    - Szituációelemzés, alternatív megoldási stratégiák kidolgozása.
    - Az ön- és emberismeret fejlesztését szolgáló technikák megismertetése (pl. emberismereti, önismereti tréningek

Az iskola által felvállalt tevékenységi területek sajátos munkaformáinak és eszközeinek az alkalmazása.

- Kulturális és művészeti programok

pl., művészeti jellegű bemutatók, művészeti iskolák csoportjai, hagyományápolás, történelmi évfordulók megünneplése, képzőművészeti kiállítások, Királyi napok, stb.

- Értékteremtés, gazdálkodás

pl. iskolai önkiszolgálás, értékteremtő munkák, tanterem védnöksége, ruhagyűjtés, tanulói ügyeleti rend, részvétel ünnepi műsorokon.

- Szociális szolgáltatás.

pl.: iskolai prevenció bűnmegelőzési programok, deviancia kezelése, személyiségfejlesztő foglalkozások, stb.

- Környezetkultúra.

pl.: környezetszépítő akciók, szelektív hulladékgyűjtés, évszaktúrák, kerékpártúrák, tábor, stb.

- Egészséges életmód és testkultúra.

pl.: mentálhigiéniai felkészítés, sport- és játékdélutánok, sportvetélkedők, fizikai állóképesség fejlesztése, egészséghét szervezése, stb.

- Az önálló szellemi tevékenység kibontakoztatására irányuló eszközök és módszerek alkalmazása,

pl.: öntevékeny kutatás ösztönzése, értékteremtő önálló alkotások készítésére bátorítás, dolgozatíró pályázatok hirdetése, iskolaújság szerkesztése, stb.

- Tárgyi eszközök használata a tanórai és tanórán kívüli munka során.
  - A hagyományos tantárgyi szemléltető eszközök rendszeres használata, (pl.: térképek, makettek, modellek, hang- és képanyagok, írásvetítő stb.)
  - Interaktív eszközök használata.

Fenntartó által jóváhagyva

  - Számítógép és internet-használat.
  - Digitális technikák alkalmazása.
- A nyelvoktatás modern technikáinak az alkalmazása.
- Számítástechnikai programcsomagok használata az egyes tantárgyak tanítása során.(pl.: SDT kínálta lehetőségek, az egyes kompetencia területekre készített programok, stb.)
- Egyéni fejlesztő programok alkalmazása a felzárkóztató, fejlesztő és tehetséggondozó foglalkoztatások során.
- Az önálló tanulás támogatásához színvonalas könyvtári szolgáltatás igénybevétele.
- A tanuló éves munkáinak és eredményeinek az összegyűjtése.
- Gyakorlólapok, feladatlapok, differenciált munkalapok készítése a tanulók egyéni munkájának segítéséhez.
- Mérőlapok alkalmazása. A diagnosztikus és formatív mérések eszközeit iskolai szinten készítjük el vagy választjuk meg. A szummatív mérésekhez standardizált mérőeszközöket alkalmazunk.
- A tehetséggondozás érdekében tehetséggondozó szakkörök működtetése, a tehetséges gyerekek részvételének a biztosítása a tanulmányi versenyeken.
- A tanulók önnevelésének az iskolai megalapozása. Ezek elemei: a tanulói felelős magatartás kialakítása, egyéni programokkal képességek szerinti differenciálás, a tanulói teljesítmények optimálása, a kiteljesedő személyiség folyamatos motiválása.

3.2.9 Pedagógiai megújulás

Az iskola bevont intézményként rész vesz A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben című projektben.

Közösségfejlesztési szempontokat és újszerű, innovatív módszereket alkalmazva partneri együttműködéseket épít ki a szülőkkel és a bevonandó civil szervezetekkel. Aktívan bevonjuk a diákokat a közösségi események kialakításába, a szülőket pedig a közösségépítő folyamatokba. A választott témák feldolgozása szakmai szervezetek és civil partnerek közreműködésével történik.

Újszerű tanulásszervezési eljárásként téma heteket valósítunk meg.

A témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és pedagógusok közös tevékenységére épül, a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján. Iskolánkban tanévenként egy alkalommal valósítunk meg témahetet az éves munkatervben meghatározott téma alapján.

Az iskola feladatai:

- Értékközvetítés (irodalom, zene hagyományok, ünnepek).

Fenntartó által jóváhagyva

- Érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés, szocializáció).
- Értelmi képességek területén megmutatkozó hiányosságok, eltérések kiegyenlítése, részképességek fejlesztése.
- Sikerélmény biztosítása.
- Zenei képességek tehetséggondozása.
- Sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés differenciált módszerekkel.

A ritmus- és hallásfejlesztési feladatokat kihasználjuk az értelmi képességeik (gondolkodás, emlékezet, alkotóképesség) differenciált fejlesztésére.

Minél több alkalmat nyújtunk éneklésre, mozgásos, táncos játékokra, amelyekben sikerélményhez juttatva őket segítjük elő pozitív önértékelésük alakítását.

Pedagógiai módszerekben való megújulás:

- A programadaptáció esetén a megvalósításhoz kapcsolódó pedagógus továbbképzéseken történő részvétel, belső képzések szervezése, mentorálás
- Modell értékű programok továbbfejlesztése
- Az iskolai felkészülést, kreatív szabadidős tevékenységeket biztosító, a gyermek sikeres szocializációját segítő, tanórán kívüli szabadidős programok, kulturális rendezvények szervezésének, illetve azokon való részvétel támogatása
- Olyan rendezvények, tréningek szervezése a helyi társadalom bevonásával, melyek hozzájárulnak a befogadó attitűd fejlesztéséhez
- Tanulóbarát környezet kialakítása
- A tanórai és tanórán kívüli tevékenységekhez szükséges kis értékű tárgyi eszközök, fejlesztőeszközök beszerzése

Együttműködünk más intézményekkel projekt célkitűzéséhez kapcsolódó programok, rendezvények szervezésében.

Fenntartó által jóváhagyva

3.3 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

3.3.1 Alapelveink

- Komplex személyiségfejlesztésre törekszünk, ezért megismerjük tanítványaink szükségleteit, motivációs bázisát, autonómiájának kibontakoztatását figyelembe véve.
- Folyamatosan nyomon követjük az egyéni bánásmód megvalósulását, reális és szakszerű elemzést és értékelést végzünk.

- Elősegítjük a reális önismeretük alakítását, formáljuk az önmagukhoz és társaikhoz fűződő (szociális) viszonyukat (attitűdjüket).
- A személyes kompetencia fejlesztésével az egészséges és kulturált életmódra nevelést szolgáljuk. Kiépítjük és az egyéni életvitel részévé tesszük a pozitív tartalmú viszonyulásokat, szükségleteket, motívumokat, szokásokat.
- Segítjük a tanítványainknak megfelelő speciális - szakmai kompetenciák fejlesztését, az alkotó képesség kibontakoztatását.
- Az iskolánkban folyó pedagógiai tevékenység alapja a tanuló, nevelő, szülő együttműködése
- A SZÉK kompetenciák fejlesztése a készségek és képességek fejlesztése, pozitív attitűdök kialakítása szintézisében történik.
- Tanulóink személyiségébe építjük a szociális (társas) kapcsolatok, a konstruktív életvezetés, és az emberi-természeti- társadalmi környezet alakításának képességét.
- A különböző érdeklődésű, értelmi, érzelmi, testi fejlettségű és motivációjú gyermekeket felkészítjük a továbbtanulásra.

3.3.2 Feladatok

- Az intézményben színes, sokoldalú iskolai életnek, játéknak és munkának kell folynia.
- Változatos pedagógiai módszereknek, széles tevékenységkínálatnak kell lennie, amiken keresztül a tanuló lehetőséget kap a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítására.
- Fejleszteni kell a gyermekek önismeretét, együttműködési készségüket, edzeni az akaratukat.
- Figyelmet kell fordítani:
  - a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítására,
  - az önismeret fejlesztésére (osztályfőnöki vagy önismereti órákon, iskolán kívüli lehetőségek formájában),
  - az egészséges, edzett személyiség kialakítására,
  - az egészségnek, mint alapértéknek elfogadtatására, az egészségmegőrzés igényének felkeltésére, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzésére.
- Hozzá kell járulni az életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulások fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez:
- a környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítására,
- a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetésére, emlékeinek tiszteletére, ápolására, megbecsülésére,
- az alapvető állampolgári jogok megismertetésére.

Fenntartó általi jóváhagyva

- A pedagógusnak, mint modellközvetítőnek, a személyiségformálás egyik legfontosabb eszközének kell lennie.
- A pedagógiai munka középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek, az egész személyiség fejlődésének, fejlesztésének kell állnia.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok oktató-nevelő munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.
- Az egyes tanulók személyes és szociális képességeit, készségeit nyitott oktatási formában, egyéb iskolai programokon ismerjük meg.

3.4 A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

3.4.1 Az egészségnevelés célja

Iskolánk célja, hogy a tanulóinkban kialakítsuk az egészséges életmód iránti igényt, a tanulók képesek legyenek objektíven felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok veszélyeit. Az egészség érték legyen számukra, utasítsák el a számukra károsat. Mindezek eléréséhez lehetőséget biztosítunk az ismeretek átadásával és programok szervezésével.

A család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé. Az 1-4. évfolyamon a nevelés-oktatás keretében sokszínű tevékenységformával biztosítsuk a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődését.

Legfontosabb céljaink:

- a településünk iskolahasználói köréhez, azok adottságokhoz és felkészültségéhez igazodó egészségnevelési feladatokat fogalmazzunk meg, és saját programot valósítsunk meg
- a tanulóinkban kialakítsuk az egészséges életmód iránti igényt,
- a tanulók képesek legyenek objektíven felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok veszélyeit
- az egészség érték legyen számukra, utasítsák el a számukra károsat
- a család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé
- a nevelés-oktatás keretében sokszínű tevékenységformával biztosítsuk a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődését.

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozásnak feladata.

Fenntartó által jóváhagyva

3.4.2 Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- Minden rendelkezésre álló módszerrel segítjük a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészségfejlesztését.

- Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosítunk, ezekkel párhuzamosan együttműködünk a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal.
- Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret adva a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést, és a tanácsadást biztosító programoknak.
- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében,
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmódot szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat,
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és az egyéb foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészségmegőrzés szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
  - táplálkozás,
  - az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás,
  - a családi és kortárskapcsolatok,
  - a környezet védelme,
  - az aktív életmód, sport,
  - a személyes higiénia,
  - a szexuális fejlődés

  területén.

3.4.3 Az egészségnevelés iskolai területei

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülniük, ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete,
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága,
- az értékek ismerete,
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe,
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat,
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészség megőrzésben,
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete,
- a tanulás technikái,
- az idővel való gazdálkodás szerepe,

Fenntartó által jóváhagyva

- a szenvedélybetegségek elkerülése,
- a tanulási környezet alakítása,
- a természethez való viszony az egészséges környezet jelentősége.

3.4.4 Az életkori sajátosságokhoz illeszkedő témák:

- az egészséges táplálkozás témái,
- a szenvedélybetegségekkel való foglalkozás,
- a szexuális felvilágosítás – nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció,
- a betegség és a gyógyulássegítő magatartás (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat),
- a testi higiénia,
- a környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés),
- a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás),
- a testedzés, a mozgás, a helyes testtartás.
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

3.4.5 Konkrét tevékenységi formák

Az intézmény szervezettségében:

- gondoskodunk az osztálytermek megfelelő, rendszeres szellőztetéséről,
- megfelelően tájékoztatjuk a tanulókat a tanulást is befolyásoló egészségi állapotukról, a részképesség zavarokról,
- külön figyelmet fordítunk az ülésrend kialakítására, a megfelelő világításra illetve az osztálytermek egészséget szolgáló berendezéseire,
- gondoskodunk a tanulók mozgásigényeinek kielégítéséről.
- a lehetőségeinkhez mérten törekszünk arra, hogy az iskolatáska súlya ne haladja meg az optimális mértéket

3.4.6 A mindennapos testnevelés, testmozgás programja

Az iskolai testnevelés és sport, ismeretrendszerével, értékeivel, funkciójával sajátosan összetett műveltségi terület. Megkülönböztetett részét képezi a tanulók testi, motoros, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődését szolgáló teljes körű iskolai egészségfejlesztésnek, az intézményi komplex mozgásprogramnak, valamint a személyiségfejlesztésnek és a tehetséggondozásnak.

A rendszeres fizikai aktivitás jelentős szerepet játszik az egészséget és az életminőséget döntően befolyásoló, számos, nem fertőző népbetegség (túlsúly, kövérség, szív- és érrendszeri, daganatos, mozgásszervi, lelki betegségek, táplálkozási zavarok, testképzavarok, szenvedélybetegségek) elsődleges megelőzésében. A tanulók képessé válnak saját szintjüknek, képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelő fejlesztő hatású mozgásprogramot kidolgozni,

Fenntartó által jóváhagyva

illetve azt végrehajtani. A rendszeres testnevelés és sporttevékenység révén könnyebben elviselik a stresszt, a fizikai, lelki és szellemi terheléseket.

A műveltségi terület egyik stratégiai célja a tanulók élethosszig tartó, egészségtudatos, fizikailag aktív életvezetésre szocializálása. A testnevelés és sport műveltségi terület másik célja a személyiségfejlesztés. A problémamegoldó és kritikus gondolkodás valamint a kreativitás fejlesztéséhez is hozzájárulnak. Az önismerettel, az önkontrollal, a szabálykövető magatartással együtt a feladatorientált kapcsolatteremtés és együttműködés szintje is fejlődik. A testnevelés és sport a küzdeni tudásra, a kudarc és a monotónia tűrésére is nevel. Nélkülözhetetlen a mozgástanulás szerepe a saját testkép megismerésében és a testtudat kialakításában.

A testnevelés és sporttevékenységek révén a tanulók gyakorlatias és a mindennapokban is hasznosítható tudást szereznek a rendszeres fizikai aktivitás előnyeiről és hatásairól, ezáltal fejlődik egészségi és edzettségi állapotuk, személyiségük, megbecsülik a teljesítményekhez szükséges erőfeszítéseket. További cél a tehetséggondozás, a sportban tehetségesek felkarolása - a tanuló erős és gyenge oldalát egyaránt támogatva, segítve.

A magyar és egyetemes sport hagyományai és értékei, illetve élsportolóink példaértékű teljesítményének megismerése segíti a nemzeti azonosságtudat fejlesztését, az emberi teljesítmény elismerését.

A differenciálás és a motiváció a tanulóközpontú fejlesztés kiemelt alapelvei. Az esélyegyenlőséget biztosító elv figyelembe veszi a gyermekek testi, lelki és szociális állapotának természetszerű különbözőségeit, eltérő fejlődési lehetőségeit. A testnevelés és sport a tanulási nehézségek kezelésében – a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek fejlesztésében – és a társadalmi integrációban betöltött szerepe, mint alapelv, szintén hangsúlyos.

Kiemelt célok:

A mozgáskészség fejlesztése, a fitnesz és edzettségi szint fejlesztése szoros kapcsolatban áll a rendszeres fizikai aktivitással. Ezek a természetes mozgások, helyes testtartás kialakítása és fenntartása, motoros képességek fejlesztése, a terhelés összetevői és jelentősége, testtömeg index, táplálkozás és egészségmegőrző szokásrendszer.

A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése a sportági készségek kialakítását eredményezik (technika, taktika).

A testnevelési és sportági tevékenységhez kötődő ismeretek fejlesztése (bemelegítés, terhelés és fejlesztési összetevők, gyakorlás, mérés és értékelés; játékokkal és sportágakkal kapcsolatos szabályismeretek, sporttörténeti ismeretek).

Részvétel a szabadidős, diák- és versenysportban, sportágválasztás, a kiválasztás és utánpótlás-nevelés elősegítése, amelyek élethosszig tartó rendszeres fizikai aktivitást eredményeznek.

Személyiségfejlesztés, szociális és érzelmi képességek fejlesztése, erősítése (siker és kudarc, győzelem és vereség feldolgozása, szociális kapcsolatrendszer fejlesztése, alkalmazkodás, konfliktuskezelés, a csapathoz tartozás érzelmei, az együvé tartozás erősítése; testtudat), a lelki egészség erősítése és fejlesztése.

Fenntartó által jóváhagyva

Az egészségtudatos szokások fejlesztése (mozgásszükséglet-kielégítés szokásai, egészségkárosító motoros tevékenység tudatos elkerülése, egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és szokások, sporttevékenységgel kapcsolatos egészségügyi szokások).

Fejlesztési feladatok, szerkezete:

- Motoros képességfejlesztés: edzettség, fittség
- Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás
- Játék
- Versenyzés
- Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Motoros képességfejlesztés: edzettség, fittség	**Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**
– Általános és speciális képességfejlesztő, az edzettséget fejlesztő és a fittségi szintet növelő vagy megtartó testgyakorlatok. – A motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása.	– Sportágspecifikus és általános technikai, taktikai elemek egyénileg, párban és csoportban. – A kognitív, az affektív és a szociális képességek fejlesztése motoros tanulással.
Játék	**Versenyzés**
– Egyénileg, párban és csoportban végrehajtott játékos mozgásformák. – Sportági előkészítő mozgásos játékok. – Alkotó és kooperatív játékos feladatok. – A kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal.	– Egyénileg, párban és csoportban végrehajtott sportágspecifikus versenyek. – A versenyzés szerepe a kognitív, affektív és szociális képességekben.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

– Prevenciós és szabadidős sporttevékenységek.

– Életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni, társas és csoportos tevékenységek.

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja:

- a gyermekek egészséges, testi-lelki fejlődésének elősegítése, a testmozgás eszközeivel.
- az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés fejlesztése.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulása érdekében az alábbi egészségügyi és pedagógiai szempontokat tartjuk fontosnak:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás-programban
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési és légző-rendszer megfelelő terhelése

Fenntartó általi jóváhagyva

- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna
- a testnevelési tananyag egészében a gerinc-és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel az állóképesség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömöt és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás programban
- a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít, olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében
- a testmozgás program játékokat és táncokat is tartalmaz

A tanórán kívüli sportfoglalkozásokat az iskolai sportköri foglalkozások keretében kell megszervezni. Ezeken a tanuló jogosult részt venni.

Az iskolai sportkör munkáját az iskola igazgatója által megbízott testnevelés szakos tanár irányítja. A tanárok munkájukat munkaköri leírásuk alapján végzik.

A tanórán kívül szervezett sportköri foglalkozásokon való részvételhez az iskola biztosítja:

- az őszi és a tavaszi időszakban a sportudvar, udvar, tornaterem,
- a téli időszakban a tornaterem

tanár felügyelete melletti használatának lehetőségét.

Az iskolai sportfoglalkozások óraszámát a tantárgyfelosztásban kell meghatározni.

Mindennapos testnevelés megszervezésének formái

Heti öt testnevelés óra.

3.4.7 Drog-stratégia

A mai család működése során csökken az óvó-értékközvetítő hatás, mert egyrészt a szülőknek kevesebb idejük jut a gyermekükre a szükségesnél, másrészt olyan generáció nő most fel, aki családi modellként nem tudja átvenni az elutasítási technikákat. A szülők nem tudják, hogy milyen hatásokkal és milyen személyiségparamétereket kell erősíteni a gyermekükben a megelőzés érdekében. Ezért fokozott iskolánk felelőssége, hogy miképpen és milyen eredményességgel biztosítja az eredményes szocializációhoz szükséges hatásokat (képességfejlesztés, készségek kialakítása), többek között a drogozással kapcsolatos „immunitás” megszerzéséhez.

Iskolánkban még nem találkoztunk drogok használatával. Az egyes szakirodalmak által „kapu-drognak” tekinthető alkohol és dohányzás visszatérően jelenik meg, főként a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók körében, így a drog-prevenció részeként kiemelten fontos szerepet kap e két antihumánus szenvedélyprobléma kezelése.

Fenntartó által jóváhagyva

Az iskolai drog-prevenció célja:

Általános cél:

Minden gyerek megszületésekor lehetőségekkel és tehetségekkel jön a világra, iskolánk feladata, hogy ezek a lehetőségek kibontakozzanak, tényleges tartalommal teljenek meg, hogy a tanulóink jól érezzék magukat, bánni tudjanak és eligazodjanak az információk rengetegében, harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.

Drog-prevenciós munka nem korlátozódhat egyetlen tantárgyra, és nem kötődhet csak egyetlen személyhez. El kell érni, hogy az egész iskola komplex nevelési hatásrendszerébe épüljön be a szerfogyasztással kapcsolatos egységes pedagógiai állásfoglalás és gyakorlat. A személyiségfejlesztő munka részeként kell a tanulók életvezetési stílusát úgy alakítani, hogy képessé váljanak az antihumánus szenvedélyek tudatos elutasítására. Minden nevelési helyzetben biztosítani kell, hogy a segítségre szorulók és a támogatást igénylők megkapják a szükséges odafordulást és törődést.

Konkrét célok, feladatok:

- A szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése (hangsúlyosan dohányzás, alkohol).
- A drogjelenséggel – ide tartoznak a legális, illegális drogok – kapcsolatos szemléletváltás kialakítása a tanulók, szülők, pedagógusok körében: váljanak, érzékennyé a drogkérdések hatékony kezelése iránt, növeljék problémamegoldó készségüket, tegyük képessé tanulóinkat a drogok kipróbálásával való kockázat felismerésére, a negatív befolyásolás elutasítására.
- A tanulók egészségmegőrző szokásainak alakítása és a káros szenvedélyektől mentes életmód értékeit tükröző életvitel kialakítása, a drogok visszautasítására való képesség megteremtése.
- Segíteni a drogokkal kapcsolatba kerülő fiatalokat, családokat.
- Csökkenteni a drogokhoz való hozzáférés lehetőségét.
- A tantestület drog-prevencióval kapcsolatos ismereteinek gyarapítása.
- Készségfejlesztő módszerek alkalmazása a tanulók egészséges életmódra nevelésének folyamatában.
- Stabil értékrend, pozitív jövőkép kialakítása.
- Problémamegoldás és döntésképesség fejlesztése.
- Az érzelmi feszültségek felismerése, kezelése.

Alapelveink:

- **Partneri viszony**: a felülről szerveződő intézkedések helyett az érdekeltek részvételével, igényeihez illeszkedő módon szükséges a beavatkozásokat, kezdeményezéseket kimunkálni.

Fenntartó által jóváhagyva

- **Információ:** a korrekt és személyes szükségletekhez illeszkedő információnyújtásra kell törekedni; méghozzá abban a formában, ahogy az érdekeltek azt leginkább befogadni és hasznosítani képesek.
- **Participáció:** az érdekeltek nemcsak használói, hanem alakítói is legyenek az őket érintő beavatkozásoknak, továbbá, hogy az alkalmazott módszerek az érintettek tényleges bevonódását követeljék meg.

Az iskola „drog-állapota" felmérésének lépései

- **A szülők véleményének megismerése:** szülői értekezleteken, fogadóórákon, az évente kiküldött kérdőívek bővítése a témában.
- **Diákok:** ismeretszint felmérés (rajzok, TOTO-k, postaláda, stb.), attitűd vizsgálat (a szerfogyasztással kapcsolatos vélemények, elutasító magatartás), veszélyeztetettek célvizsgálata (csak szakember által végezhető).
- **Tanárok:** ismeretszint felmérés, problémakezelési módszerek, ötletek gyűjtése, problémaérzékenység, veszélytudat szondázása.

Iskolai drogmegelőzési tevékenységek, módok és színterek

A drog-prevenciós feladatok nem csak az iskola területéhez kötöttek, meg kell ragadni a civil szervezetekkel, a falu egyéb intézményeivel való közös rendezvények személyiségformáló lehetőségeit is.

3.5 TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

A teljes körű egészségfejlesztés célja: a nevelési-oktatási intézményünkben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés alapfeladatai:

A teljes körű egészségfejlesztés során négy egészségfejlesztési alapfeladat rendszeres végzését értjük, amelyet minden tanulóval, a teljes tantestület és a szülők bevonásával, szakmai ellenőrzés és megfelelő finanszírozás mellett végezzük.

Ezek:

- egészséges táplálkozás megvalósítása (lehetőleg a helyi termeléshelyi fogyasztás összekapcsolásával);
- mindennapos testnevelés/testmozgás minden gyermeknek (ennek részeként sok más szakmai elvárás közt jól végzett tartásjavító torna, relaxáció és tánc is);
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- a személyi higiéné

Fenntartó által jóváhagyva

A teljes körű egészségfejlesztési programunk feladatai, tevékenységei, színterei

Az egészséges táplálkozás	Az egészség fogalmának megismertetése.	Elméleti és gyakorlati ismeretátadás.	Környezetismeret, természetismeret és testnevelés tantárgyak
	Az egészséget befolyásoló tényezők összegyűjtése.	Gyűjtőmunka	Osztályfőnöki, környezetismeret és természetismeret tantárgyak
	Megelőzhető betegségek megismerése.	Kiscsoportos beszélgetés, tematikus előadás	Partneri együttműködés
	A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolatának vizsgálata.	Egészségügyi szűrővizsgálatok Egészséges ételek elkészítése	Technika, környezetismeret tantárgyak. Közösségépítő programok. Egészséghét.
	Az egészséges táplálkozás – helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása	Üzemlátogatás, kapcsolatfelvétel a helyi mezőgazdasági szervekkel, családi gazdaságokkal konyhakertek megtekintése.	Környezetismeret, természetismeret, osztályfőnöki órák, osztályprogramok, napközi.
	A média egészséget meghatározó pozitív szerepének bemutatása.	Pozitív viselkedési minta bemutatása multimédiás elemekkel.	Informatika, osztályfőnöki, technika, rajz tantárgyak, napközis, tanulószobai foglalkozások.
	Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módjának megismertetése.	Elvárt viselkedési attitűdök kialakítása.	Rajz, informatika, magyar irodalom, környezetismeret tantárgyak keretében, napközi, tanulószobai foglalkozások alkalmával.
A mindennapos testnevelés, testmozgás	A jó egészségi állapot megőrzésének biztosítása.	Életminőséget javító sportolási lehetőségek életvitelszerű alkalmazása.	Úszás, tollaslabda, tenisz, frizbi, kerékpározás, gyalogtúra.
	A testmozgás, és az egészség, betegség kapcsolatának feltérképezése.	Otthon is végezhető gimnasztikai-és légző gyakorlatok bemutatása, elsajátíttatása.	Délutáni szabadidős programok, napközi, játékos vetélkedő, tanulószoba, osztályprogramok.

Fenntartó által jóváhagyva

	Az egészséghez szükséges testmozgás igényének kialakítása.	A fizikai állóképesség mértékének növelése.	Testnevelés óra, kirándulások, túrák, osztálybajnokságok, játékos egészségfejlesztő mozgás, sportversenyek.
	A szervezet fejlődésének ismérvei testmozgással és annak hiányában.	Életkori sajátosságoknak megfelelő fizikai terhelés.	Testnevelés óra, séta, kirándulás, sportprogramok, játékos egészségfejlesztő testmozgás, vetélkedők, versenyek.
	Gerincvédelem, gerinckímélet lehetőségei.	A nevelő személyes példamutatása.	Testnevelés, úszás, biológia óra.
	Építő jellegű társas kapcsolatok kialakítása.	A kortárscsoportok pozitív példájának bemutatása.	Osztályfőnöki óra, dramatikus játékok, osztályprogramok, diák-önkormányzati programok, rendezvények.
	Művészeti és sporttevékenységek, lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásainak formálása.	A helyi közélet példaképként választható alakjainak bemutatása.	Kiscsoportos beszélgetések, rendezvények, osztályprogramok, szülői értekezlet.
Testi és lelki egészség fejlesztése a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.	Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk szerepvállalásának lehetőségei.	Figyelemfelhívás felelősségünk fontosságára	Tematikus előadás, dramatikus játékok.
	A környezet, egészség fogalmának tisztázása, megóvásának lehetőségei.	Rajzpályázat, gyűjtőmunka, kiselőadás.	Kiscsoportos beszélgetések, rajzóra, tematikus előadások, iskolarádió.
	A betegség fogalmának megismertetése.	Elméleti és gyakorlati ismeretátadás.	Környezetismeret, természetismeret és testnevelés tantárgyak.
	Lelki eredetű táplálkozási zavarok bemutatása.	A lelki devianciák veszélyeire való figyelemfelhívás, a kialakulás	Osztályfőnöki óra, tematikus előadás, iskolai szintű szülői értekezlet, osztályprogram.

Fenntartó által jóváhagyva

		megelőzésének lehetőségei.	
	A lelki egészség harmóniájának megteremtése.	A reális énkép kialakítása, szerepvállalás csoporton belül.	Kotráscsoportok, dramatikus játékok, versenyek, helyes családmodell vizsgálata, kooperatív technika, magyar irodalom, történelem, osztályfőnöki óra.
	Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe, a másik önértékelésének segítése.	A kommunikáció folyamatos fejlesztése, a metakommunikációs eszközök megismertetése, pozitív visszacsatolás formáinak megismertetése.	Minden tanítási óra.
	Az érett, autonóm személyiség jellemzőinek formálása.	Pozitív személyiségjegyek erősítése a tanári példamutatás eszközrendszerével.	Iskolai és iskolán kívüli közösségi tereken.
	A nő szerepeinek összegyűjtése.	A női szerepekkel való találkozás megteremtésének lehetőségei.	Biológia, magyar irodalom, osztályfőnöki, projektek, tematikus előadások, kiscsoportos beszélgetések, délutáni szabadidős programok, gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés, könyvtárhasználat.
	A férfi szerepeinek összegyűjtése.	A női szerepekkel való találkozás megteremtésének lehetőségei.	Biológia, magyar irodalom, osztályfőnöki, projektek, tematikus előadások, kiscsoportos beszélgetések, délutáni szabadidős programok gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés, versíró pályázat.
	A családi élet-kapcsolat a család tagjai között: közös tevékenységek feltérképezése.	Családlátogatás, családrajz, családi programokról készült élménybeszámoló szó-	Szituációs játékok, sportprogramok, közös programok a családi házzal, fotópályázat.

Fenntartó által jóváhagyva

		ban, írásban; jellemzés.	
	A várandóság alatti hatások vizsgálata a gyermek fejlődésére.	Többgyermekes családmodell bemutatása.	Magyar irodalom, etika, hon- és népismeret, tematikus előadások gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés.
	A szenvedélybetegségek feltárása és megelőzésük lehetőségei (dohányzás, alkohol-és drogfogyasztás, játék-szenvedély, internet-és tv-függés.)	Kiselőadás, gyűjtőmunka, tablókészítés, ismerkedés a témához kapcsolódó preventív anyagokkal.	Rádiós műsor, kortárs segítő igénybevétele, a pedagógusok szakmai tanácskozáson, tréningeken való részvétele, diák-önkormányzati programok, tematikus előadások, kiscsoportos beszélgetések, kábítószer-ellenes rendezvények, események, kémia, természetismeret, biológia, osztályfőnöki órák, esetmegbeszélések. Szaktárgyi órák témafeldolgozása. Iskolai szintű szülői értekezleten prevenciós terveink ismertetése.
	Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás helyes arányának megválasztása.	Napirend készítése az életkori sajátosságok figyelembe vételével, az arányos és egészséges bioritmus megteremtését szolgáló programok megismertetése.	Angol, osztályfőnöki, természetismeret, biológia, technika órák, napközis és tanulószobai foglalkozások, délutáni szabadidős programok, tanulmányi kirándulások, szülői értekezlet.
	A fogyasztóvédelem és az egészségvédelem kapcsolatának bemutatása.	A kiskorúak egészségének megóvása érdekében, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 129.§ 4. bekezdésében megfogalmazott törvényi rendelkezések szigorú és következetes betartása, betartatása.	Diák-önkormányzat által szervezett programok, kábítószer ellenes rendezvények, családi házzal való együttműködés, tematikus előadások, a pedagógusok szakmai tanácskozásokon, tréningeken való részvétele.
	Tartós egészségkároso-	A másság elfogadása, az	Kooperatív technika, diffe-

Fenntartó által jóváhagyva

	dással élő társakkal való együttélés szabályainak megismertetése, a segítségre szorulók támogatása.	őszinte segítségnyújtás tanulásának tanítása.	renciált tanórai munkavégzés, osztályfőnöki óra, pedagógiai szakszolgálat, családsegítők igénybevétele, filmvetítés, irányított beszélgetés szakember bevonásával, a segítségnyújtással kapcsolatos esetek dramatikus jellegű feldolgozása.
A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése.	A társadalom élete, a társadalmi együttélés normáinak kialakítása, illem és etika erkölcsi szabályok megismerése.	Az alapvető társadalmi normák kialakítása, a diák szervezet demokratikus önszerveződése. A szocializációs folyamat elősegítése.	Diák-önkormányzati programok, hon-és népismeret, etika, magyar irodalom, technika, a helyi kisebbségi szervezetek közreműködésével szervezett programok.
	A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás kialakítása a gyermekhez-családban, iskolában.	A pozitív pedagógusi attitűdből adódó lehetőségek teljes körű kiaknázása, a családi értékek figyelembe vételével.	Minden tanítási órán, osztályközösségek, közös programok a családi házzal.
A baleset megelőzés és elsősegélynyújtás.	Balesetek fajtái, a baleset-megelőzés tennivalói.	Gyűjtőmunka, kiselőadás, közlekedésbiztonsági program, tűz-és balesetvédelmi szabályok megismertetése.	Tematikus előadások, együttműködés a rendvédelmi szervekkel, osztályfőnöki óra, nyári programok, versenyek.
	Lehetőség nyújtása az iskola-egészségügyi szolgáltatás igénybevételére.	Egészségügyi szűrővizsgálatok, felvilágosító előadások szervezése, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128.§ 7. bekezdésében megfogalmazott feltételeknek megfelelő partnerek bevonásával.	Tematikus előadások, kábítószer ellenes rendezvények, események, a kollégák szakmai tanácskozásokon, tréningeken való részvétele, szülői értekezlet, aktív szülői részvétel.
	Lehetőség nyújtása az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevételére.	A külső kapcsolatok lehetőségeinek kiaknázása, az egészségfejlesztési munka kiszélesítésére.	Tematikus előadások, kábítószer ellenes rendezvények, események, a kollégák szakmai tanácskozásokon, tréningeken való részvétele.

Fenntartó által jóváhagyva

			szülői értekezlet, aktív szülői részvétel.
A személyes higiéné.	Az egészséget befolyásoló tényezők vizsgálata.	A személyes higiéné fenntartásának biztosítása a tanulói környezetben. A helyes szokásrendszer kialakítása.	Testnevelés, osztályfőnöki, biológia, környezetismeret, természetismeret óra, kulturált étkezés színterei.
	Szájhigiénia lehetőségeinek megismertetése.	A szájápolási eszközök megismertetése, gyakorlati alkalmazásuk bemutatása.	Osztályfőnöki, környezetismeret, természetismeret, biológia óra, tematikus előadások, kiscsoportos beszélgetések, rajzpályázatok, tanulószobai, napközis foglalkozások, figyelemhívó poszterek elkészítése.
	A média egészséget meghatározó pozitív szerepének bemutatása.	Pozitív viselkedési minta bemutatása multimédiás elemekkel.	Informatika, osztályfőnöki, technika, rajz tantárgyak, napközis, tanulószobai foglalkozások.
	Megelőzhető betegségek megismerése.	A helyes higiénés szokások kialakítása, továbbfejlesztése.	Osztályfőnöki, környezetismeret, természetismeret, biológia órák, tematikus előadások, dramatikus játékok.

A teljes körű egészségfejlesztési program során együttműködő partnereink:

Szülők:

Legfontosabb társak a tanulók érdekében végzett megelőző munkában. Megfelelő előkészítés és információ-átadás után támogatják az iskola programjait.

Iskolaorvos:

Témaorientált biológia órák tartása, rendszeres szűrővizsgálatokon a drogfogyasztás tüneteinek észlelése, a drogkoordinátor felé jelzés.

Háziorvos:

Az egész családot ismeri, segítséget nyújt egészségnevelési programok szervezésében, tartásában, a rizikócsoportok kiszűrésében.

Védőnők:

Rendszeres szűrések szervezésében, végrehajtásában, prevenciós programok elkészítésében nyújthatnak segítséget.

Rendészeti szervek:

Fenntartó által jóváhagyva

Ifjúságvédelmi munkatársak tanári továbbképzésben, bűnmegelőzési és prevenciós programok kidolgozásában, lebonyolításában nyújthatnak segítséget.

Gyermekjóléti szolgálat:

Naprakész informálódási forrása a település drog-fertőzöttségéről, tendenciákról, problémás családokról.

Kótaj Roma Nemzetiségi Önkormányzat (KRNÖ):

A KRNÖ segítségével minél szorosabb és bizalmasabb kapcsolattartás a családokkal, a korai probléma felismerés és annak hatékony kezelése érdekében.

A teljes-körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését:

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;
- bűnmegelőzés;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stresszkezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása;
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése;

A teljes körű egészségfejlesztési program kimunkálásának lépései

- Problémafeltárás, helyzetértékelés
  - szükséglet felmérés, amely jótékony hatást gyakorolhat az iskola belső világára, hogy érdemi hozzájárulást jelentsen a tényleges szükségletek feltárásához
  - információgyűjtés, tájékozódás az érintettek körében (tanulók, pedagógusok, intézményi dolgozók, szülők)
- Tervezés
  - életkori sajátosságok figyelembe vételével konkrét és reális célok megfogalmazása
  - határidők és felelősök kijelölése
- Megvalósítás
  - Az egészséges életmód szempontjából lényeges területeket az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe beépítjük.
- Állapotfelmérés

Fenntartó által jóváhagyva

- Az újabb célok megfogalmazásához ismételt állapotfelméréssel kezdünk. Ez egy részt méri az eddig sikeresen megtartott programok hatékonyságát, másrészt valós kiindulási alapot jelent az újabb célmeghatározáshoz (PDCA ciklus).

3.5.1 Egyéb foglalkozások

- szakkörök,
- táborok,
- terepi munka (tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok, akadályversenyek),
- múzeum, állatkert, nemzeti park látogatása,
- projektek,
- témanap, témahét,
- kiállítások környezet- és egészségvédelem témában.
- szelektív hulladékgyűjtés, használtelem-gyűjtés, papírgyűjtés.
- diák-önkormányzati nap.
- könyvtári foglalkozás.

3.5.2 Iskolai környezet

Feladatunk a mindennapi élet fizikai és szellemi környezetének átalakítása a környezeti nevelési program szellemében. Fontos megtervezni az iskolai élet ezernyi mozzanatát, s azt, hogy ezeken keresztül hogyan válhat az iskola környezetbaráttá, miképpen alakíthatja az ott dolgozók és tanulók életmódját környezettudatosabbá. Törekednünk kell a példamutató iskolai környezet megteremtésére.

3.6 A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az intézményi pedagógiai folyamatok (pl. tanévre, tanulócsoportra tervezett egymásra épülő tanulói tevékenységek) , a személyiség – és közösségfejlesztést, az elvárt tanulási eredmények elérését, a szülők, tanulók és munkatársak elégedettségét és a fenntartói elvárások teljesülését szolgálják.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata. Bevonjuk a tanulókat, a szülőket és az intézmény dolgozóit a szervezeti és tanulási kultúrát fejlesztő intézkedések meghozatalába.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása

Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

- A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében

Fenntartó által jóváhagyva

Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

- Az önkormányzás képességének kialakítása

Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése

Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása

Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

3.6.1 A személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés szinterei

- tantestület
- alsó tagozat (tanítók, gyerekek, asszisztens, fizikai dolgozók)
- felső tagozat (tanárok, tanulók, technikai dolgozók)
- szakmai munkaközösségek
- osztályközösségek
- diák-önkormányzat
- egyéb foglalkozások

Tantestület

Az alapfeladatok ellátásához iskolánkat hozzáértő iskolavezetés és tantestület alkotja, melyre jellemző a gyermekközpontúság, az aktivitás, az új iránti fogékonyság, a célokkal való azonosulási képesség. A szervezeti felépítésnek köszönhetően jó az információáramlás, az egyes közösségek közötti koordináció.

Kiemelt feladat, fő fejlesztési irány: mentálhigiéniás feladatok (hangulat, személyiségfejlesztés) az empátiás képességek fejlesztése, az őszinte, nyílt kritikai szemlélet alakítása közösségi programokkal, kirándulásokkal, személyiségfejlesztő tréningekkel, a minőségbiztosítás módszereivel. Egymás munkájának megbecsülése, elismerése.

Fenntartó által jóváhagyva

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen személyes kapcsolata valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

Alsó tagozat

Alapfeladataink: családias légkör kialakítása, szokásrendek kialakítása, a Házirend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása, az osztályközösség kiépítésének megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása, szülőkkel való kapcsolattartás, önkiszolgálás megszervezése, szabadidős tevékenységek szervezése, a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása, ügyeleti rendszer kiépítése;

Kiemelt feladatok: Az osztály aktív magjának feltérképezése, az önkormányzó képesség kialakítása 4. osztályra, bekapcsolódás a DÖK munkájába a szakasz végén, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása;

Fő fejlesztési irányok: az elkülönült évfolyamközösségek egymáshoz közelebbi kapcsolatba hozása;

Felső tagozat

Alapfeladatok: az osztály aktív magjának továbbfejlesztése, osztálytanács létrehozása, az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer, viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése;

Kiemelt feladatok: Ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélései szabályainak ismerete. Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához. Multikulturális képességek fejlesztése. A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.

Fő fejlesztési irányok: A kulturált beszéd, magatartás csiszolása. Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

Testi-lelki fejlesztést szolgáló feladatok: Életvezetési ismeretek tanítása, felvilágosító előadások (drog, alkohol, cigaretta) a káros szenvedélyek elleni védekezés módjainak megismertetése (védőnői, iskolaorvosi szakszolgálat) szakemberek bevonásával. A sporttevékenység széleskörű elterjesztése (foci, atlétika), környezetvédelem tanítása, rendszeres iskolaorvosi, iskolafogászati ellátás, kirándulások, kerékpártúrák, táborozások.

Szakmai munkaközösségek

Vezetője a munkaközösség-vezető, aki az iskolavezetés tagja. Szakmai és módszertani kérdésekben ad segítséget az iskolai nevelő-oktató munka tervezéséhez, szervezéséhez, ellenőrzéséhez. Saját éves munkaterv szerint dolgozik. Szervezi az adott szaktárgyak versenyeit, szakmai vitákat tart, továbbképzéseket szervez, irányt mutat a továbblépéshez. Törekszik az egységes eljárások és módszerek, az értékelés, osztályozás egységes módszereinek megtalálására.

Fenntartó által jóváhagyva

Osztályközösségek

A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségben a közösségért végzett munka. A közösségi nevelés fontos része az önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik. Cél: jó csoportlégkörben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a föl- és alárendelt pozíciókban a tanuló helyes önértékelése.

Az osztályközösség életének, közösségi erővonalainak alakulásában döntő fontosságú az osztályfőnök, ezért alapkritérium, hogy megfontolt, képzett, pedagógiában jártas ember legyen, és intézkedései a tanulók javát szolgálják. Programalkotó és közvetítő szerepű, figyelemmel kíséri az osztály tagjainak szellemi, lelki fejlődését, ellátja az adminisztratív feladatokat is. Kapcsolatot tart a szülői házzal, segít, tanácsot, útmutatást ad.

Meglátogatja osztályát az óraközi szünetekben, irányítja, figyelemmel kíséri szabadidős tevékenységüket.

Diák-önkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének megszervezésére az iskolában diák-önkormányzat működik.

Az iskolai diák-önkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák-önkormányzati vezetőség irányítja.

A diák-önkormányzat tevékenységét a diákok által jelölt és az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.

A DÖK legmagasabb szintje az iskolagyűlés, melynek élén a Diáktanács áll.

A Diáktanács tagjai az osztályszinten választott tagok: osztálytitkárok, akiket felnőtt vezetők (osztályfőnökök) segítenek.

A DÖK titkárát és helyettesét az 5-8. osztályosok közül választják.

Egyéb foglalkozások

A tanítási órán kívüli tevékenységek közé tartozik minden olyan foglalkozás, amely a nem hagyományos tanórai foglalkozások témakörében is megtalálható, de nem kerül a tanítási naplóba, viszont a közösségépítés szempontjából rendkívül fontos.

<u>Egyéb foglalkozások</u>

Az egyéb foglalkozások a diákok igényeinek és az iskola lehetőségeinek összehangolásával szerveződnek. Ide tartoznak a szakkörök, az előkészítők és a sportkörök. A foglalkozások témáját és a hiányzó tanulók nevét a szaktanár a megfelelő naplóba rögzíti.

A szaktanárok által tanév elején meghirdetett szakkörökre az osztályfőnöknél lehet jelentkezni. A jelentkezés a szakkör elindulása után válik véglegessé. Ettől kezdve a szakköri foglalkozásokon való részvétel kötelező (10 fő esetén indítható).

Fenntartó által jóváhagyva

Az iskola tanárai, vagy bármely más szervezet az iskola diákjai számára az iskolában önköltséges tanfolyamot igazgatói engedéllyel és az érintett tanulók szüleinek írásos beleegyezésével szervezhetnek.

A tanórán kívüli rendszeres foglalkozások rendjét külön órarend rögzíti, melyet az igazgató hagy jóvá.

Alkalmanként szervezett foglalkozások

Az iskola által egy-egy alkalomra tanórán kívüli, szervezett foglalkozások a következők lehetnek:

- osztálykirándulások,
- tanulmányi kirándulások,
- osztályprogramok,
- táborok,
- kulturális intézmények és ipari létesítmények látogatásai.

Ezek a programok iskolai keretek között csak tanári felügyelettel szervezhetők.

A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

A részvétellel, az intézmény működésébe való bevonódással és a diákok önszerveződésének lehetőségeivel a tanulók és a szülők elégedettek.

A jelen pedagógiai programban nem szereplő, a tanítási idő alatt több napig tartó tanórán kívüli foglalkozást – írásos kérvény alapján – az igazgató engedélyezheti az osztályban tanító tanárok vagy a nevelőtestület véleményének kikérése után.

A tanulók bármely, az iskola által alkalmanként szervezett több napos programon csak előzetes írásbeli hozzájárulással vehetnek részt. Az engedélyt a szervező tanárnak a program szervezésének megkezdésekor kell beszereznie a szülőktől és az osztályfőnöktől.

A tanulók távollétéről – ha olyan programokon vesznek részt, amelyeken az iskolát képviselik -, az igazgató dönt.

3.7 2.7. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

3.7.1 Az iskolánkban tanító pedagógus alapvető feladatai

- a pedagógus tervező munkájában és annak ütemezésében jelenjen meg a stratégiai és operatív dokumentumokban megfogalmazott célok és feladatok,
- a pedagógiai munkája feleljen meg az éves tervezésben foglaltaknak, az esetleges eltérések indokoltak legyenek,
- a teljes pedagógiai munkája követhető legyen a tanmenetekben, a naplókban, valamint a tanulói dokumentumokban,

Fenntartó által jóváhagyva

- a rábízott tanulók nevelése, oktatása a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése,
- a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevétele,
- a pedagógusnak minden tőle elvárhatót meg kell tennie a tanuló személyiségének fejlődéséért, tehetségének kibontakoztatásáért, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődési ütemét, szociokulturális helyzetét,
- igyekezzen felkelteni és fenntartani a tanulók érdeklődését, miközben épít szükségleteikre és céljaikra,
- családlátogatás
- a különleges bánásmódot igénylő tanulóval egyénileg foglalkozzon, együttműködjön a gyógypedagógussal, más szakemberekkel, segítse elő a hátrányos helyzetű tanuló felzárkózását, a megfogalmazott fejlesztési célokat szerves egységben kezelje az általános pedagógiai célrendszerrel,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- alakítson ki olyan bizalommal teli légkört, amely a pozitív visszajelzésekre épül, minden tanuló hibázhat, lehetőség van javításra,
- a tanuló önálló tanulásához biztosítson megfelelő útmutatókat,
- alakítsa ki az önálló ismeretszerzés folyamatát,
- teremtsen ideális arányt a hagyományos és az IKT eszközök között.
- mozdítsa elő a tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- kapcsolattartás az iskolarendőrrel
- nevelje a tanulókat egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre,
- helyi hagyományok ápolása,
- rendszeresen tájékoztassa a szülőt (törvényes képviselőt) a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,
- fogadóórák szervezése
- felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő és más szakemberek bevonásával tegyen meg mindent a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében,
- a tanulók és a szülők, a munkatársak emberi méltóságát, jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- érthetően és pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál, melyet tudatosan fejleszt, a tanuláshoz hatékony és nyugodt kommunikációs teret alakít ki,

Fenntartó által jóváhagyva

- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan az életkori sajátosságokat, a tudományos eredményeket figyelembe véve, változatos, korszerű módszerekkel közvetítse, ismerje és alkalmazza a digitális anyagokat és eszközöket is.
- tanítványaiban alakítsa ki az online információk befogadásának, feldolgozásának, továbbadásának kritikus, etikus módját,
- oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, komplex módon, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét, terveit az óra eredményességének függvényében vizsgálja felül,
- a pedagógus beszámolót készít a vezető kérése alapján a tanulói teljesítményről,
- rendszeresen alkalmazza az IKT eszközöket, melyet naplóbejegyzéssel igazol,
- építsen a tanulók más forrásból szerzett tudására,
- fogalomhasználata pontos, következetes,
- a tanulók tevékenységét, a tanulási folyamatot szem előtt tartva az órát a céloknak megfelelően logikusan építse fel,
- a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a különböző értékelési módszereket alkalmazva, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját, és folyamatos visszajelzésre törekedjen,
- értékelje a tanulók munkáját, folyamatos visszajelzésre törekedjen,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,
- legyen tisztában szakmai felkészültségével, személyiségével és alkalmazkodjon a szerepelvárásokhoz,
- lehetőségeihez képest vegyen részt online megvalósuló szakmai együttműködésekben,
- lehetőségeihez mérten vegyen részt az intézményi innovációban és pályázatok írásában,
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- partneri kapcsolattartás a helyi üzemek vezetőivel,
- szakmai kapcsolattartás intézményen kívül,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- aktívan vegyen részt a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- aktív részvétel a község rendezvényein
- az óvoda és iskola kapcsolatának erősítése a zökkenőmentes átmenet érdekében
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,

Fenntartó által jóváhagyva

- az önértékelésben érintett pedagógus az ellenőrzések megállapításainak megfelelően készítsen önfejlesztési tervet, ütemezze a szükséges feladatokat és hajtsa végre azokat,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel,
- a külső és belső mérési eredmények elemzése, ezáltal az intézmény erősségeinek és fejleszthető területeinek meghatározása, valamint intézkedési tervek készítése.

3.7.2 Az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnököt az iskolával jogviszonyban álló pedagógusok közül az iskola igazgatója jelöli ki.

Osztályfőnöki feladattal szükség esetén az a pedagógus is megbízható, aki az osztálynak csak egy tantárgyat tanít.

Egy pedagógus csak egy osztályfőnökséggel bízható meg.

Az osztály tanulóira vonatkozó intézkedések csak az osztályfőnökkel való egyeztetés után hozhatók meg.

Az osztályfőnököt eseti hiányzása esetén az adott tanévre felkért pedagógus helyettesíti.

Feladatai

Közvetlen nevelőmunka:

- ismeretek szintetizálása, a mindennapi életben történő alkalmazásuk;
- az aktuális események feldolgozása, különböző értékrendek megismertetése;
- a kultúrahasználat megtanítása, a konfliktusmegoldást kialakító pedagógiai tevékenység;
- mentálhigiénés szemlélet alkalmazása a nevelőmunkában, törődés a gyermekek aktuális problémáival;
- az osztály konfliktusainak megoldása, a gyermekvédelmi munka.

Ügyviteli (adminisztrációs) feladatok:

- a haladási napló naprakész vezetése,
- a haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése;
- igazolások esetleges igazolatlan órák regisztrálása;
- félévkor és évvégén a magatartás és szorgalomjegyek előkészítése az osztályozó értekezlet előtt;
- félévi értesítő, anyakönyv- és bizonyítványírás

Szervezés, koordinációs feladatok végrehajtása:

- kapcsolattartás az osztályban tanító kollégákkal;
- a nevelésben-oktatásban hatékonyan résztvevőkkel, a szülőkkel;
- szülők közötti felvilágosító munka;

Fenntartó által jóváhagyva

- szabadidős tevékenységek, programok szervezése.

3.7.3 Az osztályfőnöki nevelés témakörei

- Énképünk – az élet értelméről, az emberek tulajdonságai; önmagunk ismerete, önnevelés, önmegvalósítás
- Egészségünk védelme – az emberi test felépítése és működése; az egészséges ember; az egészséges életmód; káros szenvedélyek;
- A családi élet harmóniája – a család; a szülők; gyerekek a családban; a nagyszülőkről és az öregekről; szerelem; szexualitás; a válás; a barátság; család és az iskola
- Helyünk a társadalomban – társadalom és állam; a polgár – a polgári társadalom; magánélet - közélet; társadalmi konfliktusok; viselkedéskultúránk; a rend
- Művelődés – műveltség - művelődés; anyanyelvi műveltség; olvasáskultúránk; az ízlés
- A szabadidő helyes eltöltése – játék, múzeum; színház; mozi, zene; tánc, sport, kirándulás
- Munkakultúra – a munka szerepe az ember életében; pályaválasztás; munkavállalás; munkanélküliség; élethosszig tartó tanulás
- Személyes biztonságra nevelés, közlekedési kultúra
- Az ember és a természet kapcsolata - szennyezések; környezetvédelem; a fák és az erdők szerepe
- Hazánk és a nagyvilág - ország - haza - nemzet; a magyar diaszpóra; az ENSZ; Az Európai Unió

3.7.4 Az osztályfőnök egyéb feladatai

Az intézmény pedagógiai programjában rögzített értékek és elvek szerint neveli osztályának tanulóit, tekintettel a differenciált személyiségfejlesztésre.

Munkáját olyan tervek és célkitűzések alapján végzi, amelyek összhangban vannak az általános és a vezetői utasításokkal.

Az osztályközösség kialakításában, fejlesztésében együttműködik az osztálydiákbizottsággal. Javaslataival, szükség esetén személyes irányításával nyújt közvetlen segítséget.

Koordinálja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját.

Aktív és konstruktív kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, a tanulók szüleivel, tanítványaival foglalkozó segítő személyekkel (pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytestnevelő, gyermekvédelmi felelős, stb.), visszajelzéseiket felhasználja szakmai fejlődése érdekében,

Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, különös gondot fordít a hátrányos helyzetű, ill. a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók segítésére.

Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.

Fenntartó által jóváhagyva

Mikro- és szülői értekezletet tart, szükség esetén családot látogat, a tájékoztató füzet útján rend-szeresen tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről.

Jogszabályban előírt (pl. október 1.) és/vagy a nevelőtestület által elfogadott statisztikai elemzések, kimutatások az osztályközösségre vonatkozó írásbeli jelentések elkészítése.

A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok segítése az osztálykereten belül.

Tanulóit és azok szüleit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.

Támogatja a tanórán kívüli munkát, egyben őrködik azon, hogy az a tanulók teherbírását meg ne haladja.

Az osztályfőnök jogai:

Osztályának tanulóit jutalmazhatja, büntetheti, illetve ilyen intézkedésekre javaslatot tehet.

Javaslatot tehet minden olyan kérdésben, amely osztályában felmerül az iskola életével kapcsolatban.

3.8 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE

A nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
  - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
  - kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

3.8.1 Különleges bánásmódot igénylő tanulók

Sajátos nevelési igényű tanulók

Az intézmény ellátja a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a Nkt. 4.§ 13. pontja aa) alpontja, valamint 25. pontjában meghatározott, integráltan oktatható, nevelhető sajátos nevelési igényű tanulókat az alábbiak szerint:

- enyhe fokban értelmi fogyatékos, pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő tanulókat.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékosság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

Fenntartó által jóváhagyva

A sajátos nevelési igény nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint biztosítjuk.

Célok és feladatok:

- Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A köznevelési törvény értelmében a sajátos nevelési igényű tanulók számára olyan többletszolgáltatásokat fogalmaz meg, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára. Ezek:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek,
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök.

Integrált nevelés, oktatás:

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Sikerkritériumok:

- a tanulók beilleszkedése,
- önmagához mért fejlődése,
- a többi tanulóval való együtthaladása.

Ezeknek az eléréséhez szükséges:

- a pedagógusok részvétele az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- a pedagógusok, egyéb dolgozók, gyermekek és szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- a habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

- az egyes gyermek vagy csoport igényeihez igazodó pedagógiai - egészségügyi eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása, megfelelő szakos gyógypedagógus biztosítása a rehabilitációs órák megtartásához.

Pedagógusok elvárható kompetenciái:

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus:

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait,
- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékosság, a pszichés fejlődési zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;

Fenntartó által jóváhagyva

- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- segíti a befogadó pedagógust az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek önmagához mért fejődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

A sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez, oktatásához igénybe vesszük az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak. Az enyhe fokú értelmi fogyatékosság (mentális sérülés) diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő. Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik: a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései. A tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

A nevelésükhöz szükséges feltételek

- a fogyatékosság típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta, gyógypedagógus foglalkoztatása,
- speciális tanterv, tankönyv és más segédletek, illetve
- a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakszolgáltatások biztosítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése nevelési igényeinek megfelelő gyógypedagógiai nevelés, oktatás és terápia hatására a mentális képességek területén is számottevő lehet.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Alapfokú nevelés – oktatás szakasza

Fenntartó által jóváhagyva

a. alsó tagozat: 1–4. évfolyam

Ezen a tagozaton a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatás-szervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A gyógypedagógiai nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

Nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

b. felső tagozat: 5–8. évfolyam

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Az integrált keretek között nevelt enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztése

Segítő eljárások, amelyek az eredményes integráció feltételei:

- az egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanórai munka szervezése;
- a tanulókat önmagukhoz mérten értékeljük;
- diagnózisnak megfelelő habilitációs, rehabilitációs, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztató foglalkozás szervezése;
- tanulópárok kialakítása,
- tanulási technikák elsajátíttatása szakórákon és egyéni foglalkozásokon, (tanulás tanítása, önálló hatékony tanulás kompetenciája)
- rendszeres ismétlés, gyakoroltatás, változatos tanulásszervezés, egyéni tanulási motiváció erősítése, bíztató dicsérettel, javító szándékú elmarasztalással, kis lépésekben történő haladás, a fejlesztés nagyobb időbeli kiterjesztése, az eltérő fejlődési ütem figyelembevétele.
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

Fejlesztési területek – nevelési célok

- Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Fenntartó által jóváhagyva

- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A testi és lelki egészségre nevelése
- Családi életre nevelés
- Önállóságra nevelés
- Hátránykompenzáció (a hátrányok leküzdése)
- A hiányzó részképességek fejlesztése,
- A hiányzó, vagy sérült funkciók helyreállítása
- Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés. Ennek meg kell jelennie a nevelés-oktatás teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- A személyiségfejlesztés
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása

Kulcskompetenciák

Az Európai Unió országaiban megfogalmazott, a Nat-ban alapvetõ célként meghatározott kulcs-kompetenciák fejlesztése az enyhén értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit.

Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vétele mellett) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, infor-

Fenntartó által jóváhagyva

máló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció, mint kulcskompetencia az enyhén értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, figyelem, emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg.

A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, játékos keretek között történő megvalósításra, helyzetgyakorlatokra.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia fejlesztése során elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), továbbá a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet). A matematikai kompetencia birtokában az enyhén értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezi, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikusan fel tudja használni a társadalmi lét különböző területein.

Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása.

Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek, bővítése.

Digitális kompetencia

Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabadidő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia

A szociális kompetencia segíti az enyhén értelmi fogyatékos tanulót abban, hogy megtalálja helyét, feladatát a családi és a társadalmi munkamegosztásban. Felkészül a közügyekben való aktív részvételre.

Az állampolgári kompetencia – az enyhén értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai - pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Fenntartó által jóváhagyva

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképesség és a vállalkozói kompetenciához szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanítási-tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. Tudja fogadni mások segítségét. Tudjon segítséget kérni és adni. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség lényege a kreativitás fejlesztése.

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, nagy szerepe van benne a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

Hatékony önálló tanulás

A hatékony önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. Az írás, olvasás, számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen az enyhén értelmi fogyatékos tanuló önálló ismeretek szerzésére. Képes legyen felismerni, hogy miben tud elsajátítani új ismereteket, és tudjon segítséget, tanácsot, információt kérni. Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

Műveltségi területek

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és – gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, e speciális készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

a) Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:

- vizuális észlelés – jelfelismerés,
- akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
- a beszédmotoros észlelés fejlesztése.

b) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése.

c) Grafomotoros készségek fejlesztése.

d) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

e) Szavak olvasásának begyakorlása – szóemlékezet, vizuális, akusztikus memória fejlesztés.

Fenntartó által jóváhagyva

f) Szövegösszefüggések megláttatása, szövegértés fejlesztése.

g) A helyesírási szokások megerősítése.

Fejlesztési feladatok

- Kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetekben.
- A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása.
- Önismeret erősítése.
- Véleménynyilvánítás, mások véleményének meghallgatása.
- A szövegtartalmat, a beszélő szándékát tükröző kommunikáció eszközeinek alkalmazása fokozódó önállósággal.
- Figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.
- A tanulók passzív és aktív és szókincsének gazdagítása.
- Összerendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok mellett. Az írás eszközszintű műveleteinek gyakorlatai: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai.
- Mozgás, finommotorika, ritmusfejlesztés, szem-kéz koordináció, optikus differenciáló képesség, vizuális észlelés fejlesztése.
- Az önkorrekciós képesség fejlesztése, hibakeresés, – javítás, helyesírási problémahelyzetek felismertetése.
- Helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, illetve emlékezetből történő írásbeli feladatokkal. Vizuális, akusztikus, fonematikus észlelés, érzékelés fejlesztése.

Idegen nyelvek

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége szerint az iskola hozhat döntést a hetedik évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás ügyében.

Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés a nyelv tanulása iránt, sikerélményekhez juttatni a tanulót a későbbi nyelvtanulás érdekében.

A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének.

A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok:

- Beszédszándék
- Beszédértés
- Az idegen nyelvi témákban feldolgozott, begyakorolt szavak megértése, értelmezése.
- Beszédkészség
- Képesség – a tanult témákban – egyszerű kérdések megfogalmazására és azok megválaszolására.

Matematika

A gyakorlás folyamán, a kognitív képességeket szem előtt tartva növelhetjük a tanulók intellektuális kapacitását.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.
- Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése, és a tapasztalatok összefoglalása.
- A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Az alkotás örömének átélése. Az érzelmi, akarati életük fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek megismertetése, elfogadtatása.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Fejlesztési feladatok

- A térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban való tájékozódás saját élményből kiindulva.

Fenntartó által jóváhagyva

- A megszerzett tudás, az elvont fogalmak, szabályok, összefüggések stb. felhasználása, kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban.
- A problémamegoldó képesség megszerzése a próbálkozás útján, majd racionális szinten.
- Kérdések megfogalmazásának, állítások bizonyításának, a véleményalkotás képességének kialakítása.
- A kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével a matematikai fogalmak, a mennyiségi viszonyok, valamint a mennyiségállandóság fogalmának kialakítása.
- A számolási készség fejlesztése változatos gyakorlati feladatok segítségével.
- Műveletek írásban való végzése, a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra) való emlékezés.
- Cselekvési sorrend tervezése; megoldáskeresés: lehetséges megoldások kiválasztása, megoldása készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén.
- A feltételezés és a valóság összehasonlításának a képessége az eredmény helyességének megítélésében.
- A segítségkérés és – elfogadás képességének, valamint az együttműködési képesség fejlesztése, kialakítása.
- A gyakorlatban megfigyelt tulajdonságok megnevezése, a lényeges jegyek kiemelése.
- A látottak elemzése, összehasonlítása, a különbségek felfedezése.
- A tájékozódási képesség fejlesztése térben, időben és a mennyiségek között a gyermek ismereteihez igazodva.
- A finommotorika, a térlátás, a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Mennyiségek elképzelése, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással.
- A tulajdonságok kiemelése, a tulajdonságok összehasonlítása, a különbségek felismerése.
- Megadott szempont szerint összefüggések keresése a látszólag különböző dolgok között.
- A tapasztalatok gyűjtése alapján kérdések megfogalmazása.
- Az ítélőképesség fejlesztése.

Ember és társadalom

Előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

Fenntartó által jóváhagyva

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd pedig, az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, nemzeti társadalom, a világ nemzetei.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése, bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazása.

Fejlesztési feladatok

- Régen és ma érzékelése, események beazonosítása saját élményből.
- A saját szerep, a saját feladat, a saját felelősség felismerése.
- A különböző közösségekben való létezés formáinak, lehetőségeinek ismerete.
- Ismeretszerzés a szabadság, felelősség, emberi helytállás jelentőségéről.
- Erkölcs és vallás helye, szerepe az egyén és társadalom szempontjából.
- Történelmi események okainak és következményeinek elemzése fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett.
- Költségvetési, gazdálkodási ismeretek a családi költségvetéstől az államháztartásig.
- A munkavállalás gyakorlata.

Ember és természet

A tanulók ismeretelsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív magatartás- és viselkedésformák, az egészséges életmóddal, életvitellel, környezettudatos viselkedéssel kapcsolatos szabályok elsajátítása.

Fenntartó által jóváhagyva

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Figyelem-, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.
- A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, viszonyszavak pontos
- használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idői és téri változás észlelése, értelmezése.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése.
- Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.
- Ok-okozati összefüggések, probléma felismerés, megoldások keresése.
- Szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés kialakítása, megerősítése.
- Kísérletek, saját tapasztalat, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Fejlesztési feladatok

- Anyagok és halmazállapotok megkülönböztetése a hétköznapi élet példáival.
- Az élőlényekkel kapcsolatos fogalmak gazdagítása, csoportokba sorolás, életműködés felfedeztetése konkrét példákon.
- Az élőlények érzékelhető jegyeinek megállapítása – összehasonlítások, elvonatkoztatások.
- Tapasztalatok, ismeretek gyűjtése a természet könnyen megfigyelhető és felfogható ciklusaival kapcsolatban; a mindennapok időviszonyai.
- Állandóság és változás felfedezése irányítással, egyszerű példákkal.
- Tájékozódás a közvetlen környezetben, a szűkebb lakótérben, lakóhelyen.
- Ismeretek a földrajzi környezetről konkrét tapasztalatokból merítve.
- Az élő és élettelen közötti különbség, az életjelenségekhez kötött élet-értelmezés elemi ismeretei.
- Törekvés az ember számára fontos egészségmegőrző szokások elsajátítására: egészséges táplálkozás, tisztálkodás, mozgás.
- A használati tárgyak anyagainak felismerése, az anyagfogalom biztos használata.

Fenntartó által jóváhagyva

- A hétköznapi folyamatokban előforduló energiafajták és energiahordozók bemutatása példák segítségével.
- Egyszerű megfigyeléseken, tapasztalatokon alapuló időjárás-megfigyelés, a változások értelmezése.
- Az élővilágban működő egyensúly szerepének bemutatása az életből vett példákon keresztül.
- Ismeretszerzés saját szervezete működéséről, felépítéséről – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével.
- A gyakoribb betegségek megelőzése, a gyógyítás mindenki számára elérhető módozatainak ismerete, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismerése, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásainak megismerése.
- Önismeret, önelfogadás, egészségmegóvás készségének fejlesztése.
- A háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeinek működtetése, a fizikai ismeretek alkalmazása a működtetés során.
- Felismertetni a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat.
- A háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályok megismerése.
- Felelősségérzet kialakítása és fejlesztése magunk és környezetünk iránt, ok-okozati összefüggések, következmények felismerése, következtetések levonása.

Földünk és környezetünk

A mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik – a habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat hordozva.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs /rehabilitációs feladatai:

- A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, probléma-felismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége.
- A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A rész–egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térképösszefüggéseinek felismerése.
- Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.

Fenntartó által jóváhagyva

- Az idő észlelés fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- Kommunikációs képességek – kérdezni tudás, szakkifejezések használata.
- Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használata.

Fejlesztési feladatok

- Ismeretszerzés, tanulás – a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése, információk szerzése, kezelése.
- Tájékozódás a földrajzi térben és időben.
- Tájékozódás földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban.
- Tájékozottság a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban.
- A hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeinek elsajátítása, folyamatos gyarapítása.
- Tájékozottság a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben – a természetföldrajzi övezetesség társadalmi-gazdasági életben való megnyilvánulásainak felismertetése példákon keresztül.
- A világgazdaság működésének a napi életünkre gyakorolt hatásai – példák segítségével.

Művészetek

Az iskolai nevelés, oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megismerést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széleskörű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a differenciális megvalósítására.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás, fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- Alapmozgások, koordinált mozgások kialakítása, fejlesztése, cél a harmonikus mozgás kialakítása.
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.

Fenntartó által jóváhagyva

- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása.
- Felelősségérzet kialakítása és fejlesztése magunk és környezetünk iránt, ok-okozati összefüggések, következmények felismerése, következtetések levonása.

Fejlesztési feladatok

- Téri helyzetek leírása szóban, megjelenítése szabadkézi rajzban.
- Egyszerű közlő ábrák értelmezése.
- A kezdeményező, az alkotó magatartás kialakítása, fejlesztése.
- Változatos technikák alkalmazása az önkifejezésben, az alkotásban.
- Az egyéni ízlés, stílus érvényesítése a saját tárgy készítésében.
- A művészi alkotásokban megismert konfliktusok értelmezésével a toleráns, másokkal szemben empatikus személyiség kialakításának segítése.
- Zenei képesség fejlesztése (írás-olvasás, énekhang, zenei memória, fantázia)
- Az életvezetés során adódó krízishelyzetek humánus kezelését szolgáló képességek fejlesztése.

Informatika

A mindennapi élet szerves részeként jelenlévő informatikai ismeretek, illetve az informatikai ismerethordozók használatának készsége, az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóinknak képessé kell válniuk az informatika eszközrendszerének alapvető használatára.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok

A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is.

- A hálózat eszközként való használata ismeretek gyűjtéséhez, kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához.
- Gyakorlati problémák megoldása a dokumentumok készítésével.
- Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuknak megtanulása, szokások kialakítása.

Életvitel és gyakorlat

A tanuló egyediségének, megváltozott tulajdonság-együttesének figyelembevételével hozzájárul a cselekvési, a szociális, a kommunikációs kompetenciák kialakításához. A sérülésspecifikus jegyek figyelembevételével épít a NAT e műveltségi területen megfogalmazott alapelveire, kiemelt fejlesztési területeire, fő témaköreire, feladataira.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs /rehabilitációs feladatai:

- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák, felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A probléma felismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, önellátás, környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- Szociális képességek fejlesztése.

Fejlesztési feladatok

- A saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegóvás problémakörének felismerése, személyes lehetőség és szerep az életvezetésben, az egészség megóvásában, életvezetési problémák felismerése a családi környezetben, a testi-lelki-szociális egészség megőrzésében.
- Tapasztalatszerzés a mesterséges környezetről, szabálykövető magatartás a mesterséges környezetben, anyagok, formák, egyszerű szerkezetek megfigyelése, az anyagalakító tevékenység műveletei.

Fenntartó által jóváhagyva

- Gazdálkodás az anyaggal, energiával, a munkával és az idővel.
- Az egyéni tulajdonságok és eredményesség összefüggései a tervezés, szervezés, kivitelezés során.
- Önértékelő-, ítélőképesség, az individuális különbségek megfogalmazása.
- A napi ismétlődő háztartási feladatok felismerése, tevékenységek ön- és környezetellátásban, gyakorlottság az egyszerűbb háztartási munkában, szerszámok, gépek használatában, a szolgáltatások igénybevételében.
- Tapasztalatszerzés a jövedelem beosztásában, tudatosság a takarékosságban.
- Érzékenység a közvetlen környezet, a lakás formai, esztétikai világában, az otthon nyugalmának, mint értéknek, örömforrásnak elfogadása, szükségletek és lehetőségek felismertetése egyéni sajátosságok szerint.
- A minőség, a tudatos fogyasztás ismeretei, reklámok értelmezése, szelektálás, viszonyulás.
- Az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlődése, tapasztalatok a legfontosabb pályákról, a hozzájuk vezető utakról, lehetőségekről, valóság és a vágyak valamint a realitások összehangolása.

Testnevelés

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében gyakori a helytelen testtartás, mozgásos ügyetlenség, a diszharmonikus, az inkoordinált mozgás. A tanulók egy részénél mozgásfogyatékosság nehezíti a cselekvéses tanulást, aktív mozgástevékenységet.

Mindezek szükségessé teszik, hogy a gyógypedagógia és ezen belül a szomatopedagógia eszközrendszere segítse eljuttatni a tanulókat a rendszeres testedzés, a mozgásos játéktevékenység öröméhez, a mozgásbiztonsághoz.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkészséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.

Kiemelt feladat

- Általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.

Fenntartó által jóváhagyva

- A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak felfogása, használata, a téri biztonság erősítése.
- A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.
- Fejlesztési feladatok
- Az erő, az állóképesség, a gyorsaság, az ügyesség növelése.
- Koordinációs képesség, mozgástanulási képesség, mozgásszabályozó képesség, mozgásalkalmazkodó képesség,
- egyensúlyozó képesség, ritmusképesség, reakciók, téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Jellemtulajdonságok – akarat, bátorság – fejlesztése.
- A megosztott figyelem képességének automatizálása.
- Helyzetfelismerő képesség fejlesztése.
- Tartásjavító és korrigáló gyakorlatok, prevenciós és rehabilitációs feladatok, sporteszközök alkalmazásával is.
- Önállóan végezhető mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok.

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

A gyógypedagógiai nevelés egészét átható habilitációs, rehabilitációs nevelés célja az enyhén értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja. A fogyatékosságból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola sajátos nevelési igényű tanulókra irányuló helyi tantervének részeként működnek.

Megjelenhetnek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli programokba.

A gyógypedagógus, a terapeuta – esetenként más szakember véleményének figyelembevételével – készíti el a fejlesztő programot, amely a tanuló sajátos nevelési igényeire, és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás.

Fenntartó által jóváhagyva

Pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló

Azok a tanulók tartoznak ide, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- diszlexia,
- diszortográfia,
- diszkalkulia,
- diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény és viselkedészavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együttjárást.

Gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.

Ezek a sajátosságok az életkor előrehaladásával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkozik, hogy

- a tanulók általában fáradékonyabbak, a meteorológiai változásokra érzékenyebbek,
- az átlagnál, nehezebben tűrhetnek zajokat, viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint

Fenntartó által jóváhagyva

- a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Pszichés fejlődési – súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási – zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztése

A fejlesztés alapelvei

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakértői véleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik, és rehabilitációs célú órakeretben zajlik, melyet megfelelő szakirányú gyógypedagógus tarthat.

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro, ill. makrotervezés) tájékoztatni kell az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni szükséges a további célkitűzések megtervezését megelőzően.

Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat;

Indokolt esetben, a szakértői bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből – az értékelés és minősítés alól-az igazgató mentesítést ad.

A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaorientáció folyamatát is.

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. logopédiai osztályban, tagozaton), valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat:

- a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- a tanulás iránti motiváció és a kudarctűrő képesség növelése,
- a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása,

Fenntartó által jóváhagyva

- a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén

A specifikus tanulási zavarok esetében a tanulók alapproblémája, hogy jó értelmi képességeik ellenére az olvasással (diszlexia), a helyesírással (diszortográfia), az írásmozgással (diszgráfia) és a számolással (diszkalkulia) kapcsolatban az iskolai oktatás során feltűnő nehézségek jelentkeznek.

Ennek az eltérésnek a hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülírt) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

Diszlexia

Az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő.

Jellemzői:

- a hang-betű kapcsolat kialakulásának nehézsége,
- hiányos fonológiai tudatosság: nehezített a beszédhangok megkülönböztetése, hangok, szótagok sorrendjének, rímek felismerésének nehézsége,
- értelmes és értelmetlen szavak helyes/hibás olvasásának különbözősége,
- gyenge rövid távú emlékezet, a hallott szöveg pontatlan és részleges feldolgozása,
- rendhagyó szavak szabályosítása olvasásnál,
- írott szavak felbontása a szavakat alkotó hangelemekre
- vizuális felismerési zavarok, vizuálisan hasonló betűalakok esetén.

A fejlesztés célja:

- alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság,
- a rövid távú emlékezet fejlesztése,
- az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése,
- a testséma biztonságának kialakítása,
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel,
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,

Fenntartó által jóváhagyva

- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával,
- speciális olvasástanítási program alkalmazása,
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

Diszortográfia

– a helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, de az együttjárástól függetlenül egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak.

Jellemzői:

- a centrális auditív feldolgozás, a fonémafeldolgozás zavara,
- beszédhangok nehezített megkülönböztetése a fonetikai, fonológiai jellemzők pl. (időtartam, zöngésség mentén),
- helyesírási hibák halmozódása,
- a tollbamondás utáni írás hibái.

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus helyesírászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő helyesírási készségét, segítse elő az anyanyelvi kompetencia kialakulását, az írott nyelv használatának korosztályi szintű alkalmazását.

A fejlesztés feladata:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség,
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése,
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása,
- a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése.

Diszgráfia – az írás grafomotoros jellemzőinek zavara

Jellemzői:

- csúnya, torz, nehezen olvasható íráskép,
- szaggatott betűalakítás és betűkötések,
- rossz csukló, -kéz,- ujjtartás, az íróeszköz helytelen fogása, görcsösség,
- egyenetlen ritmusú, strukturálatlan íráskép, formai és aránybeli hibák,
- kialakulatlan kézdominancia,

Fenntartó által jóváhagyva

- lassú tempójú írás, központozás, hiánya, nagybetűk használata és betoldása a kisbetűk közé,
- továbbá: fonológiai-nyelvi jellemzők zavara (nyelvtan, mondatszerkezet, helyesírás).

A fejlesztés célja:

A tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő íráskészséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra,
- a testséma biztonságának kialakítása,
- a vizuomotoros koordináció fejlesztése,
- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés),
- a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése,
- sikertudat kialakítása.

Diszkalkulia – a számolási képesség specifikus zavara

A specifikus számolási zavar a különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége.

Jellemzői:

- a szimbólumok felismerésének és tartalmi azonosításának nehézségei,
- a mennyiségfogalmak kialakulásának hiányosságai,
- a mennyiségfogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a számsor- és szabályalkotás zavara,
- a téri és síkbeli viszonyok érzékelésének hiányosságai,
- helyiérték megértésének, műveleti jelek értelmezésének, halmazok, mennyiségek összehasonlításának nehézségei,
- szerialitási zavar, számlálási és becslési képesség hiánya,
- számértékek szimbólikus funkciójának értelmezési nehézségei,
- mennyiség és arab szám megfeleltetés és a számértékek összehasonlításának nehézsége,
- számjegyekre vonatkozó lexikai hibák,

Fenntartó által jóváhagyva

- komplex aritmetikai műveletek értelmezésének problémái,
- gyenge verbális emlékezet, a számmemória és az általános memóriateljesítmény különbsége,
- figyelemzavar.

A fejlesztés célja:

A fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen.

Képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése,
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása,
- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése,
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése,
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása,
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása,
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása,
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Hiperaktivitás és figyelemzavarok

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitásukkal, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek.

A hiperaktivitás és/vagy figyelemzavar megállapítása többlépcsős diagnosztikus folyamat eredménye, szülői és tanári kérdőívek kitöltését, közvetlen megfigyelést, speciális differenciáldiagnosztikai vizsgálatok elvégzését követően.

Jellemzői:

Fenntartó által jóváhagyva

- szóródó, terelhető figyelem, hosszabb ideig nem képes összpontosítani,
- komplex feladatokra nem képesek szervezett választ adni, az elterelő ingereket gátolni,
- az impulzivitás következtében kialakuló meggondolatlan viselkedés, eseteként düh, harag-reakciók,
- motoros nyugtalanság (babrálás, széken hintázás, ülőhely elhagyása, stb.),
- megkezdett tevékenység befejezetlensége,
- ingersorozatok hibás kivitelezése,
- tantárgyi alulteljesítés (főként, nyelvi, számolási feladatokkal kapcsolatban),
- én-bizonytalanság, másodlagos pszichés tünetek.

A fejlesztés célja:

- a figyelemszabályozás és a viselkedés egyensúlyának megteremtése.

A fejlesztés feladatai:

- team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés,
- speciális figyelem-tréning,
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,
- feladatok struktúrájának megtervezése és kivitelezése,
- motiválás, sikerélmény biztosítása.

A pszichés fejlődés zavarai körébe tartoznak továbbá a szocioadaptív folyamatok zavarainak következtében kialakuló viselkedésszervezési problémák, amelyek az érzelmi kontroll, ön,- vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségében az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A helyi tantervben indokolt lehet az első évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Az első tanévben:

- az intenzív prevenció,
- a szakszerű funkciófejlesztés,
- a pszichés gondozás,
- a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának az időszaka,
- a gyógypedagógiai korrekciós – kompenzáló - terápiás módszerek alkalmazásával.

Fenntartó által jóváhagyva

A NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

A NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Fontos a gyermekneurológiai, a fülészeti, valamint a szemészeti vizsgálat, szükség esetén az érzékszervi gyógyítás.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációsnak is kiemelt

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítésének formái

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről értelmében:

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,”

A szokásrendszerek, a harmonikus személyiség, a pozitív énkép kialakulása a nyugodt és biztonságos családi hátteret feltételezi. Zaklatott világunkban azonban már ezekben a korai életszakaszokban sem biztosítottak a testi, lelki fejlődés feltételei. A családok napjainkban egyre kevésbé tudják ellátni szocializáló, védő funkcióikat, emiatt nagyok a társadalmi elvárások az intézményes neveléssel szemben.

A beilleszkedési és magatartási gondokkal küzdő tanulók esetében a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez legfontosabb feladatunk a prevenció és a folyamatos gondozás. Pedagógusaink a fejlesztőpedagógus segítségével – igyekeznek megismerni a tanulási, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulóink személyiségét, családját. Nagy türelemmel, figyelemmel, törődéssel keresik a problémák okait.

<u>A megismerés és a problémák feltárása utáni feladataink:</u>

Fenntartó által jóváhagyva

- Szükség esetén fejlesztő pedagógiai szolgáltatásaink keretén belül különféle vizsgálatokat és terápiás módszereket alkalmazunk.
- Esetelemzésekkel alakítjuk az egységes szemléletet a hatékony nevelés érdekében a gyermeket tanító kollégák körében.
- Differenciált bánásmódot biztosítunk, segítjük tanulóinkat önértékelési problémáik rendezésében, új értékrend kialakításában, az önszabályozás képességének fejlesztésében.
- Részképesség zavar esetén a gyermekek fejlesztő foglalkozáson vesznek részt, ahol differenciált feladatokkal, egyéni haladási tempóval, egyéni motiválással segítjük továbbhaladásukat (fejlesztő pedagógusok).

A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek részére fejlesztő pedagógusunk, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősünk a közösségi életbe való beilleszkedést elősegítő foglalkoztatásokat is tartanak, ezzel növelve a tanulási esélyegyenlőségüket a közösségben.

Eredményes nevelő-oktató munkánk érdekében a magatartási problémák megfelelő, személyre szabott, türelmes kezelése minden pedagógus fontos feladata.

Kiemelten tehetséges tanuló

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről értelmében:

„kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség."

Fenntartó által jóváhagyva

Tehetséggondozás, képességfejlesztés

Nevelési cél

Iskolánk tehetségtámogató programját az alábbi nevelési célok határozzák meg:

- a tanulók sokoldalú, nyitott, érdeklődő, kreatív, rugalmas személyiséggé fejlesztése;
- az egyéni erősségekre, érdeklődésre épülő tanulási helyzetek által sikerélményhez juttatni a diákokat, hogy sikerélményeik által képessé váljanak az élethosszig tartó tanulásra;
- a kommunikációs készség fejlesztése, a konstruktív konfliktuskezelés eszköztárának kialakítása a diákokban.

Iskolánk profilja

Akkreditált Kiváló Tehetségpontként nagy gondot fordítunk a tehetséggondozásra, a tehetséges tanulókkal való foglalkozásra. Hisszük, hogy „minden gyerek tehetséges valamiben", s ezt nekünk pedagógusoknak segíteni kell kibontakoztatni.

Tanulóink számára olyan szakköröket, programokat nyújtunk, ahol mindenki megtalálja a számára legmegfelelőbb elfoglaltságot. Így kerülhet sor a rejtett tehetségek felfedezésére, azonosítására, majd a tehetséggondozásra, tehetségfejlesztésre.

Tehetséggondozásunk kiemelt területei a matematika-logika, az informatika, valamint a színjátszás, a hagyományápolás.

Már alsó tagozattól működtetünk szakköröket a tehetséggondozás biztosítása érdekében. A szakkörökön a munka kiscsoportos formában zajlik, azon tanulók bevonásával, akik egy adott területen kiemelkedő teljesítményt nyújtanak.

Tehetséggondozó munkánk során kiemelten kezeljük a matematika és az informatika oktatását. Már a helyi tantervünket is e szerint alakítottuk. Felső tagozaton a szabadon választható órakeret terhére e tantárgyakat magasabb óraszámban tanítjuk.

Matematika-logika tehetségterület

Azok a diákok, akik érdeklődnek a matematika iránt, már alsó tagozattól kezdve a „Kis matematikusok körében" vehetnek részt. A szakkörökön a nagyobb tempóban haladásra, a még több ismeret elsajátítására nyílik lehetőség. A foglalkozásokon személyre szabott képességfejlesztést végzünk, alkalmazkodva a tanuló munkatempójához, aktuális tudásszintjéhez.

Informatika tehetségterület

Az informatika területén kiemelkedő tanulóink számára a kor elvárásainak megfelelően, a gyermekek továbbtanulását elősegítve, olyan képzési programot dolgoztunk ki, mely a későbbiekben megkönnyíti a középiskolában való továbbhaladást, a minősítő vizsga letételét (ECDL vizsga).

Színjátszás

A színjátszó foglalkozásokon lehetőség nyílik az e téren kiemelkedő képességű tanulók számára a beszédművelésre, kommunikációs képességük fejlesztésére. Célunk, hogy a humán tárgyakkal együttműködve fejlesszük a tehetségek esztétikai fogékonyságát, kreatív fantáziáját. A legrátermettebbeknek alapozó képzést nyújt a művészeti tehetség kibontakoztatásához.

Alapelvek

Tehetségtámogató munkánkat a Komplex tehetségtámogatás stratégiája a baptista intézményekben dokumentumra alapozzuk az alábbiak szerint:

Tehetségtámogatás keretei

Tehetség meghatározása

„Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni." (Harsányi István)

Fenntartó által jóváhagyva

Tehetségvizsgálat komplexitása

A tehetségvizsgálatok egy adott közösség és/vagy adott egyének megismerésére irányulnak, és nem a tehetségek kiválogatását célozzák. A tehetségvizsgálatok az erős és gyenge pontok azonosítására egyaránt figyelemmel vannak.

A tehetségazonosítás célja a tehetségígéretek felkutatása, a tehetségek azonosítása. Módszerei: szubjektív (alkalmi és strukturált megfigyelés, a szülők és a kortársak véleménye, visszajelzése); objektív (tesztek).

A szunnyadó tehetség kibontakoztatását, fejlesztését segítő komplex folyamat a tehetséggondozás. A tehetséggondozás fő formái: a mindennapi tevékenységbe épített komplex személyiségfejlesztés; egy-egy tudományos, művészeti, sport vagy egyéb tevékenység kiemelt művelése; tehetségvizsgálat; egyéni és csoportos konzultáció a családdal, szakemberekkel, a tehetségekkel; egyénre szabott megsegítés; pályázatok; versenyek, fellépések egyéb megjelenés; pályatanácsadás.

Tehetségtámogatás tevékenységei

Tehetségvizsgálat:

- differenciált tanórai munkaszervezés.

Tehetségazonosítás: tehetségkeresés-azonosítás, amelynek célja a megnyilvánuló potenciális és/ vagy kibontakozott tehetségek erős és gyenge pontjainak megismerése.

Intézményünkben használt módszerek:

- pedagógusi megfigyelés, javaslattétel,
- tehetségazonosító tesztek (diák, pedagógus).

Tehetséggondozás:

a megvalósítás módjai:

- egyéni támogatás (versenyfelkészítés, egyéni fejlesztés),
- csoportos fejlesztés (szakkör, versenyfelkészítés).

Tehetség-tanácsadás: a tehetséggondozásra vonatkozó útmutatás a (tehetséges) diák, a szülő/ gondviselő számára.

Feladatok

A megfelelő képzési, nevelési cél megvalósításához a tanulók komplex megismerése szükséges.

Tehetségazonosítás

- tehetség-tesztek (tehetségterület) kitöltése, egyéni visszajelzés biztosítása;
- tehetség tanácsadás formájában szóbeli egyéni visszajelzés biztosítása.

Tehetséggondozás és tehetségfejlesztés

- egyéni erősségek alapján tehetséggondozó szakkörökben való részvétel biztosítása,
- pályaorientáció támogatása.

Fenntartó által jóváhagyva

Ennek megfelelően a tehetséggondozás és tehetségfejlesztés szervezeti formái intézményünkben:

- Tanórai tehetséggondozás
- Tanórán kívüli tehetségfejlesztés

Tanórai tehetséggondozás

Tanórákon a következő lehetőségekkel élünk:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulási helyzetek megteremtése;
- Differenciált képességfejlesztés;
- Az önálló tanulás képességének formálásához tanulás módszertani segítségnyújtás;
- Ösztönözzük a tanulókat az önismeretük fejlesztésére.

Alkalmazott stratégiák tanórákon:

- A tananyag dúsítása, gazdagítása;
- Az egyéni tanulási stílus kibontakozását segítő munkaszervezés megvalósítása;
- A kreatív probléma megoldási stratégiák kialakításának támogatása.

Differenciált foglalkozások:

- Kooperatív tanulás
- Projektmódszer

Tanórán kívüli tehetségfejlesztés

A tehetségfejlesztés sajátos megnyilvánulási formája a pályaorientációs konzultáció, mely során a diákok a tehetség-tesztek alapján kapnak támogatást az életpálya-építéshez.

További tehetségfejlesztő alkalmak iskolánkban:

- Szakköri foglalkozás során a kiemelkedő képességű diákok tehetségfejlesztése valósul meg.
- Projektnapok és iskolai ünnepségek a diákok erősségeihez igazodván a tehetségfejlesztés megvalósítását segítik.
- Versenyekre való felkészítés egyéni vagy csoportos formában valósul meg a diák vagy a diákok érdeklődése és azonosított tehetségterülete alapján.
- Színház-, múzeumlátogatások, kirándulások, táboroztatás szervezése.
- Napközis foglalkozások színes szabadidős tevékenységei hozzájárulnak a tanulók tehetségfejlesztéséhez.
- Művészi orientációjú tehetséges tanulóink művészeti iskolák tanszakain kamatoztathatják tehetségüket.

Eszközök

A tehetségazonosítást segítő eszközök:

- tesztek a tehetség-azonosításhoz.

Fenntartó által jóváhagyva

A tehetséggondozást segítő eszközök:

- társasjátékok, fejlesztő eszközök a lazító programokhoz,
- digitális tananyagok.

A tehetségfejlesztést segítő eszközök:

- pályaorientációs segédanyagok,
- tehetséggondozó szakkörök terve, munkanaplói.

Megvalósításukat segítő tevékenységek

Az iskolai tehetségprogram működtetése a tehetségtámogató csoport által valósul meg.

Tehetségtámogató csoport tevékenységei:

Tehetségazonosítás

- A tehetség-tesztek felülvizsgálata minden évben.

Tehetséggondozás

- Felkészítő alkalmak megszervezésében való részvétel, mely során a szaktanároknak a tehetség-tesztek tanórai alkalmazására vonatkozóan történik segítségnyújtás.
- Tehetségfejlesztés
- Tehetséggondozó szakkörök megvalósításában való részvétel: tervek kidolgozása, szakmai anyag elkészítése, foglalkozások megtartása, dokumentálása, fejlesztő visszajelzés a diákok számára.

3.8.2 Hátrányos helyzetű tanulók

Az a tanuló, akit a jegyző védelembe vett, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül hátrányos helyzetűnek minősül. A jogosultság megállapításáról szóló határozat meghozatalával egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megillethetik, ha megfelel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feltételeknek.

Tájékoztatni kell továbbá a szülőt arról is, hogy a védelembe vett, illetőleg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeke akkor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek, ha a szülei legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányaikat fejezték be sikeresen.

Iskolánkban tartósan magas a hátrányos helyzetű tanulók száma. Intézményünk biztosítja a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részére a felzárkózást, a hátránykompenzálást.

A szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a felzárkóztató órák;
- a napközi otthon;

Fenntartó által jóváhagyva

- a diákétkeztetés;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- a családlátogatások;
- a továbbtanulás irányítása, segítése;
- az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége;
- a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek;
- az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek;
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

3.9 A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTEL JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE

Az iskola a tanulók a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti. A diákkörök döntési jogkört gyakorolnak saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.

Diákönkormányzat

A tanulók, a diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg ötéves időtartamra.

A diákönkormányzat véleményt nyilvánít:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt.
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,

Fenntartó által jóváhagyva

- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,
- az adatkezelési szabályzat elfogadásához.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt:

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről,
- amennyiben az intézményben működik, a nevelési-oktatási intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt.
- diákönkormányzat véleményét a fegyelmi eljárás során be kell szerezni.

A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola, a helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola, a kollégium működését.

Diákközgyűlés:

A diákközgyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője kezdeményezi.

A diákközgyűlés napirendi pontjait a közgyűlés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

3.10 A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

Fenntartó által jóváhagyva

3.10.1 A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzeten keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az SZMK-val.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

- Családlátogatás

  Feladata információgyűjtés, a gyermekek családi hátterének, szociális helyzetének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermekek optimális fejlesztésének érdekében. Ezeket beépíti oktató – nevelő munkájába.

- Szülői értekezlet

  Feladata:

  - a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
  - a szülők tájékoztatása az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
  - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
  - a helyi tanterv követelményeiről,
  - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
  - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
  - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
  - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
  - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

- Fogadóóra

  Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

Fenntartó által jóváhagyva

- Nyílt tanítási nap

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

- Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek, a fogadóórák, és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével. Szülők elégedettségének megismerése évente egy alkalommal kérdőív formájában történik.

3.10.2 Az intézmény külső kapcsolatai:

- Kótaj Község Önkormányzata
- történelmi egyházak képviseletei,
- iskolaorvosok, védőnők,
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Körzeti Rendőrkapitányság,
- óvoda
- középiskolák,
- Kótaj Roma Nemzetiségi Önkormányzat,
- sportegyesületek,
- civil szervezetek.

Intézményünk szakmai irányítója a Nemzeti Erőforrás Minisztérium. Szakmai kapcsolatot tartunk a Baptista Szeretetszolgálat EJSZ fenntartó illetékes szerveivel, és az Oktatási Hivatallal.

Fenntartó által jóváhagyva

3.11 A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK

Tanulmányok alatti vizsgák:

- osztályozó vizsga,
- a különbözeti vizsga,
- a pótló vizsga
- javítóvizsga

A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Osztályozó vizsga:

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha:

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a 250 órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, valamint az igazolatlan mulasztásainak a száma nem haladta meg a húsz tanórai foglalkozást és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

A tanuló egy osztályozó vizsgán – kivétel, ha engedélyezték számára, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget – egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Különbözeti vizsga

A tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

Fel nem róható ok: minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

A pótló vizsga, ha az igazgató hozzájárul, az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban is letehető, ha ehhez a feltételek megteremthetőek.

Ha a vizsgázó azt kéri, a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Fenntartó által jóváhagyva

A tanulmányok alatti vizsgák időpontjai:

- A különbözeti vizsgára tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.
- Az osztályozó és különbözeti vizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni.
- Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet.

Különbözeti vizsga időpontjai intézményünkben:

- december 1-10,
- február 1-10.

Osztályozó vizsga: első félév és a második félév zárását követő egy héten belül.

Javítóvizsga: az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tartható.

A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

A kiskorú tanuló szülője a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, ha a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet, az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha a tanuló osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról.

A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője – a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak.

A kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

A tanulmányok alatti vizsgaszabályzat a mellékletben található.

3.12 A TANULÓ FELVÉTELE ÉS AZ ÁTVÉTELE, A TANULÓK OSZTÁLYBA, CSOPORTBA VALÓ BEOSZTÁSA

A tankötelezettség megállapítása

- A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, és az óvoda azt javasolja, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.
- A gyermek tankötelezettségének teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik.
- A fejlettséget korábban elérő gyermek esetében a kormányhivatal a szülő kérelmére a szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Fenntartó által jóváhagyva

Az iskola igazgatója a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szakértői bizottság vizsgálatát kezdeményezheti;

- ha a szülő nem ért egyet az óvoda által kiállított igazolással, döntéssel és arról az iskola igazgatója tudomást szerez, kivétel, ha a kérdésben a szakértői bizottság korábban még nem hozott döntést,
- ha szükséges a gyermek sajátos iskolai nevelésben-oktatásban való részvételéről dönteni - az óvoda javaslata vagy a szülő kérése alapján - ha erről a szakértői bizottság korábban nem hozott döntést.

Az adott évben tanköteles korba lépő sajátos nevelési igényű gyermeket a szülő a szakértői bizottság véleményében vagy a kormányhivatal jogerős határozatában megjelölt időpontig köteles beíratni a kijelölt iskolába.

Tanulói jogviszony

A tanuló, a magántanuló az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik.

A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételről vagy átvételről az iskola igazgatója dönt.

A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre.

Tanulói felvétel

Az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található. A tanköteles korba lépő gyermeket a szülő március 1-je és április 30-a között, a kormányhivatal által közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban köteles beíratni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára.

Az iskola igazgatója

- a felvételről, átvételről tanulói jogviszonyt létesítő, vagy elutasító döntést hoz,
- értesíti a szülőt a döntést megalapozó indokolással,
- értesítésben felhívja a figyelmet a fellebbezés lehetőségére,
- átvétel esetén értesíti az előző iskola igazgatóját.

Az iskola igazgatója értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt, ha a gyermeket az iskolába nem íratták be.

Az iskolába felvett tanulót, a magántanulót is az iskola tartja nyilván.

További felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon, legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására, rendelkezésre álló időszak első napja előtt nyilvánosságra kell hozni.

További felvételi, átvételi kérelmek esetén az intézmény köteles először a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók kérelmét teljesíteni.

- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a településen van.

Fenntartó által jóváhagyva

- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen található, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladat-ellátási helye található.
- Ha az iskola a megadott sorrend szerint az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt. A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirend tartalmazza.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető a sajátos nevelési igényű tanuló, továbbá az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

Különleges helyzetű tanuló az a tanuló, akinek:

- szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
- testvére az adott intézmény tanulója, vagy
- munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
- az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található

A tanuló átvétele

- A tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van.

Az átvételi kérelemhez be kell mutatni:

- személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító szóló bizonyítványt.

A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulóknak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintmérő vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyet a másik iskolában is tanult a tanuló, idegen nyelvből és azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult, különbözeti vizsgát. A különbözeti vizsga időpontjáról a szülőt a tanuló átvétele során tájékoztatni kell. A különbözeti vizsga szervezése a tanulói jogviszony keletkezésétől számított három hónap eltelte után lehetséges.

A felzárkózás lehetőségét a tanuló számára egyéni segítségnyújtással az intézmény által biztosított felzárkóztató foglalkozásokon való részvételi lehetőséggel biztosítjuk.

Amennyiben a tanuló a különbözeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból 2 hónapon belül megismételheti.

Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, vagy a tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

Fenntartó által jóváhagyva

Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.

Ha a körzeten kívüli tanuló az első-negyedik évfolyamra jelentkezik, vagy ha az ötödik-nyolcadik évfolyamon tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minősítésű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az igazgatóhelyettes és az érintett évfolyam osztályfőnökeinek véleményét. Ugyanezt kell tenni akkor, ha a beiskolázási körzeten kívül lakó tanuló előzőleg már iskolánk tanulója volt, de tanulmányi eredménye, magatartása vagy szorgalma a fentebb leírtak szerint alakul. Ilyen esetben az iskola igazgatója az igazgatóhelyettesek és az osztályfőnökök véleményének figyelembe vételével dönt arról, hogy az érintett tanuló folytathatja-e tanulmányait iskolánkban, vagy jelentkeznie kell a lakóhelye szerint illetékes iskolában. A döntésről a szülőt írásban értesíteni kell.

Az iskola igazgatója értesíti a tanuló lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt, ha olyan tanköteles tanulót vett fel vagy át, akinek lakóhelye, tartózkodási helye nem a nevelési-oktatási intézmény székhelyén van.

A tanulók osztályba, csoportba történő beosztása:

Az iskolába felvett tanulók osztályba, csoportba történő beosztásáról a szakmai munkaközösség véleményének a kikérésével, az iskola igazgatója dönt.

3.13 AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERVET

Általános iskolás kortól kezdve lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók az elsősegély nyújtás alapismereteivel megismerkedhessenek.

Az oktatási intézmény maga is lehet baleset forrása, hiszen a mozgásos órák, foglalkozások (testnevelés, sportkör stb.), a szünetekben történő önfeledt játék, a legprecízebb tanári felügyelet mellett is tartogathatnak, eredményezhetnek kisebb-nagyobb baleseteket. A tanulóknak meg kell tanulniuk, el kell sajátítaniuk azokat az ismereteket, amelyekkel gyors segítséget nyújthatnak társaiknak (a baleset során keletkezett helyzet felismerése, stb.) addig, míg a szakszerű segítség meg nem érkezik.

Ma Magyarországon több olyan baleset is történik, amely során kisebb lett volna a baj, ha a közelben van olyan személy, aki mer vagy tud gyors segítséget nyújtani a bajba jutottaknak, addig, míg a mentő megérkezik. Elsősegélynyújtó ismeretek elsajátítása elsősorban a jogosítvány megszerzéséhez köthető, ahol a megszerzett ismereteket rövid ideig, kevés gyakorlással szerzik meg.

Az általános iskolában kezdődő ismeretelsajátítás segítséget nyújthat abban, hogy a későbbiekben tanulóink stabil ismeretekkel bármilyen baleseti szituációban hatékonyan tudjanak segítségére lenni a balesetet szenvedett társának.

Ehhez a tanulóknak a következő ismeretek megszerzésére van szüksége.

Fenntartó által jóváhagyva

Az elsősegélynyújtás, olyan egészségügyi beavatkozás, amelyet bárki a végleges szakellátás megkezdése előtt végez, baleset vagy hirtelen egészségkárosodás közvetlen körülményeinek elhárítása és az állapot további romlásának feltartóztatása érdekében.

Az elsősegélynyújtás célja, hogy a beteg állapotának további romlását megakadályozzuk, az esetleges életveszélyt elhárítsuk és próbáljuk megnyugtatni a beteget.

Az elsősegélynyújtás végső célja lehet:

- az élet megmentése,
- a további egészségkárosodás megakadályozása
- a gyógyulás elősegítése.

Az elsősegélynyújtás tananyaga

Cím	Téma	Megvalósítás
Az elsősegélynyújtás alapjai	Az elsősegélynyújtás fogalma Helyszínbiztosítás	Tanterem, tornaterem Tanórán (technika, környezetismeret, testnevelés, biológia) Közlés formájában
Általános betegvizsgálat	Általános betegvizsgálat A keringés és a légzés vizsgálata Diagnózis felállítása	Az iskola: orvosi szoba, tanterem, tornaterem Tanórán (környezetismeret, testnevelés, biológia)
Vérzések és ellátásuk	A keringési rendszer felépítése Vérzések típusai Sokk Kötözések	Tanterem Tanórán (környezetismeret biológia, technika), délutáni foglalkozás keretén belül Szemléltetés interaktív tananyaggal (video)
Végtagsérülések	Csont- és izomrendszer felépítése Végtagsérülések Rögzítési módok	Tanterem, tornaterem Tanórán (környezetismeret, biológia, testnevelés), délutáni foglalkozáson Szemléltetés video filmen, bemutatás, gyakoroltatás
Kötözések és rögzítések gyakorlat	Fedőkötés Nyomókötés Sapka-, parittyakötés Rögzítés háromszögletű kendővel	Tanterem, tornaterem Délutáni foglakozás keretében Kötések és rögzítések szakszerű bemutatása, meghívott szakember (pl.: mentős) segítségével.

Fenntartó által jóváhagyva

Légútbiztosítás	A légző szervrendszer felépítése Légút biztosítási lehetőségek	Tanterem, tornaterem Tanórán (biológia) Előadás, bemutatás bábun
Mérgezések	Ételmérgezések Gázmérgezések Gyógyszer-, alkohol- és egyéb vegyszerek okozta mérgezések	Tanterem Tanórán (környezetismeret, biológia, kémia, technika) Interaktív tananyag, csoport- és gyűjtőmunka, tabló készítése
Égési sérülések	A kültakaró felépítése Égési sérülések típusai Égési sérülések ellátása Általános tűzvédelmi ismeretek Füstmérgezés	Osztályterem Tanév kezdetén, tanórán (környezetismeret, kémia, biológia) Tűzvédelmi oktatás, bemutatás (szemléltető eszközön), video film
Cukorbetegség, allergia	Cukorbetegek ellátása Allergia biológiai alapjai Allergiás tünetek kezelése	Tanterem Tanórán (környezetismeret, biológia, természetismeret) Interaktív anyag, video
Áramütések	Áramütés Villámlás	Tanterem Tanórán (fizika, kémia, környezetismeret, technika), délutáni foglalkozás Interaktív anyag
Gyermekbalesetek	Tipikus gyermekbalesetek Különbségek a gyermek és a felnőtt ellátásban	Tanterem, tornaterem, udvar Tanórán, délutáni foglalkozáson Szóbeli, írásbeli szövegalkotás, előadás, video film
Vízi mentés	Vízi mentés fogalma Meteorológiai ismeretek	Tanterem Tanórán (testnevelés, biológia, környezetismeret, földrajz), kirándulások alkalmával Megfigyelés, beszélgetés
Hazai mentőszervezetek	Hazánk mentéstörténete Hazai mentőszervezetek Az OMSZ szervezeti felépítése	Tanterem Tanórán Előadás, video

Fenntartó által jóváhagyva

Megvalósítása:

A témakörökhöz szakemberek segítségét veszi igénybe az iskola.

Az ismeretek elsajátítása már alsóban, a tanulók életkorához igazodva elkezdődik, felsőben tanórai keretben vagy egyéb foglalkozások során történhet.

3.14 HIT- ÉS VALLÁSOKTATÁS

Az iskolában a 2013/2014-es tanévtől a kötelező tanítási órák keretén belül bibliaismeret órán vesznek részt. Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak hit-és vallásoktatás órákat szervezhetnek, melyen azok a tanulók vesznek részt, akik ezt választják. A hit- és vallásoktatáson való részvétel az azt választó tanulók számára kötelező.

A tanulók hit- és vallásoktatását az egyházi jogi személy által kijelölt hitoktató végezheti.

4 HELYI TANTERV

A Nat-ban megfogalmazottak alapján a kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, az elvárt tudás mélységét.

Az új NAT szerinti szakaszok:

- alsó tagozat,
- felső tagozat,
- középiskolai nevelés-oktatás szakasza,
- szakiskolában folyó nevelés-oktatás szakasza,
- Köznevelési hídprogramban (I.,II) folyó nevelés-oktatás szakasza.

Az új Nat-ban megfogalmazódó fejlesztési feladatok és közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.

Az új Nat-ban megfogalmazódó fejlesztési feladatok és közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.

Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza első évfolyamon kezdődik és a nyolcadik évfolyam végéig tart.

Két részre tagolódik:

- az első évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó alsó tagozat,
- az ötödik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó felső tagozat.

Az alsó tagozat:

- első –második évfolyamon lehetővé kell tenni, ösztönzi az ebben az életkorban a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelését,
- harmadik–negyedik évfolyamon erőteljesebbé – a negyedik évfolyam végére már meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.

A felső tagozat:

- a nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez kötődik,

Fenntartó által jóváhagyva

- szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása,
- a hetedik–nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra.

4.1 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik.

Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

A 2013/2014-es tanévtől a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (új Nat) és az erre épülő kerettantervek bevezetése felmenő rendszerben első és ötödik évfolyamon kerültek bevezetésre. A többi évfolyamon kifutó rendszerben a 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról, a hozzá kapcsolódó, az intézmény által adaptált kerettantervet alkalmazása történt.

Fenntartó által jóváhagyva

4.1.1 A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása a „Kerettanterv a sajátos nevelési igényű tanulók számára” kerettanterv alapján történik.

Sajátosságai:

- iskolaszakaszokra készült, biztosítva a dokumentum alapján pedagógiai programot készítő intézmények számára a nagyobb mozgásteret;
- tantárgyi struktúrája igazodik az enyhe értelmi fogyatékosságból adódó nevelhetőség, oktathatóság, képezhetőség sajátosságaihoz:
  - integrált természetismereti tantárgyakat tartalmaz;

- az élő idegen nyelv tanítása 7. évfolyamon kezdődik, helyi döntés alapján ezt megelőzően is megkezdhető;
- a kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs, és az életvezetési kompetenciákra;

- szerkezetében egymással szorosan kapcsolódó egységekből épül fel;
- az intézményi folyamattervezéshez a fejlesztési feladatok megvalósítását segítő konkrét prioritásokat ad;
- fejlesztési feladatainak szerkezete lehetővé teszi a tanulók egyéni haladási ütemének figyelembe vételét.

A „Kerettanterv a sajátos nevelési igényű tanulók számára" tantárgyi rendszere és heti óraszáma

Óraterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára								
Tantárgyak	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Magyar nyelv és irod.	8	8	7	8	5	4	4	4
Matematika	5	4	4	4	5	5	4	4
Angol nyelv							3	3
Bibliaismeret	1	1	1	1	1	1	1	1
Történelem					2	2	2	2
Hon és népismeret					1			
Természetismeret	2	2	2	2	2	2	5	4
Földrajz						1	1	2
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1	2	2	3	2	2	1	1
Informatika			1	1	1	2	1	2
Technika, életvitel	1	1	1	1	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27	28	28	31	31

Fenntartó által jóváhagyva

4.1.2 Az iskola által választott új kerettanterv

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**3**	**3**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			2	1
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret*	1			
Informatika		1	1	1

Fenntartó által jóváhagyva

Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**3**	**3**	**3**
Rendelkezésre álló órakeret	**28**	**28**	**31**	**31**

* A két tantárgy valamelyikének választása kötelező.

4.2 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK

1-4. évfolyam:

Tantárgyak	**1. évfolyam**				**2. évfolyam**				**3. évfolyam**				**4. évfolyam**			
	K.	**K. v.**	**Sz. v.**	**Ö.**	**K.**	**K. v.**	**Sz. v.**	**Ö.**	**K.**	**K. v.**	**Sz. v.**	**Ö.**	**K.**	**K. v.**	**Sz. v.**	**Ö.**
Magyar nyelv és irodalom	7	1		8	7	1		8	6	2		8	6	2		8
Idegen nyelv													2			2
Matematika	4	1		5	4	0,5		4,5	4	0,5		4,5	4			4
Informatika														1		1
Bibliaismeret/Hit- és erkölcstan	1			1	1			1	1			1	1			1
Környezetismeret	1			1	1	0,5		1,5	1	0,5		1,5	1			1
Ének-zene	2			2	2			2	2			2	2			2
Vizuális kultúra	2			2	2			2	2			2	2			2
Technika, életvitel és gyakorlat	1			1	1			1	1			1	1			1
Testnevelés és sport	5			5	5			5	5			5	5			5
Sportkör																
Rendelkezésre álló órakeret	**23**	**2**		**25**	**23**	**2**		**25**	**22**	**3**		**25**	**24**	**3**		**27**

Fenntartó által jóváhagyva

5-8. évfolyam:

Tantárgyak	5. évfolyam				6. évfolyam				7. évfolyam				8. évfolyam			
	K.	K. v.	Sz. v.	Ö.	K.	K. v.	Sz. v.	Ö.	K.	K. v.	Sz. v.	Ö.	K.	K. v.	Sz. v.	Ö.
Magyar nyelv és irodalom	4			4	4			4	3	1		4	4			4
Idegen nyelvek	3	1		4	3	1		4	3	1		4	3	1		4
Matematika	4			4	3	1		4	3	1		4	3	1		4
Bibliaismeret/Hit- és erkölcstan	1			1	1			1	1			1	1			1
Tört. társ. és államp. ismeretek	2			2	2			2	2			2	2			2
Természetismeret	2			2	2			2								
Fizika									2			2	1			1
Kémia									1			1	2			2
Biológia-egészségtan									2			2	1			1
Földrajz									1			1	2			2
Ének-zene	1			1	1			1	1			1	1			1
Hon-és népismeret	1			1												
Vizuális kultúra	1			1	1			1	1			1	1			1
Informatika		1		1	1	1		2	1			1	1	1		2
Technika, életvitel és gyakorlat	1			1	1			1	1			1				
Testnevelés és sport	5			5	5			5	5			5	5			5
Osztályfőnöki	1			1	1			1	1			1	1			1
Sportkör																
Rendelkezésre álló órakeret	**26**	**2**		**28**	**25**	**3**		**28**	**28**	**3**		**31**	**28**	**3**		**31**

Fenntartó által jóváhagyva

4.2.1 Általános iskola heti ellátandó órák száma

Évf.	Oszt. sz.	Nkt. 27.§(4) 6.sz. mellékl. köt.órasz	**Össz**	Nkt. 27.§(4) 6.sz. mellékl.	**Össz**	Nkt. 27.§(5) tehets. v. felz.	**Össz**	Nkt. **27.§(8) 6.sz. mellékl.**	**Össz**
1.	2	25	**50**	27	**54**	1	**2**	**3**	**106**
2.	2	25	**50**	27	**54**	1	**2**	**3**	**106**
3.	2	25	**50**	27	**54**	1	**2**	**3**	**106**
4.	2	27	**54**	28	**56**	1	**2**	**3**	**112**
5.	2	28	**56**	23	**46**	1	**2**	**3**	**104**
6.	2	28	**56**	23	**46**	1	**2**	**3**	**104**
7.	2	31	**62**	25	**50**	1	**2**	**4**	**114**
8.	1	31	**31**	25	**25**	1	**1**	**4**	**57**
Össz	15	106	**409**		**385**		**15**	**26**	**835**

Nkt. **alapján: 835 óra/hét**

Ebből a Nkt. 27.§ (1)-(5)-(6)-(7)-(8)-(12)-(13) alapján:

- egyéb foglalkozások (napközi, tanulószoba)
- osztálybontás
- tehetség kibontakoztatása (pl. szakkör)
- HH, HHH-s tanulók felzárkóztatása (felzárkóztató)
- egyéni (egy-három fős 1-4.évf) Beilleszkedési, tanulási nehézség, magatartási rendellenességgel küzdő tanulók számára az 1-4. évfolyamon az eredményes felkészítést szolgáló egy-három fős differenciált fejlesztést biztosító foglalkozások
- tehetséggondozásra és felzárkóztatásra osztályonként legalább heti 1-1 óra
- 1-4. évf.-on a tanuló eredményes felkészítésére vagy magasabb évfolyamon a tanulmányi követelmények nem teljesítése miatt tanulónként 2-2 óra.
- sportkör heti 2 óra

Fenntartó által jóváhagyva

4.3 AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Taneszközök kiválasztása

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép, stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket hivatalosan tankönyvvé nyilvánítottak. Tankönyvként az a nyomtatott formában megjelent

vagy elektronikus adathordozón rögzített könyv hozható forgalomba, amelyet a miniszteri rendeletben meghatározott eljárás keretében

- tankönyvvé, pedagógus kézikönyvvé nyilvánítottak, vagy
- nyilvános pályázati eljárás keretében meghatározott évfolyam, műveltségi terület, tantárgy vagy annak tanításához alkalmazható pedagógus-kézikönyv vonatkozásában a miniszter kiválasztott, vagy
- a miniszter kezdeményezésére kísérleti tankönyvként fejlesztettek ki és a tankönyvjegyzékre vették.

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (pl. tornafelszerelés, rajzfelszerelés, stb).

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján (évfolyamonként, tantárgyanként kerül meghatározásra).

Az iskoláknak a térítésmentes tankönyvellátás biztosítására a következő lehetőség van:

- tankönyvrendelés a normatíva felhasználásával
- könyvtári állományból kölcsönzés útján

Az államilag ingyenes tankönyvek tartós tankönyvként kezelendők, azokat az iskolai könyvtári állományba kell venni, a tanulóknak azokat az utolsó tanítási napon vissza kell szolgáltatni az iskolai könyvtárnak. Ez alól kivételt képeznek a munkafüzetek és a munkatankönyvek, valamint az 1. és 2. évfolyam összes tankönyve.

A szülőket a megelőző tanév végén, legkésőbb május 31-ig tájékoztatni kell azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a tanulmányi munkához szükség lesz. A tájékoztatással egy időben fel kell hívni a szülők figyelmét, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülők kiadásainak csökkentésére.

A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a szülők kötelessége.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak,
- a taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.

Az iskola törekszik arra, hogy saját költségvetési keretéből, illetve egyéb támogatásokat felhasználva egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

Az iskolai tankönyvellátás rendje

Az iskolai tankönyvellátás rendjét – a véleményezésre jogosultak véleménye alapján – minden év június 17-ig az iskola igazgatója határozza meg.

Fenntartó által jóváhagyva

4.4 A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI

A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében célunk tanulóink képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározásával a személyiségfejlesztő tanítás ösztönzése. Ez olyan pedagógia munkát feltételez, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

Olyan pedagógiai folyamatokat szervezünk, amelyek elősegítik a nevelési célok megvalósulását, a kulcskompetenciák kialakítását. Ennek érdekében a differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- A tanulók belső motivációnak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítása és fejlesztése az egyéni adottságokat figyelembe vevő differenciált feladatokkal, testreszabott egyéni és csoportos foglalkoztatással.
- A tanulók aktív, cselekvő módon való részvétele a tanulásban fejleszti önállóságukat, problémamegoldásukat, alkotóképességüket. A tanulók aktivitására használt módszereink:
  - Kooperatív technikák
  - Projekt módszer
  - Differenciált tanulásszervezés
  - Témahét
- Mérőlapok segítségével feltárjuk a tanulók előzetes ismereteit, tudásszintjét. A tapasztalatok alapján törekszünk az estleges tévedések kiigazítására, tudásuk átrendezésére (PDCA - ciklus).
- Az együttműködés érdekében a tanítási órákon alkalmazzuk a kooperatív tanulás technikáit és formáit. Alkalmazott technikák: kerekasztal, diák kvartett, szóforgó, páros munka.
- A pedagógiai munkánk folyamán a differenciálás kiterjed a feladatok kijelölésére, megoldására, a szükséges tanári segítségre, az ellenőrzésre, az értékelésre.
- A tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat alkalmazunk.
- Sajátos tanulásszervezési megoldásokat alkalmazunk a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek esetében, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában.
- A tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodnak az egyes területeken tehetséges tanulók fejlesztési igényeihez, támogatják a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását.

Fenntartó által jóváhagyva

- Különböző tanulásszervezési megoldásokkal kialakítjuk az együttműködést, a tanulási esélyek egyenlőségét szolgáló szervezeti formákat, az iskolák közötti együttműködésben az iskolán kívüli és az iskolai munkában.

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Minden tanköteles korú tanulónak törvényben biztosított joga, hogy a neki megfelelő nevelésben-oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolánkban (az iskolafenntartóval, az iskola működtetőjével, a családdal, a gondviselővel, szakmai és civilszervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint biztosítjuk a nevelő-oktató munka feltételeit:

- A képességek megismerése és fejlesztése, a készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozása, az attitűdök alakítása az 1–4. évfolyamon:
  - Az első évfolyamon fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
  - Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
  - Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív- interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.
- Folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a tudás bővítése, megszilárdítása az iskolázás további szakaszaiban:
  - Képessé tesszük a tanulókat az önálló feladatvégzésre-aktivitásukra építő módszerek alkalmazására.
  - Továbbfejlesztjük a már megalapozott kompetenciákat, felkészítjük tanulóinkat az életen át tartó tanulásra, valamint hangsúlyt fektetünk a pályaválasztásra, pályaorientációra
- az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel:
  - az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.

  Tevékenységformák:
  - Differenciált tanulásszervezés
  - Kooperatív technikák alkalmazása
  - Projekt-módszer elterjesztése
  - Tevékenységközpontú pedagógiák
  - A tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználattal.
- Feltárjuk a tanulók tanulási nehézségeit, segítséget nyújtunk a problémák megoldásában az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén.
  - Differenciált képességfejlesztés
  - Egyéni fejlesztés
  - Tanórai differenciálás

Fenntartó által jóváhagyva

- Képességfejlesztő játékok használata
- Változatos tanulásszervezési technikák alkalmazása

- A tanulóink személyiségének, szociokulturális hátterének megismerésével, a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszereket alkalmazunk a tanulást érintő lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében:
  - Drámapedagógia
  - Játék
  - Változatos tanulásszervezési technikák
- a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, e tevékenység támogatása az iskolán kívül is;
  - A tehetséggondozás módszereiben a megújuló tanulásszervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát pl.:
    - differenciált tanulásszervezés
    - kooperatív technikák
    - projektmódszer
    - tevékenységközpontú pedagógiák
    - Szakkörök
- Motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárásokat alkalmazunk:
  - Kooperatív módszerek
  - Játék
  - Projekt
  - Témahét
- A tantestület által kidolgozott egységes alapokon nyugvó tanulási követelményeket, ellenőrzési-értékelési eljárásokat alkalmazunk.
- Kiemelt feladatunk a sajátos nevelési igényű, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők elfogadtatása, a kölcsönös alkalmazkodáson alapuló beilleszkedésük megteremtése, a képesség-profilhoz viszonyított haladásuk elismerése, a tanulásban meghatározó képességeik feltárása és fejlesztése.

A fejlesztést segítő eljárások:

- az egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanórai munka szervezése;
- a tanulókat önmagukhoz képest mérten értékeljük;
- tanulási technikák elsajátíttatása szakórákon és egyéni foglalkozásokon, (tanulás tanítása, önálló hatékony tanulás kompetenciája)
- rendszeres ismétlés, gyakoroltatás, változatos tanulásszervezés, egyéni tanulási motiváció erősítése, biztató dicsérettel.
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

Fenntartó által jóváhagyva

4.5 MINDENNAPOS TESTNEVELÉS

Iskolánkban a mindennapos testnevelés minden tanuló számára heti öt testnevelés óra megtartásával történik.

Iskolai sportkör

Az iskolai sportköri foglalkozások megszervezéséhez – sportágak és tevékenységi formák szerint létrehozott iskolai csoportonként – hetente legalább kétszer negyvenöt perc biztosítható.

Az iskolai sportköri foglalkozásokat a testnevelő tanárok vezetik.

Ezeket a foglalkozásokat meghirdetett formában, dokumentálható módon minden gyereknek biztosítani kell.

Az intézmény vezetője (vagy helyettese) évente legalább egy alkalommal lelátogatja a sportköri foglalkozást. E látogatások célja a foglalkozás szakmai színvonalának, a tanulói létszámnak, a tanulók haladásának a nyomon követése.

A sportkör vezetője félévkor és év végén írásban beszámol a sportkör munkájáról, működéséről, a sportkör által szervezett sportrendezvényekről, a tanulók részvételéről más sportrendezvényeken.

A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése

A tanulót az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógy-testnevelés órára kell beosztani.

A könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órát, lehetőség szerint, a többi tanulóval együtt, azonos csoportban kell szervezni.

Az orvosi szűrővizsgálatot május 15-éig kell elvégezni, kivétel, ha a vizsgálat oka később következik be.

Az orvos által vizsgált tanulókról az iskolának nyilvántartást kell vezetnie, amelyben fel kell tüntetni a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.

A könnyített testnevelés-órát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelés óra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a minden-napos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.

A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében.

Amennyiben a tanuló csak gyógytestnevelés órán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő, ha gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

Ha a tanuló a szakorvosi javaslat alapján a testnevelés órán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestne-

Fenntartó által jóváhagyva

velés- és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára a szakorvos tesz javaslatot.

Fel kell menteni a tanulót a testnevelés órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés órán való részvételét sem.

A tanulók fizikai állapotának mérése

A NETFIT egy olyan egységes módszertani alapokon nyugvó diagnosztikus értékelő rendszer, amely segítségével a tanulók egészségközpontú fizikai fittségi állapota mérhető és értékelhető.

A rendszer lehetővé teszi a tanulók fejlődése során az alapvető fizikai tulajdonságok mérését. A tesztek nem képzik a tantervek tartalmát, és hogy a mérés célja megvalósuljon nem szabad azokat betanítani és gyakorolni.

A mérések lebonyolíthatóak egyéni, illetve csoportos formában. A tesztetek végrehajtását kizárólag, az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa ellenőrizheti.

4.6 A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ EZEK ESETÉBEN A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYAI

Az iskola pedagógiai programjában elfogadott óratervek alapján az igazgató elkészíti és közzéteszi a tájékoztatót a választható tantárgyakról. A tájékoztató tartalmazza a tantárgy nevét, heti óraszámát.

A választható tantárgyak esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére. Iskolánkban jól bevált gyakorlat, hogy a szabadon választható foglalkozásokat az évfolyamokhoz, csoportokhoz tartozó pedagógus tartja.

Kiskorú tanuló esetén a szülő, a tizennegyedik életévét betöltött tanuló esetén a szülő és a tanuló közösen minden év május 20-ig írásban adhatja le a tantárgyválasztással kapcsolatos döntését az osztályfőnöknek.

A tanuló, illetve a szülő az adott tanév kezdetéig az igazgató engedélyével írásban módosíthatja a tantárgyválasztással kapcsolatos döntését.

Nem kötelező, szabadon választható foglalkozások:

- Tehetséggondozás
- Szakkör
- Differenciált fejlesztő foglalkozás
- Sportkör

Fenntartó által jóváhagyva

4.7 A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, FORMÁI

4.7.1 Az ellenőrzés, beszámoltatás formái

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- a felmerülő problémákat időben észrevegyék,
- a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak.

A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének fajtái:

Diagnosztikus értékelés:

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.

Formatív értékelés:

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés:

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

Az értékelés elvei:

- Az értékelés, minősítés mindig világos, egyértelmű, tárgyszerű, előremutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

Az értékelés feladatai:

- a tanulócsoportok eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

Az iskolai beszámoltatás, a tanulók tudásszint mérésének alapvetően két fő követelménye van:

Fenntartó által jóváhagyva

- Tájékoztat a készségek fejlesztésének, a tananyag elsajátításának a szintjéről, a gyakran előforduló hibákról és hiányosságokról,
- Rendszeres munkára szoktat, motivál, felkészít a továbbtanulásra.

Az ellenőrzés formái:

Szóbeli számonkérés:

Pl.: feleltetés, kiselőadás, beszélgetés, stb.

Írásbeli számonkérés:

- *témazáró:* egy nagyobb tematikus egységet lezáró írásbeli ellenőrzés, melyből évente legalább kettőt kell íratni. Az érdemjegy pirossal kerül be a naplóba. Beszámítása meghatározó a félévi és év végi osztályzatot illetően.
- *számonkérés:* kisebb tematikus egységet lezáró írásbeli ellenőrzés, melyből a tanár saját belátása szerinti mennyiségben és gyakorisággal írathat. Az érdemjegy beírása kék színnel történik.
- *írásbeli felelet:* 1-2 leckét számon kérő írásbeli ellenőrzés. Az ezért kapott érdemjegy egy szóbeli felelet súlyával azonos. Beírása kék színnel történik.

Gyakorlati számonkérés:

Pl.: sportteljesítmény értékelése, munkadarabok készítése, gyűjtőmunka, stb.

Önálló kiselőadás: Egy adott téma önálló feldolgozása és előadása.

Óraközi munka: Az órai munkába való bekapcsolódás, órai munkavégzés minősége.

Versenyeken való eredményes részvétel

Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg az ellenőrzést, értékelést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák helyes arányára.

Fenntartó által jóváhagyva

4.7.2 A tanuló tanulmányi teljesítményének értékelési rendszere

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését a törvényi előírásoknak megfelelően végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest, szükség esetén fejlesztési tervet készítenek.

Az önértékelés során felhasználja a tanfelügyeleti ellenőrzés – értékelés eredményeit.

- **Az 1. évfolyamon a félévkor és tanév végén valamint a 2. évfolyamon félévkor** tanulók munkáját minden tantárgyból év közben szövegesen értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN TELJESÍTETT

JÓL TELJESÍTETT

MEGFELELŐEN TELJESÍTETT

FELZÁRKOZTATÁSRA SZORUL

- Az 1. évfolyamon a félévkor és tanév végén valamint a 2. évfolyamon félévkor tanulók munkáját minden tantárgyból év közben szövegesen értékeljük.
- Az 2. évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamon a tanulók munkáját minden tantárgyból érdemjegyekkel értékeljük.

Az első évfolyam félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készült értékelő lapok segítségével értékeljük.

TANTÁRGY	1. ÉVFOLYAM ÉV VÉGI MINŐSÍTÉSE			
	Kiválóan teljesítette	Jól teljesítette	Megfelelően teljesítette	Felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom				
Szóbeli kifejezőkészsége	Választékos	Jó	Érthető	Nehézkes
Szókincse	Gazdag	Korosztályának megfelelő	Korosztályának megfelelő	Hiányos
Olvasás				
Betűismerete	Pontos	Pontos	Bizonytalan	Hibás
Hangos olvasáskor	Szavanként olvas	Szavanként olvas	Szótagol	A szavakat betűzi
Szövegértése	Pontos	Megfelelő	Bizonytalan	Hibás, segítséget igénylő
Írás				
Betűi és betűkapcsolásai	Szabályosak	Egyenletesek	Vonalrendszernek megfelelőek	Hibásak
Írásképe	Tetszetős, áttekinthető	Jól olvasható	Rendezetlen	Nehezen olvasható, igénytelen
Írástempója	Gyors	Megfelelő	Akadozó	Lassú
Másolás írottról	Hibátlanul	Kevés hibával	Sok hibával	Sok hibával
Másolás nyomtatottról	Hibátlanul	Kevés hibával	Sok hibával	Sok hibával
Tollbamondás után	Hibátlanul	Kevés hibával	Sok hibával	Sok hibával
Matematika				
Számfogalma 20-as körben	Kialakult	Kialakult	Kialakult	Kialakulatlan
Számszomszédok	Felismeri	Felismeri	Téveszti	Nem ismeri fel
Számok tulajdonságai	Önállóan felismeri	Megnevezi	Segítséggel ismeri fel	Nem ismeri fel
Relációk	Felismeri	Általában felis-	Segítséggel ismeri	Nem ismeri fel.

Fenntartó által jóváhagyva

		meri	fel	
Számok bontása	Önállóan végzi	Önállóan végzi	Segítséggel végzi	Nem képes elvégezni
Összeadás	Pontos	Alkalmanként hibázik	Gyakran téved	Bizonytalan
Kivonás	Pontos	Alkalmanként hibázik	Gyakran téved	Bizonytalan
Pótlás	Pontos	Alkalmanként hibázik	Gyakran téved	Bizonytalan
Geometriai ismeretekben	Kiemelkedő	Jártas	Bizonytalan	Gyenge
Szöveges feladatokban	Logikus	Önálló	Bizonytalan	Gyakran hibázik
Logikai gondolkodása	Kiváló	Jó	Megfelelő	Gyenge
Környezetismeret				
Természet jelenségei iránt	Érdeklődő	Nyitott	Érdeklődése felkelthető	Nem mutat érdeklődést
Megfigyelései	Pontosak	Pontosak	Felületesek	Pontatlanok
Tapasztalatait	Pontosan fogalmazza meg	Pontatlanul fogalmazza meg	Segítséggel fogalmazza meg	Segítséggel sem fogalmazza meg
A tanultakról	Kiemelkedő a tudása	Biztos a tudása	Egy-egy részletben bizonytalan	Hiányosak az ismeretei
Tájékozottsága	Átlagon felüli	Korának megfelelő	Korának megfelelő	Hiányos
Ének-zene				
A dalokat	Önállóan énekli	Szívesen énekli	Segítséggel énekli	Csak csoportban énekli
A tanult ritmusértékeket	Jól alkalmazza	Megnevezi	Megnevezi	Nem ismeri
Vizuális kultúra				
Rajzolás iránti érdeklődése	Kiemelkedő	Megfelelő	Megfelelő	Mérsékelt
Színhasználata	Változatosan használja	Sajátos módon használja	Visszafogottan használja	Visszafogottan használja
Eszközhasználata	Kiemelkedően használja	Jól használja	Megfelelően használja	Bátortalanul használja
Technika, életvitel és gyakorlat				
Anyagismerete	Jól ismeri	Megfelelően ismeri	Megfelelően ismeri	Felszínesen ismer

Fenntartó által jóváhagyva

Kézügyessége	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul
Eszközhasználata	Jó	Biztonságos	Megfelelő	Bátortalan
Testnevelés és sport				
Mozgása	Harmonikus	Összerendezett	Összerendezett	Fejlesztésre szorul
Szabályokat	Kiemelkedően megtartja	Megfelelően megtartja	Megfelelően megtartja	Alig tartja meg
Labdakezelése	Kiemelkedő	Biztos	Megfelelő	Bizonytalan
Terhelést	Kiválóan bírja	Jól bírja	Megfelelően bírja	Alig bírja
Bibliaismeret/Hit- és erkölcstan				
Teljesítménye	kiválóan megfelelt	jól megfelelt	megfelelt	gyenge

A második évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamokon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben érdemjegyekkel minősítjük, kivéve az alsó tagozatban a készség tantárgyakat, ahol szöveges értékelést kapnak a tanulók. A bejegyzett szöveg: *részt vett* vagy *dicsérettel részt vett.*

A második évfolyamon év végén, valamint a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

- Jeles: ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti a tananyagot és alkalmazni is képes a tudását. Szabatosan, pontosan fogalmaz, saját gondolatait önállóan el tudja mondani.
- Jó: ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, definíciói esetenként bemagoltak.
- Közepes: ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával eleget tesz, nevelői segítségre (javítás, kiegészítés) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Kevésbé tud önállóan dolgozni, beszélni. Segítséggel képes megoldani szóbeli és írásbeli feladatait. Rövid mondatokban felel, gyakran kell segítő kérdéseket feltenni.
- Elégséges: ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de továbbtanuláshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Egyszavas válaszokat ad. Fogalmakat nem ért. Gyakorlatban nem képes önálló feladatvégzésre.
- Elégtelen: ha a tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A tantárgyi minimumot sem tudja.

Fenntartó által jóváhagyva

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

TELJESÍTMÉNY	ÉRDEMJEGY
0 – 33%	Elégtelen (1)
34 – 50%	Elégséges (2)
51 – 75%	Közepes (3)
76 – 90%	Jó (4)
91 – 100%	Jeles (5)

Értékelés a tájékoztató füzetben

1 – 2. évfolyam

Magatartás, szorgalom:

Havonta egy jegy kötelező. Lehet mellette piros pont, fekete pont, szöveges bejegyzés is.

Tantárgyi teljesítmények és mérések esetén:

0 – 33 % :

34 – 50 %:

51 – 75 %:

76 – 90 %:

91 – 100 %:

Fenntartó által jóváhagyva

Kiemelkedő teljesítménynél – pl. 100%-os mérés esetén – mellé írható szöveges megjegyzés. (Javaslat: Kiválóan teljesítettél. A szöveg változtatható.)

A füzet, könyv hátulján gyűjtött piros pontok esetén 10 piros pont beváltható egy arany ponttá.

Szöveges bejegyzés arany pontnál: 10 piros pont beváltása.

A dolgozatokat pirossal írjuk be, míg a többi bejegyzés kék színnel történik.

- **Sajátos nevelési igényű**, a nyelvi fejlődés zavarával küzdő tanulónál a szakértő véleményben foglaltak alapján kell eljárni a szülővel egyeztetve. Az írásbeli és szóbeli ellenőrzés arányának megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló sérülését, társaitól való elmaradását.
- A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a tájékoztató füzeten keresztül. A tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök két havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.
- Az integrációs oktatásban résztvevő tanulók tanulmányi munkájának értékelése negyedévente, szöveges értékeléssel történik.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a tanuló szülőjét félévkor értesítőben, év végén bizonyítvány útján értesíti.

Mentesítés az értékelés alól

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti az értékelés alól.

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és e helyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő
- egyes tantárgy tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

4.7.3 Magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló. A szülő kérésére az iskola magasabb évfolyama is megismételhető legfeljebb egy alkalommal.

Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.

Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.

Az évfolyam megismétlése – kivétel a hatodik osztályt el nem végző, tizenhatodik életévét betöltő tanuló – nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszony-

Fenntartó által jóváhagyva

ban áll. A tanuló kérésére az iskola igazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában vagy a Köznevelési Hídprogram keretében folytathassa.

Ha a tanuló részére engedélyezték, hogy a sikeresen befejezett évfolyamot megismételje, kérelmére a magasabb iskolai évfolyamra lépésről a megismételt iskolai évfolyamon elért év közbeni érdemjegyek, félévi és tanítási év végi osztályzatok alapján kell dönteni.

A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.

Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja.

Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait a magántanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.

Magántanuló:

Amennyiben a tanulót felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól félévkor és év végén tudásáról osztályozó vizsgán kell, hogy számot adjon.

A tanuló, ha a szülő kérelme alapján magántanuló az osztályozó vizsgára történő felkészülésről a szülőnek kell gondoskodnia. Az igazgató előzetes engedélyével részt vehet a tanórai és egyéb foglalkozásokon.

Ha a tanuló a szakértői bizottság véleménye vagy szakorvosi vélemény alapján magántanuló, az osztályozó vizsgára történő felkészítésről az iskolának kell gondoskodnia.

Ha az év végi osztályozó vizsgán a tanuló számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik javító vizsgát tehet. Javítóvizsga letételére augusztus 15. és augusztus 31-e közötti időszakban kerülhet sor.

A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Fenntartó által jóváhagyva

4.7.4 A magatartás minősítésének elvei

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a (példás (5), jó (4) változó (3) rossz (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók magatartását az osztályfőnök az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek, és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

- Példás (5) az a tanuló, aki:
  - a házirendet betartja,
  - a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik,
  - kötelességtudó, feladatait teljesíti,
  - önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,
  - tisztelettudó,
  - társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik,
  - az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,
  - óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet,
  - nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.
- Jó (4) az a tanuló, aki:
  - a házirendet betartja,
  - tanórán vagy az egyéb foglalkozásokon rendesen viselkedik,
  - feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,
  - feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti,
  - az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, bíztatásra vesz részt,
  - nincs írásbeli intője vagy megrovása.
- Változó (3) az a tanuló, aki:
  - az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,
  - a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik,
  - feladatait nem minden esetben teljesíti,

Fenntartó által jóváhagyva

- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva,
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik,
- igazolatlanul mulasztott,
- osztályfőnöki intője van.

- Rossz (2) az a tanuló, aki:
  - a házirend előírásait sorozatosan megsérti,
  - feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,
  - magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
  - társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik,
  - viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,
  - több alkalommal igazolatlanul mulaszt,
  - több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

4.7.5 A tanuló szorgalma értékelésének és minősítésének formái

A tanulók szorgalmát az osztályfőnökök minden hónap végén érdemjegyekkel értékelik. A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek, és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

- Példás (5) az a tanuló, aki:
  - képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
  - tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,
  - a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi,
  - munkavégzése pontos, megbízható,
  - egyéb foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz,
  - taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.
- Jó (4) az a tanuló, aki:
  - képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
  - rendszeresen, megbízhatóan dolgozik

Fenntartó általi jóváhagyva

- a tanórákon többnyire aktív,
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti,
- taneszközei tiszták, rendezettek.

- Változó (3) az a tanuló, akinek:
  - tanulmányi eredménye elmarad képességeitől
  - tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
  - felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,
  - érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,
  - önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.
- Hanyag (2) az a tanuló, aki:
  - képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
  - az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
  - tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen,
  - feladatait többnyire nem végzi el,
  - felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
  - a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül,
  - a félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

4.8 A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Iskolánkban a fenntartó engedélyétől függően csoportbontásban tanítjuk a matematikát, magyar nyelv és irodalmat, az idegen nyelvet és a számítástechnikát.

Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

A csoport kialakításának alapja a tanulók tantárgy iránti érdeklődésének mélysége.

A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

Fenntartó által jóváhagyva

4.9 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

4.9.1 Az iskola egészségnevelési programja

A felnövekvő nemzedék egészség-magatartásának formálása, a jövő egészséges felnőtt társadalmának nevelése kulcsfontosságú feladat.

A Nemzeti Alaptantervről kiadott 110./2012. sz. Korm. rend. az egészségnevelés feladatait a következőképpen határozza meg:

- Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez.
- A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására.
- Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.
- . Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre.
- Az iskola feladata továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.
- . A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.
- Iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosítunk, ezekkel párhuzamosan együttműködünk a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal.
- Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret adva a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést, és a tanácsadást biztosító programoknak.

Helyzetelemzés, helyzetkép

Iskolánk hagyományainak része az egészséges életmódra nevelés, melyet a következő formákban, különböző tanórai és egyéb foglalkozások keretében valósítunk meg:

- egészségnap;
- egészséges táplálkozás népszerűsítése;
- Mikulás-futás, Nyuszi-futás, osztálybajnokságok;
- hagyományos népi ételek készítése;
- túrák, tanulmányi kirándulások;
- egészségügyi szűrések, tanácsadások;

Fenntartó által jóváhagyva

Jövőkép, alapelvek

- z egészség a legdrágább emberi kincs, amely a szervezet és a környezet közti dinamikus egyensúly állapotát fejezi ki.
- Az egészség olyan pozitív fogalmat takar, amely a társadalmi, közösségi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi-lelki képességeket hangsúlyozza.

Az egészségnevelés célja

- Minél korábban megismertetni a diákokat az egészséges életmód alapjaival (helyes táplálkozás, rendszeres testmozgás stb.)
- A tanulóifjúság időben ismerje fel az egészség értékjellegét.

Az iskola hosszú távú célja

Diákjainkban kialakítani az egészséges életvitel iránt érzett felelős magatartást, az egészség megőrzésének igényét és akaratát, az egészséges életmód iránti fogékonyságát, és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket, melyek alkalmazásával elérhetik személyiségük fejlettségének lehetséges felső határát.

Az iskola rövidtávú céljai

A programban részt vevők:

- ismerjék meg az egészséges életmód legfontosabb szabályait;
- legyenek tisztában az egészséges táplálkozás fontosságával;
- tartsák szem előtt a testi higiénét, a rendszeres mozgás egészségét befolyásoló hatását;
- legyenek képesek a problémákat, konfliktusokat megfelelően kezelni;
- ismerjék meg a drog, az alkohol és a dohányzás egészségkárosító hatását;
- a helyes életvezetés igénye minél korábbi életszakaszban induljon el.

Az egészségnevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg.

A programban résztvevő felnőttek tetteikkel, viselkedésükkel, életmódjukkal példaként szolgáljanak a felnövekvő nemzedék irányába.

Fejlesztendő kompetenciák

- problémamegoldó gondolkodás
- egészségtudatos gondolkodásmód
- tolerancia, másság elfogadás, nyitottság
- kreativitás
- szociális kompetencia fejlesztése
- önismeret, önkritika

Fenntartó által jóváhagyva

Tanulásszervezési és tartalmi keretek megvalósulási formái és színterei

Tartalmi elemek	Színterek
egészséges étrend összeállítása	technika, környezetismeret, angol, biológia, matematika órák, osztályprogramok
tradicionális népi ételek készítése	technika, magyar nyelv és irodalom, történelem, hon-és népismeret, angol óra, délutáni szabadidős programok
életminőséget javító sporttevékenységek	délutáni foglalkozások, osztályprogramok, szabadidős tevékenységek, DSE
mindennapos testmozgás	testnevelés óra, napközi, tanulószoba
személyiségfejlesztő tréningek	osztályfőnöki óra, magyar nyelv és irodalom
a tanterv egészségnevelési témáinak feldolgozása	minden tanítási órába beépítve
az ember és környezet harmonikus viszonyának megőrzése	gyalogtúrák, osztálykirándulások
egészségügyi előadások, szűrések szakemberek bevonásával	testnevelés, környezetismeret, biológia, osztályfőnöki óra
tudatos média felhasználás az egészségnevelésben	informatika, rajz, osztályfőnöki, természetismeret, énekórák

4.9.2 Az iskola környezeti nevelési programja

Az iskolai környezeti nevelés során a gyerekek felkészülnek környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- Megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz meg az élő és élettelen környezettel.
- Kifejleszti a szándékot és képességet a környezet megismerésére.
- Felkelti az igényt, képessé tesz:
- a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására,
- összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére,
- a problémák megkeresésére, okainak megértésére,
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ez által a lehetséges megoldások megkeresésére,
- az egyén és a közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben,

Fenntartó által jóváhagyva

- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

Helyzetelemzés, helyzetkép

- Iskolánk a múltban is nagy gondot fordított a környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálásra. A környezeti nevelés során rendelkezünk hagyományokkal: a tanulóink papírt, használt elemet gyűjtenek, a szelektív hulladékgyűjtés az iskolai mindennapok része. Különböző egyéni és csoportos feladatokkal kapcsolódunk a Víz világnapja, a Föld napja, a Madarak és fák napja rendezvénysorozataihoz. Rendszeresek és sikeresek a rajzpályázataink.
- Barátságos, tiszta az iskola épülete.

Személyi erőforrások

Emberi erőforrásnak tekinthető az iskola összes tanulója és dolgozója (pedagógusok, technikai és adminisztratív dolgozók). Az iskola szempontjából humán erőforrásnak tekintendő minden külső partner, akár hivatalos, akár nem hivatalos kapcsolata van az iskolával.

- *Pedagógusok*: Az iskola minden pedagógusának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Feladatuk: programok szervezése, lebonyolítása, dekoráció stb.
- *Diákok*: A diákok feladata, hogy vigyázzanak a környezetükre és figyelmeztessék társaikat a kulturált viselkedésre. Feladatuk továbbá tantermek, zöld területek rendezése, hulladékgyűjtés, stb.
- *Technikai dolgozók, adminisztrátorok*: Munkájukkal aktív részesei a környezeti nevelés programjának. Feladatuk: szelektív gyűjtés segítése, programok segítése stb.
- *Iskolaorvos, védőnő:* Tisztasági vizsgálatok; ismeretterjesztő, felvilágosító előadások.
- *Fenntartó*: A fenntartóval való kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából igen fontos (pl. táborozás, erdei iskola támogatása).
- *Szülők*: Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola is közvetíteni kíván.
- *Civil szervezetek:* Szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat.
- *Hivatalos szervek:* Egyik feladatuk annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola.

Jövőkép, alapelvek, célok

Jövőkép, alapelvek:

- Az egyetemes természetnek, mint létező értéknek a tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt.
- Segíteni a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzését.

Fenntartó által jóváhagyva

- A testi-lelki egészség megőrzése, stb.

A környezeti nevelés célja

- Környezettudatossá nevelni a diákokat.
- A személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartás és életvitel kialakítása.
- Megismerni a természet és társadalom törvényeit, tiszteletben tartani azokat mindennapi életvitelük során.
- Érzékennyé tenni a diákokat a közvetlen környezetük állapota iránt.
- Tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését.
- Együttműködés, alkalmazkodás és segítő életmód kialakítása.
- Az állampolgári - és egyéb közösségi – felelősség felébresztése.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség, kreativitás fejlesztése, stb.

Az iskola hosszú távú célja

Diákjainkban kialakítani a környezet értékei iránt érzett felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát; a rendszerszemlélet; az egészséges életmód igényét, és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

Az iskola rövidtávú céljai

- A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg.
- Erősítésre kerüljenek a tantárgyközi kapcsolatok, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket.
- A pedagógusok, a technikai dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői.
- Fontos legyen a vízzel, villannyal, gázzal való takarékoskodás.
- A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat.
- Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői.
- Fejlődjön a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódja, az önálló ismeretszerzés képessége, megalapozva az élethosszig tartó tanulást.
- Erdei iskolák, természetvédelmi versenyek szervezése.

A cél elérése érdekében szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a

- problémamegoldó gondolkodás,
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód,
- kreativitás,

Fenntartó által jóváhagyva

- együttműködés, alkalmazkodás és segítő életmód,
- kommunikáció, médiahasználat,
- állampolgári részvétel és cselekvés,
- értékelés és mérlegelés készsége – fontos, hogy a diákok a nagyszámú írott, látott és hallott médiairodalmat kritikusan, a híreket mérlegelve tudják feldolgozni,
- vitakészség,
- szintetizálási és analizálási készség.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A tanulásszervezési keretek közé tartoznak a hagyományos tanórai (45 perces) tantárgyak szerint elkülönült foglalkozások; a nem hagyományos szervezésű tanórák (pl. erdei iskola, múzeumlátogatás, terepgyakorlat, akadályverseny) és az egyéb foglalkozások. E keretek remek lehetőséget biztosítanak a komplex integrált tananyagok feldolgozására, s mint ilyenek kiemelkedő jelentőségűek a környezeti nevelés szempontjából.

Hagyományos tanórai foglalkozások

- Tanórák: testnevelés, magyar nyelv és irodalom, történelem, idegen nyelv, matematika, fizika, földrajz, biológia, kémia, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, médiaismeret, tánc és dráma, technika és életvitel, informatika, környezetismeret – természetismeret.
- Osztályfőnöki órák: a tanórákon hozzá kell rendelni az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik témát hogyan kell feldolgozni. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is célszerű felhasználni, hogy a tanítás élményszerű legyen.

Egyéb foglalkozások

- szakkörök,
- táborok,
- terepi munka (tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok, akadályversenyek),
- múzeum, állatkert, nemzeti park látogatása,
- projektek,
- témanap, témahét,
- kiállítások környezet- és egészségvédelem témában.
- szelektív hulladékgyűjtés, használtelem-gyűjtés, papírgyűjtés.
- diák-önkormányzati nap.
- könyvtári foglalkozás.

Iskolai környezet

Feladatunk a mindennapi élet fizikai és szellemi környezetének átalakítása a környezeti nevelési program szellemében. Fontos megtervezni az iskolai élet ezernyi mozzanatát, s azt,

Fenntartó által jóváhagyva

hogy ezeken keresztül hogyan válhat az iskola környezetbaráttá, miképpen alakíthatja az ott dolgozók és tanulók életmódját környezettudatosabbá. Törekednünk kell a példamutató iskolai környezet megteremtésére.

4.10 A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő nevelésben-oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolának (az iskolafenntartókkal, a családdal, a gondviselőkkel, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítania a nevelő-oktató munka feltételeit.

- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés;
- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása alsó tagozaton;
- a kulcskompetenciák bővítése az iskolázás további szakaszain;
- a sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása.

- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül;
- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

4.10.1 Az iskolai hátrányok rendszere

A tevékenységrendszer, az iskolai tevékenységszervezés szolgálja a teljesítőképes és helytállni képes gyermeki-ifjúi személyiség kialakulását, amely személyiség-felfogásunk kulcskategóriája.

Ez a helytállási képesség-együttes magában foglalja egyebek mellett a közösségben való együttélés értelmi és érzelmi képességeit, a kooperativitást, a kreativitást, a kritikai szellemet, a felelősségvállalást, a megbízhatóságot.

A pedagógiai rendszer tényleges hatásának döntő tényezője az iskola légköre, szellemisége pszichés klímája.

A kívánatos légkör kialakításában az alábbi tényezőknek tulajdonítunk különös fontosságot:

- a nevelőtestület gyermekismerete, gyermekközpontú, gyermektisztelő értékrendje,
- az iskolai tevékenységrendszer gazdagsága,
- az iskoláért, az iskolaközösségért érzett felelősség intenzitása,

Fenntartó által jóváhagyva

- a hagyományrendszer,
- a szülőkkel való kapcsolat milyensége.

Az iskolai tanulási folyamatban különösen fontos tényezőnek tekintjük, hogy a pedagógusok a lehetőségekhez mérten igazodjanak a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakban nyújtott teljesítményeikhez.

E cél eléréséhez az alábbi tanítási módszereket és szervezeti formákat alkalmazzuk:

- az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulóknak felzárkóztató foglalkozást, differenciált képességfejlesztést szervezünk
- a felső tagozatban a lemaradók segítésére felzárkóztató foglalkozást biztosítunk
- az idegen nyelv tanítását a kerettantervnek megfelelően a 4. évfolyamon kezdjük.
- Pedagógusaink az egyes tanítási órákon előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így elsősorban a gyakorlásnál, az ismétlésnél a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.
- A 8. évfolyamon az eredményes felvételi és a továbbtanulás segítésére felkészítő, előkészítő foglalkozásokat szervezünk.

Fontos faladat hárul iskolánkra a szociális hátrányok, a beilleszkedési, a magatartási, tanulási nehézségek enyhítésében. Napjainkban egyre több család kerül nehéz helyzetbe. A megélhetési nehézségek, a család hétköznapi gondjai miatt egyre több gyerek válik hátrányos helyzetűvé. Iskolánk eddig is sokat tett a hátrányok kompenzálása érdekében.

4.10.2 A hátrányok típusai

Családi hátrányok

Olyan tanulók tartoznak ide,

- akik mögött nem stabil, gondoskodó a család,
- nevelőszülő gondoskodik a gyerekről,
- felbomlott család, elváltak vagy meghalt az egyik szülő.

Előfordul, hogy a hátrány abból származik, hogy a szülők tartósan betegek, leszázalékoltak, pszichésen kiegyensúlyozatlanok, deviáns életvezetést folytatnak.

Mit teszünk a hátrányok kompenzálása érdekében az iskolában?

- részvétel kulturális rendezvényeken, szabadidős programokon (farsang, Királyi napok, Mikulás- és karácsonyi rendezvények).
- részvétel szakkörökön.
- sportversenyeken való ingyenes részvétel.
- reggeli ügyelet 7 órától.
- szünidei program szervezése (nyári tábor).

Fenntartó által jóváhagyva

Anyagi hátrányok

Azok a családok sorolhatók ide, amelyekben a szülők nem képesek az átlagosnak megfelelő anyagi körülményeket biztosítani, mert nem képesek rendszeres munkára (meghaltak, betegek, deviánsak). Munkanélküliek, vagy magas az eltartottak aránya és alacsony a munkaképes eltartók aránya.

Iskolánk feladata ennek a hátránynak a kompenzálására:

- kedvezményes étkeztetés,
- napközis elhelyezés,
- alapítványi támogatások
- gyűjtési akciók (ruha, könyv) biztosítása.

Kisebbségi, etnikai hátrányok

Az etnikai hátrányok kompenzálásának iskolai feladatai:

- a másság elfogadtatása az iskola minden tanulójával, dolgozójával,
- együttműködési formák kialakítása a szülőkkel,
- felzárkóztató programok szervezése,
- együttműködés a kisebbségi önkormányzattal,
- kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal.

Tanulási hátrányok

Az a tanuló tartozik ide, aki nem rendelkezik megfelelő képességgel a tananyag elsajátításához, nincs kellőképpen motiválva a tanulásra.

A tanulási hátrányok kompenzálása iskolánkban:

- differenciált foglalkoztatás tanórán,
- részproblémákkal küszködő gyerekek integrált oktatása,
- megfelelő olvasástanítási módszer kiválasztása,
- szakszolgálat igénybe vétele
- óvoda, iskola kapcsolata.

Az egyes hátrányfajták nem függetlenek egymástól. A hátrányos helyzet folyamatnak is felfogható. Ehhez a tevékenységhez a pedagógus hozzáértése mellett szeretet, megértés, a tanítvány iránti bizalom és pedagógus-lelkiismeret kell.

Fenntartó által jóváhagyva

4.10.3 Integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés rendje

Az iskola a tanuló szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása céljából integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a

tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A felkészítés alapelve az oktatás méltányosságának erősítése és a tanulók iskolai sikerességének elősegítése, a tanulói előrehaladást támogató korszerű módszerek, a társadalmi-gazdasági helyzetből eredő hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység, a tanulói közösségfejlesztés, a család bevonása és támogatása, valamint az esélyteremtést hatékonyan támogató intézményfejlesztés és módszertani megújulás révén. Az alapelveknek megfelelő pedagógiai rendszer magában foglalja:

- az elvárt eredmények intézményi szintű meghatározását, célrendszerét és a szükséges beavatkozások tervezését,
- a tanulási és a tanítási folyamatot segítő eszközrendszer keretében egyéni haladási ütemet segítő differenciált és kooperatív tanulásszervezést,
- az önálló tanulási képesség kialakítását,
- a tanulók kreatív tevékenységére épülő foglalkozásait,
- a tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységeket,
- a tanulmányi előrehaladást segítő képességfejlesztő programokat,
- az átmenetek segítését,
- a tanulói előrehaladás, valamint az intézményi teljesítmény rendszeres értékelését.

Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képesség-kibontakoztató felkészítésben. A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével.

A képesség-kibontakoztató felkészítés keretében - a tanuló egyedi helyzetéhez igazodva - biztosítja az iskola:

- a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztését segítő programot,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet.

Az integrációs oktatási program során az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt fejlesztjük, annak érdekében, hogy a társadalmi párbeszéd, valamint a társadalmi mobilitás valóságos keretet kapjon az oktatás-nevelés rendszerén belül.

<u>Az integrációs (együttnevelő) minőségi oktatást biztosító program jellemzői:</u>

Egyrészt olyan oktatásszervezési keret,

- amely lehetőséget biztosít minden gyermek számára képességei kibontakozásához,
- amelyben minden gyerek előzetes, otthonról hozott tudását és kultúráját értékként képviselheti, kamatoztathatja,
- amelyben a gyerekek egymást segítő közösségei születnek

Fenntartó által jóváhagyva

- amelyben a szülőt, a családot, mint partnert vonják be az iskolai folyamatokba, döntésekbe (tudatosan fejlesztik a család, az iskola és a gyerek közötti kommunikációt),
- amelyben tudatosan építik ki az előítéletek csökkentésére, megszüntetésére alkalmas együttműködő, elfogadó környezetet,
- amelyben tudatosan teremtenek lehetőséget az oktatás ügyében érintett intézmények együttműködésére (óvoda, általános iskola, középiskola, családsegítő szervezetek, kisebbségi és helyi önkormányzatok, kulturális és civil szervezetek),
- amelyben a tanulókövetés az iskolai hatékonyság visszajelzésének kiemelt eszköze.

Másrészt olyan kompetenciák jellemzik a pedagógusokat, mint pl.:

- széleskörű módszertani repertoár,
- egyéni különbségekre figyelő, egyénre szabott pedagógiai eszközök és oktatási mérőrendszerek ismerete,
- az együttműködés órai és intézményi kereteken túlmutató jellegéből fakadó tanári szerepbővülés elfogadása,
- az iskolában megjelenő különböző kultúrák ismerete, egyenértékűként való elfogadása, kezelése.

Az integrációs (együttnevelő) program fenti jellemzőinek az intézmény pedagógiai rendszerének egészét át kell hatnia.

Elvárható eredmények

Az iskolai integrációs program alkalmazása esetén a következő eredményekről kell számot adni, melyek egyben az ellenőrzés szempontjait is jelentik:

- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az oktatási – nevelési intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak,
- az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, és együttnevelésre,
- Multikultúrális tartalmak beépülnek a helyi tantervbe,
- az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel,
- az intézményben létezik tanári együttműködésre épülő értékelési rendszer.

Ezek eredményeként

- nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó HHH tanulók száma,
- csökken az intézményben az iskolarendszerű oktatásból kikerülők száma,
- csökken az iskolai hiányzások óraszáma,
- csökken a HHH tanulók körében a magántanulók száma,
- nő az érettségit adó intézményekben továbbtanuló HHH tanulók száma,

Fenntartó által jóváhagyva

- az adott intézményben az országos kompetencia-mérések eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak.

4.11 A TANULÓK JUTALMAZÁSÁNAK ELVEI ÉS FORMÁI

Az iskola jutalomban részesítheti azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális, stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez.

Az iskolai jutalmazás formái

- Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:
  - szaktanári dicséret
  - napközis nevelői dicséret,
  - osztályfőnöki dicséret
  - igazgatói dicséret
  - nevelőtestületi dicséret.
- Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén: dicséretben részesíthetők:
  - szaktárgyi teljesítményért,
  - példamutató magatartásért,
  - kiemelkedő szorgalomért,
  - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért.

  A dicséretet a tanuló bizonyítványába be kell jegyezni.
- Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.
- A 8 éven át kitűnő tanulmányi eredményt elért és kiemelkedő közösségi munkát végző tanulók az „Év diákja” emlékplakettet és díszoklevelet vehetik át a tanévzáró ünnepélyen, az iskola közössége előtt.
- Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

Fenntartó által jóváhagyva

- Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
- A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

4.12 A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK

4.12.1 Közlekedési nevelés

Felgyorsult életünk és a közlekedési kultúra romlásának köszönhetően egyre gyakrabban hall-hatunk közlekedési balesetekről. A közlekedési szabályok ismerete és az egyén viselkedési kultúrája az alapja a biztonságos közlekedésnek. A helyes és biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása az életbiztonságunkat növeli. Kicsi gyermekkortól a családok alakíthatják ki leginkább az erre való igényt, de az iskolának is komoly a felelőssége ebben.

Az iskolában a közlekedési nevelés két alapvető színtere:

Elméleti oktatás

- Alsó tagozaton a környezet órák tananyagában jelenik meg.
- Felső tagozaton a technika tanterv tananyagának része a közlekedési szabályok megerősítése.

Gyakorlati alkalmazás

- Iskolán kívüli programok, kirándulások alkalmával tudatosítjuk és alkalmazzuk a helyes közlekedés szabályait.

4.12.2 Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése

A téma az osztályfőnöki órákon kerülhet feldolgozásra. Cél, hogy tanulóink megismerjék és megtanulják elkerülni azokat a helyzeteket, amelyben károsultakká, áldozatokká válhatnak (aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, felkészülés a felnőtt lét szerepeire).

Legfontosabb nevelési feladataink, amelyet mindennapi nevelő munkánk során végeznünk kell:

- Erkölcsi nevelés erősítése
- Alapvető törvényi ismeretek nyújtása
- Alapvető állampolgári jogok ismertetése

Ez a téma nem kötődik konkrét tantárgyhoz, a mindennapi eseményekhez alkalmazkodva, a társadalmi és iskolai történéseket felhasználni kell diákjaink szemléletét alakítanunk.

4.12.3 Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása

A konfliktus életünk része. A konfliktusok során kialakuló viták szükséges részei mindennapjainknak. Diákjainkban a mindennapi együttlét során ki kell alakítanunk a konfliktusok kezelésének erőszakmentes technikáit.

Fenntartó által jóváhagyva

Legfontosabb feladatunk, hogy gyermekeinket is megtanítsuk a vitás helyzetek kezelésére.

Konfliktuskezelési technikák gyakorlati alkalmazásának színterei:

- A tanórai technikák (páros munka, csoportos és együttműködő, kooperatív tanítási technikák) alkalmazásával kell a gyermekeket hozzászoktatni a társas viszony, az abból adódó konfliktusok helyes megoldására.
- Drámaórák, ahol szituációs játékok keretében gyakoroltatható a konfliktuskezelés.
- Osztályfőnöki órákon, az osztályban kialakuló konfliktusok megbeszélése, vitakultúra elsajátítása.
- Szünetekben, szabadidőben kialakuló konfliktusok esetén az ügyeletes pedagógus feladata a problémamegoldás segítése.
- Magatartási, beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekeinknél kiemelten foglalkoznak ezzel a témával fejlesztő pedagógusaink.

5 EGYÉB FOGLALKOZÁSOK

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások

Az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére felzárkóztató órát szervezünk.

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások segítik.

A további tehetséggondozó és felzárkóztató, differenciált képességfejlesztő foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanévben az iskola nevelőtestülete dönt.

Napközi otthoni és tanulószobai foglalkozások

A köznevelési törvény előírásainak megfelelően – ha a szülők igénylik -, az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az 1-8. évfolyamon napközi otthon vagy tanulószoba működik.

A napközi és a tanulószoba szerkezetileg és tartalmilag szorosan kapcsolódik a délelőtt folyó pedagógiai munkához. A napközi speciális feladata a tanulás tanítása, a mentálhigiénés szokások ápolása, fejlesztése. A sokszínű szabadidős tevékenységet is magában foglalja.

A napközi és a tanulószoba fontos színtere a felzárkóztatásnak és a tehetséggondozásnak.

Versenyek, vetélkedők

A tehetséges tanulók további fejlődését segítik a különféle versenyek, vetélkedők, melyek az iskolában rendszeresen kerülnek megszervezésre. A legtehetségesebb tanulók baptista, megyei és országos tanulmányi, művészeti versenyeken is részt vesznek. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik. Az elért jó eredményeket kapcsolódó tantárgyainkban is jutalmazzuk.

Fenntartó által jóváhagyva

Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

Sportkör

Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. A testnevelési órákkal együtt biztosítják a tanulók testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban (atlétika, futball) az iskolai és az iskolán kívüli versenyekre.

Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek.

A kiránduláson a részvétel önkéntes, a költségeket a szülők fedezik.

Erdei iskola

Az erdei iskola a nevelési és a tantervi követelmények megvalósulását segíti az iskola falain kívül. A több napig tartó foglalkozásokon a tanulók az adott környezettel kapcsolatos történelmi, természetismereti és kulturális adottságokat dolgozzák fel. A részvétel önkéntes, a költségeket a szülők fedezik.

Múzeumi, kiállítási, művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozások

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidős foglalkozások során a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülő anyagi helyzetéhez igazodó programokat szervezzen.

6 AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI, SZÓBELI, GYAKORLATI BESZÁMOLTATÁSOK, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Az előírt követelmények teljesítését a szaktanárok az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók:

- szóbeli felelete,
- írásbeli munkája vagy

Fenntartó által jóváhagyva

- gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik.

Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

6.1 A TANULMÁNYI MUNKA ELLENŐRZÉSE

- *Év eleji és félévi felmérés*: aktuális tudásszint felmérése, a továbbhaladáshoz szükséges tudásszint ellenőrzése. Ha nem előzi meg ismétlés, akkor csak a tájékozódást szolgálja. Ilyenkor nem osztályozunk.
- *Témazáró dolgozat:* az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményét átfogó dolgozatot írnak. Terjedelme: 45 perc, esetenként 2x45 perc. Összefoglalás előzi meg.
- *Tanév végi dolgozat:* a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyságot tesznek. Több órás ismétlésnek kell megelőznie, előre be kell jelenteni. Az időpontot, a témaköröket a tanulókkal tudatni kell.
- *Rövid írásbeli számonkérés:* egy adott témában való tájékozottságot, az órára való felkészülést ellenőrzi. 15-20 perces, bármikor megírható, súlya a szóbeli felelettel egyenértékű.
- *Szóbeli felelet:* a tanulók szóbeli kifejezőkészségének fejlesztésével párhuzamosan tesznek tanúbizonyságot a követelmények elsajátításáról.

6.2 A TANULÓK TUDÁSSZINTJÉNEK ÉRTÉKELÉSE

- Minden hónapban legalább egy jegy legyen tantárgyanként.
- Félévi és év végi osztályzatot/szöveges értékelést az évközi jegyek/szöveges értékelés alapján kapják a tanulók.
- A szóbeli feleltetés értékelésében részt vehetnek a tanulók.
- A témakörök végén témazáró dolgozatokat íratunk, amely lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap.
- Egy nap csak két témazárót írhatnak a tanulók.
- Az írásbeli dolgozatokat a pedagógusnak egy héten belül ki kell javítani, és az érdemjegyeket a diákokkal ismertetnie kell.
- A témazáró dolgozat idejét és témáját a tanuló legalább 5 munkanappal korábban meg kell ismerje.
- Dolgozatainak, írásbeli munkáinak érdemjegyeit 7 munkanapon belül meg kell tudja, és a munkájában elkövetett hibákat megnézheti.
- A tanulók munkáját, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.
- A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a tájékoztató füzeten keresztül. A tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök két havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

Fenntartó által jóváhagyva

- Az integrációs oktatásban résztvevő tanulók tanulmányi munkájának értékelése negyedévente, szöveges értékeléssel történik.

7 AZ OTTHONI, NAPKÖZIS, TANULÓSZOBAI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI

Az ismeretanyag átadásának elsődleges színhelye a tanítási óra. A fent említett jártasságok nagy részét csak rendszeres, kitartó munkával lehet elérni, mely elképzelhetetlen az otthoni gyakorlás nélkül. Ezért a tantárgyak legtöbbjénél szükséges a rendszeres házi feladat. Otthoni feladat adható a témahetek, projektek sikeres lebonyolításához is.

A házi feladat lehet:

- szóbeli vagy
- írásbeli munka, vagy
- egyszerre mindkettő.

A házi feladatok célja, hogy a tanulók:

- elkészítésükkel elmélyítsék az órán tanultakat,
- megtanulják önállóan alkalmazni az ismereteiket és
- segítsék a logikus gondolkodás kialakulását és fejlesztését, a témahét, projekt sikeres megvalósítását.

A szaktanár adhat fel szorgalmi, alkotó és kreatív házi feladatot is.

A házi feladat ellenőrzése:

- A szóbeli feladatok ellenőrzése legtöbbször szóbeli feleletek formájában történik.
- Az otthoni írásbeli munkákat minden esetben ellenőrizni kell.

Az otthoni feladatok jellege függ a tantárgy sajátosságaitól.

Házi feladatok lehetnek:

- feladatgyűjteményből adott feladatok,
- tankönyvi kérdésekre adandó válaszok,
- vázlatkészítés,
- leíró vagy elemző munkák,
- házi dolgozat,
- gyűjtő- vagy kutatómunka (projekt, témahét),
- számítógépes feladat.

Fenntartó által jóváhagyva

A szóbeli és írásbeli házi feladatok, gyűjtőmunkák mennyiségénél figyelembe kell venni a következőket:

- a feladatok mennyisége olyan legyen, hogy ne jelentsen a tanulók számára aránytalanul nagy terhet,
- vegyük figyelembe, hogy a tanulók több tantárgyból is kapnak házi feladatot,
- a feladatok a tanítási órán tanult ismeretekkel megoldhatók legyenek.

8 A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

A pedagógiai program érvényességi ideje

A pedagógiai program 2018. szeptember 1-től hatályos.

Az iskola 2018. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját a 2017/2018-as tanévben módosított pedagógia program alapján.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje addig tart, amíg a törvényi változások az átdolgozást szükségessé nem teszik.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, és ha szükséges, módosítja.

A nevelőtestület minden tanév végén írásban értékeli a pedagógia programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

Különös tekintettel kell lenni az esélyegyenlőség, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos célok és feladatok megvalósulására, a kompetenciák fejlesztésének a megvalósulására.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az iskola igazgatója;
- a nevelőtestület bármely tagja;
- a nevelők szakmai munkaközössége;
- az iskola fenntartója.

A pedagógiai program módosítását a szakmai munkaközösségek véleményének a kikérésével a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

Fenntartó által jóváhagyva

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy példánya a titkárságon van elhelyezve, ahol a szülők azt szabadon megtekinthetik.

A pedagógiai program az iskola honlapján is megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél is megtekinthető:

- az iskola könyvtárában;
- az iskola nevelői szobájában;
- az iskola igazgatójánál;
- az iskola igazgatóhelyettesénél;
- fenntartónál

Fenntartó által jóváhagyva

9 MELLÉKLETEK

1. Kerettanterv- Helyi tanterv
2. SNI kerettanterv

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

István Király Baptista Általános Iskola

Kótaj

Fenntartó által jóváhagyva

2018.

TARTALOMJEGYZÉK

ALSÓ TAGOZAT

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza Alsó tagozat: 1–4. évfolyam 3
Bibliaismeret az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára 11
Ének az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára 33
Angol az általános iskola 4. évfolyama számára 67
Környezetismeret az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára 82
Magyar nyelv és irodalom az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára 124
Matematika az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára 183
Informatika az általános iskola 4. évfolyama számára 231
Technika, életvitel és gyakorlat az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára ... 243
Testnevelés az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára 278
Rajz és vizuális kultúra az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára 346
Alapfokú nevelés-oktatás szakasza Felső tagozat: 5 – 8. évfolyam 405
Bibliaismeret az általános iskola 5 - 8. évfolyama számára 415
Biológia az általános iskola 7 – 8. évfolyam számára 438
Ének-zene az általános iskolák 5 – 8. évfolyama számára 467
Fizika az általános iskola 7 – 8. évfolyama számára 502
Földrajz az általános iskolák 7 – 8. évfolyama számára 540
Hon- és népismeret az általános iskola 5 évfolyama számára 570
Angol az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára 583
Informatika az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára 655
Kémia az általános iskolák 7 – 8. évfolyama számára 740
Magyar nyelv és irodalom az általános iskolák 5 – 8. évfolyama számára 764
Matematika az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára 854
Technika, életvitel és gyakorlat az általános iskola 5 – 6. évfolyama számára ... 910
Természetismeret az általános iskola 5 – 6. évfolyama számára 944
Testnevelés az általános iskola 5 - 8. évfolyama számára 980
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek az általános iskolák 5 – 8. évfolyama számára 1064
Vizuális kultúra az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára 1130

Fenntartó által jóváhagyva

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza
Alsó tagozat: 1–4. évfolyam

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza, az alsó tagozat az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek játék és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában – élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal – fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít ki.

Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését. Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak.

A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoport, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodása legalább konvencionális szintre kerül, vagyis a hozzá közelállók elvárásainak megfelelően él, képes alkalmazni az emberi kapcsolatok elfogadott formáit. Tudja, hogy a gyerek, testvér, barát stb. szerep betöltője hogyan viselkedjen, de adott esetben képes a szabályok újraértelmezésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumait. Ismeri a nagy ünnepkörök egy-egy hagyományát és az éves ünnepkör legfontosabb állomásait: ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezek időpontját, részt vesz érzelmi azonosulását segítő tevékenységekben (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése).

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló el tudja magát helyezni adott közösségben, felismeri a valódi és lehetséges szerepeit egy adott kapcsolati hálózatban. Képes a kooperációra, megérti a szabályok fontosságát. Képes egyszerű közösségi szabályok követésére, bekapcsolódik közös tevékenységekbe és követi a közösségi hagyományokat.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanuló képes az együttműködésre, az empátiára, átérzi és gyakorolja a segítségnyújtást. A közös tevékenységek révén ismeretet szerez saját képességeiről és lehetőségeiről. Azonosítja a saját és mások alapvető érzelmeit, illetve kifejezi a problémáit. Életkorának megfelelő szinten ismeri a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját, rendelkezik az életkorának megfelelő kooperatív készséggel. Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát.

A családi életre nevelés

A tanuló megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben. Ismeri és betartja az illemszabályokat. Megismerkedik a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal. Megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekszik rá, hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

Fenntartó által jóváhagyva

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló képes önállóan, az évszaknak és az időjárásnak megfelelően ruhát választani és felöltözni. Tudja, hogy a rendszeres tisztálkodás, a táplálkozás és a megfelelő folyadékbevitel egyaránt fontos az egészség védelmében. A rendszeres mozgás, a természet szeretete igényként épül be személyiségébe, figyel testtartására. Képes kifejezni a betegség és az egészség mint állapot közötti különbséget. Képes egyes betegségtünetek (láz, fejfájás) megnevezésére. Tudja, hogy a védőoltások is fontos eszközei az egészség megőrzésének. Képes kifejezni, leírni egyes feszültséget, stresszt okozó helyzeteket. Megtapasztal stressz- és feszültségoldó technikákat, képes légzőgyakorlatok és egyszerű tornagyakorlatok (például reggeli torna) önálló elvégzésére. A tanulóban kialakul az igény a harmonikus, barátságos, otthonos környezet iránt. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti, alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló ismeri és betartja a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. Képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni a társas élet különféle színterein. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Tisztában van azzal, hogy a vállalt feladatok felelősséggel járnak. Tapasztalatot szerez arról, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon).

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érzékennyé válik környezete állapota iránt. Képes a környezet sajátosságainak megismerésére, észreveszi a környezetben lejátszódó kedvező és kedvezőtlen folyamatokat, tudja elemi szinten értékelni e változásokat. Képes saját mikrokörnyezetében olyan változásokat javasolni, amelyek annak minőségét javítják. Értéknek tekinti a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, harmonikus működését. Késztetés alakul ki benne környezete értékeinek megőrzésére.

Pályaorientáció

A tanuló megismeri azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelének zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Felismeri a különböző foglalkozások együttműködésének fontosságát. Képes megfogalmazni adott szakma tevékenységét, és képes csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint.

Fenntartó által jóváhagyva

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát. A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is. Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére. Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába. Vannak ismeretei arról, hogy hazánkban és a világ más részén hozzá képest milyen életszínvonalon élnek gyerekek.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tisztában van a korhatárt jelző szimbólumok jelentésével. Képes különbséget tenni a televízióban történtek és a valóság között. Ismeri a médiumokat és azok szerepét az ő szabadidejében, valamint hasznosíthatóságukat a tanulásban.

A tanulás tanítása

A tanuló tapasztalatot szerez arról, hogy lehet játszva tanulni. Napi rutinjába beépül a tanulásból adódó otthoni feladatok elvégzése, egyre inkább saját időbeosztása szerint készül az órákra. Vannak élményei arról, hogy az iskolai oktatáson kívül a tanulásnak és az önművelésnek egyéb lehetőségei is léteznek.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló törekszik a mások számára érthető és kifejező beszédre. Figyelemmel tud követni szóbeli történetmondást, magyarázatot. Fel tudja idézni, el tudja mondani mindennapi élményeit, olvasmányainak tartalmát. Részt vesz a beszélgetésben és vitában, meg tud fogalmazni saját véleményt. Egyéni sajátosságainak megfelelően képes szövegek értő olvasására, illetve fokozatosan kialakul a kézírása. Megismeri és alkalmazza az anyaggyűjtés és elrendezés szabályainak alapjait. Ismer és alkalmaz néhány alapvető helyesírási szabályt. Képes a korosztályának szóló irodalmi és ismeretterjesztő művek megértésére és értelmezésére.

Idegen nyelvi kommunikáció

A tanulóban felébred a nyelvek és a nyelvtanulás iránti érdeklődés. Felfedezi, hogy más országokban más szokások vannak, más nyelvet beszélnek az emberek, ez a felfedezés nyitottabbá teszi más kultúrák befogadására. Egyszerű idegen nyelvi szóbeli kommunikációval próbálkozik. Idegen nyelvi tevékenységei a korosztályának megfelelő dalokhoz, versekhez, mondókákhoz és jelenetekhez kötődnek.

Matematikai kompetencia

A tanuló képes érzékelni a tárgyak egymáshoz viszonyított helyzetét, méretét, képes a térben és a síkban tájékozódni. Gyakorlati tapasztalatait felhasználva felfedezi a mennyiségek közötti kapcsolatokat, képes ezen tapasztalatok megfogalmazására. El tud végezni egyszerű méréseket, az eredményeket a tanult mértékegységekkel le tudja írni. Képes a megtanult matematikai algoritmusok felidézésére és használatára gyakorlati tevékenységek során. Tud fejben számolni 100-as számkörben. El tudja dönteni egyszerű állítások igazságértékét, felismer egyszerű logikai kapcsolatokat.

Természettudományos és technikai kompetencia

Kialakul a tanuló érdeklődése a szűkebb környezet jelenségeinek, folyamatainak megismerése iránt. Képessé válik a természeti világ alapvető jelenségeinek felismerésére, egyszerű törvényszerűségek meglátására. Képes arra, hogy egyszerű megfigyeléseket, kísérleteket végezzen el pontos utasítások alapján. Tud egyszerű technikai eszközöket megfelelő módon használni. Konkrét példákban felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatását, a káros következményeket. Felismeri a közvetlen környezet védelmének fontosságát, és törekszik a helyes magatartásminták követésére.

Digitális kompetencia

fenntartó által jóváhagyva

Kialakul és fejlődik a tanulóban az IKT-eszközök használata iránti érdeklődés. Képessé válik az IKT-eszközök irányított használatára (pl. képek, információk keresése, rövid szöveg létrehozása, továbbítása).

Szociális és állampolgári kompetencia

Kialakul a tanulóban a társakkal történő közös feladatmegoldás képessége, tud irányítással együttműködni velük. Nyitott társai megismerésére, igyekszik megérteni őket. Elfogadja a közösségben való normaalapú viselkedés szabályait. Megjelenik az egyre táguló környezet megismerése iránti igénye, amely hozzájárul a szülőföldhöz, a hazához való kötődés kialakulásához.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia

A tanuló motivált a kitűzött célok elérésében, vállalja az ezeket elősegítő feladatokat (pl. háziállatok, növények ápolása). Felismeri és megérti, hogy a feladatok megoldásához többféle út is vezethet, egyszerű élethelyzetekben képes ezeket segítséggel megtervezni. Megérti, hogy felelős a vállalt feladatok teljesítéséért, belátja mulasztásai közvetlen következményeit, képes előre látni cselekedetei egyes kockázatait.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A tanulónak fejlődik az emocionális érzékenysége. Képes versek, mesék befogadását, elmondását segítő, a ritmusérzéket és a mozgáskultúrát fejlesztő játékokra és gyakorlatokra, ritmusos és énekes rögtönzésekre, szerepjátékokra. Tanári segítséggel képes csoportos improvizációval kapcsolatos élmények szóbeli megfogalmazására, történetek, versek, átélt, elképzelt vagy hallott események zenei, vizuális vagy dramatikus megjelenítésére.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló a korosztályának megfelelő szinten képes önállóan írni, olvasni, számolni. A tanulás iránti attitűdje pozitív. Egyre gyakorlottabb figyelme összpontosításában. Tanári segítséggel képes saját tanulását megszervezni, segítséggel képes csoportmunkában aktívan részt venni, a sok pozitív visszajelzés hatására ezt egyre magabiztosabban teszi. Segítséggel felismeri szükségleteit, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében. Képes kisebb segítséggel vagy anélkül házi feladatai elvégzésére.

Fenntartó által jóváhagyva

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatása során a NAT-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékossági kategóriákra vonatkozó ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Tervtárgyalási változat

A helyi tantervünkben egységes jelrendszert alkalmaztunk.

A NAT által felkínált szabadon tervezhető órakeretből a megemelt tantárgyi óraszámok többletét + órával és piros számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabadon tervezhető órakeret terhére, melynek beépítésénél piros betűket alkalmaztunk.

A kerettanterv által felkínált szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeretet 10 %-kal és zöld számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeret terhére, melynek beépítésénél zöld betűket alkalmaztunk.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

Bibliaismeret az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

A Bibliaismeret alapvető feladata a Biblia igazságainak megismertetése, a Teremtő és Gondviselő Mennyei Atya bemutatása, és ezek alapján a gyerekek társaikhoz, családjukhoz és környezetükhöz való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A Biblia és annak tanítása több évezredes múltra tekint vissza. A köznevelésben most újból bevezetésre kerülő hittan létfontosságú ahhoz, hogy a felnövő generációk keresztény emberként tudjanak majd szembenézni korunk megannyi új és régi kihívásával. A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az erkölcstannal megegyezően, az értékek közvetítése, valamint az, hogy Isten Igéjének alapnormái egyre inkább a tanulók viselkedésének belső szabályozó erőivé váljanak.

A Bibliaismeret középpontjában a Mindenható Isten kijelentése áll, amely képes formálni a gyermeki személyiséget – testi, szellemi és lelki értelemben egyaránt. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmának szerkezetet. A Biblia évezredek óta tartalmazza azokat az elidegeníthetetlen emberi jogokat, melyeket megfogalmaztak az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, valamint hazánk Alaptörvénye is rögzítette. Ezek a jogok alapvetően a közös teremtettségünkből, istenképűségünkből illetve Isten felénk való szeretetéből származnak. Minden embernek joga van a szabad élethez. Isten Igéje hirdeti a személy egyediségét, értékes voltát és a fajra, nemre való megkülönböztetés nélküli méltóságát. Ugyanakkor határozottan taníta bűn, erkölcstelenség romboló hatásáról, és hirdeti a kiutat ezekből Jézus Krisztus által. A Bibliaismeret magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – Istenhez, a jóhoz és gonoszhoz, önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.

A Bibliaismeret egyben erkölcsi nevelés is. Egyik célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az Isten Igéjében megfogalmazott és általában az európai keresztény kultúra alapvető erkölcsi értékeinek tanulmányozása és alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsi kérdésekről való gondolkodás során az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori keresztény életmódot, életfelfogást és életminőséget.

A Biblia értékközvetítő tanítás. Az isteni ihletettség, a több évezredes kipróbáltság és hatása a világra meggyőzően bemutatja, hogy napjainkban is létjogosult a belőle kiolvasható értékrend. Ezek alapján lehet véleményt formálni a cselekedetek és az elmulasztott cselekedetek, a társadalmi teljesítmények megítéléséről. Mindezek alapvetően összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényben is megjelenik.

Az értékek és a normák világosan megfogalmazottak. Vita és egyeztetés tárgyát ezek megélése, megvalósulása képezheti napjaink társadalmában, amikor a környezet a korábbiaknál kevesebb biztos tájékozódási pontot kínál a fiatalok számára.

Pedagógiai Oktatási Központ

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel, az identitással és az Istennel való személyes kapcsolatról szólnak. Más részük interperszonális – másokra és a hozzájuk fűződő kapcsolatainkra vonatkoznak. S megint más részük alapvetően társadalmi jellegű – közösségeinkhez és környezetünk egészéhez kapcsolódva fontos szerepet játszanak abban, hogy világunk élhető, áldott és utódainkra is átörökíthető maradjon. A Biblia mindezt a két nagy parancsolatban foglalja össze: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. …Szeresd felebarátodat, mint magadat. (Máté evangéliuma 22. rész 37. 39. vers)

A tananyag felépítése egyrészt lineáris, hiszen sorba veszi a Bibliai történeteket az Ószövetségben a Teremtéstől a Bírák koráig másrész pedig spirális szerkezetű, mert az ünnepkörök illetve Jézus élete és tanítása évfolyamonként ismétlődően megjelenik.

A hittantanár, Bibliaismeret tanító feladata elsősorban a Biblia és annak üzenetének megismertetése, megszerettetése. Történeteken, tanításokon keresztül segítheti a gyermekek ismeretének bővülését, de ezeken keresztül be kell mutatnia a napjainkban is jelen lévő és szerető Istent.

Tagadhatatlan azonban – különösen az általános iskolai korosztály esetében –, hogy az eredmény döntő mértékben nem a közlések tartalmán, hanem a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek Istenben vetett hite összhangban van tetteivel, példája révén akár erősebb és maradandóbb erkölcsi hatást tud gyakorolni a gyerekekre, mint mások a szavaikkal.

A Bibliaismeret tanítását többféle pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az élményszerűség, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. A Bibliaórák munkaformája lehet sok egyéb mellett: a beszélgetés, az önkifejező alkotás, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű közösségi életbe való tevékeny bekapcsolódás például az ünnepkörök révén.

Mindezzel összhangban az értékelés módja is részben eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől, miközben megtarthatja annak felépítését.

A kötelezően választható bibliaismeret tantárgy értékelése során az általános iskola 1. évfolyamában, valamint a 2. évfolyam első félévében szöveges értékelést, a 2. év végétől pedig osztályzatokat kapnak a tanulók. A fakultatív bibliaismeret oktatás során nem értékeljük a tanulókat, a bizonyítványban jelezzük, hogy részt vettek a bibliaismeret órákon.

Osztályzattal értékelhető az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység. Soha nem irányulhat viszont az értékelés azoknak a személyes vélekedéseknek a minősítésére vagy osztályozására, amelyek a gyermek életszemléletét tükrözik.

Fontos, hogy tanulóink folyamatos visszajelzést, pozitív megerősítést kapjanak munkájukról. A tanár az értékelésben arra fókuszáljon, mi az, amit a tanuló tud. A bibliaismeret órákon nem a memória, nem a logika vagy a kézügyesség a lényeg. A tananyag átadásánál a tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanulók aktív órai részvétele során a tanítási órán elsajá-

Fenntartó által jóváhagyva

títsák a szükséges ismereteket. Lehetőség szerint csak szorgalmi feladatokat adjunk, ne legyen kötelező házi feladat. A memoritereket is közösen a tanítási órákon igyekezzünk megtanítani. Az így megszerzett tudásról az egyes fejezeteket követő írásbeli témazárók segítségével tájékozódhatunk, vagy projektfeladatokat adhatunk, s a projektmunkát értékelhetjük a témakör végén. Azonban ügyelnünk kell arra, hogy a bibliaismeret nem válhat a tanulók számára egy a többi tantárgyhoz hasonló számonkérési kötelezettséggel követelő ismeretanyaggá. Meg kell őrizni azt a többletet, amit a Biblia lelkülete és értékrendje képvisel.

Az 1. és 2. évfolyamon a tanuló szöveges értékelése:

Jól megfelelt:

- tudása pozitívan értékelhető
- teljesítménye kiemelkedő
- órai aktivitása példamutató
- szorgalmi feladatokat végez
- példaként állítható a közösség elé

megfelelt:

- tudása ingadozó
- képességei alatt teljesít
- az órákon passzív, nem vesz részt a közösségben
- önállótlan, irányításra szorul

nem felelt meg:

- ismeretei nem érik el a korosztályától követelhető minimális szintet
- ennek megváltoztatására nem is törekszik
- az órákon passzív, nem motiválható

Felsőbb osztályokban az érdemjegyek kialakítása a humán tantárgyak értékelési metódusát kövesse.

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egység címe	**Óraszámok** (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
„Mi Atyánk”	10	--	10
Jézus élete	18	2	20
Isten szeret engem	4	2	6
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**„Mi Atyánk”**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Személyes és családi élmények	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Istenkép alakítása a korosztály szintjén. Az én és Isten viszonya. Helyünk a teremtett világban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Ki Isten? Mit jelent: Isten az Atya? Mit jelent: Isten szent? Milyen a mennyország? Mit és hogyan teremtett Isten? Miben hasonló Isten hozzánk? Miben különbözik Isten tőlünk? Hogyan szólhatunk Istenhez? Mi az imádság? Mit jelent beszélgetni Istennel? Mikor szólíthatjuk meg Istent? Ki szólíthatja meg Istent? Milyen fajta imádságok vannak? Hogyan szól hozzánk Isten? Hogyan szól hozzánk a teremtett világban? Hogyan szólítja meg az embert? Hogyan szól a Biblia által? Hogyan szól a Gondviselésen keresztül? Mi a jó és a rossz? Mi a jó és a rossz? Ki mondhatja meg mi a jó és mi a rossz? Miért érdemes a jót választani? Mi lehet a rossz választásának következménye?	Vizuális kultúra: Személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban Fantázia, kreativitás Magyar nyelv és irodalom: Beszédkészség, beszédbátorság fejlesztése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése Szókincsfejlesztés Környezetismeret: A Föld Növény és állatvilág Ének: Dalok tanulása Harmonikus mozgás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Isten, Atya, Teremtő, Imádság, Gondviselés, Jó, Rossz

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus élete	Órakeret 18+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Karácsony és húsvéti ünnepek saját élménye	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jézus személyével való ismerkedés. Jézus szeretetének tudatosítása bibliai történeteketen keresztül. Karácsony és Húsvét ünnepköre átérzésének elősegítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Jézus születése Hogyan jelezte előre Isten Jézus születését? Hol és hogyan született meg Jézus? Hogyan ünnepeljük Jézus földre jöttét? Milyen szokások kapcsolódnak Karácsony ünnepköréhez? Jézus gyermekkora Milyen gyermek volt Jézus? Hogyan kell viselkednie egy gyermeknek? Mi a különbség a gyermekek és a felnőttek világa között? Miért jó templomba, imaházba járni? Jézus csodálatos tettei Mit nevezünk csodának? Jézus milyen tulajdonságai fedezhetőek fel a bibliai történetekben? Mit üzennek számunkra ezek a csodálatos tettek? Mit gondoltak Jézusról az emberek? Húsvét ünnepköre Mi történt Virágvasárnap? Hogyan zajlottak a Nagyhét eseményei? Mit jelent a testünk halála? Miért fogták el és ítélték el Jézust? Milyen volt Jézus feltámadása?	Magyar nyelv és irodalom: Egyszerű ítéletalkotás történetek szereplőiről Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban. Szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása Nem verbális jelzések tartalmának felismerése Vizuális kultúra: Történetek vizuális megjelenítése A közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jézus, születés, gyermekkor, felnőttkor, csoda, szeretet, halál, feltámadás

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Isten szeret engem	Órakeret 4+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Szülői szeretet, óvodai, iskolai elfogadó, befogadó közeg	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Isten szeretetéből következő értékes voltunk tudatosulása. Isten gondviselésének megtapasztalása a mindennapok eseményeiben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Isten szereti a világot Miért szeretheti Isten a világot? Hogyan fejezi ki Isten az ő szeretetét? Jézus szereti a gyermeket Miben különböznek a gyerekek a felnőttektől? Miért szereti Jézus a gyermekeket? Hogyan mutatja meg ezt a szeretetét? Isten értékesnek tart bennünket Mitől értékes egy ember? Mennyit érünk? Mit jelent, hogy Isten értékesnek tart? Isten vigyáz rám Hogyan vigyáz ránk Isten? Mit jelent, hogy mellettünk van Isten?		Környezetismeret: Családi kapcsolatok A természeti környezet szépsége Vizuális kultúra: Személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Értékesség, figyelem, szeretet, gyermekkor, felnőttkor, védelem	

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egység címe	Óraszámok (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
Isten terve és a meg-romlott világ	5	1	6
Ősatyák	16	1	17
Isten megszabadítja népét I.	4	--	4
Jézus az Isten fia	7	2	9
Összesen	32	4	36

2. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Isten terve és a megromlott világ**	**Órakeret 5+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1. évfolyam „Mi Atyánk” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A gyermekek közötti konfliktusok kezelése. Az engedelmesség pozitív illetve az engedetlenség, önfejűség negatív következményeinek felmérése és tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az első család és konfliktusai Milyen volt Kain és Ábel kapcsolata egymással? Hogyan jellemezhető Kain és Ábel kapcsolata Istennel? Mit eredményez a figyelmeztetés figyelmen kívül hagyása? Nóé bárkája Miért Nóéhoz szólt az Isten? Miben kellett engedelmeskednie Nóénak? Miért volt özönvíz? Bábel tornya Mit akart elérni az emberiség? Miért lett annyiféle nyelv a földön?		Vizuális kultúra: A történetek képi, plasztikai ábrázolása. Magyar nyelv és irodalom: Egyszerű ítéletalkotás történetek szereplőiről Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban Szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása Nem verbális jelzések tartalmának felismerése

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolatok, felelősség, engedelmesség, engedetlenség, következmény

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Ősatyák	Órakeret 16+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az előző „Isten terve és a megromlott világ” tematikai egység	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelni, ahogyan Isten megszólít embereket. Az Istenben vetett hit értékének felfedezése a történeten keresztül.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ábrahám és Izsák története Hogyan szólította meg Isten Ábrahámot? Miért vált külön egymástól Ábrahám és Lót? Mi történt Somoda és Gomora városával? Hogyan született Izsák? Mi volt Ábrahám legnagyobb próbája? Hogyan lett Izsáknak felesége? Ézsau és Jákob története Hogyan született Ézsau és Jákób? Mi lett a következménye annak, hogy Ézsau eladta elsőszülöttségi jogát? Milyen módon szerezte meg Jákób az apai áldást? Mi volt Jákób álma és fogadalma? Hogyan lett Jákóbnak családja? Milyen volt a kapcsolata Lábánnal? Mit jelent Istennel tusakodni? Mi lett Ézsau és Jákób sorsa? József története Mi volt József álmainak jelentősége? Miért adták el Józsefet testvérei? Hogyan engedelmeskedett József Istennek a nehézségek között is? Mi lett József hitének, hűségének jutalma?	Környezetismeret: Tájékozódás térképen Irányok, arányok, útvonaltervezés Technika, életvitel és gyakorlat, Vizuális kultúra: Finommozgás fejlesztése (só-liszt gyurmázás) Reprodukció, olvasott esemény vizuális kifejezése Magyar nyelv és irodalom: alapvető erkölcsi-esztétikai kategóriák (szép-csúnya, jó-rossz, igaz-hamis). Vizuális kultúra: elképzelt dolog vizuális megjelenítése; különböző anyagok használata a kifejezés szándékával; képzeletbeli helyek, terek megjelenítése; szereplők megjelenítése különféle technikákkal.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Isten elhívása, Isten követése, engedelmesség, hit

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Isten megszabadítja népét I.**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Az előző „Ősatyák” tematikai egység	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A megvetettség helyzetének tudatosulása és megértése, miért jár rossz következményekkel. Isten történelem alakító hatalmának felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Mózes születése Miért kellett rejtegetni az újszülött Mózest? Honnan kapta Mózes a nevét? Ki és miért mentette őt meg? Mózes elhívása Hogyan szólította meg Isten Mózest? Mit ígért neki Isten? Hogyan készítette fel Isten Mózest a küldetésre? A tíz csapás Mi volt Isten parancsa a fáraó felé? Milyen csapásokkal sújtotta Isten az egyiptomiakat? Miért érte őket ez a sok nehézség? Páskabárány Milyen módon készített Isten szabadítást népének? Mit kellett ehhez nekik is megtenniük? Milyen ünnepünk kötődik az egyiptomi szabaduláshoz?		Vizuális kultúra, Technika és életvitel: Élményszerű ábrázolási módok, illusztrációk készítése, kézműves technikák megismerése (kosárfonás, papírszövés) Dráma és tánc: Szituációs játékok. Környezetismeret: Állatok, természeti jelenségek ismerete Ének-zene: Alkalomhoz illő dalszövegek pontos ismerete Ritmus, tempó, dallam

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus az Isten Fia	Órakeret 7+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1. évfolyam „Jézus élete” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Megismerni Jézus csodálatos hatalmát. Az elesettek, betegek felé való segítségnyújtás szükségének megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jézus csodái: Minek a jele volt a kánai menyegzőn tett csoda? Mi volt a jelentősége a csodálatos halfogásnak a tanítványok életében? Jézus gyógyításai: Hogyan viszonyult Jézus a betegekhez, betegségekhez? Mi volt a feltétele annak, hogy valaki meggyógyuljon? Jézus életre kelti a holtat: Mi volt a célja Lázás feltámasztásának? Mit jelentett ki magáról ezen keresztül Jézus? Jézus szabadító hatalma: Kinek van szüksége szabadításra? Mitől tud Jézus megszabadítani? Mit kell tennie annak, akit Jézus megszabadít?		Vizuális kultúra: Médiaélmények felidézése és kifejezése szóban, vizuálisan. Jelmez, kellékek készítése. Jelek, jelképek. Dráma és tánc: Dramatikus játékok, improvizációs játékok

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Bibliai történetek a tanulók életkorának megfelelő szintű ismerete: - A „Mi Atyánk” , a 1.Kor.15: 3-4. és a János 3:16. memoriter szintű ismerete - Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban - A tanuló életkorának megfelelően tudja saját szavaival elmondani, hogy kicsoda Jézus és miért jött el, és mit jelent az, hogy Isten szereti őt. - A Rm 3,23. a Zsid.13:5. és az Ézs.61:1. memoriter szintű ismerete - Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban - A tanuló életkorának megfelelően tudja saját szavaival elmondani, hogy mi a bűn, mit jelent Istennek engedelmeskedni, őt követni. - Bibliai történtekkel igazolja, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia.

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

A tematikai egység címe	Óraszámok (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
Biblia	2	1	3
Isten megszabadítja népét II.	7	--	7
Honfoglalás	3	1	4
Jézus példázatai	7	1	8
Jézus a szabadító	6	--	6
Apostolok cselekedetei I.	7	1	8
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

3. osztály

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Biblia**	**Órakeret 2+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-2. évfolyamának tanítása a Bibliáról	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a Biblia Isten szava és 66 kisebb könyvből áll. Megérteni, hogy a Biblia több író által szerkesztett könyv.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Biblia könyvei Tekercsek csoportosításra (megjelölve a 2 nagy rész, és kisebb csoportok) Hány nagy részből áll a Biblia? (Ó és Újszövetség) Mi a Biblia szó jelentése? A Biblia írói Ki adott parancsot Mózesnek az Igék leírására? Mire írta le Mózes az Igéket? Ismerős szerzők megkeresése az előző évfolyamok anyaga alapján, néhány szerző foglalkozása – Milyen embereket használt Isten a Biblia megírására? (néhány bemutatása – királytól a földművesig)		Környezetismeret: Tárgyak világa Régi Bibliák bemutatása Miért őrzik a régi tárgyakat múzeumban? Miért változnak a tárgyaink? Vizuális kultúra: Kedvenc igeversünk vizuális ábrázolása	

Miért Isten Igéje a Biblia?	Emberábrázolás a művészetben (érzelmek kifejezése)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, Isten Igéje, Szerzőség

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Isten megszabadítja népét II.**	**Órakeret 7 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 2. évfolyam „Isten megszabadítja népét I.” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Isten többféleképpen megnyilvánuló szabadító hatalmának felismerése. Megérteni, hogyan formálta Isten a népet, mint közösséget a vándorlás során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Átkelés a Vörös-tengeren Mit tett Izrael népe, mikor félt? Hogyan válaszolt nekik Isten? Miért menekültek meg? Az aranyborjú Mit tett Izrael népe, mikor bizonytalanságba került? Miért bocsátott meg Isten? A tízparancsolat Miért volt szükség a parancsolatokra?(kapcsolatok) A szent sátor és a szövetség ládája Mire emlékeztette az embereket a szövetség ládája? Mit fejezett ki, hogy a Szent Sátrat megépíthették?(közösség) Az érckígyó Mit tett Izrael népe, mikor türelme végképp elfogyott, elfáradt? Mi segít nekünk is ilyen helyzetben? (egyéni szabadulás útja) Kémek Kánaánban Milyen földet szánt népe hazájának Isten? Mi lett a következménye a közösség hitetlenségének?(közös szenvedés) Bálám története Hogyan védte meg Isten a népét környezete, ellenségei rosszindulatától?		Környezetismeret: az emberi kommunikáció; beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok: félelem és öröm kifejezése Magyar nyelv és irodalom: Szituációs játékok: pletyka terjedése Vizuális kultúra: „kőtáblák” elkészítése nyomtatott útmutató alapján az osztályerembe „a mi szövetségládánk” (osztályemlékek Isten munkájával kapcsolatban)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabadulás, bálvány, parancsolat, Szent sátor, Szövetség láda, kémek, áldás és átok	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Honfoglalás	Órakeret 3+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 2. évfolyam „Isten megszabadítja népét II” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Haza, honfoglalás megértése. Felismerni, hogy a nehézségek legyőzhetőek Isten segítségével.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ráháb és a kémek Hogyan vigyázott a kémekre Isten? Miért segített Ráháb a kémeknek? Átkelés a Jordánon Miért mutatta meg Isten újra a ”vizes” csodát az új nemzedéknek? Jerikó elfoglalása Mire volt szükség a város elfoglalásához? (konkrétan és átvitt értelemben)	Vizuális kultúra: keresztyén jelképek (hal, kereszt) Technika, életvitel és gyakorlat: a közösségért végzett munka –az osztály otthonossá tétele Vizuális kultúra: Jerikó körbejárása és leomlása- építés – és szerepjáték és zene fényképezéssel

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Haza, honfoglalás, bátorság, engedelmesség, Isten segítsége

nemzeti alaptanterv jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus példázatai	Órakeret 7+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-2. évfolyamának Jézussal kapcsolatos tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A példázat, mint irodalmi műfaj felismerése. Megérteni, hogy Jézus példázatai miről tanítanak.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mustármag példázata Mi a példázat? Miből indul ki és hogyan változik Isten országa? A kősziklára épített ház példázata Miért pusztult el az egyik és maradt meg a másik ház? Életünk háza mikor marad meg? Az irgalmas samaritánus példázata Ki volt, aki a bajbajutott emberen segített? Ki a felebarátom, kinek tartozom szeretettel, irgalommal? A magvető példázata	Környezetismeret: anyagok tulajdonságai-homokasztal kísérlet, növény csíráztatása életfeltételek elsősegély Magyar nyelv és irodalom: ítéletek megfogalmazása, érvelés, vitakészség; mások véleményének megértése, elfogadása. Kommunikációs szokások,

Mit jelent Isten Igéje? Mit kell ahhoz, hogy Isten beszédéből jó dolgok szülessenek az életemben? (hallom-értem-teszem) A farizeus és a vámszedő példázata Kiknek mondta Jézus ezt a példázatot? Hogyan beszéljünk Istenhez? A talentumok példázata Milyen értékeket ad nekünk Isten? Miért adja?	a viselkedés szabályai a személyes kapcsolatokban és az online közösségekben Vizuális kultúra: különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés (talentum)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Példázat, Isten országa, irgalom, szeretet, Isten Igéje, imádság, értékeink

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Jézus a szabadító**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-3. évfolyamának Jézussal kapcsolatos tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Tudatosítani, hogy Jézus képes bárkinek segíteni.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zákeus Miért nem mert Zákeus Jézus közelébe menni? Mit tett Jézus ezzel a kirekesztett emberrel? Samáriai asszony Mit tett félre Jézus, mikor az asszonnyal kezdett beszélgetni? Mit tudott Jézus az asszonyról, és mire jött rá az asszony? Nikodémus Miről beszélget Jézus ezzel a vezető emberrel? Mire figyelmezteti Jézus őt? Hogyan lehet örök életünk? A néma lélek kiűzése Jézus látta a betegség lelki hátterét – Hogyan segített? Péter árulása Szerette-e Péter Jézust? Miért hazudott? (Hogyan jött rendbe a kapcsolata Jézussal?) Húsvét – A két lator Kiket feszítettek keresztre? Hogyan viszonyult Jézushoz a két lator? Kin tudott Jézus segíteni élete utolsó pillanataiban is?		Környezetismeret: betegségek fizikai, lelki tünetei Magyar nyelv és irodalom: ismerkedés, beszélgetés kezdeményezése ma Vizuális kultúra: helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján; Erkölcstan: önismeret szociális érzékenység fejlesztése konfliktuskezelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kirekesztettek, hagyomány, farizeus, Messiás, újjászületés, örök élet, hazugság, megbocsátás, keresztre feszítés	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Apostolok cselekedetei I.	Órakeret 7+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A Bibliaismeret 1-3. éves anyagából Jézus életével kapcsolatosan ismert a tanítványok személye	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A Szentlélek személyének megismerése A Szentlélek bennünk él és segít	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mennybemenetel – Bevezetés A feltámadt Jézus miért búcsúzott el tanítványaitól? Milyen feladatot adott a tanítványoknak és mit ígért nekik segítségül? Mátyás megválasztása Miért kellett új apostolt választani? Ki választotta ki az apostolt? Hogyan? A Szentlélek kitöltetése Milyen különleges, látható jele volt annak, hogy Isten Szentlelke a tanítványokra szállt? Miért volt szükség erre a csodára? A Szentlélek megszólít – Az első gyülekezet Mit mondott el a „gyáva”Péter Jézusról? Mi történt a beszéd nyomán az emberekkel, mit tettek? A Szentlélek ad erőt, amihez nincs - István megkövezése Milyen különleges képességeket adott a Szentlélek Istvánnak? Mit tettek a féltékeny emberek vele? Amikor Istvánt bántalmazták, hogyan válaszolt erre? A Szentlélek meggyógyít - Az ékes kapu sántája Mit kért a beteg ember a tanítványoktól? Mit kapott? A Szentlélek vezet – Fülöp Mit üzent Isten Fülöpnek? A Szentlélek hogyan segítette Fülöpöt feladatában?	Magyar nyelv és irodalom: szituációs játék: tanúskodás nyelvek akkor és ma a gyógyulás - szerepjáték Erkölcstan: önismeret szociális érzékenység fejlesztése konfliktuskezelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	várakozás, Szentlélek, apostol, gyülekezet, bátorság, vezetés, keresztelkedés

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egység címe	Óraszámok (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
Bírák kora	8	1	9
Isten tanításai- A Hegyi beszéd	12	1	13
Apostolok cselekedetei II.	12	2	14
Összesen	32	4	36

4. osztály

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Bírák kora**	**Órakeret 8+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 3. évfolyam Honfoglalás tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A jó vezetők szerepének megértése. Pozitív attitűd kialakítása a vezetői felelősség felvállalására. Isten jelenlétének felismerése a különböző történelmi helyzetekben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Debóra Ki volt Debóra? Mi volt a bírák feladata? Mi a következménye annak, ha megszegjük Isten parancsait? Milyen próbákat állít elénk az Úr? Miért választott az Úr nőket is szolgálatra, mikor ebben a korban alapvetően a férfiaké volt a vezető szerep? Gedeon Ki volt Gedeon? Hogyan szólt hozzá Isten? Mit kellett megtanulnia Gedeonnak? Hogyan tapasztalhatjuk meg az Úr által nekünk adott erőt a feladataink során? Sámson Mi volt a Sámson születéséről szóló ígéret? Milyen hőstettei voltak Sámsonnak? Hogyan veszítette el erejét? Mi volt az utolsó hőstette? Mit jelent Istennek szentelve lenni? Ruth		Környezetismeret: Térképhasználat: A történetek helyszínének térképen való megkeresése, feladatlap alapján az útvonal bejelölése, síkbeli tájékozódás Magyar nyelv és irodalom: Dramatizálás: A leírt élethelyezetek megjelenítése. Szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. Helyes értékítéletek alkotása. Vizuális kultúra: A helyszínek és környékének megformálása terepasztalként.	

Fenntartó által jóváhagyva

Miért követte Ruth idegen földre is anyósát? Ruth ragaszkodása hogyan vált áldássá? Kik származtak Ruthtól? Sámuel Mik voltak Sámuel születésének körülményei? Mi volt Sámuel feladata, felelőssége? Mit jelentett Izrael életében a szövetség ládájának elvesztése? Hogyan lett királya a népnek?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vezetés, felelősség, döntéshelyzetek, következmény, teherhordozás, hős, áldás

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Jézus tanításai – A Hegyi beszéd**	**Órakeret 12+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-3. évfolyamának Jézus Krisztusról szóló tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A helyes értékítélet kialakítása a tanulók gondolkodásában. Az Istennek tetsző életvitel elsajátítása és beépítése a személyes értékrendbe. Jézus Krisztus egyedülálló tanításának felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A boldogságról Jézus szerint kik boldogok? Mit mond erről a mai kor? Adakozás, pénz Mit jelent az adakozás? Hogyan kell adakozni? Mi az adakozás következménye? Milyen veszélye van annak, ha valaki nem adakozó? Imádkozás Mit tanít Jézus az imádkozásról? Mit tanít a Miatyánkon keresztül? Karácsony – Jézus születése Mi az advent? Milyen ígéretet kapott Mária és Erzsébet az angyaltól? Milyen szerepe volt Józsefnek Jézus életében? Gondviselés Van-e okunk aggódni? Mit tanácsol Jézus az aggódással kapcsolatban? Milyen ígérete van a számunkra? Képmutatás (őszinteség) Mi Jézus megoldása a képmutató viselkedéssel kapcsolatban? Hogyan tudjuk a gyakorlati életben ezt megvalósítani? Miért nehéz ezt megtenni?		Környezetismeret Pénzhasználat, érték Magyar nyelv és irodalom Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Bizonyítás, érvelés, indoklás. Logikus következtetés Vizuális kultúra Történetek, szereplők megjelenítése különböző technikákkal Ének-zene Ünnephez tartozó énekek, ritmus, hangulat, hangerő Dráma és tánc Szituációs játékok, dramatizálás.

Fenntartó által jóváhagyva

Aranyszabály Hogyan lehet egy mondatban összefoglalni az emberi együttélés szabályát? Mit jelent ez a gyakorlatban? Megbocsátás Mit jelent a megbocsátás nekem? Mit jelent a megbocsátás a másik embernek? Hogyan függ össze mindez az üdvösséggel? Isten akarata Honnan tudhatjuk, mi Isten akarata? Mi Isten legfontosabb akarata? A beszédről Miről tanúskodik a beszédünk? Milyennek kellene lennie a helyes beszédnek? A gyűlöletről Mi Jézus tanítása az érzelmek kezelésével kapcsolatban? Hogyan kell viszonyulnunk a negatív érzésekhez? Miért fontos az indulatok helyes kezelése? A nagy parancsolat Miért kell parancsba adni a szeretet? Hogyan kell szeretnünk?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Boldogság, adakozás, pénz, imádkozás, Advent, Karácsony, gondviselés, képmutatás, őszinteség, Aranyszabály, megbocsátás, gyűlölet, szeretet

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Apostolok cselekedetei II.**	**Órakeret 12+2 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 3. évfolyamának Apostolok cselekdetei I. tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A megtérés fontosságának és jelentőségének megértése. Jézussal Krisztussal való személyes kapcsolat átformáló hatásának felismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Saul megtérése Miért üldözte Saul az egyházat (Krisztus követőit)? Milyen feladatot kapott Jézustól látomásban? Mit jelentett a gyakorlatban az ő megtérése? Péter Liddában és Joppéban Péter milyen csodákat tett? Kinek a nevében gyógyított? Kornéliusz megtérése Kik segítettek Kornéliusznak, hogy megváltozzon? Miért volt szüksége a megtérésre? Péter kiszabadul a börtönből Miért volt Péter börtönben? Hogyan szabadult ki az apostol? Pál apostol első misszióútja Kikkel indult el Pál erre az útra? Mi történt velük Lisztrában? Miről tanácskoztak Jeruzsálemben az apostolok? Pál második misszióútja Milyen csodák történtek Filippiben? Pál miről beszélt Athénban? Mi történt Pállal Korinthusban? Pál harmadik misszióútja Miért indult el az apostol erre az útra? Mi volt az oka, hogy Efézusban zavargás tört ki?	Környezetismeret Tájékozódás a térképen Magyar nyelv és irodalom Nyelvi kifejezőképesség fejlesztése. Verbális és nonverbális megfogalmazások. Vizuális kultúra: Történetek és szereplők megjelenítése; képzeletbeli utazás megjelenítése. Ének-zene Ünnephez tartozó énekek, ritmus, hangulat, hangerő Dráma és tánc Szituációs játékok, dramatizálás Harmonikus mozgás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megtérés, pálfordulás, apostol, misszió, csoda, igehirdetés, gyülekezet

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus	Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban A tanuló tudja megfogalmazni, hogy mi a Biblia Ismerje a pusztai vándorlás és a honfoglalás főbb eseményeit: Átkelés a

végén	Vörös-tengeren, Tíz parancsolat adása, Az érckígyó, Jerikó bevétele Életkorának megfelelően értelmezze a magvető és az irgalmas samaritánus példázatát, ismerje Zákeus, Nikodémus és Péter személyét. Tudja elmondani saját szavaival, hogy mit ünneplünk pünkösdkor, illetve mi a Szentlélek személyének a munkája a világban. Az Áron áldás, a Jn 8:36.. és a Rm 8:14-15. memoriter szintű ismerete Ismerje a következő bibliai személyeket: Gedeon, Sámson, Ruth, Sámuel, Péter és Pál. Az aranyszabály és a Nagy parancsolat, valamint a Mt.28:19-20. memoriter szintű ismerete Életkorának megfelelően ismertesse mit tanít Jézus a boldogságról, az adásról, az imádságról, a megbocsátásról, az őszinteségről és az indulatokról. Tudja elmondani saját szavaival, hogy mit ünneplünk adventkor.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Ének az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulóink minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el. A zenei nevelés általános és legfőbb céljának az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztését tartjuk. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik.

Nevelési célok közül ötöt kiemelten fontosnak tartunk:

- az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait);

- nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);

- állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát);

- az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik);

- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia).

Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömének és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak. Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.

Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság. Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás):

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

Fenntartó által jóváhagyva

	1. évfolyam			2. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Zenei reprodukció – Éneklés	39	4	43	39	4	43	78
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	-	6	7	-	7	13
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	2	9	6	2	8	13
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6	-	6	7	-	7	13
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7	1	8	6	1	7	13
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés)		
	90%	10%	Összesen
Zenei reprodukció –Éneklés	39	4	43
Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	-	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	2	9
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6	-	6
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7	1	8
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Zenei reprodukció – Éneklés</td><td>Órakeret
39 + 4 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Iskolaérettség.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással.
Az éneklés helyes szokásainak kialakítása:
– helyes testtartás,
– helyes légzés,
– életkornak megfelelő hangerő,
– helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése),
– érthető szövegejtés,
– kifejező artikuláció,
– helyes frazeálás.
Dalkezdés megadott hangról, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása:
kiolvasók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentaton hangkészlettel).
Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel).
Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Kodály Zoltán, Ádám Jenő).
Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok.
Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel).

Népi gyermekjáték és népszokások.
Mondóka tanulása.
Kérdés-felelet játék.
Dalok ritmusa különböző technikákkal.</td><td>Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.

Matematika: számfogalom erősítése.

Erkölcstan: szabálytudat erősítése.

Környezetismeret: természeti képek, évszakok, állatok.

Dráma és tánc: népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.

Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra.

Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="2">Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Kisgyermekkori zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, a belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ritmikai készség fejlesztése: – Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). – Negyed, nyolcadpár, negyed szünet. – Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. – Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások). – 2/4 ütemmutató. – Ismétlődés a zenében, ritmusosztinátó. Gyors-lassú érzékeltetése. Hallásfejlesztés: – Hangrelációk érzékeltetése kézjellel. – Énekes rögtönzés hangokkal, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal. dallamfordulatok: sm, lsm, smd		Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ütem, ütemvonal, ütemmutató, dallam, dallamrajz.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: – A mérő és ritmus megkülönböztetése. – A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. – Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), ti-ti (nyolcadpár), szün (negyed szünet – Ritmikai elemek jele. – ütemmutatók, ütemfajták: 2/4. Dallami elemek: – Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó – Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l-d – A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonal. – Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, hangjegy. Hangszár irányának megfigyeltetése. Dallamfordulatok éneklése. Hangok elhelyezése vonalrendszerben korongok segítségével.		Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: jelek, jelzések értelmezése. Testnevelés és sport: mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig. Környezetismeret: tájékozódás térben, irányok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, ismétlőjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: • tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); • kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar. Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).		Dráma és tánc: dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése. Erkölcstan: türelem, tolerancia. Környezetismeret: természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, a hangerő változása, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételről (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból. Beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is, különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar. Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek). Iljics Csajkovszkij: Diótörő		Magyar nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Dráma és tánc: cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas - mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek zenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71, Szergej Prokofjev: Péter és a farkas [Petya i volk] op. 67.) – DVD-felvételekről.Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrapunto alla Bestiale)
Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

4 óraGeorg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4
Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből
Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)
Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,
Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány
Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)
Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)
Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérkert
Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)
Kurtág György: Játékok – részletek

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok** (Új anyag+gyakorlás+ismétlés+összefoglalás+ellenőrzés)		
	90%	**10%**	**Összesen**
Zenei reprodukció – Éneklés	39	**4**	**43**
Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	7	**-**	**7**
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6	**2**	**8**
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	7	**-**	**7**
Zenei befogadás – Zenehallgatás	6	**1**	**7**
Összesen	65	**7**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Zenei reprodukció – Éneklés</td><td>Órakeret
39 + 4 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Iskolaérettség.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással.
Az éneklés helyes szokásainak kialakítása:
– helyes testtartás,
– helyes légzés,
– életkornak megfelelő hangerő,
– helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése),
– érthető szövegejtés,
– kifejező artikuláció,
– helyes frazeálás.
Dalkezdés megadott hangról c’ – d” hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása:
csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentaton hangkészlettel).
Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, (pentaton, hexachord hangkészlettel).
Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai).
Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (Bárdos Lajos, Járdányi Pál).
Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz. Egyszerű népdalkánonok játékos megszólaltatása csoportokban.
Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.

Más népek dalainak megismerése.
Megzenésített vers éneklése.
Népdalkánonok éneklése.
Dallamvonalak mozgással.</td><td>Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.

Matematika: számfogalom erősítése.

Erkölcstan: szabálytudat erősítése.

Környezetismeret: természeti képek, évszakok, állatok.

Dráma és tánc: népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.

Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra.

Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, stafétaéneklés, kérdés-felelet, kánon, egyszerű többszólamúság.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység</td><td>Órakeret
7 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Kisgyermekkori zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ritmikai készség fejlesztése:
– Félérték.
– Ritmus osztinátó, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter.
– A ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által).
– 4/4-es ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel.</td><td rowspan="2">Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Hallásfejlesztés:
– Hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatásával, kézjellel.
– Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, énekbeszéd.
– A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége.
– dallamfordulatok: rdl, mrdl,
– ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor (smrdl,), dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl,) dó pentakord (sfmrd).
– Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése más befejezéssel, énekes párbeszéd.
– Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Tempó, ritmus, ritmusérték, fél, ismétlés, ritmus, osztinátó, hangmagasság, dallamfordulat, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek</td><td>Órakeret
6 + 2 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében.
Ritmikai elemek, metrum:
– A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése.
– Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: táá (félérték) és szüün (félérték szünete).</td><td rowspan="2">Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete.

Vizuális kultúra: jelek, jelzések értelmezése.

Testnevelés és sport: mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.
Környezetismeret: tájékozódás térben, irányok.</td></tr>
<tr><td colspan="2">– Ritmikai elemek jele.
– Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez).
– A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése
– ütemmutatók, ütemfajták: 4/4.
Dallami elemek:
– Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: ré- alsó lá.
– Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: r-l.
– A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonal.
– Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, hangjegy. Hangszár irányának megfigyeltetése.
– Hangközlépés, hangközugrás megfigyeltetése.

Szolmizáció kézjelről.
Ritmusok megszólaltatása tapssal, kopogással, hangszerekkel.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Négyes ütem, záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, hangjegy, hangszár, hangközlépés, hangközugrás.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése</td><td>Órakeret
7 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:
– tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával);
– kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével;</td><td>Erkölcstan: türelem, tolerancia.

Környezetismeret: természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.</td></tr>
<tr><td colspan="2">– zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója;
– alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója.
A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése:
– természetünk és környezetünk hangjai,
– emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang),
– a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint,
– szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről.
Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül.
Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</td><td>Dráma és tánc: dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.

Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="2">Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltozás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételről (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek). **Zenehallgatás:** Szergej Prokofjev: Péter és a farkas		Magyar nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Dráma és tánc: cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek zenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71, Szergej Prokofjev: Péter és a farkas [Petya i volk] op. 67.) – DVD-felvételekről.

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrapunto alla Bestiale)
Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)
Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4
Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből
Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)
Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,
Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány
Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)
Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)
Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérkert
Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)
Kurtág György: Játékok – részletek

Az aláhúzott zeneművek az eddig használt CD-n megtalálhatók.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók 40 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'– d" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklik. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

Fenntartó által jóváhagyva

	3. évfolyam			4. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Zenei reprodukció – Éneklés	39	4	43	39	4	43	78
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	-	6	7	-	7	13
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	2	9	6	2	8	13
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	-	3	4	-	4	7
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10	1	11	9	1	10	19
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés)		
	90%	10%	Összesen
Zenei reprodukció – Éneklés	39	4	43
Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	-	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	2	9
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	-	3
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10	1	11
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 39 + 4 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése hallás utáni tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése. A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból. Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: kánonok, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos) Népi gyermekjátékok: lakodalom magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. Éneklés hangszeres kísérettel. Többszólamú éneklés. Más népek dalainak éneklése. Népi gyermekjáték megtanulása.		Magyar nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Dráma és tánc: népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodó ritmus, hangszerkíséret, dallamvonal.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban). Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmusosztinátó, dallam két szólamra elosztva. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal.	Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek - kérdés és felelet. Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Testnevelés és sport: mozgáskoordináció.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, 4/4-es ütemmutató, osztinátó, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano), memória, „néma” éneklés.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek**	**Órakeret 7 + 2 óra**
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó' Pentaton hangkészlet. Szinkópa felismerése, megszólaltatása dalokban. Szolmizációs gyakorlatok.		Matematika: halmazok, számsorok. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, kettes és négyes ütem, violinkulcs.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyénileg, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (fúvós- és vonószenekar, különböző kórusok) a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: forte-piano, egyszólamú-többszólamú; Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: – rövid történetek zeneszerzőkről – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok.	Magyar nyelv és irodalom: memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. Matematika: elemző képesség fejlesztése. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Zenés mese, daljáték. – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Zenehallgatás: Benjamin Britten: A kis kéményseprő		Magyar nyelv és irodalom: memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, daljáték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.
Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételről (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzenében, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 **–** részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Háry János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:
Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)
Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)
Thomas Morley: Fyre, fyre
Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)
Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,
Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212
Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia
Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca
Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)
Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka
Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)
Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25
Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Bartók Béla: Egynemű karok

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag+gyakorlás+ismétlés+összefoglalás+ellenőrzés)		
	90%	10%	Összesen
Zenei reprodukció – Éneklés	39	4	43
Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	7	-	7
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6	2	8
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	-	4
Zenei befogadás – Zenehallgatás	9	1	10
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 39 + 4 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból. Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, quodlibetek, kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet) Népi gyermekjátékok: leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: Gergely-járás, stb. Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. A Himnusz éneklése csoportosan. Népi gyermekjáték megismerése. Más nép dalának éneklése. Népdalok éneklése és népszokások. (2 óra)		Magyar nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Dráma és tánc: népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység**	**Órakeret 7 óra**
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, improvizáció, a 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, tartott hangos/hangcsoportos kíséretek, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória fejlesztés hangzó és „néma” énekléssel.	Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek - kérdés és felelet. Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Testnevelés és sport: mozgáskoordináció.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, ¾ ütemmutató, dudabasszus, orgonapont, zenei mondat, (crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: ¾. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó ti, fá és ti. A pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím Nyújtott és éles ritmus gyakorlása. Belépő szolmizációs hangok a tanult dalokban.		Matematika: halmazok, számsorok. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármas ütem, kereszt és b mint előjegyzés jelölője.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyénileg, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (mezzo) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: húros hangszerek.	Magyar nyelv és irodalom: memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. Matematika: elemző képesség fejlesztése. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg..

Fenntartó általi jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Gyermekopera, balett. – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Kodály Zoltán: Háry János		Magyar nyelv és irodalom: memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, gyermekopera, balett.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.
Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételről (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzenében, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 **–** részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Háry János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:
Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)
Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)
Thomas Morley: Fyre, fyre
Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)
Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,
Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212
Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia
Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca
Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)
Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka
Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)
Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25
Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Bartók Béla: Egynemű karra

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklik. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon). Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.02. változatához
Angol az általános iskola 4. évfolyama számára

4. évfolyam

A 4. évfolyamon az idegennyelv - tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajtosságaiknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmai révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a tantervünkben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi kommunikációnak az anyanyelvi kommunikációhoz, a szociális kompetenciához, az esztétikai-művészeti tudatossághoz és kifejezőképességhez, illetve a hatékony tanuláshoz való kapcsolódása. Az anyanyelven elsajátított ismeretek, készségek és stratégiák támogatják az idegen nyelv tanulását, míg a nyelvtanulás eredményei pozitívan hathatnak az anyanyelvi tudatosság alakulására. A szociális kompetencia területén a kultúrák közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése segíti a tanulókat abban, hogy nyitottá váljanak saját kultúrájuk és a célnyelv kultúrája iránt. Az idegennyelv-oktatás során alkalmazott, a tanulók együttműködését ösztönző munkaformák és tevékenységek hozzájárulnak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztéséhez. Az esztétikai - művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén az idegennyelv-tanításban építeni lehet arra, hogy a tanulók életkori sajátosságaikból adódóan szeretnek játszani, rajzolni, festeni, éne-

Fenntartó által jóváhagyva

kelni, táncolni, és örömmel vesznek részt változatos művészeti tevékenységekben. A művészeti ágakkal való aktív kapcsolat gazdagítja a tanulók érzelmi világát. A hatékony tanulást az idegen nyelvvel való foglalkozás azáltal ösztönzi, hogy a tanulók elsajátítanak néhány alapvető nyelvtanulási stratégiát, és megteszik az első lépéseket idegen nyelvi teljesítményük értékelése útján.

Az idegen nyelv tanulása keretében feldolgozott témakörök könnyen összehangolhatók az alsó tagozatos tantárgyak tartalmaival. A Témakörök táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol sikeresen megvalósítható a tantárgyakon átívelő - akár közös projektek keretében történő - tanulás.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkori idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körültekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag berendezés ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre. Az infokommunikációs eszközök bevonása már ebben az életkori szakaszban is érdekesebbé, motiválóbbá teheti a nyelvtanulást, a pedagógus számára pedig lehetőséget ad arra, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelő autentikus anyagok gazdag tárházából válogasson.

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
1. Család	9	1	10
2. Otthon	8	1	9
3. Iskola, barátok	8	1	9
4. Természet, állatok	5	-	5
5. Sport	5	-	5
6. Öltözködés	6	-	6
7. Étkezés	6	1	7
8. Idő, időjárás	5	-	5
9. Szabadidő	5	-	5
10. Ünnepek és hagyományok	4	-	4
11. Fantázia és valóság	4	-	4
Tanév végi rendszerező órák, az elmaradt órák pótlása	-	3	3
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Témakörök a 4. évfolyam számára	
Témakör	**Kapcsolódási pontok**
Család **Óraszám: 9 + 2 óra** Én és a családom Családtagok bemutatása Családfa készítése	Környezetismeret: együttélés a családban
Otthon **Óraszám: 8 + 1 óra** Otthonom, szűkebb környezetem. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Projektmunka: az én álomházam	Környezetismeret: lakóhelyi környezet. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok.
Iskola, barátok **Óraszám: 8 + 1 óra** Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim. Osztálytársaim, barátaim. Szókincsbővítés az iskola témakörében	Környezetismeret: baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok.
Természet, állatok **Óraszám: 5 óra** Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok.	Környezetismeret: élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág. Matematika: halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.
Sport **Óraszám: 5 óra** Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom.	Környezetismeret: testrészek, Egészségvédelem. Testnevelés és sport: mozgásos játékok.
Öltözködés **Óraszám: 5 óra** Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim.	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód, öltözködés. Matematika: halmazok
Étkezés **Óraszám: 6 + 1 óra**	Környezetismeret: az ember megismerése és

Fenntartó által jóváhagyva

Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Projektmunka: Mit szoktam reggelizni?	egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend. Matematika: halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Idő, időjárás Óraszám: 5 óra Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Az óra. Időjárás.	Környezetismeret: az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban; a napszakok, az évszakok váltakozása. Matematika: számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Szabadidő Óraszám: 5 óra Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem.	Ének-zene: zenehallgatás. Vizuális kultúra: kreatív alkotások.
Ünnepek és hagyományok Óraszám: 4 óra Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.	Környezetismeret: ünnepek, hagyományok
Fantázia és valóság Óraszám: 4 óra Kedvenc meséim, könyveim. Képzeletem világa. A cirkusz.	Dráma és tánc: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzeletem világa.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték). Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok). Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során. A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszédek, tanári beszéd. Információ keresése hallott szövegben.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. A tanuló minta alapján rövid párbeszédeket folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.

A fejlesztés tartalma

Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal.
Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel.
Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése.
Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.
Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszédek, néhány mondatos leírások.
Szókincsbővítés, szójátékok, mondatalkotás gyakorlása.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) A tanult szókincs kreatív alkalmazása és bővítése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.
A fejlesztés tartalma	
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókártyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcssaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszédek). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosúrák, ismertetők, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata. Információ keresése olvasott szövegben.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel). Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén. Helyesírás gyakorlása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kommunikációs eszközök A1		
1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	10 Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Bemutatkozás, be-mutatás	My name is…I/Can I?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry.	That's all right.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday!	Happy Christmas /New Year/ Birthday!
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Is it OK if I …?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong. That's right. No way! Are you kidding? Are you sure?	
Tetszés, nem tetszés	Do you like snakes? Yuk! Yummy.	I think it's great. I don't like it.
Akarat, kívánság	Do you want a sandwich?	I want an ice-cream, please.
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English?	It's…/ That's…/ It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? ?	Yes, I am.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea

Fenntartó által jóváhagyva

4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás		.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells…	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fogalomkörök A1			
Fogalomkörök		**Fogalomkörök nyelvi kifejezései**	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése		Present Progressive	What are you doing?
		Present Simple	How old are you? How do you feel? Do you like …? What is it like?
		Verb 'have got'	I have got a/an… I do/play …
Birtoklás kifejezése		'have got' in questions	Have you got a …? Yes/ No.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatá-rozás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, … There is/there are … This is/these are … How many … can you see? There is a … in/on/near the …
Időbeli viszonyok	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, It's eight.
Mennyiségi viszo-nyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women …
		Cardinal numbers 1-30	
		Countable nouns Uncountable nouns	How many toys have you got? .
Minőségi viszonyok		Question forms	What do/don't you like? Is it good/bad for you?
Modalitás		Can (ability)	I can swim.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or
Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun	A, an, the There are some pencils

Fenntartó által jóváhagyva

		any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns	in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they… Me, him, them… This, that, these, those

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 1. sz. melléklet 1.2.5.
Környezetismeret az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Tantárgyi célok, feladatok

A környezetismeret tantárgy célja, hogy felkeltse az érdeklődést a tanulókban a környezetük iránt. Ezért e tantárgy tananyagát több műveltségi terület határozza meg. Legnagyobb részterülete a természetismeret témakör, melyet az “Ember és természetben” műveltségi terület tartalmaz. A társadalmi ismeretek témakör tartalmát az “Ember és társadalom” műveltségi terület határozza meg. Ebből az is kitűnik, hogy a környezetismeret egy komplex tantárgy, melynek fontos szerepe van a természettudományos gondolkodásmód megalapozásában.

Több témában kapcsolódik más műveltségi területekhez. A társadalmi ismeretek tananyagát az anyanyelv tantárggyal, a mérések témakört a matematika, míg az egészségtannal kapcsolatos ismereteket a technika tantárggyal közösen dolgozza fel. Témaköreit a megismerés módszereinek megtanításával és alkalmazásával, az életkornak megfelelő konkrét tapasztalatokon nyugvó, tevékenységeken alapuló megfigyelések segítségével dolgozzuk fel. A tantárgy tanítása során elsődleges feladatunk azoknak a megismerési képességeknek a fejlesztése, melyek lehetővé teszik a későbbiekben a természettudományos tantárgyak tanulását. Fontos, hogy tanulóink ismerkedjenek meg elemi fokon a kutató módszerekkel, vizsgálódjanak önállóan, szerezzenek közvetlen tapasztalatokat és állandóan bővíthető, tudományosan igazolt ismereteket a természeti és társadalmi valóságról.

A megismerés folyamatában, az életkori sajátosságokat figyelembe véve, az egyszerűtől a bonyolult, a közelitől a távoli felé haladunk. A tananyag elsajátítása során a gondolkodási műveletek egész sorát kell elvégezniük a tanulóknak. Megfigyelnek, analizálnak, szintetizálnak, kiegészítenek, válogatnak, rendszereznek, csoportosítanak, fogalmakat alkotnak, ítéletet mondanak, következtetnek. Az elmélet és gyakorlat egységének megteremtése, az ismeretek gyakorlati alkalmazása, cselekvésre késztető, teljesítményképes tudás elérése a környezetismeret alapvető feladata. A tanulási helyzetek differenciált megszervezésével fejleszthető a tanulók együttműködési, segítségnyújtási képessége. Mindezzel egyidejűleg fokozódik egymás iránti figyelmük, érzékenységük, nyitottságuk. Az együttes élmény nyújtotta érzelmek, elősegíthetik a tárgy tanulása iránti motivációt. A tantárgy akkor oldja meg eredményesen az elemi szintű természettudományos nevelés feladatát, ha gazdag módszertani kultúrával, a tanuló egész személyiségét mozgósítva a természet szeretetére, megismerésére és a környezetben észlelhető természet – társadalom kapcsolatának problémái elemzésére, megoldására vagy a megoldásban való részvételre ösztönöz. A testi és lelki egészség kibontakoztatásában legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Képessé kell tennünk tanulóinkat a különböző veszélyhelyzetek (balesetveszélyes tevékenységek, viselkedések, fertőzésveszély, a közlekedés, a háztartás veszélyforrásai, a lakóhely balesetveszélyes helyei, természeti viszontagságok) felismerésére, megelőzésére, elkerülésére, illetve meg kell tanítanunk arra, miként viselkedjék ilyen helyzetekben. Hangsúlyt kapnak a NAT legfontosabb céljai: a személyiségfejlesztő oktatás, a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálása, a nemzeti kultúránk, hagyományaink megismerése, a környezettudatos magatartás kialakítása, a megismerési képességek fejlesztése, az eredményes tanulási technikák elsajátítása.

Fenntartó által jóváhagyva

Célunk az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel (saját megfigyelésekkel, problémafelvető kísérletekkel) is. Tanulóink az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak tudásra, és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje.

Fejlesztési feladatok

A tanuló legyen nyitott a természet szépségei, értékei iránt. Tanuljon meg ismereteket szerezni közvetlen és közvetett módon. Tudja a megszerzett ismereteket csoportosítani, összehasonlítani, elmondani, leírni, ábrázolni. Legyen képes a megszerzett ismereteket, tapasztalatokat a mindennapi életben alkalmazni.
Ennek érdekében:

- tudjon ismeretekhez jutni különböző képi és szöveges ismerethordozók révén,
- legyen képes a különböző dolgokat, jelenségeket, folyamatokat elemi szinten megfigyelni,
- tanítói irányítással tudjon egyszerű kísérleteket, vizsgálódásokat végezni,
- legyen képes a tapasztalatokat elemezni, értelmezni, magyarázni, következtetéseket levonni,
- ismerje fel a mérésekhez, vizsgálódásokhoz szükséges eszközöket és használja azokat balesetmentesen,
- szerezzen gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, ezek mértékegységeinek (hosszúság, tömeg, térfogat, idő, hőmérséklet) használatában,
- szerezzen jártasságot a dolgok, élőlények, folyamatok, jelenségek megadott vagy tetszőleges szempont szerinti csoportosításában,
- legyen gyakorlata a különböző tárgyak, élőlények, jelenségek jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában, a különbségek felismerésében,
- tudja az összehasonlítások során elkülöníteni a lényegest a lényegtelentől,
- legyen képes a megfigyeléseit egyszerű módon, saját szavaival elmondani, és tanítói segítséggel rajzban és írásban rögzíteni,
- ismerje fel közvetlen környezete élő és élettelen világának oksági összefüggéseit, és keressen ezekre egyszerű magyarázatot,
- ismerje fel a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket,
- legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi életben a tanultakat,
- lássa meg a környezete és saját egészsége közötti összefüggést,
- igényelje az egészséges életkörülményeket,
- ismerje a biztonságot szolgáló szervezetek munkáját,
- tudja, hogyan kell viselkedni vészhelyzetben.

Ehhez szükséges, hogy a tanuló:

Ismerje meg – megfelelő mennyiségben és mélységben – a környezetében előforduló anyagok jellemző tulajdonságait.
Mindehhez az szükséges, hogy:

- megtapasztalja közvetlen környezete legfontosabb élő és élettelen anyagainak alapvető tulajdonságait,
- legyen tájékozott arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges a szervezet egészséges fejlődéséhez,
- tartózkodjon az élvezeti és kábítószerek kipróbálásától,

Tantárgyi átdolgozás alatt

– tudja, mely anyagok szennyezhetik a környezetét.

Legyen a tanulónak áttekintése a Föld és a földi élet változásairól. Tudja, hogy az idő múlásával az élőlények is változnak.
Ezért fontos, hogy:
- ismerje a napszakok és évszakok változását,
– szerezzen gyakorlatot az idő mérésében és az időtartamok becslésében,
– vegye észre, hogy a földi életben az idő múlásával minden megváltozik,
– ismerje fel közvetlen környezete és az élőlények változása közötti összefüggéseket,

Legyen tájékozott a tanuló az őt körülvevő világban. Ismerje az egyes tájak jellegzetességeit és az ott előforduló élőlények jellegzetességeit.
Ehhez az szükséges, hogy a tanuló:
– tudja a környezetében előforduló tárgyak méretét saját testméretéhez, majd szabvány mértékegységhez viszonyítani,
– legyen képes a tárgyak helyét, mozgását különböző nézőpontból jellemezni,
– tudjon lakóhelyén és annak környékén tájékozódni, útbaigazítást adni,
– ismerje a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket,
– tudja, hol van a lakóhelye Magyarországon,
– ismerje az őt körülvevő táj jellegzetes felszíni formáit, vizeit, védett természeti értékeit, jellegzetes élőlényeit, hagyományait,
– ismerkedjen meg szűkebb környezete kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival,
– gyakorolja azokat a tevékenységeket, amelyek otthona, lakóhelye, szülőföldje és hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezet.

A tanuló szerezzen jártasságot a természettudományos megismerésben. Legyen tájékozott arról, hogy a természettudományok fejlődése számtalan tudós munkájának az eredménye. Lássa, hogy ebben a munkában a magyar kutatók is jelentős szerepet töltenek be. Ismerkedjen meg néhány híres magyar kutató munkásságával.
Ezért fontos, hogy a tanulókban:
– váljék tudatossá, hogy a környezetről szerzett ismereteket megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük,
– tudja, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit megfelelő ismerethordozók segítségével is fejlesztheti,
– figyeljen arra, hogy mindezekben téves nézetekkel is találkozhat,
– értékelje, tisztelje a tudósok munkáját, eredményét.

A balesetek elkerülése érdekében a tanulóknak tudnia kell helyesen közlekedni.
Ehhez szükséges, hogy a tanuló:
– tudja a leggyakoribb balesetek megelőzésének lehetőségeit,
– tudjon segítséget kérni vészhelyzetben,
– alkalmazza a közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokásokat és illemszabályokat,
– ismerje lakóhelye veszélyes részeit.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Ezért szükséges, hogy a tanuló:
– ismerje az egészségmegőrzés szabályait,
– legyen igénye a tisztaságra, a korszerű táplálkozásra, a mindennapos mozgásra és a szabadidő hasznos eltöltésére,

Fenntartó által jóváhagyva

– alakuljon ki felelősségérzete saját és embertársai egészsége, környezetének állapota iránt,
– gyakorolja az egészség- és környezetvédelmet szolgáló tevékenységeket,
– alakítson ki harmonikus kapcsolatot a természeti és a társadalmi környezettel,
– ismerkedjen meg szűkebb környezete kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival,
– gyakorolja azokat a tevékenységeket, amelyek otthona, lakóhelye, szülőföldje és hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezet.

Ahogyan a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos miértekre választ találjon. A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatók. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejtése a felsőbb évfolyamok munkája. A környezetismeret tantárgy keretében az ezzel kapcsolatos gondolati sémák kialakítása és a nyitott megfigyeléshez, kutakodáshoz szükséges érzelmi háttér biztosítása a célunk. Fontos érzékeltetni a megfigyelő szerepét, mint ahogyan azt is, hogy a környezet folyamatai megmagyarázhatók, és a feltett kérdésektől és az előzetes tudástól függően egyre részletesebben érthetők meg.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti. A gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan a megismerés folyamatában a pedagógus egyszerre irányít és példát ad. Felelőssége abban is kiemelkedő, hogy a válaszkeresésben maga is nyitott a jelenségek rendszerszintű értelmezése, a saját tapasztalás, az újszerű megoldások keresése, illetve a napi élet problémái iránt. A problémák iránti érzékenység a természettudományos műveltség megszerzésének egyik alapja.

A tudás folyamatos (a felső tagozatban, majd a középiskolában szaktárgyakhoz kötött) bővítéséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus a tanulók motivációját, érdeklődését és a környezettel, a természettel, a testük működésével kapcsolatos attitűdjeit is formálja a közös tanulás során. Tantervünk ezt a tanulók érzelmi viszonyulását is befolyásoló témaválasztással és problémafelvetéssel támogatja. Mindezek azonban csak akkor válnak élővé, ha a tananyag-feldolgozás folyamatában a tanulók számára adott pillanatban is releváns problémákat vetünk fel. Ez akkor érhető el, ha helyi tantervünk a helyi környezet adottságaira, az aktuális történésekre, tanulóink által valóban megtapasztalható problémákra épít. Ily módon a környezetismeret rávezet a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

Fenntartó által jóváhagyva

A tanulás során a tanító abban segítheti növendékeit, hogy a gyermeknek a közösen értelmezett jelenségekhez tartozó naiv magyarázatait megerősíti, pontosítja vagy – új modellek felépítésével – korrigálja. A tanórákon alkalmazott változatos módszerek, az ezekhez kötődő értékelési formák, különösen a folyamatközpontú, segítő értékelés és a tanulóink önreflexiójának fejlesztése nemcsak a tantárgyi tartalom elsajátítását és a fejlesztési követelmények megvalósítását segítik, de hozzájárulnak gyermekeink egyéni tanulási stílusának kialakulásához, önismeretük fejlődéséhez is. A fejlesztő munkánk célja, hogy gyermekeink megtalálják a számukra legalkalmasabb módot, ahogyan környezetükkel megismerkedhetnek, tudásukat bővíthetik, megerősítést nyerve abban, hogy képesek saját testüknek rejtélyeit feltárni és a környezetükben érzékelt folyamatokat értelmezni: vagyis elindulni azon az úton, hogy eligazodjanak a világban.

A környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg. A környezetét tudatosan figyelő (és azt érzékenyen alakító), az életet tisztelő, a saját szervezetének jelzéseire figyelő, egészségét óvó és a tudományos-technikai újdonságokra fogékony, ugyanakkor kritikus felnőtt magatartása is formálódik ebben az életszakaszban.

Az iskolába kerülő növendékek környezetükkel, a természettel kapcsolatos saját élményei, megfigyelései és ezekre talált magyarázatai egy-egy tanulócsoportban nagyon sokfélék. A környezetismeret tantárgy tanulása abban segít, hogy egy-egy ismeretelemen keresztül a csoport közös nyelvet, közös magyarázatokat találjon, párbeszédet kezdjen, mérsékelve a különböző családi, illetve szociokulturális háttérből adódó különbségeket. A közös dialógus élményén túl célunk a közvetlen környezetben való biztonságos tájékozódás, valamint a saját szervezet tudatos megfigyelése, az érzékelt tapasztalatok megfogalmazása és annak megerősítése, hogy a környezet, az életmód és a testi jelzések kapcsolatban állnak egymással.

Ebben az életszakaszban a kisgyermek már számos jelenséget érzékelt szűkebb-tágabb környezetében. A rendszeres megfigyelés, a módszeresség, a kérdések felvetésének (a miértek megfogalmazásának) és a válaszkeresésnek, a magyarázatok indoklásának az igényét itt alakítjuk ki. Itt figyelünk fel az ok-okozati kapcsolatokra, a rendszer-részrendszer viszonyra, az állandóság és változás létére, a természetben megtalálható ritmusokra. Ezeknek aprólékos magyarázatára még nem vállalkozhat a tantárgy, de a probléma elhelyezése, a megfigyeléseken és tényeken alapuló megokolás itt válik vizsgálódásunk részévé.

A természeti jelenségek fürkészése, a környezet iránti pozitív attitűd megtartása vagy kialakítása, a természet és az élőlények szépségének (önmagáért való értékének) felfedezése ahhoz teremt kedvet, hogy a gyermekeink az ezekkel kapcsolatos tudását fejlessze. Az élő természet vizsgálata (egyes részletek puszta észrevétele is) számos olyan készséget igényel, melyeket csak közvetlen tapasztalásokon keresztül lehet fejleszteni, ezért a tanulói vizsgálódásra, a természettel való közvetlen kapcsolatra fordított idő bőven megtérül abban, hogy tanítványaink nemcsak felmondják, de értik is (sőt átérzik) a tanultakat.

A technikai, épített és szociális környezet vizsgálata éppen ilyen fontos: a helyükre kerülő elemek a gyermekeink biztonságérzetének, bizalmának erősödését éppúgy szolgálják, mint tudásuk gyarapodását. A foglalkozások, a környezeti elemek, a ház körüli teendők, vagy éppen a közlekedés vagy településszerkezet megismerése olyan tájékozottságot adnak a kisgyermeknek, amelyek – ha közvetlenül nem is mindig vagy nem azonnal hasznosítja életében – világképének stabilitását szolgálják.

Az iskolába lépés a kisgyermek életében számos változással jár. Különösen az első hónapokban jelent nehézséget az új környezettel való ismerkedés, az új feladatok teljesítése és

Tematikai javaslat

az iskolai elvárásoknak való megfelelés. A környezetismeret – a többi tantárgyhoz szorosan kapcsolódva – segíthet, hogy gyermekeink a környezetükben tapasztalt változásokat elhelyezze, új környezetét elfogadja, és abban biztonságot leljen. A környezet jelenségeire való rácsodálkozás adja a közös munka alapját. A saját tapasztalatokkal és magyarázatokkal való szembesülés, ezek más tapasztalatokkal és indokokkal való szembesítése teremti meg a gyermekeinkben az igényt az ok-okozati összefüggések megtalálására, az érvelésre, indoklásra, a tények felismerésére.

A tanulás folyamatában való aktív részvételük fejleszti a kezdeményezőkészséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret kibontakoztatásában is. Az ember szervezetével kapcsolatos ismeretek formálják az egészséges életmóddal kapcsolatos szemléletet és a megvalósítás gyakorlatát, hozzájárulnak önismeretük fejlődéséhez, formálják tanulóink családhoz és a tágabb közösséghez való viszonyát.

Fenntartó által jóváhagyva

1 – 2. évfolyam

	1. évfolyam			2. évfolyam				Keret-tanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	+ 0,5 óra	Összesen	
Az iskola	8	-	8	-	-	-	-	8
Az iskolás gyerek	8	2	10	-	-	-	-	8
Tájékozódás az iskolában és környé-kén	-	-	-	8	1	3	12	8
Mi van a teremben?	8	-	8	-	-	-	-	8
Anyagok körülöttünk	-	-	-	8	1	5	14	8
Hóban, szél-ben, napsü-tésben	8	2	10	-	-	-	-	8
Mi kerül az asztalra?	-	-	-	8	1	4	13	8
Élőlények közösségei	-	-	-	8	1	6	15	8
Összesen	32	4	36	32	4	18	54	64

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok:** (Új anyag + gyakorlás + ismétlés +összefoglalás + ellenőrzés.)		
	90%	**10%**	**Összesen**
Az iskola	8	**-**	**8**
Az iskolás gyerek	8	**2**	**10**
Mi van a teremben?	8	**-**	**8**
Hóban, szélben, napsütésben	8	**2**	**10**
Összesen	32	**4**	**36**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az iskola	Órakeret 8 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés). A térbeli tájékozódás fejlesztése. A mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések felismerése és értelmezése, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció fejlesztése. Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása. A természeti és az épített környezet megfigyelése, megkülönböztetése az iskolai környezetben.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mi a különbség az óvoda és az iskola között? Hogyan tájékozódunk az iskola épületében? Az iskola legfontosabb helyiségei. Az iskolában található jelek, jelzések, piktogramok. Kikkel találkozunk az iskolában? Az iskolai dolgozók és foglalkozásuk. Hogyan öltözködünk az iskolában? Az iskolai élet rendje. Mi van az iskolában? A környezetünkben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságai. Milyen élőlények vannak a tanteremben, az iskolában, az iskola udvarán? Miért nem akar sok szülő házi kedvencet otthonra? A szobanövények és a házi kedvencek gondozása.	Tájékozódás az iskola épületében. Tájékozódás vázlatrajz alapján. Természetes mértékek (lépés, arasz stb.) használata. Az iskola épületében és a környéken található jelek, jelzések értelmezése. Az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használata. Helyes viselkedés és megfelelő öltözködés az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben). Az osztályterem, ahol szeretek lenni: az osztályteremben található tárgyak, bútorok megnevezése, jellemző tulajdonságaik összegyűjtése, csoportosításuk különböző szempontok szerint. A házi kedvencek, a házban és a ház körül élő állatok megnevezése, egy-egy (az ember számára) jellemző tulajdonságának megnevezése. Egyszerű növényápolási munkák elvégzése (ültetés, öntözés, talajlazítás) és a hozzájuk tartozó néhány eszköz nevének megismerése, az eszközök használata. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, különbségek meg-	Vizuális kultúra: színek, formák. Matematika: távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Technika, életvitel és gyakorlat: helyes öltözködés.

Felnőtt által jóváhagyva

Mi különbözteti meg az élőt az élettelentől? Életjelenségek, életfeltételek. Hogyan változik az időjárás a nap során? Az időjárást jelző piktogramok.	fogalmazása. Az időjárás megfigyelése, az időjárásnak megfelelő öltözködés megtervezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élő, élettelen, növény, állat, életjelenség.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Az iskolás gyerek	Órakeret 8 + 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állandóság és változás szempontjából a napi és éves ritmus felismerése, mintázatok keresése. A megfigyelés, a mérés és a tapasztalatok rögzítése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Mi a különbség az iskolás és az óvodás gyerek napirendje között? Mivel telnek a hétköznapok, a hétvégék és az ünnepek? Hogyan, mikor és mennyit tanulunk? A napszakok, évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. Napirend és napszakok. Egy napom otthon (beszámoló).	Napi- és hetirend tervezése, a megvalósítás értékelése. Helyes testtartás. A megvilágítás szerepének felismerése tanulás közben.	Magyar nyelv és irodalom: mondókák, versek, dalok a testrészekkel kapcsolatban.
Mi a különbség felnőttek és gyerekek között? Az emberi test külső képe. Az ember főbb testrészei.	Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek mérése, az adatok összehasonlítása, relációk megfogalmazása.	Ének-zene: a ritmus szerepe a zenében.
Mit jelent a ritmus az iskolai tanulásban, a légzésben, és a költöző madarak életében? Testünk és életünk ritmusai. Ritmus a természetben.	Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében, a test működésében. Példák gyűjtése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra.	Matematika: az előtte, utána, korábban, később megértése, használata; folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrendkezelése.
Mit, mikor, hogyan és mennyit együnk? Helyes fog- és testápolás.	A helyes táplálkozási és a higiénés szokások tudatosítása, alkalmazása a napi gyakorlatban.	
Hogyan tájékozódunk a környezetben? Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében. Védelmük fontossága és módjai.	Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése és gyakorlása, alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Idő, ritmus, érzékszerv, testrész.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Mi van a teremben?	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az osztályterem bútorzata és tárgyainak megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ; a felépítés és működés kapcsolata, illetve az állandóság és változás szempontjából kapcsolat keresése az anyagi tulajdonságok és a tárgyak felhasználása között. A felelős, körültekintő munkavégzés és viselkedés erősítése. Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás szabályai között.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Milyen tárgyak vesznek körül bennünket? Tárgyak (anyagok) tulajdonságai (átlátszóság, keménység, rugalmasság, érdesség-simaság, forma, szín). Hogyan függenek össze a tárgyak anyagi tulajdonságai a felhasználásuk módjával? Milyen anyagokból készültek a tanszereid? Természetes és mesterséges anyagok a környezetünkben található tárgyakban. Mely tárgyak jelentenek veszélyt tűz esetén? Éghető anyagok a környezetünkben. Mi szükséges a tűzgyújtáshoz? Az égés folyamata (égési feltételek, égéstermékek, éghető és éghetetlen anyagok). A gyufa használata. Irinyi János, mint a gyufa feltalálója. Hogyan lehet megelőzni a tűzeseteket? Mit lehet tenni tűz esetén? Tűzvédelem, a tűzoltás alapelvei, eszközei.	A tanteremben található tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint (érzékszervekkel vizsgálható tulajdonságok, anyag, méret, felhasználás). Kapcsolat keresése az anyag tulajdonságai és felhasználása között egyszerű példák alapján Természetes és mesterséges anyagok megkülönböztetése a környezet tárgyaiban. . A környezetben lévő tárgyak csoportosítása aszerint, hogy tűzveszélyes (gyúlékony), éghető vagy éghetetlen-e. Égés vizsgálatán keresztül az égés feltételeinek megállapítása. Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás módja között. Felkészülés vészhelyzetre. A fegyelmezett cselekvés fontosságának felismerése. A körültekintő munkavégzés fontosságának felismerése. A tűzoltók munkájának értékelése.	Ének-zene: tűzzel kapcsolatos dalok. Magyar nyelv és irodalom: az anyagi tulajdonságokra használható jelzők, hasonlatok; mondókák, versek a tűzzel kapcsolatban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tűzvédelem, tűzoltás, égés, anyagi tulajdonság, felhasználás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Hóban, szélben, napsütésben	Órakeret 8 + 2 óra
Előzetes tudás	Melegítés, hűtés, párolgás. Az időjárás-előrejelzésben alkalmazott néhány gyakori piktogram jelentése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés szempontjából az időjárás jellemzői és az évszakok kapcsolatának felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások, az egészségvédelem jelentőségének megértetése. A környezet és fenntarthatóság szempontjából kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az ember és más élőlények állapotát is.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Melyek a különböző évszakok időjárásának jellemző jegyei? Évszakok és jellemző időjárásuk. Az időjárás tényezői. A Celsius-skála, hőmérséklet. A csapadék formái (eső, köd, hó).	Az időjárás évszakonkénti megfigyelése, elemeinek jelölése piktogramokkal. A víz halmazállapotai és a csapadékformák összekapcsolása. Időjárási napló készítése.	
Hogyan határozza meg öltözködésünket az időjárás? Hogyan védjük testünket a hideg, a meleg, a szél és a csapadék ellen? Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés.	A réteges öltözködés szerepének megértése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján.	
Hogyan viselkednek a növények és az állatok különböző időjárási körülmények között? Példák a növények fényviszonyokhoz, az állatok változó hőmérsékleti viszonyokhoz történő alkalmazkodására.	Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése. Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban, a tapasztalatok rögzítése rajzzal vagy írásban.	Technika, életvitel és gyakorlat: öltözködés, időjárás, egészséges táplálkozás.
Mi jellemzi táplálkozásunkat a különböző évszakokban? Az egészséges táplálkozás jellemzői a különböző évszakokban. Helyes étrend összeállítása téli időszakra.	Évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. Naponta többszöri zöldség és gyümölcs (évszaknak megfelelő, közelben termesztett) fogyasztásának tudatosítása.	
Az élőlények energiaszükséglete és életmódja közötti kapcsolat. A folyadékfogyasztás szerepe.	A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időjárás, évszakos változás, egészségvédelem.

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés +összefoglalás + ellenőrzés.)			
	90%	10%	+ 0,5 óra	Összesen
Tájékozódás az iskolában és környékén	8	1	3	12
Anyagok körülöttünk	8	1	5	14
Mi kerül az asztalra?	8	1	4	13
Élőlények közösségei	8	1	6	15
Összesen	32	4	18	54

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tájékozódás az iskolában és környékén	Órakeret 8 + 1 +3 óra
Előzetes tudás	Természetes hosszmértékek és léptékek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és fenntarthatóság szempontjából a felelős felhasználói magatartás megalapozása, erősítése. Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos üzemeltetés jelentőségének felismertetése. Megbecsülés kialakítása az iskolai személyzet munkája iránt. Léptékek felismerése, becslés és mérés alkalmazása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mit jelent az alaprajz, vázlatrajz, útvonalrajz kifejezés? Miért van ezekre szükség? Alaprajz, vázlatrajz, útvonalrajz. Miért nem pontos a mérés eredménye, ha alkalmi mértékegységet használunk? Hosszúságmérés, mértékegységek (m, dm, cm). Gyakorlati mérések végzése. Honnan tudod megmondani, hogy a településen belül hol van az iskolád? A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. A földfelszín formakincsének elemei (hegy, völgy, domb, síkság, folyó, patak). Egyszerű felszínformák, és felszíni vizek felismerése képen, modellen, valóságban Mitől működik az épület? Fűtőberendezések, világítás, szellőztetés, étkező-, raktár- és kiszolgálóhelyiségek szerepe az iskolában. A fűtés lehetséges módjai. Energiaforrások a háztartásban. A készülékek energiatakarékos üzemeltetésének módjai. Hogyan jutunk el az iskolába? A helyi közlekedés. A közlekedés és az energiatakarékosság. Hogyan óvod az iskola épületét és berendezési tárgyait? Miért fontos ez? Az épületek karbantartásával,	Alaprajz készítése az osztályteremről, vázlat az iskoláról. Útvonalrajzok készítése a lakhely és az iskola között. Egy-egy konkrét példa összehasonlítása. Becslés és mérés alkalmazása. Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén. A környék földfelszíni formakincseinek megnevezése. Az energiatakarékosság lehetséges megvalósítási módjainak keresése az iskolán belül. Alaprajz készítése a lakásról, szobáról. Az iskola és a háztartás összehasonlítása (léptékkülönbség felismerése). Előnyök és hátrányok mérlegelése annak mentén, érdemes-e az iskolába gépkocsival jönni. Az állagmegőrzés, takarítás, karbantartás és a felelős használat jelentőségének felismerése. Kapcsolat felismerése a használat intenzitása, a kopás, állagromlás és a karbantartási feladatok szükségessége, gyakorisága között.	Matematika: halmazok, rész-egész viszony, becslés. Vizuális kultúra: tájképek. Technika, életvitel és gyakorlat: fűtés, háztartási munkák, közlekedés, energiatakarékosság.

Fenntartó által nem jóváhagyva

állagmegőrzésével kapcsolatos legfontosabb munkák az iskolában és otthon.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajz, lépték, energiatakarékosság, felelősség.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Anyagok körülöttünk	Órakeret 8 + 1 + 5 óra
Előzetes tudás	Anyagok megismert tulajdonságai	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állandóság és változás szempontjából a halmazállapot-változások értelmezése, a tömeg- és űrmértékek használata. A felépítés és működés kapcsolatában a víz mint oldószer alkalmazása. Ok-okozati kapcsolatok feltárása napi gyakorlataink és az anyagi átalakulások jellemzői között.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Önthető-e a szén, a mák, a liszt? Csak a folyadékok önthetők? Az önthetőség nem jelenti önmagában azt, hogy egy anyag folyékony halmazállapotú. Halmazállapotok: a légnemű anyagok (gázok) kitöltik a rendelkezésre álló teret; a folyadékok térfogata változatlan, de felveszik az edény alakját; a szilárd anyagok megtartják formájukat. Interaktív feladatok megoldása. Környezetünk legkeményebb anyagai a kristályok: ilyenek a drágakövek, a gyémánt. Miért mérik kilóra a krumplit, dekára a mákot, literre a tejet? Térfogat- és tömegmérés, mértékegységek (deciliter, liter, dekagramm, kilogramm). Mérések gyakorlati alkalmazása. Hogyan változik a víz halmazállapota hűtés és melegítés hatására? A víz halmazállapot-változásai (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás), ezek kapcsolata a hőmérséklet változásával.	Különböző köznapi anyagok összehasonlítása halmazállapotuk szerint. Köznapi folyadékok és szilárd anyagok tulajdonságainak vizsgálata tapintással, vizuálisan, szaglással, kézzel történő erőkifejtéssel stb.). A tapasztalatok megfogalmazása szóban. A környezetünkben előforduló kristályos anyagok csoportosítása (például: kvarc – az üveget karcolja, kalcit – az üveget nem karcolja és körömmel sem karcolható, gipsz – körömmel karcolható). Példák keresése kristályokra (ásványok). Annak magyarázata, miért praktikusabb a folyadékok térfogatát és a szilárd anyagok tömegét megadni. Tömeg- és űrmértékek leolvasása (élelmiszeripari termékekről, illetve mérőeszközökről), kapcsolat keresése a deciliter és liter, illetve a gramm/dekagramm, valamint a dekagramm/kilogramm között. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a háztartásban és a természetben. Különböző anyagok viselkedésének	Magyar nyelv és irodalom: a víz mint versek, mesék témája; hasonlatok, metaforák, szólásmondások a gőzzel, a vízzel és a jéggel kapcsolatban. Vizuális kultúra: a víz megjelenése különböző műalkotásokban.

Tanítási segédanyag

Mi a különbség az oldódás és az olvadás között? Oldat. Vízben való oldhatóság. **Kísérletek.** Miért tesznek a friss zúzódásra jeget? Miért esik jól nyáron a fagyi? Megrepesztheti-e a víz a sziklát? A melegítés és hűtés a mindennapokban.	megfigyelése vízben. Oldatok készítése. Az anyagok csoportosítása vízben való oldhatóság szerint. A meleg és hideg vízben való oldódás összehasonlítása Tömeg- és térfogatmérés víz fagyasztása és olvadása során. Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (például hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Folyadékok és a levegő hőmérsékletének mérése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, térfogatmérés, tömegmérés, oldódás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Mi kerül az asztalra?	Órakeret 8 + 1 + 4 óra
Előzetes tudás	Napszakok, táplálkozás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása, minőségi és mennyiségi szempontok figyelembe vételével. Az élelmiszer-higiénia jelentőségének felismerése. Törekvés kialakítása az egészség megőrzésére. Annak felismerése, hogy számos szokásnak biológiai alapja, magyarázata van.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért leszünk éhesek? Miért fontos a rendszeres étkezés? Az éhség, mint a szervezet jelzése: energiára, tápanyagra van szükségünk. A helyes táplálkozás egészségmegőrző szerepe. A leggyakoribb élelmiszerek energiatartalma (alacsony, magas), a tápanyagok fajtái (fehérje, zsír, szénhidrát). Táplálékpiramis. Feladatok interaktív táblára. A víz a legegészségesebb italunk, mely a szervezet számára nélkülözhetetlen. Milyen élelmiszerekből érdemes csak mértékkel fogyasztani? Az ideális testsúly jelentősége: elhízás, alultápláltság veszélyei, példa hiánybetegségre: a skorbut. Szent-Györgyi Albert úttörő szerepe a C-vitamin előállításában. A vitaminok egészségmegőrző szerepe. Mit kell tenned, hogy fogaid egészségesek legyenek? Az étkezések típusai, a helyes táplálkozás, a terített asztal, az evőeszközök használata, a folyadékbevitel, a kézmosás és az ülve étkezés, az alapos rágás és az étkezés utáni fogmosás szerepe. Melyek a nyugodt étkezés körülményei? Az emésztéshez nyugalomra van szüksége a szervezetnek. Mi az alapvető konyhai műveletek szerepe?	Élelmiszerfajták csoportosítása energiatartalmuk (magas, alacsony), illetve tápanyagtartalmuk alapján. A napi táplálkozásra vonatkozó (változatosság és élelmiszercsoportok mennyisége) szabályok felfedezése. Példákon keresztül a helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok felismerése, csoportosítása. A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat felismerése. A vitaminok felfedezésével kapcsolatos történetek megismerése. Az étkezéssel kapcsolatos szokások gyűjtése, elemzése A helyes étkezési szokások megismerése, betartása, gyakorlása. Az étkezéssel kapcsolatos szokások (például nyugodt környezet, folyadékfogyasztás, levesek) biológiai hátterének felismerése. A rendszeres, nyugodt táplálko-	*Vizuális kultúra:* csendéletek gyümölcsökkel, ételekkel. *Ének-zene:* az étkezéssel kapcsolatok dalok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a főzés, illetve ételkészítés; az élelmiszerek, ételek tárolása; egészséges táplálkozás, étrend.

Fenntartó által jóváhagyva

Alapvető konyhai műveletek: aprítás, melegítés, hűtés, fagyasztás, szárítás, forralás. Mit kezdhetünk a maradék étellel? A konyhai higiénés szabályok. A maradék étellel kapcsolatos higiénés szabályok. Az ételmérgezés okai és következményei. Mit érdemes csomagolni egy egész napos kirándulásra?	zás szerepének felismerése. A gyorsétkezés előnyeinek és hátrányainak összegyűjtése, mérlegelése. Egy hagyományos helyi étel elkészítésén keresztül a főzési folyamat lépéseinek értelmezése Az ételek tárolásával kapcsolatos alapvető szabályok megismerése és betartása. Ételek csoportosítása aszerint, hogy mennyire romlandóak Az ételmérgezés tüneteinek felismerése, a veszélyeinek megértése. Javaslat készítése: mit vigyünk magunkkal hosszabb utazásra, rövidebb kirándulásra télen, nyáron stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egészségtudatos magatartás, élelmiszer-higiéné, táplálkozási piramis, étkezési szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Élőlények közösségei	Órakeret 8 + 1 + 6 óra
Előzetes tudás	Növény, állat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából az életközösségek kapcsolatainak megismerése. Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. A mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. A természetvédelem jelentőségének felismerése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért nevezzük a városi parkot mesterséges, az erdőt pedig természetes életközösségnek? Életközösség: mesterséges és természetes életközösség. Az élőlények alkalmazkodása az ember által alakított környezethez.	Egyed, csoport és életközösség megkülönböztetése konkrét esetekben. Egy, az iskola környezetében található jellegzetes életközösség megfigyelése, jellemzése. Természetes életközösség megfigyelése, állapotának leírása, a változások követése, bemutatása és megbeszélése. Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása (sokféleség, változatosság – mintázatok – alapján).	Magyar nyelv és irodalom: versek egyes állatfajokkal kapcsolatban.
Miféle kapcsolatok alakulhatnak ki az életközösség növényei és állatai között? Táplálkozási kölcsönhatások: ragadozás, növényevés, mindenevés. Összefüggés az élőlények energiaszükséglete és életmódja között.	Az életközösségek összetettségének felismerése. Az életközösség növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok felismerése. Állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő).	Ének-zene: az állatok farsangja, dalok állatokkal kapcsolatosan. Vizuális kultúra: állatok és növények, életközösségek ábrázolása.
Élhetne-e róka a kertben? Tarthatnánk-e oroszlánt hobbiállatként? Életfeltételek, egyes állat- és növényfajok igényei. Élőhely. Veszélyeztetett fajok. Gyűjtőmunka: veszélyeztetett fajok, élőhelyeik.	Annak magyarázata, miért bonyolult feladat az állatok megfelelő állatkerti tartása. Az élővilág sokféleségének tisztelete. A természetvédelem jelentőségének felismerése, az állat- és növénykertek munkájának értékelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, környezeti igény, természetvédelem, sokféleség, életközösség, táplálkozási kapcsolat.	

Felmentő ítélet jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló – képes az emberi test nemre és korra jellemző arányait leírni, a fő testrészeket megnevezni; – ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit; – képes a mesterséges és természetes életközösség összehasonlítására; – tiszteli az élővilág sokféleségét, felismeri a természetvédelem fontosságát; – tud tájékozódni az iskolában és környékén; – felismeri az évszakos és napszakos változásokat és kapcsolja ezeket az életmódbeli szokásaihoz; – ismeri az időjárás elemeit, az ezzel kapcsolatos piktogramokat értelmezi; ismeri az időjáráshoz illő szokásokat; – képes a használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítására tulajdonságaik szerint; – felismeri a kapcsolatot az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között; – meg tudja különböztetni a mesterséges és természetes anyagokat; – felismeri a halmazállapotokat; – egyszerű megfigyeléseket végez a természetben, képes egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezésére; – képes az eredmények megfogalmazására, ábrázolására; – igényli az ok-okozati összefüggések keresését a tapasztalatok magyarázatára.

Fenntartó által jóváhagyva

3 – 4 évfolyam

Ebben a képzési szakaszban – az életkori sajátosságokhoz illeszkedve – tágul a megismerendő környezet: az iskola világából kitekintünk a felnőttek világa felé, miközben a szűkebb környezetből a tágabb környezetbe lépünk. Ennek kapcsán egy-egy jelenséggel kapcsolatos múltbeli elképzelések és modern magyarázatok, régi és mai alkalmazások vizsgálatára és értelmezésére is alkalom nyílik.

A 3 – 4. évfolyamon az egyszerűbb vizsgálatok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a módszeresebb megfigyelések. A rácsodálkozástól a tapasztalatok mind szabatosabb megfogalmazásáig jutunk el: innen vezet majd az út azok rögzítéséig, rendszerezéséig és a természethez intézett kérdéseknek megfelelő kísérletek megtervezéséig a magasabb évfolyamokban. Mindez megalapozza az igényt tanulóinkban az információkeresésre, az önálló munkavégzésre.

Az emberi test működésével kapcsolatban a leíró megfigyelésen túllépve egyre fontosabbá válik az ok-okozati összefüggések feltárása. Emellett a divattal, szokásokkal kapcsolatos kritikus állásfoglalás, a tudás alkalmazásának igénye, az érvek és ellenrévek keresése és összevetése is fontos szerepet kap. Mindez a természettudományos műveltség megalapozásához elengedhetetlen.

Az élő és élettelen természeti jelenségek rendszerbe foglalásán, a kölcsönhatások feltárásán keresztül a megértés igényére helyezünk hangsúlyt. Kiemelt szerepet kap a környezettudatosság, illetve az ember és a természet harmonikus együttélési módjainak tisztelete, ilyen megoldások értékelése és keresése.

Az egyes foglalkozások, szakmák megismerésén keresztül azok tisztelete, a munka értékének megbecsülése, a kezdeményezőkészség és a segítő magatartás (önkéntesség) fejlesztése jelenik meg kiemelt nevelési célként.

A visszatérő témák lehetőséget adnak az ismeretek elmélyítésére, miközben tanulóink megtapasztalhatják, hogy a már elsajátított ismeretek, készségek, a már megszerzett tudás (legyen az még egyelőre bármilyen töredékes vagy esetleges is) hasznosíthatók az újabb ismeretek megszerzésekor. A közvetlen környezetben, a mindennapi életben megtapasztalható jelenségekből kiinduló, a problémák megértését célzó tanulás a természettudományos gondolkodás fejlődése mellett segíti az egyéni tanulási stílus kialakítását is. Ezzel alapozzuk meg az igényt a tudás folyamatos bővítésére, a tudomány fejlődésének követésére, a környezeti jelenségek megfigyelésére, a magyarázatok megtalálására.

Az önálló és kritikus információszerzés a természettudományos műveltség megalapozásának kulcseleme, de jelentős szerepe van a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében, illetve az állampolgárságra, demokráciára való nevelésben is. A megvalósítást változatos tevékenységekkel: projektmunka, az érveken, tényeken alapuló vita, a különböző kollaboratív feladatok, szerepjátékok stb. segíthetjük. Érdemes az írott információk mellett a különböző multimédiás és infokommunikációs források adta lehetőségeket is kihasználnunk. Ez a korosztály a képi információkra különösen fogékony, és képek segítségével igen hatékonyan fejezi ki magát. Erre építve nemcsak a hatékony, önálló tanuláshoz, hanem az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez is hozzájárulhatunk.

A tantárgyi tartalmak és az aktív, problémaalapú tanulás módszerének alkalmazása jelentős szerepet játszanak a testi-lelki egészség alakulásában, a fenntarthatóság és a környezettudatos szemlélet fejlesztésében, a hatékony, önálló tanulás különböző technikáinak megismerésében és gyakorlásában.

A lakóhely és az ország főbb nevezetességeinek megismerése és bemutatása, egy választott nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerésének kapcsán fejlődik az azonos-

Fenntartó által jóváhagyva

ságtudat, valamint a hazához és a lakóhelyhez való kötődés, a tudománytörténeti elemek pedig a tudomány és technika fejlődésének felismerését, az egyes találmányoknak az emberiség fejlődésében betöltött szerepének értékelését segítik elő.

A jeles napokkal kapcsolatos szokásoknak a természet változásával való összekapcsolása hozzájárul annak megértéséhez, hogy hagyományaink segítenek a természettel való kapcsolat újrafelfedezésében, megélésében és egyúttal életünket is strukturálják.

A megismerési folyamat irányításában általában, de a terepi látogatások és az önálló munka során különösen is fontos a tanítóink facilitátori szerepe és a segítő értékelés formáinak az alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

	3. évfolyam				4. évfolyam			Keret-tanterv
	90%	10%	+ 0,5 óra	Összesen	90%	10%	Összesen	
Mennyi időnk van?	7	1	2	10	-	-	-	7
Tájékozódás tágabb térben	-	-	-	-	7	1	8	7
Megtart, ha megtartod	7	1	6	14	-	-	-	7
Miért érdemes takarékoskod-ni?	-	-	-	-	6	1	7	6
Az a szép, aki-nek a szeme kék?	5	1	2	8	-	-	-	5
Merre megy a hajó?	6	1	4	11	-	-	-	6
Egészség és betegség	7	-	4	11	-	-	-	7
Önismeret és viselkedés	-	-	-	-	7	1	8	7
Vágtat, mint a paripa	-	-	-	-	6	-	6	6
Kertben, mezőn	-	-	-	-	7	-	7	7
Összesen	32	4	18	54	33	3	36	65

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés +összefoglalás + ellenőrzés.)			
	90%	10%	+ 0,5 óra	Összesen
Mennyi időnk van?	7	1	2	10
Megtart, ha megtartod	7	1	6	14
Az a szép, akinek a szeme kék?	5	1	2	8
Merre megy a hajó?	6	1	4	11
Egészség és betegség	7	-	4	11
Összesen	32	4	18	54

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Mennyi időnk van?	Órakeret 7 + 1 + 2 óra
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. A felépítés és működés, illetve a környezet és fenntarthatóság szempontjából a Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismertetése. A tudomány és technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének meglátása a távcső példáján.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan mérték az időt régen, és hogyan mérhetjük most? Az idő mérése, az időmérés alkalmi és szabványegységei.	Időmérő eszköz készítése, kalibrálása. Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint).	
Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. Emberi életszakaszok. Születés és halál.	Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban. A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.	Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, metaforák, szólásmondások (az idővel kapcsolatban).
Miért épp 24 órából áll egy nap? A Föld mozgásai. A Föld mozgásainak megfigyelése kísérlettel.	A Föld mozgásáról (forgás, Nap körüli keringés) elképzelés kialakítása modell alapján. Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal, illetve éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között. Képek keresése, közös bemutató készítése: az égitestek szépségének meglátása.	Vizuális kultúra: az idő képi ábrázolása, az égitestek képi ábrázolása. Ének-zene: ütem, ritmus, metronóm.
Hányszor láthatod a teliholdat egy hónapban? Föld, Nap, Hold, holdfázisok képének megismerése.	Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak.	Matematika: folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrend kezelése.
Miért van szükségünk távcsőre? A távcső, mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze.	A távcső működésének vizsgálata. Annak megértése konkrét példák alapján, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésé-	

Fenntartó által jóváhagyva

	ben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időmérés, égitest, naptár.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Megtart, ha megtartod	Órakeret 7 + 1 + 6 óra
Előzetes tudás	Növények, állatok, természetes és mesterséges környezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos életmód és a helyi tudás jelentőségének megláttatása a környezet és fenntarthatósághoz kötődően. A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat, mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül. A tapasztalati tudás értékelése. A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismertetése	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Milyen kapcsolat van az ünnepek és az évszakok között? (Pl. farsang, húsvét, pünkösd, karácsony.) Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. A lakóhely hagyományai. Ünnepeink méltó megünneplése. Mire jók a hagyományok? Lehet-e tanulni egy iskolázatlan embertől? A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka. Látogatás a baromfiudvarban. Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya. Védett állatokról videofilm megtekintése. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta. Gyűjtőmunka a gyógynövények hasznosságáról. Mely építőanyagokat használták régebben, és melyeket napjainkban? Mi a magyarázat a különbségekre? A hagyományos házak anyagai (nád, sás, fűz, agyag, vályog), a települések mérete. Interaktív táblán régi épületek megtekintése.	Kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével. Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket. Egy-két anyag feldolgozásának kipróbálása (pl. agyag, fűzfavessző, gyógynövényszárítás). Annak megértése, hogy a helyi sajátosságokra, problémákra a hagyományos tudás kínálja a legmegfelelőbb megoldásokat. A körültekintő emberi beavatkozás jelentőségének felismerése. A vízvédelem szerepének belátása. Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése. A természetvédelem és a fenntarthatóság kapcsolatának felis-	Ének-zene: népdalok. Vizuális kultúra: népművészet. Erkölcstan: a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége. Magyar nyelv és irodalom: többjelentésű szavak (a fok szó jelentései). Matematika: rész-egész kapcsolat. Technika, életvitel és gyakorlat: a ház részei, építőanyagok, anyagok felhasználása, megmunkálása; élelmiszerek tartósítása.

Fenntartó által jóváhagyva

Miért fontos a természetvédelem? A folyószabályozás hatása és a vizek védelme. Védett vízparti növények.	merése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fenntarthatóság, fokgazdálkodás, természetvédelem, vizes élőhely, tapasztalati tudás, egyensúly.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési célo	Az a szép, akinek a szeme kék?	Órakeret 5 + 1 + 2 óra
Előzetes tudás	Testrészek, emberi tulajdonságok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az alkat, a külső és belső tulajdonságok különbözőségének elfogadtatása. Példákon keresztül az öröklődés szerepének a felismertetése. A toleráns és segítőkész magatartás megalapozása, erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mitől látunk valakit szépnek? Csak a szupermodellek lehetnek szépek? Emberábrázolás a művészetben. Szépségideálok.	Példák, illusztrációk gyűjtése különböző korok, kultúrák szépségideáljaira. Annak felismerése, hogy nem minden szépségideál vagy divat hat előnyösen egészségünkre, egyes szokások pedig kifejezetten egészségkárosítóak (tűsarkú cipők, fűző stb.).	Vizuális kultúra: emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra.
Mi a magyarázata a családtagok közötti hasonlóságoknak? Külső és belső tulajdonságok. Szerzett és öröklött tulajdonságok.	Az emberek közötti testi különbségek és hasonlóságok megfigyelése. Példák alapján az öröklött tulajdonság megértése, tulajdonságok csoportosítása.	Magyar nyelv és irodalom: a jellemzés; hasonlatok, metaforák a szépséggel kapcsolatban.
Melyek az ápoltság ismérvei? Az ápolt külső szebbé tesz: a testápolás módjai (tisztálkodás, haj, körmök, bőr, fogak ápolása). A divat és a testápolás kapcsolata.	A helyes és rendszeres testápolási szokások megismerése, gyakorlása. Annak felismerése, hogy a divat nem mindig az egészséges testápolási szokásokat közvetíti, gyakran felesleges vagy káros szokásokat is erőltethet.	Ének-zene: gunyoros népdalok, amelyek egy-egy testi tulajdonságot karikíroznak.
Miben szorulhatnak segítségre a mozgáskorlátozott emberek? Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképesség.	Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről. Fogyatékkal élők elfogadása, segítése.	Technika, életvitel és gyakorlat: a testápolás módjai, egészséges életmód.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testalkat, testi adottságok, személyes higiéné, öröklődés.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	Merre megy a hajó?	Órakeret 6 + 1 + 4 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, oldódás, kölcsönhatás.	
Nevelési- fejlesztési célok	Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése; hang- és fényjelenségek tanulmányozása. Az állandóság és változás megfigyelése saját vizsgálatok értelmezésén keresztül. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan talál vissza tavasszal a fecske az ősszel elhagyott fészkére? Tájékozódás csillagképek alapján. A Göncölszekér legendája.	Példák keresése az állatok tájékozódására. A Göncölszekér csillagkép felismerése. Rajz készítése szabadon választott csillagképről, a csillagkép nevével kapcsolatos gyűjtőmunka végzése.	
Hogyan tájékozódtak a hajósok régen és most? Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás. Az iránytű használata. Mágnes tulajdonságainak kipróbálása kísérletezéssel.	Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, a kölcsönösség felismerése). Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak.	.Magyar nyelv és irodalom: a hajózás mint téma, a csillagképekhez kötődő mítoszok, mondák, legendák.
Van-e hang a Holdon? Miért színes a szivárvány? Példák hang- és fényjelenségekre. Keverékek és oldatok.	Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vizespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és -szóródás vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke. Példák gyűjtése környezetünkből keverékekre és oldatokra.	Matematika: Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, nagy számok, mértékegységek. Ének-zene: a hangszerek hangja, hangmagasság; a hajózáshoz kötődő dalok.
Miért fagy be nehezen a tenger? Miért úszik a jégtömb a vízen? Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés). Bizonyítások kísérlettel. Miért lehet szomjan halni a tengeren? Sós víz, édesvíz.	A sós víz fagyásának vizsgálatán keresztül annak meglátása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz. A vízkörforgalom egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. A víztakarékosság, az édesvízkészlet védelme fontosságának felismerése.	Vizuális kultúra: képek vízről, tengerről, hajókról

Református alapítású

Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez képest. Mit tehetünk az édesvízkészlet megóvása érdekében? Körfolyamat: a víz körforgalma a természetben. Interaktív táblán feladatok megoldása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tájékozódás, kölcsönhatás, vízkörforgalom.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Egészség és betegség	Órakeret 7 + 4 óra
Előzetes tudás	Testrészek, egészséges táplálkozás elemei, hőmérséklet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége, illetve a felépítés és működés kapcsolata szempontjából a betegségtünetek felismerésének képessége és a kezdeményezőkészség fejlesztése, az egészségtudatos életmód kialakítása és gyakorlása. A felelősségtudat erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért betegszünk meg? Hogyan kerülhetjük el a betegségeket? Az egészséges életmód (táplálkozás, aktív és passzív pihenés, öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség). Gyümölcssaláta készítése. Milyen jelei lehetnek annak, hogy betegek vagyunk? A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, öröklletes betegség, életmód. Mitől függ a gyógyulás? A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszertár. Miért van szükség védőoltásokra? A védőoltások szerepe. Mi a teendő baleset esetén? Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája. Mentők munkájának megismerése interaktív tananyag segítségével.	Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre, az időjáráshoz alkalmazkodó öltözködésre, az egészséges és a kevésbé egészséges élelmiszerekre. A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása. A lázmérők használata. A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények használatának megismerése. A megelőzés szerepének felismerése. A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Technika, életvitel és gyakorlat: a betegség tünetei, teendők betegség esetén. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, mesék (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egészségmagatartás, betegség, gyógyítás, baleset, fogyaték.	

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok** (Új anyag + gyakorlás + ismétlés +összefoglalás + ellenőrzés.)		
	90%	**10%**	**Összesen**
Tájékozódás a tágabb térben	7	**1**	**8**
Miért érdemes takarékoskodni?	6	**1**	**7**
Önismeret és viselkedés	7	**1**	**8**
Vágtat, mint a paripa	6	**-**	**6**
Kertben, mezőn	7	**-**	**7**
Összesen	33	**3**	**36**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Tájékozódás a tágabb térben**	**Órakeret 7 + 1 óra**
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel és hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A földfelszín formakincsének elemei (hegység, dombság, alföld, óceán, tenger, tó, folyam, folyó, patak).	A felszíni formák megfigyelése terepasztalon, maketten vagy saját készítésű modellen (például homokasztalon) és összevetése térképpel, földgömbbel. A település és közvetlen környezete felszíni formakincseinek összekötése a modellezett formákkal.	
Magyarország helyzete: államhatárok, felszínformák, vizek, főváros, települések, útvonalak, szomszédos országaink.	A fő világtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben. Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megnevezése, a szomszédos országok felsorolása.	Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
Hol találjuk Magyarországot a Földbolygón és lakóhelyünket Magyarországon? Magyarország elhelyezése: Földbolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence.	Tájékozódás a földgömbön és a térképen.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése
A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet.	A lakóhely elhelyezése az infrastruktúra rendszerében. Konkrét példák besorolása.	Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.
Magyarország nagy tájegységei.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. Egy tájegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök.

Fenntartó által jóváhagyva

	Térképmásolás. Saját település megtalálása Magyarország térképén.	
Melyek lakóhelyed nevezetességei? Gyűjtőmunka. Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete.	Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában.	
Hogyan tervezhetünk meg egy utazást? Közlekedési eszközök. Tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.	Utazás tervezése a lakóhely és valamely nevezetes helység között, térkép segítségével: úticél megtalálása, közbenső állomások felsorolása, látnivalók felsorolása, a távolság és időtartam becslése. A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásainak elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rész-egész viszony, távolságbecslés, térkép, Magyarország, település, közlekedési eszköz, tömegközlekedés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Miért érdemes takarékoskodni?	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Hőmérséklet, az anyagok tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos magatartás erősítése. A papírgyártás megismerésén keresztül az ipari folyamat főbb lépéseinek megértése, a tudatos fogyasztói magatartás kialakítása, a szelektív gyűjtés fontosságának felismertetése. A múzeumok munkájának értékelése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fogyasztanak-e áramot az elektromos berendezések, ha készenléti üzemmódban vannak? Mi a különbség a hagyományos és az energiatakarékos izzók között? A hőátadás. A háztartási gépek, eszközök és készülékek energiatakarékossága.	Megfigyelések, vizsgálatok a hő terjedésével kapcsolatosan. Energiatakarékosság a hétköznapokban – információk, tapasztalatok gyűjtése.	
Az elektromos készülékek üzemeltetése a hőtermelés miatt veszteséggel is jár.		Matematika: halmazok.
A megújuló és nem megújuló energiaforrások.	A megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése konkrét példák alapján.	
Mire jó a papír? Készíthetünk-e otthon is papírt? A papír szerepe mindennapi életünkben.	Különböző papírfajták vizsgálata megadott szempontok alapján. Példák gyűjtése a papír felhasználására. A gyűjtött példák alapján az egy hét alatt felhasznált papír mennyiségének mérése.	Vizuális kultúra: műveletek különféle papírfajtákkal (ragasztás, kasírozás, kollázs), papírmasé. Technika, életvitel és gyakorlat: gyártási folyamatok.
A papírgyártás: az ipari gyártás vázlata (a termék előállítása: nyersanyag, termék, késztermék, hulladék; a papírgyártás vízigényes folyamat). Használati tárgyak és alkotások újrahasznosított papírból.	Ismerkedés a papír történetével, merített papír készítése. A papírgyártás és papírkészítés példáján a házi és ipari előállítás különbségeinek megfigyelése. A szelektív gyűjtés és a tudatos fogyasztói magatartás szerepének felismerése az újrahasznosítás kapcsán, az újrahasznosításra gyűjtött példák alapján.	Erkölcstan: az egyéni felelősség kérdése.
A papír, mint csomagolóanyag. Egyéb csomagolóanyagok. Példák a papír, műanyag, fém újrahasznosítására.	Az egyes csomagolóanyagok összehasonlítása különböző szempontok szerint (esztétikus, gazda-	

Fenntartó által jóváhagyva

Szelektív hulladékgyűjtés interaktív tananyag segítségével.	ságos, környezetkímélő, energiatakarékos, újrahasznosítható, eldobó, pazarló). Múzeumlátogatás után a szerzett tapasztalatokról beszámoló szóbeli vagy írásbeli vagy rajzos formában előre megadott vagy választott szempont alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírgyártás, újrahasznosítás, energiaforrás, energiatakarékosság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Önismeret és viselkedés	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	A helyes viselkedés módjai különböző körülmények között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret és az önreflexió fejlesztése a viselkedési helyzetek tanulmányozásán keresztül. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése, hasonlóságok és különbségek keresése az állati kommunikációval. A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Igaz-e, hogy „ugatós kutya nem harap”? Van-e hasonlóság az emberi és az állati viselkedés között? Kommunikáció az állatvilágban: a kutya tájékozódása, területvédő és behódoló magatartása. Hogyan „olvashatunk” mások jelzéseiből? Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Mosoly, fintor, bólintás, hunyorítás, testtartás szerepe. Hogyan kerülhetjük el a sértődéseket, veszekedéseket? Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben. Példák a helytelen és helyes viselkedésre. Helyzetgyakorlatok. Együttélés a családban. Hogyan őrizhetjük meg barátságainkat? Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.	A kutya magatartásán keresztül példák vizsgálata az állati kommunikációra. Hasonlóságok és különbségek keresése az állati és emberi kommunikáció között. Filmrészletek, fotók segítségével az emberi kommunikáció elemeinek vizsgálata, a mimika és a testtartás szerepének elemzése egy-egy példán. Szerepjáték során a megállapítások kipróbálása, ellenőrzése. Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Helyzetgyakorlatok elemzése. Példák csoportosítása (helyes és helytelen viselkedés), érvek és indokok keresése. Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.	Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, metaforák (az ember és az állatok viselkedésével kapcsolatban). Vizuális kultúra: arckifejezések, testbeszéd megjelenítése művészeti alkotásokon. Ének-zene: emberi konfliktusok megjelenése dalokban. Matematika: hasonlóságok és különbségek. Erkölcstan: emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés.	

Fenntartó jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vágtat, mint a paripa	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Testrészek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgásszervrendszer működésének alapvető megértetése. A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés). Kiből lesz jó rövidtávfutó? És jó hosszútávfutó? A csontok, izmok, ízületek szerepe: hajlékonyság, erő, rugalmasság, gyorsaság, ügyesség. Hogyan fejleszthetjük mozgásunkat? Az edzés és a bemelegítés. A testalkatnak, testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc, mint mozgás. A mozgás, mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei. Miért vágtat sebesen a paripa? A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés, poroszkálás, vágta.	Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérleteken keresztül: kérdések megfogalmazása a mozgások jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából, a változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya). Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra. A rendszeres testmozgás jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan fejleszti az akaraterőt, állóképességet, ügyességet. A bemelegítés fontosságának, az edzésmunka során a fokozatosság elvének belátása. Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására. A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között. Annak magyarázata, miért elterjedt haszonállat a ló: példák keresése a ló és az ember kapcsolatára. A ló mozgásának megfigyelése és a különböző mozgásformáinak összehasonlítása.	Vizuális kultúra: a mozgás megjelenítése a művészetekben, mozgókép készítése. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód, testmozgás. Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás, az edzés, a bemelegítés; világcsúcsok, nemzeti rekordok különböző sportágakban, lovassportok. Ének-zene: népdalok, zeneművek a ló és ember kapcsolatáról, a ritmus és a mozgás kapcsolata (táncok). Magyar nyelv és irodalom: a mozgás leírására szolgáló rokon értelmű szavak, hasonlatok a mozgás kifejezésére; a mozgás, illetve a ló mozgásának megjelenítése irodalmi alkotásokban, mondókák-

Fenntartó által jóváhagyva

		ban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozgásszerv, mozgásforma.	

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Magyar nyelv és irodalom az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása során elsődleges célunk az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása területén további fontos feladatunk a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle színterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a helyi tanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését helyezi, mint kiemelt területet, és ennek új elemeiként megjelennek az olvasási stratégiák is. Az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években a mi tanítói feladatunk nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. Játékos, önkifejező gyakorlatokkal lehetőséget teremtünk a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelésünk kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladatunk az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységekkel kedvező feltételeket teremtünk az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

1 – 2. évfolyam

A tanuló érzelmi érzékenysége, erkölcsi gondolkodása legalább olyan szintre kerül, hogy az olvasott művekben képessé válik emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, természeti motívumok felismerésére, megnevezésére. Bekapcsolódik a jó és a rossz, a szép és a csúnya fogalmak tartalmáról szóló órai beszélgetésekbe. Megismeri a nagy ünnepkörök egy-egy szöveghagyományát, ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Részt vesz a ritmusérzékét, mozgáskultúráját is fejlesztő önismereti gyakorlatokban, szerepjátékokban. Képessé válik az olvasmányaihoz kapcsolódó személyes ismeretek, élmények felidézésére és megosztására, gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezésére. Szívesen részt vállal ritmusos, énekes rögtönzésekben, különböző kreatív játékokban. Képes mindennapi konfliktusok átélésére bábjátékban, drámajátékban. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait. A magyar nyelv és irodalom foglalkozások feladatmegoldásaiban, közös tevékenységeiben tapasztalatot szerez a társakkal való együttműködésről, tevékenységek kezdeményezéséről. A kisiskolások, akik korán találkoznak audiovizuális és hipertextes (internetes közegben működő) szövegekkel is (gyerekfilmek, reklámok, videojátékok, közösségi oldalak használata), megismerkednek a szövegek különböző modalitásaival, eltérő médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival is (az írott szöveg, a hang és a kép kapcsolatával – egyszerű, játékos formában). A tanuló játékos gyakorlatok révén elsajátít néhány, a koncentrációs képességét fejlesztő memóriagyakorlatot. Az olvasásmegértés folyamatában fejlődik a szókincse, a nyelvi-logikai kapcsolatokat, következtetéseket, viszonyításokat felismerő képessége. IKT eszközökkel képes irányított, majd önálló információkeresésre, rövid szövegek létrehozására. Segítséggel felismeri szükségleteit, tud kérdezni, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében.

A gyerekek az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. A tantárgy feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.

Az 1 − 2. évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése, amely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás.

Az első olvasási sikerek meghatározó erejűek az olvasóvá válás, az olvasással kapcsolatos pozitív viszonyulások kialakulásának folyamatában. Ezért az első osztályokban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát, haladási tempóját a tanulási kudarcok, a tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismertetése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete.

Az értő olvasás fejlődésében fontos szerepe van a szöveggel való foglalkozásnak. A fejlesztés eredményeként elvárható, hogy a tanuló néma olvasás útján megértse tankönyvei szövegének, a feladatok utasításainak a lényegét.

Fenntartó által jóváhagyva

A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömére alapozva kell a legkülönfélébb tevékenységformákkal a hétköznapokban gyakori szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.

Az írás eszközzé fejlesztése a kézírás megtanításával kezdődik. A betűformák és betűkapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely kiszolgálja a tanulási igényüket, s megfelel az életkorban elvárható követelményeknek.

Az anyanyelvről szerzett ismeretek segítségével a tudatos nyelvszemléletet, az emeltebb igényű szóbeli és írásbeli anyanyelvhasználatot alakíthatjuk ki. Ennek keretében a magyar nyelv rendszerére vonatkozó elemi ismereteket szerezhetnek a tanulók. A fogalomalkotás nyelvi tapasztalásra épül. A nyelvtani ismeretekhez kapcsolódik a helyesírási szabályismeret és a helyesírási készség elemi szintjének kialakítása. A szabályalkalmazással párhuzamosan futó fejlesztési feladat a tanulók önellenőrzésének és hibajavító tevékenységének, a helyesírási szótár használatának szokássá fejlesztése.

Fokozni kell a tanulók tudatosságát, kitartását és igényességét a különböző nyelvi tevékenységekben, segíteni kell őket, hogy tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani.

Fenntartó által jóváhagyva

	1. évfolyam				2. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen	90%	10%	+ 1 óra	Összesen	
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	15	-	-	15	18	-	-	18	33
2. Olvasás, az írott szöveg megértése									
● Az olvasástanulás előkészítése	25	-	-	25	-	-	-	-	25
● Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	70	-	-	70	-	-	-	-	70
● A szövegértő olvasás előkészítése	20	2	-	22	85	14	-	99	105
3. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	5	-	-	5	10	1	-	11	15
4. Írás									
● Az írástanítás előkészítése – az írás megtanulásának technikai alapozása	20	-	-	20	-	-	-	-	20
● Az írott betűalakok tanítása – írástechnikát fejlesztő gyakor-	50	-	20	70	-	-	-	-	50

Fenntartó által jóváhagyva

latok ● Az írástechnika fejlesztése – az eszközszintű írás előkészítése	16	22	16	54	36	-	-	36	52
5.Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek ● Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása ● Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	- -	- -	- -	- -	20 42	10 -	- 36	30 78	20 42
6. A tanulási képesség fejlesztése	6	1	-	7	11	-	-	11	17
7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése	-	-	-	-	5	-	-	5	5
Összesen	227	25	36	288	227	25	36	288	454

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés)			
	90%	10 %	+ 1 óra	Összesen
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	15	-	-	15
2. Olvasás, az írott szöveg megértése ●Az olvasástanulás előkészítése ●Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása ●A szövegértő olvasás előkészítése	25 70 20	- - 2	- - -	25 70 22
3. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	5	-	-	5
4.Írás ●Az írástanítás előkészítése – az írás megtanulásának technikai alapozása ●Az írott betűalakok tanítása – írástechnikát fejlesztő gyakorlatok ●Az írástechnika fejlesztése – az eszközszintű írás előkészítése	20 50 16	- - 22	- 20 16	20 70 54
5. Tanulási képesség fejlesztése	6	1	-	7
Összesen	227	25	36	288

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása**	**Órakeret 15 óra**
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése.	
11 Tevékenységek/Ismeretek	**12 Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A helyes beszédlégzés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Az aktív szókincs bővítése, pontosítása képek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Mondatok alkotása képek, képsorok alapján. Páros és csoportos beszélgetés. Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok.	A tanuló – érthetően beszél; – megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol; – használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit; – bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz.	Ének-zene; testnevelés és sport: helyes légzéstechnika. Vizuális kultúra: képek, képi kompozíciók. Dráma és tánc: szituációs játékok. Erkölcstan: én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése 1. - az olvasástanulás előkészítése	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástanulás előkészítése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Motiváció kialakítása, fejlesztése, szorongásmentes olvasási környezet megteremtése. Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése (fonémahallás, megkülönböztető képesség, figyelem, tempó, ritmus, szókincs, nyelvhasználati szabályok, kommunikációs képességek, irányok felismerése, relációs szókincs, nyelvi tudatosság).	A tanuló – nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában; – rendelkezik a megfelelő ismeretekkel és szókinccsel az olvasást, írásbeliséget illetően; – részképességei elérték a szükséges szintet.	Vizuális kultúra: ábra, illusztráció, reprodukció. Ének-zene: ritmus, tempó, dallam. Matematika, Testnevelés és sport: irányok azonosítása, megnevezése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, hang, beszédhang, cím, szöveg, mondat, szótag, szó.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, a dekódolási képesség kialakítása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Az olvasásra vonatkozó szókincs, pl. szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, bekezdés. Az olvasás funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Betűfelismerés, betű-hang, fonéma-graféma azonosítási szabályok, automatizált képesség. Biztonságos betű-összevonási képesség. Olvasástechnikai hibák felismerése, javítása.	A tanuló – olvasási tevékenysége motivált, érdeklődő; – ismeri a magyar ábécé nyomtatott kis és nagybetűit; – ismeri a betű-hang, fonéma-graféma megfeleltetési szabályait; – biztos betű felismerési, összevonási képességgel rendelkezik; – ismeri olvasással kapcsolatos erősségeit, hibáit; – rendelkezik az olvasásra, annak folyamatára vonatkozó szókinccsel, ismeretei az életkornak megfelelőek; – biztonsággal, pontosan olvas szavakat, szószerkezeteket, mondatokat életkori sajátosságának megfelelő egyszerű, rövid szövegeket.	Vizuális kultúra: betűtípus, betűforma.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, összefoglalás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Órakeret 20 + 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértő olvasás előkészítése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása. Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről). Mesék dramatizálása, szerepjáték. A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret fejlesztése.	A tanuló – ismert és begyakorolt rövid szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel, – felismeri, szükség esetén modellkövetéssel javítja olvasási hibáit, – a szöveg megértésének bizonyítása az életkornak megfelelő szinten. - erkölcsi ítéletalkotás fejlesztése (jó és rossz)	Matematika; környezetismeret: szóbeli szövegértés. Vizuális kultúra: Az olvasott/felolvasott szöveghez kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, hang, beszédhang, cím, szöveg, mondat, írásjel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, a játék, a ritmus és a zene révén. Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, mese, szereplő).	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről. Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai). A szereplők cselekedeteinek, tulajdonságaik megfigyelése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése. Rövid mesék, történetek dramatikus, bábos megjelenítése.	A tanuló – hallgat, olvas verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmi műveket; – néhány verset, mondókát elmond fejből; – dramatikus játékokban együttműködik a társakkal.	Dráma és tánc: dramatikus és improvizációs játékok. Ének-zene: ritmus, ismétlődések. Erkölcstan: én és szűkebb közösségeim.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mese, vers, versszak, verssor; szereplő.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismerése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása. Fonématudatosság, hallás fejlesztése. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. a figyelem tudatossága, tartóssága; feladattudat; a kivárás képessége; differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A füzet és az írószerek használata. Finommozgások, mozgáskoordináció fejlesztése. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása. Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló – nyitott, motivált, érdeklődő az írás tanulásában; – előzetes képességei és ismeretei megfelelőek az írástanulás megkezdéséhez; – finommotorikája, szem-kéz koordinációja megfelelő szintű; – tisztában van az írás alapvető funkcióival a mindennapi életben.	Életvitel és gyakorlat: a finommozgások fejlesztése (pl. gyurmázással). Vizuális kultúra: a finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással. Erkölcstan: az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai. Ének-zene: hallásfejlesztés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűelem.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	Órakeret 50 + 20 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembevételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. A hangok időtartamának jelölése. Az egyjegyű mássalhangzók hosszúságának jelölése írásban. A kétjegyű mássalhangzók hosszúságának jelölése írásban. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok, rövid mondatok írása. Hat betűnél nem hosszabb szavak látó-halló tollbamondásra írása. Rövid szavak írása emlékezetből. Egy elemű gyümölcsnevek gyűjtése és írása. Rövid mondatok írása tollbamondásra és emlékezetből.	A tanuló – ismeri és használja a magyar ábécé betűinek írott alakjait; – írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz.	Vizuális kultúra: irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyomtatott betű, írott betű, írásjegy, egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű, kisbetű, nagybetű, szótag, szó, mondat, szöveg.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Órakeret 16 + 22 + 16 óra
Előzetes tudás	Kis – és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok írásakor. Betűkapcsolási gyakorlatok. Tájékozódás a vonalrendszerben. Az íráshasználat normáinak megtartása. A nevek kezdőbetűjének pótlása. A j hang kétféle jelölésének gyakorlása szavakban. Nyelvi rejtvények alkalmazása különböző feladatokban. Elvárható tempójú írás. Az írás tempójának fokozása. Szavak, szószerkezetek, mondatok leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Szavak, szószerkezetek alkotása fejlesztőjátékok segítségével. Rövid mondatok írása képről. Két- három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után. Rövid mondóka vagy vers írása emlékezetből. Hibás szöveg javítása. Látó- halló tollbamondás. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló – másoláskor nem vét írástechnikai hibát; – a gyakorolt szókészlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt; – ismeri az időtartam és a j hang kétféle jelölési módját; – szövegminta alapján felismeri és kijavítja hibáit.	Vizuális kultúra: térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség. Testnevelés és sport: harmonikus mozgás. Ének-zene: tempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kisbetű, nagybetű; margó.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség, mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (beszélgetés a tanulás szerepéről, fontosságáról, könyvtárlátogatás). Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memória-gyakorlatok, szövegtanulási technikák. Memóriafejlesztő játékok az interaktív tábla segítségével. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. A kép és a szöveg kapcsolata. Illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatása. Könyvek, gyermekújságok jellemző részeinek (Pl. tartalomjegyzék) megfigyelése.	A tanuló – a tanító irányításával motiváltan tanul; – a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: 2-3 mondóka, Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Weöres Sándor egy költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből egy alkotás.	Matematika; környezetismeret: önálló tanulás. Vizuális kultúra: Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, gyermekújság.	

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés)			
	90%	10 %	+ 1 óra	Összesen
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	18	-	-	18
2. Olvasás, az írott szöveg megértése ●A szövegértő olvasás előkészítése	85	14	-	99
3. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	10	1	-	11
4. Írás ●Az írástechnika fejlesztése – az eszközszintű írás előkészítése	36	-	-	36
5. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek ●Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása ●Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	20 42	10 -	- 36	30 78
6. Tanulási képesség fejlesztése	11	-	-	11
7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése	5	-	-	5
Összesen	227	25	36	288

Fenntartó általi jóváhagyva

2. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td colspan="2">Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</td><td>Órakeret
18 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Iskolaérettség.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése.
Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejezése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">13 Tevékenységek/Ismeretek</td><td>14 Fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">A helyes beszédlégzés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése.
Mondatok, szövegek olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása.
Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével.
Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.
Páros és csoportos beszélgetés. Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása.
Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben.
Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok.</td><td>A tanuló
– érthetően beszél;
– megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol;
– használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit;
– bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz;
– eligazodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében.</td><td>Ének-zene; testnevelés és sport: helyes légzéstechnika.

Vizuális kultúra: képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.

Dráma és tánc: szituációs játékok.

Erkölcstan: én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="3">Tempó, ritmus, szünet, hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése - a szövegértő olvasás előkészítése	Órakeret 85 + 14 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértő olvasás előkészítése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén. Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők, összefoglalás, előzetes áttekintés. Olvasási technikák gyakorlása. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása. Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről). Mesék dramatizálása, szerepjáték. Ünnepekhez kapcsolódó versek tanulása, feldolgozása. A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése.	A tanuló – ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel, – felismeri, szükség esetén modellkövetéssel javítja olvasási hibáit, – használja az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás, az érzékszervi képek alkotásának stratégiáit a megértés érdekében; – a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten.	Matematika; környezetismeret: szóbeli és írásbeli szövegértés. Vizuális kultúra: Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal. Jel, jelkép, piktogram.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, bekezdés, összefoglalás, előzetes áttekintés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása. Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találós kérdés, mese, szereplő).	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. Ismerkedés hazai kisebbségek és más népek irodalmának alkotásaival. A társas kapcsolatok, családi és társadalmi ünnepek bemutatása. A mese és a valóságleírás különbségének tudatosítása. Mondák, legendák a magyar nép történetéből; rövid elbeszélések a magyar történelem nagy alakjairól. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről. Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Arany László, Benedek Elek, Móra Ferenc, Gárdonyi Géza, Wass Albert, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai). A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése. A szövegek megértésének igazolása feladatok megoldásával. A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása. Olvasmányok szerzőjének megnevezése. Rövid mesék, történetek dramatikus, bábos megjelenítése. Az olvasmány tartalmához kapcsolódó improvizációs és beleélő játékok.	A tanuló – hallgat, olvas verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmi műveket; – képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); – néhány verset, mondókát elmond fejből; – dramatikus játékokban együttműködik a társakkal.	Dráma és tánc: dramatikus és improvizációs játékok. Ének-zene: ritmus, ismétlődések. Vizuális kultúra: Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. Erkölcstan: én és szűkebb közösségeim.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népköltészet, műköltészet; mese, mesekezdés, mesebefejezés; monda, főszereplő, mellékszereplő; vers, verses mese, versszak, verssor, ritmus,	

Tantárgyi ajánlás

	ismétlődés, rím.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Önállóan alkotott mondatok leírása. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló – másoláskor nem vét írástechnikai hibát; – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást; – a gyakorolt szókészlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt; – ismeri az időtartam és a j hang kétféle jelölési módját; – szövegminta alapján felismeri és kijavítja hibáit.	Vizuális kultúra: térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. Testnevelés és sport: harmonikus mozgás. Ének-zene: tempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kisbetű, nagybetű; margó.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	Órakeret 20 + 10 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása. A nyelvi elemzési készség fejlesztése és a nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása.	

– Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése. – Az ábécé hangjainak felsorolása. – Az abc kis és nagy betűinek írása. – A betűrend használata gyakorlati feladatokban. – A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint. Hangkereső gyakorlatok interaktív tábla segítségével. A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése. Helytelenül szótagolt szavak hibáinak javítása. A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete. A rokon értelmű és az ellentétes jelentésű szavak. A szótő felismerése, a toldalékok jelölése. Szavak csoportosítása toldalékuk szerint. – A toldalékos szavak felismerése szövegben. Szavak toldalékos alakjának alkotása. A -ba, -be, -ban, -ben -val/-vel, -tól/-től, -ról/-ről, -ból/-ből, -t ragos szóalakok helyes használata és leírása. A beszélői szándék felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban. Megnevezésük. – Az -e kérdőszó helyes használata. Kérdő mondatok átalakítása az –e kérdőszó segítségével.	A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, és a különféle feladatmegoldásban használja a szabályokat.	Környezetismeret: állatok kommunikációja, jel, jelzés, információ; lakóhely, közlekedés; természeti ritmusok. Vizuális kultúra: hangfelvételek és képfelvételek készítése; a helyes kiejtés vizsgálata a felvétel segítségével. Ének-zene: ritmusjátékok ütőhangszereken.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű; ábécé; egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű; magánhangzó, mássalhangzó; szó, mondat, szöveg; szótő, toldalék, kijelentő mondat, kérdő mondat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 42 + 36 óra
Előzetes tudás	A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Tagolatlan szöveg, szavakra, mondatokra tagolása. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével. A helyesírási probléma felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével. Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása. A j és ly használata az ismert szókincs körében. A j hang jelölésének gyakorlása különböző módszerekkel. A j hang pótlása szavakban. Szabályismeret és alkalmazás: – az időtartam jelölése;(magánhangzó, mássalhangzó) – a kiejtéstől eltérő hang- kapcsolatok;(-nj, -lj, -dj, -tj, -gyj, -ts, -tsz) – a hagyomány szerinti írásmód; Hagyománytól eltérő írásmódú nevek gyűjtése lexikon segítségével. – az elválasztás szabályai;(két magánhangzó között, két mássalhangzó és három mássalhangzók között, hosszú egyjegyű és kétjegyű mássalhangzó között, és a szóösszetétel határán) – a kijelentő és a kérdő mondat jelölése. A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. A kijelentő és kérdő mondat felismerése idegen szövegkörnyezetben. A korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak használata.	A tanuló – szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet körében; – 30–40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a j hangot; – az egyszerű szavakat helyesen választja el.	Ének-zene: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.

Tantárgyi tanterv által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, elválasztás, szótag; pont, kérdőjel, felkiáltójel.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés; gyermeklexikon használata; beszélgetés a tanulás szerepéről, fontosságáról, a tanuláshoz szükséges információk kereséséről és kezeléséről). Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memória-gyakorlatok, szövegtanulási technikák. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. A kép és a szöveg kapcsolata. Illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatása. A könyvtárhasználat alapvető szabályai. Írott nyelvi források, információhordozók, könyvek, újságok. Eligazodás a könyvek, írott nyelvi források világában. Gyermekújságok jellemzői tartalomjegyzék alapján. Tájékozódás a gyermeklexikonokban betűrend segítségével. A könyvek jellemző adatainak, részeinek megfigyelése (író, cím, kiadó, tartalomjegyzék).	A tanuló – a tanító irányításával motiváltan tanul; – a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor két költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás.	Matematika; környezetismeret: önálló tanulás. Vizuális kultúra: A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak kapcsolatának felismerése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, lexikon, betűrend, tartalomjegyzék, gyermekújság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján, a történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Egyszerű ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történetekben. Azonosulás, ítélet, érvelés szépirodalmi szövegek kapcsán. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megismerése, megfelelő alkalmazása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték). A múlt néhány emléke környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink.	A tanuló – ismeri, megérti rövid, egy szálon futó művek segítségével a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – képes állást foglalni, érvelni alapvető erkölcsi kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket; – meghallgatja mások érvelését is; – képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat, azokat életkori szintjén kezelni.	Dráma és tánc: részvétel dramatikus játékban. Vizuális kultúra: átélt, elképzelt vagy olvasott esemény vizuális kifejezése. Erkölcstan: családtagjaim, szeretet, barátkozás (konfliktushelyzetek megélése játékokon keresztül). Környezetismeret: az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák); környezet és fenntarthatóság.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulság, konfliktus, közmondás, nemzeti ünnep, jelkép.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a j hangot 30–40 begyakorolt szóban. Helyesen válassza el az egyszerű szavakat. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

Fenntartó által jóváhagyva

3 – 4. évfolyam

A beszédkészség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítélőképességét és empátiáját, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítása különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek fogalmazásaihoz, nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz, a képzelet, az érzelmek, a gondolatok önálló kifejezéséhez. A szövegek az árnyalt, gazdag szókincs kialakításának forrásai is; hozzájárulnak az önkifejezés igényének kielégítéséhez és képességének fejlődéséhez.

Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3 − 4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

Fenntartó által jóváhagyva

	3. évfolyam				4. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	+ 2 óra	Összesen	90%	10%	+ 2 óra	Összesen	
Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése	15	-	-	15	15	-	3	18	30
Olvasás, az írott szöveg megértése	55	10	25	90	56	10	7	73	111
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	16	-	5	21	21	-	3	24	37
Írás, szövegalkotás • Az íráshasználat fejlesztése	15	3	-	18	-	-	-	-	15
• Fogalmazási alapismeretek	12	-	3	15	11	5	7	23	23
• Szövegalkotási gyakorlatok	18	-	3	21	24	-	7	31	42
Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek • Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása	17	4	18	39	18	3	19	40	35
• Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	5	18	51	28	3	19	50	56
A tanulási képesség fejlesztése	12	-	-	12	16	-	5	21	28
Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése	6	-	-	6	6	-	2	8	12
Összesen	194	22	72	288	195	21	72	288	389

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás+ismétlés+összefoglalás+ ellenőrzés)			
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése	15	-	-	15
Olvasás, az írott szöveg megértése	55	10	25	90
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	16	-	5	21
Írás, szövegalkotás Az íráshasználat fejlesztése	15	3	-	18
Fogalmazási alapismeretek	12	-	3	15
Szövegalkotási gyakorlatok	18	-	3	21
Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása	17	4	18	39
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	5	18	51
A tanulási képesség fejlesztése	12	-	-	12
Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése	6	-	-	6
Összesen	194	22	72	288

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése**	**Órakeret 15 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A helyes beszédlégzés, a helyes kiejtés, a mondatfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások, a hangzó beszéd, az olvasott szövegek értelmezésekor szavak jelentésének, stílusértékének megfigyelése. A tapasztalatok felhasználása szövegalkotáskor és beszélgetés közben. Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi hátterének megfigyelése, értékelése. Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.	A tanuló – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat; – beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja; – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.	Minden tantárgy: összefüggő beszéd, érvelés. Környezetismeret: önfenntartás, légzés. Vizuális kultúra: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, tekintet, arcjáték, testtartás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 55 + 10 + 25 óra
Előzetes tudás	Írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, az értő olvasás kialakítása.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. A hangos, kifejező olvasás fejlesztése újszerű olvasási módszerekkel. Lényegkiemelés, tartalom mondása. Beszédtechnikai gyakorlatok. Mesefilmek, ismeretterjesztő filmek megtekintése. A megértés igazolása feladatok megoldásával. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fürtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Hibás szöveg javítása különböző módszerekkel. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Beszámolók személyes élmények alapján. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: – a szöveg átfutása, – az előzetes tudás aktiválása, – jóslás, anticipáció, – dramatizálás, szerepjáték. Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása.	A tanuló – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – felismeri és javítja a hibáit; – értelmezi az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; – ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.	Matematika: szöveges feladatok. Környezetismeret: önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. Erkölcstan: én magam; az én világom. Vizuális kultúra: Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 16 + 5 óra
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén). Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. A magyar történelemhez kapcsolódó mesék, mondák megismerése. Tájékozódás az időszalagon. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása. Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például Berg Judit: Rumini; Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék; Csukás István: Süsü, a sárkány, Pom Pom összes meséi, gyerekversek; Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika;	A tanuló – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el.	Környezetismeret: környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. Ének-zene: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). Vizuális kultúra; dráma és tánc: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

Fenntartó által kiadva

Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna gyermekversei; Tóth Krisztina: Londoni mackók.) Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok. Részvétel csoportos játékokban. Improvizációs gyakorlatok. Olvasmányok szövegének reprodukálása, illusztrálása rajzzal, zenével, képzőművészeti alkotással.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény; főszereplő, mellékszereplő; ismétlés, ellentét; fordulópont.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az íráshasználat fejlesztése	Órakeret 15 + 3 óra
Előzetes tudás	Szavak, szószerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. E tevékenységben a kitartás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értékként való elfogadása.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szólások, közmondások másolása. Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.	A tanuló – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – füzetvezetése rendezett.	Matematika; környezetismeret: olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szövegkép, olvashatóság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalmazási alapismeretek	Órakeret 12 + 3 óra
Előzetes tudás	A mondat jellemzőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak megismertetése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a tématartásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. Címek vizsgálata az olvasókönyv tartalomjegyzéke alapján. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.	A tanuló – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	Környezetismeret; matematika: érthető, világos szóbeli szövegalkotás. Vizuális kultúra: Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés..	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 18 + 3 óra
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás, képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása az elbeszélő szövegek alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématartással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. A javítási jelek és szempontok megismerése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.	A tanuló – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.	Vizuális kultúra: Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	– Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	Órakeret 17 + 4 + 18 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. – A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tagolatlan szöveg szavakra és mondatokra bontása. A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. Mondatvégi írásjelek helyes használata. Az –e kérdőszócska helyes használata. A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. Rokon értelmű szavak keresése szinonima szótárban. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. A tanult szófajokra szavak gyűjtése a helyesírási szótár alkalmazásával. Szófajok csoportosítása interaktív tábla segítségével. Különféle időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Szöveg átalakítása megfelelő igeidőbe. Az igekötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Tudatos alkalmazásuk. Az igekötős igék helyesírásának felismertetése interaktív anyag segítségével. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. A főnév felismerése. A tulajdonnév helyesírása. Többes számú főnevek alkotása. – A -ba, -be, -ban, -ben ra-	A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – a szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket.	Vizuális kultúra: Jelek a mindennapi életben.

Fenntartó által jóváhagyva

gos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel. Főnévi igenév megismerése. A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A fokozott melléknévi alakok használata szövegalkotáskor. A fokozott melléknév helyesírása. A fokozott melléknév elválasztása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, ige; igeragozás; igekötő; melléknév, melléknévfokozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 28 + 5 + 18 óra
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása az írásbeli nyelvhasználatban.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: ragos főnevek, igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; igekötős igék; fokozott mellékne-vek. Hosszú hangok jelölése a mellék-nevek végén. Hiányos szöveg kiegészítése ragos főnevekkel. Főnevek szóvégi magánhangzó időtartamának jelölése interaktív tananyag formájában. A főnév toldalékolása. A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülön-böztetése. Igaz-hamis állítások, kakukktojás keresése. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében. Igekötők és helyesírásuk. Mondatok átalakítása megfelelő igeidőbe. Nyelvi játékok, rejtvények.	A tanuló – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkal-mazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak;	Környezetismeret: térkép-vázlat készítése tulajdon-nevek feltüntetésével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló tanulás képességének fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés folyóiratokkal. Katalógusok megfigyelése. A könyvtári katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében.	A tanuló – ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzői; – ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit; – a szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ; – az információkat keres, kezel önállóan néhány forrásból; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: Betlehemi királyok, Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből, illetve szépprózai művekből.	Környezetismeret: jelenségek megfigyelése, okokozati kapcsolatok keresése. Vizuális kultúra: Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Erkölcsi és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása. A szépirodalmi alkotásokban megismert helyzetek, azok tanulságának alkalmazása mindennapi helyzetekben. A művek tanulságainak értelmezése. A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértése, elfogadása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is. A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink.	A tanuló – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az okokozati viszonyt; – képes állást foglalni alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket; – képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. – történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket.	Erkölcstan: Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság. Környezetismeret: Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák. Vizuális kultúra; Dráma és tánc: a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.	

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés)			
	90 %	10 %	+ 1 óra	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése	15	-	3	18
Olvasás, az írott szöveg megértése	56	10	7	73
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	21	-	3	24
Írás, szövegalkotás - Az íráshasználat fejlesztése	-	-	-	-
- Fogalmazási alapismeretek	11	5	7	23
- Szövegalkotási gyakorlatok	24	-	7	31
Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek - Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása	18	3	19	40
- Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	3	19	50
A tanulási képesség fejlesztése	16	-	5	21
Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése	6	-	2	8
Összesen	195	21	72	288

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	Órakeret 15 + 3 óra
Előzetes tudás	Szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédlégzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi hátterének megfigyelése, értékelése. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben. A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Szinonima fogalmának tudatosítása, használata szótár segítségével. Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása. A tömörítés gyakorlása különböző módszerekkel.	A tanuló – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat; – beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja; – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.	Minden tantárgy: összefüggő beszéd, érvelés. Környezetismeret: önfenntartás, légzés. Vizuális kultúra: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.	

Tantárgyi útmutató jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 56 + 10 + 7 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. Hangos, kifejező olvasás gyakorlása. Szépirodalmi mű elemzése. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fürtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Fürtábra segítségével tartalom elmondása. Szövegek megértésének igazolása feladatok megoldásával. Szereplők tulajdonságainak megnevezése. Jó és rossz tulajdonságok szétválasztása. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Gondolatok és információk értelmezése és integrálása, tartalom, nyelvezet, szövegszerkezet vizsgálata és értékelése. Szakkönyvek, lexikonok szövegszerkezetének, nyelvezetének vizsgálata. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: – a szöveg átfutása, – az előzetes tudás aktiválása, – jóslás, anticipáció. Olvasási stratégiák ismeretének bővítése. Dramatizálás. szerepjáték. Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való	A tanuló – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit; – felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult; – szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; – ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.	Matematika: szöveges feladatok. Környezetismeret: önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. Erkölcstan: én magam; az én világom. Vizuális kultúra: Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.

Fenntartó által jóváhagyva

tisztázása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 21 + 3 óra
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapsal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint. Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok). Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A természet leírása szépirodalmi művekben. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Elbeszélések 20. századi eseményekről, hősökről, sorsokról. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Események elmondása más szereplők nevében. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása. Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például:	A tanuló – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el.	Környezetismeret: környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. Ének-zene: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). Vizuális kultúra; dráma és tánc: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

Tantárgyi kerethagyaték

Békés Pál: Félőlény, A bölcs hiánypótló; Csukás István: Keménykalap és krumpliorr, gyerekversek; Dávid Ádám: A Virág utcai focibajnokság; Lackfi János: Kövér Lajos színre lép; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna gyermekversei; Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen.) Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. Egyszerűbb drámai konvenciók és a színházi formanyelv alapjainak tapasztalati megismerése (jelenet, felvonás, kezdet és vég, díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, színházi előadások megbeszélésekor.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény; főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét; kezdőpont, végpont, fordulópont.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalmazási alapismeretek	Órakeret 11 + 5 + 7 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. E-mail vizsgálata interaktív tábla használatával. Rövid hírek, üzenetek szerkesztése. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről;az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre. Meghívó szövegének helyes megfogalmazása. Rövid hír szerkesztése megadott szempontok szerint. Irodalmi alkotások szereplőinek, helyszínének bemutatása leírással. Személyes hangvételű válaszlevél megfogalmazása.	A tanuló – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	Környezetismeret; matematika: érthető, világos szóbeli szövegalkotás. Vizuális kultúra: Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl.: rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, hír, leírás, levél, meghívó; értesítés; hirdetés; SMS; e-mail.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 24 + 7 óra
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. A külső és belső tulajdonságok megkülönböztetése a leírásban. A létige használatának elkerülése a leírásban. Levélírás, levélcímzés. Tájékoztató szövegek készítése. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématartással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. A fölösleges szóismétlődés kerülése érdekében, rokon értelmű szavak keresése a szójegyzékben. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.	A tanuló – adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.	Környezetismeret: változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. Vizuális kultúra: Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszövegírás).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd.

Felelős kiadó: Oktatási Hivatal

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td colspan="2">– Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok</td><td>Órakeret
18 + 3 + 19 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében.
– A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben.
A nyelvi tudatosság fokozása.</td></tr>
<tr><td>Tevékenységek/Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>A szófajokról tanultak ismétlése. Szófajok keresése szövegben, csoportosítása.

A szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.
– A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek.
A személynevek helyesírásának gyakorlása.
Egyelemű földrajzi nevek kezdőbetűinek kiegészítése szövegben.
Tartalomjegyzékből címek gyűjtése.
Az igemódok fogalmának megismerése. Az igemódok és a mondatfajták kapcsolatának felfedezése. Szövegek átalakítása igemódoknak megfelelően.
Igemódok gyakorlása interaktív tananyag használatával.
A fokozott számnévi alakok helyes használata.
A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata. Szövegek kiegészítése helyes névelőkkel.
A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban.
Szóalkotások: összetett szavak, tulajdonnévből képzett melléknevek.</td><td>A tanuló
– felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat;
– toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat;
– a szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igemódokat;
– alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.</td><td>Vizuális kultúra: Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben.

Környezetismeret: tulajdonnevek a térképeken.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="3">Személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, márkanév, cím; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó; igemód; számnév, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév; határozott számnév, határozatlan számnév; személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás.</td></tr>
</table>

Mintatartó általános iskolák

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 28 + 3 + 19 óra
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében. Az elválasztása szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája. Mondatok átalakítása megfelelő igeidőbe. Felszólítást kifejező igealakok helyesírása (-lj, -nj, -dj, -ts, -gyj, -nyj). A fokozott számnevek helyesírása. Tulajdonságok kifejezése fokozott melléknevekkel. A főnév -val, -vel toldalékos (ragos) alakjainak helyesírása. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében. Helyesírási totó. Nyelvi játékok, rejtvények.	A tanuló – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; – helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.	Környezetismeret: térképvázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével. Matematika: számnevek helyesírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 16 + 5 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanulás szerepe és módjai. Saját tanulási folyamatunk megismerése, hogyan tanulunk a legkönnyebben, mi okoz nehézséget. Tanulási sorrend megállapítása. Gondolkodás a gondolkodásunkról, tanulásunkról. Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulási stratégiák kidolgozása. Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Lényegkiemelés. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók. Multimédiás elemek megismerése, tudatosítása. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Ismerkedés a helyi könyvtárral. A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés folyóiratokkal. Katalógusok megfigyelése. A könyvtári katalógus Tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információfor-	A tanuló – ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; – azonosítja az információ forrásait, ismeri azok kezelését; – képes önálló tanulásra; – ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit; – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében; – a szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ; – információt keres, kezel önállóan néhány forrásból; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: Mama; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; – részletek Petőfi Sándor: Nemzeti dal; illetve szépprózai művekből.	Környezetismeret: jelenségek megfigyelése, okokozati kapcsolatok keresése. Vizuális kultúra: Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.

Fenntartó által kiadandó

rások keresésében.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Erkölcsi és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása. A szépirodalmi alkotásokban megismert helyzetek, azok tanulságának alkalmazása mindennapi helyzetekben. A művek tanulságainak értelmezése. A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértése, elfogadása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. Vita, érvelés saját vélemény mellett. A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is. Szülők, nagyszülők gyermekkora, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend. A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink. A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai. Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók. Olimpiai bajnokaink megismerése gyűjtőmunka alapján.	A tanuló – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az okokozati viszonyt; – képes állást foglalni, érvelni, meggyőzni másokat alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. – történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket. – képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt.	Erkölcstan: Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság. Környezetismeret: Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák. Vizuális kultúra; Dráma és tánc: a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.	

Fenntartói jóváhagyás

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően és értelmezően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát, illetve digitális forrásokat. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoritereket szöveghűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást (elbeszélést, leírást, jellemzést) készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Ismerje a mindennapi tájékoztató szövegek főbb jellemzőit. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, névelő, névutó, személyes névmás, kérdő névmás, mutató névmás), és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Matematika az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az iskolai matematikatanítás célja**,** hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerről, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömének forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

A tanulóink matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető célunk, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reproduktív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a

Fenntartó által jóváhagyva

fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában tanulóink hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért tanulóinknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódást. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóinktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulóink rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), az internet, az oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítanunk a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglakozzunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimum problémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematika feladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulókban azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a

Tantárgyi által jóváhagyva

matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy - egy mozzanatának megismertetése.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódó tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

Az iskoláztatás kezdő szakaszában a matematikatanulás-tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a gyermekek személyisége és gondolkodása. Az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon alapuló megismerési módszerek alkalmazásával jutunk közelebb a matematika tudományának megismeréséhez. Ezért a manuális, tárgyi tevékenységek szükségesek a fogalmak kellően változatos, gazdag, konkrét tartalmának megismeréséhez.

Alapvető fontosságú a tapasztalatszerzéssel megérlelt fogalmak alapozása, alakítása, egyes matematikai tartalmak értő ismerete, a helyes szövegértelmezés és a matematikai szaknyelv használatának előkészítése, egyes fogalmak pontos használata. A tanulóink aktív cselekvő tevékenységén keresztül erősödik az akarati, érzelmi önkifejező képességük, kommunikációjuk, együttműködési készségük, önismeretük. A sokszorosan (tévedésekkel és korrekcióval) bejárt utak nélkül nincs mód az önálló ismeretszerzés megtanulására. A gyerekek tempójának megfelelően haladva, az alaposabb, mélyebb tudás kiépítésére helyezzük a hangsúlyt. Apró lépésekkel, spirális felépítésben dolgozzuk fel a tananyagot.

Fontos, hogy biztosított legyen a gyerekek számára az alkotás lehetősége, melyben megnyilvánulhat kreativitásuk, fejlődhet kezdeményező és problémamegoldó képességük. Ez lehet az alapja a konstruktív gondolkodásuk kialakulásának, valamint ennek során a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre, az örömet nyújtó egész életen át tartó tanulásra. Ebben a korban a képességfejlesztésnek, a kreatív és kritikai gondolkodás kialakításának van kiemelt szerepe. Ez a szakasz a tanulói kíváncsiságra és érdeklődésre épít, és ezáltal fejleszti a tanulók megismerési és gondolkodási képességét. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata:

Fenntartói jóváhagyva

- felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát;
- kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával;
- fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot;
- biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani,
- fejleszteni a számolási készséget.

Fenntartó által jóváhagyva

	1. évfolyam				2. évfolyam				Keret-tanterv
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen	90%	10%	+ 0,5 óra	Összesen	
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	folyamatos	-	-	-	folyamatos	-	-	-	-
Számelmélet, algebra	75	14	26	115	72	14	11	97	147
Függvények, az analízis elemei	16	1	2	19	16	-	-	16	32
Geometria, mérések	22	-	4	26	24	-	3	27	46
Statisztika, valószínűség	4	-	-	4	6	-	-	6	10
Ismétlés, számonkérés	12	-	4	16	12	-	4	16	24
Összesen	129	15	36	180	130	14	18	162	259

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)			
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, gráfok			-	folyamatos
Számelmélet, algebra	75	14	26	115
Függvények, az analízis elemei	16	1	2	19
Geometria, mérések	22	-	4	26
Statisztika, valószínűség	4	-	-	4
Ismétlés, számonkérés	12	-	4	16
Összesen	129	15	36	180

Fenntartó által jóváhagyva

1. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok folyamatos**	**folyamatos**
Előzetes tudás	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszókincs**:** kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Igaz – hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	Testnevelés és sport: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak (pl. pálcika, korong, termések, logikai lapok) rakosgatása.	Testnevelés és sport: sorban állás különböző szempontok szerint.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	

Fenntartói jóváhagyás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 75 + 14 + 26 óra
Előzetes tudás	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjaikkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számolás 20-as számkörben. Számfogalom kialakítása 20-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Interaktív tábla segítségével képességfejlesztés Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Számok nevének sorolása növekvő és csökkenő sorrendben. Számsorok előállítása váltakozó különbséggel.	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.	Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben előforduló számok. Testnevelés és sport: lépések, mozgások számlálása.
Számok írása, olvasása 20-ig. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Helyi érték fogalmának erősítése, pénzhasználat.	Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. Magyar nyelv és irodalom: betűelemek írása.
Számok becsült és valóságos helye a számegyenesen (egyes, tízes) számszomszédok. Számok nagyság szerinti összehasonlítása. A < > = lelek használatának megerősítése, halmazok számosságának összehasonlításával. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen. Képességfejlesztés interaktív tábla használatával.	Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett. Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	Testnevelés és sport: tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. Vizuális kultúra: tájékozódás a síkon ábrázolt térben.
Számok tulajdonságai: páros, páratlan. Egyjegyű, kétjegyű számok	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása.	

Tankönyvi engedélyszám: 201/2020. Oktatási Hivatal jóváhagyva

felismerése.	Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	
Számok összeg- és különbségalakja. Számok bontása, több szám összegére, különbségére.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Állítások megfogalmazása.	
Darabszám, sorszám, és mérőszám fogalmának megkülönböztetése. Halmazok számosságának megállapításával a természetes szám fogalmának kialakítása.	Darabszám, sorszám és mérőszám szavak értő ismerete és használata.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Az összeadás, kivonás értelmezései tevékenységekkel a 20-as számkörben. Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége. Az összeadás, kivonás műveletvégzésének elmélyítése játékos feladatok segítségével. (bűvös négyzet, számpiramis)	Műveletfogalom alapozása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). Műveletek megfogalmazása, értelmezése. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.	
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén. A szöveges feladat megoldásának szabályai, az ismeretek elmélyítése.(adatok kiemelése, megoldási terv készítése, ellenőrzés)	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történésről szóban, írásban. Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, különbség, számegyenes, művelet, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség,	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 16 + 1 + 2 óra
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periodikusán ismétlődő események a napi tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési- nevelési céljai:	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A sorozat fogalmának kialakítása. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok. Váltakozó különbségű számsorok képzése.	Sorozat képzése tárgyakból, jelekből, alakzatokból, számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint	Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban.
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal. Ismeretek elmélyítése interaktív tábla segítségével. Számok táblázatba rendezése. Szám párok közötti kapcsolatok.	Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ fejlesztési cél	4. Geometria, mérések	Órakeret 22 + 4 óra
Előzetes tudás	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. – Feladattudat és feladattartás fejlesztése. – Térszemlélet kialakításának alapozása. – Finommotorikus mozgás fejlesztése. – Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. – Helyes és biztonságos eszközkezelés. – A környezet megismerésének igénye. – Mennyiségfogalmak kialakítása a 20-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. – Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. – Irányok megismerése, alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzolása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból.(mozaikkép)
Tengelyesen tükrös alakzat előállítása hajtogatással, nyírással, megfigyelése tükör segítségével. A tapasztalatok megfogalmazása.	A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése.	Környezetismeret: alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.
Sík- és térbeli alakzatok megfigyelése, szétválogatása. A környezet tárgyainak csoportosítása alakzatuk alapján.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással.	Vizuális kultúra; környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.
Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek.	Síkidomok rajzolása szabadon. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	Technika, életvitel és gyakorlat: vonalzó használata.
Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek. Tulajdonságokat bemutató	Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint.	Technika, életvitel és gyakorlat: testek építése.

Fenntartó által jóváhagyva

animációk lejátszása, megtekintése.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.	
Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások.	Mozgási memória fejlesztése nagytesti mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	Környezetismeret: az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. Testnevelés és sport: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	Környezetismeret: közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérőeszközök használata. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése:,m, kg, l, óra, nap, hét, hónap, év. A mindennapi életből vett példa alapján a mértékegységek használata. Mennyiségek becslése. A mértékismeret erősítése mérési gyakorlatok.	Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	Testnevelés és sport; ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. Környezetismeret: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom).	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: mérések a mindennapokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés.	

Fenntartó általi jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrése	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, számlált adatok lejegyzése táblázatba.	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, statisztika, adat.

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)			
	90%	10%	+ 0,5 óra	Összesen
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, gráfok	-	-	-	folyamatos
Számelmélet, algebra	72	14	11	97
Függvények, az analízis elemei	16	-	-	16
Geometria, mérések	24	-	3	27
Statisztika, valószínűség	6	-		6
Ismétlés, számonkérés	12	-	4	16
Összesen	130	14	18	162

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok**	**folyamatos**
Előzetes tudás	A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (eszközválasztás). Halmazalkotás feltétel szerint. Összehasonlítás, megkülönböztetés. Relációszókincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Igaz, hamis állítások megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Tárgyak, személyek, dolgok számok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal, számokkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések a fogalmak megnevezésére.	Relációszókincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Igaz, hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	Testnevelés és sport: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 72 + 14 + 11 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása, számlálás 20-ig. Darabszám, sorszám és mérőszám ismerete. Növekvő és csökkenő sor alkotása 20-as számkörben. Számok összeg és különbségalakja 20-as számkörben. Összeadás és kivonás értelmezése többféle módon. Pótlás 20-as számkörben. Egyszerű szöveges feladatok megoldása próbálgatással, következtetéssel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 100-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Számok nevének sorolása növekvő és csökkenő sorrendben.	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás.	Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben előforduló számok. Testnevelés és sport: lépések, mozgások számlálása.
Számok írása, olvasása 100-ig. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. A helyi érték fogalmának erősítése, pénzhasználat.	Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. Magyar nyelv és irodalom: betűelemek írása.
Számok becsült és valóságos helye a számegyenesen (egyes, tízes) számszomszédok. Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen. Tájékozódási gyakorlatok a számegyenesen.	Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel. Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	Vizuális kultúra: tájékozódás a síkon ábrázolt térben.
Számok összeg- és különbségalakja. Hibajavítás, igaz- hamis állítások.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés,	

Fontanné Sulyok Anna

	általánosítás. Állítások megfogalmazása.	
Darabszám, sorszám, és mérőszám fogalmának megkülönböztetése 100-as számkörben. Számok tulajdonságai: páros, páratlan.	Darabszám, sorszám és mérőszám szavak értő ismerete és használata. Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
A római számok írása, olvasása **I, V, X** jelekkel. Műveletek római számokkal. A római számok története.		Magyar nyelv és irodalom: könyvekben a fejezetszám kiolvasása. Környezetismeret: eligazodás a hónapok között.
Összeadás, kivonás értelmezése. Az összeadás kivonás fogalmának mélyítése. Összeadandók, tagok, összeg. Kisebbítendő, kivonandó, különbség. Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége. A műveletvégzés sebességének fokozása.	Műveletfogalom alakítása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). A műveletek elvégzése több tag esetén is. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.	
Szorzás, osztás fejben és írásban. A szorzás értelmezése ismételt összeadással. Szorzótényezők, szorzat. Szorzótábla megismerése 100-as számkörben. A szorzótábla ismereteinek elmélyítése. Osztás 100-as számkörben. Bennfoglaló táblák. A bennfoglaló tábla ismereteinek elmélyítése. Osztandó, osztó, hányados, maradék. Maradékos osztás a maradék jelölésével. A szorzás és az osztás kapcsolata.	Az összeadás és a szorzás kapcsolatának felismerése. Számolási készség fejlesztése. Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel végzett műveletek körében. Fejlesztőprogram használata a műveletek helyességének ellenőrzésére.	
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége. A zárójel használata. A műveletek sorrendje.	Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kreativitás, önállóság fejlesztése műveletvégzés közben.		
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Az önellenőrzés képességének fejlesztése. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén. A szöveges feladatok megoldási menetének elmélyítése.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történésről szóban, írásban. Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az-olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, kisebbítendő, kivonandó, szorzat, tényező, osztandó, osztó, hányados, maradék, számegyenes, művelet, zárójel, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség, szorzótábla, bennfoglaló tábla, részekre osztás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Sorozatképzés tárgyakból, alakzatokból, számokból. Számsorozat folytatása megadott összefüggés alapján. Egyszerű összefüggések felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A sorozat fogalma. Számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok.	Sorozat képzése számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban.
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal. Számok táblázatba rendezése. Szám párok közötti kapcsolatok.	Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria, mérések	Órakeret 24 + 3 óra
Előzetes tudás	Egyenes rajzolása vonalzóval. Alakzatokra vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Alakzatok másolása, összehasonlítása. Síkidom és test különbségének felismerése. Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése szabadon és feltétel szerint. Képnézegető program használata. Összehasonlítás méret szerint (pl. rövidebb-hosszabb, alacsonyabb-magasabb. stb.). Mérőeszközök ismerete, használata. Mérés alkalmilag választott és szabvány mértékegységekkel. Mértékegységek (m, kg, l, óra, nap, hét, hónap, év) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 100-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása.	A számítógép kezelése segítséggel.	
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzolása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból.
Tengelyesen tükrös alakzat előállítása hajtogatással, nyírással, megfigyelése tükör segítségével. A tapasztalatok megfogalmazása. Képnézegető programok alkalmazása.	A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.	Környezetismeret: alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.
Sík- és térbeli alakzatok megfigyelése, szétválogatása, megkülönböztetése.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítása hajtogatás-	Vizuális kultúra; környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának,

Fenntartó jóváhagyása

	sal, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.	helyzetének, arányának megfigyelése.
Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek.	Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	Technika, életvitel és gyakorlat: vonalzó használata.
Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek. Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése. Testek építése különböző építő elemekből.	Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A térbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: testek építése.
Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások. Térképvázlat készítése.	Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	Környezetismeret: az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. Testnevelés és sport: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	Környezetismeret: közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek: cm, dm, m, dkg, kg, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése.	Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján.	Testnevelés és sport; ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. Környezetismeret: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: mérések a mindennapok-

Tantárgyi által jóváhagyva

Mértékváltás nem szomszédos mértékegységek között.	összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata.	ban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Sejtések megfogalmazása valószínűségi kísérletek során. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése. Megállapítások megfogalmazása a gyűjtött adatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba.	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások, adattárak használata.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, statisztika, adat.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Gondolkodási és megismerési módszerek – Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. – Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. – Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. – Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata. – Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Számtan, algebra – Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték ismerete. – Római számok írása, olvasása (I, V, X). – Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. – Számok képzése, bontása helyi érték szerint. – Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata. – Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. – Szorzótábla ismerete a százas számkörben. – A műveletek sorrendjének ismerete. – Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. – Páros és páratlan számok megkülönböztetése. – Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. Összefüggések, függvények, sorozatok – Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. – Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Geometria – Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. – A test és a síkidom megkülönböztetése. – Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. – Tájékozódási képesség, irányok ismerete. – A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata. Valószínűség, statisztika – Adatokról megállapítások megfogalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

	3. évfolyam				4. évfolyam			Keret-tanterv
	90 %	10%	+ 0,5 óra	Összesen	90 %	10%	Összesen	
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	2 + folyamatos	-	3	5	3 + folyamatos	-	3	5 + folyamatos
Számelmélet, algebra	70	14	5	89	71	15	86	141
Függvények, az analízis elemei	16	-	-	16	16	-	16	32
Geometria, mérések	25	-	2	27	22	-	22	47
Statisztika, valószínűség	5	-	-	5	5	-	5	10
Az összefoglalás, ellenőrzés óraszáma	12	-	8	20	12	-	12	24
Összesen	130	14	18	162	129	15	144	259

Fenntartó által jóváhagyva

3. osztály

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)			
	90 %	10%	+ 0,5 óra	Összesen
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	2 + folyamatos	-	3	5
Számelmélet, algebra	70	14	5	89
Függvények, az analízis elemei	16	-	-	16
Geometria, mérések	25	-	2	27
Statisztika, valószínűség	5	-	-	5
Az összefoglalás, ellenőrzés óraszáma	12	-	8	20
Összesen	130	14	18	162

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 2 + 3 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyannyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, megkülönböztetés. Halmazelmélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás, értelmezés, a lejátszott történés visszaidézése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Síkidomok, tárgyak halmazba rendezése az interaktív tábla feladatain keresztül.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában. Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	Környezetismeret: élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint.
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Halmazok igazságtartalmának megkeresése. Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.
Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	Ének-zene: dallammotívumok sorba rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 70 + 14 + 5 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban. Szorzótábla ismerete a százas számkörben. A műveletek sorrendje. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 1000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alapművelet körében. A tízes, százas ezres számszomszédok meghatározása. A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerésére. A szorzótábla ismerete.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 1000-es, számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig.	Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	*Magyar nyelv és irodalom:* számok helyesírása.
Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Kerekítés gyakorlása tízesre, százasra. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok sorba rendezése, viszonyítása.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen.	
Az interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányados alakja. Számok bontása két szám összegére, szorzatára.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.	
A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészíté-	Negatív számokkal való ismerkedés tapasztalati úton a szám-	*Környezetismeret:* hőmér-

Kerettanterv által jóváhagyva

se. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Hőmérséklet jelölése hőmérőn (melegedés, hűlés)	egyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése.	séklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.		
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal. Számkirály, játékos feladatok fejszámolásra. Alapműveletek gyakorlása, a műveleti sebesség növelésére. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal. Írásbeli összeadás, kivonás háromjegyű számokkal. Írásbeli szorzás egyjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	*Magyar nyelv és irodalom*: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Matematikai fejlesztőprogram használata.		
Összeg, különbség, szorzat, becslése, a ,,közelítő" érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. Becslés a tagok, tényezők , osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	*Magyar nyelv és irodalom:* jelek szerepe, használata.
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend. Helyes műveleti sorrend gyakorlása az interaktív tábla segítségével. Több egyenrangú művelet elvégzésének helyes sorrendje.	Feladattartás és feladat megoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10 nevezőjű törtek megneve-	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató	

Fenntartó által jóváhagyva

zése, lejegyzése szöveggel.	program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	*Magyar nyelv és irodalom:* az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
Római számok. A római számok története. Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	Irányított keresés római számok használatáról.	*Környezetismeret:* a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.	Vizuális kultúra: periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	Környezetismeret: adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). Testnevelés és sport: sporteredmények mint adatok.
Grafikonok.	Grafikonok adatainak leolvasása. Grafikonok készítése. Matematikai összefüggések felismerése.	Környezetismeret: hőmérsékleti grafikonok készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria, mérések	Órakeret 25 + 2 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok.(kocka, téglatest) A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A vonalzó célszerű használata	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A szakasz fogalmának előkészítése. A szakasz és mérése.	Tapasztalatszerzés, érvelés.	Technika, életvitel és gyakorlat: hajtogatás.
Háromszög, négyzet és téglalap felismerése. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.	Vizuális kultúra: mozaikkép alkotása előre elkészített háromszögek, négyszögek felhasználásával.
A téglalap és a négyzet kerületének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	Környezetismeret: kerületszámítás a közvetlen környezetünkben (szoba, kert)
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése. A négyzet és téglalap területének kiszámítása.	Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	Környezetismeret: tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	~~Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel.~~ Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése.	Környezetismeret: szimmetria a természetben. Vizuális kultúra: szimmetria a műalkotásokban.
Tájékozódás síkban, térben.	Tájékozódás pl. az iskolában és környékén. Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű. rajzolóprogramok bemutatása.	Környezetismeret: tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása.

Tenntató által jóváhagyva

	Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan.	
Testek geometriai tulajdonságai, hálója.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések.	Technika, életvitel és gyakorlat: dobozokból bútorok építése. Vizuális kultúra: a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Téglatest és kocka felismerése, jellemzői. Testháló kiterítése téglatest, kocka esetében.	Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek megállapítása. Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: dobókocka, téglatest alakú doboz készítése.
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: km, cl, hl, g, t.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele.	Környezetismeret: gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.
Az idő mérése: másodperc. Időpont és időtartam megkülönböztetése.	Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Fejlesztőprogram használata méréshez. Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	Testnevelés és sport: időre futás. Ének-zene: metronóm. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. Magyar nyelv és irodalom: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához. I	Technika, életvitel és gyakorlat: elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szakasz, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, mértékegység, tonna, má-	

Fenntartó által jóváhagyva

	sodperc, km.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése.	Környezetismeret: meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése.	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon.	Környezetismeret: természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. Magyar nyelv és irodalom: a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Grafikon. Gyakoriság.	

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egység címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	90 %	10%	Összesen
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos	-	3 + folyamatos
Számelmélet, algebra	71	15	86
Függvények, az analízis elemei	16	-	16
Geometria, mérések	22	-	22
Statisztika, valószínűség	5	-	5
Az összefoglalás, ellenőrzés óraszáma	12	-	12
Összesen	129	15	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 3 + folyamatos
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában. Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	Környezetismeret: élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint.
A számítógép működésének bemutatása (be- és kikapcsolás, egér, billentyűzet használata).	Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Alaphalmaz és részhalmaz fogalma.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.
Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	Ének-zene: dallammotívumok sorba rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Számelmélet, algebra	Órakeret 71 + 15 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték. Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorzótábla ismerete a százas számkörben. A műveletek sorrendje. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 10000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alapművelet körében. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A tízes, százas, ezres számszomszédok meghatározása. A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerésére. A szorzótábla biztos ismerete.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 10000-es számkörben. Számok írása, olvasása 10000-ig.	Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása.
Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Számok kerekítése tízesekre, százasokra, ezresekre. Számbarchoba. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen.	
Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányados alakja.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.	
A negatív szám fogalmának ta-	Negatív számokkal való ismerke-	Környezetismeret: hőmér-

Fenntartó által jóváhagyva

pasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Hőmérséklet jelölése hőmérőn (csökkenés, emelkedés)	dés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése. A negatív szám fogalmának elmélyítése.	séklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.		
Számok tulajdonságai: osztható-ság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejszámolás: összeadás, kivonás legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal. Számkirály, játékos feladatok fejszámolásra. Alapműveletek gyakorlása a műveleti sebesség növelésére. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal és ezerrel. Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése.. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Matematikai fejlesztőprogram használata.		
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése kerekített értékekkel.	Jelek szerepe, használata. A becslés finomítása a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata.
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend. Helyes műveleti sorrend gyakorlása az interaktív tábla segítségével.	Feladattartás és feladat megoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	
Törtek fogalmának tapasztalati	Közös munka (páros, kis csopor-	

Tanterv által jóváhagyva

előkészítése. Törtek létrehozása, összehasonlítása. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, törtszámmal. Számláló, nevező, törtvonal.	tos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	Magyar nyelv és irodalom: az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
Római számok. A római számok története. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	Irányított keresés római számok használatáról.	Környezetismeret: a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.	Vizuális kultúra: periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	Környezetismeret: adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). Testnevelés és sport: sporteredmények, mint adatok.
Grafikonok.	Grafikonok adatainak leolvasása. Grafikonok készítése. Matematikai összefüggések felismerése.	Környezetismeret: hőmérsékleti grafikonok készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.Geometria, mérések	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok.(kocka, téglatest) A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, km, cl, dl, l, hl, g, dkg, kg, t, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek. A szakasz és mérése.	Tapasztalatszerzés, érvelés.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: hajtogatás.
Háromszög, négyzet és téglalap felismerése. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással egy-két tulajdonság megadásával. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.	*Vizuális kultúra*: mozaikkép alkotása előre elkészített háromszögek, négyszögek felhasználásával.
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása. Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése. A rajzos dokumentum nyomtatása.	A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével. A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	
A téglalap és a négyzet kerületének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	*Környezetismeret:* kerületszámítás a közvetlen környezetünkben (szoba, kert)
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése.	Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	*Környezetismeret:* tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
A kör fogalmának tapasztalati	A körző használata (játékos for-	*Ének-zene*: körjátékok.

Fenntartó által jóváhagyva

előkészítése.	mák készítése). Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.	*Vizuális kultúra*: a kör megjelenése művészeti alkotásokban.
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése. Geometriai dinamikus szerkesztőprogram használata interaktív táblán.	*Környezetismeret*: szimmetria a természetben. *Vizuális kultúra:* szimmetria a műalkotásokban.
Tájékozódás síkban, térben.	Tájékozódás pl. az iskolában és környékén. Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű. rajzolóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan.	*Környezetismeret:* tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása.
Testek geometriai tulajdonságai, hálója.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* dobozokból bútorok építése. *Vizuális kultúra:* a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Téglatest és kocka jellemzői. Rubik-kocka. Testháló kiterítése téglatest, kocka esetében.	Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek megállapítása. Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: dobókocka, téglatest alakú doboz készítése.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, belépés és szabályos kilépés a programból.	Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	
A gömb felismerése, jellemzői.	Tapasztalatgyűjtés. A gömb létrehozása.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: gyurma vagy kókuszgolyó készítése.

Pedagógiai Oktatási Központ

		Környezetismeret: gömb alakú gyümölcsök. *Testnevelés és sport:* labdák.
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Adott tárgy, elrendezés, kép más nézőpontból való elképzelése.	*Környezetismeret:* gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.
Az idő mérése: másodperc.	Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Fejlesztőprogram használata méréshez. A családban történtek elhelyezése az időben.	*Testnevelés és sport*: időre futás. *Ének-zene*: metronóm. *Környezetismeret*; technika, *életvitel és gyakorlat*: napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. *Magyar nyelv és irodalom:* változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. *Környezetismeret;* technika, *életvitel és gyakorlat:* háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, gömb, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	Környezetismeret: meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.
Számtani közép, átlag fogalmának bevezetése.	Néhány szám számtani közepének értelmezése, az „átlag” fogalmának bevezetése, használata adatok együttesének jellemzésére.	Környezetismeret: hőmérsékleti és csapadékátlagok.
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események értelmezése.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése.	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon. Információszerezés az internetről, irányított keresés. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.	Környezetismeret: természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. Magyar nyelv és irodalom: a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Gondolkodási és megismerési módszerek – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. – Az összes eset megtalálása (próbálgatással). Számtan, algebra – Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben. – Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). – Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben. – Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. – A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. – Fejben számolás százas számkörben. – A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. – Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. – Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű, számmal írásban. – Műveletek ellenőrzése. – Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. – Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. Összefüggések, függvények, sorozatok – Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. Geometria – Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. – A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között. – Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák). – Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. – Kör fogalmának tapasztalati ismerete. – A test és a síkidom közötti különbség megértése. – Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői. – Gömb felismerése.

Fenntartó által jóváhagyva

	– Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Négyzet, téglalap kerülete. – Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. Valószínűség, statisztika – Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése. – Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. Informatikai ismeretek – Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata. – Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése. – Együttműködés interaktív tábla használatánál.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.02. változatához
Informatika az általános iskola 4. évfolyama számára

4. évfolyam

Az alsó tagozatos informatikai fejlesztés során törekedni kell a témához kapcsolódó fogalmak korosztálynak megfelelő használatára, az informatikai eszközök működésének bemutatására, megértésére és alkotó felhasználására. Az informatikai környezettel való ismerkedés előtt célszerű megbeszélni a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat. *Az informatikai eszközök használata* témakör fejlesztési feladatainak megvalósítása során ösztönözni kell a tervszerű alkalmazást, fel kell hívni a figyelmet az interaktív beavatkozások hatásainak megfigyelésére és értelmezésére.

Az *alkalmazói ismeretek* témakör feldolgozása során a dokumentumszerkesztés eljárásainak megismerésére, grafikai programok használatára, egyszerű rajzok készítésére, módosítására, a tantárgyi tartalom jellemzőinek kiválasztását és rögzítését követően a tartalomnak megfelelő szöveges, rajzos dokumentumok egyéni vagy csoportos készítésére, a korosztálynak megfelelő feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használatára kerül sor. A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztását, rögzítését követően a tanulók értelmezik és csoportosítják az adatokat. Az információkezelés előkészítése érdekében közhasznú információforrásokat ismernek meg.

A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakör feldolgozása során a tanulók a tantárgyi tartalmakkal kapcsolatos, informatikai eszközökkel megoldható problémák megoldásában szereznek gyakorlatot. A problémamegoldás a hétköznapi tevékenységeket vagy egyéb folyamatokat különböző formában leíró algoritmusok értelmezésével, alkotásával, vizuális ábrázolásával fejleszthető.

A fejlesztés során cél, hogy a tanulók tanítói segítséggel olyan módszerekkel ismerkedjenek meg, amelyek különböző problémák megoldása során alkalmazhatók, legyenek képesek a probléma azonosítására és részekre bontására, a cél egyértelmű megfogalmazására, a feladat tervezésére, elvégzésére, ellenőrzésére.

Az *infokommunikáció* témakör feldolgozása során a tanulók a különböző kommunikációs formákat, azok funkcióit, hatásait ismerik meg. Napjainkban az információszerzés eszközei és a kommunikáció lehetőségei gyorsan változnak, ezért fontos, hogy a tanulók nyitottak legyenek a változásokra. A hatékony munkavégzés érdekében egyre nagyobb az igény a gyors és pontos információszerzésre, ennek érdekében egyre fontosabbá válik a korszerű eszközök megismerése és az eszközökkel megvalósítható funkciók hatékony alkalmazása. Az információszerzéssel és kommunikációval kapcsolatos műveletek körében a hagyományos eszközök mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak az elektronikus eszközök. Az alkalmazott eljárások során többféle eszköz és módszer megismerését kell biztosítani.

Az információszerzés, a médiahasználat és a kommunikáció során egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be a világháló, ezért az internet felhasználási lehetőségeinek megismerése, az alapvető szabályok betartása, a lehetséges veszélyek megismerése, az életkori sajá-

Tankönyvi tartalomjegyzék

tosságoknak megfelelő konkrét információforrások ismerete és irányított használata kiemelt fontosságú.

Az információs társadalom témakörben tanult ismeretek alkalmazása hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók tervszerűen, tudatosan alkalmazzák az információs társadalom eszközeit. Az informatikai eszközök használata közben a tanulók információkat keresnek, azokat egymással megosztják. Az információk kezelése közben fel kell hívni figyelmüket az adatok biztonságos kezelésére, fel kell készíteni őket a technikai vagy egyéb jellegű problémák kezelésére.

A tanulók a különböző céllal szerveződő közösségek tagjaiként hozzájárulnak a közösség építéséhez, az értékrend kialakításához. A közösségi munka során ösztönözni kell az önismeret fejlesztését, az alkotó, kreatív tevékenységeket, tudatosítani kell, hogy minden tevékenységért személyes felelősséget kell vállalni.

Az elektronikus szolgáltatások terjedésével egyre fontosabb társadalmi igény, hogy a tanulók képessé váljanak az adott korosztály számára fejlesztett szolgáltatások használatára, ismerjenek meg olyan szempontokat, amelyekkel értékelhetik és megkülönböztethetik az eltérő minőségű és érdekeltségű szolgáltatásokat, eldönthetik, hogy melyik szolgáltatás fontos és előnyös számukra. Tudatosítani kell bennük, hogy törekedniük kell a túlzott mértékű eszközhasználat elkerülésére, az optimális használat kialakítására.

A *könyvtári informatika* témakörben a könyvekhez és egyéb információforrásokhoz való pozitív attitűd kialakítása meghatározó a tanulásmódszertan és a tanulási motiváció alapozása során. Fontos cél, hogy a tanulók az iskolai könyvtár rendszeres látogatásával tapasztalatokat és élményeket szerezzenek a könyvtárban végezhető szolgáltatásokhoz és tanuláshoz köthető tevékenységekről.

A könyvtárhasználóvá nevelés területén kiemelt jelentőségük van a meséknek, a játékos foglalkozásoknak, az alkotó tevékenységeknek. Ezek elsősorban a nyomtatott forrásokhoz kötődnek, de a széleskörű tapasztalatszerzés és a tanulók iskolán kívüli ismereteinek beépítése érdekében helyet kell kapniuk az elektronikus forrásoknak és más, nem hagyományos dokumentumtípusoknak is.

A gyermekeknek szánt szépirodalmi és ismeretterjesztő művek széles választéka minden tantárgy számára sok lehetőséget nyújt az egyes témák élményszerű, forrásalapú feldolgozására. A játékos foglalkozások során érdemes a könyvtár tereivel, használatának alapjaival, a legelterjedtebb dokumentumtípusokkal, segédkönyvekkel megismertetni a tanulókat.

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

Éves óraszám: 36 óra/év
Heti 1 óra

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	10	+4	14
3. Problémamegoldás inf. eszközökkel és m.	8	0	8
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	2	0	2
Évfolyam összesen:	32	4	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Az informatikai eszközök használata**	**Órakeret 4 óra**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerkedés az informatikai környezettel. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás, programok futtatása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Ismerkedés az adott informatikai környezettel A számítógép működésének bemutatása. Az informatikai eszközök használatára vonatkozó szabályok megismerése az iskolai környezetben. Alapvető informatikai eszközök használata. Az informatikai eszközök egyes funkcióinak megismerése.	*Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra:* oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül Oktatóprogramok futtatása. Az interaktív kapcsolattartás eszközei a számítógép segítségével.	*Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra:* oktatóprogramok és egyéb készségfejlesz-

Fenntartó által jóváhagyva

	tő programok használata.
Alkalmazások kezelésének megismerése A számítógép kezelése tanári segítséggel. Egy operációs rendszer grafikus felületének megismerése. Programok indítása, leállítása az adott környezetben. Készségfejlesztő számítógépes szoftverek használata.	*Magyar nyelv és irodalom, matematika, énekzene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra:* oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai környezet, operációs rendszer, interaktivitás, oktatóprogram.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Alkalmazói ismeretek**	**Órakeret 10 óra**
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata. Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése *A rajzeszközök megfelelő használata* Képszerkesztő programok alkalmazása. Tantárgyakhoz kapcsolódó rajzok készítése, mentése segítséggel. Rövid dokumentumok készítése. Tantárgyakhoz kapcsolódó szöveg begépelése, javítása. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése. A dokumentum mentése és nyomtatása segítséggel.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció. *Vizuális kultúra; dráma és tánc: m*esék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.
Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használa-	*Ének-zene:* népdalok

Fenntartó által jóváhagyva

lata Médialejátszó alkalmazása. Hangállományok lejátszása. Animációk megtekintése, készítése.	meghallgatása.
A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata Tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok megoldása informatikai környezetben. Számítógépes multimédiás oktatójátékok, alkalmazások.	*Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra:* oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.

	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés. Néhány közhasznú információforrás megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése Személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó adatok kiválasztása, rögzítése.		*Vizuális kultúra:* a környezetünkben található jelek, jelzések összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából.
Adatok csoportosítása, értelmezése Személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kötődő adatok gyűjtése, értelmezése, rögzítése, csoportosítása.		*Vizuális kultúra:* a környezetünkben található jelek, jelzések összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából.
Néhány közhasznú információforrás megismerése Közhasznú információforrások használata, az információ feldolgozása.		

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel**	**Órakeret 8 óra**
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel. Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése. Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Ábra készítése teknőcgrafikával.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel Az információ kifejezése többféle formában.	*Környezetismeret:* problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése Hétköznapi folyamatok leírása. Hétköznapi algoritmusok értelmezése, megfogalmazása.	*Környezetismeret:* problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan Hétköznapi problémák megoldása, a lépések egyértelmű sorrendjének megállapítása. Hétköznapi tevékenység felbontása utasításokra tanári segítséggel.	*Környezetismeret:* problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
Ábra készítése teknőcgrafikával Teknőcgrafikai fogalmak. Egyszerű alakzatok rajzolása.	

Kulcsfogalmak/	Információ, algoritmus, probléma, teknőcgrafika.

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	

	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Egy egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszer használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása Hétköznapi algoritmusok felismerése, értelmezése. Egyszerű algoritmusok megfogalmazása. Algoritmusok eljátszása. Utasítások sorrendjének megváltoztatása és ezek következményei.		*Technika, életvitel és gyakorlat:* egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. *Matematika:* problémamegoldás, számok, alapműveletek, becslés.
Egy egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszer használata A fejlesztőrendszer alaputasításainak megismerése. Algoritmusok értelmezése, készítése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Algoritmus, utasítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók által használt hétköznapi modellek vizsgálata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

A tanuló által a hétköznapokban használt modell vizsgálata eltérő paraméterekkel Modellek vizsgálata. Változó paraméterek használata.	*Környezetismeret:* magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, paraméter.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. Infokommunikáció**	**Órakeret 4 óra**
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása. Irányított információkeresés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása Kérdésfeltevés. A kérdések pontosítása.		*Magyar nyelv és irodalom:* az információk keresése és kezelése.
Irányított információkeresés Tájékozódás tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó, oktatási témájú oldalakon tanári segítséggel.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresőprogramok.	

	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeinek és kockázatainak megismerése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az elterjedt infokommunikációs eszközök lehetőségeinek és kockázatainak megismerése Az infokommunikációs eszközök lehetőségeinek megismerése. Információ küldése, fogadása. A kockázatok bemutatása.	*Magyar nyelv és irodalom:* gondolattérkép alkalmazása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mobil eszközök, kockázat.

	4.3. Médiainformatika	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése A média korosztálynak szóló lehetőségeinek megismerése. Különbségek a valóságos és a virtuális világban. Elektronikus könyv használata.	*Vizuális kultúra*: műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül. *Vizuális kultúra:* a különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott

Fenntartó által jóváhagyva

	szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Virtuális világ, média, elektronikus könyv.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. Az információs társadalom**	**Órakeret 4 óra**
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése. A netikett alapjainak megismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése Egyszerű hétköznapi példák a személyes és nem személyes adatokra.	*Erkölcstan*: az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai.
A netikett alapjainak megismerése Az informatikai eszközök használata során betartandó alapvető szabályok ismerete.	*Erkölcstan:* emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes adat, nem személyes adat, netikett.

	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése Az életkori sajátosságoknak megfelelő internetes oldalak látogatása, tapasztalatszerzés.	*Erkölcstan:* emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus szolgáltatás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**6. Könyvtári informatika**	**Órakeret 2 óra**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása. Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formai, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai. A források azonosító adatainak megállapítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében Könyvek keresése a szabadpolcon szerző, cím, téma szerint.	*Magyar nyelv és irodalom:* alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről.
A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása A könyvtárban elvárt viselkedési szabályok megismerése, betartása. A kölcsönzési folyamat megismerése.	
Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formai, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai Dokumentumtípusok megkülönböztetése.	*Magyar nyelv és irodalom:* a könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus

Fenntartó által jóváhagyva

Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek felismerése. Információforrások formai és tartalmi jellemzőinek megismerése. Információforrások használata.	információhordozók.
A források azonosító adatainak megállapítása. Az egyes információforrások azonosító adatainak megkeresése.	*Erkölcstan:* szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, könyvtári szolgáltatás, szépirodalom, ismeretterjesztő mű, szabadpolc, kölcsönzés, dokumentumtípus.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére* ismerje a számítógép működését; ismerje a számítógép használatára vonatkozó szabályokat; tudja használni az alapvető informatikai eszközöket; legyen képes interaktív kapcsolatot tartani a számítógép segítségével; tudjon készségfejlesztő számítógépes szoftvereket használni. *A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére* tudjon készíteni egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumokat; legyen képes a rajzeszközök megfelelő használatára; tudjon rövid dokumentumokat készíteni tanári segítséggel; legyen képes animációk megtekintésére; legyen képes a médialejátszó alkalmazására; legyen képes a személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó adatok kiválasztására, rögzítésére; legyen képes közhasznú információforrások használatára. *A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére* legyen képes információt kifejezni beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel;

Fennmaradó általi jóváhagyva

	ismerje az algoritmus hétköznapi fogalmát; legyen képes problémák megoldására tanári segítséggel; tudjon teknőcgrafikával ábrákat készíteni. *A tanuló az infokommunikáció témakör végére* legyen képes egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazására; legyen képes irányított módon információt keresni; ismerje néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeit és kockázatait. *A tanuló az információs társadalom témakör végére* ismerje a személyi információk és a személyes adatok fogalmát; ismerje a netikett alapjait; ismerje a gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatásokat. *A tanuló a könyvtári informatika témakör végére* legyen képes eligazodni az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében; ismerje a könyvtárak alapszolgáltatásait; ismerje az elterjedt dokumentumtípusokat; legyen képes a források azonosító adatainak megállapítására.

Fenntartó által jóváhagyva

1 – 2. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1 – 2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Támogassa az óvodai játékból az iskolai munkába való átmenetét, elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kézügyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tiszteletét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdjük. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincsük, fejlődik a nyelvhasználatuk. A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják. A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével tanulóink nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt. Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.

Minden évben visszatérő programjaink a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A „kezdeményezőképesség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazásával megalapozzuk a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

Fenntartó által jóváhagyva

	1. évfolyam			2. évfolyam			
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	Kerettanterv
Család, otthon, háztartás	8	1	9	8	1	9	16
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	2	18	16	2	18	32
Közlekedés	3	-	3	3	-	3	6
Közösségi munka, közösségi szerepek	5	1	6	5	1	6	10
Összesen	32	4	36	32	4	36	64

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10 %	Összesen
Család, otthon, háztartás	8	1	9
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	2	18
Közlekedés	3	-	3
Közösségi munka, közösségi szerepek	5	1	6
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési célok	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása. Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel. Szókincsbővítés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
1.1. Élet a családban Hétköznapok és ünnepek eseményeinek megkülönböztetése. Családtagok bemutatása családrajzzal. Családi szerepek. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.		Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció. Környezetismeret: család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéné. Matematika: tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok. Erkölcstan: Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés.
1.2. Biztonságos otthon Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Háztartási eszközök, gépek használatának lehetőségei. A meleg- szendvicssütő és a kenyérpirító helyes használata. Otthoni balesetek megelőzése. Veszélyforrások a háztartásban: elektromosság, gyúlékony vegyszerek. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.		
1.3. Családi időbeosztás Tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése. Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.		
1.4. Tisztaság és rend Tisztaság és rend a környezetünkben. Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása. Alapvető takarítószerek és eszközök használata. Takarékosság energiával, vízzel.		
1.5. Táplálkozás Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Étrend összeállítása képek válogatásával. Zöldség- és gyümölcstál, szendvics készítése.		
1.6. Testápolás Higiéné. Kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás eszközei és anyagai.		
1.7. Célszerű öltözködés A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés.		

Fenntartó által jóváhagyva

1.8. Növényápolás, állatgondozás Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása és védelme. A növények életfeltételeinek biztosítása. Hobbiállatok gondozása, felelős állattartás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, lakhely, családi ház, lakás, otthon, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékosság, hulladék.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési célok	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban. A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítséggel. Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig. Kézügyesség fejlesztése. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások alakítása. Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Az anyagok Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk. Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján). A természetes és az átalakított anyagok csoportosítása megfigyelhető tulajdonságaik alapján.	Vizuális kultúra: vizuális megjelenítés. Környezetismeret: anyagok, érzékszervek, érzékelés. Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése).
2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek alakítása Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása gyúrással, lapítással, gömbölyítéssel, hengerítéssel, mélyítéssel, mintázással. Tészta készítése a tankonyhán (gyúrás, nyújtás, szaggatás). Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással, gyűréssel, gömbölyítéssel. Fűzőlap munka. Faanyagok (hurkapálca,) megmunkálása tördeléssel, darabolással, csiszolással. Szálas anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata (elemi szál, ágak, sodrat). Egyszerű fonalmunkák (sodrás, fonás, csomózás, és egyéb kézműves technikák). Gombfelvarrás. Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak. Újrahasznosítható hulladékból készült tárgyak. Takarékos anyagfelhasználás. A végzett tevékenységekkel kapcsolatos mesterségek.	
2.3. Építés	

Fenntartó általi jóváhagyva

Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – faépítő, fémépítő, LEGO – felhasználásával) utánzással, kép és rajz alapján, illetve önálló elképzeléssel.		Erkölcstan: az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása. Környezetismeret:A szelektív hulladékgyűjtés fontossága a Föld megóvásának érdekében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, , anyagtakarékosság, építőelem.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési célok	3. Közlekedés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei, élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Gyalogos közlekedés szabályai A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése. A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten. A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete.	Környezetismeret: közlekedési eszközök. Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).
3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai. Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére. Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.	
3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük. A veszélyhelyzetek elemzése, megbeszélése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.

Fenntartó általi jóváhagyás

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események Születésnap, névnap. Baráti összejövetelek célja, az ezeken való viselkedés szabályai. Példaadás, mintakövetés, programszervezés, a rendezvényhez illő környezet megteremtése. Ünnepi asztal megterítése. Meghívó, kellékek, ajándékok készítése. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása. A tapasztalatok megbeszélése.		Környezetismeret: szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. Erkölcstan: családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.
4.2. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek beszerzése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az érzések megfogalmazása.		
4.3. A közösségért végzett munka Teremdekoráció A munka megszervezése		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás,	

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	heti 1 órára 90%	10%	Összesen
Család, otthon, háztartás	8	1	9
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	2	18
Közlekedés	3	-	3
Közösségi munka, közösségi szerepek	5	1	6
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Az iskolaiérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása. Az önismeret fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Élet a családban Hétköznapok és ünnepek eseményeinek megkülönböztetése. Családtagok bemutatása síkbábokkal. Családi szerepek. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció. Környezetismeret: család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéné. Matematika: tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok. Erkölcstan: Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés.
1.2. Biztonságos otthon Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Háztartási eszközök, gépek használatának lehetőségei. Otthoni balesetek megelőzése. Veszélyforrások a háztartásban: sérülést okozó tárgyak, tűzgyújtó eszközök, gáz, elektromosság, gyúlékony, maró, illetve mérgező vegyszerek, romlott ételek. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.	
1.3. Családi időbeosztás Munkaidő, tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése. Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. Rajzos programajánlat készítése.	
1.4. Tisztaság és rend Tisztaság és rend a környezetünkben. Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása. Alapvető takarítószerek és eszközök használata. Személyes higiéné, tisztálkodás szabályainak ismerete. Környezetünk tisztán tartása. Takarékosság energiával, vízzel. Feladatok megoldása az interaktív tábla segítségével a takarékosságra vonatkozóan. A szelektív hulladékgyűjtés célja, jelentősége és megvalósítása.	
1.5. Táplálkozás Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Étrend összeállítása képek válogatásával. Zöldség- és gyümölcstál, szendvics készítése.	
1.6. Testápolás Higiéné. Testápolás (kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása) eszközei és anyagai.	
1.7. Célszerű öltözködés A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ruhadarabok válogatása, csoportosítása, hajtogatása. Szekrényrendezés. Öltöztetőbaba modell ruhatárának rajzolása, öltöztetése.	
1.8. Növényápolás, állatgondozás Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása és védelme. A növények életfeltételeinek biztosítása. Hobbiállatok gondozása, felelős állattartás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéné, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékosság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban. A munka során felhasználandó anyagok technológiai tulajdonságainak megtapasztalása, irányított (felhasználás célja szerinti) vizsgálata. A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítséggel. Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig. Kézügyesség fejlesztése. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása. Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Az anyagok Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk. Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján). A természetes és az átalakított anyagok csoportosítása megfigyelhető tulajdonságaik alapján.	Vizuális kultúra: vizuális megjelenítés. Környezetismeret: anyagok, érzékszervek, érzékelés. Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése). Erkölcstan: az alkotó em-
2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek alakítása • Képlékeny anyagokból (só-liszt gyurma, agyag, tészta) formák alakítása • Papír alakítása. • Fűzőlap munka. • Faanyagok (hurkapálca, fenyőléc) megmunkálása tördeléssel, darabolással, csiszolással. • Fémhuzal alakítása hajlítással. • Szálas anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata (elemi szál, ágak, sodrat). • Egyszerű fonalmunkák (sodrás, fonás, csomózás, pompon készítése) és egyéb kézműves technikák (nemezelés, gyöngyfűzés). • Gombfelvarrás. • Síkbábok készítése papír, fa, fonal és textilanyagok felhasználásával. • Tárgyak készítése természetes anyagokból (termésekből, csuhéból stb.) • Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak. Tejfölös pohárból ügyességi játék készítése.	

Fenntartó által jóváhagyva

• Takarékos anyagfelhasználás. • A végzett tevékenységekkel kapcsolatos mesterségek régen és napjainkban. Gyűjtőmunka. A gyűjtött képekből tabló készítése.	ber és az épített világ tisztelete, értékek óvása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálas anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Közlekedés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság- fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben, a család közlekedési szokásai. Élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
3.1. Gyalogos közlekedés szabályai A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése. A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten. A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa, a rendőri karjelzések és a gyalogos közlekedés jelzőtábláinak ismerete.		Környezetismeret: közlekedési eszközök. Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).
3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai. Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére. Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.		
3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük. A veszélyhelyzetek elemzése, megbeszélése, megelőzési stratégiák kialakítása. Helyes magatartás a baleseti helyszínen.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A saját felelősség belátása, vállalása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események Születésnap, névnap, házassági évforduló megünneplése, az ezekkel kapcsolatos szokások, hagyományok. Esküvő, temetés, baráti összejövetelek célja, az ezeken való viselkedés szabályai. Példaadás, mintakövetés, programszervezés, a rendezvényhez illő környezet megteremtése. Meghívó, kellékek, ajándékok készítése. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása. Új szalvétahajtogatási technikák megismerése. A tapasztalatok megbeszélése.	Környezetismeret: szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. Erkölcstan: családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.
4.2. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (programfüzet, díszletek, jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok, az átélt érzések megfogalmazása.	
4.3. A közösségért végzett munka Teremdekoráció készítése a tanult technikák alkalmazásával. Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.

Fenntartó általjóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás. Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése. Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, textilek alakítása. Építés mintakövetéssel és önállóan. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása. A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása. Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás. Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete. Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása. Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

Felmenő érvű jóváhagyva

3 - 4. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja a 3. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák további fejlesztésével a gyermek bővítse az életkori sajátosságainak megfelelő szinten az őt közvetlenül körülvevő világról szerzett tapasztalatait és ismereteit. A mindennapok gyakorlatában egyre inkább nélkülözhetetlen életviteli ismeretek mellett a kézügyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével a gyermekek az örömteli tanulásra és munkavégzésére kapnak ösztönzést. Egyre alaposabban és egyre többet ismernek meg az erkölcsi értékekből, a megőrzendő szokásokból, a nemzeti hagyományokból, a magyar kultúrából. A tevékenységek közbeni magatartási szabályok betartása különösen fontos, ez megalapozza az emberek közötti kapcsolatok, illetve a társadalmi érintkezés bonyolult illemszabályainak elsajátítását.

Az önállóságra törekvés ösztönzése új tanulási-tanítási módszerek alkalmazását igényli, amelyekhez az egyéni munkálkodás mellett csoportmunka is szükséges. Javarészt még bemutatás utáni mintakövetéssel készülnek a munkadarabok, de egyre önállóban, a saját műveleti sorrendet is követik. A kivitelezés során a kézügyesség, a mozgáskoordináció, a testtartás, az erőkifejtés továbbfejlesztése közben az anyag, a forma, a szerkezet, a funkció és az esztétikum összefüggései is érvényesülnek.

Kiemelten fontos célunk, a helyes munkafogások és a célszerű, balesetmentes szerszámhasználat betartása. A folytatódó népi tárgyalkotó tevékenységek a már megismert anyagok felhasználását, a művészi kifejezés sokféleségét tükrözik. A szókincs bővítése és a szaknyelvi elemek használatára továbbra is játékos keretek között történik. Mindeközben a műszaki rajzi ismeretek megalapozását is elkezdjük.

Az önkiszolgálás és a segítő tevékenységek az életkornak megfelelően, a családi és közösségi munkamegosztás keretei közötti tudatos feladatvállalással fejlődnek tovább. Egyre határozottabb fejlesztési célunk, az egészség- és környezettudatos életvitel megalapozása.

A közlekedési kultúra a gyalogos közlekedés alapvető szabályainak készségszintű alkalmazása után, a kerékpáros és a tömegközlekedésben való önálló részvétellel, a biztonságos közlekedés magatartási követelményeinek elsajátításával gazdagítjuk.

A közösségi munka, a közösségi szerepek további gyakorlása az egyéni együttműködési készség és a csoport koherencia fejlődését szolgálja.

Az életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja 4. évfolyamon, hogy a gyermek a saját közegében (lakóhely, család, iskolaközösség) közvetlen tapasztalásokkal, megfigyelésekkel, életkori sajátosságainak megfelelő tevékenykedtetéssel, tovább bővítse ismereteit az őt körülvevő világról.

A mindennapok gyakorlatában az életviteli ismeretek mellett a kézügyesség, a kreatív gondolkodás fejlesztésével, az örömteli tanulásra, az alkotó munkavégzésre ösztönzés a célunk. Az önálló ismeretszerzés gyakoroltatása, új tanulási módszerek alkalmazásával, az egyéni alkotó munkavégzés mellett a csoportos feladatvállalás alkalmazására szoktatjuk, hogy a társas kapcsolatok építésének elemeivel is megismerkedjenek. A tevékenykedtetés közbeni magatartási szabályokat megköveteljük.

Fenntartó által jóváhagyva

Hasznos tárgyak készítése önálló tervezéssel, kivitelezéssel, miközben a helyes testtartás, erőkifejtés fejleszthető, ezzel párhuzamosan az anyagok átalakíthatóságát, a szerkezet és funkció, a kivitelezés esztétikuma és használhatósága közötti összefüggést megértethetjük. A helyes munkafogások végzése közben a balesetmentes szerszám és eszközhasználat érvényesül.

A tárgykészítés folyamatában a becslés, mérés, összehasonlítás, mennyiségi fogalmak elmélyítésére kerül sor. Előtérbe kerül a műszaki rajz alapelemeinek jelentése, alkalmazása. (vonalfajták neve, jelentése, rajzolása) A kerékpáros közlekedés magatartási szabályait megismertetjük, gyakoroltatjuk. A gyalogos és a kerékpáros közlekedésben rejlő veszélyek, veszélyhelyzetek felismerése, megelőzésük, segítségnyújtás elemi teendői. A kerékpárosokra és a gyalogosokra vonatkozó útburkolati jelek, jelzőtáblák jelentése és alkalmazkodás a szabályok betartására, figyelmes fegyelmezett közlekedéshez. A közösségek szerepe a tanuló életében. Feladatok vállalása közösségben (család, osztály, iskola, sportolási, kulturális és egyéb közösségekben). Személyes felelősség vállalása, belátása és érvényesítése a közösségekben.

Egyszerű munkatevékenységekkel a szakmák jellemzőinek megismertetése, különböző foglalkozásokat játszunk el. Katasztrófavédelmi alapismeretek elsajátíttatása.

Fenntartó által jóváhagyva

	3. évfolyam			4. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Család, otthon, háztartás	6	2	8	6	2	8	12
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	1	17	16	1	17	32
Közlekedési ismeretek	4	-	4	4	-	4	8
Pályaorientáció, közösségi szerepek	6	1	7	6	1	7	12
Összesen	32	4	36	32	4	36	64

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10 %	Összesen
Család, otthon, háztartás	6	2	8
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	-	16
Közlekedési ismeretek	4	1	5
Pályaorientáció, közösségi szerepek	6	1	7
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység / Fejlesztési cél</td><td>1. Család, otthon, háztartás</td><td>Órakeret
6 + 2 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">A közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról. családi munkamegosztás. Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben. Tapasztalások a környezet alakításáról. Információszerzés, a kapott információk felhasználása.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Az elvárt jó magatartási formák gyakoroltatása, udvariasság, engedelmesség, alkalmazkodás, segítőkészség, tolerancia, együttműködő képesség. Vélemények megfogalmazása, az érzések közlése indoklással.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">1.1. Önismeret, önkiszolgálás, önkiszolgáló tevékenység gyakorlása.
Egyszerű hideg étel készítése (pl.: szendvics+limonádé)
Asztalterítés, vendégvásár, meglepetés készítés a családnak (pl.: reggelihez, vacsorához az asztal megterítése)
Szalvétahajtogatás gyakorlása.</td><td rowspan="6">Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szakszöveg használat, szakszavak helyesírása, beszéd kultúra fejlesztés, mondatalkotás.

Matematika: Alapműveletek, problémák megfogalmazása, megoldása, mérés, mérőeszközökkel.

Környezetismeret: Rokoni kapcsolatok, ünnepek, emberi test felépítése, egészséges életmód.

Erkölcstan: Önismeret, énkép, felelősség önmagunkért, családtagjainkért, osztálytársainkért, iskolatársainkért, a körülöttünk élő embertársainkért.</td></tr>
<tr><td colspan="2">1.2. Ünnepeink, családi ünnepek. Születésnapok a családban, hagyományok, karácsony, farsang, húsvét.
Az ünnepek hangulatához illő dekoráció készítés papírok felhasználásával.
Ajándékozás, ajándékok becsomagolása.</td></tr>
<tr><td colspan="2">1.3. Egészség, betegség.
Egészségünk fogalma, az egészség megőrzése érdekében teendőink. A betegség tünetei. Hogyan védekezhetünk a betegségek ellen? Öltözködés az időjárásnak megfelelően.</td></tr>
<tr><td colspan="2">1.4. Gazdálkodás, környezettudatosság.
Tevékenységeink megtervezése, végrehajtása. Tanulás, szabadidő eltöltése időbeosztás arányos legyen.
Víz és elektromos áram használata takarékosan.
Érdeklődés felkeltése a családi gazdálkodásra.
Napi költségvetés tervezése, takarékosság.
Mennyibe kerül a háztartás, mit jelent a rezsi, hogyan takarékoskodhat a család?
Közvetlen környezetünk védelme, szemétgyűjtés és tárolás szelektíven, felhasználás hasznosan.</td></tr>
<tr><td colspan="2">1.5. A háztartásban használt takarítószerek és eszközök.
A kozmetikai szerek hatásainak értelmezése, használati utasítások elemzése.
A különböző károsító hatások megelőzési lehetőségei.</td></tr>
<tr><td colspan="2">1.6. Tisztálkodás, öltözködés.
Növények, állatok gondozása a lakásban és a ház körül.
Házi kedvencek bemutatása.
Személyi higiénia, mosakodás, fürdés, fogmosás fontossága.
Illatszerek hatása, használata gyermekkorban.
Öltözködés az egyéni alkatot és az egyéni adottságokat, valamint a divatot figyelembe véve.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, zsebpénz, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, egészség, betegség, betegápolás.</td></tr>
</table>

Fenntartó általi jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Óraszám: 16 + 1 óra
Előzetes tudás	A természetes anyagok felismerése. Tárgyak készítése mintakövetéssel. Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása. A feladatmegoldásokhoz szükséges ismeretek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismeretek megszerzéséhez megfigyelések végzése, tapasztalatok gyűjtése. A természetes anyagok vizsgálata egyszerű, fizikai módon (tapintás, szaglás, mérlegelés, csiszolás, szögbeütés, nyírás, vágás). Elővigyázatosság a vizsgálatok közben. A tárgyak készítésekor az anyagok, eszközök és szerszámok balesetmentes használata, biztonságos munkavégzésre törekvés. A veszélyhelyzetek felismertetése, azok kivédése. A kézügyesség és a mozgáskoordináció, valamint a jó testtartás elsajátíttatása. Rend, tisztaság megteremtése, megőrzése a tevékenykedtetés minden fázisában.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagokkal: Beszélgetés az előállíthatóságukról, a kitermelési folyamatokról és a tulajdonságaikról. (papírok, textilek, kemény és puhafa, alumínium és acélhuzalok, lemezek, hulladék anyagok)	Magyar nyelv és irodalom: A szakszavak jelentése, azok helyesírási gyakorlása. Szövegértés, fogalmak magyarázata. Matematika: Mérés mérőeszközökkel, becslés, szerkesztés vonalzó használatával. Vizuális kultúra: rajzeszközök használata, alaklemezről rajzolás, szabadkézi rajzkészítés, körvonalrajzok értelmezése. Környezetismeret: A felhasznált anyagok tulajdonságainak vizsgálata és tapasztalati úton megfigyelések végeztetése. Erkölcstan: A tudás fontossága, a körülöttünk lévő világ megismerhetősége. A szellemi értékek az emberiség szolgálatában.
2.2. Tárgyak készítése: A tárgyak készítésének megtervezése, előrajzolás, sablon alkalmazásával, ismerkedés a körvonalrajzzal, tárgykészítés mintakövetéssel. A kézi varrás elemei (varrótű, hímzőtű, varrócérna, hímzőcérna) alapöltések (előöltés, tűzőöltés, pelenkaöltés) hasznos tárgy készítése, pl.: tűpárna. Egyszerű használati tárgyak készítése, természetes anyagok, hulladék anyagok felhasználásával: papírból, fából, fémből, pl.: (mikulás, könyvjelző, papírdoboz, repülő, karácsonyfadísz, virágkaró, virágléra, fényképtartó, bábok nemzeti ünnepre, tojástartó húsvétra, díszkendő anyák napjára). Fémépítő elemekből pl.: legóból makettek, modellek készítése.	
2.3. Ismerkedés egy adott szervezettel: Az adott szervezet felépítésének vizsgálata, esetleg közreműködés a munkájukban. (pl.: tűzoltóság, mentők, katasztrófavédelem, rendőrség, vöröskereszt, és az adott településen működő bármilyen szervezet) Az interaktív tábla segítségével a tűzoltóság megismerése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, alapanyag, termék, szerszám, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, körvonalrajz, méret, mérés, baleset, segítségnyújtás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Közlekedési ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett alkalmazása. Helyes viselkedési szokások a különböző közlekedési helyzetekben (gyalogos közlekedés, személygépkocsiban és közlekedési eszközökön való közlekedés).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok pontos ismerete. A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a fegyelmezett, elővigyázatos biztonság elsajátítására. Az életkori sajátosságoknak megfelelően közlekedési balesetek elemzése. (a baleset lehetséges okainak felismerése, a megelőzés, az elhárítás és a segítségnyújtás lehetőségeinek megismertetése és gyakoroltatása).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek: A gyalogos közlekedés szabályai helyben, lakott területen és a lakott területen kívüli közlekedés. Elsőbbségi helyzetek a gyalogos közlekedésben. A közlekedés tapasztalatairól természetes anyagok segítségével, közlekedési szituációk megjelenítése (pl.: társasjátékok, faépítő, lego felhasználásával)		Magyar nyelv és irodalom: szakszöveg értelmezése, szövegmondás gyakorlása, piktogramok készítése.
3.2. Közlekedési eszközök típusai, csoportjai: Bemutatás (pl. az internet felhasználásával, szárazföldi, vízi és légi közlekedési eszközökről). Viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközök használata közben. (pl.: kirándulások alkalmával jegykezelés, leszállási szándék jelzése). Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés gyakorlása gyalogosan és helyi közlekedési eszköz használatával.		Környezetismeret: a lakókörnyezet részletes megismerése, térképismeret. Erkölcstan: Udvariasság a közlekedésben, helyes beszédstílus, tiszteletadás, segítségnyújtás a bajban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, útburkolati jel, közösségi (tömeg) közlekedés, helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, udvariassági szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Pályaorientáció, közösségi szerepek	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	A családi, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok. Néhány szokás, hagyomány ismerete. Közvetlen környezetben ismert és gyakorlott szakmák, hivatások bemutatása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. Az ünnepekre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének gyakorlata. Ismerkedés a tervezéssel, szervezéssel. Munkavégzés egyénileg és közösen. A tapasztalatok elemzése, esetleges hibák megszívlelése, és értékelés. A szakemberek emberi tulajdonságainak értékelése, megbecsülése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
4.1. Iskolai és osztályrendezvények: Iskolai és osztályrendezvények (pl.: mikulás, karácsony, farsang, anyák napja, gyermeknap, osztálykirándulás, születésnap, játszódélután, nemzeti ünnepek). Az osztályteremben a berendezés és a teremdíszítés elkészítése az ünnepnek megfelelően. Az ünnephez szükséges kellékek (meghívó, díszletek, jelmezek) előkészítése, vagy beszerzése. Saját készítésű jelmezek bemutatása. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzésekről megfogalmazások.		Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata. Környezetismeret: Hagyományos és megszokásos napok, ünnepek. Erkölcstan: Hagyományok, szokások, élmények elemzése, feldolgozása.
4.2. A közösségért végzett tevékenység: A tanterem dekorációjának megtervezése, faliújság készítése. Mit tehetünk iskolánk esztétikumának külső és belső környezetének megóvásáért (a munka megszervezése, lebonyolítása és értékelése, pl.: parkgondozás, tanterem előtt dekorálás, a folyosók tisztaságára ügyelés).		

Fenntartó általi jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Család, otthon, háztartás	6	2	8
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	-	16
Közlekedési ismeretek	4	1	5
Pályaorientáció, közösségi szerepek	6	1	7
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról, a családi tagok feladatvállalásáról. Egészséges munkamegosztás, elemi munkaszokások ismerete, annak gyakorlása. Generációs kapcsolatok a családban. A családi tagok feladatai, tevékenységi szerepük. A közvetlen környezet jellemzői, természeti és mesterséges anyagok. Információszerzés lehetőségei, (könyvtár, internet, média).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív akarati tulajdonságok, és az elvárt jó, magatartási jellemzők fejlesztése. (önállóság, segítőkészség, másokra való odafigyelés, tolerancia, engedelmesség, udvariasság) Elvárások, normák megfogalmazása. Együttműködés a családtagokkal, munkájuk jó szándékú értékelése, vélemények megfogalmazásának gyakorlása egyszerű indoklással. A család takarékos gazdálkodás formáinak elsajátítása, életkori sajátosságuknak megfelelően.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
1.1. Önkiszolgálás-vendéglátás: Családi élethelyzetek, életszínterek, a konyha, mint az életkészítés színtere. A konyha kialakulásának történeti áttekintése. Egyszerű étel készítése, pl.: szendvics és tea. Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás. Családtagok feladatai, egységes munkamegosztás otthon. Önkiszolgáló feladatok gyakorlása. Vendégvárás, vendégek fogadása otthon és az iskolában.		Magyar Nyelv-és Irodalom: Szókincsbővítés, szövegalkotás, szövegértés, a szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció. Matematika: Problémamegoldás, tájékozódás térben és időben, alapműveletek. Környezetismeret: Család, rokonság, egészséges életmód. Erkölcstan: Egészség, környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés és kapcsolattartás.
1.2. Családi ünnepek: Ünneplés a családban. Karácsony, Anyák napja, Húsvét. Szokások és hagyományok gyűjtése. Alkalomhoz illő ajándéktárgyak készítése. Az ünnepi dekorációk jelentése, készítése. Információk megkeresése, és csoportosításuk különböző szempontok szerint. Az ünnepek jelentése, felkészülés, tervezés, végrehajtás és az elvégzett feladatok értékelése.		
1.3. Önismeret: Mire vagyok képes. Önjellemzés, a családban betöltött szerepem, az osztályközösségben egyenrangú elhelyezések. Saját munkák értékelése, a hibák felvállalása, korrigálás tevékenység végzése közben. Tudatosság az ismeretek elsajátítása és a gyakorlati feladatok megoldása közben.		
1.4. Gazdálkodás a családban: Bevételi és kiadási források elvégzése, jelentésük, zsebpénz kezelése és beosztása. Takarékoskodás otthon és az iskolában, egyénileg és közösen, energiával, pénzzel, fogyasztási cikkekkel. Szerepjáték: vásárlás. Helyes időbeosztás.		
1.5. Egészséges életvitelünk: Az egészséggel kapcsolatos fogalmak tisztázása, egészség, betegség. Egészséges környezet kialakítása, teendőink ennek érdekében, az egészséges tiszta környezet megóvása. (víz, levegő) Egészségkárosító, környezetkárosító hatások a közvetlen környezetben, a háztartásban és a közlekedésben. Megelőzés, kármentesítés. Kapcsolódás a környezetbarát gazdálkodási programokhoz (szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékok újra hasznosításának lehetőségei).		

Pontárló által jóváhagyva

Interaktív tananyag feldolgozása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 16 + 1 óra
Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges ismeretek szerzése, és célszerű felhasználása. Tapasztalatok megfogalmazása, a probléma, az igény felismerése. Tervezés, kivitelezés, ellenőrzés, értékelés mintakövetéssel. A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközös, szerszámok felismerése, célszerű használata.	
A tematikai egység nevelés-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Műszaki rajzi alapismeretek felelevenítése, bővítése, rajzkészítés, és rajzolvasás gyakorlása. A feladatok végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése, eleinte mintakövetéssel, később önállóan. A tevékenységhez használt szöveges, rajzos, képi mintakövetésből származó utasítások, tervek végrehajtása. Figyelem és elővigyázatosság a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságos tevékenység végrehajtására. A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése, megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismertetése. Az eszközök, szerszámok célszerű, rendeltetésszerű biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó test-tartás, megfelelő erőkifejtés képességének fejlesztése. Munka közbeni rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosságra.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival. Anyagvizsgálat: ránézéssel, tapintással, szaglással, majd különféle próbák végzésével. Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk közötti összefüggés megláttatása. Az anyagok tulajdonságai és felhasználási lehetőségüket befolyásoló tényezők.	Magyar Nyelv-és Irodalom: szövegértés, szövegalkotás, szakszöveg.
2.2. Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása. A hímzés eszközei, hímző tű, hímző cérna. Ajándéktárgy készítése hímzéssel, pl. Karácsonyra, Anyák napjára, Húsvétra hímzett kép, vagy színes falikép készítése. (szároltés, láncoltés, laposoltés, keresztöltés, goblein öltés) és gyakorlása. Papír és filcanyag, festék, ragasztó felhasználásával, adventi naptár, mécses tartó, ujjbábok, udvari bolond, virágos tojástartó koszorú, cukorvirág készítése. A tárgyak készítése közben utalás az alapanyagok gyártási technológiájára. A szövés alapelemeivel való megismertetés, körömfonás, szalagszövés. Faanyagok, gyurma és papír felhasználásával házikó, csuszka, papírábra készítése. Modellek összeállítása, természetes és mesterséges anyagok felhasználásával (pl. hídmodell, repülőgép, szélkerék, közlőmű, vitorlás hajó és KRESZ táblák modellezése). Épület makettek, jármű modellek készítése, fa és fémépítő, valamint legojáték felhasználásával. A különféle munkadarabok, modellek, makettek elkészítése során becslés, mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása. A kéziszerszámok biztonságos használatának gyakoroltatása, tárolása, a veszélyforrások felismertetése használat közben. A különböző mesterségekhez tarozó kéziszerszámok gyűjtése, használhatósága. A munkahely rendjének megteremtése és megőrzése.	Környezetismeret: Anyagi tulajdonságok. Matematika: Becslés, mérés, szabad kézi rajz, szerkesztőrajz, mennyiségek közötti összefüggések feltárása. Vizuális kultúra: rajzeszközök használata, épületek jellemzői. Erkölcstan: Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világörökség.

Tanmenet átdolgozva

2.3. Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel: A mérés és rajzolás eszközei és használatuk. Méretarányok felismertetése. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal) ismerete és rajzolásának gyakoroltatása. Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése és készítése.	
2.4. Mindennapos használati tárgyaink: A gyerekek által használt tárgyak értéke, tulajdonságai, alapanyaguk előállítási módjuk, az előállításuk folyamatábrája. A tárgyak használata közbeni veszélyforrások, baleset megelőzés, segítésnyújtás. A tárgyak értékeinek megőrzése. (iskolai felszerelése, játéktárgyak, sporteszközök, otthoni tárgyak)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, alapanyag, félkész termék, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, anyagi tulajdonságok, becslés, mérés, méretarány, méretek, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, mesterséges anyag, előállítási folyamat, sablon, szálas anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, értékmegőrzés, újra hasznosítás, építmények, építő elemek, körvonalrajz, alaprajz, műszaki rajz.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Közlekedési ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A gyalogos közlekedés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés, csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogos közlekedést szabályozó jelzések ismerete. (jelzőtáblák, jelzőlámpák, útburkolati jelek) Helyes viselkedés a közlekedési eszközökön. (személyautó, autóbusz, villamos, metró, és vonat)	
Nevelési, fejlesztési célok	A biztonságos gyalogos közlekedési ismeretek megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet szabályainak ismeretbővítése. Figyelem, fegyelem fontossága, minden közlekedési helyzetben. Közlekedési balesetek lehetséges okainak feltárása, teendők az elhárításuk és megelőzésük érdekében. Segítségnyújtás közlekedési balesetben, a lehetőségek felismertetése, és gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően. A kerékpár felépítésének és működésének megismerése, kerékpározás fogalomtól elzárt területen és kerékpárúton, gyakorlás közlekedési szakember jelenlétében. A városi, országúti, vasúti, vízi-és légi közlekedés szerepének átlátása, eszközeinek megismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek: A 3. évfolyamon tanult közlekedési ismeretek felelevenítése (pl.: konstrukciós játékok, faépítő és lego) felhasználásával, közlekedési szituációk lejátszása.	Magyar Nyelv-és Irodalom: Beszédértés, szaknyelv használat, szövegértés,folyamatábrák, piktogramok. Környezetismeret: Lakóhelyismeret,térképismeret, menetrendismeret. Erkölcstan: Közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.
3.2. Kerékpározási alapismeretek: A kerékpár részei, működése, közlekedés biztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök. Közlekedés lakóövezetben és kerékpár úton. A kerékpárút közlekedési jelzéseinek megismerése. Jelzőtábla típusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák. Az úttest részei. Útburkolati jelek. Kerékpárosok és gyalogosok viszonya közösen használt területeken.	
3.3. Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben: Viselkedési szabályok a közösségi közlekedési környezetben. Jegyvásárlás, jegykezelés, leszállási szándék jelzése. Balesetmentes, fegyelmezett, figyelmes viselkedési szabályok a helyben használt közlekedési járműveken. Kiránduláson, gyalogtúrákon, a szabályok gyakorlati alkalmazása.	
3.4. Közlekedési eszközök, környezet és egészségtudatos közlekedés: A szárazföldi, vízi-és légi közlekedés eszközei. Egészségünk és a kerékpáros közlekedés közötti kapcsolat. Közlekedési környezetünk veszélyforrásai. A szabályok be nem tartásából fakadó veszélyek.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelzőkészülék, alul és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg) közlekedés. Helyi és helyközi közlekedés. Forgalomtól elzárt terület. Kerékpározás irányjelzései, bekanyarodás, megállás, újraindulás. Biztonsági szabály. Udvariassági szabály, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelések.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	A szülők körében ellátott foglalkozások, szakmák ismerete. Baráti, iskolai és lakóhelyi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány helyi szokás és helyi hagyomány ismerete. A megbeszélt öltözködési és viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyes foglalkozások és szakmák értékeinek felismertetése, azok megbecsülésére való nevelés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. Az ünnepekre való felkészülés, az ünneplés, az ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Ismerkedés a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés, esetleg átalakítás, ezen részek gyakoroltatása játékos és önálló, vagy csoportos formában. A feladatok megosztására és a részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására való szoktatás, a kockázati tényezők felismerése, mérlegelése, beépítése a lebonyolításba. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) elemzése, értékelése, a hibák elismerése és megszívlelése, ezek kiküszöbölése a későbbiek folyamán. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Iskolai és osztályrendezvények: Iskolai és osztályrendezvények (pl.: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek, az iskola hagyományos ünnepei) előkészítése és lebonyolítása. Plakát tervezése csoportmunkában. Az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet, díszletek, jelmezek, stb.) előállítása, vagy beszerzése. Az átélt érzések megfogalmazása, a közös tapasztalatok megbeszélése és esetleges rögzítése.	Magyar Nyelv-és Irodalom: Szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata. Környezetismeret: Szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. Erkölcstan: Hagyományok, szokások, ünnepek, élmények feldolgozása.
4.2. A közösségért végzett munka: A közösségi tér, közösséghez alakítása: tanterem dekoráció, faliújság készítése, zöldsarok kialakítása (dísznövények, akvárium). Az iskola esztétikus, harmonikus, külső és belső környezetének kialakításában való részvétel a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően. A munka megszervezése, lebonyolítása és értékelése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnepek, nemzeti ünnepek, egyházi ünnepek, munkaszervezés, programszerve-

Mintatartó állományból egyva

	zés, értékelési szempontok.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalkotáskor). A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása. A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 1.2. 9.
Testnevelés az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulás, továbbá a bonyolultabb sportági és táncos mozgások alapfeltételeit. A fejlesztési folyamat során érvényesülnie kell a fokozatosság elvének, amely a természetes mozgások egyszerű végrehajtási mintáitól elindulva egyre összetettebb, komplexebb helyzetekben történő alkalmazást jelenti. A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékosság módszerével együtt formálják a testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist. A mozgástanulással párhuzamosan történjen a már cselekvésbiztos mozgásformák alkalmazása összetettebb játéktevékenységekben és kontrollált versenyszituációkban is. A kontrollált versenyszituációk során - a motiváció fenntarthatósága és az esélyegyenlőség érdekében - a mozgásos tevékenységek precíz végrehajtásán, a variációk sokaságán van a hangsúly, nem a mért abszolút teljesítményen. A mozgástanulási és pszichomotoros képességfejlesztési folyamatban a sikerorientált gyakorlási feltételek, az élménygazdagság, a játék és játékosság az uralkodó, amely mélyíti a mozgásos tevékenységekhez és testneveléshez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulást. A természetes mozgások alkalmazása sportági jellegű mozgásokban egyre nagyobb teret kap, amely a további koordinációs képességfejlődés záloga. A játéktevékenység során is fejlődés mutatkozik, ami az egyre nehezedő szabályok mellett, az egyszerű taktikai feladatok felismerésében és egyre tudatosabb alkalmazásában nyilvánul meg. A mozgásos tevékenységek közbeni kooperációs és kommunikációs lehetőségek, kreativitást igénylő tanulási helyzetek hozzájárulnak a problémamegoldó gondolkodás, valamint a szociális kompetenciák fejlődéséhez. A játéktevékenység nehezedő feladathelyzetei előidézte döntési kényszer hozzájárul a felelősségteljes viselkedés formálódásához, a szociális és társadalmi, egyéni és közösségi kompetenciák kialakulásához.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű pszichomotoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást és az adekvát játékok alkalmazását helyezi előtérbe. A differenciálás elvét és az általa vezérelt gyakorlatot a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet áldoz a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére, és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A fejlesztőmunka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de a menet közben bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás, egyúttal a személyiségfejlesztés - az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok – hatásfokát. A várt eredmények ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmaznak.

Tantárgyi általános irányelv

A testnevelés műveltségterület tartalmai az alapfokú nevelés-oktatás 1–2. évfolyamán a természetes (alap-) mozgáskészségek, illetve a pszichomotoros képességek játékos fejlesztésére, azok változatos, sokrétű és tudatos alkalmazására épülnek. A gyermekek fejlődési, fejlettségi jellemzőihez igazodó egyszerű, ugyanakkor változatos mozgástanulási és képességfejlesztési körülmények, koordinációt javító tanulási tartalmak, melyek stabilizálják az alapvető mozgáskészségeket, jelentik az alapvető fejlesztési célt. A 3–4. évfolyamon a mozgáskészségek tovább stabilizálódnak, az előzetes mozgástapasztalatokra építve tovább fejlődnek, és a mozgástanulás magasabb szintjére kerülnek. Az alapkészségek fejlesztésének folyamatában a komplexebb, nehezített körülmények közötti végrehajtások válnak uralkodóvá.

A már elsajátított készségek, fogalmak, kategóriák egységeinek beillesztése a mozgásos tevékenységrendszerbe a tantárgyközi tartalmak, a kompetenciák és a fejlesztési feladatok keretében hozzájárulnak a hatékonyabb tanuláshoz, a kedvezőbb tanulási teljesítményhez, ezen keresztül a nevelési folyamat sikerességéhez. Összességében elfogadó, ugyanakkor követelményeket támasztó, következetes nevelési környezetet biztosító légkör szükséges, ahol a gyermekek aktív, felfedező, velük született képességei megerősödnek.

A testnevelésórán lehetőség nyílik a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésre, ezen keresztül a testnevelés tantárgyhoz kapcsolódó pozitív attitűdök kialakítására, mely olyan fejlesztési területek alapjául szolgálhat, mint például a pályaorientáció, a testi-lelki egészség és az eredményes tanulás. A tanítási-tanulási folyamat során a testneveléssel, a pedagógussal, a társaival, illetve önmagával szembeni bizalom megteremtése megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az ön- és társértékelés.

A társas interakciók, a feladatokkal járó fizikai kontaktusok, a közösségi sikerélmények, továbbá a legfontosabb magyar sporttörténeti ismeretek kitűnő alapját képezik a nemzeti öntudatnak és a hazafias nevelésnek.

A különböző sportágak, mozgásos tevékenységek, illetve a testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését hivatott szolgálni. A kooperáció lehetőségének biztosítása, a kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása a demokráciára nevelés kiemelkedő színtere. A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a környezettudatossággal kapcsolatban. A szaknyelvi alapok megismertetése, a testnevelésórán használatos szerek, eszközök balesetmentes használatának megismerése és megértése, a testi és lelki működéseink felfedezése összekapcsolva a rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a testi-lelki egészségre nevelés, mint a legfontosabb fejlesztési terület.

A fejlesztési területek feladatainak fent bemutatott megvalósításával, valamint a testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a hatékony, önálló tanulás és a szociális és állampolgári kompetencia kialakítása eredményes módon valósulhat meg. Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik. Meghatározó eszköz a szaknyelvi, terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek széles körű, igényes közvetítése a pedagógus által, de nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a pedagógus-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók egymás közötti kommunikációjának alakítása. Tanórai keretek között erre a hibajavítás, a saját és a társak teljesítményének megfigyelése és értékelése, a játékszituációk, illetve játékfeladatok megbeszélése, a sikerek és kudarcok okainak feltárása, az egymásnak nyújtott

Fenntartó által jóváhagyva

segítségadás stb. keretében nyílik lehetőség. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet. A kooperatív feladatokban, kreativitást és kommunikációt igénylő páros és társas gyakorlatokban, mozgásos játékokban, a tanórai csapatversenyek lebonyolításában, kezdetben irányítottan, majd az önállóságot növelve oldják meg a problémákat a tanulók. Tanórán és a tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak, érdeklődésének leginkább megfelelő szerepet, feladatkört.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Ennek kialakítása kiemelkedő jelentőségű az alapfokú nevelés kezdeti szakaszaiban. A kezdetektől nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítésre, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést, pozitív attitűdöt már ezen az iskolafokon is.

A mindennapos testnevelés két órájának kiváltása érdekében 3. és 4. évfolyamokon „Nemzeti lovaskultúra kerettanterve 3- 5. évfolyam számára” elnevezésű kerettanterv ismeretanyaga is oktatható.

Fenntartó által jóváhagyva

	1. évfolyam				2. évfolyam				Keret-tanterv
	90%		10%	Összesen	90%		10%	Összesen	
		Úszás				Úszás			
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	-	-	10	10	-	-	10	20
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38	*3*	-	41	37	*2*	-	39	75+*5*
Manipulatív természetes mozgásformák	27	-	3	30	27	-	3	30	54
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	*2*	3	20	15	*3*	3	21	30+*5*
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	*2*	4	26	20	*4*	2	26	40+*6*
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	*5*	5	25	15	*3*	5	23	30+*8*
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	-	-	7	8	-	-	8	15
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	*3*	3	21	15	*3*	5	23	30+*6*

Fenntartó által jóváhagyva

Összesen	162	**18**	**180**	162	**18**	**180**	324

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	-	-	10
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38	*3*	-	38 + *3*
Manipulatív természetes mozgásformák	27	-	3	30
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	*2*	3	18 +*2*
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	*2*	4	24 + *2*
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	*5*	5	20 + *5*
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	-	-	7
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	-	-	-	-
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	*3*	3	18 + *3*
Összesen	162		18	180

Fenntartó általjóváhagyva

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Előkészítő és preventív mozgásformák**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok)*: Egy- és kétsoros vonal, sor, félkör és kör alakzatok, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben. *Gimnasztika:* Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. *Játék:* A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. *Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:* Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. A stressz és feszültségoldás gyakorlatai. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés felismerése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek és testirányok ismerete. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Stressz és feszültségoldó alapismeretek. Környezettudatosság: takarékosság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megin-	*Matematika*: számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. *Környezetismeret:* testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. *Vizuális kultúra:* megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

Felnőtt által jóváhagyva

dítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, stressz és feszültségoldás, testrész, testirány, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 38 +*3* óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban; megindulásokkal és megállásokkal; irányváltással; meghatározott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; dalra, énekre; menekülő, üldöző feladatokkal. *Fogójátékok.* Utánzó mozgások. Egyszerű, 2 – 4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, valamint kombinációik végrehajtása. Lendítések és körzések*:* Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. Hajlítások és nyújtások: Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása *A hajlítás és döntés közötti különbség felismertetése.* Helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással. Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben. Tolások és húzások: Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. Emelések és hordások: Társemelések párokban. Különböző eszközök emelése az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. *Sótörő játék.* Függés- és lengésgyakorlatok: Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban. Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú helyváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testré-	Matematika: térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.

Fenntartó által jóváhagyva

szekkel, illetve eszközökkel. Gurulások, átfordulások: Vízszintes tengely és hossztengely körül; különböző testrészeken, irányokba; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. Támaszok: Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energia befektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás fogalmak ismerete. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgássík, erőkifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Manipulatív természetes mozgásformák</td><td>Órakeret
27 + 3 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.
Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása.
A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">MOZGÁSMŰVELTSÉG
Dobások (gurítások) és elkapások:
Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből. Alsó, felső, mellső dobások. A dobások technikájának csiszolása.
Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban, helyben. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal.
Rúgások, labdaátvételek lábbal:
Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetéses gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. Rúgások célra, különböző távolságra. Rúgó feladatok kézből. Rúgások földről.
Labdavezetések kézzel:
Labdaérzékelő gyakorlatok helyben, járás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba; fokozódó sebességgel; ritmustartással egyénileg, párban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás. Labdás ügyességi gyakorlatok.
Ütések testrésszel és eszközzel:
Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban; helyben és haladással.
A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:
Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete.
Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai.
Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában.
Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése.
A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</td><td>Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.

Informatika: médiainformatika.

Környezetismeret: testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.</td></tr>
</table>

Fenntartó engedélyével nyomtatva

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 +*2* + 3 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, felszabadult és kreatív tánc keretében. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás;). Egyensúlyérzékelés fejlesztése pad használatával. Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, megfelelő magasságú svédszekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe). 2 -3 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötélmászás kísérletek. Egyszerű páros torna. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás és nyújtás. Tánc A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Saját énekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Páros egyszerű térformájú motívumfüzérek. Járok egyedül-népi dalos játék. *Lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás.* *Testsúlyáthelyezések különböző irányokba.* Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.		Ének-zene: magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. Környezetismeret: az élő természet alapismeretei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 + *2* + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. Az irányadó Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás és futás mozgásformái: egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, különböző lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes körülmények között). Iramfutások lendületesen, természetes mozgással 10-15 méteren. Ugrások és szökdelések mozgásformái: egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. *Helyből távolugrás.* *D*obások mozgásformái: lökő-, hajító gyakorlatok: döntően célba dobással vízszintesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. *Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések tömött labdával, helyből.* Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a helyi feltételek szerinti mértékben és formában a Kölyökatlétika versenyrendszerében , a Kölyökatlétika eszközkészletével. Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában. 12 perces futás Fizikai állapotfelmérés. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értékként való elfogadása.	Matematika: mérés, mérhető tulajdonságok. Vizuális kultúra: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. Környezetismeret: testünk, életműködéseink.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaszkodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban**	**Órakeret 15 + 5 + 5 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Labdarúgás: Játékos labdás feladatok 2–3 játékos együttműködésével. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában. Kapura rúgások (kapus nélkül). *Átadások (passzolások), átvételek.* Egyszerű cselek. S*zabályos szerelés a játékban.* Mini kosárlabda: Labda nélküli és labdás technikai gyakorlatok. Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. *Védekező kar- és lábmunka*. Sportjáték-előkészítő kisjátékok: Létszámfölényes helyzetek megoldása. Célba dobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; sportjátékok kis létszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Balesetmegelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.		Technika, életvitel *és gyakorlat:* anyagok és alakításuk. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Környezetismeret: testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erőkifejtéssel történő végrehajtása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Társtolások és húzások: Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erőkifejtéssel. Kötélhúzások: Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. Esések és tompításaik: Előre, hátra, oldalra, le és át. Küzdőjátékok. Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erőkifejtés, sportszerűség, düh, erőkifejtés, csel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 15 +*3* + 3 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Hóban végezhető mozgásformák Hógolyózás, hóemberépítés, szánkóhúzás. Csúszkálás havon, jégen. Labdás játékok Sorversenyek különböző méretű labdák használatával, fogyasztók. Tollaslabda Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben. Ütésgyakorlatok párokban. *Ütőiskola* Frizbi Dobások párokban, állóhelyben. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott távolságra. *Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, elkapások.* ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése.		Magyar nyelv és irodalom: dramatikus játékok. Környezetismeret: éghajlat, időjárás. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz, ütőfogás, ütőlendület, dekázás, frizbi, korong, nyitás	

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	-	-	10
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	37	*2*	-	37 + *2*
Manipulatív természetes mozgásformák	27	-	3	30
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	*3*	3	18 + *3*
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	*4*	2	24 + *2*
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	*3*	5	18 + *5*
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	8	-	-	8
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	-	-	-	-
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	*3*	3	18 + *3*
Összesen	162		18	180

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok): Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét) szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. Gimnasztika: Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légző gyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. Játék: A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. A stressz és feszültségoldás gyakorlatai. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés felismerése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek és testirányok ismerete. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő.	Matematika: számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. Környezetismeret: testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. Vizuális kultúra: megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

Fenntartó által jóváhagyva

Stressz és feszültségoldó alapismeretek. Környezettudatosság: takarékosság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, stressz és feszültségoldás, testrész, testirány, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 37 + *2* óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2 – 4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés, mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. Lendítések és körzések: Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. Hajlítások és nyújtások: Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön. Tolások és húzások: Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erőkifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. Emelések és hordások: Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. Függés- és lengésgyakorlatok: Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri	Matematika: térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.

Tervtanácsi jóváhagyva

eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben. Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok. Gurulások, átfordulások: Vízszintes tengely és hossztengely körül; különböző testrészeken, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. Támaszok: Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energia befektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás fogalmak ismerete. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erőkifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 27 + 3 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése. Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Dobások (gurítások) és elkapások: Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások. Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. Rúgások, labdaátvételek lábbal: Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetéses gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon. Rúgótechnika finomítása. Labdavezetések kézzel: Labdaérzékelő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül. A labdavezetés technikájának finomítása. Különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás. Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással. Dekázás tenyérrel. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban: Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések. a ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relá-	Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. Informatika: médiainformatika. Környezetismeret: testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.

Fontanio előzetes jóváhagyása

ciójában. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 + *3* + 3 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, felszabadult és kreatív tánc keretében. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; különböző kiindulási helyzetekből tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok). Ugrások, ugróerő fejlesztése zsámolygyakorlatokkal támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról megfelelő magasságú svédszekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás, huszárugrás). 3–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötélmászás kísérletek mászó kulcsolással (3 ütemű mászás). Alaplendület és leugrás alacsonygyűrűn és játszótéri eszközökön. Egyszerű páros és társas gúlatorna. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás és nyújtás az ismétlésszám növelésével. Tánc A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfüzére *Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző karmozgásokkal kombinálva.* Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. *Gyertek haza ludaim - népi játék.* ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.	Ének-zene: magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. Környezetismeret: az élő természet alapismeretei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászó kulcsolás, megkülönböztetés, felismerés,	

Felmenő által jóváhagyva

	kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 + *4* + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. Az irányadó Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás és futás mozgásformái: egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). *Iramfutások 15-20m-es távon. Futóversenyek.* Ugrások és szökdelések mozgásformái: egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. *Indiánszökdelés – különböző karmozgásokkal.* Dobások mozgásformái: lökő-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célba dobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. *12 perces futás.* Fizikai állapotmérés. Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a helyi feltételek szerinti mértékben és formában a Kölyökatlétika versenyrendszerében a Kölyökatlétika eszközkészletével. Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értékként való elfogadása.	Matematika: mérés, mérhető tulajdonságok. Vizuális kultúra: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. Környezetismeret: testünk, életműködéseink.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaszkodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás, erőnlét, *állóképesség*

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban**	**Órakeret 15 + *3* + 5 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az önközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Labdarúgás: Játékos labdás feladatok 2–3-4 játékos együttműködésével. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Labdás- és testcselek. Kapura rúgások (kapus nélkül). Mini kosárlabda: Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. Labdavezetés irányváltoztatással, tárgy-társ kerülésével. *Mini röplabda:* *Kosárérintés és alkarérintés próbálkozások léggömbbel, puha labdával*. Sportjáték-előkészítő kisjátékok: Létszámfölényes és létszám azonos helyzetek megoldása. Kooperatív mini röplabda játékok; célba dobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kis létszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Balesetmegelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.		Technika, életvitel és gyakorlat*:* anyagok és alakításuk. Vizuális kultúra*:* vizuális kommunikáció. Környezetismeret: testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés, *kosár- és alkarérintés.*	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erőkifejtéssel történő végrehajtása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Társtolások és húzások: Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erőkifejtéssel. Kötélhúzások: Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. Esések és tompításaik: Előre, hátra, oldalra, le és át. Küzdőjátékok. Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erőkifejtés, sportszerűség, düh, erőkifejtés, csel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 15 + *3* + 5 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Hóban végezhető mozgásformák Hógolyózás, hóemberépítés, szánkóhúzás. Csúszkálás havon, jégen. *Szánkóhúzó verseny csapatokban.* Labdás játékok *Egyéni és csapat célba dobó verseny labdával.* Sorversenyek különböző méretű labdák használatával, fogyasztók. Tollaslabda Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben, és mozgás közben. Ütésgyakorlatok párokban. *Ütőiskola* Frizbi Dobások párokban, állóhelyben, mozgásban. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott és változó távolságra. *Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, elkapások.* ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése.		Magyar nyelv és irodalom: dramatikus játékok. Környezetismeret: éghajlat, időjárás. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz, nyitás, *védekező mozgások, elkapás*	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Előkészítő és preventív mozgásformák Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. A stressz és a feszültségoldás alapgyakorlatainak használata. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energia befektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. Manipulatív természetes mozgásformák A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban Feszes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben. A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása. Természetes mozgásformák *az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban* A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban vagy a Kölyökatlétika jellegű játékokban. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.

Fenntartó általi jóváhagyva

	Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. Természetes mozgásformák az önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldásokban. Az alapvető eséstechnikák felismerése. A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben. A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése. Törekvés arra, hogy a támadó és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak. *Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben* Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során. Az időjárási körülményeknek megfelelő öltözködés és az ahhoz kapcsolódó okok ismerete.

Fenntartó által jóváhagyva

	3. évfolyam				4. évfolyam				
	90%		10%	Összesen	90%		10%	Összesen	Keret-tanterv
		Úszás				Úszás			
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	*2*	-	12	10	*2*	-	12	20+*4*
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27	*3*	3	33	27	*3*	3	33	54+6
Manipulatív természetes mozgásformák	35	-	3	38	35	-	3	38	70
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	*2*	3	20	15	*2*	3	20	30+4
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	*2*	5	27	20	*2*	5	27	40+4
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	-	4	19	15	-	4	19	30
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	-	-	7	7	-	-	7	14
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	9	-	-	9	9	-	-	9	18

Fenntartó által jóváhagyva

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	-	-	15	15	-	-	15	30
Összesen	162		18	180	162		18	180	324

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	*2*	-	10+2
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27	*3*	3	30+3
Manipulatív természetes mozgásformák	35	-	3	38
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	*2*	3	18+2
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	*2*	5	25+2
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	-	4	19
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	-	-	7
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	9	-	-	9
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	-	-	15
Összesen	162		18	180

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Előkészítő és preventív mozgásformák**	**Órakeret 10 + *2* óra**
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok): Tér- és távköz kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. Gimnasztika: Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül. Játékos gyakorlatsorok. *Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas.* Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban végrehajtva eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légző gyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással, gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképességfejlesztő jelleggel. *Zenére történő mozgások egyszerű aerobik alaplépésekkel*: Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- érzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. Játék: A térbeli tudatosságot, az energia befektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok . Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása. A stressz és feszültségoldás gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés.	Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

Fenntartó által jóváhagyva

A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. A biológiai éréssel járó testi változások alapismeretei. Stressz és feszültségoldó alapismeretek. Környezettudatosság: takarékosság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 27 + *3* + 3 óra
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabillá és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása –a helyi feltételek szabályzás szerinti mértékben – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Fordulattal, ritmus- és irányváltással; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú zenére. Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-négy mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével. Fogójátékok és változataik Lendítések, körzések: Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan lendítésekre és körzésekre építve. Hajlítások és nyújtások: Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan a hajlításokra és nyújtásokra építve. Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan a fordításokra és fordulatokra építve. Tolások, húzások: Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban fokozódó erőkifejtéssel, különböző eszközökkel. Emelések és hordások. Társemelések és társhordások csoportokban, Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. *Sótörő játék párokban. Váltóversenyek társhordással.* Függés- és lengésgyakorlatok: *Bordásfalon függésben haladás oldalt.* Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. Hátsó és mellső függés „Vándormászás”. Egyensúlygyakorlatok*:* Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil felületen, fordított tornapadon Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzet-		Vizuális kultúra: kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás. Matematika: műveletek értelmezése;

Fenntartó által jóváhagyva

változtató mozgásokból, Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok. Gurulások, átfordulások: Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal. Társsal, társakkal azonosan. Támaszok: Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energia befektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny. hátsó - mellső függés

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 35 + 3 óra
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – a helyi feltételek szabályzás szerinti mértékben– a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Dobások (gurítások) és elkapások: Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből. Különböző ívben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban. Alsó, felső, mellső dobások párban különböző irányba és távolságra. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. Rúgások, labdaátvételek lábbal: Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó irányban társak között ügyesebb láb használatával. Belső csüd, teli csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” ügyesebb láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből. A rúgás technikájának finomítása. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra. Labdavezetések kézzel: A társsal azonosan; váltakozó irányban, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; gurítással kombinálva egyénileg, párban. Labdavezetéses feladatok. A labdavezetés technikájának csiszolása. Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, különböző célfelületekre, magasságokra, dekázás tenyérrel; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban, tükörképben. Ütések tenyeres mozgásmintával; szervaszerűen. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése.	Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

Fenntartó által jóváhagyva

A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, dekázás,	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 +2+3óra
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása rendezett, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a táncelemek gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna: Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra) különböző kiinduló helyzetből, párban. Felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások talajról. Egyéni-páros- egyensúlygyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és játszótéri eszközökön. 2-3 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg. Kötél- mászás kísérletek mászó kulcsolással (2-3 ütemű mászás); gyermek aerobikgyakorlatok. *Mellső fekvőtámaszban karhajlítás és nyújtás.* Tánc: Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel. Ritmizált lépések.. Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. Forgások, egyszerű fordulatok. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Páros táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és végrehajtása. *Kanásztánc lépésmotívumai*. Páros változatos térformájú motívumfüzérek. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók: Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés szavak tartalmának megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépé-	Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Ének-zene: magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

Felnőtt által jóváhagyva

sével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játszó”, felkérés

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 +2+5 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétikai vagy ahhoz hasonló játékokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás- és futás mozgásformái: Iramfutások egyenletes és változó ritmussal, sebességgel, lépéstávolsággal akadálypályán. Vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggoló-rajt. Gyors futások 10-15m-es távon. 12 perces futás. Fizikai állapotmérés. Ugrások és szökdelések ugrásformái: Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság változtatásával, páros lábon. *Helyből távolugrás*. Távolugrás-kísérletek elugró-sávból guggoló-technikával-; magasugrás-kísérletek átlépő technikával;. A távolugrás és magasugrás technikájának finomítása. Dobások mozgásformái: Egy- és kétkezes hajító-mozdulatok célra, változó távolságra. Hajítómozgások. Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a helyi feltételek szabályzás szerinti mértékben, a Kölyökatlétika versenyrendszerében: A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.	Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Matematika*:* geometria, mérés, testek. Vizuális kommunikáció: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, , dobóritmus, sarok-talp gördülés.

Pedagógiai program jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 15 + 4 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános technikai és taktikai tartalmak: Támadó és védő feladatok és emberfogással kisjátékok közben; testcsel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok. Mini kosárlabda: Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra;. *Mini röplabda:* Kosárérintés alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban. Labdarúgás: Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. *Szivacskézilabda:* Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból,. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. Sportjáték-előkészítő (kis) játékok: Létszám azonos (1:1; 2:2; 3:3 ellen), helyzetekben (2:1 ellen) labdarúgás, szivacskézilabda, mini kosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, mini röplabda, vonaljátékok, (kooperatív) sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.	Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. Magyar nyelv- és irodalom: kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédés, cselezés, emberfogás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő feladatok végzése során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban. Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata: Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúlykibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból. Esések és tompításaik előre, hátra, gurulások tompítása. Küzdőjátékok: Szabály- és feladatjátékok önvédelmi elemekkel, küzdőjátékok. játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tompítás, grundbirkózás, judo, cselgáncs, esés, karate, boksz, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (hátúszás) technikájának rögzítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban. Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). Feladatok háton*:* felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton. Hátúszás lábtempó: siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. Hátúszás kartempó: hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel. Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése: hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Vízhez kötött játékok*:* Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete, az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás.		Vizuális kultúra*:* tárgy-és környezetkultúra. Környezetismeret: a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felfekvés, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG <u>Hóban végezhető mozgásformák</u> Hógolyózás, hóemberépítés, szánkóhúzás. Csúszkálás havon, jégen. Szánkóhúzó verseny csapatokban. <u>Labdás játékok</u> Egyéni és csapat célba dobó verseny labdával. Sorversenyek különböző méretű labdák használatával, fogyasztók. <u>Tollaslabda</u> Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben, és mozgás közben. Ütésgyakorlatok párokban. Ütőiskola ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság.		Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek. Környezetismeret: testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,	

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	*2*	-	*10 + 2*
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27	*3*	3	*30 + 3*
Manipulatív természetes mozgásformák	35	-	3	38
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	*2*	3	*18 + 2*
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	*2*	5	*25 + 2*
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	-	4	19
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	-	-	7
Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	9	-	-	9
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	-	-	15
Összesen	162		18	180

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Előkészítő és preventív mozgásformák**	**Órakeret 10 +2 óra**
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok): Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. *Kettes és négyes oszlopok kialakítása.* Gimnasztika: Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. *A gimnasztikai gyakorlatok szabályos kivitelezése.* Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. Játék: A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása. A stressz és feszültségoldás gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete.	*Környezetismeret:* tájékozódási alapismeretek. *Vizuális kultúra:* tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.	

Felhasználó által letöltve

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. A biológiai éréssel járó testi változások alapismeretei. Stressz és feszültségoldó alapismeretek. Környezettudatosság: takarékosság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 27 +3 + 3 óra
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabillá és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - a helyi feltételek szabályzás szerinti mértékben – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére. Ugróerő fejlesztése szerek használatával. Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Indiánszökdelés azonos és váltott karlendítéssel. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. *Fogójátékok versenyszerűen, időre.* Lendítések, körzések: Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). Hajlítások és nyújtások: Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is). Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is). Tolások, húzások: Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erőkifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. Emelések és hordások: Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Sor- és váltóversenyek. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.	Vizuális kultúra: kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás. Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.

Fenntartó által jóváhagyva

Függés- és lengésgyakorlatok: Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”. Egyensúlygyakorlatok*:* Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok: *Járások, szökkenések fordított padon.* Gurulások, átfordulások: Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át. Támaszok: Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. *Karhajlítás és nyújtás mellső- és hátsó fekvőtámaszban.* A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete. Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 35 + 3 óra
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – a helyi feltételek szabályzás szerinti mértékben – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Dobások (gurítások) és elkapások: Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. A dobóerő növelése tömött labda gyakorlatokkal. Rúgások, labdaátvételek lábbal: Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva. Levegőben lévő labda levétele. Labdavezetések kézzel: A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetéses feladatok. Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Adogatás tenyeres ütéssel. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat.	Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

Felnőtt által jóváhagyva

A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás, droprúgás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 +2+ 3 óra
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2 – 4 mozgásformák összekapcsolása rendezett, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a táncelemek gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Torna:* Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézen átfordulás oldalt, emelés zsugor fejállásba; *Támlázások különböző irányokban, különböző szereken*. Felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról és egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötélmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás); gyermek aerobikgyakorlatok, e*gyszerű alaplépések variálása-kombinálása,összekapcsolása*. *Tánc:* Ritmizált lépések:, zárt és nyitott hármas lépés, Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra. Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfüzérek, gyermektáncok. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. *Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:* Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekre,	*Környezetismeret:* testünk, életműködéseink. *Ének-zene:* magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

Tantárgyi által javasolva

dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés szavak tartalmának megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról és/vagy minitrambulinról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játszó”, felkérés.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 + *2* + 5 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétikai vagy ahhoz hasonló játékokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás- és futás mozgásformái: egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erőkifejtéssel, lépéstávolsággal, komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. *Rajtversenyek különböző kiinduló helyzetekből.* 12 perces futás. Fizikai állapotfelmérés. Ugrások és szökdelések ugrásformái: Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugró sávból guggoló technikával, a nekifutás távolságának növelésév l;magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk . Dobások mozgásformái: Egy- és kétkezes hajító-, lökő- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. *Dobóversenyek*. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. Hajító mozgások 3 lépéses dobóritmusban, pár lépés nekifutás után. Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a helyi feltételek szabályzás szerinti mértékben a Kölyökatlétika versenyrendszerében: A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében.	Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Matematika: geometria, mérés, testek. Vizuális kommunikáció: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

Tehetséggondozó által jóváhagyva

Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, gát, forgás, dobóritmus, sarok-talp gördülés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 15 + 4 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános technikai és taktikai tartalmak: Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcsel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. Mini kosárlabda: Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában. Mini röplabda: Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. Nyitások, nyitásfogadások. Labdarúgás: Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. Sportjáték-előkészítő (kis) játékok: Létszám azonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, mini kosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, , kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, mini röplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést	*Vizuális kultúra:* vizuális kommunikáció. *Matematika:* számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. *Magyar nyelv- és irodalom:* kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

Pedagógiai alkalmazásra javasolva

igénylő helyzetek felismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédés, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség, alsó egyenes nyitás, nyitásfogadás	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő feladatok végzése során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban. Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata: Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása. Küzdőjátékok: Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tompítás, grundbirkózás, judo, cselgáncs, esés, karate, boksz, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Siklás hason, háton. Levegővétel. Lebegés. Lábtempó, kartempó összekapcsolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (gyorsúszás) technikájának rögzítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). Feladatok *háton:* felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton. Hátúszás lábtempó*:* siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. Hátúszás kartempó*:* hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel. Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése: hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Gyorsúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka. légvétel, ritmus) Gyorsúszás lábtempó*:* siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. Gyorsúszás kartempó*:* gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése*:* gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása. Gyorsúszás levegővétele: a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. Úszások a mélyvízben*:* gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon. Ugrások, taposások*:* beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai. A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok erőfejlesztő céllal. Vízhez kötött játékok: Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete,	Vizuális kultúra: tárgy-és környezetkultúra. Környezetismeret: a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.

Fenntartó által jóváhagyva

az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felfekvés, gyorsúszás, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG <u>Hóban végezhető mozgásformák</u> Hógolyózás, hóemberépítés, szánkóhúzás. Csúszkálás havon, jégen. Szánkóhúzó verseny csapatokban. <u>Labdás játékok</u> Egyéni és csapat célba dobó verseny labdával. Sorversenyek különböző méretű labdák használatával, fogyasztók. <u>Tollaslabda</u> Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben, és mozgás közben. Ütésgyakorlatok párokban. Ütőiskola ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság.		Technika, életvitel *és gyakorlat:* közlekedési ismeretek. Környezetismeret: testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Előkészítő és preventív mozgásformák* Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légző-gyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Stressz és feszültségoldó gyakorlatok megismerése. *Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák* Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energia-befektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. *Manipulatív természetes mozgásformák* A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energia-befektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. *Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban* Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben többnyire biztosan uralt egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete. *Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban* A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, rendezettségre törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.

Fenntartói jóváhagyva

	A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. *Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban* A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értékké válása. *Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban* Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban. Előre, oldalra és hátra esés, tompítással. A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása. A grundbirkózás alapszabályának ismerete és betartása. A sportszerű küzdésre, az asszertív viselkedésre törekvés. Az saját agresszió kezelése. Az önvédelmi feladatok céljának megértése. *Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban* Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás. Az uszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete. *Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben* Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet
Rajz és vizuális kultúra az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

1 - 2. évfolyam

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulóinkat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmai közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelynek a tartalmai végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban csak a legfontosabb tartalmakat biztosítják a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás - tanulás folyamatában.

Fejlesztési feladataink alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További célunk tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulóinknak abban, hogy képesek legyenek az őket érő a hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Célunk továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. Fontos mindemellett a térbeliség és a térbeli helyzetek tudatosítása, hiszen a képszerű megismerés mellett továbbra is meghatározó a téritárgyi világban történő tájékozódás minősége. Az épített környezet és a tárgyak világának, valamint a környezetalakítás lehetőségeinek jobb megértése, s az ezzel járó felelősségek megtapasztalása teszi lehetővé, hogy a gyerekek képesek legyenek az épített környezettel egészségesen együtt élni, annak kevésbé kiszolgáltatottá válni, így egy „környezettudatos” életformát elfogadni és gyakorolni. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszeretteté-

Pdf tartó áttekintő változat

se, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Célunk továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. Tanulóink önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezektől függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet „művészképzés”.

A tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadása mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együttes értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa már ebben az iskolaszakaszban is a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy az 1 - 4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszámkeretein belül kell végrehajtani. Az óraszámmegosztást az adott iskolaszakaszban, az 1 - 2. és 3 - 4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

Az általános iskola alsó tagozatában a médiatudatosság fejlesztése elsősorban a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozásán és a médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedésen keresztül zajlik.

Az élményfeldolgozás folyamatában a médiából származó élményekhez kapcsolódó érzések és gondolatok formát kapnak, így lehetővé válik az élményre való reflexió. A médiaélmény a feldolgozás eredményeként médiatapasztalattá válhat. A folyamatban szerepet játszik a fantáziavilág a személyes adottságok, az egyéni élethelyzet és az addig összegyűjtött tapasztalatok, ismeretek. Az élményfeldolgozás fejleszti az önreflexiós készséget és az önismeretet is, ilyen módon szervesen kapcsolódik az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztési területeihez.

A gyerekek a médiumok elemi kifejezőeszközeinek megfigyelésén keresztül ismerkedni kezdenek a médiumok nyelvével. A különböző médiaszövegek értelmezését, nyelvi működésének tudatosítását, mások értelmezésének sajáttal való összevetését célzó gyakorlatok hozzájárulnak az anyanyelvi kompetencia fejlesztéséhez, a helyes, öntudatos, alkotó nyelvhasználat fejlődéséhez.

Az élményfeldolgozás mellet megjelenik a saját és a nagyobbaknál a szűkebb környezet médiahasználati szokásainak feltérképezése, tudatosítása, amely a médiahasználat és az egyéb szabadidős tevékenységek közötti egészséges arány kialakításán keresztül része a testi-lelki egészségre nevelésének. A digitális kompetenciát fejleszti a kreatív internethaszná-

Fenntartó által jóváhagyva

latban rejlő lehetőségekkel való foglalatosság, illetve azok a gyakorlatok, amelyek az információk keresését, összegyűjtését és feldolgozását, az információ megbízhatóságának vizsgálatát célozzák.

Az ismeretanyag a gyerekek mindennapi médiaélményeire épít, azokból vett példák alapján beszél a média kifejezőeszközeiről, társadalmi funkcióiról, működésmódjáról. A tanulási folyamat szabad beszélgetés, vita, személyes vélemény megfogalmazásán keresztül zajlik, aktív alkotó tevékenységre, kooperatív technikára épül, amely során kiemelt figyelmet kap az empátia és a kompromisszumkészség, ezáltal fejlődik az állampolgári kompetencia.

Az általános iskola alsó tagozatán a fejlesztés centrikus vizuális kultúra tanulása alapvetően két célt szolgál a kezdeti motiváltság és az örömteli alkotás fenntartását, valamint a vizuális műveltség megalapozását. A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor általában már – életkoruknak megfelelő szinten – használják a vizuális kifejezés bizonyos eszközeit. Az első iskolai években mégsem ezek tudatosítása a tanító kiemelt feladata, hanem a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatokkal, új technikákkal, kifejezési módokkal a kifejezőképesség fejlesztése, a vizuális kommunikáció alapját képező ismeretek szinte észrevétlen átadása a játékos gyakorlat feladatokon keresztül, a gyerekek életkori sajátosságaiból fakadó önkifejezési kedv és a kifejezés, alkotás felszabadultságának további ösztönzése. Ebben az életkorban kezdődik a valós terek tudatos használata. Az épített környezeti nevelés során a gyerekek által ismert környezet (pl.: iskola, otthon) felfedezésén és különböző építő-alkotó játékokon keresztül fejlődik környezetük megfelelő alakításának képessége. Fontos, hogy a gyerekek megőrizzék a kezdeti motiváltságot, hogy örömteli legyen számunkra az alkotás, hogy „játszva tanuljanak”.

A vizuális kultúra tanítása természetes módon kínálja az együttműködést más művészetekkel és más tantárgyakkal (pl. anyanyelv, természetismeret), a vizuális nevelés komplex, tantárgyakon átívelő jellegét hangsúlyozva. Fontos eszköz, hogy lehetőséget adjunk a különböző művészeti ágak sajátos kifejező nyelvének megismerésére, a vizuálisan érzékelhetően túl más érzékszervi tapasztalatok kiaknázására is.

A vizuális fejlesztés hatékony módja, hogy a tananyagot problémakörökbe, életszerű szituációkba ágyazva tárjuk a gyerekek elé. Fontos továbbá, hogy használjuk ki a tantárgy adta alkotó lehetőségeket és – különösen az alsó tagozaton – a befogadó feladatokat is a kreatív alkotás kereteiben oldjuk meg. Az alkotva befogadás elvének megvalósítása mellett ismertessünk meg a gyerekekkel minél több művészeti alkotást alkotó óráinkon szemléltessük a témát és a technikát a művészet kezdeteitől napjainkig létrejött, valós esztétikai értéket képviselő műalkotásokkal, beszélgetéseket is kezdeményezve ezekről.

Az első két évfolyamon a gyerekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva a vizuális kultúra részterületei közül a belső képek kialakulását segítő „Kifejezés, képzőművészet” és a „Tárgy- és környezetkultúra” elsősorban a tárgykészítés és téralkotás tevékenységével kerüljön túlsúlyba.

Az életünket jelentősen befolyásoló jelenség a média, amely a vizuális kultúra megkerülhetetlen része. A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelést célszerű már a bevezető szakaszban elkezdeni, reagálva a gyerekek médiahasználati szokásaira, erősítve a médiatudatosságot.

Fenntartó által jóváhagyva

Az első két osztályban a médianevelés kiemelt célja a saját médiaélmények feldolgozásán keresztül a reflektív médiahasználat fejlesztése, annak tudatosítása, hogy az élményfeldolgozás során a médiaélmények átalakíthatók. Az élményfeldolgozás hozzájárul a médiatartalmak közötti tudatosabb választás igényének megalapozásához, illetve megerősítéséhez is.

A médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedés nemcsak a médiaszövegek olvasás készségét mélyíti el, hanem megalapozza azt a felismerést is, hogy a médiaszövegek mesterségesen előállított termékek, konvenciókra alapozó nyelvi konstrukciók, melyek üzeneteket közvetítenek. Ezen keresztül a valóság és fikció közötti különbségtétel képessége is fejlődik.

Az ismeretanyag átadását érdemes a gyerekek által ismert és kedvelt médiatartalmakra építeni, ez az élményszerű feldolgozási mód a játszva tanulás lehetőségét teremti meg.

A gyerekek a megismert kifejezőeszközöket önálló kreatív alkotások (rajzok, fotók, hangzó anyagok) elkészítése közben alkalmazni kezdik, ezáltal tapasztalati úton mélyül a kifejezőeszközökről elsajátított ismeret. Többek között e momentum az, amely ebben az iskolaszakaszban a média és mozgóképkultúra fejlesztési feladatait szorosan összeköti a vizuális kultúra tantárggyal.

Az olvasástanulás időszakában különösen fontos az audiovizuális kultúra és a könyvkultúra kapcsolatának bemutatása. A szövegolvasás és a médiaszöveg-olvasás tanulása összekapcsolható, kölcsönösen erősíthetik egymást. Az olvasási készség fejlesztését és az olvasási kedv növelését célozzák azok a kreatív gyakorlatok, amelyek során az életkorhoz igazodó mesék, történetek és rajzfilmes adaptációk összehasonlítására, feldolgozására kerül sor.

A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti különbségek megismerése segíti a médiakörnyezetben való tájékozódást, a tapasztalati valóság és a média által közvetített valóság közötti különbségek felismerését.

Mivel a gyerekek ebben az életkorban a valós tereken kívül a virtuális tereket is használni kezdik, szükség van a virtuális terekhez kapcsolódó élmények feldolgozására is. Az első két évben elsősorban a videojátékok használatával kapcsolatosan nyílik lehetőség az élményfeldolgozásra.

A fejlesztési célok tehát mind a vizuális kultúra mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

Fenntartó által jóváhagyva

	1. évfolyam			2. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Kifejezés képzőművészet Átélt élmények és események	12	4	16	12	4	16	24
Kifejezés képzőművészet Valós és képzelt látványok	12	3	15	12	3	15	24
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	-	9	9	-	9	18
A média társadalmi szerepe használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény feldolgozás	2	-	2	2	-	2	4
A média kifejezőeszközei Kép, hang cselekmény	2	-	2	2	-	2	4
A média társadalmi szerepe használata Személyes élmény, médiaélmény	2	-	2	2	-	2	4
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	2	-	2	2	-	2	4
Tárgy-és környezetkultúra Környezetünk valós terek és	12	-	12	12	-	12	24

Fenntartó által jóváhagyva

mesés helyek							
Tárgy-és kör-nyezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	-	12	12	-	12	24
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10%	Összesen
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	12	4	16
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12	3	15
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	-	9
A média társadalmi szerepe használata Médiahasználati szokások médiumok médiaélmény-feldolgozás	2	-	2
A média kifejezőeszközei Kép, hang cselekménye	2	-	2
A média társadalmi szerepe használata Személyes élmény, médiaélmény	2	-	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	2	-	2
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	12	-	12
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	-	12

Fenntartó által jóváhagyva

Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Kifejezés, képzőművészet
Átélt élmények és események</td><td>Órakeret
12 + 4 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Térábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">A közvetlen környezetben található tárgyak minőségének (pl. illat, hang, zene, szín) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.
Mit tudnak a ceruzák (vonalkarakter, vonalvastagság, színhangulat)?
Felületalkotási kísérletek filctollal (változatos faktúrák kialakítása a pont, a vonal és a folt játékával). Forma- és színismétlés, mintaritmus. Színkeverés az őszi levelek, az őszi erdő.
Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos,) felidézésének segítségével, látott, hallott történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, mesék,) megjelenítése sík alkotásban (pl. színes, vegyes technikájú, mintázott) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével.</td><td>Magyar nyelv és irodalom: Figyelem a beszélgetőtársra.
Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.

Dráma és tánc: egyensúly-, ritmus- és térérzékelés.

Ének-zene: emberi hang, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.

Környezetismeret: Anyagok tulajdonságai halmazállapot-változás.

Erkölcstan: én magam, szűkebb környezetem.

Matematika: változás kiemelése, az időbeliség megértése.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="2">Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, szín, mintázat, felület, sík, grafikai és plasztikai eljárás.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 12 + 3 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	

Ismeretek /fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mesék, versek kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, segítők, **varázstárgyak, csodaeszközök)**, természetes és épített környezetének (pl. erdők, állatok, vizek, paloták) illusztratív jellegű ábrázolás (pl. képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével . Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak (pl. fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (fentről, alulról) való megjelenítése megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás). Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, tárgyak színe). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hangzene, mozgás). Mi**ntaritmus a magyar népművészetben (hímzett és varrott minták). Pacnifestészet**	Magyar nyelv és irodalom: Élmények tartalmak felidézése. Szép könyvek. Dráma és tánc: Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. Környezetismeret: Mozgásjelenségek kísérletek. Optika. Ének-zene: Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zörej. Erkölcstan: Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság. Matematika: Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Illusztráció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, idő.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek olvasása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla), különböző anyagokból (pl. madzag, papírdúc, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás). Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, közlekedési tábla, zászló, márkajelzés) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).		Matematika: tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. Környezetismeret: Jelek, jelzések. Természeti jelenségek. Természetes anyagok. Technika, életvitel és gyakorlat: jelzőtáblák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, lépték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény feldolgozás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. Olvasási készség és szókincs fejlesztése média-szövegekkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl.: érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével. Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés).		Magyar nyelv és irodalom: Mesék, narratív történetek. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. Erkölcstan: Önkifejezés és önbizalom erősítése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Környezetismeret: Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód. Dráma és tánc: kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Televízió, rádió, könyv, számítógép, újság, műsor, képregény,	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása. Az érzelemkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Saját vélemény megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék,) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken) keresztül. Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszak) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése. A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.		Magyar nyelv és irodalom: a szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). Erkölcstan: önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz). Környezetismeret: az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Ének-zene: Emocionális érzékenység fejlesztése. Tapasztalat a zenei jelenségekről. Dráma és tánc: mese főhősének kiválasztása és a választás indoklása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zörej, csend.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése. Önismereti készség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**	
A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése. A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm) alapján. A valóság és fikció közötti különbség megragadása. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, életkornak megfelelő rajzfilmek). Személyesen átélt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban.		Magyar nyelv és irodalom: Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben. Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése. Erkölcstan: Másnak lenni /elfogadás, kirekesztés. Környezetismeret: Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Élőlények, életközösségek. Dráma és tánc: Történetek kitalálása és páros megvalósítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Események, képzelet, valóság, médium.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Az internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése.) Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. bábozás). A gyerekek által használt videojátékkel összefüggő élmények feldolgozása (pl. rajzolással).		Magyar nyelv és irodalom: Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókincs gazdagítása. Az olvasmányokhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Technika, életvitel és gyakorlat: Szabálykövető magatartás a közvetlen közlekedési környezetben. Erkölcstan: a számítógépes világ ismeretségei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Internet, honlap, videojáték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér), épületek (pl. iskola), tárgyak (pl. cipő, táska) tudatos megismerése, vizsgálata minden érzékszervvel (látás, hallás, tapintás, szaglás). Valós funkciónak megfelelő terek (pl.” a hely ahol játszok), tárgyak (pl. mesebeli szerszám) kitalálása és megjelenítése (pl. rajzban). Képzeletbeli, mesebeli helyeken (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája) zajló mesék, valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezésű szereplőkkel (pl. babák, figurák, sík-, kesztyű-, bábok), díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.		Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, környezetünk. Környezetismeret: Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. Dráma és tánc: Térkihasználó gyakorlatok, mozgástechnikák, tánctechnikák. Matematika: Hajtás, szétvágás. Objektumok alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téralkotás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy-és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. pálca, öltözék, ékszer**)** tervezése, létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő) érdekében, oly módon hogy a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára. Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. játék, öltözék, öltözék kiegészítő) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).		Környezetismeret: Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret. Dráma és tánc: népi gyermekjátékok. Ének-zene: Népzene éneklése, ritmikus mozgással, néptánccal. Hangszerek. Technika, életvitel és gyakorlat: eszközhasználat Erkölcstan: valóság és képzelet. Matematika: objektumok alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözék - kiegészítő.	

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10%	Összesen
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	12	4	16
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12	3	15
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	-	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	2	-	2
A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	2	-	2
A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2	-	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	2	-	2
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	12	-	12
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	-	12
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Órakeret 12 + 4 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő piszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Térábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával. **Spontán képalkotás zenére, improvizáció.** Hangulatok kifejezése vizuális eszközökkel (színekkel, vonalkarakterekkel). Absztrakt festmény hatása: a látvány eljátszása mozdulatokkal. **Pacniképek..**		Magyar nyelv és irodalom: Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének érzelmi tartalmának megértése. Dráma és tánc: egyensúly- ritmus- és térérzékelés. Ének-zene: emberi hang, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.
Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és térbeli plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével.		Környezetismeret: Anyagok tulajdonságai, halmazállapot-változás. Kísérletek oldatokkal, fénnyel, hővel. Erkölcstan: én magam, szűkebb környezetem. Matematika: változás kiemelése, az időbeliség megértése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 12 + 3 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek élők és élettelen szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők, varázstárgyak, csodaeszközök), természetes és épített környezetének (pl. indák, ligetek, erdők, vizek, örvények, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelésével és a fantázia által. Kompozíciós feladat: a történet főszereplőjének ábrázolása kieméléssel (méret, szín, minta). Álomképek megjelenítése (Fecske Csaba: Hold és álom verse). Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával). Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével tovább gondolva látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, installáció, fotómanipuláció). Mézeskalácsforma tervezése készítése és díszítése.	Magyar nyelv és irodalom: Élmények, tartalmak felidézése. Szép könyvek. Dráma és tánc: Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. Környezetismeret: Mozgásjelenségek, kísérletek. Optika. Ének-zene: Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zörej. Erkölcstan: Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság Matematika: Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek képzeletben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás reprodukció, idő.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése, és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben, udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl.: agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés). Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. térkép, alaprajz, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).		Matematika: tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. Környezetismeret: A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok. Technika, életvitel és gyakorlat: jelzőtáblák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység /Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével. Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés agy szerepjátékkal. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).		Magyar nyelv és irodalom: Mesék, narratív történetek. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése. Erkölcstan: Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata önmagára vetítése. Önmaga megértése. Környezetismeret: Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód. Dráma és tánc: kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelemkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. a médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvételével a tanulócsoportban folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül). Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszak) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése. A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh félelem) felismerése, kifejezése. Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal kiegészítve. Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.		Magyar nyelv és irodalom: A szövegértés szövegtípusainak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetekben. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról. Erkölcstan: önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó rossz). Környezetismeret: az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Ének-zene: Emocionális érzékenység fejlesztése. A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Tapasztalat a zenei jelenségekről.

Fenntartó által jóváhagyva

	Dráma és tánc: mese főhősének kiválasztása és a választás indoklása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állókép, mozgóképek, zene, emberi hang, zaj, zörej, csend.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési követelmények	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiós készség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése. A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján. Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel. A valóság és fikció közötti különbség megragadása. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl.. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, filmek, animációs filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében). Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal.		Magyar nyelv és irodalom: Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben. Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása. Erkölcstan: másnak lenni/elfogadás, kirekesztés. Környezetismeret: Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok. Élőlények, életközösségek. Dráma és tánc: Történetek kitalálása és kiscsoportos vagy páros megvalósítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe használata Tájékozódás a virtuális terekben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. a gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás). A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással). A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplőik azonosítása.		Magyar nyelv és irodalom: Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókincs gazdagítása. Az olvasmányokhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése, következtetések levonása. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. Technika, életvitel és gyakorlat: Szabálykövető magatartás a közvetlen közlekedési környezetben. A közlekedés szabályainak értelmezése. Erkölcstan: a számítógépes világ ismeretségei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12 óra.
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai.	Téralakító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamara, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) tudatos megismerése, vizsgálata minden érzékszervvel (látás, hallás, tapintás, szaglás). Valós vagy kitalált funkciónak megfelelő terek (pl. „a hely, ahol játszok”, „a hely ahová elbújok”) tárgyak (pl. közlekedési eszköz, mesebeli szerszám) kitalálása és megjelenítése (pl. rajzban, makettel, modellben). Képzeletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.		Technikai, életvitel és gyakorlat: közlekedés, környezetünk. Környezetismeret: Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. Dráma és tánc: térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok, mozgástechnikák, tánctechnikák. Matematika: Képzeletben történő mozgatás. hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téralkotás, térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. hangszer, pálca, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára. Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözék kiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).		Környezetismeret: Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret. Dráma és tánc: népi gyermekjátékok. Ének-zene: Népzene énekléssel, ritmikus mozgással néptánccal. Hangszerek. Technika, életvitel és gyakorlat: eszközhasználat. Erkölcstan: valóság és képzelet. Matematika: objektumok alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözék-kiegészítő.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén.	Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése. Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése. Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembe vételével. A felszerelés önálló rendben tartása. A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása. Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése. Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára. A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése. Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése. A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását). A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése. Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése. Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

Fenntartó által jóváhagyva

3 - 4. évfolyam

Ebben az időszakban a vizuális kultúra tanításának továbbra is fontos célja a motiváltság és az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása, ismerkedés további új technikákkal, illetve az alkotás felszabadultságának további ösztönzése. A vizuális műveltség megalapozását az érzéki tapasztalás, a környezet minél pontosabb megfigyelése, illetve az érzékelés érzékenységének fokozása segíti elsősorban. A gondolkodás fejlődésének eredményeként ebben az időszakban cél a képi információk jelentésének és hatásának egyre pontosabb értelmezése, illetve a köznapi és művészi vizuális közlések megkülönböztetése. Az önállóan és csoportokban megvalósított alkotótevékenység erősíti a kreatív problémamegoldást és segíti a tudatos önszabályozást és önismeretet. A befogadó tevékenység tekintetében továbbra is érvényes az alkotva befogadás elvének érvényesítése. Célunk továbbra is a vizuálisan feldolgozható témák megközelítése esetében a valós esztétikai értéket képviselő műalkotások szemléltetése és azok minél pontosabb értelmezése.

Míg az első két évfolyamon a vizuális kultúra részterületei közül a „Kifejezés, képzőművészet” és a „Tárgy- és környezetkultúra” került túlsúlyba, addig harmadik-negyedik évfolyamon növekedhet az elvontabb „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmait feldolgozó feladatok aránya, de továbbra is fontos a megfigyelőképesség, a forma- és arányérzék fejlesztése, továbbá az önkifejezés megőrzésének ösztönzése, ami segíti az egyre céltudatosabb vizuális megismerést.

A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelés ebben az időszakban is jelen van. Az alsó tagozat második felére a gyerekek többségének már komoly médiatapasztalata van.

A tárgy tanításának célja elsősorban a gyerekek meglévő ismereteinek rendszerezése, az ismeretek életkorhoz igazodó elmélyítése, a különböző médiaüzenetek értékeléséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

Ezt a célt szolgálják a médiaszövegek, elsősorban mozgóképi és online szövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerését, a használt eszközök befogadóra tett hatásának felismerését, kifejezését segítő gyakorlatok, hisz és a formanyelvi alapozás mellett már megjelenik a különböző médiatartalmak elkészítése mögött meghúzódó szándék felismerésének fejlesztése is. Az ismeretszerzés továbbra is a gyerekek által ismert és kedvelt műsortípusok, médiaszövegek feldolgozásán keresztül zajlik. A médiaélmények feldolgozása, az audiovizuális alkotások kifejezőeszközeinek megismerése az életkorhoz igazodó meseregények, ifjúsági regények és rajzfilmes/filmes adaptációk összehasonlításán, feldolgozásán keresztül kapcsolható össze az olvasáskultúra fejlesztésével. A gyerekeink saját és szűkebb környezetük médiahasználati szokásai alapján azonosítják a média alapvető funkcióit, megértik, hogy a különböző típusú médiatartalmak mögött meghúzódó szándékkülönböző lehet, amely befolyásolja a médiaszöveg üzenetének értékelését. Elsősorban a hír és információ, illetve a reklám mindennapokban betöltött szerepe, értékelése, sajátosságai kerülnek elő ebben az időszakban. A médiaszövegek értékelése az üzenet megbízhatóságának és fontosságának megítélésén, illetve a saját tapasztalatok viszonylatában való elhelyezésén keresztül zajok. A média működésének tanulmányozása során fejlődik az elemző kritikai gondolkodás.

Fenntartó által jóváhagyva

Alapvető fejlesztési cél a tanulóink biztonságos és kreatív internethasználatát segítő képesség- és készségfejlesztés, a hálózati kommunikációban való biztonságos részvételhez szükséges alapismeretek, viselkedési szabályok megismertetése.

A fejlesztési célok továbbra is mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

Fenntartó által jóváhagyva

	3. évfolyam			4. évfolyam			
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	Kerettanterv
Kifejezés képzőművészet. Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	9	4	13	8	3	11	17
Kifejezés képzőművészet. Hétköznapi és képzelt figurák	10	3	13	7	4	11	17
Vizuális kommunikáció. Utazások	13	-	13	4	-	4	17
Vizuális kommunikáció. Vizuális hatáskeltés	9	-	9	8	-	8	17
A média társadalmi szerepe, használata. Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás. Médiumok mindennapi környezetben	2	-	2	2	-	2	4
A média kifejező-eszközei. A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2	-	2	2	-	2	4
A média társadalmi szerepe, használata. A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2	-	2	2	-	2	4
A média társadalmi szerepe, használata. Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2	-	2	2	-	2	4
Tárgy-és környezetkultúra Mikro- és makrotér	8	-	8	15	-	15	23
Tárgy- és környezetkultúra tárgyak és használatuk	8	-	8	15	-	15	23
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10 %	Összesen
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	9	4	13
Kifejezés, képzőművészet. Hétköznapi és képzelt figurákat.	10	3	13
Vizuális kommunikáció. Utazások	13	-	13
Vizuális kommunikáció. Vizuális hatáskeltés	9	-	9
A média társadalmi szerepe, használata. Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás. Médiumok a mindennapi környezetben	2	-	2
A média kifejezőeszközei. A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása.	2	-	2
A média társadalmi szerepe, használata. A média működési módja mediális információforrások megbízhatósága	2	-	2
A média társadalmi szerepe, használata. Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2	-	2
Tárgy-és környezetkultúra. Mikro- és makrotér	8	-	8
Tárgy-és környezetkultúra. Tárgyak és használatuk	8	-	8
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>Kifejezés, képzőművészet
Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek</td><td>Órakeret
9 + 4 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, lenyomat készítési eljárások kapcsán.
Téralakítási és térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése.
Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése.
Vizuális ritmusérzék fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelménye</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan, festve, mintázva,).

A látvány átírása, pl. cifra palota.
Színkeverés: szivárványpalota festése
Játszótéri játékok elemzése és tervezése. Kedvenc játék rajza
Illusztráció: Lázár Ervin: A négyszögletű kerek erdő

Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, mintázás).</td><td>Magyar nyelv és irodalom: Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése, és megosztása. Műélvezet, humor.

Matematika: Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése, az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés.
Környezetismeret: ismeretszerzés a közvetlen megfigyelés alapján</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Órakeret 10 + 3 óra
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek felismerése és használata. Színek hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc szín, útvonal, játék, fontos tárgy attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiségjegyek) élményszerű megjelenítésével meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, **bábok**, „kutatás”) érdekében. Történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. hősök, szörnyek, tündérek, állatok) megformálása, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé). **Interaktív tananyag: egy fafaragó munkájának megtekintése.** Illusztráció: A fából faragott hajadon című népmese. **Robotember tervezése színes papírokból vagy papírdobozokból csoportmunkában.**		Matematika: mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. Magyar nyelv és irodalom: Gondolatok érzelmek vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal. Dráma és tánc: fantázia játékok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Utazások	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember növekedése és öregedése, jégolvadás, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, rajz, ábra, jel) segítségével. Valós utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, tájékozódás, dokumentálás) érdekében.		Matematika: Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben, szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése, az időbeliség. Magyar nyelv és irodalom: Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. Dráma és tánc: verbális képességek fejlesztése játékkal. Környezetismeret: változások, folyamatok, növények, állatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Egy valós dolog, pl. áru, esemény, közérdek számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából. Az emberi gesztusok megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmel).		Matematika: Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzelése. Magyar nyelv és irodalom: kulcsszó keresés, szövegtömörítés, hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek) alapján. Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, szerepjáték). Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).		Magyar nyelv és irodalom: Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata, címadás. Az olvasmányokhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felidézése különféle irodalmi közlésformákban. Technika, életvitel és gyakorlat: szabadidős tevékenységek. Erkölcstan: Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek, álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése. Dráma és tánc: csoportos és egyéni improvizáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, televízió, rádió, internet, újság, televíziós sorozat, televíziós műsortípus (hírműsor, gyermekműsor, ismeretterjesztő műsor, reklám).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejező eszközei A média szövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejezőeszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín-és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése. Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése.		Magyar nyelv és irodalom: Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése a tér- idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. Erkölcstan: Erkölcs és erkölcstelenség tapasztalása, mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben. Ének-zene: A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk. Dráma és tánc: A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosí-	

Fenntartó által jóváhagyva

		tása illetve viszonyaik meghatározása.
Kulcsfogalmak/ fogal-mak	Cselekmény, zene, csend, emberi hang.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésmódjával. A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapokban betöltött szerepéről, funkciójáról. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók. Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének hátteréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével). Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai		Magyar nyelv és irodalom: Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. Erkölcstan: Önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolati alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása, gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasznált	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról**.**	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában. Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték). Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).		Magyar nyelv és irodalom: A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre, a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok). A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás. levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Erkölcstan: Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása, mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten. Környezetismeret: a helyes önismeret kialakításának megalapozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázol, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, - szerkesztés, - alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete, a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés). Megadott célt szolgáló kis tér (pl. lakótér, pince, raktár) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, takarító, kertész, háziállat, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. tükör, függöny, polc, szék, kanna, tál, lámpa). Ismert funkció (pl. lakás, iskola) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése. Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, park, szoba, labirintus). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé).		Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. Dráma és tánc: a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben. Környezetismeret: az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. Ének-zene: Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmushangszerek, ritmikai többszólamúság.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tértervezés, - szerkesztés, - alkotás, konstrukció, funkció, szerkezet, térkapcsolat, térbeli tagolás, település, épület, építmény, alaprajz.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzés vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. épületek, járművek, bútorok, öltözet) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése. Tárgytervezés (pl. bútor), tárgyalkotás (pl. játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. agyagozás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző), működésére képes egyszerű szerkezet (pl. játék) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós tárgy dolog (pl. ecset, cipő, csoki, fűmag I) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára.	Matematika: tájékozódás az időben. Erkölcstan: a múlt és a jelen életviszonyai közöttii különbségek. Dráma és tánc: Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Kifejezés Képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	8	3	11
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	7	4	11
Vizuális kommunikáció Utazások	4	-	4
Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	8	-	8
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás. Médiumok a mindennapi környezetben	2	-	2
A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2	-	2
A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2	-	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internet-	2	-	2

Fenntartó által jóváhagyva

használat			
Tárgy- és környezetkultúra Mikro-és makrotér	15	-	15
Tárgy és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	15	-	15
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Természeti épített és képzeletbeli tájak, helyek	Órakeret 8 + 3 óra
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőkészség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan festve, konstruálva, mintázva, installálva). Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett). Fotók gyűjtése újságokból. Tablókészítés. Interaktív tananyag: Budapest nevezetességei. Különböző évszakok tájképeinek elemzése.	Magyar nyelv és irodalom: Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. Matematika: Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés. Környezetismeret: ismeretszerzés, közvetlen megfigyelés alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.

Fenntartó általi jóváhagyás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Órakeret 7 + 4 óra
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, mértviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelemkifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Ismeretek/fejlesztési követelmények**
A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismertek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében. Útvonaltervezés, útvonal bejárás. Történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. hősök, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdísz, vízköpő) megfelelő méretben, és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó,papírmasé. Agyag, gipsz, talált tárgy, drót). Virágforma megszemélyesítése (Mese: A tulipánná változott királyfi). Adott témához (pl. állatmesék, virágmesék) könyvcímlap tervezése. Mesebeli állatok.		Matematika: Mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. Magyar nyelv és irodalom: Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal. Dráma és tánc: Fantáziajátékok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Utazások	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességeinek fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapi és a tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat/ növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás. Penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz,ábra, jel) segítségével. Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges, rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.		Matematika: Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. Magyar nyelv és irodalom: Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. Dráma és tánc: verbális képességek fejlesztése játékkal. Környezetismeret: változások, folyamatok, növények, állatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése meg megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljainak megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”, „Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából. Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmel, hangot, szöveget is beépítő performansszal).	Matematika: Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgás. Testháló elképzelése. Magyar nyelv és irodalom: kulcsszókeresés; szövegtömörítés, hiányos vázlat, táblázat, ábra készítése a szöveg alapján.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata. Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján. Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül. Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték).	Magyar nyelv és irodalom: Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Technika, életvitel és gyakorlat: Szabadidős tevékenységek. Erkölcstan: Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ö/példaképek, hamis életek, álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése. Dráma és tánc: csoportos és egyéni improvizáció
Kulcsfogalmak/	Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós soro-

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	zat, televíziós műsortípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám)

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A médiai kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elmei mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, környezet/díszlet, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.		Magyar nyelv és irodalom: Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerte: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásírásakor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. Erkölcstan: Erkölcs és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben. Ének-zene: A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk. Dráma és tánc: A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba	

Fenntartó által jóváhagyva

	vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése. Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témakörről konkrét médiaszövegek alapján. Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül. Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.	Magyar nyelv és irodalom: Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése, és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. Erkölcstan: önálló gondolat vállalása. Véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Médiatartalom - előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Alapszíntű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tusosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása. Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül. Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.		Magyar nyelv és irodalom: A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre, a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok). A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Erkölcstan: Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása, mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten. Környezetismeret: a helyes önismeret kialakításának megalapozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy – és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térelhatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. kor, díszítettség, fényviszony). Tartalom, témák: épületek elemzése (alaprajz, tömeg, homlokzat). Népi építészet: néprajzi múzeumok tárgyi emlékei, a régi falusi ház belső terei. Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. őr, vendég, kísértet, szerzetes) majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, csizma, kanna, tál). Ismert funkció (pl. orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése. Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett, félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. iroda, lift, állványzat, zuhanyfülke). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa),	Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. Dráma és tánc: a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben. Környezetismeret: az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. Ének-zene: Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmushangszerek, ritmikai többszólamúság.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tértervezés, - szerkesztés, - alkotás, konstrukció, funkció, szerkezet, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd, település, épület, építmény, alaprajz.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy-és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi, és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység-nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetük tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciók képesség fejlesztése. Komponálóképesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkcióinak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. szerszámok, edények, öltözet, ékszer) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése. Tárgytervezés (pl. jármű), tárgyalkotás (pl. öltözet, kiegészítő) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. modell) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. időbe látó készülék, csodaszappan, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára.		Matematika: tájékozódás az időben Erkölcstan: a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. Dráma és tánc: Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása. Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata. A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve. Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése. A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép). Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően. Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás. A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése. Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása. A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban. A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése. A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése. Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

Fenntartó által jóváhagyva

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza
Felső tagozat: 5 – 8. évfolyam

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás felső tagozatos szakasza szervesen folytatja az alsó tagozatos szakasz nevelő-oktató munkáját. Ez a szakasz a készségek és képességek fejlesztésével olyan pedagógiai munkát igényel, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a tanulók életének és tevékenységének számos más színtere, fóruma is. Az 5 – 6. évfolyamon – az 1 – 4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz figyelembe veszi, hogy a 10 – 12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5 – 6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a 7 – 8. évfolyamon, a serdülőkor kezdetétől viszont hangsúlyossá válik az elvont fogalmi és elemző gondolkodás fejlesztése.

Az általános iskola az 1 – 4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5 – 8. évfolyamokon is együtt neveli a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú tanulókat. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középfokú nevelés-oktatás szakaszában történő továbbtanulásra, illetve az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszára, összességében ezzel is támogatva a társadalomba való beilleszkedést.

Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a nevelési célok elérését támogató érzelmi, szociális és kognitív képességeket. Kiemelt figyelmet fordít az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatására, a tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges kompetenciaterületek és koncentrációs képességek, akarati tulajdonságok fejlesztésére. Feladatának tekinti az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztését, a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelését. Mindehhez előnyben részesíti az életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtését az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt kötelességeket. A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba. A szakasz második felében a tanuló erkölcsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait, valamint több, az ünnepkörökhöz köthető magyar hagyományt. Egyre rendszeresebben részt vesz szűkebb közösségében nemzeti hagyományaink ápolásában, megismer ezekhez kapcsolódó műalkotásokat. Annak érdekében, hogy erősödjön benne saját népe és kultúrája értékeihez való kötődés, megismeri azok legfontosabb értékeit, kiemelkedő személyiségeit és szimbólumait. Fel tud sorolni néhány, lakókörnyezetére jellemző sajátosságot, megismeri a hungarikum fogalmát. Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezekhez kötődő hagyományainkat, és ezeket tantárgyi ismereteihez is kapcsolja. Kialakul benne a szülőföld, a haza és a nemzet fogalma, az ezekhez való kötődés igénye. Egyre nyitottabb más népek kultúrája iránt, ismeri, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek és kisebbségek élnek. Ismerkedik egy-egy magyarországi nemzetiség, kisebbség kultúrájával. Ismeri az általa tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrájának egy-egy jelentős vonását. A tanulóban kialakul egy kép az európai kultúra értékeiről, és ismer ennek megőrzéséért munkálkodó intézményeket, programokat.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló törekszik a konfliktusok feloldására, alkalmazza a konfliktuskezelés demokratikus technikáit. Nyitottá válik a társadalmi jelenségek iránt, szert téve az együttműködés képességére. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel. Alkalmazza a méltányosságot és az erőszakmentességet biztosító technikákat a közösségben való tevékeny részvétele során. Részt vesz olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják.

Fenntartó által jóváhagyva

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megfelelő szókinccsel rendelkezik érzelmi árnyalatok kifejezésére, képes dicsérni, és egyre több tulajdonságot meg tud nevezni. Megismeri az önmegfigyelés jelentőségét, vagyis cselekedetei, reakciói, viselkedése alapján véleményt tud mondani önmagáról, ismeri a stressz és stresszkezelés lényegét. Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe. Kialakul benne a személyiségének megfelelő humánus magatartás az önkritika és a környezeti visszajelzések egységében, képes elemezni, feltárni a jóra ösztönző, illetve a destruktív csoportok eltérő jellemzőit. Több szempontból is rálát egy vitás helyzetre, konfliktusra, képes vitatkozni. Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár). Képes felismerni bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípia megnyilvánulásait.

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhességmegszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiénéjét. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás és művészeti tevékenység hozzájárul lelki egészségünk megőrzéséhez, így fokozatosan kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

Fenntartó által jóváhagyva

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanulóban fokozatosan tudatosul, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva. Bizonyos helyzetekben kérésre képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben ő is képes segíteni. Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló tapasztalatot szerezzen a fogyatékkal élőkkel való együttélésről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezetharmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

Pályaorientáció

A tanuló képes megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, és felismeri, hogy érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a továbbtanulással, a választható iskolákkal, életutakkal kapcsolatban. Ismeri az élethosszig tartó tanulás fogalmát. Tud célokat kitűzni és jövőképet felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között. Érti a tanulás és a karriercél elérésének összefüggéseit.

Fenntartó által jóváhagyva

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló történelmi ismeretei alapján felismeri a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését. Ismeri az unió közös fizetési eszközét, belátja, hogy az egyes országok eltérő mértékben és szerepben kapcsolódnak be a világgazdaság folyamatiba. Érzékeli az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életében. Érzékeli, hogy mi a fenntartható gazdaság és hogyan valósítható ez meg globális és lokális szinten. Matematikai ismereteit alkalmazza pénzügyekkel kapcsolatos feladatokban. Képes összehasonlítani, hogy különböző országokban milyen életszínvonalon élnek az emberek, és felismer néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

A tanulás tanítása

A tanuló megismer olyan alapvető, tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (a gyermekirodalomban, egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelvileg szabatosan indokolni. A tanuló megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újrafogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására különböző szövegtípusokban és műfajokban. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére. Gyakorlott a helyesírási kézikönyvek használatában, törekszik a normakövető helyesírásra. Képes művek önálló befogadására és ennek szöveges interpretálására. Képes egyes nem verbális természetű információk adekvát verbális leírására.

Idegen nyelvi kommunikáció

A tanuló felfedezi, megérti és alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat, ami tudatosabbá és gyorsabbá teszi a nyelvtanulást. A beszédkészség és a hallott szöveg értése mellett törekszik a célnyelvi olvasásra és írásra is. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát. Próbálkozik önálló nyelvtanulási stratégiák alkalmazásával, és elindul a tudatos nyelvtanulás és az önálló nyelvhasználat útján. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

Matematikai kompetencia

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. A tanuló felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi életben is használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. A tanuló képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. A tanuló képessé válik konkrét tapasztalatok alapján az általánosításra, matematikai problémák megvitatása esetén is érvek, cáfolatok megfogalmazására, egyes állításainak bizonyítására.

Fenntartó által jóváhagyva

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló már képes felismerni a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóban használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudása és megfigyelési képességei fejlődésének köszönhetően tanári irányítás mellett, de mind önállóbban hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, amelynek eredményeit értelmezni is tudja. Technikai ismereteit és kompetenciáit kezdetben még irányítással, majd egyre önállóbban alkalmazza az iskolai és iskolán kívüli környezetben. Felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek, és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt, képes környezettudatos döntések meghozatalára.

Digitális kompetencia

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóbban képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóbban képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló nyitott más kultúrák, más népek hagyományainak, szokásainak megismerésére, megérti és elfogadja a kulturális sokszínűséget. Ismeri és helyesen használja az állampolgársághoz kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képes együttműködni társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, önként vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekhez kapcsolódó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért, ennek figyelmen kívül hagyása pedig akár súlyos következményekkel is járhat. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

Fenntartó általi jóváhagyva

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia

Ismert élethelyzetekben a tanuló képes mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Képes a korának megfelelő élethelyzetekben felismerni a számára kedvező lehetőségeket és élni azokkal. Terveket készít céljai megvalósításához, és – esetenként segítséggel - meg tudja ítélni ezek realitását. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. Céljai elérésében motivált és kitartó.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai, továbbá képzőművészeti elemek alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

Fenntartó által jóváhagyva

Egységesség és differenciálás

A nevelési - oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatása során a NAT-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékossági kategóriákra vonatkozó ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Pedagógiai Oktatási Központ

A helyi tantervünkben egységes jelrendszert alkalmaztunk.

A NAT által felkínált szabadon tervezhető órakeretből a megemelt tantárgyi óraszámok többletét + órával és piros számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabadon tervezhető órakeret terhére, melynek beépítésénél piros betűket alkalmaztunk.

A kerettanterv által felkínált szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeretet 10 %-kal és zöld számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeret terhére, melynek beépítésénél zöld betűket alkalmaztunk.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

Bibliaismeret az általános iskola 5 - 8. évfolyama számára

A Bibliaismeret alapvető feladata a Biblia igazságainak megismertetése, a Teremtő és Gondviselő Mennyei Atya bemutatása, és ezek alapján a gyerekek társaikhoz, családjukhoz és környezetükhöz való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A Biblia és annak tanítása több évezredes múltra tekint vissza. A köznevelésben most újból bevezetésre kerülő hittan létfontosságú ahhoz, hogy a felnövő generációk keresztény emberként tudjanak majd szembenézni korunk megannyi új és régi kihívásával. A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az erkölcstannal megegyezően az értékek közvetítése, valamint az, hogy Isten Igéjének alapnormái egyre inkább a tanulók viselkedésének belső szabályozó erőivé váljanak.
A Bibliaismeret középpontjában a Mindenható Isten kijelentése áll, amely képes formálni a gyermeki személyiséget – testi, szellemi és lelki értelemben egyaránt. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmának szerkezetet. A Biblia évezredek óta tartalmazza azokat az elidegeníthetetlen emberi jogokat, melyeket megfogalmaztak az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, valamint hazánk Alaptörvénye is rögzítette. Ezek a jogok alapvetően a közös teremtettségünkből, istenképűségünkből illetve Isten felénk való szeretetéből származnak. Minden embernek joga van a szabad élethez. Isten Igéje hirdeti a személy egyediségét, értékes voltát és a fajra, nemre való megkülönböztetés nélküli méltóságát. Ugyanakkor határozottan taníta bűn, erkölcstelenség romboló hatásáról, és hirdeti a kiutat ezekből Jézus Krisztus által. A Bibliaismeret magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – Istenhez, a jóhoz és gonoszhoz, önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.
A Bibliaismeret egyben erkölcsi nevelés is. Egyik célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az Isten Igéjében megfogalmazott és általában az európai keresztény kultúra alapvető erkölcsi értékeinek tanulmányozása és alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsi kérdésekről való gondolkodás során az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori keresztény életmódot, életfelfogást és életminőséget.
A Biblia értékközvetítő tanítás. Az isteni ihletettség, a több évezredes kipróbáltság és hatása a világra meggyőzően bemutatja, hogy napjainkban is létjogosult a belőle kiolvasható értékrend. Ezek alapján lehet véleményt formálni a cselekedetek és az elmulasztott cselekedetek, a társadalmi teljesítmények megítéléséről. Mindezek alapvetően összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is megjelenik.
Az értékek és a normák világosan megfogalmazottak. Vita és egyeztetés tárgyát ezek megélése, megvalósulása képezheti napjaink társadalmában, amikor a környezet a korábbiaknál kevesebb biztos tájékozódási pontot kínál a fiatalok számára.
A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással és az Istennel való személyes kapcsolatról szólnak. Más részük interperszonális – másokra és a hozzájuk fűződő kapcsolatainkra vonatkozik. S megint más részük alapvetően társadalmi jellegű – közösségeinkhez és környezetünk egészéhez kapcsolódva

Tájékoztató által jóváhagyva

fontos szerepet játszik abban, hogy világunk élhető, áldott és utódainkra is átörökíthető maradjon. A Biblia mindezt a két nagy parancsolatban foglalja össze: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. …Szeresd felebarátodat, mint magadat. (Máté evangéliuma 22. rész 37. 39. vers)

A tananyag felépítése egyrészt lineáris, hiszen sorba veszi a Bibliai történeteket, másrész pedig spirális szerkezetű, mert az ünnepkörök évfolyamonként ismétlődően megjelennek. A nyolcadik évfolyamon pedig, előkerülnek a Biblia üzenete alapján az kamaszkor nagy kérdései, helyünk a világban.

A hittantanár, Bibliaismeret tanító feladata elsősorban a Biblia és annak üzenetének megszerettetése. Történeteken, tanításokon keresztül segítheti a gyermekek ismeretének bővülését, de ezeken keresztül be kell mutatnia a napjainkban is jelen lévő és szerető Istent.

Tagadhatatlan azonban – különösen az általános iskolai korosztály esetében –, hogy az eredmény döntő mértékben nem a közlések tartalmán, hanem a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek Istenben vetett összhangban vannak a tetteivel, csupán a példája révén erősebb és maradandóbb erkölcsi hatást tud gyakorolni a gyerekekre, mint mások a szavaikkal.

A Bibliaismeret tanítását többféle pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az élményszerűség, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. A Bibliaórák munkaformája lehet sok egyéb mellett: a beszélgetés, az önkifejező alkotás, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű közösségi életbe való tevékeny bekapcsolódás például az ünnepkörök révén.

Mindezzel összhangban az értékelés módja is részben eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől, miközben megtarthatja annak felépítését. A tanulók osztályzatokat kapnak. A fakultatív bibliaismeret oktatás során nem értékeljük a tanulókat, a bizonyítványban jelezzük, hogy részt vettek a bibliaismeret órákon.

Osztályzattal értékelhető az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység. Soha nem irányulhat viszont az értékelés azoknak a személyes vélekedéseknek a minősítésére vagy osztályozására, amelyek a gyermek életszemléletét tükrözi. Fontos, hogy tanulóink folyamatos visszajelzést, pozitív megerősítést kapjanak munkájukról. A tanár az értékelésben arra fókuszáljon, mi az, amit a tanuló tud. A bibliaismeret órákon nem a memória, nem a logika vagy a kézügyesség a lényeg. A tananyag átadásánál a tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanulók aktív órai részvétele során a tanítási órán elsajátítsák a szükséges ismereteket. Lehetőség szerint csak szorgalmi feladatokat adjunk, ne legyen kötelező házi feladat. A memoritereket is közösen a tanítási órákon igyekezzünk megtanítani. Az így megszerzett tudásról az egyes fejezeteket követő írásbeli témazárók segítségével tájékozódhatunk, vagy projektfeladatokat adhatunk, s a projektmunkát értékelhetjük a témakör végén. Azonban ügyelnünk kell arra, hogy a bibliaismeret nem válhat a tanulók számára egy a többi tantárgyhoz hasonló számonkérési kötelezettséggel követelő ismeretanyaggá. Meg kell őrizni azt a többletet, amit a Biblia lelkülete és értékrendje képvisel. Az érdemjegyek kialakítása a humán tantárgyak értékelési metódusát kövesse.

Fenntartó által jóváhagyva

5. osztály

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Biblia	6	1	7
„ Mi Atyánk”	5	-	5
Jézus Krisztus személye	10	1	11
Isten szólt… Isten üzene az Ószövet-ségben az özönvíztől Dávid királyig	11	2	13
Összesen	32	4	36

Tantárgyi tanterv által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Biblia	Órakeret 6 óra+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A Bibliáról megszerzett előzetes tudás. A családi, egyházi hitélet tapaszta-lata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók megismertetése, érdeklődésének felkeltése a Biblia iránt. A Biblia páratlan voltának megértése. Felismerni Isten üzeneteként a Bibliát	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A Biblia Isten üzenete Mit jelent az Ószövetség illetve Újszövetség elnevezés? Hogyan tájékozódunk a Bibliában? A Biblia „Istentől ihletett” Hogyan szól az Isten az emberekhez? Miért olvassuk a Bibliát? Ismétlés, rendszerezés		Történelem, társadalmi és állampolgári ismere-tek:: Ókori népek törté-nelme, Termékeny fél-hold, Egyiptom, Palesz-tina, Római Birodalom

A Biblia keletkezése Hogyan keletkezett az Ószövetség? Hogyan keletkezett az Újszövetség? A Biblia nyelvei A Biblia első fordításai A Biblia és a reformáció A Biblia a legek könyve A Biblia szerkezete – Az Ószövetség könyvei A törvény Történeti könyvek Költészeti és bölcseleti könyvek Prófétai könyvek A Biblia szerkezete – Az Újszövetség könyvei Az Újszövetség történeti könyvei Az apostolok levelei A Jelenések könyve A Biblia megbízhatósága - A Biblia világa Belső és külső bizonyítékok a megbízhatóságra A régészeti feltárások A Biblia tudományos pontossága A Holt-tengeri tekercsek A Biblia világa	Magyar nyelv és irodalom: Nyelv kifejező eszközei, írásbeliség Idegen nyelv: A nyelvi fordítás nehézségei
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, Bibliai nyelvek, Ószövetség, Újszövetség, Megbízhatóság, Ihletettség, Bizonyíték

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	„Mi Atyánk”	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A családi, egyházi hitélet tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felismerni, hogy a Teremtő Isten egyben gondviselőnk, segítőnk és menynyei atyánk is lehet. Tudatosítani, hogy Istennek jó terve van az emberrel, a bűn és gonoszság ellenére is.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az Atya Az imádság: beszélgetés Istennel. Isten tulajdonságai A tékozló fiú története Isten a Teremtő Teremtés napjai Isten az Ő Szavával teremtett Az ember teremtése Az Isten által megteremtett világ jó volt A jó és rossz A bűneset A bűn következményei Isten a Gondviselő Mindennapi kenyerünk A csoda Az aggodalmaskodás Az ötezer ember megvendégelése Megbocsátás A gonosz szolga Megbocsátás titka Irgalom	Magyar nyelv és irodalom: a közlési szándéknak megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata; mindennapi kommunikációs szituációk gyakorlása. Dráma és tánc: együttműködés szituációs játékokban, aktív szereplőként bekapcsolódni a megbeszélésekbe. Természetismeret: A természeti környezet sokszínűsége

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Imádság, teremtés, Bűn, Gonosz, Gondviselés, Csoda, Aggodalom, Megbocsátás, Irgalom

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus Krisztus személye	Órakeret 10 óra+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A megelőző tematikai egységek Jézus Krisztusról szóló tanításai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerni Jézus Krisztus születésének, életének, halálának és feltámadásának körülményeit. Felismerni, hogy Jézus Krisztus emberként és egyben Istenként volt jelen a földön. Meglátni, hogy Jézus Krisztus valódi segítséget tudott adni az emberi szükségekre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jézus születése Karácsony Menekülés Egyiptomba, Betlehemi gyermekgyilkosság Keresztelő János Keresztelő János személye A bemerítés – keresztség Jézus bemerítkezése A jó pásztor Jézus, mint a jó pásztor A juhok és a pásztor Az elveszett juh A világ világossága Jézus Krisztus, a világ világossága A vak Bartimeus története Út, igazság, élet Jézus Krisztus az út, igazság, élet Zákeus története Virágvasárnap Virágvasárnap története Jézus Krisztus a király Nagyhét Nagycsütörtök Az utolsó vacsora Jézus az élet kenyere Nagypéntek: Jézus pere és halála Húsvét Jézus Krisztus feltámadása A feltámadt Jézus szemtanúi Jézus Krisztus a feltámadás és az élet Rendszerezés		Magyar nyelv és irodalom: műfaji jellegzetességek, szituációs kommunikáció gyakorlása Dráma és tánc: Dramatizált előadása a történetnek Természetismeret: Az ember és az állatvilág kapcsolata, az emberi test Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:: Római birodalom kora, Palesztina, Hellén kultúra Vizuális kultúra: A témákhoz kapcsolódó képzőművészeti alkotások	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megváltás, Áldozat, Keresztség, Bemerítés, Kereszthalál, Feltámadás	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Isten szólt… Isten üzenete az Ószövetségben az özönvíztől Dávid királyig	Órakeret 11 óra+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az előző tematikai egységek Ószövetségi vonatkozású témái	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérteni az Ószövetségi történetek alapján, hogy Isten különböző módokon szól az emberekhez. Felismerni, hogy érdemes Isten vezetéséhez igazítani az életünket.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Isten szava az Ősidőkben Isten szólt Nóéhoz - Az özönvíz története Szemben Isten szavával -Bábel tornya Isten szava az Ősatyákhoz Isten szólt Ábrahámhoz - Ábrahám élete Isten szólt Jákóbhoz - Jákób tusakodása Isten terve és szabadítása Isten szólt Józsefhez - József élete Isten szólt Mózeshez - A tíz csapás Isten szólt Józsuéhoz - Jerikó elfoglalása Isten szava a királyság korában Isten szól a prófétán keresztül – A kiválasztás Saul engedetlensége - A bűn Dávid és Góliát - A hit Dávid és Jonatán – Barátság Összefoglalás, év végi rendszerezés		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Őskor, Ókor, Birodalmak kialakulása, Egyiptom Vizuális kultúra: Az események megjelenítése különböző képzőművészeti eszközökkel Dráma és tánc: történetek feldolgozása különféle drámajátékos tevékenységekkel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Özönvíz, Bábel, Elhívás, Engedelmesség, Kiválasztás, Bűn, Hit, Barátság	

Fenntartó által jóváhagyva

6. osztály

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
A Nagy parancsolatok	13	1	14
Királyok és próféták	10	1	11
Az apostolok cselekedetei	9	2	11
Összesen	32	4	36

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A Nagy parancsolatok	Órakeret 13 óra+ 1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A Bibliaismeret tárgy 5. osztályban tanult tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerni a Tízparancsolat törvényeit. Megérteni az Isteni parancsolatok célját. Felismerni a Szeretet parancsának egyediségét.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Tízparancsolat 1.parancsolat - Az Egy Isten tisztelete -Dániel barátai a tüzes kemencében 2.parancsolat - A láthatatlan Isten tisztelete Az aranyborjú 3.parancsolat - Isten nevének tisztelete Beszédünk, Péter fogadkozása 4.parancsolat - Nyugalomnap tisztelete Teremtés, Manna 5.parancsolat - Szülők tisztelete Ézsau és Jákób 6.parancsolat - Az élet tisztelete Jézus tanítása, Káin és Ábel 7.parancsolat - A házasság tisztelete Dávid és Bethsabé 8.parancsolat - A tulajdon tisztelete Ákán bűne 9.parancsolat - Az igazság tisztelete Jézus a nagytanács előtt 10.parancsolat – A megelégedettség tisztelete Nábót szőlője		Természetismeret: Természeti törvények Erkölcstan: A tisztelet fogalma, határai, hatásai, elvárások, tekintély Magyar nyelv és irodalom: a tömegkommunikáció legfőbb üzeneteinek dekódolása. Vizuális kultúra: Szabad asszociációs és vizuális játékok az adott témára a(tisztelet, félelem, gyűlölet, kísértés, lopás, hazugság). Az

Fenntartó által jóváhagyva

A Szeretet parancsolata Isten szeretete és az ember szeretete Szeretetnyelv Rendszerezés	előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tisztelet, Szentség, Nyugalomnap, Bálvány, Szeretet, Tulajdon, Megelégedettség, Házasság, Szülők

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Királyok és próféták I.	Órakeret 10 óra + 1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 5. osztályos Bibliaismeret „Isten szólt…” tematikai egysége, a 6 osztályos Bibliaismeret „Nagy parancsolatok” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerkedni az Ószövetségi királyok életével, jó és rossz döntéseivel. Megérteni a próféták szolgálatát a bibliai történeteken keresztül Felismerni Isten történelemformáló tervét.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Salamon Salamon királysága Salamon bölcsességet kér az Úrtól Salamon ítélete Salamoni templom Az ország kettészakadása A kettészakadás okai Az orzság kettészakadásának következményei Illés próféta Illés a sareptai özvegynél Istenítélet a Karmel-hegyen Illés menekülés – Isten gondviselése Illés elragadtatása Elizeus próféta Elizeus története A sunemi asszony története Naámán gyógyulása Rendszerezés, összefoglalás	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időszalag készítése Régészeti kutatások a templom környékén Magyar nyelv és irodalom: képek és formák a költészetben; az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői. Vizuális kultúra, Mozgóképkultúra és médiaismeret Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bölcsesség, Hatalom, Templom, Isten lakhelye, Próféta, Elragadtatás

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Az apostolok cselekedetei	Órakeret 9 óra + 2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 5. osztályos Bibliaismeret Jézus Krisztus személye tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerkedni az apostoli korral, az Egyház kialakulásával, az első gyülekezetek születésével. Megérteni Pünkösd lényegét és üzenetét.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Mennybemenetel és Pünkösd Jézus mennybemenetelének története Az első Pünkösd eseményei Pál apostol Pál megtérése A pogányok megtérése, az Antiókhiai gyülekezet Pál misszióútjai Pál Jeruzsálembe megy és elfogják Pál a császárhoz fellebbez (Fesztusz és Agrippa előtt) Pál hajótörése és megmenekülése Pál Máltán Pál Rómában Rendszerezés, összefoglalás		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Római birodalom kiterjedése, felépítése, hatása, államszervezete, a római jog rendje Magyar nyelv és irodalom: Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői. Dráma és tánc Érzékelés, megfigyelés, felismerés, emlékezet, fantázia, megjelenítés játékai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mennybemenetel, Pünkösd, Megtérés, Szentlélek, Gyülekezet, Egyház, Misszió,	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban A Biblia főbb jellemzőinek ismerete Ismerje a következő bibliai történeteket: Dávid és Góliát, Jézus születése, halála és feltámadása, A jó pásztor története A Miatyánk, az.1.Tim.3:16-17., és az 1.Sám 16:7/b memoriter szintű ismerete Életkorának megfelelően definiálja a következő fogalmakat: bűn, hit, Krisztus, szeretet Tudja megfogalmazni az advent, a karácsony, a nagypéntek és a húsvét lényegét. Ismerje Káin és Ábel, valamint Salamon ítéletének történetét. A tíz parancsolat (2.Móz.20:2-17), a Péld. 9:10., az ApCsel 1:8. memoriter szintű ismerete Tudja megfogalmazni a virágvasárnap és a pünkösd, mint keresztény ünnep lényegét.

Fenntartó által jóváhagyva

7. osztály

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Királyok és próféták II.	12	1	13
Pál levelei	8	1	9
Zsoltárok	6	-	6
Újszövetségi levelek, Jelenések könyve	6	2	8
Összesen	32	4	36

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Királyok és próféták II.	Órakeret 12 óra + 1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 6. osztályos Bibliaismeret Királyok és próféták I. tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerkedni az Ószövetségi királyok életével, jó és rossz döntéseivel. Megérteni a próféták szolgálatát a bibliai történeteken keresztül. Felismerni Isten történelemformáló tervét.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Júda királyai és prófétái a babiloni fogság előtt Ezékiás király Ézsaiás próféta elhívás és élete Manassé uralkodása Jósiás király Jeremiás próféta szolgálata Isten népe a fogság idején Eszter könyve Eszter Királynő lesz Eszter közbenjárása és a szabadulás Dániel Babilóniában A király álma Dániel az oroszlánok vermében Jónás próféta Jónás könyve Jónás az engedetlen próféta Ninive megtérése Rendszerezés		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Ókori birodalmak, Asszíria, Új babilóniai birodalom, Egyiptom, történetírás, forráselemzés Magyar nyelv és irodalom: A kommunkációs szituációk megfigyelése, megbeszélése és elemzése

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Királyság, Próféta, Fogság, Ítélet, Közbenjárás, Kijelentés, Megtérés

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Pál levelei	Órakeret 8 óra + 1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 6. osztályos Bibliaismeret Apostolok cselekedetei tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Pál apostol leveleinek megismerése. Felismerni a levelekben található alapvető üzeneteket. Megérteni, hogy a levelek tanítása mit jelent számunkra.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Pál apostol válogatott levelei Pál levele a rómaiakhoz -Hit általi megigazulás -Kegyelemből fakadó üdvösség Pá1első levele a korinthusiakhoz -Szeretet himnusza Pál második levele a korinthusiakhoz -Ó- és Újszövetség kapcsolat Pál levele a galatákhoz -Törvény és kegyelem Pál levele az efézusiakhoz -Lelki fegyverzet Pál levele a filippiekhez -Krisztus himnusz Pál levele a kolosséiakhoz -A keresztyén család Pál első leveleTimóteushoz -Példaadás Rendszerezés	Magyar nyelv és irodalom: A levél, mint irodalmi műfaj, a himnusz Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Római birodalom kiterjedése, felépítése, hatása, államszervezete, a római jog rendje, család Biológia egészségtan: leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban;

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Levél, hit, megigazulás, kegyelem, üdvösség, szeretet, himnusz, Ószövetség, Újszövetség, Törvény, Kegyelem, Lelki fegyverzet, Keresztény család

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Zsoltárok	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 5. osztályos Bibliaismeret Biblia, Isten szólt.. tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerni a zsoltárköltészet műfaji sajátosságait. Megérteni az Istennel való kapcsolat kifejezésének fontosságát költészetben és énekekben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zsoltárok könyve Zsoltárok, mint a Biblia énekeskönyve Az Istenben bízó ember költészete Messiási zsoltárok A prófétikus üzenetek Pásztor metafora Isten szeretetének és hűségének költői kifejezése Bűnbánati zsoltár A megalázkodás és helyreállás lehetősége Mózes imádsága A mulandó ember bizalma az örökkévaló Istenben Isten dicsőítése Isten magasztalásának sokszínűsége	Magyar nyelv és irodalom: A zsoltár, mint irodalmi kifejező eszköz, érzések, benyomások kifejezése a költészetben, Biológia egészségtan: mások megismerése, megítélése és a kommunikáció; alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma feloldás;

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsoltár, Isten dicsőítése, Magasztalás, Messiás, Prófécia, Metafora, Bűnbánat, Alázat,

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Újszövetési levelek, Jelenések könyve	Órakeret 6 óra + 2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 7. osztályos Bibliaismeret Pál levelei tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyetemes levelek üzenetének megismerése és megértése. Felismerni az apokaliptikus kijelentés szimbólumait. Megérteni Isten végcélját a teremtett világgal.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A zsidókhoz írt levél A hit példaképei Egyetemes levelek Jakab levele A kísértés Péter első levele Tisztelet és engedelmesség a hatalom képviselői felé Jelenések könyve Az apokaliptika János Patmosz szigetén A hét pecsét Krisztus ezeréves uralma Halottak feltámadása, Utolsó ítélet Új teremtés Rendszerezés		Magyar nyelv és irodalom: A levél, mint irodalmi műfaj, az apokaliptikus irodalom Földrajz: Földközi tenger, Törökország, Görögország Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Római birodalom kiterjedése, felépítése, hatása, államszervezete, a római jog rendje, család egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek;
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hit, példakép, kísértés, tisztelet, engedelmesség, hatalom, apokaliptika, végidők, feltámadás, ítélet, új teremtés	

Fenntartó által jóváhagyva

8. osztály

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Helyem a világban	6	1	7
A gyülekezet	8	1	9
Bölcsességirodalom	8	-	8
Életünk nagy kérdései	10	2	12
Összesen	32	4	36

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Helyem a világban	Órakeret 6 óra + 1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 5. osztályos Bibliaismeret „Mi Atyánk” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakításának ösztönzése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása. Istentől származó értékes személyiségünk elfogadása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A mester terve Isten okkal, céllal teremtett Istennek terve van az életemmel Személyiségünk felfedezése Ki vagyok én? Az vagyok kinek mások mondanak? Személyiségtesztek Önmagunk elfogadása Külső és belső értékek Istentől kapott értékeink Értékesség Használd, amid van Isten vezetése az életünkben Rendszerezés		Természetismeret: Kamaszkori változások: testkép, testalkat; az egészséges táplálkozás alapelvei; a serdülő személyiségének jellemző vonásai; az önismeret és az önfejlesztés eszközei; veszélyforrások különféle élethelyzetekben; káros szenvedélyek. Dráma és tánc: ön- és társismereti játékok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: nemzetiségek és etnikai kisebbségek; a cigány

Fenntartó által jóváhagyva

	(roma) népesség helyzete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyiség, énkép, életcél, értékesség, elfogadás, Isten vezetése, külső és belső értékek

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A Gyülekezet	Órakeret 8 óra + 1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A 6. osztályos Bibliaismeret Apostolok cselekedet tematikai egysége, A 7. osztályos Bibliaismeret Pál levelei, Újszövetségi levelek tematikai egységei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felfedezni az Egyház, Gyülekezet páratlan tisztességét. Megérteni az egyházi, gyülekezeti élet sokszínűségét. Bátorítani az egyházi, gyülekezeti szolgálatba való részvételre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Gyülekezet felépítése Egyház, gyülekezet, eklézsia fogalma Templom, Imaház fogalma A Gyülekezet, mint Krisztus teste A gyülekezet szolgálattevői Szolgálati ajándékok A Gyülekezeti élet alapjai Újjászületés Bemerítés, keresztség Úrvacsora Bizonyságtétel Istentisztelet Szentlélek munkája Rendszerezés		Földrajz: a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepe; kultúrák találkozásai a Föld különféle térségeiben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyház, Gyülekezet, Eklézsia, templom, imaház,presbiter, diakónus, újjászületés, bemerítés, keresztség, úrvacsora, bizonyságtétel, Istentisztelet, Szentlélek.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Bölcsességirodalom	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A 7. osztályos Bibliaismeret Zsoltárok tematikai egységei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai bölcsességirodalom által megfigyelni Isten jelenlétét a különböző élethelyzetekben. Elkötelezettség kialakítása a bilbiai értékrend iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Jób könyve A láthatatlan világ hatása a látható világban. A szenvedés jelenléte és feldolgozása az emberi életben A Példabeszédek könyve Isten bölcsessége Lustaság, a munkához való viszony Kapcsolati kérdések A szív szerepe A prédikátor könyve Mindennek megvan az ideje Az élet mulandóság, Idősek tisztelete Énekek éneke A szerelem szerepe életünkben A vágyaink kifejezése	Vizuális kultúra: személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában. Magyar nyelv és irodalom: A példázatok, példabeszédek, metafórák felismerése, megértése és használatuk

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Láthatatlan világ, látható világ, szenvedés, bölcsesség, lustaság, szív. mulandóság, tisztelet, szerelem

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Életünk nagy kérdései	Órakeret 10 óra + 2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A 8. osztályos Bibliaismeret Helyem a világban tematikai egysége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Segítséget adni az élet legnagyobb kérdéseinek megválaszolásában. Bátorítani az életutat befolyásoló jó döntések meghozatalát. Kérni és felismerni Isten vezetését a választások során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az életünk lelki (szellemi) döntési, választásai Szabad akarat kérdése Isten terve: Válaszd az életet! Áldás és átok Az Istenbe vetett hit és következményei életünkben Vetés és aratás törvényszerűsége Istennel vagy nélküle Odaszánás, tanítványság Párkapcsolataink Készülődés a párválasztásra Párválasztás – „nem jó az embernek egyedül” Gyermekvállalás – Válaszd az életet! Egészséges jövőkép, egészséges énkép A múlthoz elrendezése és feldolgozása Reménységgel a jövő felé Célorientáltság –Tudom, hogy mit akarok Rendszerezés, ismétlés		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek; Biológia egészségtan: leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban; Vizuális kultúra: személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabad akarat, áldás, átok, hit, odaszánás, tanítványság, párválasztás, gyermekvállalás, jövőkép, énkép, célorientáltság	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	- Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban - Ismerje a atnult királyok és próféták történetét. - A Péld 16:6., a Szeretet himnusza 1.Kor 13:1-8 és a 23.Zsoltár memoriter szintű ismerete - Életkorának megfelelően definiálja a következő fogalmakat: kegyelemből való üdvösség, alázat, felettes hatalmaknak való engedelmesség, zsoltár - Krisztushimnusz Fil 2:2-11; Péld 1:2-9; 2 Pt 2:9-10; 127. zsoltár memoriter szintű ismerete - Életkorának megfelelően definiálja a következő fogalmakat: szabad akarat, újjászületés, tanítványság - Tudja megfogalmazni az egyház és a gyülekezet közötti különbséget, az úrvacsora, az istentisztelet, a bemerítés lényegét

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

Az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.09.2 (A) változatához
Biológia az általános iskola 7 – 8. évfolyam számára

Célok és feladatok

A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a társadalomban élő, tanuló ember is. Az e kerettantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvésére építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek hátterében zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.

Az általános iskolai biológia az alsó tagozatos környezetismeret, illetve az 5–6. évfolyamon tanult természetismeret tantárgy folytatása, de azoktól eltérően már csak az élők világával foglalkozik. A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

Annak érdekében, hogy diákjaink nyitottak legyenek a világra, tudjanak tapasztalati tényekből következtetéseket levonni, felismerjék a problémákat, keressék azok okait, és életkoruknak megfelelő válaszokat fogalmazzanak meg a felvetődött kérdésekre, a biológia tanulása során a mindennapi életben tapasztalható jelenségekből, problémákból kiindulva jutunk el a megoldáshoz szükséges ismeretekhez, és azok alkalmazásához.

A tartalmak egy része lehetőséget ad a társadalom és a gazdaság aktuális problémáinak felismerésére és értelmezésére, az aktív és felelős állampolgári magatartás gyakorlására.

A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (inter)aktív tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, megtanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.

A 7–8. évfolyamon a diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára építve – a fiatalabb korra jellemző – közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló, többnyire leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése. A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira”

Pénzforró által jóváhagyva

történő rácsodálkozás a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

A tananyag a természet leíró megismeréséből kiindulva fokozatosan halad a jelenségek hátterében lévő általános természeti törvények felismerése, a természetben lévő kölcsönhatások megismerése és megértése felé. A Föld nagy tájai zonális életközösségeinek megismerése során, a biomok jellegzetes élőlényeinek megismerése által világossá válnak a fajok elképesztő sokfélesége mögött rejlő alapvető törvényszerűségek: a testfelépítésnek és a működésnek, illetve az állati viselkedésnek a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása. Példák sorozatán keresztül derül fény az életközösségek felépülésének törvényszerűségeire, és a fajok közötti kapcsolatok különböző típusainak megismerésére. Sor kerül a fajok sokféleségében való rendszerezés szükségszerűségének belátására és a tudományos rendszerezés alapjainak a megismerésére.

Az egyedekből álló szerveződés, valamint az egyedek jellemzésének és működési sajátosságainak a megismerését az egyed alatti szerveződési szintek megismerése követi: a struktúra és a funkció közötti kapcsolat megvalósulása a sejtekben és a szövetekben, a növényi és az emberi szervekben, szervrendszerekben.

A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglakozó tematikus egységeknél valósítható meg.

A tudományos megismerés során nemcsak a „mi van a természetben?”, hanem „miért éppen úgy van?” kérdésre is keressük a választ. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezzenek, és tapasztalataikról feljegyzéseket készítsenek. A balesetmentes kísérletezés fegyelemre szoktat, miközben fejleszti a megfigyelés és az elemzés képességét. Az önálló tanulás megvalósítását segítik a gyűjtőmunkára épülő, prezentációval is kísért kiselőadások és projektek, melyek információhordozók alkalmazására és természettudományi témájú ismeretterjesztő források keresésére, követésére, értelmezésére épülnek. A tudomány gyakorlati alkalmazásának felelősségét az egészség, a természeti erőforrások és a környezeti rendszerek állapotának kontextusában helyezzük el.

Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a kamaszok reális önismeretének alakításában. Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak. Szándékainknak azonban van erkölcsi–állampolgári vetülete is, azaz az önmaga cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősség tudatával rendelkező személyiség alakítása.

Fenntartó által jóváhagyva

15 Fejlesztési követelmények iskolánkban

A tanuló legyen nyitott, tanúsítson érdeklődést környezete és szervezete iránt. Legyen érzékeny problémáira. Tanuljon meg **tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni**. Legyen képes megszerzett tudását a mindennapi életben hasznosítani. Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Ehhez az szükséges, hogy:
- legyen képes a természetben és a szervezetében játszódó jelenségek, folyamatok, változások, kölcsönhatások tudatos megfigyelésére;
- tudjon vizsgálatokat, kísérleteket önállóan végezni és rendelkezzen megfelelő gyakorlattal az, anyagok eszközök ismeretében, balesetmentes használatában;
- ismerje fel a megfigyelések, vizsgálódások feladataiban rejlő problémát, legyen képes azok tapasztalatait értelmezni, magyarázni, belőle következtetéseket levonni és róluk írásos, rajzos feljegyzéseket készíteni;
- tudja a szöveges és a képi információhordozókat önállóan használni, diagramokat elemezni, ezekből következtetéseket levonni;
- legyen képes ismereteinél a lényeges és a lényegtelen elkülönítésére, a mennyiségi és minőségi jellemzők összehasonlítására, az ok-okozati összefüggések felismerésére és magyarázatára;
- tudja használni az ismeretek megszerzésénél és reprodukálásánál a megismerési algoritmusokat,
- vegye észre az egészséges test felépítésének és működésének csodáit;
- ismerje a környezetét és egészségét károsító tényezőket, használja fel ismereteit a veszély időbeni felismerésére és elhárítására;
- tekintse egészségének, környezetének védelmét elsőrendű feladatának és vegyen részt aktívan a megvalósításban.

Sajátítson el megfelelő mennyiségű és mélységű ismereteket az **élő és élettelen anyag** tulajdonságairól, szerkezetének és működésének összefüggéseiről.
Ennek érdekében:
- ismerje meg a legfontosabb szerves és szervetlen anyagok jellemző tulajdonságait;
- tudja az élelmiszerek, ételek tápanyag-tartalmát és táplálkozását e szerint alakítsa;
- értse, hogy az élő szervezetet felépítő anyagok mennyisége, aránya és szerkezete elválaszthatatlan a működéstől;
- ismerje fel az élő anyag különböző megjelenési formáiban a hasonlóságokat és a különbségeket;
- lássa az ökológiai rendszerekben az anyagok áramlását, körforgását;
- értse a növényi, állati és emberi szervezetépítő és lebontó anyagcsere-folyamatainak elválaszthatatlanságát;
- legyenek biztos ismeretei a szervezetet károsító anyagok (nikotin, alkohol és a drog) mérgező hatásáról kipróbálásuk és használatuk veszélyeiről;
- ismerje a leggyakoribb környezetszennyező anyagokat, törekedjen felhalmozódásuk megelőzésére és az esetlegesen kialakuló károk csökkentésére.

A környezetben való tájékozódás érdekében szükséges tudnia, hogy a természetélő és élettelen dolgai, jelenségei, kölcsönhatásai **időben és meghatározott térben** zajlanak.
Így fontos, hogy:
- tudja, a természetben minden állandó változásban, mozgásban van,
- tudja, a természeti jelenségek, folyamatok, kölcsönhatások időben és térben játszódnak,
- értse a folyamatok időbeliségét és visszafordíthatatlanságát,
- ismerje fel az élőlények egyedfejlődési szakaszait és időtartamát,
- tudatosuljon benne, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől, mert azzal állandó és folytonos anyagcserét folytatnak,

Ezen tanterv a tanév végéig érvényes.

– rendelkezzen megfelelő szintű testtopográfiai ismerettel az élőlények, és saját szerveztük felépítésénél,
– lássa a test külső és belső tereiben a rész és az egész viszonyát,
– ismerje a főbb biomok, életközösségek földrajzi helyét.

Lássa a **természettudományok** XX. században bekövetkezett fejlődését és meghatározó szerepét a Föld és a földi élet jövőjében.
Ennek érdekében:
– ismerje a közvetlen tapasztalatszerzés módszereit, szerepét és jelentőségét a természettudományos megismerésben;
– tudja, hogy e tapasztalatait az információhordozók, által bővítheti, fejlesztheti;
– fogadja kritikával az információkat, mert téves nézetekkel is találkozhat;
– értékrendjében kapjon megfelelő helyet a tudomány és a tudás tisztelete;
– ismerje hazánk kiemelkedő eredményeket elért tudósait, kutatóit, orvosait;
– legyen büszke eredményeikre, nemzetközi elismertségükre;
– törekedjen munkásságuk széles körű ismertetésére és hírnevük öregbítésére.

Fenntartó által jóváhagyva

16 Kompetenciák fejlesztése

Természettudományos kompetencia: A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete; ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatásának ismerete.

Szociális és állampolgári kompetencia: a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.

Anyanyelvi kommunikáció: hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás a témával kapcsolatban, mind írásban, a különböző gyűjtőmunkák esetében, mind pedig szóban, a felelések és prezentációk alkalmával.

Matematikai kompetencia: alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben, a mennyiségi fogalmak jellemzésében és a problémák megoldásában, ami a 7 – 8. osztályban csak a négy alapműveletre és a különböző táblázatok elkészítésére, grafikonok elemzésére korlátozódik.

Digitális kompetencia: információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.

Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.

Általános iskolánkban a biológia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségnek, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez is. A biológia tudomány történetének megismertetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. Segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a biológia órán, alkalmat adnak az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével, a családtervezéssel, és a gyermekvállalással kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a médiatudatosságuk. Elvárható a felelősségvállalás másokért, amennyiben a tanulóknak szerepet kell vállalniuk a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, gazdasági vonatkozásainak megismertetésében, és az áltudományos nézetek elleni harcban, továbbá a csalók leleplezésében. A közoktatási biológiatanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a környezettudatosságnak és a fenntarthatóságra törekvésnek

Fenntartó által jóváhagyva

	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Az élőlények változatossága I.	10	3	13	-	-	-	10
Az élőlények változatossága II	12	2	14	-	-	-	12
Az élőlények változatossága III.	10	-	10	-	-	-	10
Rendszer az élővilág sokféleségében	10	2	12	-	-	-	10
Részekből egész	11	1	12	-	-	-	11
Szépség, erő, egészség	10	1	11	-	-	-	10
A szervezet anyag- és energiaforgalma	-	-	-	13	1	14	13
A belső környezet állandóságának biztosítása	-	-	-	11	-	11	11
A fogamzástól az elmúlásig	-	-	-	10	1	11	10
Összesen	63	9	72	34	2	36	97

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Az élőlények változatossága I.	10	3	13
Az élőlények változatossága II	12	2	14
Az élőlények változatossága III.	10	-	10
Rendszer az élővilág sokféle-ségében	10	2	12
Részekből egész	11	1	12
Szépség, erő, egészség	10	1	11
Összesen:	63	9	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	Órakeret 10 + 3 óra
Előzetes tudás	Az éghajlat elemei, talaj (humusz), éghajlati övezetek, a környezeti tényezők hatása az élőlényekre, táplálkozási lánc, a víz körforgása a természetben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet fejlesztése az élővilág és a környezet kapcsolatának, az életközösségek szerkezetének, időbeni változásának elemzése során. Az életközösségek belső kapcsolatainak megértése a fajok közötti kölcsönhatások típusain keresztül. Az életközösségek veszélyeztetettségének felismerése, a lokális környezetszennyezés globális következményeinek feltárása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Élőlények csoportosítása, felszíni formák kialakulása. A természetismeretben tanultak felelevenítése.	Felszíni formák kialakulása. Élőlényekről tanultak felelevenítése.	Természetismeret 6. évfolyam.
Hogyan határozzák meg az élettelen környezetei tényezők az élőket, az élők az élőket, az élettelen az élőket, az élettelen az élettelent? A környezeti tényezők (fény, hőmérséklet, levegő, víz, talaj) hatása a növényzet kialakulására.	Példák a növények környezethez való alkalmazkodására (szárazságtűrő, fénykedvelő, árnyéktűrő).	Kémia: a víz szerkezete és jellegzetes tulajdonságai.
Miért elképzelhetetlen az ÉLET víz nélkül? A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer).	Példák a víz fontosságára.	
Szobanövényeink egy része trópusi eredetű. Milyen ápolási igényben nyilvánul ez meg (pl. orchideák, broméliák, kaktuszok, filodendron)?	A magas hőmérséklet mellett a csapadék mennyiségéhez, illetve eloszlásához való alkalmazkodási stratégiák (testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés) bemutatása néhány jellegzetes forró éghajlati	
Eredmények, egyéni feljegyzése.	növény és állat példáján keresztül.	
Példák az élőlényeknek a magas hőmérséklethez való alkalmazkodásra.	Beszámolók készítése.	Földrajz: A Föld gömb alakja és a földrajzi övezetesség, a forró éghajlati öv. Tájékozódás térképen.
Az életközösségek vízszintes és függőleges rendeződése, mint a környezeti feltételek optimális kihasználásának eredménye.	Az élővilággal kapcsolatos térbeli és időbeli mintázatok magyarázata a forró éghajlati öv biomjaiban. A kedvezőtlen környezet és a túlélési stratégiákban megnyilvánuló alkalmazkodás felismerése.	Matematika: modellezés; összefüggések megjelenítése.
A forró éghajlati öv jellegzetes biomjainak jellemzése (területi elhelyezkedés, kialakulásuk okai, főbb		

Fenntartó által jóváhagyva

növény- és állattani jellemzői). Fajok közötti jellegzetes kölcsönhatások (együttélés, versengés, élősködés, táplálkozási kapcsolat) a trópusi éghajlati öv életközösségeiben. A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban. Táplálkozásunkban előforduló trópusi növények vitamintartalma. Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Milyen forrásból tudjuk C-vitamin szükségletünket kielégíteni a téli hónapokban? Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Az élőhelyek pusztulásának, azon belül az el sivatagosodásnak az okai és következményei.	Táplálkozási lánc összeállítása a forró éghajlati öv biomjainak jellegzetes élőlényeiből. A trópusokról származó gyümölcsökkel és fűszerekkel kapcsolatos fogyasztási szokások elemzése; kapcsolatuk a környezetszennyezéssel. Vitaminok jelentősége táplálkozásunkban. Projektmunka lehetősége: a forró éghajlati övben megvalósuló emberi tevékenység (az ültetvényes gazdálkodás, a fakitermelés, a vándorló-égető földművelés, a vándorló állattenyésztés, túllegeltetés, az emlősállatok túlzott vadászata) és a gyors népességgyarapodás hatása a természeti folyamatokra; cselekvési lehetőségek felmérése. Az el sivatagosodás megakadályozásának lehetőségei.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A tengeren túli kereskedelem jelentősége (Kolumbusz Kristóf)
17 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, el sivatagosodás; versengés, együttélés, táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.	

Fenntartó általi jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	Órakeret 12 + 2 óra
Előzetes tudás	A környezeti tényezők hatása az élőlényekre, az éghajlat elemei és módosító hatásai, éghajlati övezetek, táplálkozási lánc.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Életközösségek felépítésének és belső kapcsolatrendszerének megismerése megfigyelések és más információforrások alapján. Az élőlények alkalmazkodásának bizonyítása a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolatának elemzésével. Az emberi szükségletek kielégítésének környezeti következményei, veszélyei feltárása során a globális problémákról való gondolkodás összekapcsolása a lokális, környezettudatos cselekvéssel.	

18 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	19 Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A természetes növénytakaró változása a tengerszint feletti magasság, illetve az egyenlítőtől való távolság függvényében. A mérsékelt övezet és a magashegységek környezeti jellemzői.	A környezeti tényezők és az élővilág kapcsolatának bemutatása a mérsékelt övi biomok néhány jellegzetes élőlényének példáján.	Földrajz: Mérsékelt övezet, mediterrán éghajlat, óceáni éghajlat, kontinentális éghajlat, tajgaéghajlat, függőleges földrajzi övezetesség. Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata, légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek). Csapadékfajták. Vizuális kultúra: formakarakterek, formaarányok. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti okokozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Petőfi: Az Alföld. Matematika: Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Változó
Hogyan változik egy rét, vagy a park füve a nyári szárazságban, illetve eső után? A mérsékelt éghajlati övezet biomjainak (keménylombú erdők, lombhullató erdőségek, füves puszták jellemzői) jellemzése (földrajzi helye, legjellemzőbb előfordulása, környezeti feltételei, térbeli szerkezete, jellegzetes növény- és állatfajok). Az eddig megismert élőlények élőhely szerinti elrendezése, jellemzése megadott szempontok alapján. Honnan „tudja” egy növény, hogy mikor kell virágoznia? Honnan „tudja” a rigó, hogy mikor van tavasz? A mérsékelt öv biomjainak jellegzetes növényei és állatai. Fajok közötti kölcsönhatások néhány jellegzetes hazai társulásban (erdő, rét, víz-vízpart). Az ember természetátalakító munkájaként létrejött néhány tipikus mesterséges (mezőgazdasági terület, ipari terület, település) életközösség a Kárpát-medencében.	A környezeti tényezők élővilágra tett hatásának értelmezése a mérsékelt övi (mediterrán, kontinentális, tajga, magashegységi övezetek, déli és északi lejtők) fás társulások összehasonlításával. A megismert állatok és növények jellemzése (testfelépítés, életmód, szaporodás) csoportosítása különböző szempontok szerint. Példák az állatok közötti kölcsönhatásokra a jellegzetes hazai életközösségekben. A lakóhely közelében jellegzetes természetes és mesterséges életközösségek összehasonlítása. Az ember és a természet sokféle kapcsolatának elemzése csoportmunkában:	

Forrástól által jóváhagyva

Hogyan alakulnak ki a savas esők és hogyan hatnak a természetre? A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő, víz, talajszennyezés). Melyek a parlagfű elterjedésének okai, és következményei? Invazív és allergén növények (parlagfű). A környezetszennyező anyagok megismerése, hatása a környezetre.	– A természetes élőhelyek pusztulásának okai (pl. savas eső, fakitermelés, az emlősállatok túlzott vadászata, felszántás, legeltetés, turizmus) és veszélyei; a fenntartás lehetőségei. – Aktuális környezetszennyezési probléma vizsgálata. – Az invazív növények és állatok betelepítésének következményei. – Gyógy- és allergén növények megismerése. Gyógynövények felhasználásának, az allergén növények ellen való védekezés formáinak ismerete és jelentőségének felismerése. A lakókörnyezet közelében lévő életközösség megfigyelése: a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásainak, a szennyező anyagok típusainak és konkrét példáinak megismerése, vizsgálata. Lehetséges projektmunka: helyi környezeti probléma felismerése, a védelemre vonatkozó javaslat kidolgozása.	helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalánozó, gerinces, hal, madár, emlős; környezeti tényező, tűrőképesség, táplálkozási hálózat, fenntartható fejlődés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Éghajlati övezetek, vizek– vízpartok élővilága; környezeti tényezők, életfeltételek, a fajok közötti kölcsönhatások típusai	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élővilág sokféleségének, mint értéknek felismerése. Az életközösség anyag- és energiaáramlása és az egyensúlyi állapot közötti összefüggés megértése. A Föld globális problémáinak összegzése, a fenntarthatóságot támogató életvitel, illetve az egyéni és közösségi cselekvés megalapozása. A tudomány és a technika a társadalomban és a gazdaság fejlődésében játszott szerepének bemutatása konkrét példák alapján. A kutató és mérnöki munka jelentőségét felismerő és értékelő attitűd megalapozása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miben hasonlít a sivatagi, illetve a hideg égövi állatok túlélési stratégiája? A hideg éghajlati övezet biomjainak jellemzése az extrém környezeti feltételekhez való alkalmazkodás szempontjából? Miért élhetnek fenyők, illetve örökzöld növények a mediterrán és az északi mérsékelt éghajlaton is?	Az extrém környezeti feltételekhez (magas és alacsony hőmérséklet, szárazság) való alkalmazkodás eredményeként kialakuló testfelépítés és életmód összehasonlítása a hideg és a trópusi övben élő élőlények példáin.	Földrajz: hideg övezet, sarkköri öv, sarkvidéki öv. Matematika: táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok leolvasása, megértése. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése.
Miben mások a szárazföldi és a vízi élőhelyek környezeti feltételei? A világtenger, mint élőhely: környezeti feltételei, tagolódása. A világtengerek jellegzetes élőlényei, mint a vízi környezeti feltételekhez való alkalmazkodás példái.	Önálló kutatómunka: a világtengerek szennyezésével kapcsolatos problémák. A megismert élőlények csoportosítása különböző szempontok szerint.	Fizika: Az energiamegmaradás elvének alkalmazása.
Az életközösségek belső kapcsolatai, a fajok közötti kölcsönhatások konkrét típusai. Anyag- és energiaáramlás a tengeri életközösségekben.	Táplálkozási lánc és táplálékozási piramis összeállítása a tengeri élőlényekből. Példák a fajok közötti kölcsönhatásokra a tengeri életközösségekben.	Az energiatermelés módjai, kockázatai.
Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémes állatok vadászata, a túlzott halászat, a bálnavadászat, a szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményei.	Kutatómunka: nemzetközi törekvések a környezetszennyezés megakadályozására, illetve a környezeti terhelés csökkentésére. Az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata példák alapján.	A Nap energiatermelése.
	Az életközösségek, a bioszféra stabil állapotait megzavaró hatások és a lehetséges következmé-	Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjá-

Kerettanterv által jóváhagyva

Milyen veszélyekkel jár a globális fölmelegedés a sarkvidékek és az egész Föld élővilágára? A Föld globális problémái: túlnépesedés - a világ élelmezése, fogyasztási szokások – anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlása. Konkrét példák a biológiának és az orvostudománynak a mezőgazdaságra, az élelmiszeriparra, a népesedésre gyakorolt hatására. A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei a fenntarthatóság érdekében. Az éghajlat hatása az épített környezetre (pl. hőszigetelés).	nyek azonosítása. A környezeti kár, az ipari és természeti, időjárási katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségeinek bemutatása. A tejtermékek, antibiotikumok előállítása és a mikrobák, biológiai védekezés és a kártevő irtás, valamint a védőoltások és járványok kapcsolata. Az energia-átalakító folyamatok környezeti hatásának elemzése, alternatív energiaátalakítási módok összehasonlítása. Az energiatakarékos magatartás módszereinek és ezek fontosságának megismerése önálló forráskeresés és feldolgozás alapján. Az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása, mások eredményeinek értelmezése, egyéni vélemények megfogalmazása.	rás kapcsolata. Csapadékfajták. Természeti katasztrófák. Viharok, árvizek, földrengések, cunamik.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszta, tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hüllő, madár, emlős; táplálkozási hálózat, táplálkozási piramis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszer az élővilág sokféleségében	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	A főbb növény- és állatcsoportok tulajdonságai. A környezethez való alkalmazkodás formái; a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok értelmezése. A hierarchikus rendszerezés elvének alkalmazása. A tudományos modellek változásának felismerése. A tudományos módszerek és a nem tudományos elképzelések megkülönböztetése.	

20 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Mire jó a dolgok (könyvek, zenék, ruhák, gyűjtemények) csoportosítása és rendszerezése a hétköznapi életben?	A rendszerezés és a csoportosítás közti különbség megértése. Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről.	Magyar nyelv és irodalom: Egy hétköznapi kifejezés (rendszerezés) alkalmi jelentésének felismerése; a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Kulturált könyvtárhasználat. Matematika: Halmazok eszközjellegű használata. Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Földrajz: a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségei. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: tájékozódás a térben és időben.
Az élőlények csoportosításának lehetőségei. Milyen szempontok szerint lehet csoportosítani az élőlényeket? Igaz-e, hogy az ember a majomtól származik? Darwini elmélet. Származás, és rokonság. A tudományos rendszerezés alapelvei a leszármazás elve, és néhány jellegzetes bizonyítéka.	Rendszertani kategóriák (ország, törzs, osztály, faj) megnevezése, A közöttük lévő kapcsolat ábrázolása.	
Az élővilág törzsfejlődésének időskálája. Baktériumok, egyszerű eukarióták, gombák, növények és állatok általános jellemzői. A növények és állatok országa jellegzetes törzseinek általános jellemzői.	A földtörténeti, az evolúciós és a történelmi idő viszonyának bemutatása, az egyes változások egymáshoz való viszonyának érzékelése.	
Rendszerezés, fajismeret.	A hazai életközösségek jellegzetes fajainak rendszertani besorolása (ország, törzs). A főbb rendszertani csoportok jellemzőinek felismerése 1-1 tipikus képviselőjének példáján. Egy Magyar Múzeumban, nemzeti parkban, természettudományi gyűj-	

Fenntartó által jóváhagyva

	teményben stb. tett látogatás során látott, korábban ismeretlen fajok elhelyezése – a testfelépítés jellegzetességei alapján – a fő rendszertani kategóriákban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Részekből egész	Órakeret – 11 + 1 óra
Előzetes tudás	A növények és az állatok testfelépítése; táplálkozási lánc; szaporodási típusok a növény- és az állatvilágban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan működő szerveződési szintek összefüggésében. A növényi és az állati sejt hasonlóságainak megállapításával a természet egységére vonatkozó elképzelések formálása. Az ember természetben elfoglalt helye a természetben megjelenő méretek és nagyságrendek érzékeltetésével. A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolása a növényi sejt és növényi szervek működésének példáján.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan tudunk különbséget tenni élő és élettelen, növény és állat között? Az élő szervezet, mint nyitott rendszer. A rendszer és a környezet fogalma, kapcsolata, biológiai értelmezése. A biológiai szerveződés egyeden belüli szintjei, a szintek közötti kapcsolatok. Testszerveződés a növény- és állatvilágban. Az eukarióta sejt fénymikroszkópos szerkezete, a fő sejtalkotók (sejthártya, sejtplazma, sejtmag) szerepe a sejt életfolyamataiban. Minek a megfigyelésére használunk távcsövet, tükröt, nagyítót, mikroszkópot? A fény-, illetve az elektronmikroszkóp felfedezése, jelentősége. A mikroszkópok fajtái, felépítése, és működése. A természettudományos megismerésben.	Az élővilág méretskálája: a szerveződési szintek nagyságrendjének összehasonlítása. A rendszer és a környezet fogalmának értelmezése az egyed, és az egyed alatti szerveződési szinteken. Növényi és állati sejtek megfigyelése fénymikroszkópban. A rendszerek egymásba ágyazottságának értelmezése az egyeden belüli biológiai szerveződési szintek példáján. Növényi és állati sejt megfigyelése, összehasonlításuk. A felépítés és a működés összefüggései a növényi és az állati sejt példáján. Kutatómunka a mikroszkópok felfedezésével és működésével kapcsolatban. Növényi és állati sejtek megfigyelése fénymikroszkópban.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Fizika: lencsék, tükrök, mikroszkóp. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek.

Ideiglenes állami jóváhagyás

A sejtosztódás fő típusai, és szerepük az egyed, illetve a faj fennmaradása szempontjából. A növényi és az állati szövetek fő típusai, jellemzésük. Mi a magyarázata annak, hogy a táplálkozási láncok általában zöld növénnyel kezdődnek? A növények táplálkozásának és légzésének kapcsolata; jelentősége a földi élet szempontjából. Az élőlényeket/sejteket felépítő anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) és szerepük az életműködések megvalósulásában. A szaporodás, mint a faj fennmaradását biztosító életjelenség. Fő típusai.	A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából. Néhány jellegzetes növényi és állati szövettípus vizsgálata; a struktúra és a funkció közötti kapcsolat jellemzése a megfigyelt szerkezet alapján. A struktúra-funkció kapcsolatának elemzése zöld levél szöveti szerkezetének vizsgálata alapján. Néhány jellegzetes állati és növényi szövet megfigyelése fénymikroszkópban. Vázlatrajz készítése. A sejt anyagainak vizsgálata. A balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. Az ivaros és ivartalan szaporodási módok összehasonlítása konkrét példák alapján.	Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Kémia: a víz szerkezete és tulajdonságai, oldatok, szerves anyagok. Fotoszintézis. Oxigén, szén-dioxid tulajdonságai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szépség, erő, egészség	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	A kültakaró és a mozgás szerveinek legfontosabb jellemzői; a hám-, a kötő- és támasztó-, valamint az izomszövetek szerkezete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítása érdekében a rendszeres testmozgás és a bőrápolás iránti igény felkeltése. Az egészséget veszélyeztető tényezők azonosítása, az ismeretek és tapasztalatok felhasználása a veszély időbeni érzékelése és elhárítása érdekében. A fogyatékkal élő emberekkel tanúsított elfogadó, segítő, megértő magatartás erősítése. A reális énkép és az önismeret fejlesztése.	

21 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	22 Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az emberi test síkjai, szimmetriája, formavilága, esztétikuma.	A kétoldali szimmetria felismerése, példák szimmetrikusan és aszimmetrikusan elhelyezkedő szervekre.	Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Matematika: Modellezés; összefüggések megjelenítése. Szimmetria, tükrözés
Milyen szerepe van a bőrnek és függelékeinek (haj, köröm) a vonzó megjelenésben? Mikor és miért izzadunk? A bőr felépítése és funkciói. A bőr szerepe a külső testkép kialakításában: a bőr kamaszkori változásainak okai, következményei.	A bőr szöveti szerkezetének és működésének összefüggése. Példák a szerkezeti változás – működésváltozás összefüggésére. A pattanás, a zsíros és a száraz bőr, a töredezett haj és köröm összefüggése a bőr működésével.	Magyar nyelv és irodalom: a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése.
Házi kozmetikumok használata, illetve hogyan válasszunk kozmetikai szereket? A bőr- és szépségápolás. A bőr védelme; bőrsérülések és ellátásuk. Bőrbetegségek (bőrallergia, fejtetvesség, rühatka, gombásodás).	Környezetkímélő tisztálkodási és tisztítószerek megismerése, kipróbálása. Öngyógyítás és az orvosi ellátás szükségessége. Elsősegélynyújtás bőrsérülések esetén.	Kémia: az oldatok kémhatása.
Milyen kapcsolat van az ember mozgása és fizikai munkavégzése között? A mozgás szervrendszer aktív és passzív szervei. A támasztószövetek megismerése, fajtái, jellemzésük. Az ember mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). A csontok kapcsolódása. Az ízület	Az emberi csontváz fő részei, a legfontosabb csontok felismerése. Szövetek vizsgálata. Példák a jellegzetes csontkapcsolatokra.	Fizika: erő, forgatónyomaték; mechanikai egyensúly.

Fenntartó általi jóváhagyva

szerkezete. A porcok szerepe a mozgásban. Mozgássérülések (ficam, rándulás, törés) ellátása, mozgásszervi betegségek (csípőficam, gerincferdülés, lúdtalp) és megelőzésük. A mozgás, az életmód és az energia-szükséglet összefüggései.	Elsősegélynyújtás mozgássérülések esetén. A mozgássérült és mozgáskorlátozott emberek segítése. Sportoló és nem sportoló osztálytársak napi-és heti rendjének összehasonlítása, elemzése a mozgás (edzés), pihenés, tanulás egyensúlya a test napi energiaigénye szempontjából. Önálló kutatómunka: sportolók, edzők, gyógytornászok, ortopéd orvosok stb. élményei, tapasztalatai a mozgás és a testi-lelki egészség kapcsolatáról.	Testnevelés és sport: a bemelegítés szerepe a balesetek megelőzésében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület.	

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
A szervezet anyag- és energiaforgalma	13	1	14
A belső környezet állandóságának biztosítása	11	-	11
A fogamzástól az elmúlásig	10	1	11
Összesen	34	2	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szervezet anyag- és energiaforgalma	Órakeret 13 + 1 óra
Előzetes tudás	A sejt felépítése, sejtszintű életfolyamatok, a tápcsatorna szakaszai és fő működéseik, a táplálékok tápanyagtartalma. A légző szervrendszer részei és működéseik; a keringés szervei és szerepük a szervezet működésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolásával a rendszerfogalom mélyítése. A saját és mások egészségének megőrzése iránti felelős magatartás erősítése. Az egészséges táplálkozás jellegzetességeire építve a tudatos fogyasztói szokások megalapozása, erősítése. Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása, illetve baleset esetén a tudatosan cselekvő magatartás megalapozása.	

Fenntartó által jóváhagyva

23 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	24 Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
25 Miért van szüksége szervezetünknek különböző tápanyagokra (fehérjékre, szénhidrátokra és zsírokra)? Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) szerepe. A tápcsatorna részei és szerepük a tápanyagok emésztésében és felszívódásában. Az egészséges táplálkozás jellemzői (minőségi és mennyiségi éhezés, alapanyagcsere, testtömegindex, normál testsúly). Melyek az alultáplált, túlsúly, és elhízás okai, és következményei? Korunk táplálkozásának betegségei: anorexia, bulimia, obezitás. A vér szerepe a szervezet védelmében és belső állandóságának fenntartásában. Immunitás, vércsoportok. A védőoltások jelentősége. Vérzéstípusok - vérzéscsillapítások. A légzési szervrendszer részei és működésük. Hangképzés és hangadás. Légzőszervi elváltozások, betegségek megelőzése. A keringési rendszer felépítése és működése. A táplálkozás és a légzés szerepe szervezet energiaellátásában. A szív és az érrendszeri betegségek tünetei és következményei. Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint)	Lehetséges projektmunka: – Az egészséges táplálkozás megvalósítására; a testsúllyal kapcsolatos problémák veszélyeinek megismerésére. – Az egészséges étkezési szokások népszerűsítése. – A táplálkozásnak és a mozgásnak a keringésre gyakorolt hatása, az elhízás következményei. számítások végzése a témakörben (pl.: testtömeg-index, kalóriaszükséglet) A vér- és vizeletvizsgálat jelentősége, a laboratóriumi vizsgálat legfontosabb adatainak értelmezése. Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő- és nyomókötés készítése. A szívműködést kísérő elektromos változások (EKG) gyógyászati jelentősége; a szívmegállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése. A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata. Önálló kutatómunka: milyen feltételekkel köthet életbiztosítást egy egészséges ember, illetve aki dohányzik, túlsúlyos, magas a vérnyomása, alkoholista vagy drogfüggő?	Kémia: a legfontosabb tápanyagok (zsírok, fehérjék, szénhidrátok) kémiai felépítése Matematika: Adatok, rendezése, ábrázolása. Matematikai modellek (pl. függvények, táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok) értelmezése, használata. Magyar nyelv és irodalom: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének magyarázata (táblázat).

Fenntartó által jóváhagyva

Mitől függ, hogy mennyi folyadékot kell elfogyasztanunk egy nap? A kiválasztásban résztvevő szervek felépítése és működése. A vízháztartás és a belső környezet állandósága. A só- és vízháztartás összefüggése. A rendszeres szűrővizsgálat, önvizsgálat szerepe a betegségek megelőzésében. Betegjogok: az orvosi ellátáshoz való jog; háziorvosi és szakorvosi ellátás.	Adatgyűjtés arról, hogy milyen hatással van a dohányzás a keringési és a légzési szervrendszerre, illetve a magzat fejlődésére. Az interneten található betegségtünetek értelmezése és értékelése. Vita a rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatok, az önvizsgálat, a védőoltások, valamint az egészséges életmód betegségmegelőző jelentőségéről. Az eredményes gyógyulás és az időben történő orvoshoz fordulás ok-okozati összefüggésének összekapcsolása.	Informatika: adatok gyűjtése az internetről, prezentáció készítése. Technika, életvitel és gyakorlat: betegjogok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, anyagcsere, alapanyagcsere, emésztés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A belső környezet állandóságának biztosítása	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A sejt felépítése, külső- és belső környezet, egyensúlyi állapot, környezethez való alkalmazkodás, az érzékszervek specializálódása adott inger felfogására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szervezet és a környezet kölcsönös egymásra hatásának megértése. A környezeti jelzések kódolásának és dekódolásának értelmezése az érzékelés folyamatában. Az alkohol és a kábítószerek káros élettani hatásának ismeretében tudatos, elutasító attitűd alakítása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A környezeti jelzések érzékelésének biológiai jelentősége.	Az érzékeléssel kapcsolatos megfigyelések, vizsgálódások végzése, a tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása.	
Mi történik, ha valamelyik érzékszervünk nem, vagy nem megfelelően működik? Mit jelent a szemüveg dioptriája?	Az érzékszervi fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítésük kulturált módja. Adatgyűjtés a leggyakoribb szembetegségekről és korrekciós lehetőségeikről.	A fény. A szem és a látás fizikai alapjai. Látáshibák és javításuk. Fizika: A hang keletkezése, hangforrások, a hallás fizikai alapjai. Hangerősség, decibel. Zajszennyezés.
A hallás és egyensúlyozás, a látás, a tapintás, az ízlelés és a szaglás érzékszervei.	Annak megértése, hogy az érzékelés az érzékszervek, és az idegrendszer együttműködéseként jön létre.	Matematika: Változó helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Modellek megértése, használata.
Miben hasonlít, és miben különbözik az EKG és az EEG?	Az EEG működésének alapja és elemi szintű értelmezése.	
Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes részek Az idegsejt felépítése és működése.	Az idegsejt különleges felépítése és működése közötti összefüggés megértése.	
A feltétlen és a feltételes reflex. A feltételes reflex, mint a tanulás alapja.	Példák arra, hogy a tanulás lényegében a környezethez való alkalmazkodásként.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával.
Meddig tudjuk visszatartani a lélegzetünket, tudjuk-e szabályozni a szívverésünket? Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának működési alapelve.	Az egyensúlyi állapot és a rendszerek stabilitása közötti összefüggés felismerése, alkalmazása konkrét példákon.	
Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes részek Az idegsejt felépítése és működése.	Az idegsejt különleges felépítése és működése közötti összefüggés megértése.	Informatika: szöveg-

Fenntartó által jóváhagyva

Az alkohol egészségkárosító hatásai. A lágy és kemény drogok legismertebb fajtái, hatásuk az ember idegrendszerére, szervezetére, személyiségére. A megelőzés módjai.	A személyes felelősség tudatosulása, a szülő, a család, a környezet szerepének bemutatása a függőségek megelőzésében. A kockázatos, veszélyes élethelyzetek megoldási lehetőségeinek bemutatása.	szerkesztés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A fogamzástól az elmúlásig	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Sejtosztódás, szaporodási típusok a növény-és állatvilágban, a nemi érés jelei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre. Az életszakaszok főbb testi, lelki és magatartásbeli jellemzőinek megismerésével azoknak a viselkedési formáknak az erősítése, melyek biztosítják a korosztályok közötti harmonikus együttélést. Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mi a szexualitás szerepe az ember életében? A férfi és a nő szaporodási szervrendszerének felépítése és működése.	Az örökítő anyagot megváltoztató környezeti hatások megismerése, azok lehetséges következményeinek megértése, felkészülés a veszélyforrások elkerülésére. Másodlagos nemi jellegek gyűjtése, magyarázat keresése a különbségek okaira.	Informatika: szaktárgyi oktatóprogram használata.
Elsődleges és másodlagos nemi jellegek. A szexuális másságok megismerése.	A biológiai nem és a nemi identitás megkülönböztetése. A petesejt és a hím ivarsejt termelődésének összehasonlítása.	informatika: adatok gyűjtése az internetről, prezentáció készítése
A nemi hormonok és a pubertás. Az ivarsejtek termelődése, felépítése és biológiai funkciója. A menstruációs ciklus. Az önkielégítés.	A nemek pszichológiai jellemzőinek értelmezése. A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése.	Matematika: ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom; időtartam, időpont.
A fogamzásgátlás módjai, következményei. Az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései. A nemi úton terjedő betegségek kórokozói, tünetei, következményei és megelőzésük.	Érvelés a tudatos családtervezés, az egymás iránti felelősségvállalásra épülő örömteli szexuális élet mellett. Hiedelmek, téves ismeretek tisztázására alapozva a megelőzés lehetséges módjainak tudatosítása.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése; a bibliográfiai rendszer mibenléte és alkalmazása; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Fizika: ultrahangos vizsgálatok az orvosi
Mely környezeti és életmódbeli hatások okozhatnak meddőséget? A fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.	Mikortól tekinthető a magzat embernek/élőlénynek? – Érvelés a tudatos gyermekvárás mellett.	
A méhen kívüli élet főbb szakaszainak időtartama, az egyed testi és szellemi fejlődésének jellemzői.	A születés utáni egyedfejlődési szakaszok legjellemzőbb testi és pszichológiai megnyilvánulásainak összehasonlítása, különös tekintet-	

Tantárgyi útmutató

A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok Az önismeret és az én fejlesztés fontossága. Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban. A családi és az egyéni (rokoni, iskolatársi, baráti, szerelmi) kapcsolatok jelentősége, szerepük a személyiség fejlődésében. A viselkedési normák és szabályok szerepe a társadalmi együttélésben.	tel az ember életkora és viselkedése összefüggésre. Az adott életkor pszichológiai jellemzőinek értelmezése kortárssegítők és szakemberek segítségével. Szerepjáték (önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, problémafeloldás). Példák a családi és iskolai agresszió okaira, lehetséges kezelésére, megoldására. Szerepjáték, illetve kortárs irodalmi alkotások bemutatása a szerelemnek az egymás iránti szeretet, tisztelet és felelősségvállalás kiteljesedéseként történő értelmezéséről.	diagnosztikában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, szexualitás, abortusz, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel. Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték. Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani. Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit. Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit. Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait. Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között. Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival. Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait. Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig). Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést. Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot. Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában. Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival. Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.

Fenntartó általi jóváhagyva

	Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait. Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában. Tudjon önállóan és társaival együttdolgozva megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni. Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Ének-zene az általános iskolák 5 – 8. évfolyama számára

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömével, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzenén és igényes műzenén alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A helyi tantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzenénk és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének - zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapok számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)

Fenntartó által jóváhagyva

– Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

– A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
– A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

– A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
– Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
– A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorlópéldái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás
Befogadói kompetenciák fejlesztése

– A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi

Felmerő által jóváhagyva

és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényeglátásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Forrásértő által jóváhagyva

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő terem a kórusmunkához
- Ötvonalas tábla
- Mágneses tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag

Fenntartó által jóváhagyva

5 – 8. évfolyam

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy helyi tanterve: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulókban az éneklés örömének és helyes szokásainak kialakítása játszotta a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 7. és 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás**.** A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy - egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

Fenntartó által jóváhagyva

5 - 6. évfolyam

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Zenei reprodukció Éneklés	15	1	16	15	1	16	30
Zenei reprodukció Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	3	1	4	4	1	5	7
Zenei reprodukció Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	1	4	3	1	4	6
Zenei befogadás Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	1	5	3	1	4	7
Zenei befogadás Zenehallgatás	7	-	7	7	-	7	14
Összesen	32	4	36	32	4	36	64

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei reprodukció – Éneklés	15	1	16
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	3	1	4
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	1	4
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	1	5
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7	-	7
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	• **Zenei reprodukció – Éneklés**	• **Órakeret 15 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	• **Kapcsolódási pontok**
Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (5 magyar népdal éneklése). Gregorián zenei szemelvények (1). Magyar történeti énekek: az 1848–49-es szabadságharc dalai (2). Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc–Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni–Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből. Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Zongorakíséretes dalok: különböző zenei korokból. Többszólamúság: kánonok, könnyű reneszánsz (2). A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.	• Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése. • Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai. • Erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján. • Dráma és tánc: Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, Himnusz, Szózat, kórusmű, társas ének.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység**	• **Órakeret 3 + 1 óra**
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinátó. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma, rögtönzés fejlesztése, dúr-moll dallami fordulatok.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinátó. 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó). Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dúr, moll, visszatérő forma, rondó.	

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	**Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek**	• **Órakeret 3 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		• **Kapcsolódási pontok**
• Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: • triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodok Dallami és harmóniaelemek: • r' és m' hangok, dúr és moll hangsorok. Hangközök: • kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: • tempójelzések és dinamikai jelek. • Ütemfajták, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása. • Tanult dallam felismerése kottaképről. Éneklés szolmizálva, szöveggel.		Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Matematika: számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	• triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, abszolút hangnevek (pontosítva), violinkulcs, allegro, andante, pianissimo.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	• **Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése**	• **Órakeret 4 + 1 óra**
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus). Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, rondó forma. • A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenéhez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera). • Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. • Zenei megfigyelésre koncentráló feladatok. • • Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.		• Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, értelmezés. • • Dráma és tánc: tánctételek a nép- és műzenében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, rondó forma).	

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	**Zenei befogadás – Zenehallgatás**	• **Órakeret 7 óra**
• **Előzetes tudás**	• Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	ɔzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. verseny-látogatásra nevelés.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	• **Kapcsolódási pontok**
Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól. Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése. Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények. Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – rondó forma, hangszeres művek – versenymű, daljáték/operarészletek. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).	Magyar nyelv és irodalom: magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, korstílusok. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. Dráma és tánc: Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék. Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, daljáték, menüett, szvit, concerto.

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott zenehallgatási anyag

Magyar népzene.
Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.
Henry Purcell: Artúr király
Johann Sebastian Bach: János passió
Georg Friedrich Händel: Tűzijáték szvit
Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa”

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei reprodukció – Éneklés	15	1	16
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	4	1	5
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	1	4
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	1	4
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7	-	7
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	• **Zenei reprodukció – Éneklés**	• **Órakeret 15 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		• **Kapcsolódási pontok**
Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (10 magyar népdal éneklése). Magyar történeti énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai. Népi tánczene. Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból. Többszólamúság: kánonok. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.		• Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése. • • Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai. • • Erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján. • • Dráma és tánc: Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Régi és új stílusú népdal, históriás ének, kuruc kori dal, kórusmű.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	• Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinátó.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinátó, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercpárhuzamok szerkesztése Zenei forma alkotás: Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció). Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.	Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. Dráma és tánc: stilizált tánclépések.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatnyolcad, dúr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	**Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek**	• **Órakeret 3 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		• **Kapcsolódási pontok**
• Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola. Dallami és harmóniaelemek: fi, szi, dúr és moll hangsorok. • A szolmizációs hangok kézjele, betűjele, a hangjegyek elhelyezése az ötvonalas rendszerben. (elmélyítés) Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. • Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.		Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Matematika: számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	• 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.	

Fenntartó által jóváhagyta

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>• Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése</td><td>• Órakeret
3 + 1 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai</td><td colspan="2">A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül,
az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése.
•
Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése:
énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

Tanult dallamok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában.

Formaérzék fejlesztése:
visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondó forma, variációs forma.
• A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenéhez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája).
A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer.
• Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése.
• Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</td><td>• Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, értelmezés.
•
• Dráma és tánc: tánctételek a nép- és műzenében.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="2">Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondó forma).</td></tr>
</table>

Fenntartó általi jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	**Zenei befogadás – Zenehallgatás**	• **Órakeret 7 óra**
• **Előzetes tudás**	• Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		• **Kapcsolódási pontok**
Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól. Más népek zenéje. Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából. Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondó forma), hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).		Magyar nyelv és irodalom: magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, korstílusok. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. Dráma és tánc: Zenés játék, opera cselekménye.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Dal, daljáték, opera, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia.	

Fenntartó által jóváhagyva

• **A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén**	• Az énekes anyagból 10 dalt (5 magyar népdal, 3 történeti ének, 2 műdal) és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. • A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. • Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). • A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 10 alkotás) megismerték.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Magyar népzene, más európai népek zenéje.
Joseph Haydn szimfóniái közül: G-dúr, „Üstdobütés” szimfónia
Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene (Eine kleine Nachtmusik), K. 525
Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola (Die Zauberflöte), K. 620 – részletek
Ludwig van Beethoven: D-dúr hegedűverseny, op. 61 IV. tétel
Ludwig van Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel – Örömóda

Fenntartó által jóváhagyva

7 - 8. évfolyam

	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	**90%**	**10%**	**Összesen**	
Zenei reprodukció Éneklés	11	**1**	**12**	11	**1**	**12**	22
Zenei reprodukció Generatív (önálló-an és/vagy cso-portosan alkotó), kreatív zenei te-vékenység	4	**1**	**5**	4	**1**	**5**	8
Zenei reprodukció Felismerő kottaol-vasás, zeneelmé-leti alapismeretek	3	**1**	**4**	3	**1**	**4**	6
Zenei befogadás Befogadói kompe-tenciák fejlesztése	4	**1**	**5**	4	**1**	**5**	8
Zenei befogadás Zenehallgatás	10	**-**	**10**	10	**-**	**10**	20
Összesen	32	**4**	**36**	32	**4**	**36**	64

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei reprodukció – Éneklés	11	1	12
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	4	1	5
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	1	4
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	1	5
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10	-	10
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	• **Zenei reprodukció – Éneklés**	• **Órakeret 11 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		• **Kapcsolódási pontok**
Beéneklő gyakorlatok az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva. Más népek dalai. Zongorakíséretes dalok. Többszólamúság. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a romantika korából. A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés, továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.		• • Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése. • • Idegen nyelvek: más népek dalai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Verbunkos dal, romantikus dal.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység**	• **Órakeret** **4 + 1 óra**
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció~~,~~ szinkópálás. Dallam: hétfokú hangsorok. Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés). Kvintpárhuzam szerkesztése megadott dallamhoz.	Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció.

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	**Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek**	• **Órakeret 3 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		• **Kapcsolódási pontok**
• Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében: • a változó ütemmutató felismerése, • fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: • új ütemfajták: Dallami és harmóniaelemek: • harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: • kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén). • • Tanult dallam, zenemű felismerése kottaképről.		• Matematika: törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	• **Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése**	• **Órakeret 4 + 1 óra**
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok Klasszikus szonáta forma megfigyelése. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzenéje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. • A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: • Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. • Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). • Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag). • Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével. • Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése.		• Magyar nyelv és irodalom: nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. • • Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. • • Erkölcstan: műalkotások erkölcsi üzenete. • Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műzene, népzenei feldolgozás, romantikus zene.	

Fenntartó általi jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	• **Zenei befogadás – Zenehallgatás**	• **Órakeret 10 óra**
• **Előzetes tudás**	A zeneműgondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	• A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	• **Kapcsolódási pontok**
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: • a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. • A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).	• Magyar nyelv és irodalom: romantikus költészet, szövegelemzés. • • Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. • • Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Szimfonikus költemény, kamarazene.

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott zenehallgatási anyag

Európán kívüli kultúrák népzenéje
Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus
Erkel Ferenc: Hunyadi László – részletek
Liszt Ferenc: Les Preludes
Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei reprodukció – Éneklés	11	1	12
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	4	1	5
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	1	4
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	1	5
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10	-	10
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	• **Zenei reprodukció – Éneklés**	• **Órakeret 11 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	• **Kapcsolódási pontok**
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva. Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai. Többszólamúság. Példák a populáris zenéből. - Néhány közismert dal megszólaltatása. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek. A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.	• Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Társasdal, verbunkos dal, keserves, romantikus dal, táncnóta.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység**	• **Órakeret** **4 + 1 óra**
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék,.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció, szinkópálás. Dallam: hétfokú hangsorok blues skála megismertetése. Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés). Ritmuskánon eltérő hangszínű test- és ritmushangszerek használatával.		Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció.	

Fenntartó által jóváhagyva

• **Tematikai egység/ Fejlesztési cél**	**Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek**	• **Órakeret 3 + 1 óra**
• **Előzetes tudás**	• Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
• **A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai**	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		• **Kapcsolódási pontok**
• Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum. Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. - Dúr és moll harmónia.		• Matematika: törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	• Hangközök, alap hármashangzatok, hangsorok, hangnemek, hangnemi váltások	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	• **Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése**	• **Órakeret 4 + 1 óra**
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a barokk zenében, klasszikus szonáta forma megfigyelése. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzenéje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. Impresszionizmus a festészetben és a zenében. A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások. Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan. • A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: • Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. • Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). • Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag). • Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	• Magyar nyelv és irodalom: középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. • • Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. • • Idegen nyelvek: énekes művek eredeti nyelven. • • Erkölcstan: műalkotások erkölcsi üzenete. • Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>• Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>• Zenei befogadás – Zenehallgatás</td><td>• Órakeret
10 óra</td></tr>
<tr><td>• Előzetes tudás</td><td colspan="2">A zeneművek gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége.
A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.</td></tr>
<tr><td>• A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">• A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>• Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:
• a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál,
• barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek,
• bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, szimfónia,
• a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény,
• a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése,
• kortárs zenei művek megismerése.
A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.
A meghallgatott szemelvények felismerése.
• Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete.
• A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</td><td>• Magyar nyelv és irodalom: romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.
•
• Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.
•
• Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="2">• Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

• **A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén**	• Az énekes anyagból 15 szemelvényt (8 magyar népdal, 4 történeti ének, 1 műdal, 2 XX. századi zenemű főtémája) emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban. • A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük. • Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák. • Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten. • A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min.20 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei
Georg Friedrich Händel: Messiás (Messiah), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja
Joseph Haydn: Évszakok (Die Jahreszeiten), Hob. XXI:3 – Szüreti kórus
Maurice Ravel: Bolero
Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték
Benjamin Britten: Variációk és fúga egy Purcell-témára
Presser Gábor, Kocsák Tibor, a Szörényi–Bródy szerzőpáros és más magyar szerzők egy-egy zenés színpadi művének részlete**.**

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.09.2 (B) változatához
Fizika az általános iskola 7 – 8. évfolyama számára

A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálatartományát megcsodálva bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

Nem kevésbé fontos, hogy elhelyezzük az embert kozmikus környezetünkben. A természettudomány és a fizika ismerete segítséget nyújt az ember világban elfoglalt helyének megértésére, a világ jelenségeinek a természettudományos módszerrel történő rendszerbe foglalására. A természet törvényeinek az embert szolgáló sikeres alkalmazása gazdasági előnyöket jelent, de ezen túl szellemi, esztétikai örömöt és harmóniát is kínál.

A tantárgy tanulása során a tanulóink megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező modellek és elméletek történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket. A fizika tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy a felfedezések és az azok révén megfogalmazott fizikai törvények nemcsak egy-egy kiemelkedő szellemóriás munkáját, hanem sok tudós századokat átfogó munkájának koherens, egymásra épülő tudásszövetét jelenítik meg. A törvények folyamatosan bővültek, és a modern tudományos módszer kialakulása óta nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. Az egyre nagyobb teljesítőképességű modellekből számos alapvető, letisztult törvény nőtt ki, amelyet a tanulmányok egymást követő szakaszai a tanulók kognitív képességeinek megfelelő gondolati és formai szinten mutatnak be, azzal a célkitűzéssel, hogy a szakirányú felsőfokú képzés során eljussanak a választott terület tudományos kutatásának frontvonalába.

A tantárgy tanulása során a tanulóink megismerkedhetnek a természet tervszerű megfigyelésével, a kísérletezéssel, a megfigyelési és a kísérleti eredmények számszerű megjelenítésével, grafikus ábrázolásával, a kvalitatív összefüggések matematikai alakú megfogalmazásával. Ez utóbbi nélkülözhetetlen vonása a fizika tanításának, hiszen e tudomány fél évezred óta tartó diadalmenetének ez a titka.

Fontos, hogy a tanulóink a jelenségekből és a köztük feltárt kapcsolatokból leszűrt törvényeket a természetben újabb és újabb jelenségekre alkalmazva ellenőrizzék, megtanulják igazolásuk vagy cáfolatuk módját. A tanulóink ismerkedjenek meg a tudományos tényeken alapuló érveléssel, amelynek része a megismert természeti törvények egy-egy tudománytörténeti fordulóponton feltárt érvényességi korlátainak megvilágítása. A fizikában használatos modellek alkotásában és fejlesztésében való részvételről kapjanak vonzó élményeket és ismerkedjenek meg a fizika módszerének a fizikán túlmutató jelentőségével is. A tanulóinknak fel kell ismerniük, hogy a műszaki-természettudományi mellett az egészségügyi, az agrárgazdasági és a közgazdasági szakmai tudás szilárd megalapozásában sem nélkülözhető a fizika jelenségkörének megismerése.

Formanyomtatványok

Célok és feladatok

Az általános iskolánkban a természettudományos oktatás, ezen belül a 7 – 8. évfolyamon a fizika tantárgy tanításának és tanulásának legfőbb célja és feladata a tanulóink felvértezése mind a személyiségük, tudásuk, készségük és képességük, mind a gondolkodásuk fejlesztésével arra, hogy majd boldoguljanak, helytálljanak magánéletükben, élethivatásukban és a 21. századi társadalomban.

Ennek érdekében a NAT Ember és Természet műveltségterülete előírásainak megfelelően a legfőbb feladatunk a természettudományos és más alapkompetenciák fejlesztése, a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság és tudásvágy megerősítése, a sikerélmény biztosítása, a tantárgy megszerettetése, a fizika további tanulásának érzelmi és értelmi magalapozása.

A fizika alaptudomány, mert saját, a többi természettudomány alapjául is szolgáló fogalomrendszere, alapelvei és törvényei vannak. Ezért bizonyos előismereteteket a többi reál tantárgy tanításához a fizikának kell biztosítania. A fizikának meghatározó szerepe és felelőssége van a természet megismerésében és védelmében, a technika fejlesztésében és az ahhoz való alkalmazkodásban is.

A tanítási - tanulási folyamatban központi szerepet kell biztosítanunk legfontosabb szereplőknek, a tanulóknak. Ezért

- figyelembe kell vennünk a tanulóink többségére jellemző **életkori sajátosságok**at;
- minél **aktívabb szereplő**vé kell tennünk őket a tudás megszerzésében (tanulói kísérletek, a bemutatott kísérletek közös elemzése, önálló adatgyűjtés stb.);
- gondoskodnunk kell a többség **sikerélmény**éről, mert ez a legfontosabb tényezője a tantárgy megszerettetésének, tehát érzelmileg és értelmileg is hozzá kell kötni a tanulóinkat a fizikához;
- mivel a tanulóink azt az ismeretet, gondolatot fogadják be legkönnyebben, ami **jól kapcsolódik a már meglévő ismereteikhez**, tudásuk bővítésénél építenünk kell a korábban megszerzett iskolai vagy iskolán kívüli konkrét tapasztalataikra, ismereteikre. Érdemes ezeket az egyes témák feldolgozása előtt céltudatosan felelevenítenünk, bővítenünk;
- figyelembe kell vennünk, hogy a tanulóink ebben az életkorban egyre több területen képesek az elvontabb (absztrakt, formális) gondolkodásra. Ezt nagymértékben erősíti, fejleszti, ha azt **megfigyelések, kísérletek, mérések, ezek elemzés**e előzi meg, és a későbbi gyakorlati alkalmazások igazolják helyességüket;
- a tanulóink ismerjék meg és gyakorolják be a hagyományos és a **korszerű ismeretszerzési módszerek**et és a korszerű eszközök alkalmazását, mert ezzel hatékonyabbá és könnyebbé tehetjük munkájukat;
- lehetőséget kell adnunk **csoportmunkára**, mert az jellemformáló, és felkészíti őket a felnőttkori feladatok elvégzésére.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok

A fizika tanulása, tanítása **nem lehet öncélú** (csak a fizikai tartalomra figyelő), formális (csak a jelenségek, fogalmak, törvények stb. emlékezeti tudását segítő és elváró). Ezért ezt a műveltségi területet az egész természettudomány és az általános műveltség részeként kell feldolgoznunk úgy, hogy a fizika minél több szállal kapcsolódjon ezekhez. Közös munkával (a tanulókkal és a többi kollégával) el kell érnünk, hogy a tanulóink döntő többsége elinduljon és évről évre előrelépjen azon a fejlődési folyamaton, amelynek eredményeként 18 éves korára képes lesz:

- **biztonsággal tájékozódni** a természetben, a társadalomban, a rázúduló információhalmazban, felismerni abban a helyét és feladatait, és ezek ismeretében képes lesz rendszerben gondolkodni és önállóan cselekedni;
- megismerni az ehhez szükséges fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket életkorának megfelelő alkalmazási szinten és kialakítani önmagában az olyan logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti **felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat** a bizonyított ismeretektől, így tudatosan tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe;
- észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között, megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére.
- **eldönteni, hogy miben tehetséges,** és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.

Biztosítanunk kell a tanulóinknak, hogy:

- irányítással vagy önállóan, egyedül vagy csoportosan megtervezhessenek és végrehajthassanak megfigyeléseket, kísérleteket, ezek elemzését, közös értékelését és az eredményeket szakmailag és nyelvileg is helyesen fogalmazzák meg. Ismerjék és alkalmazzák a balesetvédelmi szabályokat.
- hagyományos mérőeszközök (mérőszalag, óra, hőmérő, mérleg, rugós erőmérő, feszültség- és áramerősség-mérő stb.) és ezek korszerű változatát alkalmazhassák; az ismeretszerzés minél többféle lehetőségét (könyvtár, számítógép, internet, multimédiás eszközök stb.) felhasználják;
- a fizikai ismeretek rendszerében felismerjék, hogy melyek azok az alapvető fogalmak, elvek, törvények, amelyekre a rendszer épül. Ezekkel kiemelt hangsúllyal kell foglalkozni, pl.: az anyag és ennek mindkét fajtája (a részecskeszerkezetű, ill. a mező), valamint legfontosabb tulajdonságaik (halmazállapot, tehetetlenség, gravitáló képesség, a kölcsönható képesség, mágneses és elektromos tulajdonság stb.); a megmaradási törvények; a tér, idő, tömeg elemi szintű értelmezése.
- észrevegyék és tudatosan használják az **a)** anyag, test, változási folyamatok, **b)** ezek tulajdonságai, **c)** az ezeket jellemző mennyiségek összetartozó, de alapvetően különböző jellegű fogalmát.
- értsék az energia és energiaváltozás (munka, hőmennyiség) mint **mennyiségi fogalmak** jelentőségét az állapot és az állapotváltozás általános jellemzésében, az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok szakmailag helyes értelmezését és

Forrásanyag által jóváhagyva

annak elfogadását, hogy ezek célszerű, egyszerűsített kifejezések, pontatlanok ugyan, de használatuk mégis elfogadható, ha tudjuk, mit „rejtjelezünk” velük.

- A fizika tantárgy a NAT-ban meghatározott **fejlesztési területek és kulcskompetenciák** közül különösen az alábbiak fejlesztéséhez járulhat hozzá:

  Természettudományos kompetencia: A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete; ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatásának ismerete.

  Szociális és állampolgári kompetencia: a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.

  Anyanyelvi kommunikáció: hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás a témával kapcsolatban, mind írásban, a különböző gyűjtőmunkák esetében, mind pedig szóban, a felelések és prezentációk alkalmával.

  Matematikai kompetencia: alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben, a mennyiségi fogalmak jellemzésében és a problémák megoldásában, ami a 7 – 8. osztályban csak a négy alapműveletre és a különböző táblázatok elkészítésére, grafikonok rajzolására és elemzésére korlátozódik.

  Digitális kompetencia: információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.

  Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.

  Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.

  Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.

Mindezekre és sok más sikeres fejlesztésre és a sikerélmény széleskörű biztosítására **a legalkalmasabb módszer a** gyermekközpontú, az életkori sajátosságokat tiszteletben tartó, gyakorlati szemléletű, rendszerben gondolkodtató, **színvonalas fizikatanítás**.

Fenntartó által jóváhagyva

	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Természettudományos vizsgálati módszerek	4	2	6	2	-	2	6
Mozgások	16	1	17	-	-	-	16
Nyomás	14	1	15	-	-	-	14
Energia, energiaváltozás	9	1	10	-	-	-	9
Hőjelenségek	14	2	16	-	-	-	14
Elektromosságtan, mágnesesség	-	-	-	12	4	16	12
Optika, csillagászat	-	-	-	14	-	14	14
Tanév végi összefoglalás az elmaradt órák pótlása	8	-	8	4		4	12
Összesen	65	7	72	32	4	36	97

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	90%	**10%**	**Összesen**
Természettudományos vizsgálati módszerek	4	**2**	**6**
Mozgások	16	**1**	**17**
Nyomás	14	**1**	**15**
Energia, energiaváltozás	9	**1**	**10**
Hőjelenségek	14	**2**	**16**
Év végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása	8	**-**	**8**
Összesen	65	**7**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Természettudományos vizsgálati módszerek	Órakeret: 4 + 2 óra
Előzetes tudás	A tulajdonság és mennyiség kapcsolata. A mérés elemi fogalma. Hosszúság-, idő-, hőmérséklet-, tömegmérés gyakorlati ismerete. A megfigyelés és a kísérlet megkülönböztetése. A tömeg és térfogat elemi fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakoroltatása. Képességek fejlesztése megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A természetismeretben tanultak felelevenítése. Milyen kísérleteket láttatok és végeztetek az 5. osztályban természetismeret-órán? Ismeretek: A tanulói kísérleti munka szabályai. Veszélyforrások (hő, vegyi, elektromos, fény, hang stb.) az iskolai és otthoni tevékenységek során.	Ismeretek felidézése, rendszerezése. Fényképek, ábrák, saját tapasztalatok alapján a veszélyek megfogalmazása, megbeszélése. Csoportmunkában veszélyre figyelmeztető, helyes magatartásra ösztönző poszterek, táblák készítése.	Természetismeret 5. évfolyam: I. Az anyag és néhány fontos tulajdonsága; IV. Állandóság és változás környezetünkben, kölcsönhatások c. fejezetek. Technika, életvitel és gyakorlat: baleset- és egészségvédelem. Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció.
Ismeretek: Megfigyelés. Leírás, összehasonlítás, csoportosítás. Céltudatos megfigyelés. A természet megfigyelésének fontossága a tudósok természettörvényeket feltáró munkájában.	A megfigyelőképesség ellenőrzése egyszerű feladatokkal. Szempontok megfogalmazása jelenségek megfigyelésére, a megfigyelés végrehajtására és a megfigyelésről szóbeli beszámoló. Megfigyelések rögzítése, dokumentálása.	Kémia: a kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések.
Problémák, alkalmazások: Hogyan kell használni a különböző mérőeszközöket? Mire kell figyelni a leolvasásnál? Hogyan tervezzük meg a mérési folyamatot? Hogyan lehet megjeleníteni a mérési eredményeket?	Hosszúság, terület, térfogat, tömeg, idő, hőmérséklet stb. mérése, meghatározása csoportmunkában, az eredmények egyéni feljegyzése. Mérési javaslat, tervezés és végrehajtása az iskolában és a	Földrajz: időzónák a Földön. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az időszámítás kezdetei a

Fenntartó általi jóváhagyva

Mire következtethetünk a mérési eredményekből? Mérőeszközök a mindennapi életben. Ismeretek: Mérőeszközök használata. A mért mennyiségek mértékegységei és átváltásai.	tanuló otthoni környezetében. Hipotézisalkotás és értékelés a mérési eredmények rendszerbe szedett ábrázolásával. Előzetes elképzelések számbavétele, a mérési eredmények elemzése (táblázat, grafikon). Egyszerű időmérő eszköz csoportos készítése. A tömeg és a térfogat nagyságának elkülönítése. (Jellegzetes tévképzet: a két mennyiség arányos kezelése.) Önálló munkával különféle információhordozókról az élővilág, az épített környezet és az emberi tevékenység hosszúság- és időbeli méretadatainak összegyűjtése tanári és önálló feladatválasztással.	különböző kultúrákban. Matematika: mértékegységek; megoldási tervek készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Test – tulajdonság – mennyiség. Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Mozgások	Órakeret: 16 + 1 óra
Előzetes tudás	A sebesség naiv fogalma (hétköznapi tapasztalatok alapján). A sebességváltozást eredményező kölcsönhatások és a különféle erőhatások felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hétköznapi sebességfogalom pontosítása, kiegészítése. Az egyenletes mozgás vizsgálata és jellemzése. Lépések az átlagsebességtől a pillanatnyi sebesség felé. A mozgásállapot és a lendületfogalom előkészítése. A közlekedési, balesetvédelmi szabályok tudatosítása, a felelős magatartás erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Milyen mozgásokat ismersz? Miben különböznek és miben egyeznek meg ezek? Ismeretek: Hely- és helyzetváltozás. Mozgások a Naprendszerben (keringés, forgás, becsapódások). Körmozgás jellemzői (keringési idő, fordulatszám). A testek különböző alakú pályákon mozoghatnak (egyenes, kör, ellipszis= „elnyúlt kör” – a bolygók pályája).	Mozgással kapcsolatos tapasztalatok, élmények felidézése, elmondása (közlekedés, játékszerek, sport). Mozgásformák eljátszása (pl. rendezetlen részecskemozgás, keringés a Nap körül, égitestek forgása, a Föld–Hold rendszer kötött keringése). A mozgásokkal kapcsolatos megfigyelések, élmények szabatos elmondása.	Testnevelés és sport: mozgások. Magyar nyelv és irodalom: Petőfi és a vasút; Arany: a levéltovábbítás sebessége Prága városába a 15. században. Matematika: a kör és részei.
Problémák: Hogyan lehet összehasonlítani a mozgásokat? Milyen adatokat kell megadni a pontos összehasonlításhoz? Hogyan lehet eldönteni, hogy ki vagy mi mozog? Ismeretek: A mozgás viszonylagossága.	A viszonyítási pont megegyezéses rögzítése, az irányok rögzítése.	Magyar nyelv és irodalom: tájképek. Matematika: Descartes-féle koordináta-rendszer és elsőfokú függvények; vektorok.

Fenntartó által jóváhagyva

Problémák: Milyen sebességgel mozoghatnak a környezetünkben található élőlények, közlekedési eszközök? Mit mutat az autó, busz sebességmérőjének pillanatnyi állása? Hogyan változik egy jármű sebességmérője a mozgása során? Hogyan változik egy futball-labda sebessége a mérkőzés során (iránya, sebessége)? Miben más ez a teniszlabdáéhoz képest? Ismeretek: A sebesség. Mozgás grafikus ábrázolása. A sebesség SI-mértékegysége. Az egyenes vonalú mozgás gyorsulása/lassulása (kvalitatív fogalomként). Átlagos sebességváltozás közlekedési eszköz egyenes vonalú mozgásának különböző szakaszain. A sebességváltozás természete egyenletes körmozgás során. Ha akár a sebesség nagysága, akár az iránya változik, változó mozgásról beszélünk.	Az egyenletes mozgás sebességének meghatározása az út és idő hányadosaként, a fizikai meghatározás alkalmazása egyszerű esetekre. Egyszerű iskolai kísérletek, sportmozgások, közlekedési eszközök egyenes vonalú mozgásának megfigyelése, ábrázolása út-idő grafikonon, és a sebesség grafikus értelmezése. Az egyenes vonalú egyenletes mozgásra egyszerű számítások elvégzése (az út, az idő és a sebesség közti arányossági összefüggés alapján). Következtetések levonása a mozgásról. Az átlag- és a pillanatnyi sebesség fogalom értelmezése. Út - idő grafikonon a mozgás sebességének értelmezése, annak felismerése, hogy a sebességnek iránya van. A gyorsulás értelmezése kvalitatív szinten, mint az aktuális (pillanatnyi) sebesség változása. Egymás utáni különböző mozgásszakaszokból álló folyamat esetén a sebesség változásának értelmezése. A sebesség fogalmának alkalmazása különböző, nem mozgás jellegű folyamatokra is (pl. kémiai reakció, biológiai folyamatok).	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek (fékidő), sebességhatárok. Matematika: arányosság, fordított arányosság. Földrajz: folyók sebessége, szélsebesség. Kémia: reakciósebesség.
Jelenségek: Az egyik szabadon mozgó testnek könnyebb, a másiknak nehezebb megváltoztatni a sebességét. Ismeretek: A tömeg. A tehetetlenség, mint tulajdonság, a tömeg, mint mennyiség fogalma. Mértékegység. Problémák, jelenségek: Minek nagyobb a tömege 1 liter víznek, vagy 1dm^3 vasnak? Minek nagyobb a térfogata 1kg víznek, vagy 1 kg vasnak? Azonos térfogatú, de különböző anyagból készült, illetve azonos anyagú, de különböző térfogatú tárgyak tömege. Ismeret:	A tulajdonság és - annak jellemzője- a mennyiség kapcsolatának és különbözőségének felismerése. Az alap és a származtatott mennyiség megkülönböztetése. A testek tömegének összekapcsolása a részecskemodellel (a tömeget a testeket felépítő részecskék tömegének összege adja). Egyes anyagok sűrűségének kikeresése táblázatból, és a sűrűség értelmezése.	Testnevelés és sport: lendület a sportban. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési szabályok, balesetvédelem. Matematika: elsőfokú függvények, behelyettesítés, egyszerű egyenletek Kémia: a sűrűség; részecskeszemlélet.

Pannontáj által jóváhagyva

A sűrűség, mint tulajdonság, és mint az anyagot jellemző mennyiség. Jelenség: Nem mindegy, hogy egy kerékpár, vagy egy teherautó ütközik nekem azonos sebességgel. A gyermeki tapasztalat a lendület fogalmáról. Felhasználása a test mozgásállapotának és mozgásállapot-változásának a jellemzésére: a nagy tömegű és/vagy sebességű testeket nehéz megállítani. Ismeretek: A test lendülete a sebességtől és a tömegtől függ. A magára hagyott test fogalmához vezető tendencia. A tehetetlenség törvénye.	Annak felismerése, hogy a test mozgásállapotának megváltoztatása szempontjából a test tömege és sebessége egyaránt fontos. A mozgás és a mozgásállapot megkülönböztetése. Konkrét példákon annak bemutatása, hogy egy test lendületének megváltozása mindig más testekkel való kölcsönhatás következménye. Annak a kísérletsornak a gondolati elemzése és a gondolatmenet bemutatása, amiből leszűrhető, hogy annak a testnek, amely semmilyen másik testtel nem áll kölcsönhatásban, nem változik a mozgásállapota: vagy egyenes vonalú egyenletes mozgást végez, vagy áll.	
Jelenségek, kérdések: Milyen hatások következménye a mozgásállapot megváltozása. Az erő mérése rugó nyúlásával. Ismeretek: Az erőhatás, erő. Az erő mértékegysége: (1 N). Az erő mérése. A kifejtett erőhatás nagysága és az okozott változás mértéke között arányosság van. Az erőhatás, mint két test közötti kölcsönhatás, a testek mozgásállapotának változásában (és ezt követő alakváltozásában) nyilvánulhat meg.	Rugós erőmérő skálázása. Különböző testek súlyának mérése a saját skálázású erőmérővel.	
Problémák: Hogyan működik a rakéta? Miért törik össze a szabályosan haladó kamionba hátulról beleszaladó sportkocsi? Ismeretek: A hatás-ellenhatás törvénye. Minden mechanikai kölcsönhatásnál egyidejűleg két erőhatás lép fel ezek egyenlő nagyságúak, ellentétes irányúak, két különböző testre hatnak, az erő és ellenerő jellemzi ezeket.	Demonstrációs kísérlet: két, gördeszkán álló gyerek erőmérők közbeiktatásával, kötéllel húzza egymást – a kísérlet ismertetése, értelmezése. Kapcsolódó köznapi jelenségek magyarázata, pl. rakétaelven működő játékszerek mozgása (elengedett lufi, vízi rakéta).	

Fenntartó által jóváhagyva

Ismeretek: Az erő, mint vektormennyiség. Az erő vektormennyiség, nagysága és iránya jellemzi.	Annak tudása, hogy valamely test mozgásállapot-változásának iránya (ha egy erőhatás éri) megegyezik a testet érő erőhatás irányával (rugós erőmérővel mérve a rugó megnyúlásának irányával).	Matematika: a vektor fogalma.
Problémák: Miért nehéz elcsúsztatni egy ládát? Miért könnyebb elszállítani ezt a ládát kiskocsival? Mitől függ a súrlódási erő nagysága? Hasznos vagy káros a súrlódás? Ismeretek: A súrlódás. A súrlódási erő az érintkező felületek egymáshoz képesti elmozdulását akadályozza. A súrlódási erő a felületeket összenyomó erővel arányos, és függ a felületek minőségétől. Gördülési ellenállás. Közegellenállás jelenség szintű ismerete.	A súrlódási erő mérése rugós erőmérővel, tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Hétköznapi példák gyűjtése a súrlódás hasznos és káros eseteire. Kiskocsi és megegyező tömegű hasáb húzása rugós erőmérővel, következtetések levonása. Érvelés: miért volt korszakalkotó találmány a kerék.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek (a súrlódás szerepe a mozgásban, a fékezésben). Testnevelés és sport: a súrlódás szerepe egyes sportágakban; speciális cipők salakra, fűre, terembe stb. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a kerék felfedezésének jelentősége.
Problémák: Miért esnek le a tárgyak a Földön? Miért kering a Hold a Föld körül? Ismeret: A gravitációs kölcsönhatás, gravitációs mező. Gravitációs erő. A súly fogalma és a súlytalanság. 1 kg tömegű nyugvó test súlya a Földön kb. 10 N.	Egyszerű kísérletek végzése, következtetések levonása: – a testek a gravitációs mező hatására gyorsulva esnek; – a gravitációs erőhatás kiegyensúlyozásakor érezzük/mérjük a test súlyát, minthogy a súlyerővel a szabadesésében akadályozott test az alátámasztást nyomja, vagy a felfüggesztést húzza; – ha ilyen erőhatás nincs, súlytalanságról beszélünk. Kísérleti igazolás: rugós erőmérőre függesztett test leejtése erőmérővel együtt, és a súlyerő leolvasása – csak a gravitációs hatásra mozgó test (szabadon eső test, az űrhajóban a Föld körül keringő test) van a súlytalanság állapotában. (Gyakori tévképzet: csak az űrben, az űrhajókban és az űrállomáson figyelhető meg súlytalan-	Matematika: vektorok.

Fenntartó által jóváhagyva

	ság, illetve súlytalanság csak légüres térben lehet.)	
Jelenségek: Asztalon, lejtőn álló test egyensúlya. Ismeretek: A kiterjedt testek egyensúlyának feltétele, hogy a testet érő erőhatások „kioltsák” egymás hatását. Jelenségek: A csigán, pallóhintás levő testek egyensúlya. Ismeretek: Az erőhatás forgásállapotot változtató képessége. A forgatónyomaték elemi szintű fogalma.	Testek egyensúlyának vizsgálata. Az egyensúlyi feltétel egyszerű esetekkel történő illusztrálása. Példák keresése az erőhatások forgásállapot-változtató képességének szemléltetésére.	
Alkalmazások: Egyszerű gépek. Emelő, csiga, lejtő. Ismeretek: Az egyszerű gépek alaptípusai és azok működési elve. Az egyszerű gépek esetén a szükséges erő nagysága csökkenthető, de akkor hosszabb úton kell azt kifejteni.	Az egyszerű gépek működési elvének vizsgálata konkrét példákon. Példák gyűjtése az egyszerű gépek elvén működő eszközök használatára. Alkalmazás az emberi test (csontváz, izomzat) mozgásfolyamataira. Tanulói mérésként/kiselőadásként az alábbi feladatok egyikének elvégzése: – arkhimédészi csigasor összeállítása; – egyszerű gépek a háztartásban; – a kerékpár egyszerű gépként működő alkatrészei; – egyszerű gépek az építkezésen.	Technika, életvitel és gyakorlat: háztartási eszközök, szerszámok, mindennapos eszközök (csavar, ajtótámasztó ék, rámpa, kéziszerszámok, kerékpár). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: arkhimédészi csigasor, vízikerék a középkorban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonyítási pont, a mozgás jellemzői (sebesség, átlagsebesség, gyorsulás (kvalitatív), periódusidő, fordulatszám). A tehetetlenség és a tömeg, tömegmérés, sűrűség. Erőhatás, erő, gravitációs erő, a súly, súrlódási erő, hatás – ellenhatás. Egyensúly. Forgatónyomaték.	

Fenntartó általi jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Nyomás	Órakeret: 14 + 1 óra
Előzetes tudás	Matematikai alapműveletek, az erő fogalma és mérése, terület.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyi jelenségek és nagyobb léptékű folyamatok összekapcsolása (földfelszín és éghajlat, lég- és a tengeráramlások fizikai jellemzői, a mozgató fizikai hatások; a globális klímaváltozás jelensége, lehetséges fizikai okai). A testek súlya és a természetben előforduló, nyomással kapcsolatos jelenségek vizsgálata (víznyomás, légnyomás, a szilárd testek nyomása). A víz és a levegő, mint fontos környezeti tényező bemutatása, a velük kapcsolatos takarékos és felelős magatartás erősítése. A hallással kapcsolatos egészségvédelem fontosságának megértetése. A matematikai kompetencia fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Miért lehet a rajzszeget beszúrni a fába? Mi a különbség a síléc, tűsarkú cipő, úthenger, és a kés élének hatása között? Hol előnyös, fontos, hogy a nyomás nagy legyen? Hol előnyös a nyomás csökkentése? Ismeretek: A nyomás fogalma, mértékegysége. Szilárd testek, folyadékok és gázok által kifejtett nyomás.	Különböző súlyú és felületű testek benyomódásának vizsgálata homokba, lisztbe. A benyomódás és a nyomás kapcsolatának felismerése, következtetések levonása. A nyomás fogalmának értelmezése és kiszámítása egyszerű esetekben az erő és a felület hányadosaként. Szilárd testekkel kifejtett nyomáson alapuló jelenségek és alkalmazások ismertetése.	
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: A folyadékoszlop nyomása. Közlekedőedények, folyadékok sűrűsége. Környezetvédelmi vonatkozások: kutak, vizek szennyezettsége. Ismeretek: Nyomás a folyadékokban: – nem csak a szilárd testek fejtenek ki súlyukból származó nyomást;	Annak belátása, hogy, gravitációs mezőben levő folyadékoszlop nyomása – a rétegvastagságtól és a folyadék sűrűségétől függ. Közlekedőedények vizsgálata, folyadékok sűrűségének meghatározása.	Technika, életvitel és gyakorlat: ivóvízellátás, vízhálózat (víztornyok). Vízszennyezés

Fenntartó által jóváhagyva

– a folyadékok nyomása a folyadékoszlop magasságától és a folyadék sűrűségétől függ.		
Gyakorlati alkalmazások: hidraulikus emelő, hidraulikus fék. Ismeretek: Dugattyúval nyomott folyadék nyomása. A nyomás terjedése folyadékban (vízibuzogány, dugattyú). Oldalnyomás.	Pascal törvényének ismerete és demonstrálása.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési eszközök.
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: autógumi, játékléggömb. Ismeretek: Nyomás gázokban, légnyomás. Torricelli élete és munkássága.	A gáznyomás kimutatása nyomásmérő műszerrel. A légnyomás létezésének belátása. Annak megértése, hogy a légnyomás csökken a tengerszint feletti magasság növekedésével.	Kémia: a nyomás, mint állapothatározó, gáztörvények. Földrajz: a légnyomás és az időjárás kapcsolata.
Gyakorlati alkalmazások: Léghajó. Ismeretek: A folyadékban (gázban) a testekre felhajtóerő hat. Sztatikus felhajtó- erő. Arkhimédész törvénye.	Arkhimédész törvényének kísérleti igazolása. A sűrűség meghatározó szerepének megértése abban, hogy a vízbe helyezett test elmerül, úszik, vagy lebeg. Egyszerű számítások végzése Arkhimédész törvénye alapján. A következő kísérletek egyikének elvégzése: – Cartesius-búvár készítése; – kődarab sűrűségének meghatározása Arkhimédész módszerével. Jellemző történetek megismerése Cartesius (Descartes) és Arkhimédész tudományos munkásságáról.	Biológia–egészségtan: halak úszása. Technika, életvitel és gyakorlat: hajózás. Testnevelés és sport: úszás. Földrajz: jéghegyek.
Gyakorlati alkalmazások: Nyomáskülönbségen alapuló eszközök vizsgálata, bemutatása.	Néhány, a nyomáskülönbség elvén működő eszköz megismerése, működésük bemutatása. (Pipetta, kutak, vízlégszivattyú, injekciós fecskendő. A gyökér tápanyagfelvételének mechanizmusa.)	Biológia–egészségtan: tápanyagfelvétel, ozmózis. Kémia: cseppentő, pipetta, ozmózis.

Fenntartó által jóváhagyva

A hanggal kapcsolatos problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a hang? Mitől kellemes és mitől kellemetlen a hang? Hangrobbanás. Miért halljuk a robbanást? Jerikó falainak leomlása. Mi a zajszennyezés, és hogyan védhető ki? Ultrahang (pl. denevérek, bálnák, vesekő-operáció). Ismeret: A hang keletkezése, terjedése, energiája. A terjedési sebesség gázokban a legkisebb és szilárd anyagokban a legnagyobb. Az emberi hallás első lépése: átalakulás a dobhártyán Zajszennyezés. Hangszigetelés.	Hangforrások (madzagtelefon, üvegpohár-hangszer, zenei hangszerek) tulajdonságainak megállapítása eszközkészítéssel. Annak megértése, hogy a hang a levegőben periodikus sűrűségváltozásként terjed a nyomás periodikus változtatására, és hogy a hang terjedése energiaváltozással jár együtt. A zaj, zörej, dörej, másrészről a zenei hangskálák jellemzése. A hangok emberi tevékenységre gyakorolt gátló és motiváló hatásának megértése.	Ének-zene: hangszerek, hangskálák. Biológia–egészségtan: hallás, ultrahangok az állatvilágban; ultrahang az orvosi diagnosztikában. Matematika: elsőfokú függvény és behelyettesítés.
Ismeretek: Rengés-terjedése a földkéregben és a tengerekben: a földrengések kis rezgésszámú hangrezgések formájában történő terjedése, a cunami kialakulásának leegyszerűsített modellje.	Szemléltetés (pl. animációk) alapján a Föld belső szerkezete és a földrengések kapcsolatának, a cunami kialakulásának megértése.	Földrajz: a Föld kérge, köpenye és mozgásai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyomás, légnyomás. Sűrűség. Úszás, lebegés, merülés. Hullámterjedés. Hang, hallás. Ultrahang.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Energia, energiaváltozás	Órakeret: 9 + 1 óra
Előzetes tudás	A különféle kölcsönhatások, állapotváltozások felismerése. Erő, elmozdulás mennyiségi fogalma. A mennyiség, mint a tulajdonság jellemzője.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az energia fogalmának mélyítése. Az energiaváltozással járó folyamatok, termelési módok, kockázatainak bemutatásával az energiatakarékos szemlélet erősítése. Energiatakarékos eljárások. A természetkárosítás fajtái fizikai hátterének megértetése során a környezetvédelem iránti elkötelezettség, a felelős magatartás erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, gondolatok az általános szemléletmód erősítésére: Keressünk különféle módokat: - egy test felmelegítésére! - egy vasgolyó felgyorsítására! - mi a közös ezekben a változásokban, és mi a különböző? Van-e valami közös a különféle változásokban, ami alapján mennyiségileg össze lehet - hasonlítani azokat? Ismeretek: Az energia elemi, leíró jellegű fogalma. Az energia és megváltozásai. Az energia megmaradásának felismerése és értelmezése. Munkavégzés és a munka fogalma. A fizikai munkavégzés az erő és az irányába eső elmozdulás szorzataként határozható meg. A munka, mint az energiaváltozás egyik fajtája. A munka és az energia mértékegysége. A testen végzett munka eredményeként változik a test energiája, az energia és a munka mértékegysége megegyezik: neve joule (ejtsd: dzsúl). A joule jele: J. Jelenségek: Különféle munkavégzések vizsgálata, elemzése. Olyan esetek	Jelenségek vizsgálata, megfigyelése során energiafajták megkülönböztetése (pl. a súrlódva mozgó test felmelegedésének megtapasztalása, a megfeszített rugó mozgásba hoz testeket, a rugónak energiája van; a magasról eső test felgyorsul, a testnek magasabb helyzetében a gravitációs mezőnek nagyobb energiája van stb.) Annak megértése, hogy minden olyan hatás, ami állapotváltozással jár, legáltalánosabban energiaváltozással jellemezhető. Eseti különbségtétel a munka fizikai fogalma és köznapi fogalma között. A hétköznapi munkafogalomból indulva az erő és a munka, illetve az elmozdulás és a munka kapcsolatának belátása konkrét esetekben (pl. emelési munka). A munka fizikai fogalmának definíciója arányosságok felismerésével: az erő és az irányába eső elmozdulás szorzata. (1 J = 1N·1 m)	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az ősember tűzgyújtási eljárása (fadarab gyors oda-vissza forgatása durva falú vályúban). Földrajz: energiahordozók, erőművek. Kémia: kötési energia.

Fehrtartó állapotjóváhagyva

felismerése, amelyeknél az erőhatások ellenére nincs munkavégzés. Ismeretek: Az energia különféle fajtái - belső energia, „helyzeti” energia, mozgási energia, rugóenergia, kémiai energia, a „táplálék” energiája. A mozgó testnek, a megfeszített rugónak, a gravitációs mezőnek energiája van.		
Jelenségek, ismeretek: Energiaátalakulások, energiafajták: vízenergia, szélenergia, geotermikus energia, nukleáris energia, napenergia, fosszilis energiahordozók. Napenergia megjelenése a földi energiahordozókban.	Konkrét energiafajták felsorolása (napenergia, szélenergia, vízenergia, kémiai energia /égés/), és példák ismertetése egymásba alakulásukra.	Kémia: hőtermelő és hőelnyelő kémiai reakciók, fosszilis, nukleáris és megújuló energiaforrások (exoterm és endoterm reakciók, reakcióhő, égéshő).
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Energia és társadalom. Az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok értelmezése! Miért van szükségünk energiaváltozással járó folyamatok létrehozására? Milyen tevékenységhez, milyen energiaváltozással járó folyamat szükséges? Ismeretek: Energiamérleg a családi háztól a Földig. James Joule élete és jelentősége a tudomány történetében.	Saját tevékenységekben végbemenő energiaváltozással járó folyamatok elemzése. A köznapi nyelvben használt energiával kapcsolatos kifejezések értelmezése (pl. energiaszállítás, energiaforrás, energiatakarékosság, energiahordozó, energia-előállítás stb.) és annak belátása, hogy ez egyszerűsíti ugyan a szóhasználatot, de mindig tudni kell, hogy mit fejez ki valójában. Az energiatakarékosság szükségszerűségének megértése, az alapvető energiaforrások megismerése.	
Gyakorlati alkalmazások: Egyszerű gépek működésének vizsgálata energiaváltozások szempontjából Jelenségek, problémák: A társdalom és a gazdaság fejlődése egyre kevesebb izomerőt igényel! A gépek működtetéséhez üzem-	Annak felismerése, hogy egy jelenség több féle szempontból is vizsgálható, és – ha helyes a következtetés – ugyanazt az eredményt kapjuk. Annak elmagyarázása, hogy miként vezethető vissza a fosszilis energiahordozók (szén, olaj, gáz) és a megújuló energiaforrások (víz, szél, biomassza) léte a Nap	Kémia: kémia az iparban, erőművek, energiaforrások felosztása és jellemzése, környezeti hatások, (energiakészletek). Földrajz: az energiaforrások megoszlása a Földön,

Fenntartó által rendelkezésre bocsátva

anyag kell. Mi ennek a feltétele és mi a következménye? Ismeretek: Energiaforrások: Fosszilis energiahordozók és kitermelésük végessége. A vízenergia, szélenergia, megjelenése a földi energiahordozókban. A geotermikus energia, a nukleáris energia, haszna, kára és veszélye. A Föld alapvető energiaforrása a Nap. Az egyes energiahordozók felhasználásának módja, környezetterhelő hatásai.	sugárzására. Részvétel az egyes energiaváltozással járó folyamatok, lehetőségek előnyeinek, hátrányainak és alkalmazásuk kockázatainak megvitatásában, a tények és adatok összegyűjtése. A vita során elhangzó érvek és az ellenérvek csoportosítása, kiállítások, bemutatók készítése. Projektlehetőségek a földrajz és a kémia tantárgyakkal együttműködve: – Erőműmodell építése, erőműszimulátorok működtetése. – Különböző országok energiaelőállítási módjai, azok részaránya. – Az energiahordozók beszerzésének módjai (vasúti szénszállítás, kőolajvezeték és tankerek, elektromos hálózatok).	hazai energiaforrások. Energetikai önellátás és nemzetközi együttműködés.
Jelenségek, problémák: Van, aki ugyanannyi idő alatt több munkát végez, mint mások. Hogyan jellemzik az ilyen szorgalmas és ügyes ember tevékenységét? Ismeret: A teljesítmény és a hatásfok fogalma.	Az energiaváltozással járó folyamatok jellemzése gyorsaság és hasznosság szempontjából.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Energia, energiaváltozás, energia-megmaradás. Munkavégzés, munka. Energiafajták: mozgási, belső-, rugalmas „helyzeti” energia. A megújuló energia: vízi, szél-, geotermikus, napenergia. A nem megújuló energia: fosszilis. Teljesítmény, hatásfok.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Hőjelenségek	Órakeret: 14 + 2 óra
Előzetes tudás	Hőmérséklet-fogalom, csapadékfajták. Halmazállapotok és változásaik. Az energia fogalma és mértékegysége. Az energiaváltozások jellemzése. Az energia fajták sokfélesége. Az anyag egyik fajtájának részecskeszerkezete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egyensúly (sok területre érvényes) fogalmának alapozása, mélyítése (egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly). A részecskeszemlélet és az energiaváltozás kapcsolata. Az anyagfogalom mélyítése. Az energiatakarékosság szükségességének beláttatása, az egyéni lehetőségek felismertetése. A táplálkozás alapvető energetikai vonatkozásai kapcsán az egészséges táplálkozás fontosságának beláttatása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek: Milyen hőmérsékletű anyagok léteznek a világban? Mit jelent a napi átlaghőmérséklet? Mit értünk a „klíma” fogalmán? A víz fagyás- és forráspontja; a Föld legmelegebb és leghidegebb pontja. A Nap felszíni hőmérséklete. A robbanómotor üzemi hőmérséklete. Hőmérséklet-viszonyok a konyhában. A hűtőkeverék. Ismeretek: Nevezetes hőmérsékleti értékek. A Celsius-féle hőmérsékleti skála és egysége.	A környezet, a Föld, a Naprendszer jellegzetes hőmérsékleti értékeinek számszerű ismerete és összehasonlítása. A víz-só hűtőkeverék közös hőmérséklete alakulásának vizsgálata az összetétel változtatásával. A Celsius-skála jellemzői, a viszonyítási hőmérsékletek ismerete, tanulói kísérlet alapján a hőmérő kalibrálási módjának megismerése.	Biológia–egészségtan: az élet létrejöttének lehetőségei. Földrajz: hőmérsékleti viszonyok a Földön, a Naprendszerben. Matematika: mértékegységek ismerete. Kémia: a hőmérséklet (mint állapothatározó), Celsius-féle hőmérsékleti skála (Kelvin-féle abszolút hőmérséklet).
Alkalmazások: Otthoni környezetben előforduló hőmérőtípusok és hőmérséklet-mérési helyzetek. Ismeret: hőmérőtípusok.	A legfontosabb hőmérőtípusok (folyadékos hőmérő, digitális hőmérő, színváltós hőmérő stb.) megismerése és használata egyszerű helyzetekben. Hőmérséklet-idő adatok felvétele, táblázatkészítés, majd abból grafikon készítése és elemzése. A javasolt hőmérséklet-mérési gyakorlatok egyikének elvégzé-	Matematika: grafikonok értelmezése, készítése. Informatika: mérési adatok kezelése, feldolgozása.

Tanterv alapján jóváhagyva

	se: – Pohárba kiöntött meleg víz lehűlési folyamatának vizsgálata. – Elektromos vízmelegítővel melegített víz hőmérséklet-idő függvényének mérése (melegedési görbe felvétele, különböző mennyiségű vízre, különböző ideig melegítve is). – Só-jég hűtőkeverék hőmérsékletének függése a sókoncentrációtól. A melegítés okozta változások megfigyelése, a hőmérséklet mérése, az adatok táblázatba rendezése, majd a hőmérséklet időbeli alakulásának ábrázolása, következtetések megfogalmazása.	Kémia: tömegszázalék, (anyagmennyiség-koncentráció).
Ismeretek: A hőmérséklet-kiegyenlítődés. A hőmennyiség (energia) kvalitatív fogalma, mint a melegítő hatás mértéke. Egysége (1 J).	Hőmérséklet-kiegyenlítődési folyamatok vizsgálata egyszerű eszközökkel (pl. hideg vizes zacskó merítése meleg vízbe). Hőmérséklet-kiegyenlítéssel járó folyamatokra konkrét példák gyűjtése; annak felismerése, hogy hőmennyiség (energia) cseréjével járnak. Annak felismerése, hogy a közös hőmérséklet a testek kezdeti hőmérsékletétől, tömegüktől és anyagi minőségüktől függ.	Földrajz: energiahordozók, a jéghegyek olvadása. Biológia–egészségtan: az emberi testhőmérséklet. Kémia: „hőtermelő és hőelnyelő” folyamatok (exoterm és endoterm változások).
Problémák, jelenségek, alkalmazások: A víz sűrűségének változása fagyás során. Jelentősége a vízi életre, úszó jéghegyek, a Titanic katasztrófája. Miért vonják be hőszigetelő anyaggal a szabadban lévő vízvezetéket? Miért csomagolják be a szabadban lévő kőszobrokat? A halmazállapot-változásokkal kapcsolatos köznapi tapasztalatok (pl. ruhaszárítás, csapadékformák, forrasztás, az utak téli sózása, halmazállapot-változások a konyhában stb.) Ismeretek: Halmazállapotok és halmazálla-	A különböző halmazállapotok és azok legfontosabb jellemzőinek megismerése. Tanári mérést követő csoportmunka alapján a jég-víz keverék állandó intenzitású melegítésekor fellépő jelenségek bemutatása a részleges elforralásig, a melegedési görbe felvétele és értelmezése. A mindennapi életben gyakori halmazállapot-változásokhoz kapcsolódó tapasztalatok, jelenségek értelmezése.	Földrajz: a kövek mállása a megfagyó víz hatására. Biológia–egészségtan: a víz fagyásakor bekövetkező térfogat-növekedés hatása a befagyás rétegességében és a halak áttelelésében. Kémia: halmazállapot-változások, fagyáspont, forráspont (a víz szerkezete és tulajdonságai). Keverékek szétválasztása, desztillálás, kőolaj-finomítás

Tanárok által kívánatos

pot-változások. Melegítéssel (hűtéssel) az anyag halmazállapota megváltoztatható. A halmazállapot-változás hőmérséklete anyagra jellemző állandó érték. Olvadáspont, forráspont, olvadáshő, forráshő fogalma. Csapadékformák és kialakulásuk fizikai értelmezése. Problémák, alkalmazások A tüzelőanyagok égése és annak következménye. Az égés jelensége, fogalma és a vele kapcsolatos energiaváltozás jellemzése. A gyors és a lassú égés. Élelmiszerek szerepe az élő szervezetekben. Az élő szervezet, mint „energiafogyasztó” rendszer. Annak tudása, hogy mely átalakulásoknál nő energia, illetve melyeknél csökken.	Az égés és a környezetszennyezés kapcsolata.	Kémia: égés, lassú oxidáció, energiaátalakulások, tápanyag, energiatartalom. Biológia–egészségtan: egészséges táplálkozás, az egészséges énkép kialakítása.
Ismeretek: A halmazállapotok és változások értelmezése anyagszerkezeti modellel. Az anyag részecskékből való felépítettsége, az anyagok különböző halmazállapotbeli szerkezete. A kristályos anyagok, a folyadékok és a gázok egyszerű golyómodellje. A halmazállapot-változások szemléltetése golyómodellel. A belső energia. Belső energia szemléletesen, mint golyók mozgásának élénksége (mint a mozgó golyók energiájának összessége). Melegítés hatására a test belső energiája változik. A belsőenergia-változás mértéke megegyezik a melegítés során átadott hőmennyiséggel.	Az anyag golyómodelljével kapcsolatos ismeretek felfrissítése és alkalmazása az egyes halmazállapotok leírására és a halmazállapot-változások értelmezésére. Annak felismerése, hogy melegítés hatására a test belső energiája megváltozik, amit jelez a hőmérséklet és/vagy a halmazállapot megváltozása. Egy szem mogyoró elégetésével adott mennyiségű víz felmelegítése az energiatartalom jellemzésére. Tanári útmutatás alapján az élelmiszerek csomagolásáról az élelmiszerek energiatartalmának leolvasása. Az élelmiszereken a kereskedelemben feltüntetik az energiatartalmat.	Kémia: halmazállapotok és halmazállapot-változások. Értelmezésük a részecskeszemlélet alapján.

Fenntartó által jóváhagyva

Milyen anyag alkalmas hőmérő készítésére? Ismeretek: Hőtágulás és gyakorlati szerepe. Hőtan és táplálkozás: az életműködéshez szükséges energiát a táplálék biztosítja.	Egyszerű kísérletek bemutatása a különböző halmazállapotú anyagok hőtágulására. Gyűjtőmunka alapján beszámoló tartása a hőtágulás jelentőségéről a technikában és a természetben.	Matematika: egyszerű számolások.
Problémák, jelenségek, alkalmazások: Elraktározhatjuk-e a meleget? Mely anyagok a jó hővezetők, melyek a hőszigetelők? A Nap hősugárzása, üvegházhatás. A légkör melegedése. A hőáramlás szerepe a fűtéstechnikában. Hősugárzás, a hőkameraképek és értelmezésük. Az energiatudatosság és a hőszigetelés. Ismeretek: Hőátadás, hővezetés, hőáramlás, hősugárzás.	Egyszerű demonstrációs kísérletek alapján a hőátadás különböző módjainak, alapvető jelenségfajtáinak megismerése. Jó és rossz hővezető anyagok megkülönböztetése. Gyűjtőmunka alapján gyakorlati esetek alapján annak bemutatása internetes képekkel, videofelvételekkel, hogy mikor van szükség jó hővezetésre, mikor szigetelésre. A hőszigetelés és az ezzel kapcsolatban lévő energiatakarékosság jelentőségének felismerése.	Technika, életvitel és gyakorlat: energiatakarékossági lehetőségek a háztartásban (fűtés, hőszigetelés). Földrajz: a Nap sugárzásának hatása, jelentősége; légköri folyamatok; hideg és meleg tengeri áramlatok. Kémia: üvegházhatás (a fémek hővezetése).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadáspont, forráspont, termikus egyensúly. Égés, égéshő. Hőtágulás. Hőterjedés.	

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés)		
	90%	10%	Összesen
Természettudományos vizsgálati módszerek	2	-	2
Elektromosságtan	12	4	16
Optika, csillagászat	14	-	14
A tanév végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása	4	-	4
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Természettudományos vizsgálati módszerek	Órakeret: 2 óra
Előzetes tudás	A tulajdonság és mennyiség kapcsolata. A mérés elemi fogalma. Hosszúság-, idő-, hőmérséklet-, tömegmérés gyakorlati ismerete. A megfigyelés és a kísérlet megkülönböztetése. A tömeg és térfogat elemi fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakoroltatása. Képességek fejlesztése megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A hetedik osztályban tanultak felelevenítése. Milyen kísérleteket láttatok és végeztetek az 7. osztályban? Ismeretek: A tanulói kísérleti munka szabályai. Veszélyforrások (hő, vegyi, elektromos, fény, hang stb.) az iskolai és otthoni tevékenységek során**.**	Ismeretek felidézése, rendszerezése. Fényképek, ábrák, saját tapasztalatok alapján a veszélyek megfogalmazása, megbeszélése. Csoportmunkában veszélyre figyelmeztető, helyes magatartásra ösztönző poszterek, táblák készítése.	Technika, életvitel és gyakorlat: baleset- és egészségvédelem. Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció.
Ismeretek: Megfigyelés. Leírás, összehasonlítás, csoportosítás. Céltudatos megfigyelés. A természet megfigyelésének fontossága a tudósok természettörvényeket feltáró munkájában.	A megfigyelőképesség ellenőrzése egyszerű feladatokkal. Szempontok megfogalmazása jelenségek megfigyelésére, a megfigyelés végrehajtására és a megfigyelésről szóbeli beszámoló. Megfigyelések rögzítése, dokumentálása.	Kémia: a kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések.

Fenntartó által jóváhagyva

Problémák, alkalmazások: Hogyan kell használni a különböző mérőeszközöket? Mire kell figyelni a leolvasásnál? Hogyan tervezzük meg a mérési folyamatot? Hogyan lehet megjeleníteni a mérési eredményeket? Mire következtethetünk a mérési eredményekből? Mérőeszközök a mindennapi életben. Ismeretek: Mérőeszközök használata. A mért mennyiségek mértékegységei és átváltásai.	Hosszúság, terület, térfogat, tömeg, idő, hőmérséklet stb. mérése, meghatározása csoportmunkában, az eredmények egyéni feljegyzése. Mérési javaslat, tervezés és végrehajtása az iskolában és a tanuló otthoni környezetében. Hipotézisalkotás és értékelés a mérési eredmények rendszerbe szedett ábrázolásával. Előzetes elképzelések számbavétele, a mérési eredmények elemzése (táblázat, grafikon). Egyszerű időmérő eszköz csoportos készítése. A tömeg és a térfogat nagyságának elkülönítése. (Jellegzetes tévképzet: a két mennyiség arányos kezelése.) Önálló munkával különféle információhordozókról az élővilág, az épített környezet és az emberi tevékenység hosszúság- és időbeli méretadatainak összegyűjtése tanári és önálló feladatválasztással.	Földrajz: időzónák a Földön. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az időszámítás kezdetei a különböző kultúrákban. Matematika: mértékegységek; megoldási tervek készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Test – tulajdonság – mennyiség. Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Elektromosság, mágnesség	Órakeret: 12 + 4 óra
Előzetes tudás	Mágneses és elektrosztatikus alapjelenségek földmágnesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az elektromos alapjelenségek értelmezése és gyakorlati alkalmazása; Az egyen- és a váltóáram megkülönböztetése. Összetett technikai rendszerek működési alapelveinek, jelentőségének bemutatása elektromos hálózatok felépítése). Az elektromosság, a mágnesség élővilágra gyakorolt hatásának megismertetése. Érintésvédelmi ismeretek elsajátíttatása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan lehet könnyen összeszedni az elszórt gombostűket, apró szögeket? Mit tapasztalsz két egymáshoz közel levő mágnesrúd különböző helyzeteiben? Ismeretek: Mágnesek, mágneses kölcsönhatás. Ampère modellje a mágneses anyag szerkezetéről. Földmágnesség és iránytű.	Kis csoportos kísérletek végzése permanens mágnesekkel az erőhatások vizsgálatára (mágnesrudak vonzásának és taszításának függése a relatív irányításuktól), felmágnesezett gemkapocs darabolása során pedig a pólusok vizsgálatára; tapasztalatok megfogalmazása, következtetések levonása: – az északi és déli pólus kimutatása; – bizonyos anyagokat (pl. vas) mágnesessé lehet tenni; – a mágneses pólusokat nem lehet szétválasztani. Az iránytű orientációjának értelmezése, egyszerű iránytű készítése.	Földrajz: tájékozódás, a Föld mágneses tere. Kémia: vas elkülönítése szilárd keverékből mágnessel (ferromágnesesség).
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Elektrosztatikus jelenségek a hétköznapokban (műszálas pulóver feltöltődése, átütési szikrák, villámok, villámhárító). Ismeretek: Az anyag elektromos tulajdonságú részecskéinek (elektron, proton és ion) létezése. Az atomok felépítettsége. Az elektromos (elektrosztatikus kölcsönhatásra képes) állapot. Az elektromos töltés, mint mennyiség, értelmezése. Bizonyos testek többféle módon elektromos állapotba hozhatók. Az	Tanári bemutató kísérlet alapján a kétféle elektromos állapot kialakulásának megismerése dörzs-elektromos kísérletekben, a vonzó-taszító kölcsönhatás kvalitatív jellemzése. Tanári irányítással egyszerű elektroszkóp készítése, működésének értelmezése. Az elektromos tulajdonság és az elektromos állapot megkülönböztetése.	Kémia: elektromos töltés, elektron, elektrosztatikus vonzás és taszítás, a fémek elektromos vezetésének anyagszerkezeti magyarázata (ionos kötés, ionrács, ionvegyületek elektromos vezetése oldatban és olvadékban).

Pedagógiai Intézet által jóváhagyva

elektromos állapotú testek erőhatást gyakorolnak egymásra. Kétféle (negatív és pozitív) elektromos állapot létezik, a kétféle „töltés” közömbösíti egymás hatását. Az elektromos tulajdonságú részecskék átvihetők az egyik testről a másikra.		
Jelenségek: Elektrosztatikus energia bizonyítéka a hőhatás alapján: az átütési szikrák kiégetik a papírt. A töltött fémgömb körül a próbatöltés-inga megemelkedik. Ismeretek: A feszültség fogalma és mértékegysége. A töltések szétválasztása során munkát végzünk.	A feszültség fogalmának hozzákapcsolása az elektromos töltések szétválasztására fordított munka végzéséhez. Az elektromos mező energiájának egyszerű tapasztalatokkal történő illusztrálása.	Kémia: az elektron, a töltés és a feszültség.
Ismeret: Az elektromos áramkör és részei (telep, vezetékek, ellenállás vagy fogyasztó). A telepben zajló belső folyamatok: a különböző elektromos tulajdonságú részecskék szétválasztása a két pólusra. A két pólus közt feszültség mérhető, ami az áramforrás elektromos mezejének mennyiségi jellemzője. Áramkörök összeállítása, mérő műszerek leolvasása. Gyakorlás.	Egyszerű áramkörök összeállítása csoportmunkában, különböző áramforrásokkal, fogyasztókkal. A feszültség mérése elektromos áramkörben mérőműszerrel.	Kémia: a vezetés anyagszerkezeti magyarázata. Galvánelem.
Ismeret: Az elektromos egyenáram. Az elektromos egyenáram, mint töltéskiegyenlítési folyamat. Az áram erőssége, az áramerősség mértékegysége (1 A). Adott vezetéken átfolyó áram a vezető két vége között mérhető feszültséggel arányos. A vezetéket jellemző ellenállás fogalma, mérése és kiszámítása. Az ellenállás mértékegysége (1 Ω). Ohm törvénye. Mérések és számítások végzése.	Áramerősség mérése (műszer kapcsolása, leolvasása, méréshatárának beállítása). Ellenállás meghatározása Ohm törvénye alapján (feszültség- és árammérésre visszavezetve). Mérések és számítások végzése egyszerű áramkörök esetén.	Kémia: az elektromos áram (áramerősség, galvánelem, az elektromos áram kémiai hatásai, Faraday I. és II. törvénye).
Gyakorlati alkalmazások: Az elektromágnes és alkalmazásai. Elektromotorok.	Oersted kísérletének kvalitatív értelmezése. Tekercs mágneses terének vizsgálata vasreszelékkel, ha-	

Fordító által jóváhagyva

Ismeretek: Az áram mágneses hatása: az elektromos áram mágneses mezőt gerjeszt. Az áramjárta vezetők között mágneses kölcsönhatás lép fel, és ezen alapul az elektromotorok működése.	sonlóság kimutatása a rúdmágnessel. Az elektromotor modelljének bemutatása. Csoportmunkában az alábbi gyakorlatok egyikének elvégzése: – elektromágnes készítése zsebtelep, vasszög és szigetelt huzal felhasználásával, a pólusok és az erősség vizsgálata; – egyszerű elektromotor készítése gemkapocs, mágnes és vezeték felhasználásával. Egyéni gyűjtőmunka az elektromágnesek köznapi/gyakorlati felhasználásáról.	
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Milyen változás észlelhető t az elektromos fogyasztók alkalmazásánál? Mi a hasznos célú és milyen az egyéb formájú, felesleges energiaváltozás különböző elektromos eszközöknél (pl. vízmelegítő, motor)? Mit mutat a havi villanyszámla, hogyan becsülhető meg realitása? Takarékossági intézkedések a saját háztartásban.	Energiatakarékosság, környezet tudatosságra nevelés.	Technika, életvitel és gyakorlat: elektromos eszközök biztonságos használata, villanyszámla értelmezése, elektromos eszközök energiafelhasználása, energiatakarékosság.
Ismeret: Az áram hőhatását meghatározó arányosságok és az azt kifejező matematikai összefüggés (E=mit), energiakicsatolás, fogyasztók.	Az Ohm-törvény felhasználása egyszerű esetekben. A rendszerben gondolkodás erősítése.	Matematika: egyszerű számítási és behelyettesítési feladatok.
Problémák, jelenségek: Miben különbözik az otthon használt elektromos áram a „zsebtelepek” által létrehozott áramtól? Az elektromos árammal mágneses mezőt hoztunk létre. Lehet-e mágneses mezővel elektromos mezőt létrehozni? Ismeretek: Az elektromágneses indukció jelensége. Váltakozó áram és gyakorlati alkalmazása.	Egyéni gyűjtőmunka az alábbi témák egyikében: – Hol használnak elektromos áramot? – Milyen elektromossággal működő eszközök találhatók otthon a lakásban? Milyen adatok találhatók egy fogyasztón (teljesítmény, feszültség, frekvencia)? Az elektromosság gyakorlati jelentőségének felismerése. A	

Felmerő által jóváhagyva

	hőhatás jelenségét bemutató egyszerű kísérletek ismertetése (pl. az elektromos vízmelegítés mértéke arányos az áramerősséggel, a feszültséggel és az idővel. A fogyasztó fényerejének változása folytonosan változtatható kapcsolóval. Ellenállásdrót melegedése soros és párhuzamos kapcsolású fogyasztókban az áramerősség növelésével.) Annak megértése, hogy az elektromos fogyasztó energiaváltozással - átalakítással („fogyaszt") jár. Tanári vezetéssel egy családi ház elektromos világításának megtervezése, modellen való bemutatása. A balesetvédelem fontosságának felismerése. Annak megítélése, hogy a háztartásokban előforduló elektromos hibák közül mit lehet házilag kijavítani és mi az, amit szakemberre kell bízni.	
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Miért elektromos energiát használunk nagy részben a mindennapi életünkben? Melyek az ország energiafogyasztásának legfontosabb tényezői? Honnan származik az országban felhasznált elektromos energia? Az elektromos energia „előállítása", szállítása.	Az erőművek és a nagyfeszültségű hálózatok alapvető vázszerkezetének (generátor, távvezeték, transzformálás, fogyasztók) bemutatása. Annak belátása, hogy az elektromos energia bármilyen módon történő előállítása hatással van a környezetre. Csoportos gyűjtőmunka a hazai erőműhálózatról és jellemzőiről (milyen energiaforrással működnek, mikor épültek, mekkora a teljesítményük, stb.). Magyarország elektromosenergia-fogyasztása főbb komponenseinek megismerése, az elektromos energia megtakarításának lehetőségei.	Földrajz: az energiaforrások földrajzi megoszlása és az energia kereskedelme. Kémia: energiaforrások és használatuk környezeti hatásai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mágneses hatások, pólusok, mágneses mező. Elektromos tulajdonság, elektromos állapot, töltés, elektromos mező. Áramerősség, feszültség, ellenállás, áramkör, elektromágnes. Elektromágneses indukció, váltakozó áram, generátorok és motorok.	

Fenntartó által kiadva

	Erőmű, transzformátor, távvezeték.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Optika, csillagászat	Órakeret: 14 óra
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, éjszakák és nappalok váltakozása, a Hold, látszólagos periodikus változása. Sebesség, egyenletes mozgás. Energia, energiaváltozás. Hősugárzás. Frekvencia.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyag és a kölcsönhatás fogalmának bővítése. A fény tulajdonságainak megismerése. A fény szerepe az élő természetben. A beszélgetések és a gyűjtőmunkák során az együttműködés és a kommunikáció fejlesztése. A tudomány és a technika társadalmi szerepének bemutatása. A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzőinek összehasonlítása során a modellhasználat fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Árnyékjelenségek. Fényáteresztés. Visszaverődés, törés jelensége. Hétköznapi optikai eszközök (síktükör, borotválkozó tükör, közlekedési gömbtükör, egyszerű nagyító, távcső, mikroszkóp, vetítő, fényképezőgép). Száloptika alkalmazása a jelátvitelben és a gyógyászatban. Távcsövek, űrtávcsövek, látáshibák javítása, fényszennyezés. Ismeretek: A fény egyenes vonalú terjedése. A fényvisszaverődés és a fénytörés: a fény az új közeg határán visszaverődik és/vagy megtörik; a leírásuknál használt fizikai mennyiségek (beesési szög, visszaverődési szög, törési szög rajzolása). Teljes visszaverődés. Hétköznapi optikai eszközök képalkotása. Valódi és látszólagos kép. Síktükör, homorú és domború tükör, szóró- és gyűjtőlencse. Fókusz.	Az árnyékjelenségek magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével. Fény áthatolásának megfigyelése különböző anyagokon és az anyagok tanulmányozása átlátszóságuk szempontjából. Jelenségek a visszaverődés és a fénytörés jelenségének vizsgálatára. Periszkóp, kaleidoszkóp készítése és modellezése. A sugármenet kvalitatív megrajzolása fénytörés esetén (plánparalel lemez, prizma, vizeskád). Kvalitatív kapcsolat felismerése a közeg sűrűsége és a törési szögnek a beesési szöghöz viszonyított változása között. A teljes visszaverődés jelenségének bemutatása alapján (pl. az akvárium víztükrével) a jelenség kvalitatív értelmezése. Az optikai szál modelljének megfigyelése egy műanyag palack oldalán kifolyó vízsugár hátulról történő megvilágításával.	Biológia–egészségtan: a szem, a látás, a szemüveg; nagyító, mikroszkóp és egyéb optikai eszközök (biológiai minták mikroszkópos vizsgálata). Matematika: geometriai szerkesztések, tükrözés. Technika, életvitel és gyakorlat: a színtévesztés és a színvakság társadalmi vonatkozásai.

Tanterv általi jóváhagyva

A szem képalkotása. Rövidlátás, távollátás, színtévesztés.	Kép- és tárgytávolság mérése gyűjtőlencsével, fókusztávolságának meghatározása napfényben. Sugármenetrajzok bemutatása digitális táblán. A tanuló környezetében található tükrök és lencsék képalkotásának kísérleti bemutatása. Tükrök esetén a kép keletkezésének értelmezése egyszerű sugármeneti rajzzal. Gyakorlati különbségtétel a valódi és a látszólagos kép között. A fókusz kísérleti meghatározása homorú tükör és gyűjtőlencse esetén. Az emberi szem, mint optikai lencse működésének megértése, a jellegzetes látáshibák (távollátás, rövidlátás) és a korrekció módja (szemüveg, kontaktlencse).	
Ismeretek: A fehér fény színeire bontása. Színkeverés, kiegészítő színek. A tárgyak színe: a természetes fény különböző színkomponenseit a tárgyak különböző mértékben nyelik el és verik vissza, ebből adódik a tárgy színe.	A fehér fény felbontása színekre prizma segítségével; a fehér fény összetettségének felismerése. Tanulói kísérlettel a színkeverés bemutatása forgó színkoronggal. A tárgyak színének egyszerű magyarázata.	Biológia–egészségtan: a színek szerepe az állat- és növényvilágban (klorofill, rejtőzködés).
Problémák: Milyen folyamatokban keletkezik fény? Mi történhet a Napban, és mi a Holdon? Minek a fényét látják a „kék bolygót” megfigyelő űrhajósok? Ismeretek: Elsődleges és másodlagos fényforrások. Fénykibocsátó folyamatok a természetben.	Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése, gyakorlati felismerésük. Fénykibocsátást eredményező fizikai (villámlás, fémek izzása), kémiai és biokémiai (égés, szentjánosbogár, korhadó fa stb.) jelenségek gyűjtése.	Kémia: égés, lángfestés. Biológia–egészségtan: lumineszcencia. Földrajz: természeti jelenségek, villámlás.

Fenntartó által jóváhagyva

Problémák, jelenségek, alkalmazások: Milyen az ember és a fény viszonya? Hogyan hasznosíthatjuk a fénnyel kapcsolatos tapasztalatainkat a környezetünk megóvásában? Milyen fényforrásokat használunk? Milyen fényforrásokat érdemes használni a lakásban, az iskolában, a településeken, színpadon, filmen, közlekedésben stb. (színérzet, hőérzet, élettartam)? Mit nevezünk fényszennyezésnek? Milyen Magyarország fényszennyezettsége? Ismeretek: Mesterséges fényforrások. Fényszennyezés**.**	Hagyományos és új mesterséges fényforrások sajátságainak összegyűjtése, a fényforrások és az energiatakarékosság kapcsolatának vizsgálata (izzólámpa, fénycső, kompaktlámpa, LED-lámpa). Az új és elhasznált izzólámpa összehasonlítása. Összehasonlító leírás a mesterséges fényforrások fajtáiról, színéről és az okozott hőérzet összehasonlítása. A fényforrások használata egészségügyi vonatkozásainak megismerése. A fényforrások használata környezeti hatásainak megismerése. A fényszennyezés fogalmának megismerése.	Biológia–egészségtan: a fényszennyezés biológiai hatásai, a fényszennyezés, mint a környezetszennyezés egyik formája. Kémia: nemesgázok, volfrám, izzók, fénycsövek.
Problémák, jelenségek: A csillagos égbolt: Hold, csillagok, bolygók, galaxisok, gázködök. A Hold és a Vénusz fázisai, a hold- és napfogyatkozások. Milyen történelmi elképzelések voltak a Napról, a csillagokról és a bolygókról? Ismeretek: Az égbolt természetes fényforrásai: a Nap, Hold, bolygók, csillagok, csillaghalmazok, ködök stb. A Naprendszer szerkezete. A Nap, a Naprendszer bolygóinak és azok holdjainak jellegzetességei. Megismerésük módszerei. Geocentrikus és heliocentrikus világkép. A tudományos kutatás modelleken át a természettörvényekhez vezető útja, mint folyamat.	A csillagos égbolt megfigyelése szabad szemmel (távcsővel) és számítógépes planetáriumprogramok futtatásával**.** Az objektumok csoportosítása aszerint, hogy elsődleges (a csillagok, köztük a Nap) vagy másodlagos fényforrások (a bolygók és a holdak csak visszaverik a Nap fényét). A csillagok és a bolygók megkülönböztetése képüknek kis távcsőbeli viselkedése alapján. A fázisok és fogyatkozások értelmezése modellkísérletekkel. A Naprendszer szerkezetének megismerése; a Nap egy a sok csillag közül. A csillagos égbolt mozgásainak geocentrikus és heliocentrikus értelmezése. Ismeretek szerzése arról, hogy a Naprendszerről, a bolygókról és holdjaikról, valamint az (álló-) csillagokról alkotott kép miként alakult az emberiség történeté-	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az emberiség világképének változása. Csillagképek a különböző kultúrákban. Kémia: hidrogén (hélium, magfúzió). Matematika: a kör és a gömb részei. Földrajz: a Naprendszer. A világűr megismerésének, kutatásának módszerei.

Fenntartó által jóváhagyva

	ben. Differenciált csoportmunka alapján Ptolemaiosz, Kopernikusz, Galilei, Kepler munkásságának megismerése.	
Problémák, jelenségek, alkalmazások: A Nap és más fényforrások felbontott fénye (pl. gyertya lángja megsózva). Infralámpa, röntgenkép létrejötte (árnyékhatás), mikrohullámú sütő. A röntgen ernyőszűrés az emberi szervezet és ipari anyagminták belső szerkezetének vizsgálatában, az UV sugárzás veszélyei. A hőtanhoz továbbvezető problémák: Mit hoz a villám, amivel felgyújtja a fát, amibe belecsap? Mit sugároznak ki a fénnyel együtt az izzított fémek? Mit ad a fény a kémiai reakcióhoz? Ismeretek: A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma: rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös sugárzás, látható fény, UV sugárzás, röntgensugárzás. A Nap fénye és hősugárzása biztosítja a Földön az élet feltételeit. A napozás szabályai. Példák az infravörös és az UV sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásaira, veszélyeire, gyakorlati alkalmazásaira a technikában és a gyógyászatban.	A különböző sugárzások hatásairól a köznapi és a médiából származó ismeretek összegyűjtésével a látható fénytartomány kibővítése elektromágneses spektrummá, kiegészítése a szintén közismert rádió- és mikrohullámokkal, majd a röntgensugárzással. Annak felismerése, hogy a fény hatására zajlanak le a növények életműködéséhez nélkülözhetetlen kémiai reakciók. Az infravörös és az UV sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásainak, veszélyeinek, gyakorlati alkalmazásainak megismerése a technikában és a gyógyászatban.	Biológia-egészségtan: növényi fotoszintézis, emberi élettani hatások (napozás); diagnosztikai módszerek. Kémia: fotoszintézis, (UV fény hatására lejátszódó reakciók, kemilumineszcencia).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes vonalú terjedés, tükör, lencse, fénytörés, visszaverődés. A fény hatása az élő természetre. Fényszennyezés. Nap, Naprendszer. Földközéppontú világkép, napközéppontú világkép.	

Pedagógiai által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre. Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő, ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt. Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak. Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés. Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését. Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére. Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni. A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni. Ítélje meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából. Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére. Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére. Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket. Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat. Ismerje fel a fény szerepének elsőrendű fontosságát az emberi tudás gyarapításában, ismerje a fényjelenségeken alapuló kutatóeszközöket, a fény alapvető tulajdonságait. Képes legyen a sebességfogalmat különböző kontextusokban is alkalmazni. Tudja, hogy a testek közötti kölcsönhatás során a sebességük és a tömegük egyaránt fontos, és ezt konkrét példákon el tudja mondani. Értse meg, hogy egy adott testet érő gravitációs vonzást a Föld (vagy más égitest) gravitációs mezője okozza. A tanuló tudja, hogy az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználat egy rövidített kifejezési forma, amelynek megvan a szakmailag pontosabb változata is. Magyarázataiban legyen képes az energiaátalakulások elemzésére, a hőmennyiséghez való kapcsolódásuk megvilágítására. Tudja használni az energiafajták elnevezését. Ismerje fel a hőmennyiség cseréjének és a hőmérséklet kiegyenlítésének kapcsolatát. Fel tudjon sorolni többféle energiaforrást, ismerje alkalmazásuk környezeti hatásait. Tanúsítson környezettudatos magatartást, takarékoskodjon az energiával. A tanuló minél több energiaátalakítási lehetőséget ismerjen meg, és képes legyen azokat azonosítani. Tudja értelmezni a megújuló és a nem megújuló energiafajták közötti különbséget.

Felmenő átdolgozás alatt

	A tanuló képes legyen arra, hogy az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeit, hátrányait és alkalmazásuk kockázatait elemezze, tényeket és adatokat gyűjtsön, vita során az érveket és az ellenérveket csoportosítsa, és azokat a vita során felhasználja. Képes legyen a sebesség, gyorsulás, tömeg, sűrűség, az erő, a nyomás fogalmának értelmezésére és kiszámítására egyszerű esetekben. Tudja, hogy nem csak a szilárd testek fejtenek ki nyomást. Tudja magyarázni a gázok nyomását a részecskeképpel. Tudja, hogy az áramlások oka a nyomáskülönbség. Tudja, hogy a hang miként keletkezik, és hogy a részecskék sűrűségének változásával terjed a közegben. Tudja, hogy a hangterjedési sebessége gázokban a legkisebb, és szilárd anyagokban a legnagyobb. Ismerje az elektromossággal kapcsolatos biztonsági szabályokat, az elektromos áramkör részeit, képes legyen egyszerű egyenáramú áramkörök összeállítására, és azokban az áramerősség mérésére. Tudja, hogy az áramforrások mezőjének kvantitatív jellemzője a feszültség. Tudja, hogy az elektromos fogyasztón energiaváltozás és átalakulás jön létre. A tanuló képes legyen az erőművek alapvető szerkezét bemutatni. Tudja, hogy az elektromos mező bármilyen módon történő előállítása terheli a környezetet.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
3. sz. melléklet 3.2.10
Földrajz az általános iskolák 7 – 8. évfolyama számára

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi - gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, továbbá a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást. Tantárgyi előzménye az alsó tagozatos környezetismeret, illetve 5 – 6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi.

A földrajzi tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. Az oknyomozó tudásszerzés elvéből kiindulva a tananyag feldolgozása során a tanulók minden tényt, jelenséget és folyamatot elsődlegesen térbeli, emellett időbeli változásában, fejlődésében ismernek meg, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A helyi és a regionális gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével és a globális folyamatok érzékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti, társadalmi és környezeti problémákat.

A tartalmak feldolgozása a szűkebb és a tágabb környezet földrajzi jellemzőire épül. Elsődleges célja a térbeli intelligencia fejlesztése. Kiemelt része a haza és környezete földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetése, amelynek során megalapozódik a hazához és a magyarsághoz való kötődés. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemlélet kialakulásához. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény kialakulását. Ezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás, a jövő generáció

Fenntartó által jóváhagyva

érdekeit is szem előtt tartó gondolkodás fejlődéséhez. A hazáról, a földrészünkről és a távoli földrészekről való tudásszerzés mellett nagymértékben segíti a tanulók képességeinek fejlődését. A más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a tanulókban az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását, ez pedig megkönnyítheti az idegen nyelvi kommunikáció fejlődését. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését.

A természeti és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárul a természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Folytatja az 5–6. évfolyamon megkezdett integrált tudásszerzést és az egységes természettudományi szemlélet alakítását. Az állandóság és a változás látszólagos ellentmondásosságát, a rendszerek törvényszerűségeit, a struktúra és a funkció összefüggéseit, az anyag, az energia, az információ különböző formáit regionális megjelenésükben vizsgálja. A természeti jellemzőkhöz mindig hozzákapcsolja azok társadalmi-gazdasági felhasználását, illetve egymáshoz illeszti a társadalmi élet és a gazdaság elemeit is, ezáltal megveti a társadalomtudományi szemlélet alapjait is. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás. Ezért a tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információkezelő tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és az információfeldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a tapasztalati és a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. Mivel a földrajz tantárgy feladatának tekinti a tanulók megismertetését a helyi, a regionális és a globális környezetükkel, a valóság pedig gyorsan változik, ezért a tanulók kénytelenek állandóan önállóan frissíteni ismereteiket. A távoli tájak megismerésében nagy szerepet kapnak a mediatizált kommunikációs eszközök (nyomtatott sajtó, televízió, internet) által szerzett információk. A földrajz tantárgynak tehát célkitűzése, hogy ösztönözze a médiumok által közvetített világ kritikus elemzését, értelmezését, megértesse a tanulókkal, hogy a világ itteni ábrázolása nem azonos a valósággal, az eseményeknek és a jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatják.

A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény felébresztése, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a tantárgy elősegíti a szociális és állampolgári kompetenciák fejlődését. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak. A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában,

Fenntartó által jóváhagyva

illetve felkészíti őket a szakirányú középfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy az általános iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra az állampolgári szerepek gyakorlása során.

A földrajztanulás során a tanulók megszerzik a szemléleti térképolvasás képességét, és jártasságot szereznek az okfejtő térképolvasásban (különféle méretarányú és ábrázolásmódú térképeken). A dokumentum topográfiai és kulcsfogalmi listája csak az adott témában újonnan megjelenő és azokat a fogalmakat tartalmazza, amelyek a kerettanterv tartalmi és szemléleti újdonságainak pontosítása érdekében szükségesek, a korábbi életkori szakaszban vagy a megelőző témák során feldolgozottakat tudottnak feltételezi.

Fenntartó által jóváhagyva

Célok és feladatok

A Földünk – környezetünk műveltségi területben megfogalmazott célkitűzések, fejlesztési feladatok és az azokhoz kötődő tartalmak elsajátítása az 5. évfolyamon kezdődik, mert az oktatás alapozó szakaszában nem a szaktudományi ismeretek elkülönítésén van a hangsúly, hanem alapvetően a természettudományi (illetve részben a társadalom- és a környezettudományi) kapcsolatok megértésén.

A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, fejlődésében mutat be, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók felelős magatartása a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat.

Napjaink társadalmi - gazdasági folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó és vállalkozó - képes állampolgárrá váláshoz.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok

1. Tájékozódás a földrajzi térben
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a környezet anyagairól
4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól
5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról
6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról

A földrajztanulás során a tanulók megszerzik a szemléleti térképolvasás képességét, és jártasságot szereznek az okfejtő térképolvasásban (különféle méretarányú és ábrázolásmódú térképeken).

	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
A szilárd Föld anyagi és folyamatai	8	1	9	-	-	-	8
A földrajzi övezetesség alapjai	7	-	7	-	-	-	7
Gazdasági alapismeretek	5	-	5	-	-	-	5
Afrika és Amerika földrajza	14	1	15	-	-	-	14
Ázsia földrajza	-	-	-	10	2	12	10
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	-	-	-	4	-	4	4
Európa általános földrajza	-	-	-	5	-	5	5
Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	-	-	-	5	1	6	5
Atlanti-Európa földrajza	-	-	-	6	1	7	6
Kelet- és Közép-Európa földrajza	-	-	-	7	2	9	7
A Kárpát-medencevidék földrajza	-	-	-	5	-	5	5
A hazánkkal szomszédos országok földrajza	-	-	-	6	-	6	6
Magyarország természeti és kulturális értékei	-	-	-	5	1	6	5
Magyarország társadalom-földrajza	-	-	-	10	2	12	10
Összesen	34	2	36	63	9	72	97

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek része	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
A szilárd Föld anyagi és folyamatai	8	1	9
A földrajzi övezetesség alapjai	7	-	7
Gazdasági alapismeretek	5	-	5
Afrika és Amerika földrajza	14	1	15
Összesen	34	2	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szilárd Föld anyagai és folyamatai	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Szemléleti kép a Föld belső gömbhéjairól. Megfigyelések és vizsgálódások alapján szerzett tapasztalatok a szűk környezetben található szilárd anyagokról. A belső és külső erők, hatásaik felismerése, modellezése. A talajképződés lényege hazai talajtípusok vizsgálata alapján. Emberi és természetföldrajzi időléptékek, időtartamok érzékelése. Konkrét, lakóhelyhez közeli példák ismerete környezetalakító tevékenységre, természeti értékek védelmére.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése az ember által tapasztalható méretek (pl. hegyek) és a Föld méretviszonyainak összehasonlítása révén. Az időfogalom, az időbeli tájékozódás fejlesztése az ember által tapasztalható időtartamok és a földtörténeti időegységek arányainak érzékeltetésével. A felfedeztető tanulási stratégia alkalmazása (megfigyelések, vizsgálódások, mérések megadott szempont alapján tanári irányítással), a balesetmentes és biztonságos eszközhasználat gyakoroltatása, a tapasztalatrögzítés önállóságának fokozatos növelése. Az oksági gondolkodás erősítése, mélyítése több ok együttes hatására bekövetkező jelenségek vizsgálata során. A szükségletek kielégítése és a fenntarthatóság közötti egyensúly lehetőségének bemutatása, a környezettudatos gondolkodás, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség megalapozása. A természet, mint megbecsülendő és védendő érték beláttatása a talaj példáján.	

26 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Környezetünk anyagainak vizsgálata I - II. Ásványokból összetett természetes (kőzetek, ércek) és mesterséges anyagok (pl. beton, tégla) összehasonlítása egyéni és csoportos vizsgálódással. A legfontosabb bio- és ércásványok, kőzetalkotó ásványok, drágakövek, magmás, üledékes és átalakult kőzetek (vas- és rézérc, bauxit, agyag, márvány) tulajdonságainak megfigyelése, mérése, vizsgálata; csoportosításuk. A talaj anyagainak és szerkezetének megismerése különböző talajtípusok vizsgálata, összehasonlítása során. A talajkeletkezési folyamat és a talaj tulajdonságainak összekapcsolása. A földtani képződmények védelmének megismerése környékbeli példákon közvetlen tapasztalatszerzéssel. (gyakorlat) A folyamatosan változó bolygó és környezet I-III. A földövek és méreteik, a kőzetöv és a kőzetlemezek felépítésének megismerése. A földtani és a természetföldrajzi kontinensfogalom összekapcsolása. Geológiai (belső) erők megnyilvánulásainak megértése a kőzetlemezek mozgásának és következményeinek összekapcsolásával (hegyláncok felgyűrődése, gyűrődés;	Kémia: Szerves és szervetlen anyag, keverék, szilárd anyag, egyes ásványok és kőzetek összetétele. Halmazállapotok. Biológia-egészségtan: élő anyag. Matematika: Képzeleti mozgatás, szétvágások. Időegységek, időtartammérés, számok a számegyenesen. Fizika: úszás, sűrűség, erőhatások, szilárd testek fizikai változása.

Fenntartó által jóváhagyva

mélytengeri árkok és óceáni hátságok keletkezése; vulkánosság és földrengés; emelkedés és süllyedés, vetődés, rögösödés; magmás, átalakult kőzetek keletkezése). A földrajzi (külső) erők felismerése folyamatokban (aprózódás és mállás; lepusztulás és felhalmozódás, feltöltődés; üledékképződés, üledékes kőzetek keletkezése). A geológiai erők és a földrajzi erők harcának értelmezése. A geológiai erők természetpusztító hatásai a társadalomra. A kontinensek területét gyarapító és fogyasztó folyamatok megkülönböztetése. A szárazföldek és a tengerek mindenkori földgömbi helyzete természetföldrajzi és környezeti következményeinek felismerése a mai földrészek kialakulásához vezető állapotok példái alapján. (külső) erők felismerése. Tájékozódás a földtörténeti időben Tájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kőzetöv; ásvány, kőzet, érc; magmás, üledékes és átalakult kőzet; ősmaradvány; építőanyag, nyersanyag, energiahordozó. Geológiai (belső) és földrajzi (külső) erő. Óceáni és kontinentális lemez, magma, vulkán, láva, földrengés. Szilárdhulladék-lerakó, földtani természetvédelem. Geológiai idő, földtörténeti időegységek.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földrajzi övezetesség alapjai	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek, jelenségek. A besugárzás és a felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, a felhő- és csapadékképződés jelenségek felismerése. Példák hozatala az időjárási elemek térbeli és időbeli változásaira, az éghajlat-módosító tényezők megnyilvánulására. A nedves és a száraz kontinentális éghajlat jellemzése, társadalmi-gazdasági hatásainak felismerése hazai példákon. A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modellszemlélet alapozása a földrajzi övezetességi rendszer elemeinek példáival a regionális földrajzi tanulmányok előtt. A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértetése. A földrajzi övezetesség elemeinek összeillesztése különböző típusú összefüggéseket mutató ábrák (diagramok, modellek, magyarázó ábrák) elemzése során. A kutatásos stratégia alkalmazása (természeti adottságok értékelése a társadalom szempontjából, társadalmi-gazdasági hatásaik, környezeti következményeik meglátása példákban). Az övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának megismertetése. Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban jellemző családi életmódok bemutatásával.	
27 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Éghajlati alapismeretek Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők érvényesülésének felismerése, magyarázata; az éghajlat övezetességét kialakító tényezők értelmezése; éghajlati diagram olvasása. A forró övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása Esőerdővidék (a felszálló légáramlás következménye, jellemzői, erdőirtás és termőföld-erózió); szavannavidék (az évszakos esőzés következményei, legelőváltó gazdálkodás, az elsivatagosodás folyamata); sivatag (a leszálló légáramlás uralma, jellemzői, napenergia-készlet). A mérsékelt övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok értelmezése A mediterrán táj és a mediterrán gazdálkodás jellemzése; a természetföldrajzi jellemzők a földrészek belseje felé való változásának felismerése a valódi mérsékelt övben, a füves területek és a vegyes szántóföldi gazdálkodás összefüggéseinek bemutatása; a tajgavidék és az erdőgazdálkodás jellemzése. A hideg övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása A megvilágítás évszakos különbsége következményének felismerése a szélsőséges természeti viszonyokban. A függőleges földrajzi övezetesség A természetföldrajzi adottságok függőleges változásának és a hegység éghajlat- és vízválasztó szerepének felismerése; a magashegységi táj jellemzése; a vízenergia-hasznosítás modellszerű értelmezése; helyes magatartás lavinaveszélykor.	Fizika: fény, hullám, hőmérséklet, halmazállapot, csapadék. Matematika: modellek és diagramok megértése, adatleolvasás. Biológia-egészségtan: életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek. Informatika: adatgyűjtés az internetről, időjárási térképek, előrejelző rendszerek.
Kulcsfogalmak/ fo-	Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv.	

Fenntartó által jóváhagyva

galmak	Szélrendszer (passzát, nyugatias, sarki); éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga); éghajlat- és vízválasztó hegység; vízjárás. Sivatagi váztalaj, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Vízenergia, napenergia. Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivatag, mediterrán és magashegységi táj). Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági alapismeretek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A gazdaság természeti feltételeinek, a gazdasági ágazatok tevékenységeinek felismerése példákban. A családi bevétel és kiadás példáinak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Közgazdasági szemlélet alapozása az üzletekben vásárolható termékeket előállító gazdasági ágazatok tevékenysége közötti szoros kapcsolat és az egyes termékek árát befolyásoló sokféle tényező felismertetésével. A kreatív gondolkodás fejlesztése a piac működési alapelvének, a kereslet és a kínálat szerepének köznapi gyakorlati példákon keresztül történő megértetése során. Gazdasági és pénzügyi nevelés, a felelős gazdálkodás megalapozása a családi gazdaság működésének helyzetgyakorlatokban való bemutatásával.	
28 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A gazdaság értelmezése A gazdasági ágazatok feladatának, szerepének megismerése egy ország életében; a szolgáltatás és a mindennapi élet kapcsolatának meglátása (lakóhelyen és a világhálón igénybe vehető szolgáltatások); az országok és a gazdasági fejlettség alapadatainak megismerése. Pénzügyi alapismeretek I-II. Egy termék árát befolyásoló tényezők (ráfordítások, kereslet, kínálat) és kapcsolatuk megértése. A pénz és szerepe, típusai, fizetési módok megismerése. Nemzeti és közös valuták, árfolyam egyszerű értelmezése, a valutaváltás eljárásának megismerése helyzetgyakorlatokban. A piac működési alapelvének, a kiadás-bevétel rendszer megértése egyszerű köznapi példákban. A kölcsön veszélyeinek felismerése. A takarékosodás és a megtakarítások lényege. Nemzetközi együttműködések A nemzetközi együttműködések szükségességének felismerése különböző típusú szervezetek példáin (EU, ENSZ, WHO, UNESCO, WWF, regionális és civil szervezetek).		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a gazdasági ágak történelmi kialakulása; nemzetközi együttműködések. Matematika: mennyiségek összehasonlítása, százalékszámítás, egyenes arányosság. Informatika: adat- és ténygyűjtés az internetről.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági ágazat és ág, gazdasági szerkezet. Kereskedelem, vám. Pénz, kiadás, bevétel, kölcsön, megtakarítás. Valuta, árfolyam.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Afrika és Amerika földrajza	Órakeret 14 + 1 óra
Előzetes tudás	A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben. A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságainak és környezeti problémáinak összefüggései. A földrajzi övek és a tipikus tájak földrajzi jellemzési algoritmusának használata. A földrészek és az óceánok megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép kialakítása Afrika és Amerika természetföldrajzi jellemzőiről a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával. Térszemlélet fejlesztése az ábrázolt térben való tájékozódással. A valós térbeli viszonyok megismertetése térkép alapján, a szemléleti térképolvasás képességének fejlesztése. A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok elemzésével, illetve a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megláttatásával. Az országjellemzés algoritmusának alkalmaztatása. A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az emberiség közös felelősségének megértetésével a környezet állapotában, valamint a hosszú távú természeti, környezeti folyamatok példákban való felismertetésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban lévő életmódok megismertetésével. A kommunikációs képességek fejlesztése a szövegbeli speciális jelrendszerek működésének megfigyelésével, valamint különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, tabló-összeállítással és beszámoló-készítéssel (országcsoportok, országok bemutatása).	

29 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Afrika természetföldrajza Afrika domborzatának és tájainak megismerése. Erőforrások: a földtani szerkezet és az övezetesség következményeinek, valamint az ásványkincs- és energiahordozó-készletek területi és gazdasági ellentmondásosságának értelmezése. Afrika társadalomföldrajza I-III. Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. A népességrobbanás, a fiatal népesség és következményeinek összekapcsolása esetleírásokban (etnikai feszültségek, országok közötti és polgárháborúk). A trópusi mezőgazdaság változatos formái (talajváltó, ültetvényes, oázis- és legeltető gazdálkodás) és az azokhoz kötődő életmódok különbségeinek feltárása. Szähel, az éhezés és a szegénység földje: a természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek (pl. menekültek, járványok, túllegeltetés), ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése. Egyiptom: az ősi kultúra és a globális világ ellentmondásainak megértése. Afrika országai, fővárosai: gyakorlás, térképismeret.	Biológia-egészségtan: A forró övezet élővilága. Városi ökoszisztéma. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Gyarmatosítás, ókori öntözéses kultúrák. Amerika meghódítása. Urbanizáció, technológiai fejlődés. Erkölcstan: lokális cselekvések és globális problémák.

Fenntartó által jóváhagyva

Amerika természetföldrajza I-II. A földrész szerkezeti tagolódásának, a szerkezetfejlődési múlt gazdaságot és életmódot meghatározó szerepének megismerése. Észak-, dél- és közép-amerikai tájtípusok összehasonlító elemzése. A természetföldrajzi övezetesség, az É-D-i nyitottság és K-Ny-i zártság következményeinek, veszélyhelyzeteinek felismerése. Az aszimmetrikus vízgyűjtő terület következményeinek megismerése, a vízrendszer-hasznosítás modellezése. Amerika társadalomföldrajza I-II. A földrész népességföldrajzi tagolódásának megismerése; a népességkeveredésből fakadó társadalmi-gazdasági előnyök, hátrányok felismerése példákban. A népességkoncentrációk, a városodás és a városiasodás, a település-együttesek, az agglomerációs zóna kialakulási folyamatának értelmezése példákban. A farmgazdálkodás modellezése, a mezőgazdasági övezetesség átalakulásának értelmezése (pl. elmetérképezéssel). Az erőforrás-gazdálkodástól a tudásalapú társadalomig való fejlődési út értelmezése; a technológiai övezet jellemzése. Amerika országföldrajza I-III. Eltérő szerepű országok (világgazdasági nagyhatalom, felzárkózó erőterek, banánköztársaságok) földrajzi összehasonlítása. Amerikai Egyesült Államok mint világgazdasági vezető hatalom; Brazília mint gyorsan fejlődő ország.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vízesés, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus. Emberfajta, bennszülött. Túlnépesedés, éhségövezet, menekült, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes és oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra, vadfoglalás, farmgazdaság. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság, gazdasági befolyás, bérmunka, világcég, tudásalapú társadalom, világgazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek, városövezet, agglomerációs zóna).
Topográfiai ismeretek	Afrikai- és Kanadai-ősföld, Atlasz, Andok, Appalache, Sziklás-hegység, Dél- és Kelet-afrikai- magasföld, Brazil-felföld, Mexikói-fennsík, Amazonas- és Kongó-medence, Szahara, Szudán; Mississippi- és Paraná-alföld, Préri, Floridai- és Kaliforniai-félsziget; Száhel. Amerika részei. Vörös-tenger, Guineai- és Mexikói-öböl, Amazonas, Kongó, Mississippi, Nílus, Orinoco, Paraná; asszuáni Nagy-gát; Nagy-tavak, Panama-csatorna. Egyiptom, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Mexikó, Venezuela; Alexandria, Atlanta, Brazíliaváros, Chicago, Houston, Kairó, Los Angeles, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Szilícium-völgy, Washington.

Formai és tartalmi lektorálva

8. évfolyam

	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Ázsia földrajza	10	2	12
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	4	-	4
Európa általános földrajza	5	-	5
Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	5	1	6
Atlanti-Európa földrajza	6	1	7
Kelet- és Közép-Európa földrajza	7	2	9
A Kárpát-medencevidék földrajza	5	-	5
A hazánkkal szomszédos országok földrajza	6	-	6
Magyarország természeti és kulturális értékei	5	1	6
Magyarország társadalomföldrajza	10	2	12
Összesen	63	9	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ázsia földrajza	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben. A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságaival és környezeti problémáinak összefüggései. A sivatag, a tajgavidék, a magashegység, az agglomeráció és a technológiai park tipikus tájak jellemzői, az országok jellemzési algoritmusának használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oksági gondolkodás fejlesztése Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek okaival, társadalmi-gazdasági következményeivel és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésekben történő feldolgozásával. A földrajzi tényezők életmód-meghatározó szerepének felismertetése. Prognosztikus szemlélet fejlesztése az ázsiai gazdasági fejlettség területi különbségeinek és okainak megláttatásával, a társadalmi és környezeti következményeik elképzeltetésével. Környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdaság, környezeti problémák világméretűvé válásának példákban való érzékeltetésével, az egészséges környezet megőrzésében a társadalmi felelősségének bemutatásával. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a rövidebb időtartamú társadalmi és környezeti folyamatok példákban való felismertetésével. A szemléleti térképolvasás fejlesztése különböző tartalmú térképeken való önállóan tájékozódással, az információk közötti összefüggések indoklásával.	

30 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ázsia természetföldrajza I-III. A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése. Belső-ázsiai sivatagok: kontinens belseji zárt fekvés következményeinek megértése. Élet a hideg övezetben. Helyi sajátosságok érzékeltetése. Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben, jellemzésük, az öntözéses monszungazdálkodás modellezése. Ázsia társadalomföldrajza I-II. Népek és kultúrák jellemzőinek, népességkoncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban. Területi fejlettségi különbségek felismerése. A világ új fejlődési és gazdasági pólusa, felgyorsult gazdasági növekedés, technológiaátvitel-folyamat értelmezése. Ázsia regionális földrajza I-IV. Eltérő szerepkörű országcsoportok: olajországok, mezőgazdasági alapanyag-termelők, összeszerelő-beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak megismerése. India: a hagyományos zárt társadalom és az informatikai társadalom ellentmondásai.	Matematika: ok-okozati gondolkodás, modellezés. Fizika: légköri jelenségek fizikai törvényszerűségei, természeti katasztrófák. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ókori jelentős ázsiai kultúrák, napjaink gazdasági fejlődése; a gazdasági hatalomváltás. Biológia-egészségtan: biotechnológiai forradalom, életfeltételek.

Felmenő által jóváhagyva

Japán: a termőföld-, energia- és nyersanyagszegénység; a biotechnológián és elektronikán alapuló gazdasági hatalom; a természeti katasztrófahelyzetek földrajzi alapjai, életmódbeli és környezeti következményei. Kína: a világ meghatározó gazdasága; a tengerparti és a belső területek fejlettségkülönbségének természeti alapjai, életmódbeli és környezeti következményei. Távolságmérés térkép segítségével. Távolságok érzékeltetése méretarány felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vulkáni szigetív. Kontinentalitás, szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és monszunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás. Népességrobbanás, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, technológia-átvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom.
Topográfiai ismeretek	Eurázsia, Ázsia részei, Közel- és Távol-Kelet; Arab-félsziget, Fülöp- és Japán-szigetek, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Dekkán- és Közép-szibériai-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Himalája, Pamír, Csomolungma, Fuji, Góbi, Hindusztáni-, Kínai- és Nyugat-szibériai-alföld, Mezopotámia, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Urál; Fekete-, Japán- és Kaszpi-tenger, Perzsa-öböl, Aral- és Bajkál-tó, Boszporusz, Brahmaputra, Indus, Jangce, Gangesz, Mekong, Ob, Sárga, Urál-folyó, Tigris. Dél-Korea, India, Japán, Kína, Kuvait, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Hongkong, Kalkutta, Kanton, Mumbai, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények példái. Eligazodás a földtörténeti időben. A forró és a hideg övezet és öveik főbb természeti adottságainak, környezeti problémáinak ismerete. Az óceánok és a tengerek tulajdonságainak elkülönítése, a földrészek és az óceánok megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép alkotása Ausztrália és a sarkvidékek természetföldrajzi jellemzőiről, az okok és a jellemzők közötti összefüggések felismertetése a Föld fejlődéséről és az övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával. A környezetgazdálkodási szemlélet fejlesztése a tengeri erőforrások globális folyamatokban betöltött szerepének felismertetésével példákban, sérülékenységének és következményeinek megértetésével. A modellszerű gondolkodás fejlesztése elméleti modellalkotással a térség problémáiról. Az információszerző stratégia fejlesztése a tengert ábrázoló térképeken való tájékozódással, információleolvasással.	

31 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ausztrália, a kontinensnyi ország Elszigetelt fekvés, ellentmondásos természeti adottságok (sivatag és artézivíz-készlet, termékeny alföldek és hegyvidék) és következményeik ismerete. A sarkvidékek földrajza Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; az ózonréteg-elvékonyodás okainak és következményeinek átlátása; a sarkvidék, mint speciális élettér értelmezése; az Antarktika szerepének, a kutatóállomások jelentőségének megismerése. A világtenger földrajza Az óceánok és tengerek földrajzi jellemzőinek, a tengeráramlások szerepének, a világtenger, mint erőforrás (ásványkincsek, árapály-energia, halászat) és mint veszélyforrás (szökőár) megismerése; a veszélyeztető folyamatok (pl. vízszennyezés, túlhalászás) egyszerű értelmezése. *Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: nagy földrajzi felfedezések; hajózás. Kémia: ózon; sósvíz és édesvíz; vízszennyezés. Biológia-egészségtan: élet-feltételek, a hideg övezet és a tengerek élővilága. Fizika: Felhajtóerő, hőszigetelés. A tengermozgások fizikai alapjai (hullámok vízfelületen).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állandóan fagyos és tundraéghajlat, fahatár, belföldi jégtakaró, jéghegy, ózonréteg, korallzátony, jégsivatag. Világtenger; tengeráramlás; árapály-energia, túlhalászás, kutatóállomás. Őslakos, bevándorló.
Topográfiai ismeretek	Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ősföld, Új-Guinea, Grönland, Hawaii; Murray. Ausztrália, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney. Északi-sarkvidék, Déli-sarkvidék (Antarktisz).

Fenntartói jóváhagyás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa általános földrajza	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények felismerése példákban. Eligazodás a földtörténeti időben. A földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságai, környezeti problémái. A szélrendszerek éghajlatot meghatározó szerepe. A földrészek és országcsoportok szerepe a világgazdaságban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Európa-tudat megalapozása az integrációs folyamat céljainak megismertetésével, napjaink törekvéseinek érzékeltetésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a távoli földrészekkel kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Az analizáló képesség fejlesztése Európa természetföldrajzi adottságai és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyek feldolgozásával. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az európai kulturális sokszínűség földrajzi okainak és a népességkeveredés következményeinek elemzése során. A közös európai kultúra, főként földrajzi alapjainak ismerete és a megőrzésére irányuló igény kialakítása. Az információszerzési képesség fejlesztése adatok, egyszerű adatsorok, diagramok értelmezésével, elemezésével, a földrajzi övek jellemzési szempontjainak önálló használatával.	

32 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Európa általános természetföldrajzi képe I-II. Szerkezetalakító folyamatok és a külső erők felszíni következményeinek, a domborzati adottságok következményeinek és a nagytájak mozaikjának megismerése. Európa változatos és szeszélyes éghajlatának, a nyitottság a többi természetföldrajzi tényezőre való hatásának megismerése. A természeti adottságok szerepének meglátása az európai társadalmi-gazdasági életben. Európa társadalom-földrajzi képe és folyamatai I-II. Európa változó társadalmi erőforrásainak, az elöregedő társadalom gazdasági következményeinek megismerése. Az európai erőtér gyengülő világgazdasági szerepének felismerése, az új válságjelenségek (növekvő eladósodás, munkanélküliség) értelmezése; a transzkontinentális infrastruktúra szerkezetének térképezése. Az Európai Unió földrajzi lényegének megértése; az országok és térségek változó szerepének felismerése az integrációs folyamatban.	Fizika: erőhatások. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A természeti adottságok és a történelmi események kapcsolata. Európa, mint évszázadokon át a Föld legfejlettebb és vezető térsége; az integráció története, intézményrendszere; infrastruktúra és fejlődés. Biológia-egészségtan: életkor.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kaledóniai-, variszkuszi- és alpi hegységképződés; eljegesedés. Időjárási front. Öregedő társadalom; indo-európai nyelvcsalád; soknemzetiségű ország; uniós polgár, állampolgár; letelepedési engedély, munkavállalási engedély. Gazdasági és politikai integráció; euró-övezet, Schengeni övezet.
Topográfiai ismeretek	Európa részei; Észak-atlanti-áramlás. Az Európai Unió tagállamai és fővárosuk; Strasbourg, Vatikán.

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A hideg mérsékelt és a meleg mérsékelt öv, a mediterrán táj és gazdálkodás jellemzőinek, a vándorló állattartás lényegének ismerete. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lényegkiemelő és összehasonlító képesség fejlesztése a két kontinensrész közös és egyedi földrajzi-környezeti vonásainak, azok okainak és következményeinek feltárásával. Gyakorlatorientált szemlélet fejlesztése az ismert világ folyamatos tágulása a fejlődésben máig érzékelhető hatásainak, valamint a természeti és gazdasági körülmények, hagyományok gondolkodásmódot, életmódot befolyásoló hatásának felismertetésével. Az információfeldolgozás képességének fejlesztése ismeretekről való leírás készítésével segédeszközök használatával, tanári irányítással. A szociális kompetencia fejlesztése az országcsoportok környezeti problémáinak irányított projektmódszerrel történő feldolgozásával.	

33 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tenger, a tagolt partvidék szerepe az észak- és dél-európai népek életében A tengerparti fekvés elszigetelő és a világ más részeivel összekötő szerepének, az életmódra gyakorolt hatásának belátása. Észak-Európa földrajza: az északi fekvés következményeinek megismerése; az eltérő jellegű természeti tájak, az adottságaikhoz igazodó munkamegosztás modellezése; országai jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése. Mediterrán-Európa földrajza I-II. Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése; a napfényövezet, a kikötőövezet és az üdülőövezet földrajzi-környezeti modelljének megalkotása. Az országok gazdasági életének, a szolgáltató ágazatok súlyának megismerése. A népességmozgások és a menekültáradat kialakulási okainak és következményeinek értelmezése Olaszország példáján. A környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása helyzetgyakorlatokban. Észak-és Mediterrán Európa országai, fővárosai elhelyezése, felismerése vaktérképen. A Balkán-térség A térség természetföldrajzi jellemzése, a karsztvidékek modellezése; a kultúrák találkozási következményeinek felismerése példákban.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Földrajzi fekvés szerepe a világ-gazdasági helyzetben; nagy földrajzi felfedezések; munkamegosztás. Gyarmatosítás következményei (gyarmattartók). Kultúrák ütközése. Informatika: bemutató készítése.
Kulcsfogalmak/ fo-	Fjord, moréna. Kikötőövezet, üdülőövezet, karsztvidék, tengeri bányá-

Fenntartó által jóváhagyva

galmak	szat, vízerőmű, földhőerőmű. Kereskedelmi flotta, bérfuvarozás, parasztgazdaság, földbérleti rendszer, mezőgazdasági szövetkezet, munkamegosztás, vendégmunkás, munkaerő-vándorlás, időszakos idegenforgalom.
Topográfiai ismeretek	Adriai-, Balti- és Északi-tenger; Appenninek, Appennini-, Balkán-, Pireneusi (Ibériai)-, Skandináv-félsziget, Izland, Kréta, Szicília. Balti-ősföld, Balkán-, Dinári- és Skandináv-hegység, Pireneusok, Dalmácia, Etna, Finntóvidék, Vezúv; Pó. Norvégia; Bergen, Helsinki, Oslo, Várna, Velence, olasz ipari háromszög.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlanti-Európa földrajza	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek ismerete. A valódi mérsékelt öv természetföldrajzi jellemzői, az óceáni éghajlat. A tenger szerepe a társadalom életében. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kritikai gondolkodás fejlesztése az öregedő társadalom, a túltermelés és a társadalom nagymérvű környezet-átalakító tevékenysége következményeinek feltárásával (mentális térképkészítés). A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a termelés más kontinensekre való áthelyezése következtében kialakuló válsághelyzet és az új fejlődési pályák választása konfliktusának elemzésével. A környezeti szemlélet alakítása a környezeti állapot javítására tett kezdeményezések bemutatásával, a regionális és a globális szemlélet összekapcsolása. Földrajzi-környezeti tartalmú, különböző céloknak megfelelő, másodlagos információhordozók kiválasztása tanári irányítással. A térbeli intelligencia fejlesztése az országok népességi, gazdálkodási adatai egymáshoz való viszonyának, nagyságrendjének érzékeltetésével.	

34 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Atlanti-Európa földrajzi jellemzői és problémái I-II. A nyugati fekvés földrajzi következményeinek felismerése, Nyugat-Európa természetföldrajzi jellemzése. A fosszilis energiahordozó és ásványi nyersanyag-készletek fogyása következményeinek felismerése. Bányavidékek és ipari körzetek átalakulási folyamatának és a gazdasági szerkezet modernizációjának értelmezése. A szélenergia-hasznosítás; a környezet savanyodása, a vízszennyeződés okozati és prognosztikus értelmezése. Nyugat-Európa meghatározó országai I-II. Regionális földrajzi sajátosságaik megismerése összehasonlító elemzéssel. (gyakorlat) Egyesült Királyság (a gyarmattartó szigetország, a világ műhelye és a profilt váltó iparvidékek). A La – Manche csatorna szerepe és jelentősége a szigetvilág életében. Franciaország (az élelmiszertermelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának földrajzi összefüggései).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: gyarmatosítók, ipari forradalom, technológiai váltás. Matematika: kritikai gondolkodás, nagyságrendi viszonyítás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Multikulturalizmus, Bányavidék, átalakuló ipari körzet, szélpark, savas ülepedés és eső, a környezet savanyodása.
Topográfiai ismeretek	Brit-szigetek, Francia-középhegység, Londoni- és Párizsi-medence, Mont Blanc, Pennine; La Manche, Rhône, Szajna, Temze. Anglia; Birmingham, Glasgow, Lyon, Manchester, Marseille; Közép-angliai-iparvidék.

Fejlesztő által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kelet- és Közép-Európa földrajza	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa és Ázsia északi része természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek. A hideg és a valódi mérsékelt öv földrajzi jellemzőinek, a kontinentalitás térbeli változásának ismerete. A mérsékelten szárazföldi és a szárazföldi terület természetföldrajzi jellemzői, a hegyvidéki függőleges övezetesség és hatásuk az életmódra. Magashegység, tajgavidék, bányavidék, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet, mint tipikus tájak, tájjellemzési algoritmus. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a nyersanyagban való gazdagság, szegénység és a függőség, valamint a történelmi, politikai változások és a társadalmi-gazdasági hatások felismertetésével. A tájfejlődés társadalmi összetevőinek, illetve a térbeli kölcsönhatások és érdekek érvényesülésének felismertetése (a különböző adottságú tájak átalakítása kultúrtájakká). A közép-európai regionális tudat megalapozása hazánk közvetlen környezetének európai összefüggésben való megismertetésével, a közép-európai országok és hazánk kapcsolatának értelmezésével.	
35 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Kelet-Európa, kapocs Ázsia és Európa között A kontinensbelseji fekvés és a hatalmas kiterjedés természet- és társadalom - földrajzi következményeinek felismerése (összehasonlító tematikus térképolvasás). A termelési kapcsolatrendszerek (ásványi nyersanyag-, energiahordozó-kitermelés és feldolgozóipari ágazatok; energiagazdaság, erdőgazdálkodás és fafeldolgozás; eltérő célú mezőgazdasági termelés) megértése. Oroszország Az európai és ázsiai erőközpont sokszínű természeti és társadalmi alapjai, nagy területi fejlettségkülönbségek. Oroszország gazdaságának jellemzése, a világgazdaságban betöltött szerepe. Gazdasági eltérések országon belül. Közép-Európa I-IV. A hegyvidéki Közép-Európa: a közép-európai magashegyvidék természetföldrajzi jellemzői társadalmi életet befolyásoló hatásának bizonyítása; a tej- és az erdőgazdaság, az idegenforgalom meghatározó szerepének igazolása. A medencei Közép-Európa: a gazdasági-társadalmi élet eltérő jellegű feltételeinek feltárása a Közép-európai-sík- és rögvidék feltöltött alföldjein, dombvidékein, középhegységi tipikus tájain. A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A vegyipari és a gépipari kapcsolatrendszerek felismerése. Lengyelország és Csehország összehasonlító komplex földrajzi jellemzése. Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése (esetelemzés, mentális térképkészítés). Átalakuló német iparvidékek. Idegenforgalom jelentősége Németországban.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Technológiai kapcsolatok. Szocialista világrend, hidegháború, Szovjetunió. Osztrák-Magyar Monarchia, világháború. Biológia-egészségtan: életközösségek.

Felmentő által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetátalakítás, kultúrtáj. Katonai és politikai nagyhatalom, tervgazdálkodás, gazdasági körzet, nagyüzemi gazdálkodás, családi mezőgazdálkodás, energiagazdaság, hegyi turizmus.
Topográfiai ismeretek	Alpok, Kaukázus, Lengyel- és Német-középhegység, Szudéták, Csehmedence, Kelet-európai-síkság, Német–Lengyel-alföld, Kaszpi-mélyföld; Ruhr-vidék, Szilézia; Boden-tó, Dnyeper, Don, Duna–Majna–Rajna vízi út, Visztula, Volga. Oroszország, Svájc; Brno, Frankfurt, Gdańsk, Hamburg, Katowice, Köln, Krakkó, Moszkva, München, Plzeň, Stuttgart, Szentpétervár, Volgográd.

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>A Kárpát-medencevidék földrajza</td><td>Órakeret
5 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">A földszerkezetet alakító folyamatok. Éghajlatot alakító és módosító tényezők, a vízhálózat.
Áttekintő kép Európa és benne Közép-Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről, környezeti veszélyhelyzetekről.
A magas- és a középhegyvidék, a dombvidék és a feltöltött síkság tipikus tája.
A közép-európai és a magyarországi nagytájak ismerete.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Az oksági gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek, az ember életmódját meghatározó feltételeknek az összekapcsolásával, illetve prognosztizálással.
A kritikai és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése stratégiai tervezéssel társadalmi, környezetvédelmi témájú feladatmegoldásban tanári útmutatással.
Időszemlélet fejlesztése különböző léptékű földtani, földrajzi, környezeti folyamatok elemzésével (a Kárpát-medencevidék kialakulása, az ember környezet-átalakító tevékenysége).
A szociális kompetencia fejlesztése a medencevidék népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek, az együttműködés szubjektív korlátainak felismertetésével.
A digitális kompetencia fejlesztése digitális prezentációs kiselőadás készítésével.</td></tr>
<tr><td colspan="2">36 Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">A Kárpát-medencevidék természetföldrajzi egysége I-II.
A Kárpát-medence szerkezetének, domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a medencejelleg modellezése.
A medencejelleg következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban.
A medencevidék nagytájainak földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése.

A Kárpát-medencevidék társadalom-földrajzi egysége
A medencejelleg társadalmi hasznosításának, a tájátalakításnak és következményeinek az ok - okozati rendszerű megismerése, prognosztizálása. (gyakorlat)
A Kárpát - medencei népesség összetételének értelmezése, a Magyarország határán túli néprajzi tájegységek és földrajzi alapú népszokásaik megismerése.</td><td>Fizika: fizikai folyamatok a földkéregben.

Magyar nyelv és irodalom: tájjal, szülőfölddel kapcsolatos irodalmi művek.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Magyar Királyság, magyar kultúra.

Erkölcstan: nép, nemzet, nemzetiség, etnikum.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Földtani alapszerkezet, medencejelleg, szeszélyes időjárás és vízjárás, aszályveszély, árvízveszély, vízrendezés, vízkészlet, földcsuszamlás, kultúrpuszta, szikesedés; földhőenergia, biomassza. Vásárvonal, vásárváros, hídváros. Magyarság, nemzetiség, nemzeti kisebbség, etnikum, néprajzi csoport, néprajzi táj, nyelvsziget; székely, csángó.</td></tr>
<tr><td>Topográfiai ismeretek</td><td colspan="2">Kárpát-medencevidék, Kárpátok; Erdélyi-hegyvidék, Erdélyi-medence; Király-hágó, Vereckei-hágó. Délvidék, Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Székelyföld, Őrvidék, Partium.</td></tr>
</table>

Főmunkatársi jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hazánkkal szomszédos országok földrajza	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Közép-Európa és benne a Kárpát-medence, Kelet-Európa és a Balkán térség természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A magas- és középhegyvidék és a feltöltött síkság tipikus tájainak, a kárpát-medencei nagytájak ismerete. A magyarság kárpát-medencei múltjának, jelen helyzetének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti öntudat fejlesztése a szomszéd országok hazánkkal való múltbeli és jelenlegi kapcsolatának tudatosításával, a magyarsághoz kapcsolódó országrészeik földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetésével. Oksági gondolkodás fejlesztése az országok földrajzi jellemzőinek rendszerezésével (összehasonlító táblázat, mérlegelés, logikai sorok, idő- és térsorok, folyamatvázlatok, sémák stb.). A kritikai gondolkodás fejlesztése tényelemzéssel (országok földrajzi-környezeti jellemzői). A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a Közép-Európával kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Médiatudatosságra nevelés és a digitális kompetencia fejlesztése internetalapú szolgáltatások célirányos használatával (pl. tények, adatok, képek, idegenforgalmi ajánlatok keresése). A kommunikatív és a művészi kifejezőkészség fejlesztése országbemutatás során (tanulói kreatív módszerek).	
37 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Kárpát-medence magashegységi keretének országai I-III. Az alpi és a kárpáti országok természet- és társadalom-földrajzi jellemzőinek összehasonlítása; történetelmondás hazai és külföldi utazások átélt élményeiről. (gyakorlat) Ausztria, mint a legfejlettebb gazdaságú alpi szomszéd földrajzi jellemzése. Magyar szórványok, Őrvidék; a hazánkkal való társadalmi-gazdasági kapcsolatok. Szlovénia, mint a legfejlettebb délszláv térség és Szlovákia, mint a fiatal kárpáti ország (a Felvidék) földrajzi jellemzőinek megismerése és bemutatása. A keleti termékeny vidékek országai Románia gazdag természeti erőforrásokra épülő útkereső gazdaságának bemutatása; Erdély és Partium földrajzi jellemzése. Ukrajna, mint Kelet - Európa potenciális éléstára, energiaszolgáltatója földrajzi - környezeti kapcsolatrendszereinek feltárása; Kárpátalja földrajzi jellemzése. A déli hegyvidékek országai Horvátország és Szerbia: hasonló nyelv, eltérő vallás és kultúra (országok összehasonlító természet- és társadalom-földrajzi jellemzése); a Vajdaság, Délvidék magyarlakta termékeny tájának földrajzi jellemzése.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Trianoni szerződés és következményei. Szovjetunió. Jugoszlávia, délszláv háború.
Topográfiai ismeretek	Bécsi-medence, Duna-delta, Grazi-medence, Isztria, Magas-Tátra, Hargita; Maros, Olt, Vág. Horvátország, Szerbia, Ukrajna; Vajdaság; Arad, Belgrád, Brassó, Fiume, Graz, Kassa, Kijev, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Salzburg, Újvidék, Ungvár, Temesvár, Zágráb.	

Felmarto atdolgozva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország természeti és kulturális értékei	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi jellemzői, nagytájai. Magyarország nagytájai és egyes középtájai, megyéi, néhány városa. A hegységek és a felszín alatti vizek típusai. A középhegység, a karsztvidék és a feltöltött alföld tipikus táj.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése Magyarország földjének a Kárpát-medencevidék egészében való földrajzi értelmezésével. Az oksági gondolkodás fejlesztése az országrészek, tájak földrajzi jellemzőinek összevetésével (az összehasonlító földrajzi elemzés módszerével, a jellemzők okainak és következményeinek összekapcsolásával). A szülőföld és a haza szeretetének megalapozása a mikrokörnyezet megismerésétől induló, egyre bővülő tudásszerzéssel; a haza- és a nemzettudat formálása. Környezettudatosságra nevelés a természet-, környezet- és értékvédelem alapvető céljainak, közös és sajátos feladatainak megismertetésével, illetve információgyűjtéssel, és az azokkal kapcsolatos személyes és közösségi cselekvési lehetőségek felismertetésével.	

38 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A magyarországi nagytájak I-IV. A medencei fekvés nagytájanként eltérő következményeinek értelmezése; az alföldi, a dombvidéki és a középhegységi nagytájak természet- és társadalom-földrajzi jellemzése, a természeti adottságok felhasználásának értelmezése és a táj átalakításának modellezése.	Hon- és népismeret: nemzeti kultúra, néprajzi csoport, népszokások.
A magyar nemzeti kultúra: a magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján.	Magyar nyelv és irodalom: szöveges információgyűjtés.
Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem A védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése projektmunkában. Lakóhelyünk természeti, kulturális védelme. Településünk szerepe, vízkészleteink.	Biológia-egészségtan: ökológia és természetvédelem.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hordalékkúpsíkság, löszvidék, árterület, szikes puszta, dombvidék, hegységközi medence, romhegység, tanúhegy, karsztosodás. Világörökségi védettség, nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, történelmi emlékhely, a törvény erejénél fogva védett terület és érték, bioszféra-rezervátum, Ramsari terület, termék-eredetvédelem.
Topográfiai ismeretek	Aggteleki-karszt, Badacsony, Balaton-felvidék, Baradla, Bükk-fennsík, Budai-, Kőszegi-, Soproni-, Tokaj-Eperjesi- (Zempléni-), Villányi-hegység, Cserehát, Cserhát, Gerecse, Pilis, Vértes, Baranyai-, Somogyi- és Tolnai-dombság, Bodrogköz, Dráva menti és Pesti-síkság, Győri-, Marcal- és Tapolcai-medence, Hajdúság, Hegyalja, Jászság, Őrség; Szigetköz, Mohácsi- és Szentendrei-sziget, Tihanyi-félsziget; Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Sajó, Sió, Tisza-tó, Zagyva, Zala. A magyarországi világörökség helyszínek és nemzeti parkok.

Felmentési vizsga jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország társadalomföldrajza	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	A Kárpát-medence társadalomföldrajzi jellemzői. Magyarország megyéi, néhány városa. A gazdasági ágazatok szerepe az országok életében és kapcsolataik különböző példái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Reális tudáson alapuló nemzettudat kialakítása a magyar gazdaság világgazdaságban és az európai gazdasági erőtérben változó helyzetének értelmezésével. Gazdasági nevelés a gazdasági ágazatok jellegzetességeinek, értékeinek, gondjainak problémaközpontú megközelítésével, gondolatvázlatok készítésével és stratégiai tervezéssel. A kreativitás, a kezdeményező- és vállalkozóképesség szerepének felismerése a társadalmi-gazdasági fejlődésben regionális és hazai példákon. A földrajzi környezetben, a köznapi életben való eligazodás és a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Állampolgárságra nevelés a hírek földrajzi-környezeti tartalmú információinak értelmezésével, nézetek megfogalmazásával, kifejtésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése kooperatív módszerekkel, hálózatos tanulással. A gyakorlati életre nevelés az internetalapú szolgáltatások (pl. adattárak, menetrendek, idegenforgalmi ajánlatok) használatával, a szerzett ismeretek másokkal való digitális megosztásával, valamint a tudatos vásárlói magatartás jellemzőinek bemutatásával.	
39 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Népesség és településhálózat I-III. A népességfogyás értelmezése; a népességszám-csökkenés és a társadalom öregedése okainak, következményeinek feltárása; népességszerkezet megismerése. (gyakorlat) A településfajták, a településhálózat átalakulásának értelmezése; lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet, gazdasági, szociális eltérések). Megyénk sajátosságainak összegyűjtése a tanult szempontok alapján. A régiók és Budapest földrajzi jellemzése, változó súlyuk okainak elemzése; a falusias térségek válsághelyzetének, felzárkózásuk lehetőségeinek megismerése. Magyarország gazdasági szerkezete I-VII. Magyarország gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése. A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása. A magyar gazdaság főbb működési területei. Az átmenő forgalom jellemzői és infrastruktúrája; a térben és szerkezetében változó külgazdasági kapcsolatok. Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban, elérő jellegű körzetei (okozati és prognosztikus bemutatás). Hagyományos mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, ételek; a hagyományok földrajzi alapjai. A magyar mezőgazdaság helye a globális gazdaságban, európai integrációban. A húzóágazatok (autóipar, gyógyszeripar, kommunikációs ágazat) szerepe, jövőbeli lehetőségei.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Népesedési ciklus, infrastruktúrafejlődés a történelmi Magyarországon. Kommunikációs és technológiai fejlődés. Matematika: Modellek megértése. Adatok jegyzése, ábrázolása. Informatika: internetalapú szolgáltatások használata.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tudásipar feltételei és jellemzése; az ipari és infoparkok szerepe. Szabolcs – Szatmár - Bereg Megye mezőgazdaságának alakulása, helyzete napjainkban. Jelentősége az országban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogyó társadalom, településhálózat, régió, eurorégió, tranzitország, menekültstátusz, termelői támogatási rendszer, kistermelő, vállalkozás, fogyasztói kosár, idegenforgalmi körzet, gyógyturizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, falusi turizmus, szolgáltatáskereskedelem, tudásipar, infopark.
Topográfiai ismeretek	Magyarország megyei jogú városai. Balatonfüred, Gyöngyös, Gyula, Hajdúszoboszló, Hatvan, Hévíz, Kalocsa, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Mohács, Paks, Röszke, Siófok, Százhalombatta, Szentendre, Szentgotthárd, Tihany, Tiszaújváros, Visegrád, Visonta, Záhony.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók átfogó és reális képzettel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével. Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törtvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze. Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik. Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat. Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben, a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is. Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

Felmérő példányok

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Hon- és népismeret az általános iskola 5 évfolyama számára

A hon- és népismeret tartalmazza népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző műveltségi területeket. Rendszerezett ismeretanyagként pedig lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékein keresztül a saját és a különböző kultúrák, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb, és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárháza. Megértik a tanulók, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltséghez is szükséges.

A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulókban, hogy először minden népnek a saját hagyományát, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután másokét is, a nemzetiségek, a szomszéd- és rokonnépek, a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető, vagy a még élő néphagyományok gyűjtésére. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, a hagyományőrzést, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával –, minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére. Törekedni kell a tanulók cselekvő és alkotó részvételére a tanulás során, hogy az érzékelésen, észlelésen, élményeken keresztül jussanak el az elvontabb ismeretekig, az összefüggések meglátásáig.

Fenntartó által jóváhagyva

Óraterv

	5. évfolyam
Heti óraszám	1 óra
Éves óraszám	36 óra

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%	10%	Összesen	Kerettanterv
Az én világom I. A 19 – 20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód.	2	1	3	2 óra
Az én világom II. A 19 – 20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	2	1	3	2 óra
Találkozás a múlttal I. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek	5	1	6	5 óra
Találkozás a múlttal II. A hétköznapok rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)	6	1	7	6 óra
Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében	12	–	12	12 óra
Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség	5	–	5	5 óra
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)	-	-	-	-
Összesen	32	4	36	32 óra

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Az én világom I. A 19 – 20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód**	**Órakeret 2 +1 óra**
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok a családról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzésének kialakulása, értékének tudatosítása. A megszerzett ismeretekkel a néhány emberöltővel korábbi időszakról alkotott kép tágítása, ezzel az időfogalom fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Családunk története, családfa. Szomszédság, rokonság. Rokoni viszonyok, elnevezések. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban. Nagyszüleink, dédszüleink világának erkölcsi normái. A harmonikusan működő családi minták. Hogyan változott életünk? A régi és a mai családi élet összehasonlítása	Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával. Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából, életmódjuk jellemző elemeinek kiemelése (gazdálkodó életmód – ipari munka). A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel. A hagyományos paraszti vagy városi családmodell működésében az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás meghatározó szerepének felismerése. A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Erkölcstan: Család, otthon. Egyén és közösség. Technika, életvitel és gyakorlat: A családi élet színtere, a családi otthon; különböző lakókörnyezetek jellemzői. Rokonsági és generációs kapcsolatok a családban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Családfa, rokonsági fok (felmenő ág: apa/anya, nagyapa/nagyanya, dédapa/dédanya, lemenő ág: gyermek, unoka, dédunoka, oldalág: testvér/báty, öcs, nővér, húg, unokatestvér, nagybácsi, nagynéni (ángy), házassági rokonság (műrokonság).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az én világom II. A 19 – 20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	Órakeret 2 + 1 óra
Előzetes tudás	Az én világom. Családismeret, családtörténet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A lokális ismeretek tudatosításával a szülőföld szeretetének, a helyi értékek megbecsülésének erősítése. A helyi társadalom tagoltságáról, a közösség sokszínűségéről és az ebben rejlő gazdagságról szemléletes kép kialakítása. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a helyi nevezetességek időbeli elhelyezésével.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az én városom, falum. A lakóhely természeti adottságai, helytörténete, néphagyományai. A település társadalmi rétegződése (etnikum, felekezet, foglalkozás, életkor, vagyoni helyzet). A lakóhelyhez köthető neves személyiségek, nevezetes épületek, intézmények. Helytörténet, helyi hagyományok, nevezetességek. A régió hon- és népismereti, néprajzi jellemzői, néphagyományai. Kótaj néphagyományainak és nevezetességeinek megismerése	A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása különböző tevékenységekkel. Az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza megbecsüléséhez vezető egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása (pl. a közvetlen környezet értékeinek feltárása, az emlékhelyek gondozása.) A lakóhely nevezetes épületeinek, a régió jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Falvak és városok. Szegények és gazdagok világa. Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet). Természetismeret: Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Erkölcstan: Szegények és gazdagok. A vallás funkciói. Vallási közösségek és vallási intézmények.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helytörténet, természeti környezet, neves személy, helyi hagyomány, település, régió.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás a múlttal I. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Családtörténet, településtörténet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A hagyományos paraszti életmód fontosabb elemeiben a természeti tényezők meghatározó szerepe, a környezeti feltételekhez való alkalmazkodás felismertetése. A különböző mesterségek megismerése során a szakmák megbecsülésének kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A ház történeti fejlődése. Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház. A házak külső jellegzetességei: falazat, tetőszerkezet, tetőformák. A konyha, az ételkészítés és eszközei. Kenyérsütés, gabonaételek, burgonyaételek, vajkészítés, hurkatöltés. Konyhai cserépedények: a főzés, sütés, tálalás, élelmiszertárolás edényei. Fazekasmesterség. Sarkos és párhuzamos elrendezésű szobák. Munkasarok – szentsarok. Tároló bútorok, ülőbútorok, asztal, ágy. Bútorművesség. Munkamegosztás a családon belül. Férfi és női munkák, a gyerekek feladatai. Napi, heti és éves munkarend. Gyermekjátékok, a belenevelődés folyamata. Az iskola régen és ma. A felnőttek életét utánzó játékok, eszközös, ügyességi játékok, sportjellegű játékok. Népi játékok felelevenítése, eljátszása	Az életmód és a háztípusok történeti változásainak megismerése képi és egyéb információk alapján, mindezek összefüggésének felismerése. A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések felfedezése. A konyhai cserépedények funkció szerinti rendszerezése; a legfontosabb ételek alapanyagainak, elkészítési módjának, eszközkészletének megfeleltetése. A berendezési tárgyak funkcióváltozásainak nyomon követése konkrét példák alapján. Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztásának összehasonlítása a mai korral. Népi játékok élményszerű elsajátítása. Az oktatás körülményeinek, módjának időben történt változásairól ismeretek szerzése képi és rövid szöveges információforrások alapján.	Természetismeret: Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek. Vizuális kultúra: lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, népművészete. Technika, életvitel és gyakorlat: A családi gazdálkodás, takarékosság. Családi munkamegosztás. Ételkészítési folyamatok. Testnevelés és sport: gyermekjátékok, népi játékok. Ének-zene: népi gyermekdalok, népi gyermekjátékok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: gyermekek nevelése és oktatása régen.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás, belenevelődés, utánzó játék, eszközös játék, sportjellegű játék.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Találkozás a múlttal II. A hétköznapok rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)**	**Órakeret 6 + 1 óra**
Előzetes tudás	A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A gazdálkodó élet főbb területeinek megismerése során a rendelkezésre álló természeti javak ésszerű felhasználása előnyeinek, az önellátás fontosságának belátása. A közösen végzett munka előnyeinek, közösségerősítő hatásának felismertetése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A hétköznapok rendje. A gazdálkodó ember legfontosabb munkái. Gabonamunkák: szántás, vetés, aratás. A gabonamunkákhoz kapcsolódó szokások. Állattartás: a szilaj-, a félszilaj- és a kezestartás. A pásztorok ünnepei. Kendermunkák. Fonóbeli munkák és játékok. Hétköznapi és ünnepi viselet. Hétköznapi vászonruhák, a női és a férfi viselet darabjai. Gyermekviselet. Néprajzi tájak eltérő ünnepi viselete. Táplálkozás. Hagyományos paraszti ételek. Napi és heti étrend. Téli és nyári étrend. Hagyományos paraszti és egy mai kornak megfelelő ünnepi menü összeállítása csoport munkában	Az állattartási módokban a honfoglalás előtti életmód elemeinek, illetve az életmódváltással bekövetkező változások következményeinek felismerése képi és szöveges, illetve egyéb (pl. tárgyi) források – feldolgozása, rendszerezése alapján. A hétköznapi vászonviselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása. A jellegzetes táji ünnepi viseletek megismerése során a magyar népviseletek sokszínűségének felfedezése. A közösséghez tartozás külső kifejezésformájának észrevétele. Az egykori és a mai megjelenési formák jelentéstartalmának feltárása konkrét példák alapján. Az önellátó életvitel meghatározó elemeiben a természettel kialakított harmonikus kapcsolat előnyeinek észrevétele. A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése. A szembetűnő különbségek és a tovább élő táplálkozási szokások megfogalmazása, tapasztalatok megosztása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Nők és férfiak életmódja. Öltözködés, divat. Technika, életvitel és gyakorlat: anyagok tulajdonságai, anyagok feldolgozása. Erkölcstan: szokások, normák szerepe, jelentősége.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szántás, vetés, aratás, szilaj- és félszilaj állattartási mód, fonás, szövés, fonó, ing, gatya, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, téli étrend, nyári étrend.

Felnőtt által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. Társas munkák, közösségi alkalmak	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozaton (ének-zene, magyar nyelv és irodalom, környezetismeret órák), valamint a különböző műveltségi területeken előforduló hon- és népismereti tartalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A jeles napi, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák (pl. szüret, kukoricafosztás) és más közösségi alkalmak (pl. vásár, búcsú) hagyományainak és jelentőségének felismertetése a paraszti élet rendjében. A hétköznapok és ünnepek váltakozásának, ritmusának feliemertetése, az ünnepek jelentőségének tudatosítása az egyén és a közösség életében. egy-egy ünnepkör, jeles nap köszöntő vagy színjátékszerű szokásainak, valamint a társas munkákhoz, közösségi alkalmakhoz kapcsolódó szokások élményszerű, tevékenységközpontú, hagyományhű elsajátítása, különös tekintettel a helyi hagyományokra; a lakóhelyhez, a tájhoz való kötődés erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. A jeles napok, ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. Előkészületek (advent, nagyböjt), munkatilalmak, jellegzetes ételek, népviselet, köszöntő és színjátékszerű szokások. Karácsonyi ünnepkör. Advent, az adventhez tartozó jeles napok, szokások (pl. Miklós és Luca napja, Ádám-Éva napja, karácsonyi kántálás, betlehemezés). Karácsony napjától vízkeresztig, pl. névnapköszöntés, regölés, aprószentek napi vesszőzés, szilveszteri, újévi szokások, újévi köszöntők, vízkereszt, háromkirályjárás. Farsang, farsangi szokások. Farsangi ételek, bálok, szokások. Farsangi köszöntők és maszkos alakoskodások. Iskolába toborzó szokások: Balázs- és Gergely-járás. Nagyböjt és a húsvéti ünnepkör	A jeles napok, ünnepi szokások jelentőségének, közösséget megtartó szerepének, valamint az ünnepi előkészületek fontosságának felismerése a paraszti élet rendjében a konkrét szokások, ünnepek tevékenységeinek megismerése, elsajátítása során különböző (néprajzi) forrásanyagok segítségével, pl. eredeti hangzóanyag meghallgatása, filmek, fotók, ábrák megtekintése a különböző népszokásokról. Az ünnepi szokások jellemzőinek megkülönböztetése a hétköznapok rendjétől. A legfontosabb állandó és változó időpontú ünnepek felismerése. A különböző jeles napokhoz, ünnepi szokásokhoz kapcsolódó – néprajzi és pedagógiai szempontok alapján kiválasztott – köszöntő és színjátékszerű szokások élményszerű, hagyományhű módon történő elsajátítása, eljátszása. A szokás kellékeinek elkészítése. A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó tevékenységek végzése: termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjtö-	Erkölcstan: vallási népszokások. Dráma és tánc: ismerkedés a táncillemmel, a naptári ünnepekhez kapcsolódó (helyi) népszokásokkal. Ének-zene: a magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a népi tánczene. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmből. (Pl. Jókai Mór–Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob – pünkösdikirály-választás.)

Fenntartó oldalkivonat

jeles napjai és szokásai. Nagyböjti játékok, virágvasárnapi kiszehajtás és villőzés, a nagyhét jeles napjai. Húsvéti szokások, pl. húsvétvasárnapi zöldágjárás, húsvéti locsolkodás, hímestojás készítés, fehérvasárnapi komatálküldés. Májusfaállítás, pünkösd, pünkösdi szokások. Pünkösdikirály-választás, pünkösdölés, pünkösdikirályné-járás. A nyári napforduló ünnepe. Szent Iván napi szokások, énekek. Gazdasági ünnepek, társas munkák. Az őszi jeles napokhoz, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások (pl. szüret, fonó, fonóbeli játékok, tollfosztó, kukoricafosztó), közösségi alkalmak (pl. vásár, pásztorünnepek). Az emberi élet fordulói. A gyermek születése – hiedelmek és szokások. Keresztelő. Gyermekkor, leány-, legényélet. A lakodalom néhány jellegzetessége.	lés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium); jeles napok, ünnepi szokások tárgyai (pl. hímestojás készítése). Régi fényképek gyűjtése, rajzok készítése kalendáriumi szokásokról, társas munkákról, közösségi alkalmakról. Szóbeli, írásbeli élménybeszámolók hagyományos és új (helyi) közösségi, ünnepi alkalmakról. Annak felismerése, hogyan igyekezett a hagyományos faluközösségben harmonikus kapcsolat kialakítására az ember a természettel, a faluközösség tagjaival; hogyan igazította a gazdasági munkákat az évszakok váltakozásához. A természetismeret, az időjárási megfigyelések, a népi időjárás jóslások szerepének felismerése a gazdasági évben. Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korral, pl. olvasmányok, olvasmányrészletek segítségével. Annak tudatosulása, hogyan segítette a hagyományos faluközösség az egyént az emberi élet fordulóinál. Egy-egy megismert népszokás tájegységhez, etnikai csoporthoz történő kötése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ünnep, jeles nap, böjt, advent, karácsonyi ünnepkör, karácsonyi kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, névnapi köszöntés, aprószentek napi vesszőzés, újévi köszöntők, háromkirályjárás, farsangi köszöntők, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösdölés, pünkösdi királynéjárás, nyári és téli napforduló, társasmunka, kaláka, aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, pásztorünnep, keresztelő, leány-, legényélet, lakodalom.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás	Hon- és népismeret előző témái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar néphagyomány sokszínűségének és közös vonásainak megismerése a tájegységek, etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzőinek bemutatásával. A saját közösség megismerése által az identitástudat, a kötődések erősítése. A földrajzi környezet, a történeti és a gazdasági tényezők hatásának felismerése a néphagyományok alakulására, konkrét táji példákon keresztül.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A magyar nyelvterület néprajzi tájai, tájegységei, etnikai csoportjai, a határainkon túl élő magyarok. – Dunántúl; – Észak- Magyarország; – Alföld; – valamint a nagytájakhoz tartozó határon túli tájak (pl. Burgenland, Muravidék, Zoboralja, Mátyusföld, Bácska, Bánát, Kárpátalja) – Erdély és Moldva. Jellegzetes hon- és népismereti, néprajzi jellemzőik. Példák az anyagi kultúra és a folklór köréből. Magyarországon élő nemzeti kisebbségek.	A határon túli magyarok lakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájanak azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő etnikai csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely) megnevezése. A Magyarországon élő nemzeti kisebbségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát, szlovén, román, roma) megnevezése. A természeti adottságok, éghajlati viszonyok életmódra, népi építészetre gyakorolt hatásának felismerése. Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetről, népművészetről, hagyományokról. Tájékozódás a nagy tájegységek területéhez köthető világörökségekről, magyar szellemi kulturális örökségekről, nemzeti parkokról.	Természetismeret: A Kárpát-medence és hazánk nagytájai. A népi kultúra értékei, népszokások. A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A magyarsághoz kötődő világörökségi helyszínek. A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi földrajzi vonásai. Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek. Vizuális kultúra: lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, viselete és kézműves tevékenységei.
Szülőföld. A természeti környezet meghatározó szerepe, hatása a gazdálkodásra, a településszerkezetre, az építkezés módjára. A táj jellegzetes népviselete, kézműipari tevékenysége. Népszokások, népdalok, a népköltészet fennmaradt alkotásai (mesék, mondák).	A tanuló saját szülőföldjének megismerése meglévő helytörténeti irodalom feldolgozásával, gyűjtésekkel. A kistáj beillesztése a korábban megismert megfelelő nagytájba. (Nagyvárosok iskoláinak tanulói választhatják a városhoz közeli táj feldolgozását.) Helyi kutatások igénybevétele a	Természetismeret: Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Vizuális kultúra: lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetessé-

Fontanó Oktatási Ivánagyvár

	történeti múlt feltárásához. Önálló gyűjtőtevékenység alkalmazása az ismeretszerzés folyamatában. A természeti környezet befolyásoló hatásának felismerése a mesterséges környezet kialakításában. Megismert helyi népszokások, népdalok, mesék, mondák közösség előtti bemutatása.	gei, viselete és kézműves tevékenységei. Magyar nyelv és irodalom: népdalok, népmesék, mondák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Etnikai csoport, nemzeti kisebbség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, a nemzeti összetartozás napja.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanulók megismerik lakóhelyük, szülőföldjük természeti adottságait, hagyományos gazdasági tevékenységeit, néprajzi jellemzőit, történetének nevezetesebb eseményeit, jeles személyeit. A tanulási folyamatban kialakul az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudatuk. Általános képet kapnak a hagyományos gazdálkodó életmód fontosabb területeiről, a család felépítéséről, a családon belüli munkamegosztásról. A megszerzett ismeretek birtokában képesek lesznek értelmezni a más tantárgyakban felmerülő népismereti tartalmakat. Felfedezik a jeles napok, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak hagyományainak jelentőségét, közösségmegtartó szerepüket a paraszti élet rendjében. Élményszerűen, hagyományhű módon elsajátítják egy-egy jeles nap, ünnepkör köszöntő vagy színjátékszerű szokását, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak népszokásait és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket. Megismerik a magyar nyelvterület földrajzi-néprajzi tájainak, tájegységeinek hon- és népismereti, néprajzi jellemzőit. Világossá válik a tanulók számára, hogyan függ össze egy táj természeti adottsága a gazdasági tevékenységekkel, a népi építészettel, hogyan élt harmonikus kapcsolatban az ember a természettel.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.02. változatához
Angol az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

Célok és feladatok

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja, mint számára lényegeset, felfogja, mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív atti-

Tankönyvtartó által jóváhagyva

tűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan hangsúlyozzuk a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

A helyi tantervünk az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Tartervünkben az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról ma-

Pedagógiai program

gáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő fejlesztési egységek (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Az egyes évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A helyi tantervünk az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoportban más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A táblázatok Fejlesztési célok rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A fejlesztés tartalma elnevezésű rész olyan tevékenységeket ismertet, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam				6. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Rendszerező ismétlés	-	3	-	3	-	3	-	3	-
család	14	-	4	18	8	-	4	12	22
otthon	14	2	2	18	-	-	-	-	14
étkezés	4	-	2	6	20	1	8	29	24
idő, időjárás	8	-	4	12	6	1	4	11	14
öltözködés	6	1	3	10	-	-	-	-	6
sport	10	-	2	12	-	-	-	-	10
iskola, barátok	16	-	2	18	-	-	-	-	16
szabadidő, szórakozás	9	1	4	14	4	-	2	6	13
természet, állatok	5	-	5	10	4	-	2	6	9
ünnepek és szokások	4	1	4	9	16	1	4	21	20
város, bevásárlás	8	-	4	12	-	-	-	-	8
utazás, pihenés	-	-	-	-	24	1	4	29	24
fantázia és valóság	-	-	-	-	4	-	1	5	4
zene, művészetek	-	-	-	-	4	-	1	5	4
környezetünk védelme	-	-	-	-	4	-	2	6	4
egészséges életmód	-	-	-	-	4	-	4	8	4
Tanév végi összefoglalás és az elmaradt órák pótlása	-	2	-	2	-	3	-	3	-
Szabadon felhasználható:	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fenntartó által jóváhagyva

Kiegészítő ismeretek: és/vagy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Differenciálás, gyakorlás: és/vagy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projektmunkák	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	98	10	36	144	98	10	36	144	196

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömét. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók az 5. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1.1 szintet.

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90 %	10 %	+1 óra	Összesen
A 4 - ik osztályban tanultak rendszerező ismétlése	-	3	-	3
1. Család	14	-	4	18
2. Otthon	14	2	2	18
3. Étkezés	4	-	2	6
4. Idő, időjárás	8	-	4	12
5. Öltözködés	6	1	3	10
6. Sport	10	-	2	12
7.Iskola, barátok	16	-	2	18
8.Szabadidő, szórakozás	9	1	4	14
9.Természet, állatok	5	-	5	10
10.Ünnepek és szokások	4	1	4	9
11.Város, bevásárlás	8	-	4	12
Rendszerező ismétlés, az elmaradt órák pótlása	-	2	-	2
Összesen	98	10	36	144

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott témakörök	Kapcsolódási pontok
Család **Óraszám: 14 + 4 óra** Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend. Családfa készítése Baráti levél írása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Erkölcstan: társas kapcsolatok, szokások. Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend.
Otthon **Óraszám:14 + 2 + 2 óra** Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Szókincsbővítés, mondatalkotási gyakorlatok Álmaim háza lerajzolása, leírása	Természetismeret: lakóhelyi környezet. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok. Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Étkezés **Óraszám: 4 + 2 óra** Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés. Étlap készítése	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend. Matematika: halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Idő, időjárás **Óraszám: 8 + 4 óra** Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése. Naptár készítése A hét eseményeinek időbeosztási terve	Természetismeret: az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. Matematika: számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Öltözködés **Óraszám: 6 + 1 + 3 óra** Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat. Project munka Divat oldal szerkesztése, gyűjtőmunka ruhadarabokról	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat. Matematika: halmazok.
Sport **Óraszám: 10 + 2 óra** Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek Olimpiai játékok. Kedvenc sportágamról beszámoló készítése.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: testrészek. Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok **Óraszám: 16 + 2 óra** Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanáraim. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban. Órarend készítése	Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.
Szabadidő, szórakozás **Óraszám: 9 + 1 + 4 óra** Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem.	Testnevelés és sport: sportok. Ének–zene: zenehallgatás.

Fenntartó által jóváhagyva

Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal. A tanult ismeretek elmélyítése Szöveghallgatás: kedvenc zeném Email írása egy barátunknak	Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Természet, állatok Óraszám: 5 + 5 óra Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Növények az otthonomban, iskolámban. Kontinensek, tájegységek. Poszter készítése az állatokról Lakóhelyem és környéke térképének elkészítése	Természetismeret: élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. Matematika: halmazok.
Ünnepek és szokások Óraszám: 4 + 1 +4 óra Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban. Szituációs szerepjátékok. Magyar és angol népszokások összehasonlítása Film megtekintése az angol ünnepekről.	Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapok, ünnepek.
Város, bevásárlás Óraszám: 8 + 4 óra Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Az én városom/falum. Film Londonról. Saját városunk/falunk bemutatása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: falvak és városok, közlekedés. Matematika: irányok, térbeli alakzatok. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás. Hon- és népismeret: az én városom, falum.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése,
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés követése; az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasítások megértése;
A fejlesztés tartalma	
A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek). A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszédek, tanári beszéd. Hallás utáni szövegértés fejlesztése változatos munkaformák alkalmazásával. A helyes és kreatív nyelvhasználat elősegítése. Dalszöveg kiegészítése. Rövid autentikus szövegek megértése kérdések alapján. Szókincsbővítés autentikus szövegek segítségével.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témákról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a hozzá intézett kérdésekre; rövid beszélgetés folytatása ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal;
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszédek, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek. Kommunikációs képesség fejlesztése szituációs játékokon keresztül. Osztálytermi szituációk begyakorlása, pármunka. Rövid párbeszédek eljátszása. A helyes és kreatív nyelvhasználat gyakorlása. Szókincsbővítés, szójátékok, mondatalkotás gyakorlása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Egyszerű összefüggő mondatok elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel; egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírás adása saját magáról és a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok. Beszédkészség fejlesztése rövid, összefüggő szövegek, párbeszédek alkalmazásával. Szóbeli képesség fejlesztése gyűjtőmunka alkalmazásával. Motiváció növelése a megismert témakörök felidézésével. Memóriafejlesztés tanult szövegeken keresztül. A tanult szókincs kreatív alkalmazása és bővítése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása és értelmezése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert nevek, szavak és mondatok felismerése és megértése; a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése;
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása). Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyszerű információ szerzése A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában. Lényegkiemelés, egyszerű fordulatok felismerése különböző műfajú szövegekből. Logikus gondolkodás fejlesztése olvasmányokon keresztül. Szókincsbővítés fejlesztése különböző műfajú szövegek által. Olvasott szöveg értése kérdések segítségével. Információ keresése olvasott szövegben.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok, rövid szövegek másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; Megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre;
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg. A levélírás formátumának elsajátítása és használata az adott témakörökre vonatkozóan. Szövegalkotás adott témakörben a tanult nyelvtani egységek alkalmazásával. Kérdőív kitöltése. Egyszerü szövegek hallás utáni leírása. Helyesírás gyakorlása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kommunikációs eszközök A1.1		
1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	40 Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday! Congratulations!	Happy Christmas /New Year/ Birthday!
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK. Allright. I think he's wrong / right.
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English?	It's…/ That's…/ It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? When are the guests coming? Can you tell me where…?	Yes, I am. At 6 pm. In the town centre.
Tudás, nemtudás	Where is she? Am I right?	I have no idea Sure.
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Could you…? May I / Might I …?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid, you can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.

Fenntartó által jóváhagyva

Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Would you like a sandwich? Shall I get you a sandwich? Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Visszakérdezés, ismétlés kérés	Can you spell it for me? It spells…	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand. Can you spell it for me? It spells …	

Fenntartó által jóváhagyva

Fogalomkörök A1.1			
Fogalomkörök		**Fogalomkörök nyelvi kifejezései**	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Jelenidejűség	'be' Affirmative & negative	I am happy. I'm from Hungary, I'm not English.
		Present Progressive	What are you doing? I'm having lunch.
		Present Simple	My brother rides his by every day.
		Imperative	Go and see!
		'-ing' form	I like swimming.
		Verb 'have got'	I have got a/an… I do/play …
Birtoklás kifejezése		'have got' 'have got' in questions	I have got coins and badges. Have you got a …? Yes/ No.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog This is Pubert. His mother is Morticia
		Possessive case Genitive 's	My brother's name is Pubert.
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	This / that Prepositions of place in, on, under, opposite, next to, between, behind in front of There is/there are … This is/these are …	This is your place, that is mine.… This is my bedroom. There is a big TV set on the right.…
		Directions	Turn left. Turn right.
Időbeli viszonyok	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, It's eight.
		Prepositions of time On, in, at	On Saturdays I go swimming..
	Gyakoriság	How often? Adverbs of frequency Always, usually, often, sometimes, never	I always play football in the park after school.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women …
		These / those	These are my mugs.
		A, an, some	Can I have some ketchup?
		Cardinal numbers 1-30	

Fenntartó által jóváhagyva

		Ordinal numbers with dates	When is your birthday? Seventh of October.
		Countable nouns Uncountable nouns	I have many toys. A bar of chocolate, a bottle of water, a piece of cake
		How much / many? Some, any	Is there any bread? There is some bread. Is there any salt?
Minőségi viszonyok		Question forms What colour ...? What nationality...? Where are you from? How old ...?	Are you English? How old is your brother?
Modalitás		Can (ability) Can't Let's ...	Can you sing well? We can't have a party. Let's go to the disco then!
Logikai viszonyok		Linking words And , but, or First, then Why? Because	A like apples but not oranges. First turn right, then left. Why do you eat apples. Because I like them.
Szövegösszetartó eszközök		Articles: a, an, the Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns	There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they… Me, him, them… This, that, these, those

Fenntartó általi vélemény

41 6. évfolyam

A 6. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább két év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömét. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

42 A 6. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömüket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

43 A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédkészség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

44 A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

45 A 6. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömüket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

46 Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

– A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 6. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1.2 szintet.

Kerettanterv alkalmazásával

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90 %	10%	+1 óra	Összesen
Az előző évfolyamokon tanult nyelvtani egységek rendszerezése	-	3	-	3
1. Család	8	-	4	12
2. Étkezés	20	1	8	29
3. Időjárás	6	1	4	11
4. Szabadidő, szórakozás	4	-	2	6
5. Természet, állatok	4	-	2	6
6. Ünnepek és szokások	16	1	4	21
7. Utazás, pihenés	24	1	4	29
8. Fantázia és valóság	4	-	1	5
9. Zene, művészetek	4	-	1	5
10. Környezetünk védelme	4	-	2	6
11. Egészséges életmód	4	-	4	8
A tanév során tanultak rendszerezése, az elmaradt órák pótlása	-	3	-	3
Összesen	98	10	36	144

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

Témakör	Kapcsolódási pontok
Család **Óraszám: 8 + 4 óra** Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend. Családfa készítése. Családtag bemutatása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Erkölcstan: társas kapcsolatok, szokások. Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend.
Étkezés **Óraszám: 20 + 1 + 8 óra** Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés. Szókincsbővítés az egészséges étkezéssel kapcsolatban. A magyar és angol étkezési szokások összehasonlítása. Projektmunka: Étlapkészítés.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége; étrend Matematika: halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása
Idő, időjárás **Óraszám: 6 + 1 + 4 óra** Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése. Gyűjtőmunka az évszakok változásáról Nagy- Britannia időjárása. Kedvenc évszak bemutatása.	Természetismeret: az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. Matematika: számok írása, olvasása, állítások, igazságok eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése
Szabadidő, szórakozás **Óraszám: 4 + 2 óra** Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal. Projektmunka: E-mail írása a kedvenc időtöltésről	Testnevelés és sport: sportok. Ének-zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Természet, állatok **Óraszám: 4 + 2 óra** Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Növények az otthonomban, iskolámban. Kontinensek, tájegységek. Veszélyeztetett állatfajok	Természetismeret: élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát- medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. Matematika: halmazok
Ünnepek és szokások **Óraszám: 16 +1 + 4 óra** Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban. Hallás utáni készségfejlesztő gyakorlatok. Ünnepi szokások az angol nyelvterületeken. Projektmunka: Karácsonyi hagyományok.	Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapok, ünnepek
Utazás, pihenés **Óraszám: 24 + 1 + 4 óra**	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés

Fenntartó által jóváhagyva

Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Szituációs szerepjátékok: utazás a vonaton. Projekt: Közlekedési eszközök a jövőben. Szövegértési feladatok.	Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság **Óraszám: 4 + 1 óra** Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Híres angol írok.	Dráma és tánc: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzeletem világa, műalkotások.
Zene, művészetek **Óraszám: 4 + 1 óra** Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás. Poszter készítés kedvenc énekesről, együttesről	Ének- zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Rajz és vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme **Óraszám: 4 + 2 óra** Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és Madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Beszélgetés az ózonlyukról.	Természetismeret: környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Matematika: diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Egészséges életmód **Óraszám: 4 + 4 óra** A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Egészségesen élnek-e a magyar emberek? Projektmunka: Táplálékpiramis készítése.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége; étrend. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.

Fenntartó által jóváhagyva

47 Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszédek folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése;.
A fejlesztés tartalma	
A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan. Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszédek, tanári beszéd. Hallás utáni szövegértés fejlesztése dalok, filmek, életszerű szituációk által változatos munkaformák alkalmazásával. Hallás utáni szövegértés fejlesztése változatos munkaformák alkalmazásával. A helyes és kreatív nyelvhasználat elősegítése. Dalszöveg kiegészítése. Rövid autentikus szövegek megértése kérdések alapján. Szókincsbővítés autentikus szövegek segítségével.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése). Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás). Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel. Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszédek, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek. Kommunikációs képesség fejlesztése szituációs játékokon keresztül. Osztálytermi szituációk begyakorlása, pármunka. Rövid párbeszédek eljátszása. A helyes és kreatív nyelvhasználat gyakorlása. Szókincsbővítés, szójátékok, mondatalkotás gyakorlása	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoportok, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok. Az adott nyelvtani szerkezet gyakorlása képleírással. Beszédkészség fejlesztése rövid, összefüggő szövegek, párbeszédek alkalmazásával. Szóbeli képesség fejlesztése gyűjtőmunka alkalmazásával. Motiváció növelése a megismert témakörök felidézésével. Memóriafejlesztés tanult szövegeken keresztül. A tanult szókincs kreatív alkalmazása és bővítése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése; az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése; a készségek, képességek kreatív használata az olvasott szövegek értelmezéséhez; érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése képek segítségével (pl. játék összerakása, útbaigazítás). Egyszerűsített nyelvezetű irodalmi alkotások olvasása (pl. versek, mesék, dalszövegek, novellák). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában. Lényegkiemelés, egyszerű fordulatok felismerése különböző műfajú szövegekből. Logikus gondolkodás fejlesztése olvasmányokon keresztül. Szókincsbővítés fejlesztése különböző műfajú szövegek által. Olvasott szöveg értése kérdések segítségével. Információ keresése olvasott szövegben.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése; részvétel írásbeli nyelvi játékokban; a meglévő szókincs, tudás képes kreatív alkalmazása az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásához.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka készítése (pl. poszterek, hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertetők). Az életkornak megfelelő irodalmi művek (pl. mesék, történetek) bizonyos elemeinek megváltoztatása, átírása. Különböző típusú szövegek kreatív írása (pl. napló, dalszöveg, listaversek, szabadversek). Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy fórumban. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg. A levélírás formátumának elsajátítása és használata az adott témakörökre vonatkozóan. Szövegalkotás adott témakörben a tanult nyelvtani egységek alkalmazásával. Kérdőív kitöltése. Egyszerü szövegek hallás utáni leírása. Helyesírás gyakorlása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kommunikációs eszközök A1.2		
1 A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	48 Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Bemutatkozás, be-mutatás	My name is… May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon.	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!	Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.
Telefon felvétele	Oxford, five oh two double one.	Hello, this is Ms Brown speaking.
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Is it OK if I …?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong. That's right. No way. Are you kidding? Are you sure?	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK. All right. I think he's wrong/right.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food?	I think it's great. I don't like it.

Tantárgyi által jóváhagyva

	What do you think of my boyfriend?	Yuk! / Yummy! He looks nice.
Akarat, kívánság	Would you like a biscuit? Why don't you …?	I'd like an ice-cream, please.
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's…/ That's…/ It's a kind of…/It's used for… It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? How can I get to …? Can you tell me where …? When are the guests coming?	Yes, I am. Go along … At 6 p.m.
Tudás, nemtudás	Where is she? Am I right?	I have no idea. Sure.
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Could you …? May I …? Might I …?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Do you want to go to the cinema? Would you like to go …? How about going …? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Would you like to have a sandwich? Can I get you a sandwich? Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Did you say the castle?	
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells…	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand. Could you understand? Sorry, what does that mean?	

Fenntartó által jóváhagyva

Fogalomkörök A1.2			
Fogalomkörök		**Fogalomkörök nyelvi kifejezései**	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple	When do you get up? I don't drink milk.
		Present Progressive Present Passive	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. It is called an apple.
		Present Perfect Simple	I have got a present.
	Múltidejűség	Past Simple Past Progressive 'used to' Could Past Passive	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? What were you doing yesterday afternoon? I used to like chocolate when I was younger. I could swim when I was four. It was closed after two years.
	Jövőidejűség	Going to Will Offers Infinitive Present Progressive	What are you going to do on Saturday? It will rain in the afternoon. Shall I get you something to drink? We are to go home early today. I am meeting my friend at the cinema tonight.
Birtoklás kifejezése		Present forms of have	I have five friends at school.
		Possessive Pronouns.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs Prepositions of movement	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, … Up, down, back & forth, along, towards, away
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often?	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock,

Fenntartó által jóváhagyva

		How long? Since when?	on Monday It's eight. It's quarter to eight. For two years. Since Monday. So far, ever, never, before
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women …
		Cardinal numbers 1-100	
		Ordinal numbers	first, second…
		Countable nouns Uncountable nouns Some, any, no Every, each Too much, enough, lots of, loads of All, both, neither, none	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of / little money. I've got no money. Everbody has got a phone. We've got loads of CDs. Neither boy has got a smart phone.
Minőségi viszonyok		Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it?
Modalitás		Can (ability)	I can swim.
Logikai viszonyok		Linking words Must / mustn't Have to, should Zero Conditional Conditional Type 1 One / ones Relative pronouns: who, which, that So, neither	And/or/but/because You must visit me soon. You have to keep the rules. If it rains, it pours. If you call him, he will answer. Mine is the best phone in the class. I don't know who to call. I like chocolate. So do I.
Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative	A, an, the There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they… Me, him, them…

Fenntartó által jóváhagyva

		pronouns Indefinite pronouns	This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A1 szintű nyelvtudás: • A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. • Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. • Felkészülés után elmond rövid szövegeket. • Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. • Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot.

Fenntartó által jóváhagyva

	7. évfolyam				8. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Rendszerező ismétlés	-	3	-	3	-	3	-	3	-
Család	12	2	2	16	3	-	4	7	15
Otthon	12	-	2	14	3	-	3	6	15
Étkezés	-	-	-	-	6	-	4	10	6
Idő, időjárás	10	-	2	12	-	-	-	-	10
Öltözködés	-	-	-	-	10	1	2	13	10
Sport	-	-	-	-	8	-	2	10	8
Iskola, barátok	10	-	3	13	-	-	-	-	10
Szabadidő, szórakozás	6	2	2	10	12	1	2	15	18
Természet, állatok	-	-	-	-	6	-	3	9	6
Ünnepek és szokások	5	-	3	8	8	-	2	10	13
Város, bevá-sárlás	10	-	4	14	8	1	3	12	18
Utazás, pihe-nés	5	-	3	8		-	-	-	5
Fantázia és valóság	2	-	2	4	2	-	2	4	4
Zene, művé-szetek	6	-	4	10	6	-	1	7	12
Környezetünk védelme	10	-	4	14	-	-	-	-	10
Egészséges életmód	-	-	-	-	14	1	2	17	14
Felfedezések	2	-	2	4	-	-	-	-	2
Tudomány, technika	-	-	-	-	4	-	2	6	4
Múltunk és jövőnk	8	-	3	11	-	-	-	-	8
Média, kom-munikáció	-	-	-	-	4	-	2	6	4
Földünk és a világűr	-	-	-	-	4	-	2	6	4
Tanév végi összefoglalás és az elmaradt órák pótlása	-	3	-	3	-	3	-	3	-
Szabadon fel-használható:	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kiegészítő is-meretek: és/vagy	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fenntartó által jóváhagyva

Differenciálás, gyakorlás: és/vagy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projektmunkák	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	98	10	36	144	98	10	36	144	196

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A 7. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1.2 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédkészségük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Az előző évben tanultak rendszerező ismétlése	-	3	-	3
Család	12	2	2	16
Otthon	12	-	2	14
Idő, időjárás	10	-	2	12
Iskola, barátok	10	-	3	13
Szabadidő, szórakozás	6	2	2	10
Ünnepek, szokások	5	-	3	8
Város, bevásárlás	10	-	4	14
Utazás, pihenés	5	-	3	8
Fantázia és valóság	2	-	2	4
Zene, művészetek	6	-	4	10
Környezetünk védelme	10	-	4	14
Felfedezések	2	-	2	4
Múltunk és jövőnk	8	-	3	11
Rendszerező ismétlés, az elmaradt órák pótlása	-	3	-	3
Összesen	98	10	36	144

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott témakörök

Az 5 – 6. évfolyamon megismert témakörök a tanulók életkorának megfelelően új szempontból, magasabb nyelvi szinten újra feldolgozhatók és bővíthetők, ezért az új témák mellett ezek is szerepelnek a táblázatban.

Ajánlott témakörök	Kapcsolódási pontok
Család **Óraszám. 12 + 2 + 2 óra** Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa. Szókincsbővítés, mondatalkotási gyakorlatok A család bemutatása fényképek segítségével Kedvenc családi ünnepem bemutatása	Erkölcstan: társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. Hon- és népismeret: családunk története Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás.
Otthon **Óraszám. 12 + 2 óra** Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok. „My room”- fogalmazás készítése	Matematika: tájékozódás a térben. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Idő, időjárás **Óraszám: 10 + 2 óra** Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák. Project munka: évszakok bemutatása	Földrajz: éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. Fizika: természeti katasztrófák.
Iskola, barátok **Óraszám: 10 + 3 óra** Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanáraim. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban. Ismereteink bővítése a brit iskolarendszerről.	Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.
Szabadidő, szórakozás **Óraszám: 6 + 2 + 2 óra** Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal. Kedvenc filmem jellemzése Poszter készítés kedvencekről Igeidők gyakorlása	Testnevelés és sport: sportok. Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások. Informatika: Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.

Fenntartó által jóváhagyva

Ünnepek és szokások **Óraszám: 5 + 3 óra** Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban. Királyi családok életútja, bemutatása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapok, ünnepek. Hon- és népismeret: találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
Város, bevásárlás **Óraszám: 10 + 4 óra** Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik. Útvonal terv készítése Vásárlási helyzet eljátszása	Matematika: tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. Földrajz: országok, városok. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás.
Utazás,pihenés **Óraszám: 5 + 3 óra** Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön. Élménybeszámoló utazásról	Földrajz: tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Biológia-egészségtan: az erdők világa. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia, valóság **Óraszám: 2 + 2 óra** Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe. Kedvenc könyvem bemutatása	Dráma és tánc: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzeletem világa.
Zene, művészetek **Óraszám: 6 + 4 óra** Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap. Projektkészítés: a kedvenc zenészem bemutatása	Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme **Óraszám: 10 + 4 óra** Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés. Poszter készítése a környezetvédelem feladatairól	Biológia-egészségtan: környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Fizika: energiatermelési eljárások. Földrajz: globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás, egészséges életmód.
Felfedezések **Óraszám: 2 + 2 óra** Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk. Felfedezők és találmányaik megismerése	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: felfedezők és feltalálók. Hon- és népismeret: a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
Múltunk és jövőnk **Óraszám: 8 + 3 óra**	Történelem, társadalmi és állampolgári ismere-

Fenntartó által jóváhagyva

Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője. Adatgyűjtés az iskolámról, lakóhelyemről Prezentáció készítése a jövő iskolájáról	tek: különböző korszakok, globális problémák. Hon- és népismeret: Az én világom. Találkozás a múlttal. Földrajz: településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem. Erkölcstan: a munka világa. Technika, életvitel és gyakorlat: pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A2 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényeget és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1.2 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára;
A fejlesztés tartalma	
Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. Ismert témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével. Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszédek, tanári beszéd, interaktív feladatok. Hallás utáni szövegértés fejlesztése változatos munkaformák alkalmazásával. A helyes és kreatív nyelvhasználat elősegítése. Dalszöveg kiegészítése. Rövid autentikus szövegek megértése kérdések alapján. Szókincsbővítés autentikus szövegek segítségével.	

.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1.2 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben.

A fejlesztés tartalma

Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel.
Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása.
Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel.
Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás.
Részvétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Rövid párbeszédek, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.
Aktív részvétel rövid párbeszédekben, kérdés –felelet gyakorlása egyszerű nyelvi eszközökkel.
Kommunikációs képesség fejlesztése szituációs játékokon keresztül.
Osztálytermi szituációk begyakorlása, pármunka.
Rövid párbeszédek eljátszása.
A helyes és kreatív nyelvhasználat gyakorlása.
Szókincsbővítés, szójátékok, mondatalkotás gyakorlása

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1.2 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókincs, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése; egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása.

A fejlesztés tartalma

Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után.
Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.
Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát).
A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával.
Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.
Beszédkészség fejlesztése rövid, összefüggő szövegek, párbeszédek alkalmazásával.
Rövid történet összefüggő elmesélése.
Változatos munkaformák alkalmazásával prezentáció , előadás készítése.
Szóbeli képesség fejlesztése gyűjtőmunka alkalmazásával.
Motiváció növelése a megismert témakörök felidézésével.
Memóriafejlesztés tanult szövegeken keresztül.
A tanult szókincs kreatív alkalmazása és bővítése..

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1.2 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése;

A fejlesztés tartalma

Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról).
Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben).
Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése.
Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése.
Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.
Üzenetek, sms-ek, email-ek, szövegek, történetek megértése ,alapvető információk kiszűrése.
Lényegkiemelés, egyszerű fordulatok felismerése különböző műfajú szövegekből.
Logikus gondolkodás fejlesztése olvasmányokon keresztül.
Szókincsbővítés fejlesztése különböző műfajú szövegek által.
Olvasott szöveg értése kérdések segítségével.
Információ keresése olvasott szövegben.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1.2 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatsorokban.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd). Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés). Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása). Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés. Rövid, összefüggő szövegek írása agy adott témában. Íráskészség fejlesztése másolás által. A levélírás formátumának elsajátítása és használata az adott témakörökre vonatkozóan. Szövegalkotás adott témakörben a tanult nyelvtani egységek alkalmazásával. Kérdőív kitöltése. Egyszerü szövegek hallás utáni leírása. Helyesírás gyakorlása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kommunikációs eszközök A2.1		
1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	49 Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care. See you! See you later!	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you (feeling) today? What's the matter? What's wrong with you?	Fine. OK. All right. Much better thanks. Not very well I'm afraid.
Telefon felvétele	Chichester, five oh two double one eight.	Hello, this is Mary Brown speaking.
Megszólítás személyes levélben	Dear John,	
Elbúcsúzás személyes levélben	Best wishes, Love (from),	
2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Öröm, sajnálkozás, bánat	Are you happy about that? That's great! What a pity!	Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that…
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	What do you think of…? Are you pleased with…? Are you happy with…? Are you satisfied with…?	That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with… I'm quite happy with… I'm quite pleased with… It's not good enough. That wasn't very good.
Csodálkozás	Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.	How come? Is he? What a surprise!
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong I guess you are right..	

Fenntartó által jóváhagyva

Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? Is it all right if I …?	OK / I disagree. All right. I think he's wrong/right. No problem.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. He looks nice.
Akarat, kívánság:	Would you like a bisquit?	I'd like an ice-cream, please.
Képesség	Can you speak French? Are you able to ride a horse?	I can understand French. I am unable to ride a horse.
Ígéret	Will you come and meet me at the station?	Don't worry, I will. I promise to be there at five.
Szándék, kívánság	What would you like to do? Would you like to have a rest?	I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.
Dicséret, kritika	It's great. It's a good idea.	It's boring.
4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's…/ That's…/ It's a kind of…/It's used for… It's big and comfortable.
Információkérés, -adás	Are you all right? When are the guests coming? Where can I find a hotel?	Yes, I am. At 6 p.m. In the town centre.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea.
Egymást követő események leírása	What happened? What happened after that?	First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.
Bizonyosság, bizonytalanság	Do you think they will come? How old do you think she is?	They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25.
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean?	Sorry, I don't understand.
Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	He is your brother, isn't he?	Yes, he is.
Betűzés kérése, betűzés	Can you spell that for me?	It spells…

Fenntartó által jóváhagyva

Fogalomkörök A2.1			
Fogalomkörök		**Fogalomkörök nyelvi kifejezései**	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple	When do you get up? I don't drink milk. My friends and I rarely study on Saturday.
		Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. Are you coming with us?
		Present Simple Passive	The songs are recorded in the studio.
		Presen Perfect Simple	Have you done your room? I haven't finished it yet. Have you ever visited Italy? How long has he been there?
	Múltidejűség	Past Simple	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?
		Past Simple Passive	The museum was built in 1965.
		'used to'	I didn't use to live here; I used to live in Ireland.
	Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday?
		Future with Will	When will you be fourteen?
	Főnévi igeneves szerkezet	Full Infinitive / Bare Infinitive	He's too young to drive. Let me go there.
		'-ing' form	I can't stand running.
Birtoklás kifejezése		Past forms of have	I didn't have many friends at school.
		Have with will	At the age of 25 I will have a car.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
		Possessive pronouns	Mine, yours, his
		Relative pronouns	He's my friend whose mother is a doctor.
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, …
		Relative adverbs	The village where I was born.
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often?	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? When did you last play	Now, Yesterday, last week, two years ago,

Fenntartó által jóváhagyva

		football? What's the time?	Two months ago. Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.
	Időtartam	How long? (Past simple)	How long were you in Spain? For one month.
		Already, yet, just Have you ever ...?	I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the rrom. Never before, always, so far
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women…
		Cardinal numbers 1-100-	
		Ordinal numbers	first, second…
		Countable nouns Uncountable nouns	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of / little money. A cup of tea, a piece of chocolate
			all, both, none, neither, every, each There were 3 apples on the plate. Each tasted good.
		How many / How much?	Some, any, no, every, too many, enough
Minőségi viszonyok	Hasonlítás	Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. She is the most intelligent of all. I'm as tall as you. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?
	Tanácsadás	Should/shouldn't	You should ask her.
	Kötelezettség	Have to (Past)	Did you have to be there?
	Tiltás	Mustn't	You mustn't smoke here.
		One / ones	Which jumper is yours? The red one.
		Relative pronouns: who, which, that	That's the girl who lives next door.
		So / neither	I want to become a doctor. So do I. Jerry Can't dance. Neither do I.
Modalitás		Must , have to, should	I must learn how to use it. I have to do this project. You should see a doctor.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or/but/because
	Feltételesség	conditional	We'll stay at home if it rains.

Fenntartó által jóváhagyva

Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns Indefinite pronouns	A, an, the There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they… Me, him, them… This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A 8. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmai révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajtával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

A korábbi témakörök a 8. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejleszszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 8. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2.2 szintet.

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%	10%	+1	Összesen
Az előző évfolyamon tanultak rendszerező áttekintése	-	3	-	3
1. Család	3	-	4	7
2. Otthon	3	-	3	6
3. Étkezés	6	-	4	10
4. Öltözködés	10	1	2	13
5. Sport	8	-	2	10
6. Szabadidő, szórakozás	12	1	2	15
7. Természet, állatok	6	-	3	9
8. Ünnepek és szokások	8	-	2	10
9. Város, bevásárlás	8	1	3	12
10. Fantázia és valóság	2	-	2	4
11. Zene, művészetek	6	-	1	7
12. Egészséges életmód	14	1	2	17
13. Tudomány, technika	4	-	2	6
14. Média, kommunikáció	4	-	2	6
15. Fantázia és világűr	4	-	2	6
A tanév során tanultak rendszerezése, elmaradt órák pótlása	-	3	-	3
Összesen	98	10	36	144

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

Témakör	Kapcsolódási pontok
Család **Óraszám: 3 + 4 óra** Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa. Önálló szövegfeldolgozás; Fogalmazás: Családom története	Erkölcstan: társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyerekkor, felnőttkor, öregkor. Hon- és népismeret: családunk története Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás
Otthon **Óraszám: 3 + 3 óra** Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonunk a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok. Projektmunka: Kótaj bemutatása	Matematika: tájékozódás a térben. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: családunk története. Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Étkezés **Óraszám: 6 + 4 óra** Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban. Helytelen étrend elemzése Csoportmunka: Helyes étrend összeállítása	Biológia- egészségtan: táplálkozás. Kémia: egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe. Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás. Matematika: halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Öltözködés **Óraszám: 10 + 1 + 2 óra** Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat világa. Csoportmunka: Divatbemutató konferálása Szókincsbővítés	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat. Erkölcstan: szokások, társadalmi szokások.
Sport **Óraszám: 8 + 2 óra** Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, Olimpia. Önálló szövegfeldolgozás: Az Olimpiai játékok története	Biológia- egészségtan: az ember megismerése és egészsége. Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
Szabadidő, szórakozás **Óraszám: 12 + 1 + 2 óra** Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal. Beszédfejlesztés Az internet lehetőségei a nyelvtanulásban	Testnevelés és sport: sportok. Ének-zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások. Informatika: az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Természet, állatok **Óraszám: 6 + 3 óra** Kedvenc állataim. Kisállatok, felelős állattartás. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek	Biológia- egészségtan: a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. Földrajz: földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, ország-

Fenntartó által jóváhagyva

élővilága. Prezentáció készítése a kedvenc állatokról	gok. Technika, életvitel és gyakorlat: hobbiállatok gondozása.
Ünnepek és szokások **Óraszám: 8 + 2 óra** Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban. Szókincsbővítés a karácsony témakörben	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapok, ünnepek. Hon- és népismeret: találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
Város, bevásárlás **Óraszám: 8 + 1 + 3 óra** Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik. Kommunikációs játékok: útbaigazítás Projektmunka: az ideális bevásárlóközpont megtervezése	Matematika: tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. Földrajz: országok, városok. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás.
Fantázia és valóság **Óraszám: 2 + 2 óra** Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe. Rejtelmes történetek elmesélése	Dráma és tánc: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzeletem világa.
Zene, művészetek **Óraszám: 6 + 1 óra** Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap. Íráskészség fejlesztése: Kedvenc színészem bemutatása	Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Egészséges életmód **Óraszám: 14 + 1 + 2 óra** A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük. Szókincsbővítés Tanácsadás tiniknek: hogyan legyünk fittek	Biológia-egészségtan: betegségek megelőzése. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.
Tudomány, technika **Óraszám: 4 + 2 óra** Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai. Projektmunka: Híres magyar feltalálók	Biológia-egészségtan: tudománytörténet. Hon- és népismeret: a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
Média, kommunikáció **Óraszám: 4 + 2 óra** Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapokban. Testbeszéd. Kommunikáció az állatvilágban. A közösségi oldalak káros hatásai	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. Biológia-egészségtan: kommunikáció az állatvilágban. Informatika: az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.

Fenntartó által jóváhagyva

Földünk és a világűr **Óraszám: 4 + 2 óra** A naprendszer és a bolygók. A Nap és a csillagok. Utazások az űrben. Szövegfeldolgozás: az első magyar ember az űrben	Földrajz: égitestek. Fizika: a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei. Matematika: tájékozódás a térben.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	**Hallott szöveg értése**
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése; a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Ismert témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével. Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszédek, tanári beszéd, interaktív feladatok. Hallás utáni szövegértés fejlesztése változatos munkaformák alkalmazásával. A helyes és kreatív nyelvhasználat elősegítése. Dalszöveg kiegészítése. Rövid autentikus szövegek megértése kérdések alapján. Szókincsbővítés autentikus szövegek segítségével.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Válaszadás a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszédek folytatása; az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása a megértetés, illetve a beszédpartner megértése érdekében; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
A fejlesztés tartalma	
A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során, spontán kommunikálás strukturált, előre látható szituációkban (pl. pár- vagy csoportmunka során társakkal). Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel. Beszélgetés során meg nem értés esetén ismétlés, magyarázat kérése, visszakérdezés alkalmazása, illetve szükség esetén a saját mondanivaló átfogalmazása, egyszerűsítése, pontosítása a kommunikáció fenntartása érdekében. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. a kommunikáció fenntartása, követése, lezárása). Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Rövid párbeszédek, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások. A kommunikációs készségek fejlesztése szituációs szerepjátékok felhasználásával a tanulók nyelvi szintjének figyelembevételével. Osztálytermi szituációk begyakorlása, pármunka. Rövid párbeszédek eljátszása. A helyes és kreatív nyelvhasználat gyakorlása. Szókincsbővítés, szójátékok, mondatalkotás gyakorlása	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata; a szavak, szócsoportok, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése; a megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elismétlése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés. Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek. Beszédkészség fejlesztése rövid, összefüggő szövegek, párbeszédek alkalmazásával. Rövid történet összefüggő elmesélése. Változatos munkaformák alkalmazásával prezentáció , előadás készítése. Szóbeli képesség fejlesztése gyűjtőmunka alkalmazásával. Motiváció növelése a megismert témakörök felidézésével. Memóriafejlesztés tanult szövegeken keresztül. Különböző nyelvi szintű memoriterek tanulása a tanulók életkorának és érdeklődési szintjének megfelelő szövegek segítségével. A tanult szókincs kreatív alkalmazása és bővítése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése; a készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez; tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról; az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról). Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben). Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése. Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése. Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek. Vázlatkészítés különböző műfajú irodalmi művek segítségével. Lényegkiemelés, egyszerű fordulatok felismerése különböző műfajú szövegekből. Logikus gondolkodás fejlesztése olvasmányokon keresztül. Szókincsbővítés fejlesztése különböző műfajú szövegek által. Olvasott szöveg értése kérdések segítségével. Információ keresése olvasott szövegben.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról; az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeinek felismerése és követése.
A fejlesztés tartalma	
Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula). A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szövegkiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés. A levélírás formátumának elsajátítása és használata az adott témakörökre vonatkozóan. Szövegalkotás adott témakörben a tanult nyelvtani egységek alkalmazásával. Kérdőív kitöltése. Egyszerü szövegek hallás utáni leírása. Helyesírás gyakorlása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kommunikációs eszközök A2.2		
1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.
Bemutatkozás, bemutatás	My name is… May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday!	Happy Christmas /New Year/ Birthday!

Fenntartó által jóváhagyva

	Many happy returns (of the day) Congratulations!	Thank you. Thank you, the same to you.
Telefon felvétele	Chichester, five oh two double one eight.	Hello, this is Mary Brown speaking.
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking	
Megszólítás személyes levélben	Dear John,	
Elbúcsúzás személyes levélben	Best wishes, Love (from),	
2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Öröm, sajnálkozás, bánat	Are you happy about that? What do you think of that? How do you feel about that?	Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that… Good for you. Congratulations. I feel so happy for… I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for…
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	What do you think of…? Are you pleased with…? Are you happy with…? Are you satisfied with…?	That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with… I'm quite happy with… I'm quite pleased with…

Fenntartó által jóváhagyva

		It's not good enough. That wasn't very good.
Csodálkozás	Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.	How come? Is he? What a surprise!
Remény	What are you hoping for? What are you looking forward to?	I am looking forward to… I hope you'll have time to join me for dinner.
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong.	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK All right. I think he's wrong/right.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. He looks nice.
Akarat, kívánság:	Would you like a bisquit?	I'd like an ice-cream, please.
Képesség	Can you speak French? Are you able to ride a horse?	I can understand French. I am unable to ride a horse.
Szükségesség	Is that necessarily so?Do I have to...? Is it a must? For sure?	People must sleep sometimes.
Lehetőség	It may rain. She might be late.	
Ígéret	Will you come and meet me at the	Don't worry, I will.

Fenntartó által jóváhagyva

	station?	I promise to be there at five.
Szándék, kívánság	What would you like to do? Would you like to have a rest?	I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.
Dicséret, kritika	It's great. It's a good idea.	It's boring.
4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's…/ That's…/ It's a kind of…/It's used for… It's big and comfortable.
Információkérés, -adás	Are you all right? When are the guests coming?	Yes, I am. At 6 p.m.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea.
Egymást követő események leírása	What happened?	First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.
Bizonyosság, bizonytalanság	Do you think they will come? How old do you think she is?	They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25.
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Visszakérdezés, ismétléskérés	Did you say the castle? Sorry, where does she live? Sorry, what did you say his

Fenntartó által jóváhagyva

		name was?
	Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	Sorry, I don't understand. Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean?
	Betűzés kérése, betűzés	Can you spell it for me? It spells…
	Felkérés hangosabb, lassúbb beszédre	Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.

Fenntartó által jóváhagyva

Fogalomkörök A2.2			
Fogalomkörök		**Fogalomkörök nyelvi kifejezései**	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple	When do you get up? I don't drink milk.
		Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.
		Presen Perfect Simple	Have you done your room? I haven't finished it yet. I've seen it twice already.
		Present Perfect Progressive	Diane has been painting the house since last week.
		Present Simple Passive	Meals are not included in the price.
		Present Perfect Passive	We have been given a warm welcome.
	Múltidejűség	Past Simple	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? My dad couldn't take part because he was ill.
		Past Progressive	As we were walking home, we saw an accident.
		Past Simple Passive	This castle was built in the 16th century.
	Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday?
		Future with Will	When will you be fourteen?
	Igenevek	Full Infinitive Bare Infinitive	Jerry went to the park to meet his friend. The coach made us train very

Fenntartó által jóváhagyva

			hard.
		'-ing'	Skating is very exciting. I don't mind walking.
		Reported Speech Statements Commands, requests Questions	Peggy told me that she had made a fool of herself. He said that he was hungry. Mum told me to clean my room. The tour guide asked if we were tired.
Birtoklás kifejezése		Past forms of have	I didn't have many friends at school.
		Have with will	At the age of 25 I will have a car.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
		Possessive pronouns	Mine, yours, his
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, …
		Prepositions of place	Melissa was born in Italy.
		Prepositions of movement	I usually travel to work by car. The robber ran out of the bank.
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often?	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, Yesterday, last week, two years ago,

Fenntartó általi jóváhagyva

			Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.
		Prepositions of time	We are leaving on 11th May.
		Time clauses When, while, as soon as, , as	As soon as we saw the strange light, we ran away.
	Időtartam	How long? (Past simple) How lon? (Present Perfect)	How long were you in Spain? For one month. How long have you been training?
		Already, yet, just	I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the rrom.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women …
		Cardinal numbers 1-100-	
		Ordinal numbers	first, second…
		Countable nouns Uncountable nouns	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of/little money. A cup of tea, a piece of chocolate
			all, both, none, neither, every, each There were 3 apples on the plate. Each tasted good.

Fenntartó által jóváhagyva

Minőségi viszo-nyok	Hasonlítás	Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. She is the most intelligent of all. I'm as tall as you. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?
		Subject-object question Negative questionss Reflexive pronouns	Who saw the accident? Who did you see? Be careful or you will hurt yourself.
Modalitás	Képesség Engedélykérés Kérés	Can (ability) Can/could/may expressing permission	I can swim. Can/could/may I join you, Could you do the washing up?
	Tanácsadás	Should/shouldn't	You should ask her.
	Kötelezettség	Must, have to, need to Have to (Past)	I need to speak to Jane. Did you have to be there?
	Szükségtelenség	Need,'t	You needn't cook tonight.
	Tiltás	Mustn't	You mustn't smoke here.
Logikai viszo-nyok		Linking words	And/or/but/because
	Feltételesség	Conditional Type 1 Conditional Type 2	We'll stay at home if it rains. We would stay at home, if it rained.
		Wishes	I wish I had more free time.
		Clauses of result	I wish I could drive.
Szövegösszetar-tó eszközök		Articles: a, an , the Some+plural noun	Lake Victoria and the River Nile are both in Africa.

Fenntartó által jóváhagyva

		any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns Indefinite pronouns Reflexive pronouns	There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they… Me, him, them… This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody You dodn't need to help me, I can do it myself.
		So, neither, too, either	I went waterskiing: So did I. I have never been sailing. Neither have I.
Függő beszéd	Jelen időben	Reported speech with present reporting verb	He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A2 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényeget és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Informatika az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

5 – 6. évfolyam

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök, szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt, és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Fenntartó által jóváhagyva

Célok és feladatok

Az informatika mindennapi életünk szerves részévé vált, az információ érték. Mindenkinek el kell sajátítania a megfelelő információszerzési, -feldolgozási, adattárolási, -szervezési és átadási technikákat, valamint az információkezelés jogi és etikai szabályait.

Az informatika műveltségterület keretében folyó oktatás, nevelés és fejlesztés célja, hogy felkészítse a tanulókat az informatikai társadalom kihívásaira.

Az iskolai oktatás keretei között biztosítani kell a sokféle informatikai eszköz és módszer használatára való felkészülést is. E gyorsan változó, fejlődő területen nagyfokú az ismeretek elavulása, ezért különösen fontos, hogy - az egész életen át tartó tanulás jegyében is - figyelmet fordítsunk az informatikai ismeretek folyamatos megújítására.

Az információ egyre inkább nyilvánossá, mindenki számára elérhetővé válik. A műveltségi terület feladata egyebek mellett a hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása is.

Növekszik a vizuális kommunikáció hatása; a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is rendelkezésünkre áll üzeneteink kifejezésére.

Az informatikai eszközök használata veszélyeket is jelent, meg kell ismerni az informatikai környezet egészségünkre gyakorolt hatását, és a túlzott számítógép-használat ártalmait. A tantárgy foglalkozásain kellő súlyt kell kapniuk a számítógépes tevékenységekkel járó életvitelbeli veszélyek elhárításának, a személyes tevékenységek közötti egészséges arányok kialakulásának.

Nem felejthetjük el a papír alapú információtárolás óriási történelmi szerepét.

A helyi tanterv az információs társadalomban szükséges ismeretek és gyakorlati tudások, képességek rendszerét úgy építi fel, hogy a hangsúlyt a gyakorlati informatikai írástudásra, a tanulói tevékenységre és a kompetenciák fejlesztésére helyezi.

A műveltségi területben megfogalmazott tartalom egyetlen integráló jellegű tantárgy keretei között kerül feldolgozásra. Így az informatika tantárgy keretében a tanulók a számítástechnikai és a könyvtári területtel is ismerkednek. Erre azért van szükség, mert az információszerzés két fontos hozzáférési formájáról van szó.

A tantárgy keretében szervezett foglalkozások megfelelő szervezésével jellemzővé tehető a tanulók számítógépes környezetben végzett olyan egyéni tevékenysége, amely a pedagógus részéről csupán a háttérből történő irányítást igényli. Ilyen munkaformák esetében lehetségessé válik az egyes tanulókkal való személyes differenciált foglalkozás. Különösen fontos lehetőség ez a nehezen tanuló gyerekek segítésére, a sajátos nevelési igényű tanulók tanulási sikerélményhez juttatásához, valamint az anyagi, szociális okok miatt hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek kiegyenlítéséhez, akik számára esetenként nem, vagy csak korlátozottan biztosított az otthoni számítógép-használat. A velük való személyes törődés és az egyénhez illesztett tanulásszervezés más tantárgyak óráin alig lehetséges keretei között a gyerekek a tanulást, a munka eredményét örömként, pozitív élményként élhetik meg. Az így, a nehézségek ellenére is fejlődő munkaszokások és tanulási attitűd más tantárgyak óráit, a teljes iskolai pályát is eredményesebbé teheti.

A foglalkozások témája, információtartalma tág határok között választható meg, ezért az informatika tantárgy kiválóan alkalmas az iskolai oktatás-nevelés közös, átfogó céljainak, elveinek megfelelő témákhoz, – mint például az egészségfejlesztéshez, a

Tesmint-tól átvéve, nyomtatva

környezetvédelemhez és a fogyasztóvédelemhez – kötődő információk megjelenítésére, feladatok elvégzésére.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok

A tanulók az informatikai eszközök használata során megismerik a számítógépet, annak főbb egységeit, a perifériákat. Kezdetben tanári segítséggel, később önállóan használják a legfontosabb eszközöket. Megismerik a fájl- és mappakezeléssel kapcsolatos műveleteket. A számítógép kezelése során figyelembe veszik, hogy az adatok védelméről is gondoskodniuk kell. Képesek egy víruskereső programmal a fájlok ellenőrzését elvégezni.

Az alkalmazói ismeretek témakörben a tanulmányi és közösségi feladataikhoz kapcsolódóan kerül sor a számítógépes programok használatára. A szövegszerkesztő és prezentációkészítő alkalmazások használata az egyéni munka mellett a csoportmunkákban is megjelenik. A multimédiás környezetben szövegek, képek, animációk, hangok kezelésével foglalkoznak.

Az információszerzés során az adatokat rendszerezni kell, hogy később könnyebben feldolgozhatók legyenek. A tanulók megismerik a táblázatos adattárolás, a grafikus adatábrázolás, az esztétikus adatmegjelenítés formáit. Először tanári segítséggel értelmezik a rendszerezett formában megjelenő adatokat, később önállóan is tudnak hasonló formában adatokat rendezni.

A korábbi ismeretek alapján és az életkori sajátosságoknak megfelelően ebben a képzési szakaszban a tanulók a problémamegoldás alapvető folyamatával és elemeivel ismerkednek meg. A problémamegoldás előtt információkat gyűjtenek, és megtervezik a folyamatot. A tanulók kezdetben közösen értelmeznek kész algoritmusokat. Eleinte tanári segítséggel, majd egyre önállóbban készítenek egyes tevékenységeket leíró algoritmusokat és folyamatábrákat.

A problémamegoldás érdekében az életkori sajátosságnak megfelelő szoftverek használata ajánlott. A szoftverek használata közben a tanulók egyszerű programokat írnak, kész programokat értelmeznek, a programok írása és elemzése közben megismerkednek az adattípusokkal és az utasításokkal.

A tanulási folyamatok támogatása érdekében interaktív oktatóprogramok alkalmazására kerül sor. Az oktatóprogramok használata közben azonosítják az algoritmusok lépéseit, tanulmányozzák a beállítások módosító szerepét. Az interaktív programhasználat során beavatkoznak a folyamatokba, a beavatkozások következményeinek megfigyelése lehetővé teszi a programok hatékony, tudatos irányítását.

Az információszerzés egyre inkább átkerül az internetre. Ebben a korosztályban elsősorban tanári irányítással zajlik az információszerzés. Az interneten történő tájékozódás és a szükséges információ beszerzése érdekében meg kell ismerni a böngésző szolgáltatásait. A tanulók eleinte a tanár által ajánlott oldalakat keresik fel, később megismerik a kulcsszavas és tematikus keresőgépek használatát is.

Az információs társadalomban alapvető elvárás, hogy a tanulónak legyen saját postafiókja, ismerje az elektronikus levelezés alapvető funkcióit és az infokommunikáció szabályait. Fontos tisztázni az adatvédelem jelentőségét.

A hagyományos média mellett a tanulás, művelődés során egyre nagyobb szerepet kap az elektronikus adathordozók és az interneten lévő tartalmak használata.

Az információs társadalom témakör feldolgozása közben a tanulók megismerkednek az internet használata közben felmerülő problémákra, felkészülnek azokra a feladatokra, amelyek az online világban várnak rájuk. Tapasztalatot szereznek az informatikai biztonsággal kapcsolatos területeken, megismerkednek a számítógép védelmi lehetőségeivel, a személyes adatvédelemmel. A tanulók a tanulás során számtalan különböző minőségű információforrással találkoznak. A célnak megfelelő források kiválasztása megfelelő tapasztalaton alapul, melynek érdekében az információforrások hitelességének megítélésére, értékelésére kerül sor. A tanulást támogató információforrások saját dokumentumokban való alkalmazása, az információforrásokra való hivatkozások egyre nagyobb szerepet töltenek be a tanulás során, ennek érdekében a tanulók hivatkozásokat tartalmazó mintákat tekintenek meg és értelmeznek.

Kerettanterv által jóváhagyva

Az e-szolgáltatások fontos szerepet töltenek be az információs társadalom kialakításakor, ennek érdekében a tanulók az életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokat ismernek meg, azonosítják azok szerepét. Megfigyelik a szolgáltatások működését, megfogalmazzák az eljárások futtatása közben szerzett tapasztalataikat, azonosítják az egyes eljárások célját. Kiválasztják a személyes igényeiknek megfelelő szolgáltatásokat, megismerik a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges eljárásokat, és tapasztalatot szereznek azok biztonságos működésében.

A könyvtári informatika fejlesztési területen ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett iskolai könyvtári és gyermekkönyvtári tapasztalatokra építve a megszerzett tudás rendszerezése és tudatosítása kerül középpontba. A tudás bővítése és a szokásformálás során egyre hangsúlyosabb szerepet kap a könyvtári források és szolgáltatások tanulásban való felhasználása. Cél, hogy a tanuló minden tantárggyal kapcsolatban megismerje a különböző források felhasználási lehetőségeit.

Ezeken az évfolyamokon cél, hogy a tanuló tanári irányítás mellett önállóan tájékozódjon az iskola könyvtárában. Kiemelt szerepet kap a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő művekben való önálló tájékozódás, és a szerzett információk megadott szempontok szerinti felhasználása, a források azonosítása.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam				6. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Az informatikai eszközök használata	-	-	6	6	4	1	19	24	4
Alkalmazói ismeretek	-	-	12	12	11	1	13	25	11
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	-	-	10	10	8	-	-	8	8
Infokommunikáció	-	-	2	2	4	-	-	4	4
Az információs társadalom	-	-	2	2	4	1	4	9	4
Könyvtári informatika	-	-	4	4	2	-	-	2	2
Összesen	-	-	36	36	33	3	36	72	33

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Az informatikai eszközök használata	-	-	6	6
Alkalmazói ismeretek	-	-	12	12
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	-	-	10	10
Infokommunikáció	-	-	2	2
Az információs társadalom	-	-	2	2
Könyvtári informatika	-	-	4	4
Összesen	-	-	36	36

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Az informatikai eszközök használata**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Ismert alkalmazások futtatása számítógépen.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. Az operációs rendszer alapműveleteinek megismerése. A számítógéppel történő interaktív kapcsolattartáshoz legszükségesebb perifériák bemutatása és használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Egyes informatikai eszközök célszerű használata, működési elveinek bemutatása. Adott informatikai környezetben végzett munka szabályainak megismerése.		Természetismeret: a számítógépek szerepe a természeti folyamatok megismerésében; számítógépes modellek alkalmazása; mérések és vezérlések számítógéppel.
Az informatikai eszközök csoportosítása. A megfelelő számítógépes munkakörnyezet bemutatása, rendeltetésszerű használatának fontossága.		Természetismeret: az egyes életszakaszokra jellemző testarányok és -méretek; az érzékszervek védelme. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat. Testnevelés és sport: az irodai és a számítógép előtt végzett munkához kapcsolódó gyakorlatok.
Az operációs rendszer alapműveleteinek bemutatása. Az operációs rendszerek funkcióinak megismerése. Eligazodás a háttértárak rendszerében.		Természetismeret, matematika, idegen nyelvek, magyar nyelv és irodalom: a jelek világa, titkosírások.
Többfelhasználós környezetben való munkavégzés (például: be- és		

Fenntartó által jóváhagyva

kijelentkezés, hálózati meghajtó), adatvédelmi alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, mappaművelet, hozzáférési jog.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 12 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata. Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése A rajzeszközök megfelelő használata Tantárgyakhoz kapcsolódó rajzok készítése, mentése segítséggel. Rövid dokumentumok készítése. Tantárgyakhoz kapcsolódó szöveg begépelése, javítása. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése. A dokumentum mentése és nyomtatása segítséggel. Az iskolában rendelkezésre álló oktatóprogramok indítása, használata.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció. Vizuális kultúra, dráma és tánc: mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés
Előzetes tudás	A környezetünkben lévő személyek és tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése. Adatok csoportosítása, elemzése. Néhány közhasznú információforrás ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Térképhasználati ismeretek alapozása Tájékozódás, útvonaltervezés digitális térképen, Digitális térképes keresők használata. A számológép. A precedencia elv érvényesülésének vizsgálata. Multimédia. Hang- és videó anyag lejátszása. Hangerő beállítása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tanult helyek megkeresése a térképen; események, jelenségek leolvasása történelmi térképekről; távolságok becslése és számítása történelmi térképeken; tanult események, jelenségek topográfiai helyének megmutatása térképen.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, térkép, útvonalterv.

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel</td><td>Órakeret
10 óra</td></tr>
<tr><td colspan="3">3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Információforrások, online tudástár ismerete.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Információ gyűjtése, feldolgozása és az információtartalom helyességéről való meggyőződés. A problémamegoldás lépéseinek ismerete. A megoldási folyamat lépéseinek ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek ismerete. Csoporttevékenységben való részvétel.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Saját titkosírás vagy az iskola szabályrendszeréhez illeszkedő jelképrendszer készítése.

Az egyes képzési területeken használt, illetve a hétköznapi életben megfigyelhető kommunikációs jelrendszerek alapjainak ismerete.

Az informatikai eszközökön használt jelek, ikonok információtartalmának értelmezése, ismerete.

Adatok rendszerezése, táblázatokból történő kiolvasása.

Alapvető utasítások megadása.</td><td>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, matematika, erkölcstan, természetismeret, ének-zene, vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport: a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Probléma, kód, információ, utasítás, művelet, hiba, hatékonyság, döntés, vezérlés, teknőc.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek ismerete. Alapvető matematikai műveletek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Feladatok megoldása egyszerű fejlesztőrendszerrel. Ismerkedés az algoritmizálási készség fejlesztésére alkalmas szoftverrel.		Matematika: tájékozódás a síkban (alapvető fogalmak és eljárások felidézése, alkalmazása). A tájékozódást segítő viszonyszavak. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különböző eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai. Koordináta-rendszer, koordináták.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, adatkivitel, ciklusok, paraméter, utasítás, algoritmus.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 2 óra
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek		
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok ismerete. Kérdésalkotás megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása. Információforrások kiválasztása, használata.	
50 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Keresés, böngészés az interneten tanári segítséggel. Képkeresés. Kérdések megfogalmazása. Böngészőprogramok ismerete. Ismert webcímek gyűjtése.		Magyar nyelv és irodalom: kulturális hírportálon keresztül egy meglátogatandó színházi előadás műsorának keresése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés, kereső operátorok, hivatkozásgyűjtemény.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 2 óra
5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai		
Előzetes tudás	A számítógép illetve egyéb informatikai eszközökkel kapcsolatos biztonsági előírások megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megértése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az informatikai biztonság alapelvei. Az informatikai biztonsággal kapcsolatos elvek megismerése. A számítógép és a számítógépen tárolt információk tárolási szabályai.		Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység elvégzéséhez és eredményéhez kapcsolódó biztonságos eszközhasználat.
Az infokommunikációs viselkedési szabályok ismertetése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok felmérése.		Technika, életvitel és gyakorlat: közreműködés a közösségi normák kialakításában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Helyi könyvtári ismeretek. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az iskolai könyvtár eszköztárában való tájékozódás. Könyvtárlátogatás a települési könyvtárban.	Matematika: ismeretek rendszerezése.
A hagyományos eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. A könyvtár alapszolgáltatásainak megismerése.	Minden tantárgy keretében: ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos feladatok. Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra. Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).
Információkeresés Kötelező olvasmányok keresése a könyvtrában.	Magyar nyelv és irodalom: írás, szövegalkotás. Rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból.
Dokumentumok tartalom és használat szerinti csoportosítása. A könyv részei. Formai jegyek, belső tartalmi egységek. A korosztálynak készült tájékoztató források keresése.	Magyar nyelv és irodalom: ismerkedés különböző információhordozók természetével, kommunikációs funkcióival és kultúrájával.

Fenntartó által jóváhagyva

	A média kifejező eszközei. Az újság tartalmi és formai jellemzése, a nyomtatott és az online felületek összehasonlítása. Sajtóműfajok. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Szövegek műfaji különbségének érzékelése. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről. Helyesírási kézikönyvek. A média különféle funkcióinak felismerése. Adott szöveg fikciós vagy dokumentum-jellegének megfigyelése, felismerése. Matematika: ismerethordozók használata (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).
A könyvek legfontosabb adatelemei. A lexikon, enciklopédia, szótár felépítése és használata.	Magyar nyelv és irodalom: feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás). Anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: információk gyűjtése adott témához segítséggel

Fenntartó által jóváhagyva

	könyvtárban, médiatárban, múzeumokban. Vizuális kultúra: tárgyakkal, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése. Természetismeret: tájékozódás a környezet anyagairól. Válogatás információs anyagokban és gyűjteményeikben (könyv- és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).
A forrásjelölés szabályai. Saját és mások gondolatainak elkülönítése.	Minden tantárgy, feladat esetében: a forrásfelhasználás jelölése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, forrás, könyv, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Az informatikai eszközök használata	4	1	19	24
Alkalmazói ismeretek	11	1	13	25
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	-	-	8
Infokommunikáció	4	-	-	4
Az információs társadalom	4	1	4	9
Könyvtári informatika	2	-	-	2
Összesen	33	3	36	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	51 1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 + 1 + 19 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás megteremtése. Víruskereső programok használata	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Adott informatikai környezet tudatos használata Ismerkedés a számítástechnika fő alkalmazási területeivel. Az alkalmazási területek összegyűjtése csoportmunkában (pl. modellezés, animáció, forgalomirányítás, irodai alkalmazások, média, játék, időjárás-előrejelzés, telekommunikáció stb.). A helyi adottságoktól függően egyes területek bemutatása, kipróbálása.		Természetismeret: az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, elemzése, számítógépek szerepe az időjárás előrejelzésben; számítógépes modellek alkalmazása; mérések és vezérlések a számítógéppel.
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismerése Az egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet megismerése. Az otthoni és az iskolai számítógépes környezet összehasonlítása megadott szempontok szerint. A számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatok végzése.		Természetismeret: Az egyes életszakaszokra jellemző testarányok és méretek; az emberi mozgásképesség biológiai tényezői; az érzékszervek védelmét biztosító szabályok. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat. Testnevelés és sport: az irodai és a számítógép előtt végzett munkához

Fenntartó által jóváhagyva

Az operációs rendszer alapműveleteinek megismerése Az operációs rendszerek fajtái, részei, funkciói. Az operációs rendszer felhasználói felülete. A számítógép alapvető rendszerinformációinak lekérdezése: az operációs rendszer és a verziószám, a beépített RAM. A számítógépes munkaasztal beállításainak megváltoztatása: a dátum és az idő, hangerő, a munkaasztal megjelenítési beállításai (színbeállítások, a képernyő felbontása, a képernyővédő beállítása). Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás. Állományok típusai, keresés a háttértárakon. Állománykezelő segédprogramok. Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés. Hogyan mutatja hierarchikus rendszerben a számítógép a meghajtókat, mappákat és fájlokat. Milyen eszközöket használ az operációs rendszer a fájlok és mappák tárolására - merevlemez, USB flash drive, floppy lemez CR-RW, DVD-RW, hálózati meghajtók. Fájlok, mappák méretének mértékegysége (KB, MB, GB). Miért fontos a rendszeres adatmentés mozgatható tárolóeszközön, gépen kívüli tároláshoz. Az online fájltárolás előnyei: kényelmes hozzáférés, fájlok megosztásának lehetősége. Számítástechnikai mértékegységek. Néhány általánosan használt alkalmazás megnevezése és céljaik ismertetése; Az operációs rendszer és az alkalmazói szoftverek megkülönböztetése	Természetismeret; matematika; idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom: a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása során a fájl- és mappaműveletek alkalmazása. Mértékegységek, számrendszerek. Használni kell tudni az operációs rendszer legfontosabb funkcióit, így a számítógép-beállításokat és a beépített súgó funkciókat is. Hatékonyan kell tudni kezelni az Asztalt és tudni kell grafikus felhasználói munkakörnyezetben dolgozni. Ismerni kell a fájlkezelés alapjait, készség szinten kell tudni rendszerezni a fájlokat és mappákat, hogy azok könnyen beazonosíthatóak és megtalálhatók legyenek. Matematika: Mértékegységek, számrendszerek.

Fenntartó által jóváhagyva

Számítástechnika mértékegységeivel végzett műveletek. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás A legszükségesebb perifériák bemutatása és használata. Különbség a személyi, és a hordozható (notebook) számítógép, valamint a tábla PC (tablet PC) között, a felhasználói funkciók alapján. A személyi számítógép főbb részei, mint a központi feldolgozó egység (CPU) a merevlemez, az általános ki- és bemeneti egységek, memóriatípusok. A billentyűzet nyelvének beállítása és új kiosztás hozzáadása. Az alkalmazások telepítése és eltávolítása. A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetésszerű használata. Az iskolai hálózat vázlatos felépítése, használata. Hálózati be- és kijelentkezés, hozzáférési jogok, adatvédelem. A gépterem házirendjének megismerése, betartása. A helyi hálózat (LAN) és a nagy távolságú hálózat (WAN) fogalma A kliens és a szerver fogalma Az internet fogalma és fontosabb felhasználási lehetőségei Az intranet és extranet fogalma A hardvereszközök kiválasztási szempontjainak felismerése, alkalmazása.	Tudnia kell, mi a hardver, milyen tényezők befolyásolják a számítógép teljesítményét, valamint ismernie kell a perifériákat is. Magyar nyelvtan: nyelvtani szabályok ismerete. tudnia kell, hogyan működnek az információs hálózatok, és hogyan lehet az Internetet csatlakoztatni
Víruskereső programok használata Vírus fogalmának megértése. Hogyan és mikor kerülhetnek vírusok a számítógépes rendszerbe. Védekezés a vírusok ellen. Víruskereső program alkalmazása. A program üzeneteinek értelmezése.	Ismernie kell a számítógép-használattal összefüggő biztonsági szempontokat.
52 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, bit, számítógép, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet, állománykezelő segédprogram, mappaművelet, hozzáférési jog, adatvédelem, hálózat, szoftver.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	53 2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 11 + 1 + 13 óra
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása		
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete és alkalmazása. Szövegbevitel billentyűzetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése A vágólap használata. Rajzok és ábrák készítése. Műveletek rajzrészletekkel. Képek bevitele. Rajzok és képek tulajdonságainak módosítása. Elemi alakzatok megrajzolása, módosítása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: rajz készítése történelmi vagy társadalmi témáról, pl. címer, családfa, egyszerű alaprajzok készítése. Természetismeret: természettudományi témájú ismeretterjesztő források önálló keresése, követése, értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása;
Szövegműveletek végrehajtása Állomány mentése a szövegszerkesztő alapformátumában. Szöveges állomány megnyitása, szövegjavítás. Karakterformázás. Bekezdésformázás. Kijelölés, másolás, mozgatás, törlés. Helyesírás ellenőrzése. Dokumentumok használata A szövegszerkesztő alkalmazás megnyitása és bezárása. Dokumentumok megnyitása bezárása Új dokumentum létrehozása (alapértelmezett sablon segítségével), egyéb elérhető sablonok (pl. feljegyzés, fax, napirend) használata A dokumentum elmentése egy meghajtó megadott helyére. A dokumentum elmentése más néven egy meghajtó megadott helyére A dokumentum elmentése más fájlformátumban, például: szöveges állomány, RTF (Rich Text Format), sablon, szoftverspecifikus fájlkiterjesztés, más verziószámVáltás a megnyitott dokumentumok között. Hatékonyság növelése Dokumentum létrehozása Szimbólumok, különleges karakterek beszúrása pl. ©, ®, ™ A nem nyomtatandó karakterek megjelenítése és elrejtése. (Pl. szóköz, bekezdés, kézi sortörés, tabulátor)	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom: A nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegek önálló olvasása és megértése; a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazása; az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és magyar nyelv és irodalom: Tudni kell olyan rövid dokumentumokat létrehozni és szerkeszteni, amelyeket meg lehet osztani másokkal, és továbbítani is lehet.

Tanműhely által jóváhagyva

A tartalom szerkesztése: új karakterek és szavak beszúrása a már létező szövegbe, a létező szöveg felülírása a felülírás mód használatával A visszavonás (undo) és az ismétlés (redo) parancsok használata Formázás. Szövegformázási stílusok alkalmazása, például: félkövér, dőlt, aláhúzott. Felső és alsó index alkalmazása a szövegben. Különböző színek alkalmazása. Kisbetűs és nagybetűs írás közötti váltás alkalmazása a szövegben Stílusok Létező bekezdésstílus alkalmazása egy vagy több bekezdésben Formázást másoló eszközök használata Objektumok Táblázat létrehozása. Táblázat létrehozása adat beszúrásához Táblázat formázása. Az oszlopszélesség és a sormagasság megváltoztatása Körlevélkészítés Előkészítés. Dokumentum megnyitása és előkészítése törzsdokumentumként a körlevélhez. Levelezési lista és más adatfájl kiválasztása. Adatmező beszúrása a törzsdokumentumba (levél, levélcímkék). Kimenet. Kimeneti anyagok előkészítése Beállítás. Dokumentum elrendezésének megváltoztatása, álló, fekvő laptájolás. Papírméret megváltoztatása. A teljes dokumentum margóinak megváltoztatása: felső, alsó, bal és jobb margók. Megfelelő gyakorlat oldalak hozzáadásában: oldaltörés beszúrása Enter helyett Az internetről letöltött szövegrészek szerkesztése a forrás megnevezésével.	Tudni kell egy dokumentumba táblázatokat, képeket és rajzolt objektumokat beszúrni. Tudni kell dokumentumokat körlevélhez előkészíteni. A hatékony munkavégzés érdekében tudni kell beépített funkciókat (pl. Súgó) használni. veszélyek felismerése, kiküszöbölése; rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott és elektronikus forrásokból
Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből Szöveg, rajz (ábra), zene, fénykép, animáció elhelyezése a dokumentumban. Dia, diavetítés, objektum fogalmának megismerése. Objektumok méretezése, mozgatása. A bemutató testreszabása: animáció, áttűnés, háttér beállítása. Bemutatók elkészítése közös munkában, csoportokban. Egyéb multimédiás dokumentumok előállítása.	Magyar nyelv és irodalom: törekvés a jól formált, nyelvileg igényes beszédre és a megfelelő artikulációra; vázlat felhasználása különböző témájú, műfajú szövegek megértéséhez, megfogalmazásához. Természetismeret: prezentációk készítése önállóan és csoportmunkában.
54 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Képpont, vektorgrafika, szövegegység, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.

Pedagógiai Oktató által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése Események lerajzolása, lejegyzése. Az adat fogalmának megismerése. Az adatok rögzítését, szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök használata. Adatok feldolgozását segítő egyszerűbb (számítási) műveletek elvégzése.		Matematika: Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom, térfogat, darabszám) szerint; becslés; mennyiségek fogalmának alapozása; tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás, sorba rendezés különféle tulajdonságok szerint,
Adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése Az alap- és származtatott adatok, a csoportosított adatok természetes és mesterséges jellemzőinek megismerése. Adatok keresése dokumentumokban, a megtalált adatok megjelenítése, kiemelése. Táblázatos adattárolás, grafikus adatábrázolás, esztétikus adatmegjelenítés formáinak elsajátítása.		
Néhány közhasznú információforrás használata Adatok gyűjtése, elhelyezése saját dokumentumban, pl. nyitvatartási idő, menetrend, moziműsor, időjárás-előrejelzés.		
Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben Digitális tudástárak megismerése, használatuk elsajátítása. A tudástárból gyűjtött adatok elhelyezése saját dokumentumban. Online tudástárak használata.		

Fenntartó által jóváhagyva

Térképhasználati ismeretek alapozása Útvonalkeresők, térképes keresők használata.	Természetismeret: elemi térképolvasás; a világtájakra, a földrajzi fokhálózatra, valamint a térképekre vonatkozó ismeretek alkalmazása; útvonal készítése rajzzal. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tanult helyek megkeresése a térképen; események, jelenségek leolvasása történelmi térképekről; távolságok becslése és számítása történelmi térképeken; tanult események, jelenségek topográfiai helyének megmutatása térképen; néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai helyének elhelyezése vaktérképen. Matematika: tájékozódás a valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján.
55 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis, térkép, vaktérkép, koordináta, útvonalkereső.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 8 óra
3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása		
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre osztása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ gyűjtése, feldolgozása és az információtartalom helyességéről való meggyőződés. A problémamegoldás lépéseinek ismerete. A megoldási folyamat lépéseinek ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek ismerete. Csoporttevékenységben való részvétel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése A problémamegoldáshoz szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Például saját titkosírás vagy az iskola szabályrendszeréhez illeszkedő jelképrendszer készítése. Az egyes képzési területeken használt, illetve a hétköznapi életben megfigyelhető kommunikációs jelrendszerek alapjainak ismerete. Az informatikai eszközökön használt jelek, ikonok információtartalmának értelmezése, ismerete.		Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; matematika; erkölcstan; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport: a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.
Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése Informatikai eszközökkel megoldható problémák algoritmusainak megtervezése. A megoldás lépéseinek szöveges, rajzos megfogalmazása, értelmezése. Folyamatábrák készítése.		Természetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: a tantárgyakban tanult tevékenységek szöveges, rajzos megfogalmazása, algoritmizálása, folyamatábrák készítése. Matematika: Gondolkodás, értelmezés - modellek (pl. rajzos modellek, gráfok) megértése. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Alkotás és kreativitás - rendszeralkotás (elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök - fadiagram, útdiagram, táblázatok - használata, készítése).

Fenntartó által jóváhagyva

Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában Az algoritmuskészítés legfontosabb lépéseinek az ismerete: tervezés, különböző megoldási lehetőségek tanulmányozása, hibalehetőségek számbavétele, hatékonyság kérdése, döntés folyamata. A problémamegoldás különböző fázisaiban az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek tanulmányozása.	
A robotika alapjainak megismerése Algoritmusok megvalósítására alkalmas programok használata. A folyamatos beavatkozást, vezérlést igénylő problémák megoldási módjának megismerése. Például a „teknőc” utasításokkal történő irányítása.	Technika, életvitel és gyakorlat: a rendszeresen végrehajtandó tevékenységek alaputasításainak kidolgozása.
56 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, hiba, hatékonyság, döntés, folyamatábra, vezérlés, teknőc.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek gyakorlott, alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek és összefüggések ismerete, alkalmazása. Síkgeometriai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen Fejlesztőrendszerek alaputasításainak ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusának megvalósítása Logo vagy más automataelvű fejlesztői rendszer segítségével. Egyszerű programok írása közösen.		Matematika: Modellek (pl. rajzos modellek, gráfok) értelmezése, algoritmus követése, értelmezése, készítése. Rendszeralkotás, elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök – fadiagram, útdiagram, táblázatok – használata, készítése; megalkotott rendszer átalakítása. A gráf szemléletes fogalma, egyszerű alkalmazásai.
A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása Adatbevitel, adatok és a végeredmények megjelenítése. Szöveggel és számokkal elvégezhető műveletek kódolása.		Természetismeret: Műveletek, összefüggések kiszámolása. Válasz megfogalmazása szóban, később írásban is. Matematika: Ismerethordozók használata – oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok értelmes, interaktív használata. Az éppen programozni kívánt művelettel kapcso-

Fenntartó általi jóváhagyás

Feladatok megoldása egyszerű, automataelvű fejlesztőrendszerrel Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas szoftverek tanulmányozása. Problémamegoldás folyamatának értelmezése. Grafika készítése teknőccel.	Matematika: Tájékozódás a síkban (alapvető fogalmak és eljárások felidézése, alkalmazása). A tájékozódást segítő viszonyszavak ismerete. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különböző eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai fogalmak ismerete, geometriai alakzatok tulajdonságainak ismerete. Koordinátarendszer.
57 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, hiba, hatékonyság, döntés, folyamatábra, vezérlés, teknőc.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Legalább egy fejlesztői rendszer alapszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oktatóprogramok használata. A paraméterek módosító szerepének megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban Interaktív oktatóprogramok használata. Beavatkozás a program folyamataiba. A beállítások, paraméterek módosító szerepének tanulmányozása. Az interaktív oktatóprogramok algoritmusainak azonosítása.		Matematika: oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok értelmes, interaktív használata.
58 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eljárás, beállítás, paraméter, interaktivitás, oktatóprogram.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	59 4. Infokommunikáció	Órakeret 4 óra
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek		
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, pontosítása. Információk keresése az interneten.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Keresőkérdések megfogalmazása Böngészés az interneten, böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése. Tematikus és kulcsszavas keresés, keresőgépek használata, kereső operátorok. Keresőkérdések pontosítása.	
Irányított információkeresés eredményének értelmezése Találatok értelmezése. A találatok információinak tanulmányozása alapján (címe, a keletkezés időpontja, kiadója, oldal tartalmának részlete) a keresett tartalmú oldalak beazonosítása, következtetés a tartalmára. A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése.	Biológia-egészségtan: állatokról, növényekről képek, adatok gyűjtése.
Információforrások irányított kiválasztása Információszerzés az internetről. Konkrét információforrások használata. Különböző témájú hírportálok felkeresése.	Magyar nyelv és irodalom: kulturális hírportálon keresztül egy meglátogatandó színházi előadás műsorának keresése.

60 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus, kulcsszavas keresés, hivatkozásgyűjtemény.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata, a számítógép alapvető használata, böngésző ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elektronikus levél írása, fogadása, saját e-mail cím készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása. Saját e-mail cím létrehozása. Levelezés, információváltás a legelterjedtebb online rendszereken. Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, mellékletek csatolása, levél továbbítása, címjegyzék készítése.		Idegen nyelvek: levelezés külföldi diákokkal, partneriskolákkal. Biológia-egészségtan: információkérés ÖKO-programról levelezés útján.
Felelős magatartás az online világban Az online kommunikációban rejlő veszélyek elleni védekezés. Netikett, a kommunikáció írott és íratlan szabályai, kulturált magatartás a kapcsolattartásban. Adatvédelem, az információk megosztásának etikai kérdései. A kárt okozó szándékok felismerése, a védekezés módjainak megismerése.		Erkölcstan: társadalmi szabályok, normák.
61 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Levelezés, regisztráció, címzett, másolat, rejtett másolat, tárgy, csatolás, válasz, továbbítás, címjegyzék, közösségi portál, adatvédelem.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata, a számítógép alapvető használata, CD, DVD használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk letöltése a számítógépre, információk értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról. Hang-, képanyagok elérése, videomegosztó rendszerek felkeresése. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata. Oktatási célú adatbázisok használata. Internetes és CD-s oktatóprogramok használata.		Idegen nyelvek: nyelvi oktató-, gyakoroltató programok (CD, online) használata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom: korabeli filmek megtekintése (Magyar Nemzeti Filmarchívum), közkönyvtárak felkeresése, elektronikus könyv olvasása.
62 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus média, videomegosztás, elektronikus könyv, médiatár, oktatóprogram.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	63 5. Az információs társadalom	Órakeret 4 + 1 + 4 óra
5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai		
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tudnivalók megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Személyes adatok védelme érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megértése. A hálózat használatára vonatkozó viselkedési szabályok megértése. A szabályokból adódó feladatok értelmezése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az informatikai biztonság kérdései Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek. A számítógép és a számítógépen tárolt adatok védelme.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység elvégzéséhez és eredményéhez kapcsolódó biztonságos eszközhasználat.
Az adatokat – különösen a személyes információkat – érintő visszaélések, veszélyek és következmények megismerése Adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak. Adatkezeléssel kapcsolatos eljárások megismerése. Óvintézkedések a személyes adatok védelme érdekében. Gyakorlati példák a személyes adatokkal való visszaélésekre. A gyakorlati példákból levonható tanulságok megfogalmazása.	Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes életvitel tevékenységei, eljárásai. Erkölcstan: a másik ember tiszteletben tartása.
Az infokommunikációs viselkedési szabályok megismerése Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megismerése. A hálózat használatára vonatkozó szabályok megismerése, értelmezése.	Technika, életvitel és gyakorlat: közreműködés a közösségi normák kialakításában.

Fenntartó által jóváhagyva

Az információforrások megkülönböztetése a saját dokumentumban A saját dokumentumban felhasznált információforrások jellemzői. A felhasznált információforrások feltüntetése a saját dokumentumban, a szerzői jogok tiszteletben tartása. A szerzői joggal való visszaélések következményei A shareware, freeware és a nyílt források fogalma	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: az információ gyűjtéséhez és feldolgozáshoz szükséges kommunikációs készségek megalapozása. Magyar nyelv és irodalom: az információs, kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kikü
64 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai biztonság, rendellenes működés, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás, hivatkozás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	65 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások megismerése. Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. A szolgáltatások működésének megfigyelése. Az elektronikus szolgáltatások céljainak azonosítása. A szolgáltatások igénybevétele, illetve lemondása. A megismert szolgáltatások jellemzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az e-szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének megismerése Az információs társadalom jellemzői. Az Információs és Kommunikációs Technológiák (IKT) fogalma. Elektronikus szolgáltatások és azok szerepe a hétköznapi életben. A fogyasztók számára kínált internetes szolgáltatások: e-kereskedelem, e-bank, e-kormányzat. A szolgáltatások céljainak azonosítása. A szolgáltatások jellemzése. Regisztrációs folyamat. Felhasználási feltételek megismerése. Azonosító és jelszó használata. Az e-learning (távtanulás) fogalma és tulajdonságai: rugalmas tanulási idő, szabadon választható tanulási helyszín, multimédiás tapasztalat, költséghatékonyság. A szolgáltatások lemondása.		Biológia-egészségtan: egészséges életmód. Technika, életvitel és gyakorlat: a környezetben megismerhető munkatevékenységek Technika és életvitel: Tudnia kell, mit értünk információs és kommunikációs technológiák alatt, és példákat kell tudni említeni azok mindennapi életben történő gyakorlati alkalmazására.
66 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	67 6. Könyvtári informatika	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások (kölcsönzés, helyben használat), elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. A számára elérhető könyvtártípusok (iskolai, települési, gyermekkönyvtár) jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata a könyvtári terek funkcióinak és a könyvtári abc ismeretében. A könyvtári raktári rend alapjainak megértése, a raktári jelzet felépítésének ismerete. Könyvtárlátogatás: települési könyvtár. Raktári rend, hierarchikus osztályozás területén.	Matematika: ismeretek rendszerezése, halmazok. Biológia-egészségtan: Felépítés és működés kapcsolata. A hierarchikus rendszerezés elvének megismerése, alkalmazása.
Könyvtári szolgáltatások A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése (pl. előjegyzés, elektronikus hosszabbítás, online tájékoztatás). A könyvtár alapszolgáltatásainak készségszintű használata (pl. kölcsönzés, helyben használat). A könyvtári katalógus funkciójának megértése. Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése. Önálló dokumentumválasztás, kölcsönzés.	Minden tantárgy keretében: Ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos feladatok. Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra. Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).

Fenntartó által jóváhagyva

Információkeresés Megadott művek keresése a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel. Találati halmaz értelmezése. Konkrét művek visszakeresése az iskolai könyvtár elektronikus katalógusában. A gyermekeknek szánt nyomtatott és nem nyomtatott forrásokban való önálló információkeresés tartalomjegyzék, mutató, őrszó segítségével.	Magyar nyelv és irodalom: Írás, szövegalkotás. Rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről. Ismerkedés helyesírási kézikönyvekkel. Vizuális kultúra: A média különféle funkcióinak felismerése. Adott szöveg fikciós vagy dokumentumjellegének megfigyelése, felismerése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. A tantárgyhoz kapcsolódó forrástípusok használtatása. Tájékozódás időben és térben. Tanult események, jelenségek topográfiai helyének megmutatása térképen.

Fenntartó által jóváhagyva

Dokumentumtípusok, kézikönyvek Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata. Segédkönyvek használata ismeretlen fogalmak, kifejezések, eseményekhez, személyekhez kapcsolódó adatok kereséséhez, nyelvhelyességi önellenőrzéshez (pl. általános lexikonok, szótárak). Dokumentum- és forrástípusok - rendszerezés.	Magyar nyelv és irodalom: A tanulási képesség fejlesztése (ismerkedés különböző információhordozók természetével, kommunikációs funkcióival és kultúrájával, pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus: internet, CD-ROM, DVD, mp3). A média kifejező eszközei. Az újság tartalmi és formai jellemzése, a nyomtatott és az online felületek összehasonlítása. Sajtóműfajok. Olvasás, az írott szövegek megértése; a nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Szövegek műfaji különbségének érzékelése (pl. mese és dokumentum, lírai költemény és elbeszélés). Földrajz; természetismeret: Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Térképfajták (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárási térkép, kontúrtérkép). Térkép és a földgömb használata. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés (menetrendek, információforrások használata). Matematika: ismerethordozók használata (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).
Forráskiválasztás A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A választás indoklása. Könyvek tartalmának megállapítása és ismertetése formai és tartalmi elemeik felhasználásával. Tematikus gyűjtőmunka a szabadpolcos állományban. A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.	

Fenntartó által jóváhagyva

Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése. Saját és mások gondolatainak elkülönítése. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével. Bibliográfiai hivatkozás készítése önálló művekről, segítséggel.	
68 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére ismerje a számítógép részeinek és perifériáinak funkcióit és fontosabb jellemzőit, tudja azokat önállóan használni; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, a szükséges fájlt megtalálni; tudjon önállóan használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerje egy vírusellenőrző program kezelését, legyen tisztában a vírusirtás veszélyeivel, legyen képes a fertőzések elleni védőintézkedések végrehajtására. A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes a leggyakoribb karakter- és bekezdésformázásokat önállóan elvégezni; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközeit; ismerje egy bemutató-készítő program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni; ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni; tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni, legyen tisztában a dokumentumrészletek saját munkában való felhasználásának etikai, jogi normáival; tudja értelmezni a programok üzeneteit. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére képes legyen a problémamegoldáshoz szükséges információkat összegyűjteni; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmusokat készíteni; ismerje a különböző informatikai eszközökről való adatátvitel módszereit;

Fenntartó által jóváhagyva

	ismerje a programozási lehetőségeket, tudjon egyszerűbb programokat elkészíteni; képes legyen egy automata-elvű fejlesztői rendszer alapszintű használatára; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit, és a problémamegoldás során képes legyen együttműködni társaival. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes a böngésző főbb funkcióinak használatára, cím beírására; tanári segítséggel megadott szempontok szerint információt keresni; az elektronikus levelezőprogram önálló kezelésére; elektronikus és internetes médiumok használatára; az interneten talált információk mentésére és azok saját dokumentumaiban való használatára; legyen tisztában van az adatvédelem fontosságával; ismerje a netikett szabályait. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje a hálózat használatára vonatkozó viselkedési szabályokat; legyen képes értelmezni a viselkedési szabályokból adódó feladatokat; szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz legyen képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat

Fenntartó által jóváhagyva

	keresni; konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat; tudja eldönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök, szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére. Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt, és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Fenntartó által jóváhagyva

Célok és feladatok

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika műveltségterület fejlesztési céljai – a tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak az informatikához. Az informatika műveltségterület egyes elemeinek elsajátíttatása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetencia fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. Az informatikai eszközök használata témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az alkalmazói ismeretek témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával szembeni attitűd, fejleszthető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videó szerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

Az információs társadalom témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusan és biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értékének megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulókban a könyvtári információszerzéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

Az információs társadalom témakör tárgyalása során a tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi

Kerettanterv által jóváhagyva

életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a szociális kompetencia fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és kritikus részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, -feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készségszintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat.

A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.

Fenntartó által jóváhagyva

	7. évfolyam			8. évfolyam				Kerettan-terv
	90 %	10 %	Össze-sen	90 %	10 %	+1 óra	Össze-sen	
Az informatikai eszközök használata	2	1	3	2	2	-	4	4
Alkalmazói ismeretek	13	2	15	15	1	30	46	28
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	7	1	8	5	-	-	5	12
Infokommunikáció	4	-	4	4	1	6	11	8
Az információs társadalom	3	-	3	3	-	-	3	6
Könyvtári informatika	3	-	3	3	-	-	3	6
Összesen	32	4	36	32	4	36	72	64

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	
Az informatikai eszközök használata	2	1	3	2
Alkalmazói ismeretek	13	2	15	13
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	7	1	8	7
Infokommunikáció	4	-	4	4
Az információs társadalom	3	-	3	3
Könyvtári informatika	3	-	3	3
Összesen	32	4	36	32

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**69 1. Az informatikai eszközök használata**	**Órakeret 2 + 1 óra**
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek megismerése, összehasonlítása. Az informatikai eszközhasználat veszélyei. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismerése. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata A számítógép fő egységeinek megismerése. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök helyes használata. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás.		Fizika: egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben; a tudomány és technika fejlődése, valamint a történelmi korszakváltások közötti kapcsolat ismertetése egy-egy példa alapján.
Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata Az operációs rendszer fajtái, jellemzői. Az operációs rendszer grafikus felületének magabiztos használata.		Fizika; biológia-egészségtan; kémia: a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolatának megismertetése, az egyéni felelősség gondolatának megalapozása.
70 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monitor, nyomtató, adathordozó, pendrive, merevlemez, CD, CD-olvasó, digitalizálás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	71 2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 13 + 2 óra
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása		
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Objektumok szövegben való elhelyezése. Összetett dokumentum készítése. Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Digitális képek alakítása, formázása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Szöveges, rajzos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése. Rajz beillesztése szöveges dokumentumba. Helyesírás ellenőrzés, keresés és csere a szövegben.	Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet minden fontos területén a papíralapú és az elektronikus műfajokban (pl. levél, pályázat, blog, web 2.0).
Objektumok a szövegben Objektumok beillesztése a szövegbe.	
Összetett dokumentum készítése Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése.	
Táblázatkészítés szövegszerkesztővel Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása.	
Előadások, bemutatók készítése Szöveg beillesztése, formázása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Digitális képek alakítása, formázása Digitális képek jellemzőinek megismerése, minőségének javítása.	Földrajz; fizika; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: égi fotóról és műholdfelvételről szerzett információk, tények; saját munkák, gyűjtések felhasználása az elektronikus képalakítás során. Vizuális kultúra: a technikai médiumok képalkotó módszereinek megismerése; vizuális reklámok elemzése.
72 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, digitális kép (méret, szín, színmélység, kontraszt)

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Táblázatkezelés Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállítása. A táblázatkezelő menürendszerének megismerése.		
Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adattípusok megismerése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása.		Matematika: A tanulás manipulatív eszközeinek célszerű használata (pl. színesrúdkészlet, mérőszalag, logikai készletek, játékok, számtáblázatok, modellezőkészletek). Is-
Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek Adatok keresése dokumentumokban. Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése. Diagramok készítése Adott feladathoz tartozó diagramtípus kiválasztása.		Matematika: számok, műveletek, egyéb matematikai szimbólumok (pl. képek, szakaszos ábrák, diagramok, táblázatok, műveletek, nyitott mondatok) alapján az általuk leírt valóságos helyzetek, történések, összefüggések elképzelése. Fizika; kémia; földrajz;
Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten Tematikus térképek keresése az interneten. Térképhasználati ismeretek. Térképek használata. Keresés a térképen, térképek átalakítása.		Földrajz; fizika: A térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjainak és felhasználásának megismerése. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.
73 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, diagram.	

Tanárok által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	74 3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 7 + 1 óra
3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása		
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, néhány jelrendszer ismerete, használata. Az információfelhasználás etikai szabályainak, veszélyeinek ismerete. Algoritmusleírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése, készítése. Az algoritmuskészítés legfontosabb lépéseinek alkalmazása. Legalább egy programozási nyelv ismerete, alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök ismerése. Csoportos feladatmegoldás. Fejlesztői környezetben való összetett probléma megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése Az algoritmusleírás eszközeinek mélyebb elsajátítása (pl. folyamatábra elemeinek bővítése). Egyszerű algoritmusok leírása algoritmusleíró nyelven. A feladatmegoldást segítő lehetőségek megismerése. Lista fogalma, létrehozása. Lista egy elemének létrehozása.		Matematika: Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.
Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában Iskolai élethez kapcsolódó problémák, illetve választott saját feladatok megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.		Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.

Fenntartó által jóváhagyva

A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása Alakzatok rajzolása, vagy egyszerű vezérléses játék készítése valamely fejlesztői környezetben.	Matematika: Tájékozódás a síkban (alapvető fogalmak és eljárások felidézése, alkalmazása). A tájékozódást segítő viszonyok ismerete. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása szabadon, adott feltételek szerint. Geometriai fogalmak ismerete, geometriai alakzatok tulajdonságainak ismerete. Koordinátarendszer, koordináták ismerete.
75 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű programozási nyelv, fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése, grafikai alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett algoritmusok készítése, és ezek programban való megvalósítása. Az alulról felfelé építkezés elvének ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Adott feladat megoldásához algoritmuselemek, algoritmusok tervezése, végrehajtása Algoritmus kódolása a számítógép számára egyszerű programozási nyelven. Az eljáráskészítés előnyeinek vizsgálata, eljárások alkalmazása Összetett algoritmusok készítése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elve alapján.		Matematika: Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Rendszeralkotás - elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.
A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata A bemenő adatok, a kimenő adatok és a változók értékeinek megadása, a bemenő adat és eredmény kapcsolatának megfigyelése. A programozás eredményeinek további felhasználása.		Fizika, kémia: műveletek, összefüggések kiszámolása, számítógépes mérések elvégzése. Matematika: Oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok értelmes, interaktív használata. A programozni kívánt művelettel kapcsolatos alapvető ismeretek.
76 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, bemenő adat, kimenő adat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	77 4. Infokommunikáció	Órakeret 4 óra
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek		
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Összetett keresések űrlapok segítségével Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.		Földrajz: a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése.
Hatékony, céltudatos információszerzés Weboldal szöveges, grafikai részének, adatainak letöltése, mentése. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból.		
78 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresés, letöltés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A kommunikációs modell megismerése Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. A kommunikációs modell (Shannon-féle) megismerése. Az üzenet fogalma. Redundancia. Az internet kommunikációs szolgáltatásai (csevegőprogramok, blogok). Infokommunikációs eszközök használata, a mobilkommunikációs eszközök megismerése. Szöveges és képes rövid üzenetek, okostelefon, videotelefon.		Minden tantárgy: a tudásmegosztás alkalmazása. Erkölcstan: társadalmi szabályok, normák; mások tiszteletben tartása; felelősségvállalás.
79 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformatikai technológiák használata, alkalmazása, önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban A média alkalmazási lehetőségei. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése.		Matematika: bonyolult vagy érdekes függvények vizsgálatához anyaggyűjtés, digitális táblára anyagfeldolgozáshoz. Földrajz: térképhasználat. Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek: hangoskönyv, elektronikus könyv, szótárak, lexikonok használata.
80 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangoskönyv, információmegosztó portál.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	81 5. Az információs társadalom	Órakeret 3 óra
5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai		
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalat. Információkezeléssel kapcsolatos tapasztalat. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek elhárításának a lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése. Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak megismerése Az adatvédelemmel kapcsolatos feladatok megismerése. Az adatokkal való visszaélések kivédése. Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények megismerése (pl. adathalászat, spam, hoax). Védekezési módszerek és szempontok megismerése.		Technika, életvitel és gyakorlat: az emberi tevékenységek hatásainak felismerése, a tevékenységek nem várt hatásainak kezelési ismeretei.
Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése Információforrások típusai. A megbízható információforrások jellemzőinek ismerete. A hiteles információ jellemzőinek és lehetőségeinek megismerése.		Technika, életvitel és gyakorlat: A tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.

Fenntartó által jóváhagyva

Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései Szoftverek csoportosítása különböző szempontok szerint. A jogtiszta szoftverhasználat előnyei. Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata. A programhasználat során betartandó jogok és kötelességek.	Technika, életvitel és gyakorlat: az iskolai környezet rendje, tisztasága. Matematika: matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések) ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).
82 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, adathalászat, kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság, jogtiszta szoftver, licensz, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	83 6. Könyvtári informatika	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Könyvtártípusok, funkcionális terek Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata.	Magyar nyelv és irodalom: A tanulási képesség fejlesztése. Kulturált könyvtárhasználat. Könyvtárlátogatás: települési, könyvtáron túli (pl. megyei) is.
Könyvtári szolgáltatások Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban. A kézikönyvtár önálló használata.	

Fenntartó által jóváhagyva

Információkeresés Hatékony, céltudatos információszerzés. Információhiány felismerése, megfogalmazása. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása. Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek (feladat értelmezése, kérdés megfogalmazása, keresés, válogatás, olvasás, értelmezés, jegyzetelés, válaszadás/alkotás, értékelés) tudatosítása, irányított alkalmazása.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Tudomány, technika, kultúra: a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása (információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata. Természettudományi témájú ismeretterjesztő források önálló keresése, követése, értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása. Környezet és fenntarthatóság - helyi környezeti probléma felismerése, információk gyűjtése, egyéni vélemények megfogalmazása. Magyar nyelv és irodalom: Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból. Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása, a tanult anyag bővítése különböző információhordozókból. Internetes enciklopédiák és keresőprogramok használata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ismeretszerzés, tanulás, önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. Földrajz: tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú

Fenntartó általi jóváhagyás

84 Kulcsfogalmak/fogalmak	Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, irodalomjegyzék.

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Az informatikai eszközök használata	2	2	-	4
Alkalmazói ismeretek	15	1	30	46
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	5	-	-	5
Infokommunikáció	4	1	6	11
Az információs társadalom	3	-	-	3
Könyvtári informatika	3	-	-	3
Összesen	32	4	36	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 2 + 2 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Informatikai eszközök, perifériák működési elveinek ismerete és használatuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A már korábban tanult különböző informatikai környezetekben való tájékozódás. Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek átismétlése, összehasonlítása.		Fizika: egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben.
Az informatikai eszközök működési elveinek átismétlése és használata. A számítógép fő egységei. Neumann elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Az eszközök helyes használatának elsajátítása. Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás.		
Az operációs rendszer grafikus felületének magabiztos használata. A hálózati operációs rendszerek funkciói, főbb szolgáltatásai. Vezetékes és vezeték nélküli kapcsolatok. Az iskolai hálózat vázlatos felépítése.		Fizika; biológia-egészségtan; kémia: a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata, az egyéni felelősség kérdése.
Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása Különböző perifériák összehasonlítása, bemutatása. A számítógép fő részeinek részletes áttekintése és működése. Az adott feladat elemzése. A probléma megoldásához szükséges informatikai eszköz kiválasztása. A probléma megoldásához szükséges funkciók elsajátítása. Nyomtatás fájlba, pdf állományok készítése. Környezettudatos viselkedés nyomtatáskor. Be-, illetve kitömörítés. Tömörítő programok összehasonlítása, megismerése, használata. A tömörítés részletes beállítása és értelmezése.		Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása. A tanórán bemutatott kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének nyomtatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monitor, nyomtató, adathordozó, pendrive, merevlemez, CD, CD-olvasó, digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 15 + 1 + 30 óra
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása		
Előzetes tudás	Az operációs rendszer fontosabb funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Objektumok szövegben való elhelyezése. Összetett dokumentum készítése. Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Digitális képek alakítása, formázása. Hangszerkesztés. Webes publikáció készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése. Objektumok a szövegben Objektumok beillesztése a szövegbe. A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása. Összetett dokumentum készítése Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése. Szöveg mentése különböző formátumokban. Táblázatkészítés szövegszerkesztővel Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása.		Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban). Fizika; kémia; biológia-egészségtan: kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.
Információk publikálásának különböző módjai az interneten Weblap készítése. Bloghasználat megismerése.		
Digitális képek formázása több módon is. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás.		Vizuális kultúra: a technikai médiumok képalkotó módszerei; vizuális reklámok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, digitális kép, weblap, blog.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten. A tanulónak értenie kell a táblázatkezelés lényegét és képesnek kell lennie úgy használni a táblázatkezelő programot, hogy a végeredménye pontos munkafájl legyen. Tudnia kell a különböző fájlformátumokba való elmentést, a beépített funkciók használatát, munkalapok értelmezését, logikai függvények létrehozását, grafikonok formázását, oldalszámok beállítását. Tudnia kell prezentációkat létrehozni és elmenteni különböző fájl formátumokban. Értelmezni kell tudni a különböző prezentációs nézeteket, tudni kell, mikor melyiket kell használni, ki kell tudni választani a különböző dia-elrendezéseket és meg kell tudni szerkeszteni a diákat. A prezentációk szövegét be kell tudni vinni, szerkeszteni és formázni. Egyedi címeket is kell tudni alkalmazni. Képet, grafikát, rajzolt alakzatot kell tudni beszúrni, szerkeszteni. Különböző animálási és áttűnési effektusokat kell ismerni; a tartalmat ellenőrizni és javítani kell a nyomtatás, illetve. a diák bemutatása előtt.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Táblázatkezelés Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállításának lehetőségei. Munkafüzet elmentése más néven egy meghajtó meghatározott helyére. Munkafüzet elmentése más fájltípusként, például: szöveges állomány, sablon, más szoftver vagy verziószám alatt. Megnyitott munkafüzetek közötti váltás. A kicsinyítés/nagyítás (zoom) használata. A beépített eszköztár megjelenítése, elrejtése. Az eszköztár sáv visszaállítása.	
Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása, átismétlése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás begyakorlása. Egy cella, összefüggő tartományok és nem összefüggő tartományok, illetve a teljes munkalap kijelölése. A cellatartalom szerkesztése, a meglévő cellatartalom felülírása. A visszavonás (undo) és az ismétlés (redo) parancsok használata. Adott tartalom keresése egy munkalapon belül a csere paranccsal. Adott tartalom cseréje egy munkalapon belül. Tartomány rendezése egy kritérium alapján csökkenő, növekvő és szám szerinti sorrendben, csökkenő és növekvő ábécé rendben. Sorok és oszlopok beszúrása, törlése. Az oszlopszélesség és a sormagasság módosítása egy adott értékhez, az optimális szélesség és magasság eléréséhez. Sorok és/vagy oszlopok rögzítése és feloldása. Cellahivatkozások használata. Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalmának megismerése. Képletek készítése cellahivatkozások és aritmetikai operátorok (összeadás, kivonás, szorzás, osztás) használatával. A képletek használata	Matematika: ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében, a gyakorlati életben és más tantárgyak keretében (pl. százalék, kamatos kamat, terület-, felszín-, térfogatszámítás, relatív gyakoriság, valószínűség, logaritmus függvény). Táblázatok készítése. Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: Mérési adatok, ábrák, értelmezése. Természeti jelenségek, folyamatok

Fontáné által jóváhagyva

során felmerülő általános hibaértékek felismerése és értelmezése: #NÉV?, #ZÉRÓOSZTÓ!, #HIV!. Képletek készítése a szum/összeg (sum), átlag (average), minimum, maximum és darab (count) darab2 (counta) darabüres (countblank) függvények használatával. Képletek készítése a logikai ha (if) függvény használatával (mely két meghatározott érték közül az egyiket eredményezi). A hasonlító operátor használatával:=,>,<.	időbeli lefolyásának leírása függvényekkel, diagramok elemzése, értelmezése.
Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése. Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása. Különféle diagramok/grafikonok készítése egy munkafüzet adataiból: oszlop, sáv-, vonal- és kördiagram. A diagram/grafikon típusának megváltoztatása. Diagramok/grafikonok másolása és mozgatása, átméretezése. Az oszlop, vonal sáv vagy a körcikk színének megváltoztatása a diagramon/grafikonon belül. A diagramcím, tengely, ill. felirat színének és betűméretének megváltoztatása. A diagramtípusok összehasonlítása és részletes elemzése. Az adott feladatoknak megfelelő diagram kiválasztása és beállításai. A munkalap margóinak megváltoztatása: felső, alsó, bal és jobb margók. A munkalap tájolásának megváltoztatása álló vagy fekvő formátumra. A papírméret megváltoztatása. Az oldalbeállítás megváltoztatása úgy, hogy a munkalap tartalma elférjen egy meghatározott számú oldalon. 4 Szöveg bevitele, megváltoztatása és törlése egy munkalap élőfejében (fejlécében) és élőlábában (láblécében). Mezők beillesztése és törlése az élőfejbe (fejlécbe) és élőlábba (láblécbe): oldalszám-információk, dátum, időpont, fájlnév, a munkalap neve.	Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan: a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.
A prezentációkészítő szoftver megnyitása és bezárása. Prezentáció megnyitása és bezárása. Új prezentáció létrehozása az alapértelmezés szerinti sablon alapján. A prezentáció elmentése a meghajtó meghatározott helyére. A prezentáció elmentése más néven. A prezentáció elmentése más fájlformátumban: RTF (Rich Text Format), sablon, kép fájlformátum, vagy más verziószám formátumában. Váltás megnyitott prezentációk között. A prezentáció különböző nézetei: normál, diarendező, vázlat, diavetítő. Megfelelő gyakorlat a diák címeinek használatában: minden diához más címet használni, hogy meg lehessen különböztetni őket a vázlat nézetben és navigálni lehessen köztük a diavetítés során. Új dia létrehozása meghatározott diaelrendezéssel (Pl. címdia, szöveg és diagram, felsorolás, táblázat). Kép, grafika, rajzolt alakzat beszúrása a diamintába. Kép, grafika, rajzolt alakzat törlése a diamintából. Szöveg bevitele a prezentáció egy diájának, ill. összes diájának lábjegyzetébe. Automatikus diaszámozás, automatikusan frissülő dátum és automatikusan nem frissülő dátum beszúrása a prezentáció egy diájának, ill. összes diájának láblécébe. Adatok bevitele különféle beépített diagramok készítéséhez a prezentációban: oszlopdiagram, sávdiagram, vonaldiagram (grafikon) és kördiagram használatával. A diagram címének hozzáadása, visszavonása, szerkesztése. Az oszlop, sáv, vonal (grafikonvonal), és a körcikk színének megváltoztatása a diagramon belül. Különféle rajzolt objektumok elhelyezése a dián: vonal, nyíl, tömbnyíl, téglalap, ellipszis, négyzet, kör. Diák közti áttűnési hatások beállítása,	Vizuális kultúra: a technikai médiumok képalkotó módszerei; vizuális reklámok. Fizika, kémia, biológia-egészségtan, földrajz: mérési adatok, ábrák értelmezése. Természeti jelenségek, folyamatok időbeli lefolyásának leírása függvényekkel, diagramok elemzése, értelmezése. Fizika, kémia, földrajz,

Fejlesztési változat

törlése. Előre definiált animációk hozzárendelése és törlése a különböző diaelemekhez. A prezentáció megfelelő bemutatási formájának kiválasztása, például: írásvetítő, nyomtatott jegyzet, képernyőn való bemutatás. Diák elrejtése és felfedése. A prezentáció helyesírás-ellenőrzése és a szükséges változtatások elvégzése (pl. a helyesírási hibák kijavítása, az ismétlődő szavak törlése). A dia oldalbeállítása, a tájolás megváltoztatása álló vagy fekvő formátumra. A papírméret megváltoztatása. A teljes prezentáció, meghatározott dia, vázlatok, jegyzetoldalak és a diák vázlatnézetének nyomtatása meghatározott példányszámban. Diavetítés elkezdése első diától, aktuális diától. A következő, előző, vagy adott diára navigálás a diavetítés alatt.	biológia-egészségtan: a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.
Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten Térképhasználati ismeretek alkalmazása. Térképek keresése, használata. Keresés a térképeken, a térképek átalakítása.	Földrajz; fizika: a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjai és felhasználásuk. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram, zoom, rtf, különleges karakter, undo, redo, sablon, operátor, prezentáció, címdia, diaminta, lábjegyzet, vázlatmód, áttűnés, definiált animáció.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 5 óra
3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása		
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, jelrendszer ismerete és alapvető használata. Algoritmusleírás eszközeinek ismerete, alkalmazása. Egyszerű folyamatábra értelmezése. Algoritmuskészítés. Egy fejlesztőrendszer ismerete. Egy programozási nyelv alapszintű használata, valamint más nyelvekkel való összehasonlítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma megoldása fejlesztői környezetben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek ismerete. Az algoritmusleírás eszközeinek és módszereinek megismerése. Egyszerű algoritmusok készítése.		Matematika: algoritmus követése, értelmezése, készítése. Elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.
Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában Iskolai élethez illetve egyéb feladatokhoz kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.		Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.
A robotika alapjainak elmélyítése, vezérlési problémák megoldása. Vezérlési feladatok megoldása fejlesztői környezetben.		Matematika: Tájékozódás a síkban. A tájékozódást segítő viszonyok ismerete. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai. Koordinátarendszer, koordináták.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezetek ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok készítése és megvalósítása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Adott feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása Algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján. Algoritmus kódolása fejlesztői környezetben. Eljárások, összetett algoritmusok elemzése, készítése.		Matematika: algoritmus követése, értelmezése, készítése. Rendszeralkotás - elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.
A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata Az eredmény meghatározása a bemenő adatok alapján. Bemenő és kimenő adatok, valamint a változó értékeinek megadása, fokozatosan nehezedő példákon keresztül.		Fizika; kémia: műveletek, összefüggések kiszámolása, számítógépes mérések elvégzése. Matematika: oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata. A programozni kívánt művelettel kapcsolatos alapvető ismeretek.
Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése Elemi és összetett adattípusok megismerése és alkalmazása.		Matematika: a feltételekkel való összevetés során annak tudatosítása, hogy a feltételek hogyan befolyásolják az eredményt.
Robotvezérlési, grafikai feladatok megoldása fejlesztőrendszerrel Az automataelvű fejlesztőrendszer alapfogalmai. Robotvezérlési alapfogalmak. Síkgeometriai feladatok megoldása az adott fejlesztőrendszerben.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, kimenő adat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi szimulációs programok használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Véletlen jelenségek modelljeinek megismerése, a paramétermódosítás hatásainak megfigyelése Tantárgyi szimulációs programok használata, a beállítások hatásainak vizsgálata. A szabályozó eszközök hatásai az oktatóprogramokban. Véletlen jelenségek modelljei.		Kémia; fizika; biológia; földrajz: szimulációs programok. Matematika: véletlen esemény.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen jelenség, modell, szimuláció, beállítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 4 + 1 + 6 óra
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek		
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata, összehasonlítása. Bonyolult és egyszerű információk keresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése. Tudni kell az Internet és a hozzá kapcsolódó fogalmakat. Tisztában kell lenni az internet- használattal kapcsolatos biztonsági előírásokkal. Végre kell tudni hajtani mindennapi web-böngészéssel kapcsolatos feladatokat (pl. a böngésző beállításának megváltoztatását). Ki kell tudni tölteni és meg kell tudni jeleníteni web-űrlapokat és információt kell tudni keresni. El kell tudni menteni weboldalakat, fájlokat kell tudni letölteni a webről. Webtartalmat kell tudni dokumentumba másolni.	

85 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az Internet fogalma. A világháló (www) fogalma. Az internet-szolgáltató (ISP), egységes (információforrás meghatározó(URL), hiperhivatkozás (hyperlink) fogalmak meghatározása és értelmezése. A webcím felépítése és szerkezete. A web-böngésző fogalma és használata. Néhány web-böngésző megnevezése. A keresőgép fogalma. Hatékony, céltudatos, pontos és gyors információszerzés. A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból. Bonyolultabb keresési feladatok tervének megbeszélése és gyors elvégzése. Idegen nyelvi keresők összehasonlítása. Keresés finomítása speciális kereséssel: pontos kifejezés, szavak kizárása, dátum, fájlformátum alapján. Webes szótár, enciklopédia használata.	Földrajz: a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése.
Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása Helyi könyvtári és a korosztálynak szóló elterjedt adatbázisok. Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása.	Fizika: természettudományos anyagok gyűjtése, a megbízhatóság vizsgálata.
Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok. Nyomtatási beállítások. Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése. Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre. Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresés, letöltés, publikálás, hitelesség, űrlap, ISP, URL, WWW, hyperlink, web.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák**	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata. Érteni kell, mi az e-mail és ismerni kell használatának előnyeit és hátrányait; ismerni kell más üzenetfajtákat is. Ismerni kell a hálózati etikettet és az e-mail használatával kapcsolatos biztonsági előírásokat. Tudni kell e-mailt létrehozni, a helyesírását ellenőrizni és elküldeni. Megválaszolni, továbbítani és nyomtatni e-mailt, kezelni a csatolt fájlokat. Tudni kell továbbá levelező-rendszer-szoftverrel dolgozni, az e-maileket rendszerezni és kezelni.	
86 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az információ küldésének és fogadásának kommunikációs eszközei, funkciói, kiválasztási szempontjai. Az elektronikus levelezés alapjai. E-mail cím beírása további cím(ek)re másolatként (Cc) és titkos másolatként (Bcc) mezőkbe. Szöveg másolása az üzenetbe egy másik forrásból. Fájlmelléklet csatolása, eltávolítása. Piszkozat mentése. Helyesírás-ellenőrző eszköz használata és a helyesírási hibák kijavítása. Az üzenet elküldése sürgős, ill. nem sürgős fontossági beállítással. Üzenet keresése a feladó, a tárgy és az üzenet szövege alapján. Üzenetek szétválogatása név, dátum, küldő alapján. Üzenet mappa létrehozása, törlése. Üzenet mozgatása az üzenet mappába. Üzenet törlése. Törölt üzenet visszaállítása. A Törölt elemek/kuka mappa kiürítése. A mobilkommunikáció eszközei. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. Az internet kommunikációs szolgáltatásai.		Kémia; biológia-egészségtan: feladatok közös kidolgozása kommunikációs csatornákon keresztül.
A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között A fogyatékkal élőkkel való és a fogyatékkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése. A virtuális tér közlekedési szabályai. A kommunikációs médiumok és szerepük.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: közösségi portálokon megjelenő személyes adatok vizsgálata a védelem és adatbiztonság szempontjából.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem, piszkozat, csatolmány, Cc, Bcc, forrás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A regisztráció értelmezése és elsajátítása. Különböző internetes portálok ismerete. A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformatikai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	
87 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban A média alkalmazási lehetőségei. Internetes portálok, szöveges és képi információforrások. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése és használata.		Matematika: bonyolult vagy érdekes függvények vizsgálatához anyaggyűjtés, digitális táblára anyagfeldolgozáshoz. Földrajz: térképhasználat. Magyar nyelv és irodalom: hangoskönyv, elektronikus könyv. Idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom: szótárak, lexikonok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangoskönyv, információmegosztó portálok.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 3 óra
5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai		
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. (spam, hoax, licensz) Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése. Felhasználói korlátozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése. Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények átismétlése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak részletezése, megbeszélése. Az adatokkal való visszaélések kivédése. Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények értelmezése. Védekezési módszerek és szempontok ismétlése.		Technika, életvitel és gyakorlat: az emberi tevékenységek hatásainak felismerése, a tevékenységek nem várt hatásainak kezelési ismeretei.
Megbízható információforrások ismerete. Az információ hitelességének értékelése.		Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése. Technika, életvitel és gyakorlat: az iskolai környezet rendje, tisztasága. Matematika: matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).
Az információforrások etikus felhasználásának megismerése Az információszerzés folyamatának ismerete. Az információforrások etikus felhasználása. Az információforrások feltüntetése. Az információ értékként való kezelése, megosztása.		Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes felelősség belátása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és

Fenntartó által jóváhagyva

	állampolgári ismeretek: információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése. Magyar nyelv és irodalom: az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.
Az információ és az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megismerése Az információ szerepe az információs társadalomban. Az informatikai eszközök használatának következményei.	Technika, életvitel és gyakorlat: a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.
Kulcsfogalmak /fogalmak	Adat, adathalászat, kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság, jogtiszta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevétele, a kritikus szemléletmód kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése. Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.		Technika, életvitel és gyakorlat: a megtakarítási lehetőségek felismerése, a hatékonyság, egészség- és környezettudatosság érvényesítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatások, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Internetes könyvtárak összehasonlítása, használatuk. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete. A szerzői jog értelmezése, különböző programok körében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Könyvtártípusok, funkcionális terek átismétlése. Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek összehasonlítása, felépítése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek átismétlése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.		Magyar nyelv és irodalom: könyvtárhasználat.
Könyvtári szolgáltatások Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban. A kézikönyvtár önálló használata.		
Információkeresés Hatékony, céltudatos információszerzés. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása. Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.		Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata. Természettudományi témájú ismeretterjesztő források önálló keresése, követése, értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása. Magyar nyelv és irodalom: Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból.

Fenntartó által jóváhagyva

	Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása. Internetes enciklopédiák és keresőprogramok használata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. Földrajz: tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetrendek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).
Dokumentumtípusok, kézikönyvek Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.	Matematika: ismerethordozók használata - könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények). Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása: segédkönyvek, szótárak, lexikonok, helyesírási kézikönyvek használata, ismeretlen kifejezések jelentésének megkeresése egynyelvű szótárakban. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről. Biológia-egészségtan: az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok bemutatása határozókönyvek alapján.
Forráskiválasztás A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása. Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata. A tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkal-

Fenntartó által jóváhagyva

	mazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése. Magyar nyelv és irodalom: az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a források megbízhatósága.
Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése. Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése. Forrásjegyzék összeállítása.	Magyar nyelv és irodalom: források megjelölése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalomjegyzék.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje meg a különböző informatikai környezeteket; tudja használni az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait; segítséggel legyen képes az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszközök kiválasztására. A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon egyszerű táblázatot létrehozni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére lássa át a problémamegoldás folyamatát; ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket; ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait; tudjon kódolni algoritmusokat; tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben; ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján; legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére; legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és védendő adatait; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerjen megbízható információforrásokat; legyen képes értékelni az információ hitelességét; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit; ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást; legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz; a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban; képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás);

Felmerő oktatási jóváhagyva

	egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. melléklet 2.2.10.2 (B) változatához
Kémia az általános iskolák 7 – 8. évfolyama számára

88 Célok és feladatok

A kémia tanításának célja és feladata, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el azt a kémiai műveltségtartalmat és szemléletet, amely a 21. század kulturált emberét képessé teszi arra, hogy a környezetében megjelenő és mindennapi tevékenységében felhasználásra kerülő anyagok kémiai tulajdonságait, hatásait, a kémiai jelenségeket és azok összefüggéseit, törvényeit megértse, és segíti őt az anyagok tudatos felhasználásában. Az anyag sokféleségének bemutatása mellett e sokféleség osztályozásával meg kell mutatni, hogy az néhány egyszerű elv alapján jól megérthető és kezelhető. A továbbfejleszthető ismeretanyag és a szemléletmód járuljon hozzá a tanulók egységes természet- és társadalomképének formálásához, egyéni képességeik felismeréséhez és fejlesztéséhez, a természettudományok iránti érdeklődés és az önművelés iránti igény felkeltéséhez. A tanulók tudjanak ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak megfigyelése, mérése, vizsgálata és értelmezése, illetve az ismeretterjesztő irodalom, a könyvtár és az elektronikus információhordozók révén. Legyenek képesek a természettudományok körébe tartozó különböző problémák felismerésére. A kémia tanulása alakítson ki felelősségteljes tudást az élő környezet megóvása és az egészséges életmód megvalósítása érdekében.

A kémiai tananyag a lehetőségek maximális felhasználásával kapcsolódik több más műveltségterülethez, azokkal együttműködve tekinthetik át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait. A kémia műveltségi terület keretei között folyó nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. A kémiai eljárások, valamint az egyes elemek, vegyületek, módszerek felfedezésének történetével, neves kémikusok tevékenységének tanításával az a cél, hogy kialakuljon a tanulókban a kémia kultúrtörténeti szemlélete.

A kémiaoktatás feladata, hogy nyújtson maradandó és hasznosítható tudást, komplex természetbarát szemléletet, biztosítson olyan kémiai alapműveltséget, amely alkalmas a szakirányú képzés megalapozására.

A kémia, mint belépő természettudományos tantárgy, kiváló megvalósítási terepe annak, hogy a diákok az élet minden területén jól használható módot alakítsanak ki. Kísérletei révén a tények tiszteletére, elfogadására nevel.

Tanulmányaik során a tanulók legtöbbször tapasztalatokból, megfigyelésekből, kísérletekből indulnak ki, ezekből vonnak le következtetéseket, majd kutatják az anyag viselkedésének okait. A tapasztalatok sarkallhatják a miértek keresésére. A tudományos megismerés egyes formáinak alkalmazásával egyre önállóbban tudnak új ismereteket szerezni. Közben hasznos anyagismeretekhez jutnak, amelyeket a napi tevékenységeik során közvetlenül is alkalmazhatnak.

A kémiával való ismerkedés közben olyan tapasztalatokon nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a szénmonoxid hatása). A természettudományos szemlélet birtokában a tanulók egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészsé-

Fenntartó által jóváhagyva

gükre, szűkebb és tágabb környezetükre. Az így kialakuló látásmód védheti meg a jövő generációt az áltudományok különböző formáitól.

A változatos témakörök inspirálhatják a tanulókat és a tanárokat is arra, hogy a tananyagot a legkülönbözőbb módokon közelítsék meg, problémákat vessenek fel, kutakodjanak, vitázzanak, és ehhez keressenek az interneten adatokat, információkat. Tervezzenek kísérleteket, tapasztalati tényekkel, érvekkel bizonyítsanak. Erősíti a motivációt, a tantárgyhoz való kötődést az is, ha a már meglévő infokommunikációs jártasságra (prezentációk készítése, azok megosztása közösségi oldalakon, tudásépítő platformokon) épít. A pályaválasztásukat segítheti a magyar vegyészek világhírű teljesítményével való találkozás is.

A kémiai jelenségek vizsgálata egyaránt igényel gyakorlati és elméleti készségeket, így a tantárgy kisebb-nagyobb sikerélményhez juttathat mindenkit, ami a hatékony tanulás egyik alapvető feltétele.

A kémia az általános iskolában élményközpontúan, a diákok természetes kíváncsiságára építve jelenik meg. A diszciplináris tudás megszerzése mellett azonos súlyt kap a napi élettel és a környezettel, egyéb tanulmányaival való kapcsolat, továbbá azoknak az utaknak, módoknak a megtalálása, amelyekkel a kívánt információ, tudás birtokába juthat.

Az elsődleges cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel (saját megfigyelésekkel, problémafelvető kísérletekkel). Az otthoni megfigyelések, mérések, kémhatás vizsgálatok, kutakodások még a kémia népszerűsítését is elősegíthetik.

A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok

A tanterv **a fejlesztési feladatok** közül kiemelt hangsúllyal a következőket tartalmazza:

- a természettudományos megismerés módszereinek bemutatása,
- a kémiatanulás módszereinek bemutatása, a tanulási készség kialakítása, fejlesztése,
- tájékozódás az élő és az élettelen természetről,
- az egészséges életmód feltételeinek megismertetése,
- a környezetért érzett felelősségre nevelés,
- a hon- és népismeret, hazaszeretetre nevelés, kapcsolódás Európához, a világhoz,
- a kommunikációs kultúra fejlesztése,
- a harmonikusan fejlett ember formálása,
- a pályaorientáció,
- a problémamegoldó képesség, a kreativitás fejlesztése,
- döntésképes személyiségek fejlesztése, akik tárgyi ismereteik segítségével, képesek a lakóhely és az iskola közvetlen aktuális problémáinak, sajátos természeti adottságainak megismerése alapján véleményt formálni és cselekedni.

A tanulók

- megfigyelőképességének és a fogalmak megalkotásán keresztül logikus gondolkodásmódjának fejlesztése,
- önállóan végzett célirányos megfigyeléseik és kísérleteik eredményeiből, a megismert tények, összefüggések birtokában legyenek képesek következtetések levonására, ítéletalkotásra,
- életkori sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerésére,
- legyenek képesek arra, hogy gondolataikat szóban és írásban nyelvileg helyesen, világosan, szabatosan, a kémiai szakkifejezések helyes alkalmazásával fogalmazzák meg,
- ábrákat, grafikonokat, táblázati adatokat tudjanak értelmezni, számítási feladatokat megoldani, ismerjék és alkalmazzák a problémamegoldás elemi műveleteit,
- tudják magyarázni ismereteik mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, valamint a technikai alkalmazásokat,
- használjanak modelleket,
- szerezzenek gyakorlottságot az információkutatásban, legyenek motiváltak az IKT-eszközök használatában,
- legyenek képesek alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és az órán kívüli tevékenységek során,
- ismerjék fel az ismereteikhez kapcsolódó környezeti problémákat, ismereteik járuljanak hozzá személyiségük pozitív formálásához,
- tudják, hogy az egészség és a környezet épsége semmivel sem pótolható érték, legyenek tájékozottak arról, hogy a természettudomány fejlődése milyen szerepet játszik a társadalmi folyamatokban, a különböző népek, országok tudósai, kutatói egymásra épülő munkájának az eredménye, és e munkában jelentős szerepet töltenek be a magyar tudósok, kutatók is.

Ezentúró általjóváhagyva

89	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4	1	5	90 -	91 -	92 -	93 4
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	16	1	17	94 -	95 -	96 -	97 16
A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettí-pusok	12	2	14	98 -	99 -	100 -	101 12
A kémiai reakciók típusai	-	-	-	14	3	17	14
Élelmiszerek és az egészséges életmód	-	-	-	13	1	14	13
Kémia a természetben	-	-	-	12	2	14	12
Kémia az iparban	-	-	-	12	-	12	12
Kémia a háztartásban	-	-	-	14	1	15	14
Összesen	32	4	36	65	7	72	97

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematika egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4	1	5
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	16	1	17
A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettí-pusok	12	2	14
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

Tematikai egység	A kémia tárgya, kémiai kísérletek	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Térfogat és térfogatmérés. Halmazállapotok, anyagi változások, hőmérsékletmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása. A kémia tárgyának, alapvető módszereinek és szerepének megértése. A kémia kikerülhetetlenségének bemutatása a mai világban. A kémiai kísérletezés bemutatása, megszerettetése, a kísérletek tervezése, a tapasztalatok lejegyzése, értékelése. A biztonságos laboratóriumi eszköz- és vegyszerhasználat alapjainak kialakítása. A veszélyességi jelek felismerésének és a balesetvédelem szabályai alkalmazásának készségszintű elsajátítása.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
A kémia tárgya és jelentősége A kémia tárgya és jelentősége az ókortól a mai társadalomig. A kémia szerepe a mindennapi életünkben. A kémia felosztása, főbb területei. Kémiai kísérletek A kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések. A kísérletezés közben betartandó szabályok. Azonnali tennivalók baleset esetén. Laboratóriumi eszközök, vegyszerek Alapvető laboratóriumi eszközök. Szilárd, folyadék- és gáz halmazállapotú vegyszerek tárolása. Vegyszerek veszélyességének jelölése. A kémiában használt laboratóriumi eszközök, vegyszerek, oldatok, vegyületek, veszélyes anyagok bemutatása, szemléltetése.	A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének ismerete, a kísérletezés szabályainak megértése. Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Információk a tudományos kutatómunkákról. Baleseti szituációs játékok. Kísérletek rögzítése a füzetben. Vegyszerek tulajdonságainak megfigyelése, érzékszervek szerepe: szín, szag (kézlegyezéssel), pl. szalmiákszesz, oldószerek, kristályos anyagok. Jelölések felismerése a csomagolásokon, szállítóeszközökön. A laboratóriumi eszközök kipróbálása egyszerű feladatokkal, pl. térfogatmérés főzőpohárral, mérőhengerrel, indikátoros híg lúgoldat híg savval, majd lúggal való elegyítése a színváltozás bemutatására. Laboratóriumi eszközök csoportosítása a környezettel való anyagátmenet szempontjából.	Biológia-egészségtan: ízlelés, szaglás, tapintás, látás. Fizika: a fehér fény színekre bontása, a látás fizikai alapjai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, laboratóriumi eszköz, kísérlet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Órakeret 16 + 1 óra
Előzetes tudás	Balesetvédelmi szabályok, laboratóriumi eszközök, halmazállapotok, halmazállapot-változások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása az atom és az elem fogalmak kialakulásának bemutatásán keresztül. A részecskeszemlélet és a daltoni atomelmélet megértése. Az elemek, vegyületek, molekulák vegyjelekkel és összegképlettel való jelölésének elsajátítása. Az állapotjelzők, a halmazállapotok és az azokat összekapcsoló fizikai változások értelmezése. A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. A változások hőtani jellemzőinek megértése. A kémiai változások leírása szóegyenletekkel. Az anyagmegmaradás törvényének elfogadása és ennek alapján vegyjelekkel írt reakcióegyenletek rendezése. A keverékek és a vegyületek közötti különbség megértése. A komponens fogalmának megértése és alkalmazása. A keverékek típusainak ismerete és alkalmazása konkrét példákra, különösen az elegyekre és az oldatokra vonatkozóan. Az összetétel megadási módjainak ismerete és alkalmazása. Keverékek szétválasztásának kísérleti úton való elsajátítása.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Részecskeszemlélet a kémiában Az atom szó eredete és a daltoni atommodell. Az egyedi részecskék láthatatlansága, modern műszerekkel való érzékelhetőségük. A részecskék méretének és számának szemléletes tárgyalása. Elemek, vegyületek A kémiailag tiszta anyag fogalma. Azonos/különböző atomokból álló kémiailag tiszta anyagok: elemek/vegyületek. Az elemek jelölése vegyjelekkel (Berzelius). Több azonos atomból álló részecskék képlete. Vegyületek jelölése képletekkel. A mennyiségi viszony és az alsó index jelentése. Molekulák A molekula, mint atomokból álló önálló részecske. A molekulákat összetartó erők (részletek nélkül).	A részecskeszemlélet elsajátítása. Képletek szerkesztése. Színes kristályos anyag oldódása vízben. A vegyjelek gyakorlása az eddig megismert elemeken, újabb elemek bevezetése, pl. az ókor hét féme, érdekes elemfelfedezések története. Az eddig megismert vegyületek vegyjelekkel való felírása, bemutatása. Egyszerű molekulák szemléltetése modellekkel vagy számítógépes grafika segítségével. Molekulamodellek építése. Műszeres felvételek molekulákról.	Biológia-egészségtan: emberi testhőmérséklet szabályozása, légkör, talaj és termőképessége. Fizika: tömeg, térfogat, sűrűség, energia, halmazállapotok jellemzése, egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly, olvadáspont, forráspont, hőmérséklet, nyomás, mágnesesség, hőmérséklet mérése, sűrűség mérése és mértékegysége, testek úszása, légnyomás mérése, tömegmérés, térfogatmérés. Földrajz: vizek, talajtípusok. Matematika: százalékszámítás. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: őskorban, ókorban ismert fémek.
Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások	A fizikai és a kémiai változások jellemzése, megkülönböztetésük. Egyszerű egyenletek felírása. Olvadás- és forráspont mérése. Jód szublimációja. Különböző halmazállapotok fel-	

Pedagógiai célú felhasználásra jóváhagyva

A szublimáció és a kristályok kiválásának bemutatása videó és kísérletek segítségével. A szilárd, a folyadék- és a gázhalmazállapotok jellemzése, a kapcsolódó fizikai változások. Olvadáspont, forráspont. A fázis fogalma. Kémiai változások (kémiai reakciók) Kémiai reakciók. A kémiai és a fizikai változások megkülönböztetése. Kiindulási anyag, termék. Hőtermelő és hőelnyelő változások A változásokat kísérő hő. Hőtermelő és hőelnyelő folyamatok a rendszer és a környezet szempontjából. Az anyagmegmaradás törvénye A kémiai változások leírása szóegyenletekkel, kémiai jelekkel (vegyjelekkel, képletekkel). Mennyiségi viszonyok figyelembevétele az egyenletek két oldalán. Az anyagmegmaradás törvénye.	ismerése. Illékonyság szerves oldószereken bemutatva, pl. etanol. Kétfázisú rendszerek bemutatása: jég és más anyag olvadása, a szilárd és a folyadékfázisok sűrűsége. Pl. vaspor és kénpor keverékének szétválasztása mágnessel, illetve összeolvasztása. Égés bemutatása. Hőelnyelő változások bemutatása hőmérséklet mérése mellett, pl. oldószer párolgása, hőelnyelő oldódás. Információk a párolgás szerepéről az emberi test hőszabályozásában. Az anyagmegmaradás törvényének tömegméréssel való demonstrálása, pl. színes csapadékképződési reakciókban. Egyszerű számítási feladatok az anyagmegmaradás (tömegmegmaradás) felhasználásával.	
Komponens Komponens (összetevő), a komponensek száma. A komponensek változó aránya. Elegyek és összetételük Gáz- és folyadékelegyek. Elegyek összetétele: tömegszázalék, térfogatszázalék. Tömegmérés, térfogatmérés. A teljes tömeg egyenlő az összetevők tömegének összegével, térfogat esetén ez nem mindig igaz. Oldatok Oldhatóság. Telített oldat. Az oldhatóság változása a hőmérséklettel. Rosszul oldódó anyagok. A „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv.	Elegyek és oldatok összetételének értelmezése. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. Szörp, ecetes víz, víz-alkohol elegy készítése. Egyszerű számítási feladatok tömeg- és térfogatszázalékra, pl. üdítőital cukortartalmának, ételecet ecetsavtartalmának, bor alkoholtartalmának számolása. Adott tömegszázalékú vizes oldatok készítése pl. cukorból, illetve konyhasóból. Anyagok oldása vízben és étolajban. Információk gázok oldódásának hőmérséklet- és nyomásfüggéséről példákkal (pl. keszonbetegség, magashegyi kisebb légnyomás következményei).	
Keverékek komponenseinek	Keverékek szétválasztásának	

Fenntartó által jóváhagyva

szétválasztása Oldás, kristályosítás, ülepítés, dekantálás, szűrés, bepárlás, mágneses elválasztás, desztilláció, adszorpció. A levegő, mint gázelegy A levegő térfogatszázalékos összetétele. Néhány vizes oldat Édesvíz, tengervíz (sótartalma tömegszázalékban), vérplazma (oldott anyagai). Szilárd keverékek Szilárd keverék (pl. só és homok, vas és kénpor, sütőpor, bauxit, gránit, talaj).	gyakorlása. Kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Egyszerű elválasztási feladatok megtervezése: vas- és alumíniumpor szétválasztása. Információk a desztillációról és az adszorpcióról: pl. pálinkafőzés, kőolajfinomítás, a Telkes-féle – tengervízből ivóvizet készítő – labda, orvosi szén, dezodorok, szilikagél. Információk a levegő komponenseinek szétválasztásáról. Sós homokból só kioldása, majd bepárlás után kristályosítása. Információk az étkezési só tengervízből történő előállításáról. Valamilyen szilárd keverék komponenseinek vizsgálata, kimutatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Daltoni atommodell, kémiailag tiszta anyag, elem, vegyület, molekula, vegyjel, képlet, halmazállapot, fázis, fizikai és kémiai változás, hőtermelő és hőelnyelő változás, anyagmegmaradás, keverék, komponens, elegy, oldat, tömegszázalék, térfogatszázalék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	A részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	Órakeret 12 + 2 óra
Előzetes tudás	Részecskeszemlélet, elem, vegyület, molekula, kémiai reakció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mennyiségi arányok értelmezése vegyületekben a vegyértékelektronok számának, illetve a periódusos rendszernek az ismeretében. Az anyagmennyiség fogalmának és az Avogadro-állandónak a megértése. Ionok, ionos kötés, kovalens kötés és fémes kötés értelmezése a nemesgáz-elektronszerkezetre való törekvés elmélete alapján. Az ismert anyagok besorolása legfontosabb vegyülettípusokba.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Az atom felépítése Atommodellek a Bohr-modellig. Atommag és elektronok. Elektronok felosztása törzs- és vegyértékelektronokra. Vegyértékelektronok jelölése a vegyjel mellett pontokkal, elektronpár esetén vonallal. Az atom és atommag összehasonlítása, szemléltetése. Vegyértékelektronokkal kapcsolatos feladatok gyakorlása. A periódusos rendszer Története (Mengyelejev), felépítése. A vegyértékelektronok száma és a kémiai tulajdonságok összefüggése a periódusos rendszer 1., 2. és 13–18. (régebben főcsoportoknak nevezett) csoportjaiban. Fémek, nemfémek, félfémek elhelyezkedése a periódusos rendszerben. Magyar vonatkozású elemek (Müller Ferenc, Hevesy György). Nemesgázok elektronszerkezete. Az anyagmennyiség Az anyagmennyiség fogalma és mértékegysége. Avogadro-állandó. Atomtömeg, moláris tömeg és mértékegysége, kapcsolata a fizikában megismert tömeg mértékegységével.	A periódusos rendszer szerepének és az anyagmennyiség fogalmának a megértése. Képletek szerkesztése, anyagmennyiségre vonatkozó számítási feladatok megoldása. Vegyértékelektronok jelölésének gyakorlása, különböző elemeken keresztül. Információ a nemesgázok kémiai viselkedéséről. Az elemek moláris tömegének megadása a periódusos rendszerből leolvasott atomtömegek alapján. Vegyületek moláris tömegének kiszámítása az elemek moláris tömegéből. A kiindulási anyagok és a reakciótermékek anyagmennyiségeire és tömegeire vonatkozó egyszerű számítási feladatok. A $6 \cdot 10^{23}$ db részecskeszám nagyságának érzékeltetése szemléletes hasonlatokkal.	Fizika: tömeg, töltés, áramvezetés, természet méretviszonyai, atomi méretek.
Egyszerű ionok képződése A nemesgáz-elektronszerkezet elérése elektronok leadásával, illetve felvételével: kation, illetve anion képződése. Ionos kötés. Ionos vegyületek képletének jelentése.	Az ionos, kovalens és fémes kötés ismerete, valamint a köztük levő különbség megértése. Képletek szerkesztése. Egyszerű molekulák szerkezetének felírása az atomok vegyértékelektronszerkezetének ismeretében az oktettelv felhasználá-	

Tantárgyi tájékoztatóval

Kovalens kötés A nemesgáz-elektronszerkezet elérése az atomok közötti közös kötő elektronpár létrehozásával. Egyszeres és többszörös kovalens kötés. Kötő és nemkötő elektronpárok, jelölésük vonallal. Molekulák és összetett ionok kialakulása. Fémes kötés Fémek és nemfémek megkülönböztetése tulajdonságaik alapján. Fémek jellemző tulajdonságai. A fémes kötés, az áramvezetés értelmezése az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjai alapján. Könnyűfémek, nehézfémek, ötvözetek. Különböző fémek felismerése. A mindennapi életben használt fémek tulajdonságai.	sával. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. Só képződéséhez vezető reakcióegyenletek írásának gyakorlása a vegyértékelektronok számának figyelembevételével (a periódusos rendszer segítségével). Molekulák elektronszerkezeti képlettel való ábrázolása, kötő és nemkötő elektronpárok feltüntetésével. Példák összetett ionokra, elnevezésükre. Összetett ionok keletkezésével járó kísérletek, pl. alkáli- és alkáliföldfémek reakciója vízzel. Kísérletek fémekkel, pl. fémek megmunkálhatósága, alumínium vagy vaspor égetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Atommag, törzs- és vegyértékelektron, periódusos rendszer, anyagmennyiség, ion, ionos, kovalens és fémes kötés, só.	

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematika egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
A kémiai reakciók típusai	14	3	17
Élelmiszerek és az egészséges életmód	13	1	14
Kémia a természetben	12	2	14
Kémia az iparban	12	-	12
Kémia a háztartásban	14	1	15
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

Tematikai egység	**A kémiai reakciók típusai**	**Órakeret** **14 + 3 óra**
Előzetes tudás	Vegyértékelektron, periódusos rendszer, kémiai kötések, fegyelmezett és biztonságos kísérletezési képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémiai reakciók főbb típusainak megkülönböztetése. Egyszerű reakcióegyenletek rendezésének elsajátítása. A reakciók összekötése hétköznapi fogalmakkal: gyors égés, lassú égés, robbanás, tűzoltás, korrózió, megfordítható folyamat, sav, lúg. Az ismert folyamatok általánosítása (pl. égés, mint oxidáció, savak és bázisok közömbösítési reakciói), ennek alkalmazása kísérletekben.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	**Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások**	**Kapcsolódási pontok**
Egyesülés Egyesülés fogalma, példák. Bomlás Bomlás fogalma, példák. Különböző anyagok reakcióinak vizsgálata, kísérletek bemutatása. Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció A gyors égés és a lassú égés összehasonlítása illetve bemutatása. (magnézium égése) Az égés, mint oxigénnel történő kémiai reakció. Robbanás. Tökéletes égés, nem tökéletes égés és feltételei. Rozsdásodás. Korrózió. Az oxidáció, mint oxigénfelvétel. A redukció, mint oxigénleadás. A redukció ipari jelentősége. A CO-mérgezés és elkerülhetősége, a CO-jelzők fontossága. Tűzoltás, felelős viselkedés tűz esetén.	Az egyesülés, bomlás, égés, oxidáció, redukció ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Hidrogén égése, alumínium és jód reakciója. Pl. mészkő, cukor, kálium-permanganát, vas-oxalát hőbomlása, vízbontás. Pl. szén, faszén, metán (vagy más szénhidrogén) égésének vizsgálata. Égéstermékek kimutatása. Annak bizonyítása, hogy oxigénben gyorsabb az égés. Robbanás bemutatása, pl. alkohol gőzével telített PET-palack tartalmának meggyújtása. Savval tisztított, tisztítatlan és olajos szög vízben való rozsdásodásának vizsgálata. Az élő szervezetekben végbemenő anyagcsere-folyamatok során keletkező CO_2-gáz kimutatása indikátoros meszes vízzel. Termitreakció. Levegőszabályozás gyakorlása Bunsen- vagy más gázégőnél: kormozó és szúróláng. Izzó faszén, illetve víz tetején égő benzin eloltása, értelmezése az égés feltételeivel. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása.	Biológia-egészségtan: anyagcsere. Fizika: hő.
Oldatok kémhatása, savak, lúgok Savak és lúgok, disszociációjuk vizes oldatban, Arrhenius-féle sav-bázis elmélet. pH-skála, a pH	Savak, lúgok és a sav-bázis reakcióik ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos	

Formai és tartalmi szempontból lektorálva

mint a savasság és lúgosság mértékét kifejező számérték. Indikátorok. Kísérletek savakkal és lúgokkal Savak és lúgok alapvető reakciói. Közömbösítési reakció, sók képződése Közömbösítés fogalma, példák sókra.	ságos végrehajtása. Háztartási anyagok kémhatásának vizsgálata többféle indikátor segítségével. Kísérletek savakkal (pl. sósavval, ecettel) és pl. fémmel, mészkővel, tojáshéjjal, vízkővel. Információk arról, hogy a sav roncsolja a fogat. Kísérletek szénsavval, a szénsav bomlékonysága. Megfordítható reakciók szemléltetése. Víz pH-jának meghatározása állott és frissen forralt víz esetén. Kísérletek lúgokkal, pl. NaOH-oldat pH-jának vizsgálata. Annak óvatos bemutatása, hogy mit tesz a 0,1 mol/dm^3-es NaOH-oldat a bőrrel. Különböző töménységű savoldatok és lúgoldatok összeöntése indikátor jelenlétében, a keletkező oldat kémhatásának és pH-értékének vizsgálata. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása. Egyszerű számítási feladatok közömbösítéshez szükséges oldatmennyiségekre.	
A foszfor részletes jellemzése, bemutatása, fajtáinak megkülönböztetése, reakciók vizsgálata. A kémiai reakciók egy általános sémája • nemfémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: nemfém-oxid → nemfém-oxid reakciója vízzel → savoldat (savas kémhatás) • fémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: fém-oxid → fém-oxid reakciója vízzel → lúgoldat (lúgos kémhatás) • savoldat és lúgoldat összeöntése (közömbösítési reakció) → sóoldat (ionvegyület, amely vízben jól oldódik, vagy csapadékként kiválik). • kémiai reakciók sebességének változása a	Az általánosítás képességének fejlesztése típusreakciók segítségével. Foszfor égetése, az égéstermék felfogása és vízben oldása, az oldat kémhatásának vizsgálata. Kalcium égetése, az égésterméket vízbe helyezve az oldat kémhatásának vizsgálata. Kémcsőben lévő, indikátort is tartalmazó, kevés NaOH-oldathoz sósav adagolása az indikátor színének megváltozásáig, oldat bepárlása. Szódavíz (szénsavas ásványvíz) és meszes víz összeöntése indikátor jelenlétében.	

Fenntartó által jóváhagyva

hőmérséklettel (melegítés, hűtés).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyesülés, bomlás, gyors és lassú égés, oxidáció, redukció, pH, sav, lúg, közömbösítés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	Élelmiszerek és az egészséges életmód	Órakeret 13 + 1 óra
Előzetes tudás	Elem, vegyület, molekula, periódusos rendszer, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves és a szervetlen anyagok megkülönböztetése. Ismert anyagok besorolása a szerves vegyületek csoportjaiba. Információkeresés az élelmiszerek legfontosabb összetevőiről. A mindennapi életben előforduló, a konyhai tevékenységhez kapcsolódó kísérletek tervezése, illetve elvégzése. Annak rögzítése, hogy a főzés többnyire kémiai reakciókat jelent. Az egészséges táplálkozással kapcsolatban a kvalitatív és a kvantitatív szemlélet elsajátítása. A tápanyagok összetételére és energiaértékére vonatkozó számítások készségszintű elsajátítása. Az objektív tájékoztatás és az elriasztó hatású kísérletek eredményeként elutasító attitűd kialakulása a szenvedélybetegségekkel szemben.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Szerves vegyületek Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése. A kristálycukor napjainkban. Felhasználása, összetétele, formája, reakciói egyéb anyagokkal. Szénhidrátok Elemi összetétel és az elemek aránya. A „hidrát” elnevezés tudománytörténeti magyarázata. Egyszerű és összetett szénhidrátok. Szőlőcukor (glükóz, $C_6H_{12}O_6$), gyümölcscukor (fruktóz), tejcukor (laktóz), répacukor (szacharóz). Biológiai szerepük. Méz, kristálycukor, porcukor. Mesterséges édesítőszerek. Keményítő és tulajdonságai, növényi tartalék-tápanyag. Cellulóz és tulajdonságai, növényi rostanyag. Fehérjék Elemi összetétel. 20-féle alapvegyületből felépülő óriásmolekulák. Biológiai szerepük (enzimek és vázfehérjék). Fehérjetartalmú élelmiszerek. Zsírok, olajok Elemi összetételük. Megkülönböztetésük. Tulajdonságaik. Étolaj és sertészsír, koleszterintartalom, avasodás, kémiailag nem	Az élelmiszerek legfőbb összetevőinek, mint szerves vegyületeknek az ismerete és csoportosítása. Tömény kénsav (erélyes vízelvonó szer) és kristálycukor reakciója. Keményítő kimutatása jóddal élelmiszerekben. Csiriz készítése. Karamellizáció. Tojásfehérje kicsapása magasabb hőmérsékleten, illetve sóval. Oldékonysági vizsgálatok, pl. étolaj vízben való oldása tojássárgája segítségével, majonézkészítés. Információk a margarinról, szappanfőzésről. Alkoholok párolgásának bemutatása. Információk mérgezési esetekről. Ecetsav kémhatásának vizsgálata, háztartásban előforduló további szerves savak bemutatása.	Biológia-egészségtan: az élőlényeket felépítő főbb szerves és szervetlen anyagok, anyagcsere-folyamatok, tápanyag. Fizika: a táplálékok energiatartalma.

Pedagógiai Intézet jóváhagyva

tiszta anyagok, lágyulás. Alkoholok és szerves savak Szeszes erjedés. Pálinkafőzés. A glikol, a denaturált szesz és a metanol erősen mérgező hatása. Ecetesedés. Ecetsav.		
Az egészséges táplálkozás Élelmiszerek összetétele, az összetétellel kapcsolatos táblázatok értelmezése, ásványi sók és nyomelemek. Energiatartalom, táblázatok értelmezése, használata. Sportolók, diétázók, fogyókúrázók táplálkozása. Zsír- és vízoldható vitaminok, a C-vitamin. Tartósítószerek. Szenvedélybetegségek Függőség. Dohányzás, nikotin. Kátrány és más rákkeltő anyagok, kapcsolatuk a tüdő betegségeivel. Alkoholizmus és kapcsolata a máj betegségeivel. „Partidrogok”, egyéb kábítószerek.	Az egészséges életmód kémiai szempontból való áttekintése, egészségtudatos szemlélet kialakítása. Napi tápanyagbevitel vizsgálata összetétel és energia szempontjából. Információk Szent-Györgyi Albert munkásságáról. Pl. elriasztó próbálkozás kátrányfoltok oldószer nélküli eltávolításával. Információk a drog- és alkoholfogyasztás, valamint a dohányzás veszélyeiről. Információk Kabay János munkásságáról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerves vegyület, alkohol, szerves sav, zsír, olaj, szénhidrát, fehérje, dohányzás, alkoholizmus, drog.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	Kémia a természetben	Órakeret 12 + 2 óra
Előzetes tudás	A halmazok, keverékek, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben található legfontosabb anyagok jellemzése azok kémiai tulajdonságai alapján. Szemléletformálás annak érdekében, hogy a tanuló majd felnőttként is képes legyen alkalmazni a kémiaórán tanultakat a természeti környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak értelmezéséhez, illetve az ott tapasztalt jelenségek és folyamatok magyarázatához. A levegő- és a vízszennyezés esetében a szennyezők forrásainak és hatásainak összekapcsolása, továbbá azoknak a módszereknek, illetve attitűdnek az elsajátítása, amelyekkel az egyén csökkentheti a szennyezéshez való hozzájárulását.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	**Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások**	**Kapcsolódási pontok**
Hidrogén Tulajdonságai. Előfordulása a csillagokban. Légköri gázok A légkör összetételének ismétlése (N_2, O_2, CO_2, H_2O, Ar). A levegő részletes összetétele, a hidrogén tulajdonságai. Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO_2 mérgező hatása. Az égés feltételei, tűzoltó anyagok, éghető anyagok, éghetetlen anyagok. Levegőszennyezés Monitoring rendszerek, határértékek, riasztási értékek. Szmog. O_3, SO_2, NO, NO_2, CO_2, CO, szálló por (PM10). Tulajdonságaik. Forrásaik. Megelőzés, védekezés. Ózonpajzs. Az ózon mérgező hatása a légkör földfelszíni rétegében. A savas esőt okozó szennyezők áttekintése.	A légköri gázok és a légszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése**,** környezettudatos szemlélet kialakítása. Hidrogén égése, durranógáz-próba. Annak kísérleti bemutatása, hogy az oxigén szükséges feltétele az égésnek. Lépcsős kísérlet gyertyasorral. Pl. esővíz pH-jának meghatározása. Szálló por kinyerése levegőből. Információk az elmúlt évtizedek levegővédelmi intézkedéseiről.	Biológia-egészségtan: szaglás, tapintás, látás, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés, fenntarthatóság. Fizika: Naprendszer, atommag, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram. Földrajz: ásványok, kőzetek, vizek, környezetkárosító anyagok és hatásaik.
Vizek Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz,	A vizek, ásványok és ércek kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak	

nemzeti által jóváhagyva

szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A természetes vizek, mint élő rendszerek. Vízszennyezés A Föld vízkészletének terhelése kémiai szemmel. A természetes vizeket szennyező anyagok (nitrát-, foszfátszennyezés, olajszennyezés) és hatásuk az élővilágra. A szennyvíztisztítás lépései. A közműolló. Élővizeink és az ivóvízbázis védelme. Ásványok, ércek Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma. Magyarországi hegységképző kőzetek főbb ásványai. Mészkő, dolomit, szilikátásványok. Barlang- és cseppkőképződés. Homok, kvarc. Agyag és égetése. Porózus anyagok. Kőszén, grafit, gyémánt. Szikes talajok.	ismerete, megértése**,** környezettudatos szemlélet kialakítása. Környezeti katasztrófák kémiai szemmel. Pl. ásvány- és kőzetgyűjtemény létrehozása. Ércek bemutatása. Kísérletek mészkővel, dolomittal és sziksóval, vizes oldataik kémhatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	H_2, légköri gáz, természetes és mesterséges víz, ásvány, érc, levegőszennyezés, vízszennyezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	Kémia az iparban	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A természetben előforduló anyagok ismerete, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a természetben található nyersanyagok kémiai átalakításával értékes és nélkülözhetetlen anyagokhoz lehet jutni, de az ezek előállításához szükséges műveleteknek veszélyei is vannak. Néhány előállítási folyamat legfontosabb lépéseinek megértése, valamint az előállított anyagok jellemzőinek, továbbá (lehetőleg aktuális vonatkozású) felhasználásainak magyarázata (pl. annak megértése, hogy a mész építőipari felhasználása kémiai szempontból körfolyamat). Az energiatermelés kémiai vonatkozásai esetében a környezetvédelmi, energiatakarékossági és a fenntarthatósági szempontok összekapcsolása a helyes viselkedésformákkal.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
A vegyész és a vegyészmérnök munkája az iparban, a vegyipari termékek jelenléte mindennapjainkban. A vegyipar és a kémiai kutatás modern, környezetbarát irányvonalai. Vas- és acélgyártás A vas és ötvözeteinek tulajdonságai. A vas- és acélgyártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe. Alumíniumgyártás A folyamat legfontosabb lépései. A folyamat energiaköltsége és környezetterhelése. Újrahasznosítás. Az alumínium tulajdonságai. Üvegipar Homok, üveg. Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás. Papírgyártás A folyamat néhány lépése. Fajlagos faigény. Újrahasznosítás. Műanyagipar A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok. Közös tulajdonságaik.	A tágabban értelmezett vegyipar főbb ágainak, legfontosabb termékeinek és folyamatainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása. Információk a vegyipar jelentőségéről, a vas- és acélgyártásról. Felhevített üveg formázása. Információk az amorf szerkezetről és a hazai üveggyártásról. Információk a különféle felhasználási célú papírok előállításának környezetterhelő hatásáról. Információk a biopolimerek és a műanyagok szerkezetének hasonlóságáról, mint egységekből felépülő óriásmolekulákról. Információk a műanyagipar nyersanyagairól.	Biológia-egészségtan: fenntarthatóság, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés. Fizika: az energia fogalma, mértékegysége, energiatermelési eljárások, hatásfok, a környezettudatos magatartás fizikai alapjai, energiatakarékos eljárások, energiatermelés módjai, kockázatai, víz-, szél-, nap- és fosszilis energiák, atomenergia, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram. Földrajz: fenntarthatóság, környezetkárosító anyagok és hatásaik, energiahordozók, környezetkárosítás.
Energiaforrások kémiai szemmel Felosztásuk: fosszilis, megújuló, nukleáris; előnyeik és	Az energiaforrások áttekintése a kémia szempontjából, környezettudatos szemlélet kialakítása.	

Tanterv jóváhagyva

hátrányaik. Becsült készletek. Csoportosításuk a felhasználás szerint. Alternatív energiaforrások. Fosszilis energiaforrások Szénhidrogének: metán, benzin, gázolaj. Kőolaj-finomítás. A legfontosabb frakciók felhasználása. Kőszenek fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, koruk. Égéstermékeik. Az égéstermékek környezeti terhelésének csökkentése: porleválasztás, további oxidáció. Szabályozott égés, Lambda-szonda, katalizátor. Biomassza Megújuló energiaforrások. A biomassza fő típusai energetikai szempontból. Összetételük, égéstermékeik. Elgázosítás, folyékony tüzelőanyag gyártása. A biomassza, mint ipari alapanyag a fosszilis források helyettesítésére.	Robbanóelegy bemutatása, gázszag. Információk az egyén energiatudatos viselkedési lehetőségeiről, a hazai olajfinomításról és a megújuló energiaforrások magyarországi fölhasználásáról.	
Mész A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai. Balesetvédelem. Gipsz és cement Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz. Az égetett gipsz (modellgipsz) vízfelvétele, kötése. Cementalapú kötőanyagok, kötési idő, nedvesen tartás.	A főbb lépések bemutatása, pl. a keletkező CO_2-gáz kimutatása meszes vízzel, mészoltás kisebb mennyiségben. Információk a régi mészégetésről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vas- és acélötvözet, alumínium, üveg, papír, energia, fosszilis energia, földgáz, kőolaj, szén, biomassza, mész, körfolyamat, kristályvíz.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység	Kémia a háztartásban	Órakeret 14 + 1 óra
Előzetes tudás	A háztartásban előforduló anyagok és azok kémiai jellemzői, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háztartásokban található anyagok és vegyszerek legfontosabb tulajdonságainak ismerete alapján azok kémiai szempontok szerinti, szakszerű jellemzése. Az egyes vegyszerek biztonságos kezelésének, a szabályok alkalmazásának készségszintű elsajátítása a kísérletek során, a tiltott műveletek okainak megértése. A háztartási anyagok és vegyszerek szabályos tárolási, illetve a hulladékok előírásszerű begyűjtési módjainak ismeretében ezek gyakorlati alkalmazása. A háztartásban előforduló anyagokkal, vegyszerekkel kapcsolatos egyszerű, a hétköznapi életben is használható számolási feladatok megoldása.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	**Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások**	**Kapcsolódási pontok**
Savak, lúgok és sók biztonságos használata Használatuk a háztartásban (veszélyességi jelek). Ajánlott védőfelszerelések. Maró anyagok. A maró anyagok rendszerezése, otthoni használata, reakciók vizsgálata. Savak Háztartási sósav. Akkumulátorsav. Ecet. Vízkőoldók: a mészkövet és a márványt károsítják. Lúgok Erős lúgok: zsíroldók, lefolyótisztítók. Erős és gyenge lúgokat tartalmazó tisztítószerek. Sók Konyhasó. Tulajdonságai. Felhasználása. Szódabikarbóna. Tulajdonságai. Felhasználása. A sütőpor összetétele: szódabikarbóna és sav keveréke, CO_2-gáz keletkezése.	A háztartásban előforduló savak, lúgok és sók, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. Kénsavas ruhadarab szárítása, majd a szövet roncsolódása nedvességre. Információk az élelmiszerekben használt gyenge savakról. Annak bizonyítása, hogy a tömény lúg és az étolaj reakciója során a zsíroldékony étolaj vízoldékonnyá alakul. Információk táplálékaink sótartalmáról és a túlzott sófogyasztás vérnyomásra gyakorolt hatásáról. Sütőpor és szódabikarbóna reakciója vízzel és ecettel. Információk a szódabikarbónával való gyomorsav-megkötésről.	Biológia-egészségtan: tudatos fogyasztói szokások, fenntarthatóság. Fizika: az energia fogalma, mértékegysége, elektromos áram.
Fertőtlenítő- és fehérítőszerek Hidrogén-peroxid. Hipó. Klórmész. Tulajdonságaik. A hipó (vagy klórmész) + sósav reakciójából mérgező Cl_2-gáz keletkezik. A klórgáz tulajdonságai. A vízkőoldó és a klórtartalmú fehérítők, illetve fertőtlenítőszerek együttes használatának tilalma.	A háztatásban előforduló fertőtlenítő- és mosószerek, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. A csomagolóanyagok áttekintése, a hulladékkezelés szempontjából is, környezettudatos szemlélet kialakítása. Információk a háztartási vegy-	

Fennmaradó részt jóváhagyva

Mosószerek, szappanok, a vizek keménysége Mosószerek és szappanok, mint kettős oldékonyságú részecskék. A szappanok, mosószerek mosóhatásának változása a vízkeménységtől függően. A víz keménységét okozó vegyületek. A vízlágyítás módjai, csapadékképzés, ioncsere. Csomagolóanyagok és hulladékok kezelése A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír, mint újrahasznosítható csomagolóanyag. Alufólia, aludoboz. Az előállítás energiaigénye. Műanyagok jelölése a termékeken. Élettartamuk.	szerek összetételéről. Semmelweis Ignác tudománytörténeti szerepe. Információk a kettős oldékonyságú részecskékről. Vízlágyítók és adagolásuk különbsége mosógép és mosogatógép esetében. Információk a foszfátos és foszfátmentes mosópor környezetkémiai vonatkozásairól. Alumínium oldása savban és lúgban. Információk: mi miben tárolható, mi mosható mosogatógépben, mi melegíthető mikrohullámú melegítőben. Információk a csomagolóanyagok szükségességéről, a környezettudatos viselkedésről. Műanyag égetése elrettentésként. Információk az iskola környékén működő hulladékkezelési rendszerekről.	
Réz és nemesfémek A félnemesfémek és nemesfémek. A réz (vörösréz) és ötvözetei (sárgaréz, bronz). Tulajdonságaik. Tudománytörténeti érdekességek. Az ezüst és az arany ún. tisztaságának jelölése. Választóvíz, királyvíz. Permetezés, műtrágyák Réz-szulfát, mint növényvédő szer. Szerves növényvédő szerek. Adagolás, lebomlás, várakozási idő. Óvintézkedések permetezéskor. A növények tápanyagigénye. Műtrágyák N-, P-, K-tartalma, vízoldékonysága, ennek veszélyei. Az energia kémiai tárolása Energia tárolása kémiai (oxidáció-redukció) reakciókkal. Szárazelemek, akkumulátorok. Mérgező fémsók, vegyületek begyűjtése.	Kémiai információk ismerete a háztartásban található néhány további anyagról, azok biztonságos és környezettudatos kezelése. A háztartásban előforduló kémiai jellegű számítások elvégzési módjának elsajátítása. Réz és tömény salétromsav reakciója. Információk a háztartásban használt szárazelemekről és akkumulátorokról. A közvetlen áramtermelés lehetősége tüzelőanyag-cellában: H_2 oxidációja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízkőoldó, zsíroldó, fertőtlenítő- és fehérítőszer, mosószer, vízkeménység, csomagolóanyag, műanyag, szelektív gyűjtés, nemesfém, permetezőszer, műtrágya, várakozási idő, adagolás, szárazelem, akkumulátor.	

Fordító által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit. Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait. Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik. Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát. Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével tudja magyarázni a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket. Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és tudja ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni. Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában. Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzéseskor. Megszerzett tudását alkalmazva hozzon felelős döntéseket a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, vállaljon szerepet személyes környezetének megóvásában.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.01.1 (A) változatához

Magyar nyelv és irodalom az általános iskolák 5 – 8. évfolyama számára

Az 5 – 8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása. A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás. Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.

A tantárgy jellegéből adódóan fontos feladat a nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakoroltatása, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fontos célja, hogy a tanulók olyan önálló gondolkodású fiatalokká váljanak, akik erkölcsi kérdésekben képesek önálló ítéletalkotásra. A demokráciára nevelésben és a nemzeti öntudat kialakulásában is kitüntetett szerepet kapnak a magyar irodalom jelentős, nemzeti sorskérdéseket végiggondoló alkotásai. A magyar irodalmi kánon néhány alapművének megismerésével a tanuló a közös kultúrkincs részesévé válhat, és ezáltal is növekedhet benne a nemzethez tartozás tudata és a hazaszeretet.

A családi élettel kapcsolatban a harmonikus együttélést, az egymás iránt felelősséggel tartozó magatartást tekintsék követendőnek. Fontos szerepet kap a magyar nyelv és irodalom helyi tantervben a környezet- és médiatudatos magatartás kialakítása, a manipuláció hatásmechanizmusainak megismerése, a manipulációval szembeni védekezés. A testi - lelki egészség, a jó önismeret az egész életre meghatározó jelentőségű, ezért ezeken a területeken is fontos szerepe van a magyar nyelv és irodalom tantárgynak.
Az anyanyelvi nevelés területén kiemelt feladat a diákok meglévő gyakorlati nyelvi tudására építve – a nyelvet használó nézőpontjából kiindulva – a nyelvnek, mint működő, változó rendszernek az élményalapú megtapasztalása, megfigyeltetése. E tapasztalatokra építve válik lehetővé néhány alapvető rendszerszerűség bemutatása, összefüggésének felismerése, megnevezése.

Az 5 – 8. évfolyam irodalom hely tanterve azzal a kettős célkitűzéssel készült, hogy a klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet. A tematikai egységeknek megvan a maguk lineáris logikája, de ez a linearitás nem jelent előírt sorrendet. A sorrendjük azonban mégiscsak ésszerű megfontolásokat takar. Ebben a lehetséges és átvehető, de nem előírt sorrendiségben a mesékkel indul a felső tagozatos irodalom: a mesékkel, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek egyben középpontba állítják az irodalom örök kulcselemét, a fantáziát is, hiszen ez nemcsak a mesékben van jelen, hanem bizonyos értelemben minden műalkotásban, sőt minden emberi alkotásban is. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór is, és ennek kapcsán a népdalok. A tantervi folytatás azután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalommal való ismerkedésből. Egyre táguló körökben vethetnek a diákok irodalmi pillantást életük mind szélesebb horizontjaira: előbb a családra, később a szülőföldre, majd az iskola, a gyerektársadalom örök világára. A térben táguló körbepillantás azután időben is tágul: az irodalmon keresztül is visszatekinthet a tanuló történelmi hagyományainkra és múltunkra, nemcsak a történelemórán.

Fenntartó által jóváhagyva

A múlt és a jelen, a tanuló kisvilága és a nagyvilág irodalmi témái mellett jelen vannak/lehetnek a tantervben, illetve az iskola irodalomtanítási gyakorlatában a kortárs világ, a jelenkori élet, a mindannyiunkat körülvevő társadalom emberi problémáit feltáró művek is. Ezek révén a tanterv hangsúlyozott üzenetként fogalmazza meg, aminek mind nyilvánvalóbbá kell válnia a tanulók számára is: az irodalom nem statikus és a múltból itt maradt létező, hanem élő és organikus valóság.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a szociális és állampolgári, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség elnevezésű kulcskompetenciák fejlesztéséhez is. A hatékony, önálló tanulás készségeinek - képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyarórákon.

Fenntartó által jóváhagyva

Alapelvek és célok

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv sokoldalú ismerete és árnyalt használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít, az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Az anyanyelvnek kulcsszerepe van a nemzeti és kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőkészség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai gondolkodás kialakításában is. Az anyanyelvnek, mint rendszernek a biztos tudása, az anyanyelvi készségek birtoklása segíti az aktív részvételt a társadalom közösségeiben, valamint meghatározó szerepe van a társadalom értékeinek létrehozásában, megvitatásában, közössé tételében és alakító áthagyományozásában. Az anyanyelvi alapok megfelelő ismerete segíti az idegen nyelv elsajátítását.

Az anyanyelvi képzés befolyásolja és támogatja a többi műveltségterület elsajátítását, ezért az anyanyelvi kompetencia fejlesztése valamennyi műveltségi terület feladata. Az irodalom, mint nyelvi művészet a kultúra egyik fő hordozója, alakítója: a szövegértési és alkotási (alsó tagozatban fogalmazási) készségek, és az ezeket megalapozó képességek fejlesztésének, az esztétikai és érzelmi nevelésnek, a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik legátfogóbb és leghatékonyabb eszköze. Ezért alapvető szerepe van a nyelvi, a kulturális és a szociális kompetenciák alakításában, fejlesztésében, meghatározó a tanulás teljes folyamatában.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv, mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét.

Az egyén folyamatosan fejlődő szövegértési és -alkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt kifejezésmódból adódó jelentések felismerésére, reflexiójára és arra, hogy saját szövegek alkotása során maga is éljen velük. A szövegek önálló megalkotásában képes megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

Az anyanyelvi és irodalmi nevelés elválaszthatatlan egységet alkot, ugyanakkor különböző képességterületeket fejleszt. Az irodalmi művekkel folytatott aktív párbeszéd révén jön létre a kapcsolat a múlt, a jelen és a jövő között. A jelentős művek szembesítik a befogadót az élet alapvető kérdéseivel, biztosítva a kultúra folytonosságát, folyamatos megújulását. Segítenek az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, a saját és más kultúrák megismerésében, az én és a másik közötti különbség megfogalmazásában, tiszteletében. Az irodalmi alkotások fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megteremtődjék a hagyomány elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

Fenntartó által jóváhagyva

A fenti célok mellett az irodalmi nevelés kitüntetett feladata az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, az irodalomnak, mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak élményteremtő megismertetése. Az így megszerzett tudás lehetőséget teremt az ön- és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és többjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészi konvenciókat.

A Magyar nyelv és irodalom műveltségterület számos ponton kapcsolódik a Művészetek, az Ember és társadalom, az Élő idegen nyelv, valamint az Informatika műveltségi területek tartalmaihoz és céljaihoz.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési feladatok

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása

- Törekvés a jól formált, nyelvileg igényes beszédre és a megfelelő artikulációra.
- A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtésmód eszközeinek alkalmazása. A szünet, a hangsúly-, a beszédtempó-, a hangmagasságváltás és a hanglejtés modulációjának használatában rejlő kommunikációs lehetőségek megfigyelése és alkalmazása.
- A kommunikációs folyamat összetevőinek azonosítása, értelmezése.
- A szóhasználat, a kiejtés, a testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.
- A testbeszéd, gesztusnyelv lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása.
- A testbeszéd, a térközszabályozás és az arcjáték szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban.
- Részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben, vitában.
- Hallott szöveg rövid szóbeli összefoglalása. A beszélő fellépésének, szóbeli viselkedésének megfigyelése.
- Empatikus együttműködés a beszédtárssal. Érvelés: érvek felkutatása, vélemény, állásfoglalás kialakítása.
- Törekvés alkalmazkodni a hallgatósághoz, a beszédhelyzethez, az árnyalatok érzékeltetésére.
- Különféle beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése.
- Saját vélemény megfogalmazása, megvédése érvekkel; mások véleményének meghallgatása, megértése többszereplős helyzetekben.
- Saját vélemény újrafogalmazása adott szempont szerint. Mások véleményének tömör reprodukálása többszereplős helyzetekben.
- Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. Ismert szövegek megjelenítése drámajátékkal. Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl.: bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat, improvizáció, diákszínpadi előadás.

2. Olvasás, az írott szöveg megértése

- Különböző szövegek néma és hangos olvasása.
- A szöveg gondolati, érzelmi-hangulati tartalmát közvetíteni képes értelmes és kifejező olvasás.
- A különböző mondatfajták hanglejtésének megfigyelése és reprodukálása a hangos olvasásban.
- Az olvasási stratégiák, a szövegértő olvasást támogató olvasási típusok folyamatos gyakorlása (pl.: felkészülés az olvasásra, az előzetes tudás előhívása, jelentésalkotás, jóslás, következtetés, értelmezés, értékelés, kérdések, reflektálás a szövegre, összefoglalás).
- Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az értő olvasás bizonyítása feladatmegoldással. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókincs gazdagítása önálló munkával, kooperatív módszerekkel.

Fenntartó által jóváhagyva

- Nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegek önálló olvasása és megértése, a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazása (a téma megállapítása, a lényeg kiemelése, adatkeresés, ok-okozati kapcsolatok, válaszadás kérdésekre, vázlatkészítés, összefoglalás).
- Különböző műfajú és rendeltetésű szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárása és értelmezése.
- Szöveg és kép viszonyának, összjátékának megfigyelése. Különféle ábrák, illusztrációk értelmezése.
- Az információs kommunikációs technikák (IKT) műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.
- Kreatív folyamatok támogatása (képzelet, belső képek alkotása, jelentésalkotás).
- Különböző stílusok és stílusrétegek felismerésének gyakorlása különböző rendeltetésű szövegekben, alkalmazásuk a szóbeli és írásbeli kommunikációban.
- A vizuális közlés verbális és nem verbális elemei.
- Szövegek műfaji különbségének érzékelése (pl.: mese és dokumentum, lírai költemény és elbeszélés).
- Különböző szépirodalmi és nem szépirodalmi műfajok közötti különbség megfigyelése. A tájékoztató és véleményközlő műfajok közötti különbség (pl.: hír és kommentár).
- Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények felidézése és megosztása.
- Az olvasott szöveg cselekményének utólagos felidézése, a szereplők cselekedeteinek, jellemének, kifejtett és ki nem fejtett nézeteinek megértése.
- A szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése.
- Néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazása az olvasott szövegek szereplőinek cselekedeteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a szövegekben megjelenő emberi helyzetekről.
- Különböző vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, vélemény megfogalmazása szóban és írásban.

3. Írás, szövegalkotás

- Az írástechnika továbbfejlesztése: a tanulási igényeknek megfelelő, olvasható, esztétikus és rendezett írásmód gyakorlása.
- Olvasható, esztétikus írásmód a tanulási szintnek megfelelően. A jegyzetelés alapjainak elsajátítása.
- Rövidebb szövegek alkotása, személyes és olvasmányélmények megfogalmazása különböző szövegtípusokban és műfajokban.
- A különböző nézőpontú elbeszélés és jellemzés gyakorlása, ismertetés és vélemény készítése.
- Alapvető nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek tudatos alkalmazása.
- A helyesírás értelemtükröző szerepének megértése és alkalmazása. A tanult nyelvtani, helyesírási ismeretek normakövető alkalmazása.
- Különböző nézőpontú rövidebb fogalmazások írása.

Fenntartó által jóváhagyva

- Önkifejezés és kreativitás különböző műfajokban (szövegek átírása különböző nézőpontokból stílus- és hangnemváltással, sajtóműfajok gyakorlása).
- Rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (és elektronikus) forrásokból; írásba foglalás tanári irányítással, csoportosan és önállóan.

4. A tanulási képesség fejlesztése

1. Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon használata). Gondolkodás a saját gondolkodási folyamatokról. A tapasztalatok megosztása.
2. Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása: segédkönyvek, szótárak, lexikonok használata, ismeretlen kifejezések jelentésének önálló megkeresése egynyelvű szótárakban, a tanult anyag bővítése különböző információhordozókból. Internetes enciklopédiák és keresőprogramok használata.
3. Feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás).
4. Elemi gyakorlottság a források megjelölésében.
5. Vázlat felhasználása különböző témájú, műfajú szövegek megértéséhez, megfogalmazásához.
6. Önálló vázlatkészítés különféle eljárásokkal (fürtábra, gondolattérkép stb.) rövidebb szövegek alapján.
7. Különböző információhordozók pl.: vizuális, audiovizuális, elektronikus: Internet jellemzői, kommunikációs funkciói és kultúrája. Szövegek vizuális környezetének elemzése, ábrák, illusztrációk értelmezése szövegösszefüggésben.
8. Kulcsszó-keresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.
9. Jegyzetkészítés tanári irányítással. A tömörítés, a lényegkiemelés, az összefoglalás gyakorlása.
10. Információk, adatok visszakeresése tanítói/tanári irányítással. Szöveg értelmezése, egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések.
11. Az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan).
12. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált [koncentrációs] memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. A szöveges emlékezet aktivizálása, szövegek pontos megfigyelése, azonosítása és felidézése.

5. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

- A nyelvi egységek közötti egyszerűbb rendszerszerű összefüggések felismerése (pl.: hang, szó, szóelem).
- A nyelvi egységek szerkezeti, jelentéstani összefüggéseinek megfigyelése (pl.: az azonos szófajba tartozó szavak jellemzői, ezek összefüggése a szavak mondatbeli viselkedésével). A nyelvi egységek szövegbeli (kommunikációbeli) szerepének megfigyelése.

Fenntartó által jóváhagyva

- A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.
- Gyakorlottság a szavak jelentésviszonyainak feltérképezésében (pl.: az egy- és több-jelentésű szavak felismerése, rokon értelmű szavak gyűjtése).
- A szavak jelentésére vonatkozó kreatív gyakorlatok, a szónál kisebb és nagyobb nyelvi egységek jelentésének, valamint a nyelvi szerkezetből, formából fakadó jelentés megismerése.
- Különféle nyelvváltozatokat képviselő konkrét példák alapján a nyelv és a nyelvhasználat rétegzettségének megtapasztalása, felismerése (különösen a szókincs területén).
- A helyesírás további alapvető szabályainak megismerése és alkalmazása. A helyesírási rendszer grammatikai meghatározottságának felismerése, az ismeretek bővítése. Javítás tanári irányítással és önállóan. Gyakorlottság a helyesírási kézikönyvek használatában.
- A nyelvi állandóság és változás jelenségeinek megfigyelése.
- Egy-egy korábbi évszázadban született szöveg megfigyelése, a mai és a korábbi nyelvállapot különbségének a felismerése a korosztálynak megfelelő szinten.
- Példák (régebbi korok szövegei, szövegrészei) alapján a nyelvi állandóság és változás megfigyelése a mai állapottal való összevetés során, elsősorban a szókincsben és a tanult nyelvtani jelenségek szintjén.
- Az anyanyelvi és az idegen nyelvi ismeretek összevetése, az egyes jelenségek egyre pontosabb megnevezése.

6. Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése

- Az olvasás örömének megtapasztalása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás.
- Annak felismerése és tudatosítása, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést.
- Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrása.
- Ismerkedés változatos ritmikai, zenei formálású lírai művekkel: ezek közös és önálló olvasása és feldolgozása a klasszikus, a kortárs magyar és világirodalom köréből.
- A zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítása, funkciójuk, hangulati hatásuk felismerése.
- Néhány fontosabb költői kép és alakzat felismerése, szerepük, hangulati hatásuk megfigyelése.
- Képek és alakzatok, szókincsbeli és mondattani jellegzetességek azonosítása. Jelentésteremtő szerepük megértése a lírai szövegben.
- Ismerkedés különböző lírai műfajokkal.
- Lírai és nem lírai verses műfajok megismerése, jellegzetességeik, tartalmi és formai sajátosságaik megértése.
- A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma). A versszak és a nagyobb szerkezeti egységek viszonyának megértése.

Fenntartó által jóváhagyva

- A kompozíció meghatározó elemeinek megismerése (pl.: tematikus szerkezet, térés időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása).
- A lírai mű középpontjában álló gondolat, illetve érzelem azonosítása. A lírai mű témájának és hangulatának, hangnemének felismerése.
- A lírai mű beszédhelyzete, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusának megismerése.
- Rövidebb epikai művek, népköltészeti alkotások olvasása.
- Elbeszélő művek önálló olvasása, feldolgozása. Kreatív elbeszélési és történet átírási gyakorlatok.
- A megismert narratív formák alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban, az írásbeli fogalmazásokban.
- Történetek főszereplőinek azonosítása. A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása.
- A jellemzés főbb eszközeinek azonosítása.
- Az idő és a tér egyértelműen megjelölt mozzanatainak azonosítása. A tetőpontok, fordulópontok és kitérők érzékelése.
- Az idő- és térmegjelölések azonosítása, elemzése. Az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérés érzékelése. Előreutalások és késleltetések azonosítása az elbeszélésben.
- Annak megállapítása, hogy ki beszéli el és kinek a szemével látjuk a történetet.
- Az elbeszélői nézőpont és a beszédhelyzet érzékelése.
- Elbeszélések és elbeszélő költemények részleteinek, illetve köznapi helyzetek dramatizált megjelenítése. Tapasztalatszerzés a tisztán elbeszélő és a dramatikus műrészletek közötti különbségekről.
- Dramatizált formák, dialógusok, drámai művek közös és önálló olvasása, feldolgozása. Az epikai és a drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságok és eltérések azonosítása. Szituációk és instrukciók értelmezése és megjelenítése.
- A szóbeli költészet és az írásbeliség, a népköltészet és a műköltészet különbségeinek megtapasztalása példák alapján.
- A reklám és a popzene új szóbeli költészete.
- Alapvető emberi alaphelyzetek, irodalmi témák felismerése és megbeszélése.
- A magyar és a világirodalom néhány jelentős témája és formai hagyománya.
- Mesei motívumok, ismétlődő nyelvi, szerkezeti jellemzők azonosítása.
- Ismerkedés egy-két korstílussal, a korstílus és egy-egy mű közötti összefüggéssel.
- Törekvés a közvetlenül adódó jelentés árnyalására, általánosítására személyes tapasztalatok, más irodalmi és nem irodalmi, verbális, hangzó és képi szövegek bevonásával.

7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése

- Beszélgetések a szép és a csúnya fogalmának tartalmairól, használatáról.
- A tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formái, az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megértése.
- Beszélgetések a jó és a rossz fogalmának tartalmáról. A jó és a rossz, az igazság és az igazságosság: az ítélkezés, mint cselekedet felismerése mindennapi helyzetekben

Fenntartó által jóváhagyva

és különféle műalkotásokban. A nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mindennapi konfliktusok megjelenítése drámajátékban (pl.: bábjáték).

- A tájékozódás igénye és képessége erkölcsi kérdésekben. Az igazság és a nézőpont, a személyes és a közösségi igazság konfliktusának megértése különféle szövegekben. Az empátia fejlesztése különféle dramatikus formák kipróbálása révén (pl.: helyzetgyakorlat).
- A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a kaland, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén.
- Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb élménye, a hatás feldolgozása csoportos beszélgetésben és önálló szöveg alkotásával.
- A különböző kultúrák eltérő létmódjának, szemléletének megtapasztalása. A kulturális sokszínűség, mint közösségépítő erő megfigyelése.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	-	9	9	-	9	18
Olvasás, szövegértés	12	1	13	10	1	11	22
Írás, fogalmazás	10	1	11	10	1	11	20
Helyesírás	11	2	13	11	2	13	22
A szavak szerkezete és jelentése	12	1	13	6	1	7	18
A nyelv szerkezete	11	2	13	19	2	21	30
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

Magyar nyelvtan
5. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	heti 2 órára 90%	**10%**	**Összesen**
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	**-**	**9**
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	12	**1**	**13**
Írás, fogalmazás	10	**1**	**11**
Helyesírás	11	**2**	**13**
A szavak szerkezete és jelentése	12	**1**	**13**
A nyelv szerkezete	11	**2**	**13**
Összesen	65	**7**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy a kulturált nyelvhasználatra való törekvés önmagunk és környezetünk megbecsülését is jelzi. A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással). A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlégzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására.	

103 Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A hallásértés fejlesztése analitikus gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés. Felnőttek és gyermekek kommunikációjának különbözőségei, kommunikációs (illem)szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet; tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.	Dráma és tánc: kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Természetismeret: az ember megismerése, érzékszervek. Erkölcstan: önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége. Idegen nyelv: udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, a kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat; a beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 12 + 1 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy az értő olvasásra törekvés elősegítője a további tanulmányoknak, az információszerzésnek, a világban való eligazodásnak. A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése.	

104 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása. Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat,), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. Az ismert szövegfeldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása. A szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése. Olvasási és szövegértési technikák elsajátítása.	Matematika; természetismeret: szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése. Informatika: tájékozódás, információkeresés. Mozgóképkultúra és médiaismeret; vizuális kultúra: szöveg és kép összefüggéseinek feltárása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, betűrend, tartalomjegyzék.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy a rendezett, a nyelvi normákat követő írásbeli nyelvhasználat az önbecsülés kifejezője is. Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása.	

105 Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra. Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése. Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata. Személyes élmények megfogalmazása különböző szövegtípusokban: mese, elbeszélés, párbeszéd, leírás, levél. Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, SMS. Autentikus szövegalkotás, stilisztikai sajátosságok figyelembevételével.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősökről. Természetismeret: anyaggyűjtés, vázlatkészítés. Informatika: internetes kapcsolattartó műfajok nyelvi jellemzői.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, párbeszéd, leírás, levél, e-mail, SMS emotikon. Az írás nem nyelvi jelei: sorköz, betű, margó stb.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. Helyesírási kézikönyv használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy a normakövető helyesírásra törekvés az anyanyelvhez való kötődés kifejezője. A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása.	
106 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. Az egyszerű és összetett szavak elválasztása. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra. A magyar helyesírás szabályai könyv használatának megismerése. Az akaratlagos írás fejlesztése feladatmegoldás közben. A helyesírási táblázatok és ábrák értelmezése a magyar helyesírás fejezeteinek megfelelő sorrendjében.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; idegen nyelv; vizuális kultúra; természetismeret; informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, digitális kifejezések helyesírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 12 + 1 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai. [Az azonos alakú, többjelentésű és] a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a nyelvi tudatosságra, az anyanyelv megbecsülésére. A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.	
107 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag. Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása. Szótárhasználat, táblázatban való eligazodás.		Idegen nyelv: a tanult idegen nyelv szókincse, néhány állandósult szókapcsolat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szótő, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 11 + 2 óra
Előzetes tudás	A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy a nyelvi tudatosság fejlesztése segíti az anyanyelv iránti felelősség kialakulását. Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.	
108 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése. A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik: – magánhangzók, mássalhangzók; – magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; – mássalhangzók: zöngés, zöngétlen. Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés. A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével. Helyes és kreatív nyelvhasználat. A hatékony, önálló tanulás: szabály értelmező és szabály követő képesség.		Idegen nyelv: a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete. Természetismeret: az ember hangképző szervei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Magánhangzó, mássalhangzó; hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, összeolvadás, rövidülés kiesés; alapszófajok, ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév/igenevek.	

Fenntartó által jóváhagyva

Magyar nyelvtan

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	heti 2 órára 90%	**10%**	**Összesen**
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	**-**	**9**
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	10	**1**	**11**
Írás, fogalmazás	10	**1**	**11**
Helyesírás	11	**2**	**13**
A szavak szerkezete és jelentése	6	**1**	**7**
A nyelv szerkezete	19	**2**	**21**
Összesen	65	**7**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlégzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése. A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése. Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása. A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel).	

109 Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés. Felnőttek és gyermekek kommunikációjának különbözőségei, kommunikációs (illem)szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal. A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.	Dráma és tánc: kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok. Erkölcstan: önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhelyzet, kommunikációs (illem)szabályok

Fóntárt által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak a tanuló életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmeztetése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése. A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)	
110 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása. Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. Újabb szövegfeldolgozási stratégiák (szintézis, szelektív olvasás) alkalmazása. A szöveg megértésének monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása. Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás). Olvasási és szövegértési technikák elsajátítása.		Matematika; természetismeret: szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése. Informatika: tájékozódás, információkeresés. Mozgóképkultúra és médiaismeret; vizuális kultúra: szöveg és kép összefüggéseinek feltárása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, szövegkép.	

Fenntartó által lezárva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése. Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.	
111 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra. Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél. Gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése. Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata. Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. komment. Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése. A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai. Autentikus szövegalkotás, stilisztikai sajátosságok figyelembevételével.		Idegen nyelvek: udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősökről. Természetismeret: anyaggyűjtés, vázlatkészítés. Informatika: internetes források adatainak megkeresése; új internetes kapcsolattartó műfajok nyelvi jellemzői. Vizuális kultúra: a szöveg képe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, e-mail, emotikon. Az írás nem nyelvi jelei: sorköz, betű, margó stb.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. Helyesírási kézikönyv használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának fejlesztése. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	

112 Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) alkalmazása főleg a szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A tulajdonnév értelemtükröztető helyesírási alapjainak megismerése. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra. Az akaratlagos írás fejlesztése feladatmegoldás közben. A helyesírási táblázatok és ábrák értelmezése a magyar helyesírás fejezeteinek megfelelő sorrendjében.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; idegen nyelv; vizuális kultúra; természetismeret; informatika: a tantárgyra jellemző tulajdonnevek, digitális kifejezések helyesírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai. Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelv szinonima-gazdagságának, a szójelentések rétegzettségének, sokszínű kifejezőképességének fölfedeztetése. A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni. Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbözőségek fölfedeztetése.	
113 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az ige és főnév szemantikája. A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása. Helyes és kreatív nyelvhasználat.		Idegen nyelv: a tanult idegen nyelv szókincse.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	beszélt nyelvi metafora.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 19 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. Elemző képesség: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése, főbb jellemzőinek megnevezése. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása.	
114 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése. Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban. Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának kifejezésében; az ige aspektualitása. A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban. A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével. A tanult alapszófajokhoz kapcsolódó gyakorló feladatok Az egyes szófajokhoz kapcsolódó prezentáció készítése és előadása.		Történelem: a beszéd kialakulása Idegen nyelv: a tanult nyelv szótani sajátosságai
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra. Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források). Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni. A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is. A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

Fenntartó által jóváhagyva

Magyar nyelvtan

7 - 8. évfolyam

	7. évfolyam				8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	Összesen	
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	4	3	1	8	9	1	10	13
Olvasás, szövegértés	4	-	2	6	5	2	7	9
Írás, fogalmazás	3	-	-	3	4	1	5	7
Helyesírás	5	1	5	11	8	2	10	13
A nyelv szerkezete és jelentése	16	-	28	44	32	1	33	48
A nyelv állandósága	-	-	-	-	7	-	7	7
Összesen	32	4	36	72	65	7	72	97

Fenntartó által jóváhagyva

Magyar nyelvtan

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)			
	heti 2 órára 90%	**10%**	**+1 óra**	**Összesen**
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	4	**3**	**1**	**8**
Olvasás, szövegértés	4	**-**	**2**	**6**
Írás, fogalmazás	3	**-**	**-**	**3**
Helyesírás	5	**1**	**5**	**11**
A nyelv szerkezete és jelentése	16	**-**	**28**	**44**
A nyelv állandósága (csak 8. évfolyamon)	-	**-**	**-**	**-**
Összesen	32	**4**	**36**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 4 + 3 + 1 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak tudatosítása, hogy a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek ismerete hozzásegít mások megértéséhez, az álláspontok kulturált és mérlegelő befogadásához. Különféle iskolai-közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs, nyelvi viselkedés elősegítése.	
115 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata. Helyesejtési gyakorlatok a mindennapi kommunikáció során. Párbeszédek pragmatikai értelmezése párbeszédek során. A vitakultúra fejlesztése: felszólalás, hozzászólás. A kommunikációs zavarok kiküszöbölése.		Minden tantárgy: felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában. Ének-zene: beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 4 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szövegfeldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.	
116 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. A különféle szövegfeldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Nyomtatott szótár használata. Olvasási és szövegértési technikák elsajátítása. Tételmondatok és kulcsszavak alapján jegyzet készítése.		Minden tantárgy: az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai. Vizuális kultúra: ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy az egyéni megnyilatkozás, értékelés nem csupán kommunikációs, hanem erkölcsi kérdés is. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel.	
117 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása. A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény.		Vizuális kultúra: tipográfia ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vázlat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 5 + 1 + 5 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy a helyesírási normák követése a kommunikáció sikerén túl az anyanyelv tiszteletét is jelzi. Nyelvi tudatosság: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelemtükröztető szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központozásának, a párbeszéd leggyakoribb szabályainak megismertetése.	

118 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyesírás értelemtükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai egyszerű mondatok esetében. Határozóragok helyesírása. Az –an, -en; -ul, -ül ragok, a mint kötőszós szerkezet. A –val, -vel ragos szavak helyesírása, az írásban jelölt teljes hasonulás gyakorlása. A helyesírási típushibák javítása. A helyesírási táblázatok és ábrák értelmezése a magyar helyesírás fejezeteinek megfelelő sorrendjében.	Vizuális kultúra: tipográfia ismeretek felhasználása az esztétikus és célszerű íráskép kialakításához.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központozás, írásjele: vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 16 + 28 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag; összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy az anyanyelv tudatos megismerése hozzásegít a nagyobb közösségez tartozás érzetének kialakulásában. A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A viszonyszók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése.	
119 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete; a mondatfajták szövegszervező ereje. Mondatátalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyszók és mondatszók. A szószerkezettípusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk. Az egyszerű mondatok elemzésének algoritmusa. A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek tanulmányozása. Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok. Egyeztetési hibák felismerése és javítása. A bővítmények szerepe, funkciója és fajtái. A tárgy, a tárgyas szintagmák felismerése. A tárgy szófaja és fajtái. A tárgy fajtája és az igeragozás közötti összefüggés felfedezése, megértése és alkalmazása. Elemzési technika elsajátítása. Határozók, határozós szintagmák felismerése. A határozószók mondatrészi szerepe. A helyhatározó és a képes helyhatározó. Azonos toldalékok különböző szerepben. Az idő-és számhatározó. A módhatározó és az állapothatározó. Az eszköz-és a társhatározó. Metanyelvi szöveg értelmezése, táblázat-és ábraértelmezés. Az ok-és célhatározó. Ok-okozati összefüggés felismerése. Az állandó határozó. Névutós szerkezet helyett ragos névszó használata. A részeshatározó. A ritkábban használt határozók: eredet-, eredményhatározó, fok-és mértékhatározó, hasonlító határozó. A mellérendelő szintagmák. A jelzők, a jelzős szintagmák. A minőségjelző. A mennyiségjelző.		Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése.

Fenntartó által jóváhagyva

A birtokos jelző. Az értelmező jelző. Metanyelvi szöveg értelmezése, táblázat-és ábraértelmezés. Az alá-és mellérendelő szintagmák megkülönböztetése. A halmozott mondatrészek és a mellérendelő szintagmák, ábrázolásuk.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat. Egyszerű; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat. Mondatrész, alany, állítmány, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (pl. idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot), tárgy. Viszonyszó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédigék, igekötő. Mondatszó, indulatszó, módosítószó.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád.	

Fenntartó által jóváhagyva

Magyar nyelvtan

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok** (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	heti 2 órára 90%	**10%**	**Összesen**
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	**1**	**10**
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	5	**2**	**7**
Írás, fogalmazás	4	**1**	**5**
Helyesírás	8	**2**	**10**
A szavak szerkezete és jelentése	32	**1**	**33**
A nyelv állandósága	7	**-**	**7**
Összesen	65	**7**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak tudatosítása, hogy a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek ismerete hozzásegít mások megértéséhez, az álláspontok kulturált és mérlegelő befogadásához. A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.	
120 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése. A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata. A vitakultúra fejlesztése: felszólalás, hozzászólás.		Vizuális kultúra; mozgókép és médiaismeret; dráma és tánc: szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban. Ének-zene: beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd. Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet. Sajtóműfaj: hír, tudósítás, interjú.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 5 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szövegfeldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.	
121 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. A különféle szövegfeldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése. A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Elektronikus és nyomtatott szótár használata. Olvasási és szövegértési technikák elsajátítása. Publicisztikai szöveg értelmezése.		Minden tantárgy: az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai. Informatika: keresési ismeretek alkalmazása. Vizuális kultúra: ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 4 + 1óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy az egyéni megnyilatkozás, értékelés nem csupán kommunikációs, hanem erkölcsi kérdés is. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása. A nyilvános felületeken történő önbemutatás etikai kérdéseinek, következményeinek elemző megismerése, megvitatása.	
122 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál, komment). A netikett legfontosabb szabályai. 123 A hagyományos és új típusú önéletrajz tartalmi, formai jegyei.		Informatika: a szövegszerkesztő programok lehetőségei. Vizuális kultúra: tipográfia ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jegyzet, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 8 + 2 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy a helyesírási normák követése a kommunikáció sikerén túl az anyanyelv tiszteletét is jelzi. Nyelvi tudatosság: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelemtükröztető szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központozásának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése. A nyelvtani tanulmányok során megismert összetett szavak helyesírása, az értelemtükröztető rendszer megismertetése.	
124 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A helyesírás értelemtükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai. A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja. Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai. Az idézéssel kapcsolatos helyesírási szabálypontok értelmezése. A mellérendelő szóösszetételek mozgószabályainak értelmezése, gyakorlati alkalmazása.		Informatika: a helyesírási ellenőrző programok. Vizuális kultúra: tipográfia ismeretek felhasználása az esztétikus és célszerű íráskép kialakításához.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központozás, írásjele: vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel. Egyenes, szabad függő, függő idézet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 32 + 1 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag; összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy az anyanyelv tudatos megismerése hozzásegít a nagyobb közösségez tartozás érzetének kialakulásában. A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A viszonyszók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése. A szóalkotási módok megismertetése. A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.	
125 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az egyszerű és összetett mondatok megkülönböztetése. Az alárendelő és mellérendelő összetett mondatok. A tagmondatok közötti tartalmi-logikai és/vagy grammatikai viszony felismerése. Mondatátalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése. A többszörösen összetett mondatok elemzésének algoritmusa.		Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése. Idegen nyelv: a tanult idegen nyelv szóalkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alárendelő és mellérendelő összetett mondat. Alárendelő és mellérendelő szóösszetétel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv állandósága és változása	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértése, hogy az anyanyelv múltjának és jelenének vizsgálata hozzásegít a nemzet múltjának és jelenének megismeréséhez is. A mai és korábbi nyelvállapot különbségének felismertetése. A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.	
126 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése. A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A magyar nyelv eredete, anyanyelvünk helye a nyelvek között. Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a finnugor nyelvrokonság kérdése.
127 Kulcsfogalmak / fogalmak	Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni. A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában. Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Mesék	10	2	12	-	-	-	10
Petőfi Sándor: János vitéz	15	1	16	-	-	-	15
Táj, szülőföld	5	1	6	-	-	-	5
A régió, a lakóhely kultúrája, irodalmi emlékei - bevezetés	5	2	7	-	-	-	5
Család, gyerekek és szülők; barátság, emberi kapcsolatok	15	-	15	-	-	-	15
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – házi olvasmány	10	1	11	-	-	-	10
Szövegalkotás	5	-	5	5	-	5	10
Ballada	-	-	-	5	3	8	5
Monda, rege	-	-	-	5	2	7	5
Arany János: Toldi	-	-	-	15	1	16	15
Érzelmek, hangulatok, gondolatok	-	-	-	10	-	10	10
Próbatételek, kalandok, hősök	-	-	-	15	1	16	15
Gárdonyi Géza: Egri csillagok – házi olvasmány	-	-	-	10	-	10	10
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	heti 2 órára 90%	10%	Összesen
Mesék	10	2	12
Petőfi Sándor: János vitéz	15	1	16
Táj, szülőföld	5	1	6
A régió, a lakóhely kultúrája, irodalmi emlékei - bevezetés	5	2	7
Család, gyerekek és szülők; barátság, emberi kapcsolatok	15	-	15
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – házi olvasmány	10	1	11
Szövegalkotás	5	-	5
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mesék	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	Népmesék, műmesék. Verses és prózai formájú mesék. A mese műfaji változatai. Mesehősök, meseformulák. Meseírók, mesegyűjtők (magyar és világirodalmi, valamint kortárs példákkal).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a mesék segítenek alapvető magatartásformák,erkölcsi értékek megismerésében és értékelésében. Meseélmények, mesehősök, mesei fordulatok, mesei jellemzők felidézése, rendszerezése, kreatív gyakorlatok, mesemondás. Újabb mesék megismerése, a műfaji változatok tudatosítása. A befogadói képességek fejlesztése: a valóság és fikció különbségének belátása, mesék verses és prózai formáinak tudatosítása. A fogalmi gondolkodás fejlesztése a mesékkel kapcsolatos fogalmak alkalmazásával. Szóbeli kifejezésformák: történetmondás, cselekményismertetés, mesehősök bemutatása; művek, részletek előadása.	

129 Ismeretek	**130 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Mesék. Nép- és műmesék. Hazai nemzetiségek és más népek meséi. Verses és prózai formájú mesék. Meseregény(ek), meseregényrészletek. Példák különféle műfaji változatokra (pl. tündér-varázsmese, valódi mese, hősmese, csalimese, láncmese, hazugságmese, tréfás mese). Állatmesék verses és prózai formában (egy téma több variánsa, pl. Aiszóposz, Phaedrus, La Fontaine klasszikus történetei és új átdolgozások). Multikulturális tartalmak megjelenítése az irodalmi szövegeken keresztül. Reproduktív szövegalkotás a mesék bűvöletében.	A tanuló – ismert műfajú művek olvasásával, értelmezésével illeszkedik az új nevelési-oktatási szakasz irodalmi/képességfejlesztési folyamatába (átismétel, felidéz); – megismer műveket a magyar népmesék, műmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi köréből; – tudatosítja a mese különféle műfaji változatainak, illetve egy-egy mű variánsainak létezését, a népmese és a műmese fogalmát; – tudatosítja a valóság és mese (fikció) különbségét; egy-egy feldolgozás verses és prózai formáját; – alkalmazni tudja a műfajjal kapcsolatos legfontosabb fogalmakat; – képes cselekményismertetésre, hős-bemutatásra; – megtanul és előad művet/műrészletet.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történetekben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Dráma és tánc: kifejező beszéd, mesemondás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népmese, tündérmese, csalimese, állatmese (fabula), meseregény, mesealak, meseformula, meseszám; vers, ritmus, próza.	

Feantárt, oktatási anyag

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret 15 + 1 óra
Előzetes tudás	Mesék; mesehős, kaland. Cselekmény, helyszínek, elbeszélés, párbeszéd, leírás. Verses epikai művek, verselés, rímelés. Petőfi néhány lírai alkotása (köztük: Anyám tyúkja, Füstbe ment terv, Nemzeti dal).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A János vitéz olvasása, részletes feldolgozása folyamatában felismer epikai jellemzőket, adott szempontokból elemzi és minősíti a művet (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). Megismeri, megérti és képes jellemezni a szereplőket; együttműködik a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárásában. Szóbeli és írásbeli fogalmazási képessége különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén fejlődik. Képessé válik élménye, véleménye megosztására, magatartásformák megítélésére, azonosulásra erkölcsi értékekkel (pl. hűség, bátorság); memoriterek előadására.	

131 Ismeretek	**132 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A János vitéz cselekménye, szerkezete. A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese. Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés). A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány poétikai eszköz megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok. Költői képek és alakzatok felismerése.	A tanuló – ismeri az epikai műnem jellegét (tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő); – elemzi és minősíti ezeket a viszonyokat, szempontokat a János vitéz részletes feldolgozása során; – jellemzi a mű szereplőit; – megismeri a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); – megkezdi az ismerkedést a poétikai eszközökkel – a szóképek, alakzatok felismerése, megnevezése ettől kezdve folyamatos feladat; – felismeri a versritmust; – képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különféle közlésformák; nézőpontváltás stb.); – képes saját véleményének megfogalmazására; – alkalmas memoriterek előadására (szövegrészletek a műből).	Erkölcstan: társas kapcsolatok, segítő kapcsolatok, felnőtté válás, beavatás. Ének-zene: ritmusérzék fejlesztése, ritmizálás. Vizuális kultúra; mozgóképkultúra és médiaismeret: illusztrációk, a János vitéz rajzfilmen, hangoskönyvben.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Epika, elbeszélő költemény; hasonlat, megszemélyesítés, metafora, ellentét, párhuzam; ütemhangsúlyos verselés, verssor, ütem, felező 12-es sorfajta, páros rím.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Táj, szülőföld	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Lírai alkotások és a kapcsolódó fogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tájhoz, a szülőföldhöz való kötődés érzelmi igényének alakítása. Annak tudatosítása, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban; ezzel párhuzamosan annak megértetése, hogy a tematika nem műnemhez, műfajhoz kötődik. Olvasói tapasztalatok megidézésével szövegek műfaji különbségének érzékeltetése.	
133 Ismeretek	**134 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Petőfi Sándor: Az Alföld (és más műve, pl. Szülőföldemen, Úti levelek). Epikai művek (részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról (pl. Ady, Kosztolányi, Szabó Lőrinc és mások művei), illetve vallomások a szülőföldről. A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek. Kortárs költők szülőföldfogalma.	A tanuló – tudatosítja, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban; – megismeri, hogy a tematika nem műnemhez, műfajhoz kötődik; – érzékeli a szövegek műfaji különbségét (mese – dokumentum; lírai mű – elbeszélés); – megfigyeli a jellegzetes magyar tájak, városok megjelenítésének formáit; – megismeri egy-egy jelentős alkotónak a szülőföldjéhez, a magyar tájhoz való viszonyulását (ez is fejleszti, alakítja a kötődés igényét; – azonosítja a művekben megjelenített témát, motívumot, gondolatot, érzelmet, hangulatot; – Petőfi Sándor: Az Alföld (elemzés és memoriter is).	Természetismeret: az olvasott művek topológiája. Hon és népismeret: hazai táj; az én városom, falum. Informatika: tájékozódás, információgyűjtés tájakról, városokról.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tájleíró költemény, úti levél, útleírás, téma, motívum.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A régió, a lakóhely kultúrája, irodalmi emlékei - bevezetés	Órakeret 5 + 2 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság a lakóhely, az iskola környezetének néhány kulturális sajátosságáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szűkebb környezethez való kötődés alakítása, az értékek megbecsülése. Valamely kulturális, irodalmi, népi hagyomány, továbbá jelen, kortárs kulturális tény megismerése a lakóhely (tájegység/település/kerület) vagy az iskolája vonatkozásában. Önálló és/vagy csoportos gyűjtőmunka támogatása (internethasználattal is), felkészítés prezentáció bemutatására/értelmezésére.	

135 Ismeretek	136 Követelmények	Kapcsolódási pontok
A régió, lakóhely kultúrája, emlékhelyei/az iskola névadója. A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek. Rendhagyó irodalom óra. (Meghívott előadó közreműködésével.) Könyvtári forráselemző óra.	A tanuló – megismer valamely kulturális, irodalmi, népi hagyományt lakóhelye (tájegység/település/kerület) vagy iskolája vonatkozásában (pl. felkeresnek egy irodalmi emlékhelyet, emléktáblát, szobrot); – ismerkedik jelenének hagyományaival (pl. nemzetiségi irodalom, folklór, múzeum, színház), az ide kötődő/kapcsolódó szerző legalább egy irodalmi művével; – gyűjtőmunkája eredményeképpen (internet-használattal is) az anyagból valamely prezentációt készít.	Hon és népismeret: hazai táj, helytörténet, helyi hagyományok; az én városom, falum; hazai nemzetiségek kultúrája és hagyományai. Vizuális kultúra: folklór, képzőművészet, tárgykultúra, építészet a településen, a régióban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyomány, emlékhely, irodalmi emlékhely.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Család, gyerekek és szülők; barátság, emberi kapcsolatok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Olvasmányélmények; családról, anya-gyerek kapcsolatról szóló lírai alkotások, mesék, elbeszélések.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A harmonikus családi élet megtartó erejének felismerése, az értékes emberi kapcsolatok megbecsülése. Folyamatos fejlesztési cél az irodalmi művekben az emberi alaphelyzeteknek, az emberi kapcsolatok sokféleségének, a téma irodalmi megjelenésének megfigyelése, ideértve a témák változatait is. Archetipikus helyzetek felfedezése bibliai, mitológiai történetekkel. Olvasói tapasztalatok, élmények előhívása, megidézése (szereplőinek tettei, érzelmei, gondolatai, a megjelenített emberi helyzetek szóbeli és írásbeli közlésekben. Felkészítés Arany János Családi kör című művének elemző bemutatására, szöveghű tolmácsolására.	

137 Ismeretek	138 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben. A mitológiai és bibliai történetektől (pl. Daidalosz és Ikarosz, Gilgames és Enkidu; Jákob és Ézsau) a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekkel. Kisepikai (pl. Kosztolányi, Karinthy művei) és nagyepikai (teljes művek és részletek, pl. Mark Twain, Jules Verne, J. K. Rowling, E. Kästner), valamint lírai alkotásokban. Arany János: Családi kör – versértelmezés. A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	A tanuló – az irodalmi művek segítségével is megfigyeli az emberi kapcsolatok sokféleségét, a téma irodalmi megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától függetlenül; – felfedez archetipikus helyzeteket bibliai, mitológiai történetekkel; – felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; – részt vesz ajánlott olvasmányok közös feldolgozásában (pl. tér- és időviszonyok, cselekmény, szereplők, elbeszélői nézőpont, szerkezet); – választhatja klasszikus és népszerű ifjúsági regények bemutatását (szemelvények vagy egyéni beszámolók, ajánlások); az érdeklődés felkeltésének céljából is (a mű hatása); – gyakorolja a jegyzetelést, vázlatkészítést; – képes Arany János Családi kör című művének elemző bemutatására (memoriter is); – képes véleménye szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről, folyamatos	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ó- és újszövetségi történetek; ókori görög istenek, hősök. Ének-zene; vizuális kultúra: mitológiai és biblikus témák a zenében, a képzőművészetben. Erkölcstan: család, barátság.

Fenntartó által kiadva

	fejlesztési célként.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, mitológiai történet, életkép, elbeszélés, novella, regény.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – házi olvasmány	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott gyermekregények, meseregények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyermekkori konfliktusok átélése, azonosulás a vállalható erkölcsi értékekkel. Az elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása, felkészülés A Pál utcai fiúk sok szempontú megközelítésére. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség továbbfejlesztése feladatok megoldásával, pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás. Dramatikus játék előadása.	

139 Ismeretek	140 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk - sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet, szereplők/jellemek, kapcsolatok, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont. A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás). Reproduktív szövegalkotás.	A tanuló – megismerkedik a házi olvasmányok megközelítési szempontjaival, lehetőségeivel; – előzetesen felkészül a mű sok szempontú megközelítésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); – képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás; – képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra.	Erkölcstan: jó és rossz, bűn és erény, a lelkiismeret. Dráma és tánc: elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ifjúsági regény, cselekmény, tér- és időviszonyok, szerkezet, konfliktus, elbeszélői nézőpont.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Annak belátása, hogy a nyelvi igényesség az önbecsülésnek és mások tiszteletének kifejezője. A szövegalkotás készségszintjének folyamatos fejlesztése, önkorrekció, hibajavítás. Az olvasott irodalmi művekhez (is) kapcsolódóan az elbeszélés, a leírás, a jellemzés közlésformáinak gyakorlása, rövid érvelő szövegek készítése.	

141 Ismeretek	142 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Irodalmi művekhez kapcsolódó szövegalkotási feladatok készítése, különféle műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, érvelő szöveg, kreatív írások).	A tanuló képes – szövegalkotási készségszintjének folyamatos fejlesztésére, hibáinak javítására; – az elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak gyakorlására; – rövid érvelő szövegek készítésére; – néhány, különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítésére (meghívó, e-mail stb.).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Természetismeret; Vizuális kultúra; Matematika:narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, érvelő szöveg.

Fenntartó által jóváhagyva

Magyar irodalom

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	heti 2 órára 90%	**10%**	**Összesen**
Ballada	5	**3**	**8**
Monda, rege	5	**2**	**7**
Arany János: Toldi	15	**1**	**16**
Érzelmek, hangulatok, gondolatok	10	**-**	**10**
Próbatételek, kalandok, hősök	15	**1**	**16**
Gárdonyi Géza: Egri csillagok – házi olvasmány	10	**-**	**10**
Szövegalkotás	5	**-**	**5**
Összesen	65	**7**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ballada	Órakeret 5 + 3 óra
Előzetes tudás	Verses kisepikai alkotások; a népköltészet és műköltészet megkülönböztetése. Hangsúlyos verselés; rím.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A ballada műfaji jellemzőinek, sajátos szerkesztés- és előadásmódjának megismerése; magatartásformák, erkölcsi értékek elemzése. Memoriterek kifejező tolmácsolása, különböző előadásmódok megvitatása. Arany János: A walesi bárdok című balladájának értelmezése, a felvetett szempontok befogadásával, megértésével (szerkezet, műfaji jellemzők, magatartásformák).	

143 Ismeretek	144 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Egy népballada értelmezése és előadása (pl. Kőmíves Kelemen vagy Kádár Kata). A műfaji sajátosságok megfigyelése, elemzése (szaggatottság, kihagyás, elhallgatás stb.). Arany János: A walesi bárdok – egy műballada értelmezése és előadása. Egyszólamú, egyenes vonalú (lineáris) szerkezet. Műfaji sajátosságok (pl. kihagyásosság) és művészi megoldások (pl. ismétlés, fokozás, szórendcsere/inverzió, versforma, zeneiség). Magatartásformák; bűn és bűnhődés, lélektaniság. Kitekintés világirodalmi alkotók irodalmi munkásságára. Irodalomszociológia-a balladák lélektani háttere. Az anyanyelvi kultúra fejlesztése, a beszédkészség, ítélőképesség fejlesztése a balladák tanulmányozása során.	A tanuló – megismeri a ballada műfaji jellemzőit, sajátos szerkesztés- és előadásmódját; – tudja, hogy a népköltészeti alkotások többféle változatban létezhetnek; – elő tud adni egy népballadát (memoriter); – értelmezi Arany János A walesi bárdok című balladáját (memoriter); – műismereti minimuma: egy népballada és egy Aranyballada.	Erkölcstan: bűn, erény, lelkiismeret. Ének-zene: népdal, népballada.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időmértékes verselési rendszer, versláb, jambus, jambikus verselés, spondeus, félrím, belső rím, alliteráció, szórendcsere.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Monda, rege	Órakeret 5 + 2 óra
Előzetes tudás	Mondák, legendák. Mitológiai történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy a múlt megismerése segíti a jelenben való eligazodást, önmagunk megismerését. Olvasmányélmények célirányos felidézése, következtetések megfogalmazása, korábbi és új szövegek megismerése alapján mondatípusok rendszerezése. A képzelet, a kreativitás, az íráskészség fejlesztése. A kritikai gondolkodás fejlesztése: a történeti forrás és a mondafeldolgozás különbségének beláttatása. Arany János Rege a csodaszarvasról című művének elemző bemutatása.	

145 Ismeretek	**146 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Magyar mondák, pl. őstörténeti mondák/eredetmondák, történeti mondák, helyi mondák (pl. A fehér ló mondája; vármondák, Lehel, Zotmund mondája). Arany János: Rege a csodaszarvasról – műértelmezés. A csodaszarvas-monda feldolgozása(i) és a történeti források. Történelem az irodalomban: hősmondák és királymondák. Kitekintés a legendák világába.	A tanuló – a már korábbról ismert művek olvasásával felidézi a műfaji sajátosságokat; – felidéz népköltészeti műfajokat; – megismer, rendszerez mondatípusokat; – kreatív írásokat készít (pl. helyi monda, keletkezéstörténet); – képes Arany János Rege a csodaszarvasról című művének elemző bemutatására (részletek, memoriter is), a mondai anyag és a művészi feldolgozás összevetésére.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: forrástípusok, forráselemzés; történetek és magyarázatok a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról. Ének-zene: népdalok felidézése. Vizuális kultúra: honfoglaláskori művészet.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monda, rege, eredetmonda, felező 8-as ritmus.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Arany János: Toldi	Órakeret 15 + 1óra
Előzetes tudás	Elbeszélő költemény, felező 12-es forma; Petőfi Sándor: János vitéz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magatartásformák (indulat, hirtelen harag) elutasítása, erkölcsi értékek (szeretet, helytállás) vállalása. A szövegközeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókincs, az esztétikai és erkölcsi érzék, az ítélőképesség fejlesztése.	

147 Ismeretek	148 Követelmények	Kapcsolódási pontok
A Toldi cselekménye, szerkezete. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás). A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során a poétikai eszközök elemzése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, túlzás, felsorolás, részletezés, szótőismétlés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok. Arany és Petőfi barátságának verses és prózai „dokumentumai.	A tanuló – felismeri az elbeszélő költemény műfaját; – elemzi a tér- és időviszonyokat; ismeri a cselekményt; jellemzi a szereplőket és minősíti kapcsolataikat a Toldi részletes feldolgozása során; – alkalmazza a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); – felismeri a poétikai eszközöket (szóképek, alakzatok), a versritmust; – képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különféle közlésformák; nézőpontváltás stb.); – képes saját véleményének megfogalmazására; – tud memoritereket előadni (szövegrészletek a műből).	Erkölcstan: bűn és erény, lelkiismeret, megtisztulás. Ének-zene: ritmizálási gyakorlatok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előhang, mottó, expozíció, kaland, allegória, epizód, késleltetés, körülírás, felező 12-es, sormetszet.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Érzelmek, hangulatok, gondolatok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Lírai alkotások jellemzői; költői nyelv, képek, alakzatok, zeneiség. Ismeretek József Attila, Nagy László, Nemes Nagy Ágnes, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor egy-egy alkotásáról (memoriterek is).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy az irodalmi művek olvasása gazdagítja érzelmi életünket. A befogadási képességek növelése különböző kifejezésmódú szövegek olvasásával, feldolgozásával. Jellemző motívumok, témák azonosítása. Képesség az epikai és lírai műnem megkülönböztetésére (az ábrázolás irányultsága alapján).	

149 Ismeretek	**150 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Témák, motívumok lírai alkotásokban (pl. természet, évszakok, napszakok, szerelem). A lírai műnem sokszínűsége: változatos szerkezeti megoldások, képiség, zeneiség, hangnemek – eltérő alkotói magatartások. Szemelvények a magyar irodalom különféle műfajú alkotásaiból, pl. Csokonai Vitéz Mihály, József Attila, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor műveiből – értelmezések, poétikai és verstani gyakorlatok. A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	A tanuló – megkülönbözteti az epikai és lírai műnemet (az ábrázolás irányultsága alapján); – felismeri a lírai műnemnek a líra alanyára vonatkoztatottságát (bármely líratípusban, pl. gondolat- vagy hangulatlíra); – bővíti ismereteit a kifejezésmódokról; – felismer jellemző témákat, motívumokat (pl. természet, évszakok, napszakok); – felismeri a művészi stíluseszközöket és elemzi azok hatását.	Ének-zene: megzenésített versek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Líra, lírai alany, téma, motívum, versforma, rímszerkezet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Próbatételek, kalandok, hősök	Órakeret 15 + 1 óra
Előzetes tudás	Hősies magatartásformák a korábbi olvasmányélményekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, formák felismerése, a tematika sok szempontú megközelítése (pl. jellemformálás, archetipikus helyzetek). Felkészítés a téma megjelenésének változatosságára; különböző korszakban írott, eltérő műfajú művek befogadására. A befogadói tapasztalatok, a szókincs, a poétikai ismeretek bővítése a Lúdas Matyi feldolgozása révén.	

151 Ismeretek	152 Követelmények	Kapcsolódási pontok
A hősies magatartás néhány példája, változata; a próbatételek, kalandok szerepe. A görög mitológiától és a Bibliától (pl. Héraklész, Odüsszeusz; Dávid és Góliát, Sámson) a klasszikus és a kortárs ifjúsági irodalomig (kis- és nagyepikai művek, műrészletek; verses és prózai formák). Fazekas Mihály: Lúdas Matyi – műértelmezés. Szerkezet (a négy levonás kapcsolódása; ismétlés és fokozás); a konfliktusok jellege; népiesség és időmértékes forma. Próbák, kalandok, hősök – válogatás a kortárs ifjúsági irodalom alkotásaiból.	A tanuló – megismer az irodalmi művek segítségével néhány példát a hősies magatartásra; – megfigyeli, hogy a próbatételek, kalandok miként formálják a személyiséget, jellemet; – a „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; felismeri az emberi kapcsolatok sokféleségét és a téma megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától függetlenül; – felfedez archetipikus helyzeteket bibliai, mitológiai történetekkel; – részt vesz ajánlott olvasmányok közös feldolgozásában (tér- és időviszonyok, cselekmény, szereplők, elbeszélői nézőpont, szerkezet stb. elemzésében); – választhatja klasszikus és népszerű ifjúsági regények bemutatását (szemelvények vagy egyéni beszámolók, ajánlások); az érdeklődés felkeltésének céljából is (a mű hatása); – gyakorolja a jegyzetelést, vázlatkészítést; – képes Fazekas Mihály Lúdas Matyi című művének elemző bemutatására, esetleg egyik levonásának dialogikus megjelenítésére; – képes vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített em-	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hősök, történetek, legendák elemzése. Vizuális kultúra: hősök, próbatételek, kalandok képzőművészeti megjelenítése. Erkölcstan: a próbatétel, kaland, hősiesség lehetséges összefüggései.

Fenntartó által jóváhagyva

	beri helyzetekről, folyamatos fejlesztési célként.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Próbatétel, kaland (cselekményszervező), ismétlődő motívum, vándortéma, daktilus, spondeus, kötött verssor, hexameter.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gárdonyi Géza: Egri csillagok – házi olvasmány	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott regények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékekkel való azonosulás (szerelem, hazaszeretet, hűség, helytállás), az emberi magatartások megítélése és értékelése. A házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeinek felidézése, alkalmazása. Felkészítés a mű sok szempontú befogadására, értelmezésére; az olvasottak önálló dokumentálására (pl. motívumok azonosítása, jegyzetelés, vázlat). Kreativitás fejlesztése szövegalkotási gyakorlatokkal.	

153 Ismeretek	154 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Gárdonyi Géza: Egri csillagok – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok. Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód. Bornemissza Gergely életútja. A mű fontos témái (történelem, hősiesség, barátság, szerelem, árulás stb.) és motívumai (pl. hold, csillag, gyűrű).	A tanuló – alkalmazza a házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeit; – előzetesen felkészül a mű sok szempontú értelmezésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); – képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/ írásban), pl. leírás, jellemzés, elbeszélés nézőpontváltással, levél, kreatív írás; – képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: adott történetekben a valós és fiktív elemek megkülönböztetése. Informatika: egynyelvű szótárak (pl. jelképszótár, szimbólumszótár) használata. Természetismeret: a regényhez kapcsolódó topológia.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történelmi regény, ifjúsági regény, kalandregény; téma, motívum.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képességek fejlesztése; az önismeret, a nyelvi kultúra növelése. Elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak folyamatos gyakorlása, rövid érvelő szövegek készítése. A kapcsolattartás digitális műfajainak alkalmazása.	
155 Ismeretek	**156 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Irodalmi művekhez kapcsolódó szövegalkotási feladatok készítése, különféle műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél). Érvelő szövegek. Kreatív írások.	A tanuló képes – az elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak folyamatos gyakorlására; – rövid érvelő szövegek készítésére; – néhány, különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítésére (meghívó, e-mail stb.); – saját hibáinak felismerésére, javítására, igényli ezek kiküszöbölését gyakorlással, feladatmegoldással, és törekszik készségszintjének folyamatos fejlesztésére.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Természetismeret; Matematika; Vizuális kultúra: narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása. Informatika: a digitális írásbeliség kapcsolattartó műfajainak ismerete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásbeli kapcsolattartás, elbeszélésfajták, érv, nézőpont, érvelés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. Képes rövidebb szóbeli üzenetek, rövidebb hallott történetek megértésére, összefoglalására, továbbadására. Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra. Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források). Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni. A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is. A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni. A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példákkal, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni A walesi bárdokban rejlő üzenetet, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az Egri csillagok történelmi hátterét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (János vitéz, Toldi, A Pál utcai fiúk, Egri csillagok), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat és metonímiákat. Képes egyszerűbb meghatározást adnia következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, ballada, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.

Felmérő átdolgozva

Magyar irodalom

7 - 8. évfolyam

	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Egy korstílus – a romantika	6	2	8	-	-	-	6
Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal, epigramma)	22	2	24	-	-	-	22
Nagyepikai alkotás (regényelemzés) – egy Jókai-regény és a romantikus korstílus	8	2	10	-	-	-	8
Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)	10	2	12	-	-	-	10
Nagyepikai alkotás (regényelemzés)	8	2	10	-	-	-	8
Drámai műfajok (egy komédia)	8	-	8	-	-	-	8
Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	-	-	-	6	-	6	6
Kisepikai alkotások - prózai és verses, pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, komikus eposz, ballada	-	-	-	13	1	14	13
Nagyepikai alkotás – regényelemzés	-	-	-	8	1	9	8
Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok - óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra	-	-	-	17	1	18	17
Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből - magyar vagy világirodalom, regényelemzés	-	-	-	7	1	8	7
Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia	-	-	-	7	-	7	7
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	-	-	-	3	-	3	3

Fenntartó által jóváhagyva

A média kifejezőeszkö-zei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	-	-	-	3	-	3	3
A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a média-szövegek értelmezése	-	-	-	4	-	4	4
Összesen	62	10	72	68	4	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	heti 2 órára 90%	**10%**	**Összesen**
Egy korstílus – a romantika	6	**2**	**8**
Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal, epigramma)	22	**2**	**24**
Nagyepikai alkotás (regényelemzés) – egy Jókai-regény és a romantikus korstílus	8	**2**	**10**
Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)	10	**2**	**12**
Nagyepikai alkotás (regényelemzés)	8	**2**	**10**
Drámai műfajok (egy komédia)	8	**-**	**8**
Összesen	62	**10**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy korstílus – a romantika	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor néhány műve. Jellemző műfajok a 19. sz. első feléből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi művek megismerése során a múlt értékes törekvéseinek megbecsülése, azonosulás a máig ható értékekkel. Ismerkedés egy korstílussal, korstílus és mű/vek összefüggéseivel. Romantikus jegyek, vonások azonosítása, megnevezése, művészeti kapcsolódások feltárása. Képesség az önálló ismeretszerzésre, digitális források használatával.	

157 Ismeretek	158 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Egy korstílus – a romantika. Egy-két szemelvény a korszak jellemző alapvetéseiről, törekvéseiről (pl. szabadság az irodalomban; új, jellegzetes műfajok; kevertség, töredékesség; romantika és népiesség). Szemelvények Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi korstílusra jellemző, különféle műfajú, tematikájú alkotásaiból (pl. Kölcsey: Huszt; Vörösmarty: Ábránd; Petőfi: Egy gondolat bánt engemet…). Kitekintés az európai romantikus irodalom alkotásaira	A tanuló – ismerkedik egy korstílussal, a korstílus és egy-egy mű közötti összefüggéssel; – ismerkedik a korszak irodalmi életével (pl. folyóiratok, színházi élet, irodalmi kapcsolatok); – megismeri a korszakolás nehézségeit; a romantika hátterét, esztétikai elveit, törekvéseit, ábrázolásmódját, hangnemeit; a stílus formajegyeit; – ismerkedik romantika és népiesség, romantika és reformkor összefüggésével; – jellemző műveken felismeri a legjellemzőbb romantikus jegyeket, vonásokat; – felismer zenei és képzőművészeti vonatkozásokat, kapcsolódásokat; – az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár) is gyűjt információkat.	Vizuális kultúra: a romantikus festmények, épületek, viseletek. Ének-zene: a zenei romantika. Informatika: önálló ismeretszerzés, a források azonosítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műfaji fogalmak (óda, epigramma, rapszódia); romantikus ellentétezés, romantikus képalkotás

Fenntartói jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal, epigramma)	Órakeret 22 + 2 óra
Előzetes tudás	Lírai műnem. Népköltészet, műköltészet. Dal, tájleíró költemény, életkép. Verselési rendszerek. Hangsúlyos verselés, ütem, felező 8-as, felező 12-es. Időmértékes verselés, versláb, spondeus, jambus, jambikus verselés, daktilus, kötött verssor, hexameter. Rím, rímelhelyezkedés, páros rím, félrím, alliteráció. Szóképek: hasonlat, megszemélyesítés, metafora. Alakzatok: ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, szórendcsere.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy a lírai alkotások sokféle érzelem és gondolat hordozói, lehetőséget teremtenek az érzelmekkel, gondolatokkal való azonosulásra vagy elutasítására. Az alapvető lírai műfajok sajátosságainak (pl. beszédhelyzet, megszólított; tematika, motívumok, műfaji és tematikus kapcsolatok) felismerése különböző korok alkotóinak művei alapján. A ritmusérzék, a belső hallás fejlesztése. Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése: alakzatok, képek azonosítása, a jelentésteremtő szerep elemzése, a kompozíció meghatározó elemeinek értelmezése, érzelmi tartalmak megértése. Szövegelemzések, értelmezések sok szempontú megközelítésben. A szöveghű, kifejező szövegmondás fejlesztése.	

159 Ismeretek	160 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Alkotások műfaji szempontokból a magyar irodalom különféle korszakaiból, pl. Ady Endre, Arany János, Csokonai Vitéz Mihály (A Reményhez), Janus Pannonius (Pannónia dicsérete), József Attila, Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból. Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése – a műválasztás felölel alapvető lírai témákat (pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, öntudat, költősors, költészet/ars poetica). Nemzeti himnuszunk, ódáink – Kölcsey: Hymnus; Vörösmarty: Szózat; Petőfi: Nemzeti dal – műértelmezések, sok szempontú elemzések (pl. vershelyzet, szerkezet, műfaji változat, poétikai megoldások, versforma). Forráselemző óra a reformkori Magyarország társadalmi-kulturális életéről.	A tanuló – felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19-20. századi alkotások); – felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát; – azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait; felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat; – azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat; – azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben; – megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása); – felismer érzelmi tartalmakat; – sok szempontú megközelí-	Ének-zene: ritmusok, ritmusfajták azonosítása. Vizuális kultúra: a kompozíció szerepe a festészetben, építészetben.

Mintatanterv által jóváhagyva

	tésben elemez, értelmez különféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhányat (pl. elégia/Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez; epigramma/Janus Pannonius: Pannónia dicsérete); – sok szempontú megközelítésben értelmezi, elemzi nemzeti himnuszunkat, ódáinkat (Kölcsey: Hymnus; Vörösmarty: Szózat; Petőfi: Nemzeti dal; memoriterek is).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma; verselési rendszer, rímes időmértékes verselés, rímtelen időmértékes verselés, versláb, spondeus, trocheus, trochaikus verselés, daktilus, kötött verssor, hexameter, pentameter, disztichon; rím, rímelhelyezkedés; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, szórendcsere.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás (regényelemzés) – egy Jókai-regény és a romantikus korstílus	Órakeret 8 + 2 óra
Előzetes tudás	Regényelemzések (házi és egyéni olvasmányok). A romantikus korstílus. Nagyepikai művek jellemzői: szerkezet, idő- és térviszonyok, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; szereplők rendszere; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fogékonyság a tematikai és erkölcsi megközelítésre, értékek azonosítására, megvitatására, a szereplők erkölcsi dilemmáinak, döntéseinek mérlegelésére. Komplex képességfejlesztés: egy Jókai-regény sok szempontú megközelítése, elemzése (pl. idő- és térviszonyok, előreutalások, késleltetések, elbeszélői nézőpont, stílusjellemzők).	

161 Ismeretek	162 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Nagyepikai alkotás (regényelemzés) - sok szempontú megközelítés. Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (vagy esetleg egy másik regénye, pl. Az új földesúr vagy A jövő század regénye) – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet. Hősök, magatartásformák, erkölcsi választások – a szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással). Regényműfaji változat (pl. heroikus regény, irányregény, utópia stb.). A romantika megjelenési formái (pl. szerkezet, cselekményfordulatok, jellemek, hangnem, előadásmód). Elemzések, értelmezések és kreatív írások. Reproduktív szövegalkotás a nagyepikai mű megismerése során.	A tanuló egy Jókai-regényben – azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat, az előreutalásokat, késleltetéseket, epizódokat; a szereplők kapcsolatait, a cselekmény elemeit; – felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; – műelemzés nyomán rögzíti a műfaji sajátosságokat és romantikus epika jellemzőit; – azonosítja a műben megjelenő tematikát (pl. család, szerelem, hősiesség, hazafiság, önfeláldozás); – képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére; – alkalmas a megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezésére; – alkalmas az irodalmi élmény megosztására; beszámoló, ajánlás készítésére, különféle vélemények összevetésére; – képes memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; – képes annak felismerésére és tudatosítására, hogy az elemző - értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az irodalomolvasás érzelmi,	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a történelmi regény eseményei és a történelem. Földrajz: az olvasott Jókai-regény topológiája. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Jókai-regények filmes adaptációi.

Fenntartó Oktatási Hivatal

	gondolati, erkölcsi, esztétikai élményeknek, az életvezetésnek is a forrása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Romantikus regény; regényműfaji változat, pl. heroikus regény; romantikus hős, jellem, ábrázolásmód.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	Epikai műnem. Verses és prózaepika (néhány, már tanult műfajjal). Mese, monda, mitológiai történet, bibliai elbeszélés. Cselekmény, idő, helyszínek, fordulat, szereplő; szerkezet; elbeszélés, párbeszéd, leírás; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), az erkölcsi választások értelmezésének és véleményezésének fejlesztése. Az irodalmi élmény befogadásának és megosztásának fejlesztése.	

163 Ismeretek	**164 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az egyes kisepikai műfajok sajátosságai (pl. tér-, időviszonyok, szerkesztésmód, szereplők, hangnem). Kosztolányi Dezső, Mikszáth Kálmán és más magyar elbeszélők alkotásai. Reproduktív szövegalkotás a kisepikai mű megismerése során.	A tanuló kisepikai alkotásokban – azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat; – érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést; – azonosítja az előreutalásokat, késleltetéseket; – felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; – műelemzések nyomán rögzíti az egyes műfajok sajátosságait; – azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. család, iskola, gyerekek és felnőttek, próbatételek; – képes az irodalmi élmény megosztására; – képes érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére, pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála; – memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására.	Erkölcstan: nemzedékek, család, felnőttek, gyerekek kapcsolatai. Dráma és tánc: érzelmi tartalmak, érzelmek kifejezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kisepika, mese, monda, legenda, anekdota, novella, elbeszélés, kisregény, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.	

Fenntartó által nincs kiegyvá

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás (regényelemzés)	Órakeret 8 + 2 óra
Előzetes tudás	Regényelemzések a megelőző évfolyamokból (házi és egyéni olvasmányok, ifjúsági regények). Nagyepikai művek jellemzői: szerkezet, idő- és térviszonyok, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; szereplők rendszere; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése és tudatosítása, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élményeknek, a tapasztalatszerzésnek a forrása. Epikai alkotások elemző, értelmező képességének fejlesztése. Nagyepikai alkotás(ok)ban az idő- és térviszonyok azonosítása, elemzése; az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérés érzékeltetése; az előreutalások, késleltetések szerepét azonosító szövegértelmező képességek fejlesztése. A műelemzések alapján műfaji, poétikai, tematikai, erkölcsi következtetések megfogalmazásának képessége. Az irodalmi élmény megosztása, önálló olvasmányválasztás indoklása, olvasmányainak ajánlása.	

165 Ismeretek	166 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, anekdotikusság. A szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással). Elemzések, értelmezések és kreatív írások. Ajánlott és/vagy egyéni olvasmányok, pl. Jules Verne, Mark Twain, Dickens és mások műveiből; a klasszikus és kortárs, magyar és világirodalmi ifjúsági irodalomból – műbemutatások, értelmezések, ajánlások (a házi olvasmányok megközelítési szempontjainak alkalmazása, önálló állásfoglalással). Válogatás a kortárs ifjúsági irodalom alkotásaiból.	A tanuló nagyepikai alkotás(ok)ban – azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat; – érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést; – azonosítja az előreutalásokat, késleltetéseket; – felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; – a műelemzés nyomán rögzíti a műfaji sajátosságokat; – azonosítja az irodalom nagy témáit (pl. család, gyerekek és felnőttek, próbatételek, szerelem); – képes az irodalmi élmény megosztására; – képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére; – memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; – képes annak felismerésére és tudatosítására, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai	Informatika: források önálló feltárása és felhasználása. Földrajz: az olvasott művek topológiája. Erkölcstan: erkölcsi dilemmák.

Fenntartói jóváhagyva

		élményeknek, a tapasztalatszerzésnek a forrása; – képes az irodalmi élmény megosztására, olvasmányainak ajánlására; – alkalmas az önálló olvasmányválasztás indoklására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyepika, szerkezet, időviszony, térviszony, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; anekdotikus; magatartásforma.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Drámai műfajok (egy komédia)	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Dramatikus játék, dialógus, szerepjáték, dráma, színház. A drámai műnem.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Drámai mű/vek közös és önálló olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) feltárása. Képesség az epikai és a drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságok és eltérések azonosítására. A műben megjelenített konfliktusok, döntések felismerése és mérlegelése. A komikum, mint műfajformáló minőség felismerése, formáinak megkülönböztetése. Részvétel megjelenítésben (drámajátékban), színházi előadás megbeszélésében.	

167 Ismeretek	**168 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Drámai műfajok - egy komédia sok szempontú megközelítése Molière: Fösvény (esetleg pl. Képzelt beteg) vagy Shakespeare egy vígjátéka vagy Szigligeti: Liliomfi vagy Goldoni: Két úr szolgája. Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet. A komikum megjelenési formái (pl. helyzet- és jellemkomikum). Komikus jellem, jellemtípus.	A tanuló – megismeri a drámai műnem legfontosabb jellemzőit, a komédia műfaját közös és önálló olvasással, feldolgozással, műelemzéssel; – képes az epikai és a drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságok és eltérések azonosítására; – a drámai szerkezet, drámai jellem és nyelv néhány jellemzőjének felismerésére; – a komikum, mint műfajformáló minőség felismerésére, formáinak megkülönböztetésére; – egy jellemtípus azonosítására; – képes szituációk és instrukciók értelmezésére, esetleg megjelenítésére; – alkalmas részlet megtanulására, esetleg jelenet előadására az olvasott drámai műből, valamint egy látott jelenet (színházi előadás vagy felvétele) értelmezésére.	Dráma és tánc: dráma és színház, megjelenítés, szituáció, jellem, díszlet, színpadi szövegmondás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dráma, komédia, dialógus, konfliktus, alapszituáció, helyzetkomikum, jellemkomikum, típus, jellemtípus.	

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	**Óraszámok**: (Új anyag + gyakorlás + ismétlés + összefoglalás + ellenőrzés.)		
	heti 2 órára 90%	10%	Összesen
Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	6	-	6
Kisepikai alkotások - prózai és verses, pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, komikus eposz, ballada	13	1	14
Nagyepikai alkotás – regényelemzés	8	1	9
Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok - óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra	17	1	18
Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből - magyar vagy világirodalom, regényelemzés	7	1	8
Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia	7	-	7
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	3	-	3
A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	3	-	3
A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4	-	4
Összesen	68	4	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A romantika, mint az utolsó egységes korstílus. Ady, Kosztolányi (vagy más, korszakbeli szerző) egy-két műve.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy egy korszak sokféle módon vet fel erkölcsi és esztétikai kérdéseket, és sokféle műformában és hangnemben felelhet a problémákra. Megismerkedés egy korszak irodalmi életével és stílusirányzataival – pl. impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió –, az irányzatok és egy-egy mű összefüggésével. A stíluselemzési képességek fejlesztése. Az önálló ismeretszerzés, könyvtárhasználat és forráskezelés támogatása. A regionális és helyi kötődések elmélyítése a korszak irodalmi, művészeti, kulturális emlékeinek, emlékhelyeinek azonosításával.	

169 Ismeretek	170 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség). Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió stílus- és formajegyei. Jellemző művek, ábrázolásmódok pl. Ady, Babits, Juhász Gyula, Tóth Árpád műveiből.	A tanuló megismerkedik – egy korszak stílusirányzataival – pl. impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió –, az irányzatok és egy-egy mű összefüggésével; – ismerkedik a korszak irodalmi életével (pl. a Nyugat szerepe, hatása; irodalmi kapcsolatok); – megismeri a korszakolás nehézségeit; – az irányzatok főbb esztétikai elveit, törekvéseit, ábrázolásmódját, stílus- és formajegyeit (szimbólumhasználat és szimbolizmus megkülönböztetésével); – jellemző műveken felismeri az irányzatok jellegzetességeit, főbb vonásait; – az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár stb.) is gyűjt információkat; – keres a korszakhoz regionális és helyi kulturális kötődéseket (bármely művészeti ágból, pl. festészet, szobrászat, építészet is).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismertek: a korstílusok művelődéstörténeti, életmódbeli vonatkozásai. Vizuális kultúra: stílusirányzatok a 20. század elején.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió, szinesztézia, allegória, szimbólum, összetett költői kép.	

Fenntartó általi jóváhagyás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kisepikai alkotások - prózai és verses, pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, komikus eposz, ballada	Órakeret 13 +1 óra
Előzetes tudás	Epikai műnem. Verses és prózaepika (néhány, már tanult műfajjal). Mese, monda, mitológiai történet, bibliai elbeszélés, novella, kisregény, anekdota, ballada. Cselekmény, idő, helyszínek, fordulat, szereplő; szerkezet; elbeszélés, párbeszéd, leírás; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tematikus kapcsolódások, alapvető élethelyzetek, érzelmi tartalmak felismerése, erkölcsi választások értelmezése, és véleményezése (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála). Kisepikai művek műelemzései eljárásainak alkalmazása, a műelemzések alapján következtetések, általánosan érvényes megállapítások megfogalmazása. Szövegtudás megosztása kifejező előadással.	

171 Ismeretek	172 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Kisepikai alkotások - prózai és verses műfajok. Novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, egyperces novella, komikus eposz, ballada - műfaji rendszerezés. Tematikus kapcsolódások, archetipikus helyzetek felismerése (pl. gyerekkor-felnőttkor, szegénység-gazdagság, bűn-bűnhődés, házastársi kapcsolatok, hűség, kitartás, beavatás). Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Örkény István műveiből, valamint választható: Petőfi Sándor: A helység kalapácsa – a komikus eposz műfaji sajátosságai, illetve Arany János egy balladája (pl. Zách Klára; Szondi két apródja). Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) – házi olvasmány. A karcolatgyűjtemény szerkezete; pár-novellák összevetése. Szövegértési kompetencia fejlesztése a kisepikai művek elemzése során.	A tanuló – műelemzések során rögzíti az egyes műfajok sajátosságait is; – felismeri az epikus közlésformát, valamint a verses és a prózaforma műfajmegkötő vagy műfaj-független szerepét; – alkalmazza a művek már ismert értelmezési szempontjait (elemzi az idő- és térviszonyokat, szerkezeti megoldásokat, előreutalásokat, késleltetéseket); – felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; – azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. család, iskola, gyerekek és felnőttek, szegénység; – a kisepikai műfajok rendszerezésével (eredet, forma, műfaji jellemzők) összefoglalja, átismétli a négy év során megszerzett ismereteit; – képes az irodalmi élmény megosztására; – képes érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére, pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála stb.; – memoriterek (verses és prózaepikai szövegrészletek) előadására.	Vizuális kultúra: tematikus kapcsolódások a festészetben. Erkölcstan: beavatás; bűn, bűnhődés, lelkiismeret. Dráma és tánc: kifejező szövegmondás, élménymegosztás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kisepika, anekdota, novella, egyperces novella, komikus eposz, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás - regényelemzés	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Regények, regényműfaj-változatok. Regényelemzések. Nagyepikai alkotások közlésformái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberismeret, az önismeret fejlesztése: képesség a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére. Nagyepikai alkotások elolvasása, több szempontú megközelítése, feldolgozása, a narráció sajátosságainak megbeszélése, megvitatása. Az irodalmi nagy témáinak felismerése, azonosítása pl. szülő és gyerek, gyerekek és felnőttek, iskola és nevelés; beavatás, próbatételek, szerelem. Az emberismeret, az önismeret fejlesztése: képesség a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére.	

173 Ismeretek	174 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Nagyepikai alkotás – egy regény sok szempontú megközelítése. Pl. Tamási Áron: Ábel a rengetegben vagy Szabó Magda: Abigél vagy Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (vagy egy másik regénye, pl. Pillangó, Árvácska) vagy Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember vagy egy kortárs magyar vagy világirodalmi alkotás. Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód. Hősök, tettek, magatartásformák – a szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással). Regényműfaji változat (pl. fejlődésregény, történelmi regény, példázatos regény). Elemzések, értelmezések és kreatív írások. Reproduktív szövegalkotás a nagyepikai mű megismerése során.	A tanuló nagyepikai alkotás(ok)ban – azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat, a narráció sajátosságait (az elbeszélés és a történet időrendje, előreutalások, késleltetések); a műfaji változatot; – felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; – azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. szülő és gyerek, gyerekek és felnőttek, iskola és nevelés; beavatás, próbatételek, szerelem. A tanuló – képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére; – felidézi és rendszerezi az olvasott, feldolgozott regényeket (összefoglalás); – képes az irodalmi élmény megosztására, olvasmányainak ajánlására; – alkalmas az önálló olvasmányválasztás indoklására; – memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; – képes annak felismerésére és tudatosítására, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: nagyepikai alkotások társadalomképe. Erkölcstan: hősök, tettek, magatartásformák értelmezése. Mozgóképkultúra és médiaismeret: nagyepikai alkotások filmes feldolgozásai és hatásuk.

Fenntartó által jóváhagyva

	irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élményeknek, a tapasztalat-szerzésnek a forrása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód; fejlődésregény, humor, példázat / parabola, történelmi regény.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok - óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra	Órakeret 17 + 1 óra
Előzetes tudás	Lírai műnem. Dal, óda, himnusz, elégia, epigramma. Poétikai és verstani alapfogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a líra különböző műfajai az emberi érzelmek, erkölcsi döntések átélésének és a velük való azonosulás lehetőségét teremtik meg. Az alapvető lírai műfajok sajátosságainak (pl. beszédhelyzet, megszólított; tematika, motívumok, műfaji és tematikus kapcsolatok) felismerése különböző korok alkotóinak művei alapján. A ritmusérzék, a belső hallás fejlesztése. Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése: alakzatok, képek azonosítása, a jelentésteremtő szerep elemzése, a kompozíció meghatározó elemeinek értelmezése, az érzelmi intelligencia, az empátia fejlesztése, az érzelmi tartalmak megértése révén. Szövegelemzések, értelmezések sok szempontú megközelítésben. A szöveghű, kifejező szövegmondás fejlesztése. Képesség a reklám, a popzene új szóbeli költészetének értelmezésére, közműveltségi helyének, szerepének megértésére.	

175 Ismeretek	176 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok, pl. óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra - műfaji rendszerezés. Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése (a műválasztás felölel alapvető lírai témákat, pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, háború, szabadság, öntudat, költősors, költészet / ars poetica). Verstani, poétikai fogalmak rendszerezése. Szemelvények Ady Endre, Arany János, Csokonai Vitéz Mihály, Janus Pannonius, József Attila, Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós (Nem tudhatom), Szabó Lőrinc, Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból. Szemelvények a reklám és a popzene új szóbeli költészetéből. A fogalmi háló a választott művekhez kapcsolódik. Komplex nyelvhasználati kompetencia fejlesztése gyakorlati feladatok során, a lírai művek elemzése közben.	A tanuló – elemzi az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján, értelmezi néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát; – azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait; felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat; – elemzi a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat; – elemzi a képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben; – elemzi a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása); – elemzi a művekből feltáruló érzelmi tartalmakat; – sok szempontú megközelítésben elemez, értelmez kü-	Ének-zene: dallam- és ritmusvariációk; énekelt versek, ritmushatások; a popzene néhány jellemzője. Dráma és tánc: kifejező szövegmondás. Társadalomismeret; mozgóképkultúra és médiaismeret: a reklámeszközök és hatásuk.

Fenntartó által jóváhagyva

	lönféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhányat (Ady Endre, József Attila, Kosztolányi Dezső, Weöres Sándor egy-egy művét, Radnóti Miklós Nem tudhatom című alkotását és kortárs magyar szerzők néhány költeményét; – rendszerezi műfajelméleti, verstani, poétikai ismereteit (ismétléssel is); – ismerkedik a reklám és a popzene új szóbeli költészetével, illetve ennek helyével, szerepével, hatásával a közműveltségben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma, ekloga, verselési rendszer, rímes és rímtelen időmértékes verselés, versláb, spondeus, trocheus, trochaikus verselés, daktilus, kötött verssor, hexameter, pentameter, disztichon, rím, rímelhelyezkedés, alliteráció; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, figura etymologica, inverzió.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből - magyar vagy világirodalom, regényelemzés	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Regényelemzések (legalább 5 – 6, korábban közösen, részletesen értelmezett nagyepikai alkotás tapasztalatai). Témák, hősök, műfaji változatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szociális képességek, az önismeret, az empátia, az erkölcsi tudatosság fejlesztése, tájékozódás erkölcsi kérdésekben, az igazság és nézőpont, a személyes és a közösségi igazság konfliktusának megértése. Műmegközelítési, műelemzési eljárások alkalmazása, a személyes irodalmi élmények megosztása, olvasmányválasztás önálló indoklása. Megbeszélésekben a tetszés- vagy véleménynyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak alkalmazása, az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megértése. A szórakoztató irodalom, a populáris irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak esztétikai szempontú, kritikus értékelése.	

177 Ismeretek	178 Követelmények	Kapcsolódási pontok
Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből – egy magyar vagy világirodalmi regény sok szempontú megközelítése. A népszerű irodalom műfajai (pl. ifjúsági, bűnügyi, fantasztikus regény, kalandregény, sci-fi), megoldásai, hatása; hangnemei (pl. humoros regény), formái (pl. naplóregény, levélregény). Pl. Golding: A Legyek Ura / Salinger: Zabhegyező / Rejtő Jenő egy műve / Verne egy műve / egy klasszikus bűnügyi regény. A fogalmi háló a választott művekhez kapcsolódik. Vitakultúra kialakítása: érvek, ellenérvek megfogalmazása során.	A tanuló – tudja alkalmazni a művek megközelítésének (korábban gyakorolt) lehetőségeit; – képes az irodalmi élmény megosztására, olvasmányainak ajánlására; – alkalmas az önálló olvasmányválasztás indoklására; – képes memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; – képes annak felismerésére és tudatosítására, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élményeknek, a tapasztalatszerzésnek a forrása; – tud tájékozódni erkölcsi kérdésekben, és ezt igényli is; megérti az igazság és nézőpont, a személyes és a közösségi igazság konfliktusát; – képes az önálló műbefogadás mind teljesebb élményére, a hatás feldolgozására (csoportos beszélgetésben való részvétellel és egyéni szövegalkotással egyaránt); – képes a tetszés- vagy véleménynyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak alkalmazására, az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megér-	Társadalomismeret: a bűnügyi regények társadalomképe. Vizuális kultúra; ének-zene: a „népszerű műfajok” jellemzői. Mozgóképkultúra és médiaismeret: filmtípusok, műsortípusok (pl. sci-fi; krimi).

Fenntartó jóváhagyva

	tésére; – képes a szórakoztató irodalom, a populáris irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak esztétikai szempontú, kritikus értékelésére.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népszerű irodalom, bűnügyi történet, kalandregény, fantasztikus regény, tudományos-fantasztikus irodalom, humoros hangnem.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem, drámai szerkezet, drámai jellem, jellemtípusok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámában megjelenített konfliktusok, erkölcsi választások mérlegelése és értékelése, azonosulás a műben megjelenített pozitív értékekkel, magatartásokkal. Drámai művek közös és önálló olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) feltárása. Képesség drámai hősök jellemzésére, kapcsolataik, konfliktusaik elemzésére. A tragikum/komikum mint műfajformáló minőség megértése, műbeli megjelenési formáinak felismerése. Különféle dramatikus formák kipróbálása révén (pl. helyzetgyakorlat, stílusgyakorlat, dramatikus improvizáció) az empatikus készségek fejlesztése.	

179 Ismeretek	**180 Követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia sok szempontú megközelítése. Shakespeare: Romeo és Júlia (vagy egy Shakespeare-komédia vagy Gogol: A revizor). Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet. A meghatározó minőség szerepe (tragikus/komikus cselekmény; tragikus/komikus hős). Hősök (egyéni és tipikus vonások). Tragikus bukás, értékvesztés/komikus lelepleződés.	A tanuló – felismeri és elemzi a drámai műnem főbb jellemzőit, a választott alkotás műfaját közös és önálló olvasással, feldolgozással, műelemzéssel; – elemzi a drámai szerkezet, drámai jellem és nyelv néhány jellemzőjét; – felismeri a tragikumot/komikumot, mint műfajformáló minőséget, elemzi a műbeli megjelenési formáit; – tudja jellemezni a drámai hősöket, elemezni kapcsolataikat, konfliktusaikat; – képes szituációk és instrukciók értelmezésére, esetleg megjelenítésére; – tud elemezni és értelmezni egy látott jelenetet (színházi előadás vagy felvétele); – alkalmas egy szövegrészlet megtanulására, jelenet előadására az olvasott drámai műből vagy annak alapján; – különféle dramatikus formák kipróbálása révén (pl. helyzetgyakorlat, stílusgyakorlat, dramatikus improvizáció) fejlődik empatikus készsége.	Dráma és tánc: dráma és színház; a tragikus, a komikus minőség megjelenítése; színházi előadás elemzése, értékelése. Erkölcstan: tragikus/komikus történés, cselekmény; érték, értékvesztés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dráma, komédia, tragédia, komikum, tragikum, dialógus, konfliktus, alapszituáció, drámai nyelv, drámai jellem.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Megfigyeli és azonosítja a különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és idő-, illetve konfliktusviszonylatokat. Képsorozattal meg tud jeleníteni valamely egyszerű cselekményt. Érti a rövid, egy szálon futó, történetet bemutató művekben az ok-okozati viszonyokat, azonosítja a történet idejét és helyszínét a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét. Dramatikus szövegek és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a média nyújtotta lehetőségek közti választás erkölcsi - esztétikai felelősséget is jelent. Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Helyszín- és időviszonylatok, illetve jellemek és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban). Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával). A beállítás (snitt; a kamera által rögzített folyamatos tér és idő), a jelenet (nagyobb tér és/vagy időugrások által határolt szerkezeti egység), a fordulat és epizód fogalmának magyarázata. A korosztálynak megfelelő mozgóképi szövegeken a cselekmény- és történetszervezés, valamint az elbeszélés (narráció) megfigyelése és tudatosítása, és mindezzel összefüggésben konkrét szövegek elemzése során az expozíció, bonyodalom, lezárás már ismert fogalmainak alkalmazása. Egyszerűbb médiaszövegek létrehozásával (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) a képzelőerő, kifejezőkészség fejlesztése.		Vizuális kultúra: idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal. Dráma-tánc: az alapvető fogalmak (történet, cselekmény, szándék, feszültség, konfliktus, fordulópont stb.) ismerete és alkalmazása a saját játékok értékelő megbeszélése során.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jellem, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.	

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td>A média kifejezőeszközei (2)
A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése</td><td>Órakeret
3 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, médiaszövegek fikciós vagy dokumentum jellegének megfigyelése.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Annak belátása, a mozgóképi és írott szövegek közti választás erkölcsi-esztétikai mérlegelést és értékelést igényel.
Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése.
A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.
A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Annak tudatosítása és próbája, hogy noha a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontja (a valóságanyag természete, dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás – műfajfilm, szerzői film).

A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének meghatározása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelv használata).

A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).</td><td>Ének-zene: zenei stílusok, műfajok ismerete - dal, kánon, kórusmű, szimfónia, más hangszeres és zenekari művek, opera.

Dráma és tánc: alapvető tánctípusok, táncstílusok és kísérőzenéjük azonosítása, mozgás- vagy mozgásszínházi formák megkülönböztetése.

Vizuális kultúra: Képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete. Ember és természet.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="2">Dokumentum, fikció, műfaji, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller; szerzői, ábrázolási konvenció; tudósítás, riport, kritika, publicisztika.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjainak, kifejező eszközeinek ismerete. A metafora és a metonímia felismerése, alkalmazása. A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy a média nagyfokú társadalmi szerepet játszik; a szerep megítéléséhez elvi-erkölcsi alapon nyugvó mérlegelés szükséges. A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához") és megértéséhez („olvasásához") az adott médiumra vonatkozó nyelvismeretre van szükség, és a tömegkommunikáció médiumai más- és más jelrendszert, kódokat használnak írott, szimbolikus –, például egy képen látható tárgy – és technikai –, például a kameramozgás – kódokat). Annak tudatosítása, hogy a technikai úton rögzített képeket (is) alkalmazó kommunikáció sajátossága, hogy a képeken, mozgóképeken látható formáknak, motívumoknak nincs pontosan meghatározott értelme – a jelentés nagymértékben függ a befogadótól. Meghatározza a mágikus gondolkodás fogalmát (a tárgyak képének azonosítása az ábrázolttal, a kép és a valóság öntudatlan azonosítása). Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére. Kérdéseket és állításokat fogalmaz meg a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban. Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozásával tudatosítása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez. A nemeknek, foglalkozásoknak, életmódmintáknak, kisebbségeknek a tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a médiában, annak tudatosítása, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai). A sztereotípia és a reprezentáció fogalmának meghatározása, annak érzékelése, miért problematikus hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban. Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód magazinok, közösségi portálok alapján az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése). Azonos események eltérő megfogalmazásainak összevetése, észszerű indoklás az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeire (ér-	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása. Informatika: algoritmus kódolása a számítógép számára egyszerű programozási nyelven.

Tervezet, állami jóváhagyva

dekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség), illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napisajtóban).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbolikus kód, technikai kód, mágikus gondolkodás, értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípia, reprezentáció. Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, érvelő szöveg.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni, ugyanakkor empatikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérti mások cselekvésének mozgatórugóit. Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni. Ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában. Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19 – 20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére. Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

Emmi által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Matematika az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

Az iskolai matematikatanításunk célja, hogy hiteles képet nyújtsunk a matematikáról, mint tudásrendszerről, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanításunk feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömének forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

A tanulóink matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelésünk sokoldalúan fejleszti a tanulóink modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reproduktív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulásuk elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulóink térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulóinkkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulóink absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulóink eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

Fenntartó által jóváhagyva

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulóink hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóinknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóinktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulóink rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanulóink képessé válhatnak a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamában törekednünk kell a tanulóink pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítanunk a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten rendszeresen foglakozzunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóinkban azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulóink pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzana-

Kerettanterv érettségihez

tának megismertetése, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódó tanulóink gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelemmel, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

Fenntartó által jóváhagyva

5 – 6. évfolyam

A felső tagozaton az eddig megszerzett tudást és kompetenciákat kell elmélyítenünk és kiterjesztenünk. A mindennapi élet problémamegoldásához szükséges képességek és ismeretek elsajátítása mellett legalább ugyanilyen fontos, hogy a matematikatanulás szolgálja egy jól működő gondolkodásmód, egy tanulási stratégia, ítélőképesség, megértés és sok általánosabb pozitív emberi tulajdonság formálását is.

Fontos feladatunk a tanulás tanítása, az elsajátítás képességének (emlékezet, figyelem, koncentráció, lényegkiemelés stb.) fejlesztése. Meg kell ismertetnünk a matematika bevált tanulási módszereit.

A matematikai gondolkodásmódot fel kell használnunk a problémamegoldások során. Ehhez szükséges megfelelő szemléltető ábrákat, diagramokat, grafikonokat készítenünk, ilyeneket értelmeznünk, elemeznünk és felhasználnunk; halmazokat jellemeznünk, szabályszerűségeket észrevennünk, általánosító sejtéseket, állításokat megfogalmaznunk.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció fejlesztése folyamatos feladatunk. Ehhez szükséges másokkal problémamegoldásban együttműködnünk, gondolatainkat, a megismert fogalmakat rendszereznünk. A modellalkotás fontos eszköz, amely segítséget nyújt a problémák megoldásában. Fontos, hogy a tanulóink a modellalkotásaik során a megértett és megtanult fogalmakat és eljárásokat fel tudják használni, és a modellekbe szervesen be tudják építeni. Szükséges, hogy problémahelyzetet leíró szöveg alapján a probléma lényegét felismerjék, majd annak megfelelő, a probléma megoldását elősegítő modelleket alkossanak. Fokozatosan fejlesztenünk kell a matematikai szaknyelv és jelölésrendszer használatát, alkalmazását.

Ebben a két évfolyamban sajátítják el egyszerű szöveges feladatok megoldásának néhány stratégiáját: a hétköznapi és gyakorlati problémák megértését és megjelenítését matematikai alakban, az eredmény becslését és ellenőrzését. Tájékozódnak síkban és térben, ismerik az egyszerű síkbeli és térbeli alakzatokat. Tudják a tanult mértékegységeket átváltani. Készség szinten számolnak egész számokkal, és gyakorlottak a racionális számokkal való műveletek végzésében.

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. Ezen kívül számonkérésre 14, ismétlésre 6 órát terveztünk.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Gondolkozási módszerek	3	2	5	3	1	2	6	6
Számtan, algebra	65	5	70	51	7	20	78	116
Geometria	29	4	33	24	-	10	34	53
Függvények, az analízis elemei	13	2	15	7	2	2	11	20
Statisztika, valószínűség	9	2	11	3	-	2	5	12
Számonkérés	7	-	7	7	-	-	7	14
Ismétlés	3	-	3	3	-	-	3	6
Összesen	129	15	144	98	10	36	144	227

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	heti 4 órára 90%	10%	Összesen
Gondolkozási módszerek	3	2	5
Számtan, algebra	65	5	70
Geometria	29	4	33
Függvények, az analízis elemei	13	2	15
Statisztika, valószínűség	9	2	11
Számonkérés	7	-	7
Ismétlés	3	-	3
Összesen	129	15	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természetes számok, síkbeli pontok, adott síkidomok halmazba rendezése adott tulajdonság alapján. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része. Két véges halmaz egyesítése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése táblázattal, halmazábrával, intervallummal stb.	A helyes halmazszemlélet kialakítása. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint, a különféle érzékszervek tudatos működtetésével. Közös tulajdonság felismerése, tagadása. Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.	
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább; legfeljebb).	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A lényegkiemelés, a szabálykövető magatartás fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.
Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	Magyar nyelv és irodalom: a lényegkiemelés képességének fejlesztése.
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának vagy a geometriai szerkesztések lépéseinek megtervezését.	
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban.	Kommunikáció, lényegkiemelés.	Magyar nyelv és irodalom: lényegkiemelés fejlesztése.

Fenntartó által jóváhagyva

Definíció megértése és alkalmazása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számtan, algebra	Órakeret 65 + 5 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyiérték, alaki érték, valódi érték. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata. A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás százas számkörben. A szorzótábla biztos tudása. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalma. Műveletek tulajdonságai, tagok, illetve tényezők felcserélhetősége. Műveleti sorrend. Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. Műveletek ellenőrzése. Páros és páratlan számok, többszörös, osztó, maradék fogalma. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése. Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok, kerekítés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása. Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése. Pénzügyi ismeretek alapozása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természetes számok értelmezése milliós számkörben. Alaki érték, helyiérték. Természetes számok helyesírása. Római számírás. Számok ábrázolása számegyenesen, nagyságrendi összehasonlításuk. A természetes számok kerekítése.	A számkör bővítése. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Kombinatorikus gondolkodás elemeinek alkalmazása számok kirakásával. Matematikai jelek értelmezése (<, >, = stb.) használata. A kerekítés szabályainak alkalmazása.	Természetismeret: Magyarország lakosainak száma. Mindennapi gyakorlat: Pénzegységek, mértékegységek átváltása.
Nem tízes alapú számrendszerek.	A 2-es számrendszer megalapozása.	Informatika: 2-es számrendszer.
Összeadás, kivonás, szorzás osztás szóban és írásban a természetes számok körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban). Becslés. Szorzás, osztás	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A műveletekhez kapcsolódó	

Fenntartó engedélyával

10-zel, 100-zal, 1000-rel, … (tíz hatványaival).	ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Ellenőrzés és becslés.	
Osztó, többszörös, osztható. Az osztópárok felsorolása.	Halmazműveletek, kombinatorika eszköz jellegű alkalmazása.	
A természetes számkör bővítése: az egész számok halmaza. Negatív szám értelmezése tárgyi tevékenységgel, szemléletes modellek segítségével. Ellentett, abszolútérték. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva.	Készpénz, adósság fogalmának továbbfejlesztése. Hőmérséklet leolvasása hőmérőről. Számolás az „időszalagon”. Számolás földrajzi adatokkal: mélységek és magasságok értelmezése matematikai szemlélettel.	Természetismeret; hon- és népismeret: Tengerszint alatti mélység, tengerszint feletti magasság szűkebb és tágabb környezetünkben (a Földön). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: időtartam számolása időszámítás előtti és időszámítás utáni történelmi eseményekkel.
Közönséges tört fogalma. Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk.	A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben.	Ének-zene: a hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.
Törtek összeadása, kivonása. Törtek szorzása, osztása természetes számmal.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával.	
Tizedestört fogalma. A tizedestörtek értelmezése. Tizedestörtek jelentése, kiolvasása, leírása. Tizedestörtek ábrázolása számegyenesen. Tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése.	Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cl, mm, … A mérés pontosságának jelzése. A váltópénz fogalma (euró, cent).	
Tizedestörtek összeadása, kivonása. Tizedestörtek szorzása, osztása természetes számmal.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásá-	

Pedagógiai tanácsadó által jóváhagyva

Műveletek eredményeinek előzetes becslése. Tizedestörtek szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, …	val. Annak felismerése, hogy a természetes számokra megtanult műveleti tulajdonságok a tizedestörtekre is érvényesek.	
A racionális szám fogalmának előkészítése: véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.	A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.	
Szöveges feladatok megoldása. Adatok meghatározása. Összefüggések megkeresése, tervkészítés. A matematikai modell felírása. Becslés. A terv végrehajtása, megoldás. Ellenőrzés. Szöveges válasz.	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történés megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). Vizuális kultúra: Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.
Arányos következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Egyenes arányosság.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése települések térképe alapján.	Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.
Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása tervszerű próbálgatással, következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel.	Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés.	
Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság (terület, térfogat, űrtartalom), idő, tömeg.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzésének fejlesztése (pl. napirend, vásárlás). Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Mennyiségi következtetés, becs-	Technika, életvitel és gyakorlat: tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi fogalmak kialakítása, a mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján; időbeosztás, napi- és hetirend.

Fenntartó által jóváhagyva

	lési készség fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tízes számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Arány, egyenes arányosság. Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, továbbá geometriai témakörben értelmezve, de a számtan, algebra témakörben is alkalmazva: terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása. Euró, cent. Pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolútérték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört. Egyenlet, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 29 + 4 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák). Háromszög, négyzet, téglalap, jellemzői. Kör létrehozása, felismerése, jellemzői. A test és a síkidom megkülönböztetése. Kocka, téglatest, jellemzői. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás, mértékegységek. Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térelemek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata. Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test, felület. Egyenesek kölcsönös helyzete: metsző, párhuzamos, merőleges, kitérő egyenesek. Síkok és egyenesek, síkok és síkok kölcsönös helyzete a térben.	A tanult térelemek felvétele és jelölése. Absztrakt fogalmak szemléleti alapozása (például papírhajtogatással). Körző, vonalzók helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása. Testek vizsgálatának előkészítése.	Vizuális kultúra: párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben.
Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma. Sokszögek kerülete. Egybevágó (ugyanolyan alakú és méretű) síkidomok. Kicsinyítés, nagyítás. Téglalap, négyzet tulajdonságainak vizsgálata, kerülete.	Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése. A korábban tanultak felelevenítése. Adott alakzatok kerületének meghatározása méréssel, számolással. Méterrúd, mérőszalag használata. Számolási készség fejlesztése.	Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák. Technika, életvitel és gyakorlat: Udvarok, telkek kerülete.
A terület mérése, mértékegységei. A téglalap, négyzet területe.	Adott alakzatok területének meghatározása méréssel, számolással, átdarabolással. A gyakorlati élettel kapcsolatos szöveges feladatok megoldása.	Technika, életvitel és gyakorlat: Az iskola és az otthon helyiségeinek alapterülete.
Kocka, téglatest tulajdonságai, él, lap, csúcs. Téglatest (kocka) hálója, felszínének fogalma, a felszín kiszámítása. A térfogat szemléletes fogalma. A	Testek építése, tulajdonságaik vizsgálata. Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján. A gyakorlati élettel kapcsolatos	Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok

Főntartó által jóváhagyva

térfogatmérés mértékegységei. A téglatest (kocka) térfogatának kiszámítása. Az űrtartalom mérése, mértékegységei. Az űrtartalom mértékegységeinek és a térfogatmérés mértékegységeinek a kapcsolata.	szöveges feladatok megoldása. Szövegértelmezés. A térszemlélet fejlesztése.	tervezése, modellezése.
A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Kör, gömb szemléletes fogalma. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.	Törekvés a szaknyelv helyes használatára (legalább, legfeljebb, nem nagyobb, nem kisebb…) Körző, vonalzók helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása. Körök, minták megjelenésének vizsgálata a környezetünkben, előfordulásuk a művészetekben és a gyakorlati életben. Díszítőminták szerkesztése körzővel.	Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai. Építészetben alkalmazott térlefedő lehetőségek (kupolák, víztornyok stb.). Természetismeret: égitestek. Testnevelés és sport: tornaszerek (labdák, karikák stb.). Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák.
Háromszög szerkesztése három oldalból. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Két ponttól egyenlő távolságra lévő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges, adott egyenessel párhuzamos szerkesztése. Téglalap szerkesztése.	Egyszerű problémák megoldása. Törekvés a pontosságra.	Technika, életvitel és gyakorlat: megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.
A szögtartomány, szög fogalma, mérése szögmérővel (fok, szögperc, szögmásodperc). Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Matematikatörténet: görög betűk használata a szögek jelölésére.	Szögmérő használata. Fogalomalkotás mélyítése. Törekvés a pontos munkavégzésre. Tájékozódás iránytűvel, tájolóval.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata. Természetismeret: Tájékozódás térképen és terepen. Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térkép.
Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.	A tanultak gyakorlati alkalmazása; a térszemlélet fejlődése (lásd a kompetenciafelmérések feladatsorait).	Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása. Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő). Távolság, szakaszfelező merőleges. Síkidom, sokszög, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálója, térfogata.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 13 + 2 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó tagok pótlása. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer. Matematikatörténet: Descartes.	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben. Sakklépések megadása, torpedójáték betű-szám koordinátákkal. Osztálytermi ülésrend megadása koordináta-rendszerrel.	Természetismeret: tájékozódás a térképen, fokhálózat.
Összetartozó adatok táblázatba rendezése. Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.	Összefüggések felismerése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatpárjainak jegyzése: tapasztalati függvények, sorozatok alkotása.	
Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben. Az egyenes arányosság függvény grafikonja (előkészítő jelleggel).	A megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerés gyakorlása. Szövegértelmező képesség fejlesztése. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjainak értelmezésében.	
Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével. Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés. Annak felismerése, hogy a néhány elemével adott sorozat végtelenül sokféleképpen folytatható.	Testnevelés és sport; ének-zene; dráma és tánc: ismétlődő ritmus, tánclépés, mozgás létrehozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 9 + 2 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi és statisztikai alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.	
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	Technika, életvitel és gyakorlat: menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. Informatika: adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés.
Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép).	Az átlag lényegének megértése. Számolási készség fejlődése.	Természetismeret: időjárási átlagok (csapadék, hőingadozás, napi, havi, évi középhőmérséklet).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény. Adat, diagram, átlag.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Gondolkozási módszerek	3	1	2	6
Számtan, algebra	51	7	20	78
Geometria	24	-	10	34
Függvények, az analízis elemei	7	2	2	11
Statisztika, valószínűség	3	-	2	5
Számonkérés	7	-	-	7
Ismétlés	3	-	-	3
Összesen	98	10	36	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység0/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 3 + 1 + 2 óra
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Egyszerű matematikai tartalmú szövegek értelmezése. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint. Néhány elem sorba rendezése, kiválasztása különféle módszerekkel.	A kombinatorikus gondolkodás, a célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.	
Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része, egyesítése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése.	A helyes halmazszemlélet kialakítása. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.	Informatika: könyvtárszerkezet a számítógépen.
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. A lényegkiemelés képességének fejlesztése.
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha …, akkor …”, „minden”,	Kommunikáció, lényegkiemelés. A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása.	Magyar nyelv és irodalom: A lényegkiemelés fejlesztése.

Fenntartó által jóváhagyva

„van olyan”, „legalább”, „legfeljebb”) helyes használata. Definíció megértése és alkalmazása.		
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának, az arányossági következtetéseknek, a statisztikai adatgyűjtésnek vagy a geometriai szerkesztéseknek a megtervezését.	Informatika: Internet használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számtan, algebra	Órakeret 51 + 7 + 20 óra
Előzetes tudás	Természetes számok írása, olvasása (1 000 000-s számkör), helyesírása, kerekítésük. Helyiérték, alaki érték, valódi érték. A négy alapművelet végrehajtása szóban és írásban a természetes számok körében. Műveletek ellenőrzése. Egész számok, pozitív, negatív számok. Ellentett, abszolútérték. Egész számok nagyság szerinti összehasonlítása, összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva. Törtek, tizedestörtek fogalma, helyük a számegyenesen. Törtek, tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlítása. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzásuk, osztásuk természetes számmal. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Mértékegységek átváltása. Mérőeszközök használata. A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Műveletek tulajdonságai. Zárójelek használata, műveleti sorrend. Oszthatóság, többszörös, osztó, maradék fogalma. Egyszerű szöveges feladatok megoldása (a szöveg értelmezése, a szükséges adatok kiválasztása, tervkészítés, a számítások végrehajtása és ellenőrzése a szöveg alapján, szöveges válasz).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása. Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése. Pénzügyi ismeretek alapozása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismétlés: A természetes számok értel-mezése milliós számkörben, kitekintés billióig. A tizedestörtek fogalmának felelevenítése. Számok írása. Alaki érték, helyiérték. Számok ábrázolása számegyenesen, összehasonlításuk. Kerekítés, a mérés pontosságának jelzése.	A számokról tanultak felelevenítése, mélyítése, a számkör bővítése. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Számok ábrázolása számegyenesen. Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cm, mm…	Természetismeret: Magyarország, Európai Unió, Kína lakosainak száma. Európa területe stb.
A hatványozás fogalmának előkészítése. A természetes számok helyiértékének hatványalakja.	Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.	
Tizedestört alakban írt számok szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, … (tíz hatványaival).	Műveleti fogalom mélyítése, számolási készség fejlesztése.	
Ismétlés: Szabvány mértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg.	A korábban tanultak áttekintése, rendszerezése. Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Az arányos-	Technika, életvitel és gyakorlat: tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi fogalmak kialakítása, a

Tankönyvkiadó

A mértékegységek alkalmazása algebrai, geometriai és függvénytani problémák megoldásában.	ság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése.	mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján.
Osztó, többszörös, oszthatóság, osztópárok. Egyszerű oszthatósági szabályok 2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel [100-zal, 4-gyel, 25-tel]. Két szám közös osztói, közös többszörösei. A tanult ismeretek felhasználása a törtek egyszerűsítése, bővítése során.	A korábban tanultakból kiindulva új összefüggések „felfedezése”. Két szám közös osztóinak, majd a legnagyobb közös osztónak a kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése. Számolási készség fejlesztése szóban. A bizonyítási igény felkeltése.	
Az egész számok halmaza. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Zárójelhasználat, műveleti sorrend.	A korábban szemléletes úton kialakuló fogalom magasabb absztrakciós szintre emelése. Szabályok megfogalmazása és követése.	
A tört fogalma. A törttel kapcsolatos elnevezések használata Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek egyszerűsítése és bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. A tizedestörtek egyszerűsítése és bővítése. Matematikatörténet: A törtfogalom kialakulása az ókorban.	A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben. A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése. Az oszthatóságról tanultak alkalmazása.	Ének-zene: hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.
Törtek, speciálisan tizedestörtek összeadása, kivonása. Tört szorzása törttel, tört osztása törttel. A reciprok fogalma. Szorzás, osztás tizedestört alakú számmal. Műveleti tulajdonságok, helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek eredményének előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom általánosítása és mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A természetes számokra tanult algoritmusok általánosítása. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.	
A racionális szám fogalma: Negatív törtek értelmezése, ábrázolásuk számegyenesen. Számolás negatív törtekkel és negatív tizedestörtekkel. Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.	A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.	
Szöveges feladatok megoldása. Matematikatörténet: Pólya	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek fel-	Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szó-

Tantárgyi átdolgozás

György munkássága.	dolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	vegben megfogalmazott helyzet, történés megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). Vizuális kultúra: Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.
Két szám aránya. Egyenes arányossági következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Fordított arányosság. Arányos osztás.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése, települések térképe alapján.	Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.
A százalék fogalmának megismerése gyakorlati példákon keresztül. Az alap, a százalékérték és a százalékláb értelmezése. Egyszerű százalékszámítási feladatok megoldása következtetéssel. Összetett százalékszámítási feladatok.	Az alap, a százalékérték és a százalékláb megkülönböztetése. Az eredmény összevetése a feltételekkel, a becsült eredménnyel, a valósággal.	Természetismeret: Százalékos feliratokat tartalmazó termékek jeleinek felismerése, értelmezése, az információ jelentősége. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; pénzügyi, gazdasági kultúra: árfolyam, infláció, hitel, betét, kamat; árengedmény.
Nyitott mondat, egyenlet, egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel. Ismerkedés a mérlegelvvel. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel.	Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés. Ismerkedés a mérlegelvvel: szemléletes játékos feladatok megoldása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes szám. Tízes számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Két szám aránya, egyenes arányosság, fordított arányosság. Százalék, százalékérték, alap, százalékláb. Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása. Egész szám, pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Reciprok. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört.	

Forintos által jóváhagyva

	Racionális számok. Nyitott mondat, egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 24 + 10 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák), mértékegységek. Egyenesek kölcsönös helyzete: párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek. Szögtartomány, szögfajták, a szög nagyságának mérése. Síkidom, sokszög, háromszög, négyzet, téglalap fogalma. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. A körző, az egyélű vonalzó és a derékszögű vonalzó helyes használata. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás. A területszámítás mértékegységei. Négyzet, téglalap területe. A test és a felület szemléletes fogalma. Kocka, téglatest, jellemzői, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Gömb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térelemek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata. Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test (él, csúcs, lap), felület. Alakzatok kölcsönös helyzetének vizsgálata. Párhuzamosság, merőlegesség. Két pont, pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága. Matematikatörténet: Eukleidész, Bolyai Farkas és Bolyai János.	A korábban tanult fogalmak felelevenítése, rendszerezése, kiegészítése. Körző, vonalzók helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása, alapszerkesztések. A tanult térelemek felvétele és jelölése.	Vizuális kultúra: párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.
Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.		Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása. Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.
A sokszög szemléletes fogalma. Tulajdonságaik vizsgálata: átlók száma (általános összefüggés megkeresése), konvexitás.	Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ismétlés: Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok: Kör (körvonal, körlap) fogalma, körszelet, körcikk. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.	Törekvés a szaknyelv helyes használatára	Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák.
Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges szerkesztése. Adott egyenessel párhuzamos egyenes szerkesztése. Téglalap, négyzet szerkesztése.	Egyszerű problémák megoldása. A szerkesztési feladatok megoldásának lépései (Pólya nyomán). Törekvés a pontosságra. Gyakorlati példák a fogalmak mélyebb megértéséhez.	
A szög fogalma, mérése szögmérővel. Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Szögmásolás, szögfelezés. Nevezetes szögek szerkesztése. (Például: 60°, 30°, 90°, 45°, 120°.)	A szögekről tanultak ismétlése, kiegészítése. A fogalomalkotás mélyítése. A szögmérő használata. Törekvés a pontos munkavégzésre. A szerkesztés gondolatmenetének tagolása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata.
Háromszögek és csoportosításuk. Hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű háromszög. Egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. A tanultak alkalmazása háromszögek megszerkesztésében. Háromszög magasságának fogalma.	Tulajdonságok megfigyelése, összehasonlítása. Csoportosítás. A belső szögek összegének, a külső szög és a belső szögek közti kapcsolatnak megsejtése parkettázással, hajtogatással, szögmásolással, méréssel.	Vizuális kultúra: speciális háromszögek a művészetben.
Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése. Belső és külső szögek megfigyelése. Speciális négyszögek szerkesztése.	Az alakzatok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, tulajdonságaiknak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.	
A tengelyes tükrözés. Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése. A tengelyes tükrözés tulajdonságai.	Szimmetrikus ábrák készítése. Tükrözés körzővel, vonalzóval. Tükrözés koordinátarendszerben. Pont, egyenes, szög, háromszög, kör képe, irányításváltás. Transzformációs szemlélet fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.
Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. A kör szimmetriatengelyei. Tengelyesen szimmetrikus há-	A tengelyes szimmetria vizsgálata hajtogatással, tükörrel. A szimmetria felismerése a természetben és a művészetben.	Vizuális kultúra; természetismeret: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése, vizsgálata

Pedagógiai Intézet jóváhagyva

romszögek. Tengelyesen szimmetrikus sokszögek (például a szabályos sokszögek). Tengelyesen szimmetrikus négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet).		a műalkotásokban.
Derékszögű háromszög és tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe.	Terület-meghatározás átdarabolással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő); sík és egyenes, két sík kölcsönös helyzete. Távolság, szakaszfelező merőleges, szögfelező. Síkidom, sokszög. Háromszög, hegyesszögű, tompaszögű, derékszögű háromszög; egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. Négyszög, téglalap, négyzet, húrtrapéz, deltoid, rombusz. Kör (körvonal, körlap, körív, körcikk, körszelet), átmérő, sugár, érintő. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él lap., Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálója, térfogata. Egybevágóság, tengelyes tükrözés, tengelyes szimmetria.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 7 + 2 + 2 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. Összetartozó számpárok ábrázolása Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése, megrajzolása. A szabály megfogalmazása egyszerű formában. A hiányzó tagok pótlása adott vagy felismert szabály alapján. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, táblázatban adott adatok értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismétlés: Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer. .	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben	
Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon. Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben.	Összefüggések felismerése. A megfigyelőképesség fejlesztése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatpárjainak jegyzése: tapasztalati függvények vizsgálata. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjaiban.	
Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre. Az egyenes arányosság grafikonja.	Ellenpéldaként (az osztály képességeinek megfelelő szinten) célszerű a fordított arányossággal is foglalkozni.	
Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon. Egyenes arányosság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, oszlopdiagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.	
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok (oszlopdiagramok, kördiagramok) értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	Technika, életvitel és gyakorlat: menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. Informatika: adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetséges, de nem biztos, lehetetlen esemény. Lehetséges esetek, kedvező esetek. Adat, diagram.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Gondolkodási és megismerési módszerek – Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. – Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. – Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. – Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel. – Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. – Összehasonlításhoz szükséges kifejezések helyes használata. – Néhány elem összes sorrendjének felsorolása. Számtan, algebra – Racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. – Ellentett, abszolútérték, reciprok felírása. – Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. – A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság értése, használata. – Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. – Szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között. – Becslés, ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése. – A százalék fogalmának ismerete, a százalékérték kiszámítása. – Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök felismerése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása. – A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabvány mértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során. – Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Geometria – Térelemek, félegyenes, szakasz, szögtartomány fogalmának ismerete. – A geometriai ismeretek segítségével jó ábrák készítése, pontos szerkesztések végzése. A körző, vonalzó célszerű használata. – Alapszerkesztések: pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. – Alakzatok tengelyes tükörképének szerkesztése, tengelyes szimmetria felismerése. – A tanult síkbeli és térbeli alakzatok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában. – A tanult síkidomok kerületének és területének kiszámítása. – A tanult testek térfogatának ismeretében mindennapjainkban található testek térfogatának, űrmértékének meghatározása. 184 Összefüggések, függvények, sorozatok – Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. – Egyszerűbb grafikonok, elemzése. – Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, szabályok felismerése, megfogalmazása néhány tagjával elkezdett sorozat esetén. Valószínűség, statisztika – Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. – Néhány szám számtani közepének kiszámítása. – Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása. – Egyszerű matematikai játékok során nyerő stratégiák kialakításai.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

Tizenhárom éves kortól a tanulóink mindinkább általánosító elképzelésekben, elvont konstrukciókban gondolkoznak. Elméleteket gyártanak, összefüggéseket keresnek, próbálják értelmezni a világot. Az iskolai tanításunk csak akkor lehet eredményes, ha alkalmazkodik ezekhez a változásokhoz, illetve igyekszik azokat felhasználva fejleszteni a tanulóinkat. A matematika kiválóan alkalmas arra, hogy a rendszerező képességet és hajlamot fejlesszünk. A felső tagozat utolsó két évfolyamában mind inkább szükséges matematikai szövegeket értelmeznünk és alkotnunk. Segítsük, hogy a tanulóink a problémamegoldásaik részeként többféle forrásból legyenek képesek ismereteket szerezni.

Ebben a korban a tanításban már meg kell jelennie az elvonatkoztatás és az absztrakciós készség felhasználásának, fejlesztésének. A matematika tanításában itt jelenik meg a konkrét számok betűkkel való helyettesítése, a tapasztalatok általános megfogalmazása. Ezekben az évfolyamokban már komoly hangsúlyt kell helyeznünk arra, hogy a megsejtett összefüggések bizonyításának igénye is kialakuljon. A definíciókat és a tételeket mind inkább meg kell tudni különböztetniük, azokat helyesen kimondaniuk, problémamegoldásban mind többször alkalmazniuk. A mindennapi élet és a matematika (korosztálynak megfelelő) állításainak igaz vagy hamis voltát el kell tudni dönteniük. A feladatok megoldása során fokozatosan kialakul az adatok, feltételek adott feladat megoldásához való szükségessége és elégségessége eldöntésének képessége. A tanításunk része, hogy a feladatmegoldás előtt mind gyakrabban tervek, vázlatok készüljenek, majd ezek közül válasszuk ki a legjobbat. Esetenként járjunk be több utat a megoldás során, és ennek alapján gondoljuk végig, hogy létezik-e legjobb út, vagy ennek eldöntése csak bizonyos szempontok rögzítése esetén lehetséges. A feladatmegoldások során lehetőséget kell teremtenünk arra, hogy esetenként a terveket és a munka szervezését a feladatmegoldás közben a tapasztalatoknak megfelelően módosítani lehessen. Egyes feladatok esetén szükséges általánosabb eljárási módokat, algoritmusokat keresniük.

A matematika egyes területei más-más módon adnak lehetőséget ebben az életkorban az egyes kompetenciák fejlesztésére. A különböző matematikatanítási módszereink minden tananyagrészben segíthetik a megfelelő önismeret, a helyes énkép kialakítását.

A tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességek hozzásegítenek az egyetemes kultúra, a magyar tudománytörténet megismeréséhez. A gyakorlati élethez kapcsolódó szöveges feladatok segítik a gazdasági nevelést, a környezettudatos életvitelt, az egészséges életmód kialakítását. A definíciók megtanulása fejleszti a memóriát, a szaknyelv precíz használatára ösztönöz. A geometriai ismeretek elsajátítása közben a tanulóink térszemlélete fejlődik, megtanulják az esztétikus, pontos munkavégzést. A halmazszemlélet alakítása és fejlesztése a rendszerező képességet erősíti.

Az érdeklődés specializálódása természetes dolog. Akinél ez a reál tárgyak felé fordul, ott igényes feladatanyaggal, kiegészítő ismeretekkel kell elérnünk, hogy az ilyen irányú továbbtanuláshoz szükséges alapok kialakuljanak, az érdeklődés fennmaradjon. Akinél a matematika, illetve a reál tárgyak iránti érdeklődés csökken, ott egyrészt sok érdeklődést felkeltő elemmel: matematikatörténeti vonatkozással, játékokkal, érdekes feladatokkal lehet ezt az érdeklődést visszaszereznünk, másrész célszerű sok olyan feladatot beiktatnunk, amelyek jól mutatják, hogy az életben sokszor előnybe kerülhetnek, jobb döntést hozhatnak azok, akik jól tudják a matematikát.

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. Ezen kívül számonkérésre 12, ismétlésre 6 órát terveztünk.

Felnőttképzési Intézet által jóváhagyva

	7. évfolyam				8. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Gondolkozási módszerek	2	1	4	7	5	1	4	10	7
Számtan, algebra	42	4	8	54	39	4	8	51	81
Geometria	26	4	18	48	24	4	18	46	50
Függvények, az analízis elemei	11	2	4	17	14	2	4	20	25
Statisztika, valószínűség	7	-	2	9	6	-	2	8	13
Számonkérés	6	-	-	6	6	-	-	6	12
Ismétlés	3	-	-	3	3	-	-	3	6
Összesen	97	11	36	144	97	11	36	144	194

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Gondolkozási módszerek	2	1	4	7
Számtan, algebra	42	4	8	54
Geometria	26	4	18	48
Függvények, az analízis elemei	11	2	4	17
Statisztika, valószínűség	7	-	2	9
Számonkérés	6	-	-	6
Ismétlés	3	-	-	3
Összesen	97	11	36	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 2 + 1 + 4 óra
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. A halmazokról korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása.	Halmaz szemlélet fejlesztése, rendszerszemlélet fejlesztése.	Informatika: Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről.
Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, legfeljebb” kifejezések használata.	A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata. A logikai műveletek és a halmazműveletek kapcsolatának felismerése.	Magyar nyelv és irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.
Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.	Kulturált érvelés a csoportmunkában, a képesség fejlesztése.	
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény felkeltése, erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.	
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, értelmezés, szöveg lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősítése. Igényes grafikus és verbális kom-	Fizika; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.

Felmentő alap jóváhagyva

	munikáció.	
Matematikai játékok, játékos feladatok.	Aktív részvétel, pozitív attitűd.	Informatika: Játékos feladatok keresése internet segítségével.
Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása.	A kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha …, akkor …, mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 42 + 4 + 8 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. Oszthatóság, oszthatósági szabályok. A százalékszámítás alapjai. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság. A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Szöveges feladatok megoldása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A racionális számok. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen tizedestörtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek).	A számfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése.	
A hatványozás fogalma pozitív, nemnegatív egész kitevőre, egész számok körében.	A hatvány fogalmának kialakítása, fejlesztése és elmélyítése. A definícióalkotás igényének felkeltése.	Fizika, kémia: Az SI-előtagok.
Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása.. Az alap és a kitevő változása hatásának felismerése, megértése a hatványértékre; a hatványozás azonosságainak „felfedezése”.	Szorzat, hányados hatványozása. Hatvány hatványozása	Informatika: A bájt többszöröseinek (kilobájt, megabájt, gigabájt, terabájt) értelmezése 2 hatványai segítségével.
10 egész kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja.	Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).	Fizika, kémia: számítási feladatok.
Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése. Eredmények becslése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása.	Műveletfogalom mélyítése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: számításos feladatok.
Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok: például 6-tal, 12-vel. Számelméle-	A tanult ismeretek felelevenítése, kiegészítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizo-	

A tartó által jóváhagyva

ti alapú játékok.	nyítási igény felkeltése osztha-tósági feladatoknál.	
Prímszám, összetett szám. Prím-tényezős felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Matematikatörténet: érdekessé-gek a prímszámok köréből. Euk-leidész, Eratoszthenész. [Tökéle-tes számok, barátságos számok.]	A korábban tanult ismeretek és az új ismeretek közötti összefüggések felismerése. Hatványozás azonosságainak használata a prímtényezős felbontásnál. Két szám legnagyobb közös osztójának kiválasztása az ösz-szes osztóból. A legkisebb pozi-tív közös többszörös megkere-sése a közös többszörösök kö-zül. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.	Informatika: Matematika-történeti érdekességek önálló gyűjtése az inter-net segítségével.
Arány, aránypár, arányos osztás. Egyenes arányosság, fordított arányosság.	A mindennapi élet és a matema-tika közötti gyakorlati kapcsola-tok meglátása, a felmerülő arány-nyossági feladatok megoldása során. A következtetési képes-ség fejlesztése.	Földrajz: Térképek ér-telmezése.
Mértékegységek átváltása racio-nális számkörben.	Gyakorlati mérések, mértékegy-ség-átváltások helyes elvégzé-se. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont szavak értő ismerete, használa-ta.	Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismere-tek: évtized, évszázad, évezred.
Az alap, a százalékérték és a százalékláb fogalmának ismerete, értelmezése, kiszámításuk követ-keztetéssel, a megfelelő össze-függések alkalmazásával. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Gazdasági számítások.	A mindennapi élet és a matema-tika közötti gyakorlati kapcsolat meglátása a gazdasági élet, a környezetvédelem, a családi háztartás köréből vett egysze-rűbb példákon. Feladatok az árképzés: árleszál-lítás, áremelés, áfa, betétkamat, hitelkamat, adó, bruttó bér, nettó bér, valamint különböző ter-mékek (pl. élelmiszerek, növényvédőszerek, oldatok) anyagösszetétele köréből. Szövegértés, szövegalkotás fejlesztése. Becslések és következtetések végzése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egy-szerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és iroda-lom: szövegértés, szö-vegértelmezés. Fizika; kémia: számítási feladatok. Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi is-meretek.
Az algebrai egész kifejezés fo-galma. Egytagú, többtagú, egy-nemű kifejezés fogalma. Helyet-tesítési érték kiszámítása.	Elnevezések, jelölések megér-tése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbó-lumok megértése és alkalmazá-sa a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál.	Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentő-sége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alap-ján.

Fenntartó által jóváhagyva

Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Matematikatörténet: az algebra kezdetei, az arab matematika. Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.	Egyszerű szimbólumok megértése és a matematikában, valamint a többi tantárgyban szükséges egyszerű képletalakítások elvégzése. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Képletek átalakítása.
Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.	Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának mélyítése. Algoritmikus gondolkodás továbbfejlesztése, alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzésre nevelés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének fejlesztése. Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. Lényeges és lényegtelen elkülönítésének az összefüggések felismerésének fejlesztése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százalékérték. Kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. Kiemelés. Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 26 + 4 + 18 óra
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Téglatest tulajdonságai. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. A téglalap és a deltoid kerületének és területének kiszámítása. A téglatest felszínének és térfogatának a kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező készség fejlesztése. A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása. Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkészség, együttműködési készség, tolerancia.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Geometriai transzformáció. Az egybevágóság szemléletes fogalma. Az egybevágóság jelölése. ≅	Az egybevágósági transzformációk fogalmának megalapozása játékos példák és ellenpéldák segítségével. A megfigyelőképesség fejlesztése. A szaknyelv pontos használata.	Vizuális kultúra: festmények, művészeti alkotások egybevágó geometriai alakzatai.
Eltolás. A vektor szemléletes fogalma. A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok eltolt képének megszerkesztése.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. Az eltolás tulajdonságainak „felfedezése”. A megfigyelőképesség fejlesztése.	Fizika: Elmozdulás.
Ismétlés: Tengelyes tükrözés. A transzformáció tulajdonságai, a tengelyes tükörkép megszerkesztése. Tengelyes szimmetria.	A tengelyes tükrözés tulajdonságainak vizsgálata. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése. Áttekinthető, pontos szerkesztés igényének fejlesztése.	Fizika: Síktükör.
Középpontos tükrözés. A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése. Középpontosan szimmetrikus	Megfigyelőképesség fejlesztése. Halmazképző, rendszerező képesség fejlesztése. A matematika kapcsolata a természettel és a művészeti	Vizuális kultúra: művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével.

Tantárgyi átalakítás alatt

alakzatok a síkban. A tanult sokszögek osztályozása szimmetria szerint.	alkotásokkal. Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése. Gondolkodás fejlesztése szimmetrián alapuló játékokon keresztül. Művészeti alkotások vizsgálata (Penrose, Escher, Vasarely).	Informatika: Művészeti alkotások keresése a világhálón.
Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben, bizonyításokban, fogalmak kialakításában.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során.	Vizuális kultúra: festmények geometriai alakzatai.
Szögpárok (egyállású szögek, váltószögek, kiegészítő szögek).	A tanult transzformációk felhasználása a fogalmak kialakításánál.	
Ismerkedés a forgatással, forgásszimmetriával. Az elfordulás mérése.	Forgásszimmetria megfigyelése a természetben és a művészetben.	Vizuális kultúra: Építészet, díszítőminták.
A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.	A további vizsgálatok előkészítése.	
Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek kerületének és területének kiszámítása. A háromszögek magassága, magasságvonala. A korábban szemléletre támaszkodó sejtések bizonyítása: háromszög-egyenlőtlenség; a szögek közti kapcsolatok; szögek és oldalak közti kapcsolat. A geometriai transzformációkról tanultak alkalmazása. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése.	A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése. Összefüggések megsejtése, kimondása, bizonyítása. A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása. Tömör, de pontos, szabatos kifejezőkészség fejlesztése. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is. Bizonyítási igény felkeltése. Nevezetes szögek szerkesztése: 15°, 45°, 75°, 105°, 135°.	Földrajz: szélességi körök és hosszúsági fokok.
Négyszögek, belső és külső szögeik összege, kerületük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai. Speciális négyszögek szerkesztése.	A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a tömör, de pontos, szabatos kommunikációra. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is. A szerkesztéshez szükséges eszközök célszerű használata. Átélt folyamatról készült leírás gondolatmenetének értelmezése (pl. egy szerkesztés leírt lépéseiről a folyamat felidézése).	Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajz készítése. Magyar nyelv és irodalom: szabatos fogalmazás.

Pedagógiai Intézet Könyvtára

A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög területe. Szabályos sokszögek.	Átdarabolások, kiegészítés értelmezése, végrehajtása. Eredmények becslése. A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése. Számítógépes animáció használata az egyes területképletekhez.	Technika, életvitel és gyakorlat: A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés). Informatika: tantárgyi szimulációs program.
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.	A kör kerületének közelítése méréssel. A kör területének közelítése „átdarabolással”.	
Sokszöglapokkal határolt testek. Egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata.	A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	Testnevelés és sport: távolságok és idő becslése, mérése. Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsszög. Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület. Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Felszín, térfogat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 11 + 2 + 4 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben. A meglévő ismeretek felelevenítése: biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben, biztos kapcsolatok ábrázolása.	A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján. Tájékozódási képesség fejlesztése.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz: függvényekkel leírható folyamatok.
Egyenes arányosság. Lineáris függvények (elsőfokú függvény, nulladfokú függvény). A lineáris függvény grafikonja Lineáris függvények jellemzése konkrét példák alapján: növekedés, fogyás.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben.	Fizika: út-idő; feszültség-áramerősség. Informatika: Számítógép használata a függvények ábrázolására.
A sorozat, mint függvény. Egyszerű sorozatok vizsgálata.	Konkrét tag megadása a sorozat képletének helyettesítési értékeként.	
Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	Helyzetfelismerés: A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.	
Fordított arányosság: $x \alpha \ \frac{a}{x} (x \neq 0)$	Annak felismerése, hogy a fordított arányosság a mindennapi gyakorlatban is fontos szerepet játszik; szükséges a fizikában tanult összefüggések értelmezéséhez.	Fizika: Boyle–Mariotte-törvény; adott út esetén a sebesség és az út megtételhez szükséges idő kapcsolata; adott feszültség esetén az áramerősség és az ellenállás nagysága közti összefüggés.
Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.	Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban, grafikonok olvasása és készítése egyszerű esetekben. Adatok és grafikonok elemzése a környezet szennyezettségével kapcsolatban.	Földrajz: adatok hőmérsékletre, csapadék mennyiségére. Kémia: értékek a levegő és a víz szennyezettségére vonatkozóan.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékkészlet. Egyenes arányosság. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény. Lineáris függvény grafikonja, meredekség, növekedés, fogyás. Sorozat. Fordított arányosság.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek, az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai gondolkodás fejlesztése. A valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. A tanuló mindennapi életével kapcsolatos jelenségek, azokból statisztikai megfigyelések készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk, számtani közép.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése. Statisztikai szemlélet fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, felismerő képesség fejlesztése.	Testnevelés és sport: teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. Biológia-egészségtan; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. Informatika: statisztikai adatelemzés.
Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma. Matematikatörténet: Érdekességek a valószínűség-számítás fejlődéséről.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.	Informatika: Gyűjtőmunka az internet segítségével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	8. évfolyam			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Gondolkozási módszerek	5	1	4	10
Számtan, algebra	39	4	8	51
Geometria	24	4	18	46
Függvények, az analízis elemei	14	2	4	20
Statisztika, valószínűség	6	-	2	8
Számonkérés	6	-	-	6
Ismétlés	3	-	-	3
Összesen	97	11	36	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 5 + 1 + 4 óra
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása. A korábban tanultak rendszerezése. Az összefüggések megfogalmazása. Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, legfeljebb” kifejezések használata. Matematikatörtént: Georg Cantor.	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. A halmazokról és a logikai műveletekről korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása. A „minden”, „van olyan” típusú állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán. A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata.	Informatika: Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről. Magyar nyelv és irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igényfelkeltése, erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.	
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, - értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősítése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.
Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Matematikai játékok.	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában. Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.	Informatika: Matematikai játékok keresése internet segítségével.

Felnőttek általános iskolája

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha …, akkor …, mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 39 + 4 + 8 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. A százalékszámítás alapjai. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. Szöveges feladatok megoldása. A mindennapi életben felmerülő egyszerű egyenes és fordított arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság. A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Algebrai kifejezések helyettesítési értékének kiszámítása, egyszerű kifejezések összevonása, többtagú kifejezés szorzása egytagú kifejezéssel. Egyszerű elsőfokú egyenletek megoldása, a mérlegelv alkalmazása. Geometriai, fizikai képletek értelmezése, helyettesítési értékük kiszámítása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen szakaszos tizedestörtek). Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény becslése, helyes és értelmes kerekítése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása.	A szám- és műveletfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése. Biztos számolás fejben, írásban és számológéppel. Becslés közelítő értékekkel számolva. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	Gyakorlati alkalmazás: számolás zsebszámológéppel. Fizika, kémia, biológia, egészségtan, földrajz: számítási feladatok.
A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre. Számolás hatványokkal. A hatvány kiszámítása számológéppel.	A 7. osztályban tanultak áttekintése, törekvés a konkrét példák segítségével felismert összefüggések általános megfogalmazására, bizonyítására. A definícióalkotás igényének felkeltése.	
10 természetes kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja. 10 egész kitevőjű hatványai. 1-nél kisebb számok normálalakja.	A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése fejben és írásban. A számológép alkalmazása. „Nagy és kis számok írása”.	Fizika, kémia: Számítási feladatok, mértékegységek átváltása.

Fenntartó által jóváhagyva

Osztó, többszörös. Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok. Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.	A tanult ismeretek felelevenítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.	
Arány, aránypár, arányos osztás, arányossági következtetések. Százalékszámítás. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Zsebszámológép célszerű használata.	A korábban tanultak áttekintése. A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása (árleszállítás, áremelés, áfa, különböző termékek összetétele stb.). A következtetési képesség fejlesztése. Szövegértés, szövegértelmezés.	Fizika; kémia: számítási feladatok. Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi ismeretek: kamat, kamatos kamat.
Számok négyzete, négyzetgyöke. Példa irracionális számra (π, $\sqrt{2}$).	Négyzetgyök meghatározása számológéppel.	
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont. Szavak értő ismerete, használata.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása. Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel. Nevezetes azonosságok.	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára.	Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Képletek átalakítása.
Nyitott mondat. Megoldás. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Mérlegelv. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.	Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének erősödése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.
Egyenlettel megoldható típusfeladatok egyszerű példákkal: számok helyiértékével kapcsola-	A megoldás folyamata: A szöveg értelmezése, az adatok lejegyzése.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondo-

Pedagógiai jóváhagyva

tos feladatok; geometriai számításokkal kapcsolatos feladatok; fizikai számításokkal kapcsolatos feladatok; százalékszámítási feladatok (leértékelés, béremelés, kamatszámítás stb.); keverési feladatok; együttes munkavégzéssel kapcsolatos feladatok.	Az összefüggések megkeresése, a megoldási terv felírása egyenlettel (egyenlőtlenséggel). Becslés. Az egyenlet megoldása. Ellenőrzés a szöveg alapján. Szöveges válasz. Lényeges, lényegtelen elkülönítésének és az összefüggések felismerésének fejlesztése.	latmenet tagolása. Fizika; kémia; számításos feladatok.
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének észszerű felhasználása köréből.	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Négyzetgyök. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százalékérték. Kamat. Kamatos kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. Kiemelés. Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 24 + 4 + 18 óra
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyesen és középpontosan szimmetrikus alakzatok (háromszögek, négyszögek). Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének, középpontos tükörképének és eltolással kapott képének megszerkesztése. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Kör és részei. A háromszög, a speciális négyszögek és a kör kerületének és területének kiszámítása. A hasáb és az egyenes körhenger tulajdonságai, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása..	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása. Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Rendszerező képesség fejlesztése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkészség, együttműködési készség, tolerancia.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Térelemek kölcsönös helyzete, távolsága. Szögek értelmezése síkban és térben. Szögpárok. Adott tulajdonságú ponthalmazok. Egyszerű szerkesztések végrehajtása. A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.	A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A további vizsgálatok előkészítése.	
Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek kerületének kiszámítása. Összefüggések a háromszög belső és külső szögei között. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése. A háromszögek magassága, magasságvonala. A háromszög nevezetes vonalai,	A korábban tanult legfontosabb ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése. A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása. Bizonyítási igény felkeltése.	

Tantárgyi jóváhagyás alatt

pontjai, körei.		
Pitagorasz tétele. A Pitagorasz-tétel alkalmazása geometriai számításokban, egyszerű bizonyításokban. Matematikatörténet: Érdekességek életéről és a Pitagorasz-tétel történetéből. A pitagoraszi számhármasok.	Annak felismerése, hogy a matematika az emberiség kultúrájának része. A bizonyítási igény felkeltése. Számítógépes program felhasználása a tétel bizonyításánál.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Püthagorasz és kora.
Thalész-tétel. A kör érintői. Matematikatörténet: Thalész.	A középiskolai tananyag előkészítése.	
Négyszögek, belső és külső szögeik összege, kerületük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai	A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a szaknyelv minél pontosabb használatára írásban is.	Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajz készítése. Magyar nyelv és irodalom: szabatos fogalmazás.
A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög kerülete, területe. A Pitagorasz-tétel alkalmazása.	A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése.	Technika, életvitel és gyakorlat: A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés).
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.	A hiányzó adat kifejezése és kiszámítása a képletből.	
Sokszöglapokkal határolt testek. Az egyenes hasáb és a forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata. Ismerkedés a gúlával, forgáskúppal és a gömbbel. Matematikatörténet: Arkhimédész.	A térszemlélet fejlesztése. A gúlával kapcsolatos ismeretek részletesebb tárgyalása, valamint a kúp és a gömb felszín- és térfogatképletének ismertetése (pontos levezetés nélkül).	Technika, életvitel és gyakorlat: modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Történelem, társadalmi és állampolgári: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	Testnevelés és sport: távolságok és idő becslése, mérése. Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.
Geometriai transzformáció. A háromszögek egybevágóságának alapesetei. A tengelyes tükrözés és szimmetria, a középpontos tükrözés és szimmetria és az eltolás. A vektor szemléletes fogal-	A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése, rendszerezése. Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”. A matematika kapcsolata a	Vizuális kultúra: művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével. Informatika: Művészeti

Fenntartó által jóváhagyva

ma. Az egybevágóság tulajdonságai. Egyszerű szerkesztési feladatok.	természettel és a művészeti alkotásokkal:	alkotások keresése a világhálón.
Hasonlóság, kicsinyítés és nagyítás. A hasonlóság arányának fogalma. A háromszögek hasonlósága. Hasonló síkidomok területének, hasonló testek felszínének és térfogatának aránya.	A hasonlóság szemléletes fogalmának kialakítása. Annak a felismerése, hogy az egybevágóság is hasonlóság.	Vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat: Valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza. Földrajz: Térképi ábrázolás. Méretarány értelmezése.
Középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban, és annak elvégzése. A középpontos hasonlóság tulajdonságainak felismerése: aránytartás, szögtartás, alakzat és képének irányítása.	A középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban.	Fizika: lencsék képalkotása, nagyítás.
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsszög. Hasonlóság, hasonlóság aránya, kicsinyítés, nagyítás. Középpontos hasonlóság. Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület. Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Gúla, kúp, gömb. Felszín, térfogat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 14 + 2 + 4 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben. Matematikatörténet: A függvényfogalom fejlődése.	A korábban tanultak rendszerező áttekintése. A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz: függvényekkel leírható folyamatok.
Lineáris függvény, egyenes arányosság fogalma, grafikus képe. Példák nemlineáris függvényre: $f(x) = x^2$, $f(x) = \|x\|$); fordított arányosság: $x \alpha \frac{a}{x} (x \neq 0)$ Függvények jellemzése növekedés, fogyás.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.	Fizika: út-idő; feszültség-áramerősség.
Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.	
Egyszerű sorozatok vizsgálata. A sorozat, mint speciális függvény. Sorozatok készítése, vizsgálata. A számtani sorozat. A számtani sorozat megadása az első taggal és a differenciával. Az első n tag összegének kiszámítása Gauss-módszerrel. Ismerkedés a mértani sorozattal. Matematikatörténet: Gauss.	Az összefüggések „felfedezése”, konkrét példák megoldása segítségével.	Technika, életvitel és gyakorlat: Kamatos kamat.
Függvénytranszformációk. Az abszolútérték- és a másodfokú függvény transzformációja egyszerű esetekben. Matematikatörténet: René Descartes.	A középiskolai tanulmányok előkészítése.	Informatika: számítógépes program használata függvények ábrázolására.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, egyenes arányosság, fordított arányosság, sorozat, számtani sorozat, differencia. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény, abszolútérték-függvény, másodfokú függvény.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai és a valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés. A valószínűség meghatározása egyszerű esetekben.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számtani közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése. Ok-okozati összefüggéseket felismerő képesség fejlesztése, elemző képesség fejlesztése.	Testnevelés és sport: teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. Biológia-egészségtan; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. Informatika: statisztikai adatelemzés.
Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek kimeneteleinek lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma. A mindennapi élettel kapcsolatos megfigyelések, adatok tervszerű gyűjtése.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, átlag, módusz, medián, terjedelem. Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Valószínűség.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Gondolkodási és megismerési módszerek – Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete; számhalmazok (természetes, egész, racionális) ismerete. Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. – A nyelv logikai elemeinek tudatos szerepeltetése a feladatok megoldása során. Egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. – Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése egyszerűbb esetekben. – Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával. – Fagráfok használata feladatmegoldások során. Számtan, algebra – Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. – Műveletek egész szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak használata feladatmegoldásban. Számolás normálalakkal. – Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók ismerete, egyszerű oszthatósági problémák vizsgálata. Az oszthatóságról tanult ismereteik megszerzése során kialakult a bizonyítás iránti igény. – A négyzetgyökvonás műveletének biztos alkalmazása geometriai feladatok megoldása során. – A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. – Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A százalékszámítás alapfogalmainak ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása feladatmegoldás során. – Normálalakot használata a számok egyszerűbb írására. – Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. – Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Geometria – A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni. – Ismeri a tanult geometriai alakzatok tulajdonságait (háromszögek, négyszögek belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések, nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságai), tudását alkalmazza a feladatok megoldásában. – Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése. – Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének szerkesztése. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). – A Pitagorasz-tétel kimondása és alkalmazása számítási feladatokban. Thalész-tétel egyszerű alkalmazásai. – Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének kiszámítása feladatokban. – A tanuló képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. A tanult testek (háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, forgáshenger) térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számolni sok, a mindennapjainkban előforduló test felszínét, térfogatát, űrmértékét. – [Mértékegységek ismerete, átváltása.] Összefüggések, függvények, sorozatok – A függvény megadása, a szereplő halmazok ismerete (értelmezési tartomány, értékkészlet); valós függvény alaptulajdonságainak ismerete, grafikonról való leolvasása. – Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. A számtani sorozat felismerése. – Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, a lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. Az abszolútérték-függvény, a másodfokú függvény, a fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). Egylépéses függvénytranszformációk végrehajtása. – Grafikonok elemzései a tanult szempontok szerint, grafikonok készítése, grafikonokról adatokat leolvasása. Valószínűség, statisztika – Valószínűségi kísérletek eredményeinek tudatos megfigyelése, lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. – Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása, a középértékek meghatározása, diagramok olvasása, készítése. Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban. – Néhány kiemelkedő magyar matematikus, esetleg kutatási területének, eredményének megnevezése.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.07
Technika, életvitel és gyakorlat az általános iskola 5 – 6. évfolyama számára

Iskolánkban a technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 5. évfolyamon az, hogy az 1 – 4. évfolyamon történő irányított játékos cselekvések során nyert tapasztalatok újabbakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapkészségei erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek. A tevékenységek keretei kilépnek a tanterem védett környezetéből, a játékos tevékenységek helyébe fokozatosan az életből átvett feladatok lépnek, a tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel megkezdődik a felkészülésük környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképes, önálló személyiséget. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értékként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.

A nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódik a tantárgy. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadása. A munka értékteremtő szerepe, a környezetkímélő termelés és a tudatos fogyasztói magatartás kiemelése a gazdasági ismeretek megalapozásához járul hozzá.

Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatával történik. A párokban, kisebb-nagyobb csoportokban történő munkavégzéskor a kölcsönös alkalmazkodásra, odafigyelésre, a vezető és a vezetett szerep kipróbálására kerül sor. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segíti a megismerési és rendszerezései folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. Az adottságok függvényében szobai és kerti növények termesztése is végezhető. A tantárgy tanulási szokásrendjének alakítása (információgyűjtés, műszaki kommunikáció, mintakövetés, munkatevékenységek végzése, önellenőrzés, hibajavítás, értékelés) folyamatos, rendszeres, következetes munkával érhető el a kiemelt fejlesztési feladatok végzése során.

A Közlekedés témakör az 1 – 4. évfolyamon elsajátítottak ismétlése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközrendszere, a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás).

Fenntartói jóváhagyás

A pályaorientáció ismereteit nem külön tematikai egységként dolgozzuk fel. A tevékenységek tudatos szervezésével folyamatosan lehetővé kell tenni, hogy a tanulók felfedezhessék belső értékeiket, és kipróbálhassák, mire képesek. A reális önismeret és a pozitív énkép kialakítása, a közösségi feladatok vállalásában az együttműködési képesség fejlesztése, valamint a szakmák, foglalkozások jellemzői és az azokra való alkalmasság megismerése a pályaválasztás irányításának előkészítésére ad támpontokat.

Fenntartó által jóváhagyva

Célok és feladatok

A tantárgy mindenkor megfogalmazott céljai szerint tartalomban, módszereiben és szerkezeti felépítésével szolgálja a készség és képességek fejlesztését, a kéz ügyesítését, hasznos tudást nyújt a gazdálkodási és a műszaki ismeretek,gyakorlatok megismerésére a mindennapi életben.

A technika tantárgy követelményeinek struktúrája követi a helyi tanterv többi tantárgyainak szerkezetét, fizika, kémia, informatika matematika, rajz általános fejlesztési követelményei a tanulók életkori sajátosságait figyelembe véve valósulnak meg. A szükségleteteket és a lehetőségeket a tanulóknak fel kell ismerniük,az egyes témakörök feldolgozásánál.

Törekedni kell a komplexitásra és az összefüggések átadására és megértésére így a sokrétű ismeretek birtokában a tanulók jobban tudják az összefüggéseket megérteni. Rendszeres megfigyeléssel, működő modellek összeállításával és vizsgálatával következetesen alakítjuk ki a természettudományos tudást a tanulókban.

Képességek fejlesztése

Problémamegoldó és koncentráló képesség,(rész és az egész viszonyainak a környezet változásainak megfigyeltetése)

Megfigyelő és elemző képesség,(a bemeneti és kimeneti változások fontosabb állomásai és magyarázata)

Értő olvasási képesség,(a tudományos alapú technikai olvasmányokból a lényeges jegyek kiemelése)

Önellenőrzési képesség és tolerancia,(saját hibák javítása és mások munkájának megbecsülése)

Készségek fejlesztése

Logikai és képolvasási készség,(logikai áramkörök és az összefüggéseinek meglátása)

Rajzolási és számolási készség,(műszaki rajz a méretarányok és a méretszámok fontossága)

Beszéd és kifejezőkészség,(magyarázatok a technikai változásokra és hatásokra)

Manuális készség és a kreativitás fejlesztése,(az ész és a kéz együttes használata és a közösségre gyakorolt hatása)

Fenntartó által jóváhagyva

A munkára való alkalmasságra, az új technikai vívmányok megértésére kell felkészíteni a tanulókat,hogy szemléletük és probléma felismerő képességük megfeleljen majd a mindennapi életben.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Ételkészítés	7	1	8	7	-	7	14
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	1	9	8	1	9	16
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgy készítés, modellezés	14	1	15	14	2	16	28
Közlekedés	3	1	4	3	1	4	6
Összesen	32	4	36	32	4	36	64

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Ételkészítés	7	1	8
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	1	9
Tárgyi kultúra technológiák tárgykészítés	14	1	15
Közlekedés	3	1	4
Rendszerezés	-	-	-
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	1. Ételkészítés	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete. Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata. Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben. Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során. Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése. A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra. Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése. Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás. Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása. A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése. Ételreceptek értelmezése. Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek megbeszélése.	Természetismeret: Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban. Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás. Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás.
1.2. Ételek készítése Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása. Egyszerű ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás, szendvics) készítése.	Matematika: arányosság, fajlagos mennyiségek, tömeg- és térfogategységek.
1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások Ételek tárolása, csomagolása. A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése. Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szókincs- és fogalombővítés, kommunikáció, piktogramok.
1.4. Konyhai eszközök, gépek használata A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása. Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása. A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok	Erkölcstan: felelősségünk egészség megőrzésében.

Fenntartó által jóváhagyva

megismerése, alkalmazása.		
1.5. Étkezési kultúra Az étkezési szokások és azok történeti háttere. A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása. Különböző nemzeti ételek hazánkban,receptek gyűjtése		
1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása. A konyha és az étkező takarítása.		
1.7. Környezettudatosság Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése. Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei. A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, családi étkezés, főtt étel (meleg étel), hideg étel, főzés, sütés, tálalás, mosogatás, maradék étel, hulladék, fogyaszthatóság, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására. Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor. A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel eljárásokkal történő megoldása. Használati utasítások megértése, helyes értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása. Előzetesen bemutatott és megbeszélt munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása. Igényesség a kulturált, rendes, tiszta, esztétikus környezet iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. A mesterséges, illetve épített környezet A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői és gondozása: építmények, mechanikus szerkezetek, építési és mechanikus javítási, állagmegóvási munkák, takarítás. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről. Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal. Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai.	Matematika: geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes arányosság. Természetismeret: Vetület, térkép, méretarány. Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai. Haszonnövények, haszonállatok. Erkölcstan: Az ember és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet. A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.
2.2. Az épített környezet biztonsága Az épített környezet, az épületek védelme az időjárási hatások ellen. A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása.	
2.3. Balesetek megelőzése Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata. Elektromos eszközök érintésvédelme. Munkavédelmi eszközök, felszerelések. Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.	
2.4. Veszélyes anyagok a háztartásban Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószerek, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok. Szelektív hulladékgyűjtés	

Kormányrendelet által jóváhagyva

2.5. Környezettudatosság A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása. Víz és energiatakarékosság. A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése.	
2.6. Növénytermesztés, állattartás Növények (pl. dísznövények, fűszernövények, fák) telepítése és gondozása. Hobbikert létesítésével és fenntartásával kapcsolatos munkálatok. Élelmiszernövények termesztési fogásainak elsajátítása.	
2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, kéziszerszám, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, egészségkárosodás, hulladék, veszélyes hulladék.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 14 + 1 óra
Előzetes tudás	Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása. Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítséggel, minta alapján. Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről. Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése. Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése. Kézügyesség fejlesztése. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra. A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai Természetes és mesterséges faanyag, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata (hajlítás, törés, hasítás, keménység, rugalmasság, nedvszívás,) szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján. Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák. Textíliák alapanyagai	Matematika: mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, testek. Természetismeret: mérés, az anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet. Erkölcstan: Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).
3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői. Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása. jármű- és gépmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – fa- és fémépítő, Lego, Lego Education készletek) felhasználásával. A modellezés mint hobbi lehetőségeinek megismerése. A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése.	
3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása Méretmegadás elemei. Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás. Vetületi ábrázolás.	
3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés Anyagok újrafelhasználása. A szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Anyagmennyiség, költség kiszámítása a tervek alapján.	

Felnőttképzési jóváhagyva

Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái. Együttműködés társakkal közös tevékenységben.	
3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, fa, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység / Fejlesztési cél</td><td>4. Közlekedési ismeretek</td><td>Óra keret
3 + 1 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei.
A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok.
Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken.
Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete.
A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása.
Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései
A közúti közlekedési jelzések hierarchiája.
A jelzőtáblák és útburkolati jelek.
A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése.</td><td rowspan="4">Magyar nyelv és irodalom: szaknyelv, szókincsbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat.

Informatika: könyvtárhasználat, alkalmazások használata.

Természetismeret: sebesség, gyorsulás.

Erkölcstan: találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).</td></tr>
<tr><td colspan="2">4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet
A járművek.
A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése.
A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés.
A közlekedés alapszabályai</td></tr>
<tr><td colspan="2">4.3. Balesetvédelem
Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése.
Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe.
A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán.
Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás.</td></tr>
<tr><td colspan="2">4.4. Vasúti közlekedés
A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Útvonaltípus, főútvonal, kerékpárút, autóút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja a 6. évfolyamon az, hogy az 5. évfolyamon történő irányított cselekvések során nyert tapasztalatok újabbakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapkészségei tovább erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek, elvontabbá váljanak. A tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel folytatódik a felkészülésük környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképes, önálló személyiséget, s így egyre inkább képessé válnak az önképzésre, önálló tanulásra. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értékként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.

Iskolánk a nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódik a tantárgy. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadása. A munka értékteremtő szerepe, a környezetkímélő termelés és a tudatos fogyasztói magatartás kiemelése a gazdasági ismeretek megalapozásához járul hozzá.

Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatával történik. A párokban, kisebb-nagyobb csoportokban történő munkavégzéskor a kölcsönös alkalmazkodásra, odafigyelésre, a vezető és a vezetett szerep kipróbálására kerül sor. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segíti a megismerési és rendszerezései folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. Az adottságok függvényében szobai és kerti növények termesztése, hobbi- és haszonállatok gondozása is végezhető. A tantárgy tanulási szokásrendjének alakítása (információgyűjtés, műszaki kommunikáció, mintakövetés, munkatevékenységek végzése, önellenőrzés, hibajavítás, értékelés) folyamatos, rendszeres, következetes munkával érhető el a kiemelt fejlesztési feladatok végzése során.

A Közlekedés témakör egyrészt az 5. évfolyamon elsajátítottak ismétlése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközrendszere, a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás), másrészt bővítése (menetrendek, információforrások használata).

A pályaorientáció ismereteit nem külön tematikai egységként dolgozzuk fel. A tevékenységek tudatos szervezésével folyamatosan lehetővé kell tenni, hogy a tanulók felfedezhessék belső értékeiket, és kipróbálhassák, mire képesek. A reális önismeret és a pozitív énkép kialakítása, a közösségi feladatok vállalásában az együttműködési képesség fejlesztése, valamint a szakmák, foglalkozások jellemzői és az azokra való alkalmasság megismerése a pályaválasztás irányításának előkészítésére ad támpontokat.

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10 %	Összesen
Ételkészítés	7	-	7
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	1	9
Tárgyi kultúra technológiák tárgykészítés	14	2	16
Közlekedés	3	1	4
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cé-l	1. Ételkészítés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete. Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata. Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben. Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során. Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése. Tapasztalatok megfogalmazása az ételkészítési anyagok tulajdonságairól, átalakulásáról. A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra. Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése. Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek Korszerű, egészséges táplálkozás. A tradicionális magyar konyha értékei, hungarikumok. A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése. Az élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos tudnivalók (élelmiszerlánc, nyomon követhetőség). A tudatos és takarékos élelmiszerbeszerzés szempontjai. Az élelmiszer-biztonság alapszabályai. Kiemelt kockázatú élelmiszertermékek. Az élelmiszerek címkéjén feltüntetett információk értelmezése. Ételreceptek értelmezése. Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek megbeszélése.		Természetismeret: Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban. Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás. Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás. Baktériumok, gombák, étkezési eredetű betegségek. Fertőtlenítőszerek, mosószerek. Matematika: arányosság, fajlagos mennyiségek, tömeg- és térfogategységek. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szókincs- és fogalombővítés, kommunikáció, piktogramok. Erkölcstan: felelősségünk egészség megőrzésében.
1.2. Ételek készítése Főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás) készítése.		
1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások A hőkezelési eljárások (melegítés, hőn tartás, hűtés, fagyasztás) kipróbálása, a hőkezelés hatásainak, szerepének feltárása az egyes ételek elkészítése és tárolása során. További ételtartósítási eljárások kipróbálása, az ételek és ételalapanyagok megromlásának vizsgálata. Ételek tárolása, csomagolása. A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése. Az étel-alapanyagok és az ételek háztartásban való tárolásának alapvető élelmiszerhigiéniai szabályai, a kereskedelemből származó		

Tanórán alul jóváhagyva

élelmiszerek fogyaszthatósági, illetve eltarthatósági adatainak értelmezése. Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.	
1.4. Konyhai eszközök, gépek használata A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása. Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása. A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.	
1.5. Étkezési kultúra A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.	
1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása. A konyha és az étkező takarítása.	
1.7. Környezettudatosság Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése. Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei. A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, éhezés, közétkeztetés, családi étkezés, főtt étel (melegétel), hideg étel, főzés, sütés, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, tartósított élelmiszer (étel), ételmaradék, hulladék, fogyaszthatóság, megromlás, ételmérgezés , anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására. Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor. A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel, eljárásokkal történő megoldása. Használati utasítások megértése, helyes értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása. Előzetesen bemutatott és megbeszélt munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása. Igényesség a kulturált, rendes, tiszta, esztétikus környezet iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. A mesterséges, illetve épített környezet A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői és gondozása: építmények, mechanikus szerkezetek, építési és mechanikus javítási, állagmegóvási munkák, takarítás. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről. Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal. Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai, kötőanyagok, felületi anyagok jellemzői. Árnyékolás, hő- és vízszigetelés. Építési, szerelési szakmák és jellemző tevékenységeik.	Matematika: geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes arányosság. Természetismeret: Vetület, térkép, méretarány. Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai. Haszonnövények, haszonállatok. Gépek, elektromos jelenségek, mechanikai kölcsönhatások. Erkölcstan: Az ember és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet. A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.
2.2. Az épített környezet biztonsága, katasztrófa elhárítás Az épített környezet, az épületek és a háztartás tűz- és vagyonbiztonsága, védelem az időjárási hatások ellen. A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása. Tűzveszélyes tevékenységek, helyzetek felismerése, tűzvédelmi szabályok ismerete.	
2.3. Balesetek megelőzése Mechanikus jellegű baleseti veszélyek. Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata. Elektromos eszközök érintésvédelme. Munkavédelmi eszközök, felszerelések. Építési és mechanikus állagmegóvó, javító, takarító munkák során használt eszközök, felszerelések használatának szabályai. Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.	

Tantárgyi áttekintő jóváhagyva

2.4. Veszélyes anyagok a háztartásban Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószerek, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok. Az anyagok kémiai veszélyeiről való tájékozódás információforrásokból.	
2.5. Környezettudatosság A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása. Víz és energiatakarékosság. A pazarló használat felismerése. Kis zajterhelésű, víz- és energiatakarékos háztartási gépek használatának jelentősége. A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése. Mindennapjainkban keletkező újrafelhasználható és veszélyes hulladékok. A veszélyes hulladékok kezelése, tárolása. Tájékozódás a hulladékokról, veszélyeikről és újrahasznosításuk lehetőségeiről információforrásokból. Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenységek során.	
2.6. Növénytermesztés, állattartás Növények (pl. dísznövények, fűszernövények, fák) telepítése és gondozása. Komposztálás. Élelmiszernövények termesztési fogásainak elsajátítása. Hobbi- és haszonállatok tartásával kapcsolatos feladatok megismerése.	
2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások Az embert érő időjárási és természeti eredetű károsító hatások (leégés, napszúrás, kiszáradás, túlhevülés, kihűlés, villámcsapás, allergia, kullancs- és rovarcsípések, fertőzések, élősködők az emberen és a lakásban). A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén. Veszélyhelyzetek felismerése a sérültek ellátása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, vagyonvédelem, tűzvédelem, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, kéziszerszám, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, vegyszer, permetezés, oltás, gyógyszer, mérgezés, fertőzés, egészségkárosodás, baleset, áramütés, érintésvédelem, hulladék, veszélyes hulladék.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 14 + 2 óra
Előzetes tudás	Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása. Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítséggel, minta alapján. Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről. Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése. Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése. Kézügyesség fejlesztése. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra. A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai Természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata (hajlítás, törés, hasítás, keménység, rugalmasság, nedvszívás, korrózió), szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján. Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák.	Matematika: mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, testek. Természetismeret: mérés, az anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet. Erkölcstan: Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).
3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői. Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása. Összetett (többféle anyagból, több alkatrészből álló) használati tárgyak, jármű- és gépmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – fa- és fémépítő, Lego, Lego Education készletek) felhasználásával. A modellezés mint hobbi lehetőségeinek megismerése. A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése. Pályaorientáció,továbbtanulási lehetőségek.	Matematika: mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, testek. Természetismeret: mérés, az anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet.
3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása	

Fenntartó által jóváhagyva

Méretmegadás elemei. Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás. Vetületi ábrázolás.	Erkölcstan: Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).
3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés Tárgyak, modellek célszerű és takarékos tervezése. Anyagok újrafelhasználása. A szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Anyagmennyiség, költség kiszámítása a tervek alapján. Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái. Együttműködés társakkal közös tevékenységben.	
3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, fa, fém, műanyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejletszési cél	4. Közlekedési ismeretek	Órakeret 3 + 1 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok. Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken. Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete. A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása. Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései A közúti közlekedési jelzések hierarchiája. A jelzőtáblák és útburkolati jelek. A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése. A rendőri forgalomirányító tevékenység.		Magyar nyelv és irodalom: szaknyelv, szókincsbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat. Informatika: internethasználat, könyvtárhasználat, alkalmazások használata. Természetismeret: sebesség, gyorsulás. Erkölcstan: találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).
4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése. A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés. A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról információszerzés.		
4.3. Balesetvédelem Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése. Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. A kerékpár karbantartása .A kerékpáros közlekedés szabályai. Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás.		
4.4. Vasúti közlekedés A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai. Közúti és vasúti menetrendek, útvonaltérképek tanulmányozása. Útvonalterv készítése térkép és útvonaltervező segítségével.		

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Útvonaltípus, főútvonal, kerékpárút, autóút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezet átalakító tevékenységgel járó felelősség belátása. Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során. Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása. Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása. A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatossá, takarékossá és célszerűvé válása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása. A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása. A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel. Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonaltérképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgyban a 7. évfolyamon új és egyszersmind nagy jelentőségű tematikai egységként a munkába állás előzményeit, a munkákat, munkakörnyezeteket, szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket közvetlenül és célzottan bemutató, pályaorientációt szolgáló tanórák, foglalkozások jelennek meg. A korábbi években a produktív tevékenységek tapasztalatai révén kialakult önismeret, a már felismert saját tulajdonságok összevethetővé válnak a megismert lehetőségekkel, az ismeretek az életpályára vonatkozó elképzeléssé válhatnak, a továbbtanulásról, a pályaválasztásról szóló elhatározássá érlelődhetnek.

A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a háztartás, a lakókörnyezet megismerése. Ennek révén a családi életre nevelés elemeként tudatosabbá válhat a családon belüli munkamegosztás és az azon belül lehetséges saját szerepek. Az ennek keretében szerzett tapasztalatok, a vizsgálódás, a működési próbák, a környezet alakításában elvégzett kisebb feladatok, amellett, hogy a pályaorientációt segítve további alkalmakat adnak arra, hogy a tanulók feltárják saját képességeiket, jelentősen fejlesztik a műszaki és természettudományos kompetenciát is. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók egyrészt felhasználják a természettudományos tantárgyakban tanultakat, másrészt az ekkor szerzett tapasztalatok alapul szolgálnak a későbbi években sorra kerülő tanuláshoz. A társas kapcsolati kultúra fejlesztésére a csoportos keretek között végzett feladatmegoldás, a tanuló saját tevékenységének, a saját továbbtanulási elképzeléseknek a társakéival való összevetése adhat alkalmat. A kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia kialakulását a saját szerep megtalálása, az ötleteknek, elképzeléseknek a valósággal, a lehetőségekkel való összevetése és értékelése, a tanulás tanítását, a hatékony, önálló tanulási kompetencia fejlődését pedig a tantárgy valamennyi 7. osztályos foglalkozását jellemző feladatközpontú tevékenységi tartalmak segítik. A matematikai kompetenciát és a gazdasági, pénzügyi nevelést a háztartási és a közlekedési rendszerek megismerése, működésük elemzése során elvégzett, célzottan a mennyiségi összefüggésekről szóló számítási feladatok szolgálják. Ezeknek a költségekre vonatkozó eredményei egyben hozzájárulnak a takarékosság, a környezettudatosság, a fenntarthatóság iráni elkötelezettség fejlesztéséhez is.

A 7. évfolyamra két kerettantervi változat készült. Az A változatban a Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés fejezet is teret nyert, amelynek sajátos fejlesztési célja, hogy a diák az otthonában előforduló kisebb-nagyobb műszaki természetű hibák, működészavarok megelőzését szolgáló, házilag is végrehajtható karbantartási feladatokat vagy esetleg egyszerűbb javítási műveleteket is képes legyen elvégezni. A B változatból viszont ez kimarad, és helyette a Munkakörnyezetek megismerése kapott nagyobb hangsúlyt, amely fejezet fókuszában a különböző munkahelyeken tett látogatások során szerzett személyes, helyszíni tapasztalatszerzés áll. Az A változat 3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés című részén belül is van egy, az érdeklődési kör és a lehetőségek függvényében végiggondolandó választási lehetőség. 3.2. A), illetve 3.2 B.) jelzésű ez a két változat.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	heti 1 órára 90%	10%	Összesen
Háztartás és közszolgáltatások	9	1	10
Közlekedés	5	1	6
Munka környezetek megismerése, munkahely látogatás	12	-	12
Továbbtanulás, munkák szakmák megélhetés	6	1	7
Rendszerezés	-	1	1
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	1. A háztartás és a közszolgáltatások	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	A háztartásban használt eszközök szerepe, használati jellemzői, kezelésük biztonsági szabályai. A háztartásban felhasznált anyagok jellemzői, a tevékenységek alapvető feltételei és környezetre gyakorolt hatásaik. A háztartás, mint műszaki környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés azok megfelelő használatára. A műszaki környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémák megoldása során, tevékenységek gyakorlásakor. A szükségletekből adódó, illetve a műszaki jelenségekkel járó, hibákból következő technikai problémák felismerése. Használati utasítások, leírások, műszaki információk megértése, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Az ember mindennapos tevékenységei és a környezet állapota, jellemzői közötti összefüggések felismerése, a természet általi meghatározottság és a környezetre gyakorolt hatások megértésére irányuló szándék, a tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség vizsgálatából fakadó tapasztalatok önálló rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása segítséggel. Előzetesen bemutatott és megbeszélt munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Igényesség a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. A háztartás elektromos rendszere Az elektromos hálózat fizikai-műszaki jellemzői, áramköri elemek a háztartási hálózatban. Világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk. Balesetek a háztartásban Az elektromos rendszer üzemzavarai, túláramvédelmi és érintésvédelmi eszközök jellemzői, szerepe. Az elektromos energiafogyasztás árának, díjának meghatározása, takarékossági lehetőségek. Villanyszámlák tartalmának értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése.	Fizika: Elektromos áram, áramkör, energiatermelés, energiaátalakítás, energiaforrások. Fényforrások, motorok működési elve, az elektromos áram hőhatása. Elektromos és hőtani mennyiségek (feszültség, áramerősség, teljesítmény, hőmérséklet, hőmennyiség, hőenergia, égéshő, fűtőérték).
1.2. A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve -kezelő rendszere A vízfelhasználáshoz kapcsolódó felszerelési, berendezési tárgyak, szerelvények szerkezete és működése. Az ivóvíz forrásai, a víz minősége, fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, vízfogyasztási módok, a víz élelmi, más háztartási, valamint mű-	Biológia-egészségtan: A víz szerepe az élet kialakulásában és fenntartásában. A víz humán-élettani szerepe.

Fenntartó által jóváhagyva

szaki, technológiai célú felhasználása. A háztartási szennyvíz keletkezési forrásai, az elvezetés, gyűjtés, tisztítás eljárásai, eszközei. A csapadékvíz káros mechanikai és kémiai (korróziós) hatásai az emberi lakókörnyezetben. Üzemzavarok, rendellenességek a vízellátás és a szennyvíz-, valamint a csapadékvíz-elvezetés működésben. Felelősségünk a talajvíz és a vízbázisok tisztaságának megőrzésében. A vízfogyasztás árának, díjainak meghatározása, takarékossági lehetőségek. Víz- és csatornaszámlák tartalmának értelmezése. A csapadékvíz-gyűjtés és -felhasználás lehetőségei. Víztakarékos technológiai megoldások és rendszerek. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, a vízfelhasználáshoz kapcsolódó eszközök működéséről és használati jellemzőiről.	A hulladékok tárolásának, kezelésének biológiai veszélyei. Mérgező anyagok egészségügyi hatásai. Földrajz: A víz körforgása a természetben. A víz felhasználása az egyes gazdasági termelési területeken. Matematika: számok, alapműveletek, matematikai modell.
1.3. A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai A gáz forrásai, az ellátás rendszere, elemei, gázfűtés, a gáz szállítása, tárolása, gázt felhasználó háztartási készülékek. Szilárd tüzelőanyagok és fűtőberendezéseik, üzemeltetési szabályaik. Füstgázelvezetés, az égéstermékek környezeti hatásai. A gázhálózat, gázpalackok, gázfogyasztó berendezések üzemeltetésének veszélyei, üzemzavarok, a használat biztonsági szabályai a biztonsági berendezések működési jellemzői. Gázszivárgásra és más üzemzavarra utaló jelek, teendők és tilalmak rendellenességek esetén. A fűtési és más hőenergia-felhasználási költségek meghatározása, takarékossági lehetőségek. Gázszámlák tartalmának értelmezése. Megújuló energiaforrások felhasználása a fűtésben és a használati melegvíz készítésében. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, fűtésre, hőenergia-termelésre használt eszközök működéséről és használati jellemzőiről, összehasonlításuk energetikai, gazdaságossági és környezetvédelmi szempontból.	Kémia: Az égés mint kémiai folyamat, égéstermékek, a környezetre káros hatású kémiai anyagok. A víz tulajdonságai. Korrózió. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Családi kiadások. Takarékosság a háztartások fogyasztásában. Erkölcstan: A modern technika alkalmazásának előnyei, hátrányai, veszélyei, az életvitelt könnyítő lehetőségei.
1.4. Hulladékgazdálkodás A hulladékok keletkezési módjai a háztartásban és a lakókörnyezetben. A keletkező hulladékok fizikai és kémiai jellemzői, tárgyként való tovább használati, illetve anyagként való újra feldolgozhatóságuk lehetőségei. A hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokások, hulladékok házilagos kezelése, komposztálás. A hulladékszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, energetikai célú hulladékhasznosítás települési környezettől függő rendszerei. A hulladékok kezelése, a hulladék keletkezésével, tárolásával, kezelésével járó veszélyek. Veszélyes hulladékok, környezeti és egészségügyi hatásaik. Komposztálható hulladékok. Háztartási körülmények között égethető és nem égethető hulladékanyagok. A hulladékokkal járó költségek meghatározása, a csökkenést eredményező megoldások, a takarékosság lehetőségei. Tapasztalatok gyűjtése a lakókörnyezetben keletkező hulladékokról,	Magunkért és másokért érzett felelősség. Mértékletesség a fogyasztásban. Érték és mérték. Informatika: információkeresés, internethasználat.

Pernatáraf jóváhagyva

a gyűjtés, kezelés megoldásairól az újrahasznosítási lehetőségekről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos energia, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláramvédelem, érintésvédelem, áramütés, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati melegvíz, vízvezeték, vízszerelvény, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgázelvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, közüzemi számla.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Közlekedés	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, közlekedési jelzőtáblák. A közlekedési balesetek megelőzését szolgáló magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közúti kerékpáros közlekedésben való felelős részvétel erősítése. A gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűd, a felelősségérzet és a környezettudatosság erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
2.1. A kerékpáros közúti közlekedés A kerékpáros közúti közlekedés KRESZ szerinti szabályai, eszközrendszere. A balesetmentes, udvarias közlekedés. Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. Felkészítés a közúti forgalomban történő kerékpáros közlekedésre. A kerékpár beállítása. A kerékpáron kötelező felszerelések.		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, digitális információk kezelése. Testnevelés és sport: kerékpározás.
2.2. Közlekedéstörténet A motorok fejlődési állomásai. A korszerű szárazföldi közlekedés. A járműmeghajtások jövője.		Fizika: motorok, mechanika.
2.3. Környezet- és egészségtudatos közlekedés A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások. A mozgás élménye. A természet mint közlekedési környezet. A biztonságos túrakerékpározás. Kerékpártúra-útvonalak, útvonalterv készítése.		Matematika: tájékozódás a térben térkép és egyéb vázlatok alapján, számok, műveletek, számítások időtartamokkal.
2.4. Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások Tájékozódás közlekedési útvonalakról, járatokról, adatokról. Papíralapú és elektronikus menetrendek használata. A közlekedés idő- és költség igényének meghatározása útvonaltervező segítségével. A közlekedési környezet mint rendszer jellemzői. A közlekedési infrastruktúra mennyiségi jellemzői (idő, sebesség, gyakoriság, közlekedési logisztika).		Informatika: Alkalmazások használata. Többszálú lineáris olvasás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Motor, útvonaltervezés, menetrend, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés.	

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</td><td>3. Munkakörnyezetek megismerése, munkahely-látogatás</td><td>Órakeret 12 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">A környezet állapotára, változtatására, az emberi tevékenységekre, szakmákra, munkafolyamatokra, technológiákra, termékekre, szolgáltatásokra, ezek feltételeire és hatásaira irányuló érdeklődés, ezekről szerzett tapasztalatok.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">A munkamegosztás, az egyéni és kollektív munkatevékenységek, a technológiai folyamat, a produktumok stb. összefüggéseinek felismerése, megértése.
A munkára való alkalmasság összetevőinek, a munkavégzés körülményeinek és a munkát végzőre gyakorolt hatásoknak, a munkával járó veszélyeknek a felismerése.
Tapasztalatszerzés a helyes munkamagatartásról, a munkakultúráról.
A megismert munkakörnyezetekről alkotott vélemény és érvek megfogalmazása a saját elképzelésekkel összevetve. Közelebb kerülés a saját pályaválasztási döntéshez.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">3.1. Előzetes tájékozódás

Tájékozódás a megismerendő munkakörnyezetekről, meglátogatandó munkahelyekről, a technológiákról, munkatevékenységekről, termékekről, szolgáltatásokról, munkakörülményekről, munkaszervezeti keretekről. Felkészülés a munkahelyeken történő információszerzésre.</td><td rowspan="2">Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Munkajogi alapok, foglalkoztatási formák, a munkaszerződés tartalma.
A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek.

Egyéb: a meglátogatott, tanulmányozott munkahelyeken folyó tevékenységtől függően.</td></tr>
<tr><td colspan="2">3.2. Munkahely-látogatások
– Egyedi termékkészítéssel foglalkozó, javító, felújító;
– árutermelő, ipari vagy agrárjellegű;
– kereskedelmi, vendéglátási, gazdasági, közlekedési jellegű;
– egészségügyi, szociális, oktatási jellegű, illetve más, személyeknek szolgáltatást nyújtómunkahely, munkakörnyezet, foglalkozás megismerése.

Információgyűjtés a meglátogatott munkahelyeken: az alkalmazott eszközök, technológiák, a felhasznált anyagok, a munkafolyamatok jellemzői, a tevékenység feltételei és környezeti hatásai, munkaszervezeti sajátosságok, munkakörülmények, kereseti lehetőségek. A szerzett tapasztalatok rögzítése, feldolgozása előre – lehetőleg közösen – meghatározott formában.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="2">Alapanyag, termelőeszköz, gép, árutermelés, sorozatgyártás, egyedi termék, javítás, felújítás, szolgáltatás, építés, szerelés, technológia, munkaművelet, fogyasztó, vevő, ügyfél, vállalat, vállalkozás, intézmény, munkaszervezet, munkahelyi hierarchia, munkamegosztás, munkanorma, munkabér.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	A környezet állapotára, változtatására, az emberi tevékenységek feltételeire és hatásaira irányuló érdeklődés, erről szerzett tapasztalatok. Saját tapasztalatok a munka világából a személyes környezetben élők tevékenységéhez kapcsolódóan. A saját tevékenységek eredményességéről, erősségekről, gyengeségekről szóló tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A munkavégzés jelentőségének tudatosítása a társadalom jóléte szempontjából. Az ember környezetének, valamint tevékenységeinek, munkájának, továbbá a megélhetés, és az életminőség kapcsolatának felismerése. Továbbtanulási, pályaválasztási elhatározás, életpálya-elképzelés kialakítása, megerősítése. A tervezett pálya jellemzőinek összevetése a személyes elképzelésekkel, a lehetőségek helyes megítélése, fejlődő önismeret, reális önértékelés. A megélhetést biztosító tervezett életpályára, munkára való alkalmasság nélkülözhetetlen összetevőinek (képesség, szaktudás, tanulás, munkakultúra) tudatosítása. A saját életpálya és életminőség alakításában viselt személyes felelősség felismertetése. Előzetes ismeretszerzés a karrier, a hivatás és a családi élet összeegyeztetéséről. A munkakereséssel, munkába állással kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. A tanulási pálya A tanulási pálya szakaszai. Képzési lehetőségek, eltérő tanulási utak, szakmatanulási lehetőségek megismerése, elemzése, összevetése. Iskolatípusok, képzési formák, közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés, érettségi, szakmai vizsga, diploma.	Informatika: adatgyűjtés az internetről. Földrajz: a gazdaság ágai, a munkahelyteremtés természet- és gazdaságföldrajzi alapjai. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: munkahely és munkavállalói szerep. Erkölcstan: A munka és a munkát végző ember tisztelete. Személyes tapasztalatok, együttműködés, egyéni boldogulás és a csapatmunka. Pályaválasztás – foglalkozás, élethivatás. Ösztönzők és mozgatóerők. Érték és mérték. Jóllét és jólét. Boldogulás. Magyar nyelv és irodalom:
4.2. Szakmák és munkák Az egyes gazdasági ágazatokhoz tartozó munkák, foglalkozások, szakmák, szakmacsoportok megismerése, elemzése, összevetése. Szakmák közös és eltérő tevékenységi elemei, termékei, szolgáltatásai, munkakörülményei. A napi életvitelt meghatározó, az egyes szakmákhoz, foglalkozásokhoz kapcsolódó jellemzők (pl. munkaidő beosztás, szezonalitás).	
4.3. Környezet és pályaválasztás A családi, települési környezet, az életmód, a megélhetés, a továbbtanulási lehetőségek és a személyes ambíciók összevetése. Elképzelések megfogalmazása a saját lehetőségekről, tanulási pályáról. Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása a családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulására. A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. A szakmákról, munkalehetőségekről, pályaalkalmasságról, továbbtanulásról szóló információk forrásai. Önálló tájékozódás szakmákról, munkákról internetes (pl. Nemzeti pályaorientációs portál) és más információforrásokból, valamint a személyes környezetben.	
4.4. Munkavállalás Vállalkozók és alkalmazottak az értékteremtő munkában. A vállalkozói lét és az alkalmazotti helyzet előnyei és hátrányai.	

tennaró által jóváhagyva

Vállalkozói tevékenységek, a vállalkozó személye, felelős vállalkozói magatartás. Alkalmazottként való elhelyezkedés. A munkába állás adminisztratív előzményei (álláskeresés, tájékozódás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú). Önéletrajz készítés	az önéletrajz formái, a hivatalos levél jellemzői.
4.5. Megélhetés A család megélhetése, a jövedelemforrások, a napi életvitel, az élethelyzetek és az életminőség összefüggései. A család megélhetési, önfenntartási lehetőségei, tevékenységei, a tanulás és a munkamagatartás kapcsolata. Teendők és lehetőségek munkanélküliség esetén.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Általános iskola, középiskola, felsőoktatás, szakképzés, felnőttképzés, szakképesítés (szakma), érettségi, diploma, fizikai munka, kétkezi munka, értelmiségi munka, ipar, kereskedelem, mezőgazdaság, közlekedés, termelés, termék, szolgáltatás, foglalkozás, munkahely, munkaidő, munkabér, munkanélküliség, családi önfenntartás, karrier, hivatás, munkaadó, munkavállaló, vállalkozó, alkalmazott, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Az egészséges, biztonságos, környezettudatos otthon működtetéséhez szükséges praktikus életvezetési ismeretek elsajátítása, készségek kialakulása. A háztartás elektromos, víz-, szennyvíz-, gáz- és más tüzelőberendezéseinek biztonságos kezelése, takarékos és felelős használata, a használattal járó veszélyek és környezeti hatások tudatosulása, hibák, működészavarok felismerése. Egyszerű karbantartási, javítási munkák önálló elvégzése. Környezettudatosság a háztartási hulladékok kezelése során. A víz- és energiafogyasztással, hulladékokkal kapcsolatos mennyiségek és költségek érzékelésének, becslésének képessége. Elköteleződés a takarékos életvitel és a környezetkímélő technológiák mellett. A kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása. Tájékozottság a közlekedési környezetben. Tudatos közlekedési magatartás. A közlekedési morál alkalmazása. Környezettudatos közlekedésszemlélet. Alapvető tájékozottság a továbbtanulási lehetőségekről, elképzelés a saját felnőttkori életről, pályaválasztási lehetőségek mérlegelése. Tapasztalatok, ismeretek, véleményalkotás a meglátogatott munkahelyekről, ezek összevetése a személyes tervekkel. Az adottságok, képességek, igények, lehetőségek összhangjának keresése. A munkatevékenységnek az önmegvalósítás részeként történő értékelése. A munkába álláshoz szükséges alapkészségek és ismeretek elsajátítása.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.07
Természetismeret az általános iskola 5 – 6. évfolyama számára

Célok és feladatok

Iskolánkban a természetismeret tantárgy olyan műveltségképet közvetít, amely egységben jeleníti meg az élő és élettelen természet jelenségeit, folyamatait, kölcsönhatásait. Ez a megközelítési mód megegyezik 10 - 11 éves tanulók világképével, hiszen ők is a maga teljességében észlelik a körülöttük levő környezetet, annak változásait. A tantárgy a korábban elsajátított ismeretekre és készségekre épülve alapozza meg a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak- biológia, földrajz fizika, kémia - tanítását. Hídként teremt kapcsolatot az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi és a magasabb absztrakciós szintű ismeretek között, miközben megőrzi és továbbfejleszti a tanulók kíváncsiságát, érdeklődését a világ iránt.

A természetben megfigyelhető, tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzése, kísérleti modellezése, az oksági összefüggések feltárása során formálódik a diákok természettudományos szemlélete. Iskolánk sajátos célja, olyan gyerekek nevelése, akik a világra nyitottak, felismerik a problémákat, keresik az okokat, egyszerű következtetéseket tudnak levonni tapasztalati tényekből, és életkoruknak megfelelő válaszokat adnak a felvetődött kérdésekre. Ez a gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja.

A természetismeret óra a többi tantárggyal közösen megalapozza azokat a megismerési képességeket, személyiségjegyeket, melyek birtokában elsajátítják a tanulás elemi módszereit, technikáit, átélhetik az ismeretszerzés örömét, a világ megismerésének szépségét. Integrálja a többi tantárgyban elsajátított tudáselemeket, arra inspirálja a tanulókat, hogy éljenek a kor infó - kommunikációs lehetőségeivel, kritikusan használják az internet és a média által közvetített információkat

A természetismeret órákon az ismeretek feldolgozása során, a tanulási a gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése egymással párhuzamosan folyik, egymást erősítik. Ez teszi lehetővé, hogy a tanulók életkoruknak megfelelően értelmezzék a természeti folyamatokat, jelenségeket, képesek legyenek a szaktudomány szókincsének felhasználásával közvetíteni megállapításaikat, gondolataikat.

Mindezek megvalósításához szükséges, hogy a tanuló megőrizze kíváncsiságát, motivált legyen az ismeretszerzésben. Egyénileg vagy társaival közösen aktívan vegyen részt a tanítás folyamatában. Ismerje és értse a tanulás során elérhető lehetőségeket, és képes legyen a felmerülő akadályok leküzdésére, a megszerzett ismereteit, képességeit hasznosítani a mindennapi életben és a munkában. A testi-lelki egészség témaköreinek kibontásában a legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Ezt a tantárgy azzal segíti, hogy megláttatja a környezet és az életvitel szerepét az egészség megőrzésében, formálja az egészséges életmód szokásrendszerét, hozzájárul a reális énkép és önismeret ki-

Fenntartó által jóváhagyva

alakításához. Segíti az alapvető erkölcsi normák, az együttélés szabályainak elfogadását, betartását és a személyiség harmonikus fejlődését.

Iskolánkban fejlesztendő kompetenciák

Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségének fejlesztéséhez is. A természet törvényszerűségeinek megismerésével, az ember és a természet viszonyának megértetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. A csoportmunkában végzett tevékenységek, a kooperatív oktatási módszerek a természetismeret órán is alkalmat adnak az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a tanulók megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban is. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik médiatudatosságuk.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai

A tantárgy az Ember és természet, valamint a Földünk-környezetünk műveltségterület tartalmait és fejlesztési feladatait öleli fel. A körülöttünk lévő világ komplex megismerését szolgálja, melyben a különböző tudományterületek – a fizika, biológia-egészségtan, kémia, földrajz – legegyszerűbb ismeretei a 11 és 12 évesek számára értelmet nyernek, összekapcsolódnak, egymást kiegészítik, hogy magyarázatul szolgáljanak a természetes és mesterséges környezetünkben lejátszódó jelenségek megértéséhez.

A megismerés a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik. A közelitől a távoli, az egyeditől az általános felé halad. Élmények, egyéni tapasztalatok megszerzésére törekszik. Kiemelt szerepük van a megfigyeléseknek, kísérleteknek, vizsgálódásoknak, melyek tapasztalatait – tanári irányítás mellett – növekvő önállósággal képesek elvégezni, rögzíteni, értelmezni, miközben egyre nagyobb jártasságot szereznek a balesetmentes eszközhasználatban, a csoportban végzett munka során a feladatok megosztásában és az együttműködésben.

Vizsgálódások közben feltárulnak az élő és élettelen anyagok tulajdonságai, szerkezetük és működésük összefüggései, az anyagok kölcsönhatásai és változásai. Megismerik a közvetlen környezet állatait, növényeit, jellemző tulajdonságait, jelentőségét, emberhez fűződő kapcsolatát.

Hazánk tájainak és közvetlen környezetünknek (Kótaj községnek) életközösségeinek vizsgálata során a tanulók megtanulnak tájékozódni térben és időben, térképen és valóságban. Megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Eléjük tárul a természet formagazdagsága és szépsége, amely erősíti a fiatalok kötődését szűkebb és tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz.

A természetismeret tanulása során fejlődik a tanuló szemléleti térképolvasási képessége. A (keret)tanterv megjeleníti a legfontosabb topográfiai fogalmakat is. Elvárható tudás, hogy a tanuló felismeri és megmutatja ezeket a különböző ábrázolásmódú térképeken.

Fenntartó által jóváhagyva

Iskolánkban a természetismeret tantárgy, kutatja az okokat és a következményeket, megláttatja az emberi tevékenység pozitív és negatív hatásait. Rávilágít a fogyasztói társadalom hibáira, anyag- és energiatakarékos szokások kialakítására ösztönöz. Az ember személyes felelősségét hangsúlyozza az egészség és a környezet védelmében.

A fiatalok számára legérdekesebb témakör saját szervezetük felépítésének és működésének megismerése, mely során feltárulnak a kamaszkori változások okai és a vele kapcsolatos tennivalók, tudatosulnak a veszélyeztető környezeti hatások. A hangsúly a betegségek és egészségkárosító szokások megelőzésére helyeződik. A lelki egészség megőrzése érdekében ráirányítja a figyelmet a reális önismeret, a család és a társas kapcsolatok jelentőségére.

Napjaink környezeti problémái és a fogyasztói társadalom által kínált, gyakran egészségkárosító életmódra csábító megoldások ráirányítják a figyelmet a természettudományos műveltség fontosságára, amelynek alapozása a természetismeret tantárgy egyik legfontosabb feladata.

A tantárgy legfőbb célja a tanulók természet iránti érdeklődésének fenntartása. Olyan gyerekek nevelése, akik nyitottak a világra, felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait, következtetéseket tudnak levonni a tapasztalt tényekből, képesek kérdéseket megfogalmazni, és életkoruknak megfelelő válaszokat találnak a felvetődött kérdésekre.

A természetismeret tantárgy fontos szerepet tölt be a megismerési módszerek elsajátításában, a természettudományos gondolkodásmód megalapozásában, a természethez való pozitív attitűd alakításában. Az iskolai tanulás folyamatába szervesen beépülnek a tanulóknak az élet különféle területein a legkülönbözőbb forrásokból és tapasztalatokból szerzett ismeretei, csakúgy, mint előzetes élményei, közvetlen tapasztalásai. Ez nemcsak a tanulás hatékonyságát, hanem a tanulási motivációt is erősíti. Az ismeretszerzés nem öncélú, hanem a gondolkodás és az önálló tanulás fejlesztését szolgálja. A használható tudás megszerzése lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a tanuló új szituációban a tantárgyi kereteken kívül is sikeresen alkalmazza tudását. Az egyéni tapasztalatszerzésre épülő tanulás, a tevékenységközpontú módszerek, az IKT - eszközök alkalmazása, a vita és az érvelés olyan élményekhez juttatják a diákokat a tantárgy tanulása közben, amelyek elősegítik a természethez való pozitív viszonyulásuk fennmaradását, és hozzájárulnak a természettudományok iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A fejlesztési területek közül kiemelkedik és különösen nagy hangsúlyt kap a természetismeret tantárgy keretein belül az ember szervezetének és működésének megismerése, a környezet és fenntarthatóság problémakörének elemzése.

A természetismeret testi-lelki egészség témaköreinek kibontása során feltárja a környezet és az egészség kapcsolatát, hozzájárul az egészséges életvitel szokásrendszerének formálásához, segíti az együttélés szabályainak elfogadását és betartását. A Föld globális problémáinak vizsgálatán keresztül felhívja a figyelmet az ember személyes felelősségére, egyéni és közösségi szinten aktivizál a helyi környezeti problémák megoldása érdekében. A hazai tájak és életközösségek megismerése pedig hozzájárul a nemzeti büszkeség, a hazaszeretet fejlődéséhez.

A természetismeret a többi tantárggyal közösen megalapozza azokat a megismerési képességeket, személyiségjegyeket, melyek birtokában a diákok elsajátítják a tanulás elemi

Pedagógiai Intézet által jóváhagyva

módszereit, technikáit, átélhetik az ismeretszerzés örömét, a világ megismerésének szépségét. A tananyag feldolgozása több ponton kapcsolódik más tárgyak ismeretanyagához, fejlesztési követelményeihez. A tanulás folyamatában épít a tanulók meglévő tudására, lehetőséget ad az önálló információszerzésre is.

A témakörök feldolgozása során a tanulási, a gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése párhuzamosan folyik, egymást erősítik. Ez teszi lehetővé, hogy a tanulók életkoruknak megfelelően használják a szaktudomány nyelvezetét a jelenségek, folyamatok értelmezése és a természet bemutatása során.

Mindezek eredményeként a tanuló megőrizi kíváncsiságát, motivált marad az ismeretszerzésben. Egyénileg vagy társaival közösen aktívan vesz részt a tanítás-tanulás folyamatában. Ismeri és érti a tanulás során elérhető lehetőségeket, és képes a mindennapi életében, munkájában a felmerülő akadályok leküzdésére, a megszerzett ismeretek, képességek hasznosítására.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Állandóság és változás környezetünkben	9	2	11	-	-	-	9
Élet a kertben	12	1	13	-	-	-	12
Állatok a házban és a házkörül	8	1	9	-	-	-	8
Kölcsönhatások és energia vizsgálata	8	1	9	-	-	-	8
Tájékozódás a valóságban és a térképen	10	1	11	-	-	-	10
A Föld és a világegyetem	11		11	-	-	-	11
Felszíni és felszín alatti vizek	8		8	-	-	-	8
Vizek és vízpartok élővilága	-	-	-	11	2	13	11
Alföldi tájakon	-	-	-	10		10	10
Hegyvidékek dombvidékek	-	-	-	11		11	11
Az erdő életközössége	-	-	-	12	2	14	12
A természet és társadalom kölcsönhatásai	-	-	-	6	1	7	6
Az ember szervezete és egészsége	-	-	-	14	3	17	14
Összesen	66	6	72	64	8	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90 %	10%	Összesen
Állandóság és változás környezetünkben	9	2	11
Élet a kertben	12	1	13
Állatok a házban és a ház körül	8	1	9
Kölcsönhatások és energia vizsgálata	8	1	9
Tájékozódás a valóságban és a térképen	10	1	11
A Föld és a világegyetem	11	-	11
Felszíni és felszín alatti vizek	8	-	8
Összesen	66	6	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság és változás környezetünkben – Anyag és közeg	Órakeret 9 + 2 óra
Előzetes tudás	Anyagok érzékszerveinkkel észlelhető (megfigyelhető) és mérhető tulajdonságainak felismerése, mérése, természetes (arasz, láb, nap, év) és mesterséges mérőeszközök használata. Halmazállapotok és halmazállapot-változások megkülönböztetése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen környezet egyes anyagainak felismerése, megnevezése, bizonyos tulajdonságaik alapján történő csoportosítása, előre megadott halmazképző-fogalmak alapján. A kísérlet, mint bizonyítási módszer alkalmazása anyagok tulajdonságainak meghatározásában, jelenségek felismertetésében. Gyakorlottság kialakítása a mennyiségi tulajdonságok mérésében.	

190 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismeretek felidézése, rendszerezése. Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen közös és milyen eltérő tulajdonságai vannak a bennünket körülvevő anyagoknak? Miért és mivel lehet a testek egyes tulajdonságait megmérni? Hogyan készíthetünk keverékeket, és hogyan lehet azokat alkotórészeikre szétválasztani? Mi történik a cukorral, ha vízbe tesszük? Mi a hasonlóság és a különbség a fa égése és korhadása között? Mi kell az égéshez? Miért kell szellőztetni? Mi a teendő, ha valakinek meggyullad a ruhája? Miért nélkülözhetetlen a víz, a levegő és a talaj az élőlények számára? Ismeretek: Élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai, mérhető jellemzői. A talaj, a levegő és a víz tulajdonságai, szerepük az élővilág és az ember életében (konkrét példák). Az anyagok különféle halmazállapotainak és a halmazállapot-változásainak összefüggése a hőmérséklettel. Keverékek és azok szétválasztása.	A környezetben előforduló élő és élettelen anyagok felismerése, csoportosítása megadott szempontok alapján, szempontok keresése. Mérési eljárások, mérőeszközök használata a hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése során megadott szempontok alapján. A mért adatok rögzítése, értelmezése. . Olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése, példák gyűjtése a természetben, a háztartásban, az iparban. Hétköznapi és kísérleti tapasztalatok összehasonlítása, a közös vonások kiemelése. Olvadás és oldódás közötti különbség felismerése megfigyelés, kísérleti tapasztalatok alapján. Keverékek és oldatok készítése, a kapott új anyag megfigyelése, megnevezése. Keverékek és oldatok szétválasztása többféle módon. A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód és a tűz esetén szükséges teendők. elsajátítása, gyakorlása. A víz fagyáskor történő térfogatnövekedésének bizonyítása, következményei a környezetben	Matematika: A becslés és mérés, mennyiségek nagyságrendi rendezése, számok, mérések, mértékegységek, mennyiségek használata, átváltás. Adatok lejegyzése, ábrázolása, rendezése, az adatok közötti kapcsolatok vizsgálata.

Formai átalakítva

A víz tulajdonságai, megjelenési formái, jelentősége a természetben. A talaj szerkezete, képződése, szennyeződése és pusztulása. A talaj fő alkotóelemei (kőzettörmelék, humusz levegő, víz,). A talaj védelme A levegő összetétele,	(példák gyűjtése, pl. kőzetek aprózódása, vízvezetékek szétfagyása). A talaj fizikai tulajdonságainak vizsgálata. A talaj tápanyagtartalma és a növénytermesztés közötti kapcsolat felismerése. A talajszennyeződés okai és következményei. Személyes cselekvés gyakorlatának és lehetőségeinek megfogalmazása. A levegő egyes tulajdonságainak kísérletekkel való igazolása (összenyomható, a benne található egyik összetevő, az oxigén táplálja az égést, van tömege). A légnyomás elemi szintű értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, élő - élettelen, halmazállapot, keverék, talaj, kőzettörmelék, humusz, talajnedvesség	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Élet a kertben	Órakeret 12 + 1 óra
Előzetes tudás	A növény testének részei, fás és lágy szár, életjelenségek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerkezet és a működés összefüggéseinek felismerése a virágos növények testfelépítésén keresztül. A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészséges táplálkozásban, fogyasztásuk egészségvédelmi szabályainak megismerése. A növények környezeti igénye – termesztése, valamint szerveinek felépítése – működése közötti oksági összefüggések feltárása, magyarázata. A felépítés és a működés kapcsolatának megfigyelése a növények testfelépítésének példáján. A fenntarthatóságot segítő szemlélet megalapozása a kártevők elleni védekezés kapcsán. A rendezett és szép környezet iránti igény felkeltése. Az ember személyes felelősségének felismertetése a környezet alakításában.	

191 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mire van szükségük a növényeknek ahhoz, hogy szépek, egészségesek legyenek, és bő termést hozzanak? Miért egészséges a zöldség-és gyümölcsfélék fogyasztása? Miben különbözik a konyhakert a virágos kerttől? Milyen növényi részt fogyasztunk, amikor zöldséget, gyümölcsöt eszünk? Mi a veszélye a kártevők vegyszeres irtásának? Biokertészet jelentősége, megismerése. Miért találkozunk sok földigilisztával és csigával eső után? Miért képes az éti csiga sértetlenül átjutni az éles borotvapengén? Ismeretek: A növényi test felépítése, a szervek működése, a növények életfeltételei. Gyümölcs- és zöldségfélék (őszibarack, dió, szőlő, burgonya, vöröshagyma, paprika, káposztafélék) környezeti igényei, termőhelye, testfelépítése, ehető részei, élettartama, felhasználása. A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészség megőrzésében. Fogyasztásuk higiénés szabályai.	A növények életfeltételeinek igazolása kísérletekkel. Ismert kerti növények összehasonlítása adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás, anyagcsere) alapján. Az egyes fajok/fajták környezeti igényei és gondozási módja közötti összefüggés megismerése. Zöldség- és gyümölcsfélék ehető növényi részeinek összehasonlítása. A termény és a termés megkülönböztetése konkrét példákon keresztül. A főbb növényi szervek és a módosult növényi részek azonosítása ismert példákon. A kártevők alapvető rendszertani (országszintű) besorolása és a kártevők hatására bekövetkező elváltozások értelmezése. A vegyszermentes védekezés fontosságának tudatosítása, a biológiai védekezés lehetőségeinek és jelentőségének felismerése. A kert életközösségként való értelmezése.	Vizuális kultúra: gyümölcsök, zöldségfélék ábrázolása a festményeken. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. Történelmi, társadalmi és állampolgári ismeretek: Amerika felfedezése. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont

Fesznár Ádám korrektúrája

A gyümölcs- és zöldségfélék kártevői: burgonyabogár, káposztalepke, házatlan csigák, monília. A kártevők elleni védekezés. A vegyszerhasználat következményei. A petúnia és a tulipán szervei, testfelépítése. Dísznövények szerepe közvetlen környezetünkben (lakás, osztályterem, udvar). A növények gondozásának elemi ismeretei. A földigiliszta és az éti csiga testfelépítése, életmódja, jelentősége. Jellegzetes kerti madarak.	Egy tipikus egyszikű és egy tipikus kétszikű növény virágának vizsgálata; a tapasztalatok rögzítése. Növények telepítése, gondozása az osztályteremben, iskolaudvaron, a növények fejlődésének megfigyelése. A földigiliszta és az éti csiga megfigyelése, összehasonlítása. A kerti madarak szerepének bemutatása a kártevők megfékezésében.	szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: zöldség- és gyümölcsfélék felhasználása. Informatika: információkeresés az interneten.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zöldség, gyümölcs, virág, mag, termés, fő- és mellékgyökérzet, főeres levél, mellékeres levél, virág, takarólevél, lepellevél, ivarlevél, csonthéjas termés, bogyótermés, módosult növényi rész, gumó, egynyári, kétnyári, évelő növény, gyűrűsféreg, bőrizomtömlő, puhatestű, köpeny, zsigerzacskó, átalakulásos fejlődés, átalakulás nélküli fejlődés, tápláléklánc.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állatok a házban és a ház körül	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Háziállat, ízeltlábú, életjelenségek: mozgás, táplálkozás, légzés, szaporodás, fejlődés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása a házban és a ház körül élő állatok testfelépítésének, életmódjának vizsgálatán keresztül. A tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése az élőhely, szervezet életmód, a testfelépítés, testműködés, egyedfejlődés közötti oksági összefüggések feltárásával. A rendszerszemlélet fejlesztése az állatcsoportok jellemzőinek összegyűjtésével, a lényeges jegyek kiemelésével. A hierarchikus rendszerezés elvének megismerése és alkalmazása. Az ember és az állatok sokrétű kapcsolatának megláttatása, a felelős állattartás igényének kialakítása, szokásrendszerének formálása. Az egészséges életmódra való törekvés erősítése az állati eredetű táplálékok fogyasztásával kapcsolatos egészségügyi szabályok megismertetésével.	

192 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	193 Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan vált háziállattá a kutya? Mi a kérődzés? Milyen szerepet töltenek be a háziállatok az ember életében? Hogyan védekezhetünk az állatok által terjesztett betegségek ellen? Miért költöznek el egyes madarak a tél beállta előtt? Miért és hogyan védjük télen a madarakat? Madáretetés szabályai télen. Ismeretek: Háziállatok: kutya Haszonállatok: sertés, szarvasmarha, házityúk testfelépítése, életmódja, hasznosítása. Az állatok életfeltételeihez illeszkedő felelős állattartás. Az állati eredetű tápanyagok szerepe az ember táplálkozásában. Állati eredetű anyagok felhasználása (toll, bőr). A házban és a ház körül élő állatok: házi veréb, füstifecske, házi légy testfelépítése, életmódja, jelentősége. Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében. A megelőzés lehe-	Önálló kutatómunka a kutya háziasításával kapcsolatban. Az állattartás, az állatok védelme iránti felelősség megértése. A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok megfigyelése és bemutatása során. A testfelépítés – életmód – élőhely összefüggésének felismerése, magyarázata. A környezethez való alkalmazkodás bizonyítása példákkal, a megfigyelés eredményének rendszerezése, következtetések levonása. Az állatorvosi felügyelet jelentőségének felismerése az ember egészségének védelmében. Gerinces és gerinctelen állatok testfelépítése közötti különbségek azonosítása. A megismert állatok csoportosítása különböző szempontok szerint. A madárvédelem évszakhoz kötődő tennivalóinak elsajátítása, gyakorlása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: őskor. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert

Fenntartó által jóváhagyva

tőségei. Madárvédelmi alapismeretek.		szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: állati eredetű táplálékok szerepe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Háziállat, gerinces, gerinctelen, madár, emlős, patás, összetett gyomor, kérődző, ragadozó, növényevő, mindenevő, ízeltlábú, rovar, teljes átalakulás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kölcsönhatások és energia vizsgálata	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Kölcsönhatások felismerése a hang, a fény és a hő terjedésével kapcsolatban. Napenergia, látható fény. Hőmérséklet. Energiaforrások, energiafajták.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi környezetben előforduló kölcsönhatások felismerése, jellemzése, bizonyítása kísérletek elvégzésével. A kölcsönhatásokat kísérő energiaváltozások során az energiamegmaradás elvének megtapasztalása, elfogadása. Környezettudatos, energiatakarékos szemléletmód megalapozása. A tanultaknak a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek, változások során való felismerésére, alkalmazására való képesség fejlesztése.	

194 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mire való a hűtőszekrény, a gázkonvektor, a tűzhely és a klíma? Hogyan lehet könnyen összeszedni a szétszóródott gombostűt, apró szegeket? Mikor villámlik? Miért nem esik le a Hold a Földre? Miért van szükségük az élőlényeknek energiára, és hogyan jutnak hozzá? Miért fontos az energiával takarékoskodni? Mi történne a Földön, ha eltűnne a Nap? Megújuló energiaforrások. Ismeretek: A mozgás és mozgásállapot-változás A mágneses kölcsönhatás: vonzás, taszítás. A gravitáció. Az elektromos kölcsönhatás: vonzás, taszítás. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben. . A háztartásban használt energiahordozók jellemzése, felhasználásuk. Az energiatakarékosság.	Példák gyűjtése a melegítés és a hűtés szerepére a hétköznapi életben. Példák gyűjtése arra vonatkozóan, hogy miért fontos a Nap a földi élet szempontjából (fény- és hőforrás). Hely- és helyzetváltoztatás megkülönböztetése, példák keresése, csoportosítása megadott és saját szempontok alapján. A mágneses kölcsönhatások megfigyelése. Vonzás és taszítás jelenségének kísérlettel való igazolása. Annak magyarázata, hogy a déli féltekén miért nem esnek le az emberek a Földről, pedig „fejjel lefelé állnak”. Testek elektromos állapotának létrehozása dörzsöléssel, elektromos állapotban lévő és semleges testek kölcsönhatásainak vizsgálata. A villám keletkezésének elemi értelmezése a tapasztalatok alapján. Az energiahordozók csoportosítása különböző szempontok alapján. A mindennapi életből hozott példákon keresztül az energiafajták és az energiaátalakulások csoportosítása.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az ősember. Matematika: táblázat-, grafikonkészítés; egyenes, kör, középpont fogalma.

Fenntartó által jóváhagyva

Az élő szervezetek energiája.	Példák a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására. Az ember táplálkozása, mozgási szokásai és testsúlya közötti kapcsolat felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, mozgás, hely-, helyzetváltoztatás, mágnes, vonzás, taszítás, gravitációs kölcsönhatás, hőterjedés, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiagazdálkodás, energiatakarékosság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a valóságban és a térképen	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térképvázlat, térkép.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben, térképen és földgömbön. A földrajzi tér hierarchikus kapcsolatainak felismertetése. Átfogó kép kialakítása Magyarország világban elfoglalt helyéről. A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek megláttatása, a térképi ábrázolásmód korlátainak belátása. A különböző térképek jelrendszerének megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerzés folyamatában. Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás megalapozása.	

195 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan készül a térkép? Miért van szükség térképre? Hogyan segíti a térkép jelrendszere ismeretlen tájak megismerését? Iránytű használata. Tájékozódás térképvázlattal. Útvonaltervezés térképen. Távolság mérése. Település- és turistatérképek használata. Ismeretek: Iránytű. Fő-és mellékvilágtájak. A valós tér átalakítása, alaprajz, térképszerű ábrázolás. A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térképvázlat. A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték. Térképfajták: domborzati, közigazgatási, turista-, és kontúrtérkép. Hazánk nagytájai, szomszédos országaink. Bolygónk térségei: földrészek és óceánok. Helymeghatározás: földrajzi fokhálózat. Útvonaltervek készítése.	Irány meghatározása a valós térben. Az iránytű működésének mágneses kölcsönhatásként való értelmezése. A térkép és a valóság közötti viszony megértése. Eligazodás terepen térképvázlattal. A térábrázolás különböző formáinak összehasonlítása. Térképvázlat készítése a lakóhely részletéről. Felszínformák – alföld, dombság, hegység, völgy, medence – ábrázolásának felismerése a térképen. A térkép jelrendszerének értelmezése. Különböző jelrendszerű térképek elemzése, információ gyűjtése. Irány és távolság meghatározása (digitális és nyomtatott) térképen. Méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggés megértése. A különböző térképek ábrázolási és tartalmi különbségeinek megállapítása. Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén. Tájékozódás a földgömbön és a térképen. Földrészek, óceánok	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: földrajzi felfedezések. Matematika**:** Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek használata. Koordináta-rendszer, aránypár. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a speciális jelrendszerek (pl. térkép) magyarázata, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése. A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. Informatika: keresés az interneten, alkalmazások használata.

Fenntartó által jóváhagyva

Európa helyzete, határai. Hazánk helye Európában.	felismerése különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken. A nevezetes szélességi körök felismerése a térképen. Földrajzi helymeghatározás különböző tartalmú térképeken. Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvésének megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, útvonalrajz, térképvázlat, térkép. Térképi jelrendszer, domborzati, közigazgatási, turista- és kontúrtérkép, földrajzi fokhálózat, keresőhálózat, turistajelzés.	
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-domb- és hegyvidék, Nyugat magyarországi-peremvidék. Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria. Baktérítő, Ráktérítő, Déli-sark, déli-sarkkör, Egyenlítő, Északi-sark, északi-sarkkör, kezdő hosszúsági kör. Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger, Földközi-tenger, Afrika, Amerika, Európa, Ázsia, Ausztrália, Antarktika, Közép-Európa.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld és a Világegyetem	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A Nap látszólagos napi járása, a Nap, mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép kialakításával a Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről. A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során. Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során. Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor. Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén. A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása. A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.	

196 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan állapítható meg éjszaka iránytű nélkül az északi irány? Miért látjuk másnak a csillagos égboltot a különböző évszakokban? Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg? Hogyan készül az időjárásjelentés? Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok? Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen? Hogyan keletkezik a szél és a csapadék? Hogyan védhetjük magunkat villámláskor, hóviharban, hőségben, szélviharban? Ismeretek: A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben. Égitest, csillag, bolygó, hold. Sarkcsillag, csillagképek. A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, köl-	A Föld, a Nap és a Világegyetem közötti hierarchikus kapcsolat ábrázolása. A csillag és a bolygók közötti különbség felismerése. A sarkcsillag és egy-két csillagkép felismerése az égbolton. Érvek gyűjtése arról, hogy a Nap csillag. A holdfogyatkozás és a Hold fényváltozásainak értelmezése modell vagy más szemléltetés alapján. A napközpontú világkép egyszerű modellezése. A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggéseinek megértése. Az éghajlati övezetek összehasonlítása. Az évszakok váltakozásának magyarázata. Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban. A Föld gömbalakja, a napsuga-	Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti okokozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Informatika: információke-

Fenntartó által jóváhagyva

csönhatása. Kopernikusz hipotézisének tudománytörténeti jelentősége. A Föld alakja. A tengelykörüli forgás és a Nap körüli keringés következményei. Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek. Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél. Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat. Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat. Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihar, hőség.	rak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése. Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján. A csapadék és a szél keletkezésének leírása ábra vagy modellkísérlet alapján. A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében. Az időjárási elemek észlelése, mérése. A mért adatok rögzítése, ábrázolása. Napi középhőmérséklet, napi és évi közepes hőingadozás számítása. Időjárás és a gazdasági élet közötti kapcsolat bizonyítása konkrét példák alapján. Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban. Éghajlat jellemzési algoritmusának megismerése és használata. Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése. A légkör általános felmelegedésének helyi és globális következményeinek felismerése példákban. A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.	resés az interneten.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világegyetem, égitest, csillag, bolygó, hold, holdfázis, tengelyferdeség, évszak, gömbhéjas szerkezet, éghajlati övezet, éghajlat, , időjárás, napi és évi középhőmérséklet, napi hőingadozás, évi közepes hőingadozás, csapadék, szél	
Topográfiai ismeretek	Naprendszer, Nap, Jupiter, Föld, Mars, Merkúr, Vénusz, Neptunusz, Szaturnusz, Uránusz, Hold.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Felszíni és felszín alatti vizek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A víz szerepe, előfordulása a természetben, a víz tulajdonságai. Állóvizek, folyóvizek. Vízszennyezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Környezet és fenntarthatóság fejlesztési terület részeként hazánk felszíni és felszín alatti vizei és jelentőségük megismerése, a nemzeti azonosság és a hazaszeretet erősítése. A vízkészletre kifejtett egyéni és társadalmi-gazdasági hatások, a belőlük adódó problémák felismerése, megoldási módok keresésére való törekvés erősítése, a felelősségtudat erősítése egyéni és közösségi szinten. A takarékos vízhasználat szokásának megalapozása. A hazánk vízrajzáról való átfogó kép kialakítása során a szemléleti térképolvasás fejlesztése. Az összefüggések, törvényszerűségek alkalmazása a logikai térképolvasás elemi lépései során. A természetföldrajzi és társadalom-földrajzi folyamatok időléptéke közötti különbségek érzékeltetésével az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése. Az érdeklődés felkeltése a közvetlen környezet szépségeinek, értékeinek megismerése és a környezeti problémák iránt.	

197 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hol található hazánkban gyógyfürdő? Melyek a vízszennyezés forrásai lakóhelyeden (környékén)? Milyen jelek utalnak a víz szennyeződésére? Milyen károkat okozhatnak az árvizek és a belvizek? Mi veszélyezteti hazánk ivóvízkészletét? Melyek az egészséges, jó ivóvíz tulajdonságai? Hogyan takarékoskodhatunk az ivóvízzel otthon és az iskolában? Ismeretek: Felszín alatti vizek: talajvíz, hévíz, ásványvíz, gyógyvíz jellemzői, jelentősége az ember életében, gazdasági életében. A belvizek kialakulásának okai és következményei, az ellene való védekezés formái. Felszíni vizek: hazánk legjelentősebb állóvizei, folyóvizei. A folyók útja a forrástól a torkolatig. Vízgyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás,	Helyi környezeti problémák felismerése. Információgyűjtés tanári irányítással a lakóhely (környéke) vizeinek minőségéről. Következtetések levonása. Felszín alatti vizek összehasonlítása, vizek különböző szempontú rendszerezése. A felszíni és a felszín alatti vizek kapcsolatának igazolása példákkal. Az időjárás, a felszínforma és a belvízveszély közötti kapcsolat bizonyítása. A legjelentősebb hazai álló-és folyóvizek, a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat felismerése a térképen. A felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közötti összefüggés magyarázata. Az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggés magyarázata.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. A táj, a természeti jelenségek ábrázolásának szerepe. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: folyami kultúrák. Technika, életvitel és gyakorlat: vízfelhasználás, víztisztítás, víztakarékosság.

Fenntartó által jóváhagyva

folyók felszínformálása. Árvizek kialakulásának oka, az ellene való védekezés formái. Állóvizek keletkezése, pusztulása. Legnagyobb tavunk: a Balaton (keletkezése, jellemzése). A folyók, tavak haszna, jelentősége. Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei. Vizek védelme. A Balaton-felvidéki vagy a Fertő-Hanság Nemzeti Park értékei. Magyarország Nemzeti parkjai. Víztisztítási eljárások.	Egy választott nemzeti park vizes élőhelyének, természeti értékeinek bemutatása önálló ismeretszerzés, információfeldolgozás alapján. Példák gyűjtése arról, hogy a víz, mint természeti erőforrás hogyan hat a társadalmi, gazdasági folyamatokra. Személyes és közösségi cselekvési lehetőségek összegyűjtése az emberi tevékenység által okozott környezetkárosító folyamatok káros hatásainak csökkentésére. Különböző vizek (pl. csapvíz, ásványvíz, desztillált víz) fizikai-kémiai tulajdonságainak összehasonlítása. Ipari víztisztítás megfigyelése helyi víztisztító üzemben, vagy filmen.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felszíni víz, felszín alatti víz, talajvíz, belvíz, hévíz, gyógyvíz, ásványvíz, folyóvíz, állóvíz, főfolyó, mellékfolyó, vízgyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás, felszínformálás, vízszennyezés, vízvédelem.
Topográfiai ismeretek	Balaton, Fertő tó, Velencei-tó, Duna, Tisza, Körös, Dráva, Rába, Szigetköz, Szentendrei-sziget, Csepel-sziget, Mohácsi-sziget.

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Vizek, vízpartok élővilága	11	2	13
Alföldi tájakon	10	-	10
Hegyvidékek, dombvidékek	11	-	11
Az erdő életközössége	12	2	14
A természet és társadalom kölcsönhatásai	6	1	7
Az ember szervezete és egészsége	14	3	17
Összesen	64	8	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizek, vízpartok élővilága	Órakeret 11 + 2 óra
Előzetes tudás	A víz jelentősége a földi élet szempontjából; az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, az állatok jellemzésének szempontjai vízszennyezés forrásai, következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élő és élettelen környezeti tényezők sokoldalú kapcsolatrendszerének megismerése a vizek-vízpartok életközösségében. Az élőhely – szervezet – életmód összefüggéseinek magyarázata a víz-vízpart élőlényeinek vizsgálata során. A természetszeretet és természetvédelem iránti elkötelezettség elmélyítése az élővilág változatosságának, sokszínűségének. sérülékenységének tudatosításával. A természet jelzéseinek felismertetése, értelmezése, az okok és következmények elkülönítése az emberi tevékenységek és az élettelen környezet közötti kapcsolatrendszer elemzésével. A helyi környezeti problémák iránti érdeklődés felkeltése. A személyes felelősség tudatosítása a vízkészlet tisztaságának megőrzésében. A tanulók aktív cselekvésre ösztönzése a természet védelmében egyéni és közösségi szinten.	

198 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismétlés rendszerezés. Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Meleg, nyári napokon olykor tömegesen pusztulnak a halak a Balatonban. Mi ennek az oka? Mire mondják, hogy virágzik a Tisza? Miért félnek az emberek a kígyóktól, békáktól? Mi a „kígyóing”? Mit tehetünk, hogy kevesebb szúnyog fejlődjön ki környezetünkben? Vegyszeres szúnyogirtás veszélyei a természetre. Ismeretek: A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői. Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja. Vízi-vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárrétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek testfelépítése, életmódja jelen-	A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezőinek összehasonlítása. Egysejtű élőlények megfigyelése, összehasonlításuk. A növények környezeti igényei és térbeli elrendeződése közötti összefüggés bemutatása egy konkrét vízi, vagy vízparti társulás példáján. A megismerési algoritmusok alkalmazása a lágy- és fás szárú növények leírása és a gerinces és a gerinctelen állatok bemutatása során. során. A növényi szervek környezethez való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentőségének bemutatása konkrét példákon. Az állatok különböző szempontú	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Technika, életvitel és gyakorlat: fűzfavesszőből, nádból készült tárgyak a környezetünkben. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját

Feuntartó által jóváhagyott

tősége. A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok, szitakötők, (tiszavirág) ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védettségük. Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a méreganyag koncentrálódása. Az életközösség védelme.	csoportosítása. A vízi élethez való alkalmazkodás példákkal történő illusztrálása. Táplálkozási láncok összeállítása a megismert fajokból. Az emberi tevékenység hatásainak elemzése, a környezetszennyezés és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése. Az állatok egyedszáma, veszélyeztetettsége és védettsége közötti összefüggés elemzése. Terepgyakorlat: egy vízi-vízparti életközösség megfigyelése.	szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Hierarchikus kapcsolatok ábrázolása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egysejtű, sejt szervecske, baktérium, moszat, telepes test, gyöktörzs, kétlaki növény, hínárnövényzet, gerinctelen, gyűrűsféreg, puhatestű, kagyló, ízeltlábú, rovar, rák, gerinces, hal, kopoltyú, úszóláb, lemezes csőr, gázlóláb, tépőcsőr, markoló láb, lágyhéjú tojás, átalakulásos fejlődés, átváltozás, átalakulás nélküli fejlődés, költöző madár, téli álom, változó testhőmérséklet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alföldi tájakon	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség, madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összegfüggései, élőlények bemutatásának algoritmusa, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról. A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése. Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése. A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése. A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése.	

199 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan alakultak ki hazánk alföldjei az egykori tenger helyén? Mi a futóhomok? Hogyan lesz a búzából kenyér? Melyik hungarikum köthető az Alföldhöz? Gyógyítanak-e a gyógynövények? Ismeretek: Hazai alföldjeink keletkezése. A Kisalföld és az Alföld tájai, természeti adottságai. A füves puszták jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük. Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja. A Kiskunsági vagy a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei. Alföldek hasznosítása, szerepük a lakosság élelmiszerellátásában. Termesztett növényei: búza, kukorica, napraforgó; jellegzetes szerveik, termesztésük, felhasználásuk.	A Kisalföld, a Kiskunság és a Nagykunság természeti adottságainak összehasonlítása. A tájjellemzés algoritmusának megismerése, gyakorlása a megismert tájak bemutatása során. Információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről. A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése. A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A környezet – szervezet – életmód összefüggéseinek bemutatása konkrét példákon A megismerési algoritmusok használata az élőlények jellemzése során. Állatok különböző szempontú csoportosítása. Táplálékláncok készítése a megismert növényekből és állatokból. Egy választott nemzeti park természeti értékeinek, vagy ősi magyar háziállatok bemutatása önálló kutatómunka alapján.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti okokozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Alföld megjelenítése irodalmi alkotásokban. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Történelem, társadalmi és

Tantárgyi oktatóanyag

A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar összefüggései.	A természeti és a kultúrtáj összehasonlítása. A gazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatásának bemutatása példákon.	állampolgári ismeretek: a honfoglaló magyarok háziállatai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűféle, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, torzsavirágzat, szemtermés, kifejlés, kétéltű, hüllő, rágcsáló.	
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl, Mezőföld, Kiskunság, Nagykunság, Hortobágy, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Győr.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hegyvidékek, dombvidékek	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Jellegzetes felszíni formák (síkság, alföld, dombság, hegység, völgy, medence), a folyók felszínformálása, kőzetek (homok, lösz,) és ásványkincsek (barnaszén, feketekőszén, kőolaj, földgáz), környezetszennyezés, talajpusztulás. A növény jellegzetes szervei, fő típusaik, egynyári, kétnyári, évelő növény. Természeti erőforrások – társadalmi, gazdasági folyamatok összefüggései, éghajlati diagramok, éghajlati térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyensúly és stabilitás fogalmának mélyítése a külső és belső erők egyensúlyának a földfelszín mai képének kialakításában való szerepének megismerésével. A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. A logikai térképolvasás megalapozása. A hazaszeretet elmélyítése hazai tájaink szépségeinek és értékeinek bemutatásával. A földrajzi tér megismerési módszereinek továbbfejlesztése. Az információgyűjtés és feldolgozás fejlesztése a térképek, diagramok, adatsorok használatában való jártasság és a szemléleti térképolvasás készségeinek fejlesztésével. A földfelszín kialakulása és az ember termelő tevékenysége során végzett tájátalakítás időléptéke közötti különbség érzékeltetése. Az emberi tevékenység által okozott károk és a megelőzés lehetőségeinek megismerése, a személyes felelősségérzet erősítése.	

200 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan keletkeztek a hegységek? Hogyan működnek a vulkánok? Mi az oka annak, hogy a Bükkben csak a hegy lábánál találunk forrásokat? A biodízel, mint energiaforrás. Használatának előnyei és hátrányai. Mire használják a bazaltot és a mészkövet? Ismeretek: Hazai hegységeink keletkezése, a belső erők szerepe a hegységképződésben: gyűrődés, vetődés, vulkánosság. A külső felszínformáló erők: víz, szél, jég, hőmérsékletingadozás hatásai. A lepusztulás – szállítás – lerakódás – feltöltődés kapcsolata. Kőzetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, bar-	A gyűrődés, vetődés, vulkáni működés megfigyelése egyszerű modellkísérletekben. Példák a különböző hegységképződési folyamatok eredményeként létrejött formakincs kapcsolatára. Aprózódás és mállás, külső és belső erők összehasonlítása. Néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságainak megállapítása, összehasonlításuk, csoportosításuk. Példák a kőzetek tulajdonságai és felhasználásuk közötti összefüggésekre. Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység megadott szempontok szerinti összehasonlítása. Önálló ismeretszerzés, informá-	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott,

Tantárgyi által jóváhagyva

nakőszén, feketekőszén jellegzetes tulajdonságai, felhasználásuk. Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység természeti adottságai, tájai. Bükki Nemzeti Park természeti értékei. Élet a hegyvidékeken: A természeti erőforrások és az általuk nyújtott lehetőségek. Az erdő gazdasági jelentősége, napsütötte déli lejtők – szőlőtermesztés – borászat, ásványkincsek és ipari felhasználásuk. Az ember gazdasági tevékenységének következményei. A táj arculatának változása. A dunántúli domb- és hegyvidék, Nyugat-magyarországi peremvidék természeti adottságai, tájai. Élet a dombvidéken. Természeti erőforrások. Termesztett növényei: lucerna, repce testfelépítése, termesztése, felhasználása. A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar kapcsolata. **201** A mezőgazdaság hatása a környezetre: talajpusztulás, környezetszennyezés.	ció feldolgozás a nemzeti park bemutatása során. Az alföldek és a hegyvidékek éghajlatának összehasonlítása, a különbségek okainak bemutatása az éghajlati diagramok, tematikus térképek elemzésével. A mészkő- és vulkanikus hegységek vízrajza közti különbségek indoklása. A természetes növénytakaró övezetes változásának magyarázata. Természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági kapcsolatok bemutatása konkrét példák alapján. Az emberi tevékenység kárt okozó hatásainak bizonyítása konkrét példákon keresztül. Az ország nyugati tájai éghajlatának összehasonlítása az Alfölddel éghajlati térképek, diagramok felhasználásával. Az eltérés indoklása. A víz felszínformáló szerepének bemutatása a dombvidék felszínének formálásában. Példák az ásványkincsek és az ipar összefüggéseire. Egy adott tájon termeszthető növények bemutatása a növény környezeti igényei, valamint a talaj és az éghajlati adottságok alapján. A mezőgazdasági környezetszennyezés formáinak és hatásainak bemutatása konkrét példákon.	illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: anyagok megmunkálása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyűrődés, vetődés, rög, lépcsős felszín, beszakadt árok, vulkán, kráter, kürtő, magma, magmakamra, láva, vulkáni hamu, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Gyökérgümő, pillangós virág.
Topográfiai ismeretek	Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék, Bakony, Vértes, Dunazug-hegység, Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység, Aggteleki-karszt, Kékes, Alpokalja, Zalai-dombság, Somogyi-dombság, Tolnai-hegyhát, Mecsek, Miskolc, Veszprém, Pécs.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az erdő életközössége	Órakeret 12 + 2 óra
Előzetes tudás	Életközösség, lombhullató, örökzöld, porzós és termős virág, megporzás, telepes test, állatok csoportjai különböző tulajdonságaik alapján, összetett gyomor, kérődző állat, állandó madár, gerinctelen állatok egyedfejlődési típusai, élőlények bemutatásának algoritmusa, a környezet- szervezet-életmód és szervek felépítése-működése közötti összefüggés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet fejlesztése, a rendszerfogalom mélyítése az erdő életközösségének, az élőlények szerveződésének, sokoldalú kapcsolatrendszerének ökológiai szemléletű vizsgálatával. A környezeti tényezők és az életközösségek szerkezete közötti összefüggés feltárása és magyarázata a hazai erdők példáján. Egészséges életmódra nevelés a természetjárás iránti igény felkeltésével, a természeti környezet védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése. A környezet, szervezet - életmód, a szervek felépítése-működése közötti oksági összefüggések feltárása, bizonyítása az életközösség élőlényeinek megismerése során. Az emberi tevékenységnek a természetes életközösségére gyakorolt hatásainak elemzése; az erdőpusztulás okainak és következményeinek megismerése. Aktív természetvédelemre ösztönzés.	

202 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan változik a hegyvidéki erdők képe a magasság emelkedésével? Milyen jelei vannak az élőlények egymás közötti versengésének az erdőben? Miért kedvelt táplálék a vadhús és az erdei gomba? A gombák gyűjtésének és fogyasztásának szabályai. Gombaismeret A kullancsok által terjesztett betegségek, jellemző tüneteik. A megelőzés és védekezés formái. Az erdőjárás magatartási szabályai. Ismeretek: Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői. Az erdő, mint életközösség. Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai. Az erdőszintek legjellemzőbb növényeinek (kocsánytalan tölgy,	A természetjárás viselkedési szabályainak megfogalmazása. Hazai erdők életközösségének ökológiai szemléletű jellemzése. Az élő és az élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában, előfordulásában és az erdők függőleges tagolódásában. A növények környezeti igénye és előfordulása közti oksági összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül. A tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása. A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok és a növények faji sajátosságainak bemutatásakor. Az ehető és mérgező gombapárok összehasonlítása.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Az erdő megjelenítése irodalmi alkotásokban. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.

Fenntartó által jóváhagyva

gyertyán, bükk, erdei fenyő, gyepürózsa, erdei pajzsika, nagy seprűmoha) környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe. Vitaminok a természetben. Az erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca faji sajátosságai. A (bazidiumos) gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe az életközösségekben, az egészséges táplálkozásban. A gombafogyasztás szabályai. Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztespók, közönséges kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében. A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés. A kullancseltávolítás fontossága, módszerei. Táplálkozási láncok, táplálékhálózat. A vadgazdálkodás szerepe, jelentősége. Az erdő szociális, környezetvédő szerepe; veszélyeztetettsége. Az erdőjárás szabályai. Herman Ottó munkásságának jelentősége.	A mohák, harasztok, nyitvatermők és zárvatermők összehasonlítása jellegzetes képviselőik példáján. Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása. A növények és gombák táplálkozása közötti különbségek magyarázata. A pókszabásúak, a rovarok, a lepkék és a bogarak összehasonlítása. Az orvoshoz fordulás eseteinek felismerése. Erdei táplálkozási láncok összeállítása. A vadállomány szabályozása és az élőhely védelme közötti kapcsolat megértése. A környezetszennyezés, élőhely pusztulás következményeinek bemutatása konkrét példákon. Erdei életközösség megfigyelése terepen, vagy jellegzetes erdei növények, növényi részek vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése. A kullancsfertőzés elleni védekezés alkalmazása természetjárás során.	Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat**:** állati eredetű táplálékok szerepe; a fa megmunkálása; a betegség tünetei. Informatika: információkeresés az interneten.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erdő, zárvatermő, nyitvatermő, haraszt, moha, virágtalan növény, gomba, spóra, barkavirágzat, makktermés, tűlevél, tobozvirágzat, cserje, pókszabású, rovar, bogár, lepke, csáprágó, pödörnyelv, kúszóláb. vésőcsőr.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A természet és társadalom kölcsönhatásai	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Természeti erőforrás, mezőgazdaság, ipar, környezetszennyezés, energiahordozó, életközösség, természeti erőforrások és a társadalmi gazdasági folyamatok összefüggése, tájjellemzés és az élőlények bemutatásának algoritmusa.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet és gondolkodás fejlesztése a természeti erőforrások társadalmi-gazdasági felhasználása során bekövetkezett változások vizsgálatával, a globális problémák helyi vetületeinek felismerésével. Aktív állampolgárságra nevelés a helyi környezeti problémák okainak és következményeinek felismerésén alapuló, a környezet védelméért való aktív együttműködésre való késztetéssel. A hazához, a szűkebb pátriához való kötődés erősítése a lakóhelyi táj természeti és gazdasági-társadalmi környezetének megismerésével. Az embernek a természetben elfoglalt sajátos helyzetének és ezzel kapcsolatos felelősségének megértése a természetes és mesterséges életközösség különbségeinek megismerésével, a városi környezetben élő állatoknak az emberre gyakorolt hatásainak megismerésével. Anyag- és energiatakarékos szemlélet formálása, tudatos vásárlási szokások megalapozása, az egyéni felelősség tudatosítása.	

203 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Lakóhelyed mely értékeire vagy büszke? Min szeretnél változtatni? Milyen előnyöket, milyen hátrányokat nyújt a városi élőhely az állatok számára? A szelektív hulladékgyűjtés szabályai. Energia- és víztakarékosság formái a háztartásban. Internetes menetrend használata utazás tervezéséhez. Megújuló energiaforrások jelentősége. Ismeretek: Gazdasági ágazatok: mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás. A gazdaság természeti feltételei. Településtípusok: tanya, falu, városjellemző képe, társadalmi, gazdasági szerepe. Élet a városban. A gazdasági ágazatok együttműködése. Hálózatok szerepe a lakosság ellátásában (víz-, energiaellátó rendszer, közlekedési háló-	Különböző termékek csoportosítása aszerint, hogy a gazdaság mely ágazata állította elő. A gazdasági ágazatok közötti összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül. A települések eltérő társadalmi, gazdasági szerepének bemutatása konkrét példákon. A falu és a város által nyújtott szolgáltatások összehasonlítása. A vasút- és közúthálózat szerkezetének vizsgálata: Előnyök és hátrányok bemutatása. A városi élőhely nyújtotta előnyök és hátrányok elemzése az állatok alkalmazkodásának vizsgálata során. Példák gyűjtése betegségeket terjesztő városi fajokra (például parlagi galamb, vándorpatkány, róka) és az ezekkel kapcsolatos problémákra. A megoldási módok közös értékelése.	Technika, életvitel és gyakorlat: nyersanyag, termék; közlekedés; energia- és vízellátás, takarékosság.

Tanterv által jóváhagyva

zat). A város mesterséges életközösségének, sajátos állatvilága: házi egér vándorpatkány, csótány, feketerigó, galamb, elszaporodásuk feltételei és következményeik A betegséget terjesztő állatok elleni védekezés formái. A háztartás anyag- és energiagazdálkodása. Víz- és energiafelhasználás. Környezetszennyezés és csökkentésének formái. Az anyag- és energiatakarékosság lehetőségei. Szelektív hulladékgyűjtés. A lakóhelyi táj természetföldrajzi és gazdasági-társadalmi jellemzői. Hazánk fővárosa, Budapest: földrajzi helyzete, gazdasági, kulturális jelentősége.	A fenntarthatóságot segítő életvitel legfontosabb elemeinek bemutatása. A szelektív hulladékgyűjtés szabályainak megismerése és gyakorolása az iskolában. A társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok kapcsolatának feltárása a lakóhely környezetében. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatok felismerése a lakóhelyen és környékén. A főváros látnivalóinak bemutatása önálló ismeretszerzéssel és feldolgozással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, tanya, falu, város, termelés, fogyasztás, nyersanyag, késztermék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember szervezete és egészsége	Órakeret 14 + 3 óra
Előzetes tudás	Testrész, életjelenség, csont, izom, táplálkozás, érzékszerv, érzékelés, betegség, egészség, életszakasz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi test felépítésével és működésével kapcsolatos meglévő ismereteik rendszerezése. Az egészséget veszélyeztető tényezők felismerése, az egészséges életvitel szokásrendszerének formálása. Az ember személyes felelősségének tudatosítása egészségének megőrzésében, sorsának, életpályájának alakításában. A környezet – szervezet – életmód – egészségi állapot közötti összefüggés feltárása, a higiénés kultúra fejlesztése. A betegségek megelőzésének, az időbeni orvoshoz fordulás jelentőségének tudatosítása. A reális énkép, önismeret fejlesztése, az alapvető emberi értékek, erkölcsi normák elfogadása, a velük való azonosulás. Az egészségvédelemmel kapcsolatos információk iránti érdeklődés felkeltése, megfelelő szintű jártasság kialakítása az információk feldolgozásában, értelmezésében. A fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítése.	

204 Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a serdülőkori változások oka? Miért gyakoriak a konfliktusok a serdülők életében? Hogyan oldhatók fel? Mi a különbség a fiúk és a lányok nemi működése között? Mit jelent a függőség és melyek a tünetei? Káros szenvedélyek. Milyen hatást fejt ki a serdülő szervezetére a cigaretta, az alkohol és a kábítószer? Hogyan befolyásolják a barátok, a család a fiatal életét? Fiatalkori bűnözés adatai. Helyes és helytelen testtartás. Ismeretek: Testkép, testalkat, testtájak. Az emberi test méretének, arányainak változásai az egyedfejlődés során. A mozgás szervrendszere. A vázrendszer és az izomzat fő jellemzői. A mozgás-szervrendszer felépítése és működése közötti kapcsolat. A kamaszkori elváltozások okai, következményei, megelőzésük lehetőségei. A táplálkozás, a légzés, a kiválasz-	A kamaszkori változások jeleinek és okainak összegyűjtése. Adatok elemzése a 10–12 éves fiatalok egészségi állapotáról (túlsúly, alultápláltság, tartáshibák, lúdtalp, stb.) az okok elemzése következtetések levonása. A testarányok és méretek összehasonlítása a különböző életszakaszokban. A divat és a média szerepének tudatosulása a testkép kialakításában. A külső megjelenés összetevőinek, jelentésének és hatásainak felismerése. A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggéseinek bizonyítása példákon. A táplálkozás, a légzés és a mozgás közti kapcsolatok bemutatása konkrét példákon. Egyszerű kísérletek a mozgás, a pulzus, illetve a légzésszám közötti kapcsolatra. Az adatok rögzítése és értelmezése.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Család, baráti kapcsolatok ábrázolása az irodalomban. Informatika**:** információkeresés, adatgyűjtés és -értelmezés. Vizuális kultúra: az emberi test ábrázolása, a szép test fogalma a különböző korokban. Technika, életvitel és gyakorlat: elsősegélynyújtás; betegjogok, egészségügyi ellátás.

Forgalmazó által jóváhagyva

tás és a keringés legfontosabb szervei. Kapcsolatok az anyagcsere életjenségei, szervrendszerei között. Táplálkozási rendellenességek, Obezitás, Bulémia Anorexia. Az egészséges táplálkozás alapelvei. A táplálék mennyisége és minősége. Az étkezések száma, aránya. A férfi és a női nemi szervek felépítése és működése. Serdülőkori változások. A két nem testi és lelki tulajdonságainak különbségei. A nemi szervek egészsége, személyi higiéniája. Az egyedfejlődés szakaszai. Méhen belüli és méhen kívüli fejlődés. A serdülő személyiségének jellemző vonásai. Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai. Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében A családi és a társas kapcsolatok jelentősége. Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben. Az érzékszervek szerepe. A látó és hallószerv károsító hatásai. megelőzésük módja. Elsősegélynyújtás elemi ismeretei. Környezet és az ember egészsége. Fertőzés, betegség, járvány. A leggyakoribb fertőző betegségek tünetei és megelőzésük módjai. Lázcsillapítás és diéta. Orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek.	Táplálékpiramis összeállítása. Táplálkozási szokások, étrendek elemzése, javaslatok megfogalmazása. A túlsúlyosság és a kóros sovány ság veszélyeinek bemutatása. Nemi szervek működésének serdülőkori változásai, a testalkat és a lelki tulajdonságok összefüggéseinek elemzése. Férfi és női szerepek megkülönböztetése, fiúk és lányok jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, kapcsolatba hozása a nemi szerepekkel. Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzőinek bemutatása. A kommunikáció jelentőségének bizonyítása különböző szituációkban. A konfliktusok okainak és következményeinek elemzése, a feloldás formáinak megismerése. Veszélyhelyzetek, kockázatok azonosítása különböző szituációkban. A viselkedés és a balesetek közötti okságí összefüggések vizsgálata. Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok és szokások megismerése, alkalmazása. Az ájult beteg ellátása. A sebellátás, vérzéscsillapítás gyakorlata. A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat felismerése. Az eredményes gyógyulás és	

Fenntartó által jóváhagyva

Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószerek hatásai az ember szervezetére, személyiségére.	az időbeni orvoshoz fordulás összefüggéseinek belátása. A személyes felelősség, a család és a környezet szerepének bemutatása (irodalmi példák) a függőségek megelőzésében. A kipróbálás és a függőség összefüggéseinek megértése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csont, izom, ízület, mozgásszervi elváltozás, tápcsatorna, emésztés, felszívódás, tápanyag, normál testsúly, túlsúly, alultápláltság, légzés, tüdő, vér, szív, kiválasztás, vese, petefészek, here, nemi hormon, ivarsejt, magömlés, menstruáció, nőies, férfias jelleg, érzékszerv, egészség, betegség, fertőzés, járvány.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere. Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész. Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában. Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról. Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, termesztett növényeit, a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet, szervezet, életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket. Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában. Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére. Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez. Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve. csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni. Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
2. sz. melléklet 2.2.17.
Testnevelés az általános iskola 5 - 8. évfolyama számára

5 - 6. évfolyam

Célok, feladatok

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1 – 4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5 – 8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezzük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsó sorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcstényezőnek számítanak. Az 5 – 8. évfolyamra összeállított helyi tanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmai mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetszerűleg szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kulturálásával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartatásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a nemzeti öntudat és hazafias nevelés erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a pályaorientáció megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a demokráciára nevelésnek. Az erőszakmentesség, az

Kézirattá által jóváhagyva

agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az önértékelés, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A testi és lelki egészségre nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a környezettudatosságot szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az eredményes tanulás alapvető technikáival, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játékszituációk megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyénre és

Egyházi iskolák számára

a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.

A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudása az iskolai rendezvényekre, a diáksportba és a versenysportba irányítással növekszik tovább. A tehetséggondozás a különböző szintű versenyeken való részvétellel teljesedik ki.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam				6. évfolyam				Keret-tanterv
	90%		10%	Összesen	90%		10%	Összesen	
		Úszás				Úszás			
Természetes és nem természetes mozgásformák	18	-	-	18	18	-	-	18	36
Úszás	9	-	-	9	9	-	-	9	18
Sportjátékok	35	-	9	44	35	-	9	44	70
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	20	*5*	9	34	20	*5*	9	34	40 + *10*
Torna jellegű feladatmegoldások	29	*4*	-	33	29	*4*	-	33	58 + *8*
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	-	-	23	23	-	-	23	46
Önvédelmi és küzdősportok	19	-	-	19	19	-	-	19	38
Összesen	162		18	180	162		18	180	324

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Természetes és nem természetes mozgásformák	18	-	-	18
Úszás	9	-	-	9
Sportjátékok	35	-	9	44
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	20	*5*	9	34
Torna jellegű feladatmegoldások	29	*4*	-	33
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	-	-	23
Önvédelmi és küzdősportok	19	-	-	19
Összesen	162		18	180

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a stressz és feszültségoldást szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiéniás ismeretek elsajátítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása. Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Képességfejlesztés Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és izületi mozgékonyságot fejlesztő egyszerű 2–4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinesztétikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok. A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. Az 5. osztályos stressz és feszültségoldó gyakorlatai,Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai.	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Környezetismeret: testünk, életműködéseink, az emberi szervezet. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

Pedagógiai jóváhagyva

Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai. A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél. A motoros alapképességek elnevezései. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei. A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában. Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában Stressz és feszültségoldás alapismeretek. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, fittség, edzettség,stressz és feszültségoldás, érzelem- és feszültségszabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési terv	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fenntartó által jóváhagyva

MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás Feladatok háton: lebegés és siklás háton. Hátúszó lábtempó: hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. Hátúszás kartempó: hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. Hátúszás kar- és lábtempó: hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Rajtok: a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás. Képességfejlesztés A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel, versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra. Játékok, versengések Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek talpas-, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciós vízi gyakorlatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések. A víz szervezetre gyakorolt hatásai. Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei. Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében. A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai. A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai. Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai. Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal. Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.	Természetismeret: közeg-ellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úszásnem, levegővétel, taposás, fejesugrás, intenzív úszás, aerob állóképesség, önkontroll, vízbiztonság, életvédelem.

Fővárosi Pedagógiai Intézet által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 35 + 9 óra
Előzetes tudás	Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva. A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is. A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek. Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása. Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával. A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben. Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban. Törekvés a sportszerűségre, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre. Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább két sportjáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. Cselezés meginduláskor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, középmagas, labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetéses feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után. sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1, 2 leütésből. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltoztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. Labdás technikai gyakorlatok: A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, (kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és - át-	Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Természetismeret: mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.

Tanmenet által kiváltható

adások: különböző irányból érkező labda átvétele. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel, passzív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védése. Taktikai gyakorlatok: 1:1; 2:1, 3.1 elleni játék. Védekezés emberfogással. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással. Labdarúgás Labdás technikai gyakorlatok Játékos labdás feladatok 2–3–4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdahúzogatás, görgetés; haladás közben,. Labdavezetések külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Labdalevétel: talppal, belsővel, csüddel.. Fejelés: előre, oldalra. Alapszerelés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás. Taktikai gyakorlatok: Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. 2:1 elleni játék. Kisjátékok: 2:1, 3:1, 4:2, 5:2 alkalmazása egy és két udvarra. Felállási formák a kispályás játékban. Kapusmunka: Alaphelyzet, guruló, félmagas labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás állított labdával. Mindegyik labdajátékra vonatkoztatva: Képességfejlesztés Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása különös tekintettel a koordinációs képességekre. A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. Játékok versengések A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva a technikai és taktikai feladatok megoldását előkészítő valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. Labda nélküli és labdás testnevelés játék, játékos feladatok a spotjátékok egyszerűsített formái, szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Differenciált kiválasztással részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző	

Fenntartó által jóváhagyva

időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a spotjátékok játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A sportjátékok megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei. A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei. Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása. A sportjátékok szabadidőben is űzhető formáinak megismerése. Az öntevékeny játékszervezés és - vezetés alapvető ismeretei. A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése. A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek. A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei. A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez. A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, fektetett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, mini-kosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcsel, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 20 + 9 + *5* óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt. Rajtok-indulások. Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle színtereken. Repülő és fokozó futások 30 m-en. Vágtafutások 20 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával. 12perces futás Fizikai állapotfelmérés Szökdelések, ugrások: *Az ugrásokat előkészítő, ugróerőt fejlesztő zsámolygyakorlatok* Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló technikával, 8 lépésről az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek. *Hármas és ötös ugrások* *Ismerkedés a flop magasugró technikával.* A magas és távolugrás technikájának csiszolása Dobások: *Dobásokat előkészítő, a dobóerőt fejlesztő gyakorlatok* Dobóiskolai gyakorlatok: dobások tömött labdával, helyből. Dobások különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással. A dobótechnika pontos kivitelezése, a technika finomítása Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Természetismeret: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Földrajz: térképismeret. Informatika: táblázatok, grafikonok.

Fenntartó által jóváhagyva

képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötél-gyakorlatokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabda hajító versenyek helyből. Célba dobó versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtamozgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állórajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, edzettség, erőnlét, *flop-technika*

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 29 + *4* óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Alapvető tornaelemeket tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása. A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz. Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben. A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása. Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban. Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornászos” mozgás elsajátítására. Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyságra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre. Részvétel a kreativ, az improvizatív és az önkifejező torna jellegű feladatmegoldásokban. A reális testkép és a testtudat kialakulása. Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése. A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása. Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok: Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, sorozatban is. Zsugorfejállás. Fejállásból gurulóátfordulás előre. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba. Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2–3 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2–3 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre. Felguggolás és leguggolás. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; Gerendán: támaszhelyzeten át, fel- és leugrás. Függéshelyzetek és függésgyakorlatok: Változatos feladatok függőszereken függőállásban, függésben, fekvő függésben. Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódzkodások. Kötélmászás, mászó kulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefüggés, homorított leugrás. *Egyensúlyozó gyakorlatok: Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal. Alacsony gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármas lépés,*	Természetismeret: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont. Vizuális kultúra: reneszánsz, barokk. Erkölcstan: társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka. Ének-zene: ritmus és tempó.

Szmorit által jóváhagyva

fordulatokkal. Képességfejlesztés Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekrény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése. Ritmikus gimnasztika (lányoknak) Előkészítő mozgások: RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsívek, kar- és törzshullámok stb.). Fő mozgások: Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző karmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás, különböző karmozgásokkal kombinálva, különböző irányba. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt hármas lépés, váltólépés egyszerű formái különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, haránterpesztéssel – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, haránterpesztéssel, oldalterpesztéssel, őztartással, galoppszökdelés, szökdelés őztartással, szökdelő hármas lépés, indiánszökdelés – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, őz, hajlított őz, terpeszugrás. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; Forgások: lépő forgás (tour chaine), egyszerű fordulatok. Kötélgyakorlatok: rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, nyolcas körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások-elkapások. Képességfejlesztés Az ízületi mozgékonyság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlítók és -feszítők dinamikus-statikus erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzéket, ízületi mozgékonyságot fejlesztő célgimnasztikai szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok. Játékok, versengések Átfutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorla-	

Pontarló Attila fordítása

tok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Prevenciós funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Aerobik (lányoknak és fiúknak) Alapállás; 2–4 ütemű alaplépések (Low-impact): járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounges), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boksz step). 2-4 ütemű alaplépések (Hi-impact): futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg), Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, alaplépések variálása-kombinálása, alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic). Képességfejlesztés Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása. Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Prevenciós funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai. Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve. Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról. A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek. A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése. A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. RG- és aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei. A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása. Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe. A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek. Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.	

Fenntartó általi jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, alaplendület függésben, zsugorlefüggés, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármas lépés, olló, őzugrás, terpeszugrás, lépőforgás. Aerobik, fitnesz aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokszlépés,

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <u>Frizbi</u> Dobások párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, ugrások, elkapások. <u>Labdás játékok</u> Kidobók, fogyasztók, célba dobások egyénileg és csapatban <u>Asztalitenisz</u> Alapállás, ütőtartás. Labdaadogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben- ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban- ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Szervák célba- versenyszerűen. Rövidített játszmák. <u>Tollaslabda</u> Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben, haladással: tenyeres ütéssel. Ütésgyakorlatok párokban. Ütőiskola: magas-mély: tenyeres. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák jártasság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben űzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés	Természetismeret: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.

Fenntartó által jóváhagyva

egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözék tudatosítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tenyeres, magas ütés, adogatás, ütőváltás, ütőiskola	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdőfeladatok	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem Önvédelmi fogások: Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból. Grundbirkózás: Fogáskeresések állásban. Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Lépésből történő végrehajtás. Állásküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása. Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok. Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Természetismeret: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

Pedagógiai Intézet

elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban. A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc, mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral. A magyar küzdősport legjobbjai. Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állásküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Természetes és nem természetes mozgásformák	18	-	-	18
Úszás	9	-	-	9
Sportjátékok	35	-	9	44
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	20	*5*	9	34
Torna jellegű feladatmegoldások	29	*4*	-	33
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	-	-	23
Önvédelmi és küzdősportok	19	-	-	19
Összesen	162		18	180

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a stressz és feszültségoldást szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiéniás ismeretek elsajátítása. A relaxációs tudás továbbfejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása. Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, szerek/kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6–8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is. Képességfejlesztés Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és izületi mozgékonyságot fejlesztő egyszerű 2–4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinesztétikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel.	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Környezetismeret: testünk, életműködéseink, az emberi szervezet. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

Pedagógiai Intézet

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok. A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. Az 5-6. osztályosok stressz és feszültségoldó gyakorlatai. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai. Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai. A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél. A motoros alapképességek elnevezései. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei. A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában. Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról Stressz és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, stressz- és feszültségoldás, életmód, egészséges táplálkozás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ötödik osztályban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás Feladatok háton: lebegés és siklás háton. Hátúszó lábtempó: hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. Hátúszás kartempó: hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magas tartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. Hátúszás kar- és lábtempó: hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Új úszásnem: a gyorsúszás Gyorsúszás lábtempó: siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. Gyorsúszás kartempó: gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése. Gyorsúszás levegővétele: gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. Úszások a mélyvízben: gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral – lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon. Rajtok: a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás. Képességfejlesztés A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel, versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra. Játékok, versengések Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek talpas-	Természetismeret: közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás.

Fenntartó által jóváhagyva

, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciós vízi gyakorlatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések. A víz szervezetre gyakorolt hatásai. Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei. Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében. A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai. A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai. Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai. Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal. Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úszásnem, levegővétel, taposás, fejesugrás, intenzív úszás, aerob állóképesség, önkontroll, vízbiztonság, életvédelem.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 35 + 9 óra
Előzetes tudás	Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva. A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is. A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek. Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása. Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával. A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben. Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban. Törekvés a sportszerűségre, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre. Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább két sportjáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. Cselezés megindításkor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, középmagas, mély labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetéses feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból, ill. kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felső-, egykezes felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros-, hármas lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1, 2 leütésből, labdavezetésből mindkét oldalról. Fektetett dobás labdavezetésből, önpasszból, kapott labdával, mindkét oldalról. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Védőmozgás, a védő helyezkedése. Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltoztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. A sáncolás, a laza és a szoros emberfogás technikája. Labdás technikai gyakorlatok: A labda fogása; guruló labda felvétele	Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Természetismeret: mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.

Fenntartó által jóváhagyva

állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással, nehezített körülmények között is. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, nehezített feltételek között is (kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után; felugrásból; különböző lendületszerzés után; passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel, testcsel, átadócsel, átadási csel és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védése.
Taktikai gyakorlatok: 1:1; 2:1, 3.1 elleni játék. Védekezés emberfogással és 6:0-ás területvédekezéssel. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. Lerohanások, rendezetlen védelem elleni játék.

Labdarúgás
Labdás technikai gyakorlatok
Játékos labdás feladatok 2–3–4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap vagy rombusz alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdahúzogatás, -görgetés; haladás közben, fordulatokkal is. Labdavezetések külső és belső csüddel, mindkét lábbal, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Labdalevétel: talppal, belsővel, csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Alapszerelés, megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás.
Taktikai gyakorlatok: Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással és testcsellel. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. 2:1 elleni játék. Kisjátékok: 2:1, 3:1, 4:2, 5:2 alkalmazása egy és két udvarra. Területvédekezés. Felállási formák a kispályás játékban.
Kapusmunka: Alaphelyzet, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás állított, lepattintott labdával.
Mindegyik labdajátékra vonatkoztatva:

Képességfejlesztés
Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása különös tekintettel a koordinációs képességekre. A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal.

Tantárgyi jóváhagyva

Játékok versengések A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva a technikai és taktikai feladatok megoldását előkészítő valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. Labda nélküli és labdás testnevelés játék, játékos feladatok a spotjátékok egyszerűsített formái, szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Differenciált kiválasztással részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a spotjátékok játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A sportjátékok megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében. A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei. A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei. Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása. A sportjátékok szabadidőben is űzhető formáinak megismerése. Az öntevékeny játékszervezés és - vezetés alapvető ismeretei. A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése. A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei. A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek. A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei. A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez. A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, feketett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, mini-kosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcsel, sáncolás, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre

Kerettanterv által jóváhagyva

	helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 20 +9 + 5 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások különböző kiinduló helyzetből. Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle színtereken. Repülő és fokozó futások 40 m-en. Vágtafutások 30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával. 12 perces futás. Fizikai állapotfelmérés. Szökdelések, ugrások: *A szökdeléseket előkészítő, ugróerőt fejlesztő zsámolygyakorlatok.* Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával, 10–14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott lábbal; magasugróversenyek. *Hármas és ötös ugrások.* *A flop magasugró technika elsajátítását szolgáló rávezető feladatok.* Az ugrások technikai kivitelezésének finomítása. Dobások: *A dobóerőt fejlesztő gyakorlatok.* Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések különböző kiinduló helyzetből tömött labdával, helyből és 3–4 lépéses lendületből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből és negyed fordulattal. Kislabda hajítás célba és távolba nekifutással. Súlylökés helyből.	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Természetismeret: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Földrajz: térképismeret. Informatika: táblázatok, grafikonok.

Fenntartó által jóváhagyva

A dobótechnika csiszolása. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötél-gyakorlatokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabda hajító versenyek helyből és nekifutással. Súlylökő versenyek. Célba dobó versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtamozgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, lökés, edzettség, *lelapuló szakasz, ritmus*

Tantárgy által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 29 + *4* óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Alapvető tornaelemeket tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása. A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz. Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben. A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása. Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban. Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornászos” mozgás elsajátítására. Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyságra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre. Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban. A reális testkép és a testtudat kialakulása. Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése. A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása. Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok: Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe, sorozatban is. Zsugor fejállás. Fejállás, különböző lábtartásokkal. Fejállásból gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Fellendülés kézállásba és gurulóátfordulás. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba. Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt, mindkét irányba. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (3-4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugor kanyarlati átugrás, guggoló átugrás; huszárugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (3–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre; gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással; felguggolás és leguggolás, felguggolás és leterpesztés. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és terpesztéssel leugrás. Gerendán: támaszhelyzeten át, fel- és leugrás. Függéshelyzetek és függésgyakorlatok: Változatos feladatok	Természetismeret: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont. Vizuális kultúra: reneszánsz, barokk. Erkölcstan: társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka. Ének-zene: ritmus és tempó.	

Pontifex Kiadó jóváhagyva

függőszereken függőállásban, függésben, fekvő függésben. Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódzkodások. Kötélmászás, mászó kulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefüggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; ereszkedés hátsó függésbe; hátsó függésből emelés lebegőfüggésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Gyűrűn: hátsó függés; függésben lendület hátra, homorított leugrás, fellendülés lebegő függésbe. Lányoknak: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés. *Egyensúlyozó gyakorlatok: Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármas lépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is. Mérlegállás. Függőleges repülés lábterpesztéssel.* Képességfejlesztés Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekrény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése. Aerobik (lányoknak és fiúknak) Alapállás; 2 – 4 ütemű alaplépések (Low-impact): járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounges), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boksz step), mambo, csa-csa-csa, sarkonfordulás (pivot-turn), oldallendítés (side kick), lábszárlendítés (flick kikc), láblendítés (leg kick); 2-4 ütemű alaplépések (Hi-impact): futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run); Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, karmunkával; alaplépések variálá-	

Fenntartó által jóváhagyva

sa-kombinálása (haladással, karmunkával); alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia. Képességfejlesztés Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobbantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Prevenciós funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai. Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve. Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról. A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek. A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek. A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése. A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak. Az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei. A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása. Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe. A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek. Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, kézen átfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, huszárugrás, alaplendület függésben, zsugorlefüggés, lefüggés, lebegőfüggés, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. RG, hintajárás, keringőlépés, rida lépés, hármas lépés, olló, őzugrás, terpeszugrás, bicskaugrás, lépő forgás. Aerobik, fitnesz aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokszlépés, mambó, csa-csa-csa.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fenntartó által jóváhagyva

MOZGÁSMŰVELTSÉG Négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás Frizbi Dobások párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, ugrások, elkapások. Labdás játékok Kidobók, fogyasztók változatai, versengések különböző méretű és súlyú labdákkal Asztalitenisz Lábmunka. Labdaadogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben-ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban-ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés tenyeres és fonák oldalt váltogatva. Szervák célba- versenyszerűen. Rövidített és szabályos játszmák. Tollaslabda Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben, haladással: tenyeres és fonák ütésváltással. Egyéni labdatechnikai gyakorlatok, ütésgyakorlatok párokban. Ütőiskola: magas-mély: tenyeres, fonák Képességfejlesztés A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben űzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. A választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözék tudatosítása.	Természetismeret: időjárási ismeretek, tájékozódás, gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, fair play, fonák, tenyeres, magas ütés, fonák kontra, nyesett adogatás, ütőváltás, ütőiskola.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdőfeladatok	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem Önvédelmi fogások: Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. Grundbirkózás: Fogáskeresések állásban, megfogások és fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban, majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Lépésből, futásból történő végrehajtás. Állásküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása. Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok. Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások,	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Természetismeret: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

Tanítási célra jóváhagyva

tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban. A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral. A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal. Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állásküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Természetes és nem természetes mozgásformák A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8 – 10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. Stressz- és feszültségoldó módszerek alkalmazása és a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Úszás és úszó jellegű feladatok Választott úszásnemben készségszintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás. Fejesugrás és folyamatos taposás a mélyvízben. Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása. Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál. Sportjátékok A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékban. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában. Atlétika jellegű feladatok A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása. A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően. A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően. Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával. A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete. Torna jellegű feladatok A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.

Fenntartó által jóváhagyva

	Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal. Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása. A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak. Alternatív környezetben űzhető sportok A tanult alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása. A sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása. A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon. Önvédelmi és küzdőfeladatok Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelem vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Az érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

7 - 8. évfolyam

Célok, feladatok

Iskolánkban a sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezzük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsó sorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcsfontosságúnak számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszicho motoros tartalmai mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetszerűleg szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék- versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kultúrálásával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartatásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a nemzeti öntudat és hazafias nevelés erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a pályaorientáció megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a demokráciára nevelésnek. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az önértékelés, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik telje-

Kerettanterv

sítményéről, illetve magatartásáról. A testi és lelki egészségre nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a környezettudatosságot szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az eredményes tanulás alapvető technikáival, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játékszituációk megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai, közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyénre és a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.

Fenntartó által jóváhagyva

	7. évfolyam				8. évfolyam				Keret-tanterv
	90%		10%	Összesen	90%		10%	Összesen	
		Úszás				Úszás			
Természetes és nem természetes mozgásformák	17	-	-	17	17	-	-	17	34
Úszás	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sportjátékok	31	*15*	7	53	31	*15*	8	54	62+*30*
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	23	*3*	6	32	22	*3*	7	32	45+*6*
Torna jellegű feladatmegoldások	29		4	33	28		4	32	57
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	-	-	22	22	-	-	22	44
Önvédelmi és küzdősportok	23	-	-	23	23	-	-	23	46
Összesen	163		17	180	161		19	180	324

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Természetes és nem természetes mozgásformák	17	-	-	17
Sportjátékok	31	*15*	7	53
Atlétika jellegű feladatmegoldások	23	*3*	6	32
Torna jellegű feladatmegoldások	29		4	33
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	-	-	22
Önvédelmi és küzdősportok	23	-	-	23
Összesen	163		17	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8–10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű stressz-és feszültségoldó technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, rendezett testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatos ismeretek bővülése.	

205 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kézi szerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötél-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző,stressz-és feszültségoldó gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyságot és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés Az alap állóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal.	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Természetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

Fenntartó által jóváhagyva

A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztetikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittség fejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Stressz-és feszültségoldó alapgyakorlatok. Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Stressz-és feszültségoldó technikák és prevenciós gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, stressz- és feszültségoldás, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Sportjátékok**	**Órakeret 31 + *15* + 7 óra**
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása. Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés fél aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Labdavezetéses feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás labdavezetésből változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból. Kosárra dobások: dobócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után		Kapcsolódási pontok Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Fizika: mozgások, ütközések, erő, energia. Biológia-egészségtan: az emberi szervezet műkö-

Tanmenet által jóváhagyva

kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Páros lefutás egy védővel. Hármas-nyolcas mögé futással. Gyors indítás párokban. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó védése. Labdavezető játékos védése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Játékelemek alkalmazása: 1:1 elleni játék, fél aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. Képességfejlesztés Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. Játékok, versengések A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek.	dése, energianyerési folyamatok
Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócselek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások. Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív védővel szemben. Átlövés felugrással is. Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel. Ejtés. Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres védése. Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás. Csapatrész- és csapattaktika: 1.1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s területvédekezéssel. Üres helyre helyezkedés. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés.	

Pedagógiai célú átdolgozás

Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. Játékok, versengések A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. *Labdarúgás* *Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával.* *Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás.* *Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból Dekázás: haladással, irányváltoztatással. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával.. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel.* *Szerelés: alapszerelés- megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan.* *Kapusmunka: guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, kidobás.* *Taktikai gyakorlatok: Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt" vagy „udvaros" gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. A támadások súlypontjának változtatása rövid átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék.* *Képességfejlesztés* *A komplex képességfejlesztés a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakításával, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek(idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlásával.* *Játékok, versengések* *A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék.* *Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések.* Mindhárom sportjátékra vonatkozóan: Versenyzés Differenciált részvétel az iskolai bajnokságban, a tehetséggondozás,sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. *Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés*	

Fenntartó által jóváhagyva

Baleset-megelőzés a sportjátékok játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával A sportjátékok szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjáték tudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben. A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fél aktív”védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, hármas-nyolcas, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet.. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, lerohanás. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportág specifikus bemelegítés, deviancia.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 23 + *3* + 6 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás 3 lépéses lekészítéssel A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.	

206 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. 12 perces futás. Fizikai állapotfelmérés. Szökdelések, ugrások. Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. 3-as- 5-ös ugrások előkészítése. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. *A flopp technika előkészítése, technikai kivitelezése.* A nekifutás és a felugrás iskolázása. A magas és távolugrás technikájának csiszolása.	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Biológia-egészségtan: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Informatika: táblázatok, grafikonok. Földrajz: térképismeret.

Fenntartó által jóváhagyva

Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármas lépésritmusból. Kislabda hajítás célba. Súlylökés helyből (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed fordulattal. A dobótechnika pontos kivitelezése, a technika finomítása. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztetikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. Az ugrásokhoz szükséges gyorserő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labdadobásokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben	

Fenntartó által jóváhagyva

Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 29 + 4 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2 – 4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.	

207 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások: Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény széltében (lányoknak: 3 rész, fiúknak: 4 rész): guggoló átugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3 rész, fiúknak 4 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. Szekrényugrás: zsugorkanyarlati átugrás. Függésgyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélen. Kötélmászás, mászó kulcsolással. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkedési kísérletek kötélen (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak):	Fizika: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. Biológia-egészségtan: egyensúlyérzékelés, izomérzékelés. Ének-zene: ritmus és tempó.

Tanulói példány

alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe, függésben lendület hátra, homorított leugrás. Egyensúlyozó gyakorlatok: Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármas lépés. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Aerobik (lányoknak, fiúknak) Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; zenére történő duplázás. Ugrókötél gyakorlatok (lányoknak, fiúknak) Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés. Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélhajtással állóhelyben. Futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötéláthatás előre. Fordulatok: 2x180° fordulat (egy oldallengetés közben 180° fordulat. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélhajtással, hullámzó kör, hullámzó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerenda-gyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése.	

Fenntartó által jóváhagyva

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei. A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggoló átugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötél-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz Zsugorkanyarlati átugrás, kötélmászás mászó kulcsolással.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás sajátosságai, előnyei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagítása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Frizbi Dobások párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások. Játékok különböző labdák használatával Kidobók és változatai/királylabda, kapitánylabda. Dobj! Fuss! Asztalitenisz Lábmunka. Labdaadogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben -ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban-ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés tenyeres és fonák oldalt váltogatva. Tenyeres hosszú adogatás. Fonák hosszú adogatás. Szervák célba. Rövidített játszmák. Tollaslabda Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben, haladással: tenyeres és fonák ütésváltással. Egyéni labdatechnikai gyakorlatok. Ütőiskola: magas-mély: tenyeres, fonák ütések. Képességfejlesztés A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális	Természetismeret: időjárási ismeretek, tájékozódás, gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.

Fenntartó által jóváhagyva

és koordinációs képességek fejlesztése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, fair play, fonák, tenyeres, magas ütés, ütőváltás, ütőiskola.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítás technikák és leszorításból történő szabadulások megismerése. Állásküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.	

208 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból. Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés védése, hárítása. Egyenes rúgás hárítása. Védés után a tanult dobástechnikák alkalmazása (pl. egyenes ütés hárítása oldalra kitéréssel). Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban. Földharc technikák: leszorítás technikák ismerete. Rézsútos leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulások ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan. Dobás technikák: Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Biológia-egészségtan: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

Felnőtt által jóváhagyva

Átmenet dobástechnikából leszorítás technikába: nagy külső horogdobást követően rézsútos leszorítás. Állás küzdelem (dzsúdó): Tanult dobásokkal történő állásküzdelem. Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrel történő gyakorlatok). Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögé kerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok, mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcselet a keleti mesterek tanításaiból. Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túlerőltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állásküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.

Forintos által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok			
	90%		10%	Összesen
		Úszás		
Természetes és nem természetes mozgásformák	17	-	-	17
Sportjátékok	31	*15*	8	54
Atlétika jellegű feladatmegoldások	22	*3*	7	32
Torna jellegű feladatmegoldások	28	-	4	32
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	-	-	22
Önvédelmi és küzdősportok	23	-	-	23
Összesen	161		19	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8–10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű stressz-és feszültségoldó technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, rendezett testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatos ismeretek bővülése.	

209 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötél-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8–16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző, stressz-és feszültségoldó gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyságot és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés Az alap állóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére tör-	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Természetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

Szakmai által jóváhagyva

ténő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztetikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittség fejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Stressz-és feszültségoldó alapgyakorlatok.Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Stressz-és feszültségoldó technikák és prevenciós gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, stressz- és feszültségoldás, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 31 + *15* + 8 óra
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása. Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.	
210 Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetések: Magas, középmagas, mély labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetéses feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból, ill. kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felső-, egykezes felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros-, hármas lefutás Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és	Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Fizika: mozgások, ütközések, erő, energia. Biológia-egészségtan: az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok	

Felnőtt által jóváhagyva

távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Bejátszás befutó társnak. Páros lefutás egy védővel. Hármas-nyolcas mögéfutással. Gyors indítás párokban. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó védése. Labdavezető játékos védése; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben. Játékelemek alkalmazása: 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. Képességfejlesztés Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. Játékok, versengések A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek.	
Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócselek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások. Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Test mögötti átadások. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, fél aktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is. Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel, bevetődéssel. Ejtés. Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres védése. Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1.1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s és 5:1-es területvédekezéssel. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. *Labdarúgás* *Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával.* *Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás: haladással, irányváltoztatással. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel, hátra húzással. Szerelés: alapszerelés- megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan.* *Kapusmunka: guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás.* *Taktikai gyakorlatok: Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt" vagy „udvaros" gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék.* *Képességfejlesztés* *A komplex képességfejlesztés a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakításával, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek(idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlásával.* *Játékok, versengések* *A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával.*	

Tennerő által jóváhagyva

2:1 elleni játék. *Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések.* Mindhárom sportjátékra vonatkozóan: Versenyzés Differenciált részvétel az iskolai bajnokságban, a tehetséggondozás,sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. *Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés* Baleset-megelőzés a sportjátékok játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával A sportjátékok szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjáték tudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben. A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világélenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fél aktív", aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, hármas-nyolcas, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. *Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportág specifikus bemelegítés,* deviancia.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 22 + 3 + 7 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.	

211 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Fizikai állapotfelmérés. 12 perces futás. Távolugrás guggoló és lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból).	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Biológia-egészségtan: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Informatika: táblázatok, grafikonok. Földrajz: térképismeret.

Pedagógiai Intézet által jóváhagyva

Ugróerő fejlesztése zsámollyal. *3-as-5-ös ugrások.* Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása. *Magasugrás Flopp technikával.* Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármas és ötös lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed- és egész fordulattal, a pördület iskolázása. Dobóversenyek, kézi szerek használatával. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztetikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. Az ugrásokhoz szükséges gyorserő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labdadobásokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek.	

Fenntartó által jóváhagyva

Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas-ötös lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágta-gyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 28 + 4 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.	

212 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások: Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény széltében (lányoknak: 4 rész, fiúknak: 5 rész): guggoló átugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 4 rész, fiúknak 5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. Szekrényugrás: zsugorkanyarlati átugrás. Függésgyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélen. Kötélmászás, mászó kulcsolással. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás.	Fizika: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. Biológia-egészségtan: egyensúlyérzékelés, izomérzékelés. Ének-zene: ritmus és tempó.

Tantárgyi jóváhagyva

Függeszkedési kísérletek kötélen (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Egyensúlyozó gyakorlatok: Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármas lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Gerendán: támaszhelyzeteken át, fel és leugrás. Aerobik (lányoknak, fiúknak) Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia. Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura. Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélhajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötéláthatás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélhatással. Fordulatok: 2x180° fordulat (egy oldallengetés közben 180° fordulat, majd kötélhajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélhatás előre a láb alatt. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélhajtással, hullámzó kör, hullámzó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggon-	

Felnőttképzési jóváhagyva

dozás a torna, az aerobik és ugrókötél sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportág specifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei. A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, kézen átfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, huszárugrás, alaplendület függésben, zsugorlefüggés, lefüggés, lebegőfüggés, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. Aerobik, fitnesz aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokszlépés, mambó, csa-csa-csa.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás sajátosságai, előnyei	
A tematikai egység nevelési - fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagítása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Frizbi Dobások párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, ugrások, elkapások. . Játékok különböző labdák használatával Kidobók és változatai/királylabda, kapitánylabda Dobj!Fuss! Asztalitenisz Labdaadogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben-ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban-ügyetlenebb kézzel is. Tenyeres és fonák kontraütés. Tenyeres és fonák droppütések. Nyesett adogatások. Rövidített és szabályos játszmák. Tollaslabda Ütőfogás, ütőlendület. Egyéni technikai gyakorlatok ütővel, labdával, dekázás helyben, haladással: tenyeres és fonák ütésváltással. Egyéni labdatechnikai gyakorlatok, ütésgyakorlatok párokban. Ütőiskola: magas-mély: tenyeres, fonák ütések. Képességfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbizton-	Természetismeret: időjárási ismeretek, tájékozódás, gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.

Fenntartó által jóváhagyva

ság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, fair play, fonák, tenyeres, magas ütés, fonák kontra, nyesett adogatás, ütőváltás, ütőiskola.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítás technikák és leszorításból történő szabadulások megismerése. Állásküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.	

213 Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból. Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés védése, hárítása. Egyenes rúgás hárítása. Védés után a tanult dobástechnikák alkalmazása (pl. egyenes ütés hárítása oldalra kitéréssel, majd nagy külső horogdobás). Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Földharc technikák: leszorítás technikák ismerete. Rézsútos/oldalsó/fej felőli/lovagló üléses leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulások ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan. Dobás technikák: Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Biológia-egészségtan: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

Fenntartó által jóváhagyva

részei. Nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi). Átmenet dobástechnikából leszorítás technikába: nagy külső horogdobást követően rézsútos leszorítás, nagy csípődobást követően rézsútos leszorítás. Állás küzdelem (dzsúdó): Tanult dobásokkal történő állásküzdelem. Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrel történő gyakorlatok). Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állásküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportág specifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok, mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcselet a keleti mesterek tanításaiból. Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túlerőltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés, egyenes rúgás, fojtásfogás, leszorítás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy

Pedagógiai program által jóváhagyva

	csípődobás (ogoshi).

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Természetes és nem természetes mozgásformák Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű stressz –és feszültségoldó technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása. Sportjátékok Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban. Atlétika jellegű feladatok Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Torna jellegű feladatok A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, és a választott tornaszeren növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában. Alternatív környezetben űzhető sportok Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.

Pedagógiai program jóváhagyva

	Önvédelmi és küzdőfeladatok A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása. A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal. Állásküzdelemben jártasság. A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek
az általános iskolák 5 – 8. évfolyama számára

Célok és feladatok

Az ember és társadalom műveltségi terület a tanulók társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához nyújt segítséget. Ennek középpontjában hagyományosan a történelem, mint múltismeret áll, mely a társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja. Ez az identitástudat sokrétű, a legszűkebb helyi közösségektől, a haza és a nemzet legnagyobb kohéziós erőt jelentő összefogó erején át, az európai kontinens közösségei által az emberiség egészéhez való tartozás érzéséig terjed. Kölcsönös függésünk megértése meghatározó jelentőségű, amely világtörténelmi látásmódot követel, és a különböző – főleg európai – kultúrák, de leginkább határainkon inneni és túli nemzeti értékeink megbecsülését jelenti.

A történelem tanításának és tanulásának a célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is.

A múlt felidézésének igénye és az ehhez szükséges képességek fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha – figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait – élményszerű a tanítás. Az általános iskolai történelemtanításnak éppen ezért a múltat szemléletesen megjelenítő történettanításon kell alapulnia. A történetek a múlt színes, sodró valóságának, a valaha volt élet lehető lényegi teljességének képszerű felidézését jelentik. Segítik átélni a tanulóknak a történeti valóságot, vagyis a segítségükkel juttathatjuk el tanulóinkat a történelmi elemzésig, a megfelelő következtetések, általánosítások segítségével a tudományosan megalapozott történelmi ismeretek rendszeréhez.

Mivel az 5 – 6. évfolyamos tanulók gondolkodása konkrét, ezért esetükben a múlt képszerű megjelenítése különös jelentőségű. Ennek érdekében a történetek megjelenítésén alapuló és tevékenység-központú feldolgozás a történelemtanítás alapelve, melynek eszközei között fontos szerepet játszik a jeles történelmi személyiségek bemutatása, valamint az egyes korok embereinek mindennapjait bemutató életmódtörténet. A 7 – 8. évfolyamos tanulók gondolkodása már inkább elvont fogalmi szintű, amely képes a múlt valóságát az általánosítás magasabb szintjén, sokoldalúbb történelmi összefüggésekbe ágyazva feldolgozni. A történelem képszerű megjelenítését jelentő történettanításra itt is szükség van, mely azonban már komolyabb elemzéssel társul, mivel ezek a tanulók képesek a történelem megismerésének, a jelenségek elemzésének magasabb szintjére is.

A tananyag tevékenység-központú feldolgozása a kompetencia elvű képzés folyamatában a fejlesztési feladatok révén valósul meg. A tananyag elsajátítása elsősorban tanulói tevékenységgel lehetséges, a tevékenységek elvégzésére irányuló képességek fejlesztése pedig különböző típusú feladatok révén történik. A történelem megismeréséhez az ember és társadalom műveltségi terület egészére is érvényes fejlesztési területek – az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, valamint az időben és térben való tájékozódás – járulnak hozzá a legsajátosabb módon. Fontos, hogy a tanulók – az élethosszig tartó tanulás igényének megfelelve – képessé váljanak ismereteket meríteni szűkebb kör-

Tankönyvkiadó példány

nyezetükből, történetekből, könyvekből, képekből, tömegkommunikációs eszközökből, a világhálóról, statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Az is lényeges, hogy az ezekből szerzett ismereteket egyre önállóbban és kritikusabban értelmezzék, és tudjanak belőlük következtetéseket levonni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Elvárás, hogy egy kétéves ciklus során a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot, vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltük a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlődő/visszatérő és hosszmetszeti témákat, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatait, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagait.

A társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon reagálnak a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben saját maguk és családjuk mindennapi élete zajlik.

Nem mindegy tehát, hogy a tanulók találkoznak-e ezekkel a kérdésekkel iskolai tanulmányaik során, vagy sem. Mint ahogy az sem mellékes, hogy az iskola ösztönzi-e őket az aktív, cselekvő állampolgárként való életre, vagy az őket körülvevő világ társadalmi, közéleti és gazdasági problémáival akkor találkoznak először, amikor azokat már nekik maguknak kell megoldaniuk. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témaköreinek feldolgozása – cselekvési minták bemutatásával, szituációs gyakorlatok szervezésével, tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésével és bizonyos gyakorlatias készségek fejlesztésével – sokat tehet azért, hogy a fiatalok ne álljanak majd védtelenül bonyolult élethelyzetekben.

Fenntartó által jóváhagyva

Ismeretszerzési, -feldolgozási és alkalmazási képességek fejlesztésének lehetőségei, feladatai

A fejlesztési feladatok szerkezete

1. Ismeretszerzés, tanulás

2. Kritikai gondolkodás

3. Kommunikáció

4. Tájékozódás időben és térben

1. Ismeretszerzés, tanulás

5 – 6. évfolyam	7 – 8. évfolyam
Emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, értelmezése Információk gyűjtése adott témához segítséggel, könyvtárban, médiatárban, múzeumokban	Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása Önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból, rövid szöveges tartalmi ismertető készítése, Az internet kritikus és tudatos felhasználása történelmi filozófia- és etikatörténeti ismeretek szerzésére.
Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, különböző médiumok anyagából, Az információk rendszerezése és értelmezése. Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegekben. Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák, vázlatok) készítése. Segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. Az olvasmányokról lényeget kiemelő jegyzetek készítése. A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben	

2. Kritikai gondolkodás

5 – 6. évfolyam	7 – 8. évfolyam
Annak felismerése, hogy egy adott szöveg többféleképpen is értelmezhető. Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése Történelmi szereplők viselkedésének vizsgálata, társadalmi csoportok, intézmények működésének elemzése. Feltevések megfogalmazása az egyének, csoportok viselkedésének mozgatórugóiról. Annak vizsgálata, hogy a történet szerzője részese, kortársa volt-e a leírt eseménynek.	A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből, tételmondat meghatározása, szövegtömörítés, szöveg átfogalmazása adott szempont szerint. Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása. Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-

Fenntartó általi jóváhagyva

	történelmi jelenségek, intézmények hátteréről, feltételeiről, okairól. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen, Kérdések megfogalmazása a forrás megbízhatóságára
Kérdések önálló megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása, A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Feltevések megfogalmazása igaz történetek szereplői cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. Az emberi (történelmi) cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása. Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból. Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek felismerése, bemutatása Önálló vélemény megfogalmazása eseményekről és személyekről, társadalmi, történelmi eseményekről, szereplőkről, jelenségekről, filozófiai kérdésekről. Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenérvek gyűjtése az ellenvélemények cáfolására, Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges, a lehetetlen és a valószínű megítéléséről (pl. helyszín, idő, szereplők, események kapcsán). A különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. Különféle társadalmi-történelmi jelenségek összehasonlítása	

3. Kommunikáció

5 – 6. évfolyam	7 – 8. évfolyam
Rajz készítése valamely történelmi vagy társadalmi témáról. Önállóan gyűjtött képekből összeállítás, tabló készítése.	Rajzos vázlat készítése. Folyamatábra, diagram elemzése.
Saját vélemény érthető megfogalmazása, a tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése. Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele. Események, történetek elbeszélése élőszóban, illetve emlékezetből. Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről. Beszámoló, kiselőadás tartása szépirodalomból, sajtótermékekből, rádió- és a tévéműsorokból, A különböző információforrások alapján szóbeli következtetések megfogalmazása. Fogalmazás írása valamely történelmi-társadalmi és erkölcsi témáról. Események, történetek, jelenségek mozgásos, táncos, dramatikus megjelenítése.	

4. Tájékozódás térben és időben

5 – 6. évfolyam	7 – 8. évfolyam
Időmeghatározás más ismert eseményre, jelenségre való utalással (pl. a honfoglalás után, Mátyás uralkodása idején). Krisztus előtt, Krisztus után (vagy időszámítás előtt és után). Viszonyítások használata: most, előbb, később, ugyanakkor, régebben, nagyon régen.	Időmeghatározás konkrét kronológiai adatokkal. Viszonyítások használata: konkrét történelmi időszakokhoz kapcsolódóan (pl. előző évtized, a reformkorban, a XX. században). Kronológiai adatok rendezése.

Tantárgyi kerettanterv

Az idő ábrázolása térivizuális eszközökkel (pl. időszalag készítése).	
Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata évtized, évszázad, évezred, emberöltő. Események, jelenségek, tárgyak, személyek stb. időrendbe állítása. Néhány kiemelt esemény, jelenség időpontjának ismerete. A tanultak elhelyezése az időben a kiemelt időpontokhoz képest, kronológiai számítások. Az egyes történelmi jelenségek (gazdaság, kultúra, politika stb.) eltérő időbeli ritmusának felismerése A múltban élt emberek életének összehasonlítása a jelennel. Események, személyek, tárgyak csoportosítása korok szerint. Egyes korszakok jellegzetességeinek megragadása és összehasonlítása. Történelmi időszakok, pl. századok összehasonlítása a változások mennyisége és gyorsasága szempontjából. A különböző korokban élt emberek sorsának összehasonlítása abból a szempontból, hogy mi változott az életük során. A gyorsan és lassan lezajló változások megkülönböztetése. Egyszerű térképek másolása kézi munkával. A tanult helyek megkeresése a térképen. Események, jelenségek leolvasása történelmi térképekről. Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken. Egyszerű alaprajzok készítése. Tanult események, jelenségek topográfiai helyének megmutatása térképen. Néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai helyének elhelyezése vaktérképen.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kompetenciák

A történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy az időszámítással kapcsolatos számítási feladatok révén hozzájárul a matematikai kompetencia fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségnek, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez is. Az emberiség történetének megismertetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. Segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével, a családtervezéssel, és a gyermekvállalással kapcsolatban. A kialakuló társadalomtudományi műveltségre, a történelmi példákra alapozva fejlődik a médiatudatosság. A társadalmi-gazdasági események elemzése és megértése után a tanulókban ki kell alakulnia a környezettudatosságnak és a fenntarthatóságra törekvésnek.

Fenntartó által jóváhagyva

5 – 6. évfolyam

Az általános iskolai történelemtanítás első két éve bevezet a történelem tanulásába. Olyan alapvető fejlesztési területek, nevelési célok állnak a középpontban, mint a nemzeti öntudat kialakítása, fejlesztése, a hazafias nevelés, az állampolgárságra és demokráciára nevelés megalapozása, valamint a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia, valamint a hatékony és önálló tanulás kiemelt jelentőségű. Fontos szempont az adott szakaszban a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási értékeinek a megismertetése, továbbá, hogy a tanulók bepillantást nyerjenek a történelmi múltat feldolgozó történész munkájába. Ajánlott a múzeumok, közgyűjtemények látogatása, rendeltetésük, szerepük megismertetése. Ez szolgálja a tantárgy vonzóvá tétele mellett annak hitelességét is.

A rendszeres történelemtanítás az első két évben a történetek feldolgozásán, a jeles történelmi személyiségek és az adott korok mindennapjainak a bemutatásán alapul, kiemelten tárgyalva a magyar történelmi múlt sorsfordulóit. Ennek keretében fontos arra figyelni, hogy a magyarságot – egyebek mellett – a múltról szóló, a közösség többsége által ismert mondák, történetek, valamint a közös nyelv és hagyomány tartják össze. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a múlt megismerésével alakul ki az egyes ember történelmi látásmódja, a nemzedékek közös történetei pedig a nemzeti öntudat fejlesztését eredményezhetik. Ez a két év alapozza meg a tanulók időben és térben való tájékozódását. Mindezeknek a megvalósítása csak tevékenység-központú tanítással, változatos fejlesztési feladatok beiktatásával lehetséges. Törekedni kell a történelemtanítás élményszerűségére is, hogy a távoli korokat, az ott élő emberek világát élet közelien tudjuk feldolgozni. A feldolgozás során támaszkodni kell a korosztály élénk, alkotó fantáziájára is. Fontos, hogy figyelembe vegyük az 5 – 6. osztályos tanulók jellemzően konkrét gondolkodását, amely a múlt képszerű megjelenítését igényli. Építenünk kell az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok élményanyagára is.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10 %	Összesen	90 %	10 %	Összesen	
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	12	2	14	-	-	-	12
Az ókori görög-római világ	23	1	24	-	-	-	23
A középkori Európa világa	14	-	14	-	-	-	14
A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	16	2	18	-	-	-	16
A Magyar Királyság virágkora	-	-	-	13	2	15	13
A világ és Európa a kora újkorban	-	-	-	14	-	14	14
Magyarország a kora újkorban	-	-	-	18	1	19	18
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	-	-	-	20	2	22	20
Tanév végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása	-	2	2	-	2	2	-
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	12	2	14
Az ókori görög-római világ	23	1	24
A középkori Európa világa	14	-	14
A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok-kora	16	2	18
Tanév végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása	-	2	2
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	Órakeret 12 + 2 óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok az őskori emberről és a Bibliából. A negatív számok használata a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság), a számok helye a számegyenesen. Az idő mérése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az emberi munka és a környezethez való alkalmazkodás jelentőségét, valamint a különböző emberi közösségeknek (család, törzs stb.) az egyes történelmi korokban betöltött szerepét. Tudatosulnak benne az állam különböző társadalomszervező funkciói (munka megszervezése, védelem stb.). Belátja, hogy az emberi civilizációt sokak munkája teremtette meg, valamint a múlt emlékei, maradványai megóvásra érdemesek. Képes tankönyvi olvasmányok és képek által közvetített történetekből ismereteket szerezni az őskorról és az ókori Keletről, valamint azok valós és a fiktív elemeinek a megkülönböztetésére a régi korokról szóló történetekben. A történetek elmesélésével fejleszti szóbeli kifejezésmódját. Megérti az időszámítás jelentőségét és megismeri annak technikáját. Felismeri a történelmi térképek sajátosságait, a földrajzi térképekhez viszonyítva is.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismétlés, az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok felidézése. Rejtőzködő múlt, a régészek munkája. Képek az őskori ember életéből Varázslók és varázslatok. Az őskor kulturális emlékei. Az első letelepült közösségek: falvak és városok. Falvak és városok. Az időszámítás. Időszámítási gyakorlatok. Az ókori Egyiptom Hétköznapok és ünnepek. A piramisok titkai: az egyiptomi vallás, tudomány és művészetek. A Biblia. Történetek az Ószövetségből. Dávid és Salamon. A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallások egymásra hatása. Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína területéről. Az írásbeliség kezdetei.	Ismeretszerzés, tanulás: – Tankönyvi szövegek tanulmányozása. (Pl. a régészet szerepe a múlt megismerésében.) – Képek, képsorok megfigyelése. (Pl. az emberek őskori tevékenységei leletek és rekonstrukciós rajzok alapján.) – Információk rendezése. (Pl. bibliai történetek olvasása alapján.) – A hallott és olvasott elbeszélő szövegek tartalmának elemzése. (Pl. bibliai történetek meghallgatása, olvasása alapján.) Kritikai gondolkodás: – Valós és fiktív elemek megkülönböztetése. (Pl. Bábel tornya.) Kommunikáció: – Ismertető az őskori szerszámokról, eszközökről; a művészet kezdeteiről. (Pl. a barlangrajzok és őskori szobrok alapján.) – A nagy folyamok szerepének érzékeltetése a földművelés kialakulásában. (Pl. az öntözéses földművelés és a kereskedelem kialakulásának okai, következményei.)	Magyar nyelv és irodalom: Mondák, mitológiai történetek, bibliai történetek (pl. a teremtéstörténet és a vízözön története a Bibliában). Erkölcstan: Alapvető erkölcsi értékek. Természetismeret: Tájékozódás a térképen, égtájak, földrészek, alapvető térképészeti jelölések. Az állatok háziasítása. Vizuális kultúra: Őskori művészet: építmények, barlangrajzok, szobrok (pl. Stonehenge, altamirai barlangrajz). Egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templomok (pl. Kheopsz fáraó piramisa, zikkurat /toronytemplom/, a karnaki Amon templom), szobrok az ókori Egyiptomból (pl. az írnok szobra, Nofretete fejszobra), ókori keleti falfestmények vagy domborművek (pl. Fáraó vadászaton – thébai falfestmény).

Tantárgyi alapjóváhagyás

Hasonlóságok és különbségek. Találmányok az ókori népek életéből.	– Az ókori kulturális örökség számbavétele írásban és szóban. (Pl. a piramisok, a kínai nagy fal; az írásfajták.) Tájékozódás időben és térben: – Az időszámítás kialakulásának okai és jelentősége. (Pl. időszalag készítése.)	

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték.
Tartalmi kulcsfogalom	Életmód, kereskedelem, város, állam, egyeduralom, gazdaság, társadalom, kultúra, vallás, többistenhit, egyistenhit.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: őskor, ókor, régészet, szerszámkészítés, öntözéses földművelés, Krisztus előtt, Krisztus után, évtized, évszázad, emberöltő, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, betűírás, múmia, Biblia, héber Biblia, zsidó vallás, Ószövetség. Személyek: Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid, Salamon. Topográfia: ókori Kelet, Egyiptom, Nílus, Jeruzsálem, Mezopotámia, Kína. Évszámok: Kr. e. 3000 körül (az Egyiptomi Birodalom egyesítése).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Az ókori görög-római világ	Órakeret 23 + 1 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok, filmek ókori görög és római mitikus és valós eseményekről, személyekről. Iskolában szerzett újszövetségi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy az ókori görögséget a közös nyelv, a mondai történetek, a vallás és az olimpiai játékok kapcsolták össze. Látja, hogy az athéniak a perzsák elleni harcokban nemcsak a földjüket, városukat védték, hanem a szabadságukat is. Értékeli az ókor hőseinek közösségükért tett bátor, önfeláldozó magatartását. Megérti, hogy a történelem szereplőit, hőseit elsősorban a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékelhetjük. Tisztában van azzal, hogy az ókori rómaiak olyan hatalmas birodalmat hoztak létre, mely a Kárpát-medence területére is kiterjedt, így fontos a pannóniai római örökségünk kulturális emlékeinek megismerése, megbecsülése és védelme. Képes szöveges és képi információk gyűjtésére, azok egymással való összevetésére ókori görög-római témákból, valamint korabeli régészeti emlékek megfigyelésére, lelet és rekonstrukció összevetése is. A megismert történelmi fogalmakat helyesen alkalmazza, az egyszerű írásos forrásokat megérti, és tanári segítséggel feldolgozza. Képes történelmi események időrendbe állítására és időszalagon való elhelyezésére is.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mondák a krétai és trójai mondakörből. A görögök vallása és az ókori olimpiák. Hétköznapok és ünnepek. Hétköznapok Athénban és Spártában. Gyermekek nevelése, oktatása. Történetek a görög-perzsa háborúk korából. Békék, háborúk, hadviselés. Egyezmények, szövetségek. Az athéni demokrácia virágkora. Művészek és művészetek, tudósok és tudomány az ókori görög világban. Történetek Nagy Sándorról. Birodalmak. Az ókori világ csodái. Róma alapítása és terjeszkedésének kezdetei. A pun háborúk és hadvezérei. Birodalmak. A földrajzi környezet. Közlekedés, úthálózat, hírközlés.	Ismeretszerzés, tanulás: – Információk gyűjtése a görög világról. (Pl. az életmód jellegzetességei.) – Információk gyűjtése a görög-római világban lezajlott jelentősebb háborúkról képek és történelmi térképek segítségével. (Pl. a görög-perzsa háborúk, a pun háborúk.) – Történetek és képek gyűjtése az ókori római világból. (Pl. Romulus és Remus mondája; olvasmányok feldolgozása Róma fénykoráról.) – Képszerű ismeretek gyűjtése az antik építészetről. (Pl. a görög és római építészet hasonlóságainak és különbségeinek összevetése.) Kritikai gondolkodás: – Valóság és fikció szétválasztása egy-egy görög és római mondában. (Pl. a trójai faló története vagy Romulus és Remus.) – Mondák forráskritikai elemzése. (Pl. a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése az Ariadné fonaláról szóló történetben.) – A hódító Róma történelmi sze-	Magyar nyelv és irodalom: Mese, monda, mítosz. (Pl. ismert görög mondák Prométheuszról, Odüsszeuszról, Daidalosz és Ikaroszról.) Idegen nyelvek: Néhány példa a görög/latin szavak átvételére a tanult idegen nyelvben. Matematika: A római számok. Erkölcstan: A vallási közösség és vallási intézmény. A nagy világvallások világképe és erkölcsi tanításai. Természetismeret: A félsziget fogalma, jellegzetességei a gazdasági életben. A Balkán-félsziget és az Itáliai félsziget Európa térképén. Vizuális kultúra: Ókori épületek maradványai (pl. az athéni Akropolisz, a római Colosseum); a görög és római emberábrá-

Fennartható gyarapodás

Köztársaságból egyeduralom. Híres és hírhedt császárok. Uralkodók és államférfiak. A régi Róma művészeti emlékei, híres tudósai és művészei. Élet a Római Birodalomban. Család, lakóhely. Pannónia provincia. A kereszténység zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története. A világvallások alapvető tanításai, vallásalapítók, vallásújítók. A Római Birodalom meggyengülése, a Nyugatrómai Birodalom bukása.	repe. (Pl. a római hódítások pozitív és negatív következményei.) – Lelet és rekonstrukció összevetése. (Pl. Colosseum, diadalívek stb.) Kommunikáció: – A görög világ főbb jellegzetességeinek bemutatása. (Pl. néhány monda szóbeli felidézése.) – Szituációs játék. (Pl. az athéni demokrácia működése.) – Rendszerező tábla készítése (pl. az ókori Hellászról és a Római Birodalomról). Tájékozódás időben és térben: – Az Itáliai-félsziget elhelyezkedése, felszínének jellegzetességei. A Római Birodalom terjeszkedése. (Pl. a második pun háború nyomon követése történelmi térképen; a Római Birodalom helye Európa mai térképén.) – Az időszámítás technikájának gyakorlása. (Pl. a főbb görög és római események ábrázolása párhuzamos időszalagon.)	zolás, portrészobrászat; korai keresztény és bizánci templomok. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. Wolfgang Petersen: Trója; Oliver Stone: Nagy Sándor; Ridely Scott: Gladiátor; William Wyler: Ben Hur; Franco Zeffirelli: Jézus élete.)

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, jelentőség.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, gazdaság, termelés, állam, birodalom, egyeduralom, demokrácia, királyság, köztársaság, császárság, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: mítosz, városállam, olimpia, népgyűlés, Akropolisz, légió, rabszolga, provincia, jeruzsálemi szentély,diaszpóra népvándorlás, Újszövetség. Személyek: Zeusz, Periklész, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Jézus, Mária, József, Attila. Topográfia: Balkán-félsziget, Olümposz, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Marathón, Itáliai-félsziget, Róma, Karthágó, Szicília, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Júdea, Betlehem. Évszámok: Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpia játékok), Kr. e. 753 (Róma alapítása), Kr. e. 490 (a marathóni csata), Kr. e. V. század közepe (Athén fénykora), Kr. e. 44 (Julius Caesar meggyilkolása), Kr. u. 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása, az ókor vége).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A középkori Európa világa	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok – mesék és valós történetek –, filmek a középkor világából/világáról: királyok, lovagok, polgárok, parasztok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy a különböző népek vallása, kulturális, társadalmi és gazdasági tevékenysége kölcsönösen hat egymásra. Látja, hogy a közösségeket a munka tartja fenn, a gazdasági fejlődés szempontjából pedig fontos az egyéni érdekeltség, valamint azt, hogy a társadalmi életet a szellemi és anyagi viszonyok együttesen határozzák meg. Érzékeli, hogy a korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak (lovagi kultúra, humanizmus stb.) máig mutató hatásuk van. Felismeri a középkori keresztény államok kialakulása jelentőségét. Képes a középkori Európa főbb változásainak a bemutatására, meghatározó vallásainak megkülönböztetésére jellegzetességeik alapján. Sokoldalúan és kritikus szemlélettel megismeri a középkori ember életét, és. szóbeli kifejezőképességét fejleszti erről szóló történetek elbeszélésével.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Frank Birodalom és keresztény királyságok. A Bizánci Birodalom. Az iszlám vallás megjelenése és alapvető tanításai. Az iszlám kulturális hagyatéka. Népek és vallások egymásra hatása, együttélése. A keresztény egyház felépítése, jellemzői. A fontosabb európai államok az első ezredfordulón. Az uradalmak. Földesurak és jobbágyok. Család, lakóhely. A keresztény egyház. Világi papok és szerzetesek. Lovagi életmód, lovagi erények. A keresztes hadjáratok. A középkori városok. A katedrálisok és a gótika. A polgárok. Falvak és városok. A céhek kialakulása, feladatai és működésük. A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön. Felfedezők, feltalálók. Járványok a középkorban. Betegségek, járványok.	Ismeretszerzés, tanulás: – A középkori élet színtereinek, főbb jellemzőinek megismerése. (Pl. a földesúri vár felépítésének, az egyes részek funkciójának számba vétele képek alapján.) – Ismeretek gyűjtése az érett középkorról. (Pl. a reneszánsz stílus jegyeinek megfigyelése festmények, szobrok és épületek képeinek segítségével; a vallási fanatizmus megnyilvánulásai.) Kritikai gondolkodás: – Társadalmi csoportok jellegzetességeinek felismerése, összevetése. (Pl. a bencés rend legfontosabb jellegzetességeinek ismerete; társadalmi csoportok [szerzetesek, lovagok] közös jellemzői.) – A középkori városok jellegzetességeinek számbavétele, magyarázata, az életmód jellemzői. (Pl. képek és térképek segítségével megértetni, miért az adott helyen alakultak ki a középkori városok.) – Kérdések megfogalmazása egyszerű írásos források alapján. (Pl. a könyvnyomtatás elterjedésének jelentősége a kultúrában.) Kommunikáció:	Magyar nyelv és irodalom: Középkori témájú mesék, mondák a királyokról, lovagokról, földesurakról. Idegen nyelvek: A híresebb középkori városok nevének helyes kiejtése a tanult nyelven. Matematika: Az „arab” számok eredete. Vizuális kultúra: A középkori építészet, a román és a gótikus stílus jellemzői; középkori freskók, táblaképek, üvegablakok és oltárszobrok. Reneszánsz paloták. A reneszánsz nagy mesterei. Ének-zene: Gregorián énekek, a reneszánsz zene. Testnevelés és sport: Érdekességek a testedzés történetéből – a parasztok sportjai, lovagi játékok. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből (pl. Mel Gibson: A rettenthetetlen; Luc

Fenntartói jóváhagyva

A középkori Európa öröksége. A humanizmus és a reneszánsz. A könyvnyomtatás.	– A középkori életmód ismertetése szóban vagy feldolgozása játékos formákban. (Pl. apródból lovag – a lovaggá válás folyamatának megbeszélése dramatizált formában) – Események, történések dramatikus megjelenítése. (Pl. hűbéri eskü, lovaggá avatás.) Tájékozódás időben és térben: – A középkori birodalmak térképen való elhelyezése. (Pl. a Frank Birodalom, a Bizánci Császárság.) – Az időszalag használatának, valamint a tanult évszámokkal való számítás gyakorlása. (Pl. a tanult események elhelyezése az időszalagon.)	Besson: Jeanne d'Arc.)

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, falu, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, politika, állam, államforma, királyság, császárság, egyeduralom, birodalom, vallás, vallásüldözés, kultúra.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: középkor, uradalom, hűbérúr, hűbéres, vár, jobbágy, robot, majorság, iszlám, pápa, szerzetes, eretnek, kolostor, vallási intolerancia, zsidóüldözés, kódex, lovag, középkori város, céh, járvány, távolsági kereskedelem, könyvnyomtatás. Személyek: Nagy Károly, Mohamed, Szent Benedek, Gutenberg. Topográfia: Bizánci Császárság, Frank Birodalom, Mekka, Arab Birodalom, Német-római Császárság. Évszámok: 622 (Mohamed „futása"), 800 (Nagy Károly császár), XV. század (könyvnyomtatás).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Magyar népmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi, mesefajták; mondák, regék, legendák. Alsó tagozatos olvasmányok a hun-magyar mondakörből, a vérszerződésről, a honfoglalásról, Szent Istvánról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló megbecsüli az országalapítók és -építők (uralkodók és közemberek) munkáját és emlékét. Felismeri a közösségi összefogás, áldozatkészség és helytállás erejét a haza építésében és védelmében. Értékeli hazánk európai keresztény államközösségbe való sikeres beilleszkedését, felismeri a keresztény értékrend máig ható elemeit és azok jelentőségét. Belátja, hogy az utókor a korszak szereplőit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékeli. Megismeri és feldolgozza a magyarság régmúltját, a tények és a vitatott kérdések (eredet, rokonság stb.) együttes feltárásával is. Felismeri a mondák és valóság közötti kapcsolatokat és ellentmondásokat egyaránt. Különböző források feldolgozása és ütköztetése révén fejleszti kritikai gondolkodását.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mondák, krónikák és történetek a magyarság eredetéről és vándorlásáról. Az ősi magyar harcmodor. Honfoglalás és letelepedés a Kárpát-medencében. A kalandozó hadjáratok. A keresztény magyar állam megalapítása, Géza fejedelem és Szent István intézkedései. A keresztény magyar állam megerősítése Szent László és Könyves Kálmán uralkodása idején. Koronázási jelvényeink bemutatása. A tatárjárás. Az ország újjáépítése a tatárjárás után. IV. Béla, a második honalapító. Kisebbség, többség, nemzetiségek. Árpád-kori kulturális örökségünk. Jelentős történelmi személyiségek életművéből. (Árpád- házi királyainkról.)	Ismeretszerzés, tanulás: – A magyar őstörténetre vonatkozó ismeretek szerzése különböző típusú forrásokból. (Pl. a rovásírásos ABC megismerése.) – Történetek megismerése és feldolgozása. (Pl. Szent István és Szent László legendáiból.) Kritikai gondolkodás: – Forrásütköztetés a honfoglaló magyarok életmódjára vonatkozó ismeretek megbeszélése során (Pl. az ősi magyar hitvilág és az új vallás összehasonlítása.) – Történelmi személyiség jellemzése (pl. Szent István király Intelmeinek rövid részletei alapján). Kommunikáció: – Beszámolók, kiselőadások tartása. (Pl. Csaba királyfi, a vérszerződés, a fehér ló mondája.) – Rekonstrukciós rajzok elemzése. (Pl. az ősi magyar öltözködés, lakhely, szerszámok és fegyverek.) Tájékozódás időben és térben: – Történelmi mozgások megragadása. (Pl. a honfoglalás útvonalai.)	Magyar nyelv és irodalom: A hun-magyar mondakör. Részletek magyar szentek legendáiból. Természetismeret: A Kárpát-medence tájegységei, gazdaságföldrajzi jellegzetességeik. Ének-zene: A magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a népi tánczene. Vizuális kultúra: Festmények, szobrok és filmek a magyar mondavilágról, a vérszerződésről, a honfoglalásról és az államalapításról. Népvándorlás kori tárgyak. A román stílus hazai emlékei. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. Koltay Gábor: Honfoglalás; Koltay Gábor: István, a király.)

Fenntartó által jóváhagyva

	– Kronológiai adatok rendezése. (Pl. a jelentősebb Árpád-házi uralkodók elhelyezése az időszalagon.)	
Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, gazdaság, termelés, politika, állam, királyság, államszervezet, törvény, adó, vallás, vallásüldözés, kultúra.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: hun, finnugor, félnomád életmód, törzs, nemzetség, nagycsalád, fejedelem, táltos, honfoglalás, Szent Korona, kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun. Személyek: Attila, Álmos, Árpád, Géza fejedelem, Szent István, Gellért püspök, Szent László, Könyves Kálmán, IV. Béla, Szent Margit. Topográfia: Urál, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Erdély, Esztergom, Pannonhalma, Székesfehérvár, Buda, Muhi. Évszámok: IX. század (Etelköz), 895–900 (a honfoglalás), 997–(1000)–1038 (I. /Szent/ István uralkodása), 1077 (I. /Szent/ László trónra lépése), 1241–1242 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása).	

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
A Magyar Királyság virágkora	13	2	15
A világ és Európa a kora újkorban	14	-	14
Magyarország a kora újkorban	18	1	19
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	20	2	22
Tanév végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása	-	2	2
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A Magyar Királyság virágkora	Órakeret 13 + 2 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák és valós történetek a Hunyadiakról. A nándorfehérvári hősök.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudatosul a tanulóban, hogy a királyokat, uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságaik és a kor kihívásaira adott (a társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján őrzi meg a történelmi emlékezet. Látja a törökellenes harcok hősiességének máig ható példáját. Felismeri az összefogás jelentőségét egy függetlenségéért küzdő nép életében. Látja a történelmi személyiség szerepét, jelentőségét, képes személyek, csoportok tetteinek megindokolására, valamint történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönbözetésére. Megérti és értelmezi a képi és írásos források szövegét.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején. Nagy Lajos, a lovagkirály. Főbb törvényei. Egy középkori város: Buda. Hunyadi János törökellenes harcai. A nándorfehérvári diadal. A Hunyadiak kora. Hunyadi Mátyás uralkodása és reneszánsz udvara. Uralkodók és államférfiak. A mohácsi vereség és következményei. Buda eleste. Források feldolgozása (nándorfehérvári diadal, mohácsi vereség).	Ismeretszerzés, tanulás: – Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése szöveges és képi forrásokból. (Pl. I. Károly politikai és gazdasági intézkedése írásos és képi források felhasználásával.) – Történeti események feldolgozása mai szövegek és rövid korabeli források alapján. (Pl. a nándorfehérvári győzelem.) Kritikai gondolkodás: – Lelet és rekonstrukció összevetése. (Pl. egy vár makettje és romjai.) Kommunikáció: – Tanulói kiselőadások tartása. (Pl. Élet a középkori Budán.) – Uralkodók és politikájuk jellemzése. (Pl. a lovagkirály külső és belső tulajdonságai.) Tájékozódás időben és térben: – Szinkronisztikus vázlat készítése (pl. a XIV-XV. századi egyetemes és magyar történelmi eseményeiről).	Magyar nyelv és irodalom: Népmesék és mondák Mátyás királyról. Arany János: Toldi. Ének-zene: Reneszánsz zene Mátyás király udvarából. Vizuális kultúra: A gótikus és a reneszánsz stílus építészeti emlékei Magyarországon. A középkori Buda műemlékei. Mátyás visegrádi palotája. A corvinák.

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, törvény, királyság, vallás, kultúra.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: aranyforint, nádor, nemes, ősiség és kilenced törvénye, kormányzó, végvár. Személyek: I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, I. Szulejmán.

Fejlesztési irányelv

	Topográfia: Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács. Évszámok: 1308 (I. Károly), 1456 (Nándorfehérvár), 1458-1490 (Hunyadi Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi vereség).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A világ és Európa a kora újkorban	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok a földrajzi felfedezésekről, elsősorban Kolumbuszról, valamint a felfedezések előtti Amerikáról. Iskolai és iskolán kívüli ismeretek a protestáns vallásokról. Olvasmányok vagy filmélmények a Napkirályról és udvaráról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulóban tudatosul, hogy az emberi alkotótevékenység, kezdeményezőképesség (tudományos felfedezések és technikai találmányok stb.) a gazdasági fejlődés meghatározó elemei. Felismeri, hogy a felfedezők, újítók töretlen hite, szilárd akarata és kitartása záloga a sikerességnek. Látja, hogy a fejlettebb népek, államok erőfölényük birtokában leigázzák, gyarmatosítják a fejletlenebbeket, valamint, hogy az államok közötti és társadalmon belüli konfliktusok nem egyszer háborúhoz vagy polgárháborúhoz vezetnek, melyek jelentős emberáldozatokkal járnak. Felismeri a földrajzi felfedezések jelentőségét és hatását az európai és amerikai életmódra. Megérti a XVI-XVII. századi vallási megújulás okait és jelentőségét. Képes élményszerű ismeretek szerzésére a kora újkori „fényes udvarokról”, információk gyűjtésére, képi és szöveges források együttes kezelésére, a történelmi és földrajzi atlasz együttes használatára. Párhuzamokat keres megismert történelmi élethelyzetek, események és mai életünk között.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A földrajzi felfedezések okai és céljai. Hódítók és meghódítottak. Felfedezők, feltalálók. A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre. A reformáció és a katolikus megújulás. Történelemformáló eszmék. Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában. A Napkirály udvara. A felvilágosodás kora. Történelemformáló eszmék. Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte. Egyezmények, szövetségek.	Ismeretszerzés, tanulás: – Információk szerzése és rendszerezése tanári elbeszélés, tankönyvi szövegek és képek alapján. (Pl. a Kolumbusz előtti Európán kívüli világról.) – Következtetések levonása a feldolgozott információkból. (Pl. a reformáció fő tanításai egy Luther-szövegrészlet alapján.) – Írásos vagy rajzos vázlat elemzése. (Pl. a királyi önkényuralom és az alkotmányos királyság jellemzői.) Kritikai gondolkodás: – Különbségek azonosítása egy-egy történelmi jelenség kapcsán (pl. a felfedezések okai és céljai) Kommunikáció: – Beszámolók készítése. (Pl. egy felfedező útja.) – Saját vélemény megfogalmazása (pl. a felvilágosodás jelentőségéről). – Összehasonlító táblázatok készítése (pl. a katolikus és protestáns vallások különbségeiről).	Vizuális kultúra: A protestáns templomok külső-belső arculata. A barokk stílus jellegzetességei. A versailles-i palota és Szentpétervár. A barokk legnagyobb mesterei. Ének-zene: A barokk és a klasszikus zene néhány mestere. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből (pl. Ridley Scott: A Paradicsom meghódítása; Eric Till: Luther; Mel Gibson: A hazafi).

Fenntartó általi jóváhagyva

	Tájékozódás időben és térben: – A korszak néhány kiemelt eseményének elhelyezése az időszalagon. – Néhány kiemelt esemény megjelölése kontúrtérképen. (Pl. a felfedező utak és az első gyarmatok.)	
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, értelmezés, jelentőség.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gyarmatosítás, politika, állam, államszervezet, alkotmányos királyság, köztársaság, parlamentarizmus, birodalom, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: újkor, felfedező, gyarmat, manufaktúra, reformáció, protestáns, jezsuita, katolikus megújulás, felvilágosodás, alkotmány. Személyek: Kolumbusz, Luther, Kálvin, Cromwell, XIV. Lajos, Rousseau, Washington. Topográfia: Amerika, Versailles, London, Szentpétervár. Évszámok: 1492 (Kolumbusz), 1517 (Luther fellépése), 1776 (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Magyarország a kora újkorban	Órakeret 18 + 1 óra
Előzetes tudás	Mondák és történetek Hunyadi Jánosról, a török ellenes harcok világáról, az „igazságos” Mátyásról, valamint a mohácsi tragédiáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazafiság erősítése a hódítókkal szembeni védekezés, a hősi önfeláldozás példáin keresztül. A tanuló felismeri, hogy az ország közösségeinek széthúzása gyengíti a társadalom védekező képességét a hódítókkal szemben, az összefogás és az egységes fellépés azonban még egy vereség esetén is a behódolás helyett megegyezést eredményezhet. Felismeri a török terjeszkedés megállításának jelentőségét hazánk és Európa szempontjából. Érzékeli, hogy két nagyhatalom közötti helyzetünk fokozott terhet rótt a társadalom minden rétegére. Látja a politikai megosztottság következményeit. Észleli, hogy az egyeduralmi törekvések saját céljával ellentétes hatást válthatnak ki. Képes egymásnak ellentmondó források értékelésére. Igény felkeltése múzeumok, várak felkeresésére határokon innen és túl.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A három részre szakadt ország lakóinak élete. Végvári harcok – végvári hősök. A nagy várháborúk éve (1552). Békék, háborúk, hadviselés. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Az oszmán hadjáratok nyomon követése térképen. Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon. Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. Élet a török hódoltságban. Öltözködés, divat. Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században, a török kiűzése. A Rákóczi-szabadságharc. Az ország újjáépítése, a hódoltsági területek benépesítése. Kisebbség, többség, nemzetiségek.	Ismeretszerzés, tanulás: – Információgyűjtés, rendszerezés a tankönyvből és olvasókönyvekből (pl. a végvári katonák életéről). – Életmód-történeti ismeretek gyűjtése. (Pl. a kor jellegzetes magyar, német és török ruházkodása.) Kritikai gondolkodás: – A három országrész jellegzetességeinek összevetése. – A személyiség szerepe a történelemben: (Pl. II. Rákóczi Ferenc élete, pályaképe.) Kommunikáció: – Kiselőadás tartása a reformációról és ellenreformációról. (Pl. kulturális hatásuk elemzése.) Tájékozódás időben és térben: – Történelmi térkép elemzése. (Pl. információk gyűjtése a három részre szakadt ország térképének segítségével.)	Magyar nyelv és irodalom: Gárdonyi Géza: Egri csillagok; Arany János: Szondi két apródja. Ének-zene: Népdalok a török korból, kuruc dalok. A barokk zene. A tárogató. Vizuális kultúra: Jelentősebb barokk műemlékek Magyarországon. Az erdélyi építészet jellegzetességei. A török hódoltság műemlékei: mecsetek, minaretek és fürdők. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. Várkonyi Zoltán: Egri csillagok.)

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, nemzetiség, népességfogyás, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államszervezet, rendelet, birodalom, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: végvár, hódoltság, szultán, szpáhi, janicsár, kuruc, labanc,

Tantárgyi ajánlás

	hajdú, úrbér, jobbágyrendelet, zsellér, betelepítés, türelmi rendelet. Személyek: Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József. Topográfia: Pozsony, Bécs, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Gyulafehérvár, Debrecen. Évszámok: 1541 (Buda török kézen), 1552 (a „nagy várháborúk” éve), 1686 (Buda visszavívása), 1703–1711 (a Rákóczi-szabadságharc), 1740–1780 (Mária Terézia).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	Órakeret 20 + 2 óra
Előzetes tudás	Ismeretek olvasmányok és filmek alapján a francia forradalomról és Napóleonról. A gőz szerepe az első ipari forradalomban. Olvasmányok Széchenyiről, a Lánchídról és Kossuthról. Alsó tagozatos olvasmányok az 1848–49-es forradalomról és szabadságharcról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy a polgárosodással párhuzamosan az szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. Látja, hogy a jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. Megérti, hogy az utókor nézőpontjából többnyire az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi. Látja a középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbségeket. Értékeli a polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjait. Hazafiságra nevelés a reformkor, a forradalom és a szabadságharc tanításának során. Megismeri és értékeli a korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életét és munkásságát. Megismeri a reformkor legjelentősebb eredményeit, és értékeli ezek jelentőségét a korábbi magyarországi és a korabeli európai viszonyok tükrében. Képes a történeti forrásokon túl más tantárgyak ismereteinek, információinak felhasználására, következtetések levonására történelmi térképek segítségével.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A francia forradalom és vívmányai. A jakobinus terror. Napóleon felemelkedése és bukása. Uralkodók és államférfiak. Az ipari forradalom első feltalálói és találmányai. Közlekedés, úthálózat, hírközlés. Széchenyi István elméleti és gyakorlati munkássága. A reformkori rendi országgyűléseken felmerülő fő kérdések. Kossuth Lajos programja és szerepe a reformkorban. Forráselemzés: Az áprilisi törvények. A szabadságharc fontosabb csatái és jeles szereplői, a többség és kisebbség összefogása. Vereség és megtorlás. Kiselő-	Ismeretszerzés, tanulás: – Ismeretszerzés tanári elbeszélés és vázlatrajz alapján. (Pl. Széchenyi és Kossuth reformkori tevékenysége.) – Következtetések levonása rövid közjogi forrásrészletekből. (Pl. az Emberi és polgári jogok nyilatkozatából.) Kritikai gondolkodás: – Változások és hatásaik nyomon követése. (Pl. a szabadságharc bukásának következményei.) – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása. (Pl. Robespierre zsarnok vagy forradalmár?) Kommunikáció: – Tanulói kiselőadás jelentős történelmi személyiség életéről. (Pl. Wesselényi Miklósról, Kölcsey Ferencről.) Tájékozódás időben és térben: – Jelentős események egymásra hatásának vizsgálata. (Pl. a forradalom és a pozsonyi ren-	Magyar nyelv és irodalom: Csokonai, Kölcsey, Vörösmarty és Petőfi versei; Jókai Mór: A kőszívű ember fiai. Természetismeret: Az iparfejlődés környezeti hatásai. Ének-zene: Marseillaise, a nagy romantika mesterei. Erkel: Himnusz; Egressy Béni: Szózat; 1848-as dalok. Vizuális kultúra: A kort bemutató történeti festmények. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből (pl. Andrzej Wajda: Danton; Beremányi Géza: A Hídember).

Fenntartó által jóváhagyott

adás az aradi vértanúkról.	di országgyűlés történései.)	
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, jelentőség, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, forradalom, felemelkedés, lesüllyedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, királyság, köztársaság, államszervezet, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, nemzet, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: népfelség elve, jakobinus, polgári nemzet, ipari forradalom, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, rendi országgyűlés, alsótábla, felsőtábla, reformkor, köztehervíselés, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, honvédség, trónfosztás, nemzetiségi törvény. Személyek: XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Jellasics, Görgei Artúr, Bem József. Topográfia: Párizs, Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Buda, Világos, Arad. Évszámok: 1789 (a francia forradalom kezdete), 1815 (a waterlooi csata), 1830 (a Hitel megjelenése, a reformkor kezdete), 1832–1836 (reformországgyűlés), 1848. március 15. (forradalom Pest-Budán), 1849. április 14. (a Függetlenségi nyilatkozat), 1849. október 6. (az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése).	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Az egyetemes emberi értékek elfogadása ókori, középkori és kora újkori egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével. A családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése. A történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása. Az előző korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak felidézése. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek fejlesztik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli. Tudja, hogy az egyes népeket főleg vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat. Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják. Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet. Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat. Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak. Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során. Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket. Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából. Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére. Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényeget kiemelő jegyzetet. Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani. Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját. Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és szá-

Emmi által jóváhagyva

	mítani történelmi térképen. Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

Az alapfokú oktatást záró két évfolyam történelemtanításában már lehetőség van a múltat a korábbinál összetettebben, teljesebben, az általánosítás magasabb szintjét megragadva, sokoldalúbb összefüggésekbe ágyazva bemutatni. Az ebben a képzési szakaszban belépő társadalmi és állampolgári ismeretek a történelemmel együtt a korábbiaknál nagyobb lehetőséget kínál az állampolgárságra, demokráciára nevelésre. A nemzeti azonosságtudatra és a hazafiságra nevelés követelménye pedig Trianon utáni történelmünkben a határon túli magyarság sorsát nemzetünk múltjának és jelenének részeként kívánja tárgyalni. Fontos az európai integráció és a globalizáció folyamatának összeegyeztetése az egészséges nemzeti azonosságtudat kialakításával és ápolásával. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia készíti elő tanulóinkat a közügyekben való részvételre. Ez elsősorban a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek keretében valósul meg. Tárgyunkon keresztül is elérendő fontos cél a hatékony, önálló tanulás és a történelmi ismeretek önálló elsajátítása képességének mind magasabb szintre emelése is.

A 7 – 8. évfolyamon a tanulók már magasabb szintű elvont fogalmi gondolkodásra is képessé válnak. Az alsóbb évfolyamokra jellemző, a múltat megjelenítő történettanításnál ez már jobban közelít az elemzőbb jellegű irányába. Mindez nem jelenti azonban azt, hogy a képszerűség elvét és igényét teljességgel sutba dobjuk, de mindenképpen törekednünk kell arra, hogy a tanulókkal a történelem elemzésének alapvető módszereit elsajátíttassuk. A két évfolyam anyaga az elmúlt másfél évszázad történelmét dolgozza fel. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretekkel együtt egyrészt felkészíti tanítványainkat arra, hogy megértsék saját korukat, másrészt, hogy a jelenben felmerülő kérdésekre főként a közelmúlt történelmében keressenek és kapjanak válaszokat. Legalább ennyire fontos azonban az is, hogy a demokrácia értékeinek bemutatásával felkészítsük őket a felelős állampolgári létre és a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A társadalmi és állampolgári ismeretek – mint szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a Nat-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból fakad, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapokban közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben is. A témakörök feldolgozása hozzájárul a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőkészség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez. Általános nevelési célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára való nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a tanulókban, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaorientációt is.

Az általános iskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalomtudományi oktatás lezárását jelentik az iskolatípuson belül. A témakörök a történelmi tudásra építve foglalják össze, és a diákok saját életére vonatkoztatják a korábban megismert társadalmi, gazdasági és politikai fogalmakat, illetve viszonyrendszereket. E témák feldolgozása ugyanakkor előkészítés is a továbblépésre, hiszen ez az év fordulópontot jelent a tanulók többségének életében. 14 éves kortól felgyorsul a szocializáció. Egyre fontosabbá válik az állampolgári jogok és kötelességek ismerete, valamint tudatos gyakorlása, a gazdaság működésének átlátása, a vállalkozói szemlélet kialakulása, valamint a bonyolult társadalmi viszonyok reális értelmezése. A fiatalok egyre aktívabb önálló fogyasztókká válnak, ezért fontos, hogy e téren is a tudatosság jellemezze döntéseiket. A tantervben szereplő jelenismereti témakörök elő kívánják segíteni a fiatalok társadalmi beilleszkedését, egyéni érvényesülésülését és közösségi felelősségvállalását. Elsősorban azon képességek megerősödését kívánják támogatni, amelyek birtokában a tanulók el tudnak igazodni számukra ismeretlen helyzetekben, megoldásokat tudnak keresni azokra a problémákra, amelyekkel szembesülnek, képesek a lehetőségeik mérlegelésére, dönteni tudnak, valamint az általános emberi és polgári normáknak megfelelő módon viselkednek.

Ebben az életszakaszban lesznek a tanulók között olyanok, akik közvetlenül vagy tanulá-

Egységes tartalomkezelő

si irányuk megválasztásával elindulnak a munka világa felé. Számukra külön is fontos lehet mindaz, amivel e témakörök feldolgozása hozzá tud járulni a pályaválasztásról, valamint a gazdasági és a pénzügyi kérdésekről való reális gondolkodás megalapozásához.

Mind a XX. századi történelem, mind a társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei is számos izgalmas lehetőséget kínálnak a médiamodul egységeinek beépítésére. Ezek az egységek a tanulási folyamat bármely pontján tetszés szerint elhelyezhetők, ahol támogatják az adott korszak jobb megértését – hozzájárulva egyúttal a médiaismeret sajátos fejlesztési céljainak a megvalósulásához is.

Fenntartó által jóváhagyva

	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10 %	Összesen	90 %	10 %	Összesen	
A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	8	2	10	-	-	-	8
Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	12	-	12	-	-	-	12
A nagyhatalmak versengése és az első világháború	8	-	8	-	-	-	8
Európa és a világ a két háború között	11	-	11	-	-	-	11
Magyarország a két világháború között	14	-	14	-	-	-	14
A második világháború	12	1	13	-	-	-	12
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	-	-	-	6	2	8	6
Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig	-	-	-	8	1	9	8
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	-	-	-	6	-	6	6
A Kádár-korszak jellemzői	-	-	-	8	-	8	8
Az egységesülő Európa, a globa-	-	-	-	6	-	6	6

Fenntartó által jóváhagyva

lizáció kiteljesedése							
Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	-	-	-	5	-	5	5
Társadalmi szabályok	-	-	-	3	-	3	3
Állampolgári alapismeretek	-	-	-	5	-	5	5
Pénzügyi és gazdasági kultúra	-	-	-	5	-	5	5
Háztartás és családi gazdálkodás	-	-	-	5	-	5	5
Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	-	-	-	3	-	3	3
A médiamodellek és intézmények	-	-	-	3	-	3	3
A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	-	-	-	2	-	2	2
Tanév végi összefoglalás, elmaradt órák pótlása	-	4	4	-	4	4	-
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	8	2	10
Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	12	-	12
A nagyhatalmak versengése és az első világháború	8	-	8
Európa és a világ a két háború között	11	-	11
Magyarország a két világháború között	14	-	14
A második világháború	12	1	13
Tanév végi összefoglalás, elmaradt órák pótlása	-	4	4
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	Órakeret 8 + 2 óra
Előzetes tudás	Jelentős események és történelmi személyiségek felidézése a középkori és az újkori Európa történetéből. Amerika felfedezése, a felfedezők élete. Találmányok, ipari fejlődés. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a nemzeti öntudatra és a hazafiságra nevelés megjelenésének jellemzőit, a nemzetépítést, mint a közösségteremtés új formáját. Tudatosul benne a nemzetállamiság társadalmi összetartó ereje. Képes a középkor és az újkor egy-egy részterületének összehasonlítására, a XIX. századi Európa és Észak-Amerika történelme közös vonásainak egybevetésére. Felismeri, hogy a középkori és az újkori vezető államok közül néhány a XIX. században és ma is vezető szerepet tölt be a politikai és gazdasági életben. Megismeri és képes mérlegelni a tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív oldalát egyaránt. Megérti és értelmezi a változások lényegét, képes saját vélemény kifejtésére, önálló kutatómunkával történő alátámasztására. Képes az egyes események nyomon követésére és értelmezésére térképen, bizonyos tények, adatok felkutatásával.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egységes Németország létrejötte. Az olasz egység megteremtése. Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban. Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai. Felfedezők, feltalálók. Az újkori olimpiák. Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása.	Ismeretszerzés, tanulás: – Információk gyűjtése lexikonokból, az internetről vagy könyvtári kutatással. (Pl. a közlekedés fejlődése a lovas kocsitól az autóig.) Kritikai gondolkodás: – Magyarázat az egységes államok kialakulásának történelmi okaira. (Pl. az Egyesült Államok megszületése.) Kommunikáció: – Beszámoló készítése valamilyen témáról. (Pl. a korszak magyar tudósai, feltalálói.) Tájékozódás időben és térben: – A tanult földrajzi helyeknek térképen történő megkeresése. – Vaktérkép (pl. a központi hatalmak és az antant országok berajzolásához).	Vizuális kultúra: A XIX-XX. század fordulójának stílusirányzatai. Ének-zene: Liszt Ferenc zenéje. A kort idéző híres operarészletek. Fizika: Korabeli felfedezések, újítások, találmányok (pl. autó, izzó, telefon). Ezek működésének elvei.

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, nemzet, nemzetiség, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, életmód, gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ágak, egyeduralom, önkényuralom, királyság, császárság, köztársaság, parlamentarizmus, demokrácia, közigazgatás, birodalom.

Fenntartó általi jóváhagyás

Fogalmak, adatok	Fogalmak: polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociáldemokrácia, tömegkultúra. Személyek: I. Vilmos császár, Bismarck, Lincoln, Edison, Marx. Topográfia: Olaszország, Németország, Egyesült Államok. Évszámok: 1859 (csata Solferinónál), 1861-1865 (polgárháború az Egyesült Államokban), 1871 (a Német Császárság létrejötte).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A forradalom és a szabadságharc történetének ismerete. A magyar polgári átalakulás elhelyezése időben és térben, a XIX. századi Európa viszonyai közepette. Iskolai megemlékezések: az aradi vértanúk emléknapja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az uralkodói önkényt, és tudatosulnak benne a zsarnoki intézkedések hátrányai. A nemzetek közötti szembenállás feloldásaként felismeri és elfogadja a kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés (kiegyezés) jelentőségét. Megismeri és megbecsüli a békés országépítő munka eredményeit, értékeit. Megismeri a magyar történelem főbb csomópontjait, kiemelkedő gazdasági és társadalmi folyamatait, fontosabb történéseit a XIX. század második feléből. Megérti, hogy az adott lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása európai összehasonlításban is jelentős előrelépést hozott. Képes elemezni a korszak eredményeit, összehasonlítva a korábbi magyarországi fejlődés ütemével, illetve a korabeli európai viszonyokkal. Értékelése egy-egy jeles politikus, személyiség munkásságát.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország az önkényuralom éveiben. A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam. Államférfiak. Egyezmények, szövetségek. Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése. Népek egymásra hatása, együttélése. Budapest világváros. Urbanizáció. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete. Kisebbség, többség, nemzetiségek. A millenniumi ünnepségek. Hazánk a XX. század elején.	Ismeretszerzés, tanulás: – Az adatok oszlop- és kördiagramokban történő feldolgozása.(Pl. a korszak gazdasági fejlődésének jellemzői.) – Ismeretszerzés írásos és képi forrásokból. (Pl. tájékozódás Budapest XIX. századi történelmi emlékeiről.) Kritikai gondolkodás: – Érvek és ellenérvek gyűjtése a kiegyezésről. (Pl. vita arról, hogy ez a lépés az ország megmentésének vagy elárulásának tekinthető-e.) – Beszámoló a millenniumi eseményekről a kor fény- és árnyoldalait is bemutatva. Kommunikáció: – A dualista rendszer államszerkezeti ábrájának elkészítése, és magyarázata. – A kiegyezésben főszerepet játszó személyiség portréjának bemutatása (pl. Deák Ferenc, Eötvös József, Ferenc József). Tájékozódás térben és időben: – Földrajzi, néprajzi (pl. honismereti) és történelmi térképek összevetése. – Budapest fejlődésének nyomon követése (pl. korabeli és mai térképek alapján).	Magyar nyelv és irodalom: Arany János: A walesi bárdok; Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Vizuális kultúra: A magyar történeti festészet példái. A századforduló magyar építészeti emlékei és legismertebb festői (Pl. Ripp-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar). Technika, életvitel és gyakorlat: A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.

Tanári példányban

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, vallás.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, dualizmus, millennium, agrárország, emigráció, amnesztia, vallási egyenjogúság. Személyek: Deák Ferenc, I. Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Kandó Kálmán, Bánki Donát. Topográfia: Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest. Évszámok: 1867 (a kiegyezés), 1896 (a millenniumi ünnepségek).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A nagyhatalmak versengése és az első világháború	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A XIX. századról szóló olvasmányok, filmek, képek. A nemzetállamok kialakulása Európában, mely folyamat konfliktusokhoz vezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az emberi élet értékeit kiélezett történelmi helyzetben, elutasítja a háború pusztításait, megérteti, elfogadja, sőt feladatának érzi a hősi halottak emlékének ápolását, felismeri a békés életviszonyok jelentőségét. Megismeri az első világháborúhoz vezető történelmi folyamatokat, benne a szövetségkötéseket. A téma hazai vonatkozásaihoz ismereteket merít önálló gyűjtő- és kutatómunkával. Képes önállóan tájékozódni, a katonai eseményeket nyomon követni a térképen. Tudatosul benne, hogy Európa történelmének addigi legvéresebb időszaka az első világháború volt.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon. Az első világháború kirobbanása. Tömegek és gépek háborúja. Békék, háborúk, hadviselés. Magyarok az első világháborúban. A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése. Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban. Történelemformáló eszmék.	Ismeretszerzés, tanulás: – Jegyzetek készítése Európa nagyhatalmainak vezetőiről. (Pl. II. Vilmos, Ferenc József, II. Miklós). – Ismeretszerzés a XIX. század végi nagyhatalmakról, az internetről. Kritikai gondolkodás: – Érvek gyűjtése (pl. a háború törvényszerű kitörése, illetve annak elkerülhetősége mellett). Kommunikáció: – Grafikonok, táblázatok elemzése, készítése az első világháború legfontosabb adatairól. – Vita. (Pl. A politikusok szerepe és felelőssége az első világháború kirobbantásában.) Tájékozódás térben és időben: – A történelmi tér időbeli változásai. (Pl. a határok újrarajzolása a háború után) – Vaktérképek készítése. (Pl. frontvonalak berajzolása.) – Az események ábrázolása időszalagon.	Földrajz: Európa, és benne a Balkán helye a mai földrajzi térképeken. Kémia: Vegyi fegyverek kémiai alapjai. Ének-zene: Katonanóták archív felvételekről. Vizuális kultúra: Korabeli fotók, albumok; részletek a Magyar évszázadok című tévésorozatból. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Játékfilmek részletei (Pl. Jean Renoir: A nagy ábránd; Stanley Kubrick: A dicsőség ösvényei; Delbert Mann: Nyugaton a helyzet változatlan stb.) Informatika: Adatok gyűjtése történelmi eseményekről és személyekről az interneten.

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági teljesítmény, politika, állam, államforma, államszervezet, birodalom, szuverenitás, háború, hadsereg.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: villámháború, állásháború/állóháború, bolsevik, szovjet, hátország, kétfrontos háború.

Fenntartó által jóváhagyva

	Személyek: II. Vilmos, Lenin, Wilson, II. Miklós. Topográfia: Szerbia, Szarajevó, Pétervár, Oroszország. Évszámok: 1914. július 28. (a világháború kirobbanása), 1914-1918 (az első világháború), 1917 (az oroszországi forradalom és a bolsevik hatalomátvétel).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Európa és a világ a két háború között	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A XIX. század nagyhatalmainak ellentétei, a gyarmatosítás alakulása az előző évfolyam tanulmányai alapján. Az első világháború nagy csatái, új fegyverei, és a világégés következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy a háborút lezáró békéket kizárólag a győztesek érdekeinek megfelelően kötik meg. Felismeri a háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedésének és hatalomra jutásának veszélyeit, azonosítja a modern diktatórikus rendszerek jellemzőit, és elítéli azokat. Megismeri a háború utáni rendezést és következményeit. Képes nyomon követni térképen a területi változásokat. Megérti a történelmi összefüggéseket, egyszerűbb háborús forrásokat képes elemezni. Felismeri, hogy a két világháború közötti időszak a demokráciák és diktatúrák közti vetélkedés jegyében telt el.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Párizs környéki békék. Európa új arca. A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG rendszere. Birodalmak. A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában. Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. *Megkülönböztetés, kirekesztés.* A náci terjeszkedés kezdetei Európában.	Ismeretszerzés, tanulás: – Ismeretek szerzése a békekötés dokumentumaiból (pl. új országhatárok). – Statisztikák összevetése (pl. az európai nagyhatalmak és gyarmataik területük, népességük, ásványkincseik alapján). Kritikai gondolkodás: – Feltevések megfogalmazása a számunkra igazságtalan békéről. – Az első világháború utáni békék történelmi következményei, és az abból eredő újabb konfliktusok felismerése. – Többféleképpen értelmezhető szövegek és képi dokumentumok elemzése. Kommunikáció: – A gazdasági világválság magyarázata, összehasonlítása napjaink gazdasági folyamataival. – Diagramok készítése (pl. termelési és munkanélküliségi adatokból). Tájékozódás térben és időben: – Az események és az évszámok elhelyezése a térképen.	Földrajz: Kelet- és Közép-Európa térképe. Vizuális kultúra: Dokumentum- és játékfilmek, fotók, albumok. Játékfilmek (pl. Chaplin: Modern idők, A diktátor), rajzfilmek (pl. Miki egér), Walt Disney stúdiója (pl. Hófehérke és a hét törpe). Építészek (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier), szobrászok (pl. H. Moore) és festők (pl. H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali). Ének-zene: Neoklasszicizmus (pl. Stravinsky: Purcinella).
Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfoga-	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemel-	

Fenntartó által jóváhagyva

Iom	kedés, lesüllyedés, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, gazdasági válság, politika, állam, államforma, államszervezet, egyeduralom, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: békediktátum, kommunizmus, GULAG, személyi kultusz, fasizmus, nemzetiszocializmus, kisantant, proletárdiktatúra, tőzsde, részvény, gazdasági válság. Személyek: Clemenceau, Sztálin, Roosevelt, Mussolini, Hitler. Topográfia: Szovjetunió, New York. Évszámok: 1918. november 11. (az első világháború vége), 1922 (a Szovjetunió megalakulása), 1929-1933 (a nagy gazdasági világválság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Magyarország a két világháború között	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A dualizmus korának Magyarországa. Korábbi olvasmányok a trianoni békediktátumról és a trianoni Magyarországról. Iskolai megemlékezések: a nemzeti összetartozás napja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló azonosítja nemzeti önvédelem és az önfeladás közötti különbséget, felismeri a politikai kalandorság jellemzőit és következményeit. Tudatosul benne a trianoni békediktátum és országcsonkítás igazságtalansága, és nemzeti sorstragédiaként éli meg azt. Megérti, hogy egy-egy nemzet érdekérvényesítése legtöbbször egy másik nemzet kárára történik, így a vesztes fél ezt nem egyszer végzetes katasztrófaként éli meg. Az ismeretek, információk, érvek, ellenérvek egymással szembe- és egymás mellé állításával önálló véleményt alkot az adott korszakról. Ezek alapján a korszak és szereplői tevékenységének kiegyensúlyozottan értékeli, elismerve azok eredményeit, de nem elhallgatva bűneit sem. Felismeri, hogy a két háború közötti magyar politikát döntően a trianoni döntésre választ adó revízió határozta meg. Képes térképen bemutatni a Trianont követő területi változásokat, majd a revíziók ideiglenes eredményeit.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság okai, következményei. A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak kezdete. A Horthy korszak jellegzetességei. *Megkülönböztetés, kirekesztés.* A kultúra, a művelődés a Horthy-korszakban. Gyermekek nevelése, oktatása. A határon túli magyarság sorsa a két világháború között. A revíziós politika első sikerei.	Ismeretszerzés, tanulás: – Információk gyűjtése, grafikonokból, táblázatokból, szöveges forrásokból (pl. a Magyarországra nehezedő háború utáni terhekről). – Korabeli képi információforrások feldolgozása (pl. plakátok, képeslapok, újságillusztrációk). – A kor helyi és lakóhely környéki építészeti emlékeinek felkeresése. Kritikai gondolkodás: – Az 1918–1920 közötti folyamatok értelmezése. Kommunikáció: – Saját vélemények megfogalmazása történelmi helyzetekről (pl. a király nélküli Magyar Királyságról). – Információk gyűjtése, elemzése, érvek, ellenérvek felsorakoztatása (pl. a trianoni békediktátummal kapcsolatban). Tájékozódás térben és időben: – A revízió határmódosításainak nyomon követése, térképek és táblázatok segítségével.	Biológia-egészségtan: Szent-Györgyi Albert izolálja a C-vitamint. Ének-zene: Kodály Zoltán és Bartók Béla zeneszerzői jelentősége. Vizuális kultúra: Aba-Novák Vilmos: Hősök kapujának freskói Szegeden, Derkovits Gyula: Dózsa-sorozata.
Értelmező kulcsfo-	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi néző-	

Fenntartó által jóváhagyva

galom	pont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, életmód, város, nemzet, nemzetiség.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: őszirózsás forradalom, tanácsköztársaság, vörösterror, fehérterror, kormányzó, kormányzópolitikai antiszemitizmus, numerus clausus, konszolidáció, revízió, zsidótörvény. Személyek: Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Bethlen István, Teleki Pál. Topográfia: Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia. Évszámok: 1918. október vége (az őszirózsás forradalom), 1919. március (a Magyarországi Tanácsköztársaság kikiáltása), 1920. március (Horthy kormányzóvá választása), 1920. június 4. (Trianon), 1938 (az első bécsi döntés), 1940 (a második bécsi döntés).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A második világháború	Órakeret 12 + 1 óra
Előzetes tudás	Az újabb háborúhoz vezető út. Események, társadalmi és kulturális törekvések, gazdasági törések a XX. század első felében. Iskolai megemlékezések: a holokauszt emléknapja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a társadalmi kirekesztés különböző formáit, elutasítja az ún. fajelméletet, felismerve annak következményeit. Tudatosulnak benne a hátországot sem kímélő háborús pusztítások. A frontkatonák és a civil lakosság személyes sorsán keresztül felismeri a háború kegyetlenségének és a hősi helytállás kettősségét. Megismeri az emberiség legnagyobb háborújának fontosabb eseményeit, és önálló véleményt alkot azokról. A korszak tanulmányozása során erősödik benne a társadalmi igazságosság iránti igény, az emberi jogok és a demokratikus intézményrendszerek tiszteletének fejlesztése, valamint a béke megőrzése fontosságának belátása. Tudatosulnak benne azok az okoknak, amelyek a pusztító háborúhoz vezettek, és melynek része a népirtás és a holokauszt. Képes önálló tudásbővítésre az iskolán kívül szerzett ismeretek (pl. filmek) felhasználásával. Ismeri és (pl. időszalagon, rendszerező táblán) ábrázolni tudja a háború fontosabb történései időrendjét, képes a térképen az egyidejűleg több fronton (és földrészen) is zajló események nyomon követésére. Tájékozott a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve a tevékenységüket.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A második világháború kezdete és első évei. A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború. Békék, háborúk, hadviselés. Fordulat a világháború menetében. Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig. A hátország szenvedései. Népirtás a második világháborúban, a holokauszt. A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia. Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás. A háború fegyverei	Ismeretszerzés, tanulás: – Írásos források, eredeti fotók és dokumentumfilmek feldolgozása (pl. a háború kirobbanásával kapcsolatban). – Önálló ismeretszerzés, majd beszámoló filmek alapján (pl. Ryan közlegény megmentése, Schindler listája, A bukás). – Diagramok készítése, értelmezése (pl. a háborús erőviszonyok ábrázolása). – Haditechnikai eszközök megismerése. Kritikai gondolkodás: – Magyarázat arra, hogy hazánkat földrajzi helyzete és revíziós politikája hogyan sodorta bele a háborúba. – Vita, elemzések, kiselőadások tartása a Horthy-korszak revíziós politikájával kapcsolatban. – Háborús háttérintézmények (pl. hátország, hírszerzés, koncentrációs tábor, GULAG) összehasonlítása. Kommunikáció: – Fegyverek, katonai eszközök és felszerelések bemutatása (pl.	Magyar nyelv és irodalom: Radnóti Miklós: Nem tudhatom. Vizuális kultúra: Eredeti fotók, háborús albumok. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Dokumentumfilmek (pl. a második világháború nagy csatái), játékfilmek (pl. Andrzej Wajda: Katyń; Michael Bay: Pearl Harbor – Égi háború; Joseph Vilsmaier: Sztálingrád; Andrzej Wajda: Csatorna; Ken Annikin: A leghosszabb nap; A halál ötven órája; Rob Green: A bunker).

Tantárgyi jóváhagyva

		repülők, harckocsik, gépfegyverek, öltözetek). – Kiselőadások tartása, olvasmányok, filmek, elbeszélések alapján. – Érvek, ellenérvek egy-egy vitára okot adó eseményről. (Pl. Pearl Harbor megtámadása; a partraszállás.) Tájékozódás térben és időben: – A főbb háborús események időrendbe állítása térségenként, frontonként. – Térképek elemzése, a folyamatok összefüggéseinek megértése, távolságok, területek becslése. – Egyszerű stratégiai térképek és csatatérképek készítése.	
Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont.		
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, népességfogyás, migráció, életmód, gazdaság, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, államszervezet, diktatúra, birodalom, emberi jog, polgárjog, vallásüldözés.		
Fogalmak, adatok	Fogalmak: tengelyhatalmak, furcsa háború, hadigazdaság, totális háború, zsidóüldözés, holokauszt, roma/cigány népirtás, gettó, deportálás, partizán. Személyek: Churchill, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc. Topográfia: Lengyelország, Sztálingrád, Don-kanyar, Normandia, Auschwitz, Berlin, Jalta, Hirosima. Évszámok: 1939. szeptember 1. (a második világháború kirobbanása), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1941. június 27. (Magyarország hadba lépése), 1941. december 7. (Pearl Harbor, az Egyesült Államok hadba lépése), (1943. január (a doni katasztrófa), 1943. február eleje (a sztálingrádi csata vége), 1944. március 19. (Magyarország német megszállása), 1944. június 6. (a normandiai partraszállás,), 1944. október 15-16. (Horthy kiugrási kísérlete, Szálasi hatalomátvétele), 1945. április (a háború vége Magyarországon), 1945. május 9. (Európában befejeződik a háború), 1945. szeptember 2. (Japán kapitulációja).		

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

A tematikai egységek címe	Óraszámok		
	90%	10%	Összesen
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	6 óra	2	8
Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig	8 óra	1	9
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	6 óra	-	6
A Kádár-korszak jellemzői	8	-	8
Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	6	-	6
Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	5	-	5
Társadalmi szabályok	3		3
Állampolgári alapismeretek	5	-	5
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5	-	5
Háztartás és családi gazdálkodás	5	-	5
Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	3	-	3
A médiamodellek és intézmények	3	-	3
A média társadalmi szerepe, használata Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	2	-	2
Tanév végi összefoglalás, elmaradt órák pótlása	-	4	4
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	A világháborúk története. A hírek egyre gyorsabb terjedésének történetisége, a napi aktuális események figyelése, az egyre szaporodó információk befogadása. Élmények, információk merítése a XX. századdal kapcsolatban más tantárgyakból, műveltségterületekből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az európai kontinens természetellenes megosztottságának veszélyeit, képes ennek személyes sorsokon keresztül való átélésére. Látja a nukleáris háború lehetőségének veszélyeit. Tudatosulnak benne a demokratikus és diktatórikus társadalmi rendszerek közötti különbségek az emberi szabadságjogok biztosítása terén. Látja, hogy a demokrácia a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formája. Felismeri, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történéseit. Képes önállóan tájékozódni és véleményt alkotni az adott kor fordulópontjairól, valamint különböző időszakokat összevetni, összefüggések megállapítása céljából. Érvelni tud az egyes történelmi folyamatok (pl. globalizáció) kérdésében. Képes akár egymásnak ellentmondó források értékelésére, értelmezésére a történelmi hitelesség szempontjából.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kétpólusú világ kialakulása. Az 1947-es párizsi békeszerződések. A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése. A „forró” hidegháború Egyezmények, szövetségek. Válsággócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (Izrael Állam létrejötte, arab-izraeli és vietnami háborúk). A világűr kutatása	Ismeretszerzés, tanulás: – Információk rendszerezése és értelmezése (pl. az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedéséről). – Információk szerzése a családok, gyermekek, nők helyzetéről a kettéosztott világban (pl. Európa nyugati és keletei felében és Észak-Amerikában). Kritikai gondolkodás: – Kérdések megfogalmazása különféle eseményekhez kapcsolódóan. – Egymásnak ellentmondó a források gyűjtése, elemzése és ütköztetése. – Érvek gyűjtése azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a globalizáció közelebb hozza vagy eltávolítja-e az egyes embereket egymástól. Kommunikáció: – Önálló gyűjtőmunkán alapuló beszámoló (pl. a távírótól a mobiltelefonig címmel). Tájékozódás térben és időben: – A NATO országok és a Varsói Szerződés tagállamainak azonosítása a térképen.	Földrajz: Kisebb államok és nagyhatalmak gazdasági, területi méreteinek összevetése. Vizuális kultúra: A korszak jellemző képzőművészeti alkotások. Köztéri szobrok. Modern építészet. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Játékfilmek (pl. Dror Zahavi: Légihíd – Csak az ég volt szabad, Adrzej Wajda: Hamu és gyémánt). Ének-zene: Penderecki: Hirosima emlékezete; Britten, Ligeti György.
Értelmező kulcsfo-	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték,	

Fenntartó jóváhagyása

galom	interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, társadalmi mobilitás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: hidegháború, vasfüggöny, jóléti állam, piacgazdaság, szuperhatalom. Személyek: Truman, Marshall, Hruscsov. Topográfia: Szovjetunió, NSZK, NDK, Kína, Észak- és Dél-Korea, Észak- és Dél-Vietnam, Kuba, Közel-Kelet, Izrael, Palesztina. Évszámok: 1946 (a fultoni beszéd), 1947 (a párizsi békék), 1949 (a NATO, az NDK és az NSZK megalakulása), 1953 (Sztálin halála), 1955 (a Varsói Szerződés), 1961 (Jurij Gagarin űrrepülése, a berlini fal felhúzása).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	A bolsevikok hatalomra kerülése Oroszországban. Tanácsköztársaság Magyarországon. A kommunista és szocialista eszmék. A második világháború következményei hazánkban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló megismeri Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakítását, megérti a kommunista diktatúra jellegét és lényegét. Értékeli az 1956-ban az idegen elnyomás és zsarnokság ellen föllázadt emberek, közösségek bátorságát, feladatvállalását, adott esetekben hősiességét, a hazafiságra nevelés és a nemzeti öntudat megerősítése érdekében. Együtt érez a szabadságharc hőseinek és áldozatainak sorsával, szolidáris velük. Felismeri, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világ, és benne Magyarország sorsát. Megismeri a kommunista diktatúrák embertelenségét, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeit, a vasfüggöny mögötti bezártság képtelen világát. Ismeretek merít az akkor élt emberek visszaemlékezéseiből, valamint a vonatkozó múzeumok anyagából is. Véleményt fogalmaz meg, melyet képes vitában képviselni.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország 1945–1948 között. Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor. A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapok és ünnepek. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc. Egy felkelő naplójából	Ismeretszerzés, tanulás: – Információk, adatok, tények gyűjtése, értelmezése. (Pl. a korszak tanúinak meghallgatása, jegyzetek készítése.). – Az 1956-os események nyomon követése több szálon. Adatgyűjtés, fotók, filmek, a Terror Háza Múzeum meglátogatása. Vitafórum a visszaemlékezésekről. Kritikai gondolkodás: – Történelmi személyiségek (pl. Rákosi és társai) jellemzése. – A felszámolt polgári életforma és az új életkörülményeinek összehasonlítása. Kommunikáció: – Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról. Tájékozódás térben és időben: – A magyar internálótáborok helyének megkeresése Magyarország térképén (pl. Recsk, Hortobágy). – Az 1956. október 23. és november 4. közötti események kronológiai sorrendbe állítása. – Magyarország vaktérképén az 1956-ban hazánkra törő szovjet csapatok útvonalának bejelölé-	Magyar nyelv és irodalom: Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról; Tamás Lajos: Piros a vér a pesti utcán; Márai Sándor: Mennyből az angyal. Vizuális kultúra: Az ötvenes évek építészete. Az első lakótelepek. A korszak jellemző képzőművészeti alkotásai. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Játékfilmek (pl. Bacsó Péter: A tanú; Goda Krisztina: Szabadság, szerelem).

Fenntartó által jóváhagyva

	se.	
Értelmező kulcsfogalom	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség; gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallásüldözés, egyházüldözés, vallásszabadság.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: népbíróságok, államosítás, internálás, pártállam, ÁVH, kitelepítések, tervgazdaság, kollektivizálás, szövetkezet, tömegpropaganda, Személyek: Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Mindszenty József, Nagy Imre, Kádár János. Topográfia: Debrecen, Recsk, Hortobágy. Évszámok: 1945. november (választások Magyarországon), 1946 (a második köztársaság és az új forint), 1947 (a kékcédulás választások, a párizsi béke), 1956. október 23. (forradalom kitörése), 1956. november 4. (a forradalom leverésének kezdete).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A háború után kialakuló két világrendszer, a hidegháború időszakának kezdete. Integrációs törekvések a politikai és gazdasági életben, új katonai szövetségek létrehozása. A háború után a nemzetek közötti összefogásnak egyre nagyobb a szerepe.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségét, tudatosulnak benne a bukás körülményei és következményei. Megismeri a két világrendszer vetélkedésének főbb történéseit. Felismeri a szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeit. Képes a korszak főbb eseményeinek feldolgozására internet segítségével, korabeli sajtótudósítások és filmhíradók, valamint dokumentumfilmek felhasználásával.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság. Az életmód változása, a populáris kultúra kialakulása és terjedése a világban. Öltözködés, divat. Tudományos és technikai forradalom. Fegyverkezési verseny és űrprogram. Felfedezők, feltalálók. A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei. államférfiak. Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása. Birodalmak. A rendszerváltó Közép-Kelet-Európa. Németország egyesülése. A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása.	Ismeretszerzés, tanulás: – Adatok, képek gyűjtése a fegyverkezési és űrprogramról. – Információk gyűjtése a nagyhatalmak politikai és gazdasági helyzetéről. Hasonlóságok és különbségek felismerése, megfogalmazása. Kritikai gondolkodás: – Problémák felismerése, a szocialista gazdaság egyre jobban megmutatkozó gyengeségeinek elemzése (pl. a tervutasításos rendszer). – Érvek, ellenérvek gyűjtése a két rendszer (kapitalizmus és szocializmus) működésének értékeléséhez. Vitafórum rendezése. – A lényeg kiemelése, a kulcselemek megértetése grafikonok és képek alapján. Kommunikáció: – A szocialista és a kapitalista rendszer bemutatása szóban, kiselőadás tartása a szocializmusról források, olvasmányok alapján. Tájékozódás térben és időben: – Történelmi térkép és mai földrajzi térkép együttes használata. (Pl. a közép- és kelet-európai országok földrajzi helyzetének meghatározása.)	Földrajz: Közép- és Kelet-Európa országhatárainak változása. Mozgóképkultúra és médiaismeret: A XX. század második felének filmművészete. (Pl. Florian Henckel von Donnersmarck: A mások élete.) Informatika: Adatok gyűjtése interneten jeles történelmi személyekről (pl. Gorbacsov, Szaharov, II. János Pál, Reagan), eseményekről (pl. a berlini fal lebontása). Ének-zene: John Cage. Emerson – Lake – Palmer: Egy kiállítás képei; John Williams: Filmzenék (pl. Csillagok háborúja, Harry Potter).
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.	

Fenntartó átnyújtására

Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: tervgazdaság, piacgazdaság, beat-korszak, olajárrobbanás, atomkatasztrófa, mamutcégek, nemzetközi pénzvilág, csúcstechnológia. Személyek: Brezsnyev, Kennedy, Reagan, Gorbacsov, II. János Pál. Topográfia: Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, Csehország, Szlovákia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Németország, Prága, Csernobil. Évszámok: 1962 (a kubai rakétaválság), 1968 (a „prágai tavasz”, nyugati diáklázadások), 1989 (a berlini fal lebontása), 1991 (a Varsói Szerződés és a KGST felszámolása, a Szovjetunió felbomlása), 1991-1999 (a délszláv háború), 1991-2004 (Jugoszlávia felbomlása), 1993 (Csehszlovákia szétválása, Csehország és Szlovákia létrejötte), 1999 (Jugoszlávia NATO bombázása).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A Kádár-korszak jellemzői	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A kétpólusú világ megszűnése, az európai szovjet típusú rendszerek összeomlása. A Szovjetunió, a szovjet típusú rendszer története 1917–1990/1991 között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló megismeri az 1956-ot követő kegyetlen megtorlást, tudatosul benne a társadalom és a hatalom közötti kényszerű kompromisszum eredménye és kártékony volta. Képes önálló vélemény alkotására a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Megismeri azánk útját a forradalom utáni megtorlástól a kádári időszak, a „legvidámabb barakk” főbb eseményein keresztül a rendszerváltozásig. A megélt és megírt történelem különbségeinek megfigyelése családtörténeti elemek felhasználásával.	
Témák	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka. A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”. A pártállam csődje. A rendszer megváltoztatása kezdetei.	Ismeretszerzés, tanulás: – Önálló információgyűjtés a kádári diktatúra éveiről. (Pl. az 1956-os forradalom hőseinek elítélése; a szövetkezetek létrehozása.) Kritikai gondolkodás: – Történelmi folyamat elemzése (pl. Magyarország útja a kommunizmustól szocializmus bukásáig). – Érvek gyűjtése ugyanazon korszak egyik, illetve másik történelmi szereplője mellett, illetve ellen. Kommunikáció: – Beszélgetés a Kádár-rendszer élő tanúival. Tájékozódás térben és időben: – Gazdasági, társadalmi, kulturális különbségek a magyar és a korabeli nyugat-európai társadalmak között.	Vizuális kultúra: Dokumentum- és játékfilmek, a Mementó Szoborpark. Makovecz Imre építészete, Erdélyi Miklós művészete.
Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: munkásőrség, konszolidáció, népfelkelés, puha diktatúra, amnesztia, háztáji, pártállam, szamizdat, demokratikus ellenzék. Személyek: Kádár János. Topográfia: Salgótarján, Szászhalombatta, Bős-Nagymaros, Monor, Laki-	

Forrástanári jóváhagyás

	telek. Évszámok: 1958 (Nagy Imre és vádlott társai kivégzése), 1968 (az új gazdasági mechanizmus), 1985 (monori találkozó), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1989 (Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, a harmadik köztársaság kikiáltása).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A XX. század utolsó harmadának legfontosabb technikai újításai. A nyugat-európai integráció kezdetei. A szovjet tömb felbomlása. Politikai fordulat a rendszerváltó kelet-európai államokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló mérlegeli a globalizációs folyamatok előnyeit és hátrányait, képes megítélni a történelmi-társadalmi kérdéseket, folyamatokat a demokratikus értékek jegyében. Belátja a globalizáció és a rendszerváltozás közötti összefüggéseket. Kialakul benne a kisebbségek iránti megértés, a demokratikus és a környezettudatos gondolkodás. Azonosul az egységes Európa gondolatával, felkészül a közéletben való tudatos részvételre.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az Európai Unió létrejötte és működése. Egyezmények, szövetségek. A közelmúlt háborúi, válsággócai (Közel-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán). A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai. Történelemformáló eszmék.	Ismeretszerzés, tanulás: – A személyes tapasztalatokra alapozott információk gyűjtése (pl. a televízió, a mobiltelefon, az internet) előnyeiről és hátrányairól. Kritikai gondolkodás: – Környezeti- és atomkatasztrófák értékelése egy mai tizenéves. Kommunikáció: – Önálló vélemény megfogalmazása a szűkebb és tágabb környezetünket befolyásoló tényezőkről. Tájékozódás térben és időben: – A rendszerváltás (rendszerváltozás) ütemének összehasonlítása a volt szocialista országokban.	Földrajz: Az Európai Unió kibővülése és jelenlegi működése. Biológia-egészségtan: Az ökológiai változások figyelemmel kísérése a XXI. század elején. Mozgóképkultúra és médiaismeret: A XXI. század első évtizedének filmművészete. Erkölcstan: Az ember szerepe, helye a gyorsan változó világban.

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: multikulturalizmus, terrorizmus, migráció, , integráció, euró, internet, tömegkommunikáció. Topográfia: az EU tagállamai. Évszámok: 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 1995 (a schengeni egyezmény életbe lépése), 2002 (az euró bevezetése), 2001. szeptember 11. (terrortámadások az Egyesült Államokban), 2004 (tíz új tagállam csatlakozik az EU-hoz, köztük Magyarország is).

Forrás: általi jóváhagyás

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb általános jellemzői. Az egypártrendszer működésének alapelvei. A pártállam csődjének okai és jelei a Kádár-korszak utolsó éveiben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a demokratikus átalakulás jelentőségét, az ezt tagadó álláspontokat kritikával illeti, a következményeket differenciáltan értékeli. Megismeri a demokratikus intézményrendszer működése fontosságát, erősödik benne a haza iránt érzett elkötelezettség érzése. Sokoldalúan felkészül a jövendő közéleti szerepekre. (Pl. A demokrácia játékszabályainak dramatikus módszerrel történő tanulása. A vitakultúra fejlesztése.)	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A demokratikus jogállam megteremtése. Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz. A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon. A magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek. A cigány (roma) népesség helyzete. A határon túli magyarság sorsa a rendszerváltozást követően. A Kárpát-medencén kívüli magyarság helyzete. Kisebbség, nemzetiség.	Ismeretszerzés, tanulás: – Ismerkedés a jogállamiság intézményrendszerével. Következtetések levonása, majd azok rendszerezése. A napi közéletből vett példák felsorakoztatása. – Tapasztalatok gyűjtése a család, a szűkebb és tágabb környezet, az iskola mindennapi életéből. Kritikai gondolkodás: – A határon túl élő magyarok sorsának megismerése, a valós és fiktív elemek megkülönböztetése. – Történetek, élő tanúk visszaemlékezései, azok meghallgatása. (Pl. a rendszerváltás korának aktív szereplői és tanúi.). Kommunikáció: – Saját vélemény kialakítása a rendszerváltás éveinek dilemmáiról és eseményeiről. – A médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása. Tájékozódás térben és időben: – Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal. – Jelentősebb határon túli magyarlakta települések bejelölése vaktérképre.	Földrajz: A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása, vaktérképre rajzolása. Technika, életvitel és gyakorlat: A családok életszínvonalának változása a rendszerváltást követően.
Értelmező kulcsfo-	Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi	

Fenntartó által jóváhagyva

galom	nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: privatizáció, rendszerváltás/rendszerváltozás, pluralizmus, demokratikus intézményrendszer, jogállam. Személyek: Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc. Topográfia: Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Várvidék (Burgenland). Évszámok: 1990 (szabad, többpárti választások Magyarországon), 1991 (a szovjet csapatok távozása hazánkból), 1999 (csatlakozás a NATO-hoz), 2004 (Magyarország EU-tag lett).

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Társadalmi szabályok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az emberi együttélésre vonatkozó hétköznapi és iskolai szabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek tudatosítása. Különféle típusú társadalmi szabályok értelmezése, a közös és az eltérő vonások felismertetése. Annak beláttatása, hogy minden közösséget a résztvevők által elfogadott írott és íratlan szabályok hoznak létre és tartanak fenn. A saját életre vonatkozó szabályok azonosítása.	

Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs. A jogi szabályozás sajátosságai. Jogok és kötelességek. Az alapvető emberi jogok. A gyermekek jogai, diákjogok. Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban. Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.	Ismeretszerzés, tanulás: – A médiából vett példák azonosítása az alapvető emberi jogok érvényesülése, illetve megsértése témakörében. – Társadalmi egyenlőtlenségek és egyenlőségek azonosítása történelmi példák alapján. Kritikai gondolkodás: – Személyes tapasztalatok és korábban tanult ismeretek kapcsolása a szokás, a hagyomány, az illem, az erkölcs és a jog fogalmához. – Különböző társadalmi szabályok összehasonlítása és tipizálása. – Jogok és kötelezettségek egymáshoz kapcsolása a közösségi életben. Kommunikáció: – Érvelés valamilyen diákjog érvényesítésének szükségessége mellett.	Hon- és népismeret: Magyar népszokások. Biológia-egészségtan: Az élővilággal szembeni kötelességeink, és az állatok jogai. Erkölcstan: Szabadság és korlátozottság. Színesedő társadalmak. A társadalmi együttélés közös normái.

Kulcsfogalmak	Társadalom, norma, szabály, jog, kötelesség.
Fogalmak	Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, alapvető emberi jog, gyermeki jog, hivatal, egyenlőség, társadalmi különbség, társadalmi egyenlőtlenség, előítélet, kirekesztés, gyűlöletkeltés, gyűlölet bűncselekmény.

Fenntartó általi jóváhagyás

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Állampolgári alapismeretek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A politikai ideológiák és struktúrák történelmileg kialakult alaptípusainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgári felelősség kialakítása. A köz- és egyéni érdek összeegyeztethetőségének problémái. Napjaink legjellemzőbb politikai rendszereinek megismertetése, és az ezzel kapcsolatban korábban tanultak fogalmi rendszerezése. A modern politikai rendszer működési mechanizmusának nagy vonalakban való áttekintése. Az önálló véleményalkotás gyakoroltatása egy-egy konkrét politikai jelenséggel kapcsolatban.	

Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Államformák (királyság, köztársaság). Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra). A demokratikus állam működésének alapelvei (hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll). Állampolgári jogok és kötelességek. Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviseletek). A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben. Tapasztalatszerzés: részvétel a diákönkormányzat munkájában.	Ismeretszerzés, tanulás: – Az államformákra és politikai rendszerekre vonatkozó történelmi ismeretek bemutatása szóban vagy írásban. – A magyarországi törvényalkotás folyamatának megértése. – A nyilvánosság politikai szerepének igazolása a médiából vett példák segítségével. Kritikai gondolkodás: – Vita az állampolgári jogok és kötelességek viszonyáról, ezek magyarországi érvényesüléséről. – A média és a politikai hatalom viszonyának elemzése konkrét példák alapján.	Erkölcstan: Tágabb otthonunk - Európa. A média és a valóság.

Kulcsfogalmak	Állam, politikai rendszer, államforma, királyság, köztársaság, hatalom, intézmény, szervezet, kormányzás, demokrácia, diktatúra, szélsőséges pártok és mozgalmak, államszervezet, hatalommegosztás.
Fogalmak	Hatalmi ág, érdekképviselet, állampolgári jogok, állampolgári kötelességek, közjó, politikai intézmény, média, közélet, nyilvánosság.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Pénzügyi és gazdasági kultúra	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A munka világával kapcsolatos ismeretek és személyes tapasztalatok. Kamatszámítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás hangsúlyozása. Néhány gazdasági-pénzügyi alapfogalom megismertetése. A gazdaságról való gondolkodás megalapozása és formálása a gazdasági szereplők azonosításán és a saját gazdasági szerepe tudatosításán keresztül. A gazdaságra vonatkozó korábbi ismeretek rendszerezése.	

Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők). A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció. Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam). Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel). Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről.	Ismeretszerzés, tanulás: – A piacgazdaság modelljének megalkotása, a szereplők és a piacok közötti kapcsolatrendszer megértése. – Kiselőadások tartása a pénztörténet főbb korszakairól. – Egy külföldi osztálykirándulás költségvetésének elkészítése – a valuták közötti váltás gyakorlásával együtt. Kritikai gondolkodás: – Gazdasági-pénzügyi döntések szimulálása néhány feltételezett gazdasági változás tükrében. – Nyert, illetve feláldozott haszon mérlegelése néhány gazdasági döntésben.	Földrajz: A gazdaság ágazatai. A magyar gazdaság főbb működési területei. A piac működésének alapelvei. A pénz szerepe a gazdaságban. Nemzeti és közös valuták. Árfolyam, valutaváltás. Matematika: Kamatszámítás. Technika, életvitel és gyakorlat: Korszerű pénzkezelés.

Kulcsfogalmak	Munka, gazdaság, piac, pénz, termelés, fogyasztás.
Fogalmak	Piacgazdaság, háztartás, vállalat, belföld, külföld, pénzintézet, pénzügyi közvetítő, bankjegy, pénzhelyettesítő, költségvetés, bevétel, kiadás, egyenleg, megtakarítás, betét, kötvény, befektetési jegy, hitelfelvétel, kamat, árfolyam, infláció.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Háztartás és családi gazdálkodás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok a családi – háztartási gazdálkodással kapcsolatban. Kamatszámítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni felelősség, kezdeményezőképesség és az alkotó munka szerepének tudatos felismertetése. A pénzkezelés alapvető fogalmainak megértetése a családi gazdálkodás legfontosabb kérdéseihez kapcsolódóan.	

Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Családi bevételek: munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyeremény, vagyon). Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházkodás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások). Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás). Családi pénzkezelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek). Tapasztalatszerzés: látogatás egy pénzintézetben, a lakossági folyószámlákhoz kapcsolódó banki tevékenységek megismerése.	Ismeretszerzés, tanulás: – A családi és a személyes szükségletek, illetve vágyak számbavétele. Ezek rangsorolása és szimulációs gyakorlat keretében való összevetése a reális lehetőségekkel. – Különféle élethelyzetekhez kapcsolódó családi költségvetések tervezése. – Számításokkal alátámasztott választás minimum két banki megtakarítási lehetőség közül. – A háztartási megtakarítási lehetőségek azonosításának gyakorlása szituációs játék keretében. – Lakossági folyószámla adatainak értelmezése. A családi bevételek és kiadások szerkezetének grafikus ábrázolása.	Földrajz: Egy termék árát befolyásoló tényezők. Kiadás és bevétel. Különböző fizetési módok. A fogyasztási szokások változásai. Matematika: Diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés. Kamatos kamat, befektetés és hitel. Technika, életvitel és gyakorlat: A háztartás és a közszolgáltatások. Hulladékgazdálkodás.

Kulcsfogalmak	Család, szükséglet, munka, tulajdon, jövedelem.
Fogalmak	Háztartás, költségvetés, bevétel, kiadás, társadalmi juttatás, tulajdonból származó jövedelem, örökség, nyeremény, vagyon, létszükségleti kiadás, nem létszükségleti kiadás, beruházás, egyenleg, megtakarítás, befektetés, hitel, kamat, bank, bankszámla, bankkártya, banki művelet, lakossági folyószámla.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Személyes és közvetett kommunikáció megkülönböztetése. Minden médiumra kiterjedő, személyes médiahasználati tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
– Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban. – A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megörökítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása. – A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban.		Informatika: Tájékozódás néhány online szolgáltatás céljáról lehetőségéről. Az internet kommunikációs szolgáltatásai (MSN, Skype, VoIP, chat, blog).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg. nyilvánosság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A médiamodellek és intézmények.	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók. Információk saját környezet médiahasználati szokásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben: mint vásárló és mint áru. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
– A médiapiacon az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei. – A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése. – A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális héttér, érdeklődés). – A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.		Magyar nyelv és irodalom: A beszélő és az elbeszélő szerep, a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözősége, a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérései.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A kereskedelmi kommunikáció (reklám) megjelenési helyeinek, alapformáinak ismerete. A hírgyártáshoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „naiv fogyasztói” szemlélet átértékelése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
– A reklámok a hirdetés és a médiaipar jellemzői. – A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása. – A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása. – A pártatlanság és korlátai.		Vizuális kultúra: Reklámhordozó felületek gyűjtése, csoportosítása, olvasása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hír, kommentár, hírérték, hírverseny, pártatlanság, hírportál, közösségi oldal.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése. Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre. Ismerje a XIX.-XX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit. Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait egészen napjainkig. Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére. Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik. Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki. Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok. Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők. Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat. Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból. Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget. Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egy-egy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat. Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából. Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényeget kiemelő jegyzetet. Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni.

Pénzügyi átalánnyal

	Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit. Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani. Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni. Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit. Legyen képes példák segítségével bemutatni a legfontosabb állampolgári jogokat és kötelességeket, tudja értelmezni ezek egymáshoz való viszonyát. Legyen képes a gazdasági és pénzügyi terület fontosabb szereplőit azonosítani, illetve egyszerű családi költségvetést készíteni, és mérlegelni a háztartáson belüli megtakarítási lehetőségeket.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
Vizuális kultúra az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

Iskolánkban a vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmai közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmai végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a pl. a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél gyermekeinkben tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű" intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni tanulóinknak a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. Intézményünkben a vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulóink önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuí-

Pedagógiai program

ció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezektől függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

Az adott tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy 5 – 8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszám keretin belül kell végrehajtani. Az óraszámmegosztást az adott iskolaszakaszban, pontosabban a 7 – 8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

Fenntartó által jóváhagyva

5 – 6. évfolyam

A fokozott realitásigény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, mely hosszú távon a kezdeményezőképességet és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére. A médiatudatosság kialakítása iskolánkban kiemelt fejlesztési cél, például a reklám hatásmechanizmusának elemzésével út nyílik a kritikus, értelmező gondolkodás és aktív állampolgárság megalapozására.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5–6. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Valóság és képzelet	6	1	7	4	2	6	10
Stílus és mozgás	6	1	7	6	2	8	12
Idő- és térbeli változások	3	-	3	3	1	4	6
Jelenértelmezés, jelalkotás	3	-	3	3	-	3	6
Kép és szöveg	3	1	4	5	-	5	8
Tervezett, alakított környezet	6	-	6	6	-	6	12
Tárgy és hagyomány	6	-	6	4	-	4	10
Összesen	33	3	36	31	5	36	64

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Valóság és képzelet	6	1	7
Stílus és mozgás	6	1	7
Idő- és térbeli változások	3	-	3
Jelenértelmezés, jelalkotás	3	-	3
Kép és szöveg	3	1	4
Tervezett, alakított környezet	6	-	6
Tárgy és hagyomány	6	-	6
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

5. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység /
Fejlesztési cél</td><td>Kifejezés, képzőművészet
Valóság és képzelet</td><td>Órakeret
6 + 1 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban.
A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek / Fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">A valóság modell (pl. épített környezet és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plasztikusság, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban, illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás).
Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, tempera-festés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika).
Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.
A színek hangulati hatása. A valós forma átalakítása színekkel és mintákkal. Valós formák ábrázolása kitalált mintákkal. Karikatúra figurák tervezése valós formák átalakításával. Karakteres vonások kiemelése.
Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).</td><td>Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása

Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés.

Ének-zene: zenei élmény feldolgozása.

Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak / fogalmak</td><td colspan="2">Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, méretarány.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak, plasztikitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb képzőművészeti alkotásain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelés és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. Őskor (mágia és vadászjelenet ábrázolása csoportmunkában, vázlatkő készítése gipszöntéssel, őskori portré rekonstruálása koponya alapján, állatszobrok mintázása agyagból vagy kavicsból), saját névtábla tervezése egyiptomi hieroglifjelekkel, védőszellemek és kevert lények a mezopotámiai kultúrában, bonyolult alaprajzok és labirintusok krétai művészetben, görög színház – színházi álarcok. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom, ókori görög és római) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítés síkban, térben, vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.		Természetismeret: az emberi test, testarányok, mozgásképesség. Matematika: változó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása. Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plasztikitás, aránytrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus arány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Idő- és térbeli változások	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján. Tananyag: a holtpont jelentősége a művészetben. A mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázás”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással.		Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. Dráma és tánc: mozgásfolyamatok, mozgássor. Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján.		Természetismeret: tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonyának megfigyelése. Informatika: rajzos – szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Kép és szöveg	Órakeret 3 + 1 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentés módosulások megfigyelésének céljával.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Sumer írás, képrejtvény tervezése, egy tanult irodalmi alkotás elkészítése képregény formájában, csoportmunkában. • Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként.		Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei stílusok és formák. Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Hang- és képkapcsolat, kiemelés, alkalmazott grafika.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi környezetének vizsgálata meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-, teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban. • A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. • Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Történelmi és mesterséges, technikai és épített. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás. Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző-, magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.	

Fővárosi Pedagógiai Intézet

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Tárgy és hagyomány	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Létrehozott vagy talált tárgyak díszítéseinek megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. • Különböző történeti korok és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata, pl. egyiptomi varázserejű tárgyak, amulettek.		Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság. Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Valóság és képzelet	4	2	6
Stílus és mozgás	6	2	8
Idő- és térbeli változások	3	1	4
Jelenértelmezés, jelalkotás	3	-	3
Kép és szöveg	5	-	5
Tervezett, alakított környezet	6	-	6
Tárgy és hagyomány	4	-	4
Összesen	31	5	36

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 4 + 2 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Látvány utána tanulmányrajzok készítése gömbölyű formákról. Részlet- és metszetrajzok. Természetvédelmet kifejező gipszdombormű készítése. • Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika) Csendélet látvány utáni ábrázolása, a látvány valós színeinek megváltoztatása, pl. kidolgozás vagy csak hideg vagy csak meleg színekkel. • Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. • Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, fotó).	Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása. Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés. Ének-zene: zenei élmény feldolgozása. Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.

Kulcsfogalmak / fogalmak	Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, kiegészítő szín, komplementer, méretarány.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerte legjelentősebb képzőművészeti alkotásain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelés és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. • Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. Egy képzeletbeli lovagi torna megjelenítése egy meghatározott kameraállásból. • Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok (pl. romantika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. • Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával. Képelemzés, kompozíciós vázlatrajzok, képátalakítások, képkiegészítések, a látvány adott célú továbbgondolása és megjelenítése az eredetitől eltérő tartalommal: híres műalkotások szereplőinek ábrázolása plakáton. Régi korok divatja: egy híres műalkotás szereplőinek viselete (anyaggyűjtés, kutatómunka az interneten).	Természetismeret: az emberi test, testarányok. Mozgásképesség. Matematika: változó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása. Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritás.	

Pedagógiai jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Idő- és térbeli változások	Órakeret 3 + 1 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl. egyszerű tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag). Elmozdulás, mozgás. Kedvenc sportág jellegzetes mozdulatsorának megörökítése fotósorozattal vagy rajzsorozattal. Fázisrajzok a kézmozdulatokról. Mozdulatsor megjelenítése egy képen belül. • A természet (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, tárgy, híd, szerkezet) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hószobor, anyag változása kitéve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamat dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.		Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Dráma és tánc: Mozgásfolyamatok, mozgássor. Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata. Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuális értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégérek, parancsikonok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).	Természetismeret: tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat. Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonyának megfigyelése. Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta. Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása. Matematika: tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.

Kulcsfogalmak / fogalmak	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Kép és szöveg	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). • Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. • Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján. • Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.		Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei stílusok és formák. Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok. Informatika: multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Hang- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi környezetének vizsgálata meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szerkesztéssel és szabadkézi rajzban • A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. • Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Természetismeret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás. Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.

Fenntartói jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Tárgy és hagyomány	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). • A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. • Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.	Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok. Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat. Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság. Ének-zene: népzene. Dráma és tánc: népszokások. Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.

Kulcsfogalmak / fogalmak	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

Megalitikus építészet (pl. Stonehenge), őskori mágikus ábrázolás (pl. altamirai barlangrajz), ókori egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templom (pl. Kheopsz piramisa, Zikkurat – Úr, karnaki Ámon-templom), faragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra), halotti kultusz tárgyai (pl. Tutenchamon arany halotti maszkja), az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy dombormű (pl. Fáraó vadászaton – thébai falfestmény), az ókori görög és római templom (pl. athéni Akropolisz: Parthenon, Erektheion; Pantheon), ókori színház, amfiteátrum (pl. Colosseum), görög és római emberábrázolás (pl. delphoi kocsihajtó, Szamothrakéi Niké, Laokoón-csoport, római portré szobor), korakeresztény és bizánci templom (pl. Santa Sabina, Hagia Sophia), népvándorlás kori tárgy (pl. nagyszentmiklósi kincs, honfoglaláskori öltözet), románkori és gótikus templom, székesegyház (pl. pisai dóm, jáki bencés apátsági templom, amiens-i székesegyház, nyírbátori református templom), Magyar Szent Korona és koronázási palást, épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss), gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester), gótikus üvegablak (pl. chartres-i katedrális üvegablakai), reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. Palazzo Farnese, chambordi kastély, versailles-i palota, fertődi Eszterházy-kastély), a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	– A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. – Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. – Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. – A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. – Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. – Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. – Néhány rajzi és tárgykészítési tecnika megfelelő használata az alkotótevékenység során. – Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. – A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. – Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. – Fontosabb szimbolikus és kultárális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. – A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. – Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Tanulóink ezen időszakában különösen fontos továbbá a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúraközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevéssé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészeten kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekeink természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „Vizuális kommunikáció” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „Kifejezés, képzőművészet” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

Fenntartó által jóváhagyva

	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Érzelmek, hangulatok kifejezése	4	1	5	3	2	5	7
A művészi közlés, mű és jelentése	5	-	5	6	-	6	11
Magyarázó képek/rajzok	2	-	2	2	-	2	4
Mozgóképi közlés	4	-	4	3	1	4	7
Montázs	2	-	2	2	1	3	4
Vizuális kommunikációs formák	2	1	3	3	-	3	5
Reprodukálás és ábrázolás	2	1	3	-	-	-	2
A kiemelés alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és online sajtóban	1	1	2	2	-	2	3
A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	-	-	-	2	-	2	2
Tervezett, alakított környezet	5	-	5	4	-	4	9
Az épített környezet története	5	-	5	5	-	5	10
Összesen	32	4	36	32	4	36	64

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen

Érzelmek, hangulatok kifejezése	4	1	5
A művészi közlés, mű és jelentése	5	-	5
Magyarázó képek/rajzok	2	-	2
Mozgóképi közlés	4	-	4
Montázs	2	-	2
Vizuális kommunikációs formák	2	1	3
Reprodukálás és ábrázolás	2	1	3
A kiemelés alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és online sajtóban	1	1	2
A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	-	-	-
Tervezett, alakított környezet	5	-	5
Az épített környezet története	5	-	5
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység /
Fejlesztési cél</td><td>Kifejezés, képzőművészet
Érzelmek, hangulatok kifejezése</td><td>Órakeret
4 + 1 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Látvány plasztikitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotótevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek / Fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">• Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával.
A színek jelképes szerepe. Érzelemábrázolás a mimika és a színek kifejező erejének hangsúlyozásával. Egy pillanatnyi hangulatot érzékeltető tájkép vagy épület festése fotó alapján.
• Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).
• Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).</td><td>Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.

Ének-zene: a zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció.

Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak / fogalmak</td><td colspan="2">Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlattan, perspektíva.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. • Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet). • Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat. Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések. Informatika: internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plasztikitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermediális kifejezés/műfaj, kortárs művészet.	

Fenntartó által nem hitelesített

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról") a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. • Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.		Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya, nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe). • A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.		Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont, díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások. Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont. Informatika: egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. • A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.		Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő,k leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	Órakeret 2 + 1 óra
Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). • A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében. Képek az utcán, plakátok csoportosítása típusaik szerint, majd tervezése. Házfalak, tűzfalak tervezése.		Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok (pl. médiaszövegek). Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióval és kultúrájával (pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus) Informatika: multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái. Matematika: osztályozás. Rendszeralkotás, elemek rendszerezése. rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok)
Kulcsfogalmak / fogalmak	A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno)médium.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete**	**Órakeret 2 + 1 óra**
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit). A mozgóképi közlés tulajdonságai, a tapasztalás képességének fejlesztése.		Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban**	**Órakeret 1 + 1 óra**
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdök, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). • Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok). Megfigyelő képesség, értelmező képesség fejlesztése		Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomatékosítás eszközei a társművészetekben. Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• Tárgytervezés, tárgyalkotás (pl. érdekes eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. • Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). • Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. • A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben	Matematika: síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia-egészségtan: minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alakított, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). • Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. • Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísztárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. Földrajz: a természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió. Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése. Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísztárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Érzelmek, hangulatok kifejezése	3	2	5
A művészi közlés, mű és jelentése	6	-	6
Magyarázó képek/rajzok	2	-	2
Mozgóképi közlés	3	1	4
Montázs	2	1	3
Vizuális kommunikációs formák	3	-	3
Reprodukálás és ábrázolás	-	-	-
A kiemelés alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és online sajtóban	2	-	2
A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	2	-	2
Tervezett, alakított környezet	4	-	4
Az épített környezet története	5	-	5
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység /
Fejlesztési cél</td><td>Kifejezés, képzőművészet
Érzelmek, hangulatok kifejezése</td><td>Órakeret
3 + 2 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Látvány plasztikitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikáknak a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban.
A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata.
Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek / Fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">• Látványok, , jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával.
Színkontrasztok fajtáinak összegzése, színtani kísérletek. Színkontrasztok megfigyelése a műalkotásban. Ellentétes tulajdonságok, érzelmek, fogalmak ábrázolása. („faönarckép” tervezése)
• Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).
• Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).</td><td>Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.

Ének-zene: a zenei és vizuális élmények kapcsolata.
Zenei kompozíció.

Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak / fogalmak</td><td colspan="2">Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. • Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet). • Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések. Informatika: internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy- és kétirányponthos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermediális kifejezés/műfaj, kortárs művészet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról") a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. • Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.		Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, (szimbólum, grafikon, diagram, embléma, logó).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 3 + 1 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe) Kreativitás képességének fejlesztése, illúziókeltés lehetőségei. • A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.	Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások. Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont. Informatika: egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.

Kulcsfogalmak / fogalmak	Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képregény, story-board.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 2 + 1 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs) érdekében. Térszemlélet fejlesztése, analízis-szintézis képességének erősítése.		Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	

Fenntartó által jóváhagyva

<table>
<tr><td>Tematikai egység / Fejlesztési cél</td><td>Vizuális kommunikáció
Vizuális kommunikációs formák</td><td>Órakeret 3 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek / Fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">• A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással.
• A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.</td><td>Magyar nyelv és irodalom: nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok (pl. médiaszövegek). Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával (pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus).

Informatika: multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.

Matematika: osztályozás. Rendszeralkotás elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak / fogalmak</td><td colspan="2">A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, médium. Képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban**	**Órakeret 2 óra**
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdök, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). • Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).		Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomatékosítás eszközei a társművészetekben. Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése	

Ismeretek / Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történés vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward). • Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	Informatika: digitális képek jellemzőinek megismerése (pl. méret, szín, színmélység, kontraszt), minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok megismerése. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével. Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc: időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
• Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. • Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig • A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.		Matematika: síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia-egészségtan: minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.	

Fenntartó által hitelesítve

<table>
<tr><td>Tematikai egység /
Fejlesztési cél</td><td>Tárgy- és környezetkultúra
Az épített környezet története</td><td>Órakeret
5 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="2">Alakított, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek / Fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">• Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján.
• Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</td><td>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísztárgyak megfigyelése.

Hon- és népismeret: néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra.

Földrajz: a természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió.

Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése.

Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak / fogalmak</td><td colspan="2">Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, használati tárgy, dísztárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:
19. század építészetének megjelenései (pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház), romantika, realizmus és impresszionizmus, posztimpresszionizmus festői (pl. F. Goya, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, E. Manet, C. Monet, V. van Gogh, P. Gauguin), 19–20. század fordulójának irányzatai (pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar), 20. századi és kortárs irányzatok példái (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier, Makovecz Imre, H. Moore, H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely, Erdély Miklós).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példákat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Fenntartó által jóváhagyva

Helyi tanterv

az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára

István Király Baptista Általános Iskola

Kótaj

Fenntartó által jóváhagyva

2018.

Tartalomjegyzék

ALSÓ TAGOZAT

Bevezető 3
Bibliaismeret 10
Ének – zene 32
Környezetismeret 59
Magyar nyelv és irodalom 121
Matematika 188
Informatika 244
Technika, életvitel és gyakorlat 250
Testnevelés 278
Vizuális kultúra 334

FELSŐ TAGOZAT

Bevezető 377
Bibliaismeret 385
Ének – zene 404
Földrajz 444
Hon- és népismeret 480
Idegen nyelv – Angol 489
Informatika 508
Magyar nyelv és irodalom 551
Matematika 603
Osztályfőnöki 690
Technika, életvitel és gyakorlat 719
Természetismeret 750
Testnevelés 844
Történelem 897
Vizuális kultúra 942

Fenntartó által jóváhagyva

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza
Alsó tagozat: 1–4. évfolyam

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsi nevelés
E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
*A*az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés
*A*az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Érzékenység kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
*A*a tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső- és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

A családi életre nevelés
*S*személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történések, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásrautaltság tudatosítása.

A testi és lelki egészségre nevelés
*A*a testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
*G*gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítés és a segítéshatásainak megtapasztalása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság
A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

Pályaorientáció
Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Fenntartó általi jóváhagyás

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

Médiatudatosságra nevelés
*É*életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, kritikai gondolkodás alapozása.

A tanulás tanítása
A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció
Az anyanyelv-elsajátítás folyamatában elsődleges feladat a szókincsfejlesztés, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése. Ennek során a tanuló képek tartalmáról szóbeli leírást ad, elsajátítja az írás, olvasás képességét. Feladat a szöveg információhordozó funkciójának tudatosítása, az értő olvasásra törekvés. Tények, gondolatok, érzések felismerése, átélése olvasott szöveg alapján, dramatizálás.

Idegen nyelvi kommunikáció
A tanuló érdeklődésének felkeltése és pozitív irányultság kialakítása a más nyelveken megszólaló beszéd és a más nyelveken beszélők iránt.

Matematikai kompetencia
Jellemzője a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés. A fejlesztés feladata az elemi rendszerező képesség és kombinatív képesség fejlesztése. Kialakul a tanuló fejlettségének megfelelő szintű, biztos számfogalma. Alapműveleteket végez, manipulál. Ismeri és használja a mértékegységeket. Képes mennyiségi következtetésre, becslésre, mérésre.

Természettudományos és technikai kompetencia
A tanuló érdeklődéssel fordul a környezet tárgyai, élőlényei, jelenségei felé. A mindennapi életben előforduló jelenségek körében tapasztalatszerzésre törekszik. Tanári irányítás mellett, de mind önállóbban hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, ezek eredményeit értelmezni is tudja. Alkalmazza a segédeszközöket. Figyel az ember és természet kölcsönhatásának folyamataira. Gyakorlatias ismeretekre tesz szert. Értékeli a természet szépségét, törekszik annak védelmére, a környezet megóvására (növényápolás, madáretetés). Igyekszik elsajátítani és lehetőség szerint betartani az egészséges életmód szabályait.

Digitális kompetencia
A számítógép megismerése, egyszerű kezelési műveletek végzése, szoftverek futtatása irányítással. A tanuló motivált az IKT-eszközök használata iránt.

Szociális és állampolgári kompetencia
Az iskolai életrend biztonságában a tanulók jól érzik magukat. Ismerik a magatartási szabályokat. Kötődnek a pedagógushoz és a társaikhoz. Szociális képességeik főként az osztályban megélt saját élmények alapján fejlődnek: felelősségtudat, kitartó, szorgalmas munka, mások teljesítményének elismerése, jó és rossz elkülönítése, reális önértékelés.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia
A tanuló tud segítséget kérni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
A tanuló ismeri az alkotás örömét. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, képzőművészeti elemek alkalmazásával.

Hatékony, önálló tanulás
A középpontban az olyan alapvető készségek fejlesztése áll, mint az írás, olvasás, számolás, az IKT-eszközök használata. A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. A tanuló a tanuláshoz szükséges taneszközök használatában biztos, gyakorlott. Érdeklődik a tanulás iránt, érdeklődése az elért sikerekből, a fejlesztő értékelés során kapott elismerésből és biztatásból, valamint a korábbi tapasztalatok alapján kialakult kíváncsiságból táplálkozik.

Fenntartó által jóváhagyva

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszközegyüttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelési szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésben részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a

Fenntartó által nyilvános

pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvési, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, cél-racionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalma sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; az identitás és önismeret mint szocializációs cél; párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek; valamint a kíváncsiság mint motiváció.

Fenntartó által jóváhagyva

A helyi tantervünkben egységes jelrendszert alkalmaztunk.
A NAT által felkínált szabadon tervezhető órakeretből a megemelt tantárgyi óraszámok többletét + órával és piros számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabadon tervezhető órakeret terhére, melynek beépítésénél piros betűket alkalmaztunk.

A kerettanterv által felkínált szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeretet 10 %-kal és zöld számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeret terhére, melynek beépítésénél zöld betűket alkalmaztunk.

Fenntartó által jóváhagyva

Bibliaismeret az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

A Bibliaismeret alapvető feladata a Biblia igazságainak megismertetése, a Teremtő és Gondviselő Mennyei Atya bemutatása, és ezek alapján a gyerekek társaikhoz, családjukhoz és környezetükhöz való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A Biblia és annak tanítása több évezredes múltra tekint vissza. A köznevelésben most újból bevezetésre kerülő hittan létfontosságú ahhoz, hogy a felnövő generációk keresztény emberként tudjanak majd szembenézni korunk megannyi új és régi kihívásával. A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az erkölcstannal megegyezően, az értékek közvetítése, valamint az, hogy Isten Igéjének alapnormái egyre inkább a tanulók viselkedésének belső szabályozó erőivé váljanak.

A Bibliaismeret középpontjában a Mindenható Isten kijelentése áll, amely képes formálni a gyermeki személyiséget – testi, szellemi és lelki értelemben egyaránt. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmának szerkezetet. A Biblia évezredek óta tartalmazza azokat az elidegeníthetetlen emberi jogokat, melyeket megfogalmaztak az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, valamint hazánk Alaptörvénye is rögzítette. Ezek a jogok alapvetően a közös teremtettségünkből, istenképűségünkből illetve Isten felénk való szeretetéből származnak. Minden embernek joga van a szabad élethez. Isten Igéje hirdeti a személy egyediségét, értékes voltát és a fajra, nemre való megkülönböztetés nélküli méltóságát. Ugyanakkor határozottan tanít a bűn, erkölcstelenség romboló hatásáról, és hirdeti a kiutat ezekből Jézus Krisztus által. A Bibliaismeret magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – Istenhez, a jóhoz és gonoszhoz, önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.

A Bibliaismeret egyben erkölcsi nevelés is. Egyik célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az Isten Igéjében megfogalmazott és általában az európai keresztény kultúra alapvető erkölcsi értékeinek tanulmányozása és alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsi kérdésekről való gondolkodás során az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori keresztény életmódot, életfelfogást és életminőséget.

A Biblia értékközvetítő tanítás. Az isteni ihletettség, a több évezredes kipróbáltság és hatása a világra meggyőzően bemutatja, hogy napjainkban is létjogosult a belőle kiolvasható értékrend. Ezek alapján lehet véleményt formálni a cselekedetek és az elmulasztott cselekedetek, a társadalmi teljesítmények megítéléséről. Mindezek alapvetően összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényben is megjelenik.

Az értékek és a normák világosan megfogalmazottak. Vita és egyeztetés tárgyát ezek megélése, megvalósulása képezheti napjaink társadalmában, amikor a környezet a korábbiaknál kevesebb biztos tájékozódási pontot kínál a fiatalok számára.

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel, az identitással és az Istennel való személyes kapcsolatról szólnak. Más részük interperszonális – másokra és a hozzájuk fűződő kapcsolatainkra vonatkoznak. S megint más részük

Fenntartó által jóváhagyva

alapvetően társadalmi jellegű – közösségeinkhez és környezetünk egészéhez kapcsolódva fontos szerepet játszanak abban, hogy világunk élhető, áldott és utódainkra is átörökíthető maradjon. A Biblia mindezt a két nagy parancsolatban foglalja össze: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. …Szeresd felebarátodat, mint magadat. (Máté evangéliuma 22. rész 37. 39. vers)

A tananyag felépítése egyrészt lineáris, hiszen sorba veszi a Bibliai történeteket az Ószövetségben a Teremtéstől a Bírák koráig másrész pedig spirális szerkezetű, mert az ünnepkörök illetve Jézus élete és tanítása évfolyamonként ismétlődően megjelenik.

A hittantanár, Bibliaismeret tanító feladata elsősorban a Biblia és annak üzenetének megismertetése, megszerettetése. Történeteken, tanításokon keresztül segítheti a gyermekek ismeretének bővülését, de ezeken keresztül be kell mutatnia a napjainkban is jelen lévő és szerető Istent.

Tagadhatatlan azonban – különösen az általános iskolai korosztály esetében –, hogy az eredmény döntő mértékben nem a közlések tartalmán, hanem a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek Istenben vetett hite összhangban van tetteivel, példája révén akár erősebb és maradandóbb erkölcsi hatást tud gyakorolni a gyerekekre, mint mások a szavaikkal.

A Bibliaismeret tanítását többféle pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az élményszerűség, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. A Bibliaórák munkaformája lehet sok egyéb mellett: a beszélgetés, az önkifejező alkotás, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű közösségi életbe való tevékeny bekapcsolódás például az ünnepkörök révén.

Mindezzel összhangban az értékelés módja is részben eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől, miközben megtarthatja annak felépítését.

A kötelezően választható bibliaismeret tantárgy értékelése során az általános iskola 1. évfolyamában, valamint a 2. évfolyam első félévében szöveges értékelést, a 2. év végétől pedig osztályzatokat kapnak a tanulók. A fakultatív bibliaismeret oktatás során nem értékeljük a tanulókat, a bizonyítványban jelezzük, hogy részt vettek a bibliaismeret órákon.

Osztályzattal értékelhető az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység. Soha nem irányulhat viszont az értékelés azoknak a személyes vélekedéseknek a minősítésére vagy osztályozására, amelyek a gyermek életszemléletét tükrözik.

Fontos, hogy tanulóink folyamatos visszajelzést, pozitív megerősítést kapjanak munkájukról. A tanár az értékelésben arra fókuszáljon, mi az, amit a tanuló tud. A bibliaismeret órákon nem a memória, nem a logika vagy a kézügyesség a lényeg. A tananyag átadásánál a tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanulók aktív órai részvétele során a tanítási órán elsajátítsák a szükséges ismereteket. Lehetőség szerint csak szorgalmi feladatokat adjunk, ne legyen kötelező házi feladat. A memoritereket is közösen a tanítási órákon igyekezzünk megtanítani. Az így megszerzett tudásról az egyes fejezeteket követő írásbeli témazárók

Fenntartó által jóváhagyva

segítségével tájékozódhatunk, vagy projektfeladatokat adhatunk, s a projektmunkát értékelhetjük a témakör végén. Azonban ügyelnünk kell arra, hogy a bibliaismeret nem válhat a tanulók számára egy a többi tantárgyhoz hasonló számonkérési kötelezettséggel követelő ismeretanyaggá. Meg kell őrizni azt a többletet, amit a Biblia lelkülete és értékrendje képvisel.

Az 1. és 2. évfolyamon a tanuló szöveges értékelése:

Jól megfelelt:

- tudása pozitívan értékelhető
- teljesítménye kiemelkedő
- órai aktivitása példamutató
- szorgalmi feladatokat végez
- példaként állítható a közösség elé

megfelelt:

- tudása ingadozó
- képességei alatt teljesít
- az órákon passzív, nem vesz részt a közösségben
- önállótlan, irányításra szorul

nem felelt meg:

- ismeretei nem érik el a korosztályától követelhető minimális szintet
- ennek megváltoztatására nem is törekszik
- az órákon passzív, nem motiválható

Felsőbb osztályokban az érdemjegyek kialakítása a humán tantárgyak értékelési metódusát kövesse.

1. évfolyam

A tematikai egység címe	**Óraszámok** (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
„Mi Atyánk”	10	--	10
Jézus élete	18	2	20
Isten szeret engem	4	2	6
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

1. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**„Mi Atyánk”**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Személyes és családi élmények	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Istenkép alakítása a korosztály szintjén. Az én és Isten viszonya. Helyünk a teremtett világban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Ki Isten? Mit jelent: Isten az Atya? Mit jelent: Isten szent? Milyen a mennyország? Mit és hogyan teremtett Isten? Miben hasonló Isten hozzánk? Miben különbözik Isten tőlünk? Hogyan szólhatunk Istenhez? Mi az imádság? Mit jelent beszélgetni Istennel? Mikor szólíthatjuk meg Istent? Ki szólíthatja meg Istent? Milyen fajta imádságok vannak? Hogyan szól hozzánk Isten? Hogyan szól hozzánk a teremtett világban? Hogyan szólítja meg az embert? Hogyan szól a Biblia által? Hogyan szól a Gondviselésen keresztül? Mi a jó és a rossz? Mi a jó és a rossz? Ki mondhatja meg mi a jó és mi a rossz? Miért érdemes a jót választani? Mi lehet a rossz választásának következménye?	Vizuális kultúra: Személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban Fantázia, kreativitás Magyar nyelv és irodalom: Beszédkészség, beszédbátorság fejlesztése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése Szókincsfejlesztés Környezetismeret: A Föld Növény és állatvilág Ének: Dalok tanulása Harmonikus mozgás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Isten, Atya, Teremtő, Imádság, Gondviselés, Jó, Rossz

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus élete	Órakeret 18+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Karácsony és húsvéti ünnepek saját élménye	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jézus személyével való ismerkedés. Jézus szeretetének tudatosítása bibliai történeteketen keresztül. Karácsony és Húsvét ünnepköre átérzésének elősegítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Jézus születése Hogyan jelezte előre Isten Jézus születését? Hol és hogyan született meg Jézus? Hogyan ünnepeljük Jézus földre jöttét? Milyen szokások kapcsolódnak Karácsony ünnepköréhez? Jézus gyermekkora Milyen gyermek volt Jézus? Hogyan kell viselkednie egy gyermeknek? Mi a különbség a gyermekek és a felnőttek világa között? Miért jó templomba, imaházba járni? Jézus csodálatos tettei Mit nevezünk csodának? Jézus milyen tulajdonságai fedezhetőek fel a bibliai történetekben? Mit üzennek számunkra ezek a csodálatos tettek? Mit gondoltak Jézusról az emberek? Húsvét ünnepköre Mi történt Virágvasárnap? Hogyan zajlottak a Nagyhét eseményei? Mit jelent a testünk halála? Miért fogták el és ítélték el Jézust? Milyen volt Jézus feltámadása?	Magyar nyelv és irodalom: Egyszerű ítéletalkotás történetek szereplőiről Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban. Szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása Nem verbális jelzések tartalmának felismerése Vizuális kultúra: Történetek vizuális megjelenítése A közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jézus, születés, gyermekkor, felnőttkor, csoda, szeretet, halál, feltámadás

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Isten szeret engem	Órakeret 4+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Szülői szeretet, óvodai, iskolai elfogadó, befogadó közeg	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Isten szeretetéből következő értékes voltunk tudatosulása. Isten gondviselésének megtapasztalása a mindennapok eseményeiben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Isten szereti a világot Miért szeretheti Isten a világot? Hogyan fejezi ki Isten az ő szeretetét? Jézus szereti a gyermeket Miben különböznek a gyerekek a felnőttektől? Miért szereti Jézus a gyermekeket? Hogyan mutatja meg ezt a szeretetét? Isten értékesnek tart bennünket Mitől értékes egy ember? Mennyit érünk? Mit jelent, hogy Isten értékesnek tart? Isten vigyáz rám Hogyan vigyáz ránk Isten? Mit jelent, hogy mellettünk van Isten?		Környezetismeret: Családi kapcsolatok A természeti környezet szépsége Vizuális kultúra: Személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Értékesség, figyelem, szeretet, gyermekkor, felnőttkor, védelem	

Fenntartó által jóváhagyva

2. évfolyam

A tematikai egység címe	Óraszámok (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
Isten terve és a meg-romlott világ	5	1	6
Ősatyák	16	1	17
Isten megszabadítja népét I.	4	--	4
Jézus az Isten fia	7	2	9
Összesen	32	4	36

2. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Isten terve és a megromlott világ**	**Órakeret 5+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1. évfolyam „Mi Atyánk” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A gyermekek közötti konfliktusok kezelése. Az engedelmesség pozitív illetve az engedetlenség, önfejűség negatív következményeinek felmérése és tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az első család és konfliktusai Milyen volt Kain és Ábel kapcsolata egymással? Hogyan jellemezhető Kain és Ábel kapcsolata Istennel? Mit eredményez a figyelmeztetés figyelmen kívül hagyása? Nóé bárkája Miért Nóéhoz szólt az Isten? Miben kellett engedelmeskednie Nóénak? Miért volt özönvíz? Bábel tornya Mit akart elérni az emberiség? Miért lett annyiféle nyelv a földön?		Vizuális kultúra: A történetek képi, plasztikai ábrázolása. Magyar nyelv és irodalom: Egyszerű ítéletalkotás történetek szereplőiről Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban Szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása Nem verbális jelzések tartalmának felismerése

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolatok, felelősség, engedelmesség, engedetlenség, következmény

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Ősatyák	Órakeret 16+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az előző „Isten terve és a megromlott világ” tematikai egység	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelni, ahogyan Isten megszólít embereket. Az Istenben vetett hit értékének felfedezése a történeten keresztül.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ábrahám és Izsák története Hogyan szólította meg Isten Ábrahámot? Miért vált külön egymástól Ábrahám és Lót? Mi történt Somoda és Gomora városával? Hogyan született Izsák? Mi volt Ábrahám legnagyobb próbája? Hogyan lett Izsáknak felesége? Ézsau és Jákob története Hogyan született Ézsau és Jákób? Mi lett a következménye annak, hogy Ézsau eladta elsőszülöttségi jogát? Milyen módon szerezte meg Jákób az apai áldást? Mi volt Jákób álma és fogadalma? Hogyan lett Jákóbnak családja? Milyen volt a kapcsolata Lábánnal? Mit jelent Istennel tusakodni? Mi lett Ézsau és Jákób sorsa? József története Mi volt József álmainak jelentősége? Miért adták el Józsefet testvérei? Hogyan engedelmeskedett József Istennek a nehézségek között is? Mi lett József hitének, hűségének jutalma?	Környezetismeret: Tájékozódás térképen Irányok, arányok, útvonaltervezés Technika, életvitel és gyakorlat, Vizuális kultúra: Finommozgás fejlesztése (só-liszt gyurmázás) Reprodukció, olvasott esemény vizuális kifejezése Magyar nyelv és irodalom: alapvető erkölcsi-esztétikai kategóriák (szép-csúnya, jó-rossz, igaz-hamis). Vizuális kultúra: elképzelt dolog vizuális megjelenítése; különböző anyagok használata a kifejezés szándékával; képzeletbeli helyek, terek megjelenítése; szereplők megjelenítése különféle technikákkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Isten elhívása, Isten követése, engedelmesség, hit

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Isten megszabadítja népét I.**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Az előző „Ősatyák” tematikai egység	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A megvetettség helyzetének tudatosulása és megértése, miért jár rossz következményekkel. Isten történelem alakító hatalmának felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Mózes születése Miért kellett rejtegetni az újszülött Mózest? Honnan kapta Mózes a nevét? Ki és miért mentette őt meg? Mózes elhívása Hogyan szólította meg Isten Mózest? Mit ígért neki Isten? Hogyan készítette fel Isten Mózest a küldetésre? A tíz csapás Mi volt Isten parancsa a fáraó felé? Milyen csapásokkal sújtotta Isten az egyiptomiakat? Miért érte őket ez a sok nehézség? Páskabárány Milyen módon készített Isten szabadítást népének? Mit kellett ehhez nekik is megtenniük? Milyen ünnepünk kötődik az egyiptomi szabaduláshoz?		Vizuális kultúra, Technika és életvitel: Élményszerű ábrázolási módok, illusztrációk készítése, kézműves technikák megismerése (kosárfonás, papírszövés) Dráma és tánc: Szituációs játékok. Környezetismeret: Állatok, természeti jelenségek ismerete Ének-zene: Alkalomhoz illő dalszövegek pontos ismerete Ritmus, tempó, dallam

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus az Isten Fia	Órakeret 7+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1. évfolyam „Jézus élete” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Megismerni Jézus csodálatos hatalmát. Az elesettek, betegek felé való segítségnyújtás szükségének megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jézus csodái: Minek a jele volt a kánai menyegzőn tett csoda? Mi volt a jelentősége a csodálatos halfogásnak a tanítványok életében? Jézus gyógyításai: Hogyan viszonyult Jézus a betegekhez, betegségekhez? Mi volt a feltétele annak, hogy valaki meggyógyuljon? Jézus életre kelti a holtat: Mi volt a célja Lázás feltámasztásának? Mit jelentett ki magáról ezen keresztül Jézus? Jézus szabadító hatalma: Kinek van szüksége szabadításra? Mitől tud Jézus megszabadítani? Mit kell tennie annak, akit Jézus megszabadít?		Vizuális kultúra: Médiaélmények felidézése és kifejezése szóban, vizuálisan. Jelmez, kellékek készítése. Jelek, jelképek. Dráma és tánc: Dramatikus játékok, improvizációs játékok

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Bibliai történetek a tanulók életkorának megfelelő szintű ismerete: - A „Mi Atyánk” , a 1.Kor.15: 3-4. és a János 3:16. memoriter szintű ismerete - Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban - A tanuló életkorának megfelelően tudja saját szavaival elmondani, hogy kicsoda Jézus és miért jött el, és mit jelent az, hogy Isten szereti őt. - A Rm 3,23. a Zsid.13:5. és az Ézs.61:1. memoriter szintű ismerete - Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban - A tanuló életkorának megfelelően tudja saját szavaival elmondani, hogy mi a bűn, mit jelent Istennek engedelmeskedni, őt követni. - Bibliai történtekkel igazolja, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia.

Fenntartó által jóváhagyva

3. évfolyam

A tematikai egység címe	Óraszámok (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
Biblia	2	1	3
Isten megszabadítja népét II.	7	--	7
Honfoglalás	3	1	4
Jézus példázatai	7	1	8
Jézus a szabadító	6	--	6
Apostolok cselekedetei I.	7	1	8
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

3. osztály

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Biblia**	**Órakeret 2+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-2. évfolyamának tanítása a Bibliáról	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a Biblia Isten szava és 66 kisebb könyvből áll. Megérteni, hogy a Biblia több író által szerkesztett könyv.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Biblia könyvei Tekercsek csoportosításra (megjelölve a 2 nagy rész, és kisebb csoportok) Hány nagy részből áll a Biblia? (Ó és Újszövetség) Mi a Biblia szó jelentése? A Biblia írói Ki adott parancsot Mózesnek az Igék leírására? Mire írta le Mózes az Igéket? Ismerős szerzők megkeresése az előző évfolyamok anyaga alapján, néhány szerző foglalkozása – Milyen embereket használt Isten a Biblia megírására? (néhány bemutatása – királytól a földművesig)		Környezetismeret: Tárgyak világa Régi Bibliák bemutatása Miért őrzik a régi tárgyakat múzeumban? Miért változnak a tárgyaink? Vizuális kultúra: Kedvenc igeversünk vizuális ábrázolása

Miért Isten Igéje a Biblia?	Emberábrázolás a művészetben (érzelmek kifejezése)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, Isten Igéje, Szerzőség

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Isten megszabadítja népét II.**	**Órakeret 7 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 2. évfolyam „Isten megszabadítja népét I.” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Isten többféleképpen megnyilvánuló szabadító hatalmának felismerése. Megérteni, hogyan formálta Isten a népet, mint közösséget a vándorlás során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Átkelés a Vörös-tengeren Mit tett Izrael népe, mikor félt? Hogyan válaszolt nekik Isten? Miért menekültek meg? Az aranyborjú Mit tett Izrael népe, mikor bizonytalanságba került? Miért bocsátott meg Isten? A tízparancsolat Miért volt szükség a parancsolatokra?(kapcsolatok) A szent sátor és a szövetség ládája Mire emlékeztette az embereket a szövetség ládája? Mit fejezett ki, hogy a Szent Sátrat megépíthették?(közösség) Az érckígyó Mit tett Izrael népe, mikor türelme végképp elfogyott, elfáradt? Mi segít nekünk is ilyen helyzetben? (egyéni szabadulás útja) Kémek Kánaánban Milyen földet szánt népe hazájának Isten? Mi lett a következménye a közösség hitetlenségének?(közös szenvedés) Bálám története Hogyan védte meg Isten a népét környezete, ellenségei rosszindulatától?		Környezetismeret: az emberi kommunikáció; beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok: félelem és öröm kifejezése Magyar nyelv és irodalom: Szituációs játékok: pletyka terjedése Vizuális kultúra: „kőtáblák” elkészítése nyomtatott útmutató alapján az osztályerembe „a mi szövetségládánk” (osztályemlékek Isten munkájával kapcsolatban)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabadulás, bálvány, parancsolat, Szent sátor, Szövetség láda, kémek, áldás és átok	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Honfoglalás	Órakeret 3+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 2. évfolyam „Isten megszabadítja népét II” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Haza, honfoglalás megértése. Felismerni, hogy a nehézségek legyőzhetőek Isten segítségével.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ráháb és a kémek Hogyan vigyázott a kémekre Isten? Miért segített Ráháb a kémeknek? Átkelés a Jordánon Miért mutatta meg Isten újra a ”vizes” csodát az új nemzedéknek? Jerikó elfoglalása Mire volt szükség a város elfoglalásához? (konkrétan és átvitt értelemben)	Vizuális kultúra: keresztyén jelképek (hal, kereszt) Technika, életvitel és gyakorlat: a közösségért végzett munka –az osztály otthonossá tétele Vizuális kultúra: Jerikó körbejárása és leomlása- építés – és szerepjáték és zene fényképezéssel

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Haza, honfoglalás, bátorság, engedelmesség, Isten segítsége

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus példázatai	Órakeret 7+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-2. évfolyamának Jézussal kapcsolatos tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A példázat, mint irodalmi műfaj felismerése. Megérteni, hogy Jézus példázatai miről tanítanak.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mustármag példázata Mi a példázat? Miből indul ki és hogyan változik Isten országa? A kősziklára épített ház példázata Miért pusztult el az egyik és maradt meg a másik ház? Életünk háza mikor marad meg? Az irgalmas samaritánus példázata Ki volt, aki a bajbajutott emberen segített? Ki a felebarátom, kinek tartozom szeretettel, irgalommal? A magvető példázata	Környezetismeret: anyagok tulajdonságai-homokasztal kísérlet, növény csíráztatása életfeltételek elsősegély Magyar nyelv és irodalom: ítéletek megfogalmazása, érvelés, vitakészség; mások véleményének megértése, elfogadása. Kommunikációs szokások,

Mit jelent Isten Igéje? Mit kell ahhoz, hogy Isten beszédéből jó dolgok szülessenek az életemben? (hallom-értem-teszem) A farizeus és a vámszedő példázata Kiknek mondta Jézus ezt a példázatot? Hogyan beszéljünk Istenhez? A talentumok példázata Milyen értékeket ad nekünk Isten? Miért adja?	a viselkedés szabályai a személyes kapcsolatokban és az online közösségekben Vizuális kultúra: különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés (talentum)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Példázat, Isten országa, irgalom, szeretet, Isten Igéje, imádság, értékeink

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Jézus a szabadító**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-3. évfolyamának Jézussal kapcsolatos tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Tudatosítani, hogy Jézus képes bárkinek segíteni.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Zákeus Miért nem mert Zákeus Jézus közelébe menni? Mit tett Jézus ezzel a kirekesztett emberrel? Samáriai asszony Mit tett félre Jézus, mikor az asszonnyal kezdett beszélgetni? Mit tudott Jézus az asszonyról, és mire jött rá az asszony? Nikodémus Miről beszélget Jézus ezzel a vezető emberrel? Mire figyelmezteti Jézus őt? Hogyan lehet örök életünk? A néma lélek kiűzése Jézus látta a betegség lelki hátterét – Hogyan segített? Péter árulása Szerette-e Péter Jézust? Miért hazudott? (Hogyan jött rendbe a kapcsolata Jézussal?) Húsvét – A két lator Kiket feszítettek keresztre? Hogyan viszonyult Jézushoz a két lator? Kin tudott Jézus segíteni élete utolsó pillanataiban is?		Környezetismeret: betegségek fizikai, lelki tünetei Magyar nyelv és irodalom: ismerkedés, beszélgetés kezdeményezése ma Vizuális kultúra: helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján; Erkölcstan: önismeret szociális érzékenység fejlesztése konfliktuskezelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kirekesztettek, hagyomány, farizeus, Messiás, újjászületés, örök élet, hazugság, megbocsátás, keresztre feszítés	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Apostolok cselekedetei I.	Órakeret 7+1 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A Bibliaismeret 1-3. éves anyagából Jézus életével kapcsolatosan ismert a tanítványok személye	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A Szentlélek személyének megismerése A Szentlélek bennünk él és segít	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mennybemenetel – Bevezetés A feltámadt Jézus miért búcsúzott el tanítványaitól? Milyen feladatot adott a tanítványoknak és mit ígért nekik segítségül? Mátyás megválasztása Miért kellett új apostolt választani? Ki választotta ki az apostolt? Hogyan? A Szentlélek kitöltetése Milyen különleges, látható jele volt annak, hogy Isten Szentlelke a tanítványokra szállt? Miért volt szükség erre a csodára? A Szentlélek megszólít – Az első gyülekezet Mit mondott el a „gyáva”Péter Jézusról? Mi történt a beszéd nyomán az emberekkel, mit tettek? A Szentlélek ad erőt, amihez nincs - István megkövezése Milyen különleges képességeket adott a Szentlélek Istvánnak? Mit tettek a féltékeny emberek vele? Amikor Istvánt bántalmazták, hogyan válaszolt erre? A Szentlélek meggyógyít - Az ékes kapu sántája Mit kért a beteg ember a tanítványoktól? Mit kapott? A Szentlélek vezet – Fülöp Mit üzent Isten Fülöpnek? A Szentlélek hogyan segítette Fülöpöt feladatában?	Magyar nyelv és irodalom: szituációs játék: tanúskodás nyelvek akkor és ma a gyógyulás - szerepjáték Erkölcstan: önismeret szociális érzékenység fejlesztése konfliktuskezelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	várakozás, Szentlélek, apostol, gyülekezet, bátorság, vezetés, keresztelkedés

Fenntartó által jóváhagyva

4. évfolyam

A tematikai egység címe	Óraszámok (Új anyag+ gyakorlás+ ismétlés+ összefoglalás)		
	90%	10%	Összesen
Bírák kora	8	1	9
Isten tanításai- A Hegyi beszéd	12	1	13
Apostolok cselekedetei II.	12	2	14
Összesen	32	4	36

4. osztály

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Bírák kora**	**Órakeret 8+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 3. évfolyam Honfoglalás tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A jó vezetők szerepének megértése. Pozitív attitűd kialakítása a vezetői felelősség felvállalására. Isten jelenlétének felismerése a különböző történelmi helyzetekben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Debóra Ki volt Debóra? Mi volt a bírák feladata? Mi a következménye annak, ha megszegjük Isten parancsait? Milyen próbákat állít elénk az Úr? Miért választott az Úr nőket is szolgálatra, mikor ebben a korban alapvetően a férfiaké volt a vezető szerep? Gedeon Ki volt Gedeon? Hogyan szólt hozzá Isten? Mit kellett megtanulnia Gedeonnak? Hogyan tapasztalhatjuk meg az Úr által nekünk adott erőt a feladataink során? Sámson Mi volt a Sámson születéséről szóló ígéret? Milyen hőstettei voltak Sámsonnak? Hogyan veszítette el erejét? Mi volt az utolsó hőstette? Mit jelent Istennek szentelve lenni? Ruth		Környezetismeret: Térképhasználat: A történetek helyszínének térképen való megkeresése, feladatlap alapján az útvonal bejelölése, síkbeli tájékozódás Magyar nyelv és irodalom: Dramatizálás: A leírt élethelyezetek megjelenítése. Szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. Helyes értékítéletek alkotása. Vizuális kultúra: A helyszínek és környékének megformálása terepasztalként.

Fenntartó által jóváhagyva

Miért követte Ruth idegen földre is anyósát? Ruth ragaszkodása hogyan vált áldássá? Kik származtak Ruthtól? Sámuel Mik voltak Sámuel születésének körülményei? Mi volt Sámuel feladata, felelőssége? Mit jelentett Izrael életében a szövetség ládájának elvesztése? Hogyan lett királya a népnek?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vezetés, felelősség, döntéshelyzetek, következmény, teherhordozás, hős, áldás

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Jézus tanításai – A Hegyi beszéd**	**Órakeret 12+1 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 1-3. évfolyamának Jézus Krisztusról szóló tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A helyes értékítélet kialakítása a tanulók gondolkodásában. Az Istennek tetsző életvitel elsajátítása és beépítése a személyes értékrendbe. Jézus Krisztus egyedülálló tanításának felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A boldogságról Jézus szerint kik boldogok? Mit mond erről a mai kor? Adakozás, pénz Mit jelent az adakozás? Hogyan kell adakozni? Mi az adakozás következménye? Milyen veszélye van annak, ha valaki nem adakozó? Imádkozás Mit tanít Jézus az imádkozásról? Mit tanít a Miatyánkon keresztül? Karácsony – Jézus születése Mi az advent? Milyen ígéretet kapott Mária és Erzsébet az angyaltól? Milyen szerepe volt Józsefnek Jézus életében? Gondviselés Van-e okunk aggódni? Mit tanácsol Jézus az aggódással kapcsolatban? Milyen ígérete van a számunkra? Képmutatás (őszinteség) Mi Jézus megoldása a képmutató viselkedéssel kapcsolatban? Hogyan tudjuk a gyakorlati életben ezt megvalósítani? Miért nehéz ezt megtenni?		Környezetismeret Pénzhasználat, érték Magyar nyelv és irodalom Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Bizonyítás, érvelés, indoklás. Logikus következtetés Vizuális kultúra Történetek, szereplők megjelenítése különböző technikákkal Ének-zene Ünnephez tartozó énekek, ritmus, hangulat, hangerő Dráma és tánc Szituációs játékok, dramatizálás.

Pontárló által jóváhagyva

Aranyszabály Hogyan lehet egy mondatban összefoglalni az emberi együttélés szabályát? Mit jelent ez a gyakorlatban? Megbocsátás Mit jelent a megbocsátás nekem? Mit jelent a megbocsátás a másik embernek? Hogyan függ össze mindez az üdvösséggel? Isten akarata Honnan tudhatjuk, mi Isten akarata? Mi Isten legfontosabb akarata? A beszédről Miről tanúskodik a beszédünk? Milyennek kellene lennie a helyes beszédnek? A gyűlöletről Mi Jézus tanítása az érzelmek kezelésével kapcsolatban? Hogyan kell viszonyulnunk a negatív érzésekhez? Miért fontos az indulatok helyes kezelése? A nagy parancsolat Miért kell parancsba adni a szeretet? Hogyan kell szeretnünk?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Boldogság, adakozás, pénz, imádkozás, Advent, Karácsony, gondviselés, képmutatás, őszinteség, Aranyszabály, megbocsátás, gyűlölet, szeretet

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Apostolok cselekedetei II.	Órakeret 12+2 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Bibliaismeret 3. évfolyamának Apostolok cselekdetei I. tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A megtérés fontosságának és jelentőségének megértése. Jézussal Krisztussal való személyes kapcsolat átformáló hatásának felismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Saul megtérése Miért üldözte Saul az egyházat (Krisztus követőit)? Milyen feladatot kapott Jézustól látomásban? Mit jelentett a gyakorlatban az ő megtérése? Péter Liddában és Joppéban Péter milyen csodákat tett? Kinek a nevében gyógyított? Kornéliusz megtérése Kik segítettek Kornéliusznak, hogy megváltozzon? Miért volt szüksége a megtérésre? Péter kiszabadul a börtönből Miért volt Péter börtönben? Hogyan szabadult ki az apostol? Pál apostol első misszióútja Kikkel indult el Pál erre az útra? Mi történt velük Lisztrában? Miről tanácskoztak Jeruzsálemben az apostolok? Pál második misszióútja Milyen csodák történtek Filippiben? Pál miről beszélt Athénban? Mi történt Pállal Korinthusban? Pál harmadik misszióútja Miért indult el az apostol erre az útra? Mi volt az oka, hogy Efézusban zavargás tört ki?	Környezetismeret Tájékozódás a térképen Magyar nyelv és irodalom Nyelvi kifejezőképesség fejlesztése. Verbális és nonverbális megfogalmazások. Vizuális kultúra: Történetek és szereplők megjelenítése; képzeletbeli utazás megjelenítése. Ének-zene Ünnephez tartozó énekek, ritmus, hangulat, hangerő Dráma és tánc Szituációs játékok, dramatizálás Harmonikus mozgás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megtérés, pálfordulás, apostol, misszió, csoda, igehirdetés, gyülekezet

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus	Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban A tanuló tudja megfogalmazni, hogy mi a Biblia Ismerje a pusztai vándorlás és a honfoglalás főbb eseményeit: Átkelés a

végén	Vörös-tengeren, Tíz parancsolat adása, Az érckígyó, Jerikó bevétele Életkorának megfelelően értelmezze a magvető és az irgalmas samaritánus példázatát, ismerje Zákeus, Nikodémus és Péter személyét. Tudja elmondani saját szavaival, hogy mit ünneplünk pünkösdkor, illetve mi a Szentlélek személyének a munkája a világban. Az Áron áldás, a Jn 8:36.. és a Rm 8:14-15. memoriter szintű ismerete Ismerje a következő bibliai személyeket: Gedeon, Sámson, Ruth, Sámuel, Péter és Pál. Az aranyszabály és a Nagy parancsolat, valamint a Mt.28:19-20. memoriter szintű ismerete Életkorának megfelelően ismertesse mit tanít Jézus a boldogságról, az adásról, az imádságról, a megbocsátásról, az őszinteségről és az indulatokról. Tudja elmondani saját szavaival, hogy mit ünneplünk adventkor.

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

Ének – zene az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az ének-zenei nevelésünk fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése.

A tanításunk célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtésével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelést valósítjuk meg.

Ének-zeneioktatásunk az értékközvetítés és az értékőrzésen alapul. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében feladatunk:

- az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése,

- hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása,

- aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása,

- az énekes és hangszeres improvizáció,

- az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása.

A zenei befogadás témakörében feladatunk:

- a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése

- a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Fenntartó által jóváhagyva

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóink számára a tanórákon cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. Ennek elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltetjük.

Az ének oktatásunk fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása.

1–2. évfolyam

E szakasz oktatási- és nevelési célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe.
Feladata:
- a tanulóinkat felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására,
- fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt,
- teret biztosítunk az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.
- segíti tanulóinkat az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában,
- a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében.
- segítséget nyújt a félénkség, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében.
- az együttérzés, segítőkészség, tisztelet készségének fejlesztése a dalokon, játékokon keresztül
- érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

A tematikai egységek címe	**1. évfolyam**			**2. évfolyam**				Keret-tanterv
	90 %	**10 %**	**Összesen**	90 %	**10 %**	**+ 1 óra**	**Összesen**	
Zenei reprodukció	33	**3**	**36**	16	**2**	**18**	**36**	49
Zenei befogadás	32	**4**	**36**	16	**2**	**18**	**36**	48
Összesen	65	**7**	**72**	32	**4**	**36**	**72**	97

A tematikai egységek címe	**1. évfolyam**		
	heti 2 órára 90%	**10%**	**Összesen**
Zenei reprodukció	33	**3**	**36**
Zenei befogadás	32	**4**	**36**
Összesen	65	**7**	**72**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 33 + 3 óra
Előzetes tudás	Óvodában és otthonról hozott énekes-zenei tudás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése. Ritmushangszerek és egyszerű ritmusok megszólaltatása. A zenei fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, mozgásos rögtönzésekkel. Énekhang, éneklési kedv fejlesztése. Tájékozódás kialakítása kottarendszerek írásában. A cselekvéses, logikus gondolkodás fejlesztése. Azonosítás, csoportosítás, válogatás képességének fejlesztése. Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok Ünnepek dalai Évszakok dalai Közös éneklés és játék.	Éneklés különféle dinamikával (halkan, hangosan). Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. A dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.	*Magyar nyelv és irodalom:* A hangképzés, a beszédlégzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok szabad formában. Hangulatok, érzelmi állapotok	A tanult dalok felismerése jellemző dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.	*Matematika:* Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás

Tanári jóváhagyva

kifejezése hangszeres formákban. A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással. Dallam improvizációk névre és gyermekversre.	Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban. Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.	erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Időtartam, időrend. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés. *Testnevelés és sport:* Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Ritmikus mozgások. *Vizuális kultúra:* A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Átélt, elképzelt esemény vizuális megjelenítése.
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmuselemek:negyed, páros nyolcad, negyed értékű szünet, kettes ütem, ütemvonal. Egyszerű ritmushangszerek játékos megszólaltatása (dob, cintányér, háromszög).	Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Ritmushangszer. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Ritmusérték, -jelölés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 32 + 4 óra
Előzetes tudás	Óvodából és otthonról hozott zenei befogadás, hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése. Cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek (csönd, beszédhang, zenei hang, dallam). Hang iránya, erőssége, időtartama. Látáson, halláson, tapintáson alapuló koncentrációs játékok. Énekes és ritmikus variációs játék. Énekes párbeszéd. Visszhangjáték.	A hallott részletek megbeszélése. Alapritmusok megszólaltatása.	*Magyar nyelv és irodalom:* Beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével. *Matematika:* Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai (emberi hang, tárgyak, közlekedési eszközök)	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak. Az emberi hang sokféleségének	*Vizuális kultúra:* érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.

Fenntartó által jóváhagyva

Zajok, zörejek. Kellemes és kellemetlen hangok Emberi hang.	megfigyelése, felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zörej, zenei hang, beszédhang. Hangerő, kellemes és kellemetlen hang.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	2. évfolyam			
	heti 2 órára 90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Zenei reprodukció	16	2	18	36
Zenei befogadás	16	2	18	36
Összesen	32	4	36	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 16 + 2 + 18 óra
Előzetes tudás	Az 1. évfolyamon kialakított énekes-zenei kifejezőképesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése. Ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséretek ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel. A zenei kreativitás fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Énekes rögtönzések. Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében. A kottaírás és -olvasás elemi szintjének kialakítása. A fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése. Összehasonlítás, megkülönböztetés, konkretizálás képességének fejlesztése. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Új dalok, gyermekdalok hosszabb terjedelemmel és bővülő hangrészlettel. Dalok közös előadása körjátékok, tánclépések a tanult dalokkal. Kánonéneklés Feladatok a dalok kezdésének	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen). Tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle	*Magyar nyelv és irodalom:* A hangképzés, a beszédlégzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-

Fenntartó által jóváhagyva

és befejezésének pontosítására. Gyermekversek dallammal. Kérdés- felelet. Beszédlégzési gyakorlatok. Dalok végének megmásítása.	éneklési játékokban, gyakorlatokban.	fejlesztés. Verbális emlékezet. *Matematika:* Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Időtartam, időrend. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés. *Testnevelés és sport:* Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Ritmikus mozgások. *Vizuális kultúra:* A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok kötött formákban. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. Névéneklés ritmussal, dallammal. Improvizációs játékok. Egyéni dallamok ritmushangszerekkel. Dallam írása vershez. Ritmusfelelgetős.	A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban. Dallam írása vershez, adott ritmushoz. Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban kötött formákban. Énekes rögtönzések kialakítása.	
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek. Záróvonal, ismétlőjel. Szolmizációs hangok és kézjeleik. Ritmuskotta, három vonalas kotta. Betűkotta	Ritmusok jelölése, megszólaltatása. A tanult ritmusértékek felismerése, írásuk, olvasásuk. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel. Színes kotta. Egyéni dallamok kitalálása és megszólaltatása. Dalok részletének felismerése kézjelek alapján.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Kánonéneklés. Ritmuszene-kar. Kíséret. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Vonal és vonalköz. Szín, hang.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 16 + 2 + 18 óra
Előzetes tudás	1. évfolyamban továbbfejlesztett zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei memória, fantázia alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Akusztikus ingerek felfogása, jellemzőinek felismerése, szóbeli közlése. Szekvencia felfedezése, visszaadása. Hangzás hossza, időtartama, hangerő, hangszín. Dallamok emlékezetből való megszólaltatása. Koncentrációs játékok (hallás,	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.	*Magyar nyelv és irodalom:* Beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével. *Matematika:* Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése.

Fenntartó által jóváhagyva

látás, tapintás). Énekes párbeszéd. Zenei kérdés- felelet. Visszhangjáték. Irányított improvizáció. Hangszínfelismerő feladatok.		*Vizuális kultúra:* érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai (természet, munkafolyamatok hangjai, többféle énekhang, hangszerek együttes megszólalása, hang iránya, távolsága). Zenei és énekhangok. Egyidejű hangzások. Ritmushangszerek megszólaltatása dallamokra. Ismert dalok, zenei művek felismerése részletek alapján. Hangszer felismerési feladatok. Egyszerű hangszerek készítése és megszólaltatásuk.	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zenei hang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. Dallamok éneklése a kották segítségével. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam			4. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Zenei reprodukció	32	4	36	33	3	36	65
Zenei befogadás	33	3	36	32	4	36	65
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

A tematikai egységek címe	3. évfolyam		
	heti 2 órára 90%	10%	Összesen
Zenei reprodukció	32	4	36
Zenei befogadás	33	3	36
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 32 + 4 óra
Előzetes tudás	Az 1–2. osztályban kialakított készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, az éneklés és a muzikalitás megfelelő szintje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. Szolmizáció használata. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés. Ráismerés, felismerés, besorolás képességének fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS	Élményszerzés az örömteli	*Magyar nyelv és iro-*

Fenntartó által jóváhagyva

Az előző évfolyamok dalainak megerősítése. Új dalok-gyermekdalok, magyar népdalok bővülő hangterjedelemmel. Dalok a népszokások, jeles napok köréből. Párbeszédes éneklés. Váltott éneklés csoportokban.	éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.	*dalom:* Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs- és emlékezetfejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. *Matematika:* Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. *Testnevelés és sport:* Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy- és finommozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése énekes formákban. Ritmusjátékok.	Dallamok kitalálása saját névre. Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban. Ellenritmus megszólaltatása. Kérdés-válasz játékok kitalálása dallamokkal. A zenei élmények kifejezése változatos formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére.	
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem	Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismeré-	

Fenntartó által jóváhagyva

Újabb ritmusértékek További szolmizációs hangok. Háromvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel. Hangjelölés színekkel.	se, részvétel írásukban, olvasásukban. Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára. Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. Aktív részvétel kották másolásában olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett.	térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok, utánzó és fantáziajátékok. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. *Vizuális kultúra:* A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Dalkezdés és -zárás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmusosztinató. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás. Ötfokú hangsor. Vándorló dó-hang.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 33 + 3 óra
Előzetes tudás	Az 1–2. osztályban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A zenei hallás, zenei memória, megosztott figyelem, koncentráció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia fejlesztése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. A dallamhallás képességének erősítése. A zenei hallás fejlesztése. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével. Az emocionális érzékenység fejlesztése. A zenei memória fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés képességének fejlesztése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Történetek, hangulatok. Játékok a dinamikával, a tempóval.	Részvétel játékokban, gyakorlatokban. A hangzás keltette érzések megfogalmazása. Történetek, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról. Dallamok irányának, mozgásának	*Magyar nyelv és irodalom:* Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. *Matematika:* Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesz-

Fenntartó által jóváhagyva

	követése, érzékelése. Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség. Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.	tés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése. *Vizuális kultúra:* érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangjai. A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből. Játékos zenerészlet felismerés többféle zenei stílusból. Színhangulat- zenei hangulat párhuzama.	A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, megbeszélése. Hangszerek hangjának felismerése. Kórusok hangjának megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer. Zenés mese. Megfigyelési szempont.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	4. évfolyam		
	heti 2 órára 90%	10%	Összesen
Zenei reprodukció	33	3	36
Zenei befogadás	32	4	36
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 33 + 3 óra
Előzetes tudás	Kialakított készségek, képességek, attitűdök. Az éneklés és a muzikalitás megfelelő szintje. A belső hallás képességének tudatosítása, erősítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés az éneklés segítségével. A dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése. Érzelmi-akarati beállítódás. Besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése. Megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, népdalok, az ünnepkör és a jeles napok dalai. Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok Dalok követése körtánccal, páros táncmozdulatokkal.	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok felismerése, jellemző dallam alapján A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.	*Magyar nyelv és irodalom:* Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs- és emlékezetfejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. *Matematika:* Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. *Testnevelés és sport:* Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy- és finommozgások fejlesztése.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Hangszeres rögtönzések Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban Ritmusgyakorlatok játékos for-	Dallamok kitalálása, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban. Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban. Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása. Kérdés-válasz játékok kitalálása	

Fenntartó általi jóváhagyva

mában, ritmushangszerek használatával.	ritmusokkal. A zenei élmények kifejezése változatos formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére. Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.	Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok, utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. *Vizuális kultúra:* A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A hármas ütem Újabb ritmusértékek További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel Olvasógyakorlatok (Kodály: Ötfokú zene)	Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában. Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett. Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása. Különféle kották használata tanári segítséggel.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Dalkezdés és -zárás. Lassítás, gyorsítás, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, rákritmus. Ritmusosztinató. Ritmusérték. Dallamrögtönzés. Hétfokú hangsor. Vándorló dó-hang. Belső hallás.	

Kézirattá átalakítva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 32 + 4 óra
Előzetes tudás	Kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A zenei hallás, zenei memória, megosztott figyelem, koncentráció, muzikalitás megfelelő szintje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangzások között. Hangszínhallás fejlesztése. A figyelem intenzitásának fejlesztése. Összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Logikus, analógiás gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangzások Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Élmények, hangulatok.	Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése. A hangzás keltette érzések meg-	*Magyar nyelv és irodalom:* Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségé-

Fenntartó által jóváhagyva

Zenei élmények kifejezése szóban, bábbal, drámajátékkal. Dallam kiegészítés. Zenei kérdés-felelet.	fogalmazása. Élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése betűkottáról, kottaképről. Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése. Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség. Dallamsorok elemzése.	vel. *Matematika:* Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése. *Vizuális kultúra:* érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.
2.2 ZENEHALLGATÁS Hangzás. Egyidejű hangzások. Kórusok hangzása. A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai. Részletek cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből Élménybeszámoló a zenei élményekről, ezek rögzítése rajzzal, színekkel, megjelenítése mozgással.	A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangzás. Dallampár. Hangszer, kórus. Megfigyelési szempont.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Részvétel kánonéneklésben. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén. A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.

Fenntartó által jóváhagyva

Környezetismeret az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az Ember és természet műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A helyi tanterv figyelembe veszi az enyhén értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyekben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető és -védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tantervünk elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédelmi attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományos műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amelyek alkalmasak a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetőségeit tűztük ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet fordítunk a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

Tantervünk olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és kihatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt célunk az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység-központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazása. A tantervünk célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömének, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

Az Ember és természet műveltségterület fejlesztési feladatai a NAT-ban meghatározott tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt

Kézirat

fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok, valamint a közműveltségi tartalom integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását. A helyi tantervünk követi a NAT által meghatározott tudásterületek témaköreit, amelyek közműveltségi tartalmakat foglalnak magukban. A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségtartalmát és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe.
A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. Enyhén értelmi fogyatékos tanulóink számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók beilleszkedése az új iskolai környezetbe hosszabb ideig tartó folyamat. A beszoktatás időszaka hosszabb, mint a többségi általános iskolában. A feladat-, szabálytudat kialakítása, egymás elfogadása sok játékos gyakorlaton keresztül történik. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, segítsen az olyan készségek megalapozásában, mint együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, tisztelet, feladattudat. Alakuljon ki a közösséghez tartozás érzése, az otthon, a lakóhely, az iskola megbecsülése. A tanulónak elemi ismereteket kell szereznie önmagáról, meg kell tanulnia érzelmei, empátiája kifejezését, és ki kell alakulnia társas toleranciájának, a beteg és sérült, fogyatékos társak iránti együtt érző és segítő magatartásnak. Fontos célunk az egészséges életmódra nevelés, az arra való törekvés erősítése. Nevelési célunk a természet szeretete, a környezetkímélő, környezetvédő magatartás kialakítása.

A természettudományos kompetencia, a természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett játékos tapasztalatszerzéssel történik. Az anyanyelv elsajátításában a beszédészlelés, a beszédértés, beszédprodukció fejlesztése elsődleges feladat. A beszédindíték, a beszédkedv, a szókincsgyarapítás, -aktivizálás az 1 évfolyamban nagyon fontos. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem) segítik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezését konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés során. Saját élményű tevékenységek formájában gyakorolva biztosítható a beilleszkedés, az együttműködés, a kapcsolatteremtés képességének fejlődése, a másság, a sérült társak elfogadása. Fontos célunk, hogy a tanuló tudja elfogadni mások segítségét, képességeinek, életkorának megfelelően tudjon segítséget adni.

Az óvodából az iskolába érkező enyhén értelmi fogyatékos gyermekek iskolára felkészültsége jelentősen eltér ép kortársaiktól. A spontán szerzett ismereteik hiányosak, pontatlanok. A környezetismeret tanítása során felkeltjük érdeklődésüket közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással. Bővítsék szókincsüket, alkalmazzák helyesen a tanult fogalmakat. A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését követi annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történik, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten. Ezeken a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelemvilágának a fejlesztését építhetjük. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

Fényi Iskola Alapítvány

1–2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók beilleszkedése az új iskolai környezetbe hosszabb ideig tartó folyamat. A beszoktatás időszaka hosszabb, mint a többségi általános iskolában. A feladat-, szabálytudat kialakítása, egymás elfogadása sok játékos gyakorlaton keresztül történik. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, segítsen az olyan készségek megalapozásában, mint együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, tisztelet, feladattudat. Alakuljon ki a közösséghez tartozás érzése, az otthon, a lakóhely, az iskola megbecsülése. A tanulónak elemi ismereteket kell szereznie önmagáról, meg kell tanulnia érzelmei, empátiája kifejezését, és ki kell alakulnia társas toleranciájának, a beteg és sérült, fogyatékos társak iránti együttérző és segítő magatartásnak. Fontos cél az egészséges életmódra nevelés, az arra való törekvés erősítése. A nevelés célja a természet szeretete, a környezetkímélő, környezetvédő magatartás kialakítása.

A természettudományos kompetencia, a természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett játékos tapasztalatszerzéssel történik. Az anyanyelv elsajátításában a beszédészlelés, a beszédértés, beszédprodukció fejlesztése elsődleges feladat. A beszédindíték, a beszédkedv, a szókincsgyarapítás, -aktivizálás az 1-2. évfolyamban nagyon fontos. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem) segítik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezését konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés során. Saját élményű tevékenységek formájában gyakorolva biztosítható a beilleszkedés, az együttműködés, a kapcsolatteremtés képességének fejlődése, a másság, a sérült társak elfogadása. Fontos cél, hogy a tanuló tudja elfogadni mások segítségét, képességeinek, életkorának megfelelően tudjon segítséget adni.

Az óvodából az iskolába érkező enyhén értelmi fogyatékos gyermekek iskolára felkészültsége jelentősen eltér ép kortársaiktól. A spontán szerzett ismereteik hiányosak, pontatlanok. A környezetismeret tanítása során felkeltjük érdeklődésüket közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással. Bővítsék szókincsüket, alkalmazzák helyesen a tanult fogalmakat. A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten. Ezeken a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelemvilágának a fejlesztését építhetjük. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

Fenntartó Start Intézmény

A tematikai egységek címe	1. évfolyam			2. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Anyag, energia, információ	7	1	8	7	1	8	14
Rendszerek	7	2	9	7	1	8	14
Felépítés és működés	9	2	11	9	2	11	18
Állandóság és változás	14	1	15	15	2	17	29
Az ember megismerése és egészsége	17	1	18	16	-	16	33
Környezet és fenntarthatóság	11	-	11	11	1	12	22
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

A tematikai egységek címe	1. évfolyam		
	heti 2 óra 90%	10%	Összesen
Anyag, energia, információ	7	1	8
Rendszerek	7	2	9
Felépítés és működés	9	2	11
Állandóság és változás	14	1	15
Az ember megismerése és egészsége	17	1	18
Környezet és fenntarthatóság	11	-	11
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A pontos érzékelés, észlelés, emlékezet fejlesztése. Az együttmunkálkodás, a társas együttlét szabályainak elsajátítása. A megismerés módszereinek bővítése. A kreativitás fejlesztése, az érzékelés pontosítása, a kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A közvetlen környezetben előforduló anyagok tulajdonságai Anyag és forma kapcsolata	Összehasonlítás, csoportosítás játékosan. Játékos megfigyelések rögzítése rajzban.	*Vizuális kultúra:* megismerő és befogadóképesség.
1.2. Kölcsönhatások, erők Hangjelenségek	Különféle eredetű hangok felismerése, játékos megfigyelések végzése.	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédértés, aktív és passzív szókincsbővítés.
1.3. Energia Energiaforrások a háztartásban		
1.4. Információ Tankönyvben jelek, jelmagyarázatok Közlekedési jelek Tiltást jelentő jelek.	Egyszerű jelek, jelzések felismerése, használata tankönyvekben, munkafüzetekben. A tiltást jelentő közlekedési jelek információinak játékos gyakorlá-	

Fenntartó által jóváhagyva

Közlekedési táblák készítése	sa, szituációs játékok.	
Kulcsfogalmak /fogalmak	Tulajdonság, időjárás, hang, jelrendszer, szabály, közlekedés, kommunikáció.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	Elemi térbeli és időbeli tájékozódás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, képzelet, emlékezet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Tér, idő, nagyságrendek a természetben Egyszerű térbeli relációk, irányok Közvetlen iskolai és otthoni környezet Iskola környéke Irányok, távolságok. Napok, napszakok, hónapok, évszakok Időrend, sorrendiség. Jeles napok, ünnepek (családi ünnepek) Képek gyűjtése, tabló készítése.	Tárgyak egymáshoz való viszonyítása. Történések csoportosítása képek, rajzok, segítségével.	*Matematika:* tájékozódás térben és időben.
2.2. Rendszer, rendszer és környezete A rész, és az egész viszonya, összetettség Az épületek, tárgyak részei (lakás, iskola, használati tárgyak) A növény fő részei	Növények részeinek összerakása, kiegészítése rajzos ábrákon.	

Fenntartó által jóváhagyva

2.3. Szerveződési szintek Növények, állatok a környezetünkben Baromfiudvar meglátogatása.	Az állatok élőhelyeiről közvetlen tapasztalatszerzés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Irány, idő, sorrendiség, hónap, nap, napszak, évszak, családi ünnep, növényi rész, állati testrész, téli álom, költöző madár, élőlény, háziállat, ház körül élő állat, táplálék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés	Órakeret 9 + 2 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek, tapasztalatok a közvetlen élővilágról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés tanulmányi sétákon, kirándulásokon. A szociális képesség fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával. A tájékozódási képesség fejlesztése. A vizuális észlelés, érzékelés fejlesztése. A tapasztalatok kifejezése rajzban, szóban. Kommunikációs képesség fejlesztése. Ismeretek szerzése az élőlények közvetlen környezetéről, növény- és állatvilágról.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Anyagok kémiai tulajdonságai A víz előfordulása a természetben (eső, hó, ivóvíz, folyóvíz)	Csapadékformák megfigyelése, évszakokhoz kapcsolása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Víz, tisztálkodás.
3.2. A közvetlen környezet növény- és állatvilága Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet)	Közvetlen megfigyelés, elemi tapasztalatszerzés a közvetlen környezetben élő állatokról, növényekről. Egyszerű kísérletek végzése a különböző életfeltételek megvonásával a növényeknél (víz, fény, megvonása) – búza csíráztatása, növekedésének megfigyelése különböző körülmények között. Ráismerés, megnevezés.	
3.3. A közvetlen környezet életközösségei Park	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulások, séták során. Rajzok készítése a látottakról.	
3.4. Változatos élővilág Zöldségek	Séta a piacon, zöldségesboltban. Főbb élőlénycsoportok felisme-	

Fenntartó által jóváhagyva

Zöldségtál készítése. A közvetlen környezet állatvilága.	rése. Házi, illetve ház körül élő állatok megfigyelése, megnevezése adott szempontok alapján (méret, alak, szín, mozgás, kültakaró.)	
3.5. A Föld és a Nap Az időjárás tényezői. Csapadékfajták. Napszakok, évszakok Egy napom az iskolában (rajzos napirend készítése)	Rajzos ábrák készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, zöldség, fa, termés, fejlődés, ház körül élő állat, kültakaró, időjárási tényező.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás	Órakeret 14 + 1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Motoros képességek fejlesztése. A környezet megismerése iránti érdeklődés kialakítása, egyszerű játékos kísérletekben részvétel. Tájékozódó képesség fejlesztése. Együttműködés kialakítása. A másik elfogadásának erősítése. A percepciós, cselekvéses gondolkodás irányítása, az érzékelés pontosítása, a kreativitás és a finommotorika fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Állapot A tárgyak érzékelhető tulajdonságai (szín) Mérés Természetes mérőeszközök (pohár, kanál, csipetnyi…)	A hétköznapi életben használt egyszerű tárgyak csoportosítása fizikai jellemzőik alapján (szín nagyság, anyag, hőmérséklet. Egyszerű kísérletekkel, játékos formában a figyelem irányítása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* ajándékkészítés.
4.2. Változás – Fizikai változások: Alakváltozások Az évszakok változásai Helyzet- és helyváltoztatás	Gyurmázás, alakváltozás megfigyelése. Közvetlen tapasztalatszerzés a természetben. Képek csoportosítása az évszakokról, rajzok készítése. Mozgásos cselekvéssorok, játékos gyakorlatok során a helyzet- és helyváltoztatás megkülönböztetése.	*Testnevelés és sport:* hely-, helyzetváltoztatás.
– Kémiai változások Az égés, az égés haszna,kára. Tűzvédelem. A tűzoltók munkája		

Fenntartó általi jóváhagyva

– Biológiai változások Életszakaszok (növények életében) Feladatmegoldások az IKT tábla segítségével.	Képek, ábrák segítségével sorbarendezés, csoportosítás, Megfigyelések végzése. Zöldségnövények, virágmagok ültetése, gondozása, a fejlődés rajzos ábrázolása.	
4.3. Folyamat Termék-előállítás,	Só-liszt gyurmából ajándékkészítés, gyümölcs-, zöldségsaláták készítése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Mozgási helyzet, életszakasz, növekedés, fejlődés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 17 + 1 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a tanuló saját testéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése, saját testének és tulajdonságainak megismerése játékos gyakorlatokon keresztül, a figyelem, a kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, társai, a más sérült ember elfogadása, segítése képességeinek megfelelően. Motoros képességek fejlesztése. A téri orientációs képesség fejlesztése. Szociális képességek fejlesztése. Feladat- és szabálytudat erősítése, a problémák felismerése, empátiakészség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Az emberi test fő részei Testmozgás és az egészség	Rész, egész viszonyának felismerése, kiegészítés rajzban. Mozgásos játékokban való aktív részvétel.	*Testnevelés és sport:* mozgásos játékok.
5.2. Önfenntartás Az emberi test fő részei Időjárásnak megfelelő öltözködés Helyes étkezési szokások Helyes tisztálkodási szokások	A helyes és helytelen viselkedési és tevékenységi forma megkülönböztetése. Babaöltöztetés az időjárásnak megfelelően. Játékos gyakorlatok végzése. Az étkezési és tisztálkodási szokások gyakorlása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* öltözködés, étkezés, tisztálkodás.
5.3. Szaporodás,egyedfejlődés Különböző életkorok		
5.3. Öröklődés A család tagjai Családrajz Külső tulajdonságok (arc, alkat)	Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.	*Erkölcstan:* család.
5.4. Magatartás	Helyes – helytelen megkülönböz-	

Fenntartó általi jóváhagyva

Helyes emberi viselkedési formák megfigyelése	tetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testrész, a fej részei, higiénés szabály, tisztálkodási eszköz, egészséges táplálkozás, testmozgás, helyes öltözködés, emberi tulajdonság, helyes-helytelen, testmozgás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a közvetlen környezetünkből. Tapasztalatok szerzése sétákon, kirándulásokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, ráismerés képességének fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat kialakítása. Csoportban való együttműködés kialakítása. A másik gyerek elfogadása. Az esztétikai érzékenység fejlesztése. Felnőtt segítségének elfogadása. Együttműködő részvétel kirándulásokon. Kíváncsiság felkeltése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek. Az egészséges, gondozott környezet jellemzői	A környezet rendjének betartása, óvása.	
6.2. Az élő és élettelen környezeti tényezők		
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet A közvetlen környezet (tanterem, lakás, szoba) rendjének megteremtése, megóvása Víztakarékosság	A közvetlen környezet, iskola rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. Információs jelek felismerése, rajzok készítése, képek gyűjtése. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel	Elemi szintű energiatakarékossági technikák gyakorlása (villany lekapcsolása, víz elzárása).	
A Föld szépsége, egyedisége A közvetlen környezetben előforduló parkok	Sétákon, kirándulásokon részvétel. Adott szempontok szerint irányí-	

Fenntartó által jóváhagyva

	tott megfigyelések végzése. Az élményekről, tapasztalatokról rajzok készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tisztaság, rend, egészséges környezet, víz, szemetelés, takarékosság, élőlény.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	2. évfolyam		
	heti 2 óra 90%	10%	Összesen
Anyag, energia, információ	7	1	8
Rendszerek	7	1	8
Felépítés és működés	9	2	11
Állandóság és változás	15	1	16
Az ember megismerése és egészsége	16	1	17
Környezet és fenntarthatóság	11	1	12
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A pontos érzékelés, észlelés, aktív figyelem, emlékezet fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása az együttmunkálkodás, a társas együttlét szabályainak elsajátítására. A megismerés módszereinek bővítése. A kreativitás fejlesztése, az érzékelés pontosítása, a kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, feldolgozó, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A közvetlen környezetben előforduló anyagok mérhető tulajdonságai Csapadékformák Feladatmegoldások IKT tábla segítségével.	Összehasonlítás, csoportosítás, becslés, mérés játékosan. Játékos megfigyelések rögzítése rajzban.	*Matematika:* egyszerű mérések. *Vizuális kultúra:* megismerő és befogadóképesség, kreativitás.
1.2. Kölcsönhatások, erők Fényjelenségek	Játékos fény-, árnyékkísérletek megfigyelése, reprodukálása. A tapasztalatokról rövid mondatok alkotása.	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédértés, aktív és passzív szókincsbővítés.
1.3. Energia Energiatakarékosság	Játékos kísérletek végzése. Szógyűjtés a tapasztalatokkal kapcsolatban, rövid mondatokba illesztésük.	
1.4. Információ Jel, jelzés, információ Kommunikáció az állatvilágban, tájékozódás, hang, illat alapján	Információszerzés érzékeléssel, az anyagok, élelmiszerek tulajdonságainak vizsgálata, tapasztalatok megfogalmazása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak /fogalmak	Tulajdonság, időjárás, hang, fény, jelrendszer, szabály, közlekedés, kommunikáció, energiatakarékosság.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Elemi térbeli és időbeli tájékozódás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág, növények, állatok iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése, képzelet, emlékezet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Tér, idő, nagyságrendek a természetben A lakóhely és iskola környéke Irányok, távolságok, becslés, mérés Saját élettörténet (régen és most) Napok, napszakok, hónapok, évszakok Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban Jeles napok, ünnepek (társadalmi ünnepek) Gyűjtőmunka a könyvtárban.	Történések időrendi csoportosítása képek, rajzok, ábrák segítségével.	*Matematika:* becslés, mérés; *Technika, életvitel és gyakorlat:* hulladékgyűjtés
2.2. Rendszer, rendszer és környezete Az állat testének fő részei A lakóhely, iskola környezetének állapotmegóvása Szelektív hulladékgyűjtés Növény és állatgondozás	Hulladékgyűjtő használata. Iskolai papírgyűjtés, elemek, műanyagok gyűjtése. Akváriumgondozás, ház körül élő állatok etetése, gondozása. Szobanövények, kiskerti növények gondozása.	

Fenntartó által jóváhagyva

2.3. Szerveződési szintek Az élőlények élőhelyei, táplálkozása, táplálkozási módok	Az állatok élőhelyeiről közvetlen tapasztalatszerzés. Képek gyűjtése, csoportosítása élőhely és táplálkozás szerint.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Irány, idő, sorrendiség, hónap, nap, napszak, évszak, családi, társadalmi ünnep, növényi rész, állati testrész, szelektív hulladékgyűjtés, egészséges táplálkozás, téli álom, költöző madár, élőlény, háziállat, ház körül élő állat, vadon élő állat, táplálék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés	Órakeret 9 + 2 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek, tapasztalatok a közvetlen élővilágról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés tanulmányi sétákon, kirándulásokon. A szociális képesség fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával. A tájékozódási képesség fejlesztése. A vizuális észlelés, érzékelés fejlesztése. A tapasztalatok kifejezése rajzban, szóban. Kommunikációs képesség fejlesztése. Ismeretek szerzése az anyagok közvetlenül érzékelhető tulajdonságairól, az élőlények közvetlen környezetéről, növény- és állatvilágról, az időjárás elemeiről.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Anyagok kémiai tulajdonságai A közvetlen környezetben gyakran használt tárgyak anyagai A víz szerepe, előfordulási állapotai Feladatok az IKT tábla segítségével. A víz előfordulása a természetben (eső, hó, ivóvíz, folyóvíz)	Anyagok vizsgálata érzékszervi úton. Föld, víz, levegő, műanyag, üveg összehasonlítása, megnevezése. Csapadékformák megfigyelése, évszakokhoz kapcsolása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Anyagok tulajdonságai. Víz, tisztálkodás.
3.2. A közvetlen környezet növény- és állatvilága Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet) Egy virágos növény fejlődése rajzsorozattal.	Közvetlen megfigyelés, elemi tapasztalatszerzés a közvetlen környezetben élő állatokról, növényekről. Egyszerű kísérletek végzése a különböző életfeltételek megvonásával a növényeknél (víz, fény, tápanyag megvonása) – búza csíráztatása, növekedésének megfigyelése különböző körülmények között.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Ráismerés, megnevezés. Csoportosítás adott szempontok szerint.	
3.3. A közvetlen környezet élet-közösségei Park, erdő	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulások, séták során. Rajzok készítése a látottakról.	
Természetvédelem	A természet értékeinek védése – konkrét példák megismerése.	
3.4. Változatos élővilág A közvetlen környezet állatvilága (háziállatok, ház körül élő állatok)	Főbb élőlénycsoportok felismerése. Szobanövények gondozása. Házi, illetve ház körül élő állatok megfigyelése, megnevezése adott szempontok alapján (méret, alak, szín, mozgás, szaporodás, kültakaró).	
3.5. A Föld és a Nap Az időjárás tényezői Csapadékfajták Napszakok, évszakok	Rajzos ábrák készítése. IKT-eszközök használata, pl. képek keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, gyümölcs, zöldség, fa, termés, fejlődés, ház körül élő állat, víziállat, kültakaró, időjárási tényező.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás	Órakeret 15 + 1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Motoros képességek fejlesztése. A környezet megismerése iránti érdeklődés kialakítása, egyszerű játékos kísérletekben részvétel. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tájékozódó képesség fejlesztése. Együttműködés, csoporttechnikák kialakítása. A másik elfogadásának erősítése. A percepciós, cselekvéses gondolkodás irányítása, az érzékelés pontosítása, a kreativitás és a finommotorika fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Állapot Az anyagok és tárgyak érzékelhető tulajdonságai (átlátszóság, keménység, rugalmasság, érdesség-simaság, íz, szag, szín) Becslés, mérés	A hétköznapi életben használt egyszerű tárgyak, anyagok csoportosítása fizikai jellemzőik alapján (szín, nagyság, anyag, hőmérséklet…) Egyszerű kísérletekkel, játékos formában a figyelem irányítása.	*Matematika:* becslés, mérés; érzékelhető tulajdonságok (szín, forma). *Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagfajták, megmunkálásuk, ajándékkészítés.
4.2. Változás – Fizikai változások: Alakváltozások Az évszakok változásai Helyzet- és helyváltoztatás	Gyurmázás, alakváltozás megfigyelése. Közvetlen tapasztalatszerzés a természetben. Képek csoportosítása az évszakokról, rajzok készítése. Mozgásos cselekvéssorok, játékos gyakorlatok során a helyzet- és helyváltoztatás megkülönböztetése.	*Testnevelés és sport:* hely-, helyzetváltoztatás.
– Kémiai változások Az égés, az égés haszna, kára Tűzvédelem A tűzoltók munkája		
-Biológiai változások	Képek, ábrák segítségével	

Fenntartó által jóváhagyva

A növények, állatok élete a különböző évszakokban Feladatmegoldások az IKT tábla segítségével.	sorbarendezés, csoportosítás, Megfigyelések végzése.	
4.3. Folyamat Újrahasznosítás	Só-liszt gyurmából ajándékkészítés, gyümölcs-, zöldségsaláták készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, tulajdonság, becslés, mérés, mozgási helyzet, növekedés, fejlődés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 16 + 1 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a tanuló saját testéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése, saját testének és tulajdonságainak megismerése játékos gyakorlatokon keresztül, a figyelem, az érzékelés, az észlelés, kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, társai, a más sérült ember elfogadása, segítése képességeinek megfelelően. Motoros képességek fejlesztése. A téri orientációs képesség fejlesztése. Szociális képességek fejlesztése. Feladat- és szabálytudat erősítése, a problémák felismerése, okok keresése, empátiakészség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Az emberi test fő részei Érzékszervek Testmozgás és az egészség	Rész, egész viszonyának felismerése, kiegészítés rajzban, puzzle játék. Mozgásos játékokban való aktív részvétel.	*Testnevelés és sport:* mozgásos játékok.
5.2. Önfenntartás Érzékszerveink és védelmük magunkon és másokon Helyes étkezési szokások Helyes tisztálkodási szokások	A helyes és helytelen viselkedési és tevékenységi forma megkülönböztetése. Játékos gyakorlatok végzése. Az étkezési és tisztálkodási szokások gyakorlása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* étkezés, tisztálkodás.
5.3. Szaporodás, egyedfejlődés Különböző életkorok, tabló készítése	Fényképek, képek csoportosítása.	
5.4. Öröklődés A család tagjai Külső tulajdonságok (arc, al-	Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.	*Erkölcstan:* család.

Fenntartó által jóváhagyva

kat)		
5.5. Magatartás Helyes emberi viselkedési formák megfigyelése	Hasonlóság – különbözőség, helyes – helytelen megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testrész, a fej részei, egészség, betegség, higiénés szabály, tisztálkodási eszköz, egészséges táplálkozás, érzékelés, napirend, testmozgás, helyes öltözködés, emberi tulajdonság, hasonlóság-különbözőség, helyes-helytelen, testmozgás, emberi életkor.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 11 + 1 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a közvetlen környezetünkből. Tapasztalatok szerzése sétákon, kirándulásokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, ráismerés képességének fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat kialakítása. Csoportban való együttműködés kialakítása. A másik gyerek elfogadása. Az esztétikai érzékenység fejlesztése. Felnőtt segítségének elfogadása. Szelektív hulladékgyűjtés segítséggel. Együttműködő, aktív részvétel kirándulásokon. Kíváncsiság, motiváltság felkeltése és fenntartása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek. Az egészséges, gondozott környezet jellemzői	A környezet rendjének betartása, óvása.	
6.2. Az élő és élettelen környezeti tényezők		
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet A közvetlen környezet (tanterem, lakás, szoba) rendjének megteremtése, megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság. Természetvédelem Természetvédelemmel kapcsolatban kép, film megtekintése az IKT tábla segítségével. Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében Környezetszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés	A közvetlen környezet, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. A szobanövények, kerti növények gondozása, akváriumi állatok gondozása (hal, teknős) segítséggel. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
Energiatakarékosság. Takaré-	Elemi szintű energiatakarékos-	

Fenntartó által jóváhagyva

kosság az árammal, a vízzel	sági technikák gyakorlása (villany lekapcsolása, víz elzárása).	
A Föld szépsége, egyedisége A közvetlen környezetben előforduló parkok, erdők	Sétákon, kirándulásokon részvétel. Adott szempontok szerint irányított megfigyelések végzése. Az élményekről, tapasztalatokról rajzok készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tisztaság, rend, egészséges környezet, természetvédelem, talaj, víz, szemetelés, takarékosság, növény, állat, élőlény, növény- és állatgondozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Biztonságos tájékozódás a közvetlen környezetében. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Elemi ismeretek szerzése saját testéről. Életkorának és képességeinek megfelelő ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről, a szabályok betartása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.

Fenntartó által jóváhagyva

3 – 4. évfolyam

A 3 – 4. évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, erkölcsi érzékük fejlesztésére, cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.

Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

A tematikai egységek címe	**3. évfolyam**			**4. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Anyag, energia, információ	7	**1**	**8**	7	**-**	**7**	14
Rendszerek	7	**2**	**9**	7	**2**	**9**	14
Felépítés, működés	9	**1**	**10**	9	**1**	**10**	18
Állandóság és változás	14	**-**	**14**	15	**1**	**16**	29
Az ember megismerése és egészsége	17	**1**	**17**	16	**2**	**18**	33
Környezet és fenntarthatóság	11	**2**	**13**	11	**1**	**12**	22
Összesen	65	**7**	**72**	65	**7**	**72**	130

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam		
	heti 2 óra 90%	10%	Összesen
Anyag, energia, információ	7	1	8
Rendszerek	7	2	9
Felépítés és működés	9	1	10
Állandóság és változás	14	-	14
Az ember megismerése és egészsége	17	1	18
Környezet és fenntarthatóság	11	2	13
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, rajzban. Információk feldolgozása különböző területekről, információs jelek felismerése. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag Halmazállapot Csapadékformák	Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagfélék.
1.2. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás Mozgások	Megfigyelések, játékos kísérletek.	
1.3. Energia Energiaforrások Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök Energiafajták (nap, szél, víz,)	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka	*Technika, életvitel és gyakorlat:* energia a háztartásban.
1.4. Információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Tiltó, veszélyt jelző táblák ké-	Könyvtárlátogatás. Kirándulások, séták állatkertben, tanösvényeken.	*Vizuális kultúra:* információs jelek.

Fenntartó általjóváhagyva

szítése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, háztartási elektromos eszköz, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. A tanuló saját élettörténetének eseményei. Az idő sorrendisége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Tér, idő, nagyságrendek A lakóhely és környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, az osztályban Irányok, távolság, hosszúság. Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Gyűjtött képekből tabló készítése. Az idő mérése. Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák készítése. Események időbeli sorrendbe állítása. Események, jelenségek rajzban.	*Magyar nyelv és irodalom:* ünnepi versek. *Ének-zene:* ünnepi dalok.
2.2. Rendszer, rendszer és környezete A növények, zöldségek, gyümölcsök részei, a termés részei,a virág részei, a mag, a termés részei Gyümölcssaláta készí-	A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések megfogalmazása szóban, rajzok készítése. .	*Technika, életvitel és gyakorlat:* eszközök használata, tárgyak készítése.

Fenntartó által jóváhagyva

tése. Az állatok testfelépítése, testrészei A közvetlen környezet állapotának megóvása.		
2.3. Szerveződési szintek Élőlény, egyed, csoport, életközösség Az élőlények csoportjai Az élőlényekre jellemző tulajdonságok	Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás,). Megfigyelés a természetben, (baromfiudvarban, stb.), képanyagon, IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időmértékegység, ünnep, élőhely, kültakaró, mozgás, táplálkozás, szaporodás, életközösség.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés	Órakeret 9 + 1 óra

Fenntartó által jóváhagyva

Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Közvetlen tapasztalatszerzés tanulmányi séták és kirándulások során. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. A természet megismerésében pozitív attitűd erősítése. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj) Az anyagok megmunkálhatósága.	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Az anyagok megmunkálása. Anyagfajták.
A víz előfordulása a természetben Feladatok megoldása az IKT tábla segítségével. Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó Az ivóvíz	A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása.	
Vízben oldódó és nem oldódó anyagok		
3.2. Az élő és élettelen környezet Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet)	Az állatok életfeltételeinek vizsgálata konkrét példákban	

Fenntartó által jóváhagyva

	(kutya, macska) megfigyelése.	
Az állatok szaporodása Különféle szaporodási formák (pete, tojás, elevenszülő)	Kicsinyeik megnevezése.	
3.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Park, erdő, rét, mező, Élőhely Természetvédelem	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védése.	
3.4. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei A növény részei Néhány lágyszárú, fás szárú növény Főbb állatcsoportok A házi és ház körül élő állatok Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember) Madár, emlős, rovar	Séta a zöldségboltban, konyhakertben, gyümölcsösben. A zöldség- és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, érzékelés, szaporodás szerint. A házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása.	
3.5 A Föld és a Nap Napszakok, évszakok változása Az időjárás tényezői (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) A víz körforgása	Megfigyelések végzése a Nap állásáról. Időjárási naptár készítése. IKT-eszközök használata.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, élőhely, időjárási tényező, a víz körforgása.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések. Halmazállapot-változások. Anyagmegmunkálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. A helyes magatartási normák erősítése. Kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Állapot A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése. Hőmérő – Celsius skála (szobahőmérséklet, testhőmérséklet, láz)	A figyelem irányítása. Mérőeszköz használatának gyakorlása.	*Matematika:* mérés,
4.2. Változás – Fizikai változások Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák) Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. Helyzet- és helyváltoztatás	A természetben lejátszódó halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Hulladékgyűjtés. *Testnevelés és sport:* mozgás, sportágak.
– Kémiai változások. Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei. A tűzoltók munkája	Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Teendők tűzriadó esetén. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.	
– Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok) Csírázás, növekedés, fejlődés. Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az	A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfi-	

Fenntartó által jóváhagyva

évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében)	gyelése a növények, állatok életében.	
4.3. Folyamat Az ember természetalakító tevékenysége (természeti és épített környezet) Termék előállítása (kenyérsütés)	Filmeken, ábrákon, képeken összefüggések felismerése. Gyümölcslé, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Becslés, mérés, anyagi tulajdonság, mérőeszköz, mértékegység, a víz változásai, égés, tűz, tűzoltás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 17 + 1 óra
Előzetes tudás	A tanuló saját testrészeinek felismerése, az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, mások elfogadása, megsegítése. Az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák, problémaérzékenység fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.	*Testnevelés és sport:* játék, sport.
5.2. Az érzékszervek védelme Egészséges életmód Egészséges táplálkozás Helyes fogápolás Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség)	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások, részvétel szituációs játékokban.	
5.3. Szaporodás, egyedfejlődés Az életkori szakaszok a születéstől a halálig	Információgyűjtés a családról.	
5.4. Öröklődés A család Különböző emberi tulajdonsá-	Tulajdonságok megnevezése. Hasonlóságok, különbségek észrevétele.	

Fenntartó által jóváhagyva

gok (ilyen vagyok) Rövid beszámoló készítése.		
5.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedés közösségekben Önismeret Veszélyek a gyerekekre	Veszélyeztető magatartásformák felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 11 + 2 óra
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Elemi szintű energiatakarékossági technikák. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlsztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet	Törekvés a tisztaságra és a rendre.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* a természetes és épített környezet. Növénygondozás.
6.2. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet A közvetlen környezet (lakás, megóvása. Víztakarékosság Hogyan takarékoskodsz a vízzel? – rajzkészítés.	Képek gyűjtése, csoportosítás, közvetlenebb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra.	
Természetvédelem Növénygondozás a tanuló közvetlen környezetében	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés.	
Környezetszennyezés Levegő-, vízszennyezés	A levegő, víz szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben.	

Fenntartó által jóváhagyva

Szelektív hulladékgyűjtés Újrahasznosítás lehetőségei (az IKT tábla segítségével)		
Energiatakarékosság Fűtés, szellőztetés	Egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok.	
A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség	Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.	
A tanuló közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek.	Emlékhelyek megtekintése. IKT eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növénygondozás, felelősség,	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	4. évfolyam		
	heti 2 óra 90%	10%	Összesen
Anyag, energia, információ	7	-	7
Rendszerek	7	2	9
Felépítés és működés	9	1	10
Állandóság és változás	15	1	16
Az ember megismerése és egészsége	16	2	18
Környezet és fenntarthatóság	11	1	12
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. Információk feldolgozása különböző területekről, információs jelek felismerése. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. A tapasztalatok rögzítése, tabló készítése.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagfélék.
1.2. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás Mozgások Iránytű	Megfigyelések,játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az iránytűvel.	
1.3. Energia Energiaforrások Energia felhasználása Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök	Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* energia a háztartásban.

Fenntartó által jóváhagyva

1.4. Információ Jel, jelzés, információ Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Tűz és katasztrófa elhárítására felhívó jelek. Kommunikáció az állatvilágban (hang, fény, illat alapján)	Múzeumlátogatás. Könyvtárlátogatás. Kirándulások, séták állatkertben, természetvédelmi területeken, tanösvényeken. Részvétel tűzriadós gyakorlatokban. Információgyűjtés.	*Vizuális kultúra:* információs jelek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mágneses kölcsönhatás, háztartási elektromos eszköz, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. A tanuló saját élettörténetének eseményei. Az idő sorrendisége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása. Pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Tér, idő, nagyságrendek A lakóhely és környéke A lakóhely közigazgatási, kulturális, egészségügyi intézményei Látogatás a Teleházba, a dolgozók munkájának megfigyelése. Irányok, hosszúság Fő világtájak, iránytű Magyarország domborzati térképe Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák,vizek, főváros, települések, útvonalak) Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás Tájékozódás az időben. Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mér-	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel. Események, időszalag, időnaptár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban.	*Matematika:* mértékegységek, mérés, becslés, nagyítás, kicsinyítés. *Magyar nyelv és irodalom:* ünnepi versek. *Ének-zene:* ünnepi dalok.

Tenntartó által jóváhagyva

tékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep		
2.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben A tágabb környezet állapotának megóvása Környezetvédelem (Film megtekintése IKT tábla segítségével.)	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, tablók készítése. Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* eszközök használata, tárgyak készítése.
2.3. Szerveződési szintek Élőlény, egyed, csoport, életközösség Az élőlények csoportjai Az élőlényekre jellemző tulajdonságok A lakóhely felépítése, működése	Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód). Megfigyelés a természetben (állatkert, vadaspark, a stb.), képanyagon, filmen, IKT-eszközök használata. Egy választott élőlényre jellemző tulajdonságok megfigyelése, elemzése. A terepasztal felépítése makettekkel, utakkal stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Középület, térkép, időmértékegység, ünnep, élőhely, kültakaró, mozgás, táplálkozás, szaporodás, életmód, életközösség.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Közvetlen tapasztalatszerzés és -feldolgozás tanulmányi séták és kirándulások során. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. A természet megismerésében pozitív attitűd erősítése. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, talaj) Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága.	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Vágás, tépés, gyurmázás.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Az anyagok megmunkálása. Anyagfajták.
A víz szerepe A víz előfordulása a természetben Az ivóvíz	A víz hőfokának mérése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása.	
Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal,	

Fenntartó által jóváhagyva

	kaviccsal.	
3.2. Az élő és élettelen környezet Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás. A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése.	
Az állatok szaporodása Különféle szaporodási formák (pete, tojás, elevenszülő) Az életfeltételek, életjelenségek az ember életében	Az állatok utódgondozási szokásainak megfogalmazása. Kicsinyeik megnevezése. Megadott szempontok szerinti csoportosítás.	
3.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védése.	
3.4. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei Néhány lágyszárú, fás szárú növény A gomba Főbb állatcsoportok A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok	Séta a piacon, vadasparkban, díszállat- kereskedésben. Séta a piacon, zöldségesboltban, konyhakertben, gyümölcsösben. A zöldség- és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás,	

Fenntartó által jóváhagyva

Az élőlények csoportjai Madár, emlős, rovar Állatok csoportosítása az IKT tábla segítségével.	szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.	
3.5 A Föld és a Nap A Föld alakja, mozgásai Napszakok, évszakok változása A víz körforgása Napenergia	Megfigyelések a természetben, maketten, képek, filmek segítségével. Elemi ismeretek gyűjtése az égitestekről. Elemi szintű térképismeret szerzése. Megfigyelések végzése a Nap állásáról és a csillagos égboltról. Planetárium-látogatás. Időjárási naptár készítése. Távcső használata. IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, életjelenség, a víz előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, élőhely, égitest, időjárási tényező, a víz körforgása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás	Órakeret 15 + 1 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések. Halmazállapot-változások. Anyagmegmunkálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. A helyes magatartási normák erősítése. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom)	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). Az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.	*Matematika:* mérés, mértékegységek.
4.2. Változás – Fizikai változások Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás) Halmazállapot-változások (fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban) Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben Helyzet- és helyváltoztatás	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. Az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Anyagok feldolgozása. Hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás. *Testnevelés és sport:* mozgás, sportágak.

Fenntartó által jóváhagyva

– Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei A tűzoltók munkája	A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.	
– Biológiai változások Életszakaszok (ember), Lebomlás, komposztálás Saját tapasztalatok szóban, rajzzal. Növények, állatok évszakonkénti változásai Az ember életkori szakaszai A változások oka, iránya (Megfordítható és nem megfordítható változások) Keverékek, oldatok Égés	A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. Az ember életkori szakaszainak jellemzői – beszélgetések, saját élmények, családi fényképek segítségével. Ismerkedés az egyirányú életfolyamatokkal. Tea, limonádé készítése. Egyszerű anyagokból keverékek készítése és szétválasztása.	
4.3. Folyamat Példák a hulladék újrahasznosítására (papír, fém, műanyag) Termék előállítása (papírgyártás) Az ember természetalakító tevékenysége (természeti és épített környezet)	Megfigyelések, képek elemzése. Filmeken, ábrákon, képeken összefüggések felismerése. Gyümölcslé, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Becslés, mérés, anyagi tulajdonság, mérőeszköz, mértékegység, a víz változásai, égés, tűz, tűzoltás, életszakasz, újrahasznosítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanuló saját testrészeinek felismerése, az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.	*Testnevelés és sport:* játék, sport.
5.2. Az érzékszervek védelme Egészséges életmód Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén. A káros élvezeti szerek elutasítása.	
5.3. Szaporodás, egyedfejlődés Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig	A családról tablókészítés.	
5.4. Öröklődés A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok.	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső).	

Fenntartó által jóváhagyva

Jellemzés édesanyáról, barátról szóban, írásban.		
5.5. Magatartás Viselkedések betegség esetén Viselkedés közösségekben. Önismeret. Veszélyek a gyerekekre	A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 11 + 1 óra
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Elemi szintű energiatakarékossági technikák. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet	Törekvés a tisztaságra és a rendre.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* a természetes és épített környezet. Növény- és állatgondozás.
6.2. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet Beszámoló készítése az otthon (pl. kiskertben) végzett tevékenységről. A tágabb környezet (lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása Vizek védelme.	Tablókészítés, plakátkészítés, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra.	
Természetvédelem Állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében	Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés	A levegő, víz, talajszennyező anyagainak megfigyelése. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel Fűtés, szellőztetés	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok.	
A Föld szépsége, egyedisége Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.	
A tanuló közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek	Színház-, múzeumlátogatás, templomok megtekintése. IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, Nemzeti Park, tájvédelmi körzet.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Irányok, iránytű használata. Az idő mérése, mértékegysége. Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.

Fenntartó által jóváhagyva

Magyar nyelv és irodalom az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell tanulóink tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a rá bízott tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Iskolánk oktatási, nevelési feladatai közé tartozik, hogy a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív és passzív szókincsgazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Fenntartó által jóváhagyva

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Fenntartó által jóváhagyva

1 – 2. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. Pedagógusaink a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növelik a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segítik elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejlesztik a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálják az attitűdöket, közvetítik az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet adnak magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően.

A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerével, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. Tanulóinkat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	1. évfolyam				2. évfolyam				Keret-tanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	45	-	-	45	45	7	-	52	90
Olvasás, az írott szöveg megértése	80	4	-	84	75	-	18	93	155
Írás, szövegalkotás	83	-	36	119	36	-	-	36	119
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	9	16	-	25	36	18	18	72	45
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	10	5	-	15	35	-	-	35	45
Összesen	227	25	36	288	227	25	36	288	454

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	1. évfolyam			
	heti 8 óra 90%	10%	+1 óra	Összesen
Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	45	-	-	45
Olvasás, az írott szöveg megértése	80	4	-	84
Írás, szövegalkotás	83	-	36	119
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	9	16	-	25
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	10	5	-	15
Összesen	227	25	36	288

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 45 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. Rövid mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal. Szájtérben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással.	*Ének-zene:* hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok. *Testnevelés és sport:* vitálkapacitás növelése. *Környezetismeret:* természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények

Fenntartó által jóváhagyva

	Hang-, szótag- ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése.	neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola.
1.2. Beszédfejlettség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok végzése. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Élményekről, képekről az érzelmek kifejezésével mondatok alkotása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. A jó, a rossz, a szép, a csúnya	

Fenntartó által jóváhagyva

	fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel.	
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet. Érzelmek kifejezése. Kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, gyors, lassú, kép, vers, mondóka, kiszámoló, dal, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 80 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló szinten. Szavak, mondatok tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Képeskönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Felkészülés az olvasásra	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. Képolvasási gyakorlatok végzése. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérve. Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása.	*Matematika:* számlálás, sorszámok. *Környezetismeret:* szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. *Ének-zene:* ritmus, ciklikus sorok. *Vizuális kultúra:* tájé-

Fenntartó által jóváhagyva

	Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. Weöres Sándor versek ritmizálása. Jelek, rajzos utasítások felismerése.	kozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés. *Testnevelés és sport:* ritmikus mozgások. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a dramatizálás egyszerű kellékei.
2.2. Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Betűk keresése újságban. Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok olvasása szótagoló, formában. Hangos olvasás gyakorlása.	
2.3. Az írott szöveg megértése	Tájékozódás a tankönyvben. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Szó és kép egyeztetése interaktív tábla segítségével. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos olvasása. Rövid szöveg hangos olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással). A történet dramatizálása. Rövid állatmesék megjelenítése bábokkal. Szerepjátékok végzése. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpadlás, ajak, sor, oszlop, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, hangos olvasás, cím, szereplő, szín.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 83 + 36 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az írás jelrendszere	Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Szituációs játékokban az irányok megnevezése. Irányok jelölése, megnevezése interaktív tananyag segítségével. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. Nagymozgások, kismozgások vég-	*Matematika:* térbeli-, síkbeli tájékozódás. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság. *Vizuális kultúra:* formaérzékelés.

Fenntartó által jóváhagyva

	zése. Vonalelemek kiegészítése képpé. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Betűelemek kiegészítése tárgyakká, állatokká, madarakká. Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. Írott és nyomtatott betűalakok párosítása betűkártyával. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása. Szavak írása másolással. Nyomtatott, írott szóalakok képhez rendelése. Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Keresztnevek gyűjtése a nagybetűkhöz. Családtagok nevének lejegyzése. Mondatkezdő nagybetű használata.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítséggel. A piros, mint javítószín használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, hiba, ellenőrzés, javítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 9 + 16 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.	*Környezetismeret:* magatartási szabályok, viselkedésminták. *Ének-zene:* ritmus, hang, időtartam.
4.2 Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel.	

Fenntartó által jóváhagyva

4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.	
4.4 Szófajok		
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés és kijelentés mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.	
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, hosszú, rövid, kisbetű, nagybetű, név.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5 Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 10 + 5 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítélőképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.2. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mesék meghallgatása színészek tolmácsolásában. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. A verstanulás helyes technikája. Rövid mesék olvasása.	*Ének-zene:* ritmusérzék, népdalok, népi játékok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a dramatizálás egyszerű kellékei.
1.3. Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése szókincsbővítéssel, szinonímák keresésével.	
1.4. Lírai alkotások jellemzői	Vers felismerése.	

Fenntartó által hitelesítve

1.5. Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása. Bábjátékok, mesejátékok megtekintése DVD-n.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mese, vers, mondóka, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	2. évfolyam			
	heti 8 óra 90%	10%	+1 óra	Összesen
Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	45	7	-	52
Olvasás, az írott szöveg megértése	75	-	18	93
Írás, szövegalkotás	36	-	-	36
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	36	18	18	72
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	35	-	-	35
Összesen	227	25	36	288

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 45 + 7 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1 Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal. Szájtérben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédritmus, beszédtempó	*Ének-zene:* hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok. *Testnevelés és sport:* vitálkapacitás növelése. *Környezetismeret:* természet, a környe-

Fenntartó által jóváhagyva

	megfigyelése és visszaadása utánmondással. Hang-, szótag- és szósor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után. A szövegértés bizonyítása rajzzal. Szöveges kiejtési gyakorlatok.	ző világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, iskola.
1.2 Beszédfejlettség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. Saját élmények megfogalmazása. Kedvenc háziállathoz kapcsolódó élmények. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. Vásárlás, telefonálás eljátszása.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Orvosi rendelőben. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Mondatalkotási gyakorlatok eseményt ábrázoló képsorról, a képek időrendbe állítása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is. A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Mesehősök bemutatása tulajdonságaik alapján. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.	
1.3 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet,	

Fenntartó által jóváhagyva

	gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Weöres Sándor versek ritmizálása, kísérete ritmushangszerekkel. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 75 + 18 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Felkészülés az olvasásra	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. Képolvasási gyakorlatok végzése. Szókincsbővítés az interaktív tábla feladatainak felhasználásával. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérve.	*Matematika:* számlálás, sorszámok. *Környezetismeret:* szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. *Ének-zene:* ritmus,

Fenntartó által jóváhagyva

	Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása. Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. Kép-szó párkereső játék. Szövegtanulási technikák megismerése. Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése. A tankönyv jelmagyarázatának megismerése. A környezetünkben előforduló jelek magyarázata.	ciklikus sorok. *Vizuális kultúra:* tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés. *Testnevelés és sport:* ritmikus mozgások. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a dramatizálás egyszerű kellékei.
2.2.. Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. Új szó létrehozása egy-egy hang betoldásával. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagy-	

Fenntartó által jóváhagyva

	betűk). Egy- és többtagú szavak kiraká-sa, összeolvasása. Betűkirakó játék. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szóta-goló, ill. szóképes formában. Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra. Hangsúly, hanglejtés érzékelte-tése.	
2.3. Az írott szöveg megértése	Tájékozódás a tankönyv-ben. A tartalomjegyzék megisme-rése. Tájékozódás a szövegben. Bekezdések jelölésének megfi-gyelése. Az adatok visszakeresése. Információk kiemelése. Szereplők, helyszínek keresése. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Mondat és kép egyeztetése. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma ol-vasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események	

Fenntartó által jóváhagyva

		megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással). Tartalom elmondása. Összefüggő mondatok lényegkiemeléssel. A történet dramatizálása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése. O. Nagy Gábor : Közmondások, szólások című könyvének megismerése. Könyvtárhasználat. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Történetek befejezése közmondással. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpadlás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az írás jelrendszere	Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. Nagymozgások, kismozgások végzése. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása.	*Matematika:* térbeli-, síkbeli tájékozódás. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság. *Vizuális kultúra:* formaérzékelés.

Fenntartó által jóváhagyva

	A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása, alkalmazása. Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Mondatkezdő nagybetű használata. Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4 Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 36 + 18 + 18 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1.Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Szituációs gyakorlatok. Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Helyes mondathangsúly gya-	*Környezetismeret:* magatartási szabályok, viselkedésminták. *Ének-zene:* ritmus, hang, időtartam.

Fenntartó által jóváhagyva

	korlása kérdő mondatokon. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.	
4.2.Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével. Szómagyarázatok készítése. Szógyűjtés, csoportosítás jelentés alapján.	
4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Csak magánhangzóval kimondott szavak felismerése. Betűk válogatása, csoportosítása. Kis-és nagy, nyomtatott és írott betűalakok egymáshoz rendelése. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Magánhangzók hosszúságának jelölése a szóvégeken. A kétjegyű mássalhangzók hosszúságának jelölése. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása. A szótagolás szabályainak megismerése. A szótagolás gyakorlása különböző helyeken elválasztható szavak esetében.	
4.4.Szófajok		
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel. A mondatvégi írásjeleknek megfelelő mondathangsúly gyakorlása rövid mondatokon.	

Fenntartó által jóváhagyva

4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Az önellenőrzés, hibajavítás gyakorlása segítséggel. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. A szójegyzék használata. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Költők, írók nevének gyűjtése, lejegyzése. Mondatvégi írásjelek alkalmazása. Különböző mondatfajták másolása a mondatvégi írásjelek gyakorlására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítélőképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.2. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. Rövid mesék olvasása.	*Ének-zene:* ritmusérzék, népdalok, népi játékok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a dramatizálás egyszerű kellékei.
1.3. Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.	
1.4. Lírai alkotások jellemzői	Vers, versszak felismerése.	
1.5. Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése. Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével). A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel. Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3–4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből. Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után. Rendezett, olvasható íráskép.

Fenntartó által jóváhagyva

3 – 4. évfolyam

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.

Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, együttérzés, segítőkészség, önkéntes feladatvállalás, felelősségvállalás, tisztelet, kötelességtudat, önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Az irodalmi nevelés fejleszti a kritikai érzéket. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot. Fejleszti a kreativitást, gazdagítja az önismeretet.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a kritikai gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. A 3–4. évfolyam feladata a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése elősegíti a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelésé, a tapasztalásé, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz jutassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosság, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét, alakítják az erre alkalmassá tevő képességet. A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam				4. évfolyam				Keret-tanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Beszédkész-ség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	38	-	-	38	44	-	-	44	82
Olvasás, az írott szöveg megértése	58	6	24	88	68	6	-	74	126
Írás, szöveg-alkotás	48	12	12	72	36	-	-	36	84
Anyanyelvi kultúra, isme-retek az anya-nyelvről	36	-	-	36	52	20	36	108	88
Irodalmi kultú-ra, irodalmi művek értel-mezése	15	3	-	18	26	-	-	26	41
Összesen	195	21	36	252	226	26	36	288	421

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam			
	heti 7 óra 90%	10%	+1 óra	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	38	-	-	38
Olvasás, az írott szöveg megértése	58	6	24	88
Írás, szövegalkotás	48	12	12	72
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	36	-	-	36
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	15	3	-	18
Összesen	195	21	36	252

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. Tanult memoriterek szöveghű tolmácsolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítélőképesség, erkölcsi érzék alakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során. Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben. Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése. Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása,	*Ének-zene:* ritmus, légzés, hangulati elemek, népszokások. *Testnevelés és sport:* vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság.

Fenntartó által jóváhagyva

	gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. Szókincs bővítése mondat szinten. Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba.	*Matematika:* tulajdonságok, viszonyszavak. *Környezetismeret:* természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek. *Informatika:* IKT-eszközök. *Vizuális kultúra:* kreativitás, fantázia. *Erkölcstan:* jó, rossz, választás.
1.2. Beszédfejlettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása. Mindennapi élmények, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. Az iskolai életben előforduló események megbeszélése. Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra). Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték). Önismereti gyakorlatok. Véleményalkotás, mások vélemé-	

Fenntartó által jóváhagyva

	nyének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben.	
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása. Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, versmondás, helyzetgyakorlat).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 58 + 6 + 24 óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás segítséggel. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítséggel, irányítással történő megoldása. Beszámolás az olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával.. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés. Fantázia növelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. Kedvenc mese bemutatása. Mese illusztráció készítése különböző technikák segítségével. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Az olvasás technika fejlesztése csillag olvasással. Olvasást megértő folyamatot segítő technikák alkalmazása. Mondatok hangos és néma olvasása.	*Ének-zene:* hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág. *Vizuális kultúra:* vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet. *Környezetismeret:* ismeretek az élő és élettelen környezetről. *Informatika:* IKT-

Fenntartó által jóváhagyva

	Szövegek hangos és néma olvasása. Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és formában a hangos olvasás gyakorlása. Szerepjáték.	eszközök.
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Lényegkiemelés, válaszadás kérdések segítségével. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. A megértés igazolása feladatok megoldásával, illusztráció készítése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tanulságok megfogalmazásához közmondások gyűjtése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: – a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, – mondatok és képek egyeztetése, – szereplők tulajdonságainak felismerése, – vázlatkészítés rajzzal,	

Fenntartó által jóváhagyva

	– mondatok kiegészítése, Dramatizálás. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Szólások, közmondások gyűjtése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Megzenésített versek hallgatása. Ritmusérzék fejlesztése. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Élménybeszámoló családi ünnepekről. Ismerkedés gyermekújságokkal.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, bekezdés, helyszín, időpont, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 48 + 12 + 12 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Hibajavítás segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, iránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással. Eszközszintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Fantázia növelése. Esztétikus íráskép kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Az írás jelrendszere	Az írástechnika gyakorlása. Segédvonal nélküli füzet használata. Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. Szavak, szószerkezetek, mondatok másolása (írottról, nyomtatottról).Szógyűjtés képek segítségével. Szavak írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Tanult vers írása emlékezetből.	*Matematika:* számlálás. *Testnevelés és sport:* finommozgás, testtartás. *Vizuális kultúra:* finommozgás, esztétikum. *Informatika:* IKT-

Fenntartó által jóváhagyva

	Szavak írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Költők, írók nevének gyűjtése. Hiányos szöveg kiegészítése kis – és nagybetűvel. Az írástempó fokozása, a folyamatos írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel. Hibás szöveg javítása.	eszközök.
3.2. Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás. Mondatalkotás képek segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, rendezett íráskép.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: – részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben, – társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Beszélgetés: – helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, – vélemény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása spontán beszédben.	*Környezetismeret:* társas kapcsolatok, viselkedési formák. *Matematika:* halmazok.
4.2. Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: – rokon értelmű szavak, Állandósult szókapcsolatok értelmezése. Közmondások, szólások értelmezése. A szókincs folyamatos gyarapodása.	
4.3. Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése. A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: – megfigyelése, – jelölése begyakorolt szóanyagban. Toldalékos szó megfigyelése.	

Fenntartó által jóváhagyva

4.4. Szófajok	Szavak csoportosítása: – kérdések alapján; – jelentés szerint.	
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés: – megfigyelése, – felismerése olvasott szövegekben, – helyes használata a mindennapi beszédben, – írásbeli gyakorlása.	
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 15 + 3 óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Erkölcsi érzék formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Szerzők és művek – Népköltészet	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar nép meséinek olvasása.	*Ének-zene:* népdalok, népi játékok, megzenésített versek. *Informatika:* IKT-eszközök.
– Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: *Őszbe csavarodott* Bartos Erika: *Maci a Holdon, Budapest* Csukás István: *Hideg szél fúj, Sün Balázs* Fazekas Anna: *Ősz, Télapó, Tél, Szüret* Gárdonyi Géza: *Gólyák, Cifra mese, Macskánk* Gryllus Vilmos: *Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő* József Attila: *Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter*	Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Mesék dramatizálása. Könyvtárlátogatás.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* a dramatizálás egyszerű kellékei. *Erkölcstan:* tanulságok.

Fenntartó által jóváhagyva

Kányádi Sándor: *Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap* Lázár Ervin: *Öregapó madarai* Móra Ferenc: *Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király* Móricz Zsigmond: *Iciri-piciri, Kevélykereki, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek* Nemes Nagy Ágnes: *Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz* Petőfi Sándor: *Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek)*, *Falusi hangverseny* Tamkó Sirató Károly: *Mondjam még?* Varró Dániel: *Buszvezetők* Weöres Sándor: *Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár* Zelk Zoltán: *A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír*		
5.2. Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.	
5.3. Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának felismerése.	
5.4. Báb- és drámajátékok jel-	Népi játékok játszása.	

Fenntartó által jóváhagyva

lemzői	Mese, meserészlet közös el-játszása, előadása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, jó, rossz, szép, csúnya.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	4. évfolyam			
	heti 8 óra 90%	10%	+1 óra	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	44	-	-	44
Olvasás, az írott szöveg megértése	68	6	-	74
Írás, szövegalkotás	36	-	-	36
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	52	20	36	108
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	26	-	-	26
Összesen	226	26	36	288

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. Tanult memoriterek szöveghű tolmácsolása. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége. Társalgási kedv kortárs csoportban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítélőképesség, erkölcsi érzék alakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során. Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban. Mondatfonetikai gyakorlatok végzése. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.	*Ének-zene:* ritmus, légzés, hangulati elemek, népszokások. *Testnevelés és sport:* vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság. *Matematika:* tulajdonságok, viszonyszavak. *Környezetismeret:*

Fenntartó által jóváhagyva

	Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten. Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.	természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek. *Informatika:* IKT-eszközök.
1.2. Beszédfejlettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása. Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgókép-élmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata. Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés. Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében. Címadási gyakorlatok. Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték). Önismereti gyakorlatok.	*Vizuális kultúra:* kreativitás, fantázia. *Erkölcstan:* jó, rossz, választás.

Fenntartó által jóváhagyva

		Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.	
1.3.	Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők) szöveghű és kifejező tolmácsolása. Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal. Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 68 + 6 óra
Előzetes tudás	Folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalomfeldolgozás, szövegelemzés segítséggel. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítséggel, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás az infokommunikációs eszközök használatával. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Folyékony, szöveghű olvasás gyakorlása. Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. Az írásjelek hangsúly- és	*Ének-zene:* hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág. *Vizuális kultúra:* vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet.

Fenntartó által jóváhagyva

	értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál. Szövegek hangos és néma olvasása. Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.	*Környezetismeret:* ismeretek az élő és élettelen környezetről. *Informatika:* IKT-eszközök.
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Ismert mese tartalmának megfogalmazása képsor alapján. Szövegösszefüggések keresése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: – mondatok és képek egyeztetése, – szereplők tulajdonságainak felismerése, – vázlatkészítés szöveg kiegészítésével,	

Fenntartó által jóváhagyva

	– mondatok kiegészítése, tag-mondatok összekapcsolása. Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: – az adatok visszakeresése, – információk kiemelése. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Más lexikonok használata.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Az írás jelrendszere	Az írástechnika gyakorlása. Segédvonal nélküli füzet használata. Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Hibafelismerés, hibajavítás segít-	*Matematika:* számlálás. *Testnevelés és sport:* finommozgás, testtartás. *Vizuális kultúra:* finommozgás, esztétikum. *Informatika:* IKT-eszközök.

Fenntartó által jóváhagyva

	séggel.	
3.2. Szövegalkotás írásban	Mondatalkotás. Címadás. Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával. Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában.Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 52 + 20 + 36 óra
Előzetes tudás	Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analizálás, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Beszélgetés, vita: – helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, – a vitakultúra formálása, – vélemény megfogalmazása, megosztása. Események megvitatása. Szituációs játék. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés. Pozitív és negatív tulajdonságok gyűjtése.	*Környezetismeret:* társas kapcsolatok, viselkedési formák. *Matematika:* halmazok.
4.2. Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: – rokon értelmű szavak, – több jelentésű szavak, – azonos alakú szavak. – Összetett szavak alkotása. Közmondások, szólások gyűjtése. Közmondások, szólások értelmezése. Szólás magyarázatok illusztrálása rajzokkal. A szókincs folyamatos	

Fenntartó által jóváhagyva

		gyarapodása. Szavak gyűjtése megadott szempontok alapján.	
4.3.	Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése. Szavak elemikre bontása(szótő, toldalék). Mondatok kiegészítése kérdések segítségével. A –ból, -ből, -ról, -ről toldalékos szavak helyesírása. A –ba, -be toldalékos szavak helyesírása. A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok – megfigyelése a szavakban és a szavak végén, Az –o, -ó, -ö, -ő végű szavak helyesírása. Az –u, -ú, -ü, -ű végű szavak helyesírása. – helyesírása begyakorolt szókészletben.	
4.4.	Szófajok	Szavak csoportosítása: – kérdések alapján; – jelentés szerint. Főnév felismerése szövegben. Az ige felismerése, megnevezése. A melléknév fogalma, fokozása. Nyelvi játékok, rejtvények. Szófajok csoportosítása interaktív tábla segítségével.	
4.5.	Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: felkiáltás, óhajtás, felszólítás – megfigyelése, – felismerése olvasott szövegekben, – helyes használata a mindennapi beszédben, – írásbeli gyakorlása. Mondatalkotási gyakorlat.	
4.6.	Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek használata a mondatok végén. Hiányzó mondatvégi írásjelek pótlása. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A j hang kétféle jelölése interaktív tananyag segítségével. Szógyűjtés a j hang kétféle je-	

Fenntartó által jóváhagyva

	lölésére a helyesírási szótár alkalmazásával. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Szótaglánc alkotása megadott szabály szerint. Két- három tagú szavak gyűjtése tanult olvasmányból. Szavak szótagolása a szótagolás szabályainak alkalmazásával. Tagolatlan szöveg szótagokra tagolása. Az elválasztás eseteinek megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, név, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Sorrendiség fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Szerzők és művek – Népköltészet	Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása.	*Ének-zene:* népdalok, népi játékok, megzenésített versek.
– Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: *Őszbe csavarodott* Bartos Erika: *Maci a Holdon, Budapest* Csukás István: *Hideg szél fúj, Sün Balázs* Fazekas Anna: *Ősz, Télapó, Tél, Szüret* Gárdonyi Géza: *Gólyák, Cifra mese, Macskánk* Gryllus Vilmos: *Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő*	Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.	*Informatika:* IKT-eszközök. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a dramatizálás egyszerű kellékei. *Erkölcstan:* tanulságok.

Fenntartó által jóváhagyva

József Attila: *Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter* Kányádi Sándor: *Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap* Lázár Ervin: *Öregapó madarai* Móra Ferenc: *Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király* Móricz Zsigmond: *Iciri-piciri, Kevélykereki, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek* Nemes Nagy Ágnes: *Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz* Petőfi Sándor: *Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny* Tamkó Sirató Károly: *Mondjam még?* Varró Dániel: *Buszvezetők* Weöres Sándor: *Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár* Zelk Zoltán: *A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír* Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: *A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró* Aesopus: *Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya* Grimm: *A csillagruha* La Fontaine: *A tücsök és a hangya* Richard Scarry: *Mentenek a tűz-*		

Fenntartó által jóváhagyva

oltók, Miből lesz a kenyér? Szutyejev: *Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni*		
5.2. Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.	
5.3. Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma). Rím felismerése. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: – ellentét, – ismétlés (refrén).	
5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői	Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben. Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4–5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.

Fenntartó által jóváhagyva

Matematika az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más területeken, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai kompetencia fejlődéséhez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban, valamint a kognitív képességek fejlesztése. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket pl. különböző számításoknál alkalmaznak. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelés órák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A rajz tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítása, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelése, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és a vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetencia fejlesztése, az IKT-eszközök használata hozzájárul a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon

Fenntartó által jóváhagyva

segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai kompetencia fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtttanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése, és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítésnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítésével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

A tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

Fenntartó által jóváhagyva

1–2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömének megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	1. évfolyam				2. évfolyam			Keret-tanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	Összesen	
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombi-natorika.	13	-	4	17	14	-	14	**27**
Számelmélet, algebra	64	10	28	102	63	14	77	**127**
Geometria, mérés.	36	4	4	44	36	-	36	**72**
Függvények, az analízis elemei.	17	-	-	17	17	-	17	**34**
Összesen	130	14	36	180	130	14	144	**260**

A tematikai egy-ségek címe	1. évfolyam			
	heti 5 óra 90%	10%	+1 óra	Összesen
Gondolkodási mód-szerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika.	13	-	4	17
Számelmélet, al-gebra	64	10	28	102
Geometria, mérés	36	4	4	44
Függvények, az analízis elemei	17	-	-	17
Összesen	130	14	36	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 13 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Halmazok Tárgyak tulajdonságai (szín, nagyság) Memóriajáték	Tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése. Tárgyak válogatása, csoportosítása adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése. Mi változott meg?	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás. *Környezetismeret:* formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk, csoportosításuk, tapasztalatok szerzése. *Ének-zene:* ritmikus sorok alkotása. *Technika, életvitel és gyakorlat:* tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció.
1.2. Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése tárgyak halmazáról. Állításhoz igazsághalmaz keresése.	
1.3. Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel. Baba öltöztetése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szín, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 64 + 10 + 28 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számköri ismeretek a 10-es számkörben	Határozott halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg kiemelése, szövegalkotás, saját gondolatok megfogalmazása, indoklása.
Halmazok számossága Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével.	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 10-es számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése, számnévvel, számképpel, számjeggyel.	*Környezetismeret:* nagyságrendek a természetben (becslés és mérés, hosszúság).
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.	*Ének-zene:* ütemek kialakítása és jelzése, egyenletes mérőrit-

Fenntartó által jóváhagyva

Számok írása, olvasása 10-ig Számok bontása Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás).	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.	mus, ütemezett mozgáskivitelezés. *Vizuális kultúra:* történetek vizuális megjelenítése síkban, térben. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel A < > = lelek használatának megerősítése, halmazok számosságának összehasonlításával.	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.	
Számegyenes Számok egymástól való távolsága a számegyenesen Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.	
Számtulajdonságok Helyi érték Helyi érték fogalmának erősítése, pénzhasználat.	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.	
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >)	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egy-	

Fenntartó által jóváhagyva

Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése Az összeadás, kivonás értelmezései tevékenységekkel a 10-es számkörben.	szerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása. Rajzról, képről, összeadás kivonás írása; művelet megjelenítése képpel, kirakással.	
Fejben számolás Láncszámolás.	Fejben számolás 10-es számkörben. Fejben történő számolási képesség fejlesztése.	
Szóbeli összeadás, kivonás	Egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül.	
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége Az összeadás, kivonás műveletvégzésének elmélyítése játékos feladatok segítségével.	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.	
Egyszerű szöveges feladatok Szöveges feladat megoldásának mélyítése.	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok Tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközözök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria – mérés	Órakeret 36 + 4 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott mértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek – Térbeli helyzetek Tájékozódás, helymeghatározás irányok, irányváltoztatások.	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével minta után.	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása. *Környezetismeret:* térbeli, síkbeli tájékozódás, formaérzékelés, irányok, távolságok, hosszúság; mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, becslése, mérése, természetes mérőeszközök. *Ének-zene:* formaérzékelés, azonosság,
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Építés minta alapján.	

Fenntartó által jóváhagyva

3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	hasonlóság. *Vizuális kultúra:* szín- és formaérzékelés, vizuális megjelenítés térben, síkban, konstruálás, modellezés.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint.	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* környezet elemeinek tulajdonságai, kreativitás, mérőeszközök használata, térbeli helyzetek, építések térben, síkban.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések A mértékismeret erősítése mérési gyakorlatok.	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.	*Testnevelés és sport:* motoros készségek és képességek, térbeli tudatosság (elhelyezkedés térben, mozgásirány, eszközre és társra vonatkozó térbeli viszonyok), alak- és formaészlelés.
Mérőeszközök A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján.	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban.	Magyar *nyelv és irodalom*: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás. *Ének-zene:* ciklikus sorok. *Vizuális kultúra:* vizuális megjelenítés. *Testnevelés és sport:* ismétlődő, ciklikus mozgássorok, soralkotások, relációk.
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, hosszúság, stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatá-	

Fenntartó által jóváhagyva

	sával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	2. évfolyam		
	heti 4 óra 90%	10%	Összesen
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika.	14	-	14
Számelmélet, algebra	63	14	77
Geometria, mérés	36	-	36
Függvények, az analízis elemei	17	-	17
Összesen	130	14	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.4. Halmazok Személyek, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás. *Környezetismeret:* formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk, csoportosításuk, tapasztalatok szerzése.
1.5. Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, matematikai eszközök halmazáról.	*Ének-zene:* ritmikus sorok alkotása.
1.6. Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik	

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	sem.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 63 + 14 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg kiemelése, szövegalkotás, saját gondolatok megfogalmazása, indoklása. *Környezetismeret:* nagyságrendek a természetben (becslés és mérés, hosszúság). *Ének-zene:* ütemek kialakítása és jelzése, egyenletes mérőrit-
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.	
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.	

Fenntartó által jóváhagyva

Számok írása, olvasása 20-ig Számok nevének sorolása növekvő és csökkenő sorrendben. Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.	mus, ütemezett mozgáskivitelezés. *Vizuális kultúra:* történetek vizuális megjelenítése síkban, térben. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel Halmaz képzése relációs jelnek megfelelően.	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.	
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.	
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.	

Fenntartó által jóváhagyva

2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.	
Fejben számolás Láncszámolás.	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.	
Szóbeli összeadás, kivonás Algoritmusok követése.	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.	
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.	
Egyszerű szöveges feladatok A szöveges feladatok megoldási menetének elmélyítése.	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.	

Fenntartó által jóváhagyva

2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria – mérés	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon és szóbeli utasítás után.	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása.
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, szóbeli utasítás alapján.	*Környezetismeret:* térbeli, síkbeli tájékozódás, formaérzékelés, irányok, távolságok, hosszúság; mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, becslése, mérése, természetes mérőeszközök.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagy-	*Ének-zene:* formaérzékelés, azonosság, hasonlóság. *Vizuális kultúra:* szín- és formaérzékelés, vizuális megjelenítés térben, síkban, konst-

Fenntartó által jóváhagyva

	ság) alapján.	ruálás, modellezés. *Technika, életvitel és gyakorlat:* környezet elemeinek tulajdonságai, kreativitás, mérőeszközök használata, térbeli helyzetek, építések térben, síkban. *Testnevelés és sport:* motoros készségek és képességek, térbeli tudatosság (elhelyezkedés térben, mozgásirány, eszközre és társra vonatkozó térbeli viszonyok), alak- és formaészlelés.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.	
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).	
Kulcsfogalmak/	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka),	

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	Magyar *nyelv és irodalom*: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás. *Ének-zene:* ciklikus sorok. *Vizuális kultúra:* vizuális megjelenítés. *Testnevelés és sport:* ismétlődő, ciklikus mozgássorok, soralkotások, relációk.
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. Függvények	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rende-	

Fenntartó által jóváhagyva

Hozzárendelések	lése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

Fenntartó által jóváhagyva

3 – 4. évfolyam

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A Gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam			4. évfolyam		
	heti 4 óra 90 %	+1 óra	Összesen	heti 4 órára 100 %	Összesen	Kerettanterv
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	6	2	8	8	8	14
Számelmélet, algebra	64	14	78	78	78	142
Geometria, mérés.	30	6	36	36	36	66
Függvények, az analízis elemei	16	6	22	22	22	38
Összesen	116	28	144	144	144	260

A tematikai egységek címe	3. évfolyam		
	heti 4 óra 90 %	+1 óra	Összesen
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	6	2	8
Számelmélet, algebra	64	14	78
Geometria, mérés.	30	6	36
Függvények, az analízis elemei	16	6	22
Összesen	116	28	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek, a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok összehasonlítása. Síkidomok, tárgyak halmazba rendezése az interaktív tábla feladatain keresztül.	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése. Közös tulajdonság kiemelése.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás, állítások, tulajdonságok pontos megfogalmazása. *Vizuális kultúra:* formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció. *Informatika:* szimbólumok, jelek.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, színezések.	
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok. Állítások igazságának eldöntése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyságbeli viszonyszó, tulajdonság, szín, forma.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 64 + 14 óra
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám Számmemória fejlesztése.	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása. *Ének-zene:* ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. *Vizuális kultúra:* ritmikus sorok, szerialitás. *Testnevelés és sport:* nagymozgások, mozgáskoordináció.
Római számok I, V, X, L Játék a római számokkal.	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).	
Sorszám Számfogalom, mint a mérés	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmérték-	

Fenntartó általi jóváhagyás

eredménye, mérőszám	egységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* szerialitás. *Informatika:* kódolás, dekódolás, algoritmusok, matematikai és képességfejlesztő programok.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete A helyi érték fogalmának erősítése pénzhasználattal. Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.	
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése.	
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.	
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízes átlépéssel Láncszámolás. Összeadás, kivonás százas számkörben: – kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel.	

Fenntartó által jóváhagyva

hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül. Alapműveletek gyakorlása a műveleti sebesség növelésére.	Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.	
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A tényezők felcserélhetőségének megfigyelése.	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.	
A matematikai jelek (+ – . : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.	
Egyszerű szöveges feladatok Többféle megoldási mód keresése.	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet	

Fenntartó által jóváhagyva

	kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 30 + 6 óra
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes) Ciklikus sorok folytatása (tárgyak, rajzok, betűk)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – egyenes, görbe vonal – nyitott, zárt vonal – töröttvonal.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás. *Vizuális kultúra:* tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás; tükrös alakzatok. *Technika, életvitel*
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT- eszközökkel.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	*és gyakorlat:* formaérzékelés, kreativitás; becslés, mérés, számítás. *Informatika:* tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok. *Ének-zene:* ütemezés.
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.	
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.	
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése. Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb, henger. Testháló alapján testek építése	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján. Testek tulajdonságainak megfigyelése. Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktü-	

Fenntartó által jóváhagyva

Tükrözés	körrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Alakzatok tükrözése síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.	
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.	
Szabványmértékegységek – hosszúság (m, dm) – űrtartalom (l, dl) – tömeg (kg,)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.	
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.	
Idő mértékegységei: évszak, hónap, hét, nap, óra, perc.	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása. Óra beállítása adott időpontra.	
Pénz, forint	Pénzérmék megismerése, haszná-	

Fenntartó által jóváhagyva

	lata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása.	
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, Területmérés lefedéssel	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 16 + 6 óra
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem- és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás. *Ének-zene:* hangsorok. *Vizuális kultúra:* soralkotás. *Testnevelés és sport:* soralkotás.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés Pénzben kifejezett mennyiségek rendezése	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és	

Fenntartó által jóváhagyva

Váltakozó különbségű sorozat	felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása megadott és választott szabály alapján.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása Adatok táblázatba rendezése	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, adatok táblázatba rendezésük. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott szabály alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	4. évfolyam		
	heti 4 órára 100 %	**Összesen**	Kerettanterv
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	8	**8**	14
Számelmélet, algebra	78	**78**	142
Geometria, mérés.	36	**36**	66
Függvények, az analízis elemei	22	**22**	38
Összesen	144	**144**	260

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek, a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás, állítások, tulajdonságok pontos megfogalmazása.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint. Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	*Vizuális kultúra:* formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció.
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.	*Informatika:* szimbó-

Fenntartó által jóváhagyva

1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.	lumok, jelek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyságbeli viszonyszó, tulajdonság, szín, forma.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 78 óra
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása. *Ének-zene:* ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. *Vizuális kultúra:* ritmikus sorok, szerialitás. *Testnevelés és sport:* nagymozgások, mozgáskoordináció.
Római számok I, V, X, L, C	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).	
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmérték-egységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizeté-	

Fenntartó által jóváhagyva

	se öt- és tízforintosokkal.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* szerialitás. *Informatika:* kódolás, dekódolás, algoritmusok, matematikai és képességfejlesztő programok.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.	
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.	
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.	
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százas számkörben: – kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel,	

Fenntartó által jóváhagyva

kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, – teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, – teljes kétjegyű számokhoz teles kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel	majd egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.	
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.	
A matematikai jelek (+ – . : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – egyenes, görbe vonal – nyitott, zárt vonal – töröttvonal.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás. *Vizuális kultúra:* tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás; tükrös alakzatok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, krea-
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT- eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	tivitás; becslés, mérés, számítás. *Informatika:* tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok. *Ének-zene:* ütemezés.
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.	
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.	
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: – határoló vonalak (egyenes, görbe), – határoló egyenesek száma, – oldalak helyzete, – oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	

Fenntartó által jóváhagyva

3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (egyenes- és görbe lap), – határoló lapok száma, – határoló lapok helyzete, – határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.	
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.	
Szabványmértékegységek – hosszúság (m, dm, cm)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük.	

Fenntartó által jóváhagyva

– űrtartalom (hl, l, dl) – tömeg (kg, dkg)	Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.	
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.	
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.	
Pénz, forint	Pénzérmék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.	

Fenntartó által jóváhagyva

3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem- és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás. *Ének-zene:* hangsorok. *Vizuális kultúra:* soralkotás. *Testnevelés és sport:* soralkotás.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése. Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap kerületének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.

Fenntartó által jóváhagyva

INFORMATIKA

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékosságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszerek és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességeik fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé. Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

Az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható. Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepciós hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező

Szintfelmérő angol nyelvvizsga

készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td colspan="2">1. Informatikai eszközök használata</td><td>Órakeret
7 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Egyszerű utasítások végrehajtása.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt.
A használt alkalmazások kezelésének megismertetése.
Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében.
A tanulók informatikai szemléletének alapozása.
Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/
Tevékenységek</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Interaktív kapcsolattartás eszközei.
Alapvető informatikai eszközök.
Balesetvédelmi és egészségügyi előírások.
Használt informatikai alapfogalmak.
A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei.
Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.</td><td>A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése.
Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével.
Információ befogadása, fogalmak megjegyzése.
Egér használata: húzás és kattintás.
Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel.
Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata.
Adott informatikai eszközök kezelése.
A megismert alkalmazások indítása és futtatása.</td><td>Magyar nyelv és irodalom:
kommunikáció.

Vizuális kultúra:
színek, formák, nagyságok, esztétika.

Matematika:
tájékozódás térben és időben, viszonylatok.

Környezetismeret:
balesetvédelem, egészségvédelem.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="3">Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Önfegyelem, motiváltság, érdeklődés, finommotorika, szem-kéz koordinációs képességének megalapozottsága.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.	Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció. *Vizuális kultúra:* színek, formák, esztétika. *Matematika:* tájékozódás síkban, viszonylatok.
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.	Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* közvetlen környezet megismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Alkalmazható tájékozódási és sorbarendezési képesség. Spontán próbálkozások cselekvésekben. Mobilizálható adottságok az algoritmusok felismerésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.	*Matematika:* sorrendiség. *Magyar nyelv és irodalom:* verbális kifejező képesség. *Technika, életvitel és gyakorlat:* napirend. *Vizuális kultúra:* vizuális megjelenítés. *Testnevelés és sport:* mozgásos kommunikáció.
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Irányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel. Néhány mindennapi adatbázis megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság a tanuló által eddig megismert informatikai eszközökről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített webla-	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segít-	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, olvasás, kommuniká-

Fenntartó által jóváhagyva

pok.	séggel.	ció.
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	*Matematika:* problémamegoldó gondolkodás.
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. Könyvtári informatika**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Az ábécé ismerete. Értő olvasás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/**	**Kapcsolódási pontok**

Fenntartó által jóváhagyva

	Tevékenységek	
Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). Az osztálykönyvtár. Az iskolai könyvtár. A könyvtárhasználat szabályai.	Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.	*Magyar nyelv és irodalom:* ábécé, betűrend, beszéd, olvasás. *Matematika:* sorrend.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.	

Fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel. A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. Próbálkozás a grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben. Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több infokommunikációs segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően.

Felnőtt átnézte

	Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.

Technika, életvitel és gyakorlat az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

Az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy közvetlen célja a tanuló számára fontos, a mindennapi életben előforduló, önmaga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

A tantárgy elsajátítása segítséget nyújt az életszerű feladatok végrehajtásával és a konkrét problémahelyzetek megoldásával az iskola és a munka világa közötti kapcsolat felismerésére. A gyakorlati munkavégzés hozzájárul a tudás elismeréséhez, az alkotó munka megbecsüléséhez.

Az életvitel tantárgy feladata olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az enyhén értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömének átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. Kellő önbizalmat ad a gyakorlati tevékenységek végzéséhez és kialakul a reális önismeret, önértékelés a tevékenységekben. A tantárgy feladata a munkafolyamatok ésszerű sorrendjének megismertetése, az elkészült alkotások és a környezeti rend megóvási fontosságának felismertetése.

A tantárgy hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához, folyamatos figyelmet fordít a tanulók érdeklődésének felkeltésére, motiválására. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, türelem, rendszeretet és egymás megbecsülése.

A családi munkamegosztás szerepeinek megismerése és kipróbálása során segíti a tanuló fokozatos bekapcsolódását az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályaorientációt és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

Fenntartó által jóváhagyva

1–2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összhangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítésének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahasznosítás lehetőségeit.

A pályaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	1. évfolyam			2. évfolyam			Kerettanterv
	heti 1 óra 90%	10%	Összesen	heti 1 óra 90%	10%	Összesen	
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	14	1	15	13	2	15	27
Anyagok alakítása, modellezés	13	2	15	14	1	15	27
Háztartás, gazdálkodás, életmód	5	1	6	6	-	6	11
Összesen	32	4	36	33	3	36	65

A tematikai egységek címe	1. évfolyam		
	heti 1 óra 90%	10%	Összesen
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	14	1	15
Anyagok alakítása, modellezés	13	2	15
Háztartás, gazdálkodás, életmód	5	1	6
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 14 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	Igény a rendezett külső megjelenésre. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Ünnepi asztal megterítése. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata. Ruhanemű elrakása.	*Környezetismeret:* Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. *Testnevelés és sport:* vezényszavak ismerete, teljesítése.
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése.	
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)	Szabályok gyakorlása csoportos tréning a terepen, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése).	
Kulcsfogalmak/	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás,	

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	megkötés, lábbeli, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 13 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, (homokozó, homoktábla,). Gyurma megmunkálása.	*Matematika:* azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. *Környezetismeret:* szűkebb és tágabb környezet tárgyai, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. *Vizuális kultúra:* tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak megismerése. Megmunkálása tépéssel, hajtogatással. Papírterítő tépése.	
2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel	Formakövetés, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez. Cipőfűző verseny.	
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, gyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, sík, tér, modell, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Önmegfigyelés, érzések, tapasztalatok megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának figyelemmel kísérésére.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése Saláta készítése.	*Magyar nyelv és irodalom:* szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. *Testnevelés és sport:* sportjátékok. *Környezetismeret:* séta, kirándulás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), kerülendő étel, ital.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	2. évfolyam		
	heti 1 óra 90%	10%	Összesen
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	13	2	15
Anyagok alakítása, modellezés	14	1	15
Háztartás, gazdálkodás, életmód	6	-	6
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 13 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.	*Környezetismeret:* Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. *Testnevelés és sport:* vezényszavak ismerete, teljesítése.
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése, Szerepjáték- Fogorvosnál.	
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében	Szabályok gyakorlása terepasztalon, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, veszhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás,	

Fenntartó által jóváhagyva

(városban, faluban)	csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján. Közlekedési táblák készítése.	
Kulcsfogal-mak/ fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelző-lámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 14 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás darával (daratábla). Agyag megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	*Matematika:* azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. *Környezetismeret:* szűkebb és tágabb környezet tárgyai, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. *Vizuális kultúra:* tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.
2.2. Papírmunkák	A papír tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása).	
2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás. Csokorkötés csomagoláshoz.	
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics), formakitöltés, alkotások készítése egyéni elképzelés alapján. Kavics festése.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, agyag, ságyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Önmegfigyelés, érzések, tapasztalatok megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	*Magyar nyelv és irodalom:* szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. *Testnevelés és sport:* sportjátékok. *Környezetismeret:* séta, kirándulás.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált, szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata. Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján. A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.

Fenntartó által jóváhagyva

3 - 4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszereinek megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.

A szociális és állampolgári kompetencia területe a közösségi élet normáihoz történő alkalmazkodás során jelenik meg, szerepet kap a közlekedés elemi szabályainak megismerésében és gyakorlásában, a társadalmi beilleszkedésre való felkészítésben.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam			4. évfolyam			Kerettanterv
	heti 1 óra 90%	10%	Összesen	heti 1 óra 90%	10%	Összesen	
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	10	1	11	9	2	11	19
Anyagok alakítása, modellezés	9	1	10	9	1	10	18
Háztartás, gazdálkodás, életmód	13	2	15	15	-	15	28
Összesen	32	4	36	33	3	36	65

A tematikai egységek címe	3. évfolyam		
	heti 1 óra 90%	10%	Összesen
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	10	1	11
Anyagok alakítása	9	1	10
Háztartás, gazdálkodás, életmód	13	2	15
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők közel önálló elvégzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátíttatása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása. A kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátíttatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, alkalom). Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).	*Környezetismeret:* információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. *Vizuális kultúra:* egyszerű jelzések, piktogramok megértése, plakátok értelmezése.
Saját ruhanemű gondozása	Hajtogatás gyakorlása. Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez).	
Étkezés	Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étezéshez kapcsolódó szokások gyakorlása).	
Közösségi tér gondozása	Szemétgyűjtés. Takarítóeszközök használata. Gyűjtött dobozokból bababútor készítése.	
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	Veszélyforrások felismerése, csoportosítása.	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	Közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, takarítóeszközök, közlekedési jelzőtáblák, udvariasság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	Anyagok és eszközök megbízható használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, ragasztás). Kép ragasztása hurkapálca felhasználásával.	*Környezetismeret:* A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag-forma kapcsolata, halmazállapot. Természetes és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. *Vizuális kultúra:* alkotótevékenység, egyszerű tárgyak készítése.
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron. Különböző anyagok (papír) vágása (csík, egyszerű formák).	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával díszek készítése.	
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése minta alapján Kockákból, építőelemekből ház, házsor építése (segítséggel) látszati rajz alapján.	

Kulcsfogalmak/	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa,

Fenntartó általi jóváhagyva

fogalmak	pontosság, sík, tér.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret 13 + 2 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Szituációs játékok.	*Környezetismeret:* Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás). Séta a falu főutcáján.	
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában. Rendezett környezet kialakítása és fenntartása. Takarítási eszközök.	
Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele.	
3.4. Takarékosság	A személyes teendők számbavétele a takarékosság körében.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékosság, pazarlás.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	4. évfolyam		
	heti 1 óra 90%	10%	Összesen
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	9	2	11
Anyagok alakítása, modellezés	9	1	10
Háztartás, gazdálkodás, életmód	15	-	15
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 9 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők közel önálló elvégzése. Fegyelmezett részvétel csoportos közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Igény a rendezett külső megjelenésre. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (napszak,). Öltöztetős játék interaktív tananyag segítségével.	*Környezetismeret:* információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. *Vizuális kultúra:* egyszerű jelzések, piktogramok megértése, plakátok értelmezése.
Saját ruhanemű gondozása	Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez).	
Étkezés	Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (étezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).	
Közösségi tér gondozása	Söprés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.	
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Jelzőtáblák, piktogramok gyűjtése. Gyakorlás modellált helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	Anyagok és eszközök megbízható használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás). Marokkó játék faragása, festése.	*Környezetismeret:* A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag-forma kapcsolata, halmazállapot. Természetes és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. *Vizuális kultúra:* alkotótevékenység, egyszerű tárgyak készítése.
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag) vágása (egyszerű formák).	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok készítése.	
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.	*Környezetismeret:* Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód előnyeinek megismerése (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása).	
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás.	
Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).	
3.4. Takarékosság	A személyes teendők számbavétele a takarékosság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)	

Kulcsfogalmak/	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, dön-

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	tés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékosság, pazarlás.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése. A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése. Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata. A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése. Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése. Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás. Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból. Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással. Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése. Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

Fenntartó által jóváhagyva

Testnevelés az általános iskola 1 - 4. évfolyama számára

A testnevelés és sport műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között – az 1–6. évfolyamon külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc tantárgy is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjék, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és -megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékosság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportágspecifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentieken kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképesség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömének felfedeztetésével. A mozgásos alaptechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a

Fenntartó által jóváhagyva

gyorsaság, az ugró, dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást.

Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerő-piaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzfer hatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Fenntartó által jóváhagyva

1 – 2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

Kulcskompetenciáik fejlesztését számos területen szolgálhatja a testnevelés és a sport. Az anyanyelvi kommunikáció, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A testnevelésórákon vagy szabadős sporttevékenységek keretében számos alkalom kínálkozik az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására. Az olvasás-írás elsajátításában elvitathatatlan a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása, amelyek – főképp a kisgyermekek – testnevelésóráinak jelentős részét adják. A feladatok végrehajtásához gyakorta szükséges a téri orientációra utaló viszonyszavak megértése és az azok alapján történő cselekvés. A matematikai kompetencia fejlesztése transzferhatások révén, a funkcionális képességek javulása az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztésével valósul meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelésórákon.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	1. évfolyam			2. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Motoros képességfejlesztés	35	4	39	35	4	39	70
Motoros készségfejlesztés	35	4	39	35	4	39	70
Játék	35	4	39	35	4	39	70
Versenyzés	25	3	28	25	3	28	50
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	17	2	19	18	1	19	35
Tánc	15	1	16	14	2	16	29
Összesen	162	18	180	162	18	180	324

A tematikai egységek címe	1. évfolyam		
	90 %	10 %	Összesen
Motoros képességfejlesztés	35	4	39
Motoros képességfejlesztés	35	4	39
Játék	35	4	39
Versenyzés	25	3	28
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	17	2	19
Tánc	15	1	16
Összesen	162	18	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 35 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömének átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Gimnasztika *1.2. Torna*	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés. Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszer-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorla-	*Matematika:* szerialitás és relációk, számlálás. *Magyar nyelv és irodalom:* Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbe-

Fenntartó által jóváhagyva

	tok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban. . Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő.	szélés, rábeszélés formáiban. *Környezetismeret:* egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. *Ének-zene:* ritmikus mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, labda, szalag, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 35 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinesztetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése. Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. A vízbiztonság megalapozásának előkészítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok	Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felisme-	*Magyar nyelv és irodalom:* Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalma-

Fenntartó általi jóváhagyva

	rése tapintás útján. Az egyensúly-érzékelés és észlelés fejlesztése járással, forgással.	zása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.
2.2. Atlétikai elemek	Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás bemutatás alapján. Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Állórajt. Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva. Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása.	*Környezetismeret:* testrészek, higiénés szokások, öltözés-vetkőzés. *Ének-zene:* ritmusra, zenére járás, táncelemek.
2.3. Torna A talajtorna és az atlétika alapmozgásai	Támasz-, és egyensúlygyakorlatok. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás. Tornapadon járás, fordulatok. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre egyedi megsegítéssel. Függeszkedés bordásfalon és kötélen. Egyensúly gyakorlatok.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Járás lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése –babzsákkal – célba, irányba és távolba.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 35 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. *Képességfejlesztési fókuszok:* társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”–mozgás koordináció; téri orientáció; kudarctűrés; győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb. *3.2. Énekes és mondókás körjátékok* – népi gyermekjátékok 3.3. *Sor- és váltóversenyek* Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) be-	Egyénileg, párban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. A konfliktuskezelés elemi szintű	*Magyar nyelv és irodalom:* Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. *Környezetismeret:* egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

Fenntartó által jóváhagyva

építésével 3.4. *Labdajátékok, versenyek* A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda	ismerete és gyakorlata. Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű labdákkal. Gurítások, dobások célba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. A dobások technikájának csiszolása. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Páros labdázás. Labdás ügyességi gyakorlatok. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).	*Ének-zene:* énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgy adogatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 25 + 3 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarctűrés; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképesség; reagáló képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny *4.2. Labdás versenyek* Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Játékos labdás feladatok 2–3 játékos együttműködésével. Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.	*Magyar nyelv és irodalom:* viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. *Környezetismeret:* egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 17 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképesség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek.	*Ének-zene:* relaxációs zenék. *Környezetismeret:* egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend.
5.2. Természetben úzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%át töltsék szabad-	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, szánkózás, hóem-	*Informatika:* számítógép-használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan.

Fenntartó által jóváhagyva

ban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély	berépítés. Csúszkálás havon, jégen.	*Magyar nyelv és irodalom:* gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával. Fizikai állapotfelmérés.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 15 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok *6.2. Tematikus mozgások* *6.3.Népi gyermekjátékok,*	Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló gyakorlatok végzése. Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok	*Magyar nyelv és irodalom:* dramatizálás. *Ének-zene:* zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

Fenntartó általi jóváhagyva

a népi tánc elemei	Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Térirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	2. évfolyam		
	90 %	10 %	Összesen
Motoros képességfejlesztés	35	4	39
Motoros képességfejlesztés	35	4	39
Játék	35	4	39
Versenyzés	25	3	28
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	18	1	19
Összesen	148	16	164

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 35 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömének átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Gimnasztika *1.2. Torna*	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés. Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszer-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorla-	*Matematika:* szerialitás és relációk, számlálás. *Magyar nyelv és irodalom:* Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbe-

Fenntartó által jóváhagyva

	tok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban. A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok.	szélés, rábeszélés formáiban. *Környezetismeret:* egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. *Ének-zene:* ritmikus mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 35 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinesztetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése. Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. A vízbiztonság megalapozásának előkészítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok	Testhelyzet tudatos változtatása: oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Célzott stimulációk játékok és	*Magyar nyelv és irodalom:* Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalma-

Fenntartó általi jóváhagyva

	labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése gurulással, súlypont áthelyezésével. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból;	zása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. *Környezetismeret:* testrészek, higiénés szokások, öltözés-vetkőzés. *Ének-zene:* ritmusra, zenére járás, táncelemek.
2.2. Atlétikai elemek	Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Kötetlen futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal,	
2.3. Torna A talajtorna és az atlétika alapmozgásai	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornazsámoly alkalmazásával. Alacsony tornaszekrényre felugrás, átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok. Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn. Mellső és hátsó helyzetben kú-	

Fenntartó által jóváhagyva

	szás, csúszás. Guruló átfordulás hátra egyedi megsegítéssel. Gyűrűn hintázás. Függés- és lengésgyakorlatok Egyensúly gyakorlatok. Járás lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarok-emelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával – célba, irányba és távolba.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 35 + 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. *Képességfejlesztési fókuszok:* társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”–mozgás koordináció; téri orientáció; kudarctűrés; győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb. *3.2. Énekes és mondókás körjátékok* – népi gyermekjátékok 3.3. *Sor- és váltóversenyek* Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) be-	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű	*Magyar nyelv és irodalom:* Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. *Környezetismeret:* egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

Fenntartó által jóváhagyva

építésével 3.4. *Labdajátékok, versenyek* A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda	ismerete és gyakorlata. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások irányba, feldobás, elkapás két kézzel. Labdaiskola falnál. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdavezetés. A labdavezetés technikájának finomítása. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).	*Ének-zene:* énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgy adogatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 25 + 3 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd" mozgás koordináció; téri orientáció; kudarctűrés; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképesség; reagáló képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny *4.2. Labdás versenyek* Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. . Labdavezetés irányváltoztatással, tárgy-társ kerülésével. Játékos labdás feladatok 2 játékos együttműködésével.	*Magyar nyelv és irodalom:* viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. *Környezetismeret:* egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 18 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképesség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása.	*Ének-zene:* relaxációs zenék. *Környezetismeret:* egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend.
5.2. Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%át töltsék szabad-	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés. Szánkóhúzó verseny	*Informatika:* számítógép-használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan.

Fenntartó által jóváhagyva

ban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély	csapatokban.	*Magyar nyelv és irodalom:* gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógy testnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával. Fizikai állapotmérés.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 14 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítő képesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok *6.2. Tematikus mozgások* *6.3.Népi gyermekjátékok,*	Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése. Egyszerű lépésekből álló kari-	*Magyar nyelv és irodalom:* dramatizálás. *Ének-zene:* zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

Fenntartó által jóváhagyva

a népi tánc elemei	kázók, körtáncok. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. *Gyertek haza ludaim - népi játék.*	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Térirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.

Fenntartó által jóváhagyva

3 – 4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

A tematikai egységek címe	**3. évfolyam**			**4. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	35	**3**	**38**	35	**3**	**38**	70
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	35	**3**	**38**	35	**3**	**38**	70
Játék	35	**3**	**38**	35	**3**	**38**	70
Versenyzés	25	**3**	**28**	25	**3**	**28**	50
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	17	**3**	**20**	18	**3**	**21**	35
Tánc	15	**3**	**18**	14	**3**	**17**	29
Összesen	162	**18**	**180**	162	**18**	**180**	324

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam		
	heti 5 órára 90 %	10 %	Összesen
Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	35	3	38
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	35	3	38
Játék	35	3	38
Versenyzés	25	3	28
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	17	3	20
Tánc	15	3	18
Összesen	162	18	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés –edzettség, fittség	Órakeret 35 + 3 óra
Előzetes tudás	Vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel szökdelések, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése. Alapvető tartásos helyzetek felvétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Torna	Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez.	Matematika: szerialitás és relációk, számlálás. Magyar nyelv és irodalom: Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés,

Fenntartó által jóváhagyva

		Fogásmódok: alsó-és felsőfogás. Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt. Egyszerű társas gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal. Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások. Fel-, le- és átmászások sportszerről sportszerre.	rábeszélés formáiban. Környezetismeret: egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. Ének-zene; dráma és tánc: ritmikus mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alsó, felső, magas, mély, ütem, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, tornapad, zsámoly.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 35 + 3 óra
Előzetes tudás	A biztonsági szabályok betartása. Kialakult testtérkép, iram- és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Vízi biztonság megteremtése. Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképesség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Szenzomotoros koordináció	Szem-kéz koordinációs játékok, pl. szappanbuborék elkapása.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Környezetismeret: testrészek, higiénés szokások, öltözés-
2.2. Rendgyakorlatok	Nyitódás, felzárkózás. Testfordulatok helyben. Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.	
2.3. Torna	Támaszgyakorlatok talajon, padon. Guruló átfordulás előre-hátra. Egyensúly-gyakorlatok.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Felmérések.	vetkőzés.
2.4. Atlétika Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal Kislabdahajítás Különféle méretű labdák célba juttatásának módozatai	Futásfajták gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből. Különféle méretű labdák célba juttatása különféle módokon. Futások: kitartó és gyorsfutás, állórajt.	
2.5. Úszás	Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés - felügyelettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, dobbantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 35 + 3 óra
Előzetes tudás	A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése. Labdakezelés elemei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Labdás játékok Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű	Magyar nyelv és irodalom: Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népi gyermekjátékok – népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. Környezetismeret:

Fenntartó által jóváhagyva

3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4. Küzdősportok elemei	ismerete és gyakorlata. Labdás játékok könnyített szabályokkal: egyéni versengések.	egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.
Kulcsfogalmak /fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 25 + 3 óra
Előzetes tudás	A versenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyfeladatok nevének ismerete. Saját és társak testi épségének védelme.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarctűrés; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. Sor- és váltóversenyek nehezedő feltételekkel.	Magyar nyelv és irodalom: viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. Környezetismeret: egészséges életmód.

Fenntartó által jóváhagyva

4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 17 + 3 óra
Előzetes tudás	A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképesség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.	Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend.
5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Járásban és lassú futásban labdavezetési és labdaadogatási gyakorlatok.	Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Fenntartó által jóváhagyva

Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás		
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógy testnevelővel való konzultáció szerint. Testtartás-javító gyakorlatok. Gerinckímélő gyakorlatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 15 + 3 óra
Előzetes tudás	Beszédértés, imitációs képesség. A gyakorlatok végrehajtásához szükséges mozgásállapot.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Csoportos játék- és megjelenítő képesség fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok 6.2. Tematikus mozgások 6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Fiú és lány szerepek a táncban	Kézjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Játékos képességfejlesztő gyakorlatok – zenére.	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	4. évfolyam		
	heti 5 órára 90 %	10 %	Összesen
Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	35	3	38
Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	35	3	38
Játék	35	3	38
Versenyzés	25	3	28
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	18	3	21
Tánc	14	3	17
Összesen	162	18	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés –edzettség, fittség	Órakeret 35 + 3 óra
Előzetes tudás	Vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel szökdelések, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése. Alapvető tartásos helyzetek felvétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Torna	Fogásmódok: madárfogás. Mellső fekvőtámasz. Egyszerű kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok Bordásfalgyakorlatok. Mozgásos alapformák: összetett törzsmozgások. Négy-nyolcütemű szabadgyakorlatok. Függésgyakorlatok bordásfalon feladatkombinációk alkalmazásával.	Matematika: szerialitás és relációk, számlálás. Magyar nyelv és irodalom: Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Környezetismeret: egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. Ének-zene; dráma és tánc: ritmikus

Fenntartó által jóváhagyva

		mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Órakeret 35 + 3 óra**
Előzetes tudás	A biztonsági szabályok betartása. Kialakult testtérkép, iram- és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Vízi biztonság megteremtése. Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképesség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Szenzomotoros koordináció	Versenyfeladatok	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Környezetismeret: testrészek, higiénés szokások, öltözés-vetkőzés.
2.2. Rendgyakorlatok	Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba. Testfordulatok ugrással. Menetelés tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése.	
2.3. Torna	Támaszgyakorlatok tornaszekrényen. Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok. Támaszgyakorlatok fokozatos magasság- és lejtésemeléssel.	
2.4. Atlétika Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle súlyú labdák célba juttatásának módozatai	Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás keresztlépéssel. Különféle súlyú labdák célba juttatása különféle módokon. Magasugrás lépő technikával, távolugrás guggoló technikával, kislabdahajítás kidobó terpeszből.	

Pedagógiai Oktatási Központ

2.5. Úszás	Vízbe ugrás, merülés – felügyelettel.	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobbantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 35 + 3 óra
Előzetes tudás	A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése. Labdakezelés elemei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Labdás játékok Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei 3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4. Küzdősportok elemei	Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata. Futó- és fogójátékok taktikus elemek beemelésével.	Magyar nyelv és irodalom: Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népi gyermekjátékok – népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. Környezetismeret: egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 25 + 3 óra
Előzetes tudás	A versenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyfeladatok nevének ismerete. Saját és társak testi épségének védelme.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarctűrés; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny 4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. A sportoló mint példakép elfogadása. Sor- és váltóversenyek.	Magyar nyelv és irodalom: viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. Környezetismeret: egészséges életmód.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 18 +3 óra
Előzetes tudás	A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképesség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása.	Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás	Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.	
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció	A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	

Fenntartó általi jóváhagyva

		Testtartást javító és korrigáló gyakorlatok (önálló gyakorlással).	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 14 + 3 óra
Előzetes tudás	Beszédértés, imitációs képesség. A gyakorlatok végrehajtásához szükséges mozgásállapot.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal. Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok 6.2. Tematikus mozgások 6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Fiú és lány szerepek a táncban	Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése. Gyakorlatok ritmusra, zenére ismert mozgáselemek alkalmazásával, táncos kivitelezéssel.	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

Kulcsfogalmak / fogalmak	Térirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.

Fenntartó engedélyével

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánclépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.

Fenntartó által jóváhagyva

Vizuális kultúra az általános iskola 1 – 4. évfolyama számára

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgyunk közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóinkban a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulóink iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre taníthat a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulóinkat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhén értelmi fogyatékos tanulóink esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására való törekvés és a minden élő iránti tisztelet kialakítására.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulóink megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóink esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulóink kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekeink nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a habilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos

Fenntartó által jóváhagyva

figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulóink művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulóink felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömének felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóink ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle matériákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az enyhén értelmi fogyatékos tanulóink tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyigazságosság megnyilvánulásait.

A tanulóink kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóink számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. Az anyanyelvi kommunikáció terén a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására a közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. A gyermeki alkotások közbeni mérések, becslések, a betöltendő tér tervezése közvetlenül hatnak a matematikai logikai kompetencia fejlődésére. A természettudományos kompetencia fejlesztésére jó alkalom a természet utáni rajzok, festmények készítése. Digitális kompetenciafejlesztésre az interneten történő kutatások, „képtárlátogatások”, vizuális fejlesztő játékok adnak lehetőséget.

Fenntartó által jóváhagyva

1 – 2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulóink kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömüket lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	1. évfolyam			2. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90 %	10%	Összesen	
Vizuális nyelv és technikák	8	2	10	17	2	19	**25**
Kifejezés, képzőművészet	10	-	10	17	2	19	**27**
Vizuális kommunikáció	6	1	7	14	-	14	**20**
Tárgy- és környezetkultúra	8	1	9	17	3	20	**25**
Összesen	32	4	36	65	7	72	**97**

A tematikai egységek címe	1. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	8	2	10
Kifejezés, képzőművészet	10	-	10
Vizuális kommunikáció	6	1	7
Tárgy- és környezetkultúra	8	1	9
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 8 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. *Képességfejlesztési fókuszok:* lendületes mozgással formaalkotási képesség; formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; élménykifejezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. A vonal A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. Játék a vonalakkal, egyéni kompozíció létrehozása. A vonal mint a mozgás kifejezője. *1.2. A folt* A folt keletkezése. *1.3. A szín* Szín, színritmusok alapszínekkel. Festés gyakorlatok alapszínekkel. *1.4. Forma és nagyság* Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. *1.5. Síkforma, térforma* Szabályos és szabálytalan síkformák. Síkformákból alkotott ritmu-	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése. Színes technika és egy grafikai technika alkalmazása.	*Matematika:* egyenes; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok. *Magyar nyelv és irodalom:* írás - álló, fekvő és ferde egyenes, hullám- és körvonal. *Ének-zene:* ritmus, zenei aláfestés. *Környezetismeret:* termések; balesetmegelőzés.

Fenntartó által jóváhagyva

sok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Álló egyenes, fekvő egyenes, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, kisebb, nagyobb, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, színes papír, ragasztó, könyvjelző, álló nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, szabályos, szabálytalan.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet**	**Órakeret** **10 óra + folyamatos**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások elemi szintű értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* ábrázolási képesség; formaérzék; képalkotó képesség; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Alkotótevékenység 2.1. *Hangulatok, élmények* Évszakok hangulatának kifejezése. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Hangulat kifejezése ujjnyomással. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.	*Alkotótevékenységben:* Átélt élmények vizuális megjelenítése síkban. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	*Környezetismeret:* évszakok, természeti jelenségek, élőlények. *Ének-zene:* zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák. *Magyar nyelv és irodalom:* gyermekversek az évszakokról, természetről.
Befogadás – alkotás 2.2. *Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc) legfontosabb megkülönböztető jegyei.	*Befogadó tevékenységben:* Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével. Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélé-	

Fenntartó által jóváhagyva

	se.	
Kulcsfogal-mak/fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, víz, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, kivetítés, írásvetítő, száraz, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, szomorú, vidám, lassú, gyors, szeptember, október, november, havazás, hideg, hóember, virág, piros, fehér.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése* Nonverbális kommunikációs eszközök. Egyszerű jelzések, piktogramok. Megfigyelt tárgyak, élőlények ábrázolása körvonallal és foltszerűen.	*Befogadó tevékenységben:* Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Arckifejezések értelmezése a valóságban.	*Magyar nyelv és irodalom:* dramatizálás. *Környezetismeret:* biztonságos közlekedés, napszakok, napirend. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életviteli-szociális kompetenciák (empátia, kommunikáció, kooperativitás).
Alkotótevékenység *3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben* Rajzos naprend. Egyszerű piktogramok.	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz).	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, család; jobbra-balra, föl-le, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika ; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *4.1. Művészeti környezet* Megfigyelések. *4.2. Élettér – természeti és épített környezet* Az épített környezet esztétikuma. *Befogadás-alkotás* Reflexiók a látottakról – vizuális megjelenítés. A környezet szebbé tétele, átrendezése.	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése. *Befogadó tevékenységben:* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló).	*Matematika:* sorozat, ritmus, viszonyítások. *Magyar nyelv és irodalom:* dramatizálás. *Környezetismeret:* Családi élet eseményei – ajándék az ünnepeltnek. Családi ünnepek.

Fenntartó által jóváhagyva

Alkotótevékenység *4.3. Tárgyak alkotása, díszítése* Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, dísz-csomagolás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyúrható, gömbölyítés, golyó, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egysé-gek címe	2. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	17	2	19
Kifejezés, képzőművészet	17	2	19
Vizuális kommunikáció	14	-	14
Tárgy- és környezet-kultúra	17	3	20
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 17 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. A vonal A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője. A vonal mint formaképző elem. Ritmusalkotás különböző karakterű vonalakkal. *1.2. A folt* A folt keletkezése. A folt változtathatósága. *1.3. A szín* Szín, színritmusok alapszínekkel. A színismeret bővítése, árnyaltabb színek létrehozása	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése. Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.	*Matematika:* egyenes; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok. *Magyar nyelv és irodalom:* írás - álló, fekvő és ferde egyenes, hullám- és körvonal. *Ének-zene:* ritmus, zenei aláfestés. *Környezetismeret:* termések; balesetmegelőzés.

Fenntartó által jóváhagyva

és megnevezése. *1.4. Forma és nagyság* Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése. *1.5. Síkforma, térforma* Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 17 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése. *Képességfejlesztési fókuszok:* képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Alkotótevékenység 2.1. *Hangulatok, élmények* Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával. Előzőleg tudatosan megfigyelt változások legjellegzetesebb állapotainak ábrázolása.	*Alkotótevékenységben:* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	*Környezetismeret:* évszakok, természeti jelenségek, élőlények. *Ének-zene:* zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák. *Magyar nyelv és irodalom:* gyermekversek az évszakokról, természetről.

Fenntartó által jóváhagyva

Befogadás – alkotás 2.2. *Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei. A tanulók által kiválasztott műalkotások megfigyelése adott szempontok szerint. Tetszésítéletek alkotása.	*Befogadó tevékenységben:* Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból. Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal. Élménykifejezés egyéni formaalkotással. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámzás, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése* Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Technikai képalkotás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége. Egyszerű jelzések, piktogramok.	*Befogadó tevékenységben:* Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.	*Magyar nyelv és irodalom:* dramatizálás. *Környezetismeret:* biztonságos közlekedés, napszakok, napirend. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életviteli-szociális kompetenciák (empátia, kommunikáció, kooperativitás).
Alkotótevékenység *3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben* Tárgyas napirend. Rajzos naprend.	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi	

Fenntartó által jóváhagyva

Egyszerű piktogramok. Fotók.	szintű folyamatábra, fázisrajz).	
Kulcsfogal-mak/ fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, dél-előtt, dél, délután, este, éjjel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 17 + 3 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika ; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *4.1. Művészeti környezet* Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. *4.2. Élettér – természeti és épített környezet* Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság. *Befogadás-alkotás* Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés.	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése. *Befogadó tevékenységben:* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).	*Matematika:* sorozat, ritmus, viszonyítások. *Magyar nyelv és irodalom:* dramatizálás. *Környezetismeret:* Családi élet eseményei – ajándék az ünnepeltnek. Családi ünnepek. Környezet- és egészségvédelem.

Fenntartó által jóváhagyva

Alkotótevékenység *4.3. Tárgyak alkotása, díszítése* Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Dombormű-emlékplakett készítése agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás. Csomagolások készítése mintakövetéssel. Csomagolóanyag díszítése egyénileg.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszíj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: – az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családábrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánzással egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti örömre.

Fenntartó által jóváhagyva

3 – 4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásainkat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermekeik személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A rajz tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulóink alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulóink alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

A tematikai egységek címe	**3. évfolyam**			**4. évfolyam**				Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**+ 1 óra**	**Összesen**	
Vizuális nyelv és technikák	18	**1**	**19**	18	**1**	**9**	**28**	**36**
Kifejezés, képzőművészet	18	**2**	**20**	18	**1**	**14**	**33**	**36**
Vizuális kommunikáció	13	**2**	**15**	12	**3**	**7**	**22**	**25**
Tárgy- és környezetkultúra	16	**2**	**18**	17	**2**	**6**	**25**	**33**
Összesen	65	**7**	**72**	65	**7**	**36**	**108**	**130**

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	3. évfolyam		
	90 %	10 %	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	18	1	19
Kifejezés, képzőművészet	18	2	20
Vizuális kommunikáció	13	2	15
Tárgy- és környezetkultúra	16	2	18
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 18 + 1 óra
Előzetes tudás	Alapszínek ismerete. A sík- és térformák megkülönböztetésének képessége. Egyszerű alkotások létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, felhasználásuk az alkotótevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése a közös tanulói alkotási folyamatban. *Képességfejlesztési fókuszok:* érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője. A vonal, mint a folt határa *1.2. A folt* Folt létrehozása különféle technikákkal. *1.3. A szín* Színkeverés. Színritmusok. *1.4. Reprodukció, sokszorosítás* Sokszorosítás nyomtatással. Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása. *1.5. Síkforma, térforma* A vonal mint a síkforma körvona-	Érzelmek kifejezése vonalak segítségével. Kontúr alkalmazása. Folt létrehozása színkeveréssel. Alapszínek tudatos alkalmazása. Másolás és leképezés. Színezés vonalhatárok betartásával. Sokszorosítási technikák alkalmazása. Tárgykészítési technikák alkalmazása. Sík- és térformák megfigyelése.	*Matematika:* vonalfajták, növekvő és csökkenő sor. *Ének-zene:* érzelmi hatások és grafikus leképezésük; zenei és grafikai ritmus. *Környezetismeret:* termések, levelek.

Fenntartó által jóváhagyva

la. A folt mint a térforma árnyéka. Pozitív-negatív forma. Kompozíciók forgásformákból. Hangsúlyozás formák és színek kiemelésével.		

Kulcsfogal-mak/ fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, árnyék, henger, megvilágítás, háttér, szerkezet.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 18 + 2 óra
Előzetes tudás	Vizes alapú festési technika. Biztos eszközhasználat. Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Alkotótevékenység *2.1. Hangulatok kifejezése* Évszakok hangulatának kifejezése. Az évszakok jellemző színei. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. *Befogadás* *2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, legfontosabb megkülönböztető jegyei *Befogadás – alkotás* *2.3. Saját élmények interpretációi* Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatásá-	*Alkotótevékenységben:* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben saját élmény szintjén. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan. *Befogadó tevékenységben:* Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése. Esztétikai élmény átélése.	*Környezetismeret:* az élőlények és az évszakok; környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása. *Ének-zene:* zenehallgatás. *Magyar nyelv és irodalom:* népi és műalkotások a természetről.

Fenntartó által jóváhagyva

ra hangulat kifejezése festéssel. Érzelmek kifejezése fantáziakép készítésével háztartási hulladékokból. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel. Nevetés és sírás. Arckifejezések megfigyelése. Érzelmek kifejezése rajzban.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, öröm, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 13 + 2 óra
Előzetes tudás	Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése. Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége. Vizuális percepciós képesség, figyelem, emlékezet. Képesség az alkotásra és az új technikák elsajátítására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képi jelek megértése; reklámok szemlélete.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”* Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet). Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok. Otthon alaprajzának megjelenítése. *Befogadó-alkotó tevékenység* *3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció* Tárgyak nézetei.	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz). *Befogadó-alkotó tevékenység:* Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. *Befogadó tevékenységben:* Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka –	*Matematika:* mértani testek. *Technika, életvitel és gyakorlat:* fogyasztói szokások.

Fenntartó által jóváhagyva

Alkotótevékenység *3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban* Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát. Egyszerű történés, folyamat értelmezése fázisrajzok felhasználásával.	négyzet). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű, használható tárgy készítése. Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása. Utánzással egyszerű formák készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. *Képességfejlesztési fókuszok:* manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai* – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat stb. Csomagolások készítése minta után és egyéni elképzeléssel. *Alkotótevékenység* *4.2. Tárgyak készítése* Egyszerű tárgyak készítése.	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Gömbölyded tárgyak készítése agyagból díszítéssel. Sablon használata a tárgyak készítésénél. Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés ízléses díszítésre.	*Matematika:* mértani testek. *Technika, életvitel- és gyakorlat*: használati tárgyak készítése. *Környezetismeret:* környezet- és egészségvédelem, balesetmegelőzés.

Fenntartó által jóváhagyva

Gömbölyded tárgyak készítése. Sablonhasználat.	*Befogadó tevékenységben:* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	4. évfolyam			
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	18	1	9	28
Kifejezés, képzőművészet	18	1	14	33
Vizuális kommunikáció	12	3	7	22
Tárgy- és kör-nyezetkultúra	17	2	6	25
Összesen	65	7	36	108

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 18 + 1 + 9 óra
Előzetes tudás	Adekvát eszközhasználat. Alapszínek ismerete. A sík- és térformák megkülönböztetésének képessége. Egyszerű alkotások létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. *Képességfejlesztési fókuszok:* érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.6. A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője. Az egyéniség megjelenítése vonallal (önarckép). Játék a vonalakkal, egyéni kompozíció létrehozása. Eltérű irányú mozgások megfigyelése és ábrázolása. A vonal karakterek tudatos használata. Dombos vagy sziklás táj, természetes vagy mesterséges környezet hangulati hatásának kife-	Érzelmek kifejezése vonalak segítségével. Kontúr, behatárolás alkalmazása. Folt létrehozása színkeveréssel. Alapszínek tudatos alkalmazása. Másolás és leképezés. Színezés vonalhatárok betartásával. Sokszorosítási technikák alkalmazása. Tárgykészítési technikák alkalmazása. Sík- és térformák megfigyelése. Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása. A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton. A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.	*Matematika:* vonalfajták, növekvő és csökkenő sor. *Ének-zene:* érzelmi hatások és grafikus leképezésük; zenei és grafikai ritmus. *Környezetismeret:* termések, levelek.

Fenntartó által jóváhagyva

jezése vonallal. A vonal, mint a folt határa *1.7. A folt* Folt létrehozása különféle technikákkal. Foltszerű ábrázolás – állatkerti kedvenceim. Foltképzés ceruzával. *1.8. A szín* Színkeverés. Színmanó készítése színkeveréssel. Színritmusok. Forma- és színkompozíciók létrehozása adott formákból. *1.9. Reprodukció, sokszorosítás* Sokszorosítás nyomtatással. A nyomtatás dekoratív felhasználása. Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása. *1.10. Síkforma, térforma* A vonal mint a síkforma körvonala. A folt mint a térforma árnyéka. Pozitív-negatív forma.		

Fenntartó által jóváhagyva

Kompozíciók forgásformákból. Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal. Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból bababház. Térbeli viszonylatok létrehozása dobozokkal.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszén, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 18 + 1 + 14 óra
Előzetes tudás	Vizes alapú festési technika. Biztos eszközhasználat. Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Alkotótevékenység *2.1. Hangulatok kifejezése* Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. A színek hangulati hatása. Kiemelés színminőséggel. Emberi kapcsolatok kifejezése. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Élmények feldolgozása szoborkompozícióban (mintázás	*Alkotótevékenységben:* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. *Befogadó tevékenységben:* Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.	*Környezetismeret:* az élőlények és az évszakok; környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása. *Ének-zene:* zenehallgatás. *Magyar nyelv és irodalom:* népi és műalkotások a természetről.

Fenntartó által jóváhagyva

gyúrmából). Díszletfestés bábelőadáshoz. Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben. *Befogadás* *2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei *Befogadás – alkotás* *2.3. Saját élmények interpretációi* Egy nap története – képregény. Események ábrázolása. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból. Meseerdő bábokból. Síkbábok készítése. Érzelmek kifejezése színekkel. Vérmérséklet mutató vonalhasz-	Esztétikai élmény átélése.	

Fenntartó által jóváhagyva

nálat (határozott, gyenge, bizonytalan, stb). Hangulatváltozások megjelenítése színekkel. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel. Családom, barátom ábrázolása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 12 + 3 + 7 óra
Előzetes tudás	Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása. Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége. Vizuális percepciós képesség, figyelem, emlékezet. Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”* Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger). Tapasztalati úton megismert jelenségek, folyamatok állapotának ábrázolása.	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). *Befogadó-alkotó tevékenység:* Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.	*Matematika:* mértani testek. *Technika, életvitel és gyakorlat:* fogyasztói szokások.

Fenntartó által jóváhagyva

Szögletes és forgásformák nézet alapján. Elképzelt tér ábrázolása felül nézetből. Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok. *Befogadó-alkotó tevékenység* *3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció* Tárgyak nézetei. *Alkotótevékenység* *3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban* Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát. Piktogramok segítségével térkép készítés. Útvonal megtervezése. A forma redukció. Az egyedi jelek: térképjelek, közlekedési jelek, feliratok megismerése. Csoportos munka, kompozíciók létrehozása, plakátkészítés.	*Befogadó tevékenységben:* Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet). Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 17 + 2 + 6 óra
Előzetes tudás	Egyszerű, használható tárgy készítése. Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása. Utánzással egyszerű formák készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. *Képességfejlesztési fókuszok:* manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Befogadó tevékenység *4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai* – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat stb. *Alkotótevékenység* *4.2. Tárgyak készítése* Egyszerű tárgyak készítése. Tárgykészítés agyagból. Gömbölyded és szögletes tár-	*Alkotótevékenységben:* Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák. Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása. Agyagedény díszítése pecsételéssel. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel. Sablon használata a tárgyak	*Matematika:* mértani testek. *Technika, életvitel- és gyakorlat*: használati tárgyak készítése. *Környezetismeret:* környezet- és egészségvédelem, balesetmegelőzés.

Fenntartó által jóváhagyva

gyak készítése. Sablonhasználat. Agyag edény készítése karcolt díszítéssel. Megőrzött nyomok a agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel). Saját címer alkotása, díszítése papírból, agyagból. Környezetalakító tevékenység (kiállítás rendezése) A magyar kultúrából származó köznapi, ünnepi tárgyak és tárgycsaládok elemzése a rendeltetés összefüggéseinek meglátttatásával.	készítésénél. Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés ízléses díszítésre. *Befogadó tevékenységben:* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*A tanuló képes:* – az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, – a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, – az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, – a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, – forma- és színritmus létrehozására, – egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, – társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, – képen látható dolgok megnevezésére, – egyszerű jelenetábrák megértésére, – a plakátok, reklámok elemi kritikájára, – saját alkotása feletti örömre.

Fenntartó által jóváhagyva

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza
Felső tagozat: 5 – 8. évfolyam

Célok és feladatok

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végső soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Fenntartó által jóváhagyva

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsi nevelés
A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közösségi tevékenységgel, a tanuló lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki benne a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés
Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselet. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerésére.

A családi életre nevelés
A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrautaltság, lelki közösség.

A testi és lelki egészségre nevelés
A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

Fenntarthatóság, környezettudatosság
Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

Pályaorientáció
A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése.

Fenntartó által jóváhagyva

Gazdasági és pénzügyi nevelés
Részvétel a pénz kezelésében, a csoport (évfolyam) ezzel kapcsolatos tevékenységében, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepének alapvető ismerete a mindennapi életben.

Médiatudatosságra nevelés
A különböző médiumok mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

A tanulás tanítása
Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció
Az anyanyelvhez való pozitív attitűd kialakítása. Szókincsfejlesztés. Különböző helyzetekben szóban, írásban megnyilvánuló kommunikációs képesség kialakítására törekvés. Szövegértés fejlesztése. A tanuló a nyelvi funkciók birtokában képes érvelni, vitázni. Az írásbeli kommunikációban elvárás a normakövető helyesírásra törekvés. Képes a kép-, ábra, grafikon- és diagram-elemzésre. Elsajátítja a jegyzetkészítés alapjait. A metakommunikációs eszközök értelmezésére és alkalmazására törekszik. Képes könyvtárhasználatra. Képes különböző típusú szövegek megkülönböztetésére, információk gyűjtésére és feldolgozására.

Idegen nyelvi kommunikáció
Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-tanulásában elsősorban hallásra támaszkodó nyelvtanulás valósul meg. Az elsajátítás során a kommunikáció játékos keretek között zajlik, sok helyzetgyakorlattal. Célja a tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltése. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kulcskompetencia az enyhén értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel.

Matematikai kompetencia
A tanuló fejben vagy írásban végzett számításai során matematikai műveleteket végez, s ezeket mint eszközt alkalmazza különböző mindennapi problémamegoldása céljából. A matematika órákon elsősorban az elemi számolási készségek fejlesztése valósul meg. Ide tartozik a számírás készsége, az összeadás, kivonás, szorzás, osztás, a törtek használata, a mértékegység-váltás. A tanuló figyelmet fordít a térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontosabb tájékozódásra. A szövegek értő olvasásával képes adatgyűjtésre, a feladat lényeges elemeinek kiválasztására. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása. Elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet), a segédeszközök alkalmazása.

Természettudományos és technikai kompetencia
A tanuló felismeri a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóban használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudásalkalmazásra képes az ember és természet kölcsönhatása vonatkozásában. A mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekszik. A természeti és gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket felismeri, megérti. Megismeri az emberi test felépítését, működését, értékeli az egészséget, törekszik annak megőrzésére, ismeri a káros szokások, szenvedélyek egészségromboló hatását. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, az emberiséget fenyegető járványok, veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete. Felismeri a gazdaság környezetkárosító hatását (éghajlatváltozás, savas esők) és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseit. Belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

Digitális kompetencia
Számítógépes alkalmazásokat ismer. Képes az elektronikus média használatára. Ismeri az információkeresés technikáit, ezeket a tanórán, tanórán kívül és a hétköznapi életben is alkalmazza. A világhálón elérhető információkat megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is kamatoztatja. A megszerzett információt irányítással, majd egyre önállóbban képes kezelni, azokból prezentációkat, beszámolókat állít össze. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Fontos feladat, hogy a tanuló felismerje az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és töre-

Fenntartó által jóváhagyva

kedjen ezek elkerülésére. A valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségek megláttatása nyomán kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat.

Szociális és állampolgári kompetencia
A tanuló megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. Ismeri az alapvető magatartási, viselkedési szabályokat, megnyilvánulásai az alkalomnak és helyzetnek megfelelőek.
Fejlesztendő készségek: a személyközi viselkedés készségei (tolerancia, kapcsolatteremtő képesség, mások elfogadása, konfliktuskezelés, asszertivitás, segítés másokon); az önmagunkkal szembeni viselkedés (következmények vállalása, etikus viselkedés, pozitív énkép, érzelmek kifejezése, önelfogadás); feladattal kapcsolatos viselkedés (együttműködési készség, kommunikáció feladatvégzés közben, csoporton belüli aktivitás).
A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia
Ismert élethelyzetekben a tanuló képes mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Terveket készít céljai megvalósításához. Tudja fogadni mások segítségét, és tud segítséget adni. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. Céljai elérésében motivált és kitartó.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával. Nyitott a kulturális sokféleség megismerésére. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség lényege a kreativitás fejlesztése. Fontos megismernie a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést. Érzékeny a művészi önkifejezés felismerésére. A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is. Feladat az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése.

Hatékony, önálló tanulás
Az önálló tanuláshoz szükséges más kompetenciák: kognitív kompetenciák (értelmi intelligencia, kreativitás, alternatív gondolkodás) emocionális kompetenciák (érzelmi intelligencia, érzelmi tulajdonságok) fizikális kompetencia (erő, fizikai állóképesség, ügyesség, gyorsaság, edzettség, ellenálló képesség), affektív kompetencia (feladattartás, feladattűrés, újrakezdés, kitartás), szociális kompetenciák (pl.: együttműködési készség) és kommunikációs készség. Az önálló tanulásra képes tanuló szükségszerűen rendelkezik ezen kompetenciákat alkotó képességek eszközeivel, alapismeretekkel és pozitív attitűddel. Bizonyos tanuláshoz szükséges tulajdonságokkal is, ilyen az igényesség, a fegyelem, a rendszeresség, a következetesség. A tanulás az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára különösen megerőltető, mert több időre van szükségük, gyakrabban éri őket kudarc, ezért folyamatos feladat a motiváltság biztosítása, kudarctűrésük fejlesztése.

Fekete Sándor jóváhagyta

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén , helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei,

Fejlesztő Pedagógiai Alapítvány

a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és a terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalma sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje, (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél, (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

Fenntartó által jóváhagyva

A helyi tantervünkben egységes jelrendszert alkalmaztunk.

A NAT által felkínált szabadon tervezhető órakeretből a megemelt tantárgyi óraszámok többletét + órával és piros számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabadon tervezhető órakeret terhére, melynek beépítésénél piros betűket alkalmaztunk.

A kerettanterv által felkínált szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeretet 10 %-kal és zöld számmal jelöltük a táblázatban.

A kerettanterv által megadott ismereteket és fejlesztési követelményeket a helyi tanterv kidolgozásánál kiegészítettük a szabad tanári döntés alapján felhasználható órakeret terhére, melynek beépítésénél zöld betűket alkalmaztunk.

Fenntartó által jóváhagyva

Bibliaismeret az általános iskola 5 - 8. évfolyama számára

A Bibliaismeret alapvető feladata a Biblia igazságainak megismertetése, a Teremtő és Gondviselő Mennyei Atya bemutatása, és ezek alapján a gyerekek társaikhoz, családjukhoz és környezetükhöz való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A Biblia és annak tanítása több évezredes múltra tekint vissza. A köznevelésben most újból bevezetésre kerülő hittan létfontosságú ahhoz, hogy a felnövő generációk keresztény emberként tudjanak majd szembenézni korunk megannyi új és régi kihívásával. A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az erkölcstannal megegyezően az értékek közvetítése, valamint az, hogy Isten Igéjének alapnormái egyre inkább a tanulók viselkedésének belső szabályozó erőivé váljanak.

A Bibliaismeret középpontjában a Mindenható Isten kijelentése áll, amely képes formálni a gyermeki személyiséget – testi, szellemi és lelki értelemben egyaránt. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmának szerkezetet. A Biblia évezredek óta tartalmazza azokat az elidegeníthetetlen emberi jogokat, melyeket megfogalmaztak az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, valamint hazánk Alaptörvénye is rögzítette. Ezek a jogok alapvetően a közös teremtettségünkből, istenképűségünkből illetve Isten felénk való szeretetéből származnak. Minden embernek joga van a szabad élethez. Isten Igéje hirdeti a személy egyediségét, értékes voltát és a fajra, nemre való megkülönböztetés nélküli méltóságát. Ugyanakkor határozottan tanít a bűn, erkölcstelenség romboló hatásáról, és hirdeti a kiutat ezekből Jézus Krisztus által. A Bibliaismeret magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – Istenhez, a jóhoz és gonoszhoz, önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.

A Bibliaismeret egyben erkölcsi nevelés is. Egyik célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az Isten Igéjében megfogalmazott és általában az európai keresztény kultúra alapvető erkölcsi értékeinek tanulmányozása és alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsi kérdésekről való gondolkodás során az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori keresztény életmódot, életfelfogást és életminőséget.

A Biblia értékközvetítő tanítás. Az isteni ihletettség, a több évezredes kipróbáltság és hatása a világra meggyőzően bemutatja, hogy napjainkban is létjogosult a belőle kiolvasható értékrend. Ezek alapján lehet véleményt formálni a cselekedetek és az elmulasztott cselekedetek, a társadalmi teljesítmények megítéléséről. Mindezek alapvetően összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is megjelenik.

Az értékek és a normák világosan megfogalmazottak. Vita és egyeztetés tárgyát ezek megélése, megvalósulása képezheti napjaink társadalmában, amikor a környezet a korábbiaknál kevesebb biztos tájékozódási pontot kínál a fiatalok számára.

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással és az Istennel való személyes kapcsolatról szólnak. Más részük interperszonális – másokra és a hozzájuk fűződő kapcsolatainkra vonatkozik. S megint más részük alapvetően társadalmi jellegű – közösségeinkhez és környezetünk egészéhez kapcsolódva fontos szerepet játszik abban, hogy világunk élhető, áldott és utódainkra is átörökíthető ma-

Fenntartó által jóváhagyva

radjon. A Biblia mindezt a két nagy parancsolatban foglalja össze: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. …Szeresd felebarátodat, mint magadat. (Máté evangéliuma 22. rész 37. 39. vers)

A tananyag felépítése egyrészt lineáris, hiszen sorba veszi a Bibliai történeteket, másrész pedig spirális szerkezetű, mert az ünnepkörök évfolyamonként ismétlődően megjelennek. A nyolcadik évfolyamon pedig, előkerülnek a Biblia üzenete alapján az kamaszkor nagy kérdései, helyünk a világban.

A hittantanár, Bibliaismeret tanító feladata elsősorban a Biblia és annak üzenetének megszerettetése. Történeteken, tanításokon keresztül segítheti a gyermekek ismeretének bővülését, de ezeken keresztül be kell mutatnia a napjainkban is jelen lévő és szerető Istent.

Tagadhatatlan azonban – különösen az általános iskolai korosztály esetében –, hogy az eredmény döntő mértékben nem a közlések tartalmán, hanem a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek Istenben vetett összhangban vannak a tetteivel, csupán a példája révén erősebb és maradandóbb erkölcsi hatást tud gyakorolni a gyerekekre, mint mások a szavaikkal.

A Bibliaismeret tanítását többféle pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az élményszerűség, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. A Bibliaórák munkaformája lehet sok egyéb mellett: a beszélgetés, az önkifejező alkotás, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű közösségi életbe való tevékeny bekapcsolódás például az ünnepkörök révén.

Mindezzel összhangban az értékelés módja is részben eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől, miközben megtarthatja annak felépítését. A tanulók osztályzatokat kapnak. A fakultatív bibliaismeret oktatás során nem értékeljük a tanulókat, a bizonyítványban jelezzük, hogy részt vettek a bibliaismeret órákon.

Osztályzattal értékelhető az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység. Soha nem irányulhat viszont az értékelés azoknak a személyes vélekedéseknek a minősítésére vagy osztályozására, amelyek a gyermek életszemléletét tükrözi.

Fontos, hogy tanulóink folyamatos visszajelzést, pozitív megerősítést kapjanak munkájukról. A tanár az értékelésben arra fókuszáljon, mi az, amit a tanuló tud. A bibliaismeret órákon nem a memória, nem a logika vagy a kézügyesség a lényeg. A tananyag átadásánál a tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanulók aktív órai részvétele során a tanítási órán elsajátítsák a szükséges ismereteket. Lehetőség szerint csak szorgalmi feladatokat adjunk, ne legyen kötelező házi feladat. A memoritereket is közösen a tanítási órákon igyekezzünk megtanítani. Az így megszerzett tudásról az egyes fejezeteket követő írásbeli témazárók segítségével tájékozódhatunk, vagy projektfeladatokat adhatunk, s a projektmunkát értékelhetjük a témakör végén. Azonban ügyelnünk kell arra, hogy a bibliaismeret nem válhat a tanulók számára egy a többi tantárgyhoz hasonló számonkérési kötelezettséggel követelő ismeretanyaggá. Meg kell őrizni azt a többletet, amit a Biblia lelkülete és értékrendje képvisel. Az érdemjegyek kialakítása a humán tantárgyak értékelési metódusát kövesse.

Fenntartó által jóváhagyva

5. osztály

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Biblia**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	A Bibliáról megszerzett előzetes tudás. A családi, egyházi hitélet tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók megismertetése, érdeklődésének felkeltése a Biblia iránt. A Biblia páratlan voltának megértése. Felismerni Isten üzeneteként a Bibliát	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A Biblia Isten üzenete Mit jelent az Ószövetség illetve Újszövetség elnevezés? Hogyan tájékozódunk a Bibliában? A Biblia „Istentől ihletett” Hogyan szól az Isten az emberekhez? Miért olvassuk a Bibliát? A Biblia keletkezése Hogyan keletkezett az Ószövetség? Hogyan keletkezett az Újszövetség? A Biblia nyelvei A Biblia első fordításai A Biblia és a reformáció A Biblia a legek könyve A Biblia szerkezete – Az Ószövetség könyvei A törvény Történeti könyvek Költészeti és bölcseleti könyvek Prófétai könyvek A Biblia szerkezete – Az Újszövetség könyvei Az Újszövetség történeti könyvei Az apostolok levelei A Jelenések könyve A Biblia megbízhatósága - A Biblia világa Belső és külső bizonyítékok a megbízhatóságra A régészeti feltárások A Biblia tudományos pontossága A Holt-tengeri tekercsek A Biblia világa	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:: Ókori népek története, Termékeny félhold, Egyiptom, Palesztina, Római Birodalom Magyar nyelv és irodalom: Nyelv kifejező eszközei, írásbeliség Idegen nyelv: A nyelvi fordítás nehézségei

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, Bibliai nyelvek, Ószövetség, Újszövetség, Megbízhatóság, Ihlettettség, Bizonyíték

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	„Mi Atyánk”	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A családi, egyházi hitélet tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felismerni, hogy a Teremtő Isten egyben gondviselőnk, segítőnk és menynyei atyánk is lehet. Tudatosítani, hogy Istennek jó terve van az emberrel, a bűn és gonoszság ellenére is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az Atya Az imádság: beszélgetés Istennel. Isten tulajdonságai A tékozló fiú története Isten a Teremtő Teremtés napjai Isten az Ő Szavával teremtett Az ember teremtése Az Isten által megteremtett világ jó volt A jó és rossz A bűneset A bűn következményei Isten a Gondviselő Mindennapi kenyerünk A csoda Az aggodalmaskodás Az ötezer ember megvendégelése Megbocsátás A gonosz szolga Megbocsátás titka Irgalom		Magyar nyelv és irodalom: a közlési szándéknak megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata; mindennapi kommunikációs szituációk gyakorlása. Dráma és tánc: együttműködés szituációs játékokban, aktív szereplőként bekapcsolódni a megbeszélésekbe. Természetismeret: A természeti környezet sokszínűsége
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Imádság, teremtés, Bűn, Gonosz, Gondviselés, Csoda, Aggodalom, Megbocsátás, Irgalom	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Jézus Krisztus személye	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A megelőző tematikai egységek Jézus Krisztusról szóló tanításai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerni Jézus Krisztus születésének, életének, halálának és feltámadásának körülményeit. Felismerni, hogy Jézus Krisztus emberként és egyben Istenként volt jelen a földön. Meglátni, hogy Jézus Krisztus valódi segítséget tudott adni az emberi szükségekre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jézus születése Karácsony Menekülés Egyiptomba, Betlehemi gyermekgyilkosság Keresztelő János Keresztelő János személye A bemerítés – keresztség Jézus bemerítkezése A jó pásztor Jézus, mint a jó pásztor A juhok és a pásztor Az elveszett juh A világ világossága Jézus Krisztus, a világ világossága A vak Bartimeus története Út, igazság, élet Jézus Krisztus az út, igazság, élet Zákeus története Virágvasárnap Virágvasárnap története Jézus Krisztus a király Nagyhét Nagycsütörtök Az utolsó vacsora Jézus az élet kenyere Nagypéntek: Jézus pere és halála Húsvét Jézus Krisztus feltámadása A feltámadt Jézus szemtanúi Jézus Krisztus a feltámadás és az élet		Magyar nyelv és irodalom: műfaji jellegzetességek, szituációs kommunikáció gyakorlása Dráma és tánc: Dramatizált előadása a történetnek Természetismeret: Az ember és az állatvilág kapcsolata, az emberi test Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:: Római birodalom kora, Palesztina, Hellén kultúra Vizuális kultúra: A témákhoz kapcsolódó képzőművészeti alkotások
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megváltás, Áldozat, Keresztség, Bemerítés, Kereszthalál, Feltámadás	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Isten szólt… Isten üzenete az Ószövetségben az özönvíztől Dávid királyig	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az előző tematikai egységek Ószövetségi vonatkozású témái	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérteni az Ószövetségi történetek alapján, hogy Isten különböző módokon szól az emberekhez. Felismerni, hogy érdemes Isten vezetéséhez igazítani az életünket.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Isten szava az Ősidőkben Isten szólt Nóéhoz - Az özönvíz története Szemben Isten szavával -Bábel tornya Isten szava az Ősatyákhoz Isten szólt Ábrahámhoz - Ábrahám élete Isten szólt Jákóbhoz - Jákób tusakodása Isten terve és szabadítása Isten szólt Józsefhez - József élete Isten szólt Mózeshez - A tíz csapás Isten szólt Józsuéhoz - Jerikó elfoglalása Isten szava a királyság korában Isten szól a prófétán keresztül – A kiválasztás Saul engedetlensége - A bűn Dávid és Góliát - A hit Dávid és Jonatán – Barátság		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Őskor, Ókor, Birodalmak kialakulása, Egyiptom Vizuális kultúra: Az események megjelenítése különböző képzőművészeti eszközökkel Dráma és tánc: történetek feldolgozása különféle drámajátékos tevékenységekkel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Özönvíz, Bábel, Elhívás, Engedelmesség, Kiválasztás, Bűn, Hit, Barátság	

Fenntartó által jóváhagyva

6. osztály

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**A Nagy parancsolatok**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	A Bibliaismeret tárgy 5. osztályban tanult tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerni a Tízparancsolat törvényeit. Megérteni az Isteni parancsolatok célját. Felismerni a Szeretet parancsának egyediségét.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Tízparancsolat 1.parancsolat - Az Egy Isten tisztelete -Dániel barátai a tüzes kemencében 2.parancsolat - A láthatatlan Isten tisztelete Az aranyborjú 3.parancsolat - Isten nevének tisztelete Beszédünk, Péter fogadkozása 4.parancsolat - Nyugalomnap tisztelete Teremtés, Manna 5.parancsolat - Szülők tisztelete Ézsau és Jákób 6.parancsolat - Az élet tisztelete Jézus tanítása, Káin és Ábel 7.parancsolat - A házasság tisztelete Dávid és Bethsabé 8.parancsolat - A tulajdon tisztelete Ákán bűne 9.parancsolat - Az igazság tisztelete Jézus a nagytanács előtt 10.parancsolat – A megelégedettség tisztelete Nábót szőlője A Szeretet parancsolata Isten szeretete és az ember szeretete Szeretetnyelv		Természetismeret: Természeti törvények Erkölcstan: A tisztelet fogalma, határai, hatásai, elvárások, tekintély Magyar nyelv és irodalom: a tömegkommunikáció legfőbb üzeneteinek dekódolása. Vizuális kultúra: Szabad asszociációs és vizuális játékok az adott témára a(tisztelet, félelem, gyűlölet, kísértés, lopás, hazugság). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tisztelet, Szentség, Nyugalomnap, Bálvány, Szeretet, Tulajdon, Megelégedettség, Házasság, Szülők	

Fenntartó általi jóváhagyás

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Királyok és próféták I.	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 5. osztályos Bibliaismeret „Isten szólt…” tematikai egysége, a 6 osztályos Bibliaismeret „Nagy parancsolatok” tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerkedni az Ószövetségi királyok életével, jó és rossz döntéseivel. Megérteni a próféták szolgálatát a bibliai történeteken keresztül Felismerni Isten történelemformáló tervét.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Salamon Salamon királysága Salamon bölcsességet kér az Úrtól Salamon ítélete Salamoni templom Az ország kettészakadása A kettészakadás okai Az orzság kettészakadásának következményei Illés próféta Illés a sareptai özvegynél Istenítélet a Karmel-hegyen Illés menekülés – Isten gondviselése Illés elragadtatása Elizeus próféta Elizeus története A sunemi asszony története Naámán gyógyulása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időszalag készítése Régészeti kutatások a templom környékén Magyar nyelv és irodalom: képek és formák a költészetben; az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői. Vizuális kultúra, Mozgóképkultúra és médiaismeret Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bölcsesség, Hatalom, Templom, Isten lakhelye, Próféta, Elragadtatás

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Az apostolok cselekedetei	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 5. osztályos Bibliaismeret Jézus Krisztus személye tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerkedni az apostoli korral, az Egyház kialakulásával, az első gyülekezetek születésével. Megérteni Pünkösd lényegét és üzenetét.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Mennybemenetel és Pünkösd Jézus mennybemenetelének története Az első Pünkösd eseményei Pál apostol Pál megtérése A pogányok megtérése, az Antiókhiai gyülekezet Pál misszióútjai Pál Jeruzsálembe megy és elfogják Pál a császárhoz fellebbez (Fesztusz és Agrippa előtt) Pál hajótörése és megmenekülése Pál Máltán Pál Rómában		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Római birodalom kiterjedése, felépítése, hatása, államszervezete, a római jog rendje Magyar nyelv és irodalom: Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői. Dráma és tánc Érzékelés, megfigyelés, felismerés, emlékezet, fantázia, megjelenítés játékai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mennybemenetel, Pünkösd, Megtérés, Szentlélek, Gyülekezet, Egyház, Misszió,	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban A Biblia főbb jellemzőinek ismerete Ismerje a következő bibliai történeteket: Dávid és Góliát, Jézus születése, halála és feltámadása, A jó pásztor története A Miatyánk, az.1.Tim.3:16-17., és az 1.Sám 16:7/b memoriter szintű ismerete Életkorának megfelelően definiálja a következő fogalmakat: bűn, hit, Krisztus, szeretet Tudja megfogalmazni az advent, a karácsony, a nagypéntek és a húsvét lényegét. Ismerje Káin és Ábel, valamint Salamon ítéletének történetét. A tíz parancsolat (2.Móz.20:2-17), a Péld. 9:10., az ApCsel 1:8. memoriter szintű ismerete Tudja megfogalmazni a virágvasárnap és a pünkösd, mint keresztény ünnep lényegét.

Fenntartó által jóváhagyva

7. osztály

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Királyok és próféták II.**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 6. osztályos Bibliaismeret Királyok és próféták I. tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerkedni az Ószövetségi királyok életével, jó és rossz döntéseivel. Megérteni a próféták szolgálatát a bibliai történeteken keresztül. Felismerni Isten történelemformáló tervét.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Júda királyai és prófétái a babiloni fogság előtt Ezékiás király Ézsaiás próféta elhívás és élete Manassé uralkodása Jósiás király Jeremiás próféta szolgálata Isten népe a fogság idején Eszter könyve Eszter Királynő lesz Eszter közbenjárása és a szabadulás Dániel Babilóniában A király álma Dániel az oroszlánok vermében Jónás próféta Jónás könyve Jónás az engedetlen próféta Ninive megtérés		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Ókori birodalmak, Asszíria, Új babilóniai birodalom, Egyiptom, történetírás, forráselemzés Magyar nyelv és irodalom: A kommunkációs szituációk megfigyelése, megbeszélése és elemzése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Királyság, Próféta, Fogság, Ítélet, Közbenjárás, Kijelentés, Megtérés	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Pál levelei	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 6. osztályos Bibliaismeret Apostolok cselekedetei tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Pál apostol leveleinek megismerése. Felismerni a levelekben található alapvető üzeneteket. Megérteni, hogy a levelek tanítása mit jelent számunkra.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Pál apostol válogatott levelei Pál levele a rómaiakhoz -Hit általi megigazulás -Kegyelemből fakadó üdvösség Pá1első levele a korinthusiakhoz -Szeretet himnusza Pál második levele a korinthusiakhoz -Ó- és Újszövetség kapcsolat Pál levele a galatákhoz -Törvény és kegyelem Pál levele az efézusiakhoz -Lelki fegyverzet Pál levele a filippiekhez -Krisztus himnusz Pál levele a kolosséiakhoz -A keresztyén család Pál első leveleTimóteushoz -Példaadás	Magyar nyelv és irodalom: A levél, mint irodalmi műfaj, a himnusz Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Római birodalom kiterjedése, felépítése, hatása, államszervezete, a római jog rendje, család Biológia egészségtan: leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban;

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Levél, hit, megigazulás, kegyelem, üdvösség, szeretet, himnusz, Ószövetség, Újszövetség, Törvény, Kegyelem, Lelki fegyverzet, Keresztény család

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Zsoltárok	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 5. osztályos Bibliaismeret Biblia, Isten szólt.. tematikai egységei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerni a zsoltárköltészet műfaji sajátosságait. Megérteni az Istennel való kapcsolat kifejezésének fontosságát költészetben és énekekben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zsoltárok könyve Zsoltárok, mint a Biblia énekeskönyve Az Istenben bízó ember költészete Messiási zsoltárok A prófétikus üzenetek Pásztor metafora Isten szeretetének és hűségének költői kifejezése Bűnbánati zsoltár A megalázkodás és helyreállás lehetősége Mózes imádsága A mulandó ember bizalma az örökkévaló Istenben Isten dicsőítése Isten magasztalásának sokszínűsége	Magyar nyelv és irodalom: A zsoltár, mint irodalmi kifejező eszköz, érzések, benyomások kifejezése a költészetben, Biológia egészségtan: mások megismerése, megítélése és a kommunikáció; alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma feloldás;

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsoltár, Isten dicsőítése, Magasztalás, Messiás, Prófécia, Metafora, Bűnbánat, Alázat,

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	**Újszövetési levelek, Jelenések könyve**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Az 7. osztályos Bibliaismeret Pál levelei tematikai egysége	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyetemes levelek üzenetének megismerése és megértése. Felismerni az apokaliptikus kijelentés szimbólumait. Megérteni Isten végcélját a teremtett világgal.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A zsidókhoz írt levél A hit példaképei Egyetemes levelek Jakab levele A kísértés Péter első levele Tisztelet és engedelmesség a hatalom képviselői felé Jelenések könyve Az apokaliptika János Patmosz szigetén A hét pecsét Krisztus ezeréves uralma Halottak feltámadása, Utolsó ítélet Új teremtés		Magyar nyelv és irodalom: A levél, mint irodalmi műfaj, az apokaliptikus irodalom Földrajz: Földközi tenger, Törökország, Görögország Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Római birodalom kiterjedése, felépítése, hatása, államszervezete, a római jog rendje, család egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek;
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hit, példakép, kísértés, tisztelet, engedelmesség, hatalom, apokaliptika, végidők, feltámadás, ítélet, új teremtés	

Fenntartó által jóváhagyva

8. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység / Fejlesztési cél</td><td colspan="2">Helyem a világban</td><td>Órakeret
6 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás, tapasztalat</td><td colspan="3">Az 5. osztályos Bibliaismeret „Mi Atyánk” tematikai egysége</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">A személyes jövőkép kialakításának ösztönzése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.
Istentől származó értékes személyiségünk elfogadása.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="3">A mester terve
Isten okkal, céllal teremtett
Istennek terve van az életemmel
Személyiségünk felfedezése
Ki vagyok én?
Az vagyok kinek mások mondanak?
Személyiségtesztek
Önmagunk elfogadása
Külső és belső értékek

Istentől kapott értékeink
Értékesség
Használd, amid van
Isten vezetése az életünkben</td><td>Természetismeret: Kamaszkori változások: testkép, testalkat; az egészséges táplálkozás alapelvei; a serdülő személyiségének jellemző vonásai; az önismeret és az önfejlesztés eszközei; veszélyforrások különféle élethelyzetekben; káros szenvedélyek.

Dráma és tánc: ön- és társismereti játékok.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: nemzetiségek és etnikai kisebbségek; a cigány (roma) népesség helyzete.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="3">Személyiség, énkép, életcél, értékesség, elfogadás, Isten vezetése, külső és belső értékek</td></tr>
</table>

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	A Gyülekezet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A 6. osztályos Bibliaismeret Apostolok cselekedet tematikai egysége, A 7. osztályos Bibliaismeret Pál levelei, Újszövetségi levelek tematikai egységei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felfedezni az Egyház, Gyülekezet páratlan tisztességét. Megérteni az egyházi, gyülekezeti élet sokszínűségét. Bátorítani az egyházi, gyülekezeti szolgálatba való részvételre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Gyülekezet felépítése Egyház, gyülekezet, eklézsia fogalma Templom, Imaház fogalma A Gyülekezet, mint Krisztus teste A gyülekezet szolgálattevői Szolgálati ajándékok A Gyülekezeti élet alapjai Újjászületés Bemerítés, keresztség Úrvacsora Bizonyságtétel Istentisztelet Szentlélek munkája		Földrajz: a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepe; kultúrák találkozásai a Föld különféle térségeiben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyház, Gyülekezet, Eklézsia, templom, imaház,presbiter, diakónus, újjászületés, bemerítés, keresztség, úrvacsora, bizonyságtétel, Istentisztelet, Szentlélek.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Bölcsességirodalom	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A 7. osztályos Bibliaismeret Zsoltárok tematikai egységei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai bölcsességirodalom által megfigyelni Isten jelenlétét a különböző élethelyzetekben. Elkötelezettség kialakítása a bilbiai értékrend iránt.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jób könyve A láthatatlan világ hatása a látható világban. A szenvedés jelenléte és feldolgozása az emberi életben A Példabeszédek könyve Isten bölcsessége Lustaság, a munkához való viszony Kapcsolati kérdések A szív szerepe A prédikátor könyve Mindennek megvan az ideje Az élet mulandóság, Idősek tisztelete Énekek éneke A szerelem szerepe életünkben A vágyaink kifejezése		Vizuális kultúra: személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában. Magyar nyelv és irodalom: A példázatok, példabeszédek, metafórák felismerése, megértése és használatuk
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Láthatatlan világ, látható világ, szenvedés, bölcsesség, lustaság, szív. mulandóság, tisztelet, szerelem	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Életünk nagy kérdései	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A 8. osztályos Bibliaismeret Helyem a világban tematikai egysége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Segítséget adni az élet legnagyobb kérdéseinek megválaszolásában. Bátorítani az életutat befolyásoló jó döntések meghozatalát. Kérni és felismerni Isten vezetését a választások során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az életünk lelki (szellemi) döntési, választásai Szabad akarat kérdése Isten terve: Válaszd az életet! Áldás és átok Az Istenbe vetett hit és következményei életünkben Vetés és aratás törvényszerűsége Istennel vagy nélküle Odaszánás, tanítványság Párkapcsolataink Készülődés a párválasztásra Párválasztás – „nem jó az embernek egyedül” Gyermekvállalás – Válaszd az életet! Egészséges jövőkép, egészséges énkép A múlthoz elrendezése és feldolgozása Reménységgel a jövő felé Célorientáltság –Tudom, hogy mit akarok		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek; Biológia egészségtan: leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban; Vizuális kultúra: személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabad akarat, áldás, átok, hit, odaszánás, tanítványság, párválasztás, gyermekvállalás, jövőkép, énkép, célorientáltság	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	- Részvétel a közös feladatokban, beszélgetésekben, játékokban - Ismerje a atnult királyok és próféták történetét. - A Péld 16:6., a Szeretet himnusza 1.Kor 13:1-8 és a 23.Zsoltár memoriter szintű ismerete - Életkorának megfelelően definiálja a következő fogalmakat: kegyelemből való üdvösség, alázat, felettes hatalmaknak való engedelmesség, zsoltár - Krisztushimnusz Fil 2:2-11; Péld 1:2-9; 2 Pt 2:9-10; 127. zsoltár memoriter szintű ismerete - Életkorának megfelelően definiálja a következő fogalmakat: szabad akarat, újjászületés, tanítványság - Tudja megfogalmazni az egyház és a gyülekezet közötti különbséget, az úrvacsora, az istentisztelet, a bemerítés lényegét

Fenntartó által jóváhagyva

Ének – zene az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítéka, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóiknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelésünk fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhatjuk meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az értékközvetítés és az értékőrzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében feladatunk az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az énekzenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt célunk az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékosságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munkánk segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatásunk fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncert-pedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a te-

Tankönyvtár által lezárva

hetséggondozás, mellyel célunk a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

Fenntartó által jóváhagyva

5 – 6. évfolyam

Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam) oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni ütemához igazítjuk.

Az ének-zenei oktatásunk hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosul a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőségű az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladatunk.

Feladatunk a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottaíráshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei

Tantárgyi által jóváhagyva

képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget teremtünk hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Zenei produkció	32	4	36	33	3	36	65
Zenei befoga-dás	33	3	36	32	4	36	65
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

A tematikai egységek címe	5. évfolyam		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei produkció	32	4	36
Zenei befogadás	33	3	36
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei produkció	Órakeret 32 + 4 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon kialakított zenei készségek, képességek, pozitív attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Egyre nagyobb önállóság a kottaírás-olvasás, másolás terén. Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Koncentráció, figyelem fejlesztése. Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Összefüggések felismerése, alkalmazása. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. ÉNEKLÉS Ünnepek dalai, jeles napok dalai. Régi stílusú magyar népdalok. Új stílusú magyar népdalok. Más népek dalai.	Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő éneklésel. Pontos dalkezdés és zárás, értelmes szövegkezelés. A dalok hangulatának megfelelő előadásmód kiválasztása. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban. A tanult dalok csoportosítása,	*Magyar nyelv és irodalom:* Népköltészet, népdal, magyar és más népek meséi, megzenésített versek. Játékosság, zeneiség, ritmusélmény. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák, érzelmek. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szókincs- és emlékezetfejlesztés. A verbális emlékezet fejlesztése. Dalok szöveghű tolmácsolása. *Matematika:* Az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam,

Fenntartó által jóváhagyva

	adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.	időrend. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Magyarország történelme. Szokás, hagyomány, szabály, illem.
1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. Ritmusjátékok, dalkíséretek szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Dalkíséretek létrehozása szabad formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése. A zene belső lényegének megértése.	*Természetismeret:* Rendszerek; élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás. *Földrajz:* Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai.
1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusértékek: A szinkópa Kottaírás a pótvonal használatával. A kvintváltás fogalma. A hajlítás fogalma, jelölése. Dallamok utószolmizálása.	Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószol-	*Testnevelés és sport:* A mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Szabályok betartása; Térbeli tudatosság. Mozgások zenére. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok.

Fenntartó által jóváhagyva

		mizálása. Pótvonal használata a kottaírásban. Dalfelismerés ritmusról, ritmusjátékok, ritmuskíséretes éneklések.	Utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. *Vizuális kultúra:* Szabad asszociációs játékok. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Hang és kép együttes alkalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal. Régi és új stílus. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa. Egész hang és szünet. Pótvonal. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 33 + 3 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon kialakított zenei készségek, képességek, pozitív attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, a belső hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek felidézése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. A hangszínhallás fejlesztése. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése. Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok

Fenntartó által jóváhagyva

2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Zenei karakterek megfigyelése.	Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról. Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján.	*Magyar nyelv és irodalom:* Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése dalok, dallamok segítségével. Szöveg és zene kapcsolatai. Különböző stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal. A műélvezet megtapasztalása a képzelet révén.
2.2. ZENEHALLGATÁS Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel: A barokk zene Különféle műzenei formák és műfajok megismerése. Kórusok hangja, hangzása. Kodály Zoltán kórusműveinek hallgatása. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Más népek hangszeres zenéje. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Egyre hosszabb idejű zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. Más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgás-	*Matematika:* Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. *Vizuális kultúra:* érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.

Fenntartó által jóváhagyva

	sal. Összefüggések felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Hangverseny, élő zene.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei produkció	33	3	36
Zenei befogadás	32	4	36
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei produkció	Órakeret 33 + 3 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon kialakított zenei készségek, képességek, pozitív attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Egyre nagyobb önállóság a kottaírás-olvasás, másolás terén. Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Koncentráció, figyelem fejlesztése. Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Összefüggések felismerése, alkalmazása. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. ÉNEKLÉS Ünnepek dalai, jeles napok dalai. Magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Megzenésített versek. Új stílusú magyar népdalok. Kánonok.	Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő éneklésssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.	*Magyar nyelv és irodalom:* Népköltészet, népdal, magyar és más népek meséi, megzenésített versek. Játékosság, zeneiség, ritmusélmény. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák, érzelmek. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szókincs- és emlékezetfejlesztés. A verbális emlékezet fejlesztése. Dalok szöveghű tolmácsolása. *Matematika:* Az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam,

Fenntartó által jóváhagyva

	Népdalok elemzése, sorszerkezet jelölése nagybetűvel.	időrend.
1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. Ritmusjátékok, dalkíséretek szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkíséretek létrehozása kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése. Kreativitás, zenei fantázia fejlesztése.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Magyarország történelme. Szokás, hagyomány, szabály, illem. *Természetismeret:* Rendszerek; élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás. *Földrajz:* Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai. *Testnevelés és sport:* A mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Szabályok betartása; Térbeli tudatosság. Mozgások zenére. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok.
1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusértékek: Az éles és nyújtott ritmus. Kottaírás a pótvonal használatával. Dallamok utószolmizálása.	Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószol-	

Fenntartó általi jóváhagyva

	mizálása. Pótvonal használata a kottaírásban. Ütemmutató jelölése törtszámmal.	Utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. *Vizuális kultúra:* Szabad asszociációs játékok. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Hang és kép együttes alkalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Éles ritmus, nyújtott ritmus. Utószolmizálás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 32 + 4 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon kialakított zenei készségek, képességek, pozitív attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, a belső hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek felidézése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. A hangszínhallás fejlesztése. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése. Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei hangzások elemzése,	Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése betűkottáról, kottaképről. Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elem-	*Magyar nyelv és irodalom:* Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése dalok, dallamok segítségével. Szöveg és

Fenntartó által jóváhagyva

felismerése. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.	zése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.	zene kapcsolatai. Különböző stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal. A műélvezet megtapasztalása a képzelet révén.
2.2. ZENEHALLGATÁS Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel: A bécsi klasszicizmus zenéje Különféle műzenei formák és műfajok megismerése. Hangszerek, zenekarok hangja, hangzása. Magyar zeneszerzők művei: Bartók Béla és Kacsoh Pongrác. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék hallgatása. A rokon népek zenéje, hangszerei. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása. A helyi lehetőségek szerint	*Matematika:* Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. *Vizuális kultúra:* érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.

Fenntartó által jóváhagyva

	részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással. Összefüggések felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle kották használatában. A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról. Nyitottság a zenei élmények befogadására.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon a tanulók tudásgyarapítását a gondolkodási funkciók különböző sérülésének fokozott figyelembe vételével kell elérnünk. Célunk tanulóink felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre. E szakasz feladata a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.

Az ének-zene tantárgy fő szerepe ebben a szakaszban az örömteli éneklési kedv megőrzésében, a közös éneklés anyagának gyarapításában, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetésében jelentkezik. A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése valósulhat meg.

A hazafias nevelésben szerepünk a nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz, hazánkhoz. Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi események aktív részvételével erősítsük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Más népek kultúrájának megismerése, nyitottság más népek kultúrája iránt segíti tanulóinkat saját kultúrájuk megbecsülésében, világképük, szemléletmódjuk fejlődésében is. Énekórai tevékenységünkkel alakítjuk a tanulók attitűdjét önmagukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz, a történelmi múlthoz.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, az önbizalom-fejlesztés megvalósul az énekórai munka segítségével.

A szokások, hagyományok megismerésével az erkölcsi normák közvetítése fontos szerepet biztosít a felelős párkapcsolatok kialakításában, az egymásrautaltság, lelki közösség szerepének megismerésében, a családi konfliktusok kezelésében. Kiemelt feladatunk az önálló életvezetésre történő felkészítés.

A segítőkész magatartás, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás képességének alakítását segíti az énekórákon megvalósuló közösségi munka, a közösségi érzések erősítése.

A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása tantárgyunk feladatát is jelenti.

A pályaorientáció terén az iskolánk feladata a munka világáról képet adni. A tanulókat segítjük a munka szerepének, értékének felismerésében, pályájuk kiválasztásában, az ehhez szükséges képességek fejlesztésében. Ebben fontos szerepet játszik a népdalok erkölcsi világának, világképének megismertetése.

Fontos szerepünk, hogy tanulóink értsék a médiumok nyelvét. Ismerjék a zenehallgatási, művelődési lehetőségeket, de tudatosuljon bennük a veszélyforrások felismerése, a választás, válogatás fontosságának ismerete is.

Énekórai munkánkkal segíthetjük tanulóinkat abban, hogy megtalálják helyüket a családi és társadalmi munkamegosztásban, felkészüljenek a közügyekben való aktív részvételre. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartási képességek fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Fenntartó által jóváhagyva

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a dalokban, zenékben megjelenő gondolatok, érzések, élmények kifejezését jelenti, művészeti módszerek, technikák alkalmazásával. Az énekórákon megvalósuló rendszeres művészeti tevékenység fontos szerepet játszik a lelki egészség erősítésében, a személyiség- és közösségfejlesztésben.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel.

Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat teremtünk a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremtünk az énekes és hangszeres improvizációkra. A kreatív zenei játékok, gyakorlatok az infotechnológia használatával is folynak.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozott figyelmet fordítunk, és gyakorlási lehetőséget teremtünk a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlására, a ritmikai, dallami és formai elemek rendszerezésére, a kottaíráshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok kialakítására.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése: a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítése a tudatos, irányított zenehallgatás mellett, és az önálló zenehallgatás gyakorlása során is történik. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények megteremtésére is lehetőséget teremtünk.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Zenei produkció	16	2	18	17	1	18	33
Zenei befogadás	16	2	18	16	2	18	32
Összesen	32	4	36	33	3	36	65

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei produkció	16	2	18
Zenei befogadás	16	2	18
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei produkció	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon kialakított zenei képességek, pozitív attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése. Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése. A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése. Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése. Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás erősítése. Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése. Együttes élményben való részvétel.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Himnuszok. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Népies műdalok. Más népek dalai.	Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A szép éneklés szabályainak betartása. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Hangulatos, jókedvű éneklés. A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása kedvelt dalokból. Aktív részvétel kánonok éneklésében.	*Magyar nyelv és irodalom:* Népköltészet, népdal, magyar és más népek dalai. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák. Érzelmi tartalmak, erkölcsi választások. Kompozíció, szerkezet, hatás. Verselés, zeneiség. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szülőföld, haza, család, szülő és gyerekek. *Matematika:* Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés, csoportosítás. Absztrahálás, konkretizálás. Analógiás gondolkodás.
1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek	Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Ritmusjáték változó ütemekben. Dalkíséretek szabad és kötött	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Magyarország történelme. Barátság, szeretet, tisztelet. Család, ott-

fenntartó által jóváhagyva

felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszenekar 2-3 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. Kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is. Szöveg-dallam-ritmus párosítása.	hon. Egyén és közösség. *Természetismeret:* Rendszerek. Élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás. *Földrajz:* Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai. *Testnevelés és sport:* A mozgáskoordináció erősítése. Szabályok betartása. Hagyományőrző mozgásos tevékenységek. Koncentrációs és lazító gyakorlatok; Különböző tánc- és mozgástípusok. Utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Különböző tánc- és mozgástípusok rögtönző jellegű felhasználása. Improvizációk összefűzése jelenetsorokká. *Vizuális kultúra:* Az átélt élmények a megjelenítése különböző technikák segítségé-
1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusérték tanulása: A tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottaírási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.	Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése. Daltanulás betűkotta alapján is. Kétszólamú kotta olvasása.	

Fenntartó által jóváhagyva

		vel. Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi stílus, új stílus. Daljáték. Népies műdal. Változó ütem. Ritmuszene-kar. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamfokon kialakított figyelem, zenei memória, zenei hallás, belső hallás, zenei képességek és pozitív attitűdök használata. A ritmusérzék, a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek használata. A belső hallás tudatosítása. A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése. Hangszínhallás fejlesztése. Auditív emlékezet, alkotó és reproduktív képzelet fejlesztése. Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás képességének erősítése. Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata.	Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.	*Magyar nyelv és irodalom:* Különböző zenei stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal.

Fenntartó által jóváhagyva

Zenei karakterek kifejezése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.		A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb élménye, a hatás feldolgozása.
2.2. ZENEHALLGATÁS Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők: A XIX század zenéje Különféle műzenei formák és műfajok. A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei: Kodály Zoltán, Erkel Ferenc, Liszt Ferenc zeneműveinek hallgatása Katonadalok, a lakodalom dalai. Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek. Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megis-	*Matematika:* Az érzékelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. *Vizuális kultúra:* események, érzelmek kifejezése és képi rögzítése, különféle technikák segítségével.

Fenntartó által jóváhagyva

	merése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Közvetlen hangversenyélmények szerzése. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Népdalelemzés. Régi stílus, új stílus. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Népies műzene. Daljáték. Hangverseny, élő zene.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90 %	10 %	Összesen
Zenei produkció	17	1	18
Zenei befogadás	16	2	18
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei produkció	Órakeret 17 + 1 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon kialakított zenei képességek, pozitív attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése. Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése. A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése. Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése. Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás erősítése. Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése. Együttes élményben való részvétel.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Ballagási dalok.	Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A szép éneklés szabályainak betartása. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Hangulatos, jókedvű éneklés. A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása kedvelt dalokból. Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében.	*Magyar nyelv és irodalom:* Népköltészet, népdal, magyar és más népek dalai. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák. Érzelmi tartalmak, erkölcsi választások. Kompozíció, szerkezet, hatás. Verselés, zeneiség. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szülőföld, haza, család, szülő és gyerekek. *Matematika:* Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés, csoportosítás. Absztrahálás, konkretizálás. Analógiás gondolkodás.
1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a	Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Magyarország történelme.

Fenntartó által jóváhagyva

tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban. Zenei rögtönzések számítógép segítségével is.	Ritmusjáték változó ütemekben. Dalkíséretek szabad és kötött formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszenekar 2-3 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. Kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.	Barátság, szeretet, tisztelet. Család, otthon. Egyén és közösség. *Természetismeret:* Rendszerek. Élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás. *Földrajz:* Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai. *Testnevelés és sport:* A mozgáskoordináció erősítése. Szabályok betartása. Hagyományőrző mozgásos tevékenységek. Koncentrációs és lazító gyakorlatok; Különböző tánc- és mozgástípusok. Utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Különböző tánc- és mozgástípusok rögtönző jellegű felhasználása. Improvizációk összefűzése jelenetsorokká.
1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottaírási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.	Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése. Daltanulás hangjegy után is. Önállóságra törekvés a ritmusok, dallamok írása, olvasása terén.	

Fenntartó által jóváhagyva

		Vizuális kultúra: Az átélt élmények a megjelenítése különböző technikák segítségével. Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi stílus, új stílus. Népzenei dialektus. Ballagási dal. Változó ütem. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Olvasógyakorlat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamfokon kialakított figyelem, zenei memória, zenei hallás, belső hallás, zenei képességek és pozitív attitűdök használata. A ritmusérzék, a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek használata. A belső hallás tudatosítása. A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése. Hangszínhallás fejlesztése. Auditív emlékezet, alkotó és reproduktív képzelet fejlesztése. Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás képességének erősítése. Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata.	Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.	*Magyar nyelv és irodalom:* Különböző zenei stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal.

Fenntartó által jóváhagyva

Zenei karakterek kifejezése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.		A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb élménye, a hatás feldolgozása.
2.2. ZENEHALLGATÁS Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők: A XX. Század zenéje. Különféle műzenei formák és műfajok. A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei: Bartók Béla, Járdányi Pál A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék. Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek. Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek	*Matematika:* Az érzékelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. *Vizuális kultúra:* események, érzelmek kifejezése és képi rögzítése, különféle technikák segítségével.

Fenntartó által jóváhagyva

	megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése. Napjaink zenei irányzatai (jazz, populáris zene, alkalmazott zenék), zenei példák hallgatása. Az infotechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Közvetlen hangversenyélmények szerzése. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Népdalelemzés. Régi stílus, új stílus. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Jazz, populáris zene, alkalmazott zeneművészet. Hangverseny, élő zene.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása. Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Aktív részvétel a rögtönzéses játékokban, gyakorlatokban. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén. Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal. Népdalok elemzése, jelölése. A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése. A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt. Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék). Képesség a zenei élmény átélésére. Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése. Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.

Fenntartó által jóváhagyva

Földrajz az általános iskola 6 – 8. évfolyama számára

A Földünk–környezetünk műveltségi terület megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Elősegíti, hogy megismerjék és megfigyeljék nemzeti értékeinket, legyen képük hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, valamint az európai integrációban betöltött szerepéről. Megismerteti – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és a tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Valamennyit a társadalom szemszögéből mutatja be a természet-, a társadalom- és a környezettudományok vizsgálódási módszereinek alkalmazásával.

A tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész; a Föld egységes, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű, takarékos gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, fejlődésében mutat be, kutatva az okokat és az összefüggéseket. A tanulók megismerik a változásokat, válságokat előidéző gazdasági és társadalmi folyamatokat is. Így fokozatosan kialakulhat a felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt.

A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat.

A műveltségi terület tartalmi elemeinek feldolgozása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett hozzájárul a tanulók képességeinek fejlődéséhez. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A fogalmakkal, kulcsfogalmakkal az enyhén értelmi fogyatékos tanulók többször, változó helyzetekben találkoznak, így a kulcsfogalmak egyre gazdagodó tartalommal épülnek be az egyes tanulók fogalmi rendszerébe, szókincsébe.

Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával a tantárgy hozzájárul a nyitott és befogadó magatartás kialakulásához, felkelti az igényt az eltérő kultúrák megismerése iránt. Felhívja a tanulók figyelmét a társadalmi-gazdasági érdekcsoportok tevékenységére, amelyek pusztítják a Föld természeti kincseit, értékeit, amelyek megőrzése a következő nemzedékek számára is fontos. Mindezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás alakításához.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a műveltségi terület tartalmainak feldolgozása hozzájárul a korszerű természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a tanórákon kívüli tájékozódás, az információszerzés és a nyitott gondolkodás. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók oktatása-nevelése is elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége

Lemtárb által jóváhagyva

nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban növekvő hangsúlyt kap az információszerzés és feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására.

Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával fejlődik a tanulók szociális és állampolgári kompetenciája. Napjaink hazai társadalmi-gazdasági folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a tanulóknak a gazdasági élet eseményeiben történő eligazodásához, későbbi, felnőttkori aktív munkaerő-piaci szerepvállalásához.

A Földünk – környezetünk műveltségi területben megfogalmazott célkitűzések, fejlesztési feladatok és az azokhoz kötődő tartalmak elsajátítása a 6. évfolyamon kezdődik az enyhén értelmi fogyatékos tanulók iskoláiban, emiatt nem kapcsolódik időben közvetlenül a műveltségi területet az 1-4. évfolyamon megalapozó Ember és természet műveltségi terület keretében megfogalmazottakhoz. A Földrajz tantárgy 6. évfolyamon kezdődő oktatása során törekedni kell az alapok felelevenítésére és az alapvető természettudományi – illetve részben a társadalom- és a környezettudományi – kapcsolatok megértésére. A műveltségi terület tartalmi és képességfejlesztési alapozása az 1–4. évfolyam alapján történik. Az 5–6. évfolyamra vonatkozó követelményrendszer már nemcsak az Ember és természet, hanem az Ember és társadalom műveltségi terület megfelelő fejlesztési területeihez is szervesen kapcsolódik, és arra épít. A földrajz integráló jellegű tantárgy, amely a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megláttatásában és kölcsönhatásainak feltárásában alapvető szerepet tölt be, és a tanulók környezettudatos magatartásának alapozásáért és alakításáért is felelős.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tanulási sajátosságaik következtében több irányítást és egyéni segítséget igényelnek. A mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

A tanulási szokások megerősítésével teremtődik meg a lehetősége a térképek, információhordozók használatának, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használatának.

A célok eléréséhez a tantárgy sajátos fejlesztési feladatok révén járul hozzá. Ilyen feladat a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeinek elsajátítása, folyamatos gyarapítása, a világgazdaság működésének a napi életünkre gyakorolt hatásainak elemzése példák segítségével.

Fenntartó által jóváhagyva

6. évfolyam

A földrajz tantárgy 6. évfolyamon történő tanulása során fejlődnek a tanulók tanuláshoz szükséges kognitív képességei: a tudatos megfigyelés képessége, a figyelem terjedelme, az analitikus és a szintetizáló gondolkodás. Képessé válnak a tantárgy-sajátos földrajzi ismeret-hordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

A nevelés célja, hogy ismerjék és szeressék a környezetet és a környezetkímélő magatartás váljék követendővé számukra. A haza természeti adottságainak megismerésével, a hazai tájak szépségeinek és kulturális örökségeinek feltárásával erősödik hazaszeretetük és kötődésük a magyar haza, a magyar nép iránt.

A tematikai egységek címe	**6. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	
Tájékozódás a földrajzi térben	6	**1**	**7**	6
Tájékozódás az időben	3	**-**	**3**	3
Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	9	**1**	**10**	9
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	8	**1**	**9**	8
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	4	**1**	**5**	4
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	2	**-**	**2**	2
Összesen	32	**4**	**36**	32

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Tájékozódás a földrajzi térben	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Világtájak, irányok a térképen, alapvető térképjelek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A tér és ábrázolása 1.1.Téregységek – Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. – Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolsága. – Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók).	Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén.	*Környezetismeret:* térképi ábrázolás eszközei; a Föld alakja; elemi térképolvasási ismeretek.
1.2. Térábrázolás – Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz. – Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték. – Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). – Keresőhálózat és földrajzi fokhálózat. – Méretarányos térképkészítés egy kiválasztott földrészről.	A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen. Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal. Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fokhálózat alkalmazásával.	*Környezetismeret:* tér, idő, nagyságrendek; nagyítás, kicsinyítés, alaprajz. *Természetismeret:* iránytű használata.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). Földrajzi fokhálózat. aránymérték.
Topográfiai ismeretek	Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.

Tankönyvi engedélyezve

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás az időben	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A környezetismeret keretében kialakult időfogalom.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Az idő 2.1. Időegységek – A napi, az évi, a történeti és a földtörténeti időegységek. – Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.	Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése. Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése. A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* időszámítás. *Matematika:* időtartam mérése.
2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján.	A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.	*Természetismeret:* tér, idő, nagyságrendek; a Föld mozgásainak következményei (évszakok, napszakok váltakozása).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napi, évi, történelmi és földtörténeti időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	Tapasztalatok az anyagok tulajdonságainak megfigyeléséről, összehasonlításáról – az anyagok és megmunkálásuk lehetősége közötti összefüggésekről ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése. A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és a lepusztulás-feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása. A hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése. Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján. A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végessége miatti takarékosság szükségességének beláttatása. Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről 3.1. Anyagok, anyagi rendszerek – A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben. – Környezetet károsító anyagok és hatásaik. – Ásványok és kőzetek felismerésének gyakorlása kőzetgyűjtemény segítségével	Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele – szín, keménység, szag, mintázat. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése konkrét példákon: levegő-, talaj-, vízszennyezés. A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése az energiatakarékos magatartás lehetőségeire.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* energiatakarékosság, háztartás; anyagok tulajdonságai. *Informatika:* ismerethordozók használata. *Magyar nyelv és irodalom:* könyvtárhasználat.

Fenntartó által jóváhagyva

	Válogatás tanári irányítással információs anyagokban és gyűjteményeikben (könyv- és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok).	
3. 2. Geoszférák – Felszínformák (hegységek, síkságok kialakulása). – Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellegzetes felszínformák. – Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés. – Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. – A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása.	Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint. Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással. A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása. A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján). Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése. Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.	*Természetismeret:* A víz halmazállapot-változásai. A víz körforgása.
3.3. Földrajzi övezetesség – Vízszintes földrajzi övezetesség – Forró és hideg éghajlatú tájak	A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.	
3.4. Égitestek – Az égitestek látszólagos mozgása. – A Föld mozgásai és ezek következményei.		*Természetismeret:* felépítés és működés kapcsolata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt, homok, szén, felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárási-éghajlati elem, napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, éghajlat-módosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Információgyűjtési tapasztalatok; képesség irányított megfigyelési folyamatban való részvételre; tematikus térképek elemzése, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT-eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megláttatása és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól 4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése. – A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek. – A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). – A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása. – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. – Sz.- Sz.- B.- megye szerepe az ország gazdaságában	A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. Számadatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* történetek a honfoglalásról. *Vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat:* kézműves technikák. *Matematika:* mennyiségi mutatók értelmezése.
4.2. A világgazdaság szerveződése és működése. – Földrészek, országok szere-	Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való pél-	

Fenntartó által jóváhagyva

pe a világgazdaságban, fő termékeik. – Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. – A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).	dák alapján. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése. Tematikus képanyagok elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népesség, vallás, nyelv, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), munkamegosztás, termelés, természeti erőforrás, világgazdaság, nemzetközi gazdasági együttműködés, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, fizetőeszköz, valuta, földrajzi fekvés, szállítási, kereskedelmi útvonal, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Szemléleti térképolvasás. Tanári segítséggel a természetföldrajzi tényezőkre alapozott következtetések megfogalmazásának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza – A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. – A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. – Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. – Hazánk természetvédelmi területeinek megismerése. A természetvédelem jelentősége. – A Kárpát-medence és hegy-	Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén. Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés. A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés	

Tantárgyi átdolgozva

ségkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. – A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.	alapján. A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Főváros, hungarikum, világörökség.
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következett természetkárosítás problémájának megismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális problémák A helyi környezetkárosítások következményei. 6.2. Fenntarthatóság – Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés. – Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeikről (Szahel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés. Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.	*Természetismeret:* természetvédelem, energiatakarékosság.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén	A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végessége miatti takarékosság szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat. Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni. (A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Tájékozódás a földrajzi térben	5	1	6	4	-	4	9
Tájékozódás az időben	5	-	5	4	-	4	9
Tájékozódás a környezet anyagairól	5	1	6	15	2	17	20
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	7	1	8	10	-	10	17
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	8	-	8	22	3	25	30
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	2	1	3	10	2	12	12
Összesen	32	4	36	65	7	72	97

Fenntartó által jóváhagyva

7. évfolyam

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékozódási lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

A tematikai egységek címe	**7. évfolyam**		
	90%	**10%**	**Összesen**
Tájékozódás a földrajzi térben	5	**1**	**6**
Tájékozódás az időben	5	**-**	**5**
Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	5	**1**	**6**
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	7	**1**	**8**
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	8	**-**	**8**
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	2	**1**	**3**
Összesen	32	**4**	**36**

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Tájékozódás a földrajzi térben	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás térképen és földgömbön az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerésével. Elemi térképolvasás, és segítséggel műveletek végzése. Szemléleti térképolvasás esetenként segítséggel. Térképhasználat mint az ismeretszerzés és a terepen való tájékozódás eszközének ismerete. Gyakorlottság különböző tematikus térképek használatában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A tér és ábrázolása 1.1. Téregységek - Földrajzi fokhálózat Térhierarchia. Térábrázolás: térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz. Méretarányos útvonalrajz készítése az osztálykiránduláshoz.	A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással.	*Matematika:* méretarány fogalma, számítások.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fokhálózat. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás az időben	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a természetföldrajzi és a történelmi folyamatok és események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Az idő 2.1. Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás.	A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen - kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Tájékozódás a környezet anyagairól	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	A tanulók ismerik a hazai gazdaságban leggyakrabban használt anyagokat, gyakori ásványokat, kőzeteket, ipari nyersanyagokat és energiahordozókat. A felszín folyamatos változásával tisztában vannak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik. A kipufogógázok veszélyei a nagyvárosok lakosságára.	Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése. A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása. Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok), világhálón. Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének belátása. Törekvés az energiatakarékos magatartásra.	*Természetismeret:* természetes és mesterséges anyagok, energia, környezetvédelem. *Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagok tulajdonságai, felhasználásuk, természetes és épített környezet.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végessége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz,füstköd.

Fenntartó tulajdonában

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Gazdasági ágazatok, a gazdaság szerveződése. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megláttatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése – Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban. – Saját településünk bemutatása az ország gazdasági életében.	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése. Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül. Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).	*Természetismeret:* kölcsönhatások, erők.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a kontinensek térképeinek ismerete. Magyarország áttekintő tanulmányozása. A természeti adottságok és a gazdaság összefüggései.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése. A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza – A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. – A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. – Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak	A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján. Magyarország földjének részletes megismerése, kitekintéssel a Kárpát-medence egészére. Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése. Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.	*Művészetek:* népművészet.

Fenntartó által jóváhagyva

környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. – Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. – A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokban, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. – A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai. – A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Éghajlati övezet mérsékelt. Ipari körzet, öntözéses gazdálkodás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Órakeret 2 + 1 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális problémák Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek. Környezetvédelem lehetőségei lakóhelyünkön.	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezettudatosság, energiatakarékosság.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Tájékozódás a földrajzi térben	4	-	4
Tájékozódás az időben	4	-	4
Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	15	2	17
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	10	-	10
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	22	3	25
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	10	2	12
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Tájékozódás a földrajzi térben	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás térképen és földgömbön az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerésével. Elemi térképolvasás, és segítséggel műveletek végzése. Szemléleti térképolvasás esetenként segítséggel. Térképhasználat, mint az ismeretszerzés és a terepen való tájékozódás eszközének ismerete. Gyakorlottság különböző tematikus térképek használatában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A tér és ábrázolása 1.1. Téregységek - Földrajzi fokhálózat Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány.	Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.	*Matematika:* méretarány fogalma, számítások.
1.2. Térábrázolás	A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Méretarány, aránymérték, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás az időben	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a természetföldrajzi és a történelmi folyamatok és események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje - regionális példák alapján.	Eligazodás a földtörténeti időegységekben.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Tájékozódás a környezet anyagairól	Órakeret 15 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanulók ismerik a hazai gazdaságban leggyakrabban használt anyagokat, gyakori ásványokat, kőzeteket, ipari nyersanyagokat és energiahordozókat. A felszín folyamatos változásával tisztában vannak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Geoszférák – A talaj kialakulása. – Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok. A felszín alatti vizek. A felszíni jégtakaró. A víz körforgása. Édesvízkészleteink a Földön. A vízszennyezés, vízvédelem. Folyószabályozások szerepe és jelentősége.	A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).	*Kémia:* a földi vízkészlet. Gyógyvíz, ásványvíz.
3.2. Földrajzi övezetesség – Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. – – Az övezetesség elemeinek	A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése. Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése	

Fenntartó által jóváhagyva

kapcsolatai regionális példákon.	regionális példákon.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Talajtípus, talajképződés, forrás, patak, folyó, tó, talajvíz, karsztvíz, artézi víz, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Gazdasági ágazatok, a gazdaság szerveződése. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megláttatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. – A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján.	Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel. A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján. A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban. A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése. Összefüggések keresése, felfedezése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.	*Természetismeret:* kölcsönhatások, erők.

Fenntartói jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sólepárlás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	Órakeret 22 + 3 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a kontinensek térképeinek ismerete. Magyarország áttekintő tanulmányozása. A természeti adottságok és a gazdaság összefüggései.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése. A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Európa – Európa földrajzi-környezetei jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természet-földrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások). – Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai – A Benelux államok központi szerepe. – A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél- Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – Az egyes kontinensrészek	Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból. Az együttműködések szükségességének felismerése.	

Fenntartó által jóváhagyva

meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi- gazdasági kapcsolataik hazánkkal.		
5.2. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok – Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra); környezetei állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek); a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre. – Ázsia gazdaságilag meghatározó szerepű országainak bemutatása. Japán, Kína. – Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja. – A távoli kontinensek megha-	Megfigyelés, illetve filmes illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről. Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól. Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint. Ismeretek gyűjtése, rendszerezése. Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.	

Fenntartó által jóváhagyva

tározó jelentőségű országai, országcsoportjainak (trópusi Afrika országai, arab világ, USA, Brazília, Kína, India, Japán, Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országai és Ausztrália) földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális problémák Az urbanizálódás folyamata és jelenségei.	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.	
6.2. Fenntarthatóság – Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás. – Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. – Természetvédelmi területek, hazánk nemzeti parkjainak bemutatása.	Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítséggel, esetleg következtető térképolvasás. A fokhálózat segítségével történő helymeghatározás segítséggel. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában. A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata. Törekvés energiatakarékos magatartásra. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása. Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.

Fenntartó által jóváhagyva

Hon- és népismeret az általános iskola 5. évfolyama számára

Az Ember és társadalom műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamon meghatározott környezetismereti tudásra építve – ismerteti meg a tanulókkal a múltról való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, az erkölcstan, az etika, a hon- és népismeret, a társadalmi, gazdasági és állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a közműveltségi tartalmak elsajátításához.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. Az Ember és társadalom műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a kritikai gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés és az európai tudat erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti- és európai identitástudat kialakítását, az okokozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a kritikai és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetékesség; a hatékony, önálló tanulás; és a szociális és állampolgári kulcskompetenciák.

A hon- és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. A tanulásban akadályozott tanulók a felső tagozatban ismerkednek meg hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.

Fenntartói jóváhagyás

A tematikai egységek címe	5. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	
Az én világom	12	1	13	12
Találkozás a múlttal	10	1	11	10
Magyarország helyzete	10	2	12	10
Összesen	32	4	36	32

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az én világom	Órakeret 12 + 1 óra
Előzetes tudás	A családdal kapcsolatos ismeretek, élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Családunk története A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története. Családfa. *1.2. Az én városom, falum* Elhelyezkedése, földrajzi fekvése. Nevezetességei. Hagyományai. *1.3. A hazai táj. A helyi tudás* Hazánk természeti értékei. *1.4. Gyermekek, diákélet a múltban* Az iskola története, múltja.	Információgyűjtés a családról. Családi ünnepekről beszélgetés. Élettörténetről szóbeli beszámoló. Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés. Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképül állítható híres emberek életútjáról beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Beszélgetés a személyes és családi kötődésekről a téma tükrében. Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szövegértés; szépirodalmi szemelvények. *Természetismeret:* szülők és utódok az élővilágban; hazánk természeti kincsei. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Vizuális kultúra:* a család ábrázolása a művészetekben; helyi kulturális örökség. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* makett készítése. *Természetismeret:* tájékozódás a térképen. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.

Fenntartó által jóváhagyva

Rendszerezés, áttekintés.	– tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevételével. Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés. Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, elől, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Találkozás a múlttal	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Az én világom.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési* fókuszok: nemzettudat, empátia.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban *2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe* Falusi élet a múltban. *2.3. A hétköznapok rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)* A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai. *2.4. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete* Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör. *2.5. Hitélet és közösségi élet* Közösségek az ember világában.	Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülőkről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A paraszthéz jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szövegértés; szépirodalmi szemelvények. *Természetismeret:* háziállatok; táplálkozás. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Rajz és vizuális kultúra:* a paraszti világ ábrázolása. *Ének-zene:* népdalok világa. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* néphagyományokhoz kötődő egyszerű játékok készítése; ételreceptek; életformák; népi mesterségek. *Földrajz:* tájékozódás a térképen; hazánk tájegységei. *Testnevelés:* népi

Fenntartó által jóváhagyva

Rendszerezés, áttekintés.	beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományőrző játékokkal való megismerkedés. Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül. Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által.	sportjátékok. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, paraszthá̧z, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományőrzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Magyarország helyzete	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	Találkozás a múlttal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* nemzettudat, erkölcsi érzék.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka A magyarok őseiről *3.2. Magyarok a történelmi és mai Magyarország területén* *3.3. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.* *3.4. Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei* *3.5. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban* Rendszerezés, áttekintés.	Beszélgetés a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetről, annak továbbhagyományozódásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb. Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. Információgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen. Beszélgetés a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképül állítható híres emberek életútjáról , fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességeik és legismertebb településük szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsú-	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szépirodalmi szemelvények. *Természetismeret:* az ősmagyarok természeti környezete; a magyar természeti örökség. *Matematika:* számítások alapműveletekkel; mértékváltások, hosszúsághoz kötődő számítások. *Rajz és vizuális kultúra:* ősmagyar művészet; a határon túli magyarság kulturális öröksége. híres magyar művészek. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* néphagyományokhoz kötődő egyszerű játékok készítése; ételreceptek; népi mesterségek. *Földrajz:* tájékozódás

Fenntartó Alapítvány

		zás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk. A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel. Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés.	a térképen; hazánk és a történelmi Magyarország tájegységei. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra.		

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit. Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről. Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol. Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapjaira, ünnepnapjaira. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarlakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról. A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.

Fenntartó által jóváhagyva

Angol nyelv az általános iskola 7 – 8. évfolyama számára

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei,igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

Az idegen nyelvi kompetencia szorosan kapcsolódik és épít az *anyanyelvi kompetenciára*, hiszen a beszédértés és a beszédprodukció az elsődleges, anyanyelven is. Az anyanyelv tanulása során megtapasztalt nyelvi problémák nehezítik az idegen nyelv oktatását. A négy nyelvi készség közül a hallás utáni értésen és a beszédfejlesztésen van a hangsúly. A hallott szöveg értésénél törekedjünk a céloknak és igényeknek megfelelő, autentikus szövegek felhasználására. Az írás és az olvasás nagyon kis mértékben jelenik meg a felső tagozaton az idegen nyelv oktatása során, és célja csupán a hallottak megerősítése, támogatása. Az idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A nyelvi kompetencia magába foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai és fonológiai ismereteket, továbbá ezek használatának képességét.

Az interkulturális kompetencia fejlesztése során megismertetjük a tanulókat annak az országnak (vagy országoknak) a kultúrájával, amelynek a nyelvét tanulják. Ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével. Folyamatosan erősítjük a nyelvtanuló interkulturális tudatosságát, azaz, hogy a tanuló legyen képes felismerni és megérteni a saját és az idegen kultúra jellegzetességeit, a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket, s ezáltal erősödjön a hazafias érzése, a magyarságtudata, valamint váljon nyitottabbá és érzékenyebbé más népek kultúrája iránt. A nyelvtanítás során törekednünk kell a pozitív hozzáállás és motiváció kialakítására az idegen nyelv tanulása és más kultúrák megismerése iránt.

Az információs technológiák és az informatikai kompetencia használata ma már elkerülhetetlen, s az idegen nyelv tanításának és tanulásának folyamatába beépítve nagyszerű lehetőséget kínál arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot alakíthassanak ki a tanulók a célnyelvvel, és ismerjék meg, majd próbálják meg alkalmazni a kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat a célnyelvi közösség egy-egy tagjával. Az információs technológiák alkalmazása a célnyelvi kultúra megismerését színesebbé, érzékletesebbé teszi, segít az autentikus környezet megteremtésében, így az önálló ismeretszerzés és a későbbi önálló tanulás lehetőségét is nagymértékben segítheti.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Kerettanterv

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használtatjuk szövegkörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédkészségét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulókban erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő készségük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulókban az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni

Fenntartó által jóváhagyva

képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A lenti kerettantervi táblázatokban szereplő fejlesztési egységek a Közös európai referenciakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nyelvtanulási igényeire. A jelen kerettanterv nem nyelv-specifikus. Jelenlegi formájában kizárólag angol nyelvi példákat tartalmaz, az egyéb nyelvekre történő felhasználást is ezek segítik.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam				8. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	+1 óra	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Rendszerező ismétlés	-	-	-	-	-	2	-	2	-
Emberi kapcsolatok	15	1	6	22	15	-	6	21	30
Társadalmi környezetünk	15	1	5	21	15	1	5	21	30
Természeti környezetünk	10	1	6	17	10	-	5	15	20
Egészséges életmód	10	1	6	17	10	1	7	18	20
Vásárlás	10	1	6	17	10	1	6	17	20
Országismeret	5	-	7	12	5	-	7	12	10
Tanév végi összefoglalás és az elmaradt órák pótlása	-	2	-	2	-	2	-	2	-
Összesen	65	7	36	108	65	7	36	108	130

A tematikai egységek címe	7. évfolyam			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Emberi kapcsolatok	15	1	6	22
Társadalmi környezetünk	15	1	5	21
Természeti környezetünk	10	1	6	17
Egészséges életmód	10	1	6	17
Vásárlás	10	1	6	17
Országismeret	5	-	7	12
Rendszerező ismétlés, az elmaradt órák pótlása	-	2	-	2
Összesen	65	7	36	108

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédszándékok, beszédértési készség	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A tanuló saját és családja személyes adatainak ismerete. Számfogalom 20-as számkörben. Állatok, néhány növény ismerete, testrészek nevei, testséma, irányok, helyviszonyok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével. A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BESZÉDSZÁNDÉKOK: – Köszönési formák: Hi! Hello. – Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. – Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow. – Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. – Titulusok: Mr, Mrs, Miss. – Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. – Érdeklődés a másik személy hogyléte felöl: How are you? I'm fine, thank you. And you? – Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a…/ It's a… – Dicséret: That's great! Well done. – Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday!	BESZÉDÉRTÉS – A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása. – Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása – Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése – Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. – Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). – A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. – Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról. – Szavak differenciálása. – Tanult szókincs kreatív alkalmazása és bővítése – Szóbeli képesség fejlesztése gyűjtőmunka alkalmazásával	*Ének-zene:* (ritmus tartása, ritmusváltás, hangképzés, intonálás). *Magyar nyelv és irodalom:* beszédértés, a kommunikáció alapjai, hangképzés. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció fejlesztése, a mozgás kifejező ereje, testséma, légzés. *Természetismeret:* környezetünk tárgyainak, élőlények neveinek ismerete, velük kapcsolatos ismeretek. *Hon-és népismeret:* ünnepek, népszokások. *Földrajz:* szigetország,

Reintartó által jóváhagyva

	– Szókincsbővítés autentikus szövegek segítségével	térképhasználat. *Vizuális kultúra:* finom mozgások fejlesztése, válaszadás rajzzal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Beszédkészség	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A beszéd megértése. A környezetében körülötte levő tárgyak, élőlények megnevezése, cselekvések megnevezése, egyszerű utasítások, kérdések megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb beszédkészség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Dalok, mondókák. – Környezete tárgyainak megnevezése. – Néhány beszédfordulat témakörönként.	– Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével. – Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. – Probléma jelzése, segítségkérés. – Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. – Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra. – Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. – Ritmustartás, ritmusváltás. – Beszédkészség fejlesztése rövid , összefüggő szövegek, párbeszédek alkalmazásával. – Osztálytermi szituációk begyakorlása – Rövid párbeszédek eljátszása	*Testnevelés és sport:* légzéstechnika. *Magyar nyelv és irodalom:* hangképzés, szóhatárok, a mondat. *Ének-zene:* ritmus, intonálás. *Természetismeret:* tárgyak, élőlények nevei. *Vizuális kultúra:* válaszadás rajzzal.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Fogalomkörök	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Megfelelő anyanyelvi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség elöljárószóinak gyakorlása során.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Létezés kifejezése (be, is, are). – Birtoklás kifejezése (have got). – Birtokviszony kifejezése (My mother's name is…). – Birtokos névmások (My pen). – Térbeliség: elöljárószavak (in, on, at). – Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, főnevek többes száma, a/an – Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.	– Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. – A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szókártyákkal, csoportosítás, rendezés, párosítás. – A helyes és kreatív nyelvhasználat elősegítése – A nyelvtani egységek gyakorlása különféle stílusú szövegek segítségével – A tanult nyelvtani egységek, fogalomkörök felismerése szövegkörnyezetben	*Magyar nyelv és irodalom:* szófajok, mondatfajták, ragok, jelek. *Matematika:* tőszámnevek, alapvető matematikai műveletek. *Ének-zene:* intonálás, hangsúlyozás, ritmustartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Létezés, birtokviszony, elöljáró, tőszámnév, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Témakörök, szókincs	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Elsősorban a természetismeret, matematika, társadalomismeret órákon megszerzett ismeretek alkalmazása. A tanuló saját és közvetlen családja személyes adatai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
EMBERI KAPCSOLATOK Óraszám: 15+ 1+ 6 Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, kedvenc színem, barátom. Az ÉN családom: családtagok nevei. Családfa készítése. TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK Óraszám: 15+ 1+ 5 Lakóhelyem. Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. Projectmunka: Az én tantermem TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK Óraszám: 10+ 1+ 6 Napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények. Kedvenc állatom bemutatása. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD Óraszám: 10+ 1+ 6	– Lexikai elemek elsajátítása. – Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. – Brit ünnepek és szokások megismerése. – Reális önkép kialakítása. – Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. – Elemi szintű tájékozódás térképen. – Szókincsbővítés, szójátékok, mondatalkotás gyakorlása	*Természetismeret:* növények, állatok, hazám. *Matematika*: mennyiségi és minőségi viszonyok, időbeliség, sorrendiség. *Informatika*: internet használata, információkeresés.

Fenntartó által jóváhagyva

Testrészek. Öltözködés, ruházat. Sport. Gyűjtőmunka ruhadarabokról. VÁSÁRLÁS Óraszám: 10+ 1+ 6 Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Étlap készítése. ORSZÁGISMERET Óraszám: 5+ 7 Ünnepek: Christmas. *Irodalmi művek* feldolgozása videofilmmel, megbeszéléssel. Ajánlott művek: Charles Dickens: Christmas Carol; Logikus gondolkodás fejlesztése olvasmányokon keresztül.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, időpont, ruházat, sport, élelmiszer, főétkezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam			
	90%	10%	+1	Összesen
Az előző évfolyamon tanultak rendszerező áttekintése	-	2	-	2
Emberi kapcsolatok	15	-	6	21
Társadalmi környezetünk	15	1	5	21
Természeti környezetünk	10	-	5	15
Egészséges életmód	10	1	7	18
Vásárlás	10	1	6	17
Országismeret	5	-	7	12
A tanév során tanultak rendszerezése, elmaradt órák pótlása	-	2	-	2
Összesen	65	7	36	108

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Beszédszándékok, beszédértési készség	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A tanuló saját és családja személyes adatainak ismerete. Alapfokú térképhasználat. Élelmiszerek, ételek neveinek ismerete. A kommunikáció alapvető feltételeinek, alapvető szófaji csoportosítások ismerete. Törekvés ritmustartásra.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BESZÉDSZÁNDÉKOK – Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. – Titulusok: Mr, Mrs, Miss. – Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. – Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. – Érdeklődés a másik személy hogyléte felöl: How are you? I'm fine, thank you. And you? – Egyszerű kérdések (információkérés). – Egyszerű feleletek (információadás). – Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. – Vélemény kérése: Do you like? – Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a…/ It's a… – Dicséret: That's great! Well done. – Jókívánságok: Happy Easter! Happy Halloween!	BESZÉDÉRTÉS – A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása. – Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. – Nyitott párbeszédek (kérdés-felelet). – Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. – Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. – Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok. – Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. – Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. – Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). – Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról. – A beszéd ritmusának, az	*Ének-zene:* (ritmus tartása, ritmusváltás, hangképzés, intonálás). *Magyar nyelv és irodalom:* beszédértés, a kommunikáció alapjai, hangképzés. *Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció fejlesztése, a mozgás kifejező ereje, testséma, légzés. *Természetismeret:* környezetünk tárgyainak, élőlények neveinek ismerete, velük kapcsolatos ismeretek. *Hon-és népismeret:* ünnepek, népszoká-

Tantervi ajánlás jóváhagyva

	intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.) – Szavak differenciálása. – Nyelvi egységek megértése. – Kommunikációs képesség fejlesztése szituációs játékokon keresztül. – A begyakorolt párbeszédek előadása, a helyes kiejtésre összpontosítva.	sok. *Földrajz:* szigetország, térképhasználat. *Vizuális kultúra:* finom mozgások fejlesztése, válaszadás rajzzal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Beszédkészség	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A beszéd megértése. A környezetében körülötte levő tárgyak, élőlények megnevezése, cselekvések megnevezése, egyszerű utasítások, kérdések megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb beszédkészség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Kérdésalkotások. – Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. – Dalok, mondókák. – Környezete tárgyainak megnevezése. – Néhány beszédfordulat témakörönként. – Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.	– Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével. – Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. – Probléma jelzése, segítségkérés. – Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. – Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. – Érzelmek, vélemény kifejezése. – Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra. – Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. – Ritmustartás, ritmusváltás. – A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszédek, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során. – Beszédkészség fejlesztése rövid, összefüggő szövegek, párbeszédek alkalmazásával.	*Testnevelés és sport:* légzéstechnika. *Magyar nyelv és irodalom:* hangképzés, szóhatárok, a mondat. *Ének-zene:* ritmus, intonálás. *Természetismeret:* tárgyak, élőlények nevei. *Vizuális kultúra:* válaszadás rajzzal.

Fenntartó által jóváhagyva

	– Szóbeli képesség fejlesztése gyűjtőmunka alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Fogalomkörök	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Megfelelő anyanyelvi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség elöljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Létezés kifejezése (be, is, are). – Cselekvések kifejezése (igék). – Felszólító mód (igék). – Modalitás kifejezése: képesség (I can…). – Időbeliség: Present Simple, Present Continuous, időhatározók (now, sometimes, never, usually, always, today), évszakok, hónapok, napok, időpontok, elöljárószavak (at, in, on) – Mennyiségek kifejezése: sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes száma, some/any határozatlan névelők. – Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.	– Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. – Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. – A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szókártyákkal, csoportosítás, rendezés, párosítás. – A helyes és kreatív nyelvhasználat elősegítése – A tanult nyelvtani egységek felismerése és helyes használata különféle szövegek segítségével.	*Magyar nyelv és irodalom:* szófajok, igemódok, mondatfajták, ragok, jelek. *Matematika:* tő- és sorszámnevek, alapvető matematikai műveletek. *Ének-zene:* intonálás, hangsúlyozás, ritmustartás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Létezés, felszólító mondat, gyakoriság, elöljárószó, sorszámnév, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.

Fenntartó által hívásra nyitva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Témakörök, szókincs	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Elsősorban a természetismeret, matematika, társadalomismeret órákon megszerzett ismeretek alkalmazása. A tanuló saját és közvetlen családja személyes adatai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
EMBERI KAPCSOLATOK Óraszám: 15+ 6 Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, ételem. Az ÉN családom: családtagok nevei. Beszédkészség fejlesztése fényképek segítségével: Az én barátom. TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK Óraszám: 15+ 1 + 5 Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Iskolám. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek. London nevezetességeinek megismerése. TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK Óraszám: 10 + 5 Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények.	– Lexikai elemek elsajátítása. – Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. – Angolul beszélő országok felsorolása. – Nagy Britannia országai, fővárosa, néhány városa megnevezése. – Magyar és brit iskolák összehasonlítása. – Brit ünnepek és szokások megismerése. – Reális önkép kialakítása. – Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. – Elemi szintű tájékozódás térképen. – Szókincsbővítés, szójátékok, mondatalkotás gyakorlása	*Természetismeret:* növények, állatok, hazám, célország, földrajzi ismeretek, térképhasználat. *Matematika*: mennyiségi és minőségi viszonyok, időbeliség, sorrendiség. *Informatika*: internet használata, információkeresés.

Fenntartói jóváhagyás

Veszélyeztetett állatfajok megismerése képek és szövegek segítségével EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD Óraszám: 10+ 1+ 7 Testrészek. Az orvosnál. Napirend. Öltözködés, ruházat. Sport. Gyűjtőmunka: Betegségek. VÁSÁRLÁS Óraszám: 10+ 1+ 6 Élelmiszerek, ételek nevei. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás. Egészséges és egészségtelen táplálkozás. ORSZÁGISMERET Óraszám: 5+ 7 Ünnepek: Halloween, Easter *Irodalmi művek* feldolgozása videofilmmel, megbeszéléssel. Ajánlott művek: Mark Twain: Koldus és királyfi, Robin Hood. Ünnepi szokások az angol nyelvterületen.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, üzlet.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait. Próbálja meg a beszédszándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni. Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tőmondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre. Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 12-15 mondatban összefüggően beszélni. (Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat.)

Fenntartó által jóváhagyva

Informatika az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékosságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

Az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse. A

Fenntartó által jóváhagyva

funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható. Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.

Az informatikai kompetencia fejlesztése közben a tanuló megismeri önmagát és saját lehetőségeit, a multimédiás technikák megismerése új lehetőséget nyit számára az ismeretszerzési folyamatban. A szociális kompetenciával szoros összefüggésben kerül sor a felnőtt élethez szükséges közügyekben való tájékozódás gyakorlására.

Fenntartó által jóváhagyva

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam			6. évfolyam				Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Informatikai eszközök használata	4	2	6	5	2	5	12	9
Alkalmazói ismeretek	6	2	8	10	1	13	24	16
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	-	8	8	-	8	16	16
Infokommunikáció, információs társadalom	10	-	10	5	-	5	10	15
Könyvtári informatika	4	-	4	5	-	5	10	9
Összesen	32	4	36	33	3	36	72	65

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Informatikai eszközök használata	4	2	6
Alkalmazói ismeretek	6	2	8
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	-	8
Infokommunikáció, információs társadalom	10	-	10
Könyvtári informatika	4	-	4
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Informatikai eszközök használata	Órakeret 4 + 2 óra
Előzetes tudás	Számítógép fő részeinek ismerete. Billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel. A tanult informatikai alapfogalmak értése és használata. A megismerő tevékenység kompenzálási technikáinak megjelenése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Bemeneti, kimeneti perifériák. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása. Az információ fogalma. Az információ megjelenési formái. Információátvitel. Az információátadás folyamata.	A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció, szókincsbővítés.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Be- és kimeneti periféria, információ.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű grafikus és szöveges felület ismerete, használata egyszerűbb estekben. Tapasztalatok a közhasznú információk gyűjtésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése. Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 A Windows alapjai. Az ablakok. Állományok a lemezen 2.2. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum. Dokumentum elnevezése. Mentés, behívás. Billentyűzet további funkciói.	Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése. Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése. Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen. Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben. Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása. .	*Magyar nyelv és irodalom:* billentyűzet, kommunikáció. *Vizuális kultúra:* színek, formák, nagyságok, esztétika. *Matematika:* tájékozódás síkban, viszonylatok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* környezettudatosságra nevelés.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. **Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására való törekvés. Egyszerű hétköznapi algoritmusok értelmezése és végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése. Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Teknőcgrafika alkalmazási területe. Irányok a képernyőn – teknőcgrafika. Alakzatok teknőccel.	Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése. Teknőc mozgatása a képernyőn irány-billentyűkkel. Irányok gyakorlása.	*Matematika:* sorrendiség. *Magyar nyelv és irodalom:* verbális kifejezőképesség. *Technika, életvitel és gyakorlat:* napirend. *Vizuális kultúra:* vizuális megjelenítés. *Testnevelés és sport:* mozgásos kommunikáció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A tanulók életkorának megfelelő, ismert elektronikus média, eszközök felismerése, használata önállóan vagy segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre. Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül. Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók. 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés. Veszélyek. 4.3. Médiainformatika. 4.4. Információkezelés jogi és	Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Internetes portálok használata. Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével. Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, haszná-	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédértés, fogalmazás.

Fenntartó által jóváhagyva

etikai vonatkozása.	lata.	
Kulcsfogal-mak/fogalmak	Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel a tanuló életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az évfolyam szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Igény a szabadpolc használatára. Tájékozódás az iskola könyvtárában – segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel. Olvasási képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások.	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Szabadon választott újság, könyv kikeresése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről.	*Magyar nyelv és irodalom; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz; matematika:* könyv használata, információkeresés.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Folyóirat.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam			
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Informatikai eszközök használata	5	2	5	12
Alkalmazói ismeretek	10	1	13	24
Problémamegoldás informatikai eszközök-kel és módszerekkel	8	-	8	16
Infokommunikáció, információs társadalom	5	-	5	10
Könyvtári informatika	5	-	5	10
Összesen	33	3	36	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Informatikai eszközök használata	Órakeret 5 + 2 + 5 óra
Előzetes tudás	Számítógép fő részeinek ismerete. Billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel. A tanult informatikai alapfogalmak értése és használata. A megismerő tevékenység kompenzálási technikáinak megjelenése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói. Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek. Programok ablak-gombjai. A monitor és egér jellemzői, szerepe. Az asztal részei	Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete. Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock. Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű. Egér használata: kijelölés. Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása. A programok ablakgombjainak használata. Egyszerű oktatóprogramok inter-	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció, szókincsbővítés. *Vizuális kultúra:* esztétika. *Matematika:* tájékozódás térben és időben, viszonylatok. *Természetismeret:* balesetvédelem, egészségvédelem.

Fenntartó általi jóváhagyva

Az operációs rendszerek funkcióinak megismerése. Mappaszerkezet létrehozása, mappaműveletek (pl. másolás, mozgatás, törlés, átnevezés, váltás). Eligazodás a háttértárak rendszerében.	aktív használata. A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 10 + 1 + 13 óra
Előzetes tudás	Egyszerű grafikus és szöveges felület ismerete, használata egyszerűbb estekben. Tapasztalatok a közhasznú információk gyűjtésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése. Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés Adatok rendezése. Közhasznú információk. Internet előnyei és veszélyei. Hang- és videó anyag lejátszása. Hangerő beállítása. Tantárgyakhoz kapcsolódó szöveg begépelése, javítása. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése. Tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok megoldása informatikai környezetben. Számítógépes multimédiás oktatójátékok, alkalmazások.	Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása. Csoportosítás adott szempontok szerint. Munkadarabok (ön)értékelése megbeszélt szempontoknak megfelelően. Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv). Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok). Információforrások etikus felhasználásának megismerése.	*Magyar nyelv és irodalom:* billentyűzet, kommunikáció. *Vizuális kultúra:* színek, formák, nagyságok, esztétika. *Matematika:* tájékozódás síkban, viszonylatok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* környezettudatosságra nevelés.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogal-mak/fogalmak	Táblázat, SDT, adat, animáció, médialejátszó.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. **Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel**	**Órakeret 8 + 8 óra**
Előzetes tudás	Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására való törekvés. Egyszerű hétköznapi algoritmusok értelmezése és végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése. Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai. A megoldás lépéseinek szöveges, rajzos megfogalmazása, értelmezése. Egyszerű programok írása közösen. Interaktív oktatóprogramok használata.	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítása. Adatok, ötletek gyűjtése. Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel. Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.	*Matematika:* sorrendiség. *Magyar nyelv és irodalom:* verbális kifejezőképesség. *Technika, életvitel és gyakorlat:* napirend. *Vizuális kultúra:* vizuális megjelenítés. *Testnevelés és sport:* mozgásos kommunikáció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Teknőcgrafika, irányító, irányított.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Órakeret 5 + 5 óra
Előzetes tudás	A tanulók életkorának megfelelő, ismert elektronikus média, eszközök felismerése, használata önállóan vagy segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre. Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül. Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett. 4.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata.	Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata. Netikett alapjainak megismerése. További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).	*Magyar nyelv és irodalom:* beszédértés, fogalmazás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Netikett, elektronikus könyv, médiatár.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika	Órakeret 5 + 5 óra
Előzetes tudás	Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel a tanuló életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az évfolyam szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Igény a szabadpolc használatára. Tájékozódás az iskola könyvtárában – segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel. Olvasási képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Irányított forrás- és információkeresés. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.	Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.	*Magyar nyelv és irodalom; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz; matematika:* könyv használata, információkeresés.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Katalógus, internetes szótár, Wikipédia.

Fenntartó általi jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel. Szabálykövető magatartás. Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségadással megvalósuló elkészítése. Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben. A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk. Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása. Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel. Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel. Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

A tematika egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**				Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**+1 óra**	**Összesen**	
Informatikai eszközök használata	4	**1**	**5**	3	**1**	**4**	**8**	7
Alkalmazói ismeretek	7	**3**	**10**	6	**1**	**15**	**22**	13
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	10	**-**	**10**	15	**-**	**3**	**18**	25
Infokommunikáció, információs társadalom	8	**-**	**8**	5	**1**	**8**	**14**	13
Könyvtári informatika	3	**-**	**3**	4	**-**	**6**	**10**	7
Összesen	32	**4**	**36**	33	**3**	**36**	**72**	65

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Informatikai eszközök használata	4	1	5
Alkalmazói ismeretek	7	3	10
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	10	-	10
Infokommunikáció, információs társadalom	8	-	8
Könyvtári informatika	3	-	3
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. **Informatikai eszközök használata**	**Órakeret 4 + 1 óra**
Előzetes tudás	Számítógép perifériáinak ismerete. Billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel. Megismert oktató-, játék-, fejlesztő programok futtatása. Élményeik, érzéseik kreatív kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása.	Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működteté-	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció, szókincsbővítés.

Fenntartó által jóváhagyva

Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok. Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek megismerése, összehasonlítása.	se. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése.	*Vizuális kultúra:* esztétika. *Matematika:* matematikai gondolkodás és problémamegoldás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 7 + 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum készítése lehetőleg önállóan. Információforrás irányított keresése a neten. Közhasznú információforrások használata a mindennapi életben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok

Fenntartó által jóváhagyva

Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata. Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése. *Objektumok a szövegben* Objektumok beillesztése a szövegbe.	Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció, helyesírás. *Vizuális kultúra:* esztétika. *Matematika:* koordináta-rendszer, arányosság, mértékegységek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazása. Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Kialakult szabálykövető magatartás, megerősödött algoritmikus képesség, önállósult grafikai kifejező képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítása. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele.	*Matematika:* sorrendiség, irányok, formák. *Magyar nyelv és irodalom:* verbális kifejező képesség.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete. Egy, gyermekek számára készült honlap használata önállóan vagy tanári segítséggel. A számítógép-használat helyes szokásrendszerének felmérése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre. Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára. A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása. Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés, e-mail. Veszélyek.	Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban. Információk küldése és fogadása minél önállóbban. Informatikai levelezési nyelv használata. Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek	*Magyar nyelv és irodalom:* fogalmazás.

Tenntató által jóváhagyva

Médiainformatika. Céltudatos információszerzés.	megismerése. Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás betűrendben a könyvespolcon, könyvtárban – segítséggel. Szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel. Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan. Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Lakóhelyi könyvtár. Bibliográfia.	Dokumentumok csoportosítása. Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással.	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	8. évfolyam			
	90%	10%	+ 1 óra	Összesen
Az informatikai eszközök használata	3	1	4	8
Alkalmazói ismeretek	6	1	15	22
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	15	-	3	18
Infokommunikáció, információs társadalom	5	1	8	14
Könyvtári informatika	4	-	6	10
Összesen	33	3	36	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. **Informatikai eszközök használata**	**Órakeret 3 + 1 + 4 óra**
Előzetes tudás	Számítógép perifériáinak ismerete. Billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel. Megismert oktató-, játék-, fejlesztő programok futtatása. Élményeik, érzéseik kreatív kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének ma-	Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós mun-	*Természetismeret:* tudósok.

Fenntartó által jóváhagyva

gyar tudósa. Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”. Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek átismétlése, összehasonlítása. A számítógép fő egységei. Neumann elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Az eszközök helyes használatának elsajátítása.	kásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókincs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.	*Fizika:* egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 6 + 1 + 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum készítése lehetőleg önállóan. Információforrás irányított keresése a neten. Közhasznú információforrások használata a mindennapi életben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések. Dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése. *Objektumok a szövegben* Objektumok beillesztése a szö-	Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázat létrehozása. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megisme-	*Technika, életvitel és gyakorlat:* testi és lelki egészség.

Fenntartó által jóváhagyva

vegbe. *Táblázatkezelés* Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállításának lehetőségei. *Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai* Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása, átismétlése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás begyakorlása. Egy cella, összefüggő tartományok és nem összefüggő tartományok, illetve a teljes munkalap kijelölése. A cellatartalom szerkesztése, a meglévő cellatartalom felülírása. A visszavonás (undo) és az ismétlés (redo) parancsok használata. Adott tartalom keresése egy munkalapon belül a csere paranccsal. Adott tartalom cseréje egy munkalapon belül. *Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek* Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése.	rése.	*Matematika*: ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében, a gyakorlati életben és más tantárgyak keretében (pl. százalék)

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogal-mak/fogalmak	Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 15 + 3 óra
Előzetes tudás	Hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazása. Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Kialakult szabálykövető magatartás, megerősödött algoritmikus képesség, önállósult grafikai kifejező képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítása. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Alakzatok teknőccel Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai *Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában* Iskolai élethez illetve egyéb feladatokhoz kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.	Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervkészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.	*Vizuális kultúra:* vizuális megjelenítés. *Testnevelés és sport:* mozgásos kommunikáció. *Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten.
Kulcsfogal-	Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság.	

Pedagógiai Program által jóváhagyva

mak/fogalmak	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Órakeret 5 + 1 + 8 óra
Előzetes tudás	Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete. Egy, gyermekek számára készült honlap használata önállóan vagy tanári segítséggel. A számítógép-használat helyes szokásrendszerének felmérése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre. Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára. A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása. Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben. *Hatékony, céltudatos, pontos és gyors információszerzés.* A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. *Hatékony, céltudatos, pontos és gyors információszerzés.* A keresés folyamata. Keresőkér-	Információforrások biztonságos, etikus felhasználása. E-szolgáltatások jelentőségének megismerése. Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése. Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés.	*Magyar nyelv és irodalom:* fogalmazás. *Földrajz*: a Föld or-

Fenntartó által jóváhagyva

dés alkotása. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból. Bonyolultabb keresési feladatok tervének megbeszélése és gyors elvégzése. Idegen nyelvi keresők összehasonlítása. Keresés finomítása speciális kereséssel: pontos kifejezés, szavak kizárása, dátum, fájlformátum alapján. Webes szótár, enciklopédia használata.		ságainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás)	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika	Órakeret 4 + 6 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás betűrendben a könyvespolcon, könyvtárban – segítséggel. Szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel. Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan. Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Kézikönyvek, lexikonok. Elektronikus könyvtár. *Könyvtártípusok, funkcionális terek átismétlése.* Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek összehasonlítása, felépítése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek átismétlése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.	Keresési módszerek alkalmazása. Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel. Médiumok típusba sorolása.	*Magyar nyelv és irodalom*: könyvtárhasználat.

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogal-mak/fogalmak	Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete. A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban. A net célirányos használata. A program- és adatvédelem szabályainak betartása. Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában. Az információforrások etikus használata. A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása. Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése. Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése. Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása. Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása. Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására. A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése. Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása. Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása. Grafikai kifejezőképesség önállósulása. Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása. Önbizalom, önértékelés fejlődése. Képesség céltudatos információszerzésre. Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóban. Tárgy- és névmutató használata. Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével. Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanauláshoz, szórakozáshoz. A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból történő információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.

Fenntartó által hitelesítve

Magyar nyelv és irodalom az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövendő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata..

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Fenntartó által jóváhagyva

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulóközösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése, a táblázatban megjelenő közműveltségi tartalmak a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. érintett. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szöveghű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

Fenntartó által jóváhagyva

5 - 6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be a nevelési célok elérésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében. A kulcskompetenciák közül hangsúlyos az anyanyelvi kommunikáció, amelynek során a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve szerepet kell kapnia az önkifejezésnek, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztésének. A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése kiemelt szerepet kap, mert az önismeret alakításával a tantárgy segíteni tudja a társadalmi beilleszkedést. A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyéni képességekhez igazodó ütem és elvárás megjelenik a tanítás-tanulás folyamatában.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

A tematikai egységek címe	**5. évfolyam**				**6. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**+1 óra**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	-	-	-	-	-	-	-	-
Olvasás és az írott szöveg megértése	-	-	-	-	-	-	-	-
Írás, szövegalkotás	-	-	-	-	-	-	-	-
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	65	7	18	90	65	7	72	130
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	65	7	18	90	65	7	72	130
Összesen	130	14	36	180	130	14	144	260

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	-	-	-	-
Olvasás és az írott szöveg megértése	-	-	-	-
Írás, szövegalkotás	-	-	-	-
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	65	7	18	90
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	65	7	18	90
Összesen	130	14	36	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása. Szóban kapott utasítások követése. Kialakult verstanulási technika.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Beszédtechnika: a) a helyes beszédlégzés b) megfelelő beszédhang, hanglejtés c) pontos artikuláció d) ritmus, tempó e) időtartam f) hangsúly, hangerő g) szünet h) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd. Metakommunikáció: – mimika, – testtartás, – távolságtartás – tekintet. Beszéd(meg)értés: a) szavak b) mondatok c) szöveg szintjén. Beszédkészség.	A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizálás-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások. Vers- és prózamondás.	*Ének-zene:* ritmus, hangképzés, légvétel.

Fenntartó által jóváhagyva

Kommunikációs helyzet: – kapcsolatfelvétel, – kapcsolattartás, – vélemény- és szándék-nyilvánítás, – vita, – kérés, – kérdés.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkere-	*Matematika:* szöveges feladatok értelmezése, adatgyűjtés. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* szövegértelmezés, szövegelemzés, tények, információk gyűjtése.

Fenntartó által jóváhagyva

	sés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, írás emlékezetből, diktálás utáni írás, önálló írás), tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. *Képességfejlesztési fókuszok:* Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szövegátalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: – bevezetés – tárgyalás – befejezés. Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben.	Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; váz-	*Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció fejlesztése. *Vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat:* finommotorika fejlesztése. *Informatika:* kommunikációs technikák.

Fenntartó által jóváhagyva

Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.	latkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 65 + 18 + 7 óra
Előzetes tudás	A tanuló alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, beszélgetésben részt venni. Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BETŰK: Magánhangzók, mássalhangzók. Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya. A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés). MONDATOK Mondatok átalakítása: – tőmondat alkotása. Mondatalkotás. SZÖVEG	Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályainak alkalmazása. Gyűjtés, csoportosítás. Szavak átalakítása: – képzéssel – jelezéssel – ragozással. Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* kutató munkában a lexikonhasználat, betűrend gyakorlása.

Fenntartó által jóváhagyva

Szövegalkotás. Helyesejtési gyakorlatok. A magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése. A magánhangzók időtartama. A mássalhangzók időtartama. Páros kommunikációs gyakorlatok. A betűrendbe sorolás szabályai. Magas-mély magánhangzók megkülönböztetése. A j hang kétféle jelölése. Helyesírási tréningek. Szókincsbővítés. Helyes nyelvhasználat. Önkifejezési képesség fejlesztése. Szókincsbővítés, beszédértés. Szövegértés, kifejezőképesség. Az íráskészség fejlesztése. A helyesírás fejlesztése. Kommunikációs gyakorlatok.	Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, helyesírási szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 65 + 18 + 7 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Vers és próza megkülönböztetése. Hangsúlyos olvasás. Dramatizálás elemeinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA MŰFAJOK: LÍRA DAL: Petőfi Sándor: Reszket a bokor mert… Feldolgozásra ajánlott művek: Kosztolányi Dezső: Este, este Gazdag Erzsi: Hófarsang Petőfi Sándor: – Fa leszek, ha – Befordultam a konyhára – Megy a juhász szamáron – Füstbe ment terv – Anyám tyúkja MŰFAJOK: EPIKA MESE, MŰMESÉK, MÁS NÉPEK MESÉI Feldolgozásra ajánlott művek:	Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsengő	*Ének-zene:* ritmus jellemzői, szerepe. *Vizuális kultúra:* hangulat, érzelmek megjelenése a művészetekben. *Erkölcstan:* magatartás, érzelmek, erkölcsi értékek.

Fenntartó által jóváhagyva

Válogatás magyar népmese-gyűjteményből. Grimm: Békakirály, Holle anyó H. C. Andersen: A császár új ruhája Aiszoposz: A farkas és a bárány La Fontaine: A farkas és a bárány Mese a kisasszonyról, aki szörnyeteget szeretett (lengyel népmese) A Szépséges Róza (szlovák népmese) Mese egy tojásról (román népmese) A gida-leány (görög népmese) Egy öreg király (kárpát-ukrajnai népmese). LEGENDA: Feldolgozásra ajánlott mű: Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet). MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek: A nagyidai cigányok. Székelytámad, Székelybánja. Spártai felelet. A dobozi-dűlő. A Szent Anna tó.	sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Összehasonlítás. A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása. A költői jelzők és költői képek felismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása. A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). Színházlátogatás (dráma).	

Fenntartó által jóváhagyva

BIBLIAI TÖRTÉNETEK: Feldolgozásra ajánlott történe-tek: Az édenkerti történet Noé és a bárka Öt kenyér és két hal ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY: Petőfi Sándor: János vitéz ***ELBESZÉLÉS:*** Feldolgozásra ajánlott művek: ***Móra Ferenc: A kis bice-bóca*** REGÉNY: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Feldolgozásra ajánlott művek: Fekete István: Vuk Lázár Ervin: Bikfi-bukfenc-bukferenc A hangos olvasási képesség fejlesztése. A szövegértési képesség fejlesz-tése. A kifejezőképesség fejlesztése. Illusztráció készítése. Szómagyarázat. Szinonimák felismerése. A kifejezőképesség fejlesztése		

Fenntartó által jóváhagyva

dramatikus játék keretén belül. Idegen kultúrákkal való ismerkedés. Játékos irodalmi feladatok. Nyelvhasználati képesség fejlesztése. Olvasási technikák elsajátítása. Szövegértési technikák elsajátítása. Tájékozódás a könyvtárban. Az anyanyelvi kultúra fejlesztése, a mesék bűvöletében. A beszédkészség a népköltészeti alkotások körében. Az ítélőképesség fejlesztése az epikai művek tanulmányozása során. Próbák, kalandok, hősök – válogatás a kortárs ifjúsági irodalom alkotásaiból.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Líra, epika, dal, népdal, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	-	-	-
Olvasás és az írott szöveg megértése	-	-	-
Írás, szövegalkotás	-	-	-
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	65	7	72
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	65	7	72
Összesen	130	14	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása. Szóban kapott utasítások követése. Kialakult verstanulási technika.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Beszédtechnika: i) a helyes beszédlégzés j) megfelelő beszédhang, hanglejtés k) pontos artikuláció l) ritmus, tempó m) időtartam n) hangsúly, hangerő o) szünet p) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd. Metakommunikáció: – mimika, – testtartás, – távolságtartás – tekintet. Beszéd(meg)értés: d) szavak e) mondatok f) szöveg szintjén. Beszédkészség.	A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizálás-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások. Vers- és prózamondás.	*Ének-zene:* ritmus, hangképzés, légvétel.

Fenntartó által jóváhagyva

Kommunikációs helyzet: – kapcsolatfelvétel, – kapcsolattartás, – vélemény- és szándék-nyilvánítás, – vita, – kérés, – kérdés.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkere-	*Matematika:* szöveges feladatok értelmezése, adatgyűjtés. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* szövegértelmezés, szövegelemzés, tények, információk gyűjtése.

Fenntartó által jóváhagyva

	sés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, írás emlékezetből, diktálás utáni írás, önálló írás), tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. *Képességfejlesztési fókuszok:* Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szövegátalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: – bevezetés – tárgyalás – befejezés. Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben.	Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása.	*Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció fejlesztése. *Vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat:* finommotorika fejlesztése. *Informatika:* kommunikációs technikák.

Fenntartó által jóváhagyva

Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.	Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 65 + 7 óra
Előzetes tudás	A tanuló alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, beszélgetésben részt venni. Ismeri a rokon értelmű szavak, többjelentésű, azonos alakú szavak fogalmát. Képes ezek felismerésére, szövegben való alkalmazásukra. A tanult szófajokban tud csoportosítani. Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
SZÓELEMEK, SZAVAK: Szófajok: – főnév – melléknév – számnév – névmás – ige. Jelző szerepe a szövegben. SZÓSZERKEZETEK: – alárendelő szószerkezet – mellérendelő szószerkezet. MONDATOK Mondatok átalakítása: – tőmondat alkotása – bővített mondat. Mondatalkotás. Szófajok, szavak mondatbeli	Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályainak alkalmazása. Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Szavak átalakítása: – képzéssel – jelezéssel – ragozással. Szószerkezet alkotása, átalakítása. Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* kutató munkában a lexikonhasználat, betűrend gyakorlása.

Fenntartó által jóváhagyva

funkciója. SZÖVEG Szövegalkotás. Helyes nyelvhasználat. Önkifejezési képesség fejlesztése. Szókincsbővítés, beszédértés. Szövegértés, kifejezőképesség. Az íráskészség fejlesztése. A helyesírás fejlesztése. Kommunikációs gyakorlatok	ki/beemelése a mondatokból/mondatokba. Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 65 + 7 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak ismerete. Vers és próza megkülönböztetése. Hangsúlyos olvasás. Dramatizálás elemeinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA MŰFAJOK: LÍRA DAL: Csoóri Sándor: Moziba megy a hold Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz Szabó Lőrinc: Hajnali rigók NÉPBALLADA Feldolgozásra ajánlott művek: *Kőmíves Kelemen*; Kádár Kata LEGENDA: Feldolgozásra ajánlott mű: Arany János: Rege a csoda-	Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsengő	*Ének-zene:* ritmus jellemzői, szerepe. *Vizuális kultúra:* hangulat, érzelmek megjelenése a művészetekben. *Erkölcstan:* magatartás, érzelmek, erkölcsi értékek.

Fenntartó által jóváhagyva

szarvasról (részlet). MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek: Lengyel Dénes: A lacikonyha. Dózsa György párviadala. ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY: **Petőfi Sándor: János vitéz** *Fazekas Mihály: Lúdas Matyi* ***ELBESZÉLÉS:*** Feldolgozásra ajánlott művek: A kincskereső kisködmön – részlet. REGÉNY: Gárdonyi Géza: Egri csillagok Feldolgozásra ajánlott művek: Fekete István: Tüskevár DRÁMA: A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése. Olvasási technikák elsajátítása. Szövegértési technikák elsajátítása.	sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Összehasonlítás. A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása. A költői jelzők és költői képek felismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása. A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). Színházlátogatás (dráma).	

Fenntartó által jóváhagyva

Tájékozódás a könyvtárban. Az anyanyelvi kultúra fejlesztése, a mondák bűvöletében. A beszédkészség a népköltészeti és műköltészeti alkotások körében. Az ítélőképesség fejlesztése az epikai művek tanulmányozása során. Próbák, kalandok, hősök – válogatás a kortárs ifjúsági irodalom alkotásaiból.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni. Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében. A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja. Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva. A kijelölt memoritereket szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja. Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni. Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövendő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.
Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A kulcskompetenciák közül a tantárgyban fokozott figyelem irányul az anyanyelvi kommunikációra az önkifejezés erősítése érdekében. Ennek során a hivatali kommunikáció gyakoroltatása is sor kerül, támogatva az önálló életvitelre való felkészítést.
A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi-, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

A tematikai egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	-	-	-	-	-	-	-
Olvasás és az írott szöveg megértése	-	-	-	-	-	-	-
Írás, szövegalkotás	-	-	-	-	-	-	-
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	65	7	72	65	7	72	130
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	65	7	72	65	7	72	130
Összesen	130	14	144	130	14	144	260

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	-	-	-
Olvasás és az írott szöveg megértése	-	-	-
Írás, szövegalkotás	-	-	-
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	65	7	72
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	65	7	72
Összesen	130	14	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Beszédtechnikai elemek használata. Megfelelő, önkifejezéshez elegendő aktív és passzív szókincs. Beszélő szándékának felismerése. Szövegértő olvasás. Beleélő képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.	Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.	*Ének-zene:* ritmusgyakorlatok. *Testnevelés és sport:* a mozgás kifejező ereje. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* ismeretterjesztő szövegek olvasása.

Kulcsfogalmak/	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, imp-

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	rovizáció.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A tanuló az olvasást információszerzéshez használja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.	A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondat-fonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.	*Matematika:* szöveges feladatok értelmezése. *Informatika:* ismeretszerzés.

Kulcsfogalmak/	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, váz-

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	lat, jegyzet.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Írás használata kommunikációs céllal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb. A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.	Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása. Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata. Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során. A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél. Szövegalkotások javítása.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* lényegkiemelés, vázlatkészítés, írásbeli beszámolóknál a tanultak alkalmazása. *Vizuális kultúra:* esztétikus munka.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód, önkifejezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek	Órakeret 65 + 7 óra
Előzetes tudás	Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása. *Képességfejlesztési fókuszok:* Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
SZAVAK: Szófajok. Szóalkotás: jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótő, egy szótő, más-más toldalék. Mondatalkotás – a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. – átalakítás a szerkezet alapján – a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. Egyeztetési hibák felismerése és javítása. A bővítmények szerepe, funkciója és fajtái. A tárgy, a tárgyas szintagmák felismerése. A tárgy szófaja és fajtái. A tárgy fajtája és az igeragozás közötti összefüggés felfedezése,	Szavak csoportosítása, átalakítása. Mondatalkotás. Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével. Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. Lehetséges szórend meghatározása. Olvasottakról vázlat készítése. Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata. Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján.	*Minden tantárgy*: a tanult helyesírási szabályok alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

megértése és alkalmazása. Elemzési technika elsajátítása.		
Kulcsfogal-mak/fogalmak	Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 65 + 7 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában. *Képességfejlesztési fókuszok:* Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A RENESZÁNSZ IRODALMA *Janus Pannonius: Pannónia dicsérete* (epigramma) Balassi Bálint Ajánlott mű: Egy katonaének A BAROKK IRODALOM Feldolgozásra ajánlott művek: Bujdosóénekek Mikes Kelemen: 112. levél A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA *Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez* (elégia) Ajánlott művek: Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság (dal)	A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.	*Ének-zene; vizuális kultúra:* a ritmus más-más formái. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* az írók, költők művei, életrajzi adatai és a történelmi korok.

Fenntartó által jóváhagyva

Kazinczy Ferenc A XIX. SZÁZAD IRODALMA *Kölcsey Ferenc: Himnusz; Huszt* (epigramma) *Vörösmarty Mihály: Szózat* *Petőfi Sándor:* – *Az Alföld, (tájlíra)* – *Nemzeti dal (dal)* – Egy gondolat bánt engemet (óda) – István öcsémhez (költői levél). *Arany János* – *Családi kör (életkép)* – *A walesi bárdok (ballada)* – *Toldi (elbeszélő költemény)* Jókai Mór Mikszáth Kálmán Ajánlott művek: Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban Petőfi Sándor: Pató Pál úr; Szeptember végén Arany János: Írószobám (elégia); A fülemile (elbeszélő költemény) Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet) vagy A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: A néhai bárány; A két koldusdiák (részletek) Olvasási technikák elsajátítása. Szövegértési technikák elsajátítása.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tájékozódás a könyvtárban. Az anyanyelvi kultúra fejlesztése A beszédkészség a műköltészeti alkotások körében. Az ítélőképesség fejlesztése az epikai művek tanulmányozása során. Próbák, kalandok, hősök – válogatás a kortárs ifjúsági irodalom alkotásaiból.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életrajzi adat, magyar irodalom, vers, próza, színjáték.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek része	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	-	-	-
Olvasás és az írott szöveg megértése	-	-	-
Írás, szövegalkotás	-	-	-
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	65	7	72
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	65	7	72
Összesen	130	14	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Beszédtechnikai elemek használata. Megfelelő, önkifejezéshez elegendő aktív és passzív szókincs. Beszélő szándékának felismerése. Szövegértő olvasás. Beleélő képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.	Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.	*Ének-zene:* ritmusgyakorlatok. *Testnevelés és sport:* a mozgás kifejező ereje. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* ismeretterjesztő szövegek olvasása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	A tanuló az olvasást információszerzéshez használja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.	A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.	*Matematika:* szöveges feladatok értelmezése. *Informatika:* ismeretszerzés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Írás használata kommunikációs céllal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb. A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.	Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása. Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata. Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során. A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél. Szövegalkotások javítása.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret:* lényegkiemelés, vázlatkészítés, írásbeli beszámolóknál a tanultak alkalmazása. *Vizuális kultúra:* esztétikus munka.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód, önkifejezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek	Órakeret 65 + 7 óra
Előzetes tudás	Tanult nyelvtani szabályok gyakorlati alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása. *Képességfejlesztési fókuszok:* Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
SZAVAK: Szófajok. Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótő, egy szótő, más-más toldalék. A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása: – irodalmi változat, – köznyelvi változat, – népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), – csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv). Szószerkezet alkotása. Mondatalkotás – a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. – átalakítás a szerkezet alapján – a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. Levél jellemző jegyei. A levél formai, helyesírási követelményei. Helyes nyelvhasználat. Önkifejezési képesség fejlesztése. Szókincsbővítés, beszédértés. Szövegértés, kifejezőképesség. Az íráskészség fejlesztése. A helyesírás fejlesztése. Kommunikációs gyakorlatok.	Szavak csoportosítása, átalakítása. Mozaikszavak keletkezése, értelmezése. Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával. Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás. Gyűjtés, válogatás, átalakítás. Gyakorlás, ellenőrzés, javítás. Mondatalkotás. Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából. Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével. Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása. Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. Lehetséges szórend meghatározása. Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése. Olvasottakról vázlat készítése. Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.	*Minden tantárgy*: a tanult helyesírási szabályok alkalmazása.

Pedagógiai átdolgozás alatt

		Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból). Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás, önéletrajz, kérvény, beszámoló, interjú.		

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 65 + 7 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában. *Képességfejlesztési fókuszok:* Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A XX. SZÁZAD IRODALMA – KORTÁRS IRODALOM *Ady Endre:* – *Föl – földobott kő* – Sem utódja, sem boldog őse… *József Attila: A Dunánál;* Rejtelmek Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Babits Mihály Ajánlott művek: Cigány a siralomházban; Ősz és tavasz között Kosztolányi Dezső	A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás	*Ének-zene; vizuális kultúra:* a ritmus más-más formái. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* az írók, költők művei, életrajzi adatai és a történelmi korok.

Fenntartó által jóváhagyva

Ajánlott művek: Esti Kornél (novella) *Este, este* (dal) Ének Virág Benedekről Móricz Zsigmond Ajánlott művek: Hét krajcár (novella); Légy jó mindhalálig Örkény István Ajánlott művek: Meddig él egy fa?; Az autóvezető Szabó Lőrinc Ajánlott művek: Lóci óriás lesz; Semmiért egészen Juhász Gyula Ajánlott művek: Anna örök; A Tiszához Tóth Árpád Ajánlott művek: Elégia egy rekettyebokorhoz; Esti sugárkoszorú Illyés Gyula Ajánlott művek: Szörnyű fegyver (epigramma); Dunántúli reggel (tájlíra) Gion Nándor Ajánlott mű: A kárókatonák még nem jöttek vissza Weöres Sándor Ajánlott művek: Önarckép; Boldogság Egy-egy választott mű Csukás István, Mándy Iván,	gyakorlása. Memoriterek megtanulása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Szabó Magda, Tamási Áron írásaiból. További ajánlott művek: Ady Endre: Három őszi könnycsepp (dal); Párisban járt az Ősz (tájlíra) József Attila: Ars poetica (tanító, bölcselő költemény); Külvárosi éj (tájlíra) *Radnóti Miklós: Két karodban* (dal) Babits Mihály *Örkény István: Egypercesek* Kortárs irodalom: Két-három szépprózai és öt magyar lírai alkotás (lakóhelyi sajátosságok figyelembe vétele lehetséges). Világirodalom: Ajánlott művek: A. A. Milne: Micimackó (részlet) R. Kipling: A dzsungel könyve (részlet) Színmű Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás) Olvasási technikák elsajátítása. Szövegértési technikák elsajátí-		

Fenntartó által jóváhagyva

tása. Tájékozódás a könyvtárban. Az anyanyelvi kultúra fejlesztése A beszédkészség a lírai alkotások körében. Az ítélőképesség fejlesztése az epikai művek tanulmányozása során. Próbák, kalandok, hősök – válogatás a kortárs ifjúsági irodalom alkotásaiból.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás). Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására. Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van. Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. A tanulás céljából tud lényeget kiemelni, vázlatot készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is *öt-hat mondatban* számot ad. Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról. Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.

Fenntartó által jóváhagyva

Matematika az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai kompetencia fejlődéséhez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket alkalmaznak különböző számításoknál. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelésórák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához. A rajz tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítása, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelés, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését. A digitális kompetencia fejlesztése, IKT-eszközök használata hozzájárulnak a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az IKT az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítéségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

Ezentúl elektronikusan

A matematikai kompetencia elsajátítása érdekében különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport- és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtttanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítésnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítésével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

A tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

Fenntartó által jóváhagyva

5–6. évfolyam

A két év célja – mindvégig tevékenységre épülve – a tanulók alapkészségének megerősítése, gyakorlási lehetőségek beiktatásával. Az ismeretek bővítését konkrét tapasztalásra alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell megvalósítani. Az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és tanulási módok kialakítása támogatja az ismeretek bővítésének, a képességek és készségek megerősítésének lehetőségét, kiegészülve különböző szintű tevékenységekkel, cselekvéses és elvont szinten. A gondolkodási műveletek egyre elvontabb szinten jelennek meg, a gondolkodási fajták gyakorlása matematikai problémák megoldása során történik. A matematikai fogalmak, kifejezések megértése, egyre pontosabb használata a matematikatanulás folyamatában, a tanulók cselekvését a középpontba állítva történik. Figyelmet kell fordítani az alkotó kedv ösztönzésére, kreativitás fejlesztésére, törekedve a minél kitartóbb és pontosabb munkavégzésre, önellenőrzésre.

A figyelem terjedelmének, tartósságának növelése, a koncentráció időtartamának növelése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése minden tanórán fontos feladat.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam				6. évfolyam				Keret-tanterv
	90%	10%	+1 óra	Össze-sen	90%	10%	+1 óra	Összesen	
Gondolkozási módszerek	11	1	2	14	12	1	2	15	23
Számtan, al-gebra	62	1	20	83	62	2	20	84	124
Geometria	31	1	10	42	30	-	10	40	61
Függvények, az analízis elemei	20	2	2	24	21	1	2	24	41
Statisztika, valószínűség	5	-	2	7	5	-	2	7	10
Számonkérés	-	7	-	7	-	7	-	7	-
Ismétlés	-	3	-	3	-	3	-	3	-
Összesen	129	15	36	180	130	14	36	180	259

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam			
	heti 4 órára 90%	10%	+1 óra	Összesen
Gondolkozási módszerek	11	1	2	14
Számtan, algebra	62	1	20	83
Geometria	31	1	10	42
Függvények, az analízis elemei	20	2	2	24
Statisztika, valószínűség	5	-	2	7
Számonkérés	-	7	-	7
Ismétlés	-	3	-	3
Összesen	129	15	36	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 11+1 + 2 óra
Előzetes tudás	Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Halmazok Évfolyamozás.	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.	*Vizuális kultúra:* alakzatok, színek, tájékozódás síkban. *Magyar nyelv és irodalom:* szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás.
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazábra különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazábra különböző részeibe. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint, a különféle érzékszervek tudatos működtetésével.	*Természetismeret:* kognitív képességek. *Informatika:* problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció.

Fenntartó által jóváhagyva

Metszethalmaz. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése táblázattal, halmazábrával, intervallummal stb.	Személyeknek, tárgyaknak, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése. A halmazábra különböző részeinek elnevezése. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése. Venn-diagram értelmezése.	
1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábra különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.	
1.3. Kombinatorika.	Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tájékozódó felmérés	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, eleme, alaphalmaz, üres halmaz. logikai kifejezés, „és“, „nem“, „egyik sem“, „minden“, „van olyan“, „van, amelyik nem”.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 62 + 1 + 20 óra
Előzetes tudás	Jártasság 100-as számkörben. Biztos műveletfogalom 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számok 1000-es számkörben. Természetes számok helyesírása.	Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése. Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára. Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Relációs jelek használata.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás. *Ének-zene:* ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. *Vizuális kultúra:* ritmikus sorok, szerialitás. *Testnevelés és sport:*

Fenntartó által jóváhagyva

	Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen. Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása. Számok kerekítése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százas, ezres csoportok alkotása. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Kombinatorikus gondolkodás elemeinek alkalmazása számok kirakásával.	mozgáskoordináció, nagymozgások. *Technika, életvitel és gyakorlat:* szerialitás, pénz beosztása. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* évszázadok, királyok neve előtti szám, épületek építési évszáma. *Informatika:* kódolás, dekódolás, algoritmusok, matematikai és képességfejlesztő programok.
Az 1000-es számkör. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete.	Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése (tízszerese, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze). Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megfigyelése. Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal. Számok képzése egy vagy két feltétellel.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Számolási készség fejlesztése.	
Római számok: I, V, X, L	Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).	
Viszonyítás.	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel.	
A relációs jelek (< > =).	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.	
Számok helye a számsorban.	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százas- és ezres számszomszédok leolvasása.	
Számok tulajdonságai.	Számok tulajdonságainak megfigyelése. Pontos matematikai fogalmak használata.	
Bontás.	Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.	
Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben.	Törtrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek előállítása- A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése. Közönséges törtek helye a	

Fenntartó által jóváhagyva

	számegyenesen. Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.	
Negatív szám. Negatív számok a mindennapi életben.	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Negatív szám értelmezése tárgyi tevékenységgel, szemléletes modellek segítségével.	
2.2. Műveletek Szóbeli műveletek. Összeadás, kivonás 1000-es számkörben.	Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése. Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával.	
A 8-as, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák.	A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. A 8-as, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Azonos tagú összeadások le-	

Fenntartó által jóváhagyva

	jegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal. Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.	
Maradékos osztás.	Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.	
Tájékozódó felmérés		
Összefüggések a műveletek között.	Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százasok, ezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.	
Írásbeli műveletek. Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egyjegyű szorzóval. Háromjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.	A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése. Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalma-	

Fenntartó által jóváhagyva

	zása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.	
Összeadás, kivonás közönséges törtekkel.	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Műveletek cselekvésben való értelmezése.	
Egyszerű és összetett szöveges feladatok.	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre. Történések megjelenítése matematikai modellekkel. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.	A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 31 + 1 + 10 óra
Előzetes tudás	Vonalak (görbe, egyenes) fajtái. Különböző helyzetű egyenesek (függőleges, vízszintes, ferde). Egyenesek egymáshoz viszonyított helyzete (párhuzamos, merőleges, metsző). Pont és vonal helyzete. Síkbeli alakzatok (háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör). Térbeli alakzatok (kocka, téglatest). Tükrös alakzatok. Alakzatok tükrözése síktükörrel. Szabvány mértékegységek (100-as számkörnek megfelelő). Négyzet-, téglalap kerülete, területe.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A tér elemei Félegyenes, szakasz, szög. Egyenesek kölcsönös helyzete: metsző, párhuzamos, merőleges, kitérő egyenesek.	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata. Félegyenes rajzolása, pont elnevezése. Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése. Szögek rajzolása. Derékszög előállítása hajtogatással, rajzolása négyzethálón,	*Vizuális kultúra:* tájékozódás térben, síkban, formaérzékelés, konstruálás, kreativitás. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, kreativitás, alko-

Fenntartó által jóváhagyva

	jelölése. A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése. Szerkesztő eszközök használata.	tókedv. *Informatika:* tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok.
3.2. Síkbeli alakzatok Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör. Téglalap, négyzet tulajdonságainak vizsgálata, kerülete.	Síkidomok előállítása, rajzolása. Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás.
Szabályos sokszög. Egybevágó (ugyanolyan alakú és méretű) síkidomok.	Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása. Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása.	
3.3. Térbeli alakzatok Testek. Téglatest, kocka. Téglatest (kocka) hálója, felszínének fogalma, a felszín kiszámítása.	Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs). Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (görbe-, síklap); – határoló lapok száma; – határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap); – határoló lapok nagysága	

Fenntartó által jóváhagyva

	(egybevágó, különböző nagyságú); – határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos). Térlátás fejlesztése.	
Tájékozódó felmérés		
3.4. Transzformációk Tükrözés	Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón. A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása. Azonosságok, különbségek megállapítása.	*Vizuális kultúra:* tükrös alakzatok.
3.5. Szerkesztés Párhuzamos, merőleges egyenesek.	Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón Körző, vonalzók helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása.	
Másolás.	Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel. Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).	
Felezés.	Szakaszok és szögek felezése vonalzóval. A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása.	
Szerkesztés.	Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón. Különböző sugarú körök szerkesztése. Szerkesztő eszközök használata. Szerkesztési lépések sorrendjé-	

Fenntartó által jóváhagyva

	nek követése. Egyszerű problémák megoldása. Törekvés a pontosságra.	
3. 6. Mérés, mértékegységek Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom. Szabvány mértékegységek: – hosszúság (km, m, dm, cm, mm); – tömeg (t, kg, dkg, g); – űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* becslés, mérés, számítás. *Természetismeret:* mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban.
Mértékváltás.	Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).	
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* tájékozódás időben.
Pénz.	Forint (Ft). Pénznemek megismerése, használata. Mennyiségek be- és felváltása. Mennyiségek kifizetése többfé-	

Fenntartó által jóváhagyva

	leképpen.	
3.7. Kerület, terület	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással. Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.	
Ismétlés		
Tájékozódó felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 + 2 + 2 óra
Előzetes tudás	Tárgyak tulajdonságainak összehasonlítása, megkülönböztetése, kiemelése. Tárgyak sorba rendezése különféle tulajdonságok szerint. Összefüggések felfedezése, megfogalmazása, jelölése a gyermekek környezetéből vett példákon. A tanult számkörben számok sorba rendezése. Számsorok folytatása adott szabály-, vagy szabály felismerése alapján. Tevékenységre épülő gondolkodási műveletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Összefüggések	Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás.
4.2. Sorozatok	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására. Annak felismerése, hogy a néhány elemével adott sorozat végtelenül sokféleképpen folytatható. Ciklikus sorok folytatása. Állandó különbségű sorozatok folyta-	*Vizuális kultúra; testnevelés és sport:* soralkotás. *Ének-zene:* hangsorok.

Fenntartó által jóváhagyva

	tása mindlét irányban. Szabálykövetés, szabályfelismerés.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.	Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése. Összetartozó adatok táblázatba rendezése. Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése. Grafikonok olvasása, értelmezése.	
Tájékozódó felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5 + 2 óra
Előzetes tudás	Tartós, összpontosított figyelem. Együttműködési képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Statisztika	Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* grafikonok értelmezése.
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek. Egyszerű diagramok értelmezése	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „ biztos” és a „lehetetlen” fo-	

Fenntartó által jóváhagyva

	galmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam			
	90%	10%	+1 óra	Összesen
Gondolkozási módszerek	12	1	2	15
Számtan, algebra	62	2	20	84
Geometria	30	-	10	40
Függvények, az analízis elemei	21	1	2	24
Statisztika, valószínűség	5	-	2	7
Számonkérés	-	7	-	7
Ismétlés	-	3	-	3
Összesen	130	14	36	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 12 + 1 + 2 óra
Előzetes tudás	Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Halmazok Évfolyamozás.	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.	*Vizuális kultúra:* alakzatok, színek, tájékozódás síkban. *Magyar nyelv és irodalom:* szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás. *Természetismeret:* kognitív képességek. *Informatika:* problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció.
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése.	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazábra különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazábra különböző részeibe.	
Metszethalmaz.	Személyeknek, tárgyaknak, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése. A halmazábra különböző részeinek elnevezése. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése. Venn-diagram értelmezése.	
1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábra különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van,	

Fenntartható Jövőért Alapítvány

	amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.	
1.3. Kombinatorika.	Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség. Logikai gondolkodás fejlesztése.	
Tájékozódó felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és“, „nem“, „egyik sem“, „minden“, „van olyan“, „van, amelyik nem”.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 62 + 2 +20 óra
Előzetes tudás	Jártasság 1000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 1000-es számkörben tízesátlépés nélkül. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számok 10 000-es számkörben. A számokról tanultak felelevenítése	Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 1000-es számkörben. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése. Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára. Háromjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás. *Ének-zene:* ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. *Vizuális kultúra:* ritmikus sorok, szerialitás.

Fenntartó által jóváhagyva

	Relációs jelek használata. Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen. Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédjainak megállapítása. Számok kerekítése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százas, ezres, tízezres csoportok alkotása.	*Testnevelés és sport:* mozgáskoordináció, nagymozgások. *Technika, életvitel és gyakorlat:* szerialitás, pénz beosztása. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* évszázadok, királyok neve előtti szám, épületek építési évszáma. *Informatika:* kódolás, dekódolás, algoritmusok, matematikai és képességfejlesztő programok.
A 10 000-es számkör. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete.	Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszerese, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze). Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megfigyelése, megállapítása. Teljes három- és négyjegyű, illetve ötjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz-, ezer- és tízezer forintosokkal. Számok képzése egy vagy több feltétellel.	
Római számok:	Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet kü-	

Fenntartó által jóváhagyva

I, V, X, L, C, D, M.	lönböző területein (dátum, terület, évszázad, óra számlapja).	
Tájékozódó felmérés		
Viszonyítás.	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.	
A relációs jelek (< > =).	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.	
Számok helye a számsorban. Számok ábrázolása számegyenesen, összehasonlításuk.	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százas-, ezres- és tízezres számszomszédok leolvasása.	
Számok tulajdonságai.	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata.	
Bontás.	Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. Bontások lejegyzése.	
Közönséges törtszámok. *Matematikatörténet:* A törtfogalom kialakulása az ókorban. Törtek a mindennapi életben. A természetes számokra tanult algoritmusok általánosítása. Törtek egyszerűsítése és bővítése, nagyság szerinti ösz-	Törtrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítása- A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek szá-	

Fenntartó által jóváhagyva

szehasonlításuk.	ma és nagysága között. Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése. Közönséges törtek helye a számegyenesen. Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.	
Negatív szám. Negatív számok a mindennapi életben. Az egész számok halmaza.	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.	
2.2. Műveletek Szóbeli műveletek. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Kerekítés.	Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése.	
A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.	A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos	

Fenntartó által jóváhagyva

	tagú összeadásokkal. Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.	
Maradékos osztás.	Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.	
Összefüggések a műveletek között. Zárójelhasználat, műveleti sorrend.	Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százasok, ezresek, tízezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.	
Írásbeli műveletek. Összeadás, kivonás három- és négyjegyű, illetve ötjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.	Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.	

Fenntartó által jóváhagyva

Összeadás, kivonás közönséges törtekkel.	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése.	
Egyszerű és összetett szöveges feladatok.	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre. Összetett szöveges feladatok értelmezése. Történések megjelenítése matematikai modellekkel. Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása. Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon). Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a	

Fenntartó által jóváhagyva

	tapasztalatok megfogalmazása.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok. Oszthatósági szabályok: 3-mal, 9-cel, 100-zal, 4-gyel, 25-tel Két szám közös osztói, közös többszörösei.	A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 10 000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás. Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10). Az oszthatóságról tanultak alkalmazása.	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 30 + 10 óra
Előzetes tudás	Vonalak (görbe, egyenes) fajtái. Különböző helyzetű egyenesek (függőleges, vízszintes, ferde). Egyenesek egymáshoz viszonyított helyzete (párhuzamos, merőleges, metsző). Pont és vonal helyzete. Síkbeli alakzatok (háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör). Térbeli alakzatok (kocka, téglatest, gömb). Tükrös alakzatok. Alakzatok tükrözése síktükörrel. Szabvány mértékegységek (100-as számkörnek megfelelő). Négyzet-, téglalap kerülete, területe.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A tér elemei Félegyenes, szakasz, szög. Pont, vonal, egyenes, sík, test (él, csúcs, lap), felület.	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata. Félegyenes rajzolása, pont elnevezése. Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése. Szögek rajzolása. Derékszög előállítása hajtogatással, rajzolása négyzethálón,	*Vizuális kultúra:* tájékozódás térben, síkban, formaérzékelés, konstruálás, kreativitás. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, kreativitás, alko-

Fenntartó által jóváhagyva

	jelölése. A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése. Szerkesztő eszközök használata. A tanult térelemek felvétele és jelölése.	tókedv. *Informatika:* tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok. *Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás.
3.2. Síkbeli alakzatok Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör.	Síkidomok előállítása, rajzolása. Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.	
Szabályos sokszög. Tulajdonságaik vizsgálata: átlók száma (általános összefüggés megkeresése). A szög fogalma, mérése szögmérővel. Szögfajták.	Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása. Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása. A szög jelölése, betűzése. A szögmérő használata.	
3.3. Térbeli alakzatok Testek. Téglatest, kocka.	Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs). Testek tulajdonságainak megfi-	

Fenntartó által jóváhagyva

	gyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (görbe-, síklap); – határoló lapok száma; – határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap); – határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú); – határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).	
Tájékozódó felmérés		
3.4. Transzformációk Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés.	Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón. Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón – az egység mérete változik; – az egységek száma változik. A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása. Azonosságok, különbségek megállapítása. Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása.	*Vizuális kultúra:* tükrös alakzatok.
3.5. Szerkesztés Párhuzamos, merőleges egyenesek.	Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.	
Másolás.	Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel. Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).	
Felezés.	Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval. A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozá-	

Fenntartó által jóváhagyva

	sa.	
Szerkesztés. Egyszerű problémák megoldása. A szerkesztési feladatok megoldásának lépései	Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón. Különböző sugarú körök szerkesztése. Szerkesztő eszközök használata. Szerkesztési lépések sorrendjének követése.	
3. 6. Mérés, mértékegységek Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom. Szabvány mértékegységek: – hosszúság (km, m, dm, cm, mm); – tömeg (t, kg, dkg, g); – űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* becslés, mérés, számítás. *Természetismeret:* mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban.
Mértékváltás.	Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).	
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* tájékozódás időben.

Fenntartó által jóváhagyva

	Tájékozódás a naptárban.	
Pénz.	Forint (Ft). Pénznemek megismerése, használata. Mennyiségek be- és felváltása. Mennyiségek kifizetése többféleképpen. Mindennapi életre nevelés.	
3.7. Kerület, terület	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással. Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása. Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.	
Ismétlés		
Tájékozódó felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 21 + 1 + 2 óra
Előzetes tudás	Tárgyak tulajdonságainak összehasonlítása, megkülönböztetése, kiemelése. Tárgyak sorba rendezése különféle tulajdonságok szerint. Összefüggések felfedezése, megfogalmazása, jelölése a gyermekek környezetéből vett példákon. A tanult számkörben számok sorba rendezése. Számsorok folytatása adott szabály-, vagy szabály felismerése alapján. Tevékenységre épülő gondolkodási műveletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Összefüggések	Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel. Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés, szövegalkotás. *Vizuális kultúra; testnevelés és sport:* soralkotás.
4.2. Sorozatok	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására. Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott,	*Ének-zene:* hangsorok.

Fenntartó által jóváhagyva

	vagy felismert szabály alapján. Ciklikus sorok folytatása. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindlét irányban. Változó különbségű sorozatok folytatása. Hányados sorozatok folytatása.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer. Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre. Az egyenes arányosság grafikonja.	Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése. Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése. Grafikonok olvasása, értelmezése. Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján. Grafikus megjelenítés. Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben.	
Tájékozódó felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5 + 2 óra
Előzetes tudás	Tartós, összpontosított figyelem. Együttműködési képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Statisztika Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* grafikonok értelmezése.
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek.	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „ biztos” és a „lehetetlen” fo-	

Fenntartó által jóváhagyva

	galmak használata. Spontán tippelések az esemé-nyek várható bekövetkeztéről.	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban. Biztos számfogalom 100-as számkörben. Jártasság 1 000-es és 10 000-es számkörben. A törtszámok és a negatív számok ismerete. A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével). A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel). Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása. Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása. Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján. Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése. Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben. Statisztikai adtok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben. Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

A két év célja a tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére. Olyan ismeretek, képességek, készségek kialakítása, ami biztosítja az önálló tanulás lehetőségét, és felkészíti őket az egész életen át tartó tanulásra. Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt szerepe van az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és módok használatának, alkalmazásának, a tanuló motiváltsága megteremtésének.

A matematika tantárgy sajátos fejlesztési célja a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása, a koncentrációképesség fejlesztése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Gondolkozási módszerek	6	1	7	6	1	7	12
Számtan, algebra	65	2	67	64	1	65	129
Geometria	32	2	34	33	2	35	65
Függvények, az analízis elemei	20	1	21	20	1	21	40
Statisztika, valószínűség	6	-	6	7	-	7	13
Számonkérés	-	6	6	-	6	6	-
Ismétlés	-	3	3	-	3	3	-
Összesen	129	15	144	130	14	144	259

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Gondolkozási módszerek	6	1	7
Számtan, algebra	65	2	67
Geometria	32	2	34
Függvények, az analízis elemei	20	1	21
Statisztika, valószínűség	6	-	6
Számonkérés	-	6	6
Ismétlés	-	3	3
Összesen	129	15	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 6 + 1óra
Előzetes tudás	Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntésiképesség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Halmazok Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz. Halmazszemlélet fejlesztése	A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak.	*Vizuális kultúra:* alakzatok. *Magyar nyelv és irodalom:* szókincsbővítés, kifejezőképesség, szövegértés, szövegalkotás.
Végtelen és üres halmaz.	Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása.	*Természetismeret; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:* halmazelméleti, logikai ismeretek használata.
1.2. Matematikai logika Állítások és tagadások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Feltétel tagadása: a logikai	*Informatika*: algoritmus, problémamegoldó gondolkodás.

Fenntartó által jóváhagyva

	„nem”.	
1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.	Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása.	
Tájékozódó felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 65 + 2 óra
Előzetes tudás	Jártasság 10 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám fogalmának ismerete. Negatív szám fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számok 100 000-es és számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100000-es számkörben.	Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becsült (közelítő he-	*Földrajz:* népesség száma, területek nagysága. *Magyar nyelv és irodalom:* Szövegértés, szövegalkotás. Kifejezőképesség,

Fenntartó által jóváhagyva

	lye) helyük keresése a számegyenesen. Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése. Számolási készség fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	mondatértés, mondatalkotás. *Ének-zene:* ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. *Vizuális kultúra:* ritmikus sorok, szerialitás. *Testnevelés és sport:* nagymozgások, mozgáskoordináció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* szerialitás, vásárlás (pl. félnegyed kiló). Pénz beosztása. *Informatika:* kódolás, dekódolás, algoritmusok. Matematikai- és képességfejlesztő programok.
Az 100 000-es számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.	Helyiérték-táblázat bővítése 100 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszerese, tizedrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Viszonyítás.	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.	
Számok helye a számsorban.	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, százas-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.	
Számok tulajdonságai.	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.	
Bontás.	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Logikus gondolkodás fejlesztése. Bontások lejegyzése.	
Törtszámok.	Törtrészek előállítása, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk.	
Negatív szám.	Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.	
2.2. Műveletek Szóbeli műveletek. Szóbeli műveletek 10 000-es számkörben.	Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztó-	

Fenntartó által jóváhagyva

	val. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.	
Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000-es számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása kétjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval.	Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel.	
Műveletek közönséges törtekkel.	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Közönséges törtek szorzása egész számmal. Közönséges törtek osztása egész számmal. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.	
Műveletek tizedes törtekkel.	Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás. Analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiértéktáblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.	
Tájékozódó felmérés		
Egyszerű és összetett szöveges feladatok. Fordított szövegezésű feladatok.	Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott	

Fenntartó által jóváhagyva

	mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.	A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 100 000-s számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 32 + 2óra
Előzetes tudás	Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztés, téglalap, négyzet rajzolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A tér elemei Szög, szögfajták.	Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °). Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög. Szögek felismerése.	*Vizuális kultúra:* térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismeretek, kreativitás. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv. Ki- és megmérés, szerkesztések, szerkesztőeszközök használata, háztartási ismeretek.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok.	Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.	

Fenntartó által jóváhagyva

Háromszög.	Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással. Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek). Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek.	*Informatika:* tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok. *Természetismeret:* mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban.
Kör.	Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet.	
Speciális négyszögek.	Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága szerint: – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma); – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet);	
3.3. Térbeli alakzatok Testek.	Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése.	
Kocka, téglatest.	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk:	

Fenntartó által jóváhagyva

	– lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; – határoló lapok helyzete. Kocka és téglatest rajzolása.	
Henger, kúp.	Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból.	
3.4. Transzformációk Tükrözés.	Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása.	
Nagyítás, kicsinyítés.	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára…; csökkentése felére, harmadára… Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása.	
3.5. Szerkesztés Szögek.	Szögek szerkesztése: 90°, 60° és 30°-os szögek.	
Négyzet, téglalap.	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.	
Háromszög.	Háromszög szerkesztése: – három oldalból; – két oldalból és a közbezárt szögből; – egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.	
3. 6. Mérés, mértékegységek	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása,	

Fenntartó általi jóváhagyva

	sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.	
Területmérés.	Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2.	
Térfogatmérés.	Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m^3, dm^3, cm^3. Hosszúság-, terület- és térfogatmértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.	
Tájékozódó felmérés		
Mértékváltás.	Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).	
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Tájékozódás a naptárban.	
Pénz.	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás.	
3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete.	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.	
Négyzet és téglalap területe.	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.	
3.8. Térfogat, felszín A téglatest és kocka felszíne.	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.	
A téglatest és kocka térfogata.	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 + 1óra
Előzetes tudás	Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Összefüggések	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között.	
4.2. Sorozatok	Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	*Ének-zene:* hangsorok. *Vizuális kultúra:* soralkotás.
4.3. Függvények megadása, ábrázolása	Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.	*Testnevelés és sport:* soralkotás.
Derékszögű koordinátarendszer.	Pontok meghatározása síkban. Adatpárok ábrázolása derékszö-	

Fenntartó által jóváhagyva

	gű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba. Függvények ábrázolása.	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek.	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* adatok (pl. villanyszámla) értelmezése. *Természetismeret:* események bekövetkezésének megítélése.
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek. Gyakoriság.	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók /(például Babilon-golyók), játékrulett). Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Gondolkozási módszerek	6	1	7
Számtan, algebra	64	1	65
Geometria	33	2	35
Függvények, az analízis elemei	20	1	21
Statisztika, valószínűség	7	-	7
Számonkérés	-	6	6
Ismétlés	-	3	3
Összesen	130	14	144

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 6 + 1óra
Előzetes tudás	Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntésiképesség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Halmazok Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.	A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak. Feladatmegoldás gyakorlása halmazokkal.	*Vizuális kultúra:* alakzatok. *Magyar nyelv és irodalom:* szókincsbővítés, kifejezőképesség, szövegértés, szövegalkotás. *Természetismeret; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:* halmazelméleti, logikai ismeretek használata. *Informatika*: algoritmus, problémamegol-
Végtelen és üres halmaz.	Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.	
1.2. Matematikai logika Állítások és tagadások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap-, rész- és kiegé-	

Fenntartó által jóváhagyva

	szítő halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Hibás állítások javítása. Feltétel tagadása: a logikai „nem”. Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai „és”. Valamelyik feltétel teljesülése: logikai „vagy”.	dó gondolkodás.
1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.	Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).	
Tájékozódó felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 64 + 1óra
Előzetes tudás	Jártasság 10 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám fogalmának ismerete. Negatív szám fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Számok Számok 1 000 000-s számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100000-es számkörben.	Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becsült (közelítő he-	*Földrajz:* népesség száma, területek nagysága. *Magyar nyelv és irodalom:* Szövegértés, szövegalkotás. Kifejezőképesség,

Fenntartó által jóváhagyva

	lye) helyük keresése a számegyenesen. Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése. Számolási készség fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	mondatértés, mondatalkotás. *Ének-zene:* ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem. *Vizuális kultúra:* ritmikus sorok, szerialitás.
Az 1 000 000-s számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.	Helyiérték-táblázat bővítése 1 000 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszerese, tizedrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.	*Testnevelés és sport:* nagymozgások, mozgáskoordináció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* szerialitás, vásárlás (pl. félnegyed kiló). Pénz beosztása. *Informatika:* kódolás, dekódolás, algoritmusok. Matematikai- és képességfejlesztő programok.

Fenntartó által jóváhagyva

Viszonyítás.	A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.	
Számok helye a számsorban.	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, százas-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.	
Számok tulajdonságai.	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.	
Bontás.	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.	
Tájékozódó felmérés		
Törtszámok.	Törtrészek előállítása, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése	

Fenntartó által jóváhagyva

	a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk. Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.	
Negatív szám.	Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.	
2.2. Műveletek Szóbeli műveletek.	Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás ke-	

Fenntartó által jóváhagyva

Szóbeli műveletek 100 000-es számkörben.	rek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.	
Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 1 000 000-s számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval).	Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Számológép használata önellenőrzésre.	
Műveletek közönséges törtekkel.	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal. Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.	
Műveletek tizedes törtekkel.	Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.	
Egyszerű és összetett szöveges feladatok. Fordított szövegezésű feladatok.	Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok.	A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 1 000 000-s számkörre.	

Fenntartó által jóváhagyva

Oszthatósági szabályok.	Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).	
Ismétlés		
Témazáró dolgozat		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 33 + 2óra
Előzetes tudás	Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztés, téglalap, négyzet rajzolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A tér elemei Szög, szögfajták.	Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °). Papírszögmérő használatának gyakorlása. Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög.	*Vizuális kultúra:* térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismeretek, kreativitás. *Technika, életvitel és gyakorlat:* formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv. Ki- és megmérés, szerkesztések, szerkesztőeszközök használata, háztartási
Tájékozódó felmérés - szögek		

Fenntartó által jóváhagyva

3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok.	Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.	ismeretek. *Informatika:* tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok. *Természetismeret:* mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban.
Háromszög.	Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással. Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek). Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek. Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.	
Kör.	Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet. A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján. A kör kerületének kiszámítása.	
Speciális négyszögek.	Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint: – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma); – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög	

Fenntartó által jóváhagyva

	(négyzet); – egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).	
3.3. Térbeli alakzatok Testek.	Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.	
Kocka, téglatest.	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: – lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; – határoló lapok helyzete.	
Henger, kúp.	Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból. Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.	
3.4. Transzformációk Tükrözés.	Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.	
Nagyítás, kicsinyítés.	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára…; csökkentése felére, harmadára… Az eredeti és a kapott síkidom	

Fenntartó által jóváhagyva

	összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.	
3.5. Szerkesztés Szögek.	Szögek szerkesztése: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek.	
Négyzet, téglalap.	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.	
Háromszög.	Háromszög szerkesztése: – három oldalból; – két oldalból és a közbezárt szögből; – egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.	
3. 6. Mérés, mértékegységek	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.	
Területmérés.	Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2.	
Térfogatmérés.	Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m^3, dm^3, cm^3. Hosszúság-, terület- és térfogatmértékegységek közötti össze-	

Fenntartó által jóváhagyva

	függések megállapítása tapasztalatok alapján.	
Mértékváltás.	Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).	
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.	
Pénz.	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.	
3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete.	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.	
Négyzet és téglalap területe.	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének	

Fenntartó által jóváhagyva

	kiszámítása.	
3.8. Térfogat, felszín A téglatest és kocka felszíne.	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.	
A téglatest és kocka térfogata.	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.	
Ismétlés		
Témazáró dolgozat		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 + 1óra
Előzetes tudás	Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Összefüggések	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között. A felismert összefüggések megfogalmazása viszonyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel. Matematikai kommunikációs képesség fejlesztése.	
4.2. Sorozatok	Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése. Hányados sorozatok folytatása.	*Ének-zene:* hangsorok. *Vizuális kultúra:* soralkotás.

Fenntartó által jóváhagyva

4.3. Függvények megadása, ábrázolása	Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Tapasztalati függvények készítése leszámlált, mért adatok alapján. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.	*Testnevelés és sport:* soralkotás.
Derékszögű koordináta-rendszer.	Pontok meghatározása síkban. Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba. Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szabállyal, nyitott mondattal.	
Ismétlés		
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek.	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* adatok (pl. villanyszámla) értelmezése. *Természetismeret:* események bekövetkezésének megítélése.
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek. Gyakoriság.	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók /(például Babilon-golyók), játékrulett). Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba. Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Az események előfordulási gya-	

Fenntartó által kiadva

		koriságának megállapítása. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése. Következtetés a relatív gyakoriságra.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram.		

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe. Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról. Állítások igazságának eldöntése. A logikai kifejezések pontos használata. Minél több (összes) lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban. Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben. Jártasság 1 000 000-s számkörben. A törtszámok és a negatív számok ismerete. Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével). A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel). Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel. Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel). Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása. Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése. Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése. Henger és kúp tulajdonságainak ismerete. Mértékváltások következtetéssel. Négyzet és téglalap területének számítása. Kocka és téglatest felszínének számítása, térfogatának mérése. Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása. Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján. Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése. Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben. Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben. Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.

Fenntartó által jóváhagyva

Osztályfőnöki óra az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalommeghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

Feltöltő által lezárva

5 – 6. évfolyam

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulói aktivitást serkentő módszerek alkalmazásával támogassa a tanulók önmagukért és a társakért való felelősségvállalását, annak megélését, hogy a társak és az egyén egymásra vannak utalva, ennek következményeként a másokért vállalt felelősséget átérzik, vállalásaikért helyt állnak, elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan, az egyéni jellemzőikhez illeszkedő kikapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a testi, lelki egészség megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz. Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a családban betöltött szerepekre, a családi tevékenységrendszer jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősségvállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.
(A javasolt órakeretek a helyi sajátosságokhoz igazodva szabadon változtathatóak.)

A tematikai egységek címe	**5. évfolyam**			**6. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Közösség és személyiség	12	**1**	**13**	11	**1**	**12**	23
Tanulás és munka	7	**-**	**7**	6	**1**	**7**	13
Én és a társadalom	8	**-**	**8**	8	**-**	**8**	16
Egészséges életmód	6	**2**	**8**	7	**2**	**9**	13
Összesen	33	**3**	**36**	32	**4**	**36**	65

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. osztály		
	90%	10%	Összesen
Közösség és személyiség	12	1	13
Tanulás és munka	7	-	7
Én és a társadalom	8	-	8
Egészséges életmód	6	2	8
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Közösség és személyiség	Órakeret 12 + 1 óra
Előzetes tudás	Az én és mások reláció felismerése, az évfolyamszintű társas kapcsolatok alakulásának figyelemmel kísérése, megállapítások, észrevételek megtétele. Az iskolai szabályok betartásának, a szabályok alkalmazásának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése. Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok*:* nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás. 2. Közösségek, amelyekben élek: iskola, évfolyam. Kapcsolati háló.	Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése. Az évfolyam, mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben. Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához. Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása. Helyem az évfolyamközösségben A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés. Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.	Hon-és népismeret*:* az én világom.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, elfogadás, szabálykövetés, kapcsolati háló

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tanulás és munka	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az önmegfigyelés, mások megfigyelése alapján megállapítások megtétele, következtetések levonása. Irányított, önálló tanulás, munkavégzés képessége. Különböző foglalkozások ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése. 2. A munka: munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség. A tanulás és a munka értékelése.	A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások segítséggel történő megfogalmazása. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése.	Életvitel és gyakorlati ismeretek: foglalkozások, mesterségek; család, háztartási munka.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figyelem, koncentrálás, értékelés, tervezés, választás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és a társadalom	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri és egymástól jól elkülöníti az egyes társadalmi színtereket. Felismeri helyét és ismeri szerepeit a különböző közösségekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző színtereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. *Képességfejlesztési fókuszok:* konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely – A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai – Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok – A lakóhelyen: helyi társadalmi események	A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban. Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása. A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel. Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása.	Hon-és népismeret: az én világom.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.

Fenntartói jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészséges életmód	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri legjellemzőbb tulajdonságait, különbséget tesz pozitív és negatív tulajdonságok, viselkedések között. Fogékony mások véleményére, képes kulturált véleményalkotásra. Képes megfigyelni érzéseit, nyitott mások érzései iránt. Ismeri az egészséges táplálkozás, a sport jelentőségét.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása. Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése. Képességfejlesztési fókuszok*:* önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Lelki egészség: én erősítés, belső egyensúly. Testi egészség: étkezés, testedzés, sport**,** kikapcsolódás, regenerálódás. Fejlődés és szükségletetek.(fizikai és szellemi) Egészség – betegség	Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múltról, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítés, a segítség szerepe, a segítségkérés formái. A testi, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kikapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás. Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játék.	Természetismeret*:* az ember megismerése és egészsége.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Én-erő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés, szellemi szükséglet, testkép

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. osztály		
	90%	10%	Összesen
Közösség és személyiség	11	1	12
Tanulás és munka	6	1	7
Én és a társadalom	8	-	8
Egészséges életmód	7	2	9
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Közösség és személyiség**	**Órakeret 11 + 1 óra**
Előzetes tudás	Az én és mások reláció felismerése, az évfolyamszintű társas kapcsolatok alakulásának figyelemmel kísérése, megállapítások, észrevételek megtétele. Az iskolai szabályok betartásának, a szabályok alkalmazásának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése. Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok*:* nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás 2.Közösségek, amelyekben élek: iskola, évfolyam, család	Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése. Az évfolyam, mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben. Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához. Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása. A család, mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok. Helyem az évfolyamközösségben, a családban. A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés. Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.	Hon-és népismeret*:* az én világom.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tanulás és munka	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Az önmegfigyelés, mások megfigyelése alapján megállapítások megtétele, következtetések levonása. Irányított, önálló tanulás, munkavégzés képessége. Különböző foglalkozások ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák. 2.A munka: munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés. A helyes időbeosztás-napirend.	A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítséggel történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).	Életvitel és gyakorlati ismeretek: foglalkozások, mesterségek; család, háztartási munka.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figyelem, koncentrálás, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás, napirend

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és a társadalom	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri, és egymástól jól elkülöníti az egyes társadalmi színtereket. Felismeri helyét és ismeri szerepeit a különböző közösségekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző színtereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. *Képességfejlesztési fókuszok:* konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely – A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai. – Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok. – A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei.	A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban. Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása. Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása. A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel. Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel. A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi	*Hon-és népismeret:* az én világom.

Fenntartó által jóváhagyva

	„őrjárat”.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészséges életmód	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri legjellemzőbb tulajdonságait, különbséget tesz pozitív és negatív tulajdonságok, viselkedések között. Fogékony mások véleményére, képes kulturált véleményalkotásra. Képes megfigyelni érzéseit, nyitott mások érzései iránt. Ismeri az egészséges táplálkozás, a sport jelentőségét.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása. Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése. Képességfejlesztési fókuszok*:* önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly. Testi egészség: étkezés, testedzés, sport**,** kikapcsolódás, regenerálódás. Ép testben ép lélek?: fizikai állapot, lelki állapot.	Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múltról, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítés, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés. A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása. Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kikapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás. Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játék. Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége.

Kulcsfogalmak/	Én-énerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsoló-

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	dás, segítségkérés, lelkiállapot

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése. Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot. Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra. Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás. Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata. Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban. Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz. Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

A tanulókat aktivizáló módszerek megtartásával az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják azok szükségszerűségét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezhessék a felelősségvállalás jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtsünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van a pályaorientáció támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összeegyeztessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

A tematikai egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Közösség és személyiség	12	**1**	**13**	11	**1**	**12**	23
Tanulás és munka	7	**-**	**7**	6	**1**	**7**	13
Én és a társadalom	8	**-**	**8**	8	**-**	**8**	16
Egészséges életmód	6	**2**	**8**	7	**2**	**9**	13
Összesen	33	**3**	**36**	32	**4**	**36**	65

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. osztály		
	90%	10%	Összesen
Közösség és személyiség	12	1	13
Tanulás és munka	7	-	7
Én és a társadalom	8	-	8
Egészséges életmód	6	2	8
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Közösség és személyiség	Órakeret 12 + 1 óra
Előzetes tudás	Önismeret, a tanuló saját legjellemzőbb tulajdonságainak ismerete, készség a változásra, a változtatásra. Tudatos szabálykövetés képessége. Közösségi feladatok vállalása, teljesítés értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk. Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése. A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok*:* önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. Önismeret. Ösztönzők, mozgatóerők. 2. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. – Iskolai közösségek – A családi közösség – Közösségi élet a helyi társadalomban.	A helyes önértékelés kialakítása bírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása. Elvárások önmagával szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése. Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével. Tolerancia a másság iránt. Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok. Kortárscsoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet. Korlátozó és erőt adó közösség. Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának a felismerése. A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában. Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai. A szabályok megszegésének büntetése.	Erkölcstan: Erkölcsi személyiség, emberi társaság. Társas kapcsolatok.

Fenntartó által jóváhagyva

	A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás. Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, elfogadás, együttműködési készség, szabadság, korlátozottság	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tanulás és munka	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanuló képes önálló tanulásra/tanulásához segítség kérésére, megtervezi tanulásának módját, önellenőrzést végez. Ismeri az életében reálisan választható foglalkozások jellemzőit. Pozitív attitűddel rendelkezik a pályaválasztáshoz, a munka világának megismeréséhez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése. A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső késztetés a tanulásra. A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása. Képességfejlesztési fókuszok: alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarctűrés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. Tanulás: önértékelés, célkitűzések 2. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés	A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem a pályaválasztásban. Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint. A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola. Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.	Erkölcstan*:* az emberi társadalom.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályaválasztás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és a társadalom	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri, egymástól biztonságosan elkülöníti a társadalom különböző egységeit, az ember társadalomban való létezésének alapjait, alapvető törvényszerűségeit (iskolai, családi környezetében ismeri a szabályok szükségességét). Jól tájékozódik közvetlen környezetében a természeti és kulturális értékekben. Megbecsülésük, megóvásuk érdekében aktivitásra képes.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése. Képességfejlesztési fókuszok: érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományőrzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. Állampolgárság: jogok és kötelességek 2. Mindennapi demokrácia 3. Értékeink, védelmük	„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése. Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása. Politika, politizálás, politikai események. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés. Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.	Erkölcstan: az emberi társadalom. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: állampolgári jogok, kötelességek, politika, intézmények. Földrajz: Magyarország földrajzi adottságai. Természetismeret: környezetvédelem, természetvédelem.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészséges életmód	Órakeret 6 + 2óra
Előzetes tudás	A tanuló érzéseiben, viselkedésében felismeri a pozitívumokat, negatívumokat egyaránt, nyitott a változásra, változtatásra. Ismer különböző technikákat a lelki és testi megőrzés érdekében, megvalósításuk érdekében képes erőfeszítéseket tenni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. *Képességfejlesztési fókuszok:* önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői. 2. Konfliktusok a családban. 3. Kortárscsoportok. 4. A lelki és testi egészség összefüggései. Kudarc, siker, válság	A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások. Nyitottság, zárkózottság, előítélet. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő) Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés. Empátia, elfogadás, tolerancia. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége. Testnevelés és sport: sportágak, mozgásfajták. Erkölcstan: kapcsolatok, felelősség.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia, előítélet, kudarctűrés, sikerorientáltság

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Közösség és személyiség	11	1	12
Tanulás és munka	6	1	7
Én és a társadalom	8	-	8
Egészséges életmód	7	2	9
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Közösség és személyiség	Órakeret 11 + 1 óra
Előzetes tudás	Önismeret, a tanuló saját legjellemzőbb tulajdonságainak ismerete, készség a változásra, a változtatásra. Tudatos szabálykövetés képessége. Közösségi feladatok vállalása, teljesítés értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk. Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése. A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok*:* önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.Önismeret. Érték, értékrend. Erkölcsi normák, erények. 2.A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. – Iskolai közösségek – A családi közösség – Közösségi élet a helyi társadalomban.	A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása. Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése. Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével. Önművelődés. Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás. Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok. Kortárscsoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása. Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásrautaltságnak a felismerése. A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a csa-	Erkölcstan: Erkölcsi személyiség, emberi társaság. Társas kapcsolatok.

Fenntartó által jóváhagyva

	ládban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában. Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése. A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás. Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség, erény, értékrend	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tanulás és munka	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	A tanuló képes önálló tanulásra/tanulásához segítség kérésére, megtervezi tanulásának módját, önellenőrzést végez. Ismeri az életében reálisan választható foglalkozások jellemzőit. Pozitív attitűddel rendelkezik a pályaválasztáshoz, a munka világának megismeréséhez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése. A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső késztetés a tanulásra. A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása. Képességfejlesztési fókuszok: alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarctűrés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3. Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás. Tudás és értelem. 4. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés.	A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban. Önművelés lehetőségei. Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola. Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.	*Erkölcstan:* az emberi társadalom.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás, akarat, vágy, döntés

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és a társadalom	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri, egymástól biztonságosan elkülöníti a társadalom különböző egységeit, az ember társadalomban való létezésének alapjait, alapvető törvényszerűségeit (iskolai, családi környezetében ismeri a szabályok szükségességét). Jól tájékozódik közvetlen környezetében a természeti és kulturális értékekben. Megbecsülésük, megóvásuk érdekében aktivitásra képes.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése. Képességfejlesztési fókuszok: érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományőrzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4. Állampolgárság: jogok és kötelességek 5. Mindennapi demokrácia 6. Értékeink, védelmük	„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése. Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel. Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés. Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.	Erkölcstan: az emberi társadalom. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: állampolgári jogok, kötelességek, politika, intézmények. Földrajz: Magyarország földrajzi adottságai. Természetismeret: környezetvédelem, természetvédelem.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészséges életmód	Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzéseiben, viselkedésében felismeri a pozitívumokat, negatívumokat egyaránt, nyitott a változásra, változtatásra. Ismer különböző technikákat a lelki és testi megőrzés érdekében, megvalósításuk érdekében képes erőfeszítéseket tenni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. Képességfejlesztési fókuszok*:* önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.A serdülőkor testi, lelki jellemzői. Nemiség. Felnőtté válás. 2.Konfliktusok a családban. 3.Kortárscsoportok. 4.A lelki és testi egészség összefüggései.	A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése. Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból. Sportolói példaképek	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége. Testnevelés és sport: sportágak, mozgásfajták. Erkölcstan: kapcsolatok, felelősség.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia, nemi szerepek, példakép	

Fenntartással jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése. Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére. Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben. Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás. Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás. Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében. Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében. Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában. A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemezésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére. A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.

Fenntartó által jóváhagyva

Technika, életvitel és gyakorlat az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a NAT-ban megfogalmazott alapelvekre, kiemelt fejlesztési területekre és figyelembe veszi az abban kijelölt fő feladatokat.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, cselekvési és szociális kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre késztetéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

Fenntartó által jóváhagyva

5 – 6. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegóvás problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megóvásában. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

A tematikai egységek címe	**5. évfolyam**			**6. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	4	**1**	**5**	5	**1**	**6**	9
Anyagok alakítása modellezés	18	**1**	**19**	15	**1**	**16**	33
Háztartás, gazdálkodás, életmód	10	**2**	**12**	13	**1**	**14**	23
Összesen	32	**4**	**36**	33	**3**	**36**	65

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	215 5. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	4	1	5
Anyagok alakítása modellezés	18	1	19
Háztartás, gazdálkodás, életmód	10	2	12
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Gyakorlottság az önkiszolgálásban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. 1. Önkiszolgálás Öltözködés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).	*Természetismeret:* A serdülőkor sajátosságai. Összefüggések felismerése az étkezés minősége és az egészség között.
Saját ruhanemű gondozása	Fehérnemű- használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).	
Étkezés A terítés jelentősége. Ünnepi asztaldíszek.	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).	
1. 2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiénéje)	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.	
1. 3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok jelzőtáblák	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, köz-	

Fenntartó által jóváhagyva

	lekedési parkban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Anyagok alakítása, modellezés**	**Órakeret 18 + 1 óra**
Előzetes tudás	Elemi munkaszokások ismerete, helyes testtartás, rend, balesetvédelem, anyagtakarékosság jelentősége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek örömének biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2. 1. Papírmunkák A papírgyártás folyamata.	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	*Vizuális kultúra:* alkotás változatos technikával. *Matematika:* mérés, becslés, kicsinyítés, nagyítás. *Informatika:* alkotások dokumentálása (digitális fénykép). *Természetismeret:* szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.
2. 2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.	
2. 3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).	
2. 4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése.	
2. 5. Hulladékkezelés	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret 10 + 2 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elveinek elfogadása. Igény a környezet rendjére. Elemi szintű takarékossági technikák ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3. 1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3. 2. Egészséges életmód	Különféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).	*Természetismeret:* Viselkedés betegség esetén. Veszélyeztető magatartásformák felismerése. A károsító szerek elutasítása. Környezetszennyezés, levegő-, talaj-, vízszennyezés. *Informatika:* gyűjtőmunka az internet segítségével. *Matematika:* műveletek végzése, költségvetés.
3. 3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékossági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).	
3. 4. Házimunkák Lakásgondozás Napi, heti, teendők a lakás tisztántartásában.	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakor-	

Fenntartó által jóváhagyva

	lása, utómunkák.	
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).	
3. 3. Gazdálkodás	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.	
Vásárlás	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiafajta, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	216 6. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	5	1	6
Anyagok alakítása modellezés	15	1	16
Háztartás, gazdálkodás, élet-mód	13	1	14
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Órakeret 5 +1 óra
Előzetes tudás	Gyakorlottság az önkiszolgálásban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. 1. Önkiszolgálás Öltözködés Divat és célszerűség a felsőruházat kiválasztásában. .a ruházat, a lábbeli egészségre gyakorolt hatása.	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).	*Természetismeret:* A serdülőkor sajátosságai. Összefüggések felismerése az étkezés minősége és az egészség között.
Saját ruhanemű gondozása Mosás,folttisztítás.	Fehérnemű- használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).	
Étkezés Napi étrend, gyümölcs és zöldségfogyasztás. Főzési előkészületek.	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).	
1. 2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiénéje) Személyi higiénia a kamaszkorban, napi tisztálkodás, lábápolás.	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.	
1. 3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok jelzőtáblák	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység,	

Fenntartó által jóváhagyva

A szárazföldi közlekedés története. A tömegközlekedés környezetszennyező hatása.	udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 15 + 1 óra
Előzetes tudás	Elemi munkaszokások ismerete, helyes testtartás, rend, balesetvédelem, anyagtakarékosság jelentősége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek örömének biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2. 1. Papírmunkák A papirfélék.A kartonpapir megmunkálása.A papir gyártása.	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	*Vizuális kultúra:* alkotás változatos technikával. *Matematika:* mérés, becslés, kicsinyítés, nagyítás. *Informatika:* alkotások dokumentálása (digitális fénykép). *Természetismeret:* szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.
2. 2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.	
2. 3. Természetes anyagok használata, helyettesíthetősége.	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).	
2. 4. Modellezés Funkció,anyag,forma összefüggései a tárgykészítésben. Az épített környezet megjelenítése maketten, modellen.	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).	
2. 5. Hulladékkezelés A szelektív hulladékgyűjtés fontossága.Háztartási hulladékkezelés.	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret 13 + 1 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elveinek elfogadása. Igény a környezet rendjére. Elemi szintű takarékossági technikák ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3. 1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3. 2. Egészséges életmód Az egészséges táplálkozás fontossága. A kamaszok étrendjének összeállítása, példák a helyes táplálkozásra.	Különféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).	*Természetismeret:* Viselkedés betegség esetén. Veszélyeztető magatartásformák felismerése. A károsító szerek elutasítása. Környezetszennyezés, levegő-, talaj-, vízszennyezés. *Informatika:* gyűjtőmunka az internet segítségével. *Matematika:* műveletek végzése, költségvetés.
3. 3. Takarékos energiafogyasztás Tudatos energia felhasználás.	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékossági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).	
3. 4. Házimunkák Lakásgondozás Háztartási gépek a takarításban, háztartási tisztítószerek.	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakor-	

Fenntartó által jóváhagyva

	lása, utómunkák.	
Ételkészítés Főzési előkészületek,bevásárlás, előkészítés, egytálétel.	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).	
3. 3. Gazdálkodás Bevétel, kiadás tervezése. Megtakarítás, tartalékképzés. Váratlan kiadás.	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.	
Vásárlás Helyes vásárlási szokások kialakítása.	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiafajta, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás. Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében. A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniás szokások bevezetése. Önállósulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása. Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez. Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése. A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről. A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítélőképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka- tanulás- szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kézügyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

A tematikai egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**			Keret-tanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	5	**2**	**7**	4	**-**	**4**	9
Anyagok alakítása és modellezés	15	**4**	**19**	10	**1**	**11**	25
Háztartás, gazdálkodás	20	**1**	**21**	12	**-**	**12**	32
Pályaorientáció	24	**1**	**25**	5	**4**	**9**	29
Összesen	64	**8**	**72**	31	**5**	**36**	95

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	5	2	7
Anyagok alakítása és modellezés	15	4	19
Háztartás, gazdálkodás	20	1	21
Pályaorientáció	24	1	25
Összesen	64	8	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 5 + 2 óra
Előzetes tudás	Következetes testápolás, tudatos higiénés magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. 1. Önkiszolgálás A helyes test és szépségápolás,tisztálkodószerek,a fogápolás fontossága.	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.	*Földrajz:* tájékozódás a térképen. *Informatika:* internet: menetrend használata, útvonaltervezés.
1. 2. Közlekedés A közlekedés általános jellemzői.	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térképfajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 15 +4 óra
Előzetes tudás	Konkrét tárgy megfigyelése, lényeges és lényegtelen körülmény felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2. 1. Modellezés Szerszámok és gépek. A háztartási gépek balesetmentes használata. Hagyományos és automata mosógépek működése. A térképek jelentősége a mindennapokban.	Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.	*Természetismeret:* egyszerű szerkezetek működési elve, balesetvédelmi ismeretek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gép, technikai rendszer, belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.

Fenntartó általjóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás	Órakeret 20 + 1 óra
Előzetes tudás	A pénz értékének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3. 1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.	*Matematika:* kamatszámítás, százalékszámítás.
3. 2. Háztartási pénzgazdálkodás Kiadások és bevételek.állandó kiadások.	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).	
3. 3. Felelős pénzkezelés	Készpénz, bankkártya használata. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árverezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Pályaorientáció	Órakeret 24 + 1 óra
Előzetes tudás	Önismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4. 1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.	Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.	*Magyar nyelv és irodalom:* értő olvasás, fogalmazási készség. *Informatika:* tájékozódás az interneten.
4. 2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.	
4. 3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése. Szakmák bemutatása.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.	
4. 4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.	
4. 5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.	Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.	
4. 6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek. 4. 7. A munkavállalás feltételei.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása. Tájékozódás a munkaerőpiacon.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önismeret, tréning, képesség, készség, őszinteség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	4	-	4
Anyagok alakítása és modellezés	10	1	11
Háztartás, gazdálkodás	12	-	12
Pályaorientáció	5	4	9
Összesen	31	5	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Következetes testápolás, tudatos higiénés magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1. 1. Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.	*Földrajz:* tájékozódás a térképen. *Informatika:* internet: menetrend használata, útvonaltervezés.
1. 2. Közlekedés A közúti légi vizi és vasuti közlekedés rendszere. Közlekedéstörténet.	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térképfajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 10 + 1 óra
Előzetes tudás	Konkrét tárgy megfigyelése, lényeges és lényegtelen körülmény felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2. 1. Modellezés A fa üzemi feldolgozása. A feldolgozott fafélék felhasználási területei. A fa meg munkálása. a kéziszerszámok balesetmentes használata Szobanövények gondozása ápolása.	Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.	*Természetismeret:* egyszerű szerkezetek működési elve, balesetvédelmi ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gép, technikai rendszer, belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A pénz értékének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3. 1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere. Vásárlói jogok.	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.	*Matematika:* kamatszámítás, százalékszámítás.
3. 2. Háztartási pénzgazdálkodás Megtakaritás, tartalékképzés.	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).	
3. 3. Felelős pénzkezelés Családi vállalkozás, költségvetés, ügyintézés. .	Készpénz, bankkártya használata. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.	

Kulcsfogalmak/	Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó,

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árverezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Pályaorientáció	Órakeret 5 + 4 óra
Előzetes tudás	Önismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4. 1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek. Mi szeretnék lenni? Elképzelések a jövőről.	Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.	*Magyar nyelv és irodalom:* értő olvasás, fogalmazási készség. *Informatika:* tájékozódás az interneten.
4. 2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak. Iskolák iskolatípusok.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.	
4. 3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése. Tanulmányi kirándulás különböző szakmák megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.	
4. 4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.	
4. 5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.	Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.	
4. 6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek. 4. 7. A munkavállalás feltételei.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása. Tájékozódás a munkaerőpiacon.	
Kulcsfogalmak/	Önismeret, tréning, képesség, készség, őszinteség, továbbtanulás,	

Fenntartó által jóváhagyva

fogalmak	pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás. Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása. Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése. Működő modellek készítése irányítással. Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete. Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása. Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.

Fenntartó által jóváhagyva

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhén értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömének, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

Az Ember és természet műveltségterület fejlesztési feladatai a NAT-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, más-

Fenntartó által jóváhagyva

részt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok, valamint a közműveltségi tartalom integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A kerettanterv követi a NAT által meghatározott tudásterületek témaköreit, amelyek közműveltségi tartalmakat foglalnak magukban. A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségtartalmát és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

5 – 6. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

A kulcskompetenciák közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység. Az IKT-eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

Fenntartó által jóváhagyva

	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Anyag, energia információ	11	2	13	-	-	-	11
Rendszerek	28	2	30	-	-	-	28
Felépítés és működés kapcsolata	20	-	20	-	-	-	20
Állandóság, változás.	6	3	9	22	2	24	28
Az ember megismerése és egészsége	-	-	-	23	4	27	23
Környezet és fenntarthatóság	-	-	-	20	1	21	20
Összesen	65	7	72	65	7	72	130

A tematikai egységek címe	5. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Anyag, energia információ	11	2	13
Rendszerek	28	2	30
Felépítés és működés kapcsolata.	20	-	20
Állandóság, változás.	6	3	9
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyag, energia, információ	Órakeret 11 + 2 óra
Előzetes tudás	Az alsó évfolyamokban szerzett ismeretek az élettelen természet anyagairól, halmazállapot-változásairól. Egyszerű információs jelek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Anyag Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik.	Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások. Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasztható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű).	*Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagok megmunkálása.
Halmazállapotok.	A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).	
Tömegmegmaradás.	Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).	
Oldatok, keverékek.	Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése.	*Matematika:* Mérések.

Fenntartó által jóváhagyva

	Alkotórészeik mérése előtte és utána. Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából.	Mérőeszközök használata, mértékegységek.
Víz a természetben. Álló és folyóvizek. A víz körforgása	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).	
Kölcsönhatások, erők Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hő tágulás, hőáramlás, hősugárzás), statikus, elektromaszszázs, hang- és fényforrások).	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.	
Energia Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiafajták. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés…). Megújuló és nem megújuló energiaforrások. A napenergia jelentősége.	A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára. Az energia elemi szintű értelmezése. Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok). Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Energia, energiafajták. Az emberi szervezet energiaszükséglete – táplálkozás.
Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság).	Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése. Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Információ Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).	Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok).	
A természet jelzései. Növények jelzései, állatok kommunikációja.	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság, kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerek	Órakeret 28 + 2 óra
Előzetes tudás	Az alsó évfolyamokon megszerzett tájékozódási ismeretek. Az időjárás elemeinek ismerete. Az eddig tanult növények, állatok jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analizáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tér és idő Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása. Térkép és földgömb. Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű. Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép. Hazánk térképe. Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek. Vizek ábrázolása a térképen. Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően). Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc).	Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának gyakorlása. Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten. Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása. A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon. Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása. Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően. Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hő-	*Földrajz:* tájékozódás térképen, időjárási jelenségek, napszakok, évszakok.

Fenntartó által jóváhagyva

Időjárás. Mozgás és idő összefüggése Középhőmérséklet, átlaghőmérséklet kiszámítása.	mérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése. A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)	
Rendszer, a rendszer és környezete Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben. Természetes táj, mesterséges környezet. Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai. Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország).	Séták, kirándulások során irányított megfigyelések. A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése. Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).	
Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok) Élőlények a ház körül. Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei. A házi sertés szarvasmarha, kacsa, házityúk gazdasági jelentősége.	A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával. Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról. Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma). A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban.	

Fenntartó által jóváhagyva

	Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.	
Szerveződési szintek, hálózatok Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben. Táplálék, energiaellátás, úthálózat. Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.	Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Felépítés és működés kapcsolata	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az eddig tanult növények és állatok faji, egyedi jellemzőinek ismerete. Alapvető ismeretek az időjárásról és a földről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Élőlények A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgon-	Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése.	

Fenntartó által jóváhagyva

dozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.	A gombafogyasztás szabályai! Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.	
Életközösségek Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.	Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.	
Az élővilág rendszerezése Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős…).	Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.	
Föld, Nap, Naprendszer Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése. A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül. Időjárás, éghajlati övek, évszakok.	A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planétáriumba. Filmek, képek, ábrák elemzése.	

Fenntartó által jóváhagyva

A napsugárzás jelentősége.		
Kulcsfogal-mak/fogalmak	Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, idő-járás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság, változás	Órakeret 6 + 3 óra
Előzetes tudás	A környezet anyagainak felismerése, megnevezése. A tanult mérőeszközök, mértékegységek használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Állapot Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai. Hosszúság, tömeg, űrtartalom mérésére használatos eszközök megismerése, használata.	Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).	*Matematika:* mérések, mértékegységek.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Állandóság, változás	22	2	24
Az ember megismerése és egészsége	23	4	27
Környezet és fenntarthatóság	20	1	21
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság, változás	Órakeret 22 + 2 óra
Előzetes tudás	A környezet anyagainak felismerése, megnevezése. A tanult mérőeszközök, mértékegységek használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Változás Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása. Technikai változások: darabolás, darálás, faragás.	Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagmegmunkálás.
Fizikai változások.	Fizikai változásokra példák gyűjtése.	
Kémiai változások: égés, tűzvédelem.	Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása.	
Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.	
Változásokat irányító információk.	Építőjátékokból, légóból házépítés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tervrajz – házépítés. Útiterv – utazás.	Útitervkészítés.	
Egyensúly, stabilitás	Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg, meleg, langyos).	
Folyamat, a rendszerek történetisége Ajándékok, dísztárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai.	Elemzés, tervezés segítséggel. Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei. Konkrét tevékenységek végzése, pl. origami, kenyérsütés.	
Újrahasznosítás. Szelektív hulladékgyűjtés fontossága.	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.	
Az ember természetalakító tevékenységei. Erdőtelepítések fontossága.	Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.	*Földrajz:* Magyarország.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 23 + 4 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon szerzett ismeretek az ember testéről és az egészséges életmódról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, kritikai gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Testkép, testalkat, mozgás Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria. Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.	*Testnevelés és sport:* edzés.
Önfenntartás Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szent-Györgyi Albert. Mennyiségi és minőségi szempontok. A vitaminok **fontossága**.	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására. Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.	*Természetismeret:* tápanyagok.
Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága.	Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Orvosi ellátás. Fertőző és járványos betegségek, védőoltás. Alapfokú elsősegélynyújtás. Mentő hívás. Sérültek ellátása, kötözési módok.	Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.	
Egyedfejlődés Az emberi egyedfejlődés szakaszai. Serdülőkori változások. Napi tisztálkodás, köröm és hajápolás.	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.	
Magatartás Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni. Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe. Kapcsolatok társakkal és a családdal. Az iskolai élet szabályai, házirend.	Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Környezet, fenntarthatóság	Órakeret 20 + 1 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozaton szerzett ismeretek a közvetlen és tágabb környezetünkről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség, az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Globális környezeti rendszerek Életvitel és fenntarthatóság. Környezettudatos magatartás.	Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).	
A víz körforgása. Időjárási jelenségek, folyamatok. Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében.	Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.	*Földrajz*: időjárás, éghajlat.
Környezeti tényezők Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között.	Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* mesterséges környezet.

Fenntartó által jóváhagyva

	Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével.	
Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).	Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álom, Kültakaró, költözés).	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A környezeti állapot és az ember egészsége. A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés). Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei. Megtartás lehetőségei. Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kökörcsin). Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés. Hazánk nemzeti parkjai.	Természet közeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* szelektív hulladékgyűjtés.
A Föld szépsége, egyedisége A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátossá-	Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:* természeti és kulturális értékek.

Fenntartó által jóváhagyva

gai. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.	A földrajzi fogalmak ismerete.	
Kulcsfogal-mak/fogalmak	Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszeny-nyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulla-dékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban. Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra. Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszerről, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat IKT - eszközök használata.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egység címe	7. osztály										8. osztály									Kerettanterv
	Fizika			Kémia			Biológia				Fizika			Kémia			Biológia			
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	90%	10%	+ 1 óra	Összesen	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	9	1	10	11	-	11	7	2	4	13	2	1	3	3	-	3	-	-	-	32
Rendszerek	2	1	3	1	-	1	11	1	7	19	5	-	5	14	-	14	-	-	-	33
Felépítés és a működés kapcsolata	3	1	4	2	1	3	11	5	17	33	4	1	5	12	-	12	-	-	-	32
Állandóság, változás	22	-	22	4	1	5	11	-	5	16	-	-	-	14	3	17	7	1	8	58
Az ember megismerése és egészsége	5	-	5	4	1	5	-	-	-	-	9	1	10	14	4	18	36	2	38	68
Környezet és fenntarthatóság	7	2	9	-	-	-	18	-	3	21	2	-	2	9	-	9	-	-	-	36
Összesen	48	5	53	22	3	25	58	8	36	102	22	3	25	66	7	73	43	3	46	259

Fenntartó által jóváhagyva

Kémia az általános iskola 7 – 8. évfolyama számára

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során–figyelembe véve az enyhén értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását–, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

217 A tematikai egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	11	-	11	218 3	219 -	220 3	221 14
Rendszerek	1	-	1	222 14	223 -	224 14	225 15
Felépítés és a működés kapcsolata	2	1	3	226 12	227 -	228 12	229 14
Állandóság, változás	4	1	5	14	3	17	18
Az ember megismerése és egészsége	4	1	5	14	4	18	18
Környezet és fenntarthatóság	-	-	-	9	-	9	9
Összesen	22	3	25	66	7	73	88

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	11	-	11
Rendszerek	1	-	1
Felépítés és a működés kapcsolata	2	1	3
Állandóság, változás	4	1	5
Az ember megismerése és egészsége	4	1	5
Összesen	22	3	25

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Anyagok tulajdonságai, kölcsönhatásai, változásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tudomány Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága.	A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.	*Informatika:* IKT-eszközök használata.
Anyagok Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége. A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői. A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek. Keverékek, oldatok.	A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel. Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata. Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis. Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése	*Technika, életvitel és gyakorlat:* tárgyak anyagának tulajdonságai.

Fenntartó által jóváhagyva

	(telítetlen, telített oldatok készítése).	
A periódusos rendszer. Mengyelejev.	Tájékozódás a periódusos rendszerben.	
Elemek. Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.	A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.	
Kölcsönhatások, erők Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legelemibb szinten, csak érdekességként).	Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.	
A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások. Egyesülés, égés, bomlás. Közömbösítés: sav + lúg = só + víz. Sav-bázis reakciók: nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészkő + víz (cseppkőbarlang).	Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Sav-bázis reakciók elemzése.	
Energia	Egyszerű kísérletekkel, méré-	

Fenntartó által jóváhagyva

A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban. Halmazállapot-változás, oldódás, tűzgyújtás.	sekkel az energiaváltozások vizsgálata.	
Információ Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).	A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémes, nemfémes csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).	*Földrajz:* mészkőhegyek, tengervíz.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, az égés jelensége. Kémiai ismeretek az anyagokról, fizikai és kémiai változásokról. Az anyagok összetétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kísérleti berendezés rendszerként való működése. Sorrendiség, funkció, alá-, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fémtálca, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hőforrás).	A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Felépítés és a működés kapcsolata	Órakeret 2 + 1 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az anyag tulajdonságairól és változásairól. Jártasság a kísérletezésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok). Levegőszennyezés. Monitoring rendszerek, határértékek, riasztási értékek, szmog. Ózonpajzs.	A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel. Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján. Az oxigén–szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény).	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság, változás	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Az anyagok tanult fizikai, kémiai tulajdonságainak, változásainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A rendszer állapota és változásai A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő). A víznyomás fontosságai és veszélyei. A víznyomással kapcsolatos érdekes kísérletek.	Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között. Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből, pl. a kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: háztartási eszközök és közlekedési eszközök működése. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* ipari forradalom.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, kénessav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Az ember szervezete, egészséges életmód.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, kritikai képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Önfenntartás Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz). Vízbontó készülék működési elve, értelmezése. Természetes vizek.	Tápanyagok összetételének vizsgálata.	*Természetismeret; biológia-egészségtan:* tápanyagok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpiramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	3	-	3
Rendszerek	14	-	14
Felépítés és a működés kapcsolata	12	-	12
Állandóság, változás	14	3	17
Az ember megismerése és egészsége	14	4	18
Környezet és fenntarthatóság	9	-	9
Összesen	66	7	73

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Anyagok tulajdonságai, kölcsönhatásai, változásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vízben és zsírban oldódó anyagok. (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol). Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).	Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata. Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése. Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyületkeverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.	
Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás.	A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat	

Fenntartó által jóváhagyva

Balesetvédelem.	elsajátítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerek	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, az égés jelensége. Kémiai ismeretek az anyagokról, fizikai és kémiai változásokról. Az anyagok összetétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés).	Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)	
Rendszer, rendszer és környezete Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísztárgyak készítése). A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései.	Ajándékok, dísztárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* tárgyak készítése.
Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).	Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak megismerése. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete.	

Fenntartó által jóváhagyva

	A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.	
Természeti rendszerek A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén-dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény). Fotoszintézis.	Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid). A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.	*Természetismeret; biológia-egészségtan; fizika:* Energia, fotoszintézis. A növényi élet. Tápanyagok. Ásványi anyagok.
A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya).	Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken.	
Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok).	Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, rögzítése írásban.	
Épített rendszerek Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz…). Vas- és alumíniumkohászat. Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz…).	Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól. Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról. Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).	
Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes	Megfelelő korrózióvédelmi eljá-	*Technika, életvitel és gyakorlat:* fémkohá-

Fenntartó által jóváhagyva

acél).	rások ismerete. Tűzvédelmi plakátok készítése.	szat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Felépítés és a működés kapcsolata	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az anyag tulajdonságairól és változásairól. Jártasság a kísérletezésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szervetlen és szerves anyagok A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.	Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.	
A Föld Ércek, ásványok, hegységképző kőzetek.	Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércek előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.	*Földrajz:* A Föld. Kőzetek. Ásványok. Hegyek.
Vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások. Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás,	A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízkőoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologta-	

Fenntartó által jóváhagyva

cseppkőképződés, Aggtelek-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.).	tással. Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.	
Az időjárás A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz).	Különböző vízminták vizsgálata összetétel, tisztaság szerint. Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása. Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.	*Földrajz:* A Föld vizei. Hazai gyógyvizek lelőhelyei.
A víz körforgása (tengervíz-esővíz kapcsolata).	Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság, változás	Órakeret 14 + 3 óra
Előzetes tudás	Az anyagok tanult fizikai, kémiai tulajdonságainak, változásainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Változások Kémiai reakciók többféle szempont szerint: – gyors-lassú – egyesülés-bomlás. Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok), sav-lúg. Különböző anyagok reakcióinak vizsgálata, kísérletek bemutatása. *Gyors égés, lassú égés, oxidá-*	A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása. Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén. Hidrogén égésének megfigyelése. Durranógáz-próba megfigyelése. A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése. Hidrogén égése, alumínium és jód reakciója. Szén, faszén, metán égetésének	

Fenntartó által jóváhagyva

ció, redukció *A gyors égés és a lassú égés összehasonlítása illetve bemutatása. (magnézium égése)*	bemutatása. Égéstermékek kimutatása.	
Változások iránya Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése. Szén égetése – szén-dioxid Szénsav előállítása, bomlása Kénessav előállítása, bomlása Mészégetés-mészoltás Mészkő oldása – cseppkőképződés stb.	Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.	
Egyensúly Telített oldat, oldódás, kristályosodás. Halmazállapot-változások	Só-, cukor-, timsókristály készítése. Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, kénessav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Az ember megismerése és egészsége**	**Órakeret 14 + 4 óra**
Előzetes tudás	Az ember szervezete, egészséges életmód.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, kritikai képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Magatartás Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.	Filmek elemzése, következmények felismerése. Doppingszerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése.	
Egészség Egészséges táplálkozás. Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás. Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok. Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroldó vegyszerek, tisztítószerek, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.	Táplálékpiramis-elemzés. Elhízás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.	*Természetismeret; biológia-egészségtan:* táplálkozás. *Fizika:* energiatartalom.

Fenntartó által jóváhagyva

Szerves vegyületek Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése. *Szénhidrátok* Elemi összetétel és az elemek aránya. *Fehérjék* Elemi összetétel. Étolaj és sertészsír, koleszterin-tartalom, avasodás, kémiailag nem tiszta anyagok, lágyulás. *Szenvedélybetegségek* Függőség. Dohányzás, nikotin. Kátrány és más rákkeltő anyagok, kapcsolatuk a tüdő betegségeivel.	Az élelmiszerek legfőbb összetevőinek, mint szerves vegyületeknek az ismerete és csoportosítása. Keményítő kimutatása jóddal élelmiszerekben. Az egészséges életmód kémiai szempontból való áttekintése, egészségtudatos szemlélet kialakítása. Napi tápanyagbevitel vizsgálata összetétel és energia szempontjából.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpiramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Egészségvédelmi és környezetvédelmi ismeretek. Az energia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Élő és élettelen környezeti tényezők A víz- és a levegő tisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái. Helyes szokások.	Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* víztisztítás.
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.	
Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladékudvarok. Veszélyes hulladék.	Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).	
Anyag- és energiatakarékos-	Törekvés az anyag- és energiata-	*Természetismeret;*

Fenntartó által jóváhagyva

ság. Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap-elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés.	karékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.	*fizika:* Energiatakarékosság. Energiatakarékos izzók.

Fenntartó által jóváhagyva

Fizika az általános iskola 7 – 8. évfolyama számára

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

A tematika egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Anyag, kölcsönhatások, energia	9	**1**	**10**	230 2	**231 1**	**232 3**	233 11
Rendszerek	2	**1**	**3**	234 5	**235 -**	**236 5**	237 7
A felépítés és működés kapcsolata	3	**1**	**4**	238 4	**239 1**	**240 5**	241 7
Állandóság és változás	22	**-**	**22**	-	**-**	**-**	22
Az ember megismerése és egészsége	5	**-**	**5**	9	**1**	**10**	14
Környezet és fenntarthatóság	7	**2**	**9**	2	**-**	**2**	9
Összesen	48	**5**	**53**	22	**3**	**25**	70

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Anyag, kölcsönhatások, energia	9	1	10
Rendszerek	2	1	3
A felépítés és működés kapcsolata	3	1	4
Állandóság és változás	22	-	22
Az ember megismerése és egészsége	5	-	5
Környezet és fenntartha-tóság	7	2	9
Összesen	48	5	53

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyag, kölcsönhatások, energia	Órakeret 9 +1 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az anyagok fizikai, kémiai tulajdonságairól, változásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Anyagok Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma. Mérőeszközök. Mérleg, rugós erőmérő.	Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása. Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő). Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése.	*Természetismeret; kémia:* Anyagok tulajdonságai; Halmazállapotok.
Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).	Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése. Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.	*Matematika:* Mérés. Mértékegységek.
Kölcsönhatások, erők Energia fogalma, mértékegysége. (Energia, munkavégző képesség), energiafajták (víz, szél, nap, foszszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő-, mozgási, helyzeti, rugalmas). Energia mértékegysége: J, Kj. Energiaátalakulások,	Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés. A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben. Ötletek gyűjtése.	*Biológia-egészségtan; természetismeret:* tápanyagok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* energiafelhasználás, energiatakarékosság.

Fenntartó által jóváhagyva

energiamegmaradás. Energiatakarékosság. Energiata-karékosság a saját környeze-tünkben. Az erő fogalma, nagysága, irá-nya, mértékegysége (Rugós erőmérő).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsön-hatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerek	Órakeret 2 + 1 óra
Előzetes tudás	Hősszúság, idő mérésének mértékegységei. Mérési gyakorlatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tér, idő, nagyságrendek Hosszúság és idő mértékegységei. Atomi méretek (méretarányos szemléltetés). Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév).	A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása. Az átváltások gyakorlása. Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból.	*Matematika:* Hosszúság- és időmérés, mértékegységek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hosszúság-mértékegység, időmértékegység, atom, méretarány, életkor, földtörténeti kor, korszak.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A felépítés és működés kapcsolata**	**Órakeret 3 + 1 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek az energiáról, hőről és fényről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)	Érdekességek gyűjtése a földrajzkönyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről.	*Földrajz:* A Föld szerkezete. A Nap, a Hold, a bolygók.
A Nap A Nap hő- és fényenergiájának hatása a földi életre. (hőterjedés – sugárzás, a fizikai jellemzői).	Egyszerű hőtani, kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, kapcsolatban.	
Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek).	A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában. A gyűjtött anyag bemutatása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás, fénysebesség.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság és változás	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a mozgásról, hely- és helyzetváltoztató mozgások, mozgásfajták, növények és állatok mozgása, sportágak, az ember mozgása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincsbővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mozgások jellemzése Mozgás és nyugalom (viszonylagosság). Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).	Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Közlekedési eszközök; A biztonságos közlekedés.
Mozgásállapot-változás Változó mozgások. Egyenletesen változó mozgások. Átlagsebesség. Körmozgás jellemzése. Tengely körüli mozgás.	Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták megkülönböztetése. Labdajátékok, biliárd.	

Fenntartó által jóváhagyva

Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás	Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.	
Közlekedési alkalmazások. Balesetvédelem.	Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén). Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokra. Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).	
Változások iránya Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok. Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő). Sportok, karbantartási eszközök használata.	Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege). Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix). A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.	*Testnevelés és sport:* sportágak.
Egyensúly Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák. Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).	Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására. Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.	*Természetismeret; biológia-egészségtan:* az élő test.
Nyomás	Nyomással kapcsolatos egyszerű	

Fenntartó által jóváhagyva

Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület). Nyomás a folyadékokban. Nyomás a légnemű anyagokban.	kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, egyszerű gép, termikus kölcsönhatás, nyomás, sebesség, út, idő.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az ember táplálkozása, tápanyagok. Érzékszervek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az energia szerepe az élővilágban Táplálkozás – energiafelhasználás.	Táplálkozási táblázatok értelmezése. A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása.	*Természetismeret; biológia-egészségtan:* a táplálkozás és a mozgás szervrendszere.
A táplálék mint energiahordozó. Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük. Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. Fehérjék – építőanyagok.	Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.	*Természetismeret; kémia; biológia-egészségtan:* tápanyagok égésfeltételei.
A biológiai mozgás fizikai alapjai A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás.	Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.	*Testnevelés és sport:* Edzés. Sportágak.

Fenntartó által jóváhagyva

A hang, ultrahang szerepe az élővilágban.	Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével. Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.	
A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések).	Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben. Modell- és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban.	
Káros környezeti hatások, zajszennyezés. Erős hanghatással járó foglalkozások. Védőfelszerelések.	A hallószervek tudatos védelme és óvása az erős hanghatásoktól (pl. zene). A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel. A hallássérült ember elfogadása és segítése.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* munkafolyamatok és védőfelszerelések.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, energiahordozó, erőnléti állapot, hangterjedés, zajszennyezés, érintésvédelem.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Környezet és fenntarthatóság**	**Órakeret 7 + 2 óra**
Előzetes tudás	Földrajzi ismeretek, a természet földrajzi ismerete. Földfelszín, időjárás, a víz körforgása. Környezetszennyezés, környezetvédelem.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, kritikai gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A földi időjárás fő jellemzői Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek).	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.	*Földrajz:* Áramlatok. Szélrendszerek. Időjárási jelenségek.
Az időjárás-előrejelzés.	Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból.	
A légkör fizikai tulajdonságai (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék). A vízkörforgás fizikai háttere, szél). Csapadékfajták. Légnyomás és mérése (Barométer).	A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről. Olvasmány-feldolgozás.	*Földrajz:* légnyomás.
Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)	Ismeretterjesztő filmek elemzése. Élménybeszámoló készítése.	
A kárenyhítés lehetőségei, előre-	Az előrejelzés fontosságának fel-	

Fenntartó által jóváhagyva

jelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.	ismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és viharelőrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj) Útépítés, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem.	Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.	*Földrajz:* a Föld nagy tájai.
Energiatakarékos eljárások, eszközök. (szigetelés, főzési, fűtési módszerek).	Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a közösségi tereken. Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására. Saját példák gyűjtése.	
Takarékos, kényelmes, biztonságos közlekedés eszközei.	Tájékozódás internetről, könyvekből, a legújabb környezetbarát technikai találmányokról, eszközökről.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* közlekedési eszközök.
A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószerek, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematika egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Anyag, kölcsönhatások, energia	2	1	3
Rendszerek	5	-	5
A felépítés és működés kapcsolata	4	1	5
Az ember megismerése és egészsége	9	1	10
Környezet és fenntartha-tóság	2	-	2
Összesen	22	3	25

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyag, kölcsönhatások, energia	Órakeret 2 + 1 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az anyagok fizikai, kémiai tulajdonságairól, változásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok.	Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata. Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulói kísérletek végzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Hosszúság, idő mérésének mértékegységei. Mérési gyakorlatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hierarchikus rendszerek és hálózatok Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet). Szerkezetek (pl. kerékpár).	Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben. Szerkezetek összeállítása.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Infrastruktúra. Szerelés.
Természeti rendszerek A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok). A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, Mars-járó).	Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba. Vizsgálódások távcsövekkel. Érdekességek gyűjtése a világűrről (csoportmunka). Információk internetről, filmekből, könyvekből.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés. *Informatika:* információszerzés.
Épített rendszerek Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések.	Térképrajzolás stb.	*Földrajz:* térkép, Naprendszer.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hosszúság-mértékegység, időmértékegység, atom, méretarány, életkor, földtörténeti kor, korszak, bolygó, hold, üstökös, meteor, távcső, űrteleszkóp.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A felépítés és működés kapcsolata	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Ismeretek az energiáról, hőről és fényről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Nap A Nap fényenergiájának hatása a földi életre. (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői).	Egyszerű, fénytani kísérletek végzése, fényterjedéssel kapcsolatban. Tanulói kísérletek végzése.	
Naprendszer Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok. A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold).	Planetárium-látogatás. Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével. Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról hír-adásokból, újságokból, TV-, rádió-adásokból, internetről. A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában. A tudományos kutatások eredményei és a tévhitek összehasonlítása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás, fénysebesség, bolygó, Hold (telihold, félhold, újhold), csillagászat.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 9 + 1 óra
Előzetes tudás	Az ember táplálkozása, tápanyagok. Érzékszervek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az érzékelés fizikája A fény, a színkép. A fény terjedése, fénytörés, szivárvány A látás alapja, a szemlencse működése. Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók.	Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével. Képalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése. Optikai eszközök vizsgálat a gyakorlatban.	*Természetismeret; biológia-egészségtan:* érzékszervek és működésük.
Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás). Szemüveghasználat. Látásvédelem – egészségvédelem. (Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés).	A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon. Szemüveghasználat, napszemüveg-használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására. Látássérült embertársaink segítése.	
Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek (áramütés). Veszélyt jelző táblák, információk.	A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásá-	

Fenntartó által jóváhagyva

Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).	val.	
Az elektromosság felhasználása a gyógyászatban.	Képek, filmek elemzése az elektromosság felhasználásáról a gyógyászatban (csoportmunka). Beszámolók készítése szóban, rajzban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, energiahordozó, erőnléti állapot, fénytörés, lencse, képalkotás, hangterjedés, zajszennyezés, érintésvédelem.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Földrajzi ismeretek, a természet földrajzi ismerete. Földfelszín, időjárás, a víz körforgása. Környezetszennyezés, környezetvédelem.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, kritikai gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)	Ismeretterjesztő filmek elemzése.	
A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.	Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és viharelőrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (fényszennyezés). Útépítés, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem.	Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.	*Földrajz:* a Föld nagy tájai.

Fenntartó által jóváhagyva

Energiatakarékos eljárások, eszközök. (energiatakarékos izzók, berendezések).	Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a közösségi tereken. Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására.	
Energiatermelés módjai, kockázata. Hazai erőművek. (Fosszilis erőművek, atomerőmű).	Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete. Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről.	*Földrajz:* erőművek, atomerőmű.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Biológia - egészségtan az általános iskola 7 – 8. évfolyama számára

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önellátó testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

A tematika egységek címe	**7. évfolyam**				**8. évfolyam**			**Kerettanterv**
	90%	**10%**	**+ 1 óra**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	7	**2**	**4**	**13**	-	**-**	**-**	7
Rendszerek	11	**1**	**7**	**19**	-	**-**	**-**	11
Felépítés és a működés kapcsolata	11	**5**	**17**	**33**	-	**-**	**-**	11
Állandóság, változás	11	**-**	**5**	**16**	7	**1**	**8**	18
Az ember megismerése és egészsége	-	**-**	**-**	**-**	36	**2**	**38**	36
Környezet és fenntarthatóság	18	**-**	**3**	**21**	-	**-**	**-**	18
Összesen	58	**8**	**36**	**102**	43	**3**	**46**	101

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam			
	90%	10%	+1óra	Összesen
Anyag, energia, információ	7	2	4	13
Rendszerek	11	1	7	19
A felépítés és a működés kapcsolata	11	5	17	33
Állandóság és változás	11	-	5	16
Környezet és fenntarthatóság	18	-	3	21
Összesen	58	8	36	102

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyag, energia, információ	Órakeret 7 + 2 + 4 óra
Előzetes tudás	Az élőlények táplálkozása, testfelépítése. A mozgás. Alkalmazkodóképesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Okokozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Élőlények csoportosítása, felszíni formák kialakulása. A természetismeretben tanultak felelevenítése. *Anyag* Az élő rendszerek anyagi összetétele. Kölcsönhatások, erők. Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája). Érdekességek: test felépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál Miért elképzelhetetlen az ÉLET víz nélkül mélyítése az ismeretnek. A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer) 2-3 lépésben önállóan.	Felszíni formák kialakulása. Élőlényekről tanultak felelevenítése. Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtóerő). (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrős talp, csőrtípusok, lábtípusok stb.).	*Kémia:* szerves és szervetlen anyagok. *Fizika:* Tömeg, súly. Energia.
Energia A napfény és a földi élet összefüggése. Fotoszintézis. Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában. Táplálékklánc elkészítése tanári segítséggel. Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása. A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés). Ragadozók –sebessége. ered-	Táplálékláncok készítése. Anyag- és energiaforgalom felismerése. Példák felidézése a természeti körfolyamatokról. Gyűjtőmunka. Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása. Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között. Beszámolók készítése.	

Pedagógiai Oktatási Központ által jóváhagyva

mények, egyéni feljegyzése önállóan.		
Információ A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége. (Tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések.) A biológiai információ,(toll, illat, testbeszéd) mélyítése A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban. A biológiai sokféleségben rejlő információ. Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűrőképesség, fajok és életfeltételek).	A biológiai információ jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése. Enciklopédiák, lexikonok használata. Gyűjtőmunka, növénytani kísérletek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, gravitáció, testbeszéd, hang-, szín-, illatjelzés, tűrőképesség, önfenntartás, fajfenntartás, állandó testhőmérséklet, változó testhőmérséklet, az élő szervezet energiaellátása, fotoszintézis, biológiai információ.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerek	Órakeret 11 + 1 + 7 óra
Előzetes tudás	Életközösségek működése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analizáló, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tér és idő Minek a megfigyelésére használunk távcsövet, tükröt, nagyítót, mikroszkópot, begyakorlás. A mikroszkópok fajtái, felépítése, és működése. Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése).	Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval. Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése. Kutatómunka a mikroszkópok felfedezésével és működésével kapcsolatban.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* időszalag.
Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonalitás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint). Tanári segítséggel földrajzi ismeretek alkalmazása.	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.	*Földrajz:* a Föld övezetessége.
Az élővilág törzsfejlődésének időskálája, jelentősebb eseményei. (Földtörténet – első élőlények megjelenése). Önálló feldolgozása az első élőlények megjelenésének.	A törzsfejlődés időskálájának ábraelemzése. A földtörténeti eseményekről szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése. Grafikonértelmezés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai). Életkori szakaszok és kapcsolódó biológiai történések az ember életéből, 2-3 lépésben önállóan.	Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések).	
Rendszer, rendszer és környezete A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok).	Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (puzzle). Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.	
A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése. A sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén. A sejthártya, sejtplazma, sejtmag szerepe a sejt életfolyamataiban tanári segítséggel.	Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése, csoportosítása adott szempontok szerint. Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölérendeltség viszonyainak értelmezése.	
A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.	Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.	*Földrajz:* A Föld.
Szerveződési szintek, hálózatok A biológiai szerveződés szintjei Mélyítése a testszerveződésnek a növény- és állatvilágban. (egyed alatti és feletti). A szintek közötti kapcsolatok. (Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában.) Tanári segítséggel a baktériumok, moszatok jellemzőinek mélyítése.	Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval. Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából. Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról.	

Fenntartó által jóváhagyva

Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Méretskála, mikroszkóp, szerveződési szint, földtörténetikor, sejt, egyed, baktérium, moszat, szervezet, életközösség, biológiai hálózat. sejtmag, sejtplazma, sejthártya	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A felépítés és a működés kapcsolata	Órakeret 11 + 5 + 17 óra
Előzetes tudás	A víz, a tápanyagok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Anyagok A víz biológiai szerepe. Önálló feldolgozása, előre megadott szempontok alapján. A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer) Miben hasonlít a sivatagi, illetve a hideg égövi állatok túlélési stratégiája tanári segítséggel. Szobanövényeink egy része trópusi eredetű. Milyen ápolási igényben nyilvánul ez meg kaktuszok esetében, önálló munka.	Vizes élőhelyek felsorolása. Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről. *Példák keresése* a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). Növénygondozás, állatgondozás (tiszta ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel). Kísérlet desztillált vízzel.	*Földrajz:* természetes vizek. *Technika, életvitel és gyakorlat:* növény- és állatgondozás.
Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe. Táplálkozásunkban előforduló trópusi növények vitamintartalmának mélyítése.	Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).	*Kémia:* Szerves és szervetlen anyagok. Tápanyagok.

Fenntartó által jóváhagyva

Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel). Receptek gyűjtése, összerendezése.	Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése. Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén. Napi, heti étrend összeállítása. Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok csoportmunkában.	
Élőlények A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai. Mélyítése a szöveteknek, szövetfelismerés.	Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére. Növényi és állati sejt összehasonlítása.	
Baktériumok, vírusok. Baktériumok, okozta betegségek feldolgozása tanári segítséggel. Vírusok, okozta betegségek megkeresése 2-3 lépésben önállóan.	Olvasmányelemzés, szövegértés.	
Gombák (egy kalapos gomba példáján). Néhány gombafajta megismerése, jellemzése. A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai között. Gombafogyasztás szabályai-	A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Vizsgálódásnagyítóval.	

Fenntartó által jóváhagyva

nak mélyítése.		
Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, Kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód. Fajismeret, begyakorlása. Tanári segítséggel növények jellemzése. Előre megadott szempontok alapján állatok jellemzése.	Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás.	
Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.	Példák gyűjtése a természetből.	
Életközösségek Egyed feletti szerveződési szintek. Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés). Magányos életmód. Fajok közti kapcsolatok.	Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.	
Az életközösségek belső kapcsolatai.	Az élő és élettelen összetevők csoportosítása. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése.	
A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés). Tanári segítséggel példák gyűjtése.	Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése).	
Életközösségek táplálkozási	Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszeré-	

Fenntartó által jóváhagyva

kapcsolatai, hálózatai: Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémes állatok vadászatának felismerése önálló munkával. – Táplálékláncok – Termelő szervezetek – növények – Fogyasztó szervezetek – állatok – Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák. A túlzott halászat, a bálnavadászat-felismerése tanári segítséggel. A szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményeinek önálló feldolgozása.	nek felismerése. Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.	
Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, párzás, védekezés).	Megfigyelések az állatok viselkedésformáiról. Informatikai eszközhasználat. Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek).	
Biomok A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő). Földrajzi ismeretek begyakorlása, tanári segítséggel.	Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.	
A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei). A biomok főbb jellemzői, terüle-	Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.	*Földrajz:* a Föld övezetei.

Fenntartó által jóváhagyva

ti elhelyezkedésük.		
Az élővilág rendszerezése Az élőlények csoportosításának lehetőségei, képek felismerésével. Milyen szempontok szerint lehet csoportosítani az élőlényeket, tanári segítséggel. *(egysejtűek, növények, állatok, gombák)* *Az eddig megismert egysejtűek felelevenítése.* Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása. Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs. Egysejtűek. Növények országa. Állatok országa. Gombák országa.	Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint. Növény- és állathatározó könyvek tanulmányozása. Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás. Táblázatalkotások.	
Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége. Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj).	Érdekességek, szemelvények feldolgozása.	
Nap, Naprendszer A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás). Milyen veszélyekkel jár a globális fölmelegedés a sarkvidékek és az egész Föld élővilágára önálló feldolgozás.	Szemelvényfeldolgozás, elemzés, értelmezés. Összefüggések felfedezése. Példák sorolása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Fotoszintézis. Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Víz, szerves, szervetlen anyag, tápanyag, vitamin, a szervrendszer felépítése, egyed és faj, tápláléklánc, evolúció, fotoszintézis.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság és változás	Órakeret 11 + 5 óra
Előzetes tudás	Az életközösségek. A növények, állatok mozgása. Fotoszintézis. Az élővilág felépítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerő képesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Állapot Az életközösségek állapotának jellemzése. Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon. Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel. Vizsgálódások.	*Földrajz:* a Föld övezetessége.
Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok).	Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.	
Önszabályozás, viszonylagos egyensúly-megújulás.	Információs eszközök használata.	
Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások). Globális természeti problémák és következményeik. A Föld globális problémái:	Adatgyűjtés, tablókészítés az emberi tevékenységről.	

Fenntartó által jóváhagyva

- túlnépesedés feldolgozása önállóan, előre megadott szempontok alapján. - A világ élelmezése, fogyasztási szokások tanári segítséggel. – Anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlásának felismerése tanári segítséggel.		
Változás Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták. Az állatok mozgása, végtagok felismerése, önálló munkával.	Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás.	*Természetismeret; fizika:* mozgás.
Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hősugárzás). Táplálkozás – belső energia. Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak). Téli álom: életfolyamatok lassulása. Környezeti hatások – napsugárzás. Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek stb.). Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás.	Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira. Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése.	

Fenntartó által jóváhagyva

Nagy melegben való viselkedés, mit jelent az UV sugárzás. Tanári segítséggel való feldolgozás.		
Fotoszintézis és a légzés lényege. A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítása, oxigéntermelése (energiamegkötés).	Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre. Táplálékláncok készítése. Rajzos ábrák elemzése.	*Kémia:* tápanyag, energia, égés.
Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció). Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokon fajok, családok, rendek, törzsek). Rendszertani alapismeretek.	A változatosság, sokféleség élménye, értékelése családon belül. Az élővilág sokféleségének megfigyelése. Csoportosítás, táblázatkészítés.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Önszabályozás, viszonylagos egyensúly, megújulás, globális természeti probléma, üvegházhatás, felmelegedés, ózonlyuk, UV-sugárzás, ivóvízkészlet, hőháztartás, belső energia, , fotoszintézis, szerves anyag.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 18 + 3 óra
Előzetes tudás	Talaj, éghajlat, környezeti tényezők, környezetvédelem, szemétgyűjtés, ipar, mezőgazdaság, közlekedés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Globális környezeti rendszerek A talaj termőképessége, védelme. A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak stb.). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása. A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági). Az emberi tevékenységek felszínformáló hatásai.	Kísérletezés talajjal. Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása. Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint. Az emberi tevékenység felszínformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése.	*Földrajz:* a Föld. *Technika, életvitel és gyakorlat:* Talajművelés; Talajszennyeződés; Szelektív hulladékgyűjtés; Ipari, mezőgazdasági tevékenységek.
Környezeti tényezők Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés). Felelős fogyasztói szemlélet.	Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.	*Fizika:* a hő terjedése. *Kémia:* energia.
Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az al-	A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészí-	*Földrajz:* Időjárás; Természetes vizek.

Fenntartó által jóváhagyva

kalmazkodás módjai.	tés.	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).	Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.	*Földrajz:* Ipar és mezőgazdaság.
A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés). Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.	A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.	
Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel. Szemétgyűjtési akciókon részvétel.	
A tudatos fogyasztói szokások (takarékosság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás).	A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.	
A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése).	Parkgondozás, fa- és virágültetés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági, ipari, háztartási szennyezőanyag, vegyszer, olajszennyezés, mérgező gáz, talajpusztulás, takarékosság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Az ember megismerése	36	2	38
Állandóság és változás	7	1	8
Összesen	43	3	46

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember megismerése	Órakeret 36 + 2 óra
Előzetes tudás	Az emberi test, az egészséges életmód. Önismeret. Mások elfogadása, közösségi normák betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség további erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kiscsoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analizáló, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekvés erősítése az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztése. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeloldás segítése. Önzetlenség erősítése. IKT-eszközök használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Testkép, testalkat, mozgásképesség Testalkat változása a növekedés során. Testkép-zavarok. Az ember szervrendszerei Szervek. Elhelyezkedésük. Mozgás: aktív és passzív szervrendszere. Mozgás és életmód kapcsolata. Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás. Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük. A mozgásszegény életmód következményei.	Információgyűjtés. Ábraelemzés. Rendszeres, aktív sportolás. A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása. Egészségmegőrző technikák gyakorlása. Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása. Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.	*Informatika:* internethasználat. *Testnevelés és sport:* mozgás, sport. *Természetismeret; kémia:* tápanyagok, vitaminok.
Táplálkozás: szervei, emész-	Az emberi szervezet szervrend-	

Fenntartó által jóváhagyva

tési folyamatok. A tápcsatorna betegségei. A légzés: szervei, működése. A légzőszervek gyakori betegségei. Védekezés egyszerű gyógymódokkal. Keringés: szervei, működése. Kiválasztás szervei.	szerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.	
Önfenntartás Érzékszervek. A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi, hormonális szabályozás. - Az alkohol egészségkárosító hatásai önálló munkával. - Tanári segítséggel, a lágy és kemény drogok legismertebb fajtái, hatásuk az ember idegrendszerére.	Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon. A személyes felelősség tudatosulása, a szülő, a család, a környezet szerepének bemutatása a függőségek megelőzésében. A kockázatos, veszélyes élethelyzetek megoldási lehetőségeinek bemutatása.	*Fizika*: a hang terjedése, a fény terjedése, lencsék.

Fenntartó által jóváhagyva

Szaporodás, egyedfejlődés Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek. Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás. Méhen belüli fejlődés, születés, születés utáni élet. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.	Beszélgetések az ember szaporodásáról. Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.	
Egészség Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.	Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* Orvosi ellátás. Elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.
Magatartás A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége. Tanulás szerepe. A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuske-	Szabályok, normák szerepének elfogadása. A tanulás fontosságának tudatosulása. Felelősségteljes magatartás. Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése. Konfliktuskezelések gyakorlása.	

Fenntartó által jóváhagyva

zelés, probléma-feloldás.		
Kulcsfogal-mak/fogalmak	Test, szervezet, szervrendszer, betegség, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés, magatartás, önismeret, norma, szabály, serdülőkor.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság és változás	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Az életközösségek. A növények, állatok mozgása. Fotoszintézis. Az élővilág felépítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerőképesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Orvosi ellátás feldolgozása, tanári segítséggel.		
Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG).	Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről. Személyes tapasztalatok feldolgozása.	
Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában. Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia-felszabadulás). Az oxigén az égés feltétele.	Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.	
Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre. Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly.	Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása. Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusméréssel.	
Folyamat	A saját egészségi állapot iránti	

Fenntartó által jóváhagyva

A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet). A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége. A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.	felelősség belátása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	hőháztartás, belső energia, EKG, EEG, szerves anyag, vérnyomás, pulzus, vércukorszint, evolúció, biológiai szabályozás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.

Fenntartó által jóváhagyva

Testnevelés az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

A testnevelés és sport műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között – az 1–6. évfolyamon külön tematikai egységben tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc tantárgy is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjék, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékosság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportágspecifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentieken kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképesség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömének felfedeztetésével. A mozgásos alaptechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló

Fenntartó által jóváhagyva

terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.
A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást.

Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerő-piaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzfer hatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Fenntartó által jóváhagyva

5–6. évfolyam

A testnevelés és sport tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás örömének biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása.

Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztését széles körűen szolgálja a testnevelés és a sport. A testnevelésórákon vagy szabadős sporttevékenységek keretében életszerű alkalmak kínálkoznak az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására, a tantárgy szakkifejezéseinek fogalmi tisztázására és a szókincsbővítésre. Az anyanyelvi kompetencia művelésében a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása – amely gyakorta még felső tagozaton is gondot jelent – a testnevelés óráinak jelentős részét adják.

A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

A tematikai egységek címe	**5. évfolyam**			**6. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	30	**4**	**34**	30	**4**	**34**	60
Motoros készségfejlesztés-mozgástanulás	40	**4**	**44**	40	**4**	**44**	80
Játék	30	**6**	**36**	30	**5**	**35**	60
Versenyzés	27	**2**	**29**	26	**3**	**29**	53
Prevenció, életvezetés,egészségfejlesztés	20	**-**	**20**	21	**-**	**21**	41
Tánc	15	**2**	**17**	15	**2**	**17**	30
Összesen	162	**18**	**180**	162	**18**	**180**	324

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	30	4	34
Motoros készségfejlesztés- mozgástanulás	40	4	44
Játék	30	6	36
Versenyzés	27	2	29
Prevenció, életvezetés,egészségfejlesztés	20	-	20
Tánc	15	2	17
Összesen	162	18	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 30 + 4 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb kézi- és tornaszerek ismerete és használata. Vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kondicionális képesség fejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Támlázások oldalra- előre-hátra különböző szereken. . 1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba) Járások –lépésvariációkkal. 1.2. Atlétika Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok.	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Négyütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötélen, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, labda.Egyensúly-	Matematika: szerialitás és relációk. Magyar nyelv és irodalom: Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test, egészséges életmód.

Fenntartó által jóváhagyva

Futások. Ugrások, dobások. Dobóiskolai gyakorlatok különböző méretű labdákkal. Emelés-hordás. 1.4. Küzdő – húzó játékok 1.5. Testtartást javító, erősítő és légző gyakorlatok zenére	gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iramváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban.	Ének-zene: zenehallgatás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont, hármaslépés, érintő járás	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 40 + 4 óra
Előzetes tudás	Mozgássorok végrehajtása vezényszóra. Irány- és ütemtartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások vonalban, oszlopban. 2.2. Torna Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, bordásfalon. Mászás kötélen- mászó kulcsolás. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Tarkóállás.	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energia befektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban. Sportágtechnikai elemek alkalmazása egyénileg, párban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test, pozitív higiénés szokások.

Fenntartó által jóváhagyva

2.3. Atlétika Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. 12 perces futás. Fizikai állapotfelmérés. Kislabda hajítás állóhelyből. Különféle méretű labdák célba juttatásának módozatai. 2.4. Úszás Merülési gyakorlatok, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel. Váltóversenyek mellig érő vízben.	jellegű feladatokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 30 + 6 óra
Előzetes tudás	Labdával irányított dobások, rúgások kivitelezése. A játékszabályok betartása. Aktív részvétel a közös játékokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig űzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Képességfejlesztési fókuszok: a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal. Átadások helyben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Zsinórlabda és labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás. Cserefutball 3–4 fős csapatokkal. Támadásszervezés. Védekezés-támadás mozgásanyaga. 3.2. Népi gyermekjátékok és	Testnevelési és sport játékok stratégiai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Ismeretek szerzése az olimpia-nagy alakjairól. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevé-	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Hon-és népismeret: népi gyermekjátékok, néphagyományok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ókor, Görögország, Olimpia.

Fenntartó által jóváhagyva

néphagyományok Futó és fogójátékok taktikai elemekkel. 3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek szerek használatával. 3.4. Küzdősportok elemei 3.5. Az olimpiák története – sport idolok: hazai élsportolók megismerése.	kenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, továbbítás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 27 + 2 óra
Előzetes tudás	Együttműködés a csapattársakkal. Az egyszerűsített sportági versenyszabályok betartása. Az elemi labdakezelési ismeretek gyakorlati alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Sor-és váltóversenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny- váltófutás (egykezes váltással). 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: – labdarúgás – kosárlabda	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.	Magyar nyelv és irodalom: viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. Természetismeret: egészséges életmód.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, verseny, váltás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. Egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzése. Az egészséges életmód alapelemeinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. A mozgás, mint életforma Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, talajtorna). 5.2. Testi-lelki egészség Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás. 5.3. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek Túra – balesetvédelem:	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció, mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, higiénia hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása. Biztonságra és környezettuda-	Ének-zene: relaxációs zenék. Természetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Fenntartó által jóváhagyva

kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás. 5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	tosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 15 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű tánclépés utánozása bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján. Testhelyzet és változásainak érzékelése. Képesség gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. A tánc, mint művészet – elmélet Élő és felvett színházi produkciók – megtekintése. 6.2. Mozgásos dramatikus és énekes játékok Kézjátékok. Mozgásos improvizációk. Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz). Tartásos és mozgásos gyakorlatelemek.	Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása. Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok:	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

Fenntartó által jóváhagyva

	induló, megálló gyakorlatok.	
6.3. Népi, táncos gyermekjátékok Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; i). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). 6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága.)	“Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetési pont-váltással. Járás-fordulat elemekkel kompozíció készítése, egyénileg. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása. Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, improvizáció	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség	30	4	34
Motoros készségfejlesztés- mozgás-tanulás	40	4	44
Játék	30	5	35
Versenyzés	26	3	29
Prevenció, életveze-tés,egészségfejlesztés	21	-	21
Tánc	15	2	17
Összesen	162	18	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 30 + 4 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb kézi- és tornaszerek ismerete és használata. Vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kondicionális képesség fejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok*:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.3. Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok. 1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba) Járások, összetett lépések. 1.3. Atlétika Futóiskolai gyakorlatok Futások. 12 perces futás. Fizikai állapotmérés.	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötélen, gyűrűn, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése –	Matematika: szerialitás és relációk. Magyar nyelv és irodalom: Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test, egészséges életmód.

Fenntartó által jóváhagyva

Ugrások, dobások. Emelés-hordás. 1.4. Küzdő – húzó játékok 1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére	karika, szalag, labda, buzogány. Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.	Ének-zene: zenehallgatás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont, futóiskola	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 40 + 4 óra
Előzetes tudás	Mozgássorok végrehajtása vezényszóra. Irány- és ütemtartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás 2.2. Torna Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélen. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energia befektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-,	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test, pozitív higiénés szokások.

Fenntartó által jóváhagyva

hátra. Kézállás, tarkóállás. 2.3. Atlétika Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal, térdelő rajttal. Rajtok, indulások különböző testhelyzetből. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai. 2.4. Úszás Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar- és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig érő vízben.	úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, rajtok, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 30 + 5 óra
Előzetes tudás	Labdával irányított dobások, rúgások kivitelezése. A játékszabályok betartása. Aktív részvétel a közös játékokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig űzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Képességfejlesztési fókuszok: a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Zsinórlabda és labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda. Játékos labdás feladatok 2–3–4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap vagy rombusz alakzatban, átadások irányá-	Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Ismeretek szerzése az olimpia-	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Hon-és népismeret: népi gyermekjátékok, néphagyományok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ókor, Görögország, Olimpia.

Fenntartó által jóváhagyva

nak megváltoztatásával. 3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó és fogójátékok taktikai elemekkel. 3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek sportszerek használatával 3.4. Küzdősportok elemei 3.5. Az olimpiák története – sport idolok A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei.	és sporttörténet nagy alakjairól. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás, bázis, nemzetközi sikerek	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 26 + 3 óra
Előzetes tudás	Együttműködés a csapattársakkal. Az egyszerűsített sportági versenyszabályok betartása. Az elemi labdakezelési ismeretek gyakorlati alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny egyénileg és csapatban, a kétkezes váltás. Ugróiskola. Kötélugrás-verseny. 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny alacsony és magas labdavezetéssel. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: – labdarúgás – kosárlabda – kézilabda: A technikai és a taktikai fel-	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.	Magyar nyelv és irodalom: viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. Természetismeret: egészséges életmód.

Fenntartó általi jóváhagyva

adatok megoldását előkészítő, valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. – zsinórlabda.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny, taktika	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. Egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzése. Az egészséges életmód alapelemeinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. Képességfejlesztési fókuszok*:* egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. A mozgás mint életforma Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates). 5.2. Testi-lelki egészség Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre. Prevencióra törekvés az életvezetésben, balesetmegelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátá-	Ének-zene: relaxációs zenék. Természetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Fenntartó által jóváhagyva

5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok figyelembe vételével) Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen. 5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	sa. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 15 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű tánclépés utánozása bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján. Testhelyzet és változásainak érzékelése. Képesség gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. A tánc mint művészet – elmélet Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése. 6.2. Mozgásos dramatikus és énekes játékok Kézjátékok. Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).	Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása. Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktus-	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

Fenntartó által jóváhagyva

Ritmizált lépések: keringő-, rida lépés, zárt és nyitott hármas lépés, váltólépés egyszerű formái különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal. 6.3. Népi, táncos gyermekjátékok Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgatós típusú lépések; forgatós mozgáscsoportjai). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). A társastánc etikettjének néhány alapeleme. 6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)	teremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar“vezetéssel”. “Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetési pontváltással. Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása. Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására. Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett, keringő-, ridalépés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – összetett mozgások, 4–8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, – a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, – erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, – gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére, – a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával, – a labda átvételére és átadására, – a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, – higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására, – egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – zenével szinkronban mozgásra, – a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.

Fenntartó által jóváhagyva

7 – 8. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhén értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása. Ezt a célt szolgálják a NAT-ban a mozgásnevelésre, mozgáskultúrára, a testi nevelés ismeretelemeire és az általános személyiségfejlesztésre vonatkozó közműveltségi tartalmak.

A tantárgy célja a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerré válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerő-piaci helytálláshoz.

A testnevelés és sport tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik az anyanyelvi kommunikációs fejlesztés a testnevelés órákon vagy szabadidős sporttevékenységek keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

A tematikai egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**			Kerettanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	33	**6**	**39**	34	**5**	**39**	67
Motoros készségfejlesztés-mozgástanulás	43	**-**	**43**	43	**-**	**43**	86
Játék	34	**5**	**39**	33	**6**	**39**	67
Versenyzés	30	**6**	**36**	30	**6**	**36**	60
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	23	**-**	**23**	23	**-**	**23**	46
Összesen	163	**17**	**180**	163	**17**	**180**	326

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség	33	6	39
Motoros készségfejlesztés- mozgás-tanulás	43	-	43
Játék	34	5	39
Versenyzés	30	6	36
Prevenció, életvezetés, egészségfej-lesztés	23	-	23
Összesen	163	17	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 33 + 6 óra
Előzetes tudás	Összetett mozgások, 4-8-ütemű gyakorlatok végrehajtása. Szóbeli utasításra a feladatok végrehajtása. A testnevelés és sport tantárgy szakszavainak megértése és adekvát mozgásos megválaszolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Mozgásigény fenntartása. Mozgásműveltség fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Képességfejlesztési fókuszok*:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és -szabályozás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 . Gimnasztikai elemek: Bemelegítési technikák. Járások, szökdelések. Természetes mozgásformák. 1.2. Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Mászás és függeszkedés Kéziszer-gyakorlatok Négyütemű gyakorlatok.	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére. Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása.	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test, egészséges életmód. Ének-zene: üteme-

Fenntartó által jóváhagyva

Egyensúly-gyakorlatok. 1.3. Atlétika Futóiskola. Futások. Ugró - és dobóiskola. Ugrások, dobások. Emelés-hordás. Fizikai állapotmérés. 1.4. Küzdősportok elemei Páros küzdőgyakorlatok. 1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére 1.6. Motoros tesztek (Cooper) Kizárólagosan diagnosztikus célzattal.	Járások törzs- és karmozgással összekötve. Mászás és függeszkedés – kötélen, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, labda. Négyütemű gyakorlatok végzése. Egyensúly-gyakorlatok végzése. Futások iramváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban. Páros küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.	zés, zenehallgatás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont, futóiskola.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás	Erőfeszítés és kitartás (egyéni szintnek megfelelve) a gyakorlatok végrehajtása során. Szabálykövetés, szabálytartás a rend- és más gyakorlatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. További sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok*:* instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban. 2.2. Torna: Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, bordásfalon. Mászás kötélen. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Fejállás, tarkóállás – segít-	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test. Technika, életvitel és gyakorlat: higiénés szokások.

Fenntartó által jóváhagyva

séggel. 2.3. Atlétikai elemek: Járások, futások, dobások, ugrások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Kislabda hajítás állóhelyből. Különféle méretű labdák célba juttatásának módozatai. 2.4. Tánc: Régi stílusú táncok, új stílusú táncok. 2.5. *Atlétika* *Tartós futás-a táv növelésével, megfelelő iram megválasztásával* *Váltófutás, egykezes alsó váltás.* *Dobóiskolai gyakorlatok: dobások tömött labdával, helyből.*	egyénileg, párban, kerékpározás-. torna-, atlétika jellegű feladatokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biztonság, biztonságérzet, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, *dobóiskola, váltás*	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 34 + 5 óra
Előzetes tudás	Labdával irányított dobások, rúgások kivitelezése. A játékszabályok betartása. Aktív részvétel a közös játékokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó- és célba dobó játékok. Kosárlabda. Labda nélküli technikai gyakorlatok. Labdás technikai gyakorlatok Labdarúgás. Labdás ügyességi feladatok. Játékos labdás feladatok	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Hon-és népismeret: néphagyományok.

Fenntartó által jóváhagyva

2–3–4 vagy több játékos együttműködésével. 3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel. 3.3. Táncos játékok	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kosárlabda, labdarúgás, játékszabály, védő, támadó, cselezés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, együttműködés

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 30 + 6 óra
Előzetes tudás	Együttműködés a csapattársakkal. Az egyszerűsített sportági versenyszabályok betartása. Az elemi labdakezelési ismeretek gyakorlati alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek.(gyors, kitartó) Ugróiskola – magas, távol stb. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó-verseny, egyénileg és csapatban. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás. Cserefutball 3–4 fős csapatokkal. Játék 1 kapura 2 labdával Kosárlabda.	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematikus személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar sportolókról a múltból és a jelenből.	Magyar nyelv és irodalom: viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. Természetismeret: egészséges életmód. Erkölcstan: emberi erények, kitartás, akarat. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: áttekintés: ókori Görögország (Olimpia). Hon-és népismeret: gyermeki élet,

Fenntartó által jóváhagyva

Játék 1:1 ellen. 4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásba vágás,) 4.4. *Kézilabda* *Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen.* 4.5. Küzdősportok elemei – birkózás elemei. 4.6. Az olimpiák története – sportidolok.		gyermekjátékok régen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kidobó játék, labdarúgás, kosárlabda, játékszabály, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. Egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzése. Az egészséges életmód alapelemeinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. Képességfejlesztési fókuszok*:* egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. A mozgás, mint életmód Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, talajtorna,). . 5.2. Testi-lelki higiéné Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: – légzőgyakorlatok – figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Egészséges életmód alapele-	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása, A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben, Fizikai fittség, edzettség, he-	Ének-zene: relaxációs zenék. Természetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; rendszeresség. Magyar nyelv és irodalom: gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Fenntartó által jóváhagyva

mei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások. 5.3. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek dobó versenyek. Kocogás. 5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	lyes testtartás fontosságának megértése. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése. Önkontroll, önuralom gyakorlása. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	34	5	39
Motoros készségfejlesztés- mozgástanulás	43	-	43
Játék	33	6	39
Versenyzés	30	6	36
Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	23	-	23
Összesen	163	17	180

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 34 + 5 óra
Előzetes tudás	Összetett mozgások, 4-8-ütemű gyakorlatok végrehajtása. Szóbeli utasításra a feladatok végrehajtása. A testnevelés és sport tantárgy szakszavainak megértése és adekvát mozgásos megválaszolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Mozgásigény fenntartása. Mozgásműveltség fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Képességfejlesztési fókuszok*:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és -szabályozás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 . Gimnasztikai elemek: Bemelegítési technikák. Gimnasztikus mozgás Járások. Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban. 1.2. Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Mászás és függeszkedés Kéziszer-gyakorlatok Társas	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére. Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az iz-	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test, egészséges életmód. Ének-zene: ütemezés, zenehallgatás.

Fenntartó által jóváhagyva

gyakorlatok. Négy-nyolcütemű gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok. Egyensúlyozó járások és játékos feladatok ferde padon. 1.3. Atlétika Futások. 12 perces futás. Ugrások, dobások. Emelés-hordás. Fizikai állapotmérés. 1.4. Küzdősportok elemei Páros és csoportos küzdőgyakorlatok. 1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére 1.6. Motoros tesztek (Cooper) Kizárólagosan diagnosztikus célzattal.	mok mobilizálása, erősítése, nyújtása. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba). Járások törzs- és karmozgással összekötve. Mászás és függeszkedés – kötélen, gyűrűn, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Társas gyakorlatok. Négy–nyolcütemű gyakorlatok végzése. Egyensúly-gyakorlatok végzése. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal. Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont, erőnlét.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás	Erőfeszítés és kitartás (egyéni szintnek megfelelve) a gyakorlatok végrehajtása során. Szabálykövetés, szabálytartás a rend- és más gyakorlatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. További sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok*:* instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. Menetelés alakzatfelvétellel. 2.2. Torna: Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélen.	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Természetismeret: emberi test. Technika, életvitel és gyakorlat: higiénés szokások.

Fenntartó által jóváhagyva

Vándormászás bordásfalon. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel. 2.3. Atlétikai elemek: Járások, futások, dobások, ugrások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai. 2.4. Tánc: Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba). 2.5. *Atlétika* *Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal.* *Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok.*	egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-. torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, *tempóváltás, szökdelő iskola*

Fenntartó által jóváhagyva

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 33 + 6 óra
Előzetes tudás	Labdával irányított dobások rúgások kivitelezése. A játékszabályok betartása. Aktív részvétel a közös játékokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok*:* ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó- és célba dobó játékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Kézilabda Labda nélküli technikai gyakorlatok: Labdás technikai gyakorlatok.	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.	Magyar nyelv és irodalom: az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Hon-és népismeret: néphagyományok.

Fenntartó által jóváhagyva

3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel. 3.3. Táncos játékok	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 30 + 6 óra
Előzetes tudás	Együttműködés a csapattársakkal. Az egyszerűsített sportági versenyszabályok betartása. Az elemi labdakezelési ismeretek gyakorlati alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). egykezes alsó váltás. Ugróiskola – magas, távol stb. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny. 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó-verseny- amerikai büntető dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék.	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematikus személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.	Magyar nyelv és irodalom: viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. Természetismeret: egészséges életmód. Erkölcstan: emberi erények, kitartás, akarat. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: áttekintés: ókori Görögország (Olimpia). Hon-és népismeret: gyermeki élet,

Fenntartó által jóváhagyva

Labdarúgás- játék két csapatban Kosárlabda. Kézilabda. 4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásba vágás, csizmadobáló, öcsi golyó /petanque/.) 4.4. *Zsinórlabda* *Vonalfoci* 4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei. 4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia		gyermekjátékok régen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kidobó játék, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, *zsinórlabda,* játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény, *vonalfoci*	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. Egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzése. Az egészséges életmód alapelemeinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. A mozgás, mint életmód Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates). Táncok különféle műfajai. 5.2. Testi-lelki higiéné Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: – légzőgyakorlatok – figyelemösszpontosító és lazító testtartások.	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása, A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben, Fizikai fittség, edzettség, he-	Ének-zene: relaxációs zenék. Természetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; rendszeresség. Magyar nyelv és irodalom: gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Fenntartó által jóváhagyva

Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások. 5.3. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek, dobóversenyek Kocogás. 5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	lyes testtartás fontosságának megértése. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése. Önkontroll, önuralom gyakorlása. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: – a bemelegítési technikák alkalmazására, – 4–8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, – küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, – alakzatváltozásokban együttműködésre, – erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, – egy tanult elem önálló végrehajtására, – 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben, – a labda céltudatos irányítására, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, – higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására, – a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben, – az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.

Fenntartó által jóváhagyva

Történelem az általános iskola 5–8. évfolyama számára

Az Ember és társadalom műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múltról való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, az erkölcstan, az etika, a hon- és népismeret, a társadalmi, gazdasági és állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a közműveltségi tartalmak elsajátításához.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. Az Ember és társadalom műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a kritikai gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés és az európai tudat erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti- és európai identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a kritikai és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetékesség; a hatékony, önálló tanulás; és a szociális és állampolgári kulcskompetenciák.

Az Ember és társadalom műveltségterület a tanítási-tanulási folyamatokon keresztül olyan nevelési célokat valósít meg, amelyek az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is biztosítják a szűkebb és tágabb környezetbe való beilleszkedést; elősegítik a közösséghez tartozás pozitív élményeinek átélését. Kiemelt figyelmet kell fordítani a személyiség erkölcsi arcu-

Fenntartó által jóváhagyva

latának értelmi és érzelmi alapozására. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – spontán belátáson alapuló – szabálytudat kialakítására, a szabálykövetési képesség megerősítésére, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozására. Az alapvető szociális konvenciókhoz való alkalmazkodást ki kell alakítani, az ebben való jártasságokat tovább kell erősíteni a tanuló sikeres közösségi beilleszkedése érdekében. A demokratikus részvétel megismerésének gyakorlása kiemelt nevelési cél; amelyet lépésről-lépésre kell megvalósítani, közvetlen tapasztalatszerzés útján (pl. az iskolaközösség életében való aktív részvétel). Az empatikus és problémákra érzékeny attitűd kialakítása alapozza meg a szociális képesség fejlődését, mint a nevelési célok egyik sarokpontját.

A felső tagozatban bővíteni kell a nevelési célokat: a közösségi szabályok kialakításában a tanuló aktív szerepet vállal, a szabályokat belső elhatározásból alkalmazza, a változó körülményekhez rugalmasan alkalmazkodik, ismeri a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés fogalmát, a közösségben pozitív erkölcsrend mentén találja meg a helyét. A tanuló a közösségi élethez esetlegesen kapcsolódó negatív élményeket képes feldolgozni, ismerve azok negatív hatásait. A hazaszeretet, a nemzeti összetartozás érzése tudatosul benne a tanulmányai során megismert történelmi és kulturális értékek alapján. A véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselet jogát képességei szerint képes gyakorolni, ismeri jogait és kötelességeit.

Fenntartó által jóváhagyva

5 – 6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a (1) múlt reális megismerését, (2) a pontos tájékozódást térben és időben, (3) a nemzeti- és európai identitástudat kialakítását, (4) az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra, a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőinek figyelembevételével. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmaiban hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzete, az események sorendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

A társadalmi ismeretek tanítási-tanulási folyamatai során a tanulók megismerkednek a családi és iskolai közösséghez való tartozás fontosságával és szerepeivel. Tudatossá válik a diákok számára a közösségben elfoglalt helyük, megismerik jogaikat és kötelezettségeiket. Felismerik a közösség alakulásának jelentőségét, egyúttal az egyén szerepét a csoportban.

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Heti óraszám	2 óra	2 óra	2 óra	2 óra
Éves óraszám	72 óra	72 óra	72 óra	72 óra

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam			6. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10 %	összesen	90 %	10 %	összesen	
Az őskor és az ókori Kelet	22	2	24	-	-	-	22
Az antikvitás	26	-	26	-	-	-	26
A középkori Európa	16	2	18	-	-	-	16
A magyarság történetének kezdetei	-	-	-	34	-	34	34
A világ és Európa a kora újkorban	-	-	-	12	2	14	12
Magyarország a XVII-XVIII. században	-	-	-	20	-	20	20
Ismétlés, számonkérés	-	4	4	-	4	4	-
Összesen	64	8	72	66	6	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Az őskor és az ókori Kelet	22	2	24
Az antikvitás	26	-	26
A középkori Európa	16	2	18
Ismétlés, számonkérés	-	4	4
Összesen	64	8	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Az őskor és az ókori Kelet**	**Órakeret 22 + 2 óra**
Előzetes tudás	Elemi topográfiai ismeretek. Tájékozódás és viszonyítás térben és időben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Civilizációk emlékezete – a történelmi megismerés fogalmának kialakítása. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli képességek, képzelet.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. Az őskori ember világa Az ember megjelenése és elterjedése a Földön. A barlanglakó és a termelő ősember. A tűz szerepe az emberiség történetében. Földművelés, állattenyésztés. Cserekereskedelem. *Képek az őskori ember életéből.* *1.2. Ókori keleti örökségünk* Mezopotámia. Egyiptom. Kína. India. *A piramisok titkai.* *1.3 Ószövetségi történetek* A világ keletkezéséről való ismeretek. A világ teremtése.	Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen, az emberiség megjelenésének elterjedési helye és irányvonala. Az ókori államok helyének megkeresése a térképen. Illusztráció készítése. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ismeretszerzés a dokumentumok forrásairól. Kiállítási anyag – rajzok, makettek, képanyagok – összeállítása a kor jellegzetes ruházataiból, használati eszközeiből. Jellemzések, példák felsorolása. Időszakos és állandó kiállítások látogatása a múzeumban. Gyűjtőmunka az őskorhoz és az ókori Kelet világához kapcsolódva.	*Magyar nyelv és irodalom:* anyanyelvi kommunikáció, beszédprodukció; drámajáték. *Természetismeret:* tájékozódás a térképen. *Vizuális kultúra:* őskori művészetek. *Matematika:* időszámítás, pénzhasználathoz kötődő számítások. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.

Fenntartó által jóváhagyva

Az Édenkert. A Vízözön.		
Számonkérés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Jelen, múlt, régmúlt, barlanglakó ősember, régészeti lelőhely, barlangrajz, őskori eszközhasználat, őskori mesterség, állattenyésztés, növénytermesztés, sumér, Tigris, Eufrátesz, ékírás, Nílus, fáraó, múmia, piramis, porcelán, selyem, papír, Nagy fal, Indus, maharadzsa, tízes számrendszer, állam, birodalom, édenkert, Isten, föld, ég, növény, állat, vízözön, első emberpár.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Az antikvitás**	**Órakeret 26 óra**
Előzetes tudás	Az őskor és az ókori Kelet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Civilizációk emlékezete – az antikvitás mint az európai alapműveltség bölcsőjének bemutatása. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia Történetek a görög mondavilágból. Az ókori tudományok és művészetek. Az ókori olimpiai játékok. *2.2. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk* A legjelentősebb görög városállamok: Athén és Spárta. Az ókori Athén és Spárta mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490). A trójai faló története. *2.3. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában* A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár.	Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Athén és Spárta – a városállamok különbségeinek felfedezése. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. A hadviselés eszközei, az életmód modellezése. Romulusz és Rémusz történetének összehasonlítása a valósággal. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Az olasz főváros legfontosabb tárgyi emlékeinek megnevezése képről. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztráció-	*Magyar nyelv és irodalom:* szókincsbővítés; szövegértés. *Földrajz:* tájékozódás a térképen. *Rajz és vizuális kultúra:* az antik kor építészete. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Testnevelés és sport:* ókori és modern sportágak. *Informatika:* IKT-taneszközök alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása. *2.4. Újszövetségi történetek* A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése. Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.	készítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: (1) fegyverek, (2) stratégia, (3) emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása. Történetek olvasása, beszélgetés Jézus Krisztus életéről – szerepe a történelem alakulásában.	
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időszalag, időtorony, Hellász, Perzsa Birodalom, Marathón, trójai faló, olimpia, Athén, Akropolisz, városállam, szoptató anyafarkas, Romulusz és Rémusz, Róma, Itália, Tiberis, Colosseum, padlófűtés, tóga, tunika, lakoma, mozaikpadló, viasztábla, rabszolgapiac, árverés, gladiátor, légió, teknősbéka-alakzat, hajítógép, hódítás, provincia, Pannónia, császár, hadvezér, őrtorony, borostyánút, Aquincum, barbár, monda, Jézus Krisztus, betlehemi királyok, feltámadás.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. A középkori Európa**	**Órakeret 16 + 2 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek az antikvitásról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli képességek, képzelet.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában. 3.2. *Az iszlám vallás, az arab hódítás kulturális hagyatéka* (A legalapvetőbb ismeretek szintjén.) *3.3. A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)* *Az uradalmak. Földesurak és jobbágyok.* Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok. *Járványok a középkorban.*	Történetek olvasása, megbeszélése. Explorációhoz kötött tevékenységek. A vallások mint különböző kultúrák közvetítői – csoportosítások, fogalomgyűjtések – különös tekintettel a tanulói célcsoport eltérő tanulási képességeire. A középkori világ vezető vallásainak összehasonlítása. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. A szerzetesi életmód modellezése. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban. A lovagi tornák modellezése.	*Magyar nyelv és irodalom:* szemelvények a szépirodalomból; illemszabályok. *Vizuális kultúra:* művészetek és vallás kapcsolata. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* a természetes és az épített környezet.

Fenntartó által jóváhagyva

Ismétlés, rendszerezés *Számonkérés*	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Vallás, kereszténység, iszlám, Keletrómai Birodalom, Nyugatrómai Birodalom, Bizánc, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés, illemszabály.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
A magyarság történetének kezdetei	34	-	34
A világ és Európa a kora újkorban	12	2	14
Magyarország a XVII-XVIII. században	20	-	20
Ismétlés, számonkérés	-	4	4
Összesen	66	6	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. A magyarság történetének kezdetei**	**Órakeret 34 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek a középkori Európáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. A Kárpát-medence a honfoglalás előtt. Honfoglalás, letelepedés. Kalandozó hadjáratok. *12. Az államalapítás: Géza és Szent István* Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás. Koronázási ékszerek. *1.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei*	A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történeti napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészletek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző városok típusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felisme-	*Magyar nyelv és irodalom:* szemelvények a szépirodalomból. *Természetismeret:* a lakókörnyezet természeti szépségei. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Vizuális kultúra:* az Árpád-kori műveltség, építészet, képzőművészet - kultúra és művészet az Anjou-korban. *Technika, életvitel és gyakorlat:* kézműves technikák. *Földrajz:* népek, kultúrák; településformák; Európa országainak helyzete a második

Fenntartó által jóváhagyva

I. (Szent) László, a lovagkirály. Szent Imre herceg. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. II. András. A királyi dekrétumok szerepe a nemzettörténetben. IV. Béla. *1.4 Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó* Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések Mindennapi élet az Anjou-házi királyok idején *1.5 Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén* A nándorfehérvári diadal *1.6 Hunyadi Mátyás portréja* Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában Élet a Mátyás-kori városokban *1.7 A mohácsi csata és következményei* A mohácsi vész előzményei – a Dózsa-féle parasztháború A mohácsi vész	résének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.	évezred első felében.

Fenntartó által jóváhagyva

A három részre szakadt Magyarország		
Számonkérés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Vándorlás, honfoglalás, Urál-hegység, Levédia, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, szabad királyi város, mezőváros, bányaváros, reneszánsz, erény, parasztfelkelés, Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. A világ és Európa a kora újkorban**	**Órakeret 12 + 2 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek Magyarország történetének kezdeteiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. A nagy földrajzi felfedezések Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók. *A tűzfegyverek megjelenése* *2.2 Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás* Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció. *2.3 Fényes uralkodói udvarok* XIV. Lajos udvara. *2.4. Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában* *2.5. A felvilágosult gondolkodók* *Tudomány és kultúra az újkor kezdetén*	Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókártyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés. *Természetismeret:* a természettudományos fölfedezések. *Matematika:* számolás-mérés; adatok összevetése. *Vizuális kultúra:* a barokk kor művészete. *Technika, életvitel és gyakorlat:* modellkészítés. *Földrajz:* a fölfedezések hatása az emberiség Földről alkotott gondolkodására.

Fenntartó által jóváhagyva

		Informatika: interaktív taneszközök használata.
Témazáró felmérés		
Kulcsfogal-mak/fogalmak	Felfedezés, világmindenség, távcső, mikroszkóp, Kopernikusz, Amerigo Vespucci, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, ellenreformáció, katoli-kus, protestáns, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Magyarország a XVII–XVIII. században**	**Órakeret 20 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek a világról és Európáról a kora újkorban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Végvári küzdelmek Szigetvár. Eger. Drégelyvár. Kőszeg. *3.2. Bocskai István és a hajdúk* Bocskai szerepe a magyar reformációban. *3.3 Az Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején* *3.4 Zrínyi Miklós, a hadvezér* *3.5 A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai* Zrínyi Ilona, Munkács hős asszonya. Thököly Imre. II. Rákóczi Ferenc élete.	Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének felidézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.	*Magyar nyelv és irodalom:* anyanyelvi kommunikáció; végvári költészet; szövegértés. *Természetismeret:* természeti kincsek. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Földrajz:* térképhasználat. *Ének-zene:* reneszánsz és barokk zene hallgatása. *Vizuális kultúra:* reneszánsz és barokk műalkotások. *Informatika:* interaktív taneszközök haszná-

Fenntartó által jóváhagyva

3.6 Magyarország újjáépítése a Habsburg Birodalomban Nemzetiségi viszonyok. Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.		lata.
Ismétlés, rendszerezés *Számonkérés*		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Végvár, vitéz, szablya, lant, Tinódi Lantos Sebestyén, önálló magyar hadsereg, politikus, költő, hadvezér, Buda visszafoglalása, minaret, mecset, dzsámi, hajdú, kuruc, labanc, históriás ének.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében. A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja. Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

Fenntartó által jóváhagyva

7–8. évfolyam

A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a kritikai gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulókban a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

Az Ember és társadalom műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem és társadalmi ismeretek tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok- okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történeti változásokra. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az ésszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam			8. évfolyam			Kerettanterv
	90%	10 %	Összesen	90 %	10 %	Összesen	
Történelmi áttekintés.	8	-	8	-	-	-	8
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában.	14	6	20	-	-	-	14
A nemzetállamok kora.	8	-	8	-	-	-	8
Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében.	30	2	32	-	-	-	30
Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében.	-	-	-	18	-	18	18
A globalizálódó világ és Magyarország	-	-	-	10	-	10	10
Társadalmi szabályok	-	-	-	10	-	10	10
Állampolgári ismeretek	-	-	-	10	-	10	10
Pénzügyi és gazdasági kultúra	-	-	-	12	-	12	12
A munka világa	-	-	-	10	-	10	10
Ismétlés, számonkérés	-	4	4	-	2	2	-
Összesen	60	12	72	70	2	72	130

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Történelmi áttekintés.	8	-	8
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában	14	6	20
A nemzetállamok kora.	8	-	8
Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében.	30	2	32
Ismétlés, számonkérés	-	4	4
Összesen	60	12	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelmi áttekintés**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Az ötödik-hatodik évfolyamon tanult történelmi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A történelem forrásai és a történelmi időszámítás Őskori társadalmak. *Az ókori társadalmakról tanultak átismétlése* Az ókori Kelet. Az ókori Görögország. Az ókori Róma. *A középkori Magyarországról tanultak átismétlése* *(korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)* Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.	Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése. Múzeumlátogatás, őskori leletek megtekintése. Térképről leletek helyének leolvasása. A zsákmányoló és a termelő ősember életmódjának összehasonlítása. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori Kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; dramatizálás; irodalmi szemelvények. *Természetismeret:* a tudomány helyzete az egyes történelmi korokban. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Vizuális kultúra:* festészet. *Ének-zene:* válogatás a népdalkincsből. *Technika, életvitel és gyakorlat:* magyar népi mesterségek. *Földrajz:* térképolvasás.

Fenntartó által jóváhagyva

		Informatika: interaktív taneszközök használata.
Számonkérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. A forradalmak és a polgárosodás kora Európában**	**Órakeret 14 + 6 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek a XVII–XVIII. századi Magyarországról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kauzális gondolkodás, hazaszeretet.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1 A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete. *A jakobinus terror.* *1.2. Napóleon fölemelkedése és bukása* Napóleon élete, híres háborúi Európában. *Uralkodók és államférfiak.* *1.3. Az ipari forradalom találmányai* Ipari találmányok és feltalálóik. *Közlekedés, hírközlés.* *1.4. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth, Kölcsey, Wesselényi)* A polgárosodás Magyarországon. *Tanulói kiselőadás jelentős történelmi személyiségek életéből.*	A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz, beszámoló készítése Mária Terézia koráról. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókártyák és képek segítségével. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép	*Magyar nyelv és irodalom:* Vitakészség; a hivatalossá vált magyar nyelv. Himnusz és a Szózat *Természetismeret:* feltalálók és találmányok. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Ének-zene:* nemzeti himnuszok; Kossuth Lajos toborzódalai. *Rajz és vizuális kultúra:* a történelmi események ábrázolása képzőművészeti alkotások tükrében. *Földrajz:* topográfiai ismeretek; település-

Fenntartó által jóváhagyva

1.5. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Báró Wesselényi Miklós. Kossuth Lajos. Táncsics Mihály. Ellenzéki szervezkedés az 1840-es években. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei. *A szabadságharc bukása.* *Arad, a magyar Golgota.*	használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősökről.	formák az újkorban – Európa országai. *Informatika:* interaktív taneszközök alkalmazása.
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Polgári forradalom, nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, szabad paraszt, munkás, törvényhozás, országgyűlés, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó, gyáripar, vasúthálózat, gőzeke, vetésforgó, reform, haladó gondolkodás, nemzeti megújulás, magyar nyelv, gróf, báró, Magyar Tudományos Akadémia, kőhíd, pesti árvíz, Védegylet, röpirat, pozsonyi országgyűlés – alsótábla, felsőtábla, törvényjavaslat, törvény, haladó, maradi, márciusi ifjak, ellenzék, Pilvax Kávéház, Landerer Nyomda, Helytartótanács, Városháza, pákozdi csata, tábornok, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. A nemzetállamok kora**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek a forradalmakról és a polgárosodás koráról Európában és Magyarországon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kritikai gondolkodás, kauzalitás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az egységes német nemzetállam létrejötte Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam megalakulása. *2.2. Polgárháború az Egyesült Államokban* A rabszolgaság eltörléséért *vívott* harc. *2.3. A megtorlás és a kiegyezés Magyarországon* A gyarmatosítás szerepe a világpolitika alakulásában – az alapvető ismeretek szintjén. *2.4. A dualista Magyarország jelentős személyiségei* A kiegyezés jelentősége *2.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei*	Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése –	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés. *Természetismeret:* tudósok, feltalálók és találmányaik (Ganz Ábrahám, Irinyi János, Eötvös Loránd, Semmelweis Ignác). *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Rajz és vizuális kultúra:* építészet. *Informatika:* interaktív taneszközök alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

Az Osztrák-Magyar Monarchia. *2.6. Birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért, élet a gyarmatokon*	adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.	
Témazáró felmérés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Rémuralom, teljhatalom, önkényuralom, néma ellenállás, osztrák császár, magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, gőzmalom, gőzeke, gőzcséplőgép, hajógyártás, mozdony- és vagongyártás, Budapest, világváros, Városliget, Operaház.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	Órakeret 30 + 2 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a nemzetállamok koráról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* empátia, kritikai gondolkodás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon Az első világháború előzményei. Az első világháború kirobbanása. Hazánk részvétele az első világháborúban. Az első világháború főbb eseményei. Őszirózsás forradalom. Tanácsköztársaság. *Békék, háborúk, hadviselés.* *3.2. Trianon és következményei* Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni döntés és következményei. *3.3. A nagy gazdasági világválság és következményei az Egyesült Államokban és Euró-*	Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilmrészlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilmrészletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése. A gazdasági válság megfogalmazása, jellemzőinek csoportosítá-	*Magyar nyelv és irodalom:* szépirodalmi szemelvények; érvelési készségek és képességek. *Természetismeret:* a XX. század első felének legjelentősebb fölfedezései az atombomba. *Matematika:* – számítások alapműveletekkel; területszámítások; – halmazok; számítások tizedes törtekkel. *Földrajz:* topográfiai ismeretek. *Rajz és vizuális kultúra:* a világháborúk hatása a művészeti ágakra. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* minden-

Fenntartó által jóváhagyva

pában A nagy gazdasági világválság. *3.4. Diktatúrák és diktátorok Európában* Kommunizmus, fasizmus és nemzetiszocializmus Lenin, Sztálin, Mussolini, Hitler. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék térhódítása Európában. Adolf Hitler hatalomra jutása és a nemzetiszocialista eszmék előretörése. *Hitler a diktátor.* *3.5. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon* Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó. *3.6 . A határon túli magyarság sorsa* Hazánk helyzete a második világháború kirobbanása előtt. *3.7. A második világháború jellemzői és következményei* A második világháború kirobbanása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése.	sa. Mindennapi élet modellezése a nagy gazdasági világválság idején. Dramatikus technikák alkalmazása – szituációs játékok. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Antifasiszta, háborúellenes versek gyűjtése, felolvasása. Tablókészítés. Játékfilmrészlet (pl. Schindler listája), dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúkhoz kötődő emlékhely felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.	napi életvezetés megváltozott körülmények között. *Informatika:* interaktív taneszközök alkalmazása.

Fenntartó által jóváhagyva

A párizsi békeszerződés. *3.8. Magyarország a második világháborúban* Hazánk belépése a második világháborúba. Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról. *3.9. A holokauszt Európában és Magyarországon* Hazánk német megszállása. Deportálás. Koncentrációs táborok Európában.		
Ismétlés, rendszerezés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Merénylet, trónörökös, világháború, antant, központi hatalmak, hadüzenet, állóháború, villámháború, front, lövészárok, tank, tengeralattjáró, felderítő repülőgép, mérges gáz, őszirózsás forradalom, köztársaság, Tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, jóvátétel, haderőcsökkentés, hitelfelvétel, bank, rádió, világválság, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajgyűlölet, antifasiszta, hadiállapot, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hirosima, Nagaszaki, párizsi békeszerződés.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében.	18	-	18
A globalizálódó világ és Magyarország	10	-	10
Társadalmi szabályok	10	-	10
Állampolgári alapismeretek	10	-	10
Pénzügyi és gazdasági kultúra	12	-	12
A munka világa	10	-	10
Ismétlés, számonkérés	-	2	2
Összesen	70	2	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében**	**Órakeret 18 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek hazánkról és a nagyvilágról a XX. század első felében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kritikai gondolkodás, kauzalitás	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. A hidegháború: az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után. *1.2. A kettéosztott Európa* A berlini fal kiépítése. *1.3. Az arab–izraeli konfliktusok* Izrael állam létrejötte. *1.4. A szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői Magyarországon* Rákosi Mátyás hazánk élén: a sztálini rendszer magyarországi másolata. Az emberek élete az 1950-es évek elején. *1.5. Az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai*	Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon.	*Magyar nyelv és irodalom*: szövegértés; szépirodalmi szemelvények; érvelési készségek és képességek. *Természetismeret:* fegyveres konfliktusok hatása az élővilágra. *Matematika:* számítások alapműveletekkel; halmazok. *Földrajz:* topográfiai ismeretek. *Rajz és vizuális kultúra:* a XX. század második felének legfontosabb művészeti alkotásai. *Informatika:* interaktív taneszközök

Fenntartó által jóváhagyva

Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége. *1.6. A Kádár-korszak jellemzői (a megtorlástól a rendszer bukásáig)* A forradalom megtorlása. A gazdasági reformok évei. Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága. *1.7. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon* A demokratikus átalakulás és a piacgazdaság létrejötte A népképviseleten alapuló demokrácia kiépülése *1.8. A határon túli magyarság sorsa* Az 1989-es romániai forradalom az erdélyi magyarság szempontjából	Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá. Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről.	alkalmazása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hidegháború, keleti blokk, nyugati blokk, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, földosztás, kisbirtokrendszer, koalíciós kormány, személyi kultusz, infláció, többpártrendszer-egypártrendszer, címerváltozás, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, jegyrendszer, munkatábor, forradalom, szabadságharc, politikai fogoly, kölcsönfelvétel, eladósodás, a többpártrendszer újjáéledése, a szovjet csapatok kivonulása.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. A globalizálódó világ és Magyarország**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek hazánkról és a nagyvilágról a XX. század második felében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kritikai gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az Európai Unió létrejötte és az európai polgárok alapvető jogai Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában *2.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban* A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei *2.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás* A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére *2.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon* Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok	Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományőrző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált	*Magyar nyelv és irodalom:* szövegértés; válogatás a nemzetiségek irodalmának szemelvényeiből. *Természetismeret:* természetvédelem. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Földrajz:* az Európai Unió országai. *Ének-zene:* az Európai Unió himnusza *Rajz és vizuális kultúra:* a nemzeti kisebbségekhez tartozó művészek jeles alkotásai. *Életvitel és gyakorlati*

Tanárt által jóváhagyva

2.5. A gazdasági élet területei és a munka világa *2.6. A határon túli magyarság sorsa* *2.7. A magyarországi romák kultúrája, helyzetének változásai*	világ témakörében.	*ismeretek:* nemzetiségekhez kötődő mesterségek. *Informatika:* interaktív taneszközök alkalmazása.
Számonkérés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, államrendszer, államhatár, jóléti társadalom, globális probléma, fenntarthatóság, fogyasztói társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Társadalmi szabályok**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Alapvető szabályok a környezetünkben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szabálytudat erősítése. A közösségi együttélés szabályainak megismertetése, gyakorlása. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* erkölcsi érzék, kritikai gondolkodás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog A szokás és a hagyomány Illemtani alapismeretek Az erkölcsi jó és rossz A jog szerepe az emberek mindennapjaiban *3.2. Az mberi alapjogok* *3.3. A gyermekek jogai, diákjogok* Hivatalos ügyeink (ügyintézés)	Közismert népszokások, néphagyományok fölelevenítése. Az erkölcsi értékekhez kapcsolódó csoportosítások a jó és a rossz fogalmának tükrében. A jog és erkölcs kapcsolatának értelmezése egyszerű példákon keresztül, különös tekintettel a gyakoribb normasértésekre. Az emberi alapjogokról való beszélgetés – az oki tényezők összegyűjtése. Az Emberi és polgári jogok nyilatkozata – a legfőbb pontok megismerése. Jogok és kötelességek a társadalomban – beszélgetés az emberek együttéléséhez szükséges normákról. Különbségek föltárása az okok és az okozatok szempontjából – saját gondolatok szóbeli megfogalmazása. A Gyermekek jogairól szóló 1989. évi ENSZ Egyezmény alapelveinek értelmezése. Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjairól. A mindennapi élethez kötődő egyszerűbb ügyek intézéséhez szükséges	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció fogalmazási ismeretek. *Természetismeret:* szokásrendek a természet világában. *Matematika:* halmazalkotási műveletek. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* életvezetési technikák. *Földrajz:* az egyén és a közösség szerepe a hazai és a világ országai együttműködésének tekintetében. *Informatika:* interaktív taneszközök használata; ügyintézés a világhálón.

Fenntartó által jóváhagyva

	információk gyűjtése. Mindennapi ügyintézések modellezése, a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illemtani szabályok tükrében. Az ügyintézés alapvető faktorai – ügyintézési technikák lépésről-lépésre. Ügyintézés a világhálón – internetes felületről ügyintézési lehetőségek, egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, ENSZ, A gyermekek jogairól szóló nemzetközi egyezmény, illemszabály, ügyintézés, internet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. Állampolgári ismeretek**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Társadalmi szabályok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek elsajátíttatása, médiatudatosság erősítése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kritikai gondolkodás, kauzalitás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Államformák, politikai rendszerek *4.2. Demokratikus alapelvek* *4.3. Magyarország politikai intézményei* *4.4. A média és a nyilvánosság szerepe* A televízió világa A rádió világa Az internet világa *4.5. Állampolgári jogok és kötelességek* Állampolgári jogok Állampolgári kötelességek.	Államformák: köztársaság és királyság – legfontosabb jellemzők összegyűjtése. A demokratikus és a diktatórikus politikai rendszer jellemzőinek azonosítása, példák gyűjtése. A demokrácia szerkezeti pontjainak megállapítása. A demokratikus választás modellezése. A demokratikus alapelvek legfőbb alkotóelemeinek összegyűjtése. Az antik és a modern demokrácia összehasonlítása tartalmi szempontok szerint. Beszélgetés a törvényhozás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás intézményeiről az elemi ismeretek szintjén. A törvények szerepe az emberek életében – véleményalkotás. Látogatás a Parlamentben. Helyi önkormányzat fölkeresése. A tömegtájékoztatás eszközeinek megismerése. Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoport számára könnyen érthető hírekről. A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szépirodalmi szemelvények. *Természetismeret*: a hangyák világa. *Matematika:* halmazalkotási műveletek, számlálás; arányok. *Rajz és vizuális kultúra:* a témához kapcsolódó képzőművészeti alkotások; építészet: az Országház. *Ének-zene:* zeneművek. *Földrajz:* a Föld országai. *Informatika:* interaktív

Fenntartó által jóváhagyva

	tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén. Az alapvető jogok és kötelességek értelmezése, példák gyűjtése. Tablókészítés.	taneszközök használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, kormány, törvényszék, parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, állampolgári jog és kötelezettség.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. Pénzügyi és gazdasági kultúra**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Állampolgári ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kritikai gondolkodás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. A jövedelem szerepe a családban Bevételek és kiadások Megtakarítás, hitel Rezsi Zsebpénz *5.2. A pénz és formái* Érme és bankjegy Virtuális pénz, bankkártya Árfolyam, infláció *5.3. Pénzintézetek és tevékenységük* Hitel Kamat Tőke *5.4. Vállalkozói alapismeretek*	A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban. A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül. A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül. A rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében. A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése. A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. Érdekességek gyűjtése a pénz világáról. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. A vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció. *Természetismeret:* energiatakarékosság. *Matematika:* alapműveletek; mértékváltások. *Vizuális kultúra:* bankjegyeken és bankkártyákon látható művészi ábrázolások. *Földrajz:* más országok pénznemei. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezsi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, bank, bankkártya, hitel, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás.

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**6. A munka világa**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Alapvető pénzügyi és gazdasági ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A munkavállalásra ösztönzés. Különböző foglalkozások és munkahelyek megismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kritikai gondolkodás, szociabilitás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
6.1. Elhelyezkedés és munkavállalás A munka és a munkaviszony jelentősége *6.2. Gazdasági ágazatok, foglalkozások* Mezőgazdaság Ipar Bányászat Energiatermelés Kereskedelem Vendéglátás Közlekedés Távközlés Bank Biztosítás Egyéb *6.3. Fizikai és szellemi munka*	Információk gyűjtése, rendszerezése a munkavállalásról. Munkaszerződések értelmezése, elemzése, megbeszélése. Munkalehetőségek gyűjtése különböző forrásokból. Különböző foglalkozási ágazatok gyűjtése újsághirdetésekből, világhálóról. Szituációs játékok különböző munkaviszonyhoz kapcsolódó helyzetek megjelenítésére. A munkaviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelességek csoportosítása. Adatok, információk gyűjtése és csoportosítása a foglalkozások világából. A fizikai és szellemi munka azonosságainak és különbségeinek feltárása. Szakmák azonos és eltérő jegyeinek feltérképezése. Tablókészítés.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szövegértés. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Ének-zene:* népdalok, munkadalok. *Vizuális kultúra:* képzőművészeti alkotások a munka világából. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a munka szerepe az ember életében. *Földrajz:* érdekes munkák a világ minden tájáról. *Informatika:* interaktív

Fenntartó által jóváhagyva

		taneszközök használata.
Számonkérés		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Munka, munkaviszony, foglalkozás, munkahely, gazdaság, gazdasági ágazatok, mezőgazdaság, ipar, bányászat, energiatermelés, kereskedelem, vendéglátás, közlekedés, távközlés, bank, biztosítás, fizikai munka, szellemi munka.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett. Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani. A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból. Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Táncsics Mihályt, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára. A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja. Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul. A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni. A tanuló képességei szerint elsajátítja a társadalomhoz, állampolgársághoz és a gazdasághoz kapcsolódó alapvető ismereteket. Felismeri az emberi közösséghez kapcsolódó kulcsszerepű tényezőket és folyamatokat; utóbbi területen lehetőségei szerint tájékozódik. Az alapvető emberi jogokat és kötelességeket ismeri; az alkotó, demokratikus közösség értékrendjét elfogadja. Tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban. A média és nyilvánosság szerepét ismeri, azok különböző területein képességei szerint tájékozódik; egyúttal különbséget próbál tenni tény és vélemény között. A világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről tud, az egyéni virtuális jelenlét előnyeiről és hátrányairól képet alkot. Ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében. Fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében. A fizikai és szellemi munka jellegzetességeit megkülönbözteti, tájékozódik az egyes gazdasági ágazatokban, reális képet alkot a munkavállalás jelentőségéről. Az élethosszig tartó tanulás fontosságát, az egyén állandó alkalmazkodásának szerepét képessége szerint magára vonatkoztatja folyamatosan változó világunkban.

Felmenő átalakítás alatt

Vizuális kultúra az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömének, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulókban, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget:

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a habilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a habilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figye-

Fenntartó által jóváhagyva

lemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését.

A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömének felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

A tantárgy jelentős szerepet vállal a kulcskompetenciák fejlesztésében is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle matériákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti, és támogatja a társadalmi esélyigazságosság megnyilvánulásait.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. Anyanyelvi kommunikáció – a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. A gyermeki alkotások közbeni mérések, becslések, a betöltendő tér tervezése közvetlenül hatnak a matematikai logikai kompetencia fejlődésére. A természettudományos kompetencia fejlesztésére jó alkalom a természet utáni rajzok, festmények készítése. Digitális kompetenciafejlesztésre az interneten való kutatások, „képtárlátogatások”, vizuális fejlesztő játékok adnak lehetőséget.

Tervezet társadalmi vitára

5 – 6. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömöt nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tematikai egységek címe	**5. évfolyam**			**6. évfolyam**			Keret-tanterv
	90%	**10%**	**Összesen**	90%	**10%**	**Összesen**	
Vizuális nyelv és technikák	18	**2**	**20**	18	**2**	**20**	36
Kifejezés, képzőművészet	18	**2**	**20**	18	**2**	**20**	36
Vizuális kommunikáció	13	**1**	**14**	13	**1**	**14**	26
Tárgy-és környezetkultúra	16	**2**	**18**	16	**2**	**18**	32
Összesen	65	**7**	**72**	65	**7**	**72**	130

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	5. osztály		
	90%	10%	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	18	2	20
Kifejezés, képzőművészet	18	2	20
Vizuális kommunikáció	13	1	14
Tárgy –és környezetkultúra	16	2	18
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 18 + 2 óra
Előzetes tudás	Baleset-megelőzési szabályok betartása. Adekvát eszközhasználat. Forma megfigyelése és alkotása különféle technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során. A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért. Képességfejlesztési fókuszok*:* elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS-ALKOTÁS 1.1. *Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint* Műalkotásokon vonalak és foltok. Foltfestés vizes alapon – foltok. Folthatások. Barázdált formák. *1.2. Alkotás modell/minta alapján* Természeti formák. Mértani testek tulajdonságai	*Alkotás* Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon. A vonal, mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos térformák felismerése csoportosítása. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása. Mértani testek ábrázolása síkban. *Befogadás*	*Matematika:* szerkesztési ismeretek; halmazok, mértani testek.

Fenntartó által jóváhagyva

– oldalak, lapok, egyenlő, különböző. ALKOTÁS *1.3.Szabad alkotások síkban és térben* Tárgyak ábrázolása síkban. Különféle felületek dekoratív felhasználása. Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból. Szimmetria megfigyelése és alkalmazása a formákon és díszítő elemeken.	Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. Barázdált formák megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, felület, barázda, vájat, hullámos síkforma, szabályos, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög, szimmetria, ritmika.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 18 + 2 óra
Előzetes tudás	Érzések interpretálása saját eszköztárral. A műalkotások által megjelenített érzelmek tudatos megfigyelése. Társakkal közös alkotás, változatos technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS *2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben* Műalkotások – tér- és tájábrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte). BEFOGADÁS-ALKOTÁS *2.2. Illusztrációk* Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.	*Alkotás* Felismerhető figurák készítése. Emberábrázolás (festés-rajzolás). Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után. *Befogadás* Műalkotások megfigyelése: – tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon. *Befogadás-alkotás* Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése. Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.	*Magyar nyelv és irodalom:* mesék világa, gyermekversek.

Fenntartó által jóváhagyva

Az emberi test és testrészek arányai. Viszonyulások: fej, kar és kézfej, láb. Előtér, középtér, háttér.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, mozgásvázlat, horizontvonal, perspektíva, arányrendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 13 + 1 óra
Előzetes tudás	Képesség a vizuális élmények többféle csatornán keresztüli kifejezésére. Egyszerű jelenetábrák megértése. Egyszerű piktogram készítése. Plakátok, reklámok értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra. *Képességfejlesztési fókuszok:* megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS *3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái* Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével. BEFOGADÁS *3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés* Alaprajz, metszet, térképrajz. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Forgásformák. A perspektíva, térben való ábrá-	*Alkotás* Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok). Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger). Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel. *Befogadás* Formák adott szempontú megfigyelése. „ Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése. Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre.	*Matematika:* síkidomok és testek. *Földrajz:* térképértelmezési ismeretek.

Fenntartó által jóváhagyva

zolás modell alapján. Szerkezeti részletrajzok: homo-rú- és domború felületek. P.l.: oszlopfők.	*Befogadás-alkotás* Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó, perspektíva, oszlopfő, homorú, domború.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy-és környezetkultúra	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű papír és agyagtárgyak készítési technikái. Téri viszonyok felismerésére, értelmezése. Esztétikus tárgyi környezet iránti igény.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.1. Munkavázlat:* A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés. ALKOTÁS *4.2. Tárgyak értelmezése és készítése* Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből.	*Befogadás-alkotás* Precíz alkotó folyamat végigvitele. Tárgy és funkció. *Befogadás* Anyagok. Tárgyalkotás. *Alkotás* Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.	*Magyar nyelv és irodalom:* vázlat készítése; a leírás műfaja. *Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagok megmunkálása.

Fenntartó által jóváhagyva

Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak. Anyagok tulajdonságai. Felületlétrehozás, faktúrák létrehozása anyagokkal. Több anyag alkalmazása egymáson, anyagok együttélése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség, faktúrák.

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	6. osztály		
	90%	10%	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	18	2	20
Kifejezés, képzőművészet	18	2	20
Vizuális kommunikáció	13	1	14
Tárgy-és környezetkultúra	16	2	18
Összesen	65	7	72

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 18 + 2 óra
Előzetes tudás	Baleset-megelőzési szabályok betartása. Adekvát eszközhasználat. Forma megfigyelése és alkotása különféle technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során. A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért. *Képességfejlesztési fókuszok:* elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS-ALKOTÁS *1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint* Műalkotásokon vonalak és foltok. Foltfestés vizes alapon – foltok. Folthatások. Barázdált formák. *1.2. Alkotás modell/minta alapján* Természeti formák. Mértani testek tulajdonságai	*Alkotás* Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása. Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.	*Matematika:* szerkesztési ismeretek; halmazok, mértani testek.

Fenntartó által jóváhagyva

– oldalak, lapok, egyenlő, különböző. ALKOTÁS *1.3.Szabad alkotások síkban és térben* Tárgyak ábrázolása síkban. Különféle felületek dekoratív felhasználása. Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból. Kocka, téglatest csomagolása. Redukálás: összetett formák (tárgyak) ábrázolása, befoglaló formák segítségével.	Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére. *Befogadás* Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon. Barázdált formák megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög, szimmetria, ritmika, befoglaló forma.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 18 + 2 óra
Előzetes tudás	Érzések interpretálása saját eszköztárral. A műalkotások által megjelenített érzelmek tudatos megfigyelése. Társakkal közös alkotás, változatos technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS *2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben* Műalkotások – tér- és tájábrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte). BEFOGADÁS-ALKOTÁS *2.2. Illusztrációk* Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.	*Alkotás* Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után. *Befogadás* Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon. *Befogadás-alkotás* Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése.	*Magyar nyelv és irodalom:* mesék világa, gyermekversek.

Fenntartó által jóváhagyva

Plaszticitás és mimika (érzelmek) visszaadása. Lelkiállapotok megfigyelés után: az arc, a test legkifejezőbb és egyben legjellegzetesebb változásainak ábrázolása.	Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat, horizontvonal, perspektíva, arányrendszer, plaszticitás, mimika, izomrendszer.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 13 + 1 óra
Előzetes tudás	Képesség a vizuális élmények többféle csatornán keresztüli kifejezésére. Egyszerű jelenetábrák megértése. Egyszerű piktogram készítése. Plakátok, reklámok értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra. *Képességfejlesztési fókuszok:* megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS *3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái* Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével. BEFOGADÁS *3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés* Alaprajz, metszet, térképrajz. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Forgásformák. Tárgyak kereszt- és hosszmetszete.	*Alkotás* Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok). Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger). Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel. Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera. Tusrajz virágcsendéletről. *Befogadás*	*Matematika:* síkidomok és testek. *Földrajz:* térképértelmezési ismeretek.

Fenntartó által jóváhagyva

Anatómia: csontszerkezet és izomzat. Mértani testek és összetett formák ábrázolása a térben: a mélység és a beállított tárgyak egymáshoz való elhelyezkedés pontos megfigyelése és ábrázolása.	Formák adott szempontú megfigyelése. Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika). „Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése. Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre. *Befogadás-alkotás* Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása. Tárgyak kereszt-és hosszmetszetének megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csendélet, valósághű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetszet, hosszmetszet, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó, perspektíva, oszlopfő, homorú, domború, anatómia, csontszerkezet, izomzat	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy-és környezetkultúra	Órakeret 16 + 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű papír és agyagtárgyak készítési technikái. Téri viszonyok felismerésére, értelmezése. Esztétikus tárgyi környezet iránti igény.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.1. Munkavázlat:* A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés. ALKOTÁS *4.2. Tárgyak értelmezése és készítése* Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből.	*Befogadás-alkotás* Precíz alkotó folyamat végigvitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban. *Befogadás* Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban. *Alkotás* Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak csoportosítása funkció, forma,	*Magyar nyelv és irodalom:* vázlat készítése; a leírás műfaja. *Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagok megmunkálása.

Fenntartó általi jóváhagyva

Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak. A tervezés folyamatának megismerése különböző példákon keresztül: ipari formatervezés, reklámgrafika. A tömeggyártás folyamata: tervezés, megadott szempontok alapján (anyaghasználat, forma és funkció).	anyag, szépség szempontjából.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség, faktúra, tömeggyártás, tervezés,	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – egyenletes foltot satírozással létrehozni, – művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, – ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről, – felismerhető képet készíteni, – emberalak szoborszerű megjelenítésére, – műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, – emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, – tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel, – formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), – vázlatszerű ábrát készíteni, – egyszerű alaprajzot értelmezni, – funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, – képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni, – törekedni munkája igényes kivitelezésére, – tárgyat készíteni az általa választott technikával.

Fenntartó által jóváhagyva

7–8. évfolyam

A tantárgy célja a 7–8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

A tantárgy az erkölcsi neveléshez, a pályaorientáció támogatásához és a médiatudatosság fejlesztéséhez kiemelten járul hozzá. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztését több területen érinti, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kiteljesedését egyértelműen célozza meg. Tartalmi keretet kínál a tehetséggondozásra, a gyógypedagógiai habilitációs-rehabilitációs eljárások indirekt támogatására.

A tematikai egységek címe	**7. évfolyam**			**8. évfolyam**			Keret-tanterv
	90%	10%	Összesen	90%	10%	Összesen	
Vizuális nyelv és technikák	6	1	7	7	1	8	13
Kifejezés, képzőművészet	8	1	9	7	1	8	15
Vizuális kommunikáció	4	1	5	5	1	6	9
Tárgy-és környezetkultúra	7	1	8	7	-	7	14
Mozgóképkultúra és médiaismeret	7	-	7	7	-	7	14
Összesen	32	4	36	33	3	36	65

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	7. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	6	1	7
Kifejezés, képzőművészet	8	1	9
Vizuális kommunikáció	4	1	5
Tárgy-és környezetkultúra	7	1	8
Mozgóképkultúra és médiaismeret	7	-	7
Összesen	32	4	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	Foltképzés különféle technikákkal. Művészi alkotásokon tónushatások észlelése és értelmezése. Tapasztalati úton szerzett ismeretek mértani testekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotó-tevékenységekben. Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása. Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése. *Képességfejlesztési fókuszok:* formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS *1.1 A művészi kifejezés eszközei* Színek, tónusok. Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly. Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei. BEFOGADÁS – ALKOTÁS *1.2. Térhatások, téri elemek* Görbe felületek és forgásformák. ALKOTÁS *1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei*	*Befogadás* Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük. Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése *Befogadás – alkotás* Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója. *Alkotás* Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége. Térrendezés szín- és formaritmussal. Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével. Makett készítése: játszótér,	*Matematika:* síkidomok, mértani testek.

Fenntartó által jóváhagyva

Vizuális ritmus. Makett. A színek érzelemkeltő hatása. Fényforrások típusa, a jelenségek megfigyelése és alkalmazása. Színrendszerek.	utcarészlet, paraszthház, stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, paraszthház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria, fényforrások, színrendszer, vetett- és önárnyék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	Felismerhető kép készítése. Emberalak szoborszerű megjelenítése. Műalkotásokhoz érzelmek asszociációja. Emlékezetből egyszerű rajz készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS *2.1. Illusztráció* Jelenet ábrázolása. BEFOGADÁS – ALKOTÁS *2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra* Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka. Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene. BEFOGADÁS *2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben* Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő;	*Alkotás* Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban. Személyes élmények vizuális megjelenítése. *Befogadás - alkotás* Színviszonyok megfigyelése és befogadása. Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák). *Befogadás* A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon. Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.	*Magyar nyelv és irodalom:* Arany János: Toldi; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig. *Ének-zene:* zenehallgatás.

Fenntartó által jóváhagyva

Daumier: Mosónő. Gesztusfestészet, absztrahálás és elvonatkoztatás. Kifejezés színekkel.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia, gesztusfestészet, absztrahálás, modern művészet .	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Tudatos színkeverés temperával, vízfestékkel. Formák ábrázolása (megközelítő hasonlósággal). Vázlatszerű ábra készítése. Egyszerű alaprajz értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS *3.1. Jelképek* Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés. ALKOTÁS *3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására* Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.	*Befogadás* Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képalkotási lehetőségek ismerete. *Befogadás-alkotás* Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés. *Alkotás* Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsíkrendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Szent István, államalapítás. *Matematika:* mértani testek.

Fenntartó által jóváhagyva

3.3. Álló- és mozgóképi szimbólumok Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok. Ötvösök régen és ma: anyagok, minták, díszítések, megmunkálás. Mitológia (egyetemes és magyar) világa, mitikus lények.	Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, elölnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, trébelés, poncolás, vésés, öntés, öntőforma, mitológia, kevert lények.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet tárgyainak funkció szerinti csoportosítása. Képolvasás – művészeti alkotások megfigyelése, elemzése. Tárgykészítés igényes kivitelezésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS *4.1. Szabadon választott technikával használati és dísztárgyak alkotása* Tárgytervezés és kivitelezés: – ékszerkészítés – építészeti terek modellezése *4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval* Egy vágyott tárgyról rajz készítése. BEFOGADÁS *4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma* Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása.	*Alkotás* A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű térátttervezések. *Befogadás* Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. Szép tárgyak megtekintése Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* történelmi korok. *Földrajz:* települések. *Ének-zene:* népzene.

Fenntartó által jóváhagyva

BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése* Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió. Népművészeti formák továbbélése napjainkban. Motívumok jelentése, átalakítása (sűrítés). Formák elemzése, kiegészítő hatásuk.	Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város. *Befogadás-alkotás* Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet, sűrítés, funkció, redukció, formaelemzés.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Mozgóképkultúra és médiaismeret	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Film, televízió, videó, komputerjáték, web, internet – információk és gyakorlatok az enyhén értelmi fogyatékos gyermek / tanuló élethelyzeteiből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció. Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj. *5.2. A média társadalmi szerepe* Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Reklám. Hírműsor. *5.3.Nyomtatott médium:*	Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint. Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése. Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon. Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése. Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés	*Magyar nyelv és irodalom:* megfilmesített alkotások.

Fenntartó által jóváhagyva

Újság, képregény, fotóregény. *5.4. Az internet* – tanulás, – kinyílt a világ, – információk, – játék, – kommunikáció, – veszélyek. *5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján*	a kommunikáció különböző formáival. Az internethasználat veszélyeinek belátása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.	

Fenntartó által jóváhagyva

A tematikai egységek címe	8. évfolyam		
	90%	10%	Összesen
Vizuális nyelv és technikák	7	1	8
Kifejezés, képzőművészet	7	1	8
Vizuális kommunikáció	5	1	6
Tárgy-és környezetkultúra	7	-	7
Mozgóképkultúra és médiaismeret	7	-	7
Összesen	33	3	36

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Foltképzés különféle technikákkal. Művészi alkotásokon tónushatások észlelése és értelmezése. Tapasztalati úton szerzett ismeretek mértani testekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotó-tevékenységekben. Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása. Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése. *Képességfejlesztési fókuszok:* formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS *1.1 A művészi kifejezés eszközei* Színek, tónusok. Sík- és térformák. Képi komponálás eszközei: fény, torzítás. Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly. Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei. BEFOGADÁS – ALKOTÁS *1.2. Térhatások, téri elemek* Görbe felületek és forgásformák.	*Befogadás* Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük. Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Csoportosítások: sík- és térformák. Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnyel és torzítással. Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése. *Befogadás – alkotás* Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója. *Alkotás* Képalkotás mozdulatábrázolással –	*Matematika:* síkidomok, mértani testek.

Fenntartó által jóváhagyva

ALKOTÁS *1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei* Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Vizuális ritmus. Makett. Mozgások ábrázolása, kompozíció alkalmazása: tánc és sport,	tetszőleges technikával. Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége. Térrendezés szín- és formaritmussal. Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével. Makett készítése: játszótér, utcarészlet, paraszthá z, stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, paraszthá z, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria, fényforrások, színrendszer, vetett- és önárnyék.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	Felismerhető kép készítése. Emberalak szoborszerű megjelenítése. Műalkotásokhoz érzelmek asszociációja. Emlékezetből egyszerű rajz készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS *2.1. Illusztráció* Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása. BEFOGADÁS – ALKOTÁS *2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra* Zenei élmény vizuális kifejezése. Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka. Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene. BEFOGADÁS *2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben* Művészeti alkotások megfi-	*Alkotás* Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban. Személyes élmények vizuális megjelenítése. *Befogadás - alkotás* Színviszonyok megfigyelése és befogadása. Táj festése zenére – szabad önkifejezés. Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák). *Befogadás* A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak	*Magyar nyelv és irodalom:* Arany János: Toldi; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig. *Ének-zene:* zenehallgatás.

Rendtartó által jóváhagyva

gyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő. Illusztrálás fajtái. Illusztráció: szöveg és kép együttes használata. Képregény	megkülönböztetése konkrét példákon. Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zeneműű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia, illusztráció, képregény, szövegbuborék, gondolatjel.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Tudatos színkeverés temperával, vízfestékkel. Formák ábrázolása (megközelítő hasonlósággal). Vázlatszerű ábra készítése. Egyszerű alaprajz értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS *3.1. Jelképek* Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés. ALKOTÁS *3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására* Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.	*Befogadás* Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képalkotási lehetőségek ismerete. *Befogadás-alkotás* Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés. *Alkotás* Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsíkrendszerben. Emberalak látványszerű	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Szent István, államalapítás. *Matematika:* mértani testek.

Fenntartó által jóváhagyva

3.3. Álló- és mozgóképi szimbólumok Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok. Arculat tervezése és alkalmazása fiktív termékeken. Csomagolástervezés. Marketing.	ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, elölnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám, marketing, arculat.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet tárgyainak funkció szerinti csoportosítása. Képolvasás – művészeti alkotások megfigyelése, elemzése. Tárgykészítés igényes kivitelezésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS *4.1. Szabadon választott technikával használati és dísztárgyak alkotása* Tárgytervezés és kivitelezés: – kerámia – szövés – ékszerkészítés – nemezelés – építészeti terek modellezése *4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval* Egy vágyott tárgyról rajz készítése. BEFOGADÁS *4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma* Épületek elemzése funkció és forma szempontjából.	*Alkotás* A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése. Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű téráttervezések. *Befogadás* Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* történelmi korok. *Földrajz:* települések. *Ének-zene:* népzene.

Fenntartó által jóváhagyva

Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása. BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése* Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.	felismerése konkrét példákon. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók. Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város. *Befogadás-alkotás* Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.	

Fenntartó által jóváhagyva

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Mozgóképkultúra és médiaismeret	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Film, televízió, videó, komputerjáték, web, internet – információk és gyakorlatok az enyhén értelmi fogyatékos gyermek / tanuló élethelyzeteiből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció. Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj. *5.2. A média társadalmi szerepe* Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Reklám. Hírműsor. *5.3.Nyomtatott médium:*	Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint. Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése. Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon. Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése. Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés	*Magyar nyelv és irodalom:* megfilmesített alkotások.

Fenntartó által jóváhagyva

Újság, képregény, fotóregény. *5.4. Az internet* – tanulás, – kinyílt a világ, – információk, – játék, – kommunikáció, – veszélyek. *5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján*	a kommunikáció különböző formáival. Az internethasználat veszélyeinek belátása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.	

Fenntartó által jóváhagyva

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére, – ritmikus, szimmetrikus képet komponálni, – egyszerű makettet készíteni, – két híres magyar képzőművészt megnevezni, – vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére, – egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával, – szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében, – műélmény vizuális kifejezésére, – egyszerű formák látványszerű ábrázolására, – egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére, – egyszerű használati és dísztárgy tervezésére és megalkotására, – közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására, – értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan, – a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére, – különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között, – kritikával szemlélni a reklámokat, – a személyiségépítő műsorválasztásra, – internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.

Fenntartó által jóváhagyva

A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

Nyilatkozat

(munkaközösség)

Az István Király Baptista Általános Iskola felsős szakmai munkaközössége képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a munkaközösség a Pedagógiai program módosításának – adott szakterületet érintő kérdéseiben - véleményezési jogát gyakorolta.

Kótaj, 2018. április 23.

Szabóné Kecskés Éva

munkaközösség-vezető

Nyilatkozat

(munkaközösség)

Az István Király Baptista Általános Iskola alsós szakmai munkaközössége képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a munkaközösség a Pedagógiai program módosításának – adott szakterületet érintő kérdéseiben - véleményezési jogát gyakorolta.

Kótaj, 2018. április 23.

Majoros Györgyné

munkaközösség-vezető

Fenntartó általi jóváhagyva

Nyilatkozat

(nevelőtestület)

Az István Király Baptista Általános Iskola Nevelőtestülete képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Pedagógiai program módosításának elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. A Nevelőtestület a 2018. április 23-án megtartott értekezletén a szakmai munkaközösségek – szakterületüket érintő – véleményének kikérése után a Pedagógiai program módosítását megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Kótaj, 2018. április 23.

Ruskáné Fintor Mária

igazgató

István Király Baptista Általános Iskola 4482 Kótaj, Szent István u. 9.

Fenntartó által jóváhagyva

Nyilatkozat

Az intézményfenntartó Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy képviseletében – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv.32.§ (1) bekezdés i) pontja alapján – az István Király Baptista Általános Iskola Pedagógiai Programját jóváhagyom.

Budapest, 2018. 04. hó 27. nap.

Szentzy Sándor
elnök h.

Fenntartó által jóváhagyva

A pedagógiai program elfogadását javasolom: Sajátfi Józsefné